

BIBLIA

tatai eſti
Wiſſas Schwentas Raſchtas,
Lietuwiſchkai pergulditas

per
Jana Bretkuna Lietuwos plebona Karaliacziui
1590

DIE BIBEL

das iſt
die ganze Heilige Schrift
Litauisch überſetzt
von
Johann Bretke, Litauischer Pastor
zu Königsberg
1590

Textedition
des Bandes 7 der Handschrift:
Das Neue Testament
Evangelien und Apoſtelgeſchichte Labiau 1580

bearbeitet von
Jochen D. Range

für den Druck eingerichtet von
Stephan Kessler

2017

Ferdinand Schöningh

Biblia Slavica

Herausgegeben von
Hans Rothe und Friedrich Scholz (†)

unter Mitarbeit von
Christian Hannick und Ludger Udolph

Serie VI: Supplementum: Biblia Lithuanica
Band 2.7

2017

Ferdinand Schöningh

Gedruckt mit Unterstützung der Deutschen Forschungsgemeinschaft (DFG)

Bibliografische Information der Deutschen Nationalbibliothek

Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in der Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten sind im Internet über <http://dnb.d-nb.de> abrufbar.

Alle Rechte vorbehalten. Dieses Werk sowie einzelne Teile desselben sind urheberrechtlich geschützt. Jede Verwertung in anderen als den gesetzlich zugelassenen Fällen ist ohne vorherige schriftliche Zustimmung des Verlags nicht zulässig.

© 2017 Verlag Ferdinand Schöningh, ein Imprint der Brill-Gruppe
(Koninklijke Brill NV, Leiden, Niederlande; Brill USA Inc., Boston MA, USA;
Brill Asia Pte Ltd, Singapore; Brill Deutschland GmbH, Paderborn, Deutschland)

Internet: www.schoeningh.de

Printed in Germany
Herstellung: Brill Deutschland GmbH, Paderborn

ISBN 978-3-506-78426-1

Dem Begründer und Förderer der Edition der Bretke-Bibel

Friedrich Scholz

(1928 - 2016)

INHALT

Vorwort.....	IX
Abkürzungen und editorische Zeichen	XI
Literatur	XIII

Einleitung

1. Johannes Bretke	XV
2. Die Handschrift	XVI
3. Bretkes Vorlagen in BNT	XVIII
4. Prinzipien der Bretke-Edition	XX
5. Aufbau der Textedition	XXIII

Bretkes Bibelübersetzung

Titelai	3
Evangelia Schwento Mothieiaus	9
Evangelia Schwento Markaus	87
Schwenta Iesavs Christavs Evangelia pagal Lukaŝių	133
Ewangelia Schwento Iono	221
Antra Dalis Euangelios Schwento Lukoŝchaus, ape Apaŝchtalų darbus	277

Anmerkungen und Erläuterungen

Zur Titelai Bl. 1 ^r –4 ^r	*355
Zum Matthäusevangelium	*357
Zum Markusevangelium	*379
Zum Lukasevangelium	*400
Zum Johannesevangelium	*425
Zur Apostelgeschichte	*444
Zur Eintragung Bl. 299 ^r	*468

VORWORT

Im Jahre 1975 hat mich Professor Jonas Palionis während meines Forschungsaufenthaltes an der Universität Vilnius auf die Notwendigkeit einer kritischen Edition der Bretke-Bibel in der Bundesrepublik hingewiesen. Westdeutschland deshalb, weil zum Einen die achtbändige Handschrift der Übersetzung der Bibel in Litauische durch Johannes Bretke (lit. Jonas Bretkūnas) zum Bestand des Geheimen Staatsarchivs Preußischer Kulturbesitz in Berlin (West) gehört, dann aber auch, weil die äußerst hohen Kosten für eine komplette Edition nur in der Bundesrepublik eingeworben werden könnten. 1980 hielt sich Prof. Friedrich Scholz an der Staatsbibliothek Berlin (West) für Recherchen in Sachen Bretke-Bibel auf. Ein Zufall führte uns dort zusammen, und der Plan einer umfassenden Bretke-Edition in drei Reihen (Faksimile, Edition, Kommentar) nahm Gestalt an, wurde von Friedrich Scholz initiiert und mit viel Energie vorangetrieben. Darüber sowie über die Äußere Geschichte der Handschrift hat Friedrich Scholz mehrfach berichtet, zuletzt, soweit ich sehe, im Vorwort zu seiner Edition des Psalters der Bretke-Bibel (2002). 1982 wurde ich im Rahmen eines DFG-Projektes von Friedrich Scholz mit der textkritischen Edition des Neuen Testaments beauftragt, der Beginn einer äußerst fruchtbaren Zusammenarbeit, sowohl bei der Erarbeitung der Editionsprinzipien als auch bei der Lesung verschiedener Textfragmente. Verschiedene persönliche wie auch dienstliche Umstände haben dazu geführt, das die Evangelien und Apostelgeschichte (Band 7 der Hs.) erst jetzt publiziert werden.

In den vergangenen Jahren hat die Beschäftigung mit dem Bretke-Text für mich nie aufgehört, sei es auf einer Sommerakademie des Instituts für Baltistik, Greifswald, der Betreuung von DFG-Projekten (Dr. Wolfgang Syring), Dissertationen (Eglė Bukantytė) oder Tagungen (u.a. der Historischen Kommission für ost- und westpreußische Landesforschung oder auf der sehr ertragreichen deutsch-litauischen Veranstaltungsreihe »400 Jahre Litauische Bibel« in Vilnius, Berlin und Greifswald 2002). Die große Zahl der geführten Gespräche stellte für mich eine bedeutende Bereicherung dar, für die ich nicht allen Kolleginnen und Kollegen namentlich hier danken kann. Stellvertretend für alle möchte ich meinen Dank sagen an Prof. Jonas Palionis (Vilnius), Prof. Bernhart Jähnic (Berlin), Prof. Jürgen Kloosterhuis (Berlin), Dr. Friedhelm Kluge, der in einem von Friedrich Scholz betreuten DFG-Projekt die Glossen *in margine* in BNT gelesen

hat, PD Dr. Peter-Arnold Mumm (München), Dr. Dieter Kudorfer (München). Mein ganz besonderer Dank gilt jedoch dem Initiator und unermüdlichen Förderer der Bretke-Edition, Friedrich Scholz (Münster), dem ich diesen Band zueigne.

Dass Band 7 jetzt im Druck erscheinen kann, danke ich meinem Nachfolger im Amte, Prof. Stephan Kessler, der nicht nur unter aufopferungsvoller Mitarbeit von cand. phil. Anastasija Kostiučenko die Konvertierung des ursprünglichen *Signum* 3-Textes vorgenommen, sondern auch das druckfertige Typoskript erstellt hat. Einige noch unklare Stellen hat Stephan Kessler durch Autopsie im Geheimen Staatsarchiv PK abgeklärt.

Der Deutschen Forschungsgemeinschaft, Bonn, danke ich für eine langjährige, umfangreiche finanzielle Förderung. Die Hohe Philosophische Fakultät der Westfälischen Wilhelms-Universität Münster hat eine frühere Fassung der Edition des Bandes 7 der Bretke-Bibel 1992 als schriftliche Habilitationsleistung angenommen.

Netzelkow in Vorpommern, Pfingsten 2015

Jochen D. Range

ABKÜRZUNGEN UND EDITORISCHE ZEICHEN

1. Die Bücher des Neuen Testaments

Apg	= Apostelgeschichte	Mk	= Markusevangelium
Eph	= Epheserbrief	Mt	= Matthäusevangelium
Gal	= Galaterbrief	Offb	= Offenbarung
Hebr	= Hebräerbrief	1 Petr	= 1. Petrusbrief
Jak	= Jakobusbrief	2 Petr	= 2. Petrusbrief
Joh	= Johannesevangelium	Phil	= Philipperbrief
1 Joh	= 1. Johannesbrief	Phlm	= Philemonbrief
2 Joh	= 2. Johannesbrief	Röm	= Römerbrief
3 Joh	= 3. Johannesbrief	1 Thess	= 1. Thessalonicherbrief
Jud	= Judasbrief	2 Thess	= 2. Thessalonicherbrief
Kol	= Kolosserbrief	1 Tim	= 1. Timotheusbrief
1 Kor	= 1. Korintherbrief	2 Tim	= 2. Timotheusbrief
2 Kor	= 2. Korintherbrief	Tit	= Titusbrief
Lk	= Lukasevangelium		

Weitere Abkürzungen zur Bibel: AT = Altes Testament, Ep. = Epistel, Ev. = Evangelium, NT = Neues Testament, Ps. = Psalter bzw. Psalm, Vs. = Vers(e).

2. Abkürzungen zum Breketext

Ausl.	= Textauslassung	GS	= Grundschrift
B.	= Bretke, Joh. (1536–1602)	Korr.	= Korrektur
BAT	= Bretkes Übers. d. AT	KS	= Korrekturschicht
BB	= Bretkes Übers. d. Bibel	Pk	= Perikopentext
BNT	= Bretkes Übers. d. NT	SfK	= Sofortkorrektur
BNT(Ms)	= Manuskript des BNT	SpK	= Spätkorrektur
BP	= Bretkes Übers. d. Psalter	Siaut.	= der Korrektor Siautil
FlH	= Fassung letzter Hand	ÜF	= Übersetzungsfehler
Gal.	= der Korrektor Gallus	unv. Var.	= unverwertete Variante
Gedk.	= der Korrektor Gedkant	Wst	= Wortstellung

3. Editorische Zeichen¹

¶	= Zeilenende	ā	= unsichere Lesung
[Bl. 3 ^v]	= Seitenanfang	+++	= 3 nichtgelesene Buchstaben
[a]	= Variante in Parenthese	<	= Korrektur u.U. früher
⌊a⌋	= interlinear überschrieben	>	= Korrektur u.U. später
⌈a⌉	= interlinear überschrieben	⌈a aa ²	= Korrekturbereich
⌊a⌋	= interlinear überschrieben	⌈aa a ¹⁶	= Korrektur über eine Korr. hinweg
[a	= rechts angeschrieben	aaa	= neuer Korrekturschritt
a]	= links vorgeschrieben	<aa>	= Auflösung e. Abbiatiur
[a]	= Streichung in nächster KS	□	= Blockzeichen d. Editoren
<+3>	= Spatium von 3 Buchstaben	l.	= »lies!«
[...]	= Auslassung	{a}	= Interpretation d. Editoren
+aaa	= additive Variante		

Anmerkung: In »...« und neulitauischer Orthographie werden Kennformen für altlitauische Wörter ohne Berücksichtigung ihrer sprachlichen Realisationen in den altlitauischen Texten geschrieben. Soweit aus kritischen Textausgaben und Lexika zitiert wird, werden die Abkürzungen und Zeichen dieser Werke beibehalten. Von der Weimarer Ausgabe der Werke Luthers weiche ich insofern ab, als ich die dort durch Fettdruck gekennzeichneten Erscheinungsjahre der Vollbibeln hier mit vorgestelltem »Vollb.« kennzeichne. Hier nicht genannte Abkürzungen im Tet des vorliegenden Bandes bedürfen keiner Erklärung.

4. Die Vorlagen und Vergleichstexte

BP	BRETKE, Johannes: <i>Postilla</i> ... 2 Bde., Königsberg 1591. Zitiert nach dem Ex. der Niedersächsischen SUB Göttingen. (Jetzt auch: BP(F).)
L.	LUTHER, Martin: <i>DB</i> . Weimar 1906 ff. Zu berücksichtigen sind Teilausgaben (z. B. » ¹²² «) oder Vollbibeln (»Vollb.«). Wenn nicht anders angegeben, wird aus der Vollb. 46 zitiert.
Gr.	Septuaginta bzw. griechische Textgruppe. Zitiert nach NESTLE-ALAND.
Vg.	Vulgata bzw. lateinische Textgruppe. Zitiert nach NESTLE-ALAND.
EE	WILLENT, Bartholomäus: <i>Euangelias bei Epistolas</i> ... Königsberg 1579. Zitiert nach der Ausgabe von BECHTEL. (Jetzt auch: EE(F).)

¹ Das »Leydener Klammersystem« (s. *Archiv für Papyrusforschung* 10, 1932, S. 211 f.) konnte nicht zur Anwendung kommen, da verschiedene diakritische Zeichen dieses Systems bereits in der Übersetzung Bretkes vorkommen, z. B. ā = Nasaldiphthong, () = Parenthese im Text der Vorlage(n).

- DP DAUKŠA, Mikalojus: *Postilla Catholica* ... Vilnius 1599. Zitiert nach der Ausgabe von BIRŽIŠKA. (Jetzt auch DP(F).)
- Mž. Text in MAŽVYDAS. (Vgl. jetzt auch M(F).)

LITERATUR

- Annotationes Erasmi = *Opera omnia Desiderii Erasmi Roterodami*. Jetzt in der kritischen Gesamtedition durch die Königl.-Niederländische Akad. d. Wiss., Amsterdam et al. 1969 ff. (noch nicht abgeschlossen).
- Bauer Walter Bauer: *Griechisch-Deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments* ... Berlin-New York ⁵1971.
- Bechtel *Bartholomäus Willent's litauische Übersetzung des Lutherschen Enchiridions und der Episteln und Evangelien, nebst den Varianten der von Lazarus Sengstock besorgten Ausgabe dieser Schriften*. Mit einer Einleitung hrsg. v. Fritz Bechtel, Göttingen 1882.
- Biržiška *Daukšos postilė. Fotografuotinis leidimas*. Hrsg. v. M. Biržiška, Kaunas 1926.
- BNT(F) *Biblia, tatai efti wišsas schwentas rafčtas ... perraschitas per Janą Bretkuną. Navias testamentas* = Die Bibel, das ist die ganze heilige Schrift ... übersetzt durch Johannes Bretke. Das Neue Testament. Faksimile der Handschrift, Bde. 7 u. 8, Labiau i. Pr. 1580. Hrsg. von Jochen Dieter Range und Friedrich Scholz, Paderborn et al. 1991.
- BP(F) *Jono Bretkūno Postilė. Studija, faksimilė ir kompaktinė plokštelė*. Hrsg. v. Ona Aleknavičienė. Vilnius 2005.
- BPs *Textkritische Edition der Übersetzung des Psalters in die litauische Sprache von Johannes Bretke ... nach der Handschrift aus dem Jahre 1580 und der überarbeiteten Fassung dieses Psalters von Johannes Rehse ... nach dem Druck aus dem Jahre 1625 ...* Hrsg. v. Friedrich Scholz unter Mitarb. v. Friedemann Kluge, Paderborn et al. 2002.
- BPs(F) *Biblia, tatai efti wišsas schwentas rafčtas ... perraschitas per Janą Bretkuną. Psalteras ...* = Die Bibel, das ist die ganze heilige Schrift ... übersetzt durch Johannes Bretke. Psalter ... Faksimile der Handschrift, Bd. 6, Labiau i. Pr. 1580. Hrsg. von Jochen Dieter Range und Friedrich Scholz, Paderborn et al. 1991.
- Bretkūnas Jonas Bretkūnas [Johannes Bretke]: *Rinktiniai raštai*. Hrsg. v. Jonas Palionis u. J. Žukauskaitė, Vilnius 1983.
- DB »Deutsche Bibel«, Weimarer Ausgabe: *D. Martin Luthers Werke. Kritische Gesamtausgabe (Weimarer Ausgabe)*. [Abt. 3:] *Die Deutsche Bibel. Bd. 6: Das Neue Testament. Erste Hälfte*. Hrsg. von Ulrich Köpf et al., Weimar 1929 (jetzt auch als Nachdruck, 2001).

- DP(F) *Mikalojaus Daukšos 1599 metų postilė ir jos šaltiniai*. Hrsg. v. Jonas Palionis, Vilnius 2000.
- EE(F) *Baltramiejus Vilentas' Lithuanian translation of the gospels and epistles (1579)*. Hrsg. v. Gordon B. Ford, Louisville 1966.
- Endzelin J. Endzelin: *Lettische Grammatik*. Heidelberg 1923.
- Falkenhahn Viktor Falkenhahn: *Der Übersetzer der litauischen Bibel Johannes Bretke und seine Helfer. Beiträge zur Kultur- und Kirchengeschichte Altpreußens*. Königsberg/Pr.-Berlin 1941.
- Fraenkel Ernst Fraenkel: *Litauisches etymologisches Wörterbuch*. Unter Mitarb. von Annemarie Slupski fortgef. von Erich Hofmann u. Eberhard Tangl. 2 Bde., Heidelberg 1962–1965.
- Haenchen Ernst Haenchen: *Die Apostelgeschichte*. KEK: Bd. 3, ¹²1959.
- KEK *Kritisch-exegetischer Kommentar über das Neue Testament*. Begründet von Heinrich August Wilhelm Meyer, hrsg. v. Ferdinand Hahn et al., Göttingen.
- LKŽ *Lietuvių kalbos žodynas*. Hrsg. v. Lietuvos mokslų akademija, Lietuvių kalbos institutas et al., 20 Bde., Vilnius 1941–2002.
- Lohmeyer Ernst Lohmeyer: *Das Evangelium des Markus*. KEK: Bd. 1.2, ¹⁰1937.
- Martens Gunter Martens, Hans Zeller: *Texte und Varianten: Probleme ihrer Edition und Interpretation*. München 1971.
- Mažvydas *Seniausieji lietuvių kalbos paminklai iki 1570 metams*. Hrsg. v. Jurgis Gerullis, Kaunas 1922.
- M(F) *Martyno Mažvydo raštai ir jų šaltiniai*. Hrsg. v. Guido Michelini, Vilnius 2000.
- Nestle-Aland *Novum testamentum Graece et Latine. Textum Graecum post Eberhard et Erwin Nestle communiter ediderunt Barbara et Kurt Aland ... Textus Latinus Novae Vulgatae Bibliorum Sacrorum Editioni debetur ... Stuttgart ³1994, in der 5. Druckfassung 2002 (»Editio XXVII«).*
- RBF Jochen D. Range: *Bausteine zur Bretke-Forschung. Kommentarband zur Bretke-Edition (NT)*. Paderborn et al. 1992.
- Rienecker *Das Evangelium des Markus. Erklärt von Fritz Rienecker*. Wuppertal 1955. (Wuppertaler Studienbibel, NT: 2)
- Scheibe Siegfried Scheibe et al.: *Vom Umgang mit Editionen. Eine Einführung in Verfahrensweisen und Methoden der Textologie*. Berlin 1988.
- Scholz Friedrich Scholz: *Die Literaturen des Baltikums. Ihre Entstehung und Entwicklung*. Opladen 1990.
- Sixtina-Clementina = *Biblia Sacra iuxta Vulgatam Clementinam ...* Rom et al. 1956.

EINLEITUNG

1. Johannes Bretke¹

Johannes BRETKE (lit. Jonas Bretkūnas) wurde 1536 im (ost-) preußischen Bammeln, nur wenige Kilometer von Friedland entfernt geboren. Seine Mutter soll Prußin, sein Vater Deutscher gewesen sein. 1555 wurde Bretke an der Universität Königsberg immatrikuliert, bereits 1557 finden wir ihn an der Universität Wittenberg. Wie lange er dort studiert hat, ist nicht bekannt. Ebenso wenig wissen wir, wo er sich nach seinem Studium in Wittenberg aufgehalten hat. 1562 wird ihm von Herzog Albrecht das Pfarramt in Labiau am Kurischen Haff übertragen, und seine Eltern müssen ihn deshalb aus »Oberdeutschland« in die Heimat zurückrufen. Bretke war der erste Pfarrer in Labiau, der ohne »Tolken« (Dolmetscher) litauisch zu predigen verstand; er sprach auch Prußisch (Altpreußisch) und wohl auch Kurisch (also einen lettischen Dialekt). Hier in Labiau heiratete Bretke 1563 ein Fräulein von Werthern, hier begann er trotz der sehr bescheidenen materiellen Verhältnisse, in denen er als sogenannter Ökonomie-Pfarrer lebte, die Übersetzung der Bibel, von der das Lukasevangelium als früheste auf uns gekommene Übersetzung März 1579 datiert. ² Bereits Juli 1580 hatte Bretke das NT und den Psalter übersetzt. 1585 fährt er mit der Übersetzung des AT fort, die er 1590 in Königsberg beendet. 1587 war er nämlich von Herzog Friedrich Georg von Labiau nach Königsberg an die alte Steindammer Kirche versetzt worden, wohl auch, um die materielle Lage Bretkes etwas zu bessern. 1589 gibt hier Bretke die <i>Giesmes Duchauinas</i> sowie das von ihm bearbeitete <i>Kancionalas nekuru Giefmiu</i> und die von ihm aus dem Deutschen übersetzten <i>Kollektas Alba Paspalitas Maldas</i> heraus. 1591 erscheint Bretkes <i>Postilla, Tatai efti Trumpas ir Praftas</i>	Geburtsjahr
	Studium
	Pfarramt in Labiau
	Übersetzung der Bibel
	Pfarramt in Königsberg
	Werke

¹ s. RBF, S. 1–8, grundlegend ist Falkenhahn (1941).

² Zur Reihenfolge und Datierungen der Übersetzung s. RBF, S. 34–37.

Schicksal der Überset- zung	<i>Ifchguldimas Euangelii</i> in zwei Teilen. ³ Bretke war nicht nur ein außerordentlich begabter Sprachenkenner und hervorragender Übersetzer, er war auch ein <i>Homo Studiosus</i> mit weitem Interessenkreis. Zeugnis davon legt auch sein um 1578 verfasstes <i>Chronicon des Landes Preußen</i> , dessen Handschrift verschollen ist, ab.
Todesjahr	In den letzten zehn Jahren seines Lebens arbeitete er unermüdlich weiter an seiner Bibelübersetzung, änderte und besserte den Text, und bemühte sich intensiv um ihre Drucklegung. Es sollte ihm nicht vergönnt sein, sein Lebenswerk gedruckt zu sehen. Nach längeren Verhandlungen erwarb Georg Friedrich um 1601 die Handschrift der von Bretke übersetzten ersten Litauischen Bibel, gedruckt wurde sie bis heute nicht. Bretke starb im Oktober 1602 an der in Königsberg wütenden Pest.

2. Die Handschrift⁴

Standort	Die Handschrift der Bibelübersetzung Bretkes gehört heute zum bestand des Geheimen Staatsarchivs Preußischer Kulturbesitz, Berlin, und wird dort unter der Signatur »XX HA StUB Königsberg Nr. 44–51« geführt. Bd. 7 der Handschrift trägt jetzt korrekt die Nr. 50 (vormals jedoch aufgrund eines Fehlers die Nr. 49).
Signatur	Die Handschrift umfasst acht Bände, die ersten fünf Folio- bände enthalten das AT, die drei Quartbände enthalten den Psalter (Bd. 6) und das NT (Bde. 7 u. 8). Der Haupttitel lautet (FIH): »BIBLIA tatai efti Wifas Schwentas Raschtas, Lietuwischkai pergulditas per Iana Bretkuna Lietuwos Ple- bona Karaliaczuię. 1590«. Der Haupttitel des NT lautet (FIH): »NAVIAS TES- TAMENTAS. Ing Lietuwischkų Liežuwi perraschitas per Iana Bretkuna Labguwos Plebona. 1580«.
Titelblätter	
Papiergröße	Bretke hat für seine Übersetzung der Bibel Papiere verschiedener Papiermühlen ⁵ und unterschiedlicher Größe ⁶ verwandt. Das Papier der Quartbände des NT hat eine Größe von 20,33 × 15,5 cm bzw. 18,8 bis 19,5 × 14 cm.

3 Zu den Werken Bretkes insgesamt s. RBF, S. 3–4.

4 Die Handschrift ist ausführlich beschrieben in BB s. RBF, S. 16–23.

5 Zu den Wasserzeichen in BB s. RBF, S. 16–23.

6 s. RBF, S. 14–15.

Die Handschrift des NT (AT und Ps bleiben hier unberücksichtigt) ist von alter Hand (Bretke) mit einer Lagenzählung versehen worden. In Bd. 7 sind das die lateinischen Großbuchstaben A–Z und anschließend die lateinischen Kleinbuchstaben a–o. In Bd. 8 sind die einzelnen Lagen mit den arabischen Ziffern 1–27 gezählt worden.

Lagenzählung

Die Bände der Hs. wurden nachträglich (von den Bibliotheken) mit Blattzählungen versehen.⁷ Zählung 1 findet sich in der Mitte des unteren Randes (Bleistift), Zählung 2 rechts auf dem unteren Rand (Bleistift), Zählung 3 findet sich auf dem oberen rechten Rand (Zahlenstempel). Die Bretke-Edition zitiert allein Zählung 1. Um die Benutzung des Faksimile-Bandes BNT(F) zu erleichtern, wurde dort die Zählung 1 der Handschrift jeweils rechts (recto-Seite) bzw. links (verso-Seite) unten wiederholt und unten Mitte (unter Zählung 1) eine durchgehende Seitenzählung von Hand eingetragen.

Blattzählung

Seitenzählung in BNT(F)

Bretkes Übersetzung des NT war in der GS nicht versikuliert.⁸ Später sind verschiedene Versanfänge (von Bretke) durch einen kleinen, ausgefüllten schwarzbraunen Kreis vor dem ersten Wort des Verses gekennzeichnet worden; innerhalb der so gekennzeichneten Versanfänge sind einige von wiederum späterer Hand (Bretke) gezählt worden. Die Bretke-Edition verzeichnet diese Markierung der Versanfänge nicht, weist aber an den entsprechenden Stellen auf sie hin. Für eine bessere Benutzbarkeit hat unsere Bretke-Edition eine Verszählung in Fettdruck eingetragen. Durch ihn wird darauf hingewiesen, dass diese Versikulierung nicht von Bretke stammt. Mit der Verszählung korrespondiert in der Faksimileausgabe des Neuen Testaments Bretkes eine nachträglich von den Herausgebern eingefügte Versikulierung *in margine*.

Versikulation

Verszählung der Bretke-Edition

Nach den Angaben in der uns vorliegenden Handschrift hat Bretke seine Bibelübersetzung am 6. März 1579 mit dem Lukas-evangelium begonnen und am 29. November 1590 beendet. Die Übersetzung des NT war bereits am oder kurz nach dem 16. Mai 1580 abgeschlossen. Bretke hat die einzelnen Bücher des NT nicht

Übersetzungszeiten

⁷ s. RBF, S. 27.

⁸ s. RBF, S. 29–31.

in der kanonischen Reihenfolge übersetzt. Die Gründe für dieses Vorgehen konnten nicht erkannt werden.⁹

Es scheint in BNT Anzeichen dafür zu geben, dass Bretke bereits vor dem 6. März 1579 mit der Übersetzung der Bibel begonnen hatte. Diese Hypothese stützt sich vorab auf Schreibfehler in BNT, Korrekturzettel des Gallus, die aus einem Quartpapier ausgeschnitten wurden, und auf die Sonderstellung des Lk-Evangeliums innerhalb von BNT.¹⁰

Sonderstellung Lk
4,1–20

Die GS des BNT ist bis auf Lk 4,1–20 von der Hand Bretkes geschrieben. Bei Lk 4,1–20 scheint es sich um ein Diktat Bretkes an einen Schreiber zu handeln, der des Litauischen offensichtlich nicht sehr mächtig war.¹¹

Eintragungen

In der Handschrift finden sich auf verschiedenen Blättern Eintragungen von der Hand Bretkes, die sich nicht oder nur indirekt auf die Übersetzung des NT beziehen.¹² Die Bretke-Edition weist an den entsprechenden Stellen auf sie hin und bietet den Text der Eintragungen in den Anmerkungen.

Die Handschrift Bretkes ist im Allgemeinen gut lesbar, allein in Lk finden sich verschiedene Blätter, die durch Feuchtigkeit gelitten haben, sodass die Schrift durch das Papier stark durchdrückt, wodurch die Lesbarkeit entscheidend beeinträchtigt ist; vgl. z. B. BNT(F) S. 333–336.

3. Bretkes Vorlagen in BNT

Vorlage der
GS: Luthers
NT 46, Lat.
Text

Die Hauptvorlage Bretkes in BNT GS außerhalb des Lukasevangeliums war Luthers Seperatausgabe des NT 1546 oder ein späterer, darauf fußender Druck.¹³ Die Hauptvorlage in Lk war ein lateinischer Text. Die Textgestalt dieser Vorlage muss bereits der späteren Sixtino-Clementina sehr nahe gestanden haben.¹⁴

⁹ s. RBF, S. 34–37.

¹⁰ s. RBF, S. 141–144.

¹¹ s. RBF, S. 144–158.

¹² s. RBF, S. 37–41.

¹³ s. RBF, S. 39–98.

¹⁴ s. RBF, S. 98–112.

Als Nebenvorlage hat Bretke außerhalb Lk einen zweiten Lutherdruck berücksichtigt, der unter den Drucken ¹22, ²22 und ¹24 zu suchen ist. Weiter hat er hier auch den lateinischen Text und einen griechischen Text als Nebenvorlagen berücksichtigt. In Lk werden auch der Luthertext und ein griechischer Text als Nebenvorlagen berücksichtigt.

2. Luther-
druck

Griechischer
Text

Zu beachten ist, dass BNT im Bereich der Perikopentexte verschiedentlich und in unterschiedlichem Grade auch von den EE von B. WILLENT beeinflusst ist. Die Beeinflussung reicht von der fast wörtlichen Textübernahme bis hin zur gerade noch feststellbaren Orientierung am Text der EE.¹⁵ Die Bretke-Edition weist auf bedeutendere Textabhängigkeiten von EE hin. Eine Synopse der Belegstellen der Perikopentexte in EE, BP und DP findet sich in RBF, S. 42–46.

EE

Bretke hat in der GS nachweislich die Bibelkommentare von ERASMUS, NIKOLAUS VON LYRA, MARLORATUS und VATABLUS berücksichtigt.¹⁶

Kommen-
tare

In der KS berücksichtigt Bretke die gleichen Vorlagen wie in der GS. Zusätzlich muss im Bereich der Perikopentexte mit der Berücksichtigung der Textgestalt in BP (1591) gerechnet werden. Der Nachweis ist methodisch schwierig, da die Perikopentexte in BP (leicht) bearbeitet aus EE übernommen wurden.¹⁷

Vorlagen
der KS

BP

Die Übersetzung Bretkes des NT wurde in unterschiedlichem Umfang von den drei Korrektoren Daniel GALLUS, Nicolaus SIAUTIL und Johannes GEDKANT durchgesehen.¹⁸ Bedeutsam sind vorab die Korrekturen des Gallus. Vorlage für die Korrekturen des Gallus war ein Lutherdruck, wahrscheinlich eine Separatausgabe des NT 1539 oder 1540.

Korrektoren

¹⁵ s. RBF, S. 118–122.

¹⁶ s. RBF, S. 122–129.

¹⁷ s. RBF, S. 129–132.

¹⁸ s. RBF, S. 132–140.

Aufgabe

4. Prinzipien der Bretke-Edition¹⁹

Die Bretke-Edition hat sich zur Aufgabe gestellt, Bretkes Handschrift der Übersetzung der Bibel diplomgetreu darzustellen und die Entwicklung der Textgestalt von der Grundschrift bis hin zur Fassung letzter Hand möglichst genau zu beschreiben. Sie versucht dieses Ziel durch den Verbund von drei Publikationsreihen zu erreichen:

1. Faksimiledrucke (hier: BNT(F)),
2. Texteditionen,
3. Kommentarbände (hier: RBF).

Faksimileband, Textedition und Kommentarband bilden eine editorische Einheit, sie bedingen und ergänzen sich gegenseitig.

Original vs. Faksimile

Auf das Verhältnis von Faksimile und Originalhandschrift soll besonders hingewiesen werden. Ein Faksimile kann, abhängig von seiner technischen Ausführung, das Original nie ganz ersetzen. Das Faksimile kann u. U. sogar entscheidend vom Original abweichen. So sind z. B. in BNT mit einer bestimmten roten Tinte ausgeführte Streichungen in BNT(F) nicht zu erkennen. Die Textedition registriert diese Fälle und hat hier den Vorrang gegenüber dem Faksimile. Ganz besonders ist aber die Aussagekraft des Faksimile in Bezug auf die Bestimmung der relative Chronologie der Korrekturen eingeschränkt. Bis auf die Korrekturen, deren zeitliche Abfolge sich durch ihre Positionierung im Text feststellen lässt, muss die relative Chronologie über Schriftdukus, Zustand des Schreibwerkzeugs (Feder), Farbumterschiede der Tinte und ihre Annahme durch den Schriftenträger festgestellt werden, alles Kriterien, die an einem einfarbigen Faksimile mit nur wenigen Graustufen nicht zur Anwendung kommen können. Alle Aussagen, die in der vorliegenden Textedition gemacht werden, beruhen auf Beobachtungen an der Originalhandschrift, und können vielfach nur an ihr überprüft werden.

Befund und Interpretation

Die Bretke-Edition ist konsequent bemüht, Befund und Interpretation zu trennen. Interpretationen des Befundes werden im Kapitel »Anmerkungen und Erläuterungen« am Ende dieses Bandes geboten. Auf auffällige Befunde (Schreibungen, grammati-

¹⁹ s. RBF, S. 159–166.

sche Formen u. ä.), die in den »Anmerkungen« nicht diskutiert werden, wird, durch vorangestelltes *l.* als Interpretation des Bearbeiters gekennzeichnet, vereinzelt auch im Apparat hingewiesen. Da sich die Handschrift BNT im Allgemeinen gut lesen lässt und der Inhalt der Handschrift bekannt ist, entfällt zunächst die Notwendigkeit zu konjizieren. Nicht sicher gelesene (a) oder nicht erkannte (+++) Zeichen(folgen) werden konsequent gekennzeichnet, auch dann, wenn sich aus Vergleichsstellen u. ä. durchaus die Lesung feststellen ließe. Entscheidend ist allein der optische Befund.

Bretkes Handschrift und Grafie²⁰ weisen aber Züge auf, die es in einer definierten Anzahl von Fällen (mit allerdings durchaus bedeutender Frequenz) generell unmöglich machen, zu gesicherten Lesungen zu kommen. Hier muss der Bearbeiter jeweils subjektive Entscheidungen treffen, die in der Textedition nicht mehr als solche gekennzeichnet werden:

1. Die graphischen Folgen <iu> und <ui> sind wegen der weitgehenden Auf- und Abstriche oftmals nicht zu unterscheiden. Da Bretke den i-Punkt meist nach rechts versetzt schreibt (s. RBF, Abb. 19 auf S. 62) und <u> nicht immer durch eine Tilde gekennzeichnet, muss der Befund <ui> nicht unbedingt auch als *-ui-* interpretiert werden; es kann genauso *-iu-* gescshrieben worden sein. Die Bretke-Edition versteht also <iu> als *-iu-*, auf die Unsicherheit des Befundes <ui> wird jeweils hingewiesen. Relevant ist dieses Problem z. B. für die Feststellung der Endung des Dat. Sg. Mask. *-iu* bzw. *-ui* (heutiges lit. *-iui*).
2. Aus dem gleichen Grund lässt sich die Folge <imi> nicht immer von der Folge <inu> scheiden, bedeutsam für die Feststellung des Ausgangs im Instr. Sg. Mask. *-eimi* bzw. *-eniu* der n-Stämme.
3. Aus dem gleichen Grund lässt sich die Folge <nni> nicht immer von der Folge <nin> scheiden, bedeutsam z. B. für die Lesung der Lexeme *kunnigas* bzw. *kuningas* oder *pinnigas* resp. *piningas*.
4. Bretke schreibt <ũ> und <ū> sowohl für /u/ und /u/ als auch <ũ> für /uo/. Für die Klärung bestimmter Fragen der altlitauischen Dialektologie und altlitauischen Fonetik ist von Bedeu-

Generelle
Unsicherheiten

<iu> : <ui>

<imi> :
<inu>

<nni> :
<nin>

<u> : <ũ>

20 Zur (Ortho)graphie Bretkes s. RBF, S. 47-69.

tung zu entscheiden, wann der Kringel <°> über <u> bzw. <ū> nur fakultatives Zeichen des Grafs <u> (= [u], [ū], [ū]) und wann er zusammen mit <u> diakritisches Zeichen für die Darstellung eines Lautwerts [uo] ist.²¹ Bretke schreibt den Kringel in vielen Fällen nicht ganz als Kreis geschlossen, häufig ist er in unterschiedlichem Grade geöffnet, bis hin zum Viertel-Kreisbogen (s. Faksimile). Die Bretke-Edition verzeichnet nur den als geschlossenen Kreis geschriebenen Kringel.

<o> : <a>

5. In einigen Fällen ist es schwierig, den Vokalismus der Grundschicht sicher festzustellen, z. B. wenn <o> zu <a> durch Anfügen eines Beistrichs (s. RBF, Abb. 12 auf S. 56) geändert wurde, oder Formen durch das nachträgliche Anfügen einzelner Buchstaben am Wortende verändert wurden (s. RBF, abb. 24 auf S. 68). Wenn diese Änderungen nicht mehr mit einer abweichenden Tinte ausgeführt wurden, lassen sie sich nur schwer feststellen.

Groß- und
Kleinschreibung

6. Nicht klar zu erkennen sind bei verschiedenen Buchstaben Groß- oder Kleinschreibung. Gerade bei <k>, aber auch bei <l> und <f>, ist ein objektiver Befund in den meisten Fällen nicht möglich.

Zusammen-
oder Ge-
trenntschreibung

7. Zusammen- oder Getrenntschreibungen lassen sich in den wenigsten Fällen klar ermitteln. Durch eine Untersuchung der Verhältnisse im Zeilenbruch konnte festgestellt werden, dass die Negationspartikel *ne* von Bretke getrennt geschrieben wurde. Unklar ist das Bild bei der Modalpartikel *te*. Dagegen zeigen verschiedene Assimilationerscheinungen an der Morphemgrenze zwischen Präfix und Verb, dass hier von einer Zusammenschreibung auszugehen ist. Unklar sind wieder die Verhältnisse bei den verschiedenen Nominalkomposita.

Interpunk-
tion

8. Die Interpunktion Bretkes ist in BNT inkonsequent und vielfach von den Vorlagen beeinflusst. Nicht immer lassen sich Komma und Punkt sauber scheiden, verschiedentlich findet sich ein un unterschiedlichem Grade hochgestellter Punkt, der wohl – nach Vorbild des Griechischen – dem Doppelpunkt des Deutschen entsprechen soll. Die Bretke-Edition verzeichnet diesen, wenn er deutlich erkennbar hochgestellt ist.

²¹ s. RBF, S. 68–69.

In allen genannten Fällen ist die Darstellung in der Bretke-Edition in gewissem Grade subjektiv, d. h. Benutzer der Edition, für deren Fragestellung die entsprechenden Punkte relevant sind, werden sich durch Einsicht in das Faksimile, in einzelnen Fällen sogar in die Originalhandschrift, ein eigenes Bild machen müssen.

5. Aufbau der Textedition

Auffallendes Merkmal der Übersetzung des NT ist ihr hoher Grad an Instabilität.²² Bereits in der GS werden für identische Texteinheiten der Vorlage(n) verschiedene Übersetzungen in BNT geboten. Bretkes Übersetzungsstrategie lag in der Variation der Übersetzungsmöglichkeiten, bezogen sowohl auf die Ausgangssprache(n) als auch auf die Zielsprache(n). Die Textentwicklung von der Grundschrift hin zur Fassung letzter Hand führt insgesamt nicht zu einer Vereinheitlichung der Textgestalt bzw. zu einem qualitativen Fortschritt, vielmehr war Bretke bei seinen zahlreichen Spätkorrekturen vorwiegend dem Einzelfall über sehr kurze Textabschnitte hinweg verpflichtet, oft sind seine Korrekturen unsystematisch, teilweise auch widersprüchlich. In BNT FIH liegt uns keine abgeschlossene Bearbeitung der Übersetzung des NT vor, sondern ein Zwischenstadium, in dem die einzelnen Teile des NT unterschiedlich elaboriert vorliegen.²³ Es kann nicht angenommen werden, dass die uns vorliegende FIH von Bretke für den Druck autorisiert war. Die Grundschrift BNT zum edierten Text zu wählen, scheint also nicht nur in Hinsicht auf die Benutzbarkeit der Edition für die sprachwissenschaftliche Forschung sinnvoll, sondern ergibt sich aus der Textentwicklung selbst. Der edierte Text in in gerader Schrift gesetzt.

GS als edierter Text

Unter dem edierten Text folgen zwei Variantenverzeichnisse. Alle Varianten außerhalb des edierten Textes sind in Kursive gesetzt. In einem ersten Variantenverzeichnis (GS) werden die Sofortkorrekturen (Sfk) angeführt. Sofortkorrekturen werden im edierten Text mit kleinen lateinischen Buchstaben indiziert. Das

1. Variantenverzeichnis

²² s. RBF, S. 194–197.

²³ s. RBF, S. 255–265.

Ergebnis der Sofortkorrekturen findet sich im edierten Text, die Vorstufe im Variantenverzeichnis. Bei den Sofortkorrekturen wird jeweils angegeben, ob eine Korrektur durch Neuschreibung (»Sfk für ...«) oder durch Überschreiben (»Sfk aus ...«) erfolgte. Anschließend werden in dem ersten Variantenverzeichnis alle – nach Meinung des Bearbeiters – zusammen mit der GS eingetragenen Textauszeichnungen und Glossen verzeichnet. Textvarianten werden im Apparat von anderen Eintragungen (Glossen, Textverweisen, Lagenkennzeichnungen, Datierungen, Blattauszeichnungen u. a.) durch das Blockzeichen □ getrennt. Dadurch wird vermieden, dass die Interpunktion des Editorentextes mit der der Handschrift kollidiert.

2. Variantenverzeichnis

In einem zweiten Variantenverzeichnis (KS) werden die Spätkorrekturen (Spk) angeführt. Die jeweiligen Korrekturen werden im edierten Text durch kleine arabische Ziffern indiziert. Die Korrekturen werden im Variantenverzeichnis weitestgehend syntagmatisch angeführt, d. h. sie werden zusammen mit dem von der Korrektur betroffenen Kontext geboten. Der Bereich, über den sich die Korrektur erstreckt wird durch »¹...¹« oder, wenn sich in diesem Bereich noch eine oder mehrere Einzelkorrekturen befinden, durch »¹...¹« markiert. Im zweiten Variantenverzeichnis werden auch alle – nach Meinung des Bearbeiters – nicht zusammen mit der GS eingetragenen Textauszeichnungen und Glossen verzeichnet.

Kommutative Varianten

Die im Variantenverzeichnis aufgeführten Varianten haben, soweit nicht anders ausgezeichnet, kommutativen Charakter, d. h. die im edierten Text indizierte Texteinheit ist durch die Variante im Variantenverzeichnis zu ersetzen. Innerhalb des Apparates ersetzen rechts stehende Varianten links stehende Varianten, d. h. rechtsstehende Varianten folgen – nach Auffassung des Bearbeiters – chronologisch vorausgehenden Varianten.

Additive Varianten

Additive Varianten sind durch das Pluszeichen + gekennzeichnet und sind der vorausgehenden Texteinheit hinzuzufügen. Im Normalfall treten additive Varianten in Parenthese auf.²⁴ Vorausgehende Texteinheit und additive Variante bilden eine Einheit,

²⁴ s. RBF, S. 182–193.

d. h. sie werden zugleich durch eine nachfolgende kommutative Variante ersetzt.

Die Scheidung der kommutativen von den additiven Varianten ist wegen der unvollständigen Textauszeichnung in BNT oft schwierig. Bretke kennzeichnet eine Korrektur zum einen durch Unter- bzw. Durchstreichen eines Wortes, was sicher als Tilgung desselben und Ersetzung durch eine Variante zu verstehen ist; vgl. z. B. BNT(F) Mt 1,18: *Bet* zu *O*. Die zweite Auszeichnungsart besteht darin, dass Bretke ein Häkchen über ein Wort setzt. Schließlich findet sich eine große Anzahl von Varianten ohne jede Auszeichnung. In den beiden letzten Fällen ist nicht klar, ob es sich um kommutative oder additive Varianten handeln soll. In Mt 1,18 ist so *Augiwe* in der GS gekennzeichnet, i. m. steht *Motina*; in Mt 2,11 findet sich *Augiwe* und dazu *motina* ohne Auszeichnung; in Mt 2,13 findet sich nur *Motina*; in Mt 2,20 wurde *Augiwe* durch Unterstreichungen getilgt und durch *Motina* ersetzt (s. BNT(F)). Nach Mt 2,20 u. ö. muss angenommen werden, dass *Motina* als kommutative Variante *Augiwe* in allen Fällen ersetzen soll. Allerdings handelt es sich bei dieser Annahme wiederum um die Interpretation eines Befundes. Die Bretke-Edition verfährt deshalb folgendermaßen: Durch Häkchen eingewiesene Varianten werden als kommutative Varianten verzeichnet, Varianten ohne Einweisungszeichen werden als additive Varianten verzeichnet. Zeigt der benachbarte Text, dass hier dennoch kommutative Varianten anzunehmen sind, wird in den »Erläuterungen« darauf hingewiesen.

Korrektur-
zeichen in
BNT

Varianten, deren Einbeziehung in den Text nicht zu erkennen ist, werden als unverwertete Variante (»unv. Var.«) gekennzeichnet. Unverwertete Varianten werden prinzipiell angenommen, wenn eine Variante grammatisch nicht mit dem Kontext, in den sie eingefügt werden soll, kongruiert. Unverwertete Varianten finden sich vorab unter den Änderungsvorschlägen der Korrektoren.²⁵

Unverwer-
tete Vari-
anten

Wurde eine Texteinheit mehrfach korrigiert, wird in der Bretke-Edition versucht, die chronologische Abfolge der Korrekturschritte festzustellen. Verschiedene Korrekturschritte werden

Korrektur-
schritte

²⁵ s. RBF, S. 134.

Relative
Chronologie

in der Bretke-Edition durch das Zeichen | getrennt. Sowohl die Feststellung durchgehender Korrekturschichten, als auch die Bestimmung der Abfolge einzelner Korrekturschritte ist in BNT äußerst schwierig.²⁶ Die im Variantenverzeichnis als erste genannte Variante sollte – nach Auffassung des Bearbeiters – auch chronologisch die erste Korrektur gewesen sein, die als letzte genannte Variante chronologisch auch die letzte Korrektur. Allerdings besteht hier teilweise eine beachtliche Unsicherheit. Diese wird durch entsprechende Pfeile (< oder >) angezeigt. Also zeigt »> Sfk ...« an, dass die entsprechende Korrektur u. U. eine Spätkorrektur war; unter den Spätkorrekturen bedeutet das Zeichen < bei der ersten Variante, dass es sich u. U. um eine Sofortkorrektur gehandelt hat. Bei mehreren Korrekturen einer Texteinheit bedeuten die Pfeile entsprechend, dass die Variante u. U. einem früheren resp. späteren Korrekturschritt angehört.

Übersetzungsfehler

Die Kennzeichnung von Übersetzungsfehlern (ÜF) beschränkt sich weitgehend auf Hinweise auf eine inadäquate inhaltliche Wiedergabe der Vorlage(n) sowie grobe Verletzungen der Grammatik. Die Bretke-Edition zitiert bei inhaltlichen Fehlern den Text der Vorlage(n), bei sprachlichen Auffälligkeiten belässt sie es bei dem bloßen Hinweis auf die Art des Fehlers (z. B. »Numerus!«).

Textauslassungen

Textauslassungen werden durch die Zeichenfolge »[...]« im edierten Text angezeigt. Wird die Auslassung bis in die Fassung letzter Hand nicht beseitigt, wird im ersten Variantenverzeichnis der Text der ermittelten Vorlage geboten. In Spk beseitigte Textauslassungen werden im zweiten Variantenverzeichnis mitgeteilt. Textauslassungen werden nur angenommen, wenn die Vorlage(n) inhaltlich defektiv wiedergegeben wurde(n). So wird z. B. das Fehlen des Possessivpronomens bei Verwandtschaftsbezeichnungen und Körperteilnamen nicht als Textauslassung verstanden. Das Fehlen des Personalpronomens der 3. Pers. wird ebenfalls nur als Auslassung gekennzeichnet, wenn eine Fehlinterpretation in Hinsicht auf das Genus oder den Numerus möglich ist.

Anmerkungen und Erläuterungen

In BNT gibt es nicht wenige Textstellen und Korrekturen, die – nach Meinung des Bearbeiters – einer Erklärung bedürfen. Diese

²⁶ s. RBF, S. 166–181.

werden im Apparat der Textedition durch das Zeichen * oder den Hinweis »s. Anm. auf S. ...« gekennzeichnet und im Abschnitt »Anmerkungen und Erläuterungen« besprochen. Dieser Abschnitt hat zwar die fortlaufende Seitenzählung des Hauptteils, aber ihr steht zur besseren Unterscheidung ein Asteriskus voran. Da die Vielzahl der Formen und Varianten, solange die Bretke-Bibel nicht durch Glossar und Grammatik erschlossen ist, für den Benutzer kaum zu überschauen sein dürfte, versuchen die »Anmerkungen« zusätzlich zu RBF die Eigenart der Übersetzung des NT Bretkes und die spezifische Textentwicklung in BNT, bezogen auch auf die wichtigsten altlitauischen Texte des 16. Jahrhunderts, zu erhellen.

DIE BIBEL

ins Litauische übersetzt durch

Johannes Bretke

Band 7 der Handschrift:

DAS NEUE TESTAMENT

Evangelien und Apostelgeschichte

Labiau 1580

[Bl. 1^r] Sekma dalis ʽBiblias
Lietuwischkas¹.
Iano Bretkuno pergulditas². ॥

KS: ¹ Biblios Lietuwischkos ² pergulditos ॥

Generell zu Bretkes Phonologie s. Anm. S. *355 ॥

BNT(F): Bl. 1^r fehlt oben re. die mit einem Zahlenstempel angebrachte Paginierung 1 ॥

[Bl. 1^v] ||

GS: Bl. 1^v vacat □

BNT(Ms): Auf Bl. 1^v eine Eintragung von L. Rhesa, s. Anm. S. *355f. □

BNT(F): Bl. 1^v am re. rand in Z. 1 und in Z. 2 leichter Textverlust □

[Bl. 2^r] NAVIAS TES-
TAMENTAS.

Ing^a
Lietuwischkų¹ Liežuwī
perrafschitas
per
Ioanā² Bretkunā Labguwos
Plebonā^b.

1580. ¶

[Bl. 2^v] ¶

GS: ^a Sfk aus i~ ^{b>} Sfk. aus Plebonā ¶ Bl. 2^v vacat ¶

KS: ¹ Lietuwischkų* ² Iana ¶ Bl. 2^r unten Mitte Lagenbezeichnung A ¶ Auf Bl. 2^r Eintragungen Bretkes, s. Anm. S. *356 ¶

BNT(Ms): Auf Bl. 2^r und Bl. 2^v Bibliotheksstempel Königl. u. Univers.-Bibliothek Königsberg i. Pr. ¶ Bl. 2^r am re. Rand leicht beschädigt, dadurch leichter Textverlust re. unten im Luther-Zitat, s. Anm. S. *356 ¶

BNT(F): Bl. 2^r Z. 7 in Bretkunā Nasalzeichen getilgt, am li. unteren Rand leichter Textverlust, s. Anm. S. *356 ¶

[Bl. 3^r] Nauias Testamentas
 išch D: 「Martino Luther¹
 「wokiſchku perguldijmu²,
 Lietuwifchkai išchrafchitas
 per
 「Ioaną Bretkuną³ Labgu
 wos pleboną.

Metuoſą⁴ Chriftaus.
 1580. ॥

[Bl. 3^v] ॥

GS: Bl. 3^v *vacat* ☐

KS: ¹ Martina Luthera | Martino Luther² wokifchko perguldijmo* ³ Iana Bretkuna s.
 BNT(F) ⁴ Mętuofa ☐ Auf Bl. 3^r ein versehentlich hier aufgeklebter Korrekturzettel zu Mt. 21,42*
 Gal. Eckstein | Saſparnikas | Bawleute || Dailides | Gedk. + Remezaſj ☐
 BNT(F): Die Größe des Korrekturzettels zu Mt. 21,42 beträgt 22 x 45 mm ☐

[Bl. 4^r] KNIGOS NAVIO
Testamento.

1. Euangelia Schwento Mothieiaus¹
2. Euangelia S: Markaus²
3. Euangelia S: Lukoschaus³.
4. Euangelia S: Ioana⁴.
5. Darbai Apaschtalu⁵.
6. Gromata^{a,6} S: Powilo⁷ Rimianump⁸.
7. Pirma Gromata⁹ S: Powilo¹⁰ Corinthump.
8. Antra Gromata¹¹ S. Powilo¹² Corinthump.
9. Gromata¹³ S. Powilo¹⁴ Galatump.
10. Gromata¹⁵ S. Powilo¹⁶ Ephesump.
11. Gromata¹⁷ S: Powilo¹⁸ Philippump¹⁹
12. Gromata²⁰ S: Powilo²¹ Colosensump.
13. Pirma Gromata²² S. Powilo²³ Thesalonicensump.
14. Antra Gromata²⁴ S. Powilo²⁵ Thesalonicensump.
15. Pirma Gromata²⁶ S. Powilo²⁷ Thimotheuschop^{b,28}.
16. Antra Gromata²⁹ S. Powilo³⁰ Thimotheuschop

GS: ^a Sfk aus Ep* ^b Sfk aus Thimotheiaufp □ Die Reihenfolge der Episteln im Inhaltsverzeichnis weicht teilweise von der in der Hs. ab, s. Anm. S. *356f. □

KS: Zu den systematischen Korrekturen < o > zu < a > (zu < o >) s. Anm. S. *355 □ ¹ s. Anm. S. *355 ² s. Anm. S. *355 ³ Lukaschaus ⁴ Iana | Iano ⁵ Apaschtalu ⁶ Gramata ⁷ Pawila | Pawilo ⁸ s. Anm. S. *355 ⁹ Gramata ¹⁰ Pawila ¹¹ Gramata ¹² Pawila | Pawilo ¹³ Gramota ¹⁴ Pawila | Pawilo ¹⁵ Gramata | Gromata ¹⁶ Pawila | Pawilo ¹⁷ Gramata ¹⁸ Pawila | Pawilo ¹⁹ Philippenump ²⁰ Gramata ²¹ Pawila ²² Gramata ²³ Pawila | Pawilo ²⁴ Gramata ²⁵ Pawila | Pawilo ²⁶ Gramata ²⁷ Pawila | Pawilo ²⁸ Thimotheuschop ²⁹ Gramata ³⁰ Pawila | Pawilo □ BNT(F): Bl. 4^r Z. 3 sind in Mothieiaus das Wortende < us > und in Z. 6 die Korrekturanweisungen i.m. < o > getilgt worden □

17. Gromata¹ S: Powilo² Titop^{a,3}
18. Gromata⁴ S. Powilo⁵ Philemonop⁶.
19. Pirma Gromata⁷ S: Petro⁸
20. Antra Gromata⁹ S: Petro¹⁰.
21. Pirma Gromata¹¹ S. Ioano¹².
22. Antra Gromata¹³ S. Ioano¹⁴
23. Treczia Gromata¹⁵ S. Ioano¹⁶
 Gromata¹⁷ Hebreump
 Gromata¹⁸ Iakubo¹⁹
 Gromata²⁰ Iudo²¹
 Apreifchkimas Ioano²². ||

[Bl. 4^v] ||

GS: ^a *Sfk für Titauß* □ Bl. 4^v *vacat* □

KS: ¹ Gramata ² Pawila ³ Titap | Titop ⁴ Gramata ⁵ Pawila | Pawilo ⁶ Philemonap | Philemonop ⁷ Gramata ⁸ Petra | Petro ⁹ Gramata ¹⁰ Petra | Petro ¹¹ Gramata ¹² Iana | Iano ¹³ Gramata ¹⁴ Iana | Iano ¹⁵ Gramata ¹⁶ Iana | Iano ^{17,18} Gramata ¹⁹ Iakuba | Iakubo ²⁰ Gramata ²¹ Iuda | Iudo ²² Iana | Iano □

[Bl. 5^r] EVANGELIA
 「Schwento Mothie-
 iaus¹⁷².

I.

1 「Schitai ira Knigos³ ape || uſſgimimmā Jefaus Chriſ- || taus, kurſai ira
 Sunus Dowido⁴, || Sunaus Abrahamo⁵.

2 Abrahamas⁶ 「pagimde [pawaiſe]⁷ Iſaak^a

Iſaak pawaiſe Iakubā⁸.

Iakubas⁹ pawaiſe^b Iuda ir io Brolius.

3 Iuda pawaiſe PhareZ ir Sa-
 ram iſch Thamar.

PhareZ^c pawaiſe HeZron

HeZrom¹⁰ pawaiſe Ram.

4 Ram pawaiſe Amminadab.

Amminadap¹¹ pawaiſe Nahafſon.

Nahafſon pawaiſe Salma.

5 Salma pawaiſe Boas, iſch Rahab.

Boas pawaiſe Obed, iſch Ruth.

Obed pawaiſe Jeſe.

6 Ieſe pawaiſe Karaliū Dowida

GS: ^a Sfk aus Iſaac ^b Sfk aus pawaiſe* ^c <e> verdeutlicht □ Bl. 5^r oben re. zu Mt 1,1 Da-
 tumsangabe A<nn>o 1580. 11. die Maij. □

KS: Zu den systematischen Korrekturen <o> zu <a> (zu <o>) s. Anm. S. *355 □ ¹ Mothieufcho.

² Schwenta Mathieufcha | Schwento Mathieufcho ³ Schitas ira Knygas* | Schitos ira Knigos

⁴ Dawida | Dawido ⁵ Abrahamā | Abrahamo ⁶ Abrahamas ⁷ pagimde gestr. ⁸ s. Anm. S. *355

⁹ s. Anm. S. *355 ¹⁰ HeZron ¹¹ Amminadab □ Bl. 5^r oben re. zunächst schwarz, dann rot über-
 schrieben Matth: c. 1. (Punkt in BNT(F) getilgt) □

Karalius Dowidas pa- ||
waife Salamonā, iſch Moteries¹ Vrio².

7 Salamon pawaiſe Roboam. ||

[Bl. 5^v] Roboam pawaiſe Abia.

Abia pawaiſe Aſa.

8 Aſa pawaiſe Ioſaphat.

Ioſaphat pawaiſe Ioram.

Ioram pawaiſe Ofia

9 Ofia pawaiſe Iotham

Iotham pawaiſe Achaſ

Achaſ pawaiſe EZechia³

10 EZechia pawaiſe Manaſe.

Manaſe pawaiſe Amon

Amon pawaiſe Joſia.

11 Joſia pawaiſe Iechonia ir io Bro-
lius⁴, ʽkaip cziefu⁵ Babyłoniſchko^a ap-
kalimo.

12 Po⁶ Babyłoniſchko⁷ apka-
limo⁸, pawaiſe

Iechonia^b Sealthiel.

Sealthiel pawaiſe Zorobabel.

13 Zorobabel pawaiſe Abiud.

Abiud pawaiſe Eliachim.

Eliachim pawaiſe Aſer⁹.

14 Aſer pawaiſe Zadoch.

Zadoch pawaiſe Achin

Achin pawaiſe Eliud.

15 Eliud pawaiſe Eleaſar

Eleaſar pawaiſe Mathan.

Mathan pawaiſe Iakuba^{c,10}

16 Iakubs¹¹ pawaiſe Ioſephā, Wirā

Marios, iſch kurios uſzgime Jeſus, wadinams Chriſtus. ||

GS: ^a Sfk aus Babi~ | Babyłoniſchkos* ^b Sfk für zuvor nicht abgesetzt geschriebenes Iechonia
Sealthiel || S s. BNT(F) ^c Sfk aus Iokuba □

KS: ¹ Materies ² Vria ³ EZechia ⁴ Bralius ⁵ cziefu* ⁶ Pa ⁷ Babyłoniſchka | Babyłoniſchko
⁸ apkalima | apkalimo ⁹ Aſer ¹⁰ Iakoba ¹¹ Iakobs □

[**Bl. 6^r**] 17 Wifsi Straipšnei [wifšos Gimi- || nes] nug Abrahamo¹ ikki Dowido², ira || kieturolika Straipšnių [Giminių] || Nug Dowido³ ikki Babylonischko^{a,4} || apkalimo⁵, ira kieturolika Straipšnių || [Giminių] Nūg Babyloniſch- || ko⁶ apkalimo⁷ ikki Chrištaus, ira kie- || turolika Giminių.

18 Bet⁸ ufz gimimmas Chriſ- || taus taip⁹ buwo. Kaip Maria Au- || giwe¹⁰ io¹¹ pažadeta [paſawinta] buwa || Iosephui, pirm [ne kaip¹² aną¹³ parwede, || radoſe¹⁴, [kaip ana nieſchcze buwo^{15,16} nug || ſchwentos¹⁷ Dwafies¹⁸. 19 Bet¹⁹ Iosephas || ios²⁰ Wiras buwa gieras²¹ ir ne noreio²² ios || [apkalbeti lapſchlowinti]^{b,23} bet dumoia²⁵ || aną²⁶ tilomis²⁷ apleiſti [praftoti] 20 Bet²⁸ [kaip taip²⁹ dumoia^{30,31}, Schitai, paſsirode³² || iam Anielas³³ Wiefchpaties Sapnių³⁴, bi- || lodams³⁵, Ioseph funau Dowido³⁶, neſibi- || iok³⁷ [Marios taw pažadetos^{c,38} prijmti, || Nefa kas ioia³⁹ [pagime [praſsideio^{40,41}], ta- || tai ira nug ſchwentos⁴² Dwafies⁴³. 21 Ir ghi || pagimdis Sunų, to⁴⁴ wardą wadinſi⁴⁵ Ieſus, || nefa ghifai ſawo⁴⁶ Szmones⁴⁷ [iſchganis || nug⁴⁸ ių Griekų.

22 Bet⁴⁹ tatai wis ſtoios⁵⁰, idant iſsi- || pilditų, ką Wiefchpats per Praraką || kalbeio⁵¹, bilodams. 23 Schitai, Panna || [**Bl. 6^v**] [Merga] bus nieſchczia, ir pagimdis || Sunų, ir [„...] wadins^{52,d} io⁵³ wardą Ema- || nuEl, tai iſsigulda, Diewas fu mumis.

GS: ^a Sfk aus Baby++ ^b gl. rügen ^c gl. Gemahl ^d L. und ſie werden ... heiſſen* □ gl. zu 1,22 Eſa: 7. (Jes 7,14) □

KS: ¹ Abrahamā | Abrahamo ² Dawida | Dawido ³ Dawida | Dawido ⁴ Babylonischka | Babylonischko ⁵ apkalima | apkalimo ⁶ Babylonischka | Babylonischko ⁷ apkalima | apkalimo ⁸ O ⁹ tokſai ¹⁰ + Motina ¹¹ ia ¹² nei* ¹³ ie ¹⁴ radoſi ¹⁵ buwa ¹⁶ kaip ghi nieſchcze buwa | ghę nieſchcze ſanczę* ¹⁷ ſchwentas | ſchwentos ¹⁸ Dwafes ¹⁹ O ²⁰ ias | ios ²¹ geras ²² nareia ²³ Gal. + apkelpti | B. apkelpti, apkunſti | apklepoti unv. Var. apkelpti ²⁴ < Bet ²⁵ dumaia ²⁶ ie ²⁷ tilamis ²⁸ O ²⁹ taipā ³⁰ dumaia ³¹ iem taipā dumaian, ³² paſsirade | paſsirode ³³ Angelas* ³⁴ Sapnių ³⁵ biladams ³⁶ Dawida | Dawido ³⁷ neſibi- || iak ³⁸ Marią tawa Salubą* ³⁹ ieia | ieia Korrekturfehler, l. »ioie«*, vgl. L. in jr geborn iſt ⁴⁰ praſsideia | praſsideio ⁴¹ pagime gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ⁴² ſchwentas | ſchwentos ⁴³ Dwafes ⁴⁴ ta ⁴⁵ minſi* ⁴⁶ ſawa ⁴⁷ Szmanes ⁴⁸ < iſchgelbes iſch ⁴⁹ O ⁵⁰ ſtaias ⁵¹ kalbeia ⁵² + mins ⁵³ ia □ Bl. 6^r Oben re. rot Matth: c. 1. □

BNT(Ms): Bl. 6^v Text am re. Rand nach Restaurierung leicht verdeckt □

24 Kaip tada Iosephas išch miego¹ pa- || buda, dare, kaip iam Wiefchpaties || Anielas² prisakęs buwo³, ir prieme^a sawo⁴ || 「Moterį 39 [Pažadetanę^b]¹⁵ 25 Ir ne pažin- || no⁶ ios⁷, ikki ghi sawa pirmą Sunų || pagimde, ir wadina⁸ io⁹ wardą Iesus.

II.

1 「Kaip Iesus ušgimęs buwo¹⁰ Beth || lehem Szidu žemeie, cziefu^c Karaliaus || Herodo, schitai, Išchmintingi^d ataijo || išch 「Murinų žemes¹¹ ing Jerufalem, bilo-|| dami, 2 kur ira nauiei gimens Karalius || Szidu? Mes regeiom io Szwaigldę || 「Murinų žemeie¹², ir ataijom idant 「io || melftumbimes. [garbintumbim]^e¹³.

3 Išchgirdens tatai karalius Hero- || das, nušiganda¹⁴, ir su io wišsas Ierufalem || 4 Ir 「dawe suwadinti¹⁵ wišsus Wiriaufius ku- || nigus ir Raschtinikus tarp Szmoniu, || ir tireše [klaufes¹⁶] nug¹⁷ ių, Kur chrif- || tus turetų ušugimti? 5 Ir biloio¹⁸ iam. || Bethlehem Szidu žemeia¹⁹. Nefa taip || raschita^f ira per Praraką. 6 Ir tu Beth- || lehem Szidu žemeie, nieku budu ma- || [Bl. 7^r] įausis elsi tarp Kunigaikščzių^g Iuda, || Nefa išch tawęs tur man ateiti 「Er- || cikis [Wadas]^h,²⁰ kursai 「ant mano Szmo- || nių Israelⁱ Ponu bus.

7 Atwadina tadda Herodas || Išchmintingus paslapczei, ir pilnai || nug ių klaufesi, kada įwaigldę bu- || tų pasširodžusi?, 8 ir rode iemus eiti || ing Bethlehem, bilodams. Eiket, ir || 「tirkities [klaufet]²¹ pilnai ape tą Ku- || dikį [Bernelį] 「ir radę²², pasakiket || man, idant eščh²³ ataijės, 「melfdžaus^j io²⁴. || 「[garbinczau ghi]^k

GS: ^a s. Anm. zu Apg 19,5 auf S. *460 ^b l. Pažadetanę ^c Sfk aus + ^d Sfk aus a* ^e in Sfk erg. ^f > Sfk aus raschta ^g gl. Fürst hgl. hertzog ⁱ vgl. L. vber mein volck Jírael ^j l. melfcziaus* ^k in Sfk erg. □ gl. zu 2,5.6 Mich: 5 (Mi 5,1.3) || Ioel. 7. (d.i. Joel 7,42*) □

KS: ¹ miega | miego ² Angelas ³ buwa ⁴ sawa ⁵ + Salubą ⁶ pažina ⁷ ias | ios ⁸ + minne ⁹ ia ¹⁰ Iefui ušgim<us> ¹¹ Ritų žemes* ¹² Ritų žemeie ¹³ < iam melftumbimes. [garbintumbim]* ¹⁴ įšiganda | perfiganda ¹⁵ suwadindina ¹⁶ klaufe ¹⁷ + išch ¹⁸ anis biloio ¹⁹ žemeie ²⁰ Kunigaikštis [Wadas] ²¹ klaufet gestr. ²² ir ghi (ohne Nasalzeichen) radę ²³ ir eščh ²⁴ melfdžaus iam* □ Pv. bei Mt 2,1 rot Euang. in festo Epiphantias D<omi>ni. □ Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 12 (hier rote Klammer) rot unterstrichen □ Bl. 7^r oben re. rot Matth: c. 2. □

9 ^rKaip tada Karaliu buwo gir- ¹deie¹, nueijo. Ir ſchitai, Szwaigſde,
 || kurę Ritu ſemeia² regeie buwo, eijo || pirm ių the, iki ataijo, ir ſto-
 weijo || aukſchtai^a wietos, kur Bernelis buwo. || 10 Anis iſchwidę
 Szwaigſdę, didei praſi- || dżugo, 11 Ir ieijo ing Namus, ir rado ||
 Bernelį ſu Maria io Augiwe³, ir pulę || dawę iam Garbę [meldefi^b io]
 Ir ^rat- || were ſkarbus ſawa, dowanoio⁴ iam || ^rAukſo, Kadilo ir Mýrro⁵.
 12 Ir Diewas || priſake iemus ſapnija, idant ^rne ſugriſch- || tų⁶ Herodop
 Ir eijo^{c,7} wel kitu || kieliu in ſawa Szemę.

13 Bet⁸ aniemus atſtoius, Schitai, paſi- || [Bl. 7^v] rode Anielas⁹
 Wiefchpaties Joſephui Sap- || nija¹⁰, bilodams. Kielkefi¹¹, imk Berne- ||
 li ir io Motina ſewęſp^d, ir bek ing^e || Egýptų ſemę, ir laikikes¹² the,
 ikki || taw ſakifių, Neſa bus, kaip¹³ Herodas || thą Bernelį iefchkos ant
 nuſawini- || mo. 14 Ir ghis kielies¹⁴, ir eme Bernelį || ir io ^rAugiwe
 [Motina]¹⁵ ſawęſp, naktija, || ir pabega ing Egýptų ſemę, 15 ir paſi-
 || liko^{f,16} the, iki po ſmerties Herodo¹⁷. Ida<n>t || iſſipilditu, ką Wiefch-
 pats per Praraką || ſakens buwo, kurſai bila. Iſch Egýpto || mano Sunų
 wadinaų.

16 ^rKaip tada Herodas regeio¹⁸, iog || nųg Iſchmintingų prigautas
 buwo¹⁹, la- || bai papika. Ir iſsiunte, ir ^rdawę wiſſus || Bernelius Beth-
 leheme nuſawinti²⁰, ir || wiſſoſų io Arakiſą^{g,21}, kurie dwe- || ių^h metų
 ir maſſaus buwo, pagal czie- || ſą, kurį pilnai nug Iſchmintingųⁱ iſch- ||
 tiręs buwo

17 Schiczia iſſipilde kas ſakita ira || ^rnog Praroko Jeremioſchaus, bi-
 lanczo²², || 18 Ant Kalnų girdetas buwo ſchaukſmas, || daugia de-

GS: ^a Sfk aus aukf+ ^b Sfk aus meli* ^c Sfk für fugri* ^d s. Anm. zu Mt 12,18 auf S. *365 ^e Sfk
 für ik ^f Sfk aus paſiſ ^g l. Araikiſą ^h Sfk für nog* ⁱ Sfk aus i~ ^j gl. zu 2,15 Oſe: 11. (Hos 11,1)
 || Num. 23. (Num 23,22) ^k gl. bei 2,17 (d.i. 2,18) Ierem. 31. (Jer 31,15) ^l

KS: ¹ Anis Karaliu girdeie ² ſemeie ³ + motina ⁴ Ir atwere (Nasalzeichen der GS nicht gestr.)
 ſkarbus ſawa, ir dowanoio* ⁵ Aukſa, Kadila ir Mýrra ⁶ ne griſchtų ⁷ anis eijo i + anis ſugriſa
 in Sfk zu anis griſa ⁸ O ⁹ Angelas ¹⁰ Sapnije ¹¹ Kelkefi ¹² buk ¹³ iog ¹⁴ kieleſ ¹⁵ Augiwe
 gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ¹⁶ <l> verdeutlicht ¹⁷ Heroda | Herodo ¹⁸ He-
 rodas tada regeda<m>s ¹⁹ Iſchmintingų prigautas buwo ²⁰ wiſſus Bernelius Bethlehem
 nuſawindina ²¹ Gal. rubęſioſu ²² per Praroka Jeremioſchu, bilanti ²³ ²⁴ Pv. bei Mt 2,13 rot
 Euang. Dom. poſt Circumciſion. Chr<iſt>i. ²⁵ ²⁶ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn
 und Perikopenende in Vs. 23 rot unterſtrichen ²⁷

ioghimo^a, werkimo, ir kauki- || mo, Rahel apwerke¹ ſawa Waikus, || ir ne prieme² palinkſminoghimą, Neſa || ių nebebuwo.

[Bl. 8^r] 19 Bet ʿkaip numiręs buwa Herodas³, || Schitai, paſsirode Anielas⁴ Wiefchpaties || Iofephui ſapnija Egýptų ſemeia, 20 bilo- || dams. Kielkes^b, ir imk Bernelį ir io || Augiwe⁵ ſaweſp, ir eik ing ſeme Israel. || ʿIau thie pamire⁶, kurie Bernelį noreio || nuſawinti. 21 Ir ghis kielies⁷, ir || eme Bernelį ir io Augiwe⁸ ſaweſp, || ir ataįjo ing ſeme Israel. 22 Bet⁹ kaip || girdeio, kaip¹⁰ Archelaus Szidų ſemeia || Karaliumi butų, wietoi ſawa Tiewo || Herodo, bįjoios¹¹ the eiti. Ir ſap- || nija gawa Priſakimą nųg Diowo, || ir eįjo ingi ſchalis Galileiſchkos || ſemes, 23 ir ataįjo, ir giweno Mieſte, || Kurfai wadinnams ira NaZareth. || Idant iſſipilditų, kas ſakita ira per || Prarakus, ghis bus wadintas NaZa- || renſkafis.

III.

1 Tų czieſu ataįjo Ianas¹² Krikſch- || titoias, ir Sake¹³ Puſczoia¹⁴ Szidų ſe- || mes, 2 bilodams. Priſiwerſkite. || [...] Kara- || liſte¹⁵ arti prieįjo. 3 Ir ghis ira tas, || ʿnug || kurio¹⁶ Prarakas Eſaioſchus kalbeįs^c || ira, bilodams. Ira balſas Koſno- || dieiaus puſczoia^{d,17}. Gatawiket || Wiefchpacziui¹⁸ kielį, ir pataiſikit io takus.

[Bl. 8^v] 4 Bet¹⁹ ghis Ianas²⁰ tureio Ruba iſch || Werbludo gaurų || [ſchirių] ir Iuſtą || ſchikſchnos^e ant ſawo ſtrenų. || Io^f walgimas buwa Szogai ir || ʿMedus || lauko^{g,21}. 5 Tada iſcheįjo iop Mieſtas Je- || ruſalem, ir wiſa Szidų ſeme, ir wiſsos || Szemes²² pas Iordaną, 6 ir dawes krikſchti- || ti || ʿir prieme krikſchtą || nųg io Jordane, || ir paſinna || ſawo Griekus²³.

GS: ^a gl. Klagens ^b Sfk aus Kel ^c Sfk für bilaies ^d Sfk für puſch | puſzc3 ^e Sfk für ſchifch
f> Sfk aus Iṯ* ^g gl. Wildhonig ^h gl. zu 3,3 Eſa: 40. (Jes 40,3) ^h

KS: ¹ apraudoia ² prijeme ³ numirus Herodui ⁴ Angelas ⁵ Motina ⁶ WSt Thie iau pamire
⁷ kielies ⁸ Motina | [Augiwe] ⁹ O ¹⁰ iog ¹¹ bįjoiosi ¹² Ioanas* ¹³ Sake koſanī* ¹⁴ Puſczoia
[puſtinoia] ¹⁸ Wiefchpati ¹⁹ O ²⁰ Ioanas ²¹ Medus lauko [giriōs] | lauko gestr., Klammer der
nun gültigen Var. nicht gestr. ²² tautos* ²³ Griekus ſawus ^h gl. zu 3,4 NB V. 4. ^h Bl. 8^r oben
re. rot Matth: c. 2.3. ^h

7 Išchwidęs tada kaip¹ daugia Pha- || riseuſchų ir Sadduceų² io krikſchtup || ataio³, biloia iump. 「Angiū^a [Gi- || wacziū] gimine⁴. Kas iumus rode, || kaip buſentį narſą iſchbeksſite⁵? 8 Weiſ- || deket, darikit tikrą waiſiū^b priſiwer- || timo. 9 「Ne dumokite^c, || kaip⁶ ſawija noretumbit ſakiti. Turrim || Abrahomą 「ing Tiewą⁷. Sakau iumus, Die- || was gal Abrahamui⁸ [...] Waikus pakielti¹⁰. || 10 Kirwis iau padets ira prieg 「ſaknū^d || Medžo^e, Todiel¹¹, 「kurſai medis¹² ne neſcha¹³ || giero¹⁴ Waifaus¹⁵, 「nukertams, ir^f ing Vgnį || įmetams ira.

11 Eſch ius krikſchtiju Wandeimi^{g,h} || ant Priſiwertimo, Bet¹⁶ kurſai paſkui || mane atait, ſtiprefnis ira uſu mane, || [Bl. 9^r] kuriam ne pakanku io Kurpes neſchoti, || 「Tas ius ſchwenta Dwafę ir Vgnimi krikſch- || tiſ¹⁷. 12 Ir ghifſai tur Wetikle¹⁸ rankoia || Ghifſai 「Klūnai [kloghima]¹⁹ ſawa ſchlūos || ir Kwieczius ſuwoks 「ing ſawa Skunes²⁰. || Bet²¹ Pelus ſudeghis²² amſinu Vgnimi.

13 Tū czieſu ataijo Jeſus iſch Ga- || lileos Iordonop²³ Ionop²⁴, idant nūg io Krikſch- || tą prįmtų. 14 Bet²⁵ Ionas²⁶ gine iam tatai^{k,27} || [draude] bilodams. Priſiwalau, idant || eſch nūg tawęs krikſchtitas bucziau, o || tu ateifi manenſp? 15 Bet²⁸ Jeſus atſake, || bilodams iapi^l. Teſtow nų teipo. || Schitaipo pareitis mumus, wiſſą Tei- || wfibę iſchpilditi^m [pilnawoti] Tada pa- || wele iam.

16 Ir kaip Jeſus Krikſchtitas buwo, || iſchkope toiaus iſch wandenio²⁹. Ir || ſchitai, Dangus atſiwere antⁿ io || [aukſchtai io] Ir Ianas³⁰ regeio Dwafę || Diewo, kaip ir Karwelį nuſſileiden- || cze, ir ant io

GS: a> Sfk für Ius* b> Sfk aus waiſiū* c Sfk für Ne tariket, kaip d Sfk aus ſzakū e vgl. L. den Bewmen an die wurtzel gelegt f Sfk aus nukertams ira g s. Anm. S. *364 h Sfk aus Waideimi i l. Ghifſai j> Sfk aus planą* k in Sfk erg. l Sfk aus iampi m> Sfk aus iſchpilditi n s. Anm. zu Mk 3,5 auf S. *385 □

KS: 1 iog 2 Sadduceųſu Nasalzeichen der GS nicht gestr. 3 ataio 4 + piktieį iſchgamaj* 5 iſchwenti (l. iſchwengti*) buſentį narſą □ kaip nicht gestr. 6 iog 7 Tiewu Nasalzeichen der GS nicht gestr. 8 s. Anm. zu Mk 12,26 auf S. *395 9 Gal. iſch ſchiu akmeniu 10 pakelti 11 Todiel 12 Medis 13 Medis ne neſchans 14 gero 15 Waifaus 16 O 17 WSt Tas ius krikſchtis ſchwenta Dwafę ir Vgnimi 18 ſawo Wetikle 19 kloghima gestr. 20 ing ſawa Skunen. l + Spikeres* 21 O 22 ſudegįs 23 pas Iordoną 24 Ioanop | Ianop 25 O 26 Ioanas | Ianas 27 <i> verdeutlicht 28 O 29 wandinio 30 Ioanas □ Pv. bei Mt 3,13 rot Euang. Dom: p. Circumcifion. Chr<i>ſt<i> □ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 17 rot unterstrichen □ Bl. 9^r oben re. rot Matth: c. 3. 4. □

antenczã¹. 17 Ir ſchitai², ꝥ Baſas iſch Dangaus biloio, Schitai^a ꝥ mana mielas Sunus, kureme ꝥ eſch mekſtũos³.

III

1 Tada buwa Jeſus nuog Dwafes ꝥ [Bl. 9^v] weſtas ing Puſcꝥe [puſtinẽ] idant nuog ꝥ Welino butų gundintas. 2 Ir kaip ꝥ kietures⁴ deſchimts dienu ir kietures⁵ ꝥ deſchimts naktų paſtnikawens buwo^b, ꝥ iſchalka. 3 Ir Gunditoias^c eijo iop, ꝥ bilodams, Iei eſi Diewo ſunus, ſakik^d ꝥ kaip^{e,6} ſchie akmens dũna pawirſtu. 4 Ir ꝥ ghis atfake, bilodams, Raſchita ira, ꝥ Szmogus ne tiktai iſch wienos dũnos ꝥ giwas ira [giwena] bet iſch koſno⁷ ꝥ ſodzo, kurſai per burna [nafrus] ꝥ Diewo eit.

5 Tada wede ghĩ Welinas ſu ſawim ꝥ ing ſchwentą Mieſtą, ir paſtate ghĩ ꝥ ant wirſchaus Baſniczos, 6 bilodams ꝥ iop^f. Iei eſi Sunus Diewo, tada ꝥ nuſſileiſk, Nefa raſchita ira. Ghis ꝥ Anielams⁸ ſawa priſakis ape tawe, ir ie ꝥ ant Rankų tawe neſchos, idant Koia ꝥ tawa ne iſch-tiktumbei ꝥ ant akmenio⁹. 7 Tada biloia iam Jeſus, Wel taipaieg ꝥ raſchita ira. Diewo Wiefchpaties ꝥ tawo ne turi gundinti.

8 Wel uſſwede ghĩ Welinas ſu ſa- ꝥ wimi ant labai aukſchto Kalno^g, ir pa- ꝥ rode iam wiſſas karaliſtes ſjemes ir ių ꝥ ſchlowę. 9 Ir biloio iop. Tatai taw wiſ ꝥ dũſiu, iei pũlens, mane melfies [ma- ꝥ [Bl. 10^r] ne garbinſi] 10 Tada biloio Jeſus iop, ꝥ Atſtokies¹⁰ nũg manes Schatane, Nefa ꝥ raſchita ira. ꝥ Melfies^h Diewo [Gar- ꝥ binſi Diewą] tawo Wiefchpaties, ir ꝥ iam wienam ſuſjifi. [Tu turi ꝥ [kaltas eſi] melfties <etc.>ⁱ 11 Tada at- ſtoio nũg io Welinas. Ir ſchitai, ꝥ Anielai^{j,11} ataijo iop, ir ſuſjija iam.

12 Kaip tada Jeſus iſchgirda, ꝥ Iana iſchdũtą¹², nueijo ing Galileos ꝥ Szemę, 13 palikdams mieſtą NaZareth. ꝥ ataijo ir giweno [laikes] ꝥ ing

GS: ^a Sfk für Schitai ira ^b s. Anm. S. *360 ^c Sfk aus g ^d Sfk aus pa* ^e Sfk aus i* ^f Sfk für iamp* ^g Sfk aus k~ ^h Sfk aus Mie ⁱ ohne schließende Klammer ^j Sfk aus anielai ꝥ gl. zu 4,4 Deut. 8. (Dt 8,3) ꝥ gl. zu 4,6 psal: 91. (Ps 91,11) ꝥ gl. zu 4,7 Deut. 6. (Dt 6,16) ꝥ

KS: ¹ antenczã ² weiſdek ³ mekſtũosiu* ⁴ ketures ⁵ ketures ⁶ iog ⁷ koſno ⁸ Angelams ⁹ ing akmeni ¹⁰ Atſtok ¹¹ Angelai ¹² atroditą ꝥ Bl. 10^r oben re. rot Matth: c. 4. ꝥ

Bl. 10^r am li. Rand leichter Textverlust nach Restaurierung ꝥ

BNT(F): Bl. 9^v am re. Rand leichter Textverlust ꝥ

Kaper- || naum¹, kursai ira pas Marias, ne toli || nug rubežų Zabulon ir Neph- || talim. **14** Idant išsipilditų, kas sakita || ira^a per Praraką Ešaiachų, bilanti, || **15** Szeme Zabulon ir šeme Neph- || thalim, pas Marių kielį², ana schale || Iordano, ir Galilea Pagonų, **16** Szmo- || nes kurios Tamfumoia fedeio didę || regeio Schwiefibę, ir kurie fedeio || wietoia ir scheschūle³ Smerties, thie- || mus užtekeio^b Schwiefibe || [uśsidege swake⁴].

17 Nug to cziefo, pradeio Jėsus kofani^c || sakiti, ir biloti. Prifiwerſkities, || Dangaus karaliſta Priſiartinoio.

18 Kaip tada Jėsus waikſchczioio || [Bl. 10^v] pas Marias Galileiſchkas, iſchwida du || Broliu, Simoną, kursai wadinams || ira Petras, ir Andriejų io brolių, || thie mete ſawo Tinklų ing Marias, || neſa ie⁵ buwo ſweiei⁶. **19** Ir ghis bi- || loa iemus. Sękite mane, Eſch ius || Szmonių ſweieis darifiu. **20** Toiaus || anis palika ſawa Tinklų, ir ſeke || ghį.

21 Ir iſch the^d toliaus eidams, iſch- || wida kitu du brolių, Iakubą ſunų || Zebedeuſcho, ir Ianą io Broli, Lai- || we ſu ių Tiewu Zebedeuſchu, || be lapanczių ſawo tinklų. Ir || ghis wadinna iūs. **22** Toiaus palika || ie Laiwą ir ſawa Tiewą, ir ſeke || ghį⁷.

23 Ir pereia Jėsus apſukui⁸ wiſą || Galileiſchką ſemę, makinno⁹ iūs¹⁰ || Sýnagogofų [Iſkalofų, Baſniczoſų^e] || ſakidams Euangelią ape Karaliſtę, || ir gide wiſſakias ligas ir negaleghi- || mus. **24** Ir ſchlowe¹¹ [Garſas] io || pereijo^f wiſą Sirios ſemę. Ir at- || neſche iop wiſſakius Negalinczių^g, tu- || leropomis^h ligomis¹² ir mukomis apimtus || Apſieſtuofius¹³, ſMenu liga ſergancziųⁱ ir || Stabu užmuſchtus. Ir ghis wiſſus iſchgide || **25** Ir ſeke ghį daug Szmonių, iſch Galileos, iſch || Deſchimties Mieſtų, iſch Jeruſalem, iſch Szida- || wos, ir iſch ſana ſchale¹⁴ Jordano. || [Bl. 11^r] || [Bl. 11^v] ||

GS: ^a s. Anm. S. *360 ^b Sfk für Szwake (Sfk aus Swake) u* □ gl. auffgeh<en> ^c in Sfk erg.*
^d Sfk aus te ^e Sfk aus Su* ^f gl. Gerüchte || erfchall<en>* ^g Sfk aus ne galinczių ^h Sfk aus tu-
 l r ⁱ gl. Monſüchtig □ gl. zu 4,15 Eſa. 9. (Jes 9,1) □ Bl. 11^r u. Bl. 11^v vacat □

KS: ¹ Kapernaume* ² kelį ³ ſcheshūleie ⁴ ſwake ⁵ gestr. ⁶ Szweiei ⁷ paſeke ghį ⁸ gestr.
⁹ makinna ¹⁰ ių ¹¹ Schlowe ¹² <i> verdeutlicht ¹³ Apſieſtuofius ¹⁴ ana ſchal □ Zur Eintragung
 Bretkes auf Bl. 11^r Quo mo<do> uellint appellari s. Anm. S. *360 □ Bl. 10^v oben li. rot Matth:
 c. 4., unten re. Kustode V □

BNT(F): Bl. 10^v am re. Rand Textverlust □

[Bl. 12^r] V.

1 Bet¹ ifchwidęs Szmones, eija ant || Kalno, ir pafsifeda. Ir Mokintinei io || eijo iop. 2 Ir ghis atweręs Burna^a || ſawa, makinna ios, ir biloio².

3 Paſchlowinti ira, kurie Dwa- || fiſchkai ubagais ira, Neſa karaliſ- || te ^fių ira².

4 Paſchlowinti ira, kurie nuſ- || fiſmutija⁴, neſa bus⁵ palinkſminti.

5 Paſchlowinti ira Romus^b ne- || ſa aptures⁶ Szeme.

6 Paſchlowinti ira, kurie alkſta || ir trokſchta Teiſibes, neſa bus⁷ ſatęs

7 Paſchlowinti ira Mielafchirdin- || gi, neſa ^fmilaſchirdiſtę^c gaus¹⁸.

8 Paſchlowinti ira, kurie ira czif- || tos ſchirdies, neſa ^fDiewo regies⁹

9 Paſchlowinti ira Pakagingi¹⁰, ne- || ſa bus¹¹ Diewo Waikais wadinti

10 Paſchlowinti ira, kurie Teiſibes || delei perfekdineiami ira, Neſa kara- || liſte^d Danguis ^fių ira¹².

11 Paſchlowinti eſte, kada ius || Szmones, manens delei, giedin ir per- || ſekdineia, wiſſokio pikto priefch ius || kalbedomi¹³, o melo- domi¹⁴. 12 ^fBukit || linkſmi ir dżaukities^e, Neſa iumus || Danguie gierai¹⁵ bus uſzmokieta¹⁶. Neſa || [Bl. 12^v] taip anis perfekdineio Prarakus, ku- || rie pirm iuſų buwa.

13 Ius eſte Druſka Szemes, Jei ta- || da Druſka pagiend¹⁷, Kū iudis? Nie- || kam iau ^fnebedera¹⁸, tiktai idant aną¹⁹ || ifchmeſtų, ir Szmones ie ſumintų.

14 Ius eſte Swake²⁰ [^fſchwieſibe] || Swieto. Ne gal Mieſtas ant kalno || pa+udawotas^g, apſlieptas buti. 15 Nei || wel Szwake uſždegama ira,

GS: ^a *Sfk aus b~* ^b *gl. ſanftmütig<en>* ^c *letztes <i> verdeutlicht* ^d *<l> verdeutlicht* ^e *s. Anm. S. 360* ^f *Sfk aus m~* ^g *l. »pabudawotas«* □

KS: ¹ O ² biloia ³ WSt ira ių ⁴ + [^fSmutiafi] ⁵ ie bus ⁶ ie aptures ⁷ ie bus ⁸ ie milaſchirdiſtę gaus ⁹ ie Diewo regies ¹⁰ Pakaggingi ¹¹ ie bus ¹² WSt ira ių* ¹³ kalbedami ¹⁴ melodami ¹⁵ gerai ¹⁶ uſzmoketa ¹⁷ pagend ¹⁸ nebeder ¹⁹ ie ²⁰ Szwake □ *gl. zu 5,3 Bl. 12^r oben re. Beatos hoc loco dicit non reiectos || a Deo fed habentes ſtatum deo || placentem. Non ſig<nifi>cat hic || mortuos habentes V<itam> aet <ernam> vt fi || diceret. Bene eſt pauperib<us>. || ✕ non ſunt reiecti a Deo || Phil. Melan<ch>thon: in hu<n>c loc<um>* □ *gl. zu 5,5 NB <etc.> V □ Bl. 12^r oben re. rot Matth: c. 5., unten Mitte Lagenbezeichnung B* □

BNT(F): Bl. 12^r am li. Rand leichter Textverlust, unten Mitte wurde die Lagenbezeichnung B getilgt □ Bl. 12^v am re. Rand Textverlust □

ir ſadi- || nama po ketwircziu^{a,1}, bet ant likto- || raus^b tada ſchibba wiſsiemus, kurie || Namūſų ira. 16 Schitaipo ʽte ʃibin² || iuſu Schwieſibe po akim Szmonių, || idant regetų iuſų gierus³ Darbus, ir || garbintu Tiewą iuſų Danguieghi

17 Ne tarket, ʽkaip ataijau⁴ iſch- || riſchti [atmeſti] ʽSokaną angu⁵ Pra || rakus¹⁶. Ne ataijau iſchriſchti [atmeſti] || bet iſchpilditi. 18 Nefa iſch tieſos iu- || mus ſakau. Ikki Dangus ir Szeme || praeis [perſimainis] ne praeis ma- || ʃauſe ſkaitidine ir Krapele^{c,7} nug⁸ || Sokano, ikki wiſ bus [nuſsidūs].

19 Kurſai tadda wieną iſch ma- || ʃeſniuių⁹ Priſakimu iſchriſch, ir || [Bl. 13^r] mokinna Szmones taipo, tas maʃauſis || bus wadinamas Dangaus Karaliſtoie. || Bet¹⁰ kurſai dara ir mokin¹¹, tas bus || wadinomas Didis Dangaus karaliſtoie.

20 Nefa ſakau iumus, Jei iuſų || Teiſibe ne bus gierefnia¹², ʽne kaip¹³ Raſch- || tinikų ir Pharifeuſchų, ne ʃeiſit || ʽing Dangaus karaliſtę¹⁴.

21 Girdeiot, kaip¹⁵ Seniemus ſakita || ira, Ne uʃmuſchk, Bet¹⁶ kurſai || uʃmuſch, tas wertas bus ſudo [tas || bus wertas karoghimo per Sudą] 22 Bet¹⁷ || eſch iumus ſakau, Kas ant ſawo Bro- || lio kerſchija, wertas ira Sudo Bet¹⁸ || kurſai Broliu^d ſawam ſaka, Racha, || tas ira Rotas¹⁹ kaltas [tas wertas ira || idant ghi Rota paſchunditų²⁰] Bet²¹ kurſai ſaka, Durne²², tas ira kaltas || peklos ugnies ʽ[tas wertas ira idant || butų pakorotas per ʽPeklos^d ugni^f].

23 Todiel²³ kada affierawoghi || ſawa Dowaną ant Altariaus, ir at- || meni, kaip²⁴ Brolis tawa ka²⁵ priefch ta- || we turi 24 Tada palik tawo Dowaną || pas Altarių, ir eik pirm, ir ſude- || rek ſu tawa Broliu, ir tada ataik, || ir affierawok tawa Dowaną.

GS: a Sfk aus Ketwirtū¹ b gl. Leuchter c gl. tittel s. Anm S. *360, s. Erläuterung der gl. zu »Krapele« d> Sfk aus + f ohne schließende Klammer □

KS: 1 +ſaiku 2 te ʃib 3 gerus 4 mane ateijufi 5 argu 6 Sokana argu Praraku Nasalzeichen der GS nicht gestr. 7 tupaelis* 8 nug gestr. 9 maʃauſiuių 10 O 11 mokia 12 gereſnia 13 nei 14 Dangaus karaliſtana 15 iog 16 O 17 O 18 O 19 Rotos 20 paſchunditų 21 O 22 Durniau 23 Todel 24 iog 25 neką □ gl. zu »Krapele« 5,18 NB (tittel tupaelis) 18 s. BNT(F) □ Pö. bei Mt 5,20 rot Euang: Dom. 6. Post Trinitatis. □ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 26 rot unterstrichen □ Bl. 13^r oben re. rot Matth: c. 5. □

25 Buik^{a,1} greitas² Prieschinikui || tawam [weikiei suderek su prieschiniku] || [Bl. 13^v] kolei dabar su iū ant kelio esfi. Ida<n>t || Prieschinikas tawe kadaisgi ne isch- || dūtū³ Sudzei, ir^b Sudzia [ischdūtū [at- || raditū]⁴ tawe Tarnui, ir imeftas bu || tumbei ing Temniczą. 26 Isch tiesos || sakau taw, ne ischeifi isch tē, net užu- || mokeies paskiaufi^c Iodiki.

27 Girdeiot, kaip⁵ Seniemus sakita || ira, Ne praftok Wenczawoniftes. || 28 Bet⁶ esch iumus sakau. Kas ing mo- || teri weifd ios panoredams, tas iau || praftoia su ie Wenczawonistę, schir- || dija sawa.

29 Bet iei tawe piktin deschina⁷ Akis || ischpleschk, ir atmesk ię nūg sawęs. Gie- || refnia taw ira, kaip⁸ prapuol [pagienda] || wienas tawa [Straipniu [anariū]⁹ || [net kaip¹⁰ czelas¹¹ kunas ing Peklą meftas || butū, 30 Iei tawe piktin tawa deschine || ranka¹², atkirsk ie¹³, ir atmesk aną¹⁴. || Gierefnia¹⁵ taw ira, kaip¹⁶ wienas tawo || Sanariū pagenda, ne kaip wifas Kunas¹⁷ || ing peklą imeftas butū.

31 Sakita taipaię ira, Kurfai skire- || si nug Moteries sawa, tas tur iei || dūti Gromata atfiskirimo. 32 Bet¹⁸ esch || iumus sakau. Kurfai skirefsi nug sawo || [Bl. 14^r] Moteres (ischimma<n>t praftoghima Wen- || czawoniftes) tas padare¹⁹, kaip²⁰ ghi^d Wen- || czawonistę peršengia. Ir kas atkir- || tą weda, praftoia Wenczawonistę || [lauša Wencza<wonistę>]

33 Toliaus girdeiot, kaip²¹ Sennie- || mus sakita ira [Ne poteisei ne Prifiek^e, || Ir Diewui sawa Prifegą [turri laikiti²². 34 Bet²³ esch iumus sakau. Idant nieku || budu nefsibašitumbities^f, nei per Dangū, || nefa ira Kreffas²⁴ Diewo. 35 Nei per || Szemę, nefa ira²⁵ folelis²⁶ Koiū io. Nei || per Jerusalem, nefa [didžo Karaliaus || Miestas ira²⁷. 36 Nei turi bašities ant || tawo Galwos, nefa [ne gali ne wieną || plauką baltą angu iūda dariti²⁸. ||

GS: ^a s. Anm. S. *360f. ^b Sfk aus i+ ^c Sfk aus palku* ^d s. Anm. zu Mt 1,18 auf S. *342 ^e Sfk für Ne liudik ne teifaus liudimo ^f verdeutlicht* □ gl. zu 5,27 Exod. 20. (Ex 20,14) □ gl. zu 5,31 Deut. 24. (Dt 24,1) □ gl. zu 5,33 Leuit. 19. (Lev 19,12) □

KS: ¹ Buk* ² gl. Gal. wilfertig □ Gal. weikus ³ padūtū ⁴ ischdūtū gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ⁵ iog ⁶ O ⁷ deschine ⁸ iog ⁹ Straipniu gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ¹⁰ nei kaip unvollständige Korr., l. nei* ¹¹ cielas* ¹² Ranka ¹³ gestr. ¹⁴ ie ¹⁵ Gerefnia ¹⁶ iog ¹⁷ Sfk aus + ¹⁸ O ¹⁹ padara ²⁰ iog ²¹ iog ²² laikik* ²³ O ²⁴ Softas ²⁵ ghi ira ²⁶ fulelis ²⁷ ghis ... ira ²⁸ ne gali ne wieną plauko baltą angu iūda dariti* □ gl. zu 5,33 NB. 33 □ Bl. 14^r oben re. rot Matth: c. 5. □

BNT(F): Bl. 13^v am re. Rand Textverlust, Bl. 14^r am li. Rand leichter Textverlust □

37 Bet¹ iufu Szodis te ftow, Taip, taip, || Ne, Ne, Kas daugesni ira, tatai nūg² pikto ira.

38 Girdeiot, ʽkaip sakita ira³, || Akī^a uſu akī, Dantī uſu || dantī.

39 Bet⁴ efch iumus sakau. Nefsi- || ftenkiet⁵ priefch pikta. Bet iei kas || tawe ifchtinka ingi ʽdefchine weido^{b,6} || tawo⁷, tam fiulik ir antra. 40 Ir iei || kursai fu tawim nor bilineti, ir Ruba || tawo imti, tam leifk ir ʽSkraifte [fu- || picze^{c,d} [ir imti fupicze tam leifk ir Ruba] || [Bl. 14^v] 41 Ir iei kas werczia tawe ant Milios⁸, || eik fu io dwi. 42 Dūk prafchaczam^e || tawe, nei atfikreipk nug to, kursai || nug tawes ficziti nor.

43 Girdeiot. ʽkaip sakita ira⁹, Mi- || lek Artimaghi tawa, ir peik || Neprieteli^f. 44 Bet¹⁰ efch sakau iumus, || Mileket Neprietelius iufu. Szeg- || nokete¹¹ ʽkurie ius kieik¹². Giero¹³ dariket, || Kurie ius peikia. Prafchiket uſu || tus, kurie ius paſeidz ir perfekdineia || 45 Idant waikais butumbit iufu Tiewo || Danguia¹⁴. Nefa ghis dūft Sawo || Saulei¹⁵ uſteketi ant piktūiū ir ant || Gierūiū¹⁶, ir dūft liti ant Teifuiū || ir Neteifuiū^g, 46 Nefa iei milit || kurie ius mil, kake Alga^h turesite? er || tatai ir Muitenikai ne dara? 47 ʽIr iei || tiktai iufu Brolims maloningi efte [bro- || li+¹⁷ apfikabindomi fweikinfite] ka da- || rot ipatei¹⁸ [didzo]^{17,19} er ne ir Muitenikai || taipo dara? 48 Todiel²⁰ turrit ʽpilni [tik- || ri]^{i,21} buti, kaip ir Tiewas iufu pilnas ira.

GS: ^a Sfk für Artimaghi* ^b gl. Rechter backe* ^c ohne schließende Klammer ^d gl. Mantel* ^e Sfk aus prafcham ^f Sfk für ne P | Ne P ^g Sfk für ne Tei (zu Vs 43 »douti« plus Inf. s. Anm. S. *361) ^h Sfk aus a~ ⁱ gl. vollkommen □ gl. zu 5,38 Exod: 21. (Ex 21,24) || Leuit: 24. (Lev 24,20) || Deut. 19. (Dt 19,21) □ gl. zu 5,43 Leuit: 19. 26. (Lev 19,18) □

KS: ¹ O ² ifch [nūg] ³ sakita ⁴ O ⁵ Nefsiftenket ⁶ unv. Var. Gal. defchinas || fziandas | B. + fchandas | fchandas gestr. ⁷ gestr. ⁸ wienos Milios ⁹ sakita fant ¹⁰ O ¹¹ Szegnokite ¹² ius kieikenczi<us> ¹³ Ger ¹⁴ Danguieio ¹⁵ Saulē ¹⁶ Gerūiū ¹⁷ brolius ¹⁸ ipaczio ¹⁹ unv. Var. Gal. auf eingeklebten Korrekturzetteln (s. Anm. S. *361 u. unten) Ir iei tiktai fu fa- || wo broleis priete- || lifte turite, kangi || padarat ipaczio, ²⁰ Todel ²¹ + [czielī] □ gl. zu 5,40 NB □

Nach der Restaurierung der Hs. befindet sich der urspr. auf Bl. 14^v i. m. aufgeklebte Korrekturzettel (s. Anm. S. *361) nun auf einem nach Bl. 14 neu eingefügten, ungezählten Leerblatt □

BNT(F): Die Größe des auf Bl. 14^v aufgeklebten Korrekturzettels beträgt 50 x 50 mm. □ Bl. 14^v am re. Rand leichter Textverlust □

VI.

1 Dabokties Ialmuſnū^{a,1} iuſū, ida<n>t || tū ne dotimbit po akim Szmoniū, || kaip^{b,2} nog³ iu ʽregeti [girti]^{c14} bu- || [Bl. 15^r] tumbit, kitaip algos ne turit [iei taip || tada algos ne turesit] ʽpas iuſū Tiewą || Danguia⁵. 2 Kaip tada Ialmuſnā⁶ || duofi, ne duok pirm tawęs Trubit, kaip || ʽWaidamainei [pridenktos ſzmones]^{d,7} dara || ʽSinagogofū [Iſkalofū]⁸ ir ant uliczijų, || idant ʽnuog Szmoniū pagirti butū⁹. Iſch || tieſos ſakau iumus, anis iau Alga¹⁰ ſawa || gawo [tur]. 3 Bet kada Ialmuſnas || duofi, te ne ſinna kaire tawa, ka || deſchine dara, 4 idant tawo Ialmuſnos || paſlieptos¹¹ butū. Ir tawa Tiewas, || kurſai paſliepczioſą regia, uſzmokies¹² || taw atwirai¹³.

5 Ir kada meldies, ne turri buti || kaip ʽWeidamainei [pridenktos ſzmones]¹⁴ || kurie rodas ſtowia¹⁵ ir meldeſi Iſkalofū || ir ant kampu Vliczios, idant ʽnuog Szmo- || niū regeti butū¹⁶, Iſch tieſos ſakau iu- || mus, anis Alga ſawa eme [gawo, tur]. || 6 Bet kada meldies, eik ing Kamarkia- || liā¹⁷ tawa, ir uſſurakink wartus, ir || melſkies tawo Tiewop paſlapczioia¹⁸. || Ir tawa Tiewas, kurſai paſlepcziona || regia, uſzmakies¹⁹ taw ʽatwirai. [ap- || reikſchtinai]^{e,f,20}

[Bl. 15^v] 7 Ir kada meldzaties²¹, ne daugia²² || pleſſgekite [ne bukite daugia kalbā] || kaip Pagonis, Neſa anis taria, kaip²³ || iſchklauſomi ira, kada daugia kalba || ſodziū. 8 Todiel²⁴ ius aniemus ne buki- || te ligus. Iuſū Tiewas ſinna, ko pri- || ſiwalot, pirm ʽne kaip²⁵ praſchot. 9 Todiel || ſchitaipo melſkities.

GS: ^a gl. almoſen ^b Sfk für idant ^c Korr. zu [ſz. pagirti] ^d gl. heuchler ^e in Sfg erg. ^f gl. öffentlich □ Bei Mt 6,1 Datumsangabe 12. Maij □

KS: ¹ Ialmuſnū ² ieib* ³ iſch | nug ⁴ regeti gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ⁵ iuſū Tiewip Danguiaijp | pas iuſū Tiewą Danguiaij* ⁶ Ialmuſna ⁷ pridenktos ſzmones gestr. ⁸ Sinagogofū gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ⁹ Szmoniū pagirti butū ¹⁰ Alga ¹¹ palleptos ¹² uſzmokes ¹³ Gal. + regimai | B. atwirai [regimai] | atwirai gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ¹⁴ pridenktos ſzmones gestr. ¹⁵ ſtowi ¹⁶ Szmoniū regeti butū ¹⁷ + Kleti ¹⁸ paſlapczioie ¹⁹ uſzmokies ²⁰ regimai | + +++nai* ²¹ meldzaties ²² daug ²³ iog ²⁴ Todel ²⁵ nei □ Bl. 15^r oben re. rot Matth: c. 6 □

BNT(F): Bl. 15^r am li. Rand u. Bl. 15^v am re. Rand jeweils sehr geringer Textverlust □

Muſų Tiewe Danguiefis

Tawa wardas ſchwenkieſia,¹

10 Tawa ʽkaraliſt ataik^b

Tawa walia te buk, ant ſĕmes, kaip
Danguia²

11 Muſų dienſchką duoną duodi mu-
mus ſchę diena

12 Ir atleiſk mumus muſų kaltes, kaip
mes ſawiemus kaltiemus atleidžem.

13 Ir ne weſk mus ing pagundimą

Bet iſchgielbek³ mus nug Pikto^c. Ne- ʽ fa tawa ira karaliſta, ir Macis,
ir Schlowe ik amſjių, Amen.

14 Nefa iei ius Szmonims ių Kleio- ʽ ghimus⁴ atleidžat⁵, iumus iuſu
Dangu- ʽ ieghis Tiewas taipaieg atleiſ. 15 Bet⁶ ʽ iei ius Szmonims iu
Kleioghimus ʽ ne atleidžat, iumus iuſų Tiewas ʽ iuſų Kleioghimus
taipaieg ne atleiſ+

[Bl. 16^r] 16 Kada paſtnikauiat⁷, ʽne weiſ- ʽ dekit rukſchtai ʽne tu-
rekit weidą ʽ uſųsmutitą^d ʽ⁷ ʽ⁸ kaip Weidamainei, nefa ʽ ie atmaina^{e,9}
ſawa weidą, idant po ʽ akim Szmoniu regimi butų ſawa paſt- ʽ
nikawimu ʽ ʽiog regetuſe ſmonims, ʽ kaip anis paſtnikautų. ʽ¹⁰ Iſch
tiefos ʽ ſakau iumus, anis gawa¹¹ Algą ſawa ʽ 17 Bet kada paſt-
nikaughi, patepk^f ʽ tawa Galwą, ir nuprauſk tawa weidą. ʽ 18 idant
ʽne butumbi regims^g po ſmonių akim ʽ tawa paſtnikawimu ʽ ʽidant
ne regetuſe ʽ Szmonims, kaip paſtnikaughi. ʽ¹² Bet po ʽ akim tawo
Tiewo, kurſai paſliep- ʽ tas¹³ ira. Ir Tiewas tawa kurſai ʽ paſliepimą
regia, uſſmokies¹⁴ taw ʽ atwirai¹⁵

19 Ne rinkite ſaw Skarba¹⁶ ant ſĕ- ʽ mes, ʽkur aną Kandis ir rudis
walgo¹⁷ ʽ kuria wagis¹⁸ kaſo ir wagia. 20 Bet ʽ rinkite ſaw Skarba

GS: ^a l. ſchwenkieſi* ^b l. Karaliſta ataik ^c Sfk aus p~ ^d s. Anm. S. *361f. ^e Sfk für per ^f > Sfk
aus patepkia* ^g > Sfk aus ne butumbit regimi* ʽ

KS: ¹ ſchwenkeſi ² Danguie ³ iſchgelbek ⁴ + [nūdemes] ⁵ atleidžiat ⁶ O ⁷ paſtnikauiet
⁸ Gal. + ne ſufiraukites | B. ne weiſdekit rukſchtai ʽne ſufiraukites ʽ | ne weiſdekit rukſchtai
geſtr., Klammer der nun gültigen Var. nicht geſtr. ⁹ Gal. perwerćzia ¹⁰ geſtr. ¹¹ iau gawa
¹² geſtr. ¹³ paſſeptas ¹⁴ uſſmokes ¹⁵ regimai ¹⁶ Skarbo ¹⁷ kuri Kandis ir rudis walga ʽga-
dina ʽ | ieiſ tą Kandis ir rudis gadintų Klammer der nun gültigen Var. nicht geſtr. ¹⁸ Wagis ʽ Bl.
16^r oben re. rot Matth: c. 6. ʽ

Danguie, kur io || nei kandis nei rudis gadin, ir kur || io Wagis ne kafa nei wagia, **21** Nefa || kur iufu Skarbas, the ir schirdis iufu || ira.

22 ^aAkis ira Schwiefibe Kuno, Iei tawa || Akis prafta ira, wifas tawa Kunas praft- || tas^b bus. **23** Bet¹ iei Akis tawa pikta || ira, wifas Kunas tamfus bus. Bet² || [Bl. 16^v] Kada Schwiefibe, kuri tawija³ ira, tam- || fibe ira⁴, tada pati tamfibe kaip dide bus?

24 Newienas ne gal dwiem Po- || nam fluſjiti, angu wiena || neapi-kantoia^c tures, o antra || miles, angu⁵ prieg wieno pafsiliks⁶, || o antra papeiks. ^aNe galit⁷ flu- || jiti Diewui ir Mamoni. **25** Todiel⁸ || ſakau iumus. Nefſirupinkit delei || iufu Sziwato, ka walgifit ir gierſit⁹. || Nei ^auſu iufu Kuna¹⁰, kuo wilkeſite. || Er Sziwats ne daugieſnis¹¹ ^auſu Penuk- || ſchla¹²? Ir kunas er ne dideſnis ^auſu || Rubus¹³? **26** Weiſdekit Paukſchczu po || Dangumi, anis ne ſeia, ne piaua^d, nei || renka ^aing Klonus¹⁴, O iufu Tiewas Dan- || guieſis anos¹⁵ tacziau pena. Ius tada || er ne daugia dideſni [daugeſni] eſte || nei ie? **27** Kas ira tarp iufu kurſai || Stomeni ſawam olekti prideti ga- || letu, ^aKaczei todiel rupin-damas¹⁶.

28 Ir^e Kam rupinaties delei Rubu? || Dabokities^f [weiſdekite] Leliu ant lau- || ko, kaip auga, ios ne dirb, ne¹⁷ werpia || **29** Sakau iumus, kaip¹⁸ nei Salamons wiſſoia || [Bl. 17^r] ſawo Schlowieia, ne apdaritas bu- || wo, kaip tu wiena. **30** Ieigu¹⁹ nu Die- || was Szale ant lauka²⁰ taipo dengia, || kuri ſche diena ſtowia²¹, ir ritoia^g²² || ing Peczu ime-tama ira, Er tatai ne || daugiaus iumus daritu, o Maſos^h || wieros?

31 Todiel²³ ^ane turrit rupinties || ir biloti²⁴. Ka walgifim? ka gier- || fime²⁵? Kuo wilkefime? **32** To wiſo || ieſchka Pagonis. Nefa iufu Dan- || guieghis Tiewas ſinna, kaip²⁶ to wiſo || priſiwalot. **33** Jeſchkokiet pirmiaus || Karaliſtes Diewo ir ios Teifibeⁱ, tada || iumus tatai wis

GS: ^a in Sfk erg. ^b ÜF, vgl. L. Wenn dein auge einfaltig iſt, ſo wird dein gantzer Leib licht ſein ^c Sfk für peiks, o an- || tra miles ^d Sfk aus piaugia ^e in Sfk erg. ^f Sfk aus Dak ^g Sfk für m+* ^h Sfk aus I* ⁱ Kasus! □

KS: ¹ O ² O ³ tawijp ⁴ ftoiasi* ⁵ alba ⁶ + [paſſilaikis] ⁷ Ius Ne galit ⁸ Todel ⁹ gerſit ¹⁰ de-lei iufu Kuna Nasalzeichen der GS nicht geſtr. ¹¹ daugeſne ¹² nei Penukſchlas Nasalzeichen der GS nicht geſtr. ¹³ nei Rubai ¹⁴ Klonusna ¹⁵ ios ¹⁶ o todiel rupinnafi* ¹⁷ nei ¹⁸ iog ¹⁹ Ieigi ²⁰ lauko ²¹ ſtow ²² ritoi ²³ Todel ²⁴ ne rupinkites bilodimi ²⁵ gerfime ²⁶ iog □ Pv. bei Mt 6,24 rot Euang. D: 15. Post Trin. □ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 34 rot unterſtrichen □ Bl. 17^r oben re. rot Matth: c. 6. 7. □

pripuls. 34 Todiel¹ || nesirupinkite ritikščczos^a dienos, nefa || ritikšč-
czia diena uſ ſawe rupinfis, || Gana ira, kaip² koſna diena ſawa ||
paczios tur wargą³.

VII.

1 「Ne ſudikit^b, idant ne || butumbit ſuditi, 2 Nefa kakiu Sudu ſu- ||
difit, ſuditi bufit. Ir kakia miera mie- || roiat, bus mierota iumus.
3 Bet⁴ ką regi || 「kriſlą, [ſkiedą^c] ^{1d,5} Brolio^e || tawo akią, ir ne paiunti
Raſta⁶ tawo akią? || [Bl. 17^v] 4 Angu⁷ kaip dręſi ſakiti Broliu tawam
|| 「Stowek, iſchimſiu⁸ Kriſlą Iſchtrauk- || ſiu⁹ iſch akies tawo, Ir^f
dabokes¹⁰, 「Raſtas || tawa akią ira¹¹ 5 [...] ¹² Potam weiſdek, || kaipo
Kriſlą iſch tawo Brolią akes^g || iſchtrauktumbei.

6 Schwento¹³ ne duokite Szunims || ir iuſų Szemczugus ne meſkite
Kiau- || liamus, Idant anas ne ſumintų, ko- || iamis ſawa, ir atfi-
grįſufios, iuſų ne || ſudraſkitų.

7 Praſchiket, bus¹⁴ iumus duota. Jeſch- || koket, raſite¹⁵, tuſkenket^h,
bus¹⁶ iumus || atwerta. 8 Nefa kurſai praſcho, ima, || ir kas ieſchka,
randa, ir kurſai tuſ- || ken, tam bus¹⁷ atwerta. 9 Kurſai ira || tarp iuſų
Smonių, iei għi Sunus praſcho || Duonos, kurſai¹⁸ iam Akmenį ſiulitų?
|| 10 Angu¹⁹ iei għi praſcho Szuwies, kur- || ſai²⁰ iam Szaltį ſiulitų? 11
Jei tada ius, || pikti²¹ budami, tacziau²² galit iuſų Wai- || kamus gieras²³
Dowanus duoti. Er ne || daugiaus iuſų Tiewas Danguia giero²⁴ || dūos,
praſchantiemus għi?

12 Wiſ tada, ko norit, idant iumus || Szmones daritų, tai darikiet²⁵
iemus. || Tatai ira Sokanas ir Prarakai.

GS: ^a Sfk aus ritikſchcz30+* ^b Sfk für VII am Zeilenanfang, das mit Se überschrieben und dann
gestr. wurde, s. BNT(F) ^c in der Klammer Spatium von ca. 14 Buchstaben ^d gl. Splitter ^e Sfk
aus b~ ^f Sfk aus ir ^g Sfk aus akis ^h Sfk aus tuſſ □

KS: ¹ Todel ² iog ³ wargus* Nasalzeichen der GS nicht gestr. ⁴ O ⁵ ſkriedą gestr. ⁶ Raſto
⁷ Alba ⁸ gestr. ⁹ WSt Stowek, Iſchtraukſiu Kriſlą ¹⁰ ſchitai, ¹¹ WSt Raſtas ira tawa akią
¹² Gal. Tu pridenktaiſis, iſchtrauk || pirm raſta iſch tawa || akies ¹³ Gal. gl. heiligthumb □ Gal.
ſchwętaſti s. BNT(F) ¹⁴ tada bus ¹⁵ tada raſite ¹⁶ tad bus ¹⁷ Gal. ſtoqias ¹⁸ o ¹⁹ Alba ²⁰ o
²¹ Pikti ²² wienok ²³ geras ²⁴ gero ²⁵ dariket □

[Bl. 18^r] 13 Ieikite per ankšchtus Wartelius^a, || Nefa ʽbrona [Wartai]¹ ira ardwus, || ir Kielis platus, kurfai ant Prapuo- || limo weda², ir daugia ių ira, kurie || tū waikščchoia. 14 Ir tas Wartelis || ira ankšchtas^b, ir Kielis ira || siauras, kurfai ant Sziwatos weda, ir || maža ių ira, kurie ghi randa.

15 Saugokities nuog Falschiwų Pra- || rakų³, kurie rubuofą awių ʽ[...] atait^c, bet⁴ || widui ira Wilkais drafkanteis. 16 Ant || Waifiaus^d ių paįinsfite iuos. || Er^e gal Kekes rinkti nug Erfchke- || czių? Angu⁵ Figus nugo^f Vñiu? || 17 Schitaipo koįnas gieras⁶ Medis ne- || ſcha giera⁷ Waifių. Bet⁸ piaulin- || gas Medis nefcha piktą waifių. || 18 Gieras⁹ Medis ne gal pikto waifiaus || nefchti. Ir piaulingas Medis ne gal || giero¹⁰ waifiaus nefchti. 19 Koįnas medis, || kurfai ne nefch giero¹¹ waifiaus, nuker- || tams ira, ir ingi ugnį imetams. 20 To- || diel¹² ant Waifiaus ių paįinsfite iūs.

21 Ne wiſi thie¹³, kurie man bila, || Wiefchpatie, Wiefchpatie, ing Dangaus || karaliſtę atais. Bet kurie dara walę || mano Tiewą¹⁴ Danguie. 22 Daugia man || ſakis¹⁵, aną dieną Wiefchpatie, Wiefchpatie, || [Bl. 18^v] er ʽing tawa Wardą¹⁶ ne prarakawom? er || per tawo Warda ne iſchwarem Welinus? || Er per tawo Wardą ʽne dirbom¹⁷ daugia || ʽDarbu, [Czudu]^g 23 Tada iſchpaįinsfiu^h || iemus. Eſch iufų dabar niekada ʽpa- || įinoiau¹⁸ [ne paįinau]¹⁹ Atſtokit nūg || manęs wiſi Piktodeiei.

24 Todiel²⁰ wiſiⁱ kurie ſchi ma- || na^j Kalbeghimą gird, ir dara, tą^k prili- || ginu iſchmintingam Wirui, kurfai ſa- || wo Namus ant Olos pakuria^l. 25 Kad- || da potam ʽdidei nulią^m, ir wanduo²¹ ataija, || ir weiei pute, ʽir namus²² iſchtika²³, ne || pūle, Nefa buwa ant Ŗlos nu-

GS: ^a gl. pforte ^b Sfk für ſiauras [ankſchtas] ^c L. zu euch kommen* ^d Sfk aus w ^e Sfk für K | Er* ^f s. Anm. S. *362 ^g gl. Thaten ^h Sfk aus i+ ⁱ Sfk aus intendiertem W ^j Sfk für ma+ ^k Numerus!* ^l Sfk aus pakure ^m gl. Platz Reg(en) □

KS: ¹ brona gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ² nuweda | weda ³ Pranaſchu ⁴ o ⁵ Alba ⁶ geras ⁷ gera ⁸ O ⁹ Geras ¹⁰ gero ¹¹ gero ¹² Todel ¹³ gestr. ¹⁴ Tiewo ¹⁵ kalbes ¹⁶ tawa Wardana Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹⁷ ne darem ¹⁸ ne paįinoiau ¹⁹ ne paįinoiau gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ²⁰ Todel ²¹ twanas ²² < Namus ²³ WSt ir iſchtika Namus □ Pv. bei Mt 7,15 rot Euang. Dom: 8. Post Trin. □ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 23 rot unterstrichen □ Bl. 18^r oben re. rot Matth: c. 7. □

grun- || tawoti. **26** Ir kurfai ſchi mana kalbe- || ghima gird, o tho ne dara, tas^a ligus || ira Wirui padukufiam, kurfai Namus || ſawo ant ſjiefdros¹ pabudawoio. **27** Kada || potam Nulija litus, ir ataĵo Twanai², || ir pute weiei³, ir iſchtika namus⁴, || tadda pagruwo^b, ir pa- || dare didi pagruwima

28 Ir ſtoios, kaip Ieſus ſchi kalbe- ghima pabenge, nufſiftebeio Szmones || delei iō Mokſlo, **29** Nefa ghis ſake || macnai, o ne kaip Raſchtinikai.

[Bl. 19^r] VIII.

1 Ir kaip nueĵo nug Kalno, ſeke || ghĭ daugia Szmonių. **2** Ir ſchitai, Rau- || puotafis^{c,5} ataĵo, ir ʽmeldefi [garbinoio] || io⁶, bilodams, Wiefchpatie. Jei nori || gali^d mane cziftiti. **3** Ir Jeſus iſchtiefe^e || ſawo Ranka, daſſiliteia io, ir biloio. || Nariū dariti⁷, buk cziftas. Ir toiaus || cziftas buwo⁸ nug ſawa Raupū⁹. **4** Ir || Jeſus biloia iam, Weiſdek¹⁰, ne ſakik ne || wienam. Bet eik, ir ʽpaſsirodi¹¹ kap- || lonui^{f,1}g, ir affierawok Dowana, || kurę Moſeſchus priſake, ʽant liudimo¹² || iemus¹³.

5 Bet¹⁴ kaip Jeſus ieĵo ing Kapernaum || ataĵo iop Schimtinikas¹⁵, tas melde ghĭ, || **6** bilodams, Wiefchpatie, mana Tarnas || gul namie, ir ira ſtabu pawirtis¹⁶, ir tur || ʽdidi muka^h. **7** Jeſus biloio iam, Ataĵiu || ir ghĭ ʽpadarĵiu ſweika¹⁷ **8** Schimtini- || kas¹⁸ atſake, bilodams, Wiefchpatie, Ne || eſmi wertas, kaip¹⁹ tu ʽpo mano ſtogu²⁰ ei- || tumbei, bet bilok wieną ſĵodĭ, tada iſch- || gis²¹ tarnas mana. **9** Nefa ſmogus || eſmi, ant to Wiriaufibeĭ paduotas, || ir turiu po ſawim Szalnierus, Tacĵiau || kada wienam ſakau, eik, eit. Ir kitam. || ataik, atait. Ir manam Tarnui, darĭk ta- || tai, daroĭ²².

GS: ^a Sfk aus tan ^b Sfk für pūle, ir padare ^c Sfk aus br* ^d Sfk aus k* ^e Sfk aus iſchtief+ ^f Sfk für kap- || ++ū ^g l. paſsirodik kaplonui* ^h Genus! ⁱ Sfk für + □

KS: ¹ + [milties] ² Twanas ³ Weiei ⁴ Namus. ⁵ Raupſūtas ⁶ garbinoio *gestr.* | meldefi ia<m> ⁷< dariti *gestr.** ⁸ tapo ⁹ Raupū ¹⁰ Schitai *Korrekturfehler* ¹¹ paſsirodik ¹² ing liudima ¹³< ant iū ¹⁴ O ¹⁵ Schimtwadis | < Schimtwadjs* ¹⁶ uſmuſchtas ¹⁷ iſchgidiſiu ¹⁸ Schimtwadis ¹⁹ iog ²⁰ po mano paſtogiū ²¹ iſchgjs ²² ir daro □ *Pv. bei Mt 8,1 rot Euang. Dom. 3. Post Epiphan. □ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und Perikopenende in Vs. 13 rot unterstrichen □ Bl. 19^r oben re. rot Matth: c. 8. □*

[Bl. 19^v] 10 Kaip tatai Jefus girdeio, nufsifte- || beio, ir biloio sekant-
tiemus fawe¹. Ifch || tiesos, sakau iumus, tokios Wieros || Ifraele ne
radau^a. 11 Bet² sakau iu- || mus. Daugia atais ifch Ritu ir || ifch Waka-
ro, ir sedes³ fu Abrahamu || ir Ifaaku ir Iakubu Dangaus ka- || ralistoia.
12 Bet⁴ Waikai karalif- || tes bus ifchtremti ing tamlibes. [...] ^b 13 Ir ||
Jefus biloia Schimtinikui⁵, Eik, te || nufsidud taw, kaip tikeiei. Ir io ||
Tarnas tapo⁶ fweiks 'toian hadina⁷.

14 Ir ataijo Jefus 'ing namus⁸ Petro, || ir ifchwida, kaip io Ofchwe
guleia, || turinti drugi⁹. 15 Tada ghis¹⁰ nutwe- || re ios Ranka, ir Drugis
ie pamete. || Ir ghi¹¹ kiele¹², ir tarnawa iam^c.

16 Bet¹³ Wakara, atgabena iop dau- || gia Abfiefu¹⁴, ir ghis ifchware
Welinus || fodeis¹⁵, ir wifsokius ligonius pafwei- || kinoio¹⁶, 17 Idant
ifsipilditu, kas sakita || ira per praraka¹⁷ Efiofchu¹⁸, kurfai || bila. Ghi-
fsai mufu Silpnibes^d || ant sawes ufeme, ir mufu liga ghis || neschoio.

18 Ir kaip Jefus daugia Szmoniu ap- || link¹⁹ fawe regeio, liepe ana
fchal ma- || riu irties. 19 Ir ataijo iopi || Raschtinikas^e, tas tare iam,
Miftrai || [Bl. 20^r] sekfiu²⁰ tawe, kur eifi. 20 Iefus biloio || iam, Lapes
tur urwus, ir Pauksch- || tei po Dangumi tur Lifdus. Bet²¹ || Sunus
Szmogus ne tur, kur sawo || Galwa padetu

21 Ir kits ifch Mokintiniu io^f || biloio iam, Wieschpatie, pawelk ||
man, idant eicziau, ir pirmai ma- || na²² Tiewa pakascziau. 22 Bet²³
Jefus || biloio iam, Tu²⁴ mane sek, ir te pakas || Numire sawa numi-
rufius²⁵.

23 Ir ghis ieijo ing Laiwa, ir || io Mokintinei seke ghi, 24 Ir fchitai,
|| kielies²⁶ didis 'palsikrutinimas [Schturmas]^{g,27} || ant Mariu, fchitaip,
kaip²⁸ ir Laiwas || wilnimis apdengiams buwo, ir ghis || miegoio. 25 Ir

GS: ^a Sfk für d ^b L. Da wird sein heulen vnd zeen klappen ^c s. Anm. S. *363 ^d Sfk für Sip1*
^e Sfk für Daktaras* ^f Sfk aus i+ ^g gl. vngestum □ gl. zu 8,17 Efa. 53. (Jes 53,4) □

KS: ¹ ghi ² O ³ Iefus ⁴ O ⁵ + [schimtwadu] ⁶ tapa ⁷ toia hadin ⁸ namusna ⁹ Drugi ¹⁰ gestr.
¹¹ ghi Korrekturfehler, l. ghi ¹² kielei ¹³ O ¹⁴ apfiefu ¹⁵ fodeis ¹⁶ pafweikinoia ¹⁷ Praraka
¹⁸ Efaiofchu ¹⁹ aplinkui ²⁰ Efch sekfiu ²¹ O ²² sawa ²³ O ²⁴ gestr. ²⁵ + Numirelius ²⁶ kie-
liesi ²⁷ Gal. Suiudimas ²⁸ iog □ Pv. bei Mt 8,23 rot Euang. D. 4. Post Epiphan. □ Perikopentext
in roten Klammern, Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 27 rot unterstrichen □ Bl. 20^r
oben re. rot Matth: c. 8., unten Mitte Lagenbezeichnung C □

BNT(F): Bl. 19^v am re. Rand geringer Textverlust □

Mokintinei eijen iop, || pabudina ghi, bilodami, Wieschpatie, || gielbek mus, prapūlam. **26** Tada biloio || iemus¹, †Mašos wieros², kam teipo bijo- || ties? Ir pafsikiele, ir apdraude Weiā || ir Marias. †Tada nutila. [Tada tik- || krai patika^a] ¹³ **27** Bet Szmones štebeios || bilodomi^b, Kas Wiras^c tatai ira, || kurio Weias ir Marios klaufa.

28 Ir nueijo^d ana ſchal Marių, ing || ſšales Gergefenų. Tada⁴ uſštekeio || iam du Apſieſtu, thie ataįjo iſch †Grabų⁵ || Numirufuių^{1e}, ir buwa labbai ruſtus^f || **[Bl. 20^r]** Schitaip⁺⁶, †kaip ne wienas⁷ ne galeio tū || kieliu⁸ kieliauti. **29** Ir ſchitai, anie || ſchauke, bilodami. Ach Jefau Su- || nau Diewo, ką turrim ſu tawim || darbo? Er ataįjai mus muczi- || tų^g, pirm czieſo?

30 Bet⁹ buwa toli nug ių [...]^h pulkas || Kiaulių ganikloia. **31** Tada melde ghi || Welinai, bilodami. Iei nori mus iſch- || wariti, tada pawelk mumus, ing || pulką Kiauliu eiti. **32** Ir ghis biloia, || Eiket. Tada iſcheijo, ir ieijo ing || Pulką kiaulių. Ir ſchitai. Wiſ- || ſas pulkas Kiaulių iſfimate ſchtur- || mu¹⁰ ingi Marias, ir nuſkenda wan- || denįja.

33 Ir Piemens bega, ir nueijo Mieſ- || tana, ir paſſake tai wis, ir kaip || ſu Apſieſtais priſſitika. **34** Ir ſchitai, || wiſſasⁱ Mieſtas uſštekeio Ieſui, || Ir kaip ghi regeio, melde, idant ghis || iſch iu Rubeſchių atſtotų.

IX.

1 Tada įeijo ing Laiwā, ir wel || ſugriſſa, ir ateijo ing ſawa Mieſtan || **2** Ir ſchitai, atgabena iop || †Stabu uſſumufchta^j, gulinti ant Patalo. Kaip tada || Ieſus Wiera¹¹ regeio, biloio †Stabu || **[Bl. 21^r]** uſſumufchtam^{k,12} Buk linkſ- || mas^{l,13} manas Sunau, tawa Griekai || taw atleifti ira.

GS: ^a Sfk aus nu~ ^b Sfk für ir* ^c Sfk aus w ^d vgl. L. Vnd er kam ^e gl. Todten greber ^f gl. grimmig ^g Sfk für muſ ^h L. eine groſſe herde ſew ⁱ Sfk für iſcheijo* ^j Sfk für Stabu pawirtuſi ^k Sfk für Stabu pawirtuſiam ^l gl. getroft □

KS: ¹ gestr. ² Ius Mašos wieros ³ Tada nutila gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ⁴ The ⁵ Gal. + kappai | B. kappai unvollst. Korr., l. kappu ⁶ Schitaipo ⁷ iog niekas ⁸ keliu ⁹ O ¹⁰ + didzu trankſmu ¹¹ Wiera ių ¹² Stabu uſſumufchtamui ¹³ geros ſchirdies □ Pv. bei Mt 9,1 rot Euang: Dom: 19. P. Trin. □ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und Perkopenende in Vs. 8 rot unterstrichen □ Bl. 21^r oben re. rot Matth: c. 9. □ BNT(F): Bl. 20^v am re. Rand geringer Textverlust □

3 Ir ſchitai, Nekurie iſch Raſch- || tinikų biloio ſawija, tas bluſnija¹ || Diewa. 4 Bet² kaip Jeſus dumas ių || regeio, biloio, Kodiel³ taip pikta du- || moiat iuſų ſchirdiſa? 5 Katra ira || pigefni tarti? Taw ira atleifti tawa || Griekai? Angu⁴ ſakiti, Kielkes⁵ ir || waikſchczok? 6 Bet⁶ idant ʒinotumbit, || Sunų ʒmogaus macę turinti ant Sze- || mes, Griekus atleifti, biloio Stabu- || uʒmuſchtam, Kielkes⁷, pakielk⁸ tawa || Patala, ir pareik namie. 7 Ir ghis || kieleſi⁹ ir pareijo namie. 8 Kaip || Szmones tatai regeio, nuſſiſtebeio, || ir garbinoio Diewa, kurfai take || Macę ʒmonims dawė.

9 Ir kaip Jeſus iſch tę atſtoia^a, || iſchwida Szmogų ant Muito ſedinti, || tas buwa wadinnam¹⁰ Mothieius, ir || biloio iam. Sek mane. Ir ghis kieleſi¹¹, ir ſeke ghį. 10 Ir nuſſidawė, kaip Na- || muſa uʒu ſtalą ſedeio, ſchitai, at- || aijo daugia Muiteniku ir Grieke- || nikų, ir ſedofi uʒu ſtalą ſu Jeſumi, || ir io Mokintineis. 11 Kaip tatai Pha- || [Bl. 21^v] riſeuſchai regeio, biloio Mokintiniu<m>p || io, Kodiel¹² walga iuſų Miſtras ſu || Muitenikais ir Griekinikais? 12 Kaip || tatai Jeſus girdeio, biloio iemus. || Sweikiemus Ir reiki¹³ Liekariaus¹⁴, || bet negalintiemus. 13 Bet eiket mo || kindamies Ir kas ira¹⁵. (Eſch paſimekſtu¹⁶ || Mielafchirdiſteie¹⁷ ne Affiera^b) Eſch || ataijau wadintų Griefchnūs¹⁸ ant paſ || ſigailejmo [Priſiwertimo] ne Ir Gierofius || [Teiſofius]^c

14 Ir Tuo [...] ^d ataijo Mokintinei Iana || iop, bilodami, Ka¹⁹diel¹⁹ mes ir Pha- || riſeuſchai tiek paſtnikauiam, o tawa || Mokintinei ne paſtnikauia? 15 Jeſus || biloio²⁰ iemus. Kaip^e gal Swodbos ʒmo- || nes [Swotai] tuʒities, kolei Iau- || nikis ſu ieis ira? Bet bus czieſas, || kaip Iau²¹nikis nug ių bus atimtas, tada || paſtnikaus.

16 Ne wienas nelapija [...] ²¹ Ruba || Ir kwernu^f Iopiniu^{h,22} nauios Gielum- || beſ²³, neſa Lapinis plifchta²⁴ nug Rubo, || ir plifche²⁵ pikteſne ſtoios²⁶. 17 Nei Nau- || ias Winas pilams ira Ir ing ſenus In- || duſ^{g,27}

GS: ^a Sfk für Ir kaip nueijo ~* ^b Sfk aus O ^c gl. from ^d vgl. L. IN des kamen ^e Sfk aus Kan ^g Sfk für I ^f ohne schließende Klammer ^h gl. Lappen ^g gl. ſchleuche* ^h gl. zu 9,13 Oſe: 6. (Hos 6,6) ^h

KS: ¹ bluſnij ² O ³ Kodel ⁴ Alba ⁵ Kelkesi ⁶ O ⁷ Kelkesi ⁸ pakelk ⁹ keleſi ¹⁰ wadinnams ¹¹ kieleſi ¹² Kodel ¹³ ne reik ¹⁴ Liekoriaus | + Waiftitoio ¹⁵ Kas tatai ira ¹⁶ megſtoſiu ¹⁷ Mielafchirdiſte ¹⁸ Griefchnūsi<u> ¹⁹ Kodel ²⁰ biloia ²¹ Gal. ſena ²² kwernu geſtr., Klammer der nun gültigen Var. nicht geſtr. ²³ Gelumbes ²⁴ atplifchta ²⁵ ſkilę ²⁶ ſtoiasi ²⁷ Gal. + ing ſenus inpillus ^h

nefa indai¹ perplischt, ir nauias || winas ifsilailta, Ir Indai prapuol. || Bet Nauias wins pilams ira ing || [Bl. 22^r] Nauius Indus, tada abeio drauge ira || ifschlaikama.

18 Kaip tatai su ieis kalbeio, Schi- || tai, ateijo Schimtiniku² wienas, ir || puole ties io, bilodams, Wieschpatie, || mana Dukte schitai^a numire, || Bet ataik, ir uþdek ant ios tawo³ || Ranka, tada bus giwa [atgis] || 19 Iesus kielefi, ir feke ghi, ir io Mokin- || tinei.

20 Ir schitai, Moterischke, kurie⁴ || dwilika metu krauiopludimo firga, || ateijo isch uþpakalio ir dafsiliteio || [Sterbliu [þamba]^{b15} io Rubo^c, 21 Nefa tare fa- || wija, Iei tiktai io Ruba^d litecziau, || tada pagilbcziau. 22 Tada atfigriþa || Iesus, ir regeio ie, ir biloio. Buk || linksmas^{e,6} mana Dukte, tawa wiera || tawe gielbeia. Ir Moterischke fwei- || ka ftoios⁷ taciau hadina.

23 Ir kaip ieijo ing Namus Wiriau- || fioio, ir ischwida patruboczius, ir || trankmas Szmoni⁸, 24 biloio iemus. Atfto- || kite, nefa Mergaite [nera mirusi⁸, bet || miekt. Ir ie apiuke ghi. 25 Bet⁹ kaip || ischwaritos buwo Szmones, ieijo, ir || nutwere ie ranka, tada kiele¹⁰ Mer- || gaite. 26 Ir ischeijo tas garfas ing ta^f || wisa Szeme.

[Bl. 22^v] 27 Ir kaip Iesus isch te pajigeio, || feke ghi du Eklus, thie schauke, bi- || lodomi¹¹. Ach Sunau Dowido, Suf- || similk ant musu. 28 Ir kaip par- || eijo namie, ateijo iop anie Eklieghi. || Ir Iesus biloio¹² iemus, Er tikit kaip¹³ || esch tatai iumus dariti galiu? Tad- || da biloio iam. [...]¹⁴ Wieschpatie. 29 Tadda || dafsiliteio iu akiu, bilodams. Te- || ftow iumus pagal iusu wiera. 30 Ir || iu akis tapo atwertos. Ir Iesus ab- || draude anus, bilodams, Weifdekit, || idant niekas ne ischtirtu. 31 Bet anis || ischeijo, ir paschlowino ghi po ta || wisa Szeme.

32 Kaip^h tada schie buwo atftoie, schi- || tai, atgabena iopi Szmogu, tas buwo || [ne kalbas¹⁵ ir apseftas. 33 Ir kaip We- || linas buwa ischwaritas, kalbeio neikal- || bas [ne bilis] Ir Szmones ftebeios, || bilodomi.

GS: ^a Sfk für dabar + ^b in Sfk erg. □ gl. Saum* ^c Sfk aus r ^d Kasus! ^e gl. getroffen ^f s. BNT(F) ^g Sfk aus + ^h Sfk aus T □

KS: ¹ gestr., s. Anm. S. *363 ² Wiriaufiui⁸* ³ tawa ⁴ kuri* ⁵ Gal. + apfiuwas | B. Sterbliu gestr.*, Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ⁶ geros schirdes ⁷ ftoiosi ⁸ ne mire ⁹ O ¹⁰ kielefi ¹¹ bilodami ¹² biloia ¹³ iog ¹⁴ < Taip ¹⁵ + beþado □ Pv. bei Mt 9,18 rot Euang. Dom: 24. p. Tr. □ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 26 rot unterstrichen □ Bl. 22^r oben re. rot Matth: c. 9. (Punkt hinter »9« in BNT(F) getilgt) □

Toktai niekadais Israele || ʿne regieta buwo¹. **34** Bet Phariseu- || ſchai biloio. Ghis Welinus iſchwara || per wiriauf^a Welinū

35 Ir Jefus eijo aplinkui ing wiſsus || Mieftus ir Mieftelius [Kiemus], moki- || no ʿ[...] Iſkalofū^b, ir ſake Euangelią ape || [Bl. 23^r] Karaliſtę, ir gide wiſsokias ʿne ſwei- || katas^c ir ligas^d wiſsokias² Szmonieſą. || **36** Ir kaip iſchwida Szmones paſſigaile- || io ant iū, Nefa buwo ʿnuſchab- || kuſios [apleiftoſ]¹³ ir iſchbarſti- || toſ^e kaip Awis^f, neturinczos ne wie- || no Piemens^g. **37** Tada biloio Mokinti- || niump ſawump. Piuwe ira dide, || bet maſą ira darbinikų. **38** Todiel pra- || ſchiket Wiefchpatį Piuwes, idant || Dirbeių ing ſawa piuwe ſiunſtų.

X.

1 Ir ghis atwadinęs ſawa Dwiliką [...] ⁴ || ſawęſp, dawę iemus macę ant ne || cziftuių Dwafių, idant anas iſch- || waritų, ir iſchgiditų wiſsokias ne || ſwekatas^{h,5} ir wiſsokias ligas. **2** Bet || wardai dwilikos Apaſchtalų ſchitie || ira. ʿPirmas [...], wadintas Petrasⁱ, ir || Andrieius io brolis. Iakubas Zebedeio || ſunus, Ir Ianas io brolis, **3** Philippas || ir Baltramieius, Thomąſchus ir Mothie- || ius Muitenikas, Iakubas Alpheio ſunus, || Lebbeus, pawardže Thaddeus, **4** Simans || iſch Kana, ir Judofchius Iſchkariotas, || kurfai ghį iſchdawe

5 Schus dwilika ſiunte Jefus, pri- || ſake iemus, bilodams. Ne eiket kieliu⁶ Pagonų, || [Bl. 23^v] nei eikit ing mieftus Samaritanų. **6** Bet || eikit praſzuwufiump Awiump, iſch || Namų Iſrael. **7** Bet eikit ir ſakiket, ir || biloket. Dangaus Karaliſta arti ira. || **8** Gidiket⁷ ne galinczius, iſchcziftiket Rau- || pūtus⁸, prikelket Numirufius, iſchwa- || riket Welinus. Dowanomis gawot, || dowanomis ir duokit.

9 Ne tureket nei⁹ ſidabro nei aukſo, || nei waro¹⁰ iuſū Ioftoſū, **10** nei Kolitos || ant Kelones¹¹, nei dwi Sermegi, nei || Kurpiū, nei Laſdos, Nefa Darbi- || nikas wertas ira Penuſchlo ſawa.

GS: ^a Sfk für W ^b L. in jren Schulen ^c gl. leuche ^d gl. Krankheit ^e Sfk für iſchb~* ^f Sfk aus A~ ^g Sfk aus p ^h s. Anm. S. *363 ⁱ L. der erſt, Simon, genant Petrus □

KS: ¹ ne regeio* ² gestr. ³ gl. Gal. verſchmacht □ Gal. nubadufias ⁴ Gal. makintiniu ⁵ ſweikatas ⁶ keliu ⁷ IſchGidiket ⁸ Raupūtus ⁹ gestr. ¹⁰ wario ¹¹ Keliones □ Bl. 23^r oben re. rot Matth: c. 9. 10. □ BNT(F): Bl. 23^v am re. Rand geringer Textverlust □

11 Bet kur ieifite ingi Miestą angu¹ || Kiemą, the tirkities, bau ira the kas, || kurfai to wertas ira, Ir pas tą bukit, || ikki isch the^a ischeifit^b.

12 Bet kur ieifite ing Namus, sweikin- || kite tha². 13 Ir iei thie Namai tho werti || ira, atais iufu Pakaius ant ių. O iei || ne ira werti, tada pakaius iufu wel || iufump grinsch^c.

14 Ir iei kas iufu ne prijms, nei iufu || Kalbeghima³ klaufis, ischeikite isch || tu Namu angu⁴ Miesto, ir nukrati- || kite dulkes nug iufu Koių.

15 Isch tie- || fos sakau iumus, Szemei Sodamos || ir Gomorros piggiaus bus paskucziau || fiame Sude, nei tam Miestu^d.

[Bl. 24^r] 16 Schitai, efch ius fiuncziū kaip Awis, || widui Wilkū. Todel bukit kitrus || kaip Angis, ir be falschiwo kaip Kar- || welei.

17 Bet Saugokities Szmonių, || Nefa anis ischduos⁵ ius ʽin ių Ratušius⁶ || ir nuplaks ius Ifkalosų iufu⁷. 18 Ir bufit || westi ʽprieg Kunigaiksch- cziu ir Kara- || liu⁸ manęs delei, ing liudimą ant ių, || ir ant pagonų.

19 Kada nų ius atrodīs, tada ne || rupinkities, kaip angu⁹ ką kalbeti ture- || tumbit. Nefa iumus tą hadiną bus || dūta, ką kalbeti turesite.

20 Nefa ne || ius este, kurie kalba, bet iufu Tiewo || Dwaše ira, kuri per ius kalba.

21 Bet wienas Brolis antrą ischdūs || ant Smerties, ir Tiewas Sunų, ir Waikai^e pafsiftengs¹⁰ priesch sawa Gim- || ditoius, ʽiūs smerdziop gielbedomi^f. 22 Ir || turrit papeikti buti nūg košno, delei || mano Wardo. Bet kas ifsilaika ik || galo, tas bus ischganitas.

23 Bet kada ius wiename Mieste || persekdines, tada bekite ing kitą. Isch || tiesos sakau iumus, ius Miestus Israel ʽne || ischsfudisfit ʽne pereifite¹¹ ik Sunus Szmo- || gaus atait.

24 Mokintinis nera didėnis ʽužu Mistrą || sawa^g, nei Tarnas užu poną sawa, || 25 Pakanka Mokintiniui, kaip¹² ira kaip Mistras || [Bl. 24^v] Ir Tarnas, kaip io Ponas. Iei Tiewa || scheininos^h ʽPadwar- nika, Vki- || nika^l BeelZebub schauke, bes ne^t || daugiaus io Naminikus^{i,13} taipo wadiš? || 26 Todel nefsibjokities iu.

GS: ^a Sfk aus te ^b Sfk aus ife ^c Sfk aus gri+ ^d Sfk aus St* ^e Sfk aus w ^f s. Anm. zu Apg 13,23 auf S. *454 ^g Sfk aus Mistru sawam* ^h Sfk für ʽeimi ⁱ gl. Hausgenossen □

KS: ¹ alba ² thus Nasalzeichen der GS nicht gestr. ³ Kalbeghimo ⁴ alba ⁵ atrodīs ⁶ ing Ratušes sawas ⁷ sawa ⁸ Kunigaikschcziau<m>p ir Karaliu<m>p ⁹ alba ¹⁰ pafsikels ¹¹ Gal.? ne pataifite ʽischsfudisfit ʽne pereifite¹¹* ¹² kada ¹³ Gal. Scheimatis | B. Scheimati* □ Bl. 24^r oben re.rot Matth: c. 10. □

Nera nieko apšlepta¹, kas ne išsi- || reikšchtų [palsiroditu] atsi-
denktų || Nei esti apšliepta, ko neįinotų. 27 Ką || esch iumus sakau
tamsumoia, tatau kal- || bekite schwiešibeie, Ir ką girdit ing || auš, tatau
palsakiket^a ant Stogų.

28 Ir nėsibijokite tu, kurie kuną || nušawin, [užumusch^b] ir Dušchę
ne || gal užumuschti. Bet io daugiaus || bijokites to, kurfai Kuną ir
Dušchę || gal^c prašuditi Pekloia. 29 Er ne pirko- || mi ira du Szwirbliū
užu wieną || pinningą, o ne pūl tų ne wienas ant || Szemes be^d iufu
Tiewo. 30 Bet ir [plau- || kai iufu ant Galwos² wifsi paskatiti^e || ira.
31 Todiel nėsibijokite, Gierės- || ni este užu daug Szwirbliū.

32 Todiel, kurfai mane išchpašista || po akim Szmonių, tą esch
išchpašin- || šiu po akim mano Danguieio Tiewo. || 33 Bet kurfai mane
užufigins, po akim || Szmoniū, tą esch užufiginšiu po akim || mano
Danguieio Tiewo.

[Bl. 25^r] 34 Ne tarket, [kaip ataijau, Pa- || kaiaus šiunsti³ ant Szemes.
Ne ataijau || atšiunsti Pakaiu, bet Karda. 35 Nesa || ataijau, idant Szmo-
gū ikibincziau^{f,4} || priesch sawą Tiewą, [...]g ir Marczę priesch || ios
Ųschwę. 36 Ir Szmogaus neprie- || telius, bus io paties Naminikai^{h,5}.

37 Kas Tiewa ir Augiwę daugiaus || mil, nei Mane, tas manes ne ira
|| wertas. Ir kurfai Sunų angu Duk- || terį daugiaus mil, nei Mane, tas
|| manes ne ira wertas. 38 Ir kurfai || ne imma Krišaus sawa⁶ ant sawes,
|| ir ne sek mane [mane sekdamis] tas || manes ne ira wertas. 39 Kurfai
Sziwa- || tą sawa randa, pames. Ir kas Sziwa- || tą sawą pameta, manes
delei, ras.

40 Kurfai ius prijmma, tas mane || prijmma, ir kas mane prijm, [tą
prijm- || ma⁷, kurfai šiunte mane. 41 Kas Pra- || raką prijmma, wardana
Prarako, || tas Prarako algan gaus. Kurfai Tei- || fughį prijmma, war-
dana Teifoio, || tafsai Teifoio algan gaus. 42 Ir kur- || sai schu Kuduių
wieną tiktai kup- || kelia schalto wandens girda, Mo- || kintinio war-
dan. Išch tiefos sakau iumus || [tai iam⁸ ne užumokieta ne pafsiliks.

GS: ^a Sfk aus palsa+ ^b Sfk aus nu* ^c in Sfk erg. ^d Sfk aus b+ ^e l. paskaititi* ^f gl. Erreg(en)
^g L. vnd die Tochter wider jre Mutter ^h gl. Hausgenoss(en)* □

KS: ¹ užjudenкта ² WSt plaukai ant Galwos iufu ³ mane atėjufi, ieib pakaių šiuf- || cziau
⁴ Gal. Suiudintz | B. Suiudintziau* ⁵ + [heimatis* ⁶ sawo ⁷ tas tą prijmma ⁸ tam □ Bl. 25^r
oben re. rot Matth: c. 10. □

[Bl. 25^v] XI.

1 Ir ſtoios¹, kada Jefus takį pri- || ſakimą ſawo Dwilika Mokintiniump
|| pabengens buwo, iſcheio iſch the^a to- || liaus, makitų ir ſakitų ių
Mieſto- || ſų.

2 Bet Ianas Apkalime darbus Chriſ- || taus girdedams, ſiunte ^rſawa
Mokinti- || nių du², 3 dūdam^b iam ſakiti, Er tu eſi || kurſai tur ataiti,
angu³ kito laukſime? || 4 Ieſus atſake, ir biloio iemus, Eiket ir || atſa-
kikit Ianui, ką regit ir girdit. || 5 Ekliegi^c regia, Raiſchieghi waikſch-
|| czoia⁴, Raupūtieghi⁵ ſtoias cžifti, ir Kur-|| tinei gird, Numirė⁶ kieliafi⁷,
ir Vbaga- || mus Euangelia ſakama ira. 6 Ir iſch- || ganitas [paſchlo-
wintas] ira kurſai iſch || manęs neſipiktin

7 Thiemus atſtoius, pradeia Jefus kal- || beti Szmoniump ape Iana.
Ko iſcheiot || ing Puſtinę [Puſcžę] weiſdetu⁸? Er || Nendrė⁹ noreiot weiſ-
deti, kurę weias || bei ſchę bei the puczia [blaſchka¹⁰]? 8 An- || gu¹¹
ko iſchejot weiſdetų? Er norit || weiſdeti Szmogų minkſchtou ſu- ||
ſų? Schitai, kurie minkſchtai^d || [Bl. 26^r] welkiafi, ira karalių Namofa.
9 An- || gu¹² ko iſcheiot weiſdetu? er norit Pra- || raką weiſdeti? '[...]
Sakau iumus^e, kur- || ſai daugieſni ira ^rne kaip¹³ Prarakas. 10 Ne- || ſa
ſchis ira^f tas, ape kurį raſchita || ira, Schitai, eſch ſiuncziu maną An- ||
ielą pirm tawęs, kurſai tawą kielį¹⁴ || pirm tawęs tur pataifiti.

11 Ich tieſos ſakau iumus, tarp || wiſų iſch Moterų gimuių, ne ataijo,
|| kurſai butų didėſnis, uſų Iana Krikſch- || titoghi? Bet kurſai Maſſaufis
ira || Karaliſteia Dangaus, didėſnis uſų || ghi ira. 12 Bet nūg Dienos Iano
Krikſch- || titioio, ik ſcholei, gwalta kenczia || Dangaus karaliſte, ir kurie
gwalta || dara, thie pleſcha ię^g ſawenſp. 13 Ne- || ſa wiſi Prarakai ir
Sakans prara- || kawa, ik Iano. 14 Ir iei prijmti norit, || ghis ira Elioſchus,
kurſai tur ateiti, || 15 kas tur auſų ant klaufimo, teklaufa.

GS: ^a Sfk aus te ^b Sfk aus ir* ^c l. Eklieghi ^d Sfk für miſ ^e vgl. L. Ja ich ſage euch ^f Sfk für +++
^g Sfk aus i+ □ gl. zu 11,5 Eſa 35. (Jes 35,5) □

KS: ¹ ſtoiosi ² iſch ſawa Mokintinių du ³ alba ⁴ waikſchczioia ⁵ Raupūtieghi ⁶ Numirelei
Nasalzeichen der GS nicht geſtr. ⁷ keliafi ⁸ s. Anm. S. *364 ⁹ Nendres Nasalzeichen der GS
nicht geſtr. ¹⁰ blaſchko ¹¹ Alba ¹² Alba ¹³ nei ¹⁴ kelį □ Pv. bei Mt 11,2 rot Euang: Dom: 3.
Advent. □ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 10
rot unterſtrichen □ Bl. 26^r oben re. rot Matth: c: 11. □

16 Bet ſche Gimine^a kam priliginſiu? || Ligus ira Waikamus, kurie ant Tur- || gaus ſied, ir ſchaukia ſawump Drau- || gump, 17 bilodami, Wamſdineiom iu- || mus, o ius ne noreiot ſchokineti Mes¹ || ſkun-
džiamies iumus, o ius ne noreiot werkti.

[Bl. 26^v] 18 Ioanas ataijo, nei walgidams, nei gier- || dams, ſaka, tur Welina². 19 Sunus Szm- || ogaus ataijo, walgidams ir gierda<m>s, || bila³, Schitai, koklai tas Szmogus || ira Rijoks^b ir Girtukle^c, Muiteniku || ir grielchnuių Draugas? Ir iſch- || mintis tur priįmti Teiſinima⁴ ſawo || Waiku.

20 Tadda pradeio barti Mieſtus, || kurioſa⁵, kurioſa daugiausei io Dar-
bų || buwa nuſsidawę, o tacziau ne paſſigie- || rinoia. 21 Beda taw ChoraZin, beda || taw Bethſaida, iei takie darbai Tų- || roia ir Sidonoia butų nuſsidawę, kaip || iuſip nuſsidawe, anis butu ſenei Mai- || ſche ir pelinoſų ſededomi Priſſiwertę || butū⁶. 22 Wienok, ſakau iumus, ſTyrūi || ir Sidonui^d pigefni [lengweſni] bus ſud- || noia dienoia, nei iumus. 23 Ir tu Ka- || pernaum, kurſai iſchkieltas⁷ elſi, ik Dan- || gaus, buſi ikki ing Pekla įemai nu- || ſtumtas. Nefa iei Sodomoia thie || Darbai butų nuſsi-
dawę, kurie tawip || nuſsidawe, ir ſche diena be ſtawetų || [butų] ||

[Bl. 27^r] 24 ſWienok, [...]e Sodamos Szemei pigiaus || [lengwiaus] bus Sudnoia dienoia, nei taw.

25 Tu cziefu atlake Jeſus bilodams. || Garbinu tawe Tiewe ir Wiefch- || patie Dangaus ir Szemes, kaip⁸ tatai || nug Iſchmintingu ir Kitruių paſlepei, || ir apreſchkiei⁹ Waikeliamus^{f,10} || 26 Taip Tiewe, nefa tatai taipo taw patika || 27 Wiſi daiktai man padūti ira ſnug ma- || no Tiewo¹¹. Ir niekas ne paįinſta || Sunų⁸, tiktai Tiewas. Ir nie- || kas ne paįinſta Tiewą, tiktai Sunus, || ir kuriam Sunus noria^h iſch- || reikſchtiⁱ.

28 Eiket manenſp wiſi rupeſtingi || ir apſlogintieghi [kurie eſte nuwarge || ir apſunkiti] eſch noriu ius at- || gaiwinti [atweſinti] 29 Imket ant || ſawęſ mana Iunga, ir mokinkites || nug manęſ¹², nefa eſch

GS: ^a Sfk aus g~ ^b gl. freſſer ^c gl. Weinſeuffer ^d Genus!^{*} ^e L. Doch, ich ſage euch ^f Sfk für tata ^g gl. Vnmundig ⁸ Sfk für Tiewą ^h Sfk für io iſ* ⁱ Sfk aus iſchreif ^j gl. zu 11,19 Vide Marlor:<atum> ^k Bei Mt 11,18 Datumsangabe 13 Maij. ^l

KS: ¹ gestr. ² o ie ſaka, Ghis tur Welina ³ Tada bila ⁴ + [ſſida] | Teiſinima gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ⁵ gestr. ⁶ gestr. ⁷ iſchkeltas ⁸ iog ⁹ apreſchkei ¹⁰ gl. Vnmundig ¹¹ Gal. Vnmundigen ¹² Gal. nenuwiakientiems | B. + neiſchmanantiems ¹³ mano Tiewo ¹⁴ Manęſ ¹⁵ Bl. 27^r oben re. rot Matth: c. 11. 12. ¹⁶

esmi romas¹ ir isch schirdies pabaŕnas. Tada ra- || ſite pakaių Du-
ſchomus iuſų, 30 nefa || mana lungas ira ʽmalonus ʽprieteliſch || kasʽ²
ir mana Naſchta lengwa. ʽpa- || kielamaʽ^a.

XII.

[Bl. 27^v] 1 Tu czieſu eijo Ieſus per Iawus || Sabbathoia, ir io Mokintinei
iſchal- || kę, pradeio peſchti Warpas³, ir wal- || giti. 2 Kaip tatai Phari-
ſeuſchai re- || geio, biloio iop. Schitai, tawa Mo- || kintinei dara, kas ne
pareitis dariti || Sabbathoia

3 Bet ghis biloia iemus, Er ne ſkai- || tet, ką dirba⁴ Dowidas, ʽkaip
ghis ir || kurie^b fu ių buwo, iſchalko^{ʽ15}? 4 Kaip || eija ing Namus Diewo,
ir walge || Duonas paguldimo, kurius^c iam ne || pareijos walgiti, nei
thiemus kurie || fu ių buwo, bet tiktai Kaplonamus. || 5 Angu⁶ er ne
ſkaitet Sokone, kaipo || Kaplonai Sabbathoia⁷ Baŕniczoia⁸ || Sabbathā
lauſa, o ne kaltais ira? || 6 Bet ſakau iumus, kaip⁹ ſchicze tas ira, ||
kurfai dideſnis ira ʽuſų Baŕ- || nicze^{dʽ10}. 7 Bei iei ſjnotumbei^e, kas ||
tatai ira (Mekſiuos¹¹ Mielafchir- || dingiſteia¹², ne Affiere¹³) tada
Nekal- || tuių ne butumbit apſudie. 8 Sunus || Szmogaus Wiefchpats
ira, ir Sabbathos.

9 Ir eijo iſch the toliaus, ir ateijo || ing ʽ[...] Iſkala^f. 10 Ir ſchitai,
buwa the || Szmogus turis rankā^g padzuwuſe. || [Bl. 28^r] Ir anis klaufe
io, bilodami. Bau || dera Sabbathoia giditi^h? Idant bilā || ʽprieſaſtiʽ ʽant
io¹⁴ turetū.

11 Bet ghis biloia iemus. Kasⁱ ira iſch iuſu, ʽkas tur¹⁵ Awi, kuri || iam¹⁶
Sabbathoia ipuola ingi dūbę, || kurſai anā ne ſaugautų, ir pakieltų? ||
12 Kiekagi tada giereſnis¹⁷ ira Szmogus, || uſų Awi? Todiel¹⁸ gal¹⁹ Sab-

GS: ^a in *Sfk erg.* ^{b>} <e> verdeutlicht* ^c Genus!* ^d *Sfk für Sabbathā* ^e ūF, vgl. L. Wenn jr aber
wüſtet* ^f L. in jre Schule ^g *Sfk für p** ^h s. Anm. zu Lk 6,5 auf S. *405 ⁱ *Sfk für Kurfai** □

KS: ¹ + ʽlengwasʽ ² piggus ³ Warpv ⁴ dare ⁵ ir kurie fu ių buwo iſchalke* ⁶ Alba ⁷ Sab-
bathoie ⁸ Baŕniczoie ⁹ iog ¹⁰ nei Baŕnicze Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹¹ Mekſtuos
¹² Mielafchirdingifte ¹³ Affiera ¹⁴ + priſch ghī ¹⁵ turis ¹⁶ gestr. ¹⁷ gereſnis ¹⁸ Todel ¹⁹ dera
[gal] □ Bl. 28^r oben re. rot Matth: c. 12., unten Mitte Lagenbezeichnung D □

BNT(F): Bl. 27^v am re. Rand leichter Textverlust □

bathoia || giera¹ dariti. 13 Tada biloia Szmogui, || Ischtiesk tawa ranka. Ir ischtiefe² ię. || Ir ana pafweika, kaip antra [ligei antrai]

14 Tada ischeijo Pharifeuschai, || ir fufsirodija ant io, kurio budu ghi || ufzumuschtu. 15 Bet kaip tatai Jesus isch- || tirra, atstoia ghis nug the, ir feke || ghi daugia Szmonių. Ir ghis ischgi- || de wifsus, 16 apdraufdams iūs, idant || ghi ne apfakitu. 17 Idant ifsipilditu, || kas fakita ira per Praraką Efaiofchu, || bilanti, 18 Weifdek^a, Schitai, || mana Tarnas, kuri esch ischrinkau, || ir mana Mieliaufis, kureme mana Du- || fche^b mekštai. Elch mana Dwafe ant io || paguldifu, ir ghis Pagonims apfakis || Sudą. 19 Ghis^c ne barfis nei schauks, || ir balsas io ne bus girdetas ant uliczių. || 20 Nendre pajaita ghis ne sulauschis, || [Bl. 28^v] ir 'Liną rukštanczią³ ne ufgesis. Ik || 'ifchwes [pabengs]⁴ Sudą ant Szigio^d. || 21 Ir Pagonis ant io Wardo nufsitikies.

22 Tada buwo iopi atwestas Ap- || fiefstafis, kurfai buwa bei neregis^e || bei nekalbas [eklas ir bejado]. Ir || ghis ischgide ghi, schitaipo kaip Ekla- || fis ir bejado⁵, bei kalbeio be⁶ regeio. || 23 Ir wifsoš Szmones nufsisfebeio, bilodami || Er schis ne ira Dowido Sunus? 24 Bet || Pharifeuschai tatai girdedomi, biloio || Ghis Welinus ne ischwara, tiktai per Be- || elcebubą, Welinų wiriaufighi.

25 Bet⁷ Jesus fuprata ių duma^f, ir bi- || loia iemus. Kofjna karalifta, iei sawip || 'ne fudera^g, ischpuštama^h ira. || Ir kofjnas Miestas [...] ⁹, iei sawija ne fude- || ra, ne ifsilaika. 26 Iei tada wienas Scha- || tanas antrą ischwara, tada pats sawija || ne tur 'fudereti futikti¹⁰. Bet kaip tada || gal ifsilaikiti io Karalifta?

27 Bet¹¹ iei esch Welinus per Beel- || cebubą ischwarau, per¹² ką ischwara || ghi iufu Waikai? Todiel¹³ anis bus || iufu Sudzeis. 28 O iei esch Welinus || per Dwafe Diewo ischwarau, tada || tiefa karalifta Diewo iufump ateijo.

GS: ^a Sfk für Schitai* ^b s. die Anm. zu Mk 12,33 auf S. *393 und zu Joh. 10,12 auf S. *433 ^c Sfk aus E* ^d s. Anm. auf S. *365 ^e > Sfk aus neregins* ^f vgl. L. Jhesus vernam aber jre gedancken ^g Sfk für ne futinka □ gl. bei 12,17 (d.i. 12,18-21) Iesā. 42. (Jes 42,1-4) □

KS: ¹ gera ² ghis ischtiefe ³ Liną rukštanti | + Knatą ⁴ < + [ifchgales] | pabengs gestr. | ifchwes gestr. *, Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ⁵ Bejado ⁶ bei ⁷ O ⁸ ischpuštijama ⁹ Gal. angu hukis ¹⁰ fudereti [futikti] ¹¹ O ¹² <p> verdeutlicht ¹³ Todel □

BNT(F): Bl. 28^v am re. Rand leichter Textverlust □

[Bl. 29^r] 29 Angu¹ kaip gal kas ing Stiproio || namus eiti, ir iam io Turta imti. Net, || iau² Stiprughi furischens, tada gal ia || Namus ap-plefchiti.

30 Kas nera fu manimi, tas ira prisch^a || mane. Ir kas ne fu manimi renka, ischbarsta.

31 Todiel sakau iumus, wiksi griekai || ir blufnighimai bus Szmoniemus atleifti. || Bet³ blufnighimas priesch Dwasę, ne^b bus || Szmonims atleifta. 32 Ir kursai ka kalb || priesch Sunu Szmogaus, tam bus atleifta. || Bet kursai ka kalbes priesch Dwasę || schwentą, tam ne bus atleifta, nei sche- || me, nei aname fwiete.

33 Sodiket^c angu⁴ giera Medi^d, || tada bus Waifius gieras, angu⁵ fodi- || ket ipuwufi⁶ Medi, tada Waifius || bus piaulingas. [supuens] Nefa || ant waifiaus pajinstams ira Medis. || 34 Ius Giwanczių gimine [Angių gimine] || kaip galit giera kalbeti, pikti budami? || [Kū schirdis pilna ira, tuo burna || plušta^e. 35 Gieras Szmogus, giera nėscha, || ich sawo giero skarbo schirdies. O pik- || tas Szmogus pikta nėscha, ich sawo || pikto skarbo. 36 Bet sakau iumus, kaip⁷ || Szmones tures rokunda dūti Sudną || diena [Paskucziaufiame Sude] ape kofną || [Bl. 29^v] [ne deranti⁸ Szodi, kuri kalbeio. || 37 Ich tawa Szodzių bufi teisintas, ir || ich tawa šodzių bufi apfuditas. || [prašuditas]

38 Tada atfake nekurie tarp Rasch- || tinikų ir Phariseuschų, bilodami, || Mistre, rodas regetumbim^f ich || tawęs šenklo. 39 Ir ghis atfake, bilo- || dams iemus. Piktaie ir ich prašto- || ghimo Wencza-wonistes gimusi Gimine, || ieschka šenklo. Ir ne bus iei newie- || nas šenklas dutas, tiktai šenklas || Prarako Iona. 40 Nesa kaip antai || Ionas buwa tris dienas ir tris nak- || tis pilwe [dides šuwies^{8,9} Schitai-po || Sunus šmogaus tris dienas ir tris nak- || tis bus widui šemes.

41 Szmones Niniwies kielfis¹⁰ Paš- || kucziaufiame fude, su schita

GS: ^a s. Anm. zu Apg 21,21 auf S. *462 ^b Sfk für b ^c Sfk aus Sodin ^d Sfk aus m ^e Kū bis plušta unterstrichen* ^f Sfk für nū ^g gl. Walfisch+ D

KS: ¹ Alba ² gestr. ³ O ⁴ alba ⁵ alba ⁶ + piaulinga ⁷ iog ⁸ + ne tikufi ⁹ + Efchketras D gl. Jonæ 2. et 3 d[icitur] || magnus piscis. || Cete hebraice Thanninim sig[nifi]cat || p[ro]p[ri]e animalia illa oblonga q[ua]e prae || se ferunt forma[m] serpentis. Hic ta- || men accipit[ur] pro animalib[us] aquatili- || b[us] immen[sa]e magnitudinis. Vat[er] <ablu[s] > ¹⁰ kelfis D Bl. 29^r oben re. rot Matth: c. 12. D

gimine¹, || ir anā² praščudis. Nefa anis^a Pri || siwerte po Kofanies Iono, Ir ſchitai, || Schiczia didefnis ira ufu^b Ioną.

42 Karaliene nug Pietų kielfis³ Paſ- || kucziaufiame fude, ſu ſchita Gimine, || ir ghę praſjudis [apſudis] Nefa || ghi ateijo nūg galo Szemes, idant gir- || detų iſchmintį Salamono. Ir ſchitai, || ſchiczia didefnis ira uſų Salamoną.

[Bl. 30^r] 43 Kada [ne czifta⁴ ne Dwafe iſcheijo || iſch Szmogaus, perwaikſchoia^c tuſchczes || Wietas^d, iefchka atilſio, [o ne randa⁵. || 44 Bila tada⁶, Sugriſtiu ing mana Na- || mus, [iſch kur⁷ iſcheijau. Ir kada atait, || randa^e anus⁸ pateikenczius, ſchlūtus⁹ || ir apgraſintus. 45 Tada eit, ir ima || ſawenſp ſeptinias kitas Dwafes, kurios || piktefnios ira uſų ſawe¹⁰. Ir ieiju- || ſios, giwena thę. Ir tampa ſu tū || Smogumi paſkui piktefni, nei pirm || buwō¹¹. Taipo ir ſchai piktai Gimi- || nei bus.

46 Anam ſchitaip ſu ſmonims^f bekalba<n>t, || Schitai, ſtowejō io Augiwe ir io Bro- || lei lauکه, noredomi io ſadinti. 47 Bi- || loia tada wienas iop. Schitai, tawa || Augiwe ir tawa Brolei beſtow lauکه, || noredami tawe ſadinti. 48 O ghis atfake, || ir biloia tam^h, kurſai iam tai paſake. || Kas ira mana Augiwe? angu¹² kas ira || mana Brolei? 49 Ir iſchtiefe ranką || ant ſawa Mokintinių, bilodams, || Schitai, tatai ira mana Motina ir ma- || na Brolei. 50 Nefa kas dara [pilda] || wale mano [Tiewo Danguia¹³, tas ira || mana Brolis, Sefſū ir Augiwe.

[Bl. 30^v] XIII.

1 Taniau¹⁴ dieną iſcheijo¹⁵ Jeſus iſch Na- || mų, ir paſſifedos¹⁶ prieg Marių. 2 Ir ſuſi- || eijo iop daugia Szmonių, ſchitaipo, kaip¹⁷ || [ing Laiwą eijo¹⁸, ir ſedofe, ir wiſſos Szmo- || nes ſtawejō¹⁹ ant Kraſchto. 3 Ir ghis || daugiero²⁰ [tulropa] kalbeio²¹ iemus || per Priliginimus, bilodams.

GS: ^a Sfk für po ^b l. uſų ^c l. perwaikſchczoia ^d Sfk aus wietas ^e Sfk aus atranda ^f s. Anm. zu Mt 23,1 auf S. *365 ^g Sfk aus oſę ^h Sfk aus iam □

KS: ¹ Gimine ² ie ³ kelfis ⁴ ne cziftaie ⁵ neraſdama ⁶ gestr.* ⁷ iſch kurų ⁸ ios ⁹ paſchlūtus ¹⁰ ie ¹¹ buwā ¹² alba ¹³ Tiewo Danguieio ¹⁴ Taiau ¹⁵ iſcheija* ¹⁶ paſſifeda ¹⁷ iog ¹⁸ ing Laiwā ieija ¹⁹ ſtawejā ²⁰ daug ²¹ kalbeia □ Bl. 30^r oben re. rot Matth: c. 12. □ BNT(F): Bl. 30^v am re. Rand leichter Textverlust □

Schitai, Ifcheijo¹ Seieias fietų², || 4 Ir beſeiant anam³, ꞑkit pule⁴ ꞑant kielio⁵1a. || Tada ataijo⁶ Paukſchtei, ir fuleſe tai.

5 Kit pule ant Akmeningo [Vlos]^b || kur ne daugia tureio⁷ ſjemes, ir iſch- || diga toiau, todieł^c kaip⁸ ne gilą || tureia ſjeme. 6 Bet kaip uſztekeio⁹ Saule || pabala, ir ne turedama ſjaknų^d, pa- || dzuwa.

7 Kit pūle tarp Erſchkeczjū, ir Erſch- || ketei uſzauga, ir uſtroſchkina ie.

8 Kit pūle ant gieros¹⁰ Szemes, ir || neſche Waifių. Kit Schimtą kartų, || kit ſcheſches deſchimts kartų, kit || tris deſchimts kartų giereſni. 9 Kas tur || auſų ant klaufjmo, te klaufa.

10 Ir Mokintinei prieie iop, biloia || Kam kalbi iemus per Pri-
liginimus? || 11 Ghis atfake, bilodams. Iumus duta ira, || [Bl. 31^r] ꞑkaip iſchmanot¹¹ paſlaptinį Dangaus || Karaliſtos. Bet ſchiemus nera duta. || 12 Nefa kurſai tur, tam^e dūdama ira, || idant pilniſtą turetų. O kas ne tur, || ꞑnug to imama ira^f, ką tur. 13 Todieł¹² || iemus kalbu per Pri-
liginimus. Nefa || ꞑreginczomis^g akimis ne regia¹³ ir auſi- || mis girdinczomis ne gird, neſa ie to ne || iſchmana. 14 Ir ant ių iſſipilda Prara- || kiſte Eſaiaſchaus, kuri bila. Auſi- || mis girdeſit¹⁴, o ne iſch-
maniſite, ir re- || ginczomis akimis regeſit¹⁵, ir ne numa- || niſit¹⁶. 15 Nefa ſchirdis ſchų Szmonių || ꞑira uſuſikietawuſi [Vſuſikietawa]¹⁷ || ir ių auſis ꞑpiktai gird [ſiunkei]^h18 ir || ių akis mirkſchczjoiaⁱ,19. Idant ka- || daiſgi akimis ne regetų, ir auſimis || ne girdetų, ir ſchirdze ne iſchmanitų, || ir priſiwerſtu, idant eſch iūs gielbeczjau²⁰.

16 Bet paſchlowintas ira iuſų akis, || kaip²¹ regia, ir iuſų Auſis, kaip²² girdzia²³. || 17 Iſch tieſos ſakau iumus. Daugia Pra- || rakų ir Teiſu²⁴ ꞑnoreio [geide]²⁵ regeti. || ka ius regit, o ne regeio. Ir girdeti, || ka ius girdit, o ne girdeio.

GS: ^a ŪF, vgl. L. an den Weg* ^b s. Anm. S. *366 ^c Sfk für daug ^d Sfk aus ſja+ ^e Sfk aus ta+ ^f L. Von dem wird auch genommen ^g <s> verdeutlicht ^h s. Anm. zu Mk 13,17 auf S. *395 ⁱ gl. ſchlummern [□] gl. zu 13,14 Eſa: 6. (Jes 6,9) [□]

KS: ¹ Ifcheija ² fietų ³ iam ⁴ WSt pule kit ⁵ Kielio ⁶ ataija ⁷ tureia ⁸ iog ⁹ uſztekeia ¹⁰ geros ¹¹ iſchmaniti ¹² Todel ¹³ ie ... ne regia ¹⁴ girdeſite ¹⁵ regeſite ¹⁶ numaniſite ¹⁷ ira uſuſikietawuſi *gestr.*, *Klammer der nun gültigen, korrigierten Var.* Vſfikietawa *nicht gestr.* ¹⁸ piktai *gestr.*, *Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr.* ¹⁹ Gal. ſnaudczia ²⁰ gelbeczjau ²¹ iog ²² iog ²³ gird ²⁴ Teiſuių ²⁵ geide *gestr.* [□] Bl. 31^r oben *re. rot* Matth: c. 13. [□]

18 Nū^a tada ius klaufiket Prili- || ginimą ape Seieia¹. 19 Kada kas Szodį || [Bl. 31^v] ape Karalifę gird, o ne ischmana, At- || ait Piktafis, ir atplešč^b, kas ſeta || ira ing io ſchirdį, Ir tas² ira, kas pas || Kielį ſeta ira.

20 Bet kuri ant Akmeningo ſeta³ ira, || ira ta, kada kas Szodį gird, ir ʽtą to- || iau prijm^c ſu džiaugſmu. 21 Bet ne tur || Schaknų ſawimp, bet ira Czefi || ningas^d. Kada kielefi⁴ wargas⁵ ir per- || ſekdineghimas, delei Szodzio, tada to- || iaus piktinafse⁶.

22 Bet kuri tarp Erſchkeczyų ſeta || ira, ta ira, kada kas Szodį klaufa, || ir rupeſtis ſcho ſwieto, ir wilius Ba- || gotiftoſ⁷, apſpiaudzia^e [uſ- troſchkin] Szo- || din⁸ ir waifiaus ʽne neſcha⁹.

23 Bet kuri ant gieros Szemes ſeta || ira, ta ira, kada kas Szodi || gird^f, ir ischmana, ir potam Waiſių || neſcha. Ir kita neſcha ʽSchimta kartų¹⁰ || kita ʽſcheſchis deſchimts kartų¹¹, kita ʽtris- || deſchimts kartų¹².

24 Kita Priliginima padeio [pa- || ſake] iemus, bilodams. Dangaus Ka- || ralifta ligus ira Szmogui, kurſai gie- || rą¹³ ſeklą ant ſawo Lauko ſeio. 25 Bet || kada Szmones miegoio, ataįjo io Ne- || prietelius, ir pafeio ʽPiktas ſjoles [kų- || kalius]^{g,14} tarp kwieczių, ir atſtoio. 26 Kaip || [Bl. 32^r] tada Szole¹⁵ auga, ir waifių neſche, || rados¹⁶ taipaieg ir ʽpiktoia ſjole [kųkalei]¹⁷.

27 Tada eįjo Tarnai Vkinikop, || bilodami, Wiefchpatie, Er ne gerą || ſeklą ſeiei ant tawo Lauko? iſch || kur tada tur Kukalius? 28 Ghis biloia || iemus, Tatai Neprietelius^h padare. || Tada biloio Tarnai, norigu, mus eiti, || ir ius iſchrauti? 29 Ghis biloio, Ne, || idant drauge ir Kwieczių ne iſch- || trauktumbit, kųkalius beraudami. || 30 Te auga abeia po drauge, ik Piuwies. || Ir czieſu Piuwes, ſakifiu Piuweiams, ||

GS: ^a Sfk aus T ^b Sfk für atpleſch aną ^c Sfk aus tą prijm ^d gl. Wetterwendſch ^e Sfk aus apf+ ^f Sfk für klaufa ^g gl. Vnkraut* ^h Sfk aus ne □

KS: 1< Seieija | Seieghi 2 ta 3 <e> verdeutlicht 4 kelefi 5 wargai 6 Piktinaſe 7 Bagotiftoſ 8 Szodį 9 Sfk aus tr 10 + [Schimtinga karta] | Gal. Schimta tiek etc.* 11 ſcheſchis deſchimts tiek 12 trisdeſchimt tiek 13 gerą 14 i.m. Kųkalei 15 ſalmo | ſalmũ 16 radosi 17 piktoia ſjole gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. □ Pv. bei Mt 13,24 rot Euang. Dom. 5. post Epiphan. □ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 30 rot unterstrichen □ Bl. 32^r oben re. rot Matth: c. 13. □

BNT(F): Bl. 31^v am re. Rand sehr geringer Textverlust □

Surinket pirm kūkalius, rišchdomi¹ || ing piedelius^a, idant butų su-
deginti, || bet Kwieczius suwokite man ing || mana^b Skunę².

31 Kita Priliginima padeio iemus, || bilodams. Dangaus karalifte³
ligus || ira Garsticzių grūdai, kuri įmogus || emės paseija ant sawa⁴
Lauko, 32 ku- || ri mažausti ira tarp wifsų Seklų, || Bet kada užauga,
tada ira didefni || tarp ʽSzolų walgamų^{c,5}, ir stoes Me- || dis, kaip⁶
Paukschtei Dangaus atait, || ir giwena po io Schakų.

33 Kitą Priliginimą kalbeia ie- || mus^d. Karalifte Dangaus ligus ira
Raugui, || [Bl. 32^v] kuri Moterischke emusi, imaische || ing tris ketwir-
czius miltų, ikki įru- || ga. ʽ[tikrai apruga]^e.

34 Schitoktai wis kalbeio Jefus Szmo- || niumpi per Priliginimus, ir
be Priligi || nimų nieko nekalbeio iemus. 35 Idant || įsipilditu, kas
įakita ira per Praraką, || bilantį. Esch burna^f sawa atwersiu || Prili-
ginimosų, ir išchkalbesiu pašlap- || tinus⁷ nug pradžio Swieto.

36 Tada Iesus^g paleida nug sawęs Smo- || nes, ir pareijo. Ir io Mo-
kintinei^h eijo || iop, ir biloio. Išchguldik mumus || Priliginimą ape
Kukalius ant Lauko. || 37 Ghisⁱ atfake, ir biloio⁸ iemus. Sunus⁹ ||
Szmogaus ira, kursai gierą Seklą seia. || 38 ʽLaukas [Dirwa]¹⁰ ira
Swietas. Giera || fiekla¹¹ ira Waikai karaliftes. Kų- || kalei¹² ira Waikai
piktibes¹³. 39 Neprie- || telius¹⁴ iūs seienfis] [Kursai ios seia] ira ||
Welinas. Piuwe¹⁵, ira galas swie- || to. Piuweiei¹⁶, ira Anielai.

40 Kaip tadda Kukalei^k išchrauia- || mi ira, ir Vgnimi sudeginomi.
Teipo || bus ir gale [pagineghime] Swieto [cho. || 41 Szmogaus Sunus
siuns sawa Anie- || lus¹⁷, ir anis surinks išch io kara- || listies wifsus
papiktinimus, ir ʽ[kurie || [Bl. 33^r] ne ʽtikrai daro^{17,18}, 42 ir imes ||
anus¹⁹ ing Peczų ugnies tų bus kauki- || mas ir ʽdantu drebeghimas²⁰.
43 Tada || Teisiegghi įibes, kaip Saule, karalifteie || Tewo sawo²¹. Kas
tur aušų²² ant Klau- || simo, te klaufa.

GS: ^a Sfk aus pedelius ^b Sfk aus manų ^c gl. Kolkraut ^d Sfk aus iumus ^e in Sfk erg. ^f Sfk aus
na* ^g Sfk aus nū ^h Sfk aus Mokini* ⁱ Sfk aus B* ^j Sfk aus seiens ^k Sfk aus V* ^l Sfk für gierai
daro □ gl. zu 3,35 psal. 78. (Ps 78,2) □

KS: ¹ rišchdomi ios ² [Skunę] klonus | Skunę gestr. | klonus ³ karalifta ⁴ sawo ⁵ Gal. Ka-
puštėjaliu ⁶ iog ⁷ pašlaptines ⁸ bilaio ^{9.10.11.12} *jeweils rot unterstrichen* ¹³ piktenibes
^{14.15.16} *jeweils rot unterstrichen* ¹⁷ Angelus ¹⁸ kurie ne tikrai dare | ne tikrai daranczius ¹⁹ ios
²⁰ Gal. dantu klabeghimas ²¹ io ²² aušis* □ Bl. 33^r oben re. rot Matth: c. 13. □

44 Wel Dangaus karalifte¹ ligus || ira Skarbui paffieptam² Szemeia³.
|| Kurį «Moterifchke radufi⁴, nuſliepe. || Ir nueijo iſch dżaukſmo ano, ir
par- || dawę wis kę tureio, ir nupirka || anę «Szemę [Dirwę]⁵.

45 Wel Karaliſta Dangaus ligus || ira Kupczui, kurſai^a gieru⁶ Szem-
czugu || ieſchkoio. 46 Ir radęs brangią^b Szemczu- || gę, nueijo, ir
pardawę wis kę tureia || ir pirka^c anę.

47 Wel Karaliſte Dangaus ligus ira || Tinklui, įmeſtą⁷ ing Marias, Kū
wiſ- || ſakių Szuwų gauna. 48 Bet kada pil- || nas ira, tada iſchtrauk
ghį ant kraſchto, || ir ſededomi iſchrenka gieręſes kru- || won ing Indą.
Bet ſupuwufias || atmęta pra ſchalį. 49 Schitaipo bus^d ir || pagi-
neghimi^e Swieto. Anįalai⁸ || iſcheis, ir ſkirs Piktūſius nug || Teiſuių^f,
50 ir meſ iūs ing Peczų ugnies, || Thę bus kaukimas ir Dantų⁹ dre-
beghimas¹⁰.

[Bl. 33^v] 51 Ir biloio iemus Ieſus, Er perma- || net tai wiſę? Anis
biloio. Taip Wieſch- || patie. 52 Tada biloia ghis. Todiel¹¹ kiek- ||
wienas Raſchtinikas mokintas¹² ant || «Karaliſtes Diewo^g, ligus ira
Huikenikui, || kurſai iſch ſawo Skarbo Nauio ir || Seno atneſch.

53 Ir ſtoios, kaip Jeſus ſchus Prili- || ginimus pabenge, iſcheio^h iſch
thę || 54 ir atijoⁱ ing ſawę Tiewiſchken, Ir mo- || kinno anus¹³ iu
Iſkalofų, ſchitaipo, || kaip¹⁴ nuſſiſtebeio, bilodami. Iſch || kur tam
randofę takie¹⁵ Iſchmintis ir || Darbai? 55 Er ghis ne ira Sunus Dai- ||
lidesi¹⁶? Er io Augiwe ne ira wadi- || nama Maria? Ir brolei io Iakubas
|| ir Iofes, ir Simans, ir Iudas? 56 Ir || io Seſeres er nera wiſſos prieg
mu- || ſu? Iſch kur tada iam tai wis? || 57 Ir piktinoios iſch io?¹⁷ Bet
Jeſus || biloio iemus. Prarakas niekur || ne tur maſęſnios garbes, net
Tiewiſch- || koie¹⁸ ſawa, ir ſawa Namųſų. 58 Ir || ghis thę ne daugia
dare Szenklų, de- || lei netikeghimo ių.

GS: ^a Sfk aus kuri* ^b Sfk aus brangų* ^c Sfk für pi+ ^d Sfk aus i [e desideratum editoris] ^e Sfk
für G+* ^g ŪF, vgl. L. zum Himmelreich gelert ^h Sfk für atſto* ⁱ l. ataijo ^j gl. Zimmerman U

KS: ¹ karaliſta ² paſſieptamui ³ Szemeie ⁴ Szmogus radufi (Genus!) | Gal. Szmogus rades |
B. ſmogus radęs* ⁵ Szemę geſtr., Klammer der nun gültigen Var. nicht geſtr. ⁶ geru ⁷ įmeſtui
⁸ Angalai ⁹ dantų ¹⁰ Klabeghimas ¹¹ Todel ¹² mokitas ¹³ ios ¹⁴ kaip ir* ¹⁵ take* ¹⁶ unv.
Var. Gedk. Remežas | B. + dailjde ¹⁷ io. Satzzeichen! ¹⁸ Tiewiſchkioie U

CAP: XIII.

1 Tū cziefu ataījo¹ garfas [ſch- || lowe]^a ape Jefu ʽHerodop kunigaik- || [Bl. 34ʽ] ſchczop kięturņinkop^{b,2}. 2 Ir ghis biloio || Tarnump ſawump. Schis ira Ioanas³ || Krikſchtit+ias^c, ghis⁴ iſch numirufiū || kieleś, todieľ⁵ dara takius Darbus. 3 Ne- || ſa Herodes buwa Heroda^{d,6} ſugawęś, || ſuriſches^e, ir apkaļęś, delei Herodios^f || ʽſawo brolio Philippo maters⁷. || 4 Nefa Ioanas⁸ buwo iopi ſakens, || Ne ʽtikra ira⁹, kaip¹⁰ tu ana ʽturri¹¹, || 5 Ir ghis butū ghī rodas uſumufcheś¹², || bet biĵoioś Sżmoniū. ʽNefa laike || ghi uſu Praraka¹³.

6 Bet kaip buwo laikoma¹⁴ diena || uſġgimimoś Herodo¹⁵, ſchokineio^h || Dukte Herodios po iūⁱ akim. || Tatai patika Herodui. 7 Todieľ¹⁶ pa- || ſadeia iei per Priſega, kaip¹⁷ nore- || tu iei dūti, ko praſchitū. 8 O ana¹⁸ || ʽnūġ augiwes ſawa pamokita¹⁹, biloia. || Dūkim ant bliudo Gal- wa Ioano²⁰ krikſch- || titoio. 9 Ir karalius uſuſimutiĵa²¹, || O wienok delei Priſegos, ir delei tū, || kurie ſu iū pas ſtaļa fedeio, lie- || pe iei dūti. 10 Ir ʽnuſiunte, ir dawę || Ioana nukirſti apkalime²², 11 Ir io || galwa buwo atneſchta Bliude || ir^k Mergaitei dūta. ʽIr ana²³ ie neſche || [Bl. 34^v] Augiwei ſawa. 12 Tada ataījo io Mokin- || tinei, emę io Kunā, ir pakale²⁴. Ir ataīĵę || paľake tatai Jefui.

13 Kaip tatai Jefus iſchgirda, nu- || eiĵo iſch the Laiwu¹, ing puſtinę wienas²⁵, || Ir kaip tatai girdeio Sżmones, ſeķę || ghī peſchczai²⁶, iſch Mieľtū. 14 Iſcheieś || tada Jefus regeia ana didi pulķa^m || Sżmoniū, ir paľſigaileio ant iu, ir || gideⁿ iū Ligonius.

GS: ^a Sfk für ape ^b gl. vierfurf ^c l. Krikſchtitoias ^d ŪF, vgl. L. hatte Johannem gegriffen ^e Sfk aus ir ^f Sfk aus Herodi- | odes ^g Sfk für Vß ^h Sfk aus ſjo ⁱ Sfk aus io ^j Sfk für D* ^k Sfk für ir ^l Sfk aus S* ^m s. BNT(F) ⁿ Sfk aus gie* □ Bei Mt 14,8 Datumsangabe 14. Maij □

KS: ¹ ataīja ² Herodop kunigaikſchczop Ketwirtos dalies Sżidawos | Herodop kunigaikſchczop Ketwirtos dalies | Herodop, wienop iſch keturu Hercikiū | auf Bl. 33^v Herodop Tetrarchop* ³ Ianas ⁴ tas ⁵ todel ⁶ Gal. Ioana | B. Iana ⁷ WSt maters ſawo brolio Philippo ⁸ Ianas ⁹ pareitis ¹⁰ iog ¹¹ wadżoghi ¹² nuſawinņęś ¹³ nefa anis (Sfk für ghie*) tare ghī praraku ſanti ¹⁴ ſ. ſchwenczama | ſchwenczama | ſchwenczama gestr. ¹⁵ Heroda ¹⁶ Todel ¹⁷ iog ¹⁸ ghi ¹⁹ augiwes ſawa pamokita* ²⁰ Iano ²¹ nuſimutiĵa ²² nuſiunteś Ioana nukirfdina apkalime | nuſiunteś nukirfdina Iana kaleghime. ²³ Ta ²⁴ palaidoia ghī ²⁵ gestr. | wienas ²⁶ peľti □ Bl. 34ʽ oben re. rot Matth: c. 14. □

15 Bet wakarą ataijo iop Mo- || kintinei io, bilodami, Schitai ira puf-
|| tine, ir naktis ateit. Paleisk^a Szmo- || nes nog sawęs, idant eitu ing
Mief- || telius, ir saw nupirktu ¹walgimą [pe- || nukšchlā]¹

16 Bet Iesus biloia iemus². Nereikią³, || iemus nueiti, Duoket ius
iemus walgiti. || 17 Anis atfake, mes schiczia nieko ne || turrim tiktai
penkis Kepalus⁴ duonos ir || dwi ųuwi⁵. 18 Ir ghis biloio, Atnešch- ||
ket man. 19 Ir liepe Szmones ⁶atšiflek- || ti [šiesties]⁶ ant Szolių. Ir eme
|| anus^b penkis Kepalus Duonos^c ir || [Bl. 35^r] anie dwi ųuwi⁷, pa-
wišdeia Dan- || guna, ir diekawoia, ir lauše, ir || dawe aną Duoną
Mokintiniems⁸. || Ir Mokintinei dawe aną⁹ Szmoniemis. || 20 Ir walge
wiſi, ir poſotinti buwa. || Ir ſurinka, kas lika ¹⁰Trupeczių [nu- || lau-
ſimelių]¹⁰ dwilika¹¹ ¹²pintinių. pilnų^d12. || 21 Bet walgijusių buwa kaip
penki tukšch- || tantis Wirų be Moterų ir Waikų.

22 Ir toiaus priwerte Jėsus Mokin- || tinius sawa, idant eitu ing Lay-
wā^e, || ir pirm io perſijrtų, ikki ¹³ghis Szmo- || nes atleiftų¹³ nug sawęs.
23 Ir atleides || nug sawęs Szmones, uſeijo ant Kalno || ghis wienas,
idant melftufe. Ir Wa- || karą buwa¹⁴ thę wienas. 24 Ir Laiwas || iau
buwa widui ant Marių, ¹⁵bepi- || lams^f nug Wilnių¹⁵, neſa weias ie- ||
mus buwa ing akis. 25 Bet ketwir- || tame ¹⁶Nakties budgehime^g, ateijo
Je- || ſus iump, eidamas ant Marių. 26 Ir || kaip ghī Mokintinei [...]16
enti ant Marių || nuſsigando, bilodami. ¹⁷Moņas^h ira¹⁷, || ir ſchauke iſch
bijoghimo. 27 Bet to- || iaus kalbeia ſu ieis Jėsus, bilodams || ¹⁸Nuſsiti-
kiekite [bukite gieres ſchirdes]¹⁸ || [Bl. 35^v] Eſch efmi, Neſſibijokit.

28 Bet Petras atfake iam, bilodams, || Wiefchpatie, iei tu eſi, tada
liepk || mane tawelp eiti¹⁹, ant wandinio. 29 Ir || ghis biloia. Ataik. Ir
Petras iſch- || ſenge iſch Laiwo, ir eijo ant wan- || dinio, idant ateitų
Jėſauſp.

GS: ^a Sfk aus p ^b Sfk aus anas ^c Sfk aus duonas ^d in Sfk erg. ^e s. Anm. S. *367 ^f gl. Not lei-
d(en)* ^g gl. Nachtwache ^h gl. geſpenſt □

KS: ¹ iſtrowa [penukšchlā] | penukšchlā gestr. ² gestr. ³ Ne priwalu ⁴ penketą Kepalų
⁵ ųzuwi ⁶ Gal. + ſuſiſieſtis | B. atšiflekti gestr. ⁷ ųzuwi ⁸ Mokintinems ⁹ ie ¹⁰ nulauſimelių
gestr. ¹¹ dwilikas ¹² pintiniu Kwarbų pilnų | Kwarbų pilnų gestr. ¹³ iam Szmones atleidis
¹⁴ buwa ghis ¹⁵ bepilams Wilnių ¹⁶ Gal. iſſwida ¹⁷ Bieſas ira* | Gal. + blaſnas | B. blaſnas
ira | Tatai blaſnas ira s. BNT(F) ¹⁸ Nuſſitikiekite gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht
gestr. ¹⁹ ateiti □ Bl. 35^r oben re. rot Matth: c. 14. □

BNT(F): Bl. 35^v am re. Rand geringer Textverlust □

30 Bet išch- || wideds štiprų weią, išsiganda, ir pra- || deio grimsti, schauke, bilodams. Wiefch- || patie, gielbekem. 31 Bet¹ Jefus to- || iaus išctiefe ranką, ir [šugawo, [nu- || twere]² ghi, bilodams iam. O mašos || wieras, kam abeioghi? 32 Ir įeįjo³ || ing Laiwą. Ir weias nutika⁴. 33 Bet || kurie buwo Laiwe, ataijo ir parpūle || ties io, bilodami. Tu išch tiefos Diewo || Sunus efsi.

34 Ir peršijre, ir ataijo ing Szemę || GeneZareth. 35 Ir [kaip paiutta io Szmo- || nes⁵ anos Wietos, išsiunte ing tą wiš- || sa Szemę, ir atnešche wišokius Ne- || galinczius iop, 36 melšdamies io, idant || tiktai^a io Rubo Szamba^{b,6} dafsilitetų. || Ir wišsi kurie dafsiliteiōs⁷, buwa⁸ šwei- || ki.

XV.

[Bl. 36^r] 1 Tada ataijo iop Raščtinikai || ir Pharifeuschai išch Jerusalem, bi- || lodami, 2 Kodel peršenge tawa Mokin- || tinei Wirešniuių Inštatimus? [Nes^c || ne mašgoia rankų sawa, kada || Dūną walga¹⁹.

3 Ghis^d atfake bilodams iemus. ko- || delei ius peršengiat Diewo Prišaki- || mus, delei iušų Inštatimū? 4 Diewas || prišake, Garbink Tiewą ir Motiną || Bet kurfai Tiewui ir Augiwei keikia, || te numirščhta šmerdziū. 5 Bet¹⁰ ius || mokinnat¹¹. Kas Tiewui ir Motinai || šaka (kada affierawoiu^e, gierefni || taw ira) gierai dara. 6 Tū nufsi- || dūšt [lira], kaip¹² taliaus niekas sawa || Tiewą angu¹³ sawa¹⁴ Motiną garbin, || Ir šchitaipo atmetet Diewo^f prišaki- || muš¹⁵, delei iušų Inštatimū.

7 Ius Weidamainei, gierai ape || ius Ešaiošchus prarakawa ir biloia || 8 Schitie Szmones artinaše manenšp || sawa nafras^g, ir garbin mane sawo || lupomis. Bet šchirdis iū atštu [toli] || nug manės ira. 9 Bet no-

GS: ^a Sfk aus tikrai ^b gl. Saum. □ rumbas. ^c Sfk aus Ne- || pra ^d Sfk aus Ir ^e s. Anm. S. *367 ^f Sfk aus p ^g l. nafrais □ gl. zu 15,4 Exod. 20. (Ex 20,5) || Leuiť (Sfk aus Leuis) 19 (d. i. Lev 20,9) || Deut. 5.* (Dt 5,16) □ gl. bei 15,7 (d. i. 15,8–9) Efa: 29. (Jes 29,13) □

KS: ¹ O ² šugawo gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ³ anis įeįjo ⁴ nutyka ⁵ kaip tatau paiutta Szmones* ⁶ rumbą ⁷ dafsiliteia ⁸ tapa ⁹ ne mašgoia rankų sawa, Dūnas walgidami Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹⁰ O ¹¹ mokiet ¹² iog ¹³ alba ¹⁴ gestr. ¹⁵ prišakimā □ Bl. 36^r oben re. rot Matth: c. 15., unten Mitte Lagenbezeichnung E □

prafnai flu- || ſija man, kadangi^a mokin takį Pamokla^b, || ʽkurie nieka tiktai Szmoniū prifakimai ira¹.

[Bl. 36^v] 10 Ir atwadina ſawelp Szmones, ʽir bi- || loio [...]c, Klau- liket, ir permaniket 11 Kas || per nafrus ieit, tatai Szmogų ne dara || necziſta², bet kas per burna^d [nafrus] || iſcheit, tatai ſmogų dara necziſta³.

12 Tada ataįjo iop Mokintinei io, || ir biloia. Er ſinaie^e, kaip⁴ Pharife- || ufchai pafipiktinoia, kada ſodi⁵ || girdeio? 13 Bet⁶ ghis atſake biloda<m>s || Wiſi Sodinimai^{f,7} kurius mano Dan- || guieghis Tiewas ne fodin, iſchrauia- || mi ira. 14 Apleiſkite iūs, ʽekli ira⁸ || ir Ekluiū wadai. Bet⁹ kada Eklas || Eklā weda, abu ing dubę pūla.

15 Tada atſake Petras, bilodams iam || Iſchguldik mumus ſchi Priliginimą || 16 Ir Ieſus biloia¹⁰ iemus. Tada ir ius || dabar¹¹ ne iſch- manot? 17 Er dabar¹² ne || ſuprantat? wis kas per nafrus⁸ ieit, || tai ait ing Pilwā, ir ſtoias iſchmeſta || per prigimtā eghimā^h. 18 Bet¹³ kas per || burnā iſcheit, tatai atait¹⁴ iſch ſchir- || dies, ir tatai necziſta¹⁵ dara Szmogų. || 19 Nefa iſch ſchirdies atait¹⁶ piktos || dumos, raſbaijſtaⁱ, perſjenghimas^j wen- || czawones, kiekſchiſte¹⁷, wagiſte¹⁸, neteiſus || [Bl. 37^r] liudimai, bluſnighimas. 20 Tatai ira thie || daiktai, kurie Szmogų necziſta¹⁹ dara. || O^k ſu nenumaſgotomis rankomis wal- || giti, Szmogų ne dara necziſtū¹.

21 Ir Jeſus iſcheijo iſch tē, ir at- || aijo^m ing ſalisⁿ Tyro ir Sydono. 22 Ir || ſchitai, Kananaifchka moteriſchke eija || iſch ʽtō Rubeſaus^o, ir ſchauke palkui io, || bilodama. Ach Wiefchpatie, Sunau || Dowido fu- ſsimilkes ant manęs, Mana || Duktie ʽnug Welino piktai ira muczjma²⁰. || 23 Ir ghis nei ſodzio iei ne atſake. Ta- || da ataįjo iop io Mokintinei, melde || ghj, bilodami. Atleiſk ię nug ſawęs, || nefa ſchaukia palkui

GS: ^a Sfk aus kan ^b Sfk aus pr ^c L. vnd ſprach zu jm (sc. dem Volk) ^d Sfk aus n* ^e Sfk aus ſina+ ^f gl. pflantzen ^g Sfk aus na+ ^h s. BNT(F) ⁱ Sfk aus raſba+ ^j l. perſjengimas* ^k Sfk für Ne ^l s. Anm. S. *368 ^m s. Anm. S. *368 ⁿ gl. gegend ^o Sfk aus tū Rubeſjū* □

KS: ¹ kuris nieka tiktai Szmoniū prifakimas ira ² necziſtv Nasalzeichen der GS nicht gestr. ³ necziſtv Nasalzeichen der GS nicht gestr. ⁴ iog ⁵ tā ſodi ⁶ O ⁷ czepai □ gl. raſsoda Reiſſen p<ro>p<rie> || Kompſtpflantzen. ⁸ ie ekli ira ⁹ O ¹⁰ biloio ¹¹ gestr.* ¹² gestr.* ¹³ O ¹⁴ radaſi ¹⁵ necziſtv Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹⁶ randafi ¹⁷ kiekſchiſta ¹⁸ wagifta ¹⁹ necziſtv Nasalzeichen der GS nicht gestr. ²⁰ Welino piktai ira muczjma □ Bl. 37^r oben re. rot Matth: c. 15. □

mus. 24 Bet¹ ghis || atfake, bilodams. Ne esmi fiuſtas, || tiktai pragai-
 ſuſiump Awiump iſch || namu Iſrael. 25 Bet² ghi ataijo, ir pūle^a || po
 akim io, bilodama. Wiefſchpatie, || gielbekem. 26 Bet³ ghis atfake, bi-
 lodams. || Ne graſu ira, imti Waikamus Dūnā, || ir pameſti⁴ Schunims.
 27 Ghi biloia. Taip^b || Wiefſchpatie, o tacziau walga Schu- || nitelei ʽnug
 trupuczių, polanczių⁵ || nug ſtalo Wiefſchpaties ſawa. 28 Tada || atfake
 Jeſus, bilodams iei. O Materiſchke, || tawa Wiera dide ira, teſſiftow taw
 || kaip nori. Ir ios Duktię^c paſweika tą paczią hadiną.

[Bl. 37^v] 29 Ir Jeſus paſjigeio iſch the, || ir ataijo Mariump Galileos,
 ir uſ || eijo ant kalno, ir paſſifedo the. 30 Ir || ataijo iop daugia Szmo-
 nių, ʽthie tureio⁶ || ſu ſawim Luoſchus^{d,7}, Eklus, Nekal- || banczius⁸,
 Neſweikus^e, ir daugia kitų, || ʽir mete⁹ ios ties koių Jeſaus. Ir ghis ||
 iſchgide^f ios, 31 kaip¹⁰ Szmones nuſ- || ſiſtebeio, regedami, kaip
 beſjado¹¹ kal- || beio, Neſweikieghi ſweiki buwa, || Luoſchieghi waikſch-
 czoio. Ekliegghi || regeio, ir garbinoio Diewą Iſraelo.

32 Ir Jeſus atwadinęs ſawa Mo- || kintinius ſawęſp¹², biloia, Galim¹³
 Szmo- || nių, Neſa iau tris dienas pas mane || laikos, walgiti¹⁴ ne ture-
 domi. Ir eſch || iūs ne walgijufius ne atlaiſiu nog || ſawęs, idant ne
 apalptų ant kelio. 33 Ta- || da biloia iop Mokintinei io. Kur im- || fim
 tiek dūnos Puſchczioia^g, kaip¹⁵ tiek || ſzmonių paſotinfim?

34 Ir Jeſus biloia iemus, Kiek Du- || nos turrit? Ie atfake Septinis^h,
 ir || maſz Szuwelių. 35 Ir ghis liepe Szmo- || nes paſſifliekti [gulti]
 ʽprieg ſemes¹⁶, || 36 Ir eme ſeptinetaⁱ Dūnų, ir Szuwis, die- || [Bl. 38^r]
 kawoia, lauſe, ir dawe anas¹⁷ ſa- || wiemus Mokintiniamus. Ir Mokinti-
 || nei dawe ies Pulkui. Ir walge wiſi, || ir¹⁸ buwa¹⁹ ſatuns. Ir furinka,
 kas || likos iſch Trupuczių ſeptines Reiſges || pilnas. 38 Ir kurie walgie,
 thų buwa || kieturi tukſchtantis²⁰ Wirų, beij²¹ Moterų || ir Waikų. 39 Ir
 ʽkaip atleides buwa²² Szmo- || nes nug ſawęs, įeia ing Laiwā, ir at- ||
 aijo ing Rubęſchius Magdal²³.

GS: ^a Sfk aus po~ ^b Sfk aus Teip ^c Sfk aus Dukter* ^d gl. Lam ^e gl. Krüpler ^f Sfk für fugide
 g Sfk aus p~ ^h Genus!* ⁱ s. BNT(F) ^j ÜF, vgl. L. ausgenommen weiber vnd kinder □

KS: 1.2.3 O ⁴ pameſti ta ⁵ trupuczis, polanczius* ⁶ turedami ⁷ unv. Var. raifchas ⁸ + nebi-
 lius ⁹ guldidami ¹⁰ Iog ¹¹ + nekalbantieghi ¹² gestr. ¹³ < Gailim ¹⁴ ſtrowos ¹⁵ iog
 16 ſemesp* ¹⁷ tas ¹⁸ bei ¹⁹ tapa ²⁰ tukſtantis ²¹ be ²² atleides ²³ Magdala □ Bl. 38^r oben
 re. rot Matth: c. 15. 16. □

XVI.

1 Tada ataijo iop Pharifeufchai || ir Saduceufchai, gunde ghi, ir noreia,
|| idant iemus Szenklą isch Dangaus pa- || roditų^a. 2 Bet¹ ghis atlake,
bilodams, || Wakarais fakot, 「Bus grafchi Diena², || nesa 「Dang+us rau-
dona ira^{b,3}. 3 Ir Rita- || metais fakot, bus 「Weio daugia^{c,4}, nesa ||
dangus raudanoia ir ukana ira. Wei- || domainei. Dangaus weida^{d,5} ga-
lit || fuditi, Ir^e tada ne galit Szenklus ir || fcho czieso fuditi? 4 Schi
pikta ir || 「isch praftoghimio Wenczawoniftes 「[...] gimine^{f,6} || iefchka
Szenklą, ir ne bus iei ne wienas || ſzenklas dūtas, kaip⁷ ſzenklas Prarako
|| Iono. Ir ghis palikiš⁸ ios, atſtoia.

5 Ir 「kaip io Mokintinei buwo || perfjūrę⁹, buwa uſzumirſchę Duonos
ſu ſawim imti. || [Bl. 38^v] 6 Bet Ieſus biloia iemus, Weiſdeket, ir ||
ſaugokities nug raugo Pharifeufchų ir || Saduceufchų. 7 Tada dumoia
ſawija¹⁰, || bilodami, tai bus¹¹, kaip Dūnos ſu || ſawim ne emem. 8 Kaip
tatai Jeſus || ſuprata, biloio iemus, Maſſos wieros, || kam rupinaties,
kaip¹² Dunos ne emet || ſu ſawim? 9 Er dabar nieko ne isch- || manot?
Er ne atmenat anų penkių || Kepalu dūnos, tarp penkis tukſchtantis¹³,
|| ir kiek Pintinnių^g the ſurinkot? || 10 Nei ſeptinių Kepalų, tarp kie-
turis || tukſchtantis¹⁴, ir kiek Pintinnių^h the || ſurinkot? [pakieliet]ⁱ
11 Kaip tada ne || ischmanot, kaip¹⁵ iumus ne ſakau¹⁶ ape || Dūnų, kada
ſakau, Saugokities nūg || Raugo Pharifeufchu ir Saduceufchų? || 12 Ta-
da ſuprata, kaip¹⁷ ne buwa ſakens, 「kaip || ſaugotunſe nūg Raugo
dūnos, bet nug || pamokſlo¹⁸ Pharifeufchų ir Saduceufchų.

13 Tada ataijo Jeſus ingi ſchalis || mieſto Cefareos Philippo, ir klaufe
|| ſawa Mokintinius, bilodams. Ką ſaka || Szmones, 「kaip ſzmogaus Sunus
ira¹⁹? || 14 Ie biloio, kiti fako, 「kaip eſſi Joa- || nas Kriſchtitoias, Kiti,

GS: [a desideratum editoris] ^b s. Anm. S. *368 ^c gl. B.? Vngewitter ^d gl. geſtalt ^e Sfk aus er*
^f l. gimufi gimine* ^g Sfk aus p ^h Sfk aus p ⁱ in Sfk erg. ^j Sfk aus + D

KS: 1 O ² + Bus giedra ³< Dangus raudonas ira ⁴ Gal. + dargana ⁵ + formą ⁶ gl. Gedk.
Ebrechiſche Art D Gedk. + wencziawaniftes perſjen- l gentij gimine, angu || weiſſe | B. paſto-
ghimo Wenczawoniftes *gestr., unvollständige Korr.* ⁷ tiktai ⁸ palikeš ⁹ kaip io Mokintinei
perfjüre *Nasalzeichen der GS nicht gestr.* | Mokintinei io perfjirdami ¹⁰ ſawije ¹¹ ira ¹² iog
¹³ tukſtanczu* ¹⁴ tukſchtanczu* ¹⁵ iog ¹⁶ + [kalbu] ¹⁷ iog ¹⁸ ſaugoties Raugo dūnos, bet
pamokſlo ¹⁹ ſzmogaus Sunų eſſantį D Bl. 39^r oben re. rot Matth: c. 16. D

kaip ełsi || Eliofchus¹. Kiti, kaip ełsi Jeremiofchus, || [Bl. 39^r] angu² wienas iſch Prarakų. 15 Ghis bi- || loia iemus. «Ką ius tada ſakot³, mane ełsanti? 16 Tadda atfake Simans Petras || bilodams. Tu ełsi Chriřtus giwo⁴ || Diewo Sunus.

17 Ir Jefus atfake, «ir biloio⁵ iam, || «Iřchganitas, [pařchlowintas]⁶ ełsi Simo- || nai Jono Sunus^a, neſa Kunas ir Krau- || ias tatai taw ne apreifchke, bet mana || Tiewas Danguia. 18 Ir ełch ſakau || taw, Tu ełsi Petras, ir ant řchos || Ųlos pakurřiu⁷ mana Surinkimą. Ir || Duris Peklos anos^{b,8} ne apgales. 19 Ir || taw dūřiu Raktus^c «Dangaus [...]»^d, Wis || ką ant Sžemies riřchi, ir danguia riřchta || bus. Ir wis ką ant Sžemes iřchriřchi, || bus ir Dangui iřchriřchta. 20 Tada uřu- || fake Mokintiniems ſawiemis, idant || ne wienam ne ſakitų, kaip⁹ ghis Jefus || Chriřtuſas butų.

21 Nūg to cziefo, pradeia || Jefus, ir paľake Mokintinims^e ſawiemus, || kaip¹⁰ turetų ing Jeruſalem eiti, ir dau- || ğia kenteti, nug Wireřnių, ir Wiriau- || řiuių Kunigų, ir Raľchtinikų, ir uľch- || muľchtas¹¹ buti, ir treczą diena kieltiſi. || 22 Ir Petras emęs ğhį ſawęľp, abdraude || ğhį, bilodams, Wiefchpatie, Czedikes patľai, || tatai taw te ne nuľsiduodi. 23 Bet¹² ghis || [Bl. 39^v] atfigriřą, ir biloia Petru. Schata- || ne atľtok nūg manęs, tu mane piktini, || neſa tu¹³ ne dumoghi kas Diewo, bet || kas řmogaus ira.

24 Tada biloia Jefus Mokintiniems || ſawiemus. Jei kas nor mane ſekti, tas || te uľigin¹⁴ patľai, ir teim ſawa Kriřų || ant ſawęs, ir te¹⁵ ſek mane. 25 Neſa || kurľai ſawa Sziwatą nor iřchlaikiti, || pames, Bet¹⁶ kas Sziwatą ſawą pamet || manęs delei, «tas ras¹⁷. 26 Ką ğielbetų¹⁸ || Sžmogų, iei wiľſą Swietą gautų, o || «tacziau «iľkados^{1f} imtų ant Duľches ſa- || wo¹⁹? Angu²⁰ ką ğal Sžmogus dūti, ko || ſawa Duľchę wel wadūtų? 27 Neſa || wienok²¹ bus, kaip²² řmogaus Sunus atais || Schloweie ſawo Tiewo, řu Anielais²³ || ſawa. Ir tada uľumokies koľnam || pagal darbų io.

GS: ^a Kasus! ^b Kasus!* ^c Sfk für riřch* ^d L. des Himmelreichs ^e l. Mokintiniems ^f Sfk aus iľc* □

KS: ¹ tawe ęłanti Ianu || krikľchtitoiu. Kiti, || tawe (*Sfk für tawę+f*) łanti || Elioľchumi ² alba ³ Kū ius tada ſakot | *WSt* Ius tada, kū ſakot ⁴ giwoio ⁵ biloda<m>s ⁶ Iľchganitas *gestr.*, *Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr.* ⁷ ğl. Gal. bawen □ *Gal.* řubudawafiu ⁸ tho* ⁹ iog ¹⁰ iog ¹¹ nuľawintas ¹² O ¹³ *gestr.* ¹⁴ uľřigin ¹⁵ tę ¹⁶ O ¹⁷ *gestr.* ¹⁸ ğelbetų ¹⁹ trotitų Duľchę ſawa* ²⁰ Alba ²¹ iľch tiefos ²² iog ²³ Angelais □

28 Iſch^a tieſos ſakau iumus, ſtow ſchi- || cze nekurie, kurie Smerties ne paragaus, || ikki iſchwis Sunų ſmogaus atentį, || ſawo¹ Karaliſtoie².

XVII.

1 Ir po ſcheſchiu dienu, eme Je- || ſus ſawelp Petra ir Iakubą ir Ioa- || na ia brolių ir ¹uſwede anus wienus || [Bl. 40^r] ²lipatei³ ant aukſchto Kalno, 2 ir bu- || wo⁴ perſchwieſtas po ių akim. Ir || weidas io ſchibeia^b kaip Saule, ir io || Rubai ſtaios balti kaip Schwake⁵. || 3 Ir ſchitai, tada paſsirode iemus Mo- || ſeſchius ir Elioſchius, thie kalbeia ſu ių. || 4 Bet Petras atſake, bilodams Jeſui, || Wieſchpatie, Gier⁶ ſchięczia⁷ ira buti, || ⁸giwenti⁸ Iei nori padariſim tris || Schietrus, Taw wieną, Moſeſchui^c || wieną, ir Elioſchui^d wieną. 5 A nam^e || dabar teipo bekalbant, ſchitai, apſchwiete || ⁹apglobe⁹ ių ſchwiefi debęſis⁸. Ir || ſchitai, baſſas iſch Debeſies biloio. || Tatai ira mana mielas Sunus, kure- || me miektuos⁹, to klaufikit. 6 Kaip || tatai iſchgirda Mokintinei, pūle || ghie¹⁰ ant ſawo¹¹ weido, ir nuſiganda || didei. 7 Bet¹² Jeſus priſęnges iump, || daſiliteia ių¹³, bilodams. Kielkites¹⁴ || o ne iſſiganſkite. 8 Bet¹⁵ pakiele¹⁶ akis, || nieka¹⁷ neregeio, liſch¹⁸ Jeſų wieną.

9 Ir kaip nug Kalno nueįo, priſake || iemus Jeſus, bilodams. Ius ſchi || Regeghimą ne wienam ne ¹⁹ſakiket. || ²⁰ſakifit¹⁹ ik Sunus ſmogaus iſch nu- || miruſių priſſikiele.

10 Ir io Mokintinei klaufe io, bilo- || dami, ką tada ſaka Raſchtnikai, || [Bl. 40^v] ²¹Elioſchus tur pirm ataiti²⁰? 11 Ieſus atſake, bi- || lodams iemus. Elioſchus, tieſa, tur pirm || ataiti, ir wis pataiſiti?^f 12 Bet²¹ ſakau || iumus, Elioſchius iau ataįo, ir anis || io ne paſinna, Bet dare iam, ko noreio. || Schitaipo ir ſmogaus Sunus tures ken- || teti nuę ių. 13 Tada ſuprata Mokinti- || nei, ²²kaip²² ape Joaną Krikſchtitaghi²³ || iemus kalbeies būwa²⁴.

GS: ^a Sfk für + ^b Sfk aus ſch++ ^{c,d} s. Anm. S. *369 ^e l. Anam ^f Satzzeichen! □

KS: ¹ + io ² + [Poniſteie] | Karaliſtoie *gestr.*, *Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr.* ³ uſwede ios pro ſchali* ⁴ + tapa ⁵ Schwieſa | Schwiefibe ⁶ Ger ⁷ ſchyczia ⁸ Debeſis ⁹ miekſtuos* ¹⁰ *gestr.* ¹¹ *gestr.* ¹² O ¹³ ios* ¹⁴ Kelkites ¹⁵ O ¹⁶ anis pakiele ¹⁷ nieko ¹⁸ tiktai ¹⁹ ſakifit *gestr.* ²⁰ Elioſchų pirm ateifentį ²¹ O ²² iog ²³ Krikſchtitoghi ²⁴ ghi ape Joaną Krikſchtitoghi iemus kalbeiųfi □ Bl. 40^r oben re. rot Matth: c. 17. □

14 Ir kaip anis ataijo Szmoniump¹, at- || aiyo iop Szmogus, ir pule ties koiu io, || 15 bilodams, Wieschpatie fufsimilk ant || mano^a Sunaus, nefa ghis 'Menū liga^b ferga, || ir tur didę kanczę, tankiei pūl ing || ugni, ir tankiei ing wandeni, 16 ir at- || gabenau² ghi Mokintiniump tawump, o || ie ghi ne galeio gielbeti³. 17 Bet⁴ Iefus || atfake, bilodams. O ne ti-kintighi ir || perkraipta Gimine⁵, ikkolei fu iumis bufi+^c || ikkolei || iufu kentefiu! Atgabenkite || ghi 'man. czia^{d16}. 18 Ir Jefus apdraude ghi, || ir Welinas ifcheijo ifch io. Ir Wai- || kas stoios fweikas taju hadina.

19 Tada eijo iopi io Mokintinei || ipaczei, bilodami. Kodiel mes ghi ne || galeiom ifchwariti? 20 Jefus 'atfake || bilodams iemus^e. Delei netikeghimo iufu || [Bl. 41^r] Nefa sakau iumus ifch tiefos. Jei wiero || turit, kaip Garsticzių gruda, tada galit || sakiti fcham kalnui, Pakielkes⁷ ifch cze || thienai, tada^f kiellis⁸, ir iumus nieka || nebus nepigu. 21 Bet⁹ ta Weifle || ne ifcheit tiktai per malda ir paftni- || kawima.

22 Bet¹⁰ kaip laikes Galileioi, biloia || iemus Jefus, Bus, kaip¹¹ funus Szmogaus || bus atraditas 'ing Szmonių rankas¹², 23 ir || anis ufzmuſch^g ghi, ir treczia diena || kiellis¹³. Ir anis didei nufsiſmutija.

24 Kaip tada ataijo ing Kapernaum, || eijo Petrop, kurie Cziefjes^{h,14} grafchin || rinka, bilodami. Iufu Miftras er ne || dūft czieſes grafchi? 25 Ghis biloia. Dūft. || Ir kaip pareijo, 'pirmas Jefus kalbeia^{i,15} || bilodams. Kas regis taw Simon? || nug ko imma karalius¹⁶ ant Szemes || muita anu-gu^j cziefe? nug sawa || Waiku^{k?}¹⁷ angu¹⁸ nūg Swetimuiū? 26 Tada || biloia iam Petras, Nug Swetimuiū. || Iefus biloia iam. Waikai^l tada || walnais ira. 27 Bet¹⁹ idant mes iu ne || piktintumbim, tada eik Mariump, || ir mefk Mefchkeri, ir 'pirmaghi ſjuwi, || kuri ifcheit, imk, ir kaip atwerfi io^m || burna, rafsi Statera²⁰, tą imk, ir || duk ufzu mane ir tawe.

GS: ^a Sfk aus manes ^b gl. Monſuchtig ^c l. bufiu ^d in Sfk erg. ^e Sfk der WSt atfake iemus bilodams ^f Sfk aus taſ ^g Sfk aus ufzmuſ ^h <cz> verdeutlicht ⁱ gl. Zuuor kommen ^j l. angu (Sfk aus nug) ^k Sfk aus w ^l Sfk für Sun* ^m Genus!* □

KS: ¹ pulkop ² afch atgabenau ³ gelbeti ⁴ gestr. ⁵ + Weifle ⁶ manenſpi ⁷ kelkes | Perfikelk ⁸ kellis ⁹ O ¹⁰ O ¹¹ iog ¹² Szmonių rankasna ¹³ kellis ¹⁴ muito ¹⁵ pranoka ghi Jefus ¹⁶ karalei ¹⁷ Waiku, Satzzeichen! ¹⁸ alba ¹⁹ O ²⁰ gl. auf einem Zettel, der auf der Innenseite des hinteren Buchdeckels (s. u.) eingeklebt ist: STATER || iſt ein Müntze || gewefen der 4 Drachmas %. Die || ungeferlich ein || halb<en> güld<en> ge- || goltan hat. | Mt. 17. □ Zur gl. Monſuchtig in 17,15 menu liga (Sfk aus ligga) □ Zur gl. Zuuor kommen in 17,25 pranokti □ Bl. 41^r oben re. rot Matth: c. 17. 18. □

BNT(F): Die Innenseite des hinteren Buchdeckels wurde als Bl. 300 gezählt □

XVIII.

[Bl. 41^v] 1 Tąię hadiną ataijo Mokintinei Je- || fauſp, bilodami. ¹Kurfai, Kas¹ ira dideſni- || ſis Dangaus Karaliſtoia? 2 Jeſus atwadi- || na ſawęſp Waikeli², ir paſtate tą wi- || dui ių, 3 bilodams. Iſch tieſos ſakau iu- || mus. Iei [...] ³apfięriſchite⁴, ir buſite kaip || Waikai⁵ ne ataiſite ingi Dangaus Karaliſ- || te. 4 Kas tada⁶ ſawę ſjemin, kaip ſchis kudikis^{a,7}, tas ira dideſnifis Dangaus || Karaliſtoia. 5 Ir kas tokį Kudikį⁸ || prijm-
ma⁹ mana Wardana, mane prijm. || 6 Bet¹⁰ kas piktin ſchų maſſauſiuių wie- || ną, kurie ing mane tik, tam butų gie- || refni, kaip¹¹ melniczes akmu ant io || Kaklo uſſkabintas¹² butų, ir ghis nuſkan- || dintas butu¹³ Marioſą, kur giliauſei¹⁴ ira.

7 Beda Swietui, Papiktinimo || delei. Tur, tieſa, Papiktinimas ataiti, || Bet¹⁵ wienok beda tam Szmogui, per kuri || papiktinimas atait. 8 Bet¹⁶ iei Ranka^b || angu¹⁷ tawa Koia tawe piktin, atkirſk, || ir atmeſk¹⁸ nug ſawęſ. Giereſni¹⁹ taw || ira, ¹⁹kaip tu ing Sziwatą Luoſchas || angu ¹⁹ne ſweiks^c ieifi, Ne kaip dwi || ranki angu dwi Koghi turetumbei, || ir butumbei ing amſjiną Vgnį imeſ- || tas²⁰. 9 Ir iei tawe Akis tawa pik-
tin, || [Bl. 42^r] iſchpleſch²¹, ir atmeſk²² nug ſawęſ. Gie- || refni taw ira, ¹⁹kaip wienakis ing Szi- || watą eifi, ne kaip dwi Aki ture- || tumbei, ir butumbei ing ¹⁹Peklos^d || Vgnį imeſtas²³.

10 Weiſdeket, idant nieko^{e,24} iſch || ſchų maſſuių²⁵ ne papeiktumbit²⁶. || Neſa ſakau iumus. Iu Anielai²⁷ || Danguia wiſſadai reg weidą || mana²⁸ Tiewo Danguia. 11 Neſa || Sunus ſmogaus ataijo iſchganitų, kas pragaifcha.

GS: ^a Sfk aus b* ^b Sfk aus ranka ^c gl. Krüppel ^d Sfk für amſj* ^e Sfk aus nie w* □

KS: ¹ Kurfai *gestr.* ² + Bernæli ³ Gal. ne ⁴ apfięriſchite ⁵ + Bernælei ⁶ *gestr.* ⁷ + Bernælis ⁸ Bernæli ⁹ prijm ¹⁰ O ¹¹ ieib ¹² ‚i, verdeutlicht ¹³ *gestr.** ¹⁴ giliauſe ¹⁵ O ¹⁶ O ¹⁷ alba ¹⁸ atmeſk ią ¹⁹ Gereſni ²⁰ iog tu ing Sziwatą Luoſchas alba neſweikąs ieifi, Nei dwi ranki alba dwi Koghi turedams, ing amſjina Vgnį imeſtu buti | ing Sziwatą Luoſchas alba ne ſweikąs ieiti, Nei dwi ranki alba dwi Koghi tureti, ir ing amſjiną Vgnį imeſtu buti ²¹ Gal. iſchpleſchk ²² atmeſk ią ²³ wiena akia ieiti Sziwaton, nei dwi aki tureti, ir ing Peklos vgnį imeſtu buti* ²⁴ Gal. wienunta* ²⁵ Maſſuių ²⁶ Gal. + ne paniekītumbit | B. ne papeiktumbit [ne paniekītumbit] | ne papeiktumbit *gestr.*, *Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr.* ²⁷ Angelai ²⁸ mano □ *Pv. bei Mt 18,1 rot Euang: in feſto Michaelis □ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 11 rot unterstrichen □ Bl. 42^r oben re. rot Matth: c. 18. □*

12 Kas regifi iumus. Iei kas þmo- || gus turetų ūschimtą awių, ir wiena || iūch tų pakliūtų? er ne paliekt ʽde- || winis deūschimtis [...]ʼ^a ant Kalnų, eit ir || iēschka pakliduūſios? 13 Ir iei stoies, || kaip ię randa, iūch tieſos ſakau || iumus. Anas didþaus dþiauges ant¹ tos, || nei iūch^b ʽdewinių deūschimtų [...]ʼ^c, kurios || ne paklida. 14 ʽSchitaipo nera walia Tie- || wa iufu Dangui [nenor <etc.>]ʼ^d kaip² kas || iūch ūchų maþųių prapultų.

15 Bet iei ūſſigriefūchij³ priefch || tawe Brolis tawa, eik, ir apbark⁴ || ghį tarp ſawes ir ano wieno. Iei ghis || klaufa tawę, tada tu ſawa Broli gawai^{e,5}. || 16 Iei tawę^f ne klaufa, tadda prijm⁶ wiena angu⁷ du, || [Bl. 42^v] ʽprieg ſawę⁸, idant koſna bila ſto- || wetū^g, ant dweiū angu⁹ triū liudini- || kū burnos. 17 Jei tų ne klaufa, ſakik || Surinkimui. Iei Surinkimo ne klau- || ſa, ʽtada laikik ghį per Pagona¹⁰ ir || Muiteniką¹¹.

18 Iūch tieſos ſakau iumus, ką ius || ant Szemes riūchit, ir¹² Dangui bus riūch- || ta. Ir ką ius ant Szemes iūchriūchit || ir¹³ Dangui bus iūch-riūchta. 19 Taliaus || ſakau iumus, Kur du tarp iufų ſu- || deres ant Szemes, kas tiktai ira, ko || melſties nores, tai bus iemus nug ma- || no Tiewo Danguie. 20 Nefa kur du || angu¹⁴ tris ūſſirinka ʽing mano Wardą¹⁵, || the tarp iu [widui ių] eſmi.

21 Tada eijo iop Petras, biloda<m>s. || Wiefchpatie, Kiekas kartų Brolui ſa- || wam, kurſai priefch^h mane ūſſigrie- || ūchija¹⁶, atleifti turriu? Er pakanka || ſeptinis kartus? 22 Jeſus biloio iam. Eūch || taw ſakau, ne ſeptinis bet ſeptinis || deūschimtis kartų ſeptinis kartus.

23 Todielei Dangaus karaliſte ligus || ira Karalui, kurſai ſu ſawų Tar- || nais noreio ūſſirakūti. 24 Ir kaip pra- || deia rakūti, rados wienas, tas ſkeleio || iam deūschimtį tukſchtanczių ſwarų¹⁷. || [Bl. 43^r] 25 Ir kaip ne tureio kū uſumokieti, || liepe Ponas pardūti ghį ir io Moterį || ir io

GS: ^a L. neunvnd neunzig ^b Sfk für ant ^c L. neun vnd neunzig ^d l. Schitaipo nenor Tiewas iufų Dangui ^e Sfk aus l ^f Sfk aus tawe ^g Sfk für laiki* ^h Sfk für ant □

KS: ¹ iūch ² ieib ³ ūgriefūchij ⁴ + karok ⁵ + paieūchkoiei ⁶ prijm^k ⁷ alba ⁸ ſawęſpi Komma überschrieben ⁹ alba ¹⁰ Pagoni ¹¹ tada te buk tau kaip Pahonis ir Muiteniks ¹² tatau ir ¹³ tatau ir ¹⁴ alba ¹⁵ mano Wardana Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹⁶ ūgriefūchija ¹⁷ + Talentų □ Pv. bei Mt 18,23 rot Euang. D. 22. p. Tr. □ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 35 rot unterstrichen □ Bl. 43^r oben re. rot Matth: c. 18. □

Waikus, ir wis ką tureio, ir || užumokieti¹. 26 Tada pūlęs Tarnas, || meldefi io, bilodams, Wieschpatie, || pakientiek² ʽʽsu manimi³, esch taw wis || užumokiefiu. 27 Tada pafsigaileio || Ponas^a ant to Tarno, ir paleido ghi, || ir Skolą teipaieg atleida iam.

28 Tadda išcheijo tas pats Tar- || nas, ir rada wieną sawa Draugtar- || nių⁴, tas škeleia iam šchimtą Gra- || schių. Ir ghis ʽʽnutwere ghi, ir || ʽʽfmauge^b ghi, bilodams¹⁵. Vž- || mokiek man ką škeli. 29 Tada pūle^c || io Draugtarnis⁶, melde ghi, bilodams. || Pakientek ʽʽsu manim⁷, esch taw wis || užumokiefiu. 30 Bet⁸ ghis ne noreio, || Bet eijo, ir įmete ghi ing Temniczė, || ik užmokeio, ką škeleio.

31 Bet⁹ kaip tatai išchwido io || Draugtarnei¹⁰, didei nufsifmutija, ir || ataijo, ir pafake Ponui sawam wis || kas štaios^d. 32 Tada atwadinna ghi || Ponas po sawa akim, ir biloia iam || Piktafis tarne, wifšą šchitą školą || esch taw atlaidau, kadangi mane || meldei. 33 Er tadda ir taw ne buwa || [Bl. 43^v] pafsigailetis¹¹ Tawo^e Draugtarnio¹², kaip || esch tawes pafsigaileiau. 34 Ir io Ponas || apširuštawa, ir padawe ghi Mucze- || nikamus¹³, ik užmakeio¹⁴ wis ką iam || škeleio. 35 Taipoieg ir iumus daris || mana Dangaus Tiewas, iei ne atleifite || išch šchirdies iufų, košnas sawam || Broliui io nufsideghimus.

XIX.

1 Ir ftoios, kaip Jėsus šchus šodžius || pabenge, išcheijo išch Galileos, ir ateijo || ing Rubėžius Szidų šemes, ana šchale || Iordano. 2 Ir daugia Szmonių šeke || ghi, ir ʽʽghis ios the gide¹⁵.

3 Tadda eijo iop Phariseuschai, || gundina ghi, bilodami iam. ʽʽEr tikra || [tiefā] ira, kaip škirefi Wiras¹⁶ nūg || sawo Moteres, delei kakios prieštasties? || 4 Bet¹⁷ ghišai atfake, ir biloio iemus, || Er neskaitet,

GS: ^a Sfk aus W* ^b Sfk für biloio ^c Sfk aus parpūle ^d Sfk aus ū* ^e Sfk aus ʽʽ □

KS: ¹ užmokietai ² pakientiek ³ man ⁴ unv. Var. Burfinikas* ⁵ nutweres fmauge ghi, bilodams ⁶ + Burfinikas ⁷ man ⁸ O ⁹ O ¹⁰ + Burfinikai ¹¹ pafsigaileti ¹² + Burfiniko ¹³ Gal. mucžitajiams | B.? mucžitoiams ¹⁴ užmokeio ¹⁵ WSt ghis gide ios the ¹⁶ Bau dera Wirui škirtifi ¹⁷ O □

kurfai¹ ſmogu^a iſch pra- || dzio² ſutwere, padaręs ira, idant Wiras || ir Moterifchke butų, 5 ir biloio. Todiel || apleis Szmogus Tiewą ir Motiną, ir || priſtos Moteriefp ſawa. Ir bus tho || du wienas Kunas. 6 Iragi tada anis || ne du, bet wienas Kunas. Ką tada || Diewas ſuwede, tatai Szmogus ne tur || ſkirti.

[Bl. 44^r] 7 Biloia tadda, Kamge Mofe- || ſchius priſake, Gromatą atſkirimu || dūti, ir nūg ios atſiſkirtis? 8 Ghis || biloia iemus, Mofefchius pawele iu- || mus ſkirties nūg iuſų Moterų delei || apſikietawimo iuſų ſchirdies. Bet³ || iſch pradžos taipo ne buwa. 9 Bet || eſch iumus ſakau, kurſai ſkires nug || ſawo Moters (net delei Kiekſchiſ- || tes^b) ir ʿimma [weda]⁴ kitą, tas pra- || ſtoia Wenczawoniſtę. Ir kurſai At- || ſkirtą weda, ir⁵ tas taipoieg praſtoija || Wenczawoniſtę.

10 Tada biloia Mokintinei iop, || Iei taip ira ſu Wiru ir ſu Moterim || ſawa⁶, tada ne giera⁷ ira Suſſilubiti || 11 Bet⁸ ghis biloia iemus. Tą ſjodį || ne koſſnas ʿapklepia [iſchmana]⁹ bet || kuriemus dūta ira. 12 Neſa nekurie || iſchromiti ira, kurie iſch Augiwes || ſjiwatos taip uſſgime. Ir nekurie || iſchromiti ira, ʿkurie nug Szmonių || iſchromiti ira¹⁰. Ir ira nekurie, ku- || rie patis^c iſſiromija Dangaus karaliſ- || tės delei. ʿKurfai ʿgal¹¹ apklepti tas || te apklepia¹².

13 Buwa tada iopi atneſchami || Waikelei, idant Rankas ant iu uſſdetų, || ir melſtųſe. Bet¹³ Mokintinei apbara iūs. || 14 Bet Jeſus biloia, Natakite Waikelius, || [Bl. 44^v] ir ne drauſket ių maneſp ataiti. Neſa || takių ira Dangaus Karaliſta. 15 Ir uſſ- || deia iemus rankas¹⁴, ir iſcheio iſch thę. || 16 Ir ſchitai, Ataijo iop wienas, biloda<m>s, || Gieras¹⁵ Miſtre, Ką giero¹⁶ darifiu, ida<n>t || amſjiną Sziwatą apturecziau? 17 Bet¹⁷ || ghis ſake iam, Ką wadini mane gie- || rą? Niekas ne ira^d gieras, || net wienatighis Diewas. Bet¹⁸ iei || nori ieiti ing Sziwatą, tada laikik || Priſakimus. 18 Tada biloia iam, || Kurius? Ieſus ſake. Ne || uſſ- muſchke. Ne praſtok Wenczawo- || niſtes, Ne wok. Ne liudik ne tei- ||

GS: ^a Sfk aus ſmogus ^b Sfk für paſc ^c Sfk aus patſ ^d Sfk für i++ ^e Sfk für wok □

KS: ¹ kaip tas kurſai | iog tas kurſai ² pradžios ³ O ⁴ imma gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ⁵ gestr. ⁶ io | gestr. ⁷ gier ⁸ O ⁹ apklepia gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ¹⁰ kuri<us> Szmones iſchromija ¹¹ tatai gal ¹² + Kurfai tatai gal iſchmaniti, tas te iſchmana ¹³ O ¹⁴ Rankas ¹⁵ Geras ¹⁶ gero ¹⁷ O ¹⁸ O □ Vor 19,9 Abschnittszeichen ¶* □ Bl. 44^r oben re. rot Matth: c. 19., unten Mitte Lagenbezeichnung F, fehlerhaft geändert zu E* □

faus liudimo. **19** Garbink Tiewą ir || Motiną. O^a artimaghī tawa^b taip || milefi, kaip pats sawe. **20** Tada bi- loio || iop anas Iaunikaitis, tatai wis || laikiau išch iaunifstos^{c,1} sawa. Ko be || reik man? **21** Iesus biloia iam. Iei nori^d || pilnas [tikras] buti, Nueik, par- || dūk ką turi, ir dūk Vbagamus, tada || fkarbą turefi Danguia, ir eik fchę^e || ir sek mane. **22** Kaip Iaunikaitis 「tą || fđodį^f girdeia, atfioia fmutnas nug io, || nefa daugia Labio tureia.

23 Bet² Iesus biloia Mokintinims || [Bl. 45^r] sawiems. Išch tiefos fakau iumus, Ba- || gotafis 「ne pigai [funkiei]³ atais ing || Dangaus karalifę. **24** Ir toliaus fakau || iumus. Piggiaus ira, Werbliudu⁴ 「piggiaus ira⁵ eiti 「per auſi addatos⁶, || nei Bogatam ieiti ingi Dangaus || karalifę. **25** Kaip tatai io Mokin- || tinei girdeia, didei nufsiganda, bilo- || dami, kas tada gal išchganitu buti? || **26** Bet⁷ Iesus weifdeio ingi iūs, ir bi- || loia iemus. 「Tarp fžmonių⁸ ne pigu || ira, 「bet pas Diewą⁹ wiſi daiktai || pigus ira. 「[Diewip wiſi daiktai || pigus ira. Sžmoneſamp ne 「pi- gu^{1g}]^{1h}

27 Tada atfake Petras, ir biloia || iam, Schitai, Mes wis apleidom, || ir tawe sekem, ką uſį tatai tureſim? || **28** Bet¹⁰ Iesus biloia iemus. Išch tiefos || fakau iumus, kaip¹¹ ius, kurie ma- || ne fekiet, atfigimime, kada Su- || nus fžmogaus fedes¹² ant kraſes sawo || fchlowies, fedefit ir ius, ant dwi- || lika krafių, ir fudifit dwilikaⁱ || Gimines Ifraelo. **29** Ir kas apleidža Na- || mus angu¹³ Brolius, angu¹⁴ Seferes, || angu¹⁵ || Tiewą, angu¹⁶ Motiną, angu¹⁷ || Moterį, angu¹⁸ waikus angu¹⁹ Lauką, || delei wardo²⁰ mano, tas fchimterokai || ims, ir amſiną Sziwatą aptures. **30** Bet daugia || kurie ira pirmais, bus paskiaufeis, ir paskiaufieghi || bus pirmais.

GS: ^a Sfk aus + ^b Sfk aus tawo ^c Sfk aus naunifstos* ^d «i» im Falz verborgen ^e Sfk aus p ^f Sfk aus tatai ^g Sfk aus g* ^h s. Anm. S. *371 ⁱ Sfk aus dwik □

KS: ¹ iaunifstos ² O ³ trudnai ⁴ + [Kardieliu] ⁵ Gal. gestr. ⁶ Gal. + per buli adatos ⁷ O ⁸ Po Sžmonių akim ⁹ o po Diewo akim ¹⁰ O ¹¹ iog ¹² ſefis ^{13.14.15.16.17.18.19} alba ²⁰ Wardo □ Bl. 45^r oben re. rot Matth: c. 19. □

[Bl. 45^v] XX.

1 Dangaus Karalīsta ligus ira || Hukēnikui^a, kurfai rita metā iſch- || eiĵo Darbinikū ſamditū, ing Wini- || cze ſawa. 2 Ir kaip ſu Darbinikais || ſudereio po Graſchei ant dienos, nu- || ſiunte ios ing ſawa Winiczę. 3 Ir wel¹ || iſcheiĵo ant² treczios hadinos, ir iſch- || wida kitus pataiken-
czius³ ant Turgaus, || 4 ir biloio iemus. Eiket ir ius ing Wi- || niczę, dūſiu iumus kas tiefa ira. 5 Ir || anis nueiĵo^b, Wel iſcheiĵo, kaip ant || ſcheſchtos ir dewintos hadinos, ir || dare po pirmam. 6 Bet⁴ kaip ant
wie- || noliktos hadinos iſcheiĵo, ir rada kitus || pateikenczius, ir⁵ biloio iemus. Ką || ſtowitz ſchicze wiſſā diena pateikenczi⁶ || 7 Ghie biloia iam. Niekas muſū ne ſam- || de. Ghis biloia iemus, Eiket ir ius || ing
Winiczę ir kas tiefa bus, bus iu- || mus.

8 Kaip tada wakaras buwo, bi- || loio Ponas Winiczos ſawam Scheſ- || farui^{c,7}, Wadink darbinikū⁸, ir dūk || iemus alga⁹, ir pradek nūg paſkuiū || ik pirmiū. 9 Ataiĵo tada kurie kaip || ant wienokliktos^d hadinos pa-
ſamditi bu- || [Bl. 46^r] wa, ir ateme kiekwienas ſawa Graſchī. || 10 Bet¹⁰ kaip ataiĵo pirmiegi^e, tares, daugel- || ni imſę. Ir ateme taipaięg kiek-
wienas || ſawa Graſchī. 11 Ir kaip tą gawo, ruſ- || geio ie ant^f Hukēniko^g, 12 bilodami. || Schitie paſkucziaufieghi wienā hadinā || te dirba, ir¹¹ iūs
mumus ligus padarei. || kurie dienos naſchtā ir karſchtī || kenteiom^h.

13 Bet¹² ghis atſake ir biloio wie- || nam iſch iū. Prieteliau, eſch taw || netieſos ne darau, Er ne dereieiⁱ ſu || manimi ant Graſchio? 14 Imk
kas tawa || ira, ir atſtok. Eſch ſchem paſkucziau- || ſem dūſiu, kaip taw. 15 Angu^{j,13} ne wal- || nu ira man dariti, ko eſch noriu, ſawoiu? || Er to-
diel ſwairai weiſdi [kraiwai] || kaip¹⁴ eſch taip gieras eſmi? 16 Schiteip || bus paſkucziaufi¹⁵ pirmaifeis, ir pirmie- || gi^k paſku-
cziaufeis. Neſa daugia || ira pawadintu, Bet maſa ira iſchrinktū.

GS: ^a Sfk aus Hui* ^b Sfk für + ^c gl. ſchaffner ^d l. wienoliktos ^e l. pirmieghi ^f Sfk für prief*
^g Sfk aus V* ^h Sfk für kieleim.* ⁱ > Sfk aus ſudereiei ^j Sfk aus E* ^k l. pirmieghi □

KS: ¹ gestr. ² kaip ant ³ pateikenczius ⁴ O ⁵ gestr.* ⁶ pateikdami* ⁷ unv. Var. Gedk. vſwaid
| B. vſwaid gestr. ⁸ darbinikus Nasalzeichen der GS nicht gestr. ⁹ Alga ¹⁰ O ¹¹ o ¹² O ¹³ ar
| + Argu ¹⁴ iog ¹⁵ paſkucziaufiej □ Pv. bei Mt 20,1 rot Euang. Dom: Septuages. □ Periko-
pentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 16 rot unterstrichen □
Bl. 46^r oben re. rot Matth: c. 20. □

17 Ir ghis nukeliawa ing Jerufalem, || ir eme saweſp dwilika Mokin-
tiniſ ipa- || czei ant kielio, ir biloio iemus. 18 Schitai || emi¹ ing
Jerufalem, ir Sunus ſmogaus || bus atroditas Wiriaufiems kunigams ||
ir Raſchtinikams. Ir anis apſudis għi || ant Smerczio², 19 ir atrodīs għi
Pagonims || [Bl. 46^v] ant apiſkimo^a, ir ant nuplakimo ir || ant nu-
kriſawoghimo. Ir trecza diena || kielfis³.

20 Ataijo tada iop Augiwe waiku || Zebedeufcho ſu ſunais, pſle ties
io, || ir melde neko nug io. 21 Ir ghis bilo- || ia iei, Ka nori? Ghi biloia
iam, || Tefied ſchu du mana Sunus⁴ tawa || Karaliſtoia, wienas po tawa
Deſchines, || ir antras po tawo Kaires. 22 Bet⁵ Jeſus || atfake || bilodams.
Neſinnot ko || praſchot, er galit tho Kelicho gierti, || kuri eſch gierſiu,
ir apſikriſchdinti⁶, || to Kriſchtijmu, ko eſch kriſchtiams || eſmi?
Ghie biloia iam. Galim. || 23 Ir ghis biloia iemus. Mana Kielicha, || tie-
ſa, gierſit, ir kriſchtijmu, ko eſch || kriſchtijams eſmi, buſit kriſchtiti,
|| Bet dſti ſedeghima po mana Deſchines || ir Kaires, ne pareitis man,
bet thiemus || kuriemus pataiſita⁷ ira nug mano Tie- || wo.

24 Kaip tatai girdeio deſchimis⁸, pa- || kirſcha ant anu dweiſu Broliu. ||
25 Bet⁹ Jeſus atwadina iſs saweſp, ir || biloia. Szinat, iog ſwetiſchkieghi ||
Kunigaikſchtei ponawoija, ir Wi- || riaufieghi^b tur macę. 26 Teipo tarp
iuſu || [Bl. 47^r] ne tur buti. Bet, iei kas tarp iuſu || nor macnus¹⁰ buti, teſtow
iuſu Tarnu. || 27 Ir kas nor wiriauiſu¹¹ buti, tas te || ſtow iuſu Sluga.
28 Kaip ſunus ſmo- || gaus ne ataijo, idant dotu ſaw tarnauti, || Bet idant
ghis tarnautu, ir dotu ſawa || Sziwata^c ing iſchgielbeghima¹² uſu || daugia.

29 Ir kaip iſch Jerichos iſcheio, ſeke || għi daugia Szmoniſ. 30 Ir ſchi-
tai, du || Eklu fedeia ant kelio¹³, ing girdedomi^c, || ing kaip Jeſus praejo¹⁴,
ſchauke ie, bilodami. || Ach wiefchpatie Sunau Dowido, ſuſi- || milk ant
muſu. 31 Bet¹⁵ Szmones ap- || draude ius, idant tiletu. Bet¹⁶ anis || iſ
daugiaus ſchauke, bilodami, Ach || Wiefchpatie Sunau Dowido, ſu-
ſsimilk || ant muſu. 32 Bet¹⁷ Jeſus apſiſtoia, ir wa- || dina¹⁸ ios, ir biloia.
Ko norit, idant iu- || mus daricziau? 33 Ghie biloio iam, || Wiefchpatie,
idant akis muſu atwertos || butu. 34 Ir paſigaileia Jeſus, ir daſi- || liteia
akiu io. Ir toiaus tapa iu || akis reginczos, ir anis ſeke għi.

GS: ^a gl. verſpott(en) ^b gl. vberherrn* ^c Sfk aus ir kaip girdeio □

KS: ¹ Gal. eime* ² + Smerties ³ kelfis* ⁴ Sunu ⁵ O ⁶ apſikriſchtidinti* ⁷ + prigatawita ⁸ De-
ſchimis ⁹ O ¹⁰ macnv ¹¹ Wiriauiſu ¹² ant iſchgielbeghima *Nasalzeichen der GS nicht gestr.*
¹³ kelia ¹⁴ Jeſu praenti ¹⁵ O ¹⁶ O ¹⁷ O ¹⁸ pawadina □ Bl. 47^r oben re. rot Matth: c. 20. 21. □

XXI.

1 Kaip^a tada arti Jerufalem ataĩjo || Bethphoiop^b, Olieiaus Kalnop, fiunte || [Bl. 47^v] Iesus du Mokintiniu ľawa, 2 bilada<m>s || iemus. Eikit ing Miesteli, kurfai po || akim iufu ira, ir toiaus ra- || fit^c Afliczia pririfchta, ir waika¹ || pas ie, atrifchkite² ana³, ir atwef- || ket ie⁴ maneřp. 3 Ir iai iumus kas || ko ľakis, biloket, Wiefchpats priřsi- || walo ių, ir tuiaus atleis iũs. 4 Bet⁵ || tatai wis nufsidawe, idant ifsipildi- || tu⁶, kas ľakita ira per Praraką, bi- || lantį. 5 Sakiket Dukterei Sion, Schi- || tai, tawa Karalius atait taw ro- || mas^d, iodams ant Afilo, ir ant Wai- || ko dirbancziofios Afliczios.

6 Mokintinei nueĩjo, ir dare kaip || iemus Iesus prifakeř buwo, 7 ir atwede || Afliczią řu Waiku, ir uřkľoia ru- || bus⁷ ľawa, ir uľadina għi. 8 Bet⁸ || daugia řžmonių kľoia Rubus ant || kelio. Kiti kirta řchakas nũg Medž || ių, paklodami⁹ anas¹⁰ ant kelio. 9 Bet || řžmones pirmai enczios, ir palkui fe- || kanczios, řchauke^e, bilodami. Hofi- || anna řunui Dowido. Pagirtas kur- || ľai atait Wardana Wiefchpaties. Ho- || ľianna ant aukřchto.

10 Ir kaip ieĩjo ing Jerufalem, || řuiuda wifřas Mieřtas, bilodoms^f, || [Bl. 48^r] Kas ira tas? 11 Bet¹¹ řžmones biloia, Tatai || ira Iesus, Prarakas řnũg NaZareth || iřch Galileos¹². 12 Ir ieĩjo Iesus ing || Bařnicę Diewo, ir iřchware wif- || řus pardũdanczius ir pirkanczius Bař- || niczoia, ir apwerte řtalus Maininikų^g || ir řolus pardũdanczių ballandzius. 13 Ir || tare iemus. Rařchita ira, Mana || namai¹³ tur buti Namai maldos, bet¹⁴ || ius iřch ių padaret Dũbę rařbainikų. || 14 Ir eĩjo iop Eklieghi ir Raifchieghi^h, || Bařniczoia, ir għis iřchgide¹⁵ ius.

15 Bet¹⁶ řiriauřieghi kunigai ir Rařch- || tinikai regedomi řženklus, kurius || dare, ir Waikus Bařniczoia řchau- || kenczios, ir bilanczius,

GS: ^a Sfk aus Kap* ^b s. Anm. S. *372 f. ^c Sfk für rařchi ^d Sfk aus romus ^e Sfk für bil* ^f Sfk aus bilodama* ^g gl. Wechler ^h Sfk aus r ⁱ gl. zu 21,5 Zach: 9. (Sach 9,9) ^j gl. zu 21,13 Eřa: 56. (Jes 56,7) ^k Bl. 47^v oben li. bei Mt 21,1 Datumsangabe 15. Maij ^l

KS: ¹ Waika ² Atrifchkite ³ ies | gestr.* ⁴ ies* Nasalzeichen der GS nicht gestr. ⁵ O ⁶ iřchpildita butų Nasalzeichen der GS nicht gestr. ⁷ Rubus ⁸ O ⁹ kľodami ¹⁰ + tas ¹¹ O ¹² iřch NaZareth Galileos ¹³ Namai ¹⁴ o ¹⁵ gide ¹⁶ O ¹⁷ Pv. bei Mt 21,1 rot Euang. Dom: 1. Advent. ¹⁸ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 9 rot unterstrichen ¹⁹ Bl. 48^r oben re. rot Matth: c. 21. ²⁰

Hofianna || Sunui Dowido, papika¹, 16 ir biloia || iam, Er girdi, ką
 ſchie fako? Ie- || ſus biloia iemus. Girdziu. Er nie- || kadai ne ſkaitet.
 Iſch burnos ¹ne || kalbancziu^{a,2} ir Szindancziu liaup- || ſę ſaw paga-
 tawijej? 17 Ir ghis pa- || liką ios thę, ir iſcheijo iſch Mieſto || ing
 Bethanią, ir laikefi³ thę.

18 Bet⁴ kaip rita metą wel ing || Mieſtą eijo, buwo iſchalkęs. 19 Ir ||
 iſchwida Figaſ medi pas kielį⁵, ir pri- || eijo, o nieka ne rada, tiktai
 Lappus, || [Bl. 48^v] ir biloia iop. Te ne auga iſch tawęs to- || liaus ne
 wiens waiſius⁶. Ir Figaſ me- || diſ toiaus padzuwa. 20 Ir kaip tatai ||
 regeio Mokintinei, nuſſiſtebeio, bilo- || dami. Kaip weikiei⁷ padzuwa
 Figaſ || medis? 21 Bet⁸ Jeſus atſake, ir biloia || iemus. Iſch tieſos ſakau
 iumus. Jei || wiersos turit ir ne abeioghīt⁹, tada ne || tiktai toktai darifit
 ſu Figaſ medziu, || Bet iei tarſit ſcham Kalnui, kielkes, || ir meſkes ing
 Marias, bus. 22 Ir wiſ || ko praſchot Maldoia, iei tikit, imſit.

23 Ir kaip ing Baſzniczę ataijo, at- || eijo¹⁰ iop, ¹be mokinnanczam
 iam¹¹, ¹Wi- || riaufieghi kunigai¹² ir Wireſnieghi ſmo- || nių, bilodami.
 Iſch kakios maces || tatai darai? Ir kas taw^b tą macę da- || we? 24 Bet
 Ieſus atſake, ir biloia || iemus. Ir eſch ius wieno ſodzio || klaufiu, iei man
 tą ſakat¹³, ſakifu || iumus iſch kakios maces eſch ſchitai darau. 25 Iſch
 kur buwa krikſchtos^c || Joano¹⁴? er iſch Dangaſ buwo, angu¹⁵ || buwa¹⁶
 iſch Szmoniu? Tada dūmo- || ia anis patis ſawija, bilodami. Iei ſa- || kom,
 aną iſch Dangaſ buwuſ⁺¹⁷ || tada ſakis mumus, Kamgi iam ne tike- ||
 [Bl. 49^r] iot? 26 Bet¹⁸ iei ſakom, kaip¹⁹ buwa iſch || Szmoniu, tada
 Szmoniu turrim biyotis, || Neſa wiſi Ioaną laike uſu Prara- || ką. 27 Ir
 atſake Jeſui, bilodami. Ne || ſjinnom. Tada biloia iemus, Tada || ne eſch
 iumus ne ſakau, iſch kokios || maces eſch tatai darau.

28 Bet²⁰ kas regiſi iumus? Szmo- || gus tureia du Sunu, ir eijo
 Pirmop, || bilodams, Sunau, eik, ir dirpk ſchę || dieną mana²¹ Wini-
 czoia. 29 Bet²² ghis || atſake, bilodams. Eſch to ne darifu. || Potam
 galeios²³, ir nueijo. 30 Ir ghis || eijo Antrop, ir toieg budu iam kalbeia.

GS: ^a gl. vnmündig ^b Sf̃k aus iam ^c l. krikſchtas* □ gl. zu 21,16 ps. 8 (Ps 8,3) □

KS: ¹ papjka anis ² ne iſch- || kalbancziu ³ + giwæna ⁴ O ⁵ kelį ⁶ Waiſius ⁷ + umai ⁸ O
⁹ abeioghēt ¹⁰ priſenge ¹¹ WSt ia<m> be mokinnanczam ¹² + Kunigai Kaplonų* ¹³ ſakot
¹⁴ Jano ¹⁵ alba ¹⁶ gestr. ¹⁷ buwuſi ¹⁸ O ¹⁹ iog ²⁰ O ²¹ man+ ²² O ²³< galeios* □ Bl. 49^r
 oben re. rot Matth: c. 21. □

|| Bet¹ ghis atfake, bilodams. †Taip, Wiefch- || patie². O ne eijo. 31 Ka-
tras isch tų dwe- || ių Tiewo walę dare? Ghie atfake, || Pirmafis. Iesus
biloia iemus. Isch || tiefos sakau iumus, †Muitenikai ir || Kiekschinikai^a
gales pirm ieiti ing Dan- || gaus karalifę nei ius. 32 Ioanas³ ataįo ||
iufump, mokindams ius tikrą kielį⁴, || ir ius iam ne tikeiot, Bet⁵ Muite-
|| nikai ir Kiekschos tikeio iam. Ir || kaczei ius tai regeiot, tacziau ne ||
prifiwertet, kaip ir ius iam potam || butumbit tikeię.

33 Klaufiket kitą Prilginimą^b, || Buwo Vkenikas^c, tas padare^{d,6} ||
[Bl. 49^v] Winicze, ir aptwere ią Twora, ir || ischkafe the Sobaių^{e,7}, ir
pabudawoia || Turmą, †isch parsamde^f ią Winicznika- || mus^g, ir nueįo
ing kitą šemę. 34 Potam || kaip ataįo cziefas Waifiaus, fiunte sa- || wa
Tarnus Winicznikump, idant io || Waifiu^h rinktų [imtu]. 35 Tada Wi-
|| nicznikai eme io Tarnus, wiena || nuplake, antra ušumufche, tretį ak-
|| meneis⁸ numieczoiaⁱ. 36 Wel fiunte ki- || tus Tarnus, daugiefne ušu
pirmuofius. || Ir⁹ anis ir schiemus taipaieg dare.

37 Potam fiunte iump Sunų sawa || bilodams, Anis baidifis Sunaus
ma- || no. 38 Bet¹⁰ Winicznikai regedomi || Sunų, biloia tarp sawęs.
Schitai¹¹ || Tewainis, ateikit, ušumufchkime || ghi, ir io Tiewonifę
apturekime. || 39 Ir †eme ghi¹¹, ištume ghi isch Winiczos || ir nūma-
rinna¹³ ghi. 40 Kada nų Wiefch- || pats Winiczos atais, bes ką daris
schie- || mus Winicznikamus? 41 Ghie atfake || iam. Ghis anus¹⁴ Latrus
biaurei nu- || šawins ir sawo Winiczą kitiemus || parsamdis, kurie iam
Waifių tikru || cziefu duos.

42 Iesus biloia iemus, er niekadai || ne škaitet Raschte? Akmuo, kuri
|| [Bl. 50^r] atmete Budawodamij¹⁵ talsai štoios || †Sasparos galwa
akmū¹⁶. Nug Wiefch- || paties tatau štoios, ir įdiwna ira po || mušų
akim. 43 Todiel¹⁷ sakau iumus || Dangaus karalifsta nūg^k iušų [atima-

GS: ^a ÜF, vgl. L. die Zölner vnd Huren, s. Vs. 32 ^b l. Priliginimą ^c Sfk für Hu+++k* ^d gl. pflantzen* ^e Sfk für B+++tą ^f gl. Kelter ^g s. Anm. auf S. *374 ^h gl. Weingartner ⁱ Sfk aus w~ ^j Sfk aus numie+ ^k Sfk aus p ^k Sfk für bus* ^l

KS: ¹ O ² Gal. Taip, Wiefchpatie, Eifu | B. Wiefchpatie, Eifu ³ Ianas ⁴ kelį ⁵ O ⁶ + czepija ⁷ Spauštuwe ⁸ akmenemis ⁹ Bei ¹⁰ O ¹¹ Schitas ¹² emę ¹³ ušumufche ¹⁴ tus ¹⁵ auf Bl. 3^r eingeklebter Korrekturzettel* gl. Gal. Bawleute ¹⁶ Gal. + Dailides | Gedk. + Remezaij ¹⁷ gl. Gedk. Eckstein ¹⁸ Gedk. Kampa akmo | auf Korrekturzettel Bl. 3^r gl. Gal. Eckstein ¹⁹ Gal. Sasparnikas* ²⁰ Todel ²¹ Zur gl. pflantzen (Inf.) 21,33 fälschlich czepai ²² Bl. 50^r oben re. rot Matth: c. 21. 22 O

|| ma ira^l bus atimfa, ir Pagonims duta. || Kurie sawa Waifiu^a nesch,
 44 Ir kur- || lai ant scho Akmenio pūla, tas su- || trupes^{b,1}. Bet² ant kurio
 ghis puls, tą || futrupins^c. 45 Ir kaip Wiriaufieghi || kunigai ir Pha-
 riseufchai io Prili- || ginima girdeio³, suprata, Ir kaip nug || ių kalbeia⁴.
 46 Ir dumoia, kaip ghi || fugautų. Bet⁵ bijoios Szmoniu, nefa || anis Ir ghi
 laike užu Praraką [tikeios || ghi pranaschu buti]⁶.

XXII.

1 Iesus atfake ir kalbeia wel per || priliginimus^d iump, bilodams,
 2 Dan- || gaus karalifsta ligus ira karalui⁷, kur- || lai Sunui sawam
 swadbą padare, || 3 Ir ifsiunte sawa Tarnus, idant Swe- || czius Swad-
 ban wadintu. O anis || ne noreia ataiti. 4 Wel^e ifsiunte kitus || Tarnus,
 bilodams, Sakiket Swetiems^f, || Ichitai, Pietus mana pagatawijau, ||
 mana lautei ir mana Pennima⁸ banda || [Bl. 50^v] ira pamushta^g, ir wis
 pagatawita^h, || eiket Swodbon. 5 Bet⁹ anis papeike¹⁰ || tatai, Ir nueija
 wienas ant sawo || Lauko, antras ant sawa prekies. 6 Bet¹¹ || kiti [ne-
 kurie] sugawa io Tarnus, || apgiedinoio ir užmusche ius. 7 Kaip || tatai
 Karalius girdeia, papika, ir || ifsiunte sawa Kari, ir užmusche [su- ||
 gaischina] anus Rasbainikus, ir || Miestą ių uždege.

8 Tada biloia sawiems Tarnamus, || Swodba ifsch tiesos pagatawita ira,
 Bet || Swetei ne buwo ios werti. 9 Todiel || eiket ant vliczių ir kwieskit
 ant || Swadbos, ka randat. 10 Ir Tarnai ifsch- || eijo¹² ant Vliczių, ir
 fuwede ką ra- || do¹³, piktus ir gierus¹⁴. Ir Stalai ta-pa wifsi pilni.

11 Tada ieijo Karalius, idant Swe- || czius apšwalgitų, ir ifchwida
 Szmogų, || Ir tas ne tureia¹⁵ Swodbos Rubą, 12 ir biloia || iam, Prieteliau,
 kaip iejiⁱ, ne turedams || Swodbos Rubą? Bet¹⁶ ghis aptilla¹⁷. 13 Ta- ||

GS: ^a Sfk aus w~ ^b gl. zerfchell<en> ^c Sfk aus futrupiną ^d Sfk aus pa* ^e Sfk aus + [f desideratum editoris] ^g Numerus!* ^h s. Anm. S. *375 ⁱ l. įeiai ||

KS: ¹ fudufch | + bus fugurentas ² O ³ A Wiriaufieghi kunigai ... girdeie ⁴ ghi nūg iu kalbanti ⁵ O ⁶ ghi laike užu Praraką gestr. | tikeios ghi pranaschu esant ⁷ karaliui ⁸ Pennama ⁹ O ¹⁰ gl. Gal. verachten || Gal. paniekina ¹¹ gestr. ¹² ifcheija ¹³ rada ¹⁴ gerus ¹⁵ ne turinti ¹⁶ O ¹⁷ gl. Gal. verstummet || Gal. apnebilla || Pv. bei Mt 22,1 rot Euang. Dom: 20. Post Trinit. || Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 14 rot unterstrichen || BNT(F): Bl. 50^v am re. Rand leichter Textverlust ||

da biloia Karalius Tarnamus sawo. Su- || riščkit io Rankas ir Koias, ir išchmeš- || kite għi ing Tamlibes. Thę bus kauki- || mo¹ ir Dantu klebe-ghimas. 14 Nefa daugia || ira powadintu, Bet² maš ischrinktų.

[Bl. 51^r] 15 Tada nueįo Pharifeuschai ir || Rodija, kaipo għi gautų³ io kalbe- || ſija. 16 Ir fiunte iop ſayo Mokintinius || ſu Tarnais Herodo, bilodami, Miſtre, || Szinnom, kaip^{a,4} teiſus elſi, ir mokini || Kielį Diewo tikrai, ir ne weiſdi⁵ ne || wieno, nefa ne adbabaghi^b weido^{c,6} ſmo- || gaus. 17 Todiel ſakik mumus, Kas regifi || taw? Bau tikra [tiefa] ira, kaip || dū-dama ira czieſę Ciecariu, angu⁷ ne.

18 Ieſus ſupratęs iu ſmirdiſta, || biloio, Weidomainei, ką mane gundinat? || 19 Rodiket man penigus czieſęs. Ir pa- || dawę iam Graſchin^{d,8}. 20 Ir għis biloia || iemus, Kieno ira ebrosas ir uſūra- || ſchimas? 21 Għie biloio iam. Ciecaraus. || Tada biloia iemus. Tadda dūket Cieca- || rui^e, kas Ciecarius ira, ir Diewui || kas Diewo ira? 22 Kaip anis tatai || girdeio, nuſſiſtebeio, ir palika għi, || ir atſtoio.

23 Œaiu dieną ataijo iop Sadu- || ceuſchai, kurie tariefe⁹, kaip¹⁰ nera || prikelimo, '[...] klaufe għi^f, 24 bilodami Miſ- || tre, Moſeſchius [...]'¹¹. Iei kas numirſchta, || ne turedams Waikų, tada teweda io || Brolis ano Moterį, ir tepakiel¹² ſeklą Brolui. || 25 Nų pas mus buwa ſeptini Brolei, || [Bl. 51^v] pirmas wede, ir numire, ir ne tu- || redams waifiaus, palika Moterį¹³ Brolui || 26 Toieg budu ir antras, ir treczias, ik ſek- || mo. 27 Paſkiaufei, po wiſų numire || ir Mote. 28 Prikelime tada, kurio bus || għi Mote, tarp tų ſeptinių? Kadangi || aną wiſi ſeptini tureia.

29 Bet¹⁴ Ieſus atlake, ir biloia iemus. || Kleioiat, nei Raſchto ſinnot, nei ma- || ces Diewo. 30 Prikelime nei weſ, nei || nutekies, Bet ira kaip Anielai¹⁵ Dan- || guia. 31 Bet¹⁶ er ne ſkaitet ape Prike- || lima numiruſių, kas iumus ſakita || ira nug Diewo, kur bila. 32 Eſch || eſmi

GS: ^a *Sfk aus i++* ^b *l. adbaghi* ^c *gl. anfeh<en>* ^d *Sfk aus graf~* ^e *s. Anm. S. *375* ^f *L. vnd frageten jn* □

KS: ¹ kaukimas ² o ³ prigautų s. BNT(F) ⁴ iog ⁵ [adbogħi] | weiſdi ⁶ Gal. + iweiſdeghima ⁷ alba ⁸ Graſchį ⁹ + tik ¹⁰ iog ¹¹ Gal. ſakie ¹² tepakel ¹³ Moterį ¹⁴ O ¹⁵ Angelai ¹⁶ O □ *Pv. bei Mt 22,15 rot Euang. Dom: 23. post Trinitat. □ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und Perikopenende in Vs. 22 rot unterstrichen* □ Bl. 51^r oben re. rot Matth: c. 22 □ BNT(Ms): Bl. 51^v re. Rand der letzten Zeile im Falz verborgen □

BNT(F): Bl. 51^v am re. Rand geringer Textverlust □

Diewas Abrahamo, ir Diewas || Iſaako^a, ir Diewas Iakubo || Bet¹ Diewas ne ira Diewas numiru- || liūiū, bet Giwuiū. 33 Ir kaip tatai || Szmones girdeia, nuſſiſtebeio ant io || Pamoklo^b.

34 Bet² kaip Pharifeuſchai iſch- || girda, iog Saduceuſchams burną || uſſkimſchęs buwa, anis ſuſſirinka. 35 Ir wienas iſch iū, Raſchtinikas gun- || dina ghī, bilodams. 36 Miſtre, Kur- || ſai ira wiriaufis priſakimas Sokone? || 37 Jeſus biloia iam. Milek^c Die- || wā Wiefchpatī tawā, iſch wiſſos ſchirdes, || [Bl. 52^r] iſch wiſſos duſches, iſch wiſſo umo || 38 Schitai³ ira Wiriaufis ir didžaufis || Priſakimas. 39 Bet⁴ antras tam ligus || ira^d. Milek artimaghī kaip pats || ſawe. 40 ^rSchoſū dweioſū priſakimoſū || kaba wiſſas Sokanas ir Prarakai^e.

41 Kaip tada Pharifeuſchai Kru- || woi buwa, klaufe ios Jeſus, 42 bilodams. || Kas regeſi iumus ape Chriſtū? Kie- || no ghis ira Sunus? Ie biloia. Do- || wida. 43 Ghis biloia iemus, kaip ta- || da Dowidas ghī wadinna Dwafīja || Poną? bilodams. 44 Biloia Ponas || Ponui manam, ſeſkes po deſchines || mana, ik paguldaū Neprietelius tawa, || ſoleliu koiū tawa. 45 Iei tada Dowi- || das ghī Ponu wadin, kaip ira io || Sunus? 46 Ir ne wienas ne galeio iam || ſodī atſakiti. Neī driſa ghī kas || iſch tos dienos taliaūſ klaufiti.

XXIII.

1 Kalbeia tada Jeſus Szoniump^f || ir Mokintiniump ſawa, 2 bilodams. Ant || Moſeſchaus Kreflo ſied Raſchtinikai || ir Pharifeuſchai. 3 Wiſ tada ką anis || iumus ſaka, laikiti, tatai laikiket, ir || dariket. Bet⁵ pagal iū darbū ne dariket. || Anis ſaka^g, bet⁶ ne dara^h 4 ^rBet riſcha⁷ || ſunkes ir '[...] pakielamas⁸ naſchtas, ir uſſdeſt || [Bl. 52^v] anas Szmonims ant kaklo. Bet⁹ ie || ne nor anū ne wienu pirſchtu daſſili- || teti. 5 Bet¹⁰ dara wiſſus ſawa darbus, || idant nūg ſmoniū regeti butū. ^rRaſch- || tus atminimoⁱ

GS: ^a Sfk für Iakuba, ^b Sfk aus pamoklo ^c Sfk für Turri mile* ^d Sfk für eſt ^e s. Anm. S. *375 ^f s. Anm. S. *375 ^g Sfk aus ſako ^h Sfk aus daro ⁱ Sfk aus atminima □ gl. Gedenckzettel □ gl. zu 22,32 Exod. 3 (Ex 3,6) □ gl. zu 22,44 ps. 110. (Ps 110,1) □

KS: 1 O 2 O 3 Schiffai 4 O 5 O 6 o 7 Anis riſcha 8 ne pakielamas 9 O 10 O □ Bl. 52^r oben re. rot Matth: c. 22. 23., unten Mitte Lagenbezeichnung G □

dara placzius, ir ¹Siules || galiaufes^{a,1} ant Rubų sawa dides. **6** Anis || meiliauia wiriaufeis lesti uŕžu Stalą || ir Synogogofų [Surinkimofų] **7** ir pafsi- || mekšta iemus, kaip² ira ſweikinomi ant || Turgaus, ir nug Szmonų wadinti Rab- || bi.

8 ³Bet ius³ ne wadindinkities Rabbi, || nesa wienas ira iufų Miſtras, Chriſtus, || o ius wiſi Broleis eſte. **9** Ir ne wieno || ne wadinfit Tiewu ant ſemes, nesa || wienas ira iufų Tiewas, kurſai Danguie || ira. **10** Ir ius ne wadindinkities Miſtrais, || nesa wienas ira iufų Miſtras, Chriſtus. || **11** Dideſnifis tarp iufų, te ſtow iufų Tarnas. || **12** Nesa kas pats^b pafſiaukſchtin, || tas bus paſgemintas. Ir kas pats pafsi- || ſemin, bus paaukſchtintas.

13 Beda iumus Raſchtinikamus || ir Pharifeuſchams, ius^c Weidamainei, ku- || rie Dangaus karaliſtę uſſurakinat Szmo- || nims. Ius ne ieite, ir kurie noretų ieiti, || ^{d,4}ne leidžet ieiti^{d,4}.

14 ⁷Beda iumus Raſchtinikamus ir Pha- || riſeuſchams, ius Weidomainei, kurie rigiat^e Namus Naſchlių^f, ⁷ir deſti- || ties ilgai meldžantis⁵. Todiel daugieſnio praſjudimo gauſite.^{7g}

[Bl. 53^r] **15** Beda iumus Raſchtinikamus || ir Pharifeuſchams, ius weidamainei, || kurie ſemę ir wandenį pereite, ieib Szid- || bendrą^h padaritumbit. Ir kada ſtoios, da- || rot iſch io Waika Peklos, dwilinka⁶ || daugieſni nei ius eſte.

16 Beda iumus api- || eklintiemus^{i,7} Wadamus, kurie ſakot. Kur- || ſai ⁷pafſibaſſija ant Baſniczos⁸, tatai || niekas ira. Bet⁹ kurſai pafſibaſſija¹⁰ ant || aukſo Baſniczios, tas kaltas ira. || **17** Ius Durnieghi ir Eklieghi, katra || ira dideſne? Aukſaſgu¹¹ angu¹² Baſ- || niczia, kuri aukſa paſchwenczia? || **18** Kas pafſibaſſija¹³ ant Altariaus, tatai || niekas ira, bet¹⁴ kas baſſijaſej¹⁵, ⁷ant Affiero || kurſai¹⁶ aukſchtai ira, tas kaltas ira. || **19** Ius Durnieghi ir Eklieghi, katra || ira dideſne, affieras¹⁷ angu¹⁸ Altorius¹⁹, || kurſai affiera paſchwenczia? **20** Todiel || kas pafſibaſſija²⁰

GS: ^a gl. Seume* ^b Sfk für pafſiſemin ^c Sfk aus ir ^d Sfk für ne įleidžet ^e l. rįjat ^f > Sfk aus naſchlių ^g Vs. 14 in Sfk erg. ^h Sfk aus Szidbendrį ⁱ gl. Judegenoff(en) ⁱ Sfk für Eklieghi W* ^j Sfk aus baſs □

KS: ¹ Gal. apfuwas* ² iog ³ Ius ⁴ tu ne leidžet ieiti ⁵ o tai prieſaſchczia ilgu maldų | ilgai melſdamies ⁶ dwilinkai ⁷ apiekuſiemus ⁸ + priſiek Baſniczei ⁹ O ¹⁰ + priſiek ¹¹ Aukſaſ ¹² alba ¹³ + priſiek ¹⁴ o ¹⁵ priſiek ¹⁶ ant Affieros, kuri ¹⁷ affiera ¹⁸ alba ¹⁹ Altaras ²⁰ priſiek □ Bl. 53^r oben re. rot Matth: c. 23 □

ant Altoriaus, tas || ant to baſĵiaſe¹, ir ant wiſſa kas aukſch- || tai ira.
21 Ir kas baſĵiaſe² ant Baſĵ- || niczoſ, baſĵiaſi^a ant ʽto paties³, ir ant to,
 || kas taie^b giwena. **22** Ir kas baſĵiaſe⁴ || ant Dangaus, tas baſĵiaſe⁵ ant
 Kref- || lo Diewo, ir ant to kas ant io ſiedz⁶.

23 Beda iumus Raſchtinikamus || [Bl. 53^v] ir Pharifeuſchamus, ius
 Weidomai- || nei, kurie duſtit⁷ deſchimtiną nug ʽMe- || tų, Aniſaus^{c,8} ir
 Kmino^d, ir paliek- || te uſĵpakali kas^e ſiſukiauſi^f ira Sokone, Tai || eſt, Suda,
 Mieloſchirdingiſtę, ir Wiera || Schitai reiktų dariti, ir ano ne apleiſti. ||
24 Ius apiekindi Wadai, kurie ūdus koſ- || chat, Welbludus prarijat.

25 Beda iumus Raſchtinikams ir || Pharifeuſchams, ius Weidomainei,
 kurie || kupkas ir Bliudus iſch wirſchaus czif- || tus laikot, o widui ira
 pilnoſ^g pleſchi- || mo ir righimo. **26** Eklaiſis Pharifeu- || ſche, iſchcziftik
 pirm kas widui kupkos || ir Bludo ira, idant ir kas ant wirſchaus || ira
 czifta butų.

27 Beda iumus Raſchtinikamus || ir Pharifeuſchams, ius Weidomainei,
 || kurie ligus eſte Grabamus iſchbaltin- || tiemus, kurie iſch wirſchaus
 [lauko] || graſchus rodofe, Bet widui ira pilni || Kaulų numirelių ir wiſſo-
 kioſ biau- || ribes. **28** Taipo ir iuſ^h, iſch lauko || regimi eſte po Szmonių
 akim gieri, || Bet widui eſte pilni Weidomainiſtes ir || ir piktibesⁱ

29 Beda iumus Raſchtinikamus || [Bl. 54^r] ir Pharifeuſchams, nuſ^j
 Weidomai- || nei, kurie pranaſchų Grabus buda- || woiat, ir apgraſinat
 Teiſuių grabus, || **30** bilodami. Jei czieſu Tiewų butum- || bim buwę,
 ne butumbim ſu ieis dali || tureię [iuſ⁹ draugai buwę] ant krau- || io
 Pranaſchų. **31** Patis tada liudimą || ant ſawęſ duſtite, kaip waikai eſte
 tų, || kurie Pranaſchus uſzumufche. **32** Tadagi, || Iſchpildiket ir ius
 miera iuſų Tiewų. || **33** Ius Angiſ, ius giwaczių gimine, kaip || pekloſ
 praſjudimą^k iſchwe<n>k- || ſite?

34 Todiel, ſchitai, ſiuncziu iuſump || Pranaſchus ir Iſchmintingus ir
 Raſch- || tinikus, ir iſch tų nekurius uſuma- || rinſite ir nukriſawofite,
 ir nekurius || nuplakſite iuſu Iſkalofu [Surinkimofų] || ir iuſ perſekdi-
 neſite iſch wieno Mieſto || antrop. **35** Idant ant iuſų ateitų, wiſſas ||

GS: ^a ohne Korr. ^b Sfk aus tē ^c gl. Mintz | Til unv. Var. kropai (Sfk aus krapai) □ nach Aniſaus
 Spatium von ca. 6 Buchstaben ^d gl. mit rotbrauner Tinte Kümcl □ Cminaj ^e in Sfk erg.
^f s. BNT(F) ^g Genus! ^h Sfk für b ⁱ gl. vntugent ^j l. ius ^k Sfk für praſch □

KS: ¹ priſiek ² priſiek ³ toſ paczjoſ ⁴ priſiek ⁵ priſiek ⁶ ſed ⁷ atduſte ⁸ Aniſaus ⁹ ių □ Bl.
 54^r oben re. rot Matth: c. 23 □

teifusis Krauias, kurfai pralietas ira || ant Szemes, nug Krauia Abel teifoio, || ik Krauiu Zachariofchaus Ba- || rachia sunaus, kurį ius užsumschet || tarp Bažniczos ir Altoriaus. 36 Išch || tiesos sakau iumus, kaip šchoktai wis || ^rtoi Giminei^a stosis [bus].

[Bl. 54^v] 37 Ierusalem, Jerusalem, Kurfai || užsumsch¹ Pranafchus, ir akmenais² || numeczoghi tawemp^b siunstuofius, kiek || kartų tawa Waikus noreiau furinkti || [šuwokti] kaip Wischtą^c surenk sawa || Wai-kelius³ ^rpo sawa sparnų^d, o ius ne || noreiot? 38 Schitai, iusu Namai bus || pušti palikti. 39 Nesa sakau iumus, || Ius manes [...]e ne regefite, ik bilofit, Pa- || garbintas buk kurfai atait wardana || Wieschpaties.

XXIII.

1 Ir Jėsus atstoia nug Bažniczos, || ir Mokintinei io ateijo iop, idant iemus⁴ || roditu Bažniczos⁵ budawone. 2 Bet⁶ || Jėsus biloia iumus. Er ne regit to wiſso. || Išch tiesos sakau iumus, Ne likſis || ſchięcze ne wienas akmū ant akmenio, || kurfai ne būtu ſulauschitas.

3 Ir kaip buwa be ſedįs ant Oleiaus || Kalno, ateijo iop io Mokintinei ipatei, || bilodami, Sakik mums, kada tatai bus? || ir kas bus ſenklas tawa ataijmo ir || Swieto galo? 4 Bet⁷ Jėsus atľake, ir biloia || iumus, Weiľdekit, idant kas iuſų ne iſch- || weſtų, 5 Nesa daugia atais mano Wardan || bilodomi. Eſch eſmi Chriſtus, ir daugia iſch- || wes.

[Bl. 55^r] 6 Girdefite karius ir wieſtis⁸ ape ka- || rius, Weiľdeket, ir ne nuſsiminket, tatai || tur pirm wiſ nuſsidū⁹, Bet¹⁰ dabar nera || galo. 7 Nesa paſiſtengs wienos Szmo- || nes priſch antras, ir wiena karaliſte || priefch antra, ir bus Marai ir Ba- || dai, ir Paſikrutinimas ſemes bei || ſchę bei the. 8 O ſchitai wiſ pradžia || bedų.

9 Tada iſchduos ius ant wargū, || ir užsumsch¹¹ ius. Ir turrit papeikti || buti [neapikantoia buti] delei mano || wardo ^rwiſoſų Szmonifų¹².

GS: ^a Sfk aus ant tos Gimines ^b s. Anm. S. *373 ^c Sfk aus wiſchta ^d l. po sawa sparnu ^e L. von jztz an ^f gl. geſchrey □ Bei Mt. 24,6 Datumsangabe 16. Maij □

KS: ¹ nuſawinni ² akmenemis ³ wiſchticzius ⁴ iemui ⁵ Bažniczes ⁶ O ⁷ O ⁸ Gedk. + ſchaukſma+ | Gedk.? +[balſiu] | B. ſchaukſma ⁹ nuſsidūti ¹⁰ O ¹¹ nuſawins ¹² wiſoſų Szmonifų □ Mit 23,35 ſetzt in Mt. die Kennzeichnung der Verſananfänge ein, s. BNT(F) und die Anm. auf S. *375 f. □ Bl. 55^r oben re. rot Matth: c. 24. □

10 Tadda dau- || gia pafsipiktins, ir iſchduos kits kitā, || peikdami wienas antrā. 11 Ir kielfis dau- || gia falſchiwų Prarakų, ir daugia ių || iſchwes. 12 Ir kadangi Neteifibe || wirſchų gaus, Meile daugioſa iſchaus¹. || 13 Bet² kas perſtowers³ ikki galo, bus iſch- || ganitas. 14 Ir Euangelia ape Karaliſta || bus ſakita pō wiſſā Szemen⁴ ing liudi- || mā ant Wiſſų Szmonių. Ir tada bus^a || galas.

15 Kaip tada iſchwiſite Neapi- || kantā [Strachā] iſchpuſtighimo, ape || kurį ſakita ira per Prarakā Danielā, || ſtowintį Schwentoia wietoia. Schitai || [Bl. 55^v] ſkaitāfis teadboia⁵. 16 Tadda || ^rte bega^b ant Kalnų, kas Szidų ſjeme- || ia ira. 17 Ir kas ant Stoga ira, te ne- || nukop idant ko iſch ſawa Namų at- || imtų. 18 Ir kas ant Lauko ira, te ne- || fu- grifhta, idant atimtų ſawa Rubus^c. || 19 Bet⁶ beda Nieſchczamus ir Szindan- || cziamus tū czieſu⁷. 20 O^d melſkities, || idant iuſų begimas ne butų Szie- || ma, || angu⁸ Sabbathoia. 21 Neſa bus tada || didis⁹ Wargas, kaip¹⁰ ne buwa iſch pra- || dzio ſwieto, ik ſcholei, ir kaip¹¹ ne bus. || 22 Ir iei ſchos dienos ne butų patrumpi- || namos, ne wienas ſmogus ne butų iſch- || ganitas. Bet^{e,12} delei Iſchrinktuių, || ſchos dienos ira pa- trumpinamos.

23 Iei tada iumus kas ſakis. Schi- || tai, ſchicze ira Chriſtus, angu¹³ the, Ne || tikekite, 24 Neſa falſchiwi Chriſtus ir || falſchiwi Prarakai kielfis, ir didžus || Szenklus bei^f Stebuklus daris, idant || iſchweſti butų ing kleioghima (iei || galetų buti) ir Iſchrinktiegħi. 25 Schitai, || eſch tai iumus pirm paſakiau. 26 Todiel || [Bl. 56^r] kada iumus ſakis, Schitai, Ghis ira || puſczoia, ne iſcheikite¹⁴. Schitai, Ghis || ira Kame- roia, ne tikekite. 27 Neſa || kaip Sziebai¹⁵ iſcheit nug⁸ Sau- || les uſtekeghimo, ir ſjiba¹⁶ ikki Nuſſi- || leidimo. Schitokſai bus taipaieg At- || aghimas^h Sunaus ſmogaus. 28 Bet¹⁷ kur || Maita ira, the fuſſi- renka Erelei.

29 Bet¹⁸ toiaus po wargu to czieſo, || pames Saule ir Menu ſawa ſchwiefibę, || ir ſjwaigſdes puls nog Dangaus, ir || Matſnibesⁱ Dangaus

GS: ^a > s. BNT(F) ^b Sfk für bekite ant ^c Sfk für d* | > Sfk aus rubus ^d Sfk aus I* ^e s. BNT(F) ^f Sfk für daris ^g Sfk für iſch S ^h l. Ataijmas ⁱ Sfk aus Mac aus S* □

KS: ¹ iſchaufch ² O ³ + iſchkentes ⁴ Szeme ⁵ te daboiei ⁶ O ⁷ mæty ⁸ alba ⁹ + tokſai* 10.11 kokio ¹² O ¹³ alba ¹⁴ erstes <e> verdeutlicht ¹⁵ Sziebawimas ¹⁶ + paſſiroda ^{17.18} O □ Pv. bei Mt. 24,15 rot Euang: Dom: 25. poſt Trin. □ Perikopentext in roten Klammern, Perikopen- beginn und das Perikopenende in Vs. 28 rot unterstrichen □ Bl. 56^r oben re. rot Matth: c. 24. □

pafsikrutins. 30 Ir || tada pafsirodis Szenklas Sunaus || ſmogaus Danguia. Ir tada kauks || [deiſ] wiſas Gimines ant ſemes. || Ir iſchwis atentį Sunų ſmogaus debe- || ſiſą dangaus, ſu mace dide ir ſchlowe. || 31 Ir ghis fiųs ſawa Aniaľus¹ ſu Truba^a di- || dſo balſo^b. Ir anis ſurinks io Iſch- || rinktuofius nug kieturų² Weių, nug || wieno galo [kraſchto] Dangaus ik kito. || [antro]^c

32 Ant Figaus medžio mokinkities^d || [Imkites] Priliginimą. Kada io ſchaka || ſullas gaun, ir lapus iſchleidžia, ſinnot, || kaip Waſara arti ira. 33 Schitaipo, kada || tai wiſ regeſite, ſinokite kaip³ tai wiſ || 〔po duriu ira⁴. 34 Iſch tieſos ſakau iumus || [Bl. 56^v] ſchita Gimine ne praeis, ik tai wiſ || nuſidųs. 35 Dangus ir Szeme praeis, || bet mano Szodei ne praeis.

36 Bet⁵ ape diena⁶, ir hadina niekas || neſinno, nei Anielai⁷ Danguia, Bet || tiktai mana Tiewas.

37 Bet⁸ kaip buwa cziefu Noah, tai- || po bus ir ataijmmas Sunaus ſmogaus. || 38 Neſa kaip anis buwa dienofą pirm || Audros, anis⁹ walge, giere, moteres eme || ir nutekeio, ikki diena, kada Noah || įeį ing Skrine. 39 Ir anis ne adboia, || ik Audra^e ataijo, ir anus¹⁰ wiſsus nue- || me. Teipo bus ir Ataijmmas Sunaus || ſmogaus, 40 Tada du bus ant lauko, wie- || nas bus prijmtas, ir antras apleiſtas. 41 Dwi || mals ant girnų, Wiena bus prijmta, ir || antra apleiſta.

42 Todiel budekite, nes ne ſinnot, || kurę hadina iufų Wiefchpats atait¹¹. || 43 Bet¹² tatai ſinokite, kada Vkinikas || ſinotų, kurę hadina wagis noretų^e ataiti, || tada budetų, nei dutu ingi ſawa Na- || mus ifikaſti. 44 Todiel ir ius gatawi || bukite. Neſa Sunus ſmogaus atais || hadina, kada ne tarfite.

[Bl. 57^r] 45 Bet¹³ kurſai tada ira wiernas || ir Iſchmanąs Tarnas, kuri Vkeniks || paſtate ant ſawo Szejiminos¹⁴, idant ie- || mus tikru cziefu doſtu Penukſchlą¹⁵? || 46 Paſchlowintas ira Tarnas, kada io || Wiefchpats atait, ir randa ghį taipo || darantį. 47 Iſch tieſos ſakau iumus. Ghis || ghį paſtatis ant 〔ſawa Lobio¹⁶.

GS: ^a Sfk aus truba ^b Sfk aus balſą ^c in Sfk erg. ^d Sfk aus mokinkite ^e s. Anm. S. *376 ^f Sfk für turetų* □

KS: ¹ Angelus ² keturų ³ iog ⁴ arti durių ira* ⁵ O ⁶ tą dieną ⁷ Angelai ⁸ O ⁹ gestr. ¹⁰ gestr. ¹¹ atais ¹² O ¹³ O ¹⁴ Scheiminos Korr. i.m. wiederholt ¹⁵ Strową ¹⁶ wiſſo ſawa Lobio □ Bl. 57^r oben re. rot Matth: c. 24. 25. □

48 Bet¹ iei anafai piktafis Tarnas || ſchirdija ſawa tars^a, Ponas mana || ilgai^b uſtruks, 49 ir² pradest muſchti ſawa || Ligtarnius³, walga ir giera ſu Girtu- || kļiemis. 50 Tada Ponas to Tarno atais, || tą diena, kada anafai ʿne tikes⁴, ir tą || hadina, kure ne dumoia, ir⁵ ſukapos || ghi, 51 ir dūs iam io alga, ſu Weido- || maineis. The bus Kaukimas ir || Klabeghimas dantu.

XXV.

1 Tada Dangaus Karaliſta ligus bus || deſchimti Mergamus^c, kurios emufios || Lampes ſawa, ir^d iſcheijo priech Iauniki. || 2 Bet⁶ penkios iſch ių buwa Durnos, || ir penkios iſchmintingos. 3 Durnioſes || eme ſawa Lampes, bet ne eme ſu ſawim || Oleiaus 4 Bet⁷ iſchmintingos⁸ eme Oleiaus || ʿing Indus^e ſawa ſu Lampemis. 5 Bet⁹ || kada Iaunikis uſutruka wiſſos apſnuda || [Bl. 57^v] ir uſmiga.

6 Bet¹⁰ widui nakties ſtoios¹¹ ſchaukſ- || mas^f, Schitai, Iaunikis atait, eiket prie- || ſchais ghi. 7 Tadda anos Mergos wiſſos kie- || les¹² ir apgraſinoio¹³ ſawa Lampes. 8 Bet || Durnioſios biloio Iſchmintingamus Dū- || ket mumus Oleiaus^g iuſų, nefa mu- || ſų Lampes apgeſa. 9 Tada atſake Iſch- || mintingos, bilodamos, Ne taip, idant || mes^h ſu iumis || ne priſtaktumbim. Bet eikite Kromi- || nikump, ir ʿpirkites paczos¹⁴. 10 Ir kada || nueijo pirktų, ataįjoⁱ Iaunikis, ir ku- || rios gatawos buwa ieįjo ʿſu ieis¹⁵ ant || Swadbos. Ir wartai buwa uſurakin- || ti. 11 Paſkiaufei ataįjo ir kitas Mergas, || bilodamas, Wiefchpatie, Wiefchpatie, || atwerk mumus. 12 Bes^k ghis atſake, biloda<m>s, || Iſch tieſos ſakau iumus, eſch iuſų ne || paſiņſtų. 13 Todel budekite. Nefa || neſinnot nei dienos nei hadinos, ku- || rioia Sunus ʃmogaus atais.

14 Kaip Szmogus ʿkitą Szeme¹⁶ || eidams, atwadina ſawa Tarnus, ir iſch || dalija iemus ſawa Lobi^l. 15 Ir wienam || [Bl. 58^r] dawe penkis

GS: ^a Sfk aus dumos ^b Sfk aus ilk ^c Sfk aus Mergie~ ^d s. Anm. S. *376 ^e s. Anm. S. *376 ^f Sfk aus + ^g Sfk für nūg Oleiaus ^h Sfk für mumus ir iumus taipaieg* ⁱ Sfk für +++ ^j Sfk für iſ k lies: Bet ^l Sfk aus + □

KS: 1 ○ 2 Ir 3 + Burfinikus 4 ne tikesis 5 Ir* 6 ○ 7 ○ 8 Iſchmintigos 9 ○ 10 ○ 11 + kieleš 12 kieleš 13 + prigatawija 14 pirkites ſaw paczos 15 ſu iū 16 kitan Szemen *Nasalzeichen der GS nicht gestr.* □ *Zur Kennzeichnung der Versanfänge in Mt 25 s. BNT(F) u. Anm. S. *375* □ Bl. 58^r oben re. rot Matth: c.25. □

Talentus^{a,1}, antram du, || trecziam wieną, koŝnam kaip galeio. || Ir toiaus nueija. **16** Tada nueija, kur- || ſai penkis Talentus^b gawa, ir || kupczawa^{c,2} tais, ir nupelne kitus pen- || kis Talentus. **17** Teipaiieg ir kurfai du || Talentu gawęs buwa, pelne taipaiieg || kitu du. **18** Bet³ kurfai wieną gawęs || buwa, nueijes^d, padare Duobę ing Sze- || mę, ir apfliepe ſawo Pono penigus.

19 Po ilgu cziefu ataijo Ponas || ſchu Tarnų, ir ſuſſirakawa ſu ieis. || **20** Tada ataijo kurfai penkis Talentus || emens buwo, ir padeio kitus penkis Ta- || lentus, bilodams, Wiefſchpatie, tu man || penkis Talentus dawei, Schitai, eſch || anais kitus penkis pelniau. **21** Tada || biloia iam Ponas^e io. Gierafis ir || wiernafis Tarne, ant maŝa wiernas || buwai, eſch tawe ant daugia paſtatifiu, || Eik ing ^rdzaugſma linkſmibę⁴ tawo Pono.

22 Ataijo taipaiieg, kurfai du Ta- || lentu gawęs buwa, bilodams Pone || tu man du Talentu dawei, Schitai, || eſch tais dweieis kitu du pelniau. || **23** Io wiefſchpats biloio iam, Gierafis || ir wiernafis Tarne, tu ant maŝo wiernas || buwai, eſch tawe ant daugia paſtatifiu. || eik ing linkſmibę wiefſchpaties tawa.

[Bl. 58^v] **24** Tada ataijo taipaiieg, kurfai || wieną^f buwa emęs Talentą, bilodams. || wiefſchpatie, ŝinoiau, kaip⁵ eſi Wiras || aſchtras, piaughi kur ne ſeiei, ir ren- || ki, kur ne barſtei, **25** ir⁶ bijodamas, nuei- || iau, ir paſliepiau tawa Talentą ing || Szemę. Schitai, kas tawa ira turi. || **26** Bet⁷ io wiefſchpats atſake bilodams || iam. Latrai ir tingiŝ Tarne, ŝi- || nodams kaip⁸ piauiu, kur ne ſeiau, ir || renku, kur ne barſchcziau, **27** tada bu- || wa taw dūti mana pinnigus⁸ Maini- || nikamus^h, ir eſch pareięs, ſawa bucziau || atemęs ſu nuomaⁱ **28** Todiel atimkēt || nug io Talentą, ir dukite tam kurfai || deſchimti Talentų turia^j **29** Nefa || turincziam, bus duota, ir tures pilniſtą. || Bet⁹ kurfai ne tur, tam, ką be tur, atim- || ta bus **30** O ne naudingą Tarną iſch- || meſkite ing tamſibes, the bus kauki- || mas ir dantų klabeghimas^k.

31 Bet¹⁰ kada atais Sunus ŝmogaus || ſawa ſchloweia, ir wiſi ſchwen- ti An- || ielai ſu io Tada ſedes¹¹ ant kreſlo || ſawa ſchlowes, **32** ir bus

GS: ^a gl. Centner ^b Sfk für tureia ^c gl. handl(en) ^d Sfk aus nueijo ^e Sfk aus W* ^f Sfk für ein* [ß desideratum editoris] ^h gl. Wechſler ⁱ gl. Wucher ^j Sfk für tureio ^k Sfk aus d* □

KS: ¹ Gal. + ſwarius ² + prekawa | unv. Var. Gedk.? wartati ³ O ⁴ [dzaugſma] linkſmibę ⁵ iog ⁶ Ir ⁷ O ⁸ iog ⁹ O ¹⁰ O ¹¹ + ſeſis □ Pv. bei Mt 25,31 rot Euang: Dom: 26. post Trin. □ Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und Perikopenende Vs. 46 rot unterstrichen □

po io akim || furinktos wifšos Szmones Ir ghis anas || perfkirs, kaip
Piemuo ʽawis nug awiū^a || ſkiria, 33 ir paštatis Awis po ſawa deſchines¹
|| o Aſjus po Kaires.

[Bl. 59^r] 34 Tada ſakis Karalius thiemus po || Deſchines ſawo. Eiket
ſchę perſjegnoti² || mana Tiewo, apturekit Karaliſtę, kuri || iumus paga-
tawita ira nug pradzio³ || Swieto. 35 Nefa eſch buwa^b alkanas^{c,4}, || o
ius mane peneiot. Eſch troſchkau, || o ius mane girdet. Eſch Swets
buwau, || o ius man padwarę dawet 36 Nūgas || buwau, o ius mane
apdenget^d. || Sirgau, o ius mane atlankiet. Apkaltas || buwau, o ius
manęp ataijot.

37 Tada atſakis iam Teifiegghi, bilo- || dami. Wiefchpatie, kadai tawe
regeiom || alkoną ir peneiom tawe⁵? Angu⁶ trokſch- || tanti, ir pagirdem
tawe? 38 Kadai rege- || iom tawe Swetį, ir taw padwarę dawem? ||
Angu⁷ Nūga, ir tawe apdengem. 39 Ka- || dai tawe regeiom ne galintį,
angu⁸ ap- || kalta, ir tawęp ataijom? 40 Ir ka- || ralius atſakis, ir bilos
iemus. Iſch tieſos || ſakau iumus. Ką ius daret wienam || iſch ſchų mana
maſſauſiūių Broliū, || tatai man daret.

41 Tada ſakis ir thiemus po Kaires, || Atſtakite nug manęs, ius^e Pra-
|| kiektiegghi⁹, ing amſiną vgni, ku- || ri pagatawita ira Welinui ir io
Anielams¹⁰ || 42 Eſch alkonas¹¹ buwau, o ius mane ne peneiot, ||
[Bl. 59^v] Eſch troſchkau, o ius mane ne girdet. || 43 Eſch Swets buwau,
o ius man padwā- || ries ne dawet. Eſch nuogas buwau, || o ius mane
ne apdengiet. Eſch bu- || wau ne galis ir apkaltas, o ius || mane ne ap-
lankiet¹².

44 Tada ir ie iam atſakis, || bilodami, Wiefchpatie, kadai rege- ||
iom¹³ mes¹⁴ tawe alkoną, angu¹⁵ trokſch- || tanti, angu¹⁶ ſwetį, angu¹⁷
nūga, an- || gu Ligonį, angu¹⁸ apkalta. o taw || ne ſuſijom? 45 Tada
atſakis || iemus, bilodams. Iſch tieſos, ſakau || iumus, ką¹⁹ ne daret
wienam iſch || ſchų Maſſauſiūių, tatai ne man || ne daret. 46 Ir ie įeis²⁰
ing am- || ſiną Muką, Bet²¹ Teifiegghi ingi || amſiną Sziwata.

GS: ^a ŨF, vgl. L. die Schafe von den Böcken, s. Vs. 33 ^b l. buwau ^c > Sfk aus alkonas □ gl.
hungrig ^d Sfk für atlanket ^e Sfk für ir į □

KS: ¹ Deſchines ² + paſchlowinti ³ pradziōs ⁴ Gedk. + iſchalks ⁵ gestr. ⁶ Alba ⁷ Alba ⁸ alba
⁹ Prakektiegghi, l. Prakeiktiegghi* ¹⁰ Angelams ¹¹ elkonas ¹² atlankiet ¹³ regeiome ¹⁴ gestr.
15.16.17.18 alba ¹⁹ ko ²⁰ eis ²¹ O □ Bl. 59^r oben re. rot Matth: c. 25. □ Bl. 59^v oben li. rot Matth:
c. 25. 26. □

XXVI.

1 Ir ſtoios¹, kaip² Jefus, ſchus ſodžius || wiſsus pabengęs buwa, biloio Mokin- || tiniump ſawump. 2 Sžinot kaip³ po || dweiu dienu bus Welika, ir Sunus || ſmogaus bus iſchdũts⁴ ant nukriſjawo- || ghimo.

3 Tada ſuſsirinka Wiriaufieghi ku- || nigũ ir Raſchtinikai, ir Wireſ-
nieghi ſSžmo- || [Bl. 60^r] Smoniũ^a ſing palaciũ⁵ Wiriau- || fioio Kunigu,
kurfai buwa wadina- || mas Kaiphofchus^b, 4 ir rodija, kaip⁶ || Jefu
kitriſtomis gautũ⁷ ir uſmuſchtũ⁸. 5 Bet⁹ biloia, Tiktai¹⁰ ne ant
Schwentes. || idant ne butu ſumiſchimas [Maifchtas] || Sžmoniſa.

6 Kaip tada Jefus buwo Bethanioia || Namofũ Simano raupũto¹¹,
7 ataijo iop^c || Moteriſchke, turinti ſtiklã brangaus || Wandinio, ir pile
tã ant Galwos io, || ſbeſedincziam iam¹² ſpas ſtala¹³. 8 Kaip || tatai
iſchwida Mokintinei io, papika, || bilodami. Kam dera¹⁴ tokſai prara-
|| dims? 9 ſSchis tas^d wanduo butũ gale- || ies brangiei ſpardũtas buti,
ir uba- || gamus dũta¹⁵.

10 Kaip tai ſuprata Jefus, biloia ie- || mus, Kam ne doſtit pakaiũ
Moteriſch- || kei? Ghi gierã ant manęs dare dar- || bã 11 Vbagus wiſsadaĩ
turrit pas ſawe, || Bet¹⁶ mane ne wiſsadaĩ turrit. 12 Kaip¹⁷ || ghi tã
wandenĩ ant mana kuno || uſpile, dare, kaip mane pakas 13 Iſch^e ||
tiefos, ſakau iumus. Kur ſchita E<uan>g<e>lia || ſakita bus po wiſſã
Swietã, the drau- || ge ſakita bus, ant ios pamineghi- || mo, kã ghi dare.

14 Tada nueijo wienas iſch Dwilikos, || [Bl. 60^v] wardu Iudoſchius^f
Iſchariotas Wiriau || ſiump kunigump, 15 bilodams. Kã man || dũfit,
Eſch ghi iumus noriu iſchdũti¹⁸? Ir anis paſiule¹⁹ iam tris deſchimts ||
Sidabrinikũ^g. 16 Iſch to ieſch- || koia patagumã, idant ghi iſchdũtũ.

GS: ^a ohne Korr. ^b Sfk aus C* ^c Sfk aus ip [^d desideratum editoris] ^e Sfk aus Ir ^f Sfk aus Io*
^g Sfk für aukfinikũ □ Mit 26,3^b beginnt in Mt die Kennzeichnung der Kephalaia*, hier Abschnitts-
einteilung A □ Bei 26,6 Abschnitteinteilung B □ Bei 26,14 Abschnitteinteilung C □

KS: 1 ſtoiosi 2 kada 3 iog 4< atradits [iſchdũts] | iſchdũts gestr. 5 ing palociũ [namus] | [ing
palociũ] namusã* Klammer der nun gũltigen Var. nicht gestr. 6 kaipo 7 fugautũ 8 nuſawintũ
9 O 10 gestr. 11 raupũto 12 iam beſedint 13 [uſũ] pas ſtala 14 gestr. 15 pradũtas, ir uba-
gamus dũta buti 16 O 17 iog 18 iſchdraditi [iſchdũti] 19 ſiule □ Zur Kennzeichnung der
Versanfãnge in Mt 26 s. BNT(F) u. Anm. S. *375 □ Bl. 60^r oben re. rot Matth: c. 26., zur heute
fehlenden Lagenbezeichnung {H} s. Anm. S. *377 □

17 Bet¹ pirmą dieną Duonų sal- || džiū [neraugusių] ataižo Mokintinei || Jėsaup^a bilodami iam. Kur nori, idant || taw pataisitumbim walgiti Welikos || awina²? 18 Ghis biloia, Eikite Mief- || tana wienop, bilodami iam. 'Mištras || dūst taw sakiti³. Mana cziesas ataižo, || esch 'prieg tawęs⁴ Welikaufiu [noriu || Welikauti] su mana Mokintineis. 19 Ir Mokintinei dare, kaip Jėsus iemus || prišakęs buwa, ir pataise Welikos awina⁵.

20 Ir wakarą pafsifeda 'pas Stala⁶ || su dwilikais. 21 Ir be walgant, biloio. || Išch tiefos, sakau iumus. Wienas išch ių⁷ mane išchduos. 22 Ir anis didei nuš- || smutija, ir pradeio, 'kiekwienas išch ių⁸, || ir biloia iam WIESCHpatie 'er esch || esmi⁹? 23 Ghis atšake bilodams. Kur- || lai su manimi ing bluda¹⁰ mirka¹¹, tas || mane išchduos. 24 Sunus šmagaus, tieša || nueit, kaip ape gži raščita ira. O || wienok beda tam Šmogui, per kurį || [Bl. 61^r] Sunus šmogaus 'išchdudams ira¹². Gie- || refni iam butų, 'kaip tas šmogus nie- || kadais ne butų ušgimęs¹³. 25 Tada || atšake Iudofchius, kursai gži išch- || dawe¹⁴, bilodams. 'Er esch esmi Rabbi¹⁵? || Ghis tare iam, Tu sakai.

26 Bet¹⁶ be walgant iemus, eme Je- || sus Dūona, dekaŭoia ir lauše, ir || dawe Mokintiniams bilodams, Im- || ket, walgiket, tatai ira mana Kunas, || 27 Ir eme Kelicha, ir dekaŭoia, da- || we iemus thą, bilodams, Gierket || wišči išch to. 28 Tatai ira mana Krauias || nauio Testamento, kursai pralieiams || ira^b ušu daugia, ing atleidimą || Grieku. 29 Sakau iumus, esch išch nų || nebegieršiu waifiaus¹⁷ Wino-medžio ik || tos dienos, 'kad [...]c nauia gieršiu su || iumis Karalistoia Tiewo mano.

30 Ir šakę Diekawoghimo giesmę, || išcheijo 'prieg Kalno¹⁸ Oleiaus.

GS: ^a> Sfk aus Jēsaup ^b Sfk für ich ^c L. da ichs neue trincken werde V. cum illud bibam vobiscum novum □ Bei 26,17 Abschnittseinteilung D □ Bei 26,26 Abschnittseinteilung E □ Bei 26,30 Abschnittseinteilung F □

KS: 1 O ²< awinelį ³ + Mištras taw šaka ⁴ tawimpi ⁵< awinelį Nasalzeichen der GS nicht gestr. ⁶ ušu [pas] Stala ⁷ iufu ⁸ kiekwienas šchių ⁹ er esch tas esmi ¹⁰ bliuda ¹¹ gl. Gal. tauchet □ Gal. + diaščia | B. diaščia [mirka] | diaščia pamirkis ohne Klammer ¹² išchdrodijams [išchdudams] ira ¹³ tam šmogui niekad ne ušgimufiam ¹⁴ išchdrodija [išchdawe] ¹⁵ Rabbi Er esch tas esmi ¹⁶ O ¹⁷ gl. Gal. Gewechs □ Gal. + Vgliaus | B. Vgliaus [waifiaus] | waifiaus gestr. ¹⁸ Kalnop □ gl. bei 26,17 I. act. || als Osterlamb. □ gl. bei 26,30 II. act: || Oleberg. □ gl. zu 26,26-29 R. 14 (d.i. Mk 14,22-25?) || L. 22. (Lk 22,15-20) || 1. Cor. 11. (1. Ko 11,23-25) □ Bl. 61^r oben re. rot Matth: c. 26. □

31 Tadda biloia || iemus Jēsus. Schē naktį wīsi¹ ant || manēs pafsi-
piktinfīt², nefa rafchita ira. || Ešch ifchtikfiu Piemenį, ir awis || Gardo³
ifsikraikis 32 Bet⁴ kada kiel- || fius, eįfiu pirm iufu Galileona. ||
33 Bet⁵ Petras atfakē, bilodams iam. Kaczei || ir wīsi ant tawēs pa-
fsipiktintų⁶, || ešch tacziau amžinai nepafsipiktinfīu. || 34 Jēsus atfakē
iam. Ifch tiefos, fakau taw, || [Bl. 61^v] Schē naktį, pirm gaidgišchczo,
tu || mane tris kartus užginfi. 35 Petras fakē || iam. Kaczei ir mirti man
fu tawim || butų, tacziau tawēs^a ne užuginfiu. || Toieg budu kalbeio ir
wīsi Mokinti- || nei.

36 Tada ataijo fu ieis Jēsus Dwarop, || kurio wardas Gethfemane, ir
bilo- || ia Mokintiniams sawa. Pafsifief- || kities⁷ fchiczia, ik thę nueimi,
melftųfe. || 37 Ir emes fu sawim Petrą^b ir du Sunu || Zebedieiaus, pra-
deio fmutities ir || fiłwartauti^c. 38 Tada biloia iemus Je- || sus. Dušche
mana fmutna ira ikki || fmerties, Bukite fchicze, budedomi^d || fu ma-
nimi^e. 39 Ir mař pařigeiens, || pūle ant sawo weido, meldefi ir biloia ||
Manas Tiewe, fiei pigu ira⁸, teatfioia || nug manēs fchis Kelichas. Ta-
cziau ne || kaip ešch, bet kaip tu nori. 40 Ir ghis || ataijo Mokintiniump
sawump, ir atra- || do ios mieganczius, ir biloia Petru, || Er ne pagalit
wieną fu manimi budeti || hadiną? 41 Budekite ir melfkites, idat^f || ne
ipultumbit ing pagundimą. Dwafē || noria^{g,9}, bet¹⁰ kunas ira fiłpnas

42 Antrą kartą wel nueijo, meldefi || ir biloio. Manas Tiewe, iei fne
ira pigu¹¹ || [Bl. 62^r] kaip¹² fchis kelichas nug manēs atfstatų, || net man
gierufiam ghi^h, tadda te buk ta- || wa walia. 43 Ir ghis ataiēs, rada ios
|| wel mieganczius, ir ių akis buwo || pilnos miego. 44 Ir ghis paliko
ios, || ir wel nuejensⁱ, meldefi ftrēcziu kartu¹³. || kalbedams tūfiau
řodzius. 45 Tada || ataijo Mokintiniump sawump, ir bi- || loia iemus.
Ah er nu norit miegoti || ir atfįlseti? Schitai, hadina po || akim ira,
kaip¹⁴ Sunus řmogaus ingi || rankas Griefchnuiu tur buti ifchdutas. ||
46 Kielkities, Eikime, fchitai, ataijo, kur- || fai mane ifchdųft¹⁵.

GS: ^a Sfk aus + ^b s. BNT(F) ^c l. fiłwartauti ^d Sfk aus i* ^e > erstes <i> verdeutlicht ^f l. idant
^g gl. willig ^h > in Sfk erg. ⁱ s. BNT(F) □ Bei 26,36 Abschnittseinteilung G □ gl. zu 26,31 Zach:
13. (Sach 13,7) □

KS: ¹ ius wīsi ² manimi [ant manēs] pafsipiktinfīt ³ + Stodo ⁴ O ⁵ O ⁶ tawimi [ant tawēs]
pafsipiktinfīt ⁷ Pafsifiefkit ⁸ gl. Gal. ifts muglich □ Gal. + galigu buti | B. galigu buti | iei pigu
ira | iei pigu ira gestr. ⁹ unv. Var. Gedk.? Radas ¹⁰ o ¹¹ ne gal buti | iei pigu | ira pigu gestr.
¹² iog ¹³ treczią kartą ¹⁴ iog ¹⁵ ifdrodija [ifchdųft] □ Bl. 62^r oben re. rot Matth: c. 26. □

47 Ir iam dabar bekalbant, ſchitai, ataijo Judofchius wienas iſch Dwi- || likos, ir ſu io dide daugibe ¹Kardais || ir Kartemis¹, nug Wiriau- ſiūkunių || ir Wirefnuių Szmonių². 48 Ir iſdradi- || nikas buwa iemus Szenklą dawęs, ir || biloięs. Kuri pabuczioſiu, tas ira, || ³tą gaudiket³. 49 Ir toiaus priženge || Ieſauſp, bilodams. Sweikas Rabbi. || Ir pabu- czawa għi. 50 Bet⁴ Jeſus biloia || iam. Prieteliau, ko ataijai? Tada || priženge, ⁵uſzmete rankas ant Jeſaus,⁵ || ir ſugawa għi.

51 Ir ſchitai, ⁶wienas kurſai buwo ſu Jeſumi^a, || [Bl. 62^v] iſchtiefe ranką, ir ⁷iſchtrauke Karda || ſawa, ir muſche^{6,7} ⁸Wiriaufioio kunigu⁸ || Tarną, ir nukirta iam Auſi^b. 52 Tada bi- || loia iam Ieſus. Inkifchk tawa Karda || ing ſawa wietą. Neſa kas ima || Karda, tas Kardu⁹ bus nuſza- wintas. || 53 Angu¹⁰ tari, kaip¹¹ ne galecziau mana Tie- || wą praſchiti, idant man atſiųſtu, || daugefni ¹²ne kaip¹² dwiliką Legionų^c || Anialu¹³? 54 Bet¹⁴ kaipo iſſipilditų Raſ- || chtas? Tatai tur teipo buti.

55 Taiu hadiną biloia Jeſus Pul || kui, Iſcheiot, kaip ant Raſbainiko, || ſu^d Kardais ir Kartemis, mane gauditų, || Iuk ¹⁵koſna dieną ſedeiau¹⁵ pas ius, ir || mokinau Baſzniczioia, o ius manęs ne || gaudet 56 Bet¹⁶ ſchitai wis nuſſidawe, || idant iſſipilditų Raſchtai Prarakų || Tada pra- ſtoia għi wiſi Mokintinei, || ir pabega.

57 Bet¹⁷ kurie buwa Je ſu ſugawę, || nuwede għi Wiriaufiop kunigu Kaipho- || ſchauſp, kur^e Raſchtnikai ir Wi- || refnieghi ſufirinkę buwa. 58 Bet¹⁸ || Petras ſeke ios^f iſch tala ik^g ing Palocių || Wiriaufioio kunigo. Ir ieijo, ir paſſi- || ſeda pas Bernus¹⁹, idant weiſdetų, kas || ^h[butū.] detunſe^{h,20}.

[Bl. 63^r] 59 Bet²¹ Wiriaufieghiⁱ || kunigu ir Wireſnieghi, ir wiſa Rota || iefchkoia falſchiwo ^h[ne teiſaus] liudi- || mo priſch Jeſu, idant għi

GS: ^a vgl. L. Einer aus denen, die mit Jheſu waren ^b Sfk aus au~ ^c gl. Legion ^d in Sfk erg. ^e <r> verdeutlicht ^f ÜF, vgl. L. folgete jm ^g in Sfk erg.* ^h in Sfk erg. ⁱ Sfk für Wireſnieghi ir □ Bei 26,47 Abschnittseinteilung H □ Bei 26,51 Abschnittseinteilung I □ Bei 26,57 Abschnittseinteilung L (»K« nicht verzeichnet) □

KS: ¹ Gal. ſu Kardais ir Kartemis ² Szmonių* ³ tą nutwerket [tą gaudiket] ⁴ O ⁵ nutwerę Ieſu [uſzmete rankas ant Jeſaus,] ⁶ blaſchke [muſche] | ſieke ⁷ iſchtraukę Karda ſawa, ſieke ⁸ Wiriaufioio kunigo ⁹ [nog] Korrekturfehler* ¹⁰ Alba ¹¹ iog ¹² ne unvollständige Korr., lies: nei ¹³ Angalu ¹⁴ O ¹⁵ eſch koſna dieną ſedeiau ¹⁶ O ¹⁷ O ¹⁸ O ¹⁹ tarnų [Bernus] | tarnus [Bernus] Nasalzeichen der vorausgehenden KS nicht gestr. ²⁰ butū gestr. ²¹ O □ gl. bei 26,57 III. Geiſtlich gerichtet □ Bl. 63^r oben re. rot Matth: c. 26. □

užumusch- || tu¹, 60 ir ne rado ne wieno. Ir kaczei || daugia falschiwu liudiniku² ataijo, ta- || cziau 「ne wieno³ ne rado. Paskui || ataijo du falschiwu Liudiniku, || 61 bilodami, Ghis fake. Elch galiu || Baschniczą Diewo fuarditi. ir || ik^a trimis dienomis aną wel atbudawoti.

62 Ir Wiriaufis kunigu k ielefi, ir || biloio iam. Er neko ne atsakai ant to, || ką ichie prifch tawe liudija? 63 Bet⁴ || Jesus tileio. Ir Wiriaufis kunigu at- || fake, bilodams iam, Prifakau^b taw || per giwanghi Diewą, idant 「mumus || fakitumbei⁵, iei tu⁶ efsi Chriftus^c Sunus || Diewo? 64 Iesus atfake iam, bilodams. || Tu sakai. O wienok elch iumus sakau, || Ich nų bus, kaip⁷ regefit Sunų įmo- || gaus befedinti⁸ po deschines maces. || ir atentį debefisą Dangaus

65 Tada sudraske Wiriaufis kunigu || sawa Drapanas⁹, bilodams, Ghis || blufnija¹⁰ Diewa, ko be reikia mumus || daugiaus liudimu? Schitai, dabar || io 「Diewo blufnįmą^{d11} girdeiot. 66 Kas regefi iumus? || [Bl. 63^v] Ghie atfake, bilodami. Ghis wertas || ira Smerties. 67 Tada spiaude ing io || Weida^e, ir 「musche ghi kumschczomis^f. || Bet¹² nekurie ischtika || ghi ing Weida, 68 bilodami, 「prarakauk || mumus¹³, Chriftę, kas 「ira, kurfai¹⁴ tawe || ischtika.

69 Bet¹⁵ Petras sedeio lauke 「ing Palo- || cių¹⁶. Ir ataijo iop Merga, biloda- || ma. Ir tu buwai fu Jefumi isch Gali- || leios 70 Bet¹⁷ ghis ufsigine po wisų akim || bilodams. Ne įinau ką sakai 71 Bet || 「kaip pra wartus ischeijo¹⁸, ischwida ghi || kita, bilodama^g tiemus kurie the buwa. || Schifai teipaieg buwa fu^h Jefu- || miⁱ NaZarenskoiu^j 72 Ir¹⁹ ghiſai || antra karta ufsigine, 「ir pafsibaįi- || dams^k. Elch to įmogaus²⁰ ne paįinstų^l. || 73 Ir po maįos walandos prieijo^m, ku- || rie the stoweio, ir biloia Petru. || Ich tiesos ir tu wienas efsi isch tu, || nefa kalbefs tawa tawe ischduft. ||

GS: ^a Sfk für per ^b gl. beschwer(en) ^c Sfk aus Chriftu+ ^d Sfk aus blufnįj ^e Sfk aus w~ ^f Sfk für musche ghi kumschczomis bilodami s. BNT(F) ^g Sfk aus ir* ^h Sfk aus I ⁱ Sfk für Jeru ^j Sfk aus NaZarenskoio ^k ir nicht gestr.* ^l l. paįinstų* ^m Sfk aus at* □

KS: ¹ [merc3op detų [užumuschtu] | užumuschtu gestr. ² Liudiniku ³ nieko [ne wieno] | ne wieno gestr. ⁴ O ⁵ tu mumus fakitumbei ⁶ gestr. ⁷ iog ⁸ sedinti ⁹ Rubus ¹⁰ pakalb [blufnija] ¹¹ pakalbeghima [Diewo blufnįmą]* ¹² O ¹³ mink [prarakauk mumus] ¹⁴ [ira, kurfai] | ira, kurfai gestr. ¹⁵ O ¹⁶ namūſa [ing Palocių] | ing Palocių gestr. ¹⁷ O ¹⁸ ischeiufai tai laukan [kaip pra wartus ischeijo,] Korrekturfehler, vgl. L. Als er aber zur thur hinaus gieng ¹⁹ Bet [Ir] | Ir gestr. ²⁰ 3, verdeutlicht □

74 Tada pradeiĵo ghis prafsikeikti ir || baſitis. Eſch to ſzmogaus ne paſintu. || Ir toiaus pragida Gaidys^a 75 Tada atmi- || ne Petras ſodzių Jeaſus^b, kaip iam || kalbeies buwo. Pirm ne kaip Gaidis pra- || [Bl. 64^r] gis, tu mane po tris kartus uſiginſi. Ir || iſcheiĵo lauk¹, karczei^c werk-dams.

XXVII.

1 Bet² rita metą rodiĵa wiſi Wiriau- || ſieghi kunigu, ir wireſnieghi Szmonių || priſch Jeſu, idant ghi uſzumuschtu³. || 2 Ir ſuriſche ghi, ir nuwede ghi⁴, ir at- || rode ghi Storaſtui Ponciu Pilotui.

3 O kaip tatai iſchwida Iudoſchius, || kurfai ghi ſbuwa iſchdawens⁵, kaip^{d,6} || buwa^e nuſudits ant Smerties, gaileios⁷, || Ir ſugraſina tris deſchimts Sidabriniku, || Wiriaufiemus kunigu ir Wireſniemus, || 4 bilodams, Piktai dariau, ſkaip iſch- || dawiau Kraughi⁸ ſne kalta⁹. 5 Anis biloia, || Kas tai mumus rupia? tu weiſdekes¹⁰, || Ir ghis pamete¹¹ ſidrabrinikus¹² ing || Baſnicze, atſtoia, nueiĵo, ir paſi- || kore.

6 Bet¹³ Wiriaufieghi Kunigu eme ſi- || drabrinikus¹⁴, ir biloio. Ne dera, || kaip¹⁵ deme ios ing paſkarbičze¹⁶ Diowo || neſa Krauių pinnigai ira 7 Bet¹⁷ rodiaſe¹⁸ || ir nupirka uſu ios Dirwa podziaus, || ant bakafimo¹⁹ Kieleiwių^{f,20} 8 Iſch to || Dirwa ta wadinima^g ira Krauių dirwa, || ik ſchai dienai 9 Schicze iſſipilde. || kas ſakita ira per praraką Jeremioſchu^h || bilanti, ſEme tris deſchimts ſidrabriniku || [Bl. 64^v] kureis

GS: ^{a>} Sfk aus gaidis ^b Sfk für Chr<ilt>aus ^c Sfk aus kart* ^d Sfk für idant ^{e>} Sfk aus butu
^f gl. pilger peregrinor<um> ^g l. wadinama ^h Sfk aus E □ gl. zu 27,9 Jer: 11. (d.i. Sach 11,12) □

KS: ¹ laukan Nasalzeichen der GS nicht gestr. ² O ³ numarintų [uſzumuschtų] | nuſawintų [numarintų] | numarintų gestr. ⁴ ſuriſche ghi, nuwede ghi | riſchta nuwede ghi | ghi gestr. ⁵ buwa iſchradijens [iſchdawens] ⁶ iog ⁷ gaileiosi ⁸ iſchdradidams [kaip iſchdawiau] Kraughi falſch geſetzte Klammer in Sfk gestr., s. BNT(F) ⁹ teifu [ne kalta] ¹⁰ weiſdekeſi ¹¹ ĩme-te [pamete] ¹² ohne Korr., l. ſidrabrinikus*, s. Vs. 3, 6 und 9 ¹³ O ¹⁴ ſidrabrinikus ¹⁵ iog ¹⁶ ĩkrinė [paſkarbičze] | paſkarbičze gestr. ¹⁷ O ¹⁸ rodia ¹⁹ kaipniczos* [bakafimo] ²⁰ Kieleiwių | + Swetimſiſi □ gl. bei 27,1 III Act: | Weltlich Gericht □ Zur Kennzeichnung bzw. Zählung der Verſanfänge in Mt 27 s. BNT(F) u. Anm. □ Bl. 64^r oben re. rot Matth: c. 27. □

uſumokietas ſtaios pardūtaſis, ku- || ri anis pirka nūg waiku Iſraelo,
10 ir dawe ios¹ uſu Dirwa Podžiaus, kaip man WIESCHPATs priſake.

11 Bet² Ieſus ſtoweio po akim Storaſto || ir ſtoraſta^a klaufe ghī bilo-
dams. Tugu || eſi karalius ſjīdū? Bet³ Jeſus biloio || iam. 「Tu ſakai⁴.
12 Ir kaip ſkundefi || ant io Wiriaufieghi Kunigai ir Wireſnieghi, ||
nieko ne atſake. 13 Tada ſake iam Pilo- || tas, Er^b ne girdi? kaip
aſchtrai⁵ ie⁶ ant || tawęs ſkundžaſe? 14 Ir ghis ne atſake || iam nei
ſjodzio, ſchitaipo, kaip⁷ ir Sto- || raſta didei nuſſiſtebeio.

15 Bet⁸ ant Schwentes tureio || Storaſta budā⁹, Szmoniemus iſchleifiti
|| wieną kallini, kurio ie noreio¹⁰ 16 Bet || ghis tureio to czieſu wieną
kallini, 「Paſji- || tamą [kurſai buwo praguobens]¹¹ kurio || wardas Bar-
rabofchius 17 ir¹² kaip buwa || fuſſirinke, biloia iemus Pilatas. Ka- ||
tro norit, kaip¹³ iumus iſchdūmi, Barra- || boſchiu angu¹⁴ Jeſu, ape kuri
ſaka- || ma ira, 「kaip ira¹⁵ Chriſtus? 18 Neſa ſji- || noia, kaip 「iſch ne-
apikantos¹⁶ ghī at- || rodę buwa.

19 Ir beſedint iam 「kreſlę fudo¹⁷, ſiūte || iop io Moterifchke, ir 「dawe
iam ſakiti¹⁸. || [Bl. 65^r] Tu ne turek 「ne^c wieno¹⁹ darbo ſu thū || ſeiſo-
iu²⁰. Eſch ſchę dieną daugia iſch- || kenteiau²¹ Sapnija io delei.

20 Bet²² Wiriau ſieghi kunigū ir Wi- || reſnieghi perkambeio Szmones,
idant anis²³ || Barrabofchiaus praſchitū, ir Jeſu || nuſawintų. 21 Tada
atſake Storaſta, || bilodams iemus. Katro iſch ſchū || dweių norit, kuri²⁴
iumus iſchleiſcziau? || Ghie biloia, Barrabofchiū. 22 Pilatas || biloia ie-
mus, Ką tada weikſiu ſu Je- || ſumi, ape kuri kalbama ira, 「Ghis || ira
Chriſtus²⁵. Anis²⁶ wiſi ſake. Nukri- || ſawodink ghī. 23 Storaſta bilo-
ia^d. || Ką tada pikt dare? Bet²⁷ anis io di- || džiaus ſchauke, bilodami.
Nukriſawo- || dink.

GS: ^a Sfk aus k ^{b>} Sfk aus er ^c Sfk für d++ ^d Sfk für atfa* □

KS: ¹ Emę tris deſchintis ſidabrinikų ... nūg waiku Iſraelo, ie dawe ios* ² O ³ O ⁴ Tu tatai
ſakai ⁵ didei [aſchtrai] | aſchtrai *gestr.* ⁶ ie *Korrekturfehler*, l. ie ⁷ iog ⁸ O ⁹ gl. Gal. gewonet
□ Gal. + paiunkimā | B. paiunkimā [budā] | budā *gestr.* ¹⁰ praſche [noreio] ¹¹ gl. Gal. fast
ruchtig □ Gal. unv. Var. labai aptirtas | unv. Var. Gedk. apkelptas | B. kurſai buwo praguobens
gestr. ¹² Ir ¹³ ieib ¹⁴ alba ¹⁵ kaip ghis butū [ira] ¹⁶ gl. Gal. aus neid □ Gal. + iſch kierſchta
| B. iſch kierſchta [iſch neapikantos] | iſch neapikantos *gestr.* ¹⁷ ant kreſlo fudo ¹⁸ + biloio
¹⁹ nieko [ne wieno] ²⁰ Teiſoiu ²¹ kenteiau ²² O ²³ *gestr.* ²⁴ kaip [kuri] ²⁵ Ghi eſantį Kriſtų
²⁶ O Anis ²⁷ O □ Bl. 65^r oben re. rot Matth: c. 27. □

24 Bet¹ kaip regeio Pilatas, kaip || nieko ne galeio, bet kaip io didel-
nis || trankšmas ūtoios², emės wadeni^a maš- || goia rankas po akim
Sžmoniu, || bilodams: Esch ne esmi kaltas || ant³ kraujo to Teifoio: Ius
weis- || dekit 25 Tada atfake wišsas Pulkas || bilodams. Io krauias ʽte
atait⁴ ant || mušų, ir ant waiku^b mušų 26 Tada || išchleido iemus
Barrabofchu. Bet⁵ || Iesu naplakdineio^c, ir atrode ghi, || ieib butų nu-
krišawotas.

[Bl. 65^v] 27 [...] ⁶ Tada Sžalnerus⁷ Storašto Iesu fa- || wenšp ing
Rotuše^d, ir suwadina ant || io wišsa pulka, 28 ir išchwilka ghi, ir ap-
wilka ghi Purpura kraistę⁸, 29 ir⁹ nupi- || ne Erschkecziu ʽWainika
[karuna]^e || uždeia^f ie ant io Galwos, ir Nendrę || ing io Deschine
Ranka, ir lenkie || priesch [...] ¹⁰ kielius, ir pakalbeio ghi, bilo- || dami,
Sweikas karaliau Sžidu 30 Ir || špiaude ant io, ir emę Nendrę, mu- ||
sche su ana¹¹ io Galwą.

31 Ir kaip buwa ghi papeikę, išch- || wilka ia škraistę¹², ir apwilka
ghi io || Rubu, ir nuwede ghi, idant ghi¹³ nu- || krišawotų. 32 Ir išchei-
domi, rado ie¹⁴ šmogu išch Cyrene, wardu || Simans¹⁵, tą priwerte,
idant ghis^g io || krišų nėschtų. 33 Ir kaip ataijo wie- || tošp, wardu
Golgatha, kas išsimana, || Kaukolių wieta, 34 dawe¹⁶ iam gierti Vk- ||
sušą, Tulšimis¹⁷ sumaischitą. Ir kaip || paragawo, ʽne noreio¹⁸ gierti¹⁹.

35 Bet²⁰ kaip ghi buwo Nukriša- || woie, išchdalija²¹ io Rubush^h, meš-
dami ʽ[ušu] ant²² iu burtą. Idant išsipilditų, || kas šakita ira per
Praraką. Ghie Ru- || [Bl. 66^r] bus mana dalijo tarp šawęs. Ir ant ma- ||
|| na Drapanų anis mete burta 36 Ir || anis fedeio the, ir priwešdeioⁱ
ghi. 37 Ir || wirschuij Galwos io padeio prieschaftį || šmerties io. Taip,
Schitai ira Jėsus Ka- || ralius šžidu. 38 Ir buwo²³ su io nukriša- || woti
du Rašbainiku, wienas po de- || schines ir²⁴ ʽwienas antras²⁵ po kaires.

GS: ^a l. wardeni ^b s. BNT(F) ^c l. nuplakdineio ^d s. Anm. S. *378 ^e s. Anm. S. *378 ^f Sfk aus
užš* ^g Sfk aus ++ ^h Sfk aus Ruba ⁱ Sfk aus priwešdeg* ^j s. BNT(F) □ gl. zu 27, 35 ps. 22. (Ps.
22,19) □

KS: ¹ O ² ūtoiosi ³ gestr. ⁴ te štow ⁵ O ⁶ < Eme ⁷ Sžalnerey ⁸ škraistę | šermega [škraistę]
| škraistę gestr. ⁹ Ir ¹⁰ Gal. ghi ¹¹ ta ¹² šermega [škraistę] | škraistę gestr. ¹³ gestr. ¹⁴ gestr.
¹⁵ Simana ¹⁶ Dawe ¹⁷ Tulšimi ¹⁸ ginefi [ne noreio] ¹⁹ gerti ²⁰ O ²¹ dalija ²² užšu gestr.
²³ tapa [buwo] ²⁴ o ²⁵ wienas gestr. □ gl. bei 27,31 V actus. am Creutze. □ Bl. 66^r oben re.
rot Matth: c. 27 O

39 Bet¹ kurie praeiyo, peike ghi, ir || galwas kratidomi, 40 biloio. Kurfai Baß || niczę Diewo suardai, ir atbudawaghi || ie trifa dienasą², gielbekes patfai. Iei || efsi Sunus Diewo, nukop nog krißaus. || 41 Toieg budu ir Wiriaufi³ kunigu papeike⁴ || ghi, su Raschtinikais ir Wiriaufeis^a, || bilodami. 42 Kitus^b gielbeia, o sawe || ne gal gielbeti. Iei ghis ira Karalius || Ifrael, tenukop nūg krißaus, tada iam || tikefim. 43 Ghis nufsitikieios Diewui, || tas te ischwadoia⁵ ghi nū, iei mekřtafi. || Nesa ghis fake, Elsch efmi Diewo Su- || nus. 44 Toieg budu apgiedinoio ghi || ir Rasbainikai, kurie su iuo bu- || wa nukrißawoti.

45 Ir nug scheschtos hadinos, rados || Tamfibe po wiřsą Szemę, ik dewintos || hadinos. 46 Ir kaip ant dewintos ha- || dinos, řchauke Jefus didei, bilodams, || [Bl. 66^v] Eli, Eli, lamaafabthani? tai eft. || Manas Diewe, manas Diewe, kam ma- || ne apleidai? 47 Bet⁶ nekurie kurie the || ftoweio⁷, kaip tatai girdeio, biloio. Ghis || wadin Elioschaus. 48 Ir toiau tekeio || wienas isch ių, eme Pinti⁸, ir papilde || ghi ukfufu, ir uřmowe ghi ant nen- || dres, ir pagirde ghi. 49 O kiti biloio, || Paftowek, weifdefim, bau atais Elio- || schius, ghi^c gielbetu. 50 Bet⁹ Jefus wel || didzu balsu řchauke, řir ischdwiefe¹⁰.

51 Ir řchitai, Vřdanga [Vřkaba] || Bařniczioia perplifcha in dwi dali, || nug wirřschaus, ikk řeminu. 52 Ir Sze- || me padrabeio^d, ir Vlai^e perplifcho, Ir || Grabai¹¹ atfiwere, ir kielefi daugia ku- || nu Schwentuiuf, kurie mie- || goia, 53 ir ischeiyo isch Grabu¹² po io || Prikelimo, ir ataijo ing řchwenta Mief- || tą, ir pafsirode daugiemus.

54 Bet¹³ Schimtinikas ir kuri esu io || buwo priweifdedomi Jefu, řkaip regeio¹⁴ || Szemes drebeghimą, ir kas the deios, || ifsiganda ie¹⁵ didei, bilodami: Isch || tiesos řchifai buwa Diewo Sunus.

55 Ir buwa the daugia Moteru, ku- || rios isch talo weifdeio, kurios Jefu^g || buwa sekufios¹⁶ isch Galileos, iam^h řlu- || [Bl. 67^r] řidamos.

GS: ^a ŪF, vgl. L. lampf den Schrifftgelerten, vnd Eltēsten* ^b Sfk aus Kitie ^c Sfk aus ir ^d l. padrebeio ^e Genus!* ^f Sfk für numireliu ^g Sfk für palk* ^h Sfk für +++ □ gl. zu 27, 43 ps. 22. (Ps 22,9) □

KS: ¹ O ² dienosą ³ Wiriaufei ⁴ Gal. + paiokie | B. papeike [paiokie] | papeike gestr. ⁵ ischwadoia ⁶ O ⁷ nekurie the ftowedami ⁸ Pintini ⁹ O ¹⁰ ir numire [ir ischdwiefe] | ir ischdwiefe gestr. ¹¹ Kapai [Grabai] ¹² Kapu [Grabu] ¹³ O ¹⁴ regedomi [kaip regeio] ¹⁵ gestr. ¹⁶ pafekufios □ Bl. 67^r oben re. rot Matth: c. 27. □

56 Tarp kuru buwa Maria || Magdalena, ir Maria augiwe¹ Jakubo || ir Jofes, ir augiwe^{a,2} waikų Zebedeiaus.

57 Bet³ wakarą ataijo bagotas || Viras išch Arimathios, wardu Iosephas^b, || kurfai taipiegi buwo Mokintinis Ie- || saus, 58 tas eio Pilotop, meldams^{c,4} ghī || Kuno Jesaus. Tada liepe^d Pilo- || tas, iam tą duoti. 59 Ir Iosephas || emens Kuną, iwište ghī ing cziftą || Drobę, 60 ir padeio ghī ing sawa nau- || ią Grabą, kuri buwo [išch Vlos išch- || kaldinoiens⁵. Ir ušrita didi Akme- || ni užu angą Grabo, ir atstoio. || 61 Bet⁶ buwo the Maria Magdalena, || ir antra Maria, tos^e sedos⁷ prisch Grabą

62 Antrą dieną, kuri sekas⁸ po || dienos Prifsitaifimo^f, ataijo Wiriau- sieghi || kunigai ir Pharifeuschai fufsirinkę^g, Pilotop, 63 bilodami. Wieschpatie, atme- || nam, kaip schis [Klaidunas] Išchwa- || dzotoghis biloio^h, giwas budams. Esch || po trių dienų kielfiūs. 64 Tadel prifakik, || idant Grabas butu apsergetas, ikki || treczios dienos. Idant ne ataitų io || pasiuntinei, [ghī pawoktų, ir bilotų⁹ || [Pulkui] Szmoniemus¹⁰. Kielefi¹¹ išch || numirusių. Ir butų paskucziaufis || wilius piktefnis, užu pirmą. 65 Pilatas || [Bl. 67^v] biloia iemus, Tai¹² turrit Sargus, eiket, || ir apwaket kaip šinot. 66 Ghe nuejo || ir apwoke grabą Sargais, ir užspecze || tijaⁱ Akmeni¹³.

XXVIII.

1 Bet¹⁴ wakarą anos Sabbathos, || kaip praaufcha pirma diena Sabba- thų, || ataijo Maria Magdalena ir antra Maria, || Grabą apšwalgitų.

2 Ir šchitai, ftoios didis Szemes dre- || beghimas. Nefa Anielas¹⁵ Wieschpa- || ties ataijo išch Dangaus, prišenge, ir || atrita Akmeni, nog durių, ir sedos || ant to, 3 Ir io Weidas buwa kaip || Sziebai¹⁶, ir io

GS: ^a Sfk aus m* ^b Sfk aus Ioseph ^c Sfk aus melde ^d Sfk für lippe ^e Sfk aus ios ^f Sfk aus prifsitaifimo ^g Sfk aus ir* ^h Sfk aus f* ⁱ Sfk aus užspeczija || A □

KS: ¹ + motina ² meldams ³ + motina ⁴ O ⁵ ing ūlą įkirtinę [išch Vlos išchkaldinoiens] | ing ūlą įkirdinę | ing ūlą įkirldinę ⁶ O ⁷ sedosi ⁸ sekasi ⁹ ir ghī pawogę, bilotų [pawoktų, ir bilotų] | pawoktų, ir bilotų *gestr.* ¹⁰ Pulkui *gestr.* ¹¹ Ghis kielefi ¹² Taskat ¹³ [Akmeni] ola ¹⁴ O ¹⁵ Angelas ¹⁶ + Szaibawimas □ Zur Kennzeichnung der Versanfänge in Mt 28 s. BNT(F) u. Anm. S. *375 □

Rubas baltas kaip || Sniegas. 4 Bet¹ Sargai nufsiganda || delei bijoghimu, ir stoios kaip ir² || numirę.

5 Bet³ Anielas atlake, bilodams Mo- || terims. Nefibijokites, įinau, kaip || Iešaus nukrižawotoio iefchkot. 6 Ne- || ra io czia, KIELESI, kaip lakęs ira. || Eiket ūchę, weifdeket wietą, kur Wiesch- || pats guleio. 7 Ir greitai nuejūfios, || pafakiket tatai Mokintinems io, kaip⁴ || prišsikiele iūch Numirufių. Ir ūchitai, || Ghis pirm iufų eis ing Galileą, thę ghī || regeūite. Schitai, Efch tai iumus ūakiau.

[Bl. 68^r] 8 Ir anos umai iūcheija iūch Grabo, || ūu bijoghimu ir didžu džaukfmu, ir tekeio, || idant tatai Mokintiniams io ʽpafsakitu. || ap- reikūchtu^{a15}. Ir kaip eijo pafsakitų Mokin- || tiniams io, 9 Schitai, Sutika anas Jefus, ir || biloia. Bukit ūweikos. Ir anos eijo iop, || ir da- ūsiliteio Koių io, ʽir puole po io akim || ʽpūlufios garbinoio ghī^b 10 Tada biloia iamus || Jefus. Nefibijokites, Eiket, ir praneūchkite || tatai mana Brolims⁶, idant eitų ing Galileų^{c,7}, || thę anie⁸ mane iūchwis.

11 Bet⁹ kaip anos¹⁰ nueijo, ūchitai, at- || eijo nekurie nug Sargų^d ing Mieūta, ir pra- || neūche Wiriaufiams kunigams, wiūū kas stoios¹¹. || 12 Ir anis ūūūūū ūu Wireūneis, ir rodija. Ir || dawe Szielneriems¹² penigų gana, 13 bilodami, || Sakiket, io Mokintinei ataijo¹³ naktį, ir pa- || woge ghī mumus be miegant. 14 Ir iei tatai || Storaūta iūchgirs¹⁴, mes ghī nutildinūim, ir || padariūim, kaip¹⁵ ius be rupeūchczijų buūfit. || 15 Ir anis ieme pinigus, ir dare, kaip buwo || pamokiti. Schitai ūtoios pafpalitwas kal- || beūis tarp Szi- || džų ʽiūcheio ta paūaka tarp Szi džų ʽik ūchei dienai.

16 Bet¹⁶ wienoliks ʽeijo Galileioia^e ant || Kalno, kur Jefu++^{f,17} iemus liepeū buwa. 17 Ir || kaip ghī iūchwido, pūle thies io, ʽgarbinoio ghī ʽ || Bet¹⁸ nekurie abeioia. 18 O Jefus aijo iumpi, || [Bl. 68^v] kalbeio ūu ieis, bilodamas. Man duota || ira wiūū Macis Danguia ir ant įemes. || 19 Todiel eiket, ir mokiket wiūūū Sžmones, || krikiūchtidami ies ing Wardą Tiewo, || ir Sunaus, ir ūchwentos Dwaūūū. 20 Ir || mokinkite iūs^g laikiti wiūū ką eūch iumus || priūakiau. Ir ūchitai. Efch ūu iumis || eūmi wiūūūūū dienas, ikki Sžweto^h galo.

GS: ^a in Sfk erg [^b desideratum editoris] ^c s. Anm. S. *379 ^d gl. hütter ^e ūF, vgl. L. giengen in Galilea, V. in Galilaeam ^f s. BNT(F) ^g Genus! ^h Sfk aus g* □

KS: ¹ O ² gest.* ³ O ⁴ iog ⁵ pafsakitų ʽapreikūchtu ʽ ⁶ Brolams ⁷ Galileą ⁸ anis ⁹ O ¹⁰ ios ¹¹ ūtoiose ¹² Szielnerams* ¹³ ataija ¹⁴ iūchtirs ¹⁵ iog ¹⁶ O ¹⁷ Gal. Jefus ¹⁸ O □ Bl. 68^r oben re. rot Matth: c. 28. □ Bl. 68^v oben li. rot Matth: c. 28. □

[Bl. 69^r] EVANGELIA
Schwento Markaus.

I.

1 Schitai¹ ira pradžia Euan- || gelios, ape Jefu Chriftu, funaus² Die- || wo, 2 kaip rafchita ira Prarakofu. || Schitai, fiuncziu³ mano⁴ Anielā⁵ pirm || tawēs, kurfai pagatawitu⁶ tawo kielī⁷ || pirm tawēs. 3 Ira balfas Kofnodieia⁸ || pufchczoia^a, Gatawiket^b kielī⁹ Wiefch- || paties, patai- || fikite takus io.

4 Ianas buwo pufchczoia, krikſch- || tija ir fake ape Krikſchtą pa- || kutos || [Gaileſio] ant atleidimo Griekų. 5 Ir || iſcheio iopi wiſſa Szidu || ſeme, ir Je- || ruſalomitanai¹⁰, ir wiſſi apſikrikſhdino- || io nūg io Iordone^c ir paſinna¹¹ ſawo Griekus.

6 Bet¹² Ianas wilkeios¹³ Wel- || bludo gaurais, ir ſchikſchnina iūſta || ant Schonū^d io, ir walge Szogus || ir Mėdų mediną. 7 Ir fake, bilo- || dams. Atait wiens po manim^e, tas || ira macneſnis uſſu mane, kurio ne || eſmi wertas [hadnus¹⁴] idant po io || akim [paſilenkēs, dirſus^f io Kurpių || atriſchczoiau. 8 Elch ius Wandeimi^g krikſchtiju, || bet ghis ius ſchwenta Dwafe krikſchtis.

[Bl. 69^v] 9 Ir priſſitika to czieſū, kaip¹⁵ Je- || ſus iſch Galileos nūg NaZareth at- || eijo, ir [dawes krikſchtit nug Iano¹⁶ Jor- || done¹⁷. 10 Ir

GS: ^a Sfk aus pulcz~* ^b Sfk aus Gatak ^c > in Sfk erg.* ^d Sfk aus l ^e Sfk aus manim+ ^f Sfk aus paſilenkczoiau, ir ^g Sfk aus wandemi* □ gl. zu 1,2 Mal: 3. (Mal 3,1), gl. zu 1,3 Efa. 40 (Jes 40,3) □ Bl. 69^r oben re. Datumsangabe bei Mk 1,1 A<nn>o 80 Z. (Sfk zu 8.) Maj.* □

KS: ¹ Schita ² ſunų* ³ fiuncziu alch | WSt alch fiuncziu ⁴ ſawa ⁵ Angela ⁶ pagatawis* ⁷ ke- || lī ⁸ Kofnodieiaus ⁹ kelī ¹⁰ Jeruſalomitanis ¹¹ Gal. iſchpaſinna ¹² O ¹³ wilkeiosi ¹⁴ hadnas ¹⁵ iog ¹⁶ apſikrikſchtidina Iano ¹⁷ Jordane □ Mit 1,7 beginnt in Mk die Kennzeichnung der Versanfänge, s. Anm. S. *380 u. BNT(F) □ Bl. 69^r oben re. rot Marc: c. 1., unten Mitte Lagen- || bezeichnung I □

toiaus ifchkopa ifch wande- || nio, ir ifchwida, ¹kaip Dangus atfi- || were¹, ir ²Dwaſe, kaip Karwelį, ant || io atenczē². **11** Ir ſtoios balſas ifch Dan- || gaus. Tu eſi mano mielas Sunus, || kureme paſſimekſtu.

12 Ir toiaus ware³ ghī Dwaſe || Puſchczona, **13** Ir buwo puſchczōia⁴ || [laikes] kietures⁵ deſchintis dienu, || ir buwo gundinams nūg Welino, ir || buwo ſu ſwerimis. Ir Anielai⁶ || fluſzja iam.

14 Bet⁷ kaip Ianas padutas⁸ buwo, || ataijo Jeſus ing Galileą ^air ſakie^a Euan- || gelią ape Karaliſtę Diewo, **15** bilodams. || Cziefas iſſipilde, ir karaliſtę Diewo || artinoios⁹, Gailekites, ir tikekite || Euangeliai.

16 Bet¹⁰ waikſchczodams ^aprieg Gali- || leiſchkų marių¹¹, ifchwida Simoną || ir Andrieių io broliſ¹², be leidin- || czius ſawo tinklus ing Marias, nefa || buwo Szweiei^b. **17** Ir Jeſus || biloio iemus, ^aSekite mane¹³, eſch || [Bl. 70^r] ius Szmonių ſweieis padariſiu. **18** To- || iaus apſeido ie ſawo tinklus, ir ^aſeke ghī¹⁴.

19 Ir maſo ifch tē paſſigeiēs, || ifchwida Iakubą ſunų Zebedeuſcho, || ir Ianą io broli, be lapanczius Lai- || we tinklus, ir toiaus wadina iūs. || **20** Ir anis palikę ſawo Tiewa Zebe- || deuſchą Laiwe ſu Darbinikais, || ^aſeke ghī¹⁵.

21 Ir ghie nueijo ing Kapernaūm || ir toiaus Sabbathomis eijo ingi Iſka- || las, ir moke¹⁶. **22** Ir anis nuſſiſtebeio ifch || io makinimo¹⁷, Nefa ghis macnai || mokinno¹⁸, ne kaip Daktarai raſchto.

23 Ir buwo ių Iſkaloia Szmogus || apſieſtas¹⁹ ne czifta Dwaſe, tas ſchau- || ke **24** bilodams, Paſtowek, ką mu- || mus darbo ſu tawim Jeſau NaZa- || renſkau? Ataijai mus ſkanditų, || Szinau kas eſi Schwentalis Die- || wo.

25 Ir Jeſaus²⁰ apdraudę ghī^c, bilo- || dams, Buk be ſado, ir iſcheik ifch io. || **26** Ir Dwaſe ne czifta draſke ghī, ir || ſchauke didzu balſu, ir iſcheio²¹ nūg io || [ifch io]^d **27** Ir anis wiſi nuſſiſtebeio, || ſchitaipo, kaip²² tarp ſawęs klaufineio, || bilodomi, Kas tatai ira? Kokſai || tatai

GS: ^a Sfk aus Galileā, ſa~* ^b Sfk für Schw ^c ŪF, l. iē* ^d in Sfk erg. □

KS: ¹ Dangu atfiwærenczja* ² Dwaſe, kaip Karwelį, ant io atenti* ³ treme [ragina] ⁴ Puſchczōia ⁵ ketures ⁶ Angelai ⁷ O ⁸ atroditas ⁹ artinoiosi ¹⁰ O ¹¹ Gal.? + pas | B. pas Galileiſchkas marias* *Nasalzeichen der GS nicht gestr.* ¹² Gal.? broli* ¹³ eikite paſkui mano* ¹⁴ ſekie ghī | eia paſkui ghī ¹⁵ eia paſkui ghi ¹⁶ mokinno | mokia* ¹⁷ mokflo ¹⁸ moke ¹⁹ apſeſtas ²⁰ Jeſus* ²¹ iſchēio ²² iog □ Bl. 70^r oben re. rot Marc. c. 1. □

nauias pamokšlas¹ ira? Ghis || [Bl. 70^v] macnai [gwaltu] prifaka ne-
czifto- || mis Dwafiamis, ir anis² klaufa io. || 28 Ir io garfas^{a,3} toiaus
ifcheijo, ʿing wifsus || arraikus⁴ Galileos.

29 Ir ie toiaus ifcheijo^b ifch Ifkalos^c, || ir ataijo ing Namus Simano
ir An- || drieiaus fu Iakubu ir Ianū. 30 Ir || Volchwe^d [augiwe Mo- ||
teriſchkes] Simano guleio Drugiu || ne galedoma. Ir toiaus pafake iam
|| ape ana⁵. 31 Ir ghis prižengens, attiefe || ghę, ir nutwere ghę ranka.
Ir || Drugis ana⁶ toiaus pamete, ir^e ghi tar- || nawo iemus^f.

32 Bet⁷ wakarą iau nufsileidus || Saulei, atneſche iop wifſokius ne
ga- || linczius ir Apſieſtus, 33 ir wifſas Mieſtas || fuſſieijo ʿprieg wartu⁸,
34 Ir pagielbeio⁹ || daugia ne galincziū, kurie tuleropo- || mis ligamis¹⁰
apſliekti buwo, ir iſch- || ware daugia Welinū, ir ʿne dawę We- || linus
kalbeti¹¹, neſa paſinna ghi.

35 Ir rita meta pirm dienos ʿkieleſ || ir iſcheijo^g. Ir nueijo Jeſus ingi
puſ- || tą wietą, melſdamafi the. 36 Ir Pe- || tras fu tais kurie ʿprieg
io¹² buwo, || ſkubinoios paſkui io. 37 Ir ʿkaip || atrado ghi¹³, biloio,
Wiſi tawe ieſchka. || [Bl. 71^r] 38 Ir ghis biloio iemus. Eikim^h || ing ar-
timeſnius Mieſtus, idant ir the || Sakicziau, Neſa ant to ataijau. || 39 Ir
ghis ſake ioſu Ifkalofu, po wiſa || Galileą, iſchwaridams Welinus.

40 Ir ataijo iopi Raupūtas¹⁴, tas || melde ghi, klaupes po io akim, ir
|| biloio iam. Jei nori gali mane cziftiti. || 41 Ir pagaileio Ieſu, ir iſch-
tieſe ranką, || ʿdaſiliteio ghi¹⁵, bilodams. Nariu, || buk cziftas. 42 Ir
iam taipo kalbant¹⁶, || iſcheio [atſtaio] toiaus nūg io Raupai¹⁷. || ir ghis
ſtoios cziftas. 43 Ir Jeſus ap- || draude ghi, ir toiaus atware ghi nūg ||
ſawę, 44 bilodams iam, Weiſdek, ieib || tatai niekam ne ſakitumbei.
Bet eik, || ir paſsirodik Kaplonui, ir affierawok || uſu tawo Cziftighimā,
ką Moſe- || ſchus priſake, ʿing liudimā ant iu¹⁸. || 45 Bet¹⁹ ghis, iſcheies,
pradeio, ir dau- || gia ape tai ſake, ir apreiſchke²⁰ tą darbą²¹, || ſchi-

GS: ^a gl. gerüchte ^b Sfk aus n* ^c Sfk aus Ifc* ^d gl. ſchwiger □ nach Volchwe *Spatium von etwa 10 Buchstaben*, s. BNT(F) ^e <i> verdeutlicht ^f Sfk aus iam* ^g Sfk für kieleſ (Ptz.!), iſcheijo
^h Sfk für Ne e~ □

KS: ¹ Pamokšlas ² ios ³ Gal. ſchliawe ⁴ wiſſump rubęup* ⁵ ie ⁶ ie ⁷ O ⁸ ties wartu ⁹ ghis
pagelbeio ¹⁰ ligomis ¹¹ draude Welinus kalbeti* ¹² pas ghi ¹³ io radę ¹⁴ Raupſitas ¹⁵ daſ-
siliteio io* ¹⁶ bekalbant ¹⁷ Raupſai ¹⁸ ant liudijmo iemus ¹⁹ O ²⁰ + [paſakie] ²¹ Darbą □
Bl. 71^r oben re. rot Marc: c. 1. 2. □

II.

13 Ir ghis wel ifcheño Mariump, || ir wifos Szmones ataio iop, ir

KS: 1 iog ² Gal.? nebegaleio ³ auf Bl. 71^r unten re. gh̃ Namuḷa ælantī ⁴ iog ⁵ ties wartu*
⁶ nefchams ⁷ atdenge ie ^{8.9} O ¹⁰ Gal. net tiktai* ¹¹ Dwafia* ¹² anus taipo sawipi du-
moienңыз ¹³ pigefne ¹⁴ alba ¹⁵ Gal.? kielkes ¹⁶ Gal. imk* ¹⁷ O ¹⁸ ʃmogaus Sunu mace
turintī ¹⁹ Sžemes ²⁰ Kelkiefi ²¹ Patala ²² iog ²³ gestr.* □ Zur Kennzeichnung der Versanfänge
in Mk 2 s. BNT(F) □ Bl. 72^r oben re. rot Marc: c. 2. □

ghis || makinno^{a,1} iūs. 14 Ir praeidams Jefus, || iſch[...] ² Leui funu Alpheio Muintanti^b, || ir biloio iam, iSek mane³. Ir ghis || kielefi iſeke ghi⁴. 15 Ir nufsidawe, || iiam be ſedint prieg [...] ^c, io Namuſu¹⁵, ſe- || doſe daugia Muiteniku ir Griefchnu || uſu ſtalą ſu Jefumi iir io Mokintineis⁶, || daugia neſa buwo kurie ighi ſeke⁷. 16 Ir Raſchtinikai bei Pharifeuſchai, || regedomi, kaip⁸ ſu Muitenikais ir || Griefchnais walge, biloio Mokinti- || niump io, Kam walgo ir gieria⁹ ghis || ſu Muitenikais ir Griefchnais? 17 Kaip || tatai Jefus iſchgirda, biloio iemus. || Sweikiemus ne reikia Liekoriaus, || bet negalintiemus. Eſch ataiiau || wadintu Griefchnuiu Galeſiop¹⁰, ne || Teiſuiu.

[Bl. 72^v] 18 Ir¹¹ Mokintinei Iano ir Phari- || ſeuſchu paſtnikaulawa¹² daugia. Ir || ataię^d nekurie, biloio iam. Kam paſt- || nikauia Mokintinei Iano ir Pha- || riſeuſchu, o tawo Mokintinei ne || paſtnikauia? 19 O Ieſus biloio iemus, || Kaip gal Swodbinikai paſtnikauti, || kolei Iaunikis ſu ieis ira? Kalei || Iaunikis ſu ieis ira || ne gal paſtnikauti. || 20 Bet¹³ atais czieſas, kaip Iaunikis nug || iu bus atimtas, tada paſtnikaus.

21 Newienas ne ſiua iopija¹⁴ lapa || iſch nauios drabes¹⁵, ant ſeno Rubo, || neſa nauias Lopas tacziau atpliſcht^e || nuſ ſeno, ir Plifche pikteſne tamp. || 22 Ir newienas ne pil iauna Winą ing || iſenus indus i batſkas, ſchikſnos^f ſakus || maiſchus^g ^{h,16} neſa iauns Wins perpliſch || Indus¹⁷, ir winas iſſilieiu¹⁸, ir Indai || ſugaiſchta, Bet tur Iauna winą ing || nauius Indus i ſudusⁱ pilti.

23 Ir nufsidawe, ikaip waikſhczo- || ia¹⁹ Sabbathoia²⁰ per Iawus, ir io || Mokintini pradeio be eidomi War- || pas iſchpeſhti iſchtrauktiⁱ 24 Ir Pha- || riſeuſchai biloio iam. Dabokes, ka || daro tawo Mokintinei Sabbathoia²¹, || ikas ne tikra i tiefaⁱ ira²²?

GS: [^a desideratum editoris] ^b s. Anm. S. *383 ^c L. da er zu tiſch ſaſs in ſeinem Hauſe* ^d Sfk aus ataiio ^e Sfk aus atpr ^f Sfk aus ſchif* ^g Sfk aus maiſz ^h gl. Schläuche ⁱ in Sfk erg. □

KS: 1< make 2 Gal. iſchwida 3 eik paſkui mane 4 ohne Korr., l. eija paſkui ghi 5 iam be ſe-
dint io Namuſu 6 ir ſu io Mokintineis 7 paſkui ghi eia 8 iog 9 geria 10 < Gaileſiop 11 O
12< paſtnikaudawa* 13 O 14 lapija 15 gielumbes | gelumbes 16 ing ſenas batſkas | + Sudus*
17 + Sudus 18 iſſilieia 19 iam eiti (Sfk für ent) 20 Sabbathoie 21 Sabbathoie 22 kas ne der |
kas ne dera | Ko ne dæra □

BNT(Ms): Bl. 72^v re. Textrand geringfügig im Falz verborgen, entsprechender Textverlust in BNT(F) □

[Bl. 73^r] 25 Ir ghis biloio iemus. Er nieka- || dai ¹ne skaitet¹, ką Dowidas ²dare, kada || iam rekeio, ir buwo ischalkęs² fu tais^a || kurie fu ³ławim [io]³ buwo? 26 Kaip || eio⁴ ing namus Diewo, cziefu Abia- || tharo ⁵Wiriaufio kunigu⁵, walgidams || ⁶dunas Paguldimo^b, kurius^c niekas ne || drįsa walgiti, tiktai Kaplonai, ⁷ir || dawe⁶ taipaieg tiemus kurie fu iū buwo. || 27 Ir ghis biloio iemus. Sabbatha || delei Szmogaus darita ira, ne įmo- || gus delei Sabbathos. 28 Iragi įmogaus || Sunus Wiefchpats⁷, ir Sabbathos.

III.

1 Ir įeio antra karta ing Iſkalą, || ir buwo thę Szmogus, turins padzu- wu- || ſę ranką. 2 Ir anis tikoio io, bau gi- || ditų ghį Sabbathoia⁸, idant ghį apkal- || tintų⁹. 3 Ir ghis biloia Smogui turin- || čiam padzuwuſę ranka. Stakies widui. || 4 Ir biloia iemus, Bau dera Sabbatho- || ia giera¹⁰ dariti, angu¹¹ pikto, įiwatą || ischlaikiti, angu¹² uįmuſchti^d? Bet¹³ || anis tileio. 5 Ir weiſdeio^e ant iu || wiſų ruſtus, ir uįuſiſmutija^f delei || ^guįuſikietawimo ſchirdies iu^g ^hlekli- || bes ſchirdies ių^h ir biloia Szmogūi, || Iſchtieſk ranką tawo. Ir iſchtieſe¹⁴ ią || [Bl. 73^v] ir ranka pagilba [ſtoios ſweika^l] kaip || ir antra.

6 Ir Pharifeuſchai iſcheio, ir tū- || iaus ſuſsirodija fu Herodo Tarnais, || delei io, kuro¹⁵ budu ghi uįmuſchtu¹⁶. || 7 Bet¹⁷ [...] ¹⁸nueio Mariump fu ſawo Mokinti- || neis. Ir daugia Pulkų ſeke ghį iſch || Galileos, ir iſchⁱ Sžidawos 8 ir iſch Jeru- || ſalem, ir iſch Idumeos, ir iſch ana ſcha- || le Jordano, ir tų kurie aplink Ty- || rą^j ir Sidoną gi- wena, did⁺¹⁹ daugibe || kurie io darbus²⁰ girdeio, ir ataio iop.

GS: ^a 'is' verdeutlicht ^b gl. Schaubrot ^c Genus!* ^d Sfk für uſch ^e Sfk für pawī* ^f l. uįuſiſmutija ^g Sfk der WSt für iu uįuſikietawimo ſchirdies ^h in Sfk erg. ⁱ Sfk aus n* ^j Sfk für Si* □ Bei Mk 3,1 Datumsangabe 8 (Sfk zu 9) Maij □

KS: ¹ ne skaitiet ² weike, priſiwalidams ir iſchalkens ³ ſawim gestr., Klammer der nun gŕltigen Var. nicht gestr. ⁴ ėio ⁵ Wiriaufio kunigo ⁶ < dūdams* ⁷ Wiefchpatimi ⁸ Sabbathoie* ⁹ kal- tintu ¹⁰ gera ¹¹ alba ¹² alba ¹³ O ¹⁴ ghis iſchtieſe ¹⁵ kurio s. BNT(F) ¹⁶ palmerktų ¹⁷ O ¹⁸ Gal. Iefus ¹⁹ < dide ²⁰ Darbus □ Zur Kennzeichnung der Versanfänge in Mk 3 s. BNT(F) □ Bl. 73^r oben re. rot Marc: c. 2. 3. □

BNT(F): Bl. 73^v am re. Rand der letzten Zeile leichter Textverlust □

9 Ir ghis biloio Mokintiniump^a || ſawump, idant iam Boteli gata- || wā^b turetū delei ſmoniū, ieib io ne || ſpauſtū. 10 Nefa gide iū daugia, || ſchitaipo, kaip¹ ghī uſpūle, wiſi ku- || rie buwo muczjāmi, idant io dafsilite- || tū. 11 Ir kada iſchwiſlawo² io «ne czjſtos³ || Dwafias^c, par- puldawo po io akim, ſchau- || ke, ir biloio. Tu eſi Diewo Sunus. || 12 Ir ghis apdraude ies ſtiprei, idant io || ne apſakitū [apreikſchtu]^d

13 Ir uſjeio ant kalno⁴, ir wadi- || na ſaweſp, kurius noreio, ir ejo⁵ || iop. 14 Ir ghis paſkire Dwiliķa, idat^e || [Bl. 74^r] ſu iū [prieg io] butū, [...]f idant iſſiūſtū⁶ || ant Sakjmo, 15 Ir idant turetū macę, || iſchgiditi ligas, ir Welinus iſchwariti. || 16 Simanā, «kuriam dawę wardā Petras⁷, || 17 Ir Iakubā ſunu Zebedeuſcho⁸ ir Ianā || broli Iakubo, «ir dawę iemus wardā⁸ || Bnehargem [Boanerges] kas iſsimano, || Waikai per- kuno, 18 ir Andreiū^{h,9}, ir Philip- || pā ir Baltromieijū, ir Mothieiuſchā || ir Thomoſchiū^{i,10}, ir Iakubā Alpheiaus || Sunū, ir Thaddeū, ir Simonā iſch || Kano, 19 ir Iudoſchū Iſchariot, kurſai^j || ghī iſchdawe.

20 Ir pareio Namie, Ir wel fuſi- || eio Pulkai, ſchitaipo, kaip¹¹ ne ſpeio || walgiti. 21 Ir kaip girdeio¹², kurie ſu iū || buwo, iſcheio, nore- domi io laikiti, neſa || tare, ghīſai paduks. 22 Bet¹³ Raſch- || tinikai, kurie ataio nūg Jeruſalem, || biloio, Ghis [...]l¹⁴ BeelZebūbā, ir per || wiriaufi Welinā, iſchwaro Welnuwus.

23 Ir ſuwadinā¹⁵ ios kruwon, «ir || biloio¹⁶ iemus per Priliginimus. Kaip || gal wienas Szatanas antrā iſchwariti? || 24 Kada karaliſta pati ſaweio neſudera, || ne gal iſſilaikiti 25 Ir kada Namai ſu || ſawim patis ne ſudera, ne gal iſſilaikiti. || 26 Iei tada Szatanas priech ſawe pati paſikiel¹⁷, || [Bl. 74^v] ir ſaweie pats ne ſudera, tada ne || gal iſſilaikiti^k, «bet tur galā¹⁸. 27 Nie- || kas ne gal eiti ing Namus Stiproio, || ir io Indus¹⁹ drekſti. Net pirmai || Stipraghī ſuriſchens, tada io Namus || drekſtū.

GS: ^a Sfk für Ap* ^b Sfk für gaw ^c Sfk aus Dwafi+ ^d in Sfk erg. ^e l. idant ^f L. vnd das er ſie ^g l. Zebedeuſcho ^h Sfk aus Andreiū ⁱ Sfk aus Thomoſ ^j > Sfk aus kuris ^k Sfk aus iſſik □

KS: ¹ iog ² iſchwiſlawo ³ Neczjſtos ⁴ Kalno ⁵ Gal. anis ejo ⁶ ieib ios iſſiūſtū ⁷ kurj pramine Pętru ⁸ ir wadinna ios ⁹ Andreiā ¹⁰ Thomoſchu ¹¹ iog ¹² tatai girdeio ¹³ O ¹⁴ tur ¹⁵ ghis ſuwadinā ¹⁶ biloda(m)s ¹⁷ paſikel [paſiſteng] ¹⁸ Gal. bet tur iſchgaiſchti* ¹⁹ Scharwā | Gal. + turta | B. Scharwā [turta]* □ Bl. 74^r oben re. rot Marc: c. 3. □

28 Ifch tiefos fakau iumus. Wifsi || Griekai ira atlaidžomi Szmonių wai- || kams, ir Blufniymas, kurio bluf- || ni io¹. 29 Bet² kurfai priesch Schwenta || Dwafe blufniya, 「ne^a tur³ atleidimo⁴ || amžinai, bet ira kaltas amžino Sudo. || 30 Nefa anis biloio, tur⁵ necziſta Dwafe.

31 Ir ateio io Augiwe ir io Brolei, || ir ſtowedomi lauke, fiunte iop, 「ir da- || we ghi wadinti⁶ 32 (Ir Pulkai fedeio || aplink ghi) Ir biloio iam, Schitai, || Tawo Augiwe ir tawo Brolei Klaufo⁷ || tawiſ^b lauke. 33 Ir atfakie iumus, bilo- || dams, Kas ira mano Augiwe ir || mano Brolei? 34 Ir 「regeio apfukui || ant Mokintinių, kurie 「aplinkui ghi⁸ || fedeio, [...]c biloio¹⁹. Schifkat^d, tatai¹⁰ ira || mana Augiwe ir mano Brolei. 35 Nefa || kas daro Diewo wale, tas ira mano || Brolis ir mano Sefu, ir mano Augiwe.

III.

[Bl. 75^r] 1 Ir pradeio wel mokinti^{e,11}, prieg Mariu. || Ir fufsieios daugia Szmonių iop, ſchitaip, || iog tureio ing Laiwa eiti, ir ant || wandenio sedeti, ir wifſos ſjmones ſto- || weio ant kraſchto Mariu, 2 ir¹² moki- na¹³ || ius ilgai per Priliginimus.

Ir ſawo Koſaniya biloio iumus, || 3 Klauſiket, Schitai, Ifcheio Seieias || ſetu. 4 Ir priſigadija¹⁴, anam be ſeiant, || pule kita prieg kielio¹⁵. Ir ateije || Pauſchtei po dangumi, ſuwalge¹⁶.

5 Kita pule ant Olingo, kur ne || daugia ſjemes tureio, ir diga¹⁷ weikiei¹⁸, || todiei¹⁹ kaip²⁰ ne gilų ſjeme tureio. 6 Kaip || tada uſtekeio Saule, pabalo, ir ne || turedama ſjaknu, padzuwo.

7 Ir kita pule tarp erſchkecziu²¹, || ir Erſchkietei uſaugo²², nuſpaude, || ir ne neſche ne wieno Waifiaus.

8 Ir kita pule ant gieres Dir- || wos, ir atneſche Waifių, kuri dauk- || ſinos ir auga. Ir kita neſche trių- || deſchimtų kita ſcheſchudeſchimtų,

GS: ^a Sfk aus tu* [^b desideratum editoris] ^c l. ir ^d Sfk aus Schitai, ^e > Sfk aus makinti □

KS: ¹ blufniya Diewa ² O ³ Gal. tas ne tur ⁴ ne wieno atleidimo ⁵ Tas tur | Ghis tur ⁶ ghi wadindami ⁷ klauſe ⁸ Gal. apſkritmai* ⁹ < regeda<m>s ... fedeio, biloio ¹⁰ Tatai ¹¹ mokiti ¹² Ir ¹³ moke ¹⁴ gadijafi ¹⁵ Kielio ¹⁶ ſuwalge ta ¹⁷ ifchdiga ¹⁸ weikei ¹⁹ todel ²⁰ iog ²¹ Erſchkecziu ²² < uſauge □ Zur Kennzeichnung der Versanfänge in Mk 4 s. BNT(F) □ Bl. 75^r oben re. rot Marc: c. 4. □

ir || kita ſchimta kartų gieresnį. 9 Ir ghis || biloio iemus. Kas tur auſu ant klau- || fįmo, te klaufa.

10 Ir iam wienam efant, klaufe ghį || delei ſcho Priliginimo, kurie ʽprieg io¹ buwo, || fu Dwilikais. 11 O ghis biloio iemus, || [Bl. 75^v] Iumus ira duota idant ſinatumbit Pa || ſlaptinius karaliſtes Diowo. Bet² thie- || mus kurie lauke ira priſigadija³ wis || per priliginimus⁴, 12 Idant reginczo- || mis akimis regetų, o tacziau ne paſin- || tų, ir girdinczomis auſimis girdetų, || o tacziau ne permanitų, Idant kadaif- || gi ne priſiwerſtų^a, ir iemus ių Grie- || kai ne butų atleiſti. 13 Ir biloio ie- || mus, Iei ſcho Priliginimo ne || iſchmanot, kaip tada kitus wiſsus iſch- || manifite?

14 Seieias ſeia ſodį 15 Bet⁵ anie || pas kielį thie ira, kur ſodis ſeiams || ira, ir ie girdeio, Atait⁶ toiaus Scha- || tanas, ir atim Szodį, kurfai ing ių || Schirdį ſetas buwo.

16 Taipaieg^b thie, kurie ant Ak- || meninga [Vlingo] ſeti ira, Kada Szodį || girdeio, toiaus dzaukſmu priymma. 17 Ir || ne tur ſaknų ſawimp, bet ira Czefin- || gi^{c,7} [neiſſilaika^d]^e kaip⁸ ʽwargai [nuſpau- dimas]⁹ angu¹⁰ || perſekdineghimas Szodzio delei ke- || leſi, toiaus paſipiktin.

18 O kurie ʽ[...] Erſchkiecziu¹¹ ſeti ira, ira || kurie ſodį klaufa, 19 Ir rupeſtis¹² ſcho || Swieto ir prigaunanti Bagotiſte, ir || daugia kitų Giei- dulių¹³, ieit, ir nu- || [Bl. 76^r] ſpaudza Szodį, ir paſiliekt be waifiaus.

20 Ir kurie ing^f gierą Dirwą || ſeti ira, ira kurie Szodį gird, ir pri- || imma ir neſcha^g Waifių. Kits || triųdeſchimtų¹⁴, kits ſcheſchiųdeſchimtų || ir kits ſchimtųdeſchimtų¹⁵ gieresnį.

21 Ir biloio iemus, Er ira uſzdegama || Szwake, idant po Saikczo, angu¹⁶ ʽpo Stalu¹⁷ || butų ʽ[padeta] paſtatita^h? [...]18. 22 ʽNefa nera || nieka apdenkta kas ne butų atdenkta || [iſchreikſhta]ⁱ, ir nera nieka

GS: ^a Sfk aus pri+ ^b Sfk aus Schitai~ ^c gl. Wetterwendſch ^d Sfk für neſi ^e Es folgt ein Spatium von etwa 15 Buchſtaben ^f Sfk für ant ^g Sfk für at* ^h Sfk für padeta? ⁱ Sfk für Nefa nera nieka apſlepta [apdenkta] kas ne butu iſchreikſhta, Klammer nicht geſtr. □

KS: ¹ iampi ² O ³ gadiafi ⁴< Priliginimus ⁵ O ⁶ Tad Atait ⁷ unv. (graphiſche) Var. Czeeſingi* ⁸ + kada zur Doppelschreibung s. BNT(F) ⁹ nuſpau- dimas geſtr.* ¹⁰ alba ¹¹ tarp Erſchkiecziu ¹²< Rupeſtis ¹³ Geidulių ¹⁴ Triųdeſchimtų ¹⁵ Gal. ſchimtų kartų ¹⁶ alba ¹⁷ po Stala* ¹⁸ Gal. Niekaip, bet idant || an liktariaus || butu paſtatita □ Bl. 76^r oben re. rot Marc: c. 4. □

apflepta, || kas ne išsiroditų. 23 Kurfai tur aušu || ant kiaušinio te
klaufa. 24 Ir bilioio¹ || iemus, Weisdekēt kę girdit, Kokia || miera^a ius
mieroiat, iumus bus at- || mierota, ir pridūta dabar bus iumus, || kurie
šchitai girdit. 25 Nefa kas² tur, || tam bus duta, O kurfai ne tur, nūg
|| to bus atimta, ir kę betur.

26 Ir bilioio, karalīsta Diewo šchi- || taip ira, kaip kada Szmogus
Semeni || ing dirwa^b męta, 27 ir miekt, ir || kieliafi^{c,3} nakti ir dieną. Ir
Semenis || diklta ir auga, ^fkaip anafai nešinna⁴. || 28 ^f(nefa Szeme pati
išch šawęs neschā || išch pirma^d Szelmani, potam Warpa, || potam
^fpilnus [tikrus]^e Kwieczius war- || puosū^f, 29 Bet⁵ kaip⁶ waišiū at-
nesche, tada || toiaus nusiunczia piuklus, nefa Piuwe^g ^fpo akim ira⁷.

[Bl. 76^v] 30 Ir bilioio, kokiam karalīste Die- || wo priliginim? ir per
kaki priligini- || ma aną parodisim^h? 31 Kaip Garšti- || czių grudas,
šeiams ing šemen, wišū || mažausis ira terpⁱ wišū Grudų ant || šemes,
32 Ir kaip ira pašetas, auga, ir || štoias didešnis ^fužu wišas Kapuštšoles
|| [walgomas šoles]⁸, ir gauna dides šcha- || kas, šchitaipo, kaip⁹ Pauk-
schtei po dan- || gumi pa pawiesio io giwenti gal.

33 Ir per daugia takiu Priliginimū || šake iemus Szodį, kaip kas¹⁰
girdeti ga- || leio¹¹, 34 ir be Priliginimū nieko ne kal- || beio iemus,
Bet ipaczei || išchgulde wis || Mokintiniemus^k šawiemus.

35 Ir tąiau dieną wakarą, bilioio || iemus, Eikim ^fanan šchalin¹². 36 Ir
pa- || leida¹³ Szmones, imdami ghi, kaip Lai- || we buwo. Ir buwo dau-
gesne Laiwū || fu iū¹⁴. 37 Ir kieleši ^fSufukimmas weio^{1,15} || ir mete
walus ing Laywa [pile Laiwa] || šchitaipo, kaip¹⁶ prišsipile Laiwas.
38 Ir || ghis buwo paškui gale Laiwo, be mie- || gans ant Priedgalwio.
Ir pabudina || ghi, bilodami iam, Mištrai, Er nedboghi^m || mušu pra-
pūlanczių? 39 Ir ghis kieleš¹⁷, || apdraude Weiāⁿ, ir tare || Mariumpi,
^fLiaukes ir nutilk [tilek || ir nufsiramdik¹⁸]^o. Ir Weias nufsiramde ||

GS: ^a Sfk für + ^b Sfk aus +* ^c Sfk für kieleši ^d Sfk aus pirma ^e Sfk aus pilna [tikra] Nasalzeichen
nicht gestr. ^f Klammer nicht geschlossen ^g Sfk für Piw ^h gl. furbild<en> ⁱ desideratum editoris]
^j Sfk für ipat* ^k Sfk aus Mokintiniems ^l gl. Windwürbel ^m l. ne adboghi ⁿ Sfk für Weghi
^o gl. schweige vnd v(er)stumme □

KS: ¹ bilioia ² kurfai ³ keliafi ⁴ anam ne šinna<n>t ⁵ O ⁶ kaip iau ⁷ Gal. + [prieia] ⁸ ant
wišū daržo Szolū ⁹ iog ¹⁰ gestr. ¹¹ pagaleio ¹² ing aną schali ¹³ anis paleide ¹⁴ pas ghi
¹⁵ B.? + [Wefuls]* ¹⁶ iog ¹⁷ keles ¹⁸ Gal. + [mekis] □

BNT(Ms): Bl. 76^v re. Rand geringfügig im Falz verborgen, entsprechender Textverlust in BNT(F) □

[Bl. 77^r] ir ūtoios dide tikaſtis. 40 Ir ghis biloio || iemus. Ko bijoties teipo? Er ne turit || wieras^a. 41 Ir anis didei bijoios^{b,1}, bi- || lodomi tarp ſawęs, ‐Kas tai per wiena²? || neſa Weias ir Marios io klaũfo.

V.

1 Ir ataio³ anaſchal^c Mariũ, ‐ing || ſjeme^{d,4} Gadarenũ^e. 2 Ir kaip iſcheio iſch || Laiwo^f, toiau uſtekeio iam ‐iſch || Grabũ Szmogus^g, ‐apleſtas ne cziſta Dwale⁵, || 3 kurfai laikies⁶ Graboſũ. Ir niekas io || ne galeio riſchti, nei Lenczugomis, 4 Ne- || ſa buwo tankei panczomis^h ir len- czugo- || mis riſchtas, ir buwo Lenczugusⁱ nu- || pleſchens^j, ir panczias futrinens, ir nie- || kas ne galeio io nuramditi^k. 5 Ir || wiſsadais buwo, bei diena bei nakti, || ant kalnũ, ir Graboſũ⁷, ſchauke ir || muſchies akmenẽis⁸.

6 Bet⁹ kaip Jeſũ regeio iſch tola, || attekeio, ir klonoios¹⁰ iam, ſchauke didũ || balũ, bilodams, 7 Kas man ſu tawim darbo, || O Jeſau Sunau Diewo Aukſcziaũfioio? || Priſakau taw per Diewã, idant manes || ne muczitumbei. 8 Bet¹¹ ghis biloio iam, || Iſcheik, tu ne cziſta Dwale, iſch to Szm- || gaus. 9 Ir klaufe io, Kaip wardas taw? || O ghis atſa- kidams, biloio, Legio wadinams efmi. || [Bl. 77^v] neſa daugia muſũ ira. 10 Ir melde ghi di- || dei, idant iũs iſch toſ ſjemes ne iſchwari- || tũ.

11 Ir buwo teĩau ‐prieg iũ Kalnũ¹ di- || diſ Stodas^m Kiauliũ ga- namũ¹². 12 Ir thie || wiſi Welinai meldefi io, bilodami, Leiſk || muſ ing Kiaules eiti¹³ 13 Ir toiaus pawele || iemus Jeſus Tada iſcheio ne- cziſtos Dwa- || fias, ir jeio ing Kiaules. Ir Stodas to- || iau meties didũ

GS: ^a> <e> *verdeutlicht* ^b *Sfk für bijo+* ^c> *Sfk aus anaſcal* ^d *gl. gegend* ^e> *Sfk aus Gadarenum*
^f *Komma überschrieben* ^g *Sfk der WSt für Szmogus iſch Grabũ* ^h *gl. fessel* ⁱ *Genus!* ^j *Sfk aus*
nuar ^k *Sfk für nur+* ^l *gl. Zemen* ¹ *Sfk aus T man beachte auch Anm. S. *386* ^m *gl. herde* ⁿ

KS: ¹ *bijoiosi* ² *Kas tatai** ³ *ie ataio* ⁴ *Gal. unv. Var. ing ſchialũ | B. ing ſchalis* ⁵ *apleſtas ne*
*cziſtos Dwales** ⁶ *giwæna** ⁷ *Grabofa* ⁸ *akmenemis* ⁹ *O* ¹⁰ *klonoioſi* ¹¹ *O* ¹² *ganamũũ*
¹³ *gestr.** ^l *gl. zu 5,7 ˆ: peto a te, ut iu- || res mihi per Deu<m> || q<uod> me non tor- || quebis.*
ⁿ *Zur Kennzeichnung der Versanfänge in Mk 5 s. BNT(F) ⁿ Bl. 77^r oben re. rot Marc: c. 5., unten*
Mitte Lagenbezeichnung K ⁿ

BNT(F): Bl. 77^v am re. Rand leichter Textverlust ⁿ

trankſmu į¹ Marias. Bet || buwo iu kaip ape du tukſchtancziu², ir || nu-
fkenda Marioſa.

14 Bet³ Kiauliu piemenis bega, ir || paſake tatai Mieſte ir ant Laukų.
Ir || anis iſcheio, weiſdetų, kas tų priſitika. || 15 Ir ateię Jefaup,
regeio^a aną, kurfai bu- || wo nūg Welino apſieſtas, Ir kaip ſedeio, ir ||
buwo apwilktaſ, ir rafumingaſ⁴, ir biſo- || ios. 16 Ir kurie tatai regeię
buwo, ſa- || ke ſchiemus, kas Apſieſtamuiam nuſi- || dawę, ir ape
Kiaules. 17 Ir pradeio Ir meli- || dami ghi⁵, idant ghis iſch ių Szemes
iſch- || eitų [atſtatų]

18 Ir kaip iſſenge ing Laiwā, mel- || de^b ghi Apſeſtaſis, idant paweltu
iam || ſu iū buti. 19 Bet⁶ Jeſus ne pawele iam, || bet biloio iam⁷. Eik
ing tawa Vki, ta- || [Bl. 78^r] wumpi, paſakidams, kaip didę giero- ||
deghiſtę [didžus daiktus] Wiefchpats || taw padare, ir ant tawes ſu-
ſimila. || 20 Ir ghis nueies, pradeio apſakiti de- || ſchimtiſā Mieſtoſų,
kaip didę gierade- || ghiſtę iam Jeſus padare. Ir koſnas || nuſiſtebeio.

21 Ir kaip wel fugriſſa Jeſus Laiwē⁸, || ſuſieio daug Szmonių iop, ir
ghis bu- || wo prieg Marių. 22 Ir ſchitai, ataio || Wiriauių wienas nūg
Iſkalos, wardu || Iairus⁹. Ir Ir kaip iſchwida ghi¹⁰, pūle io || koiump, 23 ir
Ir melde ghi¹¹ didei, bilodams, || Mana Dukte be mirſchta, idant at- ||
eitumbei, ir tawo Rankā ant ios uſ- || detumbei, ieib paſweiktų, ir gi-
wentų. || 24 Ir nueio¹² ſu iū. Ir Ir ſeke ghi¹³ daugia || Szmonių, ir ſpaude
ghi.

25 Ir buwo tų Moteriſchke, kuri || Krauių liga ſirga per dwilika
metų, 26 ir¹⁴ || daugia nukenteia, nūg daugia^c Liekarų, || ir wiſſā ſawā
Labī iſſiſtrowiſa, o nieka || ne gēlbeio anā¹⁵, bet piktimu ſu ia eio. ||
27 Kaip ta ape Jeſų girdeio, ataio tarp || Szmonių iſch uſſpakali¹⁶, ir
daſſiliteio¹⁷ io || Rubā, 28 neſa tare, Ieib tiktai io Ru- || bā galecziau
daſſiliteti, iſchgiecziau. || 29 Ir toiaus nuſſiſtoia pluwims¹⁸ ios Krauiō.
|| [Bl. 78^v] Ir paiuta ant Kuno, kaip¹⁹ nūg ſawo || Muko²⁰ pagilba.

30 Ir ſuprata²¹ [...] ^d Jeſus toiaus Macę, ku- || ri nūg io iſcheio, ir

GS: ^a *Sfk aus* Ir ataio Jefaup, ir ^b *Sfk für* b* ^c *Sfk aus* L ^d *vgl. L. Vnd Jheſus fület als bald an
jm ſelbs die krafft* □

KS: ¹ ing ² tukſchtantis ³ O ⁴ beſedinti, apwilkta ir rafuminga ⁵ melſteſi ⁶ O ⁷ *gestr.** ⁸ Lai-
wona *Korrekturfehler*, *vgl. L.* da Jheſus wider herüber fuhr im ſchiff* ⁹ Iairas ¹⁰ tas iſchwides
¹¹ meldeſi ¹² ghis nueio ¹³ ėia paſkui ghi ¹⁴ Ir ¹⁵ ie ¹⁶ uſſpakalio ¹⁷ daſſiliteia ¹⁸ pludimaſ
¹⁹ iog ²⁰ Mukos ²¹ *gl. Gal. fület | Gal. paiuta** □ Bl. 78^r oben re. rot Marc: c. 5. □

fugrifches^a Szmo- || niump, biloio. Kas dafsiliteio mano || Rubų?
31 Mokintinei biloio iam Regi || kaip¹ įmones tawe įpiaudža, ir² šakai,
 || kas dafsiliteio mane? **32** Ir apšiįwalge³ || tos, kuri tatai dare. **33** Bet⁴
 Moterifschke || bįjoios⁵ ir drebeio, nefa įjinoio kas iei || nufsitika, ir at-
 aiufi parpūle⁶ ties io, ir || pašake iam wifšą tiesą. **34** Bet⁷ ghis biloia ||
 iei, Dukte, wiera tawa tawe fweiką || padare [ifchgide] Eik pakaiuia⁸,
 ir || buk fweika nųg tawo ligos⁹.

35 Kaip dabar taip buwo bekalbas, at- || aio^b nekurie nųg įeiminios
 Wiriaufio || Ifkalos, bilodami. Dukte tawa numi- || re, kam ʽbe kwar-
 schini¹⁰ taliaus Miftrą? **36** Bet¹¹ Jefus toiaus ifchgirda įodžius, ku-
 || rie kalbami buwo, ir biloio Wiriaufiam || Ifkalos, Nesibįjok, Tikiek
 tiktai. **37** Ir || ʽne dawe newienam šawe ſekti¹², tiktai || ʽPetrą ir Iakubą
 ir Ianą broli Iakubo. **38** Ir ateio ing namus Wiriaufio Ifkalos, || ir
 ifchwido trankšmą, ir didei werken- || [Bl. 79^r] czius^c ir ʽraudoienczius
 [kaukenczius]^{d13} || **39** Ir ʽieies biloio^e iump, Kaki turit || trankšmą
 werkdami? Mergaite ne || numire, bet miekt. Ir anis nufsiūke io.

40 O ghis wifšus ifchware, ir eme || šu šawim Tiewą Mergelies¹⁴ ir Au-
 giwę, || ir kurie^f šu io buwa, ir įeio, kur || Mergaite buwo. **41** Ir nutwere
 Mergaitę || ranka, bilodams iei. Talithakumi, tai || ifsimana, Mergaite, šakau^g
 taw, || kiekis¹⁵. **42** Ir toiaus kiele¹⁶ Mergaite, ir || waikšchczoio, bet buwo
 dwilikos metų. || Ir anis nodemais nufsiganda **43** Ir ghis uf- || šake iemus
 drutai, idant to niekas ne ifch- || ʽtirtų. Ir liepe, idant iei walgiti dūtų.

VI.

1 Ir ifcheio ifch thę, ir ataio ing šawo || Tiewifschkę, ir io Mokintinei
 ʽšeke ghi¹⁷. **2** Ir || kaip ateio Sabbatha, pradeio¹⁸ mokinti¹⁹ || iu
 Ifkoloia²⁰. Ir daugia kurie girdeio^h nufsisfte- || beio ifch io pamokflo²¹,

GS: ^a Sfk aus fugrifcho ^b Sfk aus ateio ^c Sfk aus rą ^d in Sfk erg. ^e Sfk für ieio ir biloio ^f Üf,
 vgl. L. vnd nam mit sich ... die bey jm waren ^g Sfk für lauk* ^h in Sfk erg.* □

KS: ¹ iog ² o ³ atfišwilgeia ⁴ O ⁵ bįjoiosi ⁶ pūle ⁷ O ⁸ pakaiuię ⁹ Ligos ¹⁰ Gal. be paboſti
¹¹ O ¹² neleida newieno paškui šawe (Sfk aus io) eiti ¹³ kaukenczius gestr.* ¹⁴ Mergelies |
 mergaites ¹⁵ kielkis ¹⁶ kieleſi ¹⁷ eįja paškui ghi ¹⁸ pradeio ghis ¹⁹ mokiti ²⁰ Ifkaloia ²¹ Pa-
 mokflo □ Zur Kennzeichnung der Versanfänge in Mk 6 s. BNT(F) □ Bl. 79^r oben re. rot Marc: c.
 5. 6. □

bilodami. Išch || kur iam toktai? ir ¹kas tatai per išch- || mintis¹, kuri
iam dūta ira, ir takie Darbai, || kurie per io Ranką² ūtoias³? 3 Er ne ||
ira ghifai Remefnikas anafai Marios funus? || ir Brolis Iakubo ir Jofes,
ir Iudo, ir || Simono? Er nera ir⁴ io Seferes cža fu mumis? || Ir pašsi-
piktina ant io.

[Bl. 79^v] 4 Bet Iesus biloio iemus. Nera || Prarakas be czefties, tiktai
Tiewischkioia || ir namie prieg ūawuiū. 5 Ir ne galeio thę || ne iokio
darbo⁵ dariti, Tiktai nekuriemus || ligonims uŭdeia Rankas, ir pagiel-
beio⁶ || ios. 6 Ir nufsistebeios⁷ išch ių netikeghi- || mo.

Ir pereio Miestelius aplinkui, ir || mokino. 7 Ir pawadina Dwilika, ir
|| pradeies fiunte ios, pa du, Ir dawę ie- || mus Macę ant ne cziŭtų Dwafių.
8 Ir || prifake iemus, idant nieka fu^a ūawimi || ne neschtų ant kelio, tiktai
laŭda [ramti] || nei Kalitos, nei dūnos, nei penigų ioŭtoia⁸, || 9 bet idant
butų apŭiwlkę kurpemis, ir || idant neliwlketų dwiem Sermegom.

10 Ir biloio iemus, Kur įeifit ing Na- || mus, thę bukite, iki išch thę
eifite. 11 Ir || kurie iuŭ ne priįmma nei klaufa, Išch || thę išcheikite, ir
nukratikite dulkes nūg || iuŭ koiū, ing^b liudimą ant ių. Išch || tiesos,
ŭaukau^c iumus, Sodomai ir Gomor- || rai Paŭkucziaufame Sude pig-
giaus [leng- || wiaus] bus, ne kaip takiam Miestui.

12 Ir anis išcheio, ir Sake. Idant || Gailētunŭ. 13 Ir išchware daugia
Welinų, || ir tepe daugia Ligoniū Oleumi, išch- || gididami^d iūs.

[Bl. 80^r] 14 Ir^e Išchgirda tatai karalius Herodas || (neŭa wardas io
iau buwo ŭchloweia^{f,9}) Ir || biloio, Ianas krikŭchtitąias išch numiru- ||
fių kiele¹⁰, todie¹¹ dara takius Darbus. || 15 Bet¹² kiti biloio, ¹Elia-
ŭchus ira¹³, O kiti, || Prarakas ira, angu¹⁴ wienas išch Prarakū. ||
16 Bet¹⁵ kaip tatai Herodas girdeio, biloio, || Ionas¹⁶ ira, kurį eŭch nu-
kirtinoiau¹⁷, tas || išch numirufių¹⁸ prifikiele.

17 Bet¹⁹ ghis Herodas iŭsiuntę buwo, || ir Iana ŭgaudinęs, ir Ap-
kaļę, delei || Herodios, ŭawo brolio Philipppo moteries. || Neŭa ¹ri¹²⁰

GS: ^a <I> *verdeutlicht* ^b *Sfk aus an** ^c s. Anm. S. *387 ^d *Sfk aus ir** ^e in *Sfk erg.* ^f *Sfk aus ŭchlo-
weie* □

KS: ¹ kokia tatai išchmintis ² Rankas ³ ūtoiesi ⁴ <gestr.* ⁵ Darbo ⁶ pagelbeio ⁷ ghis nufsi-
stebeio ⁸ *gl. Gal. im gurtel* □ *Gal. Cziariaŭle* ⁹ *gl. Gal. bekand* □ *Gal. + apŭkelptas* | *Gedk. +*
paŭŭŭtamas ¹⁰ kieleŭi ¹¹ todel ¹² O ¹³ Tai Eliaŭchus ira ¹⁴ alba ¹⁵ O ¹⁶ Ianas ¹⁷ nukirf-
dinoiau ¹⁸ Numirufių ¹⁹ O ²⁰ ię □ *Bl. 80^r oben re. rot Marc: c. 6.* □

BNT(F): Bl. 79^v am re. Rand leichter Textverlust □

buwo wedeš^{a11}. 18 Bet² Ianas || biloio Herodui, 「Ne tiefa³ ira, kaip⁴ || tu sawo brolio⁵ moterį turi. 19 Bet⁶ He- || rodias 「İpende iam ſabangus [tikoio]⁷ || noredama ghī⁸ uſmuſchti⁹, ir ne galeio. || 20 Bet¹⁰ Herodas bįjoios¹¹ Iano, neſa ſjinoio, || kaip¹² gieras ir teiſus¹³ Wiras būwo, ir laike || ghī czeſtija [bįjoios io^b] ir klaufe io || daugioſa daiktoſu [biloſu] ir rodas^c ghī || girdeio.

21 Bei ateio patogus diena, kaip¹⁴ || Herodas dienoia¹⁵ sawo Vſgi-mimo, Wecze- || rę pagatawija [dawe] Ercikiamus || ir Schimtinikamus ir Wiriaufiemus Gali- || leos. 22 Tada įeia Dukte^d Herodios, || ir ſcho-kineio¹⁶. Ir intika Herodui || ir thiemus kurie pas ſtalą ſedeio. || [Bl. 80^v] Tada biloio Karalius Mergaitei. Pra- || ſchikes nug manęs ko nori, dūſiu taw. || 23 Ir priſieke anai Priſiega, ką nug || manęs praſchifi, duſiu taw, iki puſſies || mano karaliſtes. 24 Ghi iſcheiuſi^e, bilo- || io Motinai sawo, Ko praſchifiū? Ana || biloio, Galwā Iano Kriſchtitoio.

25 Ir ghi toiau įeio greitai kara- || liauſp, praſche, bilodama, Nariu ida<n>t || man dotumbei toiaus ant Bliudo, gal- || wā Iano Kriſchtitoio. 26 Karalius || uſuſituſija, Bet¹⁷ wienok delei Priſe- || gos, ir anū, kurie uſu ſtalą ſedeio, ne || noreia uſuſiginti [lios atmeſti] 27 Ir || toiaus nuſiunte Karalius Kotā, liepdams || atneſchti io Galwā. Taſſai nueięs, nu- || kirta ghī apkalime, 28 ir atneſche io Galwā || ant bliudo^f, ir dawe¹⁸ Mergaitei, ir Mer- || gaitė dawe Augiwei. 29 Ir kaip tatai^g iſch- || girda io Mokintinei, ateio, ir 「eme io || kunā, padeio ing grabā¹⁹.

30 Ir Apaſchtalai ſuſieijo prieg Je- || ſaus, ir paſake iam tai wiſſa, ir ka ie || darę ir mokinę buwo. 31 Ir ghis biloia || iemus. Eikime ipaczei ing Puſtinę, || ir atſijlſekites maſa. 「Neſa bu- || wa daugia, atencziū^h ir atſtoencziū, || ir 「ne tureio gana czieſo walgitiⁱ¹²⁰. || [Bl. 81^r] 32 Ir ghis nueijo Laiwu ing wietā puſtā || ipaczei. 33 Ir Szmones regei 「ghī || nuenti,

GS: ^a Sfk aus wede+ ^b s. Anm. S. *387 ^c Sfk aus io* ^d Sfk aus + ^e Sfk aus iſcheio ^f Sfk aus bluđ ^g Sfk aus ta+ ^h Sfk für Neſa ių buwa daugia, +* ⁱ Sfk aus priſiwalgiti ^j Ūf, vgl. L. Vnd das Volck ſahe ſie (3. Pl.) wegfaren* □

KS: ¹ ghis ię buwo wedeš ² O ³ Gal. Ne tikra ⁴ iog ⁵ Brolio ⁶ O ⁷ Gal. + gaudineia ghī □ gl. B. nachſtellen ⁸ gho | lio | ghī s. BNT(F)* ⁹ nuſawinti ¹⁰ O ¹¹ bįjoiosi ¹² iog ¹³ Gal. ſchwentas* ¹⁴ iog ¹⁵ dienoie ¹⁶ plenſche ¹⁷ O ¹⁸ dawe ta ¹⁹ eme (3. Prät., Nasalzeichen der GS nicht geſtr.) io kunā, [ir] padeio ing grabā | eme io kunā, ir iſchdeia ghī grabe* ²⁰ ne ſpeio walgiti □ Bl. 81^r oben re. rot Marc: c. 6. □

|| ir daugia paſinna io, ir nutekeio the || po drauge peſti, iſch wiſu Mieſtū, ir || pranoko ios, ir ateijo iop. **34** Ir Jeſus || iſcheiſes, regeia daugibę Szmonių, || ir paſigaileio ant ių, «Nefa buwo ie¹ || kaip Awis be wieno² Piemenes. Ir || pradeio ilgą Kofanį.

35 Ir dienai ſatūg nueius^a, eiō^b || io Mokintinei iop, bilodami, Schitai || puſtine, ir diena proeiō^c, **36** Atleiſk ies^d nug || ſawęs, idant eitū aplinkui ing Kiemus || ir Mieſtelius, ir pirktu ſaw Dūnos, nefa || netur ko walgiti. **37** Bet³ Jeſus atſake || ir biloio iemus. Ius iemus dukite walgiti. || Ir ghie biloia iam, Er eiſim tada, ir || uſſ du ſchimtu pinnigu Dūnos pirkſim? || ir iemus walgiti duſim^e?

38 Bet⁴ ghis biloio iemus, Kiek dū- || nos turrit, eiket ir weiſdeket. Ir kaip || paſinna^{f,5}, biloio, Penkis^g, ir dwi Szu- || wi. **39** Ir ghis priſake iemus, idant wiſi || paſigultū^h [atſiſliektū⁶ paſi- || ſieſtūⁱ] ailiomis^{j,7}, ant ſalios ſolies. || **40** Ir anis paſiſedo ailiomis⁸, «ſchim- || tai^k ir ſchintai penkias deſchimis ir || penkias deſchimis⁹. **41** Ir ghis eme || [...] ¹⁰ «ana^l dweietą ſuwū^{m,11} || [Bl. 81^v] Ir pawiſdeio Dangauſp, ir diekawoio, || ir lauſe Duoną [kepalus] ir dawe Mo- || kintinems, idant ieⁿ aniemus pakieltū || [padetū] Ir anie dwi Szuwi iſch- || dalija wiſiemus. **42** Ir walge wiſi, ir || priwalge. **43** Ir ſurinka trupucziū, dwi- || || lika «pilnas reiſges¹², ir nug ſuwū. **44** Ir || kurie walge, buwa penki tukſchtantis || Wirū.

45 Ir toiaus priwerte ſawo Mokinti- || nius, «kaip in Laiwā eio, ir pirm io nu- || eio [pereijo]¹³ in Bethſaida, ikki ghis || atleiſtu ſmones nūg ſawęs. **46** Ir kaip || anas atprowija [atleida]^o uſſeia ant || Kalno melſtūſe. **47** Ir wakarą Laiwas || buwo widui ant Marių, o ghis wienas || ant kraſchto. **48** Ir regeio, kaip¹⁴ anis || procewoios¹⁵ irdami, Nefa weias iemus || buwo į akis [prieſch].

GS: ^a Sfk für + ^b Sfk aus io ^c Sfk aus pro ^d Sfk aus ie* ^e Sfk aus du+ ^f gl. erkund<en> ^g Genus!* ^h Sfk für atligul ⁱ in Sfk erg. ^j gl. bei tiſch voll<en> ^k Sfk aus ir ^l Sfk aus ++ ^m Sfk für anie dwi ſchuwi* ⁿ Sfk aus ++ ^o in Sfk erg. □

KS: ¹ WSt Nefa ie buwo ² gestr. ³ O ⁴ O ⁵ Gal. pertirie ⁶ atſiſliektū* ⁷ Gal. + budu ſtalu* ⁸ Ailiomis ⁹ po ſchimtas ir ſchimtas, po penkias deſchimis ir penkias deſchimis ¹⁰ Gal. tas penkas dūnas, ir ¹¹ Dweietą ſuwū* ¹² reiſgiu* ¹³ ing Laiwā eiti ir pirm io nueiti [pereijo]* ¹⁴ kaipo ¹⁵ procewoiosi □

BNT(F): Bl. 81^v vorletzte Zeile am re. Rand leichter Textverlust □

Ir kaip ant ketwirta ¹budeghimo || nakties [waktos]¹ ataijo iumpi, waikšch- || czodams ant Mariū, 49 ir² ghis noreio || iūs praeiti. Ir išchwidę ghī ant Ma- || rių waikšhczoianti, taries, kaip³ butų || Monas^{a,4}, ir šchauke. 50 Nefa regeio ghī || wiſi, ir iſsiganda. Bet toiaus kal- || beia ſu ieis, bilodams iemus. ¹Ne nuſi- || ganſkite^{b,5}. Eſch eſmi. Neſibijoket. 51 Ir ieio || [Bl. 82^r] iump ing Laiwā, Ir weias nuſſiramde. || Ir anis nuſſigando^{c,6} ir nuſſiſte- || beio permiera⁷. 52 Nefa nieko ne buwo || kitreſni paſtoię iſch anų Dūnų, ir || ių ſchirdis buwa appiekufi^{d,8}.

53 Ir kaip buwo pereghę, ateio ing || Szemen GeneZareth, ir ires^e kraſch- || top. 54 Ir kaip iſcheio iſch Laiwo, to- || iaus paſinna ghī^f. 55 Ir nutekeio wiſi || ingi wiſſas ſchalimanſes^g Szemes, || ir pradeio atweſhti ligonius ant patalų, || kur girdeio, ghī eſanti. 56 Ir kur iei- || lawa ing Mieſtelius, angu Mieſtus, angu || Kiemus, czia padedawa ligonius ant || Turgaus, melſdamies, idant tiktai ¹Szambā || [ſiulę]⁹ io Rubo pakrutinti galetų, ir || wiſi kurie io pakrutina iſchgija.

VII.

1 Ir ataijo iopi Pharifeuſchai, ir ne- || kurie iſch Raſchtinikų kurie iſch Je- || ruſalem ataię buwo. 2 Ir kaip iſchwida || nekurius iſch Mokintinių io paſpalito- || miſ¹⁰, tai eſti, ne maſgotomis rankomis Duo- || ną walganczius, peike tai. 3 Nefa Pha- || riſeuſchai ir wiſi Szidai ne walgo, net || rankas tankiei¹¹ numaſgaie, Laikidomi || taip iſtatimus Wireſnių. 4 Ir pareghę iſch || Turgaus, ne walga, net nuſſiprauſę. Ir || tų daiktų daugia ira, kurius laikiti prieme, || [Bl. 82^v] kaip maſgoghima, ¹kupkų ir kanaukų¹² || ir waro indų, ir ſtalų.

5 Klaufe tada ghi Pharifeuſchai || ir Raſchtinikai, kodel ne waikšch-

GS: ^a gl. Geſpenſt ^b gl. getroft ^c Sfk für nuſſiſteb* ^d Sfk für + ^e Sfk für ei* ^f Sfk aus ++ ^g Sfk für ſali~ □

KS: ¹ waktos *gestr.* ² Ir ³ iog ⁴ Gedk.?. + blaſnas ⁵ gl. Gal. ſeid getroft □ Gal. + Ne nuſiminkit ⁶ Nuſſigando ⁷ permiera ⁸ gl. B. v(er)ſtarret □ Gal. paſtipuſi* ⁹ gl. Gedk.? Saum □ Gedk. *unv.* Var. Rumbas ¹⁰ Gal. tokiamis* | B. necziſtomis □ gl. B. alių brudnomis s. BNT(F) ¹¹ tankei ¹² gl. trinckgeſß vnd krüge □ Zur Kennzeichnung der Verſanfänge in Mk 7 s. BNT(F) □ Bl. 82^r oben re. rot Marc: c. 6. 7. □

czoia || tawo Mokintinei pagal Inſtatimū Wi- || refniū, bet walga dūnā ne maſgo- || mis rankomis? 6 Bet¹ ghis atſake, ir || biloio iemus, Kaip graſei ape ius || Weidamainius Eſaiſchus^a prarakawo || [praneſche] kaip raſchita ira. Schos || Szmones garbin mane lupomis, Bet² ſchir- || dis iu ira tali nūg manęs. 7 Bet³ no- || proſna ira, kaip⁴ anie man flu- ſjā, mo- || kindomi toki mokſā, kurſai tiktai Szmo- || niū iſtatimas ira. 8 Ius apleidzet Die- || wo Priſakimus, ir laikot [klaufot]^b || Szmoniū iſtatimus^c, ape kupkū || ir Kanaukū maſgoghima, ir tam ligus || daugia darot.

9 Ir biloia iemus, Kaip graſei at- || metet Diewo priſakimus, idant ſawo iſtati- || mus pilnawotumbit. 10 Nefa Moſeſchus || biloio. Tawo Tiewā ir tawo Motinā || garbink, Ir kas Tiewui angu⁵ Motinai || kiek⁶, te numirſchta ſmercziu. 11 O ius || mokinat⁷. Iei kas ſaka Tiewui angu⁸ || Motinai, Korban (tai iſsimano, || [Bl. 83^r] ^fiei [...] affierawoiu^d, taw daugia giereſne⁹ ira) || tas gierai¹⁰ daro. 12 Ir ſchitaipo ne dūſtit || ghī nieko dariti ſawam Tiewu angu¹¹ || ſawo Motinai, 13 atſtatidomi^{e,12} Diewo ſjodī || per iuſū iſtatimus, kurius ius iſtatet. || Ir tam ligus daugia darot.

14 Ir atwadina ſawenſp wiſā Pulkā, || ir bilola iemus, klaufiket manęs wiſi, || ir numanikite. 15 Nera nieko iſch || lauko Szmogaus, kas galetū ghī paſpa- || litā¹³ dariti, iei ing ghī ieit. Bet kas || iſch io iſcheit, tai ira, kas Szmogū pa- || ſpalitā¹⁴ daro¹⁵. 16 Iei^f kas tur auſū || ant klaufimo, te klaufo¹⁶.

17 Ir kaip nūg Szmoniū ing Namus || ateio, klaufe ghī⁸ io Mokintinei delei || ſcho Priliginimo. 18 Ir ghis biloio iemus || Er ir ius taip ^fne iſchmanā eſte¹⁷? Er || ne numanot, kaip¹⁸ wis, kas lauke ira, ir || ing Szmogū eit, tai ne gal ghī paſpali- || tā¹⁹ dariti? 19 Nefa ne eit ing io ſchirdi, || bet ing pilwā, ir iſcheit per ^fprigimtaghī || iſcheghima^h, kurſai wiſā iſtrawā iſch- || cziftjā.

GS: ^a Sfk aus Eſai+ſchus ^b in Sfk erg. ^c Sfk für priſ* ^d L. wenn ichs opffere ^e Sfk aus ir ^f Sfk für Kaſ* ^g Sfk aus io ^h gl. Naturliche gang ⁱ gl. zu 7,6 Eſa: 29. (Jes. 29,13) □

KS: 1.2.3 O ⁴ iog ⁵ alba ⁶ keik ⁷ mokat ⁸ Gedk.? alba ⁹ gereſne ¹⁰ gerai ¹¹ alba ¹² atmeſdami ¹³ necziſtu ¹⁴ necziſtu ¹⁵ dara ¹⁶ klaufa ¹⁷ ne iſchmanat Nasalzeichen der GS nicht geſtr. ¹⁸ iog ¹⁹ necziſtu □ Bl. 83^r oben re. rot Marc: c. 7. □

20 Ir biloio, kas isch Szmogaus || ischeit, tai padara šmogų pašpalitą, || 21 Nesa isch widaus schirdes Szmogaus, || ischeit piktos dumos, per-
 šęghimas^a Wenczawonistes, || Kiekščifta¹, Rašbaįšta, 22 Wagišta,
 Godas, || [Bl. 83^v] smirdifta^b [latrista] wilius, necziftastis, || piktaakis²,
 Blufniste, didzawimas, ne isch- || mintis. 23 Wifsi thie pikti daiktai
 ischeit || isch widaus, ir daro Szmogų pašpalitą³.

24 Ir ^rkielefi, ir eio⁴ isch thę ing Ru- || bežius^c Tyro^d ir Sidono. Ir
 ieio || ing Namus, ne noredams ieib kas tai ši- || notų, ir ne galeio
 pašlieptas buti. 25 Ne- || ša Moterischke ape gų girdeiufi buwo, ||
 kurios dukteraite necziftą Dwašę tureio. || Ta ateio, ir parpūle thies
 koių io, 26 ir⁵ || buwo Moterischke Grekischka isch Sy- || ropheniceos.
 Ir melde gų, idant ghįsai || Weliną isch ios^e dukters ischwari- || tų.

27 Bet⁶ Jėsus biloio iei. Tepriwalga pirm || Waikai. Negrąžu ira, imti
 duą || Waikų, ir pamesti Schunims. 28 Bet⁷ || gų atšake ir biloio iam.
 Taip Wiesch- || patie. Bet⁸ wienok walga Schunitei || po štalų, nųg
 trupuczių Waikų. 29 Ir || ghis biloio iei, Delei to šodzo, eik^f || Welinas
 isch tawo Dukteries ischeijo. || 30 Ir gų nueio ing šawo Namus, ir
 rado, || weliną⁹ ischeiufi, ir Dukterį be gulen- || cę ant patalo.

31 Ir kaip wel ischeio isch araikų¹⁰ || Tyro ir Sidono, ateijo Mariump
 Gali- || [Bl. 84^r] leiczikump, widui rubežių deščim- || ties Miestų. 32 Ir
 atnešche iam Kurtinį, || be šado, Ir melde gų, idant Ran- || ką ant io
 detų.

33 Ir eme gų nųg Pulko ipaczei, || ir deio iam pirschtus ing aufis,
 ir špiaude, || ir pakrutina [dašsiliteio] io liežuwi¹¹, || 34 ir pawisdeio
 Danguna, atfidušawo, ir || biloio iam. Hephethah, tai esti, atši- || werk.
 35 Ir toiaus atšiwere io aufis, ir || rischis liežuwiu io išsirišcha, ir kal-
 || beia tikrai. 36 Ir ušakie iemus, idant || ne wienam ne šakitu Bet¹² ių
 daugiaus || ghis uššake, ių daugiaus anis ischplatinoio, || 37 ir nušsi-
 štebeio per miera, ir biloio. Ghis¹³ || wis gierai¹⁴ padare, kurtinius dara
 || girdinczius, ir be šado kalbanczius.

GS: ^a s. Anm. S. *390 ^b Sfk aus smirdifte ^c Sfk aus Rubesch ^d Sfk aus C ^e Sfk für iūs ^f Sfk aus
 ei+ □

KS: ¹ Kekščifta ² gl. Gedk. šalckis auge □ Gedk. + smirda akis ³ necziftu ⁴ kielefi (jetzt
 Ptz.) eio ⁵ Ir ^{6,7,8} O ⁹ Weliną ¹⁰ rubežiu ¹¹ Liežuwi ¹² O ¹³ Ghifai ¹⁴ gerai □ Pv. bei
 7,31 rot Euang. Dom: 12. pošt Trin. Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und das
 Perikopenende in Vs. 37 rot unterstrichen, □ Bl. 84^r oben re. rot Marc: c. 7. 8. □

VIII.

1 Tu cziefu, kaip¹ daugia Szmoniu || pribuwa², ir ne tureio ko walgiti, wa- || dina Jefus sawo Mokintinius sawenſp || ir biloio iemus. 2 Gailios Szmoniū, nes || iau tris dienas pas mane laikos³, o ne tur || ko walgiti. 3 Nefa iei ne walgijufius || nug sawes namopri^a leifcziau, ant kelio || apalptu^b, nefa kiti ifch tola buwo ateien.

4 Mokintinei io atfake iam, kur⁴ imam || [Bl. 84^v] Dūna^c ſchicze puſczoia⁵, idant anūs pafa- || tintumbim? 5 Ir ghis klaufe iūs, kiek || duonos turit? Ghie biloio. Septinetą. || 6 Ir ghis prifake Szmonims, idant ant || Szemes atſiflektų [paſſiſeftų^d] Ir eme || ſeptinetą dūnu⁶ [kepalų] ir diekawoia || ir lauſe ios^e, ir dawe ios Mokinti- || nims⁷ sawo, idant anis ios pakiektų⁸ [pa- || detų]^f Ir anis padeio⁹ Szmonims. 7 Ir || tureio maſa Szuwelių. Ir diekawoia || ir liepe ir tas padeti¹⁰. 8 Bet¹¹ anis walge || ir ſtoios ſatųs [priwalge] Ir ſurinka || atlikufių trupucziu ſeptines reifges. 9 Ir || buwa ių ape kieturis¹² tukſchczius^g, ku- || rie walge buwo. Ir atleida¹³ ius nug fa- || węs.

10 Ir toiau įeio ing Laiwā ſu ſawa || Mokintineis, ir ateijo ing Szemę Dal- || manutha^h. 11 Ir Pharifeuſchai iſcheijo, || ir pradeio ſu iū ſuſi- klaufinetiⁱ, megi- || no ghi, ir geide nūg io Szenklā iſch || Dangaus. 12 Ir ghis nuſſiduſawo Dwafja¹⁴ || ſawo, ir biloio. Kam̃ ſchi Gimine iefch- || ka ſjenklų? Iſch tieſos ſakau iumus, || Ne bus ſchei Giminei ne wienas ſjenk- || las dūtas. 13 Ir palika iūs, ir eijo wel ing || Laiwā, ir eijo ing ſche ſchale.

[Bl. 85^r] 14 Ir buwa uſzumirſche Dūnā ſu || ſawimi imti, ir ne tureio Laiwe ſu ſa- || wim tiktai wieną kepalā. 15 Ir prifa- || ke iemus, 'Ir

GS: [a desideratum editoris] ^b Sfk aus apa+ptu ^c Sfk aus d ^d Sfk aus paſſi+ ^e Genus!* ^f in Sfk erg. ^g s. Anm. S. *390 ^h Sfk aus Dalmanuta ⁱ Sfk aus ſuſſiklaufi+ ^j Sfk aus Kā Nasalzeichen nach Sfk nicht gestr. □

KS: 1 kada 2 ſufirinka 3 meſchkoij 4 iſch kur | kur 5 puſczoia 6< Dūnu 7 Mokintiniams 8 pakeltų 9 pakele ias 10 pakelti 11 O 12 keturi<us> 13 paleida 14 Dwafja □ Pv. bei 8,1 rot Euang: Dom: Septima poſt Trin. Perikopentext in roten Klammern, Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 9 rot unterstrichen □ Zur Kennzeichnung der Versanfänge in Mk 8 s. BNT(F) □ Bl. 85^r oben re. rot Marc: c. 8., unten Mitte Lagenbezeichnung L □ BNT(F): Bl. 84^v am re. Rand leichter Textverlust □

biloio¹ Weifdekit, ir || faugokities^a, nug raugo Phariseuschų, || ir nūg raugo Herodo. 16 Ir anis bei || schē^b bei thē dumoia, bilodami tarp || fawēs. Tai ira, kaip² dunos ne turrim.

17 Ir Jėsus suprata tatai, ir biloio || iemus, Kam rupinaties [procewoiet] || kaip³ dūnos ne turit? Er dabar nieka || ne išchmanot, ir dabar ne efti^c kitri^d? || Er dabar turit appiėkufę schirdį iufuię⁴? || 18 Akis turit, o neregīt, ir auſis turit || o ne girdit, nei atmenat to, 19 Kada pen- || kis kepalus lauſžiau^e tarp penkis tukſch- || tantis, kiek pintinius pilnus trupu- || czių tada ſurinkot? Je atfake, || dwilika 20 Bet⁵ kada ſeptinetą lau- || ſžiau tarp kieturis tukſchtantis, kiek || kiek⁶ pintinius pilnus trupuczių tada || ſurinkot? Ghie atfake, ſeptinis. 21 Ir || ghis biloio iemus, Kamgi^f nieko^g ne || išchmanot?

22 Ir ateijo ing Bethſaida. Ir || atwede iop eklą⁷, melſdami ghī, idant^h || io daſſilitetų. 23 Ir nutwerens Ekląghī || ranka išchwede ghi išch Mieſtelio || [Bl. 85^v] [uſžu Mieſtelīⁱ] ir ſpiaude ing io a- || kis, ir uſždeio ant io Ranką ſawa, || ir klaufe ghī, Bau regetų ko? 24 Ir || ghis pa-wiſdeieš, biloio, Regiu Sžmo- || nes waikſchczoianczas, kaip kada || medžius regecziau. 25 Potam wel uſž- || deio rankas ant io akių, ir liepe ghī || wel weiſdeti. Ir buwo⁸ wel pataifitas, || kaip⁹ wiſ alchtrai regeti galeio. 26 Ir || fiunte [...] namiej, bilodams. Ne eik ing Mieſ- || telį, nei kam tų paſakik¹⁰.

27 Ir iſcheio Jėsus ir¹¹ io Mokintinei || ing mieſtelius Mieſto Ceſareos Phi- || lippo. Ir ant kelio klaufe ſawo Mokin- || tinus, bilodams iemus, Ką ſako Sžmo- || nes, mane ſanti? 28 Ie atfake, Sako, || kaip¹² eſi Ianas krikſchtitoias, kiti || ſaka, kaip¹³ eſi Eliošchus. Kiti, kaip¹⁴ || eſi Prarakų wienas. 29 Ir ghis biloia || iemus. Bet¹⁵ ius, ka ſakot^k, mane^l ſanti? || Tada atfake Petras, ir biloio iam. Tu || eſi Chriſtus. 30 Ir ghis apdraude iūs, || idant newienam ape ghī ne ſakitų.

31 Ir pradeio iūs mokinti. Sžmo- || gaus Sunus tur daugia kenteti,

GS: ^a Sfk aus faugog* ^b Sfk aus th ^c l. eſte s. BNT(F)* ^d Sfk aus ki+ ^e Sfk aus lauf+* ^f Sfk aus Kamg+ ^g Sfk aus nie+ ^h Sfk aus ir ⁱ Sfk aus uſžu Mieft+* ^j L. Vnd er ſchicket jn heim ^k Sfk aus ſakāt ^l Sfk für k*□

KS: ¹ priſake iemus, biloda(m)s (Ir der GS nicht geſtr.) ² iog ³ iog ⁴ iuſipi ⁵ O ⁶ geſtr. ⁷ Eklą ⁸ Gal. ſtaias ⁹ iog ¹⁰ tatai thę paſakik ¹¹ <i> verdeutlicht ¹² iog ¹³ iog ¹⁴ iog ¹⁵ O □ BNT(F): Bl. 85^v am re. Rand leichter Textverlust □

ir || atmestas buti nug Wirešnių ir ʽWiriau || šiuių kunigu^a ir Rasčti-
nikų, ir ʽuſ- || [Bl. 86^r] muſchtas [...] ^b, ir po trių dienų kielfis. || 32 Ir
kalbeio tą ſodį tikrai atwirai. || Ir Petras eme għi ſawęſp, pradedams
|| għi drauſti 33 Bet¹ għis apſigriſcha, || ir weiſdeio ing Mokintinius
ſawa, ir || apdraude Petrą, bilodams. Eik uſu || mane Schatane, Nefa
tu ne dumogħi || kas Diewo, bet kas Szmonių^c || ira.

34 Ir atwadina ſawęſp Pulką, ſu || ſawo Mokintineis, ir biloio iemus.
ʽʽKurfaiʽ^d || mane nor ſekti², te uſgina pats ſawe || ir teim ſawo Kriſų
ant ſawęſ, ir || teſek mane. 35 Nefa kurſai ſawo Szi- || watą nor iſchlai-
kiti, pames. Ir kas || Sziwatą ſawa pamet manes ir Euan- || gelios delei,
iſchlaikis. 36 Ką gielbetų³ || Szmogų, iei wiſsa Swietą gautų, ir || pa-
tratitų ſawo Duſchę ʽʽiſkados || daritu ſawo^e Duſcheiʽʽ^f? 37 Angu⁴ ką
gal || dūti Szmogus, kū ſawa Duſchę wadūtu? || 38 Bet⁵ kurſai giedųjaſi
manęſ ir mano || ſodžių, ſchoia iſch perſengimo^g Wen- || czowanieſtes^h
gimuſioia⁶ ir Grieſningoie || Gimineia, to ir Sunus Szmogaus gie- ||
diſis, kada atais, garbeia ſawo Tiewo, || ſu ſchwentais Anialais⁷.

IX.

1 Ir biloia iemus, Iſch tieſos ʽʽakau || [Bl. 86^v] ſakauⁱ iumus, Stow
niekurie ſchicze, || thie Smerties ne ragaus, iki regies || Karaliſtę Diewo
atenczę ſu mace. 2 Ir po ſcheſchų dienų, eme Jeſus || ʽprieg ſawęſ⁸
Petrą, ʽʽakubą ir Janą, || ir || uſwede iūs ant aukſchto kalno ipaczei ||
wienus⁹, ir perſimaine ʽpaſiſchwieteʽ || po ių^k akim. 3 Ir io Rubai
ſtoios ſkaif- || tus ir labai balti, kaip^l ſniegas, kaip¹⁰ || ių newienas
Daſjitoias^m ant Szæemes || taip baltus ne gal padariti. 4 Ir paſsiro- || de
iemus Eliofchus ſu Moſeſchumi, ir || kalbeio ſu Jeſumi.

5 Ir Petras atſakidams, biloia Ieſui, || Rabbi, ſchicze gier¹ ira buti.

GS: ^a *Sfk für Wiriausių kunigu* ^b *l. uſmulchtas buti** ^c *Sfk für Szmogau** ^d *Sfk aus Kas* ^e *Sfk aus +* ^f *in Sfk erg.* ^g *Sfk für Kie** ^h *Sfk aus Wen- || czowif* ⁱ *Doppelschreibung nicht gestr.** ^j *Sfk aus Iakuba, Jana* ^k *Sfk aus ium* ^l *Sfk aus w** ^m *gl. ferber* □ *Zur Verlegung des Versanfanges 9,1 durch Luther s. Anm. S. *391* □

KS: ¹ O ² Kurfai nor palkui mane eiti ³ gelbetų ⁴ Alba ⁵ O ⁶ gimuoie ⁷ Angelais ⁸ ſawęſp ⁹ *gestr.* ¹⁰ iog □ *Zur Kennzeichnung der Versanfänge in Mk 9 s. BNT(F) □ Bl. 86^r oben re. rot Marc: c. 8.* □

Pada- || rikim tris ¹Šchatrus² [Stonawiczias]^a || Taw wieną, Mofeschui wieną, ir Elioščui || wieną. 6 Bet³ nefsifinoio ką kalbąs, nefa || buwo ¹nufsigandę [nufsiminę]^b. 7 Ir ateijo || Debefis, tha apglopa^{c,4} iūs. Ir balfas lei- || dos išch Debefies, bilodamas Tas ira ma- || no mielas Sunus, tho klaufikite. 8 Ir to- || iaus ¹pa thū^d aplifzwalge, ir nieko ne re- || geio daugiaus, tiktai wieną Jefu pas || fawe.

9 Bet^{e,5} kaip nueio nūg kalno, užlake || [Bl. 87^r] iemus Jefus, idant ne wienam ne fakitų, || ką regeio, iki ¹Sunus Szmogaus kieltufe^{6,7} || išch numirufių. 10 Ir ghie palaike tą || Szodį sawip. Ir klaufesi kits kitą, || Kas ira tai prifsikieltifi^{f,8} išch numirufiu?

11 Ir ie klaufe io, bilodami. Iuk^g || šaka Raschtinikai, kaip⁹ Elioščus^h tur pirm || ateiti. 12 Bet¹⁰ ghis atfake, ir biloio iemus. || Tur tiefangi Elioščus pirm ateiti, ir || wifsa wel pataifiti. Taipaieg šmogaus || Sunus tur daugia kenteti, ir pakalbe- || tas [...] ¹¹, kaip raschita ira. 13 Bet¹² efch iumus || šakau, Elioščus ateijo, ir anis su iū || dare, ko noreio, kaip ape għi raschita ira.

14 Ir ateijo Mokintiniump sawump, || ir išchwida daugia Szmoniū aplinkui || anus¹³, ir Raschtinikų disputawoianczių || su ieis [šufsiklaufineianczių] 15 Ir toiaus || kaip wifsas Szmones għi išchwida, nufsi- || ganda, pritekeio, ir pasweikinoio għi. 16 Ir klaufe Raschtinikus, Ką disputawo- || iat su ieis?

17 Bet¹⁴ wienas išch Szmonių atfake || bilodams, Mištrai, efch Sunų sawo adwedzau || tawėsp, turintį Dwafę be šado, 18 ¹ir kur || għi su gauna¹⁵, drafka għi, ir puttoia¹⁶, ir || gręža¹⁷ dantimis, ir padžušta¹⁸. Kalbe- || iau su Mokintineis tawo, idant għiⁱ išchwaritu, || o anis ne gal.

[Bl. 87^v] 19 Ghis atfake iam, bilodams. O ne || tikintighi Gimine, kolei prieg iufu bu- || fiu? Kolei ius kięsiū? Wefkite^j || għi manenfp. 20 Ir atwede iop. Ir toia- || us kaip għi išchwida Dwafę, drafke || għi,

GS: ^a> gl. hütten ^b gl. v(er)störtzt ^c Sfk aus apglopa* □ gl. vberfchatten ^d s. Anm. S. *391
^e Sfk aus D* ^f s. BNT(F) ^g Sfk aus I+ ^h Sfk aus Eio~ ⁱ Genus!* ^j> Sfk aus Wefchkite □ Bl. 87^v
 oben li. Datumsangabe bei Mk 9,19 9. (Sfk zu 10.) Maij □

KS: ¹ ger ² Schertus ³ O ⁴ Gal. apllinka | B. užtæma ⁵ O ⁶ keltufe ⁷ Sunui Szmogaus pri-
 fikelufiam | Sunui Szmogaus prifikeluf ⁸ Gal. prifsikielims ⁹ gestr. ¹⁰ O ¹¹ Gal. pakalbetas
 buti ¹² O ¹³ ios ¹⁴ O ¹⁵ kuri kaip fugauna* ¹⁶ ghis puttoia ¹⁷ gl. B.? knirfch(en) □ B.
 grięž ¹⁸ džufsta □ Bl. 87^r oben re. rot Marc: c. 9. □

ir parpūle ant ŗemes, waliaios¹, || ir putawa. **21** Ir ghis klaufe io Tie || wā, ¹kaip fenei kaip² iam tatai prifsitika. || Atfake³, ifsch iaunifstos. **22** Ir tankiei⁴ imete || ghī ing ugnī ir wandenī, idant ghī || nuŗawintų. Bei⁵ iei kā gali fufsi- || milkes ant muſų, ir gielbek mus. **23** Bet⁶ || Iefus biloio iam, Iei tiketi galetumbei. || Wiſi daiktai pigus ira, tikinczamu-iam. || **24** Ir toiaus Waiko^a Tiewas ſchauke aſche- || romis, bilodams. Tikiu, mielas Wiefch- || patie, gielbek mana netikeghimā.

25 Kaip tada Jefus regeio, kaip⁷ ata- || tekeio Szmones, apdraude necziftā Dwa- || ſę, ir biloia iei. Tu nekalbanti ir ¹ne tikinti⁸ Dwafe, prifakau taw, idant || nug io iſcheitumbei, ir toliaus ing ghī || ne įeitumbei. **26** Tada ſchauke ir draf- || ke ghi didei, ir iſcheijo, ir ſtoios kaip || numiręs, ir daugia fake. Numire. **27** O Je- || [Bl. 88^r] ſus nutwe-res ghī ranka, attieſe ghī. || Ir ghis kielies⁹.

28 Ir kaip pareijo namie, klaufe ghī^b || Mokintinei io ipaczei, Kodiel¹⁰ mes ios || ne galeiom iſchwariti? **29** Ir ghis bi- || loia. Schita Gimine¹¹ kitu nieku || ne gal iſcheiti, tiktai per maldā ir || paſtni-kawimā.

30 Ir anis atſtoia iſch tē, ir waikſch- || czoio per Galileā, ir ne noreia ieib kas || tatai iſchtirtų [ſzinnotų]. **31** Bet¹² mo- || kinna¹³ ſawo Mokin-tinius, bilodams. || Szmogaus Sunus bus atroditas ¹ing Szmo- || nių rankas¹⁴, ir anis uſzumufch ghī. Ir || kaip bus uſzumufchtas^{c,15} kielis treczā diena. || **32** Bet¹⁶ anis to ſodzio ne permane¹⁷, ir bijoios¹⁸ || io klaufti.

33 Ir ateijo ing Kapernaų, ir^d budams^e || namie, klaufe ios, kā kal-beiot tarp || ſawęs ant kelio? **34** O anis tileio. Neſa || anis¹⁹ ant kelia tarp ſawęs buwo kalbe- || ie²⁰, kurſai butų Didefnis. **35** Ir ghis || fedos²¹, ir atwadina Dwilikā, ir biloio || iemus. Iei kas nor pirmas buti, ¹tas || tur paskiaufis buti²² po wiſų akim, || ir wiſų Tarnas. **36** Ir emens Waikelį, pa- || ſtate widui [tarp] ių, apſikabinno to || [Bl. 88^v] bilodams iemus. **37** Kurſai prijmma takį || Kudikin mano Wardā, mane prijmma.

GS: ^a Sfk aus T* ^b Sfk aus + ^c Sfk aus n* ^d Sfk aus i+ ^e Sfk aus budam+ □

KS: ¹ waliaiosi ² kada* ³ Ghis Atfake ⁴ tankei ⁵ O ⁶ O ⁷ iog ⁸ Gal. ne girdinti* ⁹ kieliesi ¹⁰ Kodel ¹¹ Gal. + weiſſe □ gl. B. art ¹² O ¹³ ghis moke ¹⁴ Szmonių rankasna ¹⁵ nuŗawintas ¹⁶ O ¹⁷ iſchmane ¹⁸ bijoiosi ¹⁹ gestr. ²⁰ Gal. wartoio □ gl. B. handl<en> ²¹ fedosi ²² tas buki (Sfk für te ſto) paskiaufis □ Bl. 88^r oben re. rot Marc: c. 9. □

BNT(F): Bl. 88^v am re. Rand der letzten Zeile leichter Textverlust □

|| Ir kurfai mane prijmma, ne mane^a || prijmma, bet tą, kurfai mane fiunte.

38 Bet¹ Ianas atľake iam, bilodams. || Miľtrai, regeiom wieną, Weliną iľch- || waranť tawo Wardana, kurfai mus || ne ľeke, ir mes uľľufakiem² iam, todiel || kaip³ mus ne ľeke. 39 Bet⁴ Iefus biloio, || Ne turit iam uľľufakiti. Nefa nera || kas⁵ daritų Darbą kakį ing mano Wardą, || ʽir galetų toiaus pikt ape mane kalbeti⁶. || 40 Kas ne ira priefch mus, fu mumis ira.

41 Bet⁷ iei kas ius girda kupka⁸ wan- || denio mano Wardana, todiel⁹ kaip¹⁰ Chriľ- || tu priklaufot. Iľch tiefos, ľakau iumus, || ne bus ne uľľumoketa iam. 42 Ir kas ma- || ľľuių tų wienan piktin, kurie ing mane || tik, tam butų giereľne, kaip¹¹ iam Ak- || muo melnicľos ant io kaklo uľľkabin- || tas butų¹², ir ing Marias butų imeľtas.

43 Bet¹³ iei piktin tawe Ranka^b tawo, || atkirľk^{c,14}. Giereľni taw ira, kaip¹⁵ ing Sľi- || wata Luoľchas^d ieifi, ne kaip dwi ranki || turedams, nueifi¹⁶ ing pekľa¹⁷, ing aną || amľľiną Vgňi, 44 kur Kirmele^e ių ne mirľchta || [Bl. 89^r] ir Vgňis ių nefuľęľa. 45.46 [...]18.

47 Iei piktin tawe Akis tawo, at- || meľk ie nųľ tawęľ, Giereľne taw ira, || kaip¹⁹ wienakis ing karaliťę Diewo ieifi, || net kaip²⁰ dwi aki turetumbei, ir bu- || tumbei^f ing Peklos Vgňi imeľtas, 48 kur || kirmele ių ne mirľchta, ir vgnis^g ių || ne ľuľęľa.

49 Wis tur Vgnimi ľudita buti, ir || wiľľas Affieras ľudľamas ira druľka. || 50 Druľka gier²¹ ira, Bet iei druľka pa- || genda^h, kű ʽľudis [dies]²²? Turekite druľ- || kos ľawimp, ir turekite pakaių tarp ľawęľ.

GS: ^a Sfk für p* ^b Sfk aus + ^c Sfk aus atkir+ ^d gl. Kröpel ^e Sfk aus kirm+ ^f Sfk aus butumb++
^g Sfk aus u~ ^h Sfk aus pagin~ □ gl. thum □

KS: ¹ O ² uľľufakem ³ iog ⁴ O ⁵ kuris ⁶ ir toiaus ... kalbeti *unvollst. Korr.** ⁷ O ⁸ kapka
⁹ todel ¹⁰ iog ¹¹ iog ¹² gestr. ¹³ O ¹⁴ atkirľk ie ¹⁵ iog ¹⁶ nueitumbei ¹⁷< Pekľa ¹⁸ Gal.
45 Iei piktin tawe kaia tawa, nukirľk tą, Ira taw || giereľni, ʽkaip tuʽ (Sfk B. iog) nefweiks ||
ing Sľiwata ieifi, Ne || kaip dwi koghi turedams, || butumbei ing pekľa imeľtas || ing amľľina
vgňi, 46 kur iu || kirmele ne mirľchta, ir || iu vgnis nefuľęľa* ¹⁹ iog ²⁰ iog ²¹ ger* ²² dies
gestr. | + | ʽie atprowis *schließende Klammer fehlt*, s. BNT(F) □ gl. zu 9,49 q: d: quemadmo ||
dum olim fine || ľale, nulla hof | tia Deo accepta erat, || ľic ľine tribulatione || nemo Deo gra-
|| tus* □ Bl. 89^r oben re. rot Marc: c. 9. 10. □

X.

1 Ir ʿišcheio, nueidams^{a,1} išch tē ing || schales^{b,2} Szidawos, ʿana pufse Jordana³. Ir || Szmones wel pulkais eijo iop, ir⁴ pagal || budą sawo, ʿmokinna ios [...]^c.

2 Ir Phariseuschai ʿpriženge ghī, klaufe⁵ || Er galetų Wiras škirties nūg Moteries || sawo, ʿmegindomi [gundindami]⁶ ghī to. || 3 Bet⁷ ghis atfake, ir biloio Ką prifake || iumus Mofeschus? 4 Je tare, Mofe^d pa- || wele, rafchiti ʿGromatą atfiskirimo^{e,8}, || ir škirties. 5 Jėsus atfake, ir biloia || iumus. Delei iufų schirdies eklibes || [apfiskietawimo] ghis toki prišakimą || iumus rafche. 6 Bet⁹ išch pradžos Su- || [Bl. 89^v] twerimo, futwere^f ius Die- || was Wirą ir Moterį. 7 Todiel¹⁰ apleis || Szmogus sawo Tiewą ir Motiną, ir || prištos sawo Moterei¹¹. 8 Ir bus anū du || wienas Kunas. Iragi tada || ne⁸ du bet wienas kunas. 9 Ką tada Die- || was fuglaude [fuwede] Szmogus ne || tur škirti.

10 Ir namie wel klaufe ghī io Mo- || kintinei ape tatai. 11 Ir ghis biloio iem<us>. || Kursai škirres nug sawo Moters, kitą || wefdams, tas ūlauŕa [fuarda]^h ant ios || Wenczawoniŕtę. 12 Ir iei Moteriŕŕke || ŕkireŕiⁱ nūg sawo Wiro, kitop nutekeda- || ma, fuarda sawo Wenczawoniŕtę.

13 Ir atneŕche Waikelius [...] ¹² idant ių || daŕsilitetų. Bet¹³ mokintinei apbaro || anus^j, kurie ios neŕche^k. 14 Bet¹⁴ kaip || tatai Jėsus regeio, papika, ir biloio ie- || mus. Leiŕket Waikelius manenŕp eiti, || ir nedraufket anų, Neŕa takių ira || karaliŕte Diewo. 15 Išch tieŕos ŕakau || iumus, kursai^l karaliŕtes Diewo ne pri- || imma, kaip Waikelis, ne ieis ing ghe. || 16 Ir apŕikabinna ių, ir uŕŕdeio Rankas || ant ių, ir perŕjegnoia anus¹⁵.

GS: ^a Sfk aus iŕcheio ir* ^b Sfk für ŕa ^c L. leret er ŕie abermal [^d desideratum editoris] ^e gl. B. Scheidbrieff ^f Sfk für ne buwo taip* ^g Sfk für anu | anū du ^h in Sfk erg. ⁱ Sfk aus [+ ^j Sfk für ios ^k Sfk für at~ ^l Sfk aus kas □ gl. zu 10,4 Deut. 24 (Dt 24,1), gl. bei 10,6 Gen: 2 (Gen 2,24 gehört zu Mk 10,7,8, zu Mk 10,6 gehört Gen 1,27) □

KS: ¹ Ir ghis kelensi, nueia ² ŕchalis ³ uŕŕu Jordana ⁴ o ghis ⁵ priženge, klaufe io ⁶ megindomi gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ⁷ O ⁸ Gedk. + p(er)ŕkirima gramata* ⁹ O ¹⁰ Todel ¹¹ Motereŕp ¹² Gal. iap ^{13,14} O ¹⁵ ios □ Zur Kennzeichnung der Versanfänge in Mk 10 s. BNT(F) □ Bl. 90^r oben re. rot Marc: c. 10. □

[Bl. 90^r] 17 Ir kaip išcheiēns buwo ant kelio, || pratekeio wienas, klaupes po io akim, || ir klaufe ghī, Gierafis¹ Miftre, ką || darifiu, idant amſjiną Sziwatą ap- || turecziau [paweldecziau]^a 18 Bet² Jefus || biloio iam, Kam wadini mane gierą? || Niekas ira gieras, tiktai wienatighis || Diewas. 19 Szinai iuk Prifakimū Die- || wo, †Ne perſenki³ Wencza-woniftes. || Ne uſmufchk. Ne wok. Ne kalbek || ne teiſaus liudimo. Newieno ne pri- || gaudinek. Czeſtawok⁴ tawo Tiewą ir || Augiwę. 20 Bet⁵ ghis atfake, ir biloio || iam, Miftre, Tatai wis laikiau nūg || iauniftes ſawo. 21 Ir Jefus pawifdeio || ant io, ir mileio ghī, ir biloio iamui. || Wieno be reik taw. Eik, pardūk wis || ką turri, ir duk vbaga-mus, tada turefi || ſkarbą danguiē, ir ateik, ir †ſek mane⁶, || ir imk kriſčių ant tawel^b 22 Bet⁷ ghis || uſuſimutija ant⁸ tų ſodzių, ir atſto- || io rupeſtingas⁹, neſa daugia tureio lobio.

23 Ir Ieſus apfiſzwalge, ir biloio Mo- || kintinems ſawiems. Kaip †war-gieī [ne pigai]^{c10} || Bagotieghi įeis ing Karaliſtę Diewo || 24 Bet¹¹ Mokintinei nuſſigando ant io Szodzu^d, || Bet¹² Jefus wel atfake, ir biloio iemus. || Mieli Waikai, kaip ne pigu †ira tiemus^e, || [Bl. 90^v] kurie ant bagotifties nuſſitik, ing Ka- || raliſtę Diewo ieiti. || 25 Pigiaus^f ira, Wer- || bludui per auſi¹³ adatos eiti, nei Bago- || tam ing Karaliſtę Diewo eiti. 26 Bet || anis iū daugiaus nuſſiganda, ir biloia || tarp ſawęs, Kaſgi gal iſchganitas buti? || 27 Bet Ieſus weiſdeio ing iūs, ir biloio. || Szmonifą tatai ne pigu, bet ne Die- || wiep. Neſa wiſi daiktai piggus ira || Diewiep.

28 Tada biloio iam Petras, Schitai, || mes wis apleidom, ir †ſekiem tawe¹⁴, 29 Jefus || atfake, ir biloio, Iſch tiefos, ſakau iumus || Newienoſ nera, kurſai apleidza || Vki^h, angu¹⁵ Brolius, angu¹⁶ Seſeres, || angu¹⁷ Tiewą, angu¹⁸ Augiwę, angu¹⁹ Motę, || angu²⁰ Waikus, angu²¹ Laukus delei ma- || nės, ir delei Euangelios, 30 kaip²² ne imtų || ſchimtoropą²³, nū ſcheme czieſeⁱ, || †Vki ir Brolius, ir Seſeres, ir Augiwę, || ir Waikus,

GS: ^a in *Sfk erg.*, *Fragezeichen hinter apturecziau überschrieben* [^b desideratum editoris] ^c > in *Sfk erg.* ^d *Sfk aus Szodzo* ^e *Sfk für ira, kur** ^f *Sfk für Bet anis iū daugiaus nuſſiganda* ^g *Sfk für Ner +++** ^h *Sfk für nam** ⁱ *Sfk für Swiete* ^j *Sfk aus Vki*, □

KS: 1 Gerafis 2 O 3 Ne perſenk(i) | Ne perſenk 4 Garbink 5 O 6 eik paſkui mane 7 O 8 delei 9 Imutnas 10 + trudnai 11 O 12 *gestr. ohne Korr.* 13 + bulli* 14 ėiom paſkui tawe 15.16.17.18 alba 19 alb* 20.21 alba 22 bau | iog 23 ſchimteropa □

ir Lauką, ſu perſekdine- || ghimu, ir buſenczame Swiete amſiņā || Szi-
wata. 31 Bet¹ daugia bus paſkucziau- || ſieghi², kurie pirmais ira, ir
kurie || pirmi³ ira, bus paſkucziaufeis. 32 Bet⁴ || anis buwo ant kelio,
eidomi ing Jeruſalem. || [Bl. 91^r] Ir Jefus eĳo pirm ių, ir anis nuſſi-
gando^a, || ſeke ghi⁵, ir biĳoios.

Ir Jefus wel paieme ſawelp Dwilikā || ir biloio iemus [ſake] kas iam
priſſi- || tikti turetų. 33 Schitai, eime ing Jeru- || ſalem, ir ſunus Szmo-
gaus bus atroditas⁶ || Wiriaufiemus kunigams ir Raſchtinikams. || Ir
anis ghi nufudis^b ant Smerties, || ir atrodīs Pogonims, 34 thie pakalbes
ghi, || ir nuplaks, ir ſpiaudis, ir uſſumufch^{c,7}, Ir || treczian dienā kielfis⁸.

35 Eĳo tada iopi Iakubas ir Ianas || ſunus Zebedeufcho, bilodomi.
Miſtre, || narim, idant daritumbei mumus, ko || melfim tawe. 36 Ghis
biloio iemus, ko || norit idant iumus daricziau? 37 Ghie || biloio^d iam.
Dūk^e mumus || ſiefties, wienam po tawo Deſchines, || o wienam po
tawo Kaires, tawo Schlo- || weie [garbeie]^{f,9}.

38 Bet¹⁰ Jefus biloio iemus, Neſĳinot || ko praſchot. Er galit gierti¹¹
tā Kelichā, || kuri eſch gieriu¹²? Ir ius apſikrikſch- || dinti¹³ tū krikſchtu,
kurio eſch krikſch- || tĳams eſmi? 39 Anis⁸ biloio iam. Galim. || Bet¹⁴
Jefus biloia iemus. Iſch tieſos, || Gierſite¹⁵ tā kielichan¹⁶, kuri eſch ||
gieriu¹⁷, ir buſit krikſchtiti tū krikſchtu || kurio eſch krikſchtĳams eſmi.
40 Bet¹⁸ ſiefties || [Bl. 91^v] po mano deſchinies, ir po mano Kaires, ||
ne man pareitis iumus dūti, Bet kurie- || mus pagatawita ira.

41 Bet¹⁹ kaip tatai anie Deſchimtis^h || girdeio, pakirſcha ant Iakubo
ir Jano. || 42 Bet²⁰ Jefus wadina²¹ ios, ir biloio iemus, || ſzinnot, kaip
Swietifchki Ertceikei || ponawoĳ, ir Macniegi tarp ių tur || macę²²
43 Bet²³ taipo tarp iuſų ne tur buti, || Bet kurſai nor Didis buti tarp
iuſų, || tas tur iuſų Tarnas buti, 44 ir²⁴ kurſai || tarp iuſų nor Wireſnis
buti, tas te || ſtow wiſų Tarnu. 45 Neſa ir Sunus || ſmogaus ne ateĳo,

GS: [a desideratum editoris] ^b Sfk für apſudi ^c Sfk aus nu* ^d Sfk für atſake ^e Sfk für Gib ^f in
Sfk erg. ^g Sfk aus I* ^h Sfk aus Deſchimts □

KS: ¹ O ² paſkucziaufeis [ſieghi] | [ſieghi] *gestr.* ³ pirmais ⁴ O ⁵ ģia paſkui ghi ⁶ attadotas
⁷ nuſſawins ⁸ kelfis ⁹ [Garbeia] ¹⁰ O ¹¹ gerti ¹² geriu ¹³ apſikrikſchtidinti* ¹⁴ O ¹⁵ Gerſite
¹⁶ kelichan ¹⁷ geriu ^{18.19.20} O ²¹ pawadina ²² Szinnot, (kaip *der GS nicht gestr.*) Swietifch-
k<us> kunigaikſchc3<us> (<c3> in Sfk verdeutlicht) ponawoienczius, ir Macnoſius tarp ių
turinczi<us> macę ²³ O ²⁴ Ir □ Bl. 91^r oben re. rot Marc: c. 10. □

idant ʃaw dutu flu- || ʃiti¹, bet idant ghis fluʃitu, ir dūtu || ʃawo Szi-
watā uʃumokeghimu [Sudereghimu]^a uʃu || daugia.

46 Ir ateijo Jerichop. Ir kaip² iŃch- || eijo iŃch Jericho, ghis ir io
Mokin- || tinei, ir didis Pulkas, Ńedeio ęklafis || Bartimeas Timeo³ Sunus
pas kielį⁴, || ʃubagu melŃdams^{b,5}. 47 Ir kaip iŃchgirda, || kaip⁶ Jefus^c Na-
ZarenŃkafis butų, pra- || deio Ńchaukti, bilodams. Jefu, Sunau || Dowida⁷,
fuŃsimilkes⁸ ant manęs. 48 Ir || daugia apdraude ghį, idant tiletu. O ||
ghis iū daugiaus Ńchauke. Sunau Do- || wido, fuŃsimilk ant manęs.

[Bl. 92^r] 49 Ir⁹ Iefus apŃiŃtoia, ir liepe ghį at- || wadinti. Ir anis
wadino Ekla¹⁰, ir || biloio iop. NuŃsitikek¹¹, kielkes^{d,12}, Ghis || wadina¹³
tawe. 50 Ir ghis atmete Ruba Ńawa, || kielės¹⁴, ir ateijo JeŃauŃp. 51 Ir
Jefus at- || Ńake, ʃir biloio¹⁵ iam. Ko nori, idant taw || daricziau? EklaŃis
biloio iop, Rab- || boni, idant ʃregis bucziau¹⁶. 52 Bet Je- || Ńus Ńake
iam. Eik, tawa Wiera tawe || gielbeio. Ir toiau ʃbuwo regis¹⁷, ir || ʃeke
ghį¹⁸ ant kelio.

XI.

1 Ir kaip arti JeruŃales ataijo, Beth- || phagop^e ir BethanioŃp pas Oliwų
kalną, || fiunte du iŃch Mokintiniu Ńawo, || 2 bilodams iemus, Eikit ing
MieŃtelį, || kurŃai ira po akim iufu, ir toiaus kaip || įeįŃit, raŃite pririŃŃhta^f
Waika¹⁹ ant || kurio dabar ne wienas Szmogus ne || Ńedeio [ioio]^g
atriŃŃkrite, ir weŃkite²⁰ || manęŃp. 3 Ir iei kas iufump Ńakis, kodieli²¹ ||
tatai darot? Tarkite²², WiefŃpats || priŃsiwalo io, tada toiaus atŃiuf.

4 Ghie nueijo, ir rado Waika²³ pri- || riŃŃtą prieg Wartų, lauke ant
ʃper- || Ńkirimo kieliu²⁴, ir atriŃŃho. 5 Ir nie- || kurie, tienai Ńtowedomi,

GS: ^{a>} in *Sfk* erg. ^b *Sfk* für ʃabrawodams [pra Diawą melŃdams] ^c *Sfk* aus Jerus ^d *Sfk* aus
kiek ^e s. Anm. 393 ^f *Sfk* aus prirai* ^g in *Sfk* erg. □

KS: ¹ iamui fluʃitu ² *gestr.* | kaip ³ Timeio ⁴ kelį ⁵ ʃebrawodams ⁶ iog ⁷ Dowido ⁸ fu-
Ńsimilk ⁹ *gestr.* ¹⁰ Eklo *Nasalzeichen der GS nicht gestr.* ^{11<} gl. B.? getroŃt* □ *Gal.* ne nuŃmink
¹² kelkesi ¹³ wadin ¹⁴ kielesi ¹⁵ biloda<m>s ¹⁶ regecziau ¹⁷ regeia ¹⁸ eija paŃkui ghį ¹⁹ gl.
Gal.? füllen □ *Gal.* kumelli ²⁰ weŃkite tą ²¹ kodel ²² Tarikite ²³ kumeli ²⁴ gl. wegŃheid* □
Gedk. ŃkirŃkellis | B. perŃkirimo keliu | ŃkirŃkeliu* (keliu der GS nicht *gestr.*) □ *Zur Kenn-
zeichnung der Versanfänge in Mk 11 s. BNT(F)* □ *Bl. 92^r oben re. rot Marc: c. 10. 11.* □
BNT(F): Bl. 92^v am re. Rand leichter Textverlust □

biloio iemus, || kã darot, ¹kaip waikã atrifchat¹²? || [Bl. 92^v] 6 O ie biloia iemus, kaip iemus Iesus pri- || ľakes buwo, Ir anis pawele.

7 Ir atwede Waikã³ Jesaufp, ir uľ- || deio ľawo Rubus, ir ghis uľľufedos. || 8 Bet⁴ daugia kloia Rubus ant kelio. || Nekurie kirta⁵ Schakas^{a,6} nug medžių || ir barľte ant kelio^b. 9 Ir kurie pirm eįjo, || ir paskui ľeke, ľchauke, bilodami, Hofi- || anna. Pagirtas te ľtow kursai atait || wardana Wieschpaties, 10 Pagirta te || ľtow Karalifte muľľ Tiewo⁷ Dowido, || Kuri atait wardana Wieschpaties, || Hofianna aukľchtibeie⁸ [ant aukľchto]^c

11 Ir Wieschpats ieįjo ing Jerufalem, || ir ing Baľńniczen, ir apľľwalge wis. || O wakarã ľfcheįjo ing Bethaniã ľu || Dwilikais

12 O antrã dienã, kaip ľfch Bethani- || os eįjo, buwo ľfchalkęs, 13 ir regeio Fi- || gaus medį ľfch tola, kursai Lapus tu- || reio. Top eįjo^d, iei ko ant io raľtu. || Ir kaip prieįjo, nieko ne rado tiktai la- || pus, nefa dabar ne buwa tas⁹ cziefas, || kaip¹⁰ Figus turetų buti. 14 Ir Iesus atľake || ir tare iam. Tada te^e ne walgo ľfch tawęs || niekas ne wieno Waifiaus^f amľĵinai. || Ir io Mokintinei girdeio tatai.

15 Ir ateįjo ing Jerufalem. Ir ieįjo Je- || [Bl. 93^r] ľus ing Baľńniczę, ir '[...] ľfchware^g Par- || dudanczius ir pirkanczius Baľńniczoia, || ir ľtalus Mainenikų^h, ir¹¹ kreľlus || 'pardũczių karwelius [kromeniku || karwelių]¹² pawerte¹³. 16 Ir ne pawele, || kaip^{i,14} kas ko per Baľńniczę nefchtų. || 17 Ir ghis mokinna, bilodams iemus. Er || ne raľchita ira. Mano Namai^j tur || buti wadinti Namais maldos wiľsie- || mus Sľmoniemos? Bet¹⁵ ius ľfch ių || padãret Dũbę raľbainiku.

18 Ir ľfchgirda tatai Raľchtini- || kai ir Wiriaufieghi kunigai. Ir dumoio, || kaip ghį nuľľawintų. Bet¹⁶ bįjoios io, || nefas^k 'wiľsos Sľmones¹⁷ nufsiľtebeios¹⁸ ľfch || io pamoklo^{l,19}. 19 Ir wakarã ľfcheįjo [...] ²⁰ľfch || Mieľto.

20 Ir rita metã preįjo^m, ir regeio || Fiagausⁿ medi²¹, padzuwufį, iki

GS: ^a gl. Meien ^b Sfk aus w* ^c in Sfk erg. ^d Sfk aus nueįjo ^e in Sfk erg. ^f Sfk aus w ^g L. fieng an vnd treib aus* ^h gl. Wechľer ⁱ Sfk fűr ieib ^j Sfk aus i ^k s. Anm. S. *394 ^l l. pamoklo* ^m l. praeįjo* ⁿ l. Figaus ^o gl. zu 11,17 Eľa. 56. (Jes 56,7) □

KS: ¹ Waikã ² kumeli atrifchdomi? ³ Kumeli ⁴ O ⁵ + krete ⁶ Gal. atľĵialas ⁷ Tewo ⁸ aukľchtibeia ⁹ gestr.* ¹⁰ iog ¹¹ Ir* ¹² kromeniku karwelių gestr. ¹³ apwerte ¹⁴ ieib ¹⁵ O ¹⁶ O ¹⁷ wiľsi Sľmones ¹⁸ nufsiľtebeiosi ¹⁹ Pamoklo* ²⁰ laukã* ²¹ medi □ Bl. 93^r oben re. rot Marc: c. 11., unten Mitte Lagenbezeichnung M □

ŝaknų. || 21 Ir Petras atmine to ir biloio iamui. || Rabbi, ŝchitai, Figaus medis, kuri pra- || kieikei¹, padžuwo. 22 Jefus atfake, ir bi- || loio iamus². Tikekit Diewui. 23 Išch^a tie- || ŝos ŝakau^b iumus. Iei kas ŝcham kalnui³ || tartų, Palsikiek⁴, ir meškes ing Marias, || o ne abeiotų ŝchirdija ŝawo, bet tiketų, || kaip tatau nufsidūtų, ką ŝako, tada bus || iam ką^c ŝako.

24 Todiel⁵ ŝakau iumus. Wis ka || praŝchifites iufų Maldoia, tikekit, kaip⁶ || tatau imfit, ir bus iumus. 25 Ir kada ŝtowit, meŝdamies, || [Bl. 93^v] tada atleifkite, iei ko priefch ką turit. || Idant iufų Tiewas Danguia iumus || atleiftų iufu kaltibes [nufsideghim<us>].

27 Ir ataijo wel ing Jerufalem, || ir kaip įeijo ing Baŝniczė, ateijo iop || Wiriaufieghi kunigai ir Raŝchtnikai || ir Wireŝnieghi, 28 ir biloio iam Išch || kakios maces tatau darai? Ir kas da- || we taw tą macę, idant tatau daritum- || bei? 29 O Jefus atfake, ir biloia iemus, || Eŝch teipaieg ius ŝodį klaufiu, atŝaki- || ket man, tada eŝch iumus ŝakifiu, išch || kakios maces eŝch tatau darau. 30 Krik- || ŝchtjmas^d Jana, 7er išch⁷ Dangaus, angu⁸ || nūg Szmoniu buwo? Atŝakiket man.

31 Ir anis pats⁹ ŝawija dumoio, bilo- || dami. Iei ŝakom, buwufį išch Dangaus || tada ŝakis, kam tada iam ne tikeiot¹⁰? || 32 Bet¹¹ iei ŝakom, Ghis buwo nug Szmoniu, || tada bįjomies^e Pulko, nefa wiŝsi tare, || 7kaip Ianas tikras Prarakas butų¹². 33 Ir || ie atfake, ir biloio Jefui. Ne ŝin- || nom. Ir Jefus atfake, ir biloio iemus || Tada ne eŝch iumus ne ŝakau, išch kokios || maces eŝch tatau darau.

XII.

1 Ir pradeia iemus kalbeti per Prili- || [Bl. 94^r] ginimus. Szmogus 7pa- dare [iŝfodina, || czepija]^f Winiczė, 7ir aptwere aną¹³ Twora || ir išchkaŝe Sobaiū^{g,14}, ir pabudawoia || Warpniczė¹⁵, ir parŝamde aną¹⁶ Winicz- ||

GS: ^a Sfk aus W* ^b Sfk aus +* ^c Sfk aus kas ^d Sfk aus Krikichtas ^e Sfk aus + ^f gl. pflantzen ^g gl. Kelter* □ 11,26 in Übereinstimmung mit L. 122–46 nicht übersetzt □

KS: ¹ prakeikei ² iemus ³ Kalnui ⁴ Palsikelk ⁵ Todel ⁶ iog ⁷ išchgu ⁸ alba ⁹ patis ¹⁰ tikeiot ¹¹ O ¹² Iana tikru praraku ęfanti ¹³ aptwerda<m>s tą ¹⁴ Gedk. unv. Var. pagraba* | B. ŝpauŝtuwe ¹⁵ Sturmiczė | wæŝę ¹⁶ tą □ Bl. 94^r oben re. rot Marc: c. 12. □

BNT(F): Bl. 93^v am re. Rand leichter Textverlust □

nikamus^a, ir nueijo ing kitą šemę¹. || 2 Ir kaip ateijo czielas, fiunte Tarną, || Winiczninkump, idant nug Winiczni- || kų imtų, waifiaus Winiczos. 3 Bet² || anis eme ghi, ir nuplake, ir tufchtį || paleido nug šawęs. 4 Wel fiunte iump || kitą Tarną, to galwā³ ie sumete⁴ akme- || neis⁵, ir fugiedinę ghi nug šawęs paleida. || 5 Wel fiunte kitą, tą uſu- || muſche⁶. Ir || daugia kitų, kitus iſchplake, kitus uſu- || muſche.

6 Tada betureio wienatighi Sunų, || kuri mileio, tą taipaieg pafkui nufiunte || iump, tardams^b, Anis ʿbai- || difies nug Sunaus⁷ mano. 7 Bet⁸ tie patis || Winicznikai biloio tarp šawęs. Schitai || ira Santewo- || nis⁹, eikime uſmuſchkime || ghi, tada Tewiſchke muſų bus. 8 Ir || eme ghi, ir nuſawinna ghi, ir iſchmete || ghi iſch Winiczos. 9 Kada¹⁰ tada daris || Wiefchpats Winiczos anos? Atais, || ir Winicznikus nuſjudis, ir Winiczę || kitiemus padūs.

10 Er iſch Raſchto neſkaitet? Ak- || [Bl. 94^v] mū, kuri Reſmefnikai^c atmete, taſſai || ʿGalwos akmu [Saſparą akmu¹¹] ſtoios. || 11 Nug Wiefchpaties tatai ʿpadarita ira¹², || ir ſtebuklinga ira po muſu aki- || mis¹³. || 12 Ir anis dumoio, kaip ghi ſaugautų, ir || bįjoios wienok Pulko, Nefa ſuprata || kaip¹⁴ ant ių ſchį Priliginimą kalbe- || ięs buwo. Ir palikę ghi atſtoia.

13 Ir nufiunte iop nekurius nug Pha- || riſeuſchu ir Herodo tarnu, idant ghi || ſugautų¹⁵ ſodžofu^d 14 Ir anis ataijo, ir bi- || loio iam, Miſtrai, ſjinom, iog teiſus eſſi, || ir ʿadbaghi ne wieno¹⁶. Nefa tu ʿne weiſ- || di ant weido¹⁷ ſzmoniu, bet mokini kie- || li Diowo tikrai. Bau tikra ira, || kaip¹⁸ Ciecariu^{18a} dūſt Cziſę¹⁹, angu ne? || Duſigu^e mes aną, angu²⁰ ne dūſim.

15 Bet²¹ ghis numane iu Weidamai- || niſtę, ir biloio iemus. Kam mane gun- || dinat? Atneſchkitem Graſchin, idant || ghi regecziau. 16 Ir atneſche iam. Tada || biloio. Kienų ira gimis ir uſu- || raſchimas²²? Ghie tare iam. Ciecaraus. || 17 Tada atſake Jeſus, ir biloia iemus. Dū- ||

GS: ^a gl. Weingartner ^b *Sfk für bilodams* ^c s. *Anm. S. *394* ^d *Sfk aus ſodžeis* ^e *Sfk aus S** □ gl. zu 12,10 ps. 118. (*Ps* 118,22.23) □

KS: ¹ Szemę ² O ³ Galwā ⁴ fukule ⁵ akmenimis ⁶ uſumufche ie ⁷ baidifies Sunaus ⁸ O ⁹ gl. *Gal. Erbe* □ *Gal. Tewainis* ¹⁰ *Gal. ? Kā** ¹¹ Galwos akmu *gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr.* | Saſparos akmu ¹² ſtoiofi ¹³ akim ¹⁴ iog ¹⁵ prigautų ¹⁶ *Gal. ne adbaghi ne wieno* ¹⁷ ne weiſdi weido ¹⁸ iog ^{18a} s. *Anm. S. *394* ¹⁹ < Cziſę ²⁰ arba | alba ²¹ O ²² uſ- raſchas □

kitegi Ciecari, kas Ciecaraus ira, || ir Diewui, kas Diewo ira. Ir anis || nulsiftebeio io.

[Bl. 95^r] 18 Tada ataijo iopi Saduceuschai, || kurie tarries, kaip¹ nera Prikelimo, thie || klaufe ghi, bilodami. 19 Miftre. Mofe- || schus mumus rafche. Iei^a brolis || kokio mirschta, palikdams Moteri, || ir ne paliekt ^rne wieno waiko^b, || tada io Brolis tur ta Moterischke ufz- || kurti^c, ir Brolui² sawam seme- || ni³ prikelti. 20 Bet⁴ buwo septini Bro- || lei, Pirmafis wede, ^rnumire, ir ne || paliko ne wieno semenio⁵. 21 Ir antras ufz- || kure ie, ir numire, ir taipaieg ne paliko || semenio⁶. Treczas taipaieg, 22 ir ufzkure⁷ || ie wifsi septini, ir [...] paliko⁸ gimines. Paf- || kui po wifsu numire ir Mote ana. 23 Nu || tada priketime, ^rkaip kielfis⁹, kurio Mo- || terischke ghi bus tarp iu, nesa ^ranis [...] ¹⁰ie || tureio per Moteri.

24 Tada atfake Jefus ir biloio iemus, || Er ne ira taipo? Kleioiat¹¹, todiel kaip¹² || nieko nefinnot ape rafchta¹³, nei ape || macę Diewo. 25 Kaip kielfis¹⁴ isch numiru- || fiu, tada ne wes, nei nutekes, Bet ira || kaip Anialai¹⁵ Danguia.

26 Bet¹⁶ ape Numirusius, kaip¹⁷ anis || kielfis, er ne skaitet knigofu Mofeschaus, || pas Kruma^d, kaip Diewas iam kalbeio, || bilodams. Efch efmi Diewas Abrahamo, || [Bl. 95^v] ir Diewas Isaako^e [...] ¹⁸? 27 Bet¹⁹ Diewas ne || ira numirusiui, bet Giwui Die- || was. Todiel²⁰ didei kleioiat.

28 Ir ateijo iop Rafchtiniku wienas, || kursai girdeies buwo, kaip²¹ anie^f ^rtarp || sawes fufikalbeio^g, ²²ir regeio, kaip ie- || mus grafei atfake, ir klaufe io. Kok- || sai²³ ira wiriaufis Prifakimas wifsu? || 29 Ie- fus atfake iam. Wiriaufis Prifakimas || wifsu Prifakimu, ira tas, Klaufik || Ifrael, Wiefchpats mufu Diewas ira || wienatighis Diewas, 30 Ir milefi²⁴ Diewa || tawo Wiefchpati, isch wifsos schirdies, || isch wifsos

GS: ^a Sfk für K* ^b Sfk für iai waiku s. BNT(F) ^c Sfk für ufzkurfc* ^d gl. pulch ^e Sfk aus I+ ^f Sfk aus anis ^g gl. befrag(en) □ gl. zu 12,19 Deut. 25. (5. Mos 25,5.6.), gl. zu 12,26 Exod. 3. (2. Mos 3,2.6) gl. auf Bl. 95^v oben li. wiederholt, gl. zu 12,29 Deut. 6 (5. Mos 6,4.5) □

KS: ¹ iog ² Broliui ³ gl. Gal. Iamen □ Gal. waifu ⁴ O ⁵ ir numire ne palikda<m>s ne wieno waifiaus ⁶ waifiaus ⁷ + [eme] ⁸ Gal. ne paliko ⁹ kaip kelfis unvollst. Korr., s. BNT(F) ¹⁰ gl. Gal. sieben □ Gal. septini ¹¹ Ius Kleioiat ¹² iog ¹³ Rafchta ¹⁴ kelfis ¹⁵ Angelai ¹⁶ O ¹⁷ iog ¹⁸ Gal. ir diewas Iakoba* ¹⁹ O ²⁰ Todel ²¹ iog ²² Gal. klaufineiofi ²³ Kursai ²⁴ tu milefi □ Bl. 95^r oben re. rot Marc: c. 12. □

dušches, iſch wiſso umo¹, ir || iſch wiſſu tawo ſilu, Tai ira wiriau- || ſis Priſakimas. **31** Ir Antras ira tam ligus || Mileſi artimaghi ſawo, Kaip^a pats ſawe. || Nera ne wieno dideſnio Priſakimo, Vſu || ſchus.

32 Ir Raſchtinikas, biloio iam, Miſtrai, || Iſch tieſos tikrai atſakiei². Neſa wie- || nas ira Diewas, ir nera kito be io, || **33** Ir tą pačią mileti iſch wiſſos ſchirdies, || iſch wiſso umo, iſch wiſſos duſches, ir || wiſſu ſilu, ir mileti artimoghi ſawo, || kaip pats ſawe, tatai daugeſnia ira || ¹uſu^b Sudegama Affiera ir ¹wiſſus || Affierus^{1c13} **34** Bet⁴ kaip Jeſus regeio, ghi pa- || [Bl. 96^r] togei [iſchmintagei] atſakanti, Biloio || iam. ¹Ne toli eſi⁵ nuſ Karaliſtes Diewo^d. || Ir niekas ne driſa io toliaus klaufi.

35 Ir Jeſus atſake, ir biloio mo- || kindams^e Baſzniczioia, Kaip Raſch-
tini- || kai ſako, Chriſtu eſanti Dowido^f Sunu? || **36** O ghis Dowidas bila per ſchwentą || Dwaſę. Biloio Wieſchpats manam Wieſch- || pa-
czui⁶, ſieſkies po deſchines mano. Iki || paguldu Neprietelius tawo, ſoleliu || koiu tawo. **37** Schicze Dowidas ghi wadin || ſawo Wieſch-
patim⁷, Iſch ko tada ira || io Sunus? Ir daugia Szmonių ¹ghi || rodas girdeio⁸.

38 Ir ghis mokinno⁹ ios, ir biloio || iemus, Saugokities^g nuſ Raſch-
tiniku, || kurie ilgoſu Rubuſu waikſchczioia, || ir rodi ſwekinaſi^{h,10} ant Vlicziosⁱ, **39** ir rodi || wiriauleis ſedza¹¹ Iſkalofu, ir pas ſtalą || Wecz-
eroia^j. **40** Ghie walgo Naſchliu || Namus, ir detiſi¹² ilgai meldentis. Schi- || tie io dideſni praſudima gaus.

41 Ir fedoſe Jeſus tieſ Skarbniczies¹³ || ir weiſdeio, kaipo ſmones pinningus || indeio ing Skarbniczia, ir daugia Ba- || gotu daugia ideio. **42** Ir atejo Naſch- || lie ubage¹⁴, ir ideio du iudikiu^k, || kurie padara penninga¹⁵. **43** Ir ghis atwa- || dina ſawo Mokintinius ſawelp, ir biloio iemus, || [Bl. 96^v] Iſch tieſos, ſakau iumus, ſchi ubage Naſch- || lie

GS: ^a Sfk aus +* ^b Sfk für ne k* ^c Genus!* [^d desideratum editoris] ^e Sfk für ma ^f Sfk für Diewo ^g Sfk aus Saugog* ^h s. Anm. S. *395 ⁱ Sfk aus Vlit* ^j Sfk aus We+ ^k Sfk für iud □

KS: ^{1<} gl. gemüt ^{2<} ſakiei ³ nei Sudegama Affiera ir wiſſas Affieras (Nom.), Nasalzeichen der GS nicht gestr., ⁴ O ⁵ Tu ne toli eſi ⁶ Wieſchpati ⁷ Wieſchpatimi ⁸ io rodas klaufe ⁹ maſkinno ¹⁰ gl. Gal. grüſſen □ Gal. ſweikindinaſi ¹¹ ſed ¹² deſtiſi ¹³ gl. Gedk. Gotteskaſt<en> || ſchazkamer || opfferkaſt<en> □ Gedk. unv. Var. Diewa Skrine || Skarba kamurra || affieras Skrine ¹⁴ ubaga ¹⁵ Penninga □ Bl. 96^r oben re. rot Marc: c. 12. □

daugiesnia įdeio in Skarbicze¹, nei || wiſi kurie įdeio. 44 Nefa wiſi nug to || kas iemus atlika ideia. Bet² ſchi nug Vba- || giftes ſawo wiſ ką tureio, ſawo wiſą || turtą įdeio^a.

XIII.

1 Ir iam beent iſch Baſſniczos, ſa- || dina għi wienas iſch Mokintinių io, Miſ- || trai, Weiſdek kokie akmens, ir kokia || Budawone tai ira? 2 Ir Jeſus atlake, || ir biloio iam. Er regi ſche^b wiſą bu- || dawone? Newiens akmū ne^c likſis || ant kito, kurſai ne butų ſulauſi- || tas^d.

3 Ir befedint iam ant kalno Olieiaus || prieſch Baſſniczą, klaufe għi ipaczei || Petras ir Iakubas ir Ianas ir Andrie- || ius. 4 Sakik mumus, kada tai wiſ^e bus? || Ir kas bus ſjenklas, kaip tatai wiſ tures || iſi-pilditi? 5 Ieſus atlake iemus, ir pra- || deio kalbeti, Weiſdeket, idant ius kas ne || iſchweſtų. 6 Nefa daugia atais mano || wardą, ir ſakis, Eſch eſmi Chriſtus, ir || iſchwes daugia

7 Bet³ kada girdefit ape karius || ir kariobalfus⁴, neſibiſjoket, neſa tur || teipo buti. Bet⁵ galo dabar nera. 8 Ne- || [Bl. 97^r] ſa ʽkielfis [ſumiſch]⁶ Szmones priſch || Szmones, ir karaliſta prieſch karaliſtę, || Ir bus Dre-beghimai ſjemes bei⁷ ſche || bei the, ir bus badaſi ir iſchganſtis. || Tatai ira bedos pradžia.

9 Bet⁸ ius ſaugokites, Nefa ie ius || iſchdūs ing Ratuſches^f ir Iſkalas, || ir ʽturit nuplakti buti, ir turrit weſti || buti⁹ po akim Ercikių^g ir Karaliu, || manę delei, ing liudimą ant ių. 10 Ir || Euangelia tur pirm Sakita buti, ing || wiſſas Szmones.

11 Kada ius tada wes, ir iſchdūs, || tada ne rupinkities, ką kalbefit¹⁰, nei || pirm ko padumoket. Bet kas iumus || toia hadinoia dūta bus, tai kalbekit. || Nefa ne ius eſte, kurie kalb, bet ſchwen- || ta^h Dwaſe.

12 Bet¹¹ iſchdus Brolis Brolį ant ſmerties, || ir Tiewas Sunų, ir Waikas¹² ʽſumiſch || [ſtengſis]¹³ prieſch Gimditoius, ir giel- || bes iūs uſmuſchti¹⁴.

GS: ^a Sfk aus in ^b Sfk aus + ^c Sfk aus n+ ^d Sfk aus ſulaufch s. BNT(F) ^e ʽisʼ verdeutlicht ^f Sfk aus Rat+ ^g Sfk aus Ert* ^h s. Anm. S. *395 □

KS: 1 Skarbniczę 2 O 3 O 4 kariowiefchczias* 5 O 6 ſumiſch geſtr. | kelfis 7 geſtr. 8 O 9 ir nuplakti buſit, ir weſti buſit 10 kalbeti 11 O 12 Waikai 13 ſumiſch geſtr., Klammer der nun gültigen Var. nicht geſtr. 14 nuſſawinti □ Bl. 97^r oben re. rot Marc: c. 13. □

13 Ir ʿpeikiami bufit || nug kiekwieno¹, mano Wardo delei. || Bet² kurfai ifsilaikis [perkens, ifchkēs] ikki galo, bus ifchganitas.

14 Bet³ kada ifchwifite Strachą || [neappikantą] ifchpuftijmo, ape kurį || prarakas Danielas fake, ūawintį, kur || nereikia (kas ūkaita, tefsi-daboija) || kas^a tada^b Szidawoija ira, te bega || [Bl. 97^v] ant Kalnų. 15 Ir kas ant Stoga⁴ ira, || te ne nukop ing Namus, ir te ne ateit || the, ʿko atimtu⁵ ifch ūawa Namų. 16 Ir || kas ant lauko⁶ ira, te ne ūugriūchta at- || imti Rubų ūawo.

17 Bet⁷ beda Niefchczamus^c ir Szin- || danczomus [...]^d. 18 Bet melf-kities, ieib iufu || begimas ne butų Sziemą. 19 Nefa tūfu || dienofu⁸ takie bus Wargai, kaip⁹ nieka- || dais ne buwo ikki^e cza¹⁰, ifch pradzio || Sutwerimų kurius Diawas padare, || ir kaip¹¹ ne bus. 20 Ir iei Wiefchpats || ūches dienas ne butų patrumpinens, || ne butų newienas Szmogus ifchganitas¹². || Bet¹³ delei ifchrinktuių¹⁴, kuriūs ghis || ifch-rinka, ūches dienas patrumpinoio.

21 Iei tada kas tū cziefu iufump ūakis, || ūchitai, cze ira Chriftus, ūchitai, the || ira, ne tikekite. 22 Nefa rafis [pafsi- || kiels¹⁵] falūchiwi Chriftufai, ir falūchi- || wi Prarakai, kurie Szenklus ir ūtebuk- || ūus dara, kaip¹⁶ ir Ifchrinktofiūs ifch- || weūtų, iei pigu butu [galetų buti]. 23 Bet || ius ūaugokites, ūchitai, ʿEfch iumus ʿwis pirm ūakiau^f.

24 ʿBet tu cziefu¹⁷, po^g ūchū Wargu, || Saule ir Meno aptems, 25 ir ūwaigūdes^h || puls nug Dangaus, ir Matūnibes Danga<us> || [Bl. 98^r] pa-ūsikrutis. 26 Ir tada ifchwis Szmo- || gaus Sunų atentį debefiūa, ūu dide || matūnibe¹⁸ ir ūchlowe. 27 Ir tada ʿūawa || Anialus¹⁹ fiųs²⁰, ir ūurinks ūawo || Ifchrinktofiūsⁱ nūg kieturų²¹ Weių, || nūg galo ūwieto, ikki galo Dangaus.

28 Ant Figaus medzio imkite || Priliginimą. Kada ūchitai io ūchakos || ʿfullas gauna, ir lappus gauno²², ūjinot, || kaip²³ Waūara arti ira. 29 Schiteipo, re- || gedomi, kaip²⁴ tatai nūūsidūft, Szinoket, || kaip²⁵

GS: ^a Sfk für kad+* ^b Sfk aus ta+ ^c Sfk aus Niefchczamis* ^d L. 3u der zeit ^e Sfk aus iki ^f Sfk der Wst für Efch iumus pirm ūakiau wis ^g Sfk für po gu ^h Sfk aus ūc ⁱ Sfk für Ifk* ^j Sfk aus iki □

KS: ¹ peikiami bufit kiekwieno ² O ³ O ⁴ Stogo ⁵ ieib ko atimtu ⁶ Lauko ⁷ O ⁸ dienofa ⁹ kaku ¹⁰ czia ¹¹ kaku ¹² ifchganams* ¹³ O ¹⁴ < Ifchrinktuių ¹⁵ paūsikels ¹⁶ iog ¹⁷ Tu cziefu | O Tu cziefu ¹⁸ < Matūnibe ¹⁹ Angelus ²⁰ Gal.? ghis ūawa Angelus fiųs ²¹ keturų ²² < fullas ir lappus gauno ²³ iog ²⁴ iog ²⁵ iog □ Bl. 98^r oben re. rot Marc: c. 13. □

「arti prieg wartų¹ ira. 30 Išč || tiefos, šakau iumus, Schita gimine² || ne praeis, ikki šchitai wis bus. 31 Dan- || gus ir Szeme praeis [atfi-mainis] bet³ || Mano Szodei ne praeis.

32 Bet⁴ ape dieną ir hadiną nešina || niekas, nei Anialai⁵ Danguie, nei teipaieg || Sunus, bet tiktai Tiewas.

33 Weifdekite, budekite ir melf- || kites, nesa ne šinnat kada cziefas || ira. 34 Ligei kaip Szmogus kurlai ing || kitą šemen eijo, ir palika sawa Namus, || ir dawe sawo Tarnamus macę, ir koš- || nam sawo darbą, ir prifake Warti- || nikui, 「ne atwert⁶. 35 Budekite tada, || nesa ne šinat, kada Ponas namų atait, || Iei atait wakarą, angu⁷ ant pušnakties, || [Bl. 98^v] angu⁸ Gaidegiste, angu⁹ rita metą. 36 Idant || ne ataitų umai, ir raftų ius miegan- || czius. 37 Bet¹⁰ ką iumus šakau, tatai || šakau wišiemus, Budekite.

XIII.

1 Ir po dweių dienų buwa We- || likas ir dienas 「neraugusių duonų || [aldžų]¹¹ Ir Wiriaufieghi kunigai ir || Raschtinikai ieschkoio, kaipo ghi kitrif- || tomis sugautų, ir užmušchtų¹². 2 Bet¹³ || biloio, Ne ant Schwentes, idant ne bu- || tų Maischtas Szmonisą.

3 Ir kaip buwo Bethanioia namūsa || Simana raupfingo^{a,14}, ir fedeio || pas italą, Ateijo Moterischke, ta tu- || reio 「Stiklą [škleniczę]¹⁵ su tikru ir || brangu Nardowandenio¹⁶, 「ir ana¹⁷ su- || dauže¹⁸ Skleniczę, ir lieia ant io Gal- || vos. 4 Tada buwo nekurie kurie papika || ir biloio, kam tas 「prapūlimas? 「[patrai]- || mas, ta iškada^{1b,19} 5 Butų galeie tą Wan- || denį aukščeziaus²⁰ ne už tris šchintus || graščių pardūti, ir tai²¹ Vbagamis^c doti. || ir rufgeio ant ios.

6 Bet²² Jefus biloio, Dukit iei pakaių, || kam 「rupeštį iei darot^{d,23}?

GS: ^{a>} *Sfk für brantoto* ^b *in Sfk erg.* [□] *gl. vnrad* ^c *Vbagamus* ^d *gl. bekümmern* [□]

KS: ¹ arti wartų* ² Gimine ³ o ⁴ O ⁵ Angelai ⁶ Gal. iauteti* ⁷ arba | alba* ⁸ arba ⁹ arba ¹⁰ O ¹¹ neraugusios duonos [aldžų] | pefnikų ¹² nušawintų ¹³ < O* ¹⁴ raupuoto | raup-fuoto ¹⁵ Stiklą *gestr.*, *Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr.* ¹⁶ > Nardowandemi* ¹⁷ ta ¹⁸ fukule ¹⁹ Gal. ičhtrekims ²⁰ brangiaus ²¹ *gestr.* ²² O ²³ *Gedk.? warginti* | B. warginatt ię | warginat ię s. BNT(F) [□]

Ghi giera¹ dar- || ba ant manes dare. 7 Ius wifsadai Vba- || [Bl. 99^r] gus pas lawe turrit, ir kada norit || galit iemus giera dariti.² Bet³ mane ne || wifsadai turrit. 8 Ghi dare, ką galeio || [kiek]^a Ghi 「pranoka [pa-
sifkubina]⁴ || mana⁵ Kuną tepti ant mano pakafi- || mo. 9 Ifch tiesos, sakau iumus. Kur schita || Euangelia sakita bus po wifą swietą⁶, || the
taipaieg sakis ant ios pa- || minkos^b, ką ghi dabar dare.

10 Ir Iudofchius Ifchariotas, wie- || nas ifch dwilikos, eija Wiriau-
fiump kunigup || idant ghi ifchdūtų. 11 Kaip anis tatai || girdeio
pradžuga, ir apfieme iam tus || penigus dūti. Ir ghis rupinoios, 「kaip
ghi⁷ || pigai⁸ ifchdūtų.

12 Ir pirmą diena 「Saldzu dunų⁹, || kaip Welikų awinas buwo af-
fierawo- || ghims¹⁰, biloio io Mokintinei iopi, || Kur nori 「mus eiti, ir
pagatawiti, idant || Welikos Awiną walgitumbel¹¹? 13 Ir ghis || fiunte
du ifch Apaschtalų lawo, 「ir biloio¹² || iemus, Eiket ing Miestą, ir futiks
ius || Smogus, tas nescha Sudą¹³ su waideimi^c || sekite ghi. 14 Ir kur
įeis¹⁴, the tarriket¹⁵ || Padwarnikui, Mištras taw 「dušt sakiti¹⁶, || kur ira
「Sweczių Namai^{d,17}, kur Welikų || awiną walgicziau su mano Mokinti-
|| neis? 15 Ir ghis paradis iumus didį || [Bl. 99^v] palociu^{e,18}, kurfai ifch-
grįstas ir pagatawits¹⁹ || ira. The pataifiket mumus. 16 Ir Mokin- || tinei
ifcheijo, ir ateijo²⁰ ing Miestą, ir || rado, kaip iemus sakęs buwo, ir pa-
|| gatawija Welikų^f awiną.

17 Bet²¹ wakarą, ateijo su dwilikais. || 18 Ir kaip pas stalą sedeio
walgidomi, || biloia Jėsus, Ifch tiesos, sakau iumus, || Wienas ifch iufų^g,
kuris su manimi^h wal- || ga, mane ifchdūs. 19 Ir nufsitųsija anis, || ir
biloio iam, wienas paskui antro, 「Ifch- || gu efmi, ir²² antras. Efchgu
efmi? 20 Ghis || atfake, ir biloia iumus. Wienas ifch || Dwilikos, kurfai
su manim ingi bliu- || da mirka²³. 21 Ifch tiesos įmogaus Sun<us> ||
eit, kaip ape ghi raschita ira, Bet²⁴ beda || Szmogui, per kuri įmogaus

GS: ^a in Sfk erg. ^b Sfk für pamek ^c s. Anm. S. *396 ^d gl. galthaus ^e gl. pallaft Saal | pallaft
gestr. ^f Sfk aus Weli+ų ^g Sfk aus ių, ^h Sfk aus man+ 0

KS: ¹ gera ² Punkt gestr. ³ O ⁴ pafsifkubina gestr. ⁵ mano ⁶ Swietą ⁷ kaipogi ⁸ su patogumu
⁹ priefnikų ¹⁰ affierawoghams* ¹¹ ieib eitumbim, ir pataifitumbim Welikos Awiną ant wal-
gimo ¹² bilodams ¹³ wiedrą, pleczką [Sudą] | + fbona ¹⁴ įeit ¹⁵ kalbekit ¹⁶ faka ¹⁷ Gal.
padwarija | Gedk. + Sweczių hukis ¹⁸ + pašchurę | pašchurę gestr. ¹⁹ gatawas ²⁰ + ifchkako
²¹ O ²² Efchgu efmi? Ir ²³ + daįų ²⁴ O 0 Bl. 99^r oben re. rot Marc: c. 14. 0

Sunus ifch- || dūdamas ira. Gierefnia¹ butų tam || Szmogui, ne gim-
mufiam.

22 Ir be walgant, eme Jėsus Dū- || ną, diekawoia, ir lauže, ir dawė
|| iemus, ¹ir biloio². Imket, walgiket, || tatai ira mano kunas³. 23 Ir eme
Keli- || chą, ir dekawoia, ir dawė ię^{a,4} iemus || ir anis giere wiſi ifch
to. 24 Ir ghis || biloio iemus. Tatai ira mano Krauias || [Bl. 100^r] nauio
Testamento, kurfai uſų daugia || pralieiams ira. 25 Ifch tiefos, ſakau
iumus, || kaip⁵ eſch toliaus ne gierſiu nug || augmenes Win- || medžo^b,
iki tai dienai, kur nauiei || gierſiu, karaliſtoia Diewo.

26 ¹Ir kaip Liaupſies giefme kalbe- || ię būwo⁶, iſcheio⁷ ¹prieg kalno⁸
Olieiaus || 27 Ir Jėsus biloia iemus, Ius ſchę naktį || wiſi ant manęs
paſipiktinſit, neſa || raſchita ira. Eſch Piemeni^c iſchtikſiu, || ir awis⁹
iſsikraikis. 28 Bet¹⁰ kaip kieliſiūs, || nueiſiu pirm iuſų ing Galileą.

29 Bet¹¹ Petras biloio iam, Ir¹² ka- || czei wiſi paſipiktintų, tacziau
eſch || ne paſipiktincziau. 30 Ir Jėsus biloia || iam, Ifch tiefos, ſakau
taw, Schen || nakti^d, pirm ¹ne kaip¹³ Gaidis du || kartu giedas, ¹mane
tris kartus uſųſi- || ginfi¹⁴. 31 Bet¹⁵ ghis ir toliaus kalbeio, || Kaczei ir
mirti man ſu tawim butų, || ne norecziau tawes uſųfiginti. Toieg ||
budu wiſi kalbeio.

32 Ir ateijo Dwarop, wardu Geth- || ſemane, ir biloio ſawiemus
Mokinti- || niems. Siefkities ¹cza, ir ¹nueimi¹⁶, ir || meldžūs¹⁷. 33 ¹Ir eme
ſu ſawim Petrą, ir || Iakubą, ir Ianą, ir pradeio¹⁸ drebeti || [Bl. 100^v] ir
ankſchczoti^e, 34 ir biloia iemus. Mana¹⁹ || Duſche ¹ſmutna ira²⁰ ¹iki ant
Smercizio²¹, || Paſiliket czia, ir budekite. 35 Ir maſz || paſigeio²², pūle
ant ſjemes, ir meldefi. || Idant, iei galetų buti, hadina²³ per- || eitū,
36 ir biloio, Abba, manas Tiewe, || taw wiſ^f pigu²⁴, atimk nug manęs
ſchį || Kelichą. Tacziau ne ką eſch noriu, || bet ka tu nori.

37 Ir ateijo, ir rada iūs mieganczius. || Ir biloia Petru, Simon er

GS: ^a Genus! ^b Sfk für Wi++sſjoles, Winme* □ gl. Weinstock ^c Sfk aus p ^d Sfk für diena ^e gl.
Zag(en) ^f Sfk für p □ gl. zu 14,27 Zach. 13. (Sach 13,7) □

KS: ¹ Gerefnia ² biloda(m)s ³ Kunas ⁴ tą ⁵ gestr. ⁶ Ir padiekawoię [Ir kaip ... kalbeię
būwo]* ⁷ <e> verdeutlicht ⁸ kalnop ⁹ Awis ¹⁰ O ¹¹ O ¹² < gestr. ¹³ nei ¹⁴ tu manęs tris
kartus uſųfiginſi ¹⁵ O ¹⁶ czia, ik nueimi* ¹⁷ meldžūsi ¹⁸ Ir eme (jetzt Ptz.) ſu ſawim ...
Iana, pradeio ¹⁹ Mana ²⁰ nuſmutija ²¹ iki Smercizio ²² paſigeiēs ²³ ta hadina ²⁴ + padabna
□ Bl. 100^r oben re. rot Marc: c. 14. □

miegfi? || Er ne galeiei hadiną wieną budeti? || 38 ¹Budekite ir melf-
kities^a, idant ne ėpul- || tumbit ing pagundimą. ²Dwafē ira || noringa,
bet Kunas ira filpnu¹. 39 Ir || wel nueĳo², ir meldefi, ir kalbeio tus ||
paczius ĳodzius [tūs iau]^b. 40 ³Ir ateĳo || wel, ir rado³ ios miegan-
czius. Nefa || ių akis buwo pilnos miego, ir neĳino- || io, ką iam atfakē.
41 Ir ghis ateĳo tretĳ || kartą, ir biloio iemus. Ach nungu || norit miegoti
ir ilseti? Gana ira, || hadina ataĳo, Schitai, ĳmogaus Su- || nus bus
iſchdūtas ing Griekinų ran- || kas, kielkities, 42 kielkities⁴, eikime,
ſchitai, kursai || mane iſchdūst, ira arti.

43 Ir toiaus^c, iam dabar be kalbant, || ataĳo Judoſchus wienas iſch
Dwilikos, || [Bl. 101^r] ir didis Pulkas ſu iū, ⁴kardais ir || kartemis⁵ nug
Wiriaufių kunigū, || ir Raſchtinų, ir Wireſniuių. || 44 Ir Iſdrodi-
nikas^d buwo iemus || dawęs ĳenklą, ir biloiens. Kurĳ || eſch bucziōfiu,
tas ira, tą gaukite, || ir weſkite ghĳ kitrei^{e,6}. 45 Ir kaip || tas ateĳo, toiau
priĳenge ⁷prieg io⁷, ir || biloio iam, Rabbi, Rabbi^f, ir pabu- || cziawa
ghĳ. 46 Bet⁸ anis ⁸uſdeia ant || io rankas, ir fugawo ghĳ⁹.

47 Bet¹⁰ wienas iſch anų, kurie pribuwo, || iſchtrauke karda¹¹, ir
¹²iſchtika [kirta]¹² || Wiriaufioio kunigo tarną, ir nukirta iam || auſi¹³.

48 Ir Jefus atfakē, ir biloia iemus. Ius || iſcheiot, kaip ant Raſbaiaus¹⁴,
¹⁵kardais || ir kartemis, manęs gauditų. 49 Eſch kiek || dienos prieg iuſų
Baĳniczoia buwau, || ir mokinau, ir ius¹⁵ manens ne gaudet, || Bet¹⁶
idant Raſchtas iſſipilditų.

50 Ir Mokintinei praſtoia ghĳ wiſi, || ir pabega. 51 Ir buwo lau-
nikaitis, tas || ſeke ghĳ¹⁷, tas buwo Drabe apdarits¹⁸ || ant nūgo kuno.
Ir Iaunikaitei gau- || de¹⁹ ghĳ, 52 Bet²⁰ ghis paleido²¹ Drobę, ir || pa-
bega nūgas nūg ių.

GS: ^a Sfk aus Budekite, melfkities ^b in Sfk erg. ^c <t> verdeutlicht ^d Sfk für iſch ^e gl. gewiß
^f Sfk aus L* □

KS: ¹ Dwafē ira gatawa [noringa], bet kunas ne gal [ira filpnas] | + Dwafē ira weikus
[noringa], bet kunas ne gal [ira filpnas] ² <e> verdeutlicht ³ <B.? WSt Ir ateĳo, ir wel rado
⁴ kelkities ⁵ Gal. ſu kardais ir kartemis* ⁶ + drifei ⁷ iopi ⁸ O ⁹ nutwere [uſdeia ant io ran-
kas], ir fugawo ghĳ | nutwere (Ptz.!) [uſdeia ant io rankas, ir] fugawo ghĳ* ¹⁰ O ¹¹ Karda
¹² iſchtika *gestr.*, Klammer der nun gültigen Var. nicht *gestr.* ¹³ Auſi ¹⁴ B.? Raſbainika ¹⁵ *gestr.*
¹⁶ O ¹⁷ ėĳa palkui ghĳ ¹⁸ apwilks ¹⁹ nutwere [gaude] | gaude *gestr.* ²⁰ O ²¹ palika (Sfk
aus palikens) [paleido] | paleido *gestr.* □ Bl. 101^r oben re. rot Marc: c. 14., unten Mitte Lagen-
bezeichnung N □

53 Ir^a nuwede Jefu Wiriaufiop kunigop, || [Bl. 101^v] kur fufsieie buwo wifsi Wiriaufieghi ku- || nigai ir Wirefnieghi ir Raschtinikai || 54 Bet¹ Petras ^rseke ghi² ifch tola, ikki ing || Wiriaufio kunigo Pallociu. Ir ghis³ bu- || wo the, ir fedeio pas Tarnus, ^rir || schildies^b pas ſwake¹⁴.

55 Bet⁵ Wiriaufis kunigu ir wifsa Ro- || ta iefchkoio liudima priefsch Jefu, || idant ghi nuſawintu, ir ne rado⁶ nieko. || 56 Daugia liudija ne teifei priefsch ghi. || Bet iu liudimai ne fuliga⁷. 57 Ir ne- || kurie kielies⁸, ^rir dawe ne teifu liudima⁹ || priefsch ghi, bilodami, 58 Girdeiom, ghi || kalbant. Efch ta Baſzniczę, kuri || rankomis padarita¹⁰ ira, nulaufchifiu, || ir ik triu dienu kita ſubudawofiu || kuri ne rankomis darita bus. 59 Bet¹¹ || iu liudimas ne taip ^rne fuliga¹².

60 Ir Wiriaufis kunigu kielies tarp || iu, klaufe Jefu, bilodams. Er ne at- || fakai¹³ ant to ka ſchitie priefsch tawe liu- || dija? 61 Bet¹⁴ ghis tileio, nieka ne atfa- || kidams. Tada klaufe ghi Wiriaufis || kunigu antra karta, ir biloia iop, || Er efsi¹⁵ Chriftus, ſunus Pagarbinto? || 62 Bet¹⁶ Jefus fake, Efmi¹⁷. Ir ifchwifite || [Bl. 102^r] ^rSunu¹⁸ Szmogaus ſedinti^c po deſchi- || nies maces, ir atentę ſu debefemis || Dangaus. 63 Tada ſudraſke Wiriau- || ſis kunigu ſawa Ruba¹⁹, ir biloio. || Ko bereikia mumus daugeſnio²⁰ liu- || diniku? 64 Girdeiot Blufnighima^d || Diewo. Kas regifi iumus? Bet²¹ || anis wifsi io praſjude, kaip ſmer- || ties ^rwertas butu²². 65 Tada pradeio || niekurie ant io ſpiauditi, ir uſdengti^{e,23} || io weida, ir kumſchtemis || muſchti, ir iam biloti. ^rPra- rakauk || mumus²⁴. Ir Tarnai muſche ghi ing || weida.

66 Ir Petras buwo ſemai ^ring Pallo- || ciu^{f,25}. Tada ateijo wiena ifch Tarnai- || cziu Wiriaufio kunigo, 67 ir²⁶ kaip ifch- || wida Petra befifchildanti, weifdeio || ant io, bilodama. Ir tu buwai ſu || Jefumi ifch NaZareth. 68 Bet²⁷ ghis || uſufigine, ir biloio, Ne paſiſtu || io, nei wel ſinau ka kalbi. Ir ghis || ifcheio ing Prianga^{g,28} pallacios, ir Gai- || dis

GS: ^a Sfk aus I+ ^b Sfk für wær* | ſil ^c Sfk aus Sunus Szmogaus ſedin+* ^d Sfk aus b | Blufn* ^e Sfk für uſdenge ^f gl. Pallast ^g gl. vorhoff □

KS: 1 O 2 eija paskui ghi 3 *gestr.* 4 ir [schildies pas ugni [ſwake] | ſchildidamafi pas ugni 5 O 6 rada 7 ne ſutika [fuliga] | fuliga *gestr.* 8 kieliesi 9 ir liudija ne teifei 10 pabudawota* 11 O 12 ne ſutika [fuliga] | fuliga *gestr.* 13 atſifakai* 14 O 15 tu efsi 16 O 17 Efmi tas 18 Sunu 19 Rub<us> 20 daugieſni | + daugiaus 21 O 22 wertę 23 *Sfk durch Neuschreibung verdeutlicht, s. BNT(F)* 24 Mink 25 Pallociuie [Dware] *Nasalzeichen der GS nicht gestr.* 26 ta 27 O 28 Pri- ange □ Bl. 102^r oben re. rot Marc: c. 14. □

giedoia. 69 Ir Tarnaite regeio || ghī, ir pradeio antra karta kalbeti || thiemus, ¹kurie thę stoweio^{a,1}. Tas || ira wienas išch ių. 70 Ir ghis uſu- || ſigine antra karta [wel]^b Ir po || [Bl. 102^v] maſos walandos, wel biloio Petrui, || kurie² thę stoweio. Išch^c tiefos tu || wienas anų eſi. Nefa Galileiczi- || kas³ eſi, ir tawo ſodis tikrai tokſai || ira. 71 Bei ghis pradeio ¹nufſikiekti || [praſſikiekti]⁴ ir baſities. Eſch to || Szmogaus ne paſiſtu, ape kuri ius⁵ || kalbot. 72 Ir Gaidis giedoia an- || tra karta. Tada atmine Petras || ſodzio, kuri iam Jeſus kalbeio. Pirm || ¹ne kaip⁶ du kartu [...] ⁷giedos, tu manes || tris kartus uſuſiginſi. Ir pradeio || werkti.

XV.

1 Ir toiau rito metą fuſſirodija || Wiriaufieghi kunigai fu Wireſneis ir Raſch- || tinikais, taipaieg ir wiſſa Rota, ir || riſcha Jeſu, ir nuwede ghī, ir atrode || ghī Pilotui. 2 Ir Pilatas klaufe ghī || Er eſi tu karalius Szidų? Bet⁸ ghis || atfake iam, bilodams. Tu ſakai⁹. 3 Ir || Wiriaufieghi kunigai ſkundes ant || io didei. 4 Bet¹⁰ Pilatas ghī antra || karta klaufe, bilodams. Er ne at- || ſakai nieko? weiſdek, kaip didei || ie ant tawęs ſkundefi?^{10a} 5 Bet¹¹ Je- || [Bl. 103^r] ſus nebeatfake nieko, ſchitaip, kaip¹² || ir Pilatas nufſiſtebeio.

6 Bet¹³ iſchleiſlawia iemus ant We- || likų ſchwentes wieną kallini, kuri^d || anis noreio. 7 Bet¹⁴ buwo wienas, war- || du Barraboſchius, ſugautas fu Maiſch- || tenikais¹⁵, kurie Maiſchte wieną nu- || muſche^{e,16}. 8 Ir Szmones uſeio, melf- || damies, idant daritų pagal ſawo budą || 9 Bet¹⁷ Pilatas at- fake iemus, Er norit¹⁸, || kaip¹⁹ iumus iſchleiſcziau karalių Szidų? || 10 Nefa ſjinoio, kaip²⁰ ghi Wiriaufieghi || kunigų iſch neapikantos^{f,21}

GS: ^a gl. dabei ſtehen ^b in Sfk erg. ^c Sfk aus I+ ^d Sfk aus kurio ^e l. numuſche* ^f gl. Neid □

KS: ¹ Gal. kurie thę pribuwa* ² tie kurie ³ iſch Galileos ſemes [Galileiczikas] | iſch Galileių ſemes [Galileiczikas] ⁴ nufſikiekti *gestr.*, *Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr.** ⁵ *gestr.* ⁶ nei ⁷ Gal. gaidis ⁸ O ⁹ tatai ſakai ¹⁰ O ^{10a} s. Anm. S. *398 ¹¹ O ¹² iog ^{13,14} O ¹⁵ Maiſch- tinikais ¹⁶ buwa uſmuſche ¹⁷ O ¹⁸ norit* ¹⁹ ieib ²⁰ iog ²¹ *Gedk. unv. Var. pawideghimas* □ Bl. 103^r oben re. rot Marc: c. 15. □

BNT(F): Größe des heute auf Bl. 102^v unten re. eingeklebten Korrekturzettels zu Mk 15,11: 22 x 66 mm.

atrodę || buwo. 11 Bet¹ Wiriaufieghi² kunigū || perkalbeio^{a,3} Pulka, idant iemus gie- || riaus Barraboſchū iſchleiftū^b.

12 Pilatas wel atfake, ir biloia || iemus kaği⁴ norit, idant daricziau || tam, kurį kaltinat, kaip⁵ butū kara- || lius Szidū [kurį Wadinat^c karalu- || mi Szidū]? 13 Ie wel ſchauke, Nukri- || ſawok ghi. 14 Bet⁶ Pilatas biloio iemus, || ka ghis pikta dare? Bet anis || io daugiaus ſchauke. Nukriſawok || ghi. 15 Bet⁷ Pilatas [noredams [du- || modams]⁸ Szmo- niū [wale iſchpilditi^{d,9} || [Bl. 103^v] ir iſchleido iemus¹⁰ Barraboſchū, o || Jeſū atrode iemus, idant nuplaktas || ir nukriſawotas butū.

16 Bet¹¹ ſalnierus inwede¹² ghi || ing Ratuſę^e, ir ſuwadina || wiſa Pulka, 17 ir apwilka ghi Pur- || pura, ir nupine erſchkeczjū Waini- || ka, ir uſſadina¹³ iam, 18 ir pradeio || ghi ſweikinti. Sweikas karaliau || Szidū. 19 Ir muſche io Galwā Nen- || dre, ir nuſpiaude ghi, ir parpūle¹⁴ || kielioſa, meſdamies io.

20 Ir kaip [ant io nuſſiioke^{f,15}, || iſchwilka iam Purpurā, ir apwilka || ghi io Rubais^g, ir^h iſchwede ghi, [idant || nukriſawotū¹⁶. 21 Ir pri- werte, wie- || nā praenti, wardu Simonⁱ || iſch Cýreno, kurſai pareijo iſch || lauko¹⁷, kurſai buwo Tiewas Alex- || andro ir Ruffo, idant iam Kriſū || neſchtū. 22 Ir nuwede ghi wie- || toſp Golgatha, kas iſſimano, wieta || kaukoliū. 23 [Ir dawe iam Myrrhā || wiene girte¹⁸. O ghis¹⁹ neprieme.

24 Ir kaip ghi buwo nukriſawaie, || dalijo io rubus²⁰, meſdami burtā ant || iū, kurſai ka gautū. 25 Ir buwa kaip || [Bl. 104^r] treczia hadina, kada ghi nukriſa- || woia. 26 Ir buwo aukſchtai io ra- || ſchita, ko ghi kaltina, Karalius || Szidū.

27 Ir^j nukriſawoia ſu iū du || [Raſbainiku, Latru]^k Wiena po de- ||

GS: ^a gl. reitzen ^b Sfk aus iſchlaiftū ^c Sfk aus ſ* ^d gl. gnug thun* ^e Sfk für Ratuſch ^f Sfk für buwo ant io nuſſiioke ^g gl. v(er)ſpott(en) ^h Sfk aus r ⁱ in Sfk erg. ^j Sfk für Simeon ^k Sfk für N* ^l s. Anm. S. *400 ^m gl. Mord(er) ⁿ

KS: 1 O 2< Wiriaufieghi* 3 Gedk.? aidina ^a gl. Gal. auf einem heute Bl. 102^v unten re. eingeklebten Korrekturzetteln reitseten das volck ^b gl. Gal. auf Korrekturzetteln Bl. 102^v + Aijdina ſjmones [pulka] | B. aidina [perkalbeio] Pulka 4 kaği 5 kaip kada* 6 O 7 O 8< noreio [dumodams] 9 Gedk. + ganna padariti* 10 gestr. 11 O 12< iwede 13 ta uſſdeia 14 pūle | paſſiklaupe [pūle] 15 iſch io nuſſiioke [papeikel] | papeike gestr. 16 nukriſawotū | ant nukriſawoghimo 17 Lau- ko 18 Ir pagirde ghi winu ſumaiſchitā mirru [Ir dawe iam Myrrhā wiene gierti]* 19 gestr. 20< Rubus ^a Bl. 104^r oben re. rot Marc: c. 15. (Sfk aus 14) ^b

ſchines, ir wienā¹ po kaires. **28** Tadda || iſſipilde Raſchtas, kuri^{a,2} fako. Ghif- || ſai tarp Piktodeiū ira paſkaititas^b.

29 Ir kurie proeiĵo, peike ghī, ir || krate [graſe] galwas ſawa, ir bi- || loia. Tfui, kaip graſei ſuardai || Baſniczē, ir atbudawoghi iē ik triū || dienu, **30** Gielbekes nu pats, ir nukop || nog Kriſtaus. **31** Taipoieg 'Wiriaufieghi || Plebonū³ iūkes io tarp ſawēs, ſu Raſch- || tinikais, bilodami, Kitus gielbeio, o || ſawe pats ne gal gielbeti. **32** Iei ghis || ira Chriſtus, ir 'Karalius ing Iſrael⁴, || te nukop dabar nūg Kriſtaus, idant || regetumbim ir tiketumbim. Ir kurie || ſu iū nukriſawoti buwo, ghī taipaieg || apgiedinoia^{c,5}.

33 Ir po ſcheſchtos hadinos, 'ſtoios || [rados]⁶ Tamſibe ant wiſſos Szemes, || ikki dewintos hadinos. **34** Ir kaip || ant dewintos hadinos ſchauke Jeſus || [Bl. 104^v] bilodoms, Eli, Eli, lama aſabthani, || kas iſſi- mano, Manas Diewe, manas || Diewe, kodel mane 'apleidai [praſtoiei]⁷ || **35** Ir nekurie, the ſtowedami, 'kaip || tatai girdeio⁸, biloio, Schitai, Elio- || ſchaus ſchauk. **36** Tadda tekeio || wiens, ir papilde Pintī⁹ uk- ſufu, || ir 'uſzmowe ghī¹⁰ ant Nendres, ir || pagirde ghī, 'ir biloio¹¹. Te^d ſtow weif- || dekim, bau atais Eliofchus, ir nuims || ghī.

37 Bet¹² Jeſus ſchauke didei, ir nu- || mire. **38** Ir uſzdanga Baſniczos per- || pliſcha ing dwi dali, nug wirſtaus || iki ſemai. **39** Bet¹³ ſchim- tinikas 'kur || ſai [pribuwo] the ſtoweio^e 'prieſch aki¹⁴, || ir regeio kaip ghis takiu ſchaukſmu || numire¹⁵, biloio, Iſch tiefos ſchiſai || Szmogus Diewo buwo Sunus.

40 Buwo the taipaieg ir Moters, || kurios to^f iſch tolo ſwalge¹⁶, tarp || kuru buwa Maria Magdalena, ir || Maria maſĵoio Jakubo ir Joſes^g || augiwe, ir Salome, **41** kurias^h 'ghī taipa- || ieg ſeke¹⁷, kaip Galileioia buwo, || [Bl. 105^r] ir iam ſluſĵĵo, ir daugia kitū, kurios || ſu io Ing Je- ruſalem eiufios buwa.

GS: ^a Genus! ^b Sfk aus paſſ s. BNT(F) [^c desideratum edit.] ^d Sfk aus L* ^e Sfk für pribuwo ^f Sfk für ant to ^g Sfk aus Je ^h Sfk aus kuri* □ gl. zu 15,28 Ef: 53. (Jes 53,12), gl. zu 15,34 ps: 22. (Ps 22,2) □

KS: ¹ + [antrā] | wienā gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ² kurs ³ Wiriaufieghi kaplonū ⁴ Karalius Iſraela ⁵ apgiedinoia | + [loioio] Punkt hinter ›apgiedinoia‹ gestr. ⁶ ſtoios gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ⁷ apleidai gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ⁸ tatai girdedami ⁹ Kempinā | Kempinē ¹⁰ uſĵdeia anā ¹¹ bilodams ¹² O ¹³ O ¹⁴ gl. Gal. gegen im vber □ Gal. ties io ¹⁵ ties io ſtoweda<m>s ir regeda<m>s ghi takiu ſchaukſmu mirſchtantī ¹⁶ ſwalge ¹⁷ ghī taipaieg ſekufios | paſkui ghī eia □

42 Ir wakara, kadangi Prifi- || taiſijmo diena buwo, ʽkuri pirm || Sabbathos ira^a, 43 ateijo Jofephos iſch || Arimathios, wiefchlibas wiras Rota || [wiefchlibas Ponas radnas] kurſai tai- || paieg karaliſtes Diewo lauke, tas || pradriſa^b, ir ieijo Pilotop, ir praſches¹ || Kuno Jeſaus. 44 Bet² Pilatas ſtebeios, || kaip³ iau buwa numireſ. Ir wadi- || na Schimtinika, ir klaufe ghi, Bau || ſenei butu numireſ⁴ 45 Ir kaip || daſi- ſinoio nuĝ Schimtiniko, padawe ghis^c || Jofephui ʽta kuna⁵. 46 Ir ghis nu- || pirka Praſtire, ir nueme ghi, ir iwi- || nioia ghi ing Praſtire, ir pagulde || ghi ingi Graba, kurſai buwo ʽiſch || Olos iſchkirſchtas [ing ūla iſkirſtas]⁶ || ir uſgritta akmeni uſu grabo anga⁷. || 47 Bet⁸ Maria Magdalena, ir Maria || Jofes ſwalge^d [daboios]⁹, kur buwa || ʽpadedams [paguldams]^{e,10}.

XVI.

[Bl. 105^v] 1 Ir kaip Sabbathos praeijufi buwa, || pirka Maria Magdalena, ir Maria || Iakubo ir Salamono^f maſtis, idant || eitū, ir ghi teptū. 2 Ir ateijo grabop || wieną Sabbathu labai ankſti, kaip || Saule uſtekeio. 3 Ir biloio tarp ſawes, || Kas atris mumus akmeni nug Gra- || bo duriū? 4 Ir pawifdeio¹¹ the, ir || iſchwida, ʽkaip akmu atriſtas buwo¹², || neſa buwo labai didis.

5 Ir ieijo ing Graba, ir iſchwida || Iaunikaiti po deſchines ſedinti, ap- || wilkta^g ilgu baltu rubu¹³, ir anos¹⁴ iſsi- || ganda. 6 O ghis biloia^h iomus. Ne || iſsiganſkite. Ieſchkot Jeſaus NaZa- || renſkoio nukriſawoto, kieleſi, ir || nera czia. Schitai wieta, kur ghi || padeio¹⁵. 7 Bet¹⁶ eiket, ir paſakiketⁱ || io Mokintiniam ir Petru, kaip^{j,17} || ghis pirm iuſu eis ing Galilea, the || ghi regeſite, kaip ghis¹⁸ iumus ſako¹⁹. || 8 Ir anos

GS: ^a *Sfk der WSt für kuri ira pirm Sabbathos* [^b *desideratum edit.*] ^c *in Sfk erg.* ^d *Sfk aus* [c* ^e *in Sfk erg.* ^f *ÜF, L. vnd Salome** ^g *Sfk für k** ^h *Sfk aus biloio* ⁱ *Sfk aus* [a* ^j *Sfk aus kad* □

KS: 1 praſchesi 2 O 3 iog 4 mireſ 5 io Kuna 6 + ʽloie iſchkaltas 7 + [durris] 8 O 9 dabaioſ 10 padedams *gestr.*, *Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr.* 11 pawifdeia 12 akmeni atriſta 13 < Rubu 14 ios 15 pagulde 16 O 17 iog 18 *gestr.* 19 < lake □ *Bl. 105^r oben re. rot Marc: c. 15. 16. □*

greitai išcheijo, ir bego nūg || Grabo, Nesa drebeghimas ir išch- || ganftis
ies apeme, ir niekam ne šake || [Bl. 106^r] nieko, nesa bijoios¹.

9 Bet² Iesus kajp buwa kieleš^a, || ankšti pirmą dieną Sabbathų,
pirmas³ || pafsirode Mariai Magdalenai, nūg || kurios septinis Welinus
buwo išch- || waręs. 10 Ir ghi nueijo, ir pafsake || tiemus, kurie šu iu^b
buwo, kurie || įsielawoia⁴ ir werke. 11 Ir thie, «kaip || girdeio⁵, kaip⁶
giwas butų, ir «kaip || butų⁷ anamus^c pafsirodens, ne tikeio.

12 Potam kaip du išch iu kieliawa, || pafsirode ghis šawe⁸ «kitu
weidu⁹, kada || eija ant^d Lauko [ing Miestelį] 13 Ir || thie taipaieg nu-
eijo, ir pafake^e tatai || kitiemus, kuriemus ie taipaieg ne || tikeio.

14 Pafkucziaufei, kada Wienoli- || kas^f pas štalą sedeio, pafsirode
ghis, || ir baro ių ne tikeghimą, ir šchirdies || ių «kietibę [apfikie-
tawimą]¹⁰ kaip¹¹ ne || tikeio, thiemus kurie regeio ghi prifi- || kieluši.
15 Ir biloia iemus, Eiket po || wišą Swietą, ir šakiket Euangelią ||
wišam Sutwerimui, 16 kas tikies || ir bus krikščititas, bus išchganitas,
|| Bet¹² kurfai ne tikes, bus prašjudits.

[Bl. 106^v] 17 Bet¹³ įenklai, kurie šeks, tūs, || kurie tik, ira thie. «Ing
mana War- || dą¹⁴ prawaris Welinus [per mana]^{g,15} || Nauieis Liežu-
weis kalbes. || 18 Angis^{h,16} prawaris. Ir iei apipenno || giers¹⁷, «ne
kenks¹⁸ iemus. Ant ligonių || uždes rankas, tada bus gieresne «šu || ieisⁱ.

19 Ir Wiefchpats, kaip buwo šu ieis || kalbeiš, štoios užimtas
[paimtas] ing || Dangun, ir fied po dešchinies Diewo. || 20 Bet¹⁹ anis
išcheijo, ir šake wišsur. Ir || Wiefchpats dirba²⁰ šu ieis, ir paštipri- || noio
Sžodi, per pafekanczius Sženklus^j.

[Bl. 107^r] || [Bl. 107^v] || [Bl. 108^r] || [Bl. 108^v]

GS: ^a Sfk für +* ^b Sfk für I ^c ŪF, L. vnd were jr erschienen* ^d Sfk aus i ^e Sfk aus la ^f Sfk für
Dwilikas ^g in Sfk erg. ^h Sfk für Sžal+cžius ⁱ Sfk für šu iemus* ^j Sfk aus intendiertem Z* □ Bl.
106^v unten re. Datumsangabe n. Abschluss der Übers. des Ev. absolutus 10. Maij A<nn>o 80. □

KS: ¹ bijoiosi ² O ³ pirmai | pirmaiaufei unvollst. Korr., l. pirmiaufei ⁴ gl. Gedk. Leid trag<en>
□ Gedk. unv. Var. pafsigaileti | B. gaileios [įsielawoia] ⁵ girdedami ⁶ iog ⁷ gestr. ⁸ iemus*
⁹ kitoi formoia ¹⁰ kietibę gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ¹¹ iog ¹² O ¹³ O
¹⁴ Mana Wardana Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹⁵ gestr. ¹⁶ Sžalcžius ¹⁷ gers ¹⁸ ne užwodis
¹⁹ O ²⁰ + waikalawa + šprowawoio □ gl. ٪ wiefchpats išchrode || iog thie darbai, tikrai ||
Diewo darbai butų. □

Bl. 106^r oben re. rot Marc: c. 16.; Bl. 106^v oben li. rot Marc: c. 16. □ Bl. 107^r bis 108^v vacat □

[Bl. 109^r] 「SCHWENTA IESAVS
CHRISTAVS EVANGELIA
pagal Lukaŝių.¹

1 Kadangi daugia² apsieme futaiti || raŝchtą³ tų daiktų kurie mufui⁴ nufsidawe, || 2 kaip tai dawe mumus, thie kurie iŝch pradza || patis regeia, ir tarnais ŝadza buwa: 3 「regeias || ir man^a iŝchtiruŝiam wiŝsa⁵, iŝch pradza pilnai⁶ || pakarcziū taw⁷ raŝchiti mielas Theophile, || 4 「ieib ŝinatumbi tų ŝadzių, ape kurius iŝch- || makintas⁸ eŝsi, tieŝa⁹.

CAP: I.

5 「Buwa dienaŝa¹⁰ Heroda Karaliaus Szi- || dawas^{11 12}, Kaplanas¹³ niekurfai¹⁴ Zacharias¹⁵ || iŝch redas¹⁶ Abia, ir mate¹⁷ ia iŝch dukterų Aaron, || 「ir wardas ias¹⁸ Elifabetha¹⁹. 6 「Bet²⁰ teiŝus buwa || abudu²¹ pa akim Diewa, waikŝchczadami || wiŝsoŝų priŝakimoŝu²², ir teiŝibeŝų²³ wiefchpaties, || 「be barnies²⁴, 7 「ir ne tureia²⁵ waika^{b, 26}, tadel kaip²⁷ || Elifabetha²⁸ ne waifinga buwa^c, ir abudu || 「iau didį amŝą tureia²⁹.

GS: ^a s. Anm. S. *401 ^b Sfk für ie funaus ^c Sfk für ira □ Bl. oben re. zu Lk 1,1 Datumsangabe A<nn>o 1579 || 6. Martij □ Bei Lk 1,5 Abschnittseinteilung A □

KS: ¹ EVANGELIA || S: Lukaŝchaus* ² daugia ių | Wŝt ių daugia ³ kalbeŝ [raŝchtą] | + [Spro- was] ⁴ mufiŝ ⁵ wiŝ ⁶ + [dowadnai] ⁷ tawefŝ ⁸ iŝchmakitas ⁹ + Gal. Ieib tu tikra grund- || ta iŝchtirtumbi ta || makŝla, kuria eŝsi || makintas* ¹⁰ + [cziefu] | dienaŝa *gestr.* ¹¹ Sziđu* ¹² Wŝt cziefu Heroda Karaliaus Szi dawas buwa | ... Sziđu buwa s. BNT(F) ¹³ plebonas ¹⁴ *gestr.* ¹⁵ Zachariaŝchus ¹⁶ gl. de uice □ ailes | ailios ¹⁷ materifŝke ¹⁸ kuros wardas | wa- dinama ¹⁹ Elŝbetha ²⁰ Ir ²¹ Wŝt Ir abudu buwa teiŝus | Ir todū buwa teiŝus | + geru || + nobaŝ || ni | Ir todū buwa geru ²² iŝtatimoŝų | priŝakimoŝų ²³ gl. Gal. ŝatzungen □ Gal. iŝtatimoŝu ²⁴ be kaltijbes | + be paklapos ²⁵ o anis ne tureia ²⁶ + [funaus] | funaus *gestr.* ²⁷ + iog* ²⁸ Elŝbetha ²⁹ Wŝt iau didį tureia amŝą | buwa labo mæto. □ Bl. 109^r oben re. rot Luc: 1., unten Mitte Lagenbezeichnung O □

[Bl. 109^v] 8 Bet¹ nufsidawe², 「kaip Zacharias kap- || lanistę³ uſzweif-deia⁴ rede⁵ ailes ſawa pa akim || Diewa, 9 「pagal budą kaplanistes⁶, 「kaip 「loſas at- || eia⁷ ieib [idant]^a ghis ineiens Baſſnicza wiefchpaties || rukitų^{8,9}, 10 a 「wiſſas pulks¹⁰ ſmanių meldefi are¹¹ || hadinai¹² rukijma¹³.

11 Bet¹⁴ paſſirade iam Angelas wiefchpaties, || ir ſtaweia 「pas deſchine^b Altariaus rukijma¹⁵. 12 Ir kaip || 「iſchwideſ ghį¹⁶ Zacharia¹⁷, iſſiganda, ir bijaghimas || apeme ghį. 13 A Angelas bilaia iam, Neſſi-bij- || ak Zacharia¹⁸, nes malda tawa iſchklaufita ira, || ir mate tawa EliZabetha¹⁹ pagimdys taw fu- || nų, a²⁰ wardą ia wadinfi²¹ Ioannes²², 14 ir bus²³ || taw linkſmibe bei dżaukſmas, ir daugia iſch || ia uſzgi-mima dżaugſis, 15 nes ghis didžu bus || pa akim Wiefchpaties^c, wiena²⁴ ir 「girta || gierimma^{d,25} ne gers, ir 「Dwaſe Schwenta bus || pilns^{26,27} dabar kune²⁸ augiwes ſawa, 16 ir²⁹ daug funų³⁰ || Iſrael wers Wiefchpatieſp Diewap³¹ ių. 17 Ir || ghis³² eis pirm ana³³ Dwaſiaie ir macije Elia³⁴: || ieib³⁵ werſtų ſchirdis tewų ſunumpi, ir ne- || tikin-czius³⁶ iſchmintieſp teiſuių, idant pataifi- || tų wiefchpaczių³⁷ ſmanes 「gatawas [pabengtas]³⁸

[Bl. 110^r] 18 Ir bilaia Zacharias³⁹ Angelap: Iſch 「ka tai⁴⁰ || ſinaſiu? eſch⁴¹ nes ſenas eſmi, ir mate mana paſena⁴². || 19 Ir atſakidams An-gelas, bilaia iam: Eſch eſmi || Gabrielas 「ſtawins pa akim Diewa⁴³, ir ſiųſtas || eſmi, idant 「[...] ſchitai [taktai]⁴⁴ taw pranefchczau. || 20 Ir⁴⁵ weifdek, 「ne iſchkalb++ ap++fi^{e,46}, ir ne galefi || iſchkalbeti iki tas

GS: ^a in *Sfk erg.* ^b *Sfk aus* pa deſchines* ^c *Sfk für* Diewa ^d gl. Sincera sig<nifica>t q<ui>c-q<ui>d || epotum inebriat. ^e s. *Anm. S.* *402 □

KS: 1 Ir ² + ſtaghifi eſt ³ plebanifte ⁴ Zachariaszu bekunigauient | Zachariaszu kaplanifte uſzweifdenczam ⁵ cziefe ⁶ budu plebanų *Nasalzeichen der GS n. gestr.* ⁷ burta pole ⁸ rukytų ⁹ *Gal.* A iem gadijafi || rukiti, Eia ghis || ing Baſſnicza pono || diewa | *B. diewa gestr.* ¹⁰ wiſſa Daugibe ¹¹ lauke ¹² hadiną ¹³ rukijmo ¹⁴ O ¹⁵ rukijmo ¹⁶ thą iſchwida ¹⁷ Zachariaſch<us> ¹⁸ Zachariaſchau ¹⁹ Elſbetha ²⁰ bei tu ²¹ minfi ²² Ianas ²³ bus tas ²⁴ wyna ²⁵ ſtipraus gierimma ²⁶ pripiltas | papildits ²⁷ *WSt* papildits bus Schwenta Dwaſe ²⁸ ſiwate ²⁹ ir ghis ³⁰ waikų ³¹ Diewop ³² *gestr.* ³³ ano ³⁴ Eliaſchaus ³⁵ idant ³⁶ neintikinczius ³⁷ wiefchpati ³⁸ pagatawitas ³⁹ Zachariasz<us> ⁴⁰ ko eſch tatai ⁴¹ *gestr.* ⁴² teipaieg paſena | teipaieg ira laba mæto ⁴³ kas pa akim Diewa ſtaw ⁴⁴ kalbecziau taw ir ſchitai* ⁴⁵ *gestr.** ⁴⁶ Tu apnebilfi* □ *Bl. 110^r oben re. rot* Luc: c. 1. □

dienas kuraie ſchitai bus; || tadelei kaip¹ ne tikeiei ſjadeis² mana, kurie || ſiſipildis czeſu ſawa³.

21 Ir ſdaugibe [pulkas, ſmanes]⁴ lauke Zacha- || ria⁵, diwidamies⁶ kadel ſghis truktu baſniczaie⁷. || 22 A ghis iſcheiēs ne ſgaleia ieis kalbeti⁸: ir ſu- || prataſ+⁹ regeuſi¹⁰ regeijmą baſniczai. Ir ghis || maiaia¹¹ ieis¹²: ir paſilikas¹³ ne kalbans¹⁴.

23 Ir ſtaiafi¹⁵ ſiſipilduſamis¹⁶ dienamis ureda ia¹⁷ || ſnueija ing namus ſawa¹⁸. 24 Pa tų dienu || nieſchcza tapa [...] mate ia: ir paſiſiſepe²⁰ per || ſcheſchis²¹ menefius²², biladama: 25 Nes²³ ſteip padare || man²⁴ wiefchpats dienofų kuroſų pawifdeia²⁵ || atimti apgiedinimą^{a,26} mana, ſzmanieſą²⁷.

26 Bet²⁸ ſcheſchtame menefij²⁹ ſiuſtas ſtaias || Angelas Gabrielas nog Diewa mieſtan Galileas, || kuria wardas NaZareth, 27 panniaſp kuri || paſawinta³⁰ buwa wiru, kuria³¹ wardas³² Ioleph, || iſch namų Dauida, ir wardas pannias³³ buwa Maria. || [Bl. 110^v] 28 ſIr kaip ineia Angelas, kalbeia³⁴ iei³⁵: Sweika || ſmalanes pilna³⁶, wiefchpatis ſu tawimi, perſjeg- || nata³⁷ tu tarp³⁸ materų. 29 ſKaktai kaip girdeia³⁹, || nuſſiganda iſch ſjadzių ia, ir dumaia, kakſai || tai butų ſweikinimas. 30 A Angelas kalba iei, || Ne nuſſiganſkis⁴⁰ Maria, nes radai malane || Diewip. 31 Weiſdek⁴¹, nieſchcze bufi ſjiwate, || ir pagimdifi⁴² ſunu: ir wadinfi⁴³ wardą ia Ie- || ſvs, 32 tas bus didis, ir wadintas ſunumi || aukſchcziaufiaia⁴⁴, ir dos iam ſwiefchpats || Diewas^b kreſlą⁴⁵ Dauida tewa ia,

GS: ^{a>} *Sfk für gieda* ^b *Sfk der WSt Diewas wiefchpats* □ *Bei Lk 1,26 Abschnittseinteilung B* □

KS: ¹ iog ² ſodims | ſodzims* ³ WSt iſipildis ſawa czeſu. ⁴ Gal. ſmanes ⁵ Zachariaſcha<u> ⁶ ſtebedamies ⁷ baſniczaie truktu ⁸ Gal. ſu ieis kalbeti* ⁹ anis ſuprata ¹⁰ ghī regeiufi ¹¹ moiaia | moioia* ¹² iemus ¹³ paſilika ¹⁴ nebilis ¹⁵ ſtagiſi eſt ¹⁶ iſipilduſ ¹⁷ iem atlikuſam Vreda ſawa ¹⁸ pareia ghis namuſna ſawa ¹⁹ Elſbeta ²⁰ uſſilaike ²¹ penkis ²² menefis ²³ *gestr.* ²⁴ WSt teip man padare ²⁵ noreia ²⁶ geda ²⁷ tarp ſmoniu ²⁸ O ²⁹ menu++ | menefije ³⁰ gl. deſponſata □ paſadeta p+d+++ | p+d+++ *gestr.* ³¹ kurio ³² wardv ³³ pannas ³⁴ + [tare] | kalbeia *gestr.* ³⁵ Ir ineies Angelas iaſp, tare ³⁶ numileta ³⁷ + [paſchlawinta] | perſjegnata *gestr.* ³⁸ terpei* ³⁹ Gal. kad patam ghī || iſchwida* ⁴⁰ nuſſiganſk ⁴¹ + ſchiſkat ⁴² paweſi | pagimdifi ⁴³ minfi ⁴⁴ aukſchcziaufiaio ⁴⁵ Soſtą □ *Pv. bei Vs. 26 rot Euang. in feſto annunc. Mariæ. Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 38 rot unterſtrichen* □

33 ir kara- || liaus¹ namofa Iacuba² amġinai, ir karaliſtes ia || ne bus galas³.

34 Bet⁴ Maria kalbeia Angelu⁵: Kaip tai || bus? Kadangi aſch wira ne ġinau⁶. 35 A Angelas || atſakidams, bilaia [...] ^a. Schwenta Dwafe atais ant || tawęs, ir macis aukſchcziaufiaia apdenks⁷ ta- || we. Tadel ir ſchwenta, kas uſġgims iſch || tawęs, bus wadinta funumi⁸ Diewa. 36 A dabakes⁹, || Eliſabetha¹⁰ gentaine tawa, ʽir ta¹¹ nieſchczą ira || funumi ſenibei¹² ſawa, a ſchis menu ira ſcheſch- || tas anai kuri buwa ſchaukima¹³ ne waifinga. || 37 ʽneſanga Diewiep pigus ira kiekwienas ġadis^{14 15} || [Bl. 111^r] 38 Bet¹⁶ Maria bilaia, Schiſkat tarnaita wiefchpaties || teſtaw man pagal ġadża tawa. Ir atſtaia nog ias || Angelas.

39 Bet¹⁷ kielufis¹⁸ Maria dienaſų anaſų¹⁹, || nueia ʽing ſchalis kalningas²⁰ ſkubei ing mieſtą || Iuda, 40 ir ieġja ʽing namus²¹ Zacharia²², ir ſweiki- || naia EliZabetha²³. 41 Ir ſtaiaſi, kaip iſchgirda || ſweikinima Marias EliZabetha²⁴, pakruteia²⁵ wai- || kelis ġiwate ias, ir pilna ſtaiaſi Dwafias S: || EliZabetha²⁶, 42 ir praſchuka didzu balſu, biladama. || Paſchlawinta tu tarp materų, ir paſchlawin- || tas waifius ġiwata tawa. 43 Ir iſch kur man || tai, kaip²⁷ ʽateit²⁸ augiwe wiefchpaties || mana manemſi^b? 44 Weiſdek²⁹, kaip iſchgirdau || balſa ſweikinima tawa ʽauſimis mana³⁰ ʽpakru- || teia dżaugdams³¹ waikelis³² ġiwate mana. 45 Ir iſch- || ganita eſi kuri ġtikeiei, nes iſſipildis tatai || kas ſakita ira taw nog wiefchpaties.

GS: ^a V. dixit ei ^b Sfk der WSt ateit manemſi augiwe wiefchpaties mana? □ Bei Lk 1,39 Abschnittseinteilung C □

KS: ¹ ghis karaliaus ² Iakuba ³ galo ⁴ O ⁵ Angelui ⁶ + paġinſtu | paġinſtu *gestr.* ⁷ uſġutems | + apdengs | + apwes* ⁸ + funus ⁹ Schitai ¹⁰ Elſbetha ¹¹ ta teipaieg ¹² ſenatweie ¹³ ſchaukema ¹⁴ + [daiktas] ¹⁵ Gal. + neſanga diewiep || ner ne wienas || daiktas ne pigus | + [ġadis] ¹⁶ O ¹⁷ O ¹⁸ kielufys ¹⁹ toſu [anaſų] ²⁰ ing pakalnių | ant kalnu | ant pakalnių ²¹ namuſna ²² Zachariaſchaus ²³ ElſZbetha* ²⁴ ElſZbetha ²⁵ Gal. ſchakineia || B. + kukſchczioia | kukſchczioia *gestr.*, dafür kuſczioia ²⁶ ElZbetha ²⁷ iog ²⁸ atait ²⁹ Schiſkat ³⁰ *gestr.** ³¹ Gal. ſchakineia fu || dżiaukſmu ³² ſchakineia waikelis dżaugdams □ Pv. bei Vs. 39 rot unterstrichen □ Blatt 111^r oben re. rot Luc: c. 1 □

46 Ir bilaia Maria.

「Paduḡink duſcha mana¹ wiefſchpati, 47 ir ॥ 「linxminaſe² duſche³ mana¹⁴ Dieweie iſchganituie ॥ maname

48 Nes paḡwilga⁵ ant pakarniſtes mergas ſawa ॥ weiſdek, iſch ta iſchganitā⁶ mane ſakis wiſſas gimines.

49 Nes padare, maniḡe didḡus daiktus, kurſai ॥ macnus eſt⁷, Ir 「ſchwentas wardas ia⁸.

[Bl. 111^v] 50 Ir mielaſchirdingyſte ia nog gimines ॥ ik gimines, ant tu kurie biḡaſe ia.

51 Padare ſtipribḡ petiḡe ſawa, iſchbarſte lepo- ॥ ſius ſchirdeie⁹ ſawa.

52 Nuſtume maZnoſius nog ſaſta^a, ir pa- ॥ aukſchtinaia¹⁰ ramoſius 〔pakarnoſius〕

53 Alkſtancḡius papilde geru, a bagatoſius ॥ 「palika 〔apleida〕¹¹ tuſchcḡius.

54 Prieme Iſrael waika ſawa, 「atmindams ॥ mielaſchirdingiſtes¹² ſawa^{1b}.

55 Kaip kalbeia tewumus¹³ muſu, Abraha- ॥ mui ir giminei ia ant amḡa.

56 Ir paſſilika Maria paſ ie kaip per tris ॥ menus¹⁴, ir¹⁵ fugrinḡa 「ing namus¹⁶ ſawa.

57 Bet¹⁷ iſſipilde Eliſabethai¹⁸ czieſas pagim- ॥ diḡma, ir pagimde¹⁹ ſunu. 58 Ir iſchgirda tai kai- ॥ minai²⁰ ir gientis ias, kaip²¹ wiefſchpats paduḡi- ॥ naia mielaſchirdingiſtḡ²² ſawa ſu ie, ir dḡauge- ॥ ſi ſu ie.

59 Ir ſtaias aſchmā diena, ataia ieib appi- ॥ piauſtitu berneli, ir wadina ghī wardu tewa ॥ ia²³ Zacharia²⁴, 60 Bet²⁵ augiwe ia atliep-

GS: ^a *Sfk für k** ^b *gl. Memorari mi<ericordi>æ ſuæ ॥ Hebraismus eſt, ∴ ut ॥ o<ſte>nderet ſe memorem ॥ promiſſionis ſuæ* □ *Bei Lk 1,46 Abſchnittſeinteilung D, bei Lk 1,57 Abſchnittſeinteilung E, □*

KS: ¹ *WSt* duſcha mana Paduḡink ² *tefilinxmina* (-ſe der GS nicht geſtr.) ³ *dwale* ⁴ *WSt* dwale mana *tefilinxmin* ⁵ *ghis pawifdeia* ⁶ *paſchlawinta* ⁷ *ira* ⁸ *kuria* wardas ſchwentas *ira* ⁹ *ſchirdiḡe* ¹⁰ *paukſchtina* ¹¹ *apleida* *geſtr.* ¹² *mielaſchirdingyſtes* ¹³ *tewamus* ¹⁴ *menesi<us>* (*Sfk aus menus*) ¹⁵ *patam* ¹⁶ *namu<m>p* ¹⁷ *O* ¹⁸ *Eliſabethai* ¹⁹ *ghi* pagimde ²⁰ *ſufiedai* ²¹ *iog* ²² *mielaſchirdingyſtḡ* ²³ *io* ²⁴ *Zacharias* | *Zachariaschuſ* ²⁵ *O* □ *Pv. bei Vs. 57 rot* Euang. in Feſto Iohan. Baptist. *Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 80 rot unterſtrichen* □

dama || bilaia, Ne, bet wadintas tur buti Iohannes¹. || **61** Ir ie bilaia iei, Iuk ner ne wiena giminei || tawa to wadinams wardu.

[Bl. 112^r] **62** Ir maiaia² tewu ia kaip ghis ghī naretū || wadinamą. **63** Ir praščes³ tablicze^{a,4} rafche, ^fbila- || dams [kalbedams]⁵ Ioannes⁶ ira wardas ia. Ir || nušifstebeia wiſsi. **64** Ir toiaus atfiwere || burna^b ir lieſuwis ia ir kalbans garbinaia Diewą. || **65** Ir ifsiganda wiſsi kai-minai⁷ ia, ir gerfas^c tū || ſžadziū wiſų ataia wiſsump kalninikump || Szidawas^d, **66** ir wiſsi kurie ifchgirda tai deia ſchir- || dī ſawa, bila-dami, Bes kas bus ifch ^fwaika ta^{e,8} || nes ranka wiefſchpaties buwa ſu io.

67 Bei Zacharias⁹ tewas ia ^fpapilditas || [pilnas]¹⁰ tapa Dwafias ſchwentas¹¹, ir prarakau- || dams bilaia:

68 Pagarbintas buki wiefſchpats Diewas Ifrael, || nes atlanke¹², ir ifchgielbeia ſjmanes ſawa.

69 Ir attieſe mumus raga ifchganima¹³, || namoſą Dauida¹⁴ tarnat^{f,15} ſawa.

70 Kaip kalbeia per nafrus ſchwentūiū || kurie ifch pradza buwa prarakū ſawa^g.

71 ^fIfchganimą ifch ne prieteliū muſų, || ir ifch rankū wiſų ne kenczenczū muſų^h:

72 Ieib padaritū mielaſchirdingifte ^fſu tewaisⁱ || muſų, ir atmintū ^fTestamenta ſawa ſchwenta¹⁶.

73 Priſiekimą¹⁷ kurū ^fpriſieke tewu ^fmuſų¹⁸ Abra- || hamu, doti mumus¹⁹.

74 Ieib be bijaghima ifch rankū ^fne prieteliu muſų²⁰ || gielbeti²¹, iam ſluſžitumbim.

[Bl. 112^v] **75** Schwentibeie ir teiſibeia²² pa akim ia, || ^fwiſsamis dienas²³ muſų.

GS: ^a Sfk aus tablic+ ^b Sfk für pr+f+* ^c Sfk aus b* ^d Sfk aus f ^e Sfk der WSt ta waika ^f Sfk für waika ^g Sfk aus ia ^h gl. 7. le liberaturum nos. || Hebraismus est ⁱ Sfk für ſu tewamus ^j Sfk aus ifch+ ^k Bei Lk 1,67 Abschnittseinteilung F ^l ^m

KS: ¹ Ianas ² anis maiaia ³ ghis praščes ⁴ + knigeles | knigeles gestr. ⁵ biladams gestr. ⁶ Ianas ⁷ ſufiedai ⁸ waiko to ⁹ Zachariasch(us) ¹⁰ papilditas gestr. ¹¹ ſchwentos ¹² ghis atlanke ¹³ ifchganimo ¹⁴ Dauido ¹⁵ tarno ¹⁶ Testamento ſawo ſchwento ¹⁷ Priſiekimo ¹⁸ iuſų* ¹⁹ WSt priſieke Abrahamu tewu iuſų ²⁰ WSt muſų ne prieteliu ²¹ ifchgielbeti ²² teiſibeie ²³ wiſſas dienas ²⁴ Bl. 112^r oben re. rot Luc: c. 1. ²⁵ ²⁶

76 Ir tu waikē¹ bufi wadintas praraku aukš- || chcziaufiaia, nesanga eifi pirm weida wiefchpa- || ties, ieib kielius ia gatawitumbei.

77 Ieib dotumbei pamakslā išchganima įma- || niemus ia, ant atleidima griekų ių.

78 Per inščzas mielaščirdingųštes Diewa || mušų, kuriošą atlanke mus uštekans išch aukščh- || ta.

79 Ieib pašchwieštų tiemus kurie sied tam- || fibešų ir schæschelije smerties, ir taišitų ka- || ias mušų ʿing kielį² pakaiaus.

80 Bet³ waikas auga, štipriniaias⁴ Dwafē⁵ || ir buwa puštiniai iki dienas⁶ pašsiradijma⁷ || sawa Israeliu⁸.

CAP. II.

1 Staghifi est, kaip⁹ prifakimas išcheia || dienasų anafu nog Ciefaraus Au- || gušta, idant || butų šuraščitas wišsas šwietas, 2 Tas¹⁰ šuraščh- || imas pirmiaušis buwa, ir ʿštaias nog Starastą || Syrias Cyrenią¹¹ 3 Ir kiekvienas¹² eija idant || apšifakitų, kiekvienas ing sawa miestą.

4 Bet¹³ eija ir Josephas išch Galileas nog mieš- || ta NaZareth, ingi Šzidawą, miestan Dauida, || kuris wadinams ira Bethlehem, tadel kaip¹⁴ || [Bl. 113^r] buwa išch ukia ir gimines Dauida¹⁵, 5 idant || apšifakitų šu Maria pašgadeta saw materim, || kuri buwa nieschczja.

6 Bet¹⁶ štaias iemus^a te esant, kaip¹⁷ išsipilde || dienas pagimdima¹⁸ ias, 7 Ir pagimde¹⁹ šunų sawa || pirmaghį, ir ʿiwištitą ghį wištiklošna, padeia²⁰ || ghį edžafą²¹, nes wietas ne tureia padwariai.

8 Ir buwa piemens taieg schalije iaute- || dami, ir fergiedami šargibas nakties ant guo- || tas²² sawa. 9 Ir schiškat, Angelas Wiefchpa- || ties^b

GS: ^a Sfk für g* ^b Sfk aus wiefch □ Bei Lk 2,1 Abschnittseinteilung A □

KS: ¹ waikel ² ant kelio *Nasalzeichen n. gestr.* ³ O ⁴ štipriniaias ⁵ Dwafēje ⁶ dienos ⁷ pašsiradijmo ⁸ Israeliui ⁹ iog ¹⁰ A Tas ¹¹ štaiasi kada Starastu Syrias buwa Cyreni<us> ¹² wišsi ¹³ O ¹⁴ iog ¹⁵ Dauido ¹⁶ O ¹⁷ iog ¹⁸ pagimdimo ¹⁹ ghi pagimde ²⁰ iwištija (*Nasalzeichen der GS nicht gestr.*) ghį wištiklošna, ir padeia ²¹ prakartana ²² guoto* | Stado □ *Pv. bei Vs. 2,1 rot* Euang: 1. Nativ. Chr(ist)i. *Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 14 rot unterstrichen* □ Bl. 113^r oben re. rot Luc: c. 2. □

ʃtaias prieg ių¹, ir ſchwiefumas ʃ Pana^{a,2} apſchwiete ios, ir ie biȳaiaſe³ didei. 10 Ir ʃ bilaia iemus Angelas. Ne biȳakites, ſchif- ʃ kat paſakau iumus dȳaugſmȳ didȳ, kurſai ʃ bus wiſſemus⁴ ʃmaniemus: 11 nes gimęſ eſt iumus ʃ ſchę diena iſchganitaias kurſai ira Chriſtus ʃ Wiſchpats mieſte Dauida⁵. 12 A tai iumus ʃ ʃenklas, atraſite waikelȳ wiſtikloſȳ iȳwyſtita, ʃ ir padetȳ edȳaſȳ⁶. 13 Ir toiaus ʃtaiuſis eſt⁷ ſu ʃ Angelu daugibe Angelȳ dangaus, garbinancȳ ʃ Diewȳ ir bilancȳ. 14 Garba buk Diewu⁸ ant ʃ aukſchta⁹, ir ant ʃemes pakaius ʃmaniemus ʃ giera wale¹⁰.

15 Ir ʃkaip atſtaia nog ių Angelai¹¹ ʃingi ʃ dangȳ¹², kalbeia piemens ʃtarp ſawęſ¹³, Eikime ʃ ing Bethlehem¹⁴ ir weiſdekime ʃtȳ ʃadi¹⁵ kas ſtaias¹⁶ ʃ kurȳ padare Wiſchpats ir mumus aprade¹⁷. ʃ [Bl. 113^v] 16 Ir ateia ʃkubei: ir atrada Mariȳ ir Joſephȳ ir ʃ waikelȳ padetȳ edȳaſȳ¹⁸. 17 Ir kaip iſchwida¹⁹, ʃkielbe ʃ tȳ ʃadi, kurſai buwa iump bilatas ape waikelȳ²⁰. ʃ 18 Ir wiſi kurie tai girdeia, ſtebeiaſi ape tai, ʃ kȳ piemens ie- ʃ mus kalbeieȳ buwa^b. 19 A Maria uſtureia wiſ- ʃ ſus ſchus ʃadȳius ſuwietadama ios ſchirdȳe ſawa. ʃ 20 Ir ſugrinſcha piemens, garbindami ir liauplinda- ʃ mi Diewa, iſch wiſa kȳ girdeia ir regeia, kaip ʃ buwa bilata iumpi.

21 Ir kaip aſchtonias dienas iſſipilde, ida<n>t ʃ bernelis butȳ appiaufſtits, wadintas eſt ia war- ʃ das IESVS, kuris wandintas buwa nog Angela, ʃ pirm ʃne kaip²¹ ʃiuate augiwes praſſideieſ buwa.

22 Ir kaip iſſipilde dienas apcȳiſtȳma²² ias ʃ pagal Sakana Moyſeſchȳaus, atneſche ghȳ ing Ieru- ʃ ſalem, idant paſtatitȳ ghȳ panui,

GS: ^a Sfk aus Wiſchpa* ^b Sfk für kas ʃ buwa kalbama piemenu iumpi ʃ Bei Lk 2,21 Abschnittseinteilung B, bei Lk 2,22 Abschnittseinteilung C ʃ

KS: ¹ ateia iumpi Nasalzeichen der GS n. gestr. ² Diewa | Diewo ³ biȳaiaſi ⁴ wiſſomus ⁵ Dauido ⁶ prakarte ⁷ buwa ⁸ Diewui ⁹ aukſchto ¹⁰ ir ʃmaniemus giera wale ʃgeras paſſimegimas* ¹¹ atſtai<us> nog ių Angelais* ¹² dangȳ Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹³ ſawip ¹⁴ Bethlehem ¹⁵ ta ʃadȳo Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹⁶ ta darbo kurſai nuſſidawe (> Sfk aus nuſſidaw++) ¹⁷ kurȳ Wiſchpats mumus aprade ʃapreißche, ¹⁸ prakarte ¹⁹ tȳ iſchwida ²⁰ ſkielbe ie ʃadi, ... ape waikelȳ tȳ ²¹ nei ²² apcȳiſtȳmo ʃ Pv. bei Vs. 15 N.B. loco Euang. ... fer: 2. Nativ. Chriſti. Perikopenbeginn und das Perikopenende Vs. 20 rot unterstrichen; Pv. Vs. 21 rot Euang; in Festo Circumciſion. Chriſti. Perikopenbeginn und Perikopenende rot unterstrichen; Pv. bei Vs. 22 rot Euang; in Festo Purificat. Marię. Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 32 rot unterstrichen ʃ

23 kaip tai pa- || rašita ira Sakane^a pana, Nes kažnas pati- || nelis kas pirm šiわた^b augiwes at- || werdams užgema, ʾbus pawadintas ſchwentas pa- || nui^c, 24 ir idant dotų affiera kaip prifakita ira || Sakane pana¹, dweietą kurklių, angu² dweie- || tą iaunų karwelių.

25 Ir ſchifkat, ſmagus buwa ʾing Jeruſale<m>³, || kuram wardas Simeon, tas buwa ſmagus || teiſus ir Diewa bijans, laukęs palinxminaghi- || [Bl. 114^r] ma⁴ Iſraelo ir Schwenta Dwaſe buwa iampi. || 26 Ir atliepimą buwa gawęs nog Dwaſias Schwentąs, || ʾne iſchwiſti⁵ ſmerties, net ʾregeięs pirm^d || Chriſtų Wiefchpaties^e. 27 Tas ateia iſchraginima⁶ || Dwaſias ing baſnicę.

Ir kaip atneſche waikelį Ieſų gimditaiei ia, || idant daritų pagal budą Sakana⁷ užu għi, || 28 tada⁸ eme għi ant ſawa rankų, garbinaia Die- || wą biladams:

29 Nu paleidi tarną tawa Wiefchpatie, pa- || gal ſadzia tawa pakaiuię

30 Nes regeia akis mana iſchganitagħi tawa.

31 Kuri pagatawiĵei pa akim wiſų ſmanių^f.

32 Schwiefuma ant ſchwiefibes paganims,
ir garbę ſmanių tawa Iſrael.

33 Ir diwiĵaſe⁹ tewas ir matena¹⁰ ia ant || ta¹¹, kas buwa kalbama ape għi, 34 Ir ſegnaia¹² || iemus Simeon biladams Mariaſp¹³ matinaſp¹⁴ ia. || Schifkat tas padetas eſt ant pagruwima, ir || prifſikielima¹⁵ daugių ʾing Iſrael¹⁶, ir ant ſenkla¹⁷ || kuram bus priefchtarama¹⁸. 35 Ir tawa pacĵias || duſchę pereis kalawijas, idant atſidenktų¹⁹ || daugia ſchirdų dumas.

36 Ir buwa prarakiene Anna, dukte Phanuel, || iſch gimines Aſer; ta buwa ʾieĵuſi ing didį || amſų²⁰21 ir giwenuſi ſu wiru ſeptinis metus || pa mergiſtes ſawa. 37 A buwa naſchle ape²² || [Bl. 114^v] aſchtonias

GS: ^a Sfk aus Sakani ^b Sfk aus užgem ^c gl. Heb: pro confe- || crabitur D<omi>no* ^d Sfk der Wſt pirm regeięs ^e Sfk aus w* ^f gl. ut ſz<ilicet> o<mn>es de || figant oculos || ſer<mo> in eius || expectantes || ab eo ſalute<m> □

KS: ¹ pano ² argu ³ Jeruſalem ⁴ palinxminaghimo ⁵ iem ne iſchwiſti ⁶ raginimo ⁷ Sakano ⁸ gestr. ⁹ diwiĵaſe ¹⁰ matina ¹¹ to ¹² + [paſchlowina] ¹³ Marioſp ¹⁴ matinoſp ¹⁵ prifſikielimo ¹⁶ Iſraele ¹⁷ ſenklo ¹⁸ priefchtarauta ¹⁹ + [apſireikſchtu] ²⁰ amſa ²¹ + [wętuſcha.] ²² kaip □ Bl. 114^r oben re. rot Luc: c. 2. □

deschimts metų ir kieturis, kuri ne || atstada^awa nog baſniczas¹ paſni-
kais ir maldamis || fluſidama diena^a ir naktį. 38 Ta tada anaſi ||
hadina^a ataiufi, garbinaia^a Wiefchpatį, ir || kalbeia ape ghį wiſsiemus
kurie laukie atpir- || kima² Iſrael³.

39 Ir kada buwa iſchpildę wiſſa pagal Saka- || ną Wiefchpaties,
fugriſa ing Galileą, mieſtą ſa- || wa NaZareth.

40 A waikelis auga, ir ſtiprinaiaſe pilnas || iſchminties, ir malane
Diewa buwa iame.

41 Ir gimditaiei ia eilawa kiek meta ing || Jeruſalem, ʽdiena
ſchwentą⁴ welikų.

42 Ir kaip buwa dwilikas⁵ metų, eiufiems ie- || mus ing Jeruſalem
pagal paiunkimą dienas || ſchwentas. 43 ʽIr iſchbuwus ʽdienas || tas^{ʽb16}
kaip⁷ fugrinſa, paſſilika⁸ waikelis⁹ Ieſus ʽing || Jeruſalem¹⁰, a ne
ſuprata ta¹¹ gimditaiei ia¹². 44 Tike- || damies tada¹³ ʽghį buti¹⁴ drau-
gibei¹⁵ eiancų, at- || aią¹⁶ wienas dienas ataijma¹⁷, ieſchkaia¹⁸ ia ter-
|| pei genczių ir paſinſtamuių. 45 Ir ne raſda- || mi ia, fugriſa ing
Jeruſalem, ieſchkadami || ia. 46 ʽIr ſtaias¹⁹, pa trių dienų atrada ghį ||
baſniczaie²⁰ ſedinti terpei daktarum²¹, klaufanti || ių, ir klaufenti ios.
47 Bet²² nuſſiſtebeia wiſſi || [Bl. 115^r] kurie^c ghį girdeia, ant²³ iſch-
minties ir atſaki- || mų ia. 48 Ir iſchwide ghį ſtebeia²⁴. Ir matina || ia
tare iapi, Sunau, kadel mumus ʽteip pa- || darei²⁵. Taſkat^d tewas tawa
ir aſch gailedamies || ieſchkaia²⁶ tawe. 49 Bila²⁷ iemus, A kas || ira
kaip²⁸ ieſchkaia²⁹ mane^{29?} er ne ſjinaiat³⁰, ʽkaipa- || gi tame kas tewa
mana ira, reikia man buti^{31?} 50 A ie ne permane ta³² ſjadzia³³ kuri
kalbeia³⁴ || iemus³⁵. 51 Ir eia ſu ieis, ir ateia ing NaZa- || reth, ir buwa

GS: ^a Sfk für iſchpa* ^b Sfk für dienas ſchwentas ^c Sfk aus kaſ ^d Sfk aus Tai □

KS: ¹ baſniczios ² atpirkimo ³ Iſraelo ⁴ ant ſchwentos ⁵ dwilikos ⁶ pereius dienas
anamis* ⁷ *gestr.* ⁸ o paſſilika ⁹ bernelis ¹⁰ Jeruſaleme ¹¹ to ¹² io ¹³ *gestr.* ¹⁴ ghį eſanti
¹⁵ draugibeie ¹⁶ tū ataia *Nasalzeichen der GS n. gestr.* ¹⁷ eijma ¹⁸ ieſchkadami ¹⁹ O ²⁰ baſ-
niczoie ²¹ daktarų* ²² Ir ²³ delei ²⁴ nuſſidiwija ²⁵ tatai darei ²⁶ ieſchkaioime ²⁷ O ghis
Bilaia ²⁸ iog ²⁹ manes ³⁰ ſjinaiot ³¹ iog man pareitis buti tame kas tewa mana ira ³² to
³³ ſjadzio ³⁴ ghis kalbeia ³⁵ *gestr.** □ *Pv. bei Vs. 41 rot Euang; D. I. post Epiphān: Periko-
penbeginn und das Perikopenende Vs. 52 rot unterstrichen* □ Bl. 115^r oben re. rot Luc: c. 2. 3. □

CAP. III.

7 Bilaia tada pulkais³², kurie buwa ischeie || idant apsikrikschtitufe³³

GS: ^a *Sfk aus* ^b *lc** ^c *Sfk aus Tiberia* ^d *gl. D<icitu>r aut Tetrarcha*, || quia habebat || quartam par- || tem Judææ. Et || d<icitu>r Tetrarcha || a tetras, q<uod> est || quatuor, et ar- || chos q<uod> est prin- || ceps, quia prin- || cipebatur in 4 || parte. Lyra ^e *Sfk aus* + ^f *Sfk für* +++a ^g *gl. Heb.* pro uox || ho<min>is clamantis || in deserto audie<tur>, q<uae> dicet. □

KS: 1 paklufnus 2 palaike 3 ſchirdiſe 4 daukſinoſe 5 malaneie | maloneie 6 *WSt* penkialiktą
Metą Cieſariſtes Cieſaraus Tyberiuſa 7 Ponckius* 8 Pilatas 9 o 10 Herodas 11 tetrarcha
geſtr. | ketwirtainiks Hercikis | Tetrarchas □ *gl. Bl. 115^r unten Mitte* Vierfürft kunigaikſchtis
| ketwirtos dalies 12 + [O Herodas beweldans buwa ketwirtą dalį Galileos] 13 *geſtr. o. Korr.,*
l. Tetrarchas 14 Itureas 15 Trachonitidas 16 *geſtr. o. Korr., l. Tetrarchas* 17 kaip | kada
18 *geſtr.* 19 *Gal.* + [wiſſas ſchalis apſukuī] | B. wiſſa ſemen *geſtr.* 20 priſiwertimo 21 ing at-
leidima 22 Eſaiaschaus 23 prarako 24 bilanczio 25 Ira Baſſas 26 ſchaukienczio 27 Gatawiket
28 takus 29 io 30 kelis 31 Dieuo 32 < pulkam<us> | *Gal.* ſmaniemus 33 apſikrikſchdituſe □

nog ia. Gimine įalczių, kas || parade iumus bekti¹ nog ataišanczia² narfa³? 8 Da- || rikite waifių werta pakuta⁴, ir ne pradekite || bilati. Tewą turrim Abrahamą. Nes bilau || iumus, gal Dievas įiſch akmenų ſchų⁵ pakiel- || ti įſunus Abrahamui⁶. 9 Nų nes kirwis ſchak- || nieſp medzia⁷ padetas⁸ ira. Wiſſas nes medis || ne daras įwaifių giera⁹, bus nukirſtas, ir įing || ugni¹⁰ įmeſtas. 10 Ir klaufe ia pulkai, biladami. || A ka tada dariſime? 11 Atſakidams bilaia iem<us> || Turįſis dwi ſer- megį, te dodi ne turincziam: || ir turįſis ſtrawas, teipaieg te dara. 12 Ataia || teipaieg ir įPublicanai įregimieghi grieſch- || nikai¹¹ idant butų apkrikſchtiti: biladami iam. || Miſtrai, ką dariſime? 13 ghis bilaia iem<us> || Ne praįjikete¹² daugieſnia įne kaip¹³ įpada- || rita ira¹⁴. 14 Klaufia ia teipaieg ir įel- || [Bl. 116^r] nierus¹⁵, biladami. A mes ką dariſime? Ir bilaia || iemus, Gualta¹⁶ ne wienam ne darikite, įpikta¹⁷ || neg¹⁸ ne tieſas, aukſchczaus algas iuſų ne pageiſ- || kite. 15 Bet¹⁹ tarentiemus įžmaniemus, ir || dumaiantiems wiſsiemus ſchirdiſą ių²⁰ ape || Iana, bau ne butų ghis Chriſtus: 16 Atſake Ia- || nas biladams wiſsiemus. Eſch ius wandemi || krikſchtių: bet²¹ atais ſtipreſnis uſų²² mane, || kuriam ne eſmi wertas ieib atriſchcziau dirįsus || kurpių²³ ia: tas ius krikſchtis Schwenta Dwaſie²⁴, || ir ugnim²⁵, 17 Kuria²⁶ wetikle ira rankoſą ia, ir²⁷ || paſchlos²⁸ planą²⁹ ſawa: ir ſuwaks kwieczius || ing ſkunę ſawa, bet³⁰ pelus ſudegins įugnimi ne || fugieſamu³¹. 18 Ir daug kita graudindams įpra || neſche įſake³² įžmaniemus.

19 Bet³³ Herodes Tetrarcha³⁴ kaip buwa || barams³⁵ nog³⁶ Iana delei Herodiada³⁷ mates³⁸ || bralia ia^a, ir delei [...] ^b pikta ką dare Herodes: || 20 prideia ir tai ant wiſſa, įkaip ir imete^c Ia- || ną ing temniczią³⁹.

GS: ^a *Sfk aus* ir ^b *Vg. de omnibus malis* ^c *Sfk für* + □

KS: ¹ iſchbecti ² ataiſanczio ³ narſo ⁴ pakuto ⁵ *WSt* iſch ſchų akmenų ⁶ *WSt* Abrahamui ſunus ⁷ medzio ⁸ pridets ⁹ waifia<us> giera ¹⁰ ugniſa *Nasalzeichen der GS n. gestr.* ¹¹ *Publicanai gestr.* ¹² praįjikite ¹³ nei ¹⁴ priſakita ira dūti ¹⁵ įalnierus ¹⁶ [Gualta] Newalios | *Gualta gestr.* ¹⁷ *gestr.* ¹⁸ nei ¹⁹ O ²⁰ ſawa ²¹ o ²² uſ ²³ czebatų [kurpių] ²⁴ Dwaſe ²⁵ ugnimi ²⁶ kurio ²⁷ tas ²⁸ ſchlos ²⁹ Kluna ³⁰ o ³¹ *Gal. amſinu ugnie** ³² ſake *gestr.* ³³ O ³⁴ *ketwirtainiks* | *Tetrarcha* ³⁵ apbarams ³⁶ *gestr.* ³⁷ *Herodiades* ³⁸ *marcius Korrekturfehler, vgl. Vg. uxore fratris sui* ³⁹ įdedams Iana temniczana *Nasalzeichen der GS n. gestr.* | ir apkala Iana □ *Bl. 116^r oben re. rot* Luc: c. 3. □

21 Bet¹ ſtaias² kaip krikſchtijami tapa wiſi || ſjmanes, Ir kaip Ieſus buwa krikſchtitas ir || meldefi, tada³ atfiwere dangus: **22** ir nuſenge || Dwaſe Schwenta kuniſchku weidu kaip kar- || welis ant ia. Ir balfas iſch dangaus bilaia. || [Bl. 116^v] Tu eſi ſunus mana mielas, 「ant tawęs aſch meg- || ſtuos⁴.

23 A Jeſus buwa 「kaip 「nog¹⁵ trių deſchim- || ties metu^{15a}, ir buwa laikams uſju ſunų || Ioſeph⁶, kuris buwa 「ſunus Eli⁷.

24 kuris buwa ſunus⁸

kuris buwa ſunus⁹

kuris buwa ſunus¹⁰

Matthat.

Leui.

Melchi

Ianne

Ioſeph

Matthathia

Amos

Naum.

Heſli.

Naggia

Mahath

Matthathia

Semei.

Ioſeph

Iuda

Iohanna

Reſa

Zorobabel

Salathiel

Melchi

Addi.

Coſam.

KS: ¹ O ² ſtaiaſi ³ *gestr.* ⁴ tawimi paſſimegau | tawimi eſch mekſtuos | tawimi eſch mekſtuosiu ⁵ *gestr.* ^{5a} *s. Anm. S. *403* ⁶ Ioſepho ⁷ ſunus HEli | *Gal. ſunus Eli* ⁸ *gestr.* ⁹ *gestr.* ¹⁰ *gestr.* □

kuris buwa

[Bl. 117^r] Elmada.

Her.

29 Jefu.

Elieſer¹

Jorim

Matthat

Leui.

30 Simeon

Iuda

Ioſeph.

Iona.

Eliacim

31 Melcha

Menna.

Matthatha.

Nathan.

Dauid.

32 Jefſe.

Obed.

BooZ.

Salmon.

Naafſon

33 Aminadab.

Aram.

Efron

Phares

Jude.

34 Jacob

Iafaac

Abraham.

KS: ¹ ElieZer □ Bl. 117^r oben re. rot Luc: c. 3., unten Mitte Lagenbezeichnung P □

kuris buwa

[Bl. 117^v] Thare.
 Nachor.
 35 Sarug.
 Ragau.
 Phaleg.
 Heber.
 Sale.
 36 Cainan.
 37 Arphaxad.
 Sem.
 Noe.
 Lamech.
 Mathufale.
 Henoch.
 Iaret.
 Malaleel.
 Cainan.
 38 Henos.
 Seth
 Adam.
 Diewa.

CAP. IIII.

1 O^a, Beth Iesus pilnas ʽDwafias Swenſchtas², ʽ ſugriſa nog Iordana³:
 ir wenſtas tapa Dwafia ʽ ieng⁴ puſtine 2 Dienamis⁵ ketures deſchintis,
 ʽ [Bl. 118^r] ir gunditas buwa nog⁶ Welina⁷ ir nieka ne walge ʽ die-
 namis anamis: ir kaip ʽ iſſipilde ias⁸ alka⁹. 3 O^b ʽ Bet¹⁰ Welinas bilaia
 iam, iei Sunus Diewa ʽ effi, tark akmenui^c tam idant dona pawirſtu. ʽ

Hinweis: Lk 4,1–20 wurde nicht von der Hand Bretkes geschrieben, s. Anm. S. *403 □

GS: ^{a,b} in Sfk erg. ^c Sfk aus I □

KS: ¹ Diewo ² Dwafios Swenſchtos ³ Iordano ⁴ ing ⁵ Dienas ⁶ gestr. ⁷ Welino ⁸ tos
 iſſipilde ⁹ iſchalka. ¹⁰ gestr. □

4 Atſakæ iam Ieſus, raſchita ira, ne iſch || donas^a tiktai giwas ira ſma-
 gus: bet iſch kaſna¹ || ſadza². 5 Ir ʽwede ghi^b Welinas^c ant kalna ||
 aukſchta^{d,3}, ir parade iam wiſſas ʽkaraliſtes ſje- || meſ^e akmirije⁴:
 6 Biladams iam, taw doſu || wiſſa^f mace ta, ir garbe^g iu: ʽneſa man
 dota^h || ira¹⁵, ir domi⁶ ies⁷ kuram nariu. 7 A tu iei ke- || lofa klaupes⁸
 mielfies⁹ manes¹⁰ wiſſa bus taw. || 8 Ieſus atſakidams, bilaia iam, ra-
 ſchita ira, || wiefchpati Diewa tawa mielfies¹¹: ir iam wie- || nam fluſifi.
 9 Ir wedèⁱ ghi ieng¹² Ierufalem, || ir paſtate ghi ant wirſchu¹³ baſ-
 niczaſ: ir bilaia || iam, iei Sunus Diewa eſi, nuſileiſk iſch cze ||
 ſjeminu: 10 raſchita^j nes¹⁴ ira, ʽkaip angelai ſawa || priſakæ¹⁵ ape¹⁶
 tawe, idant ʽapſaugatu tawe¹⁷, 11 ir ant ranku neſchatu tawe¹⁸: idant
 neiſchtik- || u<m>bei ant akmenia kage¹⁹ tawa, ir atſakidams ||
 [Bl. 118^v] 12 Ieſus, ʽbila iamui^{k,20} ſakita ira, nemeginſi wiefchpates ||
 Diewa tawa. 13 Ir pabengens wiſſa meginnima || Welinas atſtage²¹ nug
 ia walanda²².

14 Ir ſugriſa Ieſus macije Dwafias ieng || Galilea: ir gerſs²³ iſcheia
 per wiſſa Szeme ʽape²⁴ ghi^l. || 15 A gis makindawa iſkalaſu²⁵ iu²⁶ ir
 giramas²⁷ buwa || nu²⁸ wiſſu.

16 Ir ataia ing Nazareth kur buwa uſchau- || gintas²⁹: ir ieia pagal
 buda ſawa Diena Sabbathas³⁰ || ing iſkala³¹: ir keles³² ſkaititu³³. 17 Ir
 dotas buwa iam || knigas Eſaia³⁴ praraka³⁵. Ir kaip atweræ³⁶ kni- || gas,
 atrada³⁷ weta³⁸ kur raſchita buwa, 18 Dwafſe || wiefpates³⁹ ʽira ant^m
 manes⁴⁰, tadelei kaip⁴¹ tepe mane, || idant paſakiczau⁴² Euangelia
 ubagamus, funte || mane, iſchgiditi^{n,43} ſutrintus⁴⁴ ſchirdije, paſakiti⁴⁵
 ap- || kaltemus palaidima⁴⁶, ir aklemus regeima, pa- || leiſti ſudaufi-

GS: ^a Sfk für we ^b ohne Wortabstand [^c desideratum editoris] ^d Sfk aus aufchta ^e ohne Wortab-
 stand ^f Sfk aus wiſ+ ^g Sfk für + ^h ohne Wortabstand [ⁱ desideratum ed.] ^j Sfk aus ira ^{k,l,m} ohne
 Wortabstand ⁿ Sfk für g □

KS: 1 kaſno 2 ſadza diewa | ſadzo diewo 3 aukſchto 4 gl. Gal. augenblick □ Gal. akie-
 mirkniſj 5 neſa man ta ira duta 6 eſch domi 7 ie 8 klaupes 9 melfies 10 mane 11 melfies
 12 ing □ Bl. 118^r oben re. rot Luc: c. 4. □ 13 wirſcha<us> 14 neſa 15 Gal. Ghis priſakis ||
 angelamus ſawa 16 <p> verdeutlicht 17 anis tawe apſaugatu 18 geſtr. 19 kage 20 bilaia iam
 21 atſtoia 22 walanda. 23 garſas | ſchlawe ia 24 <p> verdeutlicht 25 iſkalaſu 26 iu 27 girams
 28 geſtr. 29 uſaugintas 30 Sabbathas 31 iſkala* 32 keleſi 33 ſkaititi 34 Eſaiaſchaus 35 prarako
 36 atwere 37 rada 38 wieta 39 wiefſpaties 40 ira ſu manimi [ant manes] 41 iog 42 ſakiczau
 43 giditi 44 ſuſpauſtuofius | ſutrimuſius 45 ſakiti 46 paleidimo □

tus¹ ʿing paleidima², 19 pašakiti metus³ ʿ wiefšhpates malanigus, ir ʿdiena attakia⁴. 20 Ir kaip ʿ uʃurakina knigas, dawē tarnui, ʿir sedas⁵ 7a Ir ʿwifšū ʿ iſchkalaie akis⁶ wēiſdeia ant ia. 21 Ir pradeia kal- ʿ beti iemus. Sche diena iſsipilde ʿraſchtas ʿ tas⁷ auſiſa iuſū. 22 Ir wiſi liudijmā iam dawē, ʿ [Bl. 119^r] ir ʿſtebeias ʃadʒoſa malanes⁸, kurie iſcheia ʿ iſch naſrū ia, ir bilaia: Er ne ira taſ⁹ ſu- ʿ nus Joſeph¹⁰? 23 Ir kalbeia iemus. Iſch tieſas ʿ bilafit man tą priliginimā. ʿBalbierau ʿ ʿliekarau¹¹ gielbekes¹² pats¹³: ʿkakius darbus¹⁴ ʿ girdeiam daritus^b ing Capernaum, darik ir czia ʿ tewiſchkiaie tawa¹⁵. 24 [...]c Amen¹⁶ bilau iumus, Ne ʿ wienas prarakas¹⁷ ʿ prijmtas ʿira¹⁸ tewiſchkiej ʿ ſawa¹⁹. 25 Iſch tieſas²⁰ bilau iumus: Daug naſchliū ʿ buwa dienaſa Elia²¹ ʿing Iſrael²², kad²³ uʃu- ʿ rakintas buwa dangus per metus tris ʿ ir menefius^d ſcheſchis^{e,f} kada²⁴ buwa ʿ badas didis wiſſaie ʃemeie 26 ir ne ʿ wienafp^g iu nera ſiūſtas Elias²⁵, tiktai ʿ ʿing Sarepta Sidonias^{25a}, matriſchkieſp naſch- ʿ leſp. 27 Ir daug raupotū buwa ʿing Iſrael²⁶ ʿ czefu Eliſea praraka²⁷: ir ne wienas iſch ʿ iū ne tapa iſchcziftitas²⁸ tiktai Naaman ʿ Syrus²⁹. 28 Ir wiſi kurie iſkalaie ʿbuwa pil- ʿ ni tapa kerſchtu^{30,31} kaip tai girdeia. 29 Ir ʿ paſikiele iſtume^{h,32} ghī iſch mieſta, ir nu- ʿ wede ghī iki kalwas³³ kalna³⁴ ant kurias ʿ mieſtas iū buwa pabudawatas, idant ghī ʿ numeſtū. 30 bet ghis ʿ ʿiſch widaus³⁵ iu atſtaia^{li}.

[Bl. 119^v] 31 Ir nueia ing Capernau m mieſtą Ga ʿ lileas, ir makin-dawa tē ios Subbatamis³⁶, ʿ 32 Ir nuſſiſtebeia ant pamakſla ia³⁷, nes mac- ʿ nus buwa ʃadis ia³⁸.

33 Ir iſkalaie³⁹ buwa ʃmagus ʿ [...] wel- ʿ nuwū ne cziftą⁴⁰: tas praſchu-

GS: ^a< in Sfk erg. ʀ Mit Vs. 4,20 endet die Schrift zweiter Hand, s. Anm. zu Lk 4,1 ʀ ^b in Sfk erg. ^c Vg. Ait autem ^d Sfk aus menesis ^e Sfk für tris ^f Sfk aus ſcheſ ^g Sfk für wiſ ^h Sfk aus iſc* ⁱ ŨF, vgl. Vg. Ipse autem transiens per medium illorum, ibat. ʀ

KS: ¹ fudaupšitus ² walniſtena ³ metas ⁴ gestr. ⁵ ſedasi ⁶ WSt wiſſū akis iſchkalaie ⁷ WSt tas raſchtas ⁸ ſtebeias iſchgi ʃodʒiu maloningū ⁹ tai ¹⁰ Joſeph ʀ Bl. 119^r oben re. rot Luc: c. 4. ʀ ¹¹ Balbierau gestr. | liekariau ¹² gidikes ¹³ patsai ¹⁴ kaip didʒius darbus ¹⁵ ſawa ¹⁶ Gal. Iſch tieſos ¹⁷ Ne wiens praraks ¹⁸ nera prijmmams ¹⁹ Vs. 24 unterstrichen ²⁰ tieſos ²¹ Eliaſcha<us> ²² Iſraele ²³ kaip ²⁴ kū metū ²⁵ Eliaſch<us> ^{25a} s. Anm. S. *404 ²⁶ Iſraeleie ²⁷ prarako ²⁸ cziftitas ²⁹ Syras ³⁰ kerſchto ³¹ buwa pilni kerſchto | didei ikirſcha ³² iſch-treme ³³ wirſchaus unvollst. Korr., Kongruenz n. beachtet, l. ant kurio ³⁴ kalno ³⁵ tarp iu budams Korrekturfehler, vgl. L. Aber er gieng mitten durch ſie hin weg ³⁶ Subbatamis ³⁷ io ³⁸ io ³⁹ iſkalaie ⁴⁰ Gal. apſieſtas ſu ʿ ne cziftū weli ʿ nu (ſu in Spk. gestr.)* ʀ

ka balfu di- || dzu, 34 biladams. Stawek, kas¹ turrim mes || darba šu tawim Jefau NaZarenkafis^a? || Tu² ataiei mus pagadintu? Szinau kas efsi, || Schwentafis Diewa. 35 Ir apdraude ghi Jefus, || biladams. Aptilk, ir ifcheik nog ia. Ir || kaip parmeye ghi Welnuwa^{b,3} widui iu, ifcheia nog || ia, neg iam ka ifkadas⁴ padare. 36 Ir || nufsiganda wifsi, ir fufikalbedami^c bila⁵. || Kas⁶ tatai ira, nes ghifai maZe ir fila || prifaka neczitamis dwafemis, ir ifcheit ias⁷? 37 Ir geras ape ghi fakams buwa wifsofu^{d,8} || kampofa fimes.

38 Ir kelēs Jefus ifchgi ifkalas⁹, nueia || ing namus Simona. Bet¹⁰ ofchwe Simona || funkiei firga drugiu: ir melde ghi ufzu || ię 39 Ir ftawedams pas ię, prifake dru- || giu¹¹: ir pamete ghe^e. Ir^{f,12} toiaus kielu- || lys fluſija ieis¹³.

40 Ir kaip nufsideida fa ule, wifsi turintis || [Bl. 120^r] ne galincziu tulrapamis ligamis, atwede¹⁴ ios || iapi⁸. A ghis wifsiemus rankas ufddedams || ifchgide ios. 41 Bet¹⁵ welnuwai¹⁶ ifcheia nog || daugia, fchaukdami ir biladami. Tu efsi || Sunus Diewa. ir apbardams ios nedawe || iemus kalbeti, nes ie finaia ghi fanti || Chriftu

42 Ir kaip praaufcha, ifcheidams eia || ing wietą puſta: ir pulkai iefchkadami || ia, ataia ifiki iapi^h, ir ſtabde ia, ieib ne || atſtatų nog ių. 43 Kuriemus ghis ſake, || Ir kitamus mieltamus turiu Euangelię pa- || ſakiti ape karaliſtę Diewa: nes ant ta || ſiųſtas efmi. 44 Ir ſakidawa ifkalofa || Galilæas¹⁷.

CAP. V.

1 Bet iftaghiſi eft¹⁸, kada pulkas¹⁹ werſeſi || iapiⁱ, idant klaufitu²⁰ fadzia Diewa: || a²¹ ghis ftaweia ifprieg eſera²² GeneZareth: || 2 Ir regeia du batu²³ ftawincziu ifprieg eſera²⁴, || a fweiei buwa ifcheię, ir

GS: ^a l. NaZarenkafis ^b in Sfk erg. ^c Sfk aus fufikalbeia ^d Sfk aus me ^e Sfk aus ghi ^f Sfk aus ir ^g Sfk für + ^h s. Anm. S. *405 ⁱ Sfk für iaſp* □

KS: 1 ka ² Er ³ Welnas ⁴ ifkadas ⁵ bilaia ⁶ Kas fadis ⁷ Wſt ios ifcheit? ⁸ wifsofa ⁹ ifskalas ¹⁰ O ¹¹ drugiu ¹² Ir ghi ¹³ Gal. iemus ¹⁴ atgabena ¹⁵ O ¹⁶ welnuwas unvollst. Korr., Kongruenz der nachfolgenden Satzglieder n. beachtet* ¹⁷ Galileas ¹⁸ ſtoios ¹⁹ pulkai ²⁰ girdetu ²¹ Ir ²² pas eſera ²³ Laiwu ²⁴ pas eſera □ Bei Vs. 5,1 rot Euang. 5. Dom. post Trin. Perikopenbeginn und Perikopenende in Vs. 11 rot unterstrichen □ Bl. 120^r oben re. rot Luc: c. 4. 5. □ BNT(F): Bl. 119^v letzte Zeile letztes Wort: Senkrechter Strich gehört nicht zum Text □

plauke¹ tin- || klus sawa. 3 Ieies ing wieną walt² kuris || buwa Simona, meldefi³ ghī idant ʀnog || krafchta atirtufe⁴ maſa¹⁵: Ir ſededams, ma- || kinna⁶ iſch bata⁷ pulka⁸.

[Bl. 120^v] 4 Bet⁹ kaip lawes kalbeti, tare Simonapi, || Irkes aukſch-
tinui ir iſchmeſkite¹⁰ tinklus iu- || ſu^a ʀant ſweias¹¹. 5 Ir atliepdamas
Simonas, tare || iam, Priſakitaiau, [miſtraĩ] ʀper wiſa nak- || ti¹² dirb-
dami¹³, ʀne gawam¹⁴: bet¹⁵ ant tawa ſad̥z || ia imefiu¹⁶ tinklus¹⁷. 6 Ir
kada tai padare¹⁸, ſu- || gauwa^{18a} ſuwu daugibē^b didē, ir pliſcha tin-
|| klai¹⁹ iu. 7 Ir maiaia²⁰ burfinikamus || kitiemus²¹, kurie buwa kitame
bate²², ida<n>t || ʀataitu ir gielbetu iōs²³ ʀ24. Ir ataie²⁵ pripilde²⁶ || abu
batu²⁷, teipa kaip²⁸ pagrimſdineia.

8 Tai regedams Simonas Petras, pole || kieliump²⁹ Jefaſus, biladams.
ʀIſcheik nog ma- || neſ, neſ ſmo griefchnas eſmi Wieſchpatie³⁰. ||
9 Baiſumas nefanga buwa apemeſ ghī, ir || wiſſus, kurie buwa ſu io
ant gawima ſu- || wu ʀkurus gawa³¹. 10 Teipaieg ir Iacuba ir³² || Iana,
ſunus Zebedeia³³, ʀkurie [...] ³⁴ burfinikai³⁵ Si- || mona. Ir tare Simonap
Jefus. Nebijakes, || nog ſcha czieſa bufi ſmanes gaudans³⁶. 11 Ir || wedē
batus³⁷ krafchtap, ʀpalikē wiſ³⁸ ʀſekē 11 ira || ghī³⁹.

12 Ir ſtaghiſi eſt, ſanczam iam mielte wie- || name, ſchiſkat ſmo
pilnas raupu⁴⁰ kaip iſch- || wida Ieſu, poles ant weida ſawa, melde ghī,
|| biladamas⁴¹. Wieſchpatie, lei nari, gali mane || apczif- || titi⁴² 13 Ir
iſchtieſes ranką, liteiaſi ia, || [Bl. 121^r] biladams. Nariū: Buk cziftas, ir
toiaus || raupai⁴³ atſtaia⁴⁴ nog ia. 14 Ir ghis priſake iam,⁴⁵ || idant ʀta
kam⁴⁶ ne ſakitu: bet eik⁴⁷, paſsiradi- || kes⁴⁸ kaplanui, ir ofſierawak
uſu cziftybē || tawa kaip priſake Moyſes⁴⁹ ant liudima || iemus. 15 Bet
iſchplatinaiaſe ſadis did̥zaus || nog ia, ir ſuſſiejas didi pulkai idant

GS: ^a in *Sfk erg.* ^b *Sfk aus dau+* □

KS: ¹ plawe ² batą | laiwa ³ melde ⁴ atirtu ⁵ *WSt* maſa nog krafchta atirtu ⁶ make ⁷ laiwo
⁸ pulkus *Nasalzeichen der GS n. gestr.* ⁹ O ¹⁰ meſkite ¹¹ ant gawimo | + | idant padaritumbit
tiſi (*Sfk für t++f+*) ¹² wiſa nakti ¹³ + | *pracewadami* ¹⁴ nieka ne gawam ¹⁵ o ¹⁶ meſiu | +
| iſleifiu ¹⁷ tinkla ¹⁸ dare ^{18a} s. *Anm. S. *405* ¹⁹ tinklas ²⁰ anis maiaia | + | *dawe ſjinnj* | dawe
ſjinnj *gestr.* ²¹ *gestr.* ²² laiwe ²³ | ++u++s | ++u++s *gestr.* ²⁴ ataie padetu iemus ²⁵ kaip ataija
| ataie ²⁶ pripile ²⁷ laiwu ²⁸ iog ²⁹ keliump ³⁰ *WSt* Wieſchpatie Iſcheik ... griefchnas eſmi
³¹ kurį buwa padare ³² bei ³³ Zebedeiuſcho ³⁴ buwa ³⁵ burfinikus Simona ³⁶ gaunans
³⁷ laiwas ³⁸ bei wiſ palikē ³⁹ ſeke ghī ⁴⁰ raupſu ⁴¹ ir biloia ⁴² iſchcziftiti ⁴³ rauplai ⁴⁴ nu-
puole ⁴⁵ *Komma gestr.* ⁴⁶ tai niekam ⁴⁷ eik tu ir ⁴⁸ paſsiradik ⁴⁹ Moyſelch<us> □ Bl. 121^r
oben re. rot Luc: c. 5. □

klaufitų, || ir išchgiditi butų nog ligų sawa. 16 Bet¹ ghis atftaia puf-
tinian, ir meldefi.

17 Ir ſtaghiſi eſt, «wieną dieną², kaip³ ghis ſe- || diſi⁴ makina⁵, ir
buwa ſedintis⁶ «Phariſeiai⁷ [wei- || damainei]⁸ ir Sakana Daktarai, kurie
buwa || ataie išch wiſų mieſtelių Galileas ir Szidawas || ir Ierufalem:
«ir mace wiefchwapaties buwa ant || išchgidiųma ių⁹. 18 Ir ſchiſkat wi-
rai atneſche patale || ſmagų ſtabu uſumufchtą «[kaulu liga ſergati]¹⁰:
|| weiſdedami idant ghi inefchtų¹¹ pagulditų^a pa akim ia. 19 Ir ne raf-
dami kur ghi inefchtų || delei ſmanių, uſkapa ant ſtaga, ir per plitas¹²
nu- || leida ghi widų «pa akių¹³ Jeſaus. 20 «A ių kaip regeia || wiera¹⁴,
bilaia. Szmagau atleidzami taw ira grie- || kai tawa. 21 Ir pradeia du-
mati Daktarai ir «Pha- || riſeuſzai¹⁵ [weidamainei]¹⁶ biladami. Kas ira
tas || kuris blusnija^b er gal kas griekus atleiſti liſch¹⁷ «Diewas || wiens^c?
|| [Bl. 121^v] 22 «Bet kaip paſinna¹⁸ Ieſus dumas ių, atliepdams ſake ||
iumpi. Kam dumaiaſ pikta ſchirdiſą iuſų? 23 Ka- || tra¹⁹ ira pigiaus
tarti, Atleidzami ira taw griekai: || angu²⁰ tarti kielkies^{d,21} a waikſch-
czak? 24 Bet || idant ſinatumbit «kaip ſunus ſmagaus tur mace²² || ant
ſemes atleiſti^e griekus ſaka^f ſtabu «pa- || wirtuſiam [uſumufchtam]²³ Sa-
kau taw, kielkes, || imk patalą tawa, ir eik ing ukį²⁴ tawa. 25 Ir || toiau
kieleſ²⁵ pa akim ių, eme patalą ant ku- || ria guleia: ir nueia ukina
ſawa, garbindams || Diewą. 26 Ir nuſiſtebeijmas apeme wiſus: ir ||
garbinaia Diewa, Ir «iſchpilditi [pilni]²⁶ tapa biſa- || ghima²⁷, ir bilaia.
«Stebuklus regeiam ſche dieną²⁸.

27 Patam iſcheia, ir regeia publicaną || [regimą griefchniką, mui-
teniką] wardu Leui, ſe- || dintį ant muita, ir bilaia iam, Sek mane.
28 Ir pa- || likeſ wis, kieleſi ir ſeke ghi. 29 Ir padare²⁹ iam || «Collacią

GS: ^{a>} Sfk für padetų [^b desideratum editoris] ^c Sfk der intendierten WSt wienas ... ^d Sfk für
kie+k+ ^e Sfk für ant ^f davor Klammer □

KS: 1 O 2 wieną tų dienu 3 iog 4 ſededams 5 make 6< beſedintis 7 Pariſeuſchai 8 weida-
mainei *gestr.* 9 Gal. Ir macis || wiefchpaties || iſcheia iſch || ia, ir pagiel- || beia kiekwie- || nam
10 nugeltą 11 inefche 12 czerepyczes 13 pa akim *Nasalzeichen der GS n. gestr.* 14 Bet regedams
Wiera ių, | O ghis regedams Wiera ių, 15 Phariſeuſchai 16 weidamainei *gestr.* 17 tiktai* 18 O
paſinnes 19 katra tai* 20 argu 21 kielkesi 22 ſunų ſmagaus turintį mace 23 pawirtuſiam
gestr. 24 + [namus] | namus *gestr.* 25 kieleſi 26 iſchpilditi *gestr.* 27 biſaghimu 28 Gal. Mes
eſme || ſche diena || diwnus || daiktus re- || geię | *Streichung der GS rückgängig gemacht** 29 tas
Leui padare □

dide¹ ukije sawa. Ir buwa pulkas di- || dis publicanų [muitenikų] ir kitų kurie su ieis || buwa sedintis.² **30** Ir kuschteia [murmeia] Pha- || riseufchai ir Daktarai ių, biladami Apaschtalu<m>p || ia. Kam su publikanais [muitenikais] ir || grieschnikais walgat ir gieret³. **31** Ir atfakidams || Iesus bilaia iemus. Sweikiemus ne raikia⁴ liekara⁵ || [Bl. 122^r] bet ne sweikiemus. **32** Ne ataijau wadintų || teisuių, bet grieschnikų ant pakutas.

33 Bet⁶ ie bilaia iamu. Kam pasiuntinei || Iana pašnikauia tankiei, ir meldefi, teipaieg || ir Phariseufchai^{a,7}, bet⁸ tawa⁹ walga ir gieria? || **34** Bet¹⁰ ghis a tľake iemus, Er gailite¹¹ [funus || [waikus]¹² iaunika¹³, kalei su ieis ira iaunikis¹⁴, || pašnikawimap wersti? **35** Bet atais dienas, || ir¹⁵ kad¹⁶ nog ių bus atimtas iaunikis¹⁷, tada pašt- || nikaus [tamis dienamis¹⁸. **36** Bet¹⁹ bilaia ir prili- || ginimą iemus. Newienas lapa nauia ne || dešt ant fena ruba: nes ir nauias plishta. || ir senam rubui ne tinka lapas nauias. **37** Ir || [ne wienas²⁰ ne pil wina ing senus basus²¹, nes || nauias winas laufchas²² basus²³, ir winas bus^b || palietas, ir basai²⁴ [pages [prapuls]²⁵. **38** Bet nauias || winas piltas tur buti ing nauius basus²⁶, tada || abeia bus ischlaikita. **39** Ir niekas seną geręs, || toiaus nar nauia, nes faka, Senafis^c gieref- || ni²⁷ ira.

CAP: VI.

1 Ir [taghiši eft]²⁸ wieną²⁹ dieną pa Sabbathas^{d,30} || kaip eia per iawus, ischtraukia³¹ Apaschta- || lai³² ia warpas, ir walge trindami ies³³ rankamis. || [Bl. 122^v] **2** Bet³⁴ nekurie Phariseufchų bilaia iemus. Kam

GS: ^a Sfk aus Phariseufjai □ ÜF, vgl. Vg. similiter et Pharisaeorum ^b Sfk für p ^c Sfk aus Senefn+ ^d gl. 7. in die sep- || timo a Paľcha, || qui adeo festus || et venerabilis erat || ut dies Paľchæ, || excepto efu agni. □ Bei Lk 6,1 Abschnittseinteilung A □

KS: ¹ + Pūtas dides ² besedį ³ geret ⁴ reikia* ⁵ liekara<us> ⁶ O ⁷ Phariseufchu ⁸ o ⁹ Gal. tawa pasiuntinei ¹⁰ gestr. ¹¹ galite* ¹² waikus gestr. | funus gestr., dafür wieder waikus* ¹³ Iauniko ¹⁴ Iaunikis ¹⁵ gestr. ¹⁶ kaip | iog ¹⁷ Iaunikis ¹⁸ tų cziefu ¹⁹ O ²⁰ niekas ²¹ indus ²² gadin (Sfk aus p) ²³ indą ²⁴ indai ²⁵ prapuls gestr. ²⁶ indus ²⁷ gerefnis ²⁸ nufsidawe ²⁹ gestr. ³⁰ + nufsidawe dieną nekurie praleidus Schwentę | ... praleidus Welikų Schwentę ³¹ ischtrauke | pesche ³² Mokintinei ³³ anas ³⁴ O □ Bl. 122^r oben re. rot Luc: c. 5. 6. □

|| darat tai kas ne reikia¹ ant Sabbathu²? 3 Ir || atfakidams^a iemus Iesus, bilaia. || «Ne ta ne fkaitete+³ ką dare Daudas, «kada⁴ || ifchalkęs buwa⁵ ir tie kurie fu^b io buwa. || 4 Kaip įeja ing namus Diewa, ir emės «doną || fchwentą⁶, walge, «ir dawę⁷ tiemus kurie fu io || buwa. kuru ne pareitis walgiti tiktai «kap- || lanamus [bifkupams]⁸ 5 Ir bilaia iemus. Su- || nus fmagaus Wiefchpats⁹ ira ir Sabbathas¹⁰.

6 Staghifi teipaieg eft ir «kitą Sabbathą¹¹12 || kaip¹³ įeja ing «Synagoga [Ifkala]¹⁴ ir makina¹⁵. || Ir buwa tę fmagus, kuria defchine buwa || padzuwufi. 7 Bet¹⁶ Pharifeufchai ir Dakta- || rei dabaiafe bau giditu Sabbathae¹⁷, idant || raftu ifch «ka ghi¹⁸ apfkunstu¹⁹. 8 Bet²⁰ ghis «fin- || naia dumas ių. ir bilaia²¹ fmagui turinczia<m> || ranką padzuwufę, Kielkes²², ir ftakiefi²³ wi- || dui²⁴. Ir kelęfi ftaweia. 9 Ir bilaia iemus || Iesus klaufiu²⁵ ifch iufu, deragu giera dari || ti «ant Sabbathu²⁶ angu²⁷ pikta. dufchę ifch- || ganiti angu prařjuditi [fiwatą ifchlaikiti, || angu patratiti] 10 Ir pařwilges ant wifų || iu²⁸, bilaia fmagui. Ifch- tiesk ranką tawą. || Ir ifchtiefe²⁹: ir pagilba ranka ia. 11 Bet³⁰ ie || [Bl. 123^r] «pafiuta [didei papika]³¹ ir kalbeia tarp fa- || węs ką daritu Iefu³².

12 Bet³³ ftaghifi eft dienasu tofu. kaip³⁴ ifcheia || ant kalna melftunfe, ir nakwins^c buwa maldai³⁵ || Diewa. 13 Ir «kaip praaufcha³⁶, atwadina^d || pafiuntinus³⁷ lawa, ir ifchrinka dwilika ifch || ių, kurius ghis ir³⁸ Apafchtalais wadina. 14 Si- || moną kuri ir Petrą³⁹ wadina, ir Andriejų || brali ia. Iakubą ir Iana, Philippą ir Bal- || tramiejų, 15 Ma-

GS: ^a Sfk für biladams iemus ^b Sfk aus fin* ^c Sfk für p* ^d Sfk für ap □ Bei Lk 6,6 Abschnittseinteilung B, bei Lk 6,12 Abschnittseinteilung C □

KS: 1 + [pareitis] | reikia *gestr.* 2 √ Schwentes | Schwentes Sabbathu 3 negu fkaitet 4 kaip 5 ifchalkęs 6 dona iweifeiđmo | dona paguldimo 7 dudams ir 8 bifkupams *gestr.* 9 Ponu 10 √ Schwentes | Schwentes Sabbathas* 11 √ Schwentę 12 ant kitas Schwentes Sabbathas *Nasalzeichen der GS n. gestr.* | kitą Schwentę Sabbathą 13 iog 14 Synagoga *gestr.* 15 moke 16 O 17 √ Schwenteie | Schwenteie Sabbathae 18 ant io 19 fkunstu 20 O 21 finada<m>s dumas ių bilaia 22 kelkefi 23 ftakefi 24 fchicze 25 Efch klaufiu 26 Sabbathą | Sabbataij *Nasalzeichen der GS n. gestr.* 27 arba 28 *gestr.* 29 ghis ifchtiefe 30 O 31 pafiuta *gestr.* 32 Iefui 33 O 34 iog 35 maldaie 36 praaufchus 37 pafiuntinius 38 *gestr.** 39 Petrv *Nasalzeichen der GS n. gestr.* □ Bl. 123^r oben re. rot Luc: c. 6. □

thieių ir Tomafchų, Iakubą || Alpheia^a ir Simoną kuris^b wadinnams ira || Zelotes, 16 Ir Iudafchų Iakuba¹ ir Iudafchų || Ifkariotą kuris buwa fdradinikas.

17 Ir nueiēs fu ieis, ftaweia ant liguma || lauka, ir ʿpulkas sekeiū ia², ir daugibe dide || ʃmanių iŃch wiŃsas Szidawas ir Jerufalem || ir iŃch pamaria³ Tyra ir Sidona, 18 kurie at- || aię buwa idant ia klaufitų, ir pagilbtų nog || liggų Ńawa. Ir kurie warginami buwa || nog⁴ Dwalių necziŃtų, Ńtaias pagielbeti⁵. || 19 Ir wiŃsas pulkas ʿnareia^c [ieŃchkaia]⁶ || ia ʿdaŃsiliteti [litetis]⁷ nes macis nog ia iŃch- || eia wiŃsus iŃchgidanti.

20 ʿA ghis pakeļēs akys ʿing Ńekieius⁸ Ńawa, || bilaia: IŃchganiti⁹ ubagai¹⁰, nes iuŃų ira || KaraliŃte Diewa. 21 IŃchganiti¹¹ kurie nų alkŃtat; || nes buŃit paŃatinti. IŃchganiti¹² kurie nų werket; || [Bl. 123^v] nes iokŃfites. 22 IŃchganiti¹³ buŃite kada ne keŃ || iuŃų ʃmanes, ir kada atŃkirs ius, ir bars ius, || ir iŃchmes wardą iuŃų kaip piktą, delei fu- || naus ʃmagaus. 23 Džaukites tą dieną ir pa- || Ńchakite¹⁴, nes weiŃdek¹⁵, alga iuŃų dide ira || danguie, nes taipaieg dare prarakais¹⁶ ir || tewai iuŃų^{d,17}.

24 Bet¹⁸ beda iumus bagatiemus, nes iau || turrit¹⁹ palinkŃminaghimą iuŃų. 25 Beda ium<us> || kurie Ńatųs eŃte: nes iŃchalkŃite. Beda iu- || mus kurie nų ioketies: nes werkŃite ir rau- || daŃite. 26 Beda iumus kada ʿŃchlawins^e || ius²⁰ ʃmanes wiŃsas, Ńchiteip nes dare prara- || kais^{f,21}, tewai ių.

27 Bet²² bilau iumus kurie klaufat, Milekite || ne prietelius iuŃų: giera darikite tiemus ku- || rie ius peikia. 28 Giera kalbekite peikentiemus^g || ius, ir melŃkite uŃų keikentiemus²³ iumus. || 29 Ir iei kas tawe iŃchtiks plaŃchtaka ing weidą || wieną, tam Ńiulik ir antrą. Ir iei

GS: ^a Sfk aus ir ^b Sfk für q+* ^c Sfk für dalsi ^d ÜF, vgl. Vg. eorum ^e Sfk für gier ^f ÜF, vgl. Vg. pseudoprophetis ^g Sfk aus keikentiemus □ Bei Lk 6,17 Abschnittseinteilung D, bei Lk 6,20 Abschnittseinteilung E □

KS: ¹ Gal. Iakuba funu | Iakubo funu ² pulkas Ńekie ia | pulkas eiĳa paŃkui ghĳ Korrekturfehler, vgl. Vg. et turba discipulorum eius* ³ pamario ⁴ gestr. ⁵ pagelbeti ⁶ ieŃchkaia gestr. ⁷ daŃsiliteti gestr. ⁸ ant Ńekieiu ⁹ Palaimingi ¹⁰ Gal. Ir ghis vŃkiele || akis Ńawa, ant || Ńawa paŃiunti- || niu, ir bilĳia, || paŃchlawinti eŃte || ius vbagai ¹¹ Palaimingi ¹² Palaimingi ¹³ Palaimingi ¹⁴ linkŃmauket ¹⁵ ŃchŃkat ¹⁶ praraka<m>s ¹⁷ iu ¹⁸ O ¹⁹ gawot ²⁰ ius girs ²¹ prarakams ²² O ²³ keikenczjus | Gal. pikta daranczjus □

kas taw || ims [kraifti] [fermegam] tam ne gink ne || supiczes. 30 Wif-
sam meldinczam¹ tawe, dok. Ir || iei kas plescha kas tawa ira, ne
atprašchik². || 31 Ir kaip narit idant daritū iumus šmanes, || [Bl. 124^r]
ir ius darikite iumus teipaieg. 32 Ir iei milite || tos kurie ius mil,
「kakia dekawaghima turrit³ || iſch tē⁴? nes ir grieschnikai, milinczius
ſawe, || myl. 33 Ir iei giera darifite tiemus kurie iumiš⁵ || gier dara,
「kakia iſch ta turrit dekawaghima⁶? || nes ir grieschniegi ta⁷ dara. 34 Ir
iei ſiczifite || tiemus nog kurū tikities atgaufē; 「kakia iſch || to turrit
dekawaghima⁸? nes ir grieschnikai || grieschnikams ſiczija, 「iei⁹ kas
ligu ira at- || gautū¹⁰. 35 A wienak milekite ne prietelius iufū: ||
giera¹¹ darikite ir ſiczikite^a, nieka iſch ta ne || geifdami¹². Tada bus
alga iufū dide, ir bufite || waikai aukſchcziaufiaia, nes ghis malanin- ||
gas ira ant ne dekiwingiū¹³ ir piktū.

36 Tadel bukite ſuſsimiltans¹⁴ kaip ir || tewas iufū ſuſsimiltans ira.
37 Ne paſudikite¹⁵, || tad ne bufite paſuditi¹⁶, ne praſjudikite, tad ne ||
bufite praſjuditi, Atleiſkite tad bus iumus || atleiſta. 38 Dokite, tad
bus dota iumus. Miera || giera, prikimiſhta, prikreſta ir wirſchū¹⁷ ||
pluſtanczē dos ing anti¹⁸ iufū. Taieg nes || miera, kurie mierofite, bus
atmierota iumus.

39 Bet¹⁹ kalbeia iumus ir priliginimą, || Ar gal eklas eklā wadzati?
ar ne ipuls || abudu ing dabē²⁰? || [Bl. 124^v] 40 「Ne ira ſekas dideſnis
uſū miſtra, bet || pabenkts kiekwienas bus, iei bus kaip miſtras || ia²¹.

41 「A kã²² tada regi ſkiedã akiã bralia || tawa: a raſta kuris ira akiã
tawa neſida- || baghi? 42 Angu²³ kaip gali tarti braliu tawam || Bralau,
ſtawek iſchmetu ſkiedã²⁴ iſch akies || tawa, a pats akiã ſawa raſta²⁵ ne
regedams. || Pridenktas ſmagau [piktas] iſchmeſk pir- || m raſta iſch

GS: ^a *Sfk für ſch* □

KS: ¹ meldenczam ² paieſchkok ³ ٪ ka paieſchkot ⁴ kakio dekawaghimo turrit iſch to |
kokiã lofkã tureſite iſch to ⁵ iumus ⁶ kã paieſchkot iſch to ⁷ tai ⁸ ٪ kã paieſchkote ⁹ Ieib
¹⁰ Wſt ieib atgauti kas ligu ira ¹¹ gera ¹² imdami ¹³ dekiwingu ¹⁴ ſuſsimiltan ¹⁵ ſudikite
¹⁶ ſuditi ¹⁷ wirſchui *Nasalzeichen der GS n. gestr.* ¹⁸ ſterbli ¹⁹ O ²⁰ dũbe ²¹ Gal. Ne eſti mo-
kitinis || ant ſawa miſtra, || kad makitinis ira || kaip iõ miſtras, tada ghis ira tobu- || las* ²² Kã
²³ alba ²⁴ Kriſlã ²⁵ raſto □ *Pv. bei Vs. 36 rot Euang: Dom: 4. post Trin. Perikopenbeginn und
das Perikopenende in Vs. 47 rot unterstrichen □ Bl. 124^r oben re. rot Luc. c. 6. □*

akies tawa: ir patam weif- || dek ieib ischmeftumbei skieda¹ isch akies
|| bralia tawa.

43 Nes ne ira gieras² medis kuris nescha || ^rwaifių pikta³, neg medis
piktas kuris ne- || scha ^rwaifių giera⁴. 44 Kašnas nes medis isch || wai-
fiaus sawa⁵ pašinstams^a ira. Nes || isch ufnių⁶ ne renka figū: ^rNeg isch
gwar- || ogū renka kekes⁷ ^b,⁸. 45 Gieras šmag<us> || isch gieru škarbu
ščirdies sawa nescha gie- || ra: a piktas šmagus isch pikta škarba
nescha || pikta. Nes ko^c šchirdis pilna ira, tai būrna || kalba

46 Kam wadinat mane Wieschpatie, wiesch- || patie: ne daridami ka
prišakau? 47 Kašnas || kuris eit manėspi, ir klaufa šadžius⁹ mana, || ir
dara ios: tą paradifiu iumus kuriam || ligus ira. 48 Ligus ira šmagui
budawaiancza<m> || [Bl. 125^r] buttus¹⁰, kuris gilei kafa, ir dešti pamatą
ant || akmenies, ir kaip ataija twanai ušutekeia štrawe || [[]upe[]] butui
anam, ir ne galeia ta pakrutinti: || fundawatas nes buwa ant akmenia¹¹.
49 Bet || kurfai klaufa, a ne dara: ligus est šmagui || budawaianczam
buttus¹² sawa ant akmenia^{d,13}, be || pamata: ant kuria¹⁴ ušutekeia
[[]ataija[]] štra- || we: ir toiaus pagruwa, ir ^rštaghiši æft¹⁵ pa- || gruwimas
^rta buta¹⁶ didis.

CAP: VII.

1 ^rIr pabengės¹⁷ wišsus šadžius sawa¹⁸ ^rpa || aušu¹⁹ šmanių, eia²⁰ ing
Capernaum. 2 A šim- || tinika²¹ niekuria²² tarnas šergas^e, ^rbuwa be ||
miršchtas²³: kuris iam buwa brangus²⁴. 3 Ir²⁵ || ischgirdės ape Jėšų,

GS: ^a *Sfk für* pašch | paš ^b *gl. neque de rubo uinde-* || miant Vuam ^c *Sfk aus* ^d *UF, vgl. Vg.*
super terram ^e *Sfk aus* šergan □ Bl. 124^v unten re. Kustode butus □ Bei Lk 7,1 Abschnittseinteilung A □

KS: ¹ krišla ² geras ³ waifia<us> pikta ⁴ waifia<us> gera ⁵ ia ⁶ erschkieczių ⁷ wina kekes
□ *gl. draub<en>* □ *unv. Var. kekei | kekei gestr.* ⁸ ir isch dagiu nerenka wino ūgu ⁹ šadžių
¹⁰ namus ¹¹ olos ¹² + [[]namus[]] | buttus *gestr.* ¹³ Szemes ¹⁴ kuriu o. *Streichung der GS* ¹⁵ tapa
¹⁶ tą butu | tą Namų o. *Streichung der GS** ¹⁷ Pabengės | Išchkalbe || ies | % Jėšus ¹⁸ *gestr.*
¹⁹ po aušim ²⁰ eija ²¹ šimtiniko ²² nekurio ²³ bemirdineio ²⁴ + [[]mielas[]] ²⁵ Tas □ Bl. 125^r
oben re. rot Luc: c. 6. 7., unten Mitte Lagenbezeichnung Q □

BNT(F): Vs. 44 »isch« teilweise im Falz der Hs. verborgen □

fiunte iap wiriaufius Szidu, || melſdams ghī idant ataijsis^{a,1}, gielbetu^b || tarnā ia. **4** A ie² ataiē Jelaufpi melde ghī || pilnai³, biladami iam⁴. Wertas ira idant iam || tatai daritumbēi, **5** nes myl⁵ ſzmanes muſu: || ir Sinagoga ghis⁶ pabudawaia mumus. || **6** A Jefus aīa⁷ ſu ieis. Ir kaip iau ne tali || buwa nog namu, fiunte iap ſjimtīnikas || prietelius, biladams, Wiefchpatie, ne dirbinek. || [Bl. 125^v] nes ne eſmi wertas idant ꝑa ſtaga⁸ mana ei- || tumbēi. **7** Kadelei ir pats ꝑne tariaus wertas⁹, ieib at- || eicziau¹⁰ tawēſp: bet tark¹¹ ſjadziū¹², ir pagilbs tar- || nas mana. **8** nes ir aſch ſmagus eſmi, wiriaufi- || bei padotas, turis pa manim ſalnerius: ir || bilau¹³ ſcham, eik, ir¹⁴ eit: ir kitam, atēik, ir¹⁵ || ateit: ir tarnu manam, darik tai, ir¹⁶ dara. || **9** Kā kaip iſchgirda, Jefus ꝑnuſiſtebeieſ eſt¹⁷, || ir atſigriſęs pulkumpi¹⁸ ſekanczumpi ſawe bilai+ || Iſch tieſas kalbu¹⁹ iumus, ꝑnei Iſraeliaie ꝑtakias²⁰ || ꝑwieras²¹ neradau²². **10** Ir kaip ꝑugriſa ſiuſtiej || namie²³: atrada tarnu kuris ſirga, ſweikā. **11** Ir ꝑtaghiſi eſt²⁴ patam aīa²⁵ Jefus ingi || mieſtā kuris wadinams ira Naim, ir eīja ſu || io apaſchtalai ia ir ꝑpulkas didis²⁶, **12** Ir kaip || priſiartinaia wartump mieſta, ſchiſkat numirē || ſis²⁷ buwa iſchneſchams ſunus wienatighis || augiweſ ſawa; a ta buwa naſchle: ir pulkas || mieſta didis ꝑſu ia²⁸. **13** Kurē kaip iſchwida || wiefchpats, didei paſſigaileieſ^c ant ias, bilaia, || Ne werk, **14** Ir priſžeges^d, daſſiliteia maru. || A tie kurie neſche, apaſſitaia. Ir bilaia, || Iaunikaiti²⁹, taw ſakau, kielkies³⁰. **15** Ir ſedafi kuris || [Bl. 126^r] buwa numirēs, ir pradeia kalbeti. Ir dawe³¹ || ghī augiwei ſawa^{e,32}. **16** Apeme tada wiſſus baiſumas, || ir garbinaia Diewa, biladami, Prarakas || didis paſſikiele³³ terpei³⁴ muſu: ir Diewas atlanke || ſzmanes ſawa. **17** Ir iſcheia ta wieſtis³⁵ pa wiſſā || ſjemē Szidu, ape ghi, ir ing wiſſas ꝑapſukui || ſanczes³⁶ ſjemes.

GS: ^a Sfk für at+g ^b Sfk für iſchgidity ^c Sfk aus paſſigaileia ^d Sfk aus priſſenge+ ^e Sfk aus ia
□ Bei Lk 7,11 Abſchnittseinteilung B □

KS: ¹ ataijus ² anie ³ labai ⁴ gestr. ⁵ ghis myl ⁶ gestr. ⁷ eīja ⁸ ing paſtagi ⁹ tariaus ne wertas ¹⁰ eicziau ¹¹ kalbek ¹² ſjadi ¹³ iei bilau ^{14.15.16} gestr.* ¹⁷ nuſſiſtebeio ¹⁸ Szmoniump ¹⁹ ſakau ²⁰ takios ²¹ wiers ²² WSt takios wiers nei Iſraeliaie ne radau ²³ pareīja ſiunſtiej | pareīja paſſai ²⁴ nuſſidawe ²⁵ eīja ²⁶ Szmoniū daugia ²⁷ numirēſ ²⁸ ſu ana | ſu ie ²⁹ Iaunikait ³⁰ kelkesi ³¹ ghis dawe ³² io ³³ paſſikiele ³⁴ tarp ³⁵ + [ſchlawiel] | wieſtis gestr. ³⁶ ſaſchalimaſes □ Pv. bei Vs. 11 rot Euang. D. 16. p. Tr: Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 17 rot unterstrichen □ Bl. 126^r oben re. rot Luc: c. 7. □

18 Ir pafake Ianui ſekai¹ ia ape ^rwiſa tai^a. || Ir pawadinęs du iſch ſekų² ſawa Janas, 19 ſiute || Jeſauſp, biladams, Ar tu eſi kuris tur ataiti, || angu³ kita laukſime? 20 [...] ⁴ 21 Bet⁵ tąieg hadiną || ^rdaugia pagielbeia⁶ nog ligų ių ir wargų, || ir dwafių piktų, ir daugia ekliemus atadawe || regeiſmą. 22 Ir atſakidams, bilaia iemus, || Eidami atſakikite Janui ką regeiat⁷ ir || girdeiat⁸. Nes aklieį⁹ regia, raiſchieį || waikſch-czaių¹⁰, raupoti czilti tampa, kurtieį¹¹ || gird, numirę priſikel, ubagamus ira ſakama || Euangelia: 23 A iſchganitas¹² eſti kurſai ne || paſſipiktins iſch manęs. 24 Ir kaip atſtaia || paſchlai¹³ Jana, pradeia ape Janą kalbeti pul- || kump, Ka iſcheiat puſtinian weiſdetu^{b?} || nendrengu weiu krutinamą. 25 ^rAngu¹⁴ iſch- || eiat regetu ſmagaus minkſchtais rubais apwilktą^{c?} || [Bl. 126^v] Weiſdek¹⁵, kurie brangioſą ruboſų ^rira, ir ra- || ſchkafų, namoſų karalių ira¹⁶. 26 Angu¹⁷ ka || iſcheiate regeti^{18?} prarakangu^{19?} Bilau iumus || ir daugiaus²⁰ ^rne kaip²¹ praraką²². 27 Schis ira ape || kuri raſchita ira. Schiſkat ſiuncziu An- || gelą mana pirm weida tawa, kurſai ga- || tawys keli tawa pirm tawęs. 28 Bet²³ bi- || lau iumus, terpa ſunų materų nera dideſ- || nia praraka uſų Janą Krikſchtitaghį, bet || kuris maſęſnis ira karaliſtai Diewa, dideſ- || nis ira uſų ghį. 29 Ir wiſſas ſmanes || girdedami²⁴, ir Publi- canai teiſinaia²⁵ Die- || wa, apkrikſchtiti krikſchtųmu Jana 30 Bet || Pharifeuſchai ir Sakana²⁶ Daktarai, prata || Diewa paniekinaia priefch ſawe paczius: nefe- || krikſchtidami²⁷ nog ia.

31 ^rBet²⁸ bilaia panas¹²⁹, ^rkuriam prili- || ginſiu³⁰ ſmanes gimines ſchas^{31?} ir kam || ligus ira? 32 Ligus ira weikielems ſedin- || tiemus

GS: ^a *Sfk der WSt* tai wiſa ^{b>} *Sfk für* regeti ^c l. apwilktą □ ŨF, vgl. Vg. Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimentis indutum?* □ *Bei Lk 7,18 Abschnittseinteilung* C □

KS: ¹ mokintinei ² mokintinių ³ alba ⁴ Gal. Kad patam || tie wirai iapi || ateia, biloia ie, || Janas krikſhti || taies ^rira mus || tawęſp ſiun- || tes¹ (*Sfk* mus tawęſp ſiunte), a duft || taw ſakit, Ar || tu eſi kurs tur || ataiti, angu tu- || rim mes kita || laukti ⁵ O ⁶ ghis daugia pagielbeia ⁷ regeiot ⁸ girdeiot ⁹ eklięj ¹⁰ waikſhczaia ¹¹ kurtinei ¹² palaimingas | paſchlowintas | palaimingas¹³ ¹³ paſlai ¹⁴ Alba ¹⁵ Schitai ¹⁶ ir raſchkafų giwen, ira namoſų karalių ¹⁷ Alba ¹⁸ weiſdetų ¹⁹ prarakagu ²⁰ daugieſni ²¹ nei ²² prarakas *Nasalzeichen der GS n. gestr.* ²³ O ²⁴ Gal. girdedami ghį ²⁵ ٪ garbinoia ²⁶ Sakano ²⁷ krikſchti<n>dami ²⁸ O ²⁹ WSt O panas bilaia ³⁰ Kam eſch priliginſiu ³¹ ſchos □ gl. ٪ Dei confiliu<m> || p<ro>barunt □

ant turgaus¹, kalbantiemus terpei sa- || węs ir bilantiemus, Giedaiame iumus || wamfdeis² a ne schakineiat: Skundziames || iumus a^a ne raudaiate³: **33** †A ataia⁴ Ja- || nas krikſchtitaias ne walgęs doną, nei gie- || ręs wina⁵ ir ſakat, Welnuwų tur. **34** At- || [Bl. 127^r] aija ſunus ſma- gaus walgęs ir gieres:^b || a ſakat, Schiſkat ſmo apſiriņas ir †gieres || wina⁶, †prietelius [draugas]⁷ Publikanų^c, || ir griefchnų⁸. **35** Ir tei- ſinta^{d,9} ira iſchmintis || nog wiſų ſunų ſawa.

36 Bet¹⁰ melde ghī ne kurſai iſch Pharifeių¹¹ || idant walgitų ſu io. Ir įeięs¹² namus Pharifeia¹³ || ſedaſi, **37** Ir ſchiſkat materiſchke kuri buwa || mieſte griefchna, ſupratuſi kaip¹⁴ Jeſus ſedeia || †ing namus¹⁵ Pharifeia¹⁶, atneſche ſtiklą¹⁷ || maſties^{e,18}: **38** ir ſtawedama uſſpakalią¹⁹ pas kaias ia, || pradeia aſcharamis ſchlapinti kaias ia, || ir plaukais kalwas²⁰ ſawa ſchloſte²¹, ir buczawa || kaias ia, †ir maſtimi²² tepe²³. **39** A kaip || tai iſchwida Pharifeuſchas kuris ghī buwa || pakwietęs, †tare terpei ſawęs, biladams²⁴: Jei || ſchiſai²⁵ prarakas butų, ſinatų, kas ir kakie || tai ira materiſchkie kuri †li++++i ghī²⁶, nes || griefchnike ira. **40** Ir atſakidams Jeſus, bilaia || iam,²⁷ Simon, turiu taw ką ſakiti. A || anſai atſaka. Miſtrai, ſakik. **41** Sziczianſis²⁸ tureia || du ſkaliniku: Wienas ſkeleia iam penkis || ſchimtus penigų [graſchų] a antras pen- || kis deſchimtis. **42** A kaip ne tureia iſch ka || [Bl. 127^v] uſſumakietų, atleida abiem. Katras²⁹ nų ghī || daugeſni myl? **43** Ir atſakidams Si- monas , bila- || ia. Tariu kaip³⁰ tas kuriam daugiaus atlei- || da. A ghis atſake iam. Tikrai nuſu- || dijei. **44** Ir apſigreſęs materiſchkieſp, kal || beia Simonu, A regi ſche materiſchkę? || Ineiųau³¹ ing †namus tawa^f, bet³² wandi- || nia kaiams mana ne dawei. A ſchi aſch- || aramis pa-

GS: ^a Sfk für + ^b Sfk für gieres Wina, ^c Sfk für p+ ^d gl. ȝ. condem- || nata, ut ſæpe || apud 70. in || Veteri Teſ(tamen)to ^e Sfk für ſu* ^f Sfk der WSt tawa namus □ Bei Lk 7,31 Ab- ſchnittseinteilung D, bei Lk 7,36 Abſchnittseinteilung E □

KS: ¹ uliczos ² wamſdziu ³ raudaiot ⁴ Ataia ⁵ wino ⁶ apſigieręs winu ⁷ prietelius *gestr.* ⁸ griefchnų ⁹ ȝ. peikiama, ſudijma | teiſinama ¹⁰ O ¹¹ Pharifeiųſchų ¹² įeięs ¹³ Pha- riſeuſcho ¹⁴ iog ¹⁵ namuſa ¹⁶ Pharifeiuſcho ¹⁷ ſkleniczia ¹⁸ ſu ſjaliemis [maſties] ¹⁹ uſſpakali ²⁰ galwos ²¹ ſchloſtiti ²² bei ſolemis ²³ *erstes <e> verdeutlicht* ²⁴ Gal. kalbeia pats || ſawie ir bilaia* ²⁵ ſchiſ ²⁶ liteios io ²⁷ iam: ²⁸ gadinikas | nūminiks ²⁹ Gal. Sakik tada Katras ³⁰ iog ³¹ Eſch įeiųau ³² o tu □ Bl. 127^r oben re. rot Luc: c. 7. □

fchlapinaia kaies mana, ir || plaukais ſawa apſchloſte¹: **45** Ne buczawai || manęs a ſchi iſch ta kaip įėjau, ne || laweſi buczoti kaių mana. **46** Oleu gal- || was² mana ne tepei: a ſchi maſtimi³ te- || pe kaies mana. **47** Tadelei ſakau taw, At - || leidžami ira iei daug griekų: neſ daug pa- || mileia⁴. A kuriam maſtaus atleidžama || ira, maſtaus myl. **48** Bilaia tada iaſpi, At - || leidžami ira taw griekai. **49** Ir pradeia ku- || rie drauge^a fedeia bilati terpei⁵ ſawęs, kas || ira tas, kurſai ir griekus atleidžia⁶? Ir tare⁷ || materiſchkei, Wiera tawa tawe 「ſweiką pa- || dare⁸, eik⁹ pakaiui. ||

[Bl. 128^r] CAP: VIII.

1 Ir 「ſtaghiſi eſt¹⁰ patam, kaip¹¹ ghis keliawa^b || 「per mieſtus ir mieſtelius¹²¹³ ſakidamſ ir pranefchdams || karaliſtę Diewa: ir dwilika¹⁴ ſu io, **2** ir materiſch- || kes 「ne kurias¹⁵ kurias buwa pagielbetas¹⁶ nog Dwafių || piktuių ir ligų, Maria wadinama Magdalena, || iſch kurias 「ſeptinets Welin⁸¹⁷ iſchmeſti^c buwa, || **3** ir Joanna mate Chuſa Starafſta Heroda, || ir Suſanna, ir kitų daugia, kurias^{d,18} ſlu- || ſidawa iam iſch tūrta ſawa.

4 Ir kaip pulkas didis ſuſſieja ir [...]e iapi || ſkubinaſe¹⁹ eiti: bilaia²⁰ per priliginima. **5** Iſcheia || ſeieias ſetų ſeklą ſawa, ir kaip ſeia, kita pole || 「prieg kielia²¹, ir ſuminta tapa, ir paukſchtei dangaus || ſuleſe aną.²² **6** Kita pole ant akmeninga, ir iſchdi- || guſi padžuwa, nes ne tureia dregnuma. **7** Ir || kita pole terpei erſchkeczjų²³, ir 「drauge

GS: ^a Sfk aus f ^b Sfk aus kel+ ^c Sfk aus iſcheije ^d Sfk für kurf ^e Vg. de civitatibus □ Bei Lk 8,1 Abſchnittseinteilung A, bei Lk 8,4 Abſchnittseinteilung B □

KS: ¹ anas dżowe ² galwos ³ ſolemis ⁴ mileia ⁵ tarp ⁶ atleidžia ⁷ ghis tare ⁸ Gal. pagelbeia ⁹ atſtok ¹⁰ nusidawe ¹¹ iog ¹² kiem<us>* ¹³ + [per didžius ir || maſzus mieſtus]* ¹⁴ dwiliks ¹⁵ ne kures ¹⁶ pagelbetas ¹⁷ ſeptini Welinai ¹⁸ kures ¹⁹ gestr. | ſkubinoiosi ²⁰ bilaia ghis ²¹ pas kelį ²² ie ²³ Vñiu □ Pv. bei Vs. 8,4 rot Euang: Dom: Sexagesim. Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 15 rot unterstrichen □ Bl. 128^r oben re. rot Luc: c. 8. □

ifchdige¹ || [...] ^a apšpiaude ia. 8 Ir kita pole ant šemes || geras: ir ifchdigufi padare waišiū || ſchimtu || kartu² gierefni. Tai biladams ſchaukie, kur- || ſai tur auſis ant klaufima, te klaufa. 9 Bet³ || klaufe ghi Apafchtalai ia, kas butū tas priliginimas. || [Bl. 128^v] 10 A ghis bilaia, iumus dota ira ſinati || apdenktosius || daiktus⁴ karaliſtes⁵ Diewa, bet⁶ kitie-mus per priligi- || nimus, idant regedami, ne regetū: ir girdeda- || mi, ne ifchmanitū. 11 Bet⁷ tas priliginimas ta- || kias⁸ ira, Sekla, ira Sza-dis^b Diewa. 12 Kuri || prieg || kielia⁹: tie ira kurie klaufa, patam atait we- || linas ir imma ſadī ifch ſchirdies iū, idant || tikedami ne ſtatūſe¹⁰ ifchganiti. 13 A kuri || ant akmeninga: tie ira, kurie klaufe, ſu dža- || ugſmu prijm ſadī Diewa, a tie ſaknū ne tur: || nes tiktai || ik czeſu tik¹¹, a czeſu gundinima || atſtaia¹². 14 Kuri te rpei erſchkeczū pole: || tie ira kurie klaufe¹³ ir nog rupeſczū ir бага- || tyſtū ir lebawimū¹⁴ ſiawata apſpaudža- || mi^c ira, ir ne dara waiſiaus. 15 A kuri ant || ſemes geras: tie ira kurie ſchirdzu wief- || chlibu^{d,15} ir gieru klaufidami ſadža palaika¹⁶, ir || waiſiū atneſch per¹⁷ kantribę.

16 Bet¹⁸ newienas uſdeges ſwakę, || apdengia¹⁹ || ana²⁰ indu²¹, || neg pa²² patala²³ deſt: bet ant liktaraus || deſt idant ientis regetū ſchwiefuma²⁴. 17 Nes || nera neka²⁵ apſlepta kas ne butū atwira, negi²⁶ || [Bl. 129^r] apdenkta, kas ne butū ſinama ir atdenkta || 18 Tadel wiefdekēt kaipo klaufat, Nes kas tur, tam || bus dota: ir || wiſſas kurſai ne tur, ir || ka²⁷ tikis turis, || bus atimta nog iū²⁸.

19 A ataija iapi²⁹ augiwe ir bralei ia: negi³⁰ || galeia || prieti ia³¹ delei pulka. 20 Ir paſakita iam tapa, || Mate³² tawa ir bralei tawa ſtaw

GS: ^a Vg. et simul exortae spinae ^b > Sfk aus ſadis ^c Sfk für +++ami ^d Sfk für gieru □ Bei Lk 8,19 Abschnittseinteilung C □

KS: ¹ anos drauge ifchdigufios ² ſchintelopa | ſchinteropa ³ O ⁴ + [pallaptynes] | unv. Var. uſſiepimai ⁵ karalyſtes ⁶ o ⁷ O ⁸ takſas ⁹ pas kielī ¹⁰ butu ¹¹ walanda tik | + ant walandos ¹² atpuol ¹³ klaufa ¹⁴ + lepawimo ¹⁵ + [graſu] | wiefchlibu *gestr.* | graſu ¹⁶ atmen ¹⁷ <e> verdeutlicht ¹⁸ O ¹⁹ ne apdengia ²⁰ ię ²¹ + uſwoſe (*Sfk aus uſwoſe*) Sudu ²² nei po ²³ Gal. ſūlu ²⁴ ſchwiefibę ²⁵ nieka ²⁶ nei ²⁷ ko ²⁸ nug neturinczio, ir tatai bus atimta, ka tikis turins ²⁹ *gestr.* ³⁰ nei ³¹ iapi prieti ³² Matina □ Bl. 129^r oben re. rot Luc: c. 8. □

laukie¹, geifdami || tawe regeti. **21** Ghis atfakidams, bilaia iumpi: Au-
|| giwe mana ir bralei mana: tie ira kurie ſjadža || Diewa klaufa ir dara.

22 Bet² «ſtaghiſi eſt³ «dienafu tu⁴, kaip ghis ikapa || «[batą] laiwa⁵, ir
apafchtalai ia: ir bilaia iemus, || Eikime⁶ per eſjera. Ir ikapa. **23** Ir kaip
ſjeg- || lawa, uſumiga⁷: ir uſjeia⁸ wefuls⁹ ant eſjera, || ir «pillami bu-
wa¹⁰ ir buwa bedaie. **24** A ie prieghe || pabudinaia¹¹ ghi, biladami,
«Prifakitaiau, [miſtraĩ]¹² || prapūlam¹³. Bet¹⁴ ghis kieleſ, apbara¹⁵ wegħi
ir || ſchturma¹⁶ wandinia¹⁷: ir laweſi, ir ſtagħis eſt || tikumas. **25** Bet¹⁸
bilaia iemus, kame wiera iufu? || Kurie bižadames, nuſſiſtebeia, terpei
fawes biladami. || Bes kas tas ira? nes ir weiui ir mariamis || priſaka,
«ir klaufa ia¹⁹.

26 Ir ataija ing ſeme Geraſenū, kuri || ira «priſch Galilea²⁰. **27** Ir
«kaip iſchkapa²¹ iſchgi²² laiwa || [Bl. 129^v] ant ſemes: uſutekeia²³ iam
ſmagus turis Welnu- || wu²⁴ «ilgais czeſais²⁵. ir drapanamis ne apfi-
daridawa || negi²⁶ namofu paſſiligdawa^a, bet «kapoſa [grabofa]²⁷ ||
28 Tas iſchwidęſ Jeſu klaupeſe pa akim ia: ir || ſchaugdams balſu
didzu, bilaia. Kas man || ſu tawim Jeſau ſunau Diewa aukſchcziaufiaia.
|| praſchau tawe, nemimuczik. **29** Priſake nes Dwa- || ſiai²⁸ ne cziſtai,
idant iſcheitu nog ſmagaus. || «Ilgu nes czeſu ghi muczias buwa²⁹, ir
riſcha<m>s || buwa lenczugamis³⁰, ir panczaſu ſaugaias³¹, ir pa- ||
duſus³² riſcheis^b warams buwa nog Welina ing || puſtynes. **30** Bet³³
klaufe ia Ieſvs biladams: || Kaip^c wadinams eſi? Ghis bilaia, Legio,
nes || daugia welinu buwa ing ghi ieije. **31** Ir ie^d || melde ghi idant^e
ne priſakitu iemus eiti || ing giluma^f. **32** Ir buwa the didis pulks
kiaulių || «walgancziu [penaczii]³⁴ ant kalna: ir melde || ghi idant

GS: ^a Sfk aus paſſilik ^b Sfk aus riſ ^c Sfk aus kan ^d Sfk für g ^e Sfk für ieib ^f gl. abyſſus ꝛ
uorago || uel aqua<rum> pro- || funditas. □ Bei Lk 8,22 Abſchnittseinteilung D, bei Lk 8,26
Abſchnittseinteilung E □

KS: ¹ + are | are *gestr.* ² O ³ nuſſidawe ⁴ to czeſu ⁵ batą *gestr.* ⁶ + perfiirkem ⁷ ghis uſ-
umiga | *WSt* uſumiga ghis ⁸ kielesi ⁹ + Sturmas ¹⁰ anis pillami buwa ¹¹ pabudina
¹² miſtraĩ *gestr.* ¹³ taſkat prapuolam* ¹⁴ O ¹⁵ + fudraude ¹⁶ «wilnis» | wilnis ¹⁷ wandenia
¹⁸ O ¹⁹ ir anis iam eſt pakluſni [ir klaufa ia]* ²⁰ ties Galileos *Nasalzeichen der GS n. gestr.*
²¹ iſchkopęſ ²² iſch ²³ uſtekeia ²⁴ Welnuwa ²⁵ iau ſenei (*Sfk für +++*) ²⁶ nei ²⁷ kapoſa
gestr. ²⁸ Dwafei ²⁹ nes ſenei ghi iau muczija ³⁰ lenczugais ³¹ ſaugamas | laikoms ³² iſch-
arditais ³³ O ³⁴ ganamų □

paweltu iemus ing^a tas¹ įeiti. Ir || pawele² iemus. **33** Įscheia tada Welinai išch || įmagaus, ir ieija ing kiaules, ir sturmu³ infime- || te pulks^b ing ešerą, ir nuškenda. **34** Ka kaip išch- || wida ganantis⁴, bega⁵: ir pašake tai miestė ir kiemo || ša. **35** A ie įscheia weišdetų kas įtagiši įbuwa⁶: || [Bl. 130^r] ir ataija⁷ Įesaušp. Ir rada įmagų besedinti įnog || išch⁸ kuria welinai išcheię buwa, apdaritą, ir įsch- || manantį Įrafumingą⁹ pas kaių ia, ir išsiganda¹⁰, || **36** Ir tie kurie tai regeia pašake iemus, kaipa || nog^c Legiona apšeftafis, išchgielbets || buwa. **37** Ir melde ghi^d wišsas pulkas įjemes Ge- || rašenu¹¹, idant atftatų nog ia¹²: nefanga¹³ didis išch- || ganstis ios buwa apemės. A ghis įeies laiwą, || fugriža. **38** Ir melde ghi tas wiras išch kuria || welinai^e išcheija, idant butų šu io. Bet¹⁴ Įesus || paleida¹⁵ ghi, biladams. **39** Sugrišchk ing ukį tawa, || ir pašakik kaktai¹⁶ taw padare Diewas. Ir ghis || eija per wišsą miestą pašakidams kaktai¹⁷ iam pa- || dare Įesus.

40 Bet¹⁸ įtagiši est¹⁹, kaip fugriža Įesus, || prieme ghi pulkas: nes wišsi lauke ia²⁰. **41** A išchkat, || ataia wiras, kuria wardas Iairus, a tas buwa || wiraufis Synagogas²¹: ir klaupėsi²² pas kaių Įesaus, || melde ghi, idant ataitų ing ukį ia, **42** nes wiena- || turtį tureia dukterį weikiei²³ ape dwilikas metų, || ta įmirdineia Įbuwa +++ miršchtanti²⁴ Ir įtagiši est²⁵ || kaip eija, nog pulkų weršams²⁶ buwa. **43** Ir buwa || materišchke niekuri krauia²⁷ liga šerganti^f per || [Bl. 130^v] dwilika metų, kuri ant balbierų²⁸ išchdawe wišsą || šawa turtą, įneg galeija ne²⁹ nog wiena³⁰ pagilpti³¹, **44** ta || išch ušpakalio priženge ir dašsiliteia šiules || rubųš ia. [...] ^h **45** Ir bilaia Įesus, kas įira kuris³² ma- || nės liteiaše³³? Ir kaip

GS: ^a Sfk der WSt eiti ing ^b Sfk aus puls ^c Sfk für ghis išchgielbets Įpagielbets Įbuwa* ^d Sfk aus g+ ^{e>} Sfk aus welinas ^f Sfk für širga ^g Sfk für šcha+* ^h Vg. et confestim stetit fluxus sanguinis eius □ Bei Lk 8,40 Abschnittseinteilung F □

KS: ¹ anas ² ghis pawele ³ Įturmu Įsufukimū weio ĮĮturmu ⁴ piemens ⁵ pabega ⁶ nušidawe ⁷ išcheię ... ataija ⁸ nog gestr. ⁹ pratinga ¹⁰ anis išsiganda Į + Įbijaias ¹¹ Gal. + Gadarenu* ¹² iu ¹³ nef ¹⁴ O ¹⁵ atftate ¹⁶ + kokius didžius daiktus* ¹⁷ + kokius didžius daiktus* ¹⁸ O ¹⁹ nušidawe ²⁰ iq ²¹ + Įlkalos ²² klaupėš ²³ weikei ²⁴ buwa +++ miršchtanti gestr. ²⁵ nušidawe ²⁶ Įpaudzams Įweršams ²⁷ krauių* ²⁸ + liekarių ²⁹ nei galeija ³⁰ ių ³¹ išchgiti ³² gestr. ³³ liteioš □ Bl. 130^r oben re. rot Luc: c. 8. □

ufsigine wifsi: bilaia || Petras, ir kurie su io buwa, Miftrai, pulkai || tawe ¹ʃpiaudzia ir werʃe¹, a tu sakai, Kas || dafsiliteia manes? **46** Sake [bilaia] Iefus. Dafsilite- || ia manes kas, nes iaucziu maZe nog ma- || nes ischeiuse. **47** Bet² materischke regedama || kaip³ ¹ne buwa uʃu- || fliepta⁴: drebedama ataija. || ir klaupufis pas kaiu ia, ir pa akim wifsu || ʃmaniu^a pafake kadelei ia⁵ dafsiliteia, ir kaip⁶ || weikei pagilba. **48** A ghis kalbeia iei. Dukte, || Wiera tawa fweika tawe padare. Eik⁷ pa- || kaiuie. **49** Darbar⁸ anam kalbant⁹: ataija ne- || kurfai nog wiraufia Sy- || nagogas, biladams || iam. ¹Numire dukte tawa¹⁰, dok^b pa- || kaiu miftrui. **50** Bet¹¹ Iefus kaip ischgirda ta ʃadi || atfakie tewui mergaites. Nefsibijak, tikek || tiktai, ir pagilbs. **51** Ir jeiēs ing namus, || ¹niekam^c ne pawele su sawim ʃeiti¹², tiktai ¹Petrui || ir Iakubui ir Ianui ir tewui ir augiwei¹³ mergeles. || **52** Bet wifsi werke ir raudaia ana¹⁴. Bet¹⁵ ghis || bilaia Ne werkite, ne mire mergaite, bet || [Bl. 131^r] miekt. **53** A anis apioke ghi, nes ʃinaia miru- || ʃe. **54** Bet¹⁶ ghis nufsitweres ranka ias, ʃchauke, || biladams. Mergaite, kelkes¹⁷. **55** Ir sugriʃa || dwafe^d ias: ir kelesi toiaus. Ir prifake¹⁸ ¹idant || dotu¹⁹ iei walgiti. **56** Ir nufsitebeia gimditaiei || ias: ¹kuriemus ghis prifake idant kuram ne || fakitu kas ʃtaghi buwa²⁰.

CAP: IX.

1 Bet²¹ ʃuwadineš Jefus dwilika apaschtalu, || dawe iemus maZe ir ʃti- || pribe²² ant wifsu welinu, || ir idant ligant²³ ischgiditu. **2** Ir fiunte ios fakitu²⁴ || karalifte²⁵ Diewa: ir ischgiditi ligonius²⁶. **3** Bildams || iemus, ¹ʃNe nefchkite nieka²⁷ ant kelia: nei ¹laʃ- || dine²⁸, nei ¹kalita²⁹, nei

GS: ^a Sfk für Ich ^b Sfk für nebe* ^c Sfk für niekam | nieka ^d gl. ʒ. dufche □ Bei Lk 9,1 Abschnittseinteilung A □

KS: ¹ Gal. vʃmin ir ʃpaudzia ² Bey ³ iog ⁴ ne buwa uʃfliept* ⁵ io ⁶ iog ⁷ Atftok ⁸ Darbar ⁹ bekalbant ¹⁰ Iau dukte tawa Numire ¹¹ O ¹² nieko ne ʃleida ¹³ Petra ir Iakuba ir Iana ir tewa ir augiwe s. BNT(F) ¹⁴ ja ¹⁵ O ¹⁶ O ¹⁷ kelkesi ¹⁸ ghis prifake ¹⁹ doti ²⁰ Gal. Bet ghis prifake || iemus, idant || ghie niekam || ne fakitu kas || nufidawe buwa ²¹ O ²² wale ²³ ligas ²⁴ fakiti ²⁵ karalyfte ²⁶ ligoniu ²⁷ Nieka Ne nefchakite ²⁸ + [ramti] | lafdine gestr. ²⁹ kolita □ Bl. 131^r oben re. rot Luc: c. 8. 9. □

donas, nei penigus, negi || turesite dwi sermegi^{1a}. 4 Ir ing kuri ukį įei-
|| fite, tų būkite: ʳir išch tų atstakite¹. 5 Ir įei || kurie ne prijms ius²,
išcheikite išchgi miestą ta, || a dulkes Kaių iusų nukratikite ʳing liudi-
|| mą ant jų³. 6 Ir ie išcheię pereia || miestelius šakidami Euangelią ir
gidantis wišsur.

7 Bet⁴ girdeia Herodas tetrarcha⁵ wis || kas darama buwa nog ia: ir
ne dalsižinaia⁶, ta- || del kaip⁷ kalbama buwa nog niekurių, lanas ||
[Bl. 131^v] kiles išch numirufiu: 8 bet nog kurių⁸ Elias⁹ pa- || šsirade.
a nog kitų prarakas wienas išch šenų || kielefi. 9 Ir kalba Herodas —
Ianą ašch ʳnukirf- || dinaiau [nukirtaw]¹⁰ a tas ira ape kuri || ašch taktai
girdžiu? Ir efchkaia¹¹ regeti ia:

10 Ir fugrižę Apaschtalai, pafsake iam ʳką || buwa padarę¹²: ir pa-
iemęs ios nueija ipatei ing || wietą puštą, kuri ira Bethsaida. 11 A ʳkaip
tai || išchtira¹³ pulkai, seke est ghi, ir¹⁴ prieme¹⁵ ios, || ir kalbeia iemus
ape karalistę Diewa¹⁶: ir || anus kuriemus reikeia pagalbas, pagielbeia.
|| Ir¹⁷ diena¹⁸ ʳpradeia pafsilenkti¹⁹. 12 Ir ataię dwilika, || bilaia iam:
paleisk pulkus, idant eidami ing || miestelius ir kiemus aplinkui įeitu
ir rastų iftra- || wą²⁰, nes šchiczia wietaia^b puštaie efme. 13 || A ghis
bilaia iemus: Ius dokite iemus walgiti. || ʳBet ie bilaia²¹: Ner mumus
daugefni tik- || tai penki kepalai, ir dwi šuwi, įei ne eifim, || ir pirkšim^c
šcham wišsam pulkui iftrawas. 14 Bet || buwa wirų kaip ir²² penki
tukšchtantis. Ir || bilaia Apaschtalams šawa: Te pafsified^d ie ʳaile- || mis
[waramis]²³ pa pėkis^e deschimtis. 15 Ir ie || padare teipa²⁴ Ir pafsifeda
wiši. 16 A ghis emęs || [Bl. 132^r] penkis kepalus, ir dwi šuwi, [...]f
peršegnaia anus; || ir laužę ir išchdalią Apaschtalams šawiemus || idant
padetų pa akim pulkų. 17 Ir walge wiši || ir šatus tapa. Ir šuwake kas

GS: ^a gl. uide Marlo || ratu<m> ^b Sfk für p* ^c Sfk aus pik ^d Sfk aus pafsifed ^e> Sfk aus p+
^f Vg. respexit in caelum □ Bei Lk 9,10 Abschnittseinteilung B, bei Lk 9,11 Abschnittseinteilung C □

KS: ¹ ik išch tų atstofit ² iusų ³ ieib butu liudimu ⁴ O ⁵ + [ketwirtainiks karalius] | tetrarcha
gestr. | Tetrarcha ⁶ pašinaia | abeioia ⁷ iog o. Streichung in GS ⁸ niekurių ⁹ Eliofchus ¹⁰ nu-
kirtaw gestr. | nukirfdinau ¹¹ tikoio ¹² Gal. kakius didczius | daiktus ie buwa || padarę ¹³ tai
išchtire ¹⁴ a ¹⁵ ghis prieme ¹⁶ <e> verdeutlicht ¹⁷ Bet | O ¹⁸ <e> verdeutlicht ¹⁹ leidos waka-
rop eiti ²⁰ iftrawos Nasalzeichen der GS n. gestr. ²¹ Ie bilaia ²² gestr. ²³ waramis gestr. ²⁴ teip
□ Bl. 132^r oben re. rot Luc: c. 9. □

atlika iemus¹, tru- || puczių ^r「pintinei [reisges]² dwilika³. 18 Ir ſtaghiſi eſt kaip⁴ wienas⁵ buwa melſdamafi, || ^r「buwa ſu io ir Apaſchtalai⁶, ^r「ir klaufe⁷ ios bilada<m>s? || Ką mane ſati^a ſaka pulkai? 19 A iei⁸ atſake, || ir bilaia: Iana krikſchtitaghi, kiti Elią⁹, a kiti || kaip¹⁰ ^r「wienas prarakas ſenuių¹¹ kieleſi. 20 Bila || iemus: A ius ką mane ſatin ſakat? Atſaki- || dams Simonas Petras, bilaia: ^r「CHRISTų Diewa¹². || 21 A ghis apbare¹³ ios, priſake idant^b tai nie- || kam^c ne ſakitų, 22 biladams¹⁴: Nes ſunus ſmagaus || tur daugia klienti, ir atmestas buti nog wi- || riauſių ir biſkupų ir Daktarų, ir mirti, ir || treczan diena¹⁵ kieliti¹⁶. 23 Bet bilaia || wiſiemus. Iei kas mane nar ſekti, tas te || ^r「uſuſigen^d ſawe pati¹⁷, ir te ima¹⁸ kriſų ſawa || kaſną diena, ir teſeka¹⁹ mane. 24 Nes kurs || nar iſchlaikiti duſche²⁰ ſawa, tratis ię, a kurs || tratis duſche ſawa delei manę, iſchlaikys ię. || 25 nes kakia nauda ſmagui iei gautų wiſą ſwieta, || a ſawe pati²¹ tratitų, angu²² pats ſaw iſkaditų²³? || [Bl. 132^v] 26 Nes kurſai giedifys manę, ir manų²⁴ ſadzių || ta giedifis ſunus ſmagaus ataidams maieſtate ſaw+ || ir tewa²⁵, ir ſchwentų Angelų. 27 Bet²⁶ bilau iu- || mus iſch tieſas, ira ſchicze niekuri ſtawintis, || kurie ne ragaus ſmerties, iki reges karaliſtes || Diewa.

28 Bet ^r「ſtaghiſi eſt²⁷ pa ſchu ſadziu kaip || ir ^r「aſchtonias dienas²⁸, ^r「ir prieme Petrą ir Iana || ir Iakubą, ir aija²⁹ ant kalna ^r「idant melſtuſe³⁰. 29 ^r「ir || ſtagheſi eſt kaip meldefi³¹, weidas^e gimia ia, ki- || taipa³²: ir ^r「rubas ia, baltas ir ſjibą³³ 30 Ir ſchiſkat || du wiru kalbeia ſu io. kurie^f buwa Moyſes³⁴ ir || Elias³⁵, 31 regedami³⁶ maieſtate, ir kalbeia iſch-eijmą³⁷ || ia³⁸, kuri tureia³⁹ pabenkti ^r「ing Jeruſalem⁴⁰. 32 Bet || Petras

GS: ^a Sfk aus ſan* ^b Sfk für ieib ^c Sfk aus ne- || kam ^d l. uſuſigin ^e Sfk für gi ^f Sfk für ir □ Bei Lk 9,18 Abschnittseinteilung D, bei Lk 9,28 Abschnittseinteilung E □ Bl. 132^v unten re. Kustode ganda □

KS: ¹ gestr. ² pintinei gestr. ³ dwilika reisgių ⁴ iog ⁵ ghis wiens buwa ⁶ ir io Apaſchtalai ſu io ⁷ klaufe ghis ⁸ ie ⁹ Eliaſchu Nasalzeichen der GS n. gestr. ¹⁰ iog ¹¹ wienas praraku ſenu ¹² Gal. Tu eſi || chriſtus || diewa ¹³ apbardam<s> ¹⁴ ir biloia ¹⁵ diena ¹⁶ keltifi ¹⁷ uſuſigen pats ſawe ¹⁸ neſcha | neſch ¹⁹ teſek ²⁰ duſches ²¹ pats ²² alba ²³ iſkada daritų ²⁴ mana ²⁵ Tewa ²⁶ O ²⁷ ſtoios ²⁸ po aſchtonių dienu ²⁹ priemęs ... Iakubą, aija ³⁰ melſtuſe ³¹ ir ſtoios anam beſimeldent ³² kitokſai ³³ rubai ia, balti ir ſjibą ³⁴ Moyſeſch<us> ³⁵ Eli-aſch<us> ³⁶ thie paſſirode ³⁷ ape galą | % ſmertį ³⁸ gestr. ³⁹ ghis tureia ⁴⁰ Jeruſaleme □ BNT(F): Bei Lk 9,28 Abschnittseinteilung E getilgt. Bl. 132^v am re. Rand sehr geringer Textverlust.

ir kurie fu io buwa, buwa ʿmiegani || ʿbe miegā, be ʿnudžā¹ Ir pabudē, regeia Ma- || ieftatā ia, ir du wiru kurie ʿtaweia fu io. **33** Ir || ʿʿtagħīfi eft² kaip atʿtaia³ nog ia, bila Petras || ʿIeʿauʿp: Miʿtraī giera ira mumus ʿschicza || buti: darikime ʿtris tabernakulus ʿgiweni- || mus^{a,4} taw wienā, ʿir wienā Moyʿi⁵, ir ʿwiena Elia⁶ || ui⁶, neʿiʿzinadams⁷ kā kalbeia. **34** Bet tai iam || kalbant⁸, ʿataiʿja debefis, ir⁹ apdenge^{b,10} ios: a ie iʿsi- || **[Bl. 133^r]** ganda, ʿieiufiemus iemus¹¹ ʿing debefi¹². **35** Ir balʿas || ʿʿtagħīfi eft¹³ iʿsch debefies, biladams. Tas ira ʿfunus || mana mielas, ta klaufikite. **36** Ir kaip ʿtaias tas || balʿas, atraʿtas ira Jeʿsus wienas. A ie tileia, || ʿir ne wienam ʿnieka ne ʿakie dienaʿa anaʿa^{14,15} || ape tai kā regeia.

37 Bet¹⁶ ʿtagħīfi eft ʿlekanczan dienan, kaip nueia || ie¹⁷ nog kalna, tada¹⁸ uʿʃtekeia iam ʿpulku daugia¹⁹ || **38** Ir ʿschifkat || wiras iʿsch pulka ʿschaukie, bilada<m>s: || Miʿtraī, praʿschau tawe, paweiʿdek ant mana || ʿfunaus, nes ʿwienaturtis ira man²⁰, || **39** ir ʿschifkat || dwaʿe ʿsugauna għi, ir toiaus ʿschaukia²¹, ir || draʿka għi ʿkaip puttawaia²², ir ne atʿtaia ra- || das nog ia għi draʿkufi^c, **40** ir meldʿzau apaʿsch- || talus tawa, idant iʿschmeʿtū iē, ir²³ ne galeia. || **41** Atʿlakidams Jeʿsus, bilaia: O²⁴ gimine ne || tikinti ir perkreipta, kaip ilgai buʿiū ʿʿʃu || iumus²⁵, ir kiēʿiū iuʿʃ? Atweʿk ʿschē tawa || ʿʃunū. **42** Ir kaip ataʿiʿja draʿke^d għi welnuwa || ir pleʿsche. Ir apbara^e Jeʿsus Dwaʿe ne cʿziʿʃtā, || ir iʿschgide waika: ir atraʿde²⁶ għi tewui ʿawam. || **43** Bet²⁷ nufsiʿtebeia wiʿsi ant garbes Diewa, || ir ʿʃtebantiemus²⁸ wiʿsiemus delei wiʿsa²⁹ ka dare, || bilaia Apaʿchtalump ʿawump: **44** Dekite ʿschirdin || iuʿʃu ʿʃadʿzius tus. Nes bus kaip³⁰ ʿfunus ʿʃmagaus || **[Bl. 133^v]** bus ʿʿ[atradas] iʿschdotas³¹ ing ran-

GS: ^a Sfk für + ^b gl. tabernacula ^c gl. obumbravit ^e Sfk aus draʿk+ ^d Sfk aus dr+ ^e Sfk aus apbaro □ Bei Lk 9,37 Abschnittseinteilung F, bei Lk 9,44 Abschnittseinteilung G □

KS: ¹ miegoni ² nufsidawe ³ anis atʿtaia ⁴ Gal. Stanawkas* | B. tris Stanawkas | + kaladnikus ⁵ Moyʿeʿʃchu wienā ⁶ Eliaʿschui wiena ⁷ neʿʃzinadams ⁸ bekalbant ⁹ ataʿiʿjufi debefis ¹⁰ + ap-tema ¹¹ ieie ¹² ing debefi anā ¹³ rados ¹⁴ tas *danach die Korrektur abgebrochen*, to cʿziēʿiū nieka ne ʿakie ¹⁵ ne wienam nieko to cʿziēʿiū ne ʿakidomi ¹⁶ O ¹⁷ gestr. ¹⁸ gestr. ¹⁹ daugia ʿʃmoniū ²⁰ wienaturtis man ira ²¹ ʿschau ²² iog puttūj ²³ o ²⁴ A* ²⁵ fu iumis ²⁶ atrode ²⁷ O ²⁸ nufsiʿʃtebantiemus ²⁹ wiʿf ³⁰ iog ³¹ iʿschdotas gestr. □ Bl. 133^r oben re. rot Luc: c. 9., unten Mitte Lagenbezeichnung R □

BNT(F): Bl. 133^v am re. Rand geringer Textverlust. □

kas ſamanių. 45 Bet¹ || ie ne permane ſadza ta, ir buwa apdenkta || pa ių idant ne iſchmanitų, ir bijaſe¹ ia || klausti ape ſadi tą

46 Ineija² teipaieg ir duma ing ios, kuris iſch || ių dideſnis butų. 47 Bet³ Jefus iſchwidęs dumas⁴ || ių eme waikelį, ir paſtate tą pas ſawe, 48 ir || bilaia iemus: Elwienas kurſai prijms wai- || kelį tą wardan^a mana, mane prijma, a kur- || ſai mane prijma, prijma tą kuris ſiunte ma- || ne. Nes kurs maſſaufis ira terpei iuſų || wiſų, tas ira didzaufis. 49 Atſakidams || Ianas, bilaia: Miſtrai regeiam wieną war- || dą⁵ tawa iſchmetanti Welnuwų⁶, ir uſuſa- || kem⁷ iam, nes ʿne ſeka⁸ ʿſu mumis^{b,9}. || 50 Bila iemus^c Jefus. Ne uſuſakikite¹⁰, nes || kurſai ner¹¹ prijſch mus, tas ira ſu mumis^d,

51 Bet¹² ſtaghiſi eſt kaip iſſipilde diena || atemima ia, ʿkreipe ghis weidą ſawa tikrai || eit ing Jeruſalem^e. 52 Ir ſiunte paſchluſ^{f,13} || ʿpirm weida ſawa¹⁴: ir ʿeidami uſſeija¹⁵ ʿing mieſ- || ta¹⁶ Samaritanų, idant pataiſitų iam [ʿ: pa- || dware]g 53 Ir ʿne prieme¹⁷ ia, ʿnes weidas ia bu- || wa eijas ing Jeruſalem^h. 54 A ʿkaip tai || [Bl. 134^r] regeia¹⁸ Apa- ſchtalai ia, Iakubas ir Janas bilaia: || Wiefchpatie, ar nari kaip ſakam, idant ug- || nis ateitų¹⁹ iſch dangaus, ir prarija²⁰ ios? 55 ʿIr ap- || ſigriſſes²¹ apbara ios, biladams: Er ne ſinat || ʿkakiasⁱ Dwafias²² waikai eſte? 56 Sunus || ſmagaus ne ataija ʿidant ſkanditų²³ duſches || bet idant iſchganitų. 57 ʿIr nueia || ing kitą mieſtellij.

Bet²⁴ ſtaghiſi eſt, aiantiemus²⁵ iemus kieliu, || bilaia niekurſai iapi ʿEiſiu paſkui tawe²⁶ kur-^k || tu eiſi. 58 Kalba iam Jefus: Lapes urwus

GS: ^a Sfk aus warda* ^b Sfk für muſu ^c ÜF, vgl. Vg. ad illum ^d vgl. Vg. adversum vos, pro vobis est* ^e s. Anm. S. *409 ^f Sfk aus paſchla [g desideratum editoris] ^h gl. Hebraiſmus eſt. || ægre aut ferebant Samaritani quemq<uam> ire Jeroſolymam | adoratam, quum vellent locum aorationi dicatum || apud ſe eſſe. ⁱ Sfk für kurias ^j Die Vg. beginnt den Vs. 57 ebenfalls mit dem folgendem Bet ſtaghiſi eſt ^k fehlerhafter Trennſtrich □ Bei Lk 9,46 Abſchnittseinteilung H, bei Lk 9,51 Abſchnittseinteilung I □

KS: ¹ biſiois ² Inaia ³ O ⁴ dumas ſchirdij | dumas ſchirdes ⁴ wardana ⁶ Welnuwų ⁷ uſz- ſakem ⁸ ghis ne ſek ⁹ muſu ¹⁰ uſzſakikite ¹¹ ne ſtenges ¹² O ¹³ paſluſ ¹⁴ pirm ſawe ¹⁵ anis eidami uſſeija ¹⁶ mieſta ¹⁷ anis ne prieme ¹⁸ tai regedami ¹⁹ leiſtuns ²⁰ praritu ²¹ O ghis atſigriſſes ²² kurios Dwafios ²³ ſkanditų ²⁴ O ²⁵ eiantiemus ²⁶ Elch buſiu ſu tawim □ Bl. 134^r oben re. rot Luc: c. 9. □

|| tur, ir paukschtei dangaus lisdus, a sunus || ſmagaus ne tur kur^a
padeti¹ galwas sawa. || 59 Ir bilaia kitam: Eik paskui mane. Bet² || ghis
ſake: Wiefchpatie, pawelkem³ pirm^b || eiti ir pakaſti tewą maną.
60 Bilaia || iam Jeſus Te pakas numirę numirufius⁴ || ſawa: bet⁵ tu aijs⁶,
ſakik karaliſtę Diewa. || 61 Ir kits tare: Eifiu paskui tawęs Wiefch ||
patie, bet pawelkim pirma⁷ ʽatlikti ſu taiſ⁸ || kurie ira ʽnamoſą mana
[namie]⁹ 62 Bila || iam Jeſus: ʽKurſai ranką ſawa deſt || ant arkla ir
weifd adbulai^c, ne dera¹⁰ kara || liſtei Diewa^d. ||

[Bl. 134^v] CAP: X.

1 Patam ſkire^{e,11} Wiefchpats^f ir kitus ſep- || tinis deſchimtis ir du: ʽir
fiunte¹² ios pa du || ʽpirm weida ſawa¹³ ʽing kiekwieną mieſtą ir || wietą¹⁴,
kur ghis pats ʽnareia [tureia]¹⁵ ataiti || 2 ʽIr bilaia¹⁶ iemus: ʽPiuwis didis
ira¹⁷: a || darbinikų, maſa. Bet¹⁸ melſkite Wiefchpati || piuwes idant
ſiuſtų^g darbinykus^h ing piuwę || ſawa. 3 Eikite: Schiſkat aſch fiunczju ||
ius, kaip awelius terpei¹⁹ wilkų. 4 Ne ne- || ſchakite czereſlas, neg²⁰
kalitas, neg²¹ kurpes, || ir ant kelia nieka²² ne ſweikinkite. 5 Ing || kuri
jeiſite uki, pirma²³ bilakite: Paka- || ius ſcham ukiui. 6 A iei tę bus ſunus
paka- || iaus, palikſis ant ia pakaius iuſų: A || iei ne, ſugriſch iuſumpi. 7
Bet²⁴ ta-me || ukija bukite [paſſilikite] gierdamiⁱ ir wal- || gidami kas

GS: ^a Sfk aus + ^{b>} Sfk aus pir || ma ^c Sfk aus adbul+ ^d gl. Arator enim retro respiciens facit || sulcum tortuosum aut inutilem. || Sic accipiens uitie melioris statutem || et habens affectum redeundi ad || pristinum statum. Et praedicator Ver- || bi diuini retardans opus praedicationis pro amicis carnalibus uel ter || renis negotys, ineptus est regno || Dei adipiscendo et praedicando. || Lyra ^e Sfk aus fiunte ^f Sfk aus Wiefpats | Wiefpats ^g Sfk aus ſiuſti ^{h>} Sfk aus darbenikus ⁱ Sfk aus gir □ Bei Lk 10,1 Abschnittseinteilung A □

KS: ¹ deti ² O ³ pawelkim ⁴ numirelius ⁵ o ⁶ eidams ⁷ pirm ⁸ atſiſweikiti tų, ⁹ namie gestr. ¹⁰ der ¹¹ + [taiſe] ¹² fiunſda<m>s ¹³ pirm ſawe ¹⁴ pra wiſſus mieſt<us> ir wietas Naſalzeichen der GS n. gestr. ¹⁵ tureia gestr. ¹⁶ bilada<m>s ¹⁷ Piuwe dide ira ¹⁸ O ¹⁹ tarp ²⁰ nei ²¹ nei ²² + [ne wienol] | nieka gestr. ²³ pirm ²⁴ O □

BNT(F): Bl. 134^r am unteren Rand eine Zeile Textverlust □

ʿpakiellama ira iumus the^{a,1}, nes || darbinikas wertas ira algas sawa. Ne^b || eikite nog ukia ing ukį. 8 Ir ing ku- || rį miestą ataišite, ir prijms ius, walgikite || kas pakelama ira iumus, 9 ʿir iſchgidiket² || ne galinczius kure ʿtame ira^c, || biladami³ iemus. Artinaiaſe iufumpi Ka- || [Bl. 135^r] raliſtę Diewa. 10 Bet⁴ ing kuri įeiſite miestą, || ir ius ne prijms: iſcheię ant uliczių ia, || bilakite: 11 Schiſkat^d ir dulkes kurias uſsi- || kare⁵ ant muſų iſch iuſų mieſta nukratam || ant iuſų: a tacziau tai ſinakite, ʿkaip arti- || naiaſe karaliſtę Diewa⁶. 12 Bilau iumus || kaip⁷ Sodomitais tą dieną ʿlengwiaus^e || [lengweſne] bus⁸, ʿne kaip⁹ tam mieſtui. 13 Beda || taw ChoraZaim¹⁰, Beda taw Bethfaida || nes iei Tyraie ir Sidonai¹¹ daritas^f butų || tas maZnybes kurias iufui¹² daritas ira, || ſenei iau maiſche ir pelinoſų¹³ ſededami^g butų pa- || kutą darę. 14 Bet wienak ʿTyrui^h ir Si- || donuiⁱ lengwiaus¹⁴ bus ant fuda, ʿne kaip¹⁵ || iumus. 15 Ir tu Capernaum kuri¹⁶ ikki || dangaus pakielta¹⁷ eſi, ikki peklas bufi nu- || ſjeminta¹⁸. 16 Kas iuſų klaufa, mane¹⁹ klauſa: || ir kaſ ius paniekin, mane paniekin. Bet²⁰ || kas mane paniekin, paniekin tą kuris ʿmane || ſiunte mane²¹.

17 Bet²² ʿʿfugriſchę ira²³ anie ſeptinis deſchim- || tis ir ʿdu²⁴ ſu džaukſmu biladami. Wiefchpatie, || ir Welnuwas padotas ira mumus ʿing tawa || warda²⁵. 18 Ir bilaia²⁶ iemus: Regeiau || Satana kaip ir Sziebus²⁷ iſch dangaus polati. || [Bl. 135^v] 19 A ſchiſkat dawiau iumus maZę minti ant || ſalczių ir ʿſcorpianu [angiu]²⁸ ir ant wiſſas maZes ne || prieteliaus, ir nieka iumus ʿne kenks²⁹. 20 Bet³⁰ || tadelei ne džaukites kaip³¹ Dwafias iumus pa- || dotas ira: bet džaukites ta kaip³²

GS: ^a ŪF, vgl. Vg. quae apud illos sunt vgl. Vs. 8* ^b Sfk aus Ir ^c Sfk für the ira ^d Sfk aus + ^e Sfk für lengwiaus bus ^f Sfk aus darit+s ^g in Sfk erg. ^h Sfk aus S ⁱ Genus!* ^j Sfk aus kur* ^k Sfk aus duo* ^l Sfk für angiu □

KS: 1< tę ira 2 gididomi 3 Ir bilokite 4 O 5 uſsikare [ira] | uſsikare 6 Gal. kaip iumus || karaliſtę diewa || arti ira buwu- || ſi* 7 iog 8 lengwiaus gestr. 9 nei 10 ChoroZaim 11 Sidonaie 12 iufip 13 pelinoſų 14 lengweſne 15 nei 16 kuris 17 pakeltas | + paaukſchtintas 18 nuſjemintas 19 manęs 20 O 21 mane ſiunte. 22 O 23 fugriſza 24 WSt O anie ſeptinis deſchimtis ir du fugriſza 25 per tawa warda | tawa wardana 26 ghis bilaia 27 Szaibus 28 i.m. ſcorpionas || unv. Var. parplai 29 + ne paſzeis 30 O 31 iog 32 iog □ Bl. 135^r oben re. rot Luc: c. 10. □

wardai iufu || rafchiti ira dangue. 21 ¹Taieg ha- || dinai¹ ¹pradzuga [...] ²Dwasiaia^{a,3} Schwentai⁴ ir || bilaia. Garbinu tawe Tewe, wieschpa- || tie dangaus ir ſemes kaip⁵ apſlepei tai nog || iſchmintingu ir rafumingu, ir ¹atdengei || tai⁶ maſjiemus. Taip Tewe, nes ſchitaipa || pafſimega ¹pa akim tawa⁷.

22 Wis man ¹dota ira nog Tewa⁸ mana, Ir || niekas ne ſinna kas ira funus^b, liſch⁹ || tewas: ir kas ira tewas, liſch¹⁰ funus, ir || kuriam funus nar iſchreikſchti: 23 Ir apſi- || griſſes^c Apaſchtalumpi [...] ^d, bilaia. ¹Iſchga- || niti, kurie reg ka ius regite^{e,11}. 24 Nes bilau || iumus, kaip¹² daugia praraku ir karaliu || nareia regeti ka ius regite, a ne regeia: || ir girdeti ka ius girdite, ir ne girdeia.

25 Ir ſchiſkat Sakana makintas kieleſi, || ir gunde ghi, biladams: Miſtrai ka dari || dams ſiwwata amſina atgauſiu¹³? 26 Bet¹⁴ || [Bl. 136^r] ghis iam kalbeia: Kas ira rafchita ſakane? || Kaip ſkaitai? 27 Ghis atſakidams, bilaia: || Milek^f Wieschpati Diewa tawa iſch wiſſas || ſchirdes tawa, ir iſch wiſſas duſchas tawa, || ir ¹iſch wiſſa^g ſilas¹⁵ tawa, ir iſch wiſſa uma || tawa, ir artima^h ſawa kaip pats ſawe. || 28 Bilaia¹⁶ iam. Tikrai atſakiei. ¹tai darik¹⁷, || ¹ir buſi giwas¹⁸. 29 Bet¹⁹ ghis naredams || ſawe pats iſchteifinti²⁰, bilaia Jeſauſp²¹. A kas || ira artimas mana? 30 Atſakidams Jeſus || bilaia: Szmagus wienas²² eija nog || Jeruſalem ing Iericho, ir ¹uſzeija ant rafbainiku²³, || kurie ghi applesche, ir ſaiſdas iam²⁴ uſdawen, || atſtaia ¹pufiau giwa²⁵ palike²⁶. 31 Bet²⁷ ſtaghi- || ſi eſt kaip²⁸ kaplanasⁱ wienas²⁹ eija toieg³⁰ kieliu; || ir ¹kaip iſchwida ia³¹, praeija. 32 Teipaieg ir Le- || uita³², kada ataija^j ant anaſiegi³³ wietas, || ir regeia

GS: ^a Sfk aus d ^b Sfk für tewas ^c Sfk aus apſigrife ^d Vg. ad discipulos suos ^e ŨF, vgl. Vg. Beati oculi, qui vident quae vos videtis ^f Sfk aus Mileſi ^g l. wiſſas ſilas* ^h Sfk aus atima [ⁱ desideratum editoris] ⁱ Sfk aus atej □ gl. zu Vs. 27 Deut. 6. □ Bei Lk 10,21 Abschnittseinteilung B, bei Lk 10,25 Abschnittseinteilung C □

KS: ¹ Taieg hadina | Gal.? Taieg hadina ² Gal. prafidzuga Ieſus ³ Dwasiaie ⁴ gestr. ⁵ iog ⁶ iſchreikſchkiei ⁷ WSt pa tawa akim ⁸ padota ira Tewa ⁹ tiktai ¹⁰ tiktai ¹¹ Gal. pagirtas ira || akis, kurias || regi ka ius || regite ¹² iog ¹³ gauſiu ¹⁴ O ¹⁵ iſch wiſſu ſilu* ¹⁶ Ghis bilaia ¹⁷ darik tatai, ¹⁸ tad giwenſi ¹⁹ O ²⁰ teifinti ²¹ Jefui ²² gestr. ²³ uſzeija rafbainikus ²⁴ gestr. ²⁵ puf giwa ²⁶ palikdami ²⁷ O ²⁸ iog ²⁹ gestr. ³⁰ to ³¹ iſchwides ghi ³² Leuitas ³³ anaſ □ Pv. bei Vs. 23 rot Euang. D. 13. p. Trin. Perikopenbeginn rot unterstrichen □ Bl. 136^r oben re. rot Luc: c. 10. □

ghī, praeiĵa^a. **33** Bet¹ Samarita- || nas ne kursai kieliaudams, uŝeiĵa² ghī ir || regedams³ pafsigaileia. **34** Ir prieiĝs uŝu- || riŝcha ŝaiŝdas ia iĵiedams 「Oleu ir wino⁴ || ir uŝdeiĝs ghī ant galwiĵa ŝawa 「wede || ghī padwarian⁵, ir rupinaiaŝe ape ghī. || **35** Ir antrą dieną iŝchemės du grafŝciu dawe⁶ || [Bl. 136^v] padwarniku⁷, biladams: Rupinkes ape ghī, || ir ka daugiaus iŝchdofi, eŝch kaip ŝugriŝŝciu, || attadofiu taw. **36** Kas iŝch tų trių regefi taw || artimeŝnis tam kursai uŝeiĵa raŝbainikus? || **37** A ghis bilaia: Tas kursai padare ŝuŝsimi- || limą ant ia. Ir bilaia Jeŝus: Eik, ir tu || daryk teipaieg.

38 Bet⁸ ŝtaghiŝi eŝt 「kaip kieliawa^{b,9}, 「ir ghis || ieiĵa¹⁰ ing niekuri mieŝteli: ir materiŝchke || niekuri¹¹ Martha wardu, priĵme^c ghī ing || ukī ŝawa, **39** ir ta tureia ŝeferi wardu^d Ma- || ria. kuri [...]e ŝededama kaiump^{f,12} Wiefch- || paties^g, klaufe ŝadi¹³ ia. **40** Bet¹⁴ Martha la- || bai dirbineia¹⁵ ŝuŝŝidama¹⁶: kuri¹⁷ ŝtaweia, bi- || ladama: Wiefchpatie, ar ne regi, kaip ŝeŝo || mana man wienai doŝt ŝuŝŝiti? tadel || ŝakik idant 「mane gielbetų¹⁸. **41** Ir atŝaki- dams, || bilaia iei Wiefchpats: Martha, Martha, || rupinies¹⁹, ir 「dirbineiĵ ape daugia²⁰. **42** Bet || 「wiena reikia²¹. Maria gieriaueŝ dalį ŝaw || ŝkire: kuri ne bus nog ias atimta.

CAP: XI.

1 Ir ŝtaghiŝi eŝt, kaip²² ghis buwa 「wienai wie- || [Bl. 137^r] tai²³ melŝdams²⁴, ir laweŝi²⁵, bilaia wienas iŝch apaŝch- || talų ia iapi: Wiefchpatie makink²⁶ mus melŝties²⁷, || kaip^h makinna 「Janas ŝekus ŝawa²⁸: **2** Ir²⁹

GS: ^a *Sfk aus preiĵa* ^b *zweites <e> verdeutlicht* ^c *l. priĵme* ^d *Sfk aus no** ^e *Vg. quae etiam sedens* ^f *Sfk für pas** ^g *Sfk für Jeŝaus* ^h *Sfk aus kap** □ *Bei Lk 11,1 Abschnittseinteilung A* □

KS: ¹ O ² uŝeiĵes ³ regedams ghī ⁴ Oleaus ir wino ⁵ *Gal. nugabena ghi || ingi padwariĵe* ⁶ dawe ios ⁷ padwarnikui ⁸ O ⁹ + iam keliauiant ¹⁰ ieiĵa ghis ¹¹ *gestr.* ¹² *Gal. kaiaŝump* ¹³ ŝadŝo ¹⁴ O ¹⁵ procewoiofi ¹⁶ iei<m> ŝuŝŝidama ¹⁷ tas | ta* ¹⁸ man padetų (*Sfk für man gie*)* ¹⁹ tu rupinies ²⁰ procewoies didei ²¹ wiena taw be reik ²² iog ²³ wietai niekuriai ²⁴ beŝsimelŝdams ²⁵ ir kaip laweŝ ²⁶ makik ²⁷ melŝtisi ²⁸ Janas ŝawa mokintini<us>* ²⁹ O | O Ghis □ *Bl. 137^r oben re. rot Luc: c. 11* □

bilaia iem<us>: || Kada meldžaties¹, bilakite: Tewe, ſchweſ- || kifi^a
wardas tawa. Atait karalyſte tawa. || Buk walia tawa. 3 Dona muſų
dieniſchką || dodi mumus ſche dieną. 4 Ir atleiſk mumus || griekus
muſų, nes ir mes atleidžam wiſsam || ſkielancžam mumus. Ir ne weſk
mus ing || pagundimą [...] ^{b,2} 5 Ir bilaia iemus: || Kas iſch iuſų tur prie-
teli, ir eiſs iapi «widui || nakties³, bilas iam, prieteliau, ſchiczikem tris
|| kepalus donas, 6 nes prietelius⁴ mana «ateija iſch^c || kelia⁵ ir⁶ ne
turiu «ka «padeti⁷ pa akim ia. || [ka iam pakielti] ⁷ 7 a anſai widui
budams || atſakys «ir bilas⁹: «Nemibuk trudnas¹⁰, durris || nes [...] ^d ira
uſųrakintas, ir tarnai¹¹ mana ſu ma- || nim ira «kletija [kammarai] ¹²
Ne galiu || kieltiſie^{e,13} ir taw doti. Ir ſchis iei ne liauſis || «klibinti [tuſ-
kinti] ¹⁴: 8 bilau iumus, kaczei || ne dos iam keles tadel, kaip¹⁵
prietelius ia ira, || a tacziau delei ««ſadinama¹⁶ ia [klabinima] || ia ¹⁷
dos iam¹⁸ kiek anam⁺¹⁹ reiks²⁰. 9 Ir aſch || bilau iumus: Melſkites, ir
«bus dota iumus²¹ || [Bl. 137^v] iefchkakite²², ir raſit, tuſkenket, ir bus
«atwerta || iumus²³. 10 Wiſſas nes kurſai meldefi, ima: || ir kurſai
ieſchka, randa: ir tuſkinancžam, || atdarama²⁴ ira. 11 Bet²⁵ kas iſch
iuſų || iei meldefi tewą donas, ar²⁶ akmeni dos iam? || Angu²⁷ iei
ſųwin²⁸, ar²⁹ dos³⁰ uſų^f ſųwi ſųlti? || 12 Angu³¹ iei praſchis pautą³²,
bau ne ſiulis iam || «ſcorpiona [angi] ^{g,33} 13 A iei ius pikti bu- || dami,
ſinat³⁴ gierus daiktus doti waikamus || iuſų³⁵: io³⁶ daugiaus tewas iuſų
danguieſis dos || Dwaſę gierą³⁷ meldžantiemus ſawe³⁸.

GS: ^a > Sfk aus ſchweſkefi ^b s. Anm. S. *410 ^c Sfk aus +++ ^d Vg. iam ostium clausum est
^e > Sfk aus kieltis ^f Sfk aus ufu ^g gl. ſcorpionem ^h > gl. zu Vs. 2-4 Mat: 6 ^h

KS: ¹ meldžeties ² Bet iſchgibelbek mus || nog pikto ³ puſnakties ⁴ gentis ⁵ uſſeia mane iſch
kielia [kieliaudams] | uſſeia mane kieliaudams ⁶ o ⁷ + [pakielti] ⁸ ka padeti [pakielti] | pa
akim ia *gestr.* ⁹ bilodams ¹⁰ Gal. ne dari- || kem || proczias ¹¹ waikai ¹² kletija *gestr.* ¹³ kel-
tifi ¹⁴ tuſkinti *gestr.* ¹⁵ iog ¹⁶ ſadinima ¹⁷ ia be gedos tikoghima [klabinima] ia | klabinima
ia *gestr.** ¹⁸ *gestr.* ¹⁹ anam ²⁰ reik ²¹ WSt bus iumus dota ²² iefchkaket ²³ WSt bus iumus
atwerta ²⁴ atwerama ira ²⁵ O ²⁶ er ²⁷ Alba ²⁸ ſųwi | ſųwies *Nasalzeichen der GS n. gestr.*
²⁹ er ³⁰ dos iam ³¹ Alba ³² pauto *Nasalzeichen der GS n. gestr.* ³³ ſkorpioną ³⁴ mokat ³⁵ ſa-
wa ³⁶ tada io ³⁷ gerą ³⁸ ghi ^h < gl. zu Vs. 9. 10 Mat. 7.a. 21.c || Mar: 11.c || Joh. 14.b || 16.e ||
Iacob. 1.a. || Mat: 7.b. ^h

BNT(F): Senkrechter Strich hinter Glosse zu Lk 11,7 gehört nicht zum Text.

14 Ir buwa iſchmetas¹ Welnuwā, kuri buwa || nekalbanti². Ir kaip iſchmete³ Welnuwā, kalbegheſ || eſt ʽne is kalbaſ^a, ir nuſſiſtebeia pulkai⁴. 15 Bet⁵ || kity iſch ių tare: per BeelZebubā kunigaik- || ſchtį Welnuwū iſchmeſdineia⁶ welnuwā || 16 A kity gundindami^b, ſenkla⁷ iſch dangaus ielch- || kaia⁸ nog ia. 17 Bet⁹ ghis paſinnas¹⁰ dumas ių || bilaia iemus: Wiſſakia karalyſte ſawija¹¹ per- || ſkirta¹², bus apleiſta: ir ukis ant^c ukia pola. 18 A || iei ir Satanas ſawija¹³ ʽperſkirtas ira¹⁴, kuro bu- || du ſtawes¹⁵ karalyſte ia? Kadangi ſakate mane || iſchmetatį¹⁶ Welnuwā^d. 19 A iei per BeelZe- || buba iſchmetu¹⁷ Welnuwā, ſunus iuſų per ką || ghi^e || [Bl. 138^r] iſchmeta¹⁸? Tadel ie, ſudžas iuſų bus. 20 Ta- || liaus iei pirſchtu Diewa iſchmetu¹⁹ Welnuwā^f, || iſch tieſas ataija^g iuſump Karalyſte Diewa. 21 Ka- || da maZnus ſcharwatas paſierkti²⁰ palacių²¹ || ſawa, pakaiuie tai ira kaſ²² ghis tur. 22 Bet²³ || iei ſtiprefnis uſų ghi ʽiſchgal ghi²⁴, wiſſā || ſcharwā ia atijma²⁵ ʽing kuriā²⁶ nuſſitikeia, || ir ʽLabį [pleſchimma] ²⁷ ia iſchdalija. 23 Ku- || ris ne ſu manim eſt, priefch mane ira: ir || kuris ne renk ſu manimi, iſchkraka²⁸ 24 Kada || ne cziftaghi dwaſe iſcheit nog ſmagaus, || waikſchczaia²⁹ wietamis ſauſamis, ielchkadama || atilſia. Ir ne raſdama, bila: Su- grifchiu || ingi ukį mana iſch kur iſcheiau. 25 Ir || ataijuſi, atranda ie^h ſchlotalamis apcziftitā³⁰ || 26 Tada eit, ir prijmma ſeptines kitas Dwaſes || ʽſu ſawimi³¹, pikteſnes uſų ſawe, ir ieiuſias || gewena^{i,32} tē, ʽir ſtaieſi paſkucziaulia ſma- || gaus ana, pikteſnia³³ uſų pirma³⁴.

27 Bet³⁵ ſtaghiſi eſt, kad³⁶ tai bilaia, iſch- || keluſi balſa nekuri mate- riſchke iſch pulka, || bilaia iam: Iſchganitas³⁷ ſjiwatas, kurſai || tawe

GS: ^a l. ne iſchkalbaſ ^b Sfk für gundindami ghi ^c Sfk für p ^d gl. p(er) Beelzebubā ^e in Sfk erg. ^f Sfk aus Welin ^g Sfk aus atija ^h Genus!* ⁱ Sfk aus gewena □ Bei Lk 11,14 Abschnitts-einteilung B □

KS: ¹ iſchwarans ² beſado ³ iſchware ⁴ Szmones ⁵ O ⁶ iſchwara ⁷ ſenкло ⁸ praſche ⁹ O ¹⁰ paſinnes ¹¹ ſaweje ¹² ne ſuderanti [perſkirta] | perſkirta *gestr.* ¹³ ſawije ¹⁴ ne ſudera [perſkirtas ira] | perſkirtas ira *gestr.* ¹⁵ iſſilaikis [ſtawes] | ſtawes *gestr.* ¹⁶ iſchwaranti ¹⁷ iſchwarau ¹⁸ iſchwara* ¹⁹ iſchwarau ²⁰ paſerkti ²¹ Dwarā ²² ka ²³ O ²⁴ WSt ghi iſchgal ²⁵ atijm ²⁶ ant kuriō ²⁷ Labį *gestr.* ²⁸ iſchkraika ²⁹ waikſchczaie ³⁰ iſchcziftitā ³¹ ſawenſp ³² giwena ³³ pikteſne ³⁴ Ir ſtaies tam || ſmogui paſkui || pikteſne, neng pirm [ir ſtaieſi paſkucziaulia ſmagaus ana pikteſne uſų pirma] ³⁵ O ³⁶ kaip ³⁷ Palaimingas □ Bl. 138^r oben re. rot Luc: c. 11. □

neſchaia, ir 1kreklai, kuros ſindai¹. || 28 Bet² ghis tare: Iſch tiefas, Iſch-ganiti³ 1kurie klaufa || [Bl. 138^v] Diewa ſodia, ir ferkti tą⁴.

29 1Bet pulkamus ſuſiejuſiemus⁵, pradeia kal- || beti: Gimine ta, gimine pikta ira. ſenkla || ieſchka, ir⁶ ſenklas iei ne bus dotas, tiktai^a || ſenklas Iona [...] ⁷ 30 Nes kaip Ionas biti ſenk- || las Niniuetais⁸ ſchiteipa ir ſunus ſmagaus || 1giminei tai⁹. 31 1Karaliene iſch pietu kiel- || ſiſi ant ligaus ſu wirais gimines ſchas¹⁰, || ir praſjudys ios, nes ataija nog rubeſiu || ſemes klaufitu iſchminties Salamona: || A dabakes ſchiſkat^b ſchis^c dideſnis ira uſu Sa- || lomona. 32 Wirai Niniues kielfis^d 1die- || na ſuda [ant ligaus]¹¹ ſu gimine ſchia, || ir praſjudys ie, nes pakuta dare, pa ka- || ſanes Iona. A dabakes daugiaus ſchis^e || ira 1ne kaip¹² Ionas. 33 1Niekas ne uſdeg || ſwaike^f, ir padeſt ghe paſlieptinian¹³, neg¹⁴ || pa kietwirczumi¹⁵, bet ant liktariaus, idant || ieije, regetu ſchwiefuma. 34 Schwiefu- || mas kuna tawa, ira akys tawa. 1Iei akys || tawa bus praſtas¹⁶, wiſſas kunas tawa ſchwie- || ſus bus, a iei pikta bus, ir kunas tawa tam- || ſus bus. 35 Tadel dabakes idant ſchwiefumas || kuris tawije¹⁷ ira, ne butu tamſybes¹⁸. 36 Iei || [Bl. 139^r] tada kunas tawa wiſſas ſchwiefus bus, ne turis || 1niekure dali¹⁹ tamſibių, bus ſchwiefus wiſſas, || 1ir kaip liktarus^{g,20} ſchwiefumas perſchwies tawe¹²¹.

37 A^h kalbant iam, melde ghi 1nekurfai Phari- || ſeuſchas²² idant pietautu ſu io. Bet²³ Jeſus || ieies, ſedaſi. 38 Bet²⁴ Phariſeuſchas diwialſe²⁵,

GS: ^a Sfk aus n* ^b s. Anm. S. *411 ^c ÜF, vgl. Vg. hic ^d Sfk aus f* ^e ÜF, vgl. Vg. hic ^f l. ſwake* ^g ÜF, vgl. Vg. et sicut lucerna fulgoris ^h Sfk aus Ir □ > Bei Lk 11,29 Abschnittseinteilung C, bei Lk 11,38 Abschnittseinteilung zu Lk 11,37 D □

KS: ¹ kreklas, kuri tu ſindai ² O ³ Palaimingi ⁴ kurie Diewa ſadzių klaufa, ir to ſaugoj. ⁵ Bet kaip ſuſieja pulkai | Bet kaip priſiwerſe ſmones ⁶ O ⁷ pranaſcho* ⁸ Niniuetams jetzt o. Komma ⁹ WSt tai giminei ¹⁰ Gal. Karaliene || nuğ (< Sfk für ſtaſis) pietu, || ſtaſis prieg ſuda, || ſu ſmanemis ſchias gimines ¹¹ ant ligaus gestr. ¹² nei ¹³ Niekas uſdegęs ſwaike, ne deſt ana paſlieptinian [uſkampi] | paſieptinian gestr. ¹⁴ nei ¹⁵ pa kietwirczo ¹⁶ Iei akys tawa bus praſta ¹⁷ tawipi ¹⁸ tamſybe ¹⁹ nekurias dalies Nasalzeichen der GS n. gestr. | ne kakios dalies ²⁰ liktaraus ²¹ Gal. Ir perſchwies || tawe, kaip ir || ſchwiefus ſjebas | B. ... ſjebas (l. ſjaibas) ²² nekurfai Phariſeuſchu ²³ Ir ²⁴ O ²⁵ diwial | ſtebeiofi □ Bl. 139^r oben re. rot Luc: c. 11. □

|| kadel ʿne buwa prausenfi¹ pirm walgiĵma². || 39 Ir bilaia Wiefchpats iapi: Ius Pharifeuschai || ʿlaikat kilikus³ ir bludus ifchgi⁴ laukie⁵ cziftus⁶. || bet kas widui iufu ira, pilna ira pleschimma⁷ || ir piktybes. 40 ʿPaikieĵ, ar ne kas tai kas || lauke ira, ir tai kas widui ira, dare?⁸ 41 A || tacĵiau, dokite ialmoĵnas, ir ſchiſkat wis || czifta bus iumus. 42 Bet⁹ beda iumus || Pharifeuschais¹⁰, kurie immat¹¹ deſchimtina¹² || nog mietu, rutes^a || ir nog wiſſakiu kapuſtu^{b,13}, ʿir praradat tieſa || ir meile Diewa¹⁴. Bet¹⁵ ſcha¹⁶ reiktū dariti, || ʿir¹⁷ ana ne apleiſti¹⁸. 43 Beda iumus Pha- || riſeufchams kurie milit pirmasies wietas || Sinagogaſa¹⁹, ir naritis ſweikinami^c ʿant uliczas²⁰ || 44 Beda iumus, nes eſte kaip ir ʿgrabbai^d [dobes]¹²¹ || kurie ne regiami ira, kuru ſĵmanes ant iu || waikſchczaienczes²² ne ſĵinna. 45 Bet²³ atſaki- || dams nekurſai iſch Sakana makintu, bilaia: || [Bl. 139^v] Miſtrai, tai kalbedams, ir mus apĵiedini. 46 Bet || ghis bilaia: Ir iumus ʿSakane makintais²⁴ beda, || nes uĵdeſtet ſĵmaniemus naſchtas kuru kiel- || ti ne gal, a patis ne pirſchtu ne krutinat || naſchtas²⁵. 47 Beda iumus kurie buda- || waiate kapus^{e,26} praraku, bet tewai iufu uĵu- || muſche²⁷ ios, 48 iſch tieſas liudima doſtite²⁸ kaip²⁹ || ʿpaliaubat^f darbus³⁰ tewu iufu, nes ie^g nu- || marina³¹ ios, bet ius budawaiet iu ʿgrabus [kap<us>]³² || 49 Tagidel³³ ir iſchmintis Dewa³⁴ bilaia: Siuſiu || iumpi prarakus ir Apaſchtalus, ir³⁵ niekurus³⁶ || iſch iu numarins³⁷ ir perſekdines, 50 idant nog || iu butu

GS: ^a *Spatium bis Zeilenschluss* □ gl. mentha || ruta ^b gl. olivs | olvs ^c s. Anm. S. *411 ^d *Sfk aus grabai* ^e *Sfk für grabus* ^f *ÜF, vgl. Vg. quod consentitis* ^g *Sfk für ghi** □

KS: ¹ ne prausesi ² walgiĵmo ³ Kragus [kilikus] | kilikus *gestr.* ⁴ iſch ⁵ iſch lauka [wirſchaus] | lauka *gestr.* ⁶ Kragus ir bludus iſch wirſchaus iſchcziftiat ⁷ pleschimmo ⁸ *Gal.* Ius paikieĵ || ar taretas, || kaip widui (*Sfk für ++*) || cziefta ira, kad || wirſchiui czief- || ta ira | B. + Vel. Ius || paikie || ghi grinos || ne tas || dare || kas | Vel. *bis* dare kas *gestr.* ⁹ O ¹⁰ < Pharifeufchams ¹¹ doſtit ¹² deſimtina* ¹³ Sietiniu ¹⁴ praradami (*l. praradami*) tieſos ir meiles Diewo | pameldami [neſſidabodomi] tieſos ir meiles Diewo ¹⁵ O ¹⁶ ſcho ¹⁷ o ¹⁸ nei ano apleiſti ¹⁹ Iſchkalofa [Sinagogaſa] | Sinagogaſa *gestr.* ²⁰ ant uliczv ²¹ Kappai | Kapai ²² waikſchczadomi ²³ O ²⁴ Sakane makintamus* ²⁵ naſchtu anu. ²⁶ Grabus ²⁷ numarina | nuſawina ²⁸ doſtit ²⁹ iog ³⁰ *Gal.* + pritaret | B. pritaret darbams ³¹ nuſawina ³² grabus *gestr.* ³³ Tadel ³⁴ Diewa ³⁵ ir anis ³⁶ nekurus ³⁷ nuſawins □

paifchkatas wifſas¹ krauias wifſų pra- || rakų, kuris praliets ira nog²
 pradžia ſwieta || nog gimines tas, 51 nog krauia Abel ikki || krauia
 Zachariaſchaus kuris prapole ter- || pei³ Altariaus ir baſſniczas. Iſch
 tieſas || kalbu iumus, bus paiefchkata nog ſchas || gimines. 52 Beda
 iumus [†]Sakane ma- || kintais⁴, kurie turrit [†]raktą iſchminties^a, || patis
 ne įeiate, ir tus kurie nareia įeiti || uſſudraudet. 53 Kaip tat iemus
 kalbeia, || pradeia phariſeuſchai ir Sakane makinti || [Bl. 140^r] didei ant
 ia rugati⁵, ir [†]burną ia uſſukimſhti || ape daugia⁶. 54 [†]tikodami ir
 ieſchkadami, idant ka⁷ || gautų^b iſch burnas ia, [†]idant ghī apſkųtų⁸.

CAP: XII.

1 Ir ſuſſieius labai daug ſžmanių, ſchitaipa || kaip⁹ ir^c ſaſſimyne, pradeia
 kalbeti Apaſchtalump || ſawump, [†]Sergekites nog rauga¹⁰ Pharifeuſchų
 || kuris ira weidamainijſte. 2 Nes ner apdenkta || nieka¹¹, kas ne bus
 iſchreikſhta: neg¹² apſlepta, || kas ne butų ſinama. 3 Nes ką ius tam-
 || ſumai kalbeiate¹³, tai ſchwiefumai bus ſakytą¹⁴: || ir ką ing auſi kal-
 beiat¹⁵ kamaroſą, bus paſſa- || kyta¹⁶ ant ſtaga¹⁷ 4 Bet kalbu iumus
 priete- || leis mana, [†]Nefſibįaket nog tų¹⁸ kurie uſſu- || marin¹⁹ kuną,
 a²⁰ patam daugiaus^e nebeprimana || daryti. 5 Bet paradifiu iumus [†]ka²¹
 turrit || bijatiſi¹²²: Bijakites ta, [†]kurfai kada nu- || marinna²³, [†]tur maZę²⁴
 meſti ing pekłą: Iſch || tieſas ſakau iumus, ta bijakites. 6 Ar ne pirka- ||
 mi ira [†]penki ſwirblei^f uſſu || du pinnigu, a tų⁸ wienas ne ira uſſmir-

GS: ^a gl. ꝥ puram doctrina<m> et intellectu<m> S. ſcripturæ ^b Sfk aus ^c s. Anm. ^d Sfk aus
 Sergi ^e Sfk aus daugia+ ^f Sfk für du ſwirbliu* □ Bei Lk 12,1 Abschnittseinteilung A □

KS: 1 *gestr.* 2 iſch 3 *terp* 4 Sakane makintamus* 5 *Gal.* werſchtiſi | B. ruſgeti [werſchtiſi]
 6 burną iam daugia klaufdomi uſſkimſhti 7 tikodomi ir ieſchkodomi idant ko 8 ieib bila
 kake ant ia turetu. | iſch ko ant io galetu ſkunſtiſ | ieib bila kake ant ia turetu 9 iog
 10 Sergekites rauga 11 *gestr.* 12 nei 13 kalbeiat 14 ſakyt 15 kalbeiōt 16 paſſakyt 17 ſtogo
 18 Nefſibįaket tų 19 numarin | nuſſawin 20 o 21 ko 22 ko bijatiſi 23 kurſai numarinneſ |
 kurſai nuſſawineſ 24 *gal* □ Bl. 140^r oben re. rot Luc: c. 12. □

ſchams || pa akim Diewa? 7 Bet ir plaukai || galwas iufu wiſi pa-
ſkaititi¹ ira. Tadel neſſi- || bijakite, ʽgiereſni eſte² uſu³ daug ſwirbliu.
|| [Bl. 140^v] 8 Bet⁴ ſakau iumus, kaſnas kuris iſchpaſins || mane pa
akim ſmaniū, tą iſchpaſins ſunus || ſmagaus pa akim Angelu Diewa.
9 Bet⁵ || kurſai uſumelos⁶ mane pa akim ſmaniū. || tas bus uſumelotas⁷
pa Akim Angelu Die- || wa. 10 Ir kaſnas kas kalbes ſadį priefch ſu-
|| nū ſmagaus, atleiſta bus iam: Bet kurſai || Dwaſe ſchwentą blusnys,
tam ne bus atleiſta || 11 Bet⁸ kada wes ius ing Sinagogas, ir Kuni- ||
gumpi⁹ ir maZnuſump¹⁰, tad neſirupinkite¹¹ || kaipa¹² angu¹³ ką ʽatſa-
kyti turretumbit¹⁴, angu¹⁵ || kalbeti¹⁶. 12 Nes Dwaſe ſchwenta makys
ius || tąieg hadiną ʽką turrefite ius atſakyt¹⁷.

13 Bet bilaia iam nekurſai iſch pulka, || Miſtrai, liepk braliu manam,
idant dali- || tų ſu manimi palaikus. 14 A^a ghis atſake || iam: Szmagau,
kaſ^b ʽmane paſtate ſudžę || angu¹⁸ dalitagh¹⁹ ant iufu? 15 Ir bilaia
ie- || mus. Weiſdekite, ir ſaugakites nog gada || nes ne^c iſch didža labia
kas giwas ira, kuri ghis^{d,20} || tur.: 16 Bet bilaia priliginima iumpi, ||
Szmagaus niekuria bagata laukas, didį || atneſche waifiū, 17 ir dumaia
ſawei²¹, biladams || Ką ʽdaryſiu [weikſiu]²² nes ne turiu kur deti ||
[Bl. 141^r] waifiiaus²³ mana²⁴? Ir bilaia, 18 Tai darifiu: || iſchardifiu ſku-
nes mana, ir dideſnes pa- || kurſiu: ir thę padefiu^e wiſ ʽkas uſauga ||
man²⁵, ir turtą mana: 19 ir tarſiu duſchei || mana, Duſche ʽturri daug
labia ʽpadeta || [paſapoſtita]^{26,27} ant daugia metų: ʽturek pa- || kaiū²⁸,
walgik, gierk, lebauk. [linkſminkes]^f || 20 Bet bilaia iam Diewas: Dur-

GS: ^a Sfk aus Ir ^b l. kas ^c in Sfk erg. ^d Sfk aus ghi ^e Sfk aus pa+ ^f in Sfk erg. □ Bl. 140^v
unten re. Kustode waifiiaus, nach Streichung von waifiiaus auf Bl. 141^r auch Kustode gestr. □ Bei
Lk 12,13 Abschnittseinteilung B, bei Lk 12,16 Abschnittseinteilung C □

KS: ¹ paskaityti ² ius giereſni eſte ³ nei ⁴ O ⁵ O ⁶ uſmelos ⁷ uſmelotas ⁸ O ⁹ Panumpi
¹⁰ maZnump* ¹¹ neſirupinkit ¹² kaip ¹³ alba ¹⁴ atſakyt ¹⁵ alba ¹⁶ o. Korr., l. kalbefit
¹⁷ ką atſakyt ¹⁸ alba ¹⁹ mane padare ſudže alba dalitagh^{iu}* ²⁰ gestr. ²¹ ſawip ²² daryſiu
gestr. ²³ waifiiaus [iawus] | waifiiaus gestr. ²⁴ ſawa ²⁵ WSt kas man uſauga ²⁶ padeta gestr.
²⁷ turri daug ſapoſta ²⁸ Turek pakaiū | Buk pakaiui Nasalzeichen der GS n. gestr. □ Bl. 141^r
oben re. rot Luc: c. 12., unten Mitte Lagenbezeichnung S □

ne, ſche || naktį duſche tawa bus atimta nog^a tawęs: || «bet «ką¹¹ ſapaſtįei kiena bus?»¹² 21 Teip ira || tas kurſai ſaw ſkarbą ſapaſtįa, a ne ira || Diewįe bagatas.

22 Ir bilaia Apaſchtalams ſawiemus. Tadel || bilau iumus, ne rupinkities delei duſchas³ || iuſų ką walgifite? negi delei kuna, ko || wilkefite⁴. 23 «Duſche daugieſne ira⁵ «ne || kaip⁶ iſtrawa⁷: ir kunas daugieſni ira «ne || kaip⁸ drapanas: 24 Dabakites warnų nes || «ne ſeįja^{b,9} negi¹⁰ piauia, «ir ne tur¹¹ || ««pagrabus¹² negi «ſkunes^{13,14}, a tacziau Diewas || papena¹⁵ ios. A ius io daugieſneis eſte || ieis? 25 Bet kas iuſų rupindamas gal || prideti ſtomeniu¹⁶ ſawa¹⁷ olektį wieną? || 26 A iei nų kas maſaufe ira ne galit, kamgi || [Bl. 141^v] tada kitų rupinaties? 27 Dabakites lelių kai- || pa¹⁸ auga, «ne dirb neg werpia¹⁹: bet ſakau || iumus, neg²⁰ Salomonas wiſſai garbeie || ſawa ne wilkeias teipa kaip wiena^c iſch || tų. 28 lei tada ſjalę kuri ſche dieną ant || lauka ira, ir²¹ ritai ing peczų dedama || ira, Diewas ſchiteipa dengia: a daugiaus || ius²², jus^d maſas wieras? 29 A²³ ius ne || klaufkite ką²⁴ walgiti angų²⁵ ką gierti? ir || ne weiſdekite aukſchtiniu. 30 Nes «tai wiſſ+²⁶ || pahanis ſwieta²⁷ ieſchka²⁸. Bet²⁹ Te- || was iuſų ſinna kaip³⁰ tų³¹ priſiwalat³². 31 Bet || ieſchkaket pirmiaufei karalyſtes Diawa ir || teiſibęs^e ias, a tai wiſ bus primeſta ium<us>. || 32 Neſibįjak maſſalis pulke³³, nes paſſi-mega || tewu iuſų doti iumus Karalyſtę. 33 Par- || dokite ką turite, ir dokite ialmuſſnas || Darikite ſaw maiſchus ne paſenanczius^f, || ſkarbą kurſai ne gaiſchta^g danguie, kur || wagis ne prieit, «neg kandes ne ſu-walga³⁴ || 34 Nes kur ſkarbas iuſų ira³⁵, tę ir ſchirdis || iuſų bus. 35 Te

GS: ^a Sfk aus n++ ^b Sfk für leg ^c > Sfk aus wienas ^d Sfk aus + ^e Sfk aus teiſibę Nasalzeichen n. gestr. [^f desideratum editoris] ^g Sfk aus f □ Bei Lk 12,22 Abschnittseinteilung D □

KS: ¹ ką tada | ką ² kam tada teks ſopoſtas tawa ³ ſjwata | giwenimo ⁴ wilkefit ⁵ Sziwats daugieſnis ira* ⁶ nei ⁷ walgimas ⁸ nei ⁹ ie ne ſeįja ¹⁰ nei ¹¹ negi tur | nei tur ¹² ſtirtų ¹³ ſkuniu ¹⁴ ſtirtų nei ſkuniu ¹⁵ pęna ¹⁶ ſtomeniui ¹⁷ ſawam ¹⁸ kaip ¹⁹ ios nei dirb nei werpia ²⁰ nei ²¹ a ²² Gal. ius denks ²³ TAdd ²⁴ ko ²⁵ + alba ²⁶ to wiſo ²⁷ ſwieta ²⁸ tika ²⁹ gestr. ³⁰ iog ³¹ to ³² priſiwalot ³³ gardelij ³⁴ nei kandes ſuwalga ³⁵ gestr. □ < gl. zu Vs. 29 Videt<ur> alludere || ad geſtum eius || q<ui> p. magna ſolli- || citudine angitur, || uultum ad coelu<m> || attolens. □

BNT(F): Bl. 141^v am re. Rand sehr geringer Textverlust □

buk ¹riebai iufų paiofti¹ ir || ²fwakias² [...] ³rankafų iufų. **36** Ir ius, ligus fma- || **[Bl. 142^r]** niemus laukentiemus wiefchpaties fawa || ⁴idant fufgrifchtų⁴ ifch Swadbas⁵, ir kada ataięs || tuſkentų, toiaus attadaritų^a iam. **37** Paſchla- || winti^b tarnai tie, kusus wiefchpats par- ei- || dams, atranda⁶ iautenczius. Ifch tieſas bi- || lau iumus, kaip⁷ paſiioſęs, ios paſſadins^c ir || eidams fluſjis iemus **38** A iei atays ⁸antra- || me iau- teijme [⁸antrą ſargyba⁸] ir ⁹treczą ſar- || gybą⁹^d, ir teipa atras¹⁰, paſchlawinti ira tar- || nai tie. **39** Bet tai ſjinakite iei ſjinatų || ukinykas ¹¹kure hadyna wagis turetų ataiti¹¹, || ifch tieſas budetų¹², ir ne dotų ¹³lauſchiti¹³ na- || mu ſawa ¹⁴likapti ing ukį ſawa¹⁴ **40** Ir ius || bukite gatawi, nes tą hadiną kurę ne tikaia- || ties¹⁵, atais ſunus ſmagaus. **41** Bet bila || iam Petras, Wiefchpatie ar mumus kalbi || ſchi priliginimą, angu¹⁶ wiſsiemus. **42** A bilaia || Wiefchpats, Kas ira wiernas ir ifch- min- || tingas ſchefarus^{e,17}, kuri paſtate Wiefchpats ant || wiſſas ſei- minas ſawa, idant iemus dotų tikru || cziefu ¹⁸pakirtą iſtrawą ¹⁹kwieczių miera¹⁸? || **43** Paſchlawintas tas tarnas^f, kuri, pareidams || Wiefchpats, ras teipa daranti. **44** Ifch tieſas bilau || iumus, kaip¹⁹ ant ²⁰wis ką tur²⁰ ghi paſtatys. **[Bl. 142^v]** **45** Bet iei tars tarnas anaſai ſchirdyje ſawa Tr- || unka par- || eiti Wiefchpats mana, ir prades || muſchti bernus²¹ ir tarnaites, ir walgiti || ²²ir gierti²², ir girtoti, **46** tada atais wiefchpats || ²³tarna ana²³ tą dieną kurę ne tikeias, ir || hadiną kurę ne ſinna, atſkirs ghi, ir dalį || ia ²⁴fu ²⁵ne tikufeis²⁴ ²⁶des²⁶^g^h

GS: ^a Sfk aus attaw ^b Sfk aus + ^c Sfk aus paſi [^d desideratum editoris] ^e gl. Diſpenſator ^f Sfk für + ^g Sfk für p+ ^h gl. q. d. eximet eum || e ſeruorum || fuor<um> fidelium || et condemnabit. □ Bei Lk 12,41 Abschnittseinteilung E □

KS: ¹ Gal. + ſtrienas | B. ſtrienas iufų paioftas ² fwakes ³< deganczas ⁴ grinſchtanczio ⁵ Swadbos ⁶ randa ⁷ iog ⁸ antraie ſargybaj Nasalzeichen der GS n. gestr. ⁹ treczai ſargybaj Nasalzeichen der GS n. gestr. ¹⁰ ras ¹¹ ant kurios hadinos wagi (Sfk aus wagis) ateifenti ¹² + iautetų ¹³ draſkoti ¹⁴ lauſchiti namu ſawa gestr. ¹⁵ ne tikeiaties ¹⁶ alba ¹⁷ Vſweiſ- detoias ¹⁸ kwieczių miera gestr. ¹⁹ iog ²⁰ Gal. wiſſa ſawa labia ²¹ Gal. tarnus ²² gerti ²³ tarno ano ²⁴ ne tikinczeifeis □ Bl. 142^r oben re. rot Luc: c. 12. □

47 Bet anšai tarnas, kurlai šinaia walę || Wiefchpaties sawa, ir ne
 prifigatawija, ir || ne dare walę ia, tas daugia muscheis bus || muschtas
 48 A kurs ne šinaia ir dare wer- || ta muschių maža muscheis bus
 muschtas. Bet || kažnam¹ kuriam daugia dota ira, daugia bus || at-
 prafschita nog ia: ir kuriam daugia dawē^a || daugiesnia atprafschis nog
 ia. 49 Vgni atai- || iau leisti² ant šemes, a ka narecziau didžiaus || tiktai
 ieib iau dektų? 50 Bet^b krikščitjmu turiu || buti krikščititas, ir su-
 špiaudzams^c esmi, ikki tai || butu? 51 Ar tarit kaip³ ataijau pakaių
 leisti || ant šemes? Ne,^d šakaw iumus: bet nepaka- || ių. 52 Nes išch nų
 bus penki^e wiename ukie || ne šuderą, tris⁴ priesch du, ir du priesch
 tris: || [Bl. 143^r] 53 Ne^f šuderis tewas su sunumi, neg⁵ sunus su || tewu
 sawa, mate⁶ bus priesch dukterin⁷, ir dukte || priesch augiwę⁸, ošwe
 priesch martį sawa, || ir marti priesch ošwę sawa. 54 Bet bilaia ||
 pulkamus⁹. Kada regit debesi kielintiši¹⁰ || nog wakara, toiaus šakat:
 Bus lytus, ir || schiteip ira¹¹, 55 ir putšchant peitweiu, šakate: || Bus
 karščtis, ir štaghis teipa¹². 56 Weidamai- || nei, budą¹³ dangaus ir
 šemes šinat su- || diti [tirties] bet [schį czesą¹⁴ kadelei ne || šudijat?
 57 Ir nog iušų¹⁵ paczių kam ne su- || dijat kas tieša ira. 58 Bet¹⁶ kada
 su priesch- || niku tawa eifi [Wiefchpatiesp [Kunigaikščczap]¹⁷ || ant
 kelia weifdek idant atliktumbei nog ia, || idant ne westų tawe šudzap,
 ir šudza [ne || dotu [tawe [atraditų]¹⁸ tarnu^{18,19}, ir tarnas²⁰ imeftu²¹ ||
 tawe ing temniczę. 59 Sakau taw ne išch- || eifi išch tę, ikki ir mau-
 šauš^h iodikių už- || makefi [attadosi]

GS: [a desideratum editoris] ^b Sfk für Ar tarrities kaip || ataijau pakaių s. Vs. 51 ^c gl. coarctor
^d s. BNT(F) ^e Sfk aus pinki ^f Sfk aus ne ^g in Sfk erg. ^h Sfk aus maušausis (l. mažausis)* □ Bei
 Lk 12,50 Abschnittseinteilung F □

KS: ¹ nog kažna ² vščdekti ³ iog ⁴ trys ⁵ nei ⁶ Gal.? Matina ⁷ dukterį ⁸ matina ⁹ Szmon-
 niemus | Szmonemus ¹⁰ kelintiši ¹¹ + ira ¹² teip ¹³ prigimimą ¹⁴ šcho czeso ¹⁵ saw ¹⁶ O
¹⁷ Wiefchpatiesp gestr. ¹⁸ ne atraditų [dotų] tawe ¹⁹ gl. exactor Sto || ckmejster □ Padwaiškui
 | unv. Var.vergu fluga | Padwaiškui ²⁰ padwaiškas ²¹ ne imeftu □ Bl. 143^r oben re. rot Luc:
 c. 12. 13. □

CAP: XIII.

1 Bet buwa ʿprieg ia¹ to czefu niekurie, pra- || neschdami iam ape Gali-
leiczikus² kurū kraughī || [Bl. 143^v] Pilatas sumaische³ su affierais ių.
2 Ir atfakydams || bilaia iemus: Bes tarit kaip⁴ ʿschie Galileiczikai⁵ ||
ʿgriefchnikai buwa didefni⁶ ʿne kaip kiti wīsi Gali- || leiczikai⁷, ka-
dangi ʿtaktai^a kenteia⁸? 3 Ne, sa- || kau iumus: bet⁹ iei ne prifiwersite,
wīsi teipa- || ieg prapulsite¹⁰. 4 Kaip^b antai anie afchtonali- || kas, ant
kurū pole warpnicza¹¹ ʿin Siloe¹² ir uſu- || muſche ios: ar tarit kaip¹³
ir tie ʿdidefni ʿkalini- || kai buwa¹⁴, ʿne kaip wīsas ſʿmanes giwe-
nanczas¹⁵ ʿing || Ierufalem¹⁶? 5 Ne, fakau iumus: iei ne prifiwer- ||
fites¹⁷, wīsi teipaieg prapulsite¹⁸. 6 Bet bilaia ir || tą prilyginimą^c: Tu-
reia nekurfai figaus me- || di czepitą winiczai ſawa, ir ataięs iefchkaia
|| waifiaus iame¹⁹, ir ne radęs, 7 bilaia darſiniku || winiczas. Schitai
trys^d metai ira kaip²⁰ ataięs || iefchkau waifiaus iſch ſcha^e figaus
medža, a ne || randų²¹. Tadel pakirfk ghī, ʿkam be ſtaw na- || praſnai
ſʿemeie²²? 8 A ghis atfakidams, bilaia iam, || pane, te ſtaw dabar ſchi
metą, ikki apkafiu ghī || ir mieſchlų²³ prideſiu [prikreſiu] 9 bau ne
neſch- || tų waifiaus: a iei ne, tada nukirfi²⁴ ghī.

10 Bet buwa makinnas Sinagagaſų²⁵ iu ʿSabbata || iſ^f [Sabbatamis]²⁶.
11 Ir ſchiſkat materiſchke kuri || tureia Dwaleſe ligas²⁷ afchtonalika
metų: ir buwa || [Bl. 144^r] kuprūta²⁸, nei galeia aukſchtynakai^g weif-
deti. || 12 kurę kaip iſchwida Jeſus, atwadinna^h ię ſawesſp, || ir bilaia

GS: ^{a>} Sfk aus takai ^b Sfk aus intendiertem Ir ^c Sfk aus prilyg+ ^d Sfk aus tris ^e Sfk aus ſchai
^f s. Anm. S. *413 ^g Sfk aus aukſchtinakai ^h Tintenfleck auf zweitem <e> □ Bei Lk 13,1 Abschnitts-
einteilung A, bei Lk 13,10 Abschnittseinteilung B □

KS: ¹ pas ghī* ² [ʿſmones Galileos] ³ sumaiſches buwa ⁴ iog ⁵ ʿthie iſch Galileos ⁶ WSt
didefni griefchnikai buwa ⁷ uſu kitus wīsus Galileiſchkus ⁸ anis taktai kenteia ⁹ liſch
¹⁰ prapulſit ¹¹ + waefche ¹² nog Siloes* ¹³ iog ¹⁴ didzaus kalti buwa ¹⁵ uſu wīsas ſʿmanes
giwenanczas ¹⁶ Ierufaleme ¹⁷ prifiwerſite ¹⁸ prapulſit ¹⁹ tame ²⁰ iog ²¹ randu* ²² Gal.
kam trukin ghis ſʿeme | B. kam be ſtaw ant ſʿemes [kam trukin ghis ſʿeme]* ²³ mieſchlo
²⁴ nukirfiu | nukirfk* ²⁵ Iſkaloie* ²⁶ Sabbataie* ²⁷ ligos ²⁸ kuprūta | auf Bl. 143^v + [palinkuſi]
□ Bl. 144^r oben re. rot Luc: c. 13. □

iei, Materifchke, ¹Iſchgibelbeta eſi¹ || nog ligas tawa. **13** Ir uſſdeia iei ranka, ir ²to- || iaus atſitief^{a12}, ir garbinaia³ Diewa. **14** ⁴Bet atfa- || ki-dams⁴ wirefnis Sinagogas⁵ grumfde⁶ ⁷kaip Sab- || batai gielbeia [giede] Ieſus⁷: bilaia⁸ pulkui, || Scheſchas ira dienas kurioſa reik dirpti, toſa || tada⁹ ataikite ir dokites ¹⁰gyditi^b [gielbeti]¹⁰ ne || diena Sabbatas^c. **15** Bet atſakie iam wiefch- || pats, biladams: Weidamainy, kas iſch iuſu || Sabbath¹¹ ne atrifch iauti ſawa angu¹² aſſila || nog edſu ¹³giertu weifdams¹³: **16** a ſche dukteri || Abrahama, kure riſcha Satanas ſchitai aſch- || tonalika metu, ne buwa atrifchti nog ryſcha¹⁴ || ta¹⁵ diena Sabbath¹⁶? **17** ir kaip tai tare, fuſſigie- || dija wiſi priefſchnikai ia: ir wiſſas ſmanes || dſaugefi iſch wiſſa kas gierai darama buwa || nog ia. **18** Bilaia tada, kam ligus ira || Karalyſte Diewa: ir kam priliginſiu ie? **19** Li- || gus ira grudu¹⁷ garſtyczyu, kuri emes ſmogus || krete ing Dardi^d ſawa, ir auga ir ſtaias me- || dſiu didſiu, ir pauſchtei dangaus illeiaſi || ant ſchaku ia. **20** Ir wel bilaia. Kam prily- || [Bl. 144^v] ginſiu^e Karalyſte Diewa? **21** Ligus ira rau- || gu kuri¹⁸ materifchke emufi paſliepe ing tris || ketwirczus miltu, ikki wiſ paruga.

22 Ir eja per mieſtus ir kiemus makindams: || ir kieliawa ing Jeruſalem. **23** Bet bilaia iam || nekurſai. Wiefchpatie, bau¹⁹ maſ ira iſchganamu || Bet²⁰ ghis bilaia iemus, **24** Rupinkites jeiti || per ankſchtus wartelius: nes daugia, bilau || iumus, iefchkas jeiti, ir²¹ ne gales. **25** Bet^f kaip || jeis hukinikas ir uſſurakins wartus, ir pra- || defite lauke ſtawedami, tuſkinti²² wartu²³, bilada- || mi, Wiefchpatie atdaryk²⁴ mumus: atſaky- || dams bilas iumus, Ne paſinſtu iufu iſch || kur eſte, **26, 27** [...] ²⁵atſakite nog manes wiſi dari- || dami piktenibes. **28** Te

GS: ^a Sfk aus atſitief+ ^b Sfk aus gi++ ^c Sfk aus Sabbath Nasalzeichen der GS n. gestr.*
^d unvollst. Sfk aus ſardi* ^e Sfk aus priliginſiu ^f Sfk aus O □ Bei Lk 13,18 Abschnittseinteilung C, bei Lk 13,22 Abschnittseinteilung D □

KS: ¹ iſchgidita buk | iſchgik [iſchgidita buk] | iſchgidita buk gestr. ² ghi toiaus atſitief³ garbina ⁴ atſakydams ⁵ Iſkalos ⁶ Gal. Tada atſakie || wirefnis ſkalas, || ir buwa ſu- || trikes* ⁷ iog Ieſ<us> Sabbathai giede ⁸ bilada<m>s ⁹ gestr. ¹⁰ gielbeti gestr. ¹¹ Sabbathai Nasalzeichen der GS n. gestr. ¹² alba ¹³ giertu ghi weifdams ¹⁴ ryſcho ¹⁵ gestr. ¹⁶ Sabbatas Nasalzeichen der GS n. gestr. ¹⁷ grudui ¹⁸ kuri ¹⁹ ar tari kaip | Er ²⁰ O ²¹ a ²² tuſkinti ²³ < wartus ²⁴ atwerk ²⁵ Gal. **26** Tada pradefite || iuſ fakiti, mes || ſu tawim wal- || gem ir gierem, || Ir ant vlitſiu || eſi tu mus || makines, **27** A || ghis fakis, Eſch || ſakau iumus, || Ne paſinſtu || iufu, iſch kur || eſte, □

bus werkšmas ir grie- || ſumas dantų: kaip regesite Abrahama ir || Iſaaka^a ir Iacubą, ir wiſsus prarakus kara- || lyſtei Diewa, a ius patremamus lauką. **29** Ir || atais nog^b uſztekeiĵma ir nuſſileidimma || ir ^crog pietų ir nog ſchaures^c: ir ſieſis Ka- || ralyſtai Diewa **30** Ir ſchiſkat, ira paſkucziau- || ſieij¹, kurie bus pirmi², a ira pirmieij³, kurie || buwa⁴ paſkucziaufieij⁵.

31 Tą dieną ataiĵa niekurie iſch Phari- || ſeuſchų, biladami^d iam. Iſcheik⁶, ir atſtak^e nog ſchaf^f: || [Bl. 145^r] nes Herodes nar tawe numarinti⁷. **32** Ghis || bilaia iemus. Eikite, ir ſakikite⁸ ^glapei anai⁹, || Schiſkat iſchwarau Welnuwą ir gidau ſchę || dieną ir ritaĵ, a treczą dieną liauſos¹⁰ buti. || **33** A wienak ſchę dieną ir ritaĵ ir ſekanczę || dieną tur waikſchczati: nes^g ne dera || ^h[ⁱne ſtaghis¹¹] ¹²ⁱpraraką prapulti¹³ kitur net || Jeruſalem^{h,14}. **34** Ieruſalem Jeruſalem kuris || numariny¹⁵ prarakus, ir akmeneis¹⁶ numetai || tus kurie ſunczami ira tawęſp, kiekas || kartų nareiau ſurinkti ſunus tawa. kaip || paukſchtis¹⁷ liſdą pa ſparnų ſawa, || a ⁱne nareiei¹⁸? **35** Schiſkat ^jpalikti bus || iumus namai iuſų puſti¹⁹. Bet ſakau || iumus ne regesite manęſ ^knet ataius || kaip bilafite²⁰, pagirtas²¹ kurs atait war- || dan Wieſchpaties.

CAP: XIII.

1 Ir ſtaghiſi eſt, kaip ėiĵa Ieſus ukį²² nieku- || ria wiriausia Phariſeuſchų ſabbathą wal- || gitų²³ dona, a ie paſergdineia ghį. **2** Ir ſchiſ- || kat ſmagus wandinia liga ſergąs buwa || pa akim ia. **3** Ir atſakidams Ieſus

GS: ^a Sfk aus Iſaaca ^b Sfk für iſch ^c s. Anm. S. *413 ^d Sfk aus bidami ^e Sfk für nu ^f im Falz ^g Sfk für + ^h s. Anm. S. *414 □ Bei Lk 13,31 Abschnittseinteilung E, bei Lk 14,1 Abschnittseinteilung A □

KS: ¹ paſkucziaufeis* ² pirmiaufeis ³ pirmiaufieij ⁴ bus ⁵ paſkucziaufeis ⁶ kielkyfi | kielkyf ⁷ nuſawinti ⁸ ſakykite ⁹ ta+ lapei | i. m. wiederholt: tai (von Zahlenstempel teilweise überdeckt) ¹⁰ liauſus ¹¹ ne ſtaghiſi ¹² ne ſtaghiſi geſtr. | + ne tink ¹³ prarakui prapulti ¹⁴ Jeruſaleme ¹⁵ nuſawini ¹⁶ akmenemis ¹⁷ Gal. + wiſchta | B. paukſchtis [wiſchta] | paukſchtis geſtr. ¹⁸ tu ne nareia ¹⁹ Schiſkat namai iuſų bus puſti ²⁰ net to czieſu kada bilafite ²¹ Pagirtas tas ²² ing ukį ²³ walgiti □ Pv. bei Vs. 14,1 rot Euang: D. 17. p. Tr. Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 11 rot unterstrichen □ Bl. 145^r oben re. rot Luc: c. 13. 14. □

bilaia || Sakane makintump [...] ¹, tardams, Deragu ² Sabbathā ³ || [Bl. 145^v] giditi? 4 Bet ⁴ ie tileia Bet ghis ʿnuʿsitwe- || rēs ia^a ʿišchgide ghī: ir paleida⁵. 5 Ir atfaki- || dams iemus, bilaia, ʿKas iuʿu⁶ aʿyʿls angu⁷ || iautis iei ing ſchulinī ʿipultu^b, bau ne toiau || iſchtrauk ghi diena Sabbathas? 6 Ir ne || galeia ʿiam ant ta atfakytī^c. 7 Bet || bilaia ir Kwieʿstumiump kalbeʿi, daba- || damas ʿʿkaip¹⁸ ʿpirmafes ʿwiriaufes¹⁹ wietas || ſaw ſkire¹⁰, biladams¹¹ iemus. 8 Kada bufi || pakwieʿstas ant ſwadbas, ne ſieʿk¹² ʿant pir- || maʿias wietas¹³ idant ʿʒeʿſningeʿſnis uʿʒ tawe || ne butu pakwieʿstas nog ia, 9 ir ataieʿs tas || kurʿai tawe ir ghī pawadina, tartu taw¹⁴: || dok tam¹⁵ wietā, ir pradetumbei ſu^d ſuʿſi- || giedimu ſchemmiauʿſe¹⁶ wietā tureti, 10 bet || kaip bufi pakwieʿstas, eik, ſieʿkeʿſi ʿing ʿʒe<m>- || miauʿſe wietā¹⁷, idant ataieʿs, kurʿai tawe pa- || kwiete, tartu¹⁸ taw, prieteliau, ſlink aukʿſch- || tinai. Tada bus taw garbe pa akim drau- || ge ſedenczuiū. 11 Nes kiekwienas kurʿai || ſawe aukʿſchtina bus nuʿʒemintas: ir kur- || ſai ſawe nuʿʒemin, bus paaukʿſch-tintas. 12 Bet || ir tam bilaia kurʿai ghī pakwiete, kada || padarai pietus angu¹⁹ weczere, ʿne kwieʿk || ʿgentis^{1e} tawa, negi bralius tawa, negi prietelius || [Bl. 146^r] tawa, negi ſuʿſiedus bagatus¹²⁰, idant^f tawe²¹ || ne atkwieʿstu, ir⁸ butu taw uʿʒmaketa: 13 Bet || kada darai collaciā, kwieʿk ubagus, nega- || linczus ʿKuprotus¹ raiʿſchus ir eklus: 14 tada || bufi iſchganitas ʿpaſchlawintas¹ nes ie ne || tur ko uʿʒmakieti taw, bet ʿbus uʿʒmaketa || taw²² priʿfikielime teiʿſuiū. 15 Bet²³ kaip tai || kalbeia^h nekurʿai iſch draugia ſedinczu, tare || iam: Iſchganitas²⁴ kurʿai walgis

GS: ^a Sfk aus nuʿsitwere ir* ^b Sfk aus in* ^c unv. Var. WSt ant ta atsakyti iam ^d Sfk aus ſuʿſi* ^e Sfk für prietelius ^f Sfk für ieib ^g Sfk für et* ^h ÜF, vgl. Vg. Haec cum audisset quidam **¶** Bei Lk 14,15 Abschnittseinteilung D, bei Lk 14,7 Abschnittseinteilung B, bei Lk 14,12 Abschnittseinteilung C **¶**

KS: ¹< ir Pharife:<uſchump> ² Tinkagu ³ Sabbathai | Sabbathae ⁴ A ⁵ WSt iſchgide: ir paleida ghī* ⁶ kurio ⁷ alba ⁸ kaipo ⁹ pirmafes *gestr.* ¹⁰ wiriaufes wietas ſaw ſkirencz<us>. ¹¹ Ir bilaia ¹² ſieʿkeʿſi ¹³ ant wiriaufias wietas | wiriaufias wietai *unvollst. Korr.: l. wiriaufiai wietai* ¹⁴ taw, ¹⁵ ſcham ¹⁶ ʿjemmiauʿſe ¹⁷ ʿʒe<m> || miauʿſioj wietoie *Nasalzeichen der GS n. gestr.* ¹⁸ tars ¹⁹ alba ²⁰< ne kwieʿk gentcziū tawa, negi braliū tawa, negi prieteliū tawa, negi ſuʿſiedu bagatu ²¹< ie tawe ²² WSt bus taw uʿʒmaketa ²³ O ²⁴ Palaimintas **¶** Bl. 146^r oben re. rot Luc: 14. **¶**

doną kara- || lįſtei¹ Diewa. **16** Bet ghis kalbeia iam Szma- || gus nie-
kursai padare weczere didę: ir pakwiete || daugia. **17** Ir fiunte tarną
ſawa hadinai² || weczeres ſakyti kwieſtiemus idant ateitų: || nes iau wis
gatawa ira. **18** Ir pradeia wiſi drauge^a || atſikalbeti³. Pirmas tare iam,
lauka pir- || kau, ir priſiwalau iſcheiti ir tą apregeti⁴. || praſchau tawe
turek mane iſchkalbeta. **19** A || kits ſake, penkis iungus iauczų pirkau:
|| ir eimi ^riſchmeginti ių^b. praſchau tawe, || turek mane iſchkalbeta. **20** Ir
kits ſake, ma- || terį wedzau: ir tadel ne galiu ataiti. || **21** Ir fugriſches
tarnas, paſake ^rtai panu^c ſawam. || Tada apſiruſtawes hukenikas: bilaia
tar- || nu ſawam. Iſcheięs toiaus ant didzų || ir maſzų uliczu mieſta, ir⁵
atweſk ſche || [Bl. 146^v] ubagus, ſilpnus ir eklus ir raifchus. **22** Ir bilaia
|| tarnas, panie^{d,6}, ſtaghiſi eſt kaip liepei, bet da- || bar wieta ira. **23** Ir
bilaia panas tarnu, || Iſcheik ant kielų⁷ ir patwarių. ir priwerſk || įeiti,
idant iſſipilditų ukis mana. **24** Bet bi- || lau iumus, kaip⁸ ne wienas
wirų tų kurie || pakwieſti ira, ragaus weczeres⁹ mana.

25 Bet aija daug ſzmanių ſu io: ir at- || ſigriſches bilaia iemus. **26** Iei
kas eit ma- || neſp, ir ^rne peikia¹⁰ tewa ſawa ir matinas, || ir materes ir
waikų, ^rir bralius ir ſeſeris¹¹, || prieg tam ir duſches¹² ſawa: ne gal buti
ma- || na Apaſchtalas¹³. **27** ir iei kas ne neſchaie || kriſtaus ſawa ir eit
paſkui manęs: ne gal || buti mana Apaſchtalas¹⁴. **28** Kas nes iſch || iuſų
naredams kurti ^rturmą [warpnicze]¹⁵ || ^rpirm ſedis ne^e ſurakoi daiktų^{f,16}
reikiamų^g || ant ta¹⁷ iſchbudawaijma: **29** idant fundamenta || [pamata]
paguldęs, ir ne galedams iſchweſti || wiſi kurie tai reg pradetų iam
ioktifi, **30** bila- || dami: Schis ſzmagus pradeia kurti, bet ne || galeia
pabengti? **31** Angu¹⁸ kursai karali<us> || naredams weſti karį prieſch
kitą karalių, || ne ſeſis pirm ir dumas bau ^rgaletų || [Bl. 147^r] ſu
deſchimti ^rtukſchtanczių¹⁹ uſzteketi tam^h, ku- || ris ſu dwideſchimt

GS: ^a in *Sfk* erg. ^b *Sfk* der *WSt* iu iſchmeginti ^c *Sfk* für tam panu ^d *Sfk* aus w* ^e *Sfk* der *WSt* pirm ne ſedis ^f ŪF, vgl. Vg. computat sumptus ^g *Sfk* aus reikiamą ^h *Sfk* der *WSt* galetų tam ... uſzteketi □ Bei Lk 14,25 Abschnittseinteilung E □

KS: ¹ karaliųſteie ² hadiną ³ iſſikalbineti ⁴ apſwalgiti ⁵ *gestr.* ⁶ pane ⁷ kelių ⁸ iog ⁹ weczere ¹⁰ Gal. ne tur apikanto* ¹¹ ir bralių ir ſeſerų ¹² Gal. ſziwata: ¹³ ſiekas ¹⁴ ſekas ¹⁵ turmą *gestr.* | Weſze ¹⁶ gl. sumptus* ¹⁷ *gestr.* ¹⁸ Alba ¹⁹ tukſtanczių □ Bl. 147^r oben re. rot Luc: c. 14. 15. □ Pv. bei Vs. 16 rot Euang: Dom: 2. Post Trin. Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 24 rot unterstrichen □

tukštancų atait iapi? || 32 「Be ta¹ anam dabar tali ešant, fiuncza || paštlus meldams² 「kas pakaiaus ira^a. || 33 Schi- || teipa ir kažnas išch iušų kuris ne 「atfisa- || ka [atfišad]³ wišsam ką tur, ne gal || buti mana apašchtalas⁴. 34 Gier ira druf- || ka. Bet iei drufka pages: ko⁵ šudis? || 35 Negi šemei negi mieschlui deres, bet lau- || ką bus išchmešta. Kas tur aušų ant || klaufijma te klaufa.

CAP: XV.

1 Bet artinaiafi iapi 「publicanai [muitenikai]⁶ ir grieschinikai⁷, idant klaufitų ia⁸. 2 Ir kušch- || teia⁹ Phariseufchai bei^b daktari^c, biladami: Schis || prijmma grieschnikus¹⁰, ir walga su ieis. 3 Ir ghis || kalba¹¹ iemus tą prikalbefi¹², biladams. 4 Kur- || sai ira išch iušų šmagus 「kurfai tur¹³ schimtą || awių: a iei pameštų wieną išch ių, bau ne || paliks 「dewinių dešchimtu dewinių¹⁴ puštiniai, || ir eiti¹⁵ anašpi kuri pragaišcha, ikki 「atranda || ie¹⁶? 5 Ir 「kaip atranda ie¹⁷, uždešt¹⁸ ant peczių || sawa džaugdams: 6 Ir pareiš namap, suwa- || dina prietelius ir šufiedus, biladams iemus, || [Bl. 147^v] Džaukites su manimi, nes atradau awi mana, || kuri pragaišcha¹⁹. 7 Bilau iumus, kaip²⁰ 「teipaieg || džaugsmas bus²¹ danguie ant wiena grieschna- || ia pakuta daranczia²², 「ne kaip²³ ant 「dewinių de- || schimtuių dewiniu^{d124} teišuių, kurie ne prišiwala paku- || tas.

8 Angu²⁵ kuri matišchke turedama de- || schimtį grafchių^e, iei pameštų²⁶ 「grafchį wie- || ną²⁷, bau^f ne uždega šwakę ir pašchloj^g ukį,

GS: ^a s. Anm. S. *414 ^b Sfk aus ir ^c s. Anm. S. *414 ^d in Sfk erg. ^e gl. Drachma išt || ein stück geldes, || gilt soviel ein || Römisch Denari<us>, || ⅓ 3 stücker vnd || ein halb ^f Sfk aus ar ^g Sfk aus pašchoj □ Bei Lk 15,1 Abschnittseinteilung A □

KS: ¹ Be to ² mēldams ³ atfifaka gestr. ⁴ šekas ⁵ i.m. ū, l. kuo* ⁶ wišskie muitenikai ⁷ grieschinighi (l. grieschnieghi*) ⁸ i.m. + tą* ⁹ murmena ¹⁰ grieschnofius ¹¹ kalbeia ¹² pri- liginimā ¹³ turedams | turis ¹⁴ dewinių dešchimtų ir dewinių ¹⁵ ne eis ¹⁶ WSt iā atranda ¹⁷ atradens ¹⁸ uždešt ana | uždešt ie ¹⁹ pragaiščusi buwa ²⁰ gestr. ²¹ WSt teipaieg bus džaugsmas ²² darancziaio ²³ nei ²⁴ dewinių dešchimtu ir dewiniu ²⁵ Alba ²⁶ pamet ²⁷ grafchį gestr. □ Pv. bei Vs. 15,1 rot Euang. Dom. 3. p. Trin. Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 10 rot unterstrichen. □

|| ʳir iefchka¹ rupingai ikki atranda ghī? 9 Ir || atradufi, fuwadin prietalkas ir ſufiedkas, || biladama, Džaugkites fu manim, nes atra- || dau grafchī kuri buwau pametufi. 10 Schi- || taipā, kalbu iumus: džaugfmas bus pa akim || Angelų Diewa ant wiena grieschnika paku- || tą darancza. 11 Ir bilaia, ſma- || gus nekurfai tureia du funu: 12 ir kalbeia || iaunefnis iſch ių tewui: Tewai^a, dokim || dalī labia^b kuris man pareitis. Ir ghis dalīja || iemus labi, 13 Ir ne pa daugia dienų ſurinkes || wis, iaunefnis ſunus, nueija tali, ir prara- || da tē labin ſawa ne redu giwenimu. 14 Ir || kaip wis buwa praradens, ʳſtaghī eſt² badai || didy ſemei taiegi³, a ghis pradeija ʳtakati: || [Bl. 148^r] 15 ir nueies pripole mieſchczani ſemes anas. || Tas nuſiunte ghī ant lauka ſawa ʳganitu kiauilių⁴. || 16 Ir iſſigeide⁵ paſatinti pilwā ſawa jawalu⁶ || kures^c kiauules walge: ir niekas ʳne dawe || iam⁷. 17 Ir paſiſiņes, bilaia, kiek darbini- || kų tewa mana, tur apſtā donas: a aſch ſchi- || cze badu be mirſchtu. 18 ʳkielfios, ʳleifios || ʳkielefi^{d,8} eifiu tewap manap⁹, ir bilafiu iam. || Tewai nuſſideiau ʳing ʳprieſch dangų¹⁰ || ir prieſch tawe, 19 nebe eſmi wertas ʳwadinti || ſunus¹¹ tawa, padarikem ligu wienam iſch || darbinikų tawa. 20 Ir kielenſi¹² ataija te- || wap ſawap. Bet anam dabar tali ſant, || iſchwida ghī tewas^e ia, ir paſſigaileia, ir || attekans¹³ metefi ant kakla ia, ir pabuczawa ghī, || 21 Bet ſunus bilaia iam. Tewai, Suſſigrie- || ſchiau prieſch Diewā ir prieſch tawe, ne || eſmi wertas wadinti ſunumi tawa. 22 Bet || tewas bilaia tarnams ſawiemus. Toiaus at- || neſchkite ʳgieriauſę ſermegā^{f,14}, ir apwilkite || ghī, ir dokite iam ſjiedā ant rankas ia, || ir kurpes ant kaių ia: 23 ir atweſkite wer- || ſchī penetā, ir pamuſchkite, walgikem^g || ir bukem linkſmi: 24 nes ſchis ſunus

GS: ^a Sfk aus Tett* ^b vor labia Korrekturzeichen ohne entsprechende Korrektur ^c Numerus! Genus!* ^d s. Anm. S. *415 ^e ‚e‘ verdeutlicht ^f gl. Stola, || war ein ehr- || lich(es) Kleid, || reichte biß || zur erd(en) ^g Sfk aus walgikim □

KS: ¹ iefchkadama ² radofi ³ taie ⁴ WSt kiauilių ganitu ⁵ ghis iſſigeide ⁶ iawalu ʳnuſchlawomis || iawalu gestr. □ gl. Siliquis □ unv. Var. iawalas || Saladynas || + noſchlaw(as) || nogrebas || paſchlaw(as) || atſchlawas* ⁷ tū iam ne dawe ⁸ kielfios, Kielefi gestr.* ⁹ ſawop ¹⁰ ing gestr. ¹¹ wadinti ſunumi ¹² leidefi ¹³ uſſtekeiens iam ¹⁴ Gal. gieriauſi rubā || B. i.m. unter d. Glosse + rubus □ Bl. 148^r oben re. rot Luc: c. 15. □

mana || buwa numirēs ir atgija, pamefts buwa ir || [Bl. 148^v] ʿatraftas ira¹. Ir pradeja linksmauti. 25 Bet su || nus ia wiriaufis buwa ant lauka, ir kaip || pareja ir artinaiafi ukiop^a, ischgirda giesmes || ir schakineghima, 26 ir atwadines wiena isch || tarnu, klausafi² kas tai³ butu. 27 A⁴ tas lake || iam: Bralis tawa pareja: a⁵ tawas ta- || wa pamusche werfchi penneta, kaip⁶ ghi [...] ^b at- || gawa. 28 A schis apfiruftawa, ir ne nareia jei- || ti. Tadel tawas ia ischeies pradeja || melsti ghi. 29 Bet anjai atlakidams^c: bilaia || tewui sawam: Schitai ʿtiek metu fluju⁷ || taw, ir niekadai prifakima tawa ne per- || sengiau, bet niekadeis⁸ man ne dawei af- || kyti idant su prieteleis mana⁹ buciau pafsi- || linksmine: 30 bet kada schis tawa sunus || kuris labi sawa su Kiekschemeis^{d,10} prarada, || ataja, pamuschei iam werfchi penneta. || 31 Bet ghis atlake iam: Sunau, tu wisadai || ʿ[ʃu [pas] ʿmanim]^e [mane]¹¹ elsi, ir wis ka tu- || riu tai¹² tawa ira. 32 bet dzauktifsi ir linksmu- || ti taw butu^f: nes schis tawa bralis bu- || wa numirēs, ir atgija, prapoles buwa, || ʿir atraftas ira¹³.

[Bl. 149^r] CAP: XVI.

1 Bet bilaia ir Apaschtalams sawiemus¹⁴. || Buwa nekursai¹⁵ smagus bagatas, kursai tureia || schefaru¹⁶, a tas apraischyas buwa¹⁷ iampi: ʿkaip || kada¹⁸ butu ischpuftijes labi ia, 2 ir atwadines || ghi, bilaia iam: Ka girdziu ape tawe? || dok rakunda schefaghima¹⁹ tawa, nes iau || daugiaus ne galefi schefawati²⁰, 3 Bet²¹ schefa- || rus²² tare pats lawei²³: Ka darifiu nes panas || [Bl. 149^v] mana atim nog manes sche-

GS: *Eintragung auf Bl. 149^r oben* Memorabilia quaedam excerpta || ex Historia SaXonum ^a Sfk aus ukui ^b Vg. quia saluum illum recepit ^c Sfk aus atlake ^d l. kiekschemeis ^e Sfk aus mane ^f Sfk aus bu+++ || Bl. 148^v unten re. Kustode CAP: XVI. || Bei Lk 16,1 Abschnittseinteilung A ||

KS: 1 Bl. 148^r + fufsiwoke 2 tirefi [dalsifjinoia] 3 tatau 4 gestr. 5 ir 6 iog 7 afch ... fluju 8 niekadai 9 sawa 10 Kekschemeis 11 pas mane gestr. 12 tatau 13 + [fufsiwoke] 14 sawa 15 gestr. 16 gl. Villicus || unv. Var. Tiuns | Vfwaidfa [schefaru] 17 tapa 18 iog 19 vfwefdegghimo 20 Vfwefdeti 21 O 22 Vfwaidas 23< lawei || Pv. bei Vs. 16,1 rot Euang Dom: 9 post Trin. Perikopenbeginn und das Perikopende in Vs. 9 rot unterstrichen || Bl. 149^r oben re. rot Luc: c. 16., unten Mitte Lagenbezeichnung T ||

fawaghima^{1?} || Kaſti ne galiu, ubagu eiti giedzoſiu. **4** Szi- || nau ka daryſiu, idant kada buſiu ^{1a} [iſſtatyts] || ¹² [atſtatitas] ¹² ¹² nog ſchefawaghi-
ma³, prijmtu ma- || ne ing ukius ſawa. **5** Suwadines tadel || wiſſus ſkalinykus pana⁴ ſawa, bilaia pir- || mam. Kiek ſkiely⁵ panu⁶ manam?
6 Ghis || atſake: Schimta batſku^b oleaus. Ir bilaia || iam: Imk raſchtą ſawa: ¹ir ſieſk greitai, ir || raſchyk⁷ penkias deſchimtis⁸ **7** Patam tare ||
antram: A tu kiek ſkieli^{9?} Ghis atſake: || Schimta ketwirczu^{c,10} kwie-
czių. Tare iam. || ¹Imk raſchtą ſawa, ir raſchyk¹¹ aſchtonias de- ||
ſchimtis¹². **8** Ir pagire¹³ wiefchpats ¹ſchefaru || piktaghi^{14,15}, kaip¹⁶
¹iſchmintagei [kitrei]¹⁷ padare¹⁸: || nes ¹ſunus [waikai]^{d,19} ſcha ſwieta,
kitref- || ni ira uſu Waikus^e ſchwiefibes gimineie ſawa. || **9** Ir aſch ſa-
kau iumus: darikite ſaw prietelius || ¹iſchgi labia^{f,20} ne teifibes¹²¹ idant
kada ſtakafite²², || prijmtu ius ing amſinus giwenimus. **10** Kurſai ||
wiernas ira maſame²³ ir dideſneme wiernas ira, || ir kurſai maſame
[...]²⁴ wiernas ira: ir didzaufeme || ¹ne wiernas ira²⁵. **11** A iei nu la-
biuie²⁶ ne tei- || ſybes²⁷ ne buwate wierni, tai kas tieſa^{g,28} ira kas ||
pados^{h,29} iumus. **12** Ir iei tameⁱ kas ſwetima ¹ira || wierni ne buwate:
tai kas tikra iuſu ira, kas dos iu- || m<us>. || [Bl. 150^r] **13** Ne wienas^k
bernas ne gal dwiem panam || ſuſjiti, angu³⁰ wiena peiks, ir antrą
miles: || angu³¹ prieg wiena paſilyks, a antrą papeiks. || Ne galite
Diewui ſuſjiti ir ¹labiu [Mammonu]³²

14 Bet tai wiſſa girdeia Pharifeuſchai || kurie ¹peningu^l traſchka^{m,33},

GS: ^a Sfk aus iſſtatis ^b gl. Cadus. batus. || eſt menſura liq<ui>- || do<rum> capiens sex- || tarios 72. ^c gl. Corus, aridor<um>, || medimnos Atticos || 41. capiens ^d Sfk für ſcha ^e Sfk aus ſ* ^f gl. Mammon iſt Hebr: || vnd heiſt reichthumb ^g gl. Verum. Heb. p<ro> || ſyncero, integro || et incorrupto ponit<ur>, || opponit<ur> <e>ni<m> iniuſto || % ueras diuitias ^h ŪF, vgl. Vg. quis credet vobis ⁱ Sfk für ſwi* ^j Sfk aus w || ierni ^k Sfk aus wiernas ^l s. Anm. S. *415 ^m gl. auari || Bl. 150^r oben re. rot. Luc: c. 16. ||

KS: ¹ vſweifdeghima ² atſtatyts | atſtatyts *gestr.* ³ iſch Vſweifdeghimo ⁴ pano ⁵ ſkely ⁶ panui ⁷ ir ſedens greitai, raſchyk ⁸ deſchimts ⁹ ſkeli ¹⁰ laſtu ¹¹ Emes raſchtą ſawa, raſchyk ¹² deſchimts ¹³ pagyre ¹⁴ + [ne wierną] | piktaghi *gestr.* ¹⁵ ne wierną Vſwaifda ¹⁶ iog ¹⁷ iſchmintagei *gestr.* ¹⁸ dare ¹⁹ funus *gestr.* ²⁰ Mamono [labia] | labia *gestr.* ²¹ iſch Mamono ne teifoio ²² priſtakſit ²³ maſaufeme ²⁴ ne ²⁵ ne wiernv bus ²⁶ labije ²⁷ ne teifame ²⁸ tikra ²⁹ iſchtkies ³⁰ alba ³¹ alba ³² labiu *gestr.* ³³ buwo godinikais ||

ir papeikia [panieki- « naia] ia. 15 Ir¹ bilaia² iemus: Ius este thie || kurie sawe patis teisina³ pa akim įmanių: bet || Dievas įinna schirdis iufu. Nes kas pa akim || įmanių aukščta ira, tai pa akim Diewa baiſu^{a,4} || ira. 16 Sakanas ir prarakai⁵, ikki Iana⁶ nog || ta czefa karalyſte Diewa [akama ira^b, ir kaſnas⁷ || iaſp fila werczeſi. 17 Bet pigaus⁸ ira dangu || ir įeme praeiti⁹, [ne kaip¹⁰ Sakana^{c,11} [ma- || įauſe daļi^d [prapulti [įugaifchti]^{e,12}. 18 Kaſnas kur-|| ſai ſkirieſi nog maters ſawa [kitā welfdams^f, || tas perįeng wenczawanyſte: ir kurſai weda || nog wira atſkirtā, tas perįeng wenczawa- || nyſte.

19 Sįmo^g wienas¹³ [buwa bagatas¹⁴, || kurſai wilkeiaſi¹⁵ purpur+¹⁶ ir ſchilkų dra- || buſeis¹⁷ ir kiek dienas kaſchtaunai¹⁸ walgidawa. || 20 Buwa teipaieg ir ubagas wienas¹⁹ wardu || LaZarus²⁰, kurſai guleia [prieg wartu²¹ ia, pilnas || waczių, 21 geifdams [ſatų buti²² truputeis kurie po- || lawa nog ſtala bagataia²³, ir niekas iam [ne dawe²⁴, || [Bl. 150^v] bet įunis ataidami laiſe watis ia. 22 Bet²⁵ ſtaghi- || ſi eſt kaip²⁶ numire ubagas, ir neſchtaſ buwa nog²⁷ || Angelų ing ſterbli Abrahama. Numire tei- || paieg ir bagataſis²⁸: ir tapa pakaſtas peklā²⁹ || 23 Vįkieleſ tada akys ſawa kada buwa muka- || ſų^h, iſchwida Abrahama iſchⁱ tala, ir LaZaru³⁰ || ſterblije ia, 24 ir ſchaukdams tare: Tewai Abra- || hamai ſuſſimilkes ant manes, ir ſiunſk LaZaru³¹ || idant pamirkeſ galā piriſchta ſawa wandenije, || atauſchintų lieſjuwį mana, nes kiencziū³² ſchai || liepiſnai. 25 Tare iam Abrahamas: Sunau, || at- mink kaip³³ emei giera įiwate tawa, a LaZa- || rus³⁴ [...] pikta: Bet³⁵

GS: ^a gl. abominatio ^b gl. ſubintel: p<rop>ter || nos Įraelitas ^c Sfk für nog Sakana ^d gl. apex ^e in Sfk erg. ^f Sfk aus ir kitā weda ^g Sfk für Sįmagus ^h Sfk aus mukai ⁱ Sfk aus n* ^j Vg. et Lazarus similiter □ Bei Lk 16,14 Abschnittseinteilung B □

KS: 1 O 2 ghis bilaia 3 teifin 4 + [biauru] | baiſu gestr. 5 Gal. prarakai prarakai+* 6 Iano 7 kaſnas 8 pigiaus 9 prapulti 10 nei 11 Sakano 12 prapulti gestr. 13 gestr. 14 + [Buwa bagotyrius] 15 wilkeiaſ 16 purpura 17 rubais 18 kaſchtaunai ir linkſmai 19 gestr. 20 LaZaris* 21 wartu<m>p 22 priwalgiti 23 bagotyriaus [bagataia] 24 tų ne dawe 25 Ir 26 iog 27 gestr. 28 bagotyrius [bagataſis] 29 Peklon 30 LaZari 31 LaZari 32 kienczu muka 33 iog 34 LaZaris 35 O □ Vs. 22^b pakaſtas Peklon rot unterstrichen, i.m. rot N.B. □ Pv. bei Vs. 19 rot Euang. D. 1. P. Tr. Perikopenbeginn und das Perikopenende Vs. 31 rot unterstrichen □

nu, ſchis linkſminaſe, a¹ tu || kienti. **26** Ir ant ta wiſſa, terpei muſu ir iuſu || 「dide praklatis [pertraukimas]^{a,2} ſtiprinta eſt, || kaip³ tie kurie naretu nog ſcha iuſump eiti ne || gal, nei nog iuſu ſcha muſump. **27** Ir bilaia⁴ || praſchaugi tawe tewai, idant ſiuſtumbei ghi || ukina tewa mana. **28** nes turiu penkis bralius || idant⁵ pranefchtu iemus, kaip⁶ ir ie ne ataitu || ing ta wietu muka. **29** Tare iam Abra- || hamas: Tur Moſeſchu ir prarakus, te klaufa iu || **30** A ghis kalbeia. Ne, tewai Abrahama, bet || ieigu kurſai⁷ iſch numiruſiu eitū iumpi, daritu || pakuta. **31** Bet tare iam: Iei Moſeſchaus ir pra- || raku ne klaufa, tada, kaczei kas iſch numiruſiu ki- || eltuſe, ne tikes. ||

[Bl. 151^r] CAP: XVII.

1 Ir bilaia Apaſchtalump ſawump. Ne gal buti, || kaip⁸ 「ne ataitu⁹ papiktinimai^b: Bet beda tam per || kuri ateit¹⁰: **2** gieresne butu iam, iei 「akmo malu- || na [melniczas]¹¹ pridetas¹² butu kaklui ia, ir nu- || meſtas¹³ ingi mares, 「ne kaip¹⁴ papiktintu¹⁵ wiena 「iſch || maſuiu tu¹⁶. **3** Saugakites. Iei fugrieſchis¹⁷ || priefch tawe bralis tawa, apbark ghi, ir iei pa- || kutu darys, atleiſk iam, **4** ir iei ſeptineris kartus [...] ^c || fuſigrieſchis priefch tawe, ir ſeptineris kartus || priſiwerſis diena, biladams. Gailios, atleiſk iam. || **5** Ir bilaia Apaſchtalai wiefchpaczu¹⁸: Padauklink || mumus wiera. **6** 「Bet¹⁹ bilaia wiefchpats²⁰: Iei wie- || ras tureſite kaip gruda garſticziu, ir tarſite || 「ſcham medzu [...] ²¹ ^{d,22} iſſi- || pleſchk, ir perfifa- || dink ing mares, paklus^e iuſu.

GS: ^a gl. chaos. uorago, || % latiſſima et || altiſſima foſſa in- || tercedit, ut neque- || amus ultro citroq[ue] commeare.* ^b Sfk aus paſſi ^c Vg. in die peccaverit in te ^d gl. Morus || Maulbehr* ^e Sfk für ir □ Bei Lk 17,1 Abſchnittseinteilung A, bei Lk 17,3 Abſchnittseinteilung B, bei Lk 17,5 Abſchnittseinteilung C □

KS: ¹ bei ² + plifche, + duobe, + grabe* ³ iog ⁴ ghis bilaia ⁵ ieib ⁶ idant ⁷ niekas ⁸ iog ⁹ ne raſtuſe ¹⁰ randos ¹¹ maluna *gestr.* | + girnu akmū* ¹² uſkabintas ¹³ imeſtas ¹⁴ nei ¹⁵ papiktinu+ ¹⁶ iſch ſchu maſuiu ¹⁷ < fuſigrieſchis ¹⁸ wiefchpati ¹⁹ O ²⁰ Wſt O wiefchpats bilaia ²¹ < krauſchei ²² ſcham (*unvollst. Korr., l. ſchei*) medinai krauſchei | + [ſchei krauſei] | ſchei krauſei *gestr.** □ Bl. 151^r oben re. rot Luc: c. 17. □

7 Kas iufų turedams tarną aretį angu¹ ga- || nanti iauczius, ¹kuriam pareijufiam ifch lauka || tartų iam^a: Eik greitei² ir fefkefi³, 8 ir ne bilatų: || Gatawyk weczere, iofkes ir tarnauk man ikki || bufiu⁴ walgies ie gieres [...] ^b? 9 Bes dekawaij tar- || nu anam, kaip⁵ dare ką iam pri-
fakē? Ne tikiu. || 10 ¹Schiteipa ir ius kaip padarifite⁶ wis kas pri- ||
fakita ira iumus, tarkite: Tarnai ne hadni efme, || ¹ką kalti ¹efme⁷ dariti, darem¹⁸.

[Bl. 151^v] 11 Ir ftaghifi eft, kaip eija ing Jerufalem, || eija per widų Samarias ir Galileas. 12 Ir kada || įeija ing wieną miestelį, užtekeia iam de- || fchimts wirų raupotų⁹, kurie ftaweia ifch ta- || la¹⁰, 13 a už-
kelę balfus¹¹ fawa, tare. Jefau miftrai, || fufsimilk ant muſų^c. 14 Kurus kaip ifchwida, bilaia || Eikite, pafsiradikite kaplanamus: Ir ftaghifi ||
eft, ¹kaip eia^d, czifti tapa. 15 Bet wienas || ifch ių, ifchwidens kaip¹² ¹fweiku patapa¹³, fugri- || fcha fu¹⁴ ¹balſu didžu¹⁵ garbindams Diewa,
16 ir pole || ant weida kaiump ia^e, dekawadams^f, || a tai buwa Sama-
ritanas. 17 Atliepdamas Jefus, tare: || Ar ne defchimts czifti tapa? dewini tada kur ira? || 18 Ne radaſi kurſai fugriſchtų ir dotų garbę ||
Diewu, lifchei tafsai atainis¹⁶. 19 Ir bilaia iam, || Kelkefi^g, eik, nes wiera tawa tawe ¹fweiką pa- || dare¹⁷. 20 Ir kaip klaufems buwa nog¹⁸ Pharifeufchų ||
kada atait karalyſte Diewa, atfakidams iemus, bila- || ia: Ne atais karalyſte Diewa ¹wirſchutinioſų || darboſa^h, 21 negi tars: Schifkat fchicze, angu¹⁹ fchif- || kat tē. Nes ſchifkat karalyſte Diewa terpei²⁰ || ¹terpei iufų [iufui]²¹ ira. 22 Ir bilaia Apafch- || talams ſawie-

GS: ^a s. Anm. S. *416 ^b Vg. et post haec tu maducabis, et bibes ^c Sfk aus iufų ^d Sfk aus eiantiemus* ^e Sfk für Jefaus ^f Sfk für dekawadams iam ^g Sfk aus S* ^h> gl. eußerliche geberde || ∴ tempus ſecundi ad- || uentus Ch<ri>ſti ob || ſeruari non pot<est>. || nec praedici. □ Bei Lk 17,7 Abſchnittseinteilung D, bei Lk 17,11 Abſchnittseinteilung E □

KS: ¹ alba ² graitei ³ Gal. fefkefi už ſtala* ⁴ efch bufiu ⁵ kada ⁶ darifite | darifite + laikifite ⁷ kas pareios mumus [ką kalti efme] ⁸ Vs. 10 *unterstrichen* ⁹ raupotų ¹⁰ talo ¹¹ balſa ¹² iog ¹³ ifchgija [fweiku patapa] | fweiku patapa *gestr.* ¹⁴ *gestr.* ¹⁵ WSt didžu balſu ¹⁶ atainys | ataiwis ¹⁷ pagielbeia [fweiką padare] ¹⁸ *gestr.* ¹⁹ alba ²⁰ *gestr.* ²¹ iufų *gestr.* (terpei *nicht gestr.*) | iufip □ Pv. bei Vs. 17,11 *rot Euang. Dom: 14. p. Trin. Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 19 rot unterstrichen* □

mus: Atais dienas kaip¹ įfigeifite || regeti wieną dieną funaus įmagaus: ir ne || regefite. **23** Ir tars iumus: Schifkat schicze schifkat || tē. Ne eikite, negi sekite². **24** Nes kaip įjebai || [Bl. 152^r] nog aukščta išch^a dangaus įibba, ir spindž ant wiſsa kas || pa dangum ira, schiteipa ʿbus ir ʿfunus¹³ įmagaus diena || ſawa¹⁴. **25** Bet tur pirm daugia kenteti, ir atmeſ- || tas buti nog gimines ſchas. **26** Ir kaip buwa || dienaſą Noah⁵, teipa bus ir dienaſą funaus įma- || gaus. **27** Walge ir giere, materes⁶ wede, ir nu- || tekeia⁷, ikki^b tas dienas kurę įeia Noe ing Skri- || ne⁸, ir ataija⁹ patwanas, ir paſkandida¹⁰ wiſsus. || **28** Teipaieg^c kaip ſtaghiſi eſt dienaſą Lot, walge || ir giere, pirka ir pardawe, plantawa¹¹ ir kure || **29** Bet kurę dieną iſcheia Lot^d iſch Sodomas, lija || ūgni ir ſertā^{e,12} iſch dangaus ir praſjude¹³ || wiſsus, **30** teipaieg bus tą dieną kada funus^f || įmagaus paſſiradys **31** Tą dieną kas bus || ant ſtaga, ir rikai ia ukija, tas te^g ne nukap || imti anų. Ir kas ant lauka, teipaieg te ne || ſugrinſchta¹⁴. **32** Atminkite maters Lot. **33** ʿKas || ieſchkas ʿidant^{1h} duſche ſawa iſchlaikitu [iſchganitu]¹⁵ || patratys¹⁶ ie: Ir kas tiktai patratys¹⁷ ie, iſchlaikys¹⁸ || [giwā padarys ie]¹⁹ **34** Bilau iumus, tąieg || nakti bus du ant ʿpatalas wienas^{i,20}. wie- || nas bus prijmtas, ir antras apleiſtas, **35** dwi bus || malanczas iſch wiena, wiena bus prijmta, ir || kita apleiſta, **36** du bus ant lauka: wienas bus || prijmtas, ir antras apleiſtas. **37** Atſakidami, bilaia || iam: Kur^j tai, wiefchpatie. Ghis tare iemus: || Kur ira ʿkunas [maita]²¹ te ſuſſirinks ir iereleij²². ||

GS: ^a in *Sfk* erg. ^b *Sfk* aus ikk+ ^c *Sfk* aus S* ^d *Sfk* aus Loth ^e gl. Sulphur ^f *Sfk* aus ſun+ ^g *Sfk* aus ne ^h in *Sfk* erg. ⁱ *Sfk* der WSt wienas patalas ^j *Sfk* aus V* □ Bei Lk 17,20 Abschnittseinteilung F, bei Lk 17,22^b Abschnittseinteilung G □

KS: ¹ iog ² ſekite ³ funaus *Korr. i.m. wiederholt** ⁴ WSt bus ir dieną ſawa įmagaus funaus* ⁵ Noe ⁶ *gestr.** ⁷ tekeia ⁸ + [akrutā] | Skrine *gestr.** ⁹ radoſi ¹⁰ nuſkandida* ¹¹ + [czepija] | plantawa *gestr.* ¹² fierā ¹³ nugaiſchinna ¹⁴ grinſchta ¹⁵ Kas nores idant duſches (*Nasalzeichen der GS nicht gestr.*) iſchlaikiti *unvollst. Korr.: idant nicht gestr.* ¹⁶ tratys ¹⁷ tratys ¹⁸ iſchlaikys ie | ie *gestr.* ¹⁹ giwa padarys ie *gestr.* ²⁰ patala wiena ²¹ mieſa [maita] ²² ereleij □ Bl. 152^r oben re. rot Luc: c. 17. □

[Bl. 152^v] CAP: XVIII.

1 Bet bilaia iemus¹ priliginima, iag wifsa- || dai turrim² melsties ir ne
liautisfi, 2 tardams: Sudzia || nekurſai³ buwa wiename⁴ mieste, kuris
Diewa ne || ſibijaia ir⁵ ſmagaus neſibaide. 3 Bet buwa || naſchle tame
mieste, kuri ateija iap, biladama. || Gielbekem nog priefchnika mana.
4 Ir ſilgai || ne nareija⁶. Bet paſkui bilaia ſawije⁷. Ka- || czei Diewa ne-
ſibijau, negi ſmagaus baidaus, || 5 tacziau kadangi ſchi naſchlie
ſdaug^a dar- || ami darba⁸, gielbefiu⁹ ie, idant paſkui ataiuſi^b ne ||
apgiedintu¹⁰ mane. 6 Ir bilaia wiefchpats: || klaufikite ka ſaka ſudzia
ne teiſuſis. 7 Bes || tada Diewas ne gielbetu iſchrinktoſius ſawa || ſchau-
kenczius ſawenſp¹¹ diena ir nakti: ſkatzei || ſtrunka ſu ieis^{1c12}? 8 Bilau
iumus, weikiei || gielbes¹³ ios, bet ſunaus¹⁴ ſmagaus ateidams^d || bes
raſ wieras ant ſemes? 9 Bet bila- || ia niekuriemus, kurie ing ſawe
nuſitikeia || kaip butu teiſeis, ir peike kitus, priliginima || ta, tardams.
10 Du ſmagu eija ing baſz- || nicze idant melſtuſe: wienas Pha-
riſeuſchas || a antras Publicanas¹⁵. 11 Pharifeuſchas || ſtawedams teip
pats ſaweie meldeſi: Die- || we dekuiau taw: kaip¹⁶ ne eſmi kaip kitas
ſma- || nes, pleſche¹⁷, neteiſinikai, perſzenktaiei^{e,18} wen- || [Bl. 153^r]
czawanes¹⁹, kaip ir ſchis publicanas²⁰. 12 paſt- || nikauiu²¹ du kartu

GS: ^a Sfk für tiek ^b in Sfk erg. < > gl. % etiamſi diu dif- || ferat vindicta<m> illo<rum> ^d Sfk
für ka ^e Sfk aus perſeng □ Bei Lk 18,1 Abſchnittseinteilung A, bei Lk 18,9 Abſchnittseinteilung
B □

KS: ¹ % apalch<talamus> ² pareitis ³ gestr. ⁴ nekreime ⁵ nei ⁶ anſai ilgai ne nareija ⁷ ſawijp
⁸ ne pakaioi mane [daug darami darba] | daug darami darba gestr. ⁹ gelbefiu ¹⁰ apmaudotu
| + iſchurintu + iſchloiotu | iſchurintu iſchloiotu gestr. ¹¹ Gal. iapi ¹² iemus ne pakentetu*
¹³ gelbes ¹⁴ ſunus ¹⁵ Publikanas ¹⁶ iog ¹⁷ pleſchantis ¹⁸ perſengiantis ¹⁹ wenczawaniſtes
²⁰ publikanas ²¹ Eſch paſtnikauiu □ Pv. bei Vs. 12,9 rot Euang. Dom: 11. Post Trin. Peri-
kopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 14 rot unterstrichen □ Bl. 153^r oben re. rot Luc: c. 18. □

nedeliai¹, deschimtyną² domi || išch wiśsa ką turiu. **13** A publicanas³ || išch tala ųawedams, ne nareia ne akiu⁴ || išchkielti dangų⁵, bet muśche krutis ųawa bila- || dams: Diewe malanus buk, man grielch- || namuiam. **14** Bilau iumus, ʳnuejja tas⁶ tei- || ųus ing ukį ųawa ʳdidzaus ne kaip anas⁷. Nes || kaųnas kuris ųawe paaukųchtin, bus nuųemin- || tas: ir kurfai ųawe paųemin, bus paaukųch- || tintas. **15** Bet atneųche || iap ir⁸ waikelius, idant ių daųsilitetų. ʳKak- || tai kaip išchwida⁹ Apaųchtalai, apbare ios. || **16** Bet Jėsus atwadineų ios, bilaia: Teeit || waikielei¹⁰ manėųp ir¹¹ ne drauųket anų¹², takių || nes¹³ ira karalyųte Diewa. **17** Išch tieųas ųakau || iumus, kuris ne prijėm karalyųtes Diewa kaip || waikelis, ne įeis ing gę.

18 Ir klaufe gę ʳwienas wiraufis¹⁴, biladams: || Miųtrais gierafis¹⁵, ką daridams amųjiną ųiwaųą || apturiu? **19** Tare iam Jėsus: kam mane || ʳųakai gerą¹⁶? niekas ne gieras tiktai wienas || Diewas. **20** Priųųakimų ųinai. Ne uųmuųchk, || ne perųenk wenczawanyųtes, Ne wak, || Ne liu- dik ne teiųaus liudima, Garbink || tewą tawa ir matiną. **21** Anųai ųake: Tai || wiśsa laikiau¹⁷ išch iaunyųtes mana¹⁸. **22** Kaktai || [Bl. 153^v] kaip išchgirda, Jėsus bilaia iam. Wiena be reik || taw: Wis ką turry pardok, ir dok ubaga- || mus, ir¹⁹ turreųi ųkarbą dangui, a eik ʳir || ųek mane²⁰. **23** Kaip anųai tai girdeia, uųu- || ųiųmutjja, nes bagatas labai buwa. **24** Bet re- || gedams Jėsus gę uųuųiųmutiuiųi, bilaia: || Kaip ne pigai ʳbagatiej ʳpenningus tu- || redami²¹ ineis karalyųtę Diewa. **25** Nes || pigiaus ira Welbludu eiti per auųi²² adatas, || ʳne kaip²³ bagatui įeiti ing karalyųtę Diewa. || **26** Ir tare kurie tai gir deia: [...]a,²⁴ **27** [...]b,²⁵ Kas ne pigu || ira ųmaniemus ʳųmanieųa tai pigu || ira Diewu²⁶. **28** A

GS: ^a vgl. Vg. Et quis potest salvus fieri? ^b vgl. Vg. Ait autem illis □ Bei Lk 18,15 Abschnittseinteilung C, bei Lk 18,18 Abschnittseinteilung D □

KS: ¹ p<er> nedelią ² desimtyna* ³ publikanas ⁴ akiu ųawa ⁵ dangųna ⁶ ųchis nuejja ⁷ didzaus nei anas | didzaus uųu aną | o ne anas ⁸ gestr. ⁹ o tatai išchwidę ¹⁰ waikielei ¹¹ o ¹² ių ¹³ nesa ¹⁴ wiriaufis nekurfai ¹⁵ gerafis ¹⁶ wadini geru ¹⁷ pilnawaiiau ʳ[laikiau] ¹⁸ ųawa ¹⁹ tada ²⁰ eik paųkui mane *unvollst. Korr.* ²¹ penningus turedami *gestr.* ²² bulį ʳ[auųi] ²³ nei ²⁴ Gal. kas gali tada || išchganitas but, ²⁵ Gal. Ghis atpentz bilaia ²⁶ Diewui □

Petras bilaia: Schifkat, || mes wi¹ apleidę ꞑekeme tawe². **29** Atfakē iam^a: || Iſch tieſas bilau iumus, niekas ne apleidz || ukin, angu³ gimditaui, angu⁴ bralius, an- || gu⁵ materes^{b,6}, angu⁷ ſunus^c delei kara- || lyſtes Diēwa, **30** kurſai ne atimtu⁸ [...] ⁹ daugieſnia || ꞑcheme cziele [ſwiete]¹⁰ ir aname ſwiete || amſina ſiwa^{tą}

31 Ir paemęs Jeſus dwilika, bilaia iem<us>: || Schifkat eime ing Jeruſalem, ir iſſipildis || wiſ kas raſchyta ira per prarakus ape ſunų || ſmagaus, **32** nes bus iſchdotas paganims^d || ir apioks ghi, **33** ir bus iſchplaktas ir apſpiau || ditas, ir kada bus nuplake^e, uſumufch ghi || [Bl. 154^r] ir treczan diēnā¹¹ kieliſis. **34** A ie ta nieka || ne permane¹², ir buwa tas ſadis uſzdenk- || tas iemus^f, nei permane¹³ kas || buwa kalbama. **35** Bet ſtaghifi || eſt, kaip priſiartinaia Jericho, eklaſ ſedeia || ꞑrieg kielia¹⁴ ſzebrawadams. **36** ꞑr kaip iſch- || girda¹⁵ pulkā praenti, klaufe kas tai butų? || **37** Tada paſake iam, kaip¹⁶ Jeſus NaZarenſkas || praeiti. **38** Ir ſchauke¹⁷, biladams: Jeſau || ſunau Dawida, ſuſſimilk ant manes. **39** Ir || kurie pirm eija, bara¹⁸ ghi, idant tiletų. || A ghis io daugiaus ſchauke: Sunau Dauida, || ſuſſimilk ant manęs. **40** Bet Jeſus apſiſta- || ieſ, liepe ghi atweſti ſawenſp. Ir kada || priſiartinaia, klaufe ghi, **41** biladams: ka || nari idant padaricziau¹⁹ taw? A ghis ſake: || Wiefchpatie, idant regecziau. **42** A Jeſus || tare iam: Regek, wiera tawa tawe || ꞑweikā padare²⁰ **43** Ir toiau regeia ir || ꞑeke ghi²¹, garbindams Diēwa. Ir wiſſas || ſmanes kaip tai iſchwida, dawe Diēwu²² || garbę²³.

GS: ^a ŪF, vgl. Vg. dixit eis ^b Sfk für ſeſeres* ^c s. Anm. S. *417 ^d Sfk für ſma* ^e Sfk für ghi ^f Sfk für nog ių □ Bei Lk 18,29 Abschnittseinteilung E, bei Lk 18,31 Abschnittseinteilung F, bei Lk 18,35 Abschnittseinteilung G □

KS: ¹ wiſ ² eiom paſkui tawe ³ alba ⁴ alba ⁵ arba ⁶ materi ⁷ arba ⁸ atgautų ⁹ Gal. daugiū ¹⁰ cziele gestr. ¹¹ diēnā ¹² iſchmane ¹³ ſinaia [permane] ¹⁴ paſ kelį [ꞑrieg kielia] ꞑrieg kielia gestr. ¹⁵ Tas iſchgirdęs ¹⁶ iog ¹⁷ ghis ſchauke ¹⁸ apdraude ¹⁹ daricziau ²⁰ pagielbeia [ſweikā padare] ꞑweikā padare gestr. ²¹ eija paſkui ghi ²² Diēwui ²³ czeſti □ Bl. 154^r oben re. rot Luc: c. 18. 19. □

CAP: XIX.

1 Ir ieieš ʿpereija Jericho¹. 2 A ſchifkat ʃmo² ʃ wardu Zacheus kuris buwa wiriaufis³ ʃ Publicanu⁴, ir ʿtas pats⁵ bagatas, 3 ʿir ʃ ʃ dirbineia^{a76} regeti Jefaſus kas ghis butu ʃ nei galeia delei ʃmaniū, nes ʿʃtoweſ maſas⁷ buwa. ʃ [Bl. 154^v] 4 Ir pranakdams uſkapa ʿʿant medžia++ Sycomo- ʃ ra¹⁸ ʿ[medina]^b ʿfigaus^c ʿʿd⁹ idant regetu ia, ʃ nes tē tureia praeiti. 5 Ir kaip [...]e ataija taſp wie- ʃ taſp, ir aukſchtiniu pawilſdeia, iſchwida ghi, ʃ ir bilaia iam: Zacheiau, nukaip¹⁰ greitai: ʃ nes ſche diena tawa ukiye¹¹ turiu uſeiti. 6 Ir ʃ ʿgraitai nukapens¹², prieme ghi dzaugdams¹³. 7 Ir ʃ ʃ kaip tai wiſi regeia, kuſteia¹⁴, ʿkaip^f ʃ ʃmagu griefchnika¹⁸ uſeija¹⁵, ʿidant tē pernak- ʃ watu¹⁶. 8 Bet Zacheus ſtawedams, bilaia ʃ Wiefchpacziu¹⁷: Pane, ſchifkat puſſe dali¹⁸ ʃ labia¹⁹ mana domi ubagamus, ir iei ka pri- ʃ gawau, atdomi kieturakai. 9 Bila Jefus ia- ʃ pi²⁰. Sche diena iſchganims ſcham ukiu ʃ ſtaghiſi eft, tadel kaip²¹ ir ghis ſunus ira ʃ Abrahamas. 10 Ataija nes ſunus ʃmagaus idat^h ʃ iefchkatu ir iſchganitu kas ʿprapolē buwa²².

11 Tai iemus klaufant prideiaⁱ priligini- ʃ ma, tadel kaip²³ ʿarti buwa²⁴ Jeruſalem²⁵, ir kaip²⁶ ʃ dumaia ie²⁷ karaliſtē Diawa toiaus buſenczē iſch ʃ reikſchtā, 12 ʿbilaia tādā²⁸ Szmo²⁹ ʿdidzas gi- ʃ mines ʃ nueija tali ing ʃeme taliman³⁰ idant pri- ʃ imtu ſaw karalyſtē, ir ſu-

GS: ^a Sfk für reg ^b Sfk aus medinē ^c Sfk für medj ^d gl. uide uerſione<m> ueterem ʃ 2. reg. 5. ubi pro moro ʃ uetus tranſlatio ++ ʃ pyrus* ^e Vg. Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesus, L. Vnd als Jhefus kam an dieſelbigē ſtete, ſahe er auff ^f Sfk für biladami ^g Sfk aus griefchnikai ^h l. ida<n>t ⁱ s. Anm. S. *417 ^j gl. nobilis ʃ Bei Lk 19,1 Abſchnittſeinteilung A, bei Lk Abſchnittſeinteilung B ʃ

KS: ¹ eija per Jericha ² wiras ³ wiriaufu ⁴ Muiteniku ⁵ gestr. ⁶ ankczoia [dirbineia] ⁷ ſto- weſ maſos ʃ ſtomenes maſos s. Faksimile u. Anm. S. *417 ⁸ ant medza kraufches* ⁹ ant kraufches ¹⁰ nukop ¹¹ uki ¹² ghis greitei nukapens ¹³ + [mielai] ʃ dzaugdams gestr. ¹⁴ ku- ſteia ¹⁵ biladami iog ʃmagu griefchnika atlanke ʃ iog (Streichung von kaip rückgängig gemacht) ʃmagu griefchnika atlanke ¹⁶ gestr. ¹⁷ Wiefchpati ¹⁸ gestr. ¹⁹ labio ²⁰ iopi ²¹ iog ²² Gal. praſuwe buwa ²³ iog ²⁴ ie arti buwa Korrekturfehler vgl. Vg. quod esset ²⁵ pas Jeruſalem ʃ Jeruſales ²⁶ iog ²⁷ gestr.* ²⁸ bilodams ²⁹ Szmog<us> ³⁰ talima ʃ

grīschtu. **13** Bet atwa- || diņes deščimti tarnu^a, dawē iemus deščimti || [Bl. 155^r] minu^{b,1}, ʳir bilaia iemus². Kupczaukite || ikki ateimi. **14** Bet mieschcza- || nis ia ne kente || ia³: ir fiunte pašclus⁴ ʳpa ia⁵, biladami. Ne || narim kaip⁶ tafsai ʳkaraliautu ant || muſu^c. **15** Ir ſtaghiſi eſt kaip ſugriſcha pri- || emeſ Karaliuſte, liepe ſuwadinti tarnus kurie- || mus dawē buwa pinningus: idant ſina- || tu kiek elwienas⁷ butu pelneſ. **16** Bet ataia || pirmafis, biladams: Pane, mina⁸ tawa deščimti || minu⁹ pelne. **17** Ir bilaia iam: A gieras berne || kadangi maſame buwai wiernas, tureſi || maZe ant deščimties mieſtu. **18** Ir antras at- || eia, biladams: Wiefchpatie, mina¹⁰ tawa || pelne ʳpenkias minas¹¹. **19** Ir tam bilaia: Ir || tu buk ant penkiu mieſtu. **20** Ir kitas¹² ateia, || biladams: Wiefchpatie. ſchiſkat mina¹³ tawa, || kure¹⁴ tureiau iſchdetu abruſe^d **21** biiaiaus || nes tawē, kaip¹⁵ ſmo¹⁶ ruſtus eſi, immi ka || ne padeiei, ir piaughi ka ne ſeiei. **22** Bilaia || iam: Iſch burnas tawa ſudiū tawe tar- || ne piktaſis [ſmirde]. tu ſinadams kaip¹⁷ || eſmi ſmo¹⁸ ruſtus, immans ka ʳ[...] padeiau¹⁹, ir || piauians ka ne ſeiau: **23** kam ne dawei peni- || guſ²⁰ mana ant naudas, ir aſch²¹ ateieſ ſu nūma^{e,22} || [Bl. 155^v] buczau atpraſcheſ? **24** Ir bilaia drauge ſtawin- || tiemus: Atimkite nog ia Mina²³, ir dokite || tam kurſai deščimti minu²⁴ tur. **25** Ir || bilaia^f iam: Wiefchpatie, iukaga²⁵ turi deſchim- || ti minu²⁶. **26** Bet ſakau iumus, kaſnam || turinczam bus dota ir apſta tures, bet nog || ta kas ne tur, ir ka tur bus atimta nog ia. || **27** ʳBet ne prietelius mana kurie ne nareia || idant aſch ant iu karaliauciau²⁷, ʳatweſkite || ſche ir numarinkite²⁸ pa mana akim.

GS: ^a vgl. Vg. Vocatis autem decem servis suis ^b Sfk für pundu* □ gl. Mina uel mna || war ... || hundred drachmas || wert, od(er) 100. || Romiſche pfennige ^c Sfk der WSt ant muſu karaliautu ^d Sfk aus apruſe □ gl. ludArium ^e gl. uſuria ^f Sfk für atſake □ Bei Lk 19,28 Abschnittseinteilung C □

KS: ¹ Swaru* ² bilada(m)s ³ gestr. ⁴ pallus ⁵ pa iū ⁶ iog ⁷ koſnas ⁸ Swaras* ohne Streichung in d. GS ⁹ ſwaru* ohne Streichung in d. GS ¹⁰ ſwaras* ohne Streichung in d. GS ¹¹ penkis ſwarus ¹² Gal. tretzias ¹³ Swaras ¹⁴ kurj ¹⁵ iog ¹⁶ ſmag(us) ¹⁷ iog ¹⁸ ſmog(us) ¹⁹ ne padeiau ²⁰ peningu* ²¹ eſch* ²² grudu | Gal. uſiſtku ²³ Swarā ²⁴ ſwaru ²⁵ iukaigu ²⁶ ſwaru ²⁷ unterstrichen ohne Korrektur ²⁸ atwedē numarinkite | atwedē uſmuſchkite □ Bl. 155^r oben re. Luc: c. 19 □

28 Ir tai kalbeies wel pradeia eiti Ierufale- || mapi. 29 Ir staghīfi est, kaip artinaiafi Beth- || phaiap^a ir Bethaniaſp, kalnap kuris wadi- || namas ira Oleaus, ſiſte dweijetā^b Apaſchta- || lū ſawa, 30 biladams: Eikite ing mieſtellī kas || pa akim iuſū^c ira ʾ[ʾprieſch ius ira]¹ ir || kaip ieifite rafſite waikā aſliczas pririſchtā, || ant kuria niekas ſjmanių ne iaia, atriſch- || kite, ir atweſkite man² 31 A iei kas klaus || kam atriſchat? teip iam atſakikite: Wief || chpats ia priſſiwala. 32 Bet nueija kurie || ſiſti buwa, ir atrada kaip kalbeia iemus, || ſtawintī waikā. 33 Bet kaip ie atriſcha wai- [Bl. 156^r] || kā, bilaia wiefchpatis ia iumpi^d, Kam || atriſchat waikā? 34 Bet³ ie bilaia, Wiefch- || pats ia priſſiwala. 35 Ir wede ghī Jeſauſp. || Ir uſjdeiē drapanas⁴ ſawa ant waika, uſū- || ſadina Jeſū. 36 ʾBet kaip eija ghis⁵, klaia dra- || panas⁶ ſawa ant kelia⁷. 37 Ir kaip artinaiaſe || galap kalna Oleiaus, pradeia wiſſas pulkas || makinnanczuſiū^{e,8} dzaugdamies⁹ garbinti Die- || wā balſu didžu ʾdelei wiſū kures regeia || maZnibiū [kurus regeia darbu]¹⁰ 38 bila- || dami: Pagirtas kuris atait wiefchpats¹¹ || karalius wardan Wiefchpaties, pakaius || danguie ir garbe ant aukſchta. 39 Ir ne- || kurie Pharifeuſchū iſch pulka, bilaia || iam. Miſtrai, apbark¹² makinanczioſius¹³ ta- || wa. 40 Kuriemus ghis bilaia Sakau iumus, || iei ſchie tiles, tada¹⁴ akmenei ſchauks.

41 Ir kaip priſtiartinaia, iſchwidens mieſtā, || werke ant¹⁵ ia^f, 42 biladams. Iei paſinņes || butumbei tu¹⁶, a ipatei ſchē diena tawa, || kas ant pakaiaus tawa ira¹⁷, bet nū apdenkta || ira ʾnog akiū¹⁸ tawa. 43 Nes atais dienas ant || tawēs, ʾʾir apims¹⁹ tawe ne prietelei tawa walū || ir ʾapguls²⁰ apims tawe²¹ ir ſuſpaus tawe ʾiſch || wiſur²², 44 ʾir

GS: ^a l. Bethphagap* ^b Sfk aus dweiieta ^c Sfk aus i+ ^d Sfk aus ie* ^e gl. diſcentes ^f Sfk aus iū
□ Bei Lk 19,41 Abſchnittesteinteilung D, zunächſt bei Lk 19,36 eingetragen □

KS: ¹ prieſch ius ira *gestr.* ²< *gestr.* ³ O ⁴ rubus ⁵ O iem ent ⁶ rubus ⁷ kelio ⁸ mokintiniū ⁹ dzaugdamas ¹⁰ delei wiſū darbu kurvs regeia* ¹¹ *gestr.* ¹² draufk [apbark] ¹³ mokintinius ¹⁴ *gestr.* ¹⁵ *gestr.* | ant ¹⁶ *gestr.* ¹⁷ dera ¹⁸ po akim ¹⁹ kaip apguls i iog apſtos ²⁰ *gestr.* ²¹ + Ir padarys ne prietelei tawa wala aplinkui tawe. Ir apguls tawe* ²² iſch wiſū ſchaliū
□ Pv. bei Vs. 41 rot Euang. Dom. 10. poſt Trin. Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 48 rot unterſtrichen □ Bl. 156^r oben re. rot Luc: c. 19. □

prieg ģemes pames tawe¹ ir ſu- || nus tawa kurie^a taweie ira, ¹ir ne paliks² || [Bl. 156^v] akmenin ant akmenia, tadel kaip³ ne paġi- || nai czeſā atlākima tawa.

45 Ir ieieš ing baſņiczę pradeia iſch- || wariti^b pardodanczius^c ir perkanczius, 46 bi || ladams iemus, raſchita ira, Namai mana || namai maldas ira, bet ius padarete ie⁴ namais || ¹latrų [raſbaių]⁵

47 Ir makindawa kiek dienas baſņiczaie, || Bet wiriaufieghi Kaplanų ir Doktorai || ir wireſniej ģmanių, ieſchkaia ia ¹ņuſų- || diti [numarinti]⁶ 48 Nei rada ka padarytų || iam, ¹Nes wiſſas ģmanes^{6a} ¹karefi ant ia || [laikēfi prieg ia]⁷ ¹klaufidami ia⁸.

CAP: XX.

1 Ir ſtaginſi⁹ eſt ¹wienan¹⁰ iſch dienu anų¹¹, ma- || kinanczam iam [...]^d baſņiczai¹² ir^e ſakancziam || Euangeliā, kaip ſuſieja wireſniej Kapla- || nų ir Doktorai [raſchtinikai] ſu ſenniau || ſeis¹³, 2 ir kalbedami tare iam. Sakik mumus, || ¹kake maZe¹⁴ tatai darai¹⁵? angu¹⁶ kas ira || tas kurſai dawe taw tą maZe? 3 Bet || ¹atſakidams^f Jeſus, bilaia iemus^g. Ir aſch || ius ¹wienā ſadī¹⁷ klaufiu: atſakikite man, || 4 Kriſchtijmas Iana, iſchgu dangaus buwa, angu¹⁸ || [Bl. 157^r] iſch ģmanių? 5 A ie dumaia ſawja. bila- || dami. Iei ſakam iſch dangaus, tars: || kamgi ne tikeiate iam? 6 Iei ſakam iſch || ģmanių, wiſſas ģmanes numes¹⁹ mus || akme- neis²⁰: tikrai nes ģinna Iana || prarakā ſantj: 7 Ir atſake ſawe neſĵinan- || czius iſch kur butų. 8 Tadda Jeſus iemus || kalba ¹Nei aſch²¹ ne ſakau

GS: ^a Sfk aus kuris ^b Sfk aus iſchmel ^c Sfk aus p++ ^d Vg. docente illo populo ^e Sfk für Eu* ^f Sfk für re* ^g Sfk der WSt atſakidams iemus ... □ Bl. 156^v unten re. Kustode iſch □ bei Lk 19,45 Abschnittseinteilung E (Sfk aus D) Bei Lk 20,1 Abschnittseinteilung A □

KS: ¹ ir ſu ģemes tawe fuligins | gestr. | Ir ſu ģeme fuligins tawe i.m. Korrektur wiederholt ² nei liks ³ iog ⁴ ios Nasalzeichen in d. GS n. gestr. ⁵ latrų gestr. ⁶ ſuſjuditi gestr. | nuſawinti ^{6a} s. Anm. S. *418 ⁷ priſtoia ģhī ⁸ klaufidams io ⁹ ſtaghīfi ¹⁰ wienā ¹¹ WSt wienā anų dienu ¹² baſņiczoi ¹³ + [ſenefneis] | wireſneis | wiriaufeis ¹⁴ iſch kakias maZes ¹⁵ dirbi | darai ¹⁶ alba ¹⁷ wiena ſadzia | wieno ſadzio ¹⁸ arba ¹⁹ numetis ²⁰ akmenimis ²¹ Tad Ne aſch □ Bl. 157^r oben re. rot Luc: c. 20., unten Mitte Lagenbezeichnung V □

iumus ʽka- || ke maZe¹ schitai darau. 9 Bet || ghis pradeia kalbeti ʃma-
niemus prili- || ginimą ʃchi. Szmagus nekurfai || plantija² winiczę ir
parlamde tą ʃar- || dinikams^{a,3}: a ghis tali buwa⁴ ilgu czefu. || 10 Ir
fawa czefu fiunte winicznikump⁵ tarną || idant iam dotu nog waifiaus
winiczias. || Bet ie tą muschen⁶ paleida tufchtin. || 11 Ir wel antrą
fiunte tarną Bet ie || ir tą ʽmuschdami ʽplakdami⁷ apioke⁸ || ir paleida
tufchti. 12 Ir ant ta fiunte || treti, kuri ie teipaieg paʃeifdami || atmete.
13 Bet bilaia wiefchpats || winiczas, ką weikfiu? fiufiu || sunu mana⁹
mielaghi: maʃu tą regedami, || [Bl. 157^v] bijafis ʽbaidyfis. 14 Kuri
kaip ifch- || wida winicznikai, dumaia fawija¹⁰, || biladami, Schitai
tewainis, ufmuſ- || chkime ghi, idant mumus tektu te- || wonifte^b. 15 Ir
ifchmetę ią¹¹ ifch wini- || czas, ufzumufche ghi. Ką tada da- || rys iemus
wiefchpats Winiczas? || 16 Ateię fugaiſchins winicznikus anus, || ir^c
winicze dos kitiemus. Kak- || tai kaip girdeia, bilaia iam. Tai te || buk
tali. 17 Bet ghis weifdedams^d ing || ios, bilaia. A kas tada tai ira kas
|| rafchita ira, Akmo kuri atmete^e re- || meſnikai, tas ſtaias akmo¹²
kampa^f. || 18 Kiekwienas kurfai puls ant ta akmenia || paſiſeis¹³, bet
ant kuria ghis puls, futru- || pins ghi. 19 Ir iefchkaia wireſnieghi ||
kaplanų ir Daktarai idant ghi ſu- || gautų taieg hadiną, bet bijaias ʃma-
|| nių, paſina nes ʽkaip iumpi^{g,14} || kalbeia priliginima tą. 20 Ir
paſergdi- || nedami fiunte paſselleienczius^{h,15}, kurie || radituſe, kaip
kada teifeis ʽgerais butų, || [Bl. 158^r] idant prigautų ghi kalbefija¹⁶, ir
atraditų || ghi Wirauſibeiⁱ ir maZnibei || Staraf¹⁷. 21 Ir klaufe ghi,
biladami: Miſ- || trai¹⁸, ʃinam kaip¹⁹ tikrai kalbi ir makini, || ne ad-
badams perſonas²⁰, bet kiel²¹ Diewa ʽteifei || ʽtikrai²² makini. 22 Er

GS: a> gl. coloni b gl. hæreditas c Sfk für et* d Sfk aus weif++++ e Sfk aus atmes f Sfk aus ca
g> Sfk für ape ios h gl. infiatores i Sfk für maZnibei □ Bei Lk 20,9 Abschnittseinteilung B, bei
Lk 20,19 Abschnittseinteilung C, bei Lk 20,21 Abschnittseinteilung D □

KS: ¹ ifch kakias maZes ² priprowija [plantija] | plantija gestr. | + pataife ³ + [Winicznikams]
| Winicznikams [ʃardinikams] | ʃardinikams gestr. | + darʃinikamus* ⁴ ifchbuwa ⁵< wini-
cznikump ⁶ + [ifchplakę] | muschen gestr. ⁷ muschdami gestr. ⁸ apioke ghi ⁹ fawa ¹⁰ fawije
¹¹ io ¹² akmenim ¹³ Gal. ſudufch ¹⁴ iog ant iu ¹⁵ spiegas ¹⁶ bekalbanti ¹⁷ Staraf^{to} ¹⁸ Miſ-
tre ¹⁹ iog ²⁰ perſonos ²¹ keli ²² teifei gestr. □ Bl. 158^r oben re. rot Luc: c. 20. □

ʽtikra ira¹ meſſewa² ʽ doti CieCaru³, angu⁴ ne? 23 Bet re- ʽ gedams⁵
 wiliu iu, bilaia iemus, kam ʽ mane gundat⁶ ʽ meginnatʽ? 24 ʽ paradiket
 ʽ man⁷ grafchin^a. Kiena tur ebroſa ir ʽ uſuraſchima? Atſakidami bilaia
 iam, ʽ CieZaraus. 25 Ir bila iemus. Attado- ʽ kite tada kas ira Cie-
 Zaraus, CieZaru⁸: ʽ ir kas ira Diewa, Diewu. 26 Ir ʽ ne galeia⁹ ʽ ʽjad
 ia¹⁰ ʽ barti ʽ kaltintiʽ¹¹ pa akim ʽ ſmaniū: ir nuſiſtebeghi¹² iſch atſaki-
 ʽ ma ia ʽ tileia ʽ nutillaʽ¹³. 27 Ataię ʽ tada niekurie iſch Sadduceu kurie
 ʽ ne ʽ tik prikelima^b ir¹⁴ klaufe ghi, 28 biladami, ʽ Miſtra¹⁵, Moyſes¹⁶
 raſche mumus, Jei ʽ kuria bralis materi turedams numirs, ʽ ir be waiku
 bus, tada teweda ia bralis ʽ materi anā, ir te prikel ſemeni ʽ waifiu ʽ
 braliu ſawam. 29 Buwagi nu ſeptini bralei ʽ [Bl. 158^v] a pirmas wede
 materi, ir numire be ʽ waiku. 30 Ir ſekanſis^{c,17} paeme ię, a ir ʽ tas nu-
 mire be ſunaus¹⁸. 31 Ir tretifiſis we- ʽ de ię. Teipaieg ir wiſi ſeptinei¹⁹,
 ir ʽ ne palika ʽ ſemenia ʽ waifiu²⁰ ir nu- ʽ mire. 32 Paſkucziaufei nu-
 mire ir ʽ mate. 33 priſikielime tada, kiena bus ʽ materiſchke? kadangi
 ſeptini ię wedę ʽ buwa. 34 Bilaia iemus Jeſus, Wai- ʽ kai ſcha ſwieta
 weda^d ir^e nu- ʽ tek: 35 bet thie kurie werti bus ſiwata ʽ ana ir pri-
 ſikelima iſch numiruſu, ʽ nei nutekes, nei weſ materi, 36 negi²¹ ta-
 ʽ liaus mirti gales nes ligus ira Ange- ʽ lamus, ir ira ſunus diewa^f,
 kadangi ʽ ira ʽ ſunus priſikelima^g. 37 Bet kaip²² ʽ numire kielfis²³, ta-
 tai ir Moyſes para- ʽ de ʽ paſ^h erfchkieczius^{24,25}, wadindams ʽ Wiefch-
 pati, Diewa Abrahamā, ir Die- ʽ wa Iſaaka, ir Diewa Jacuba. 38 Bet ʽ
 Diewas ne ira numiruſiu, liſch giwu- ʽ iu Diewas: nes iam wiſi giwi
 ira ʽ 39 Bet atſakidami nekurie Daktaru, ʽ bilaia iam. Miſ- ʽ trai²⁶,
 gerai kalbeiei ʽ [Bl. 159^r] 40 Negi²⁷ driſa ia taliaus ka klaufiti.

GS: ^a gl. groſchen (*Sfk aus pf*) | gl. Denarius* ^b s. Anm. S. *419 ^c l. ſekantis ^d *Sfk für nutek**
^e *Sfk aus +* [^f *desideratum editoris*] ^g gl. % confortes et capaces refurrectionis ^h *Sfk für ſec** □
 Bl. 158^v unten re. Kustode Nei □ Bei Lk 20,27 Abschnittseinteilung E □

KS: ¹ dęra ² padotkā + dani ³ CieZarui ⁴ arba ⁵ ghis regedams ⁶ gundinat ⁷ paradiketiēm
⁸ CieZarui ⁹ anis ne galeia ¹⁰ ʽjadzo io ¹¹ peikti | kaltinti ¹² nuſiſtebeghe ¹³ tileia *gestr.*
¹⁴ *gestr.* ¹⁵ Miſtre ¹⁶ Moyſeſchus ¹⁷ antraſis ¹⁸ Gal. waifiuſ ¹⁹ ſeptini ²⁰ ſemenia *gestr.*
²¹ nei ²² iog ²³ kelfis ²⁴ krumā | krumus ²⁵ paſ krumus budams ²⁶ Miſtre ²⁷ Negi *gestr.*,
dafür Bl. 158^v unten re. Kustode Nei in den Text einbezogen □ Bl. 159^r oben re. rot Luc: c. 20.
 21. □

41 Bet bilaia iemus, kaipa šaka Chriftu || šanti funu Dawida: 42 a pats Dawids šaka || Knigafu pfalmu, Bilaia panas panu || manam, šefkes pa dešchines mana, 43 iki || paguldifu ne prietelius tawa šoleliu || kaiu tawa? 44 Dawidas tada¹ għi panu || wadinna. a kaip tada funus ia ira?

45 Ir girdent wišiemus šžmaniems, || bilaia Apaschtalams šawiemus². 46 Sauga- || kites nog Daktaru kurie nar waikšch- || czati ʿrubofa il- gofu^{3 1a}, ir radi prijm || šweikinimus ant uliczu⁴, ir wiraufeis || šed Sinagogafu ir Collaciofu, 47 kurie || rija ukis⁵ naščliu, paradidami^b ʿilgas || maldas⁶. Schite didešne⁷ ims prašjudima.

CAP: XXI.

1 Bet kaip pašwiltireia, išchwida || anus⁸ kurie affiera [...] ^c deia ing ʿDiewa škrine^{d,9} || 2 Išchwida teipaieg ir naščle ubage de- || dancze du iodikiu. 3 Ir bilaia, Išch tiesas, || šakau iumus, šchi ubage naščle, daugiaus || ideia ʿne kaip¹⁰ wišsi kity, 4 nes šchie wišsi, || išch apšta^{e,11} šawa deia ing ʿškrine Diewa^{f,12}: || bet šchi išch ʿubagiftes [nuštak+ma]¹³ šawa || [Bl. 159^v] wišsa šawa turtu¹⁴ dawe.

5 Ir kalbantiemus nekuriemus ape bažni- || czen kaip gieraais ak- meneis ir dawa- || namis¹⁵ apgrašinta buwa, bilaia. 6 Atais || czešas kaip¹⁶ nog wišsa ta ka regite, ne || palikšis akmo ant akmenia¹⁷, kuris ne || butu¹⁸ ʿišchpuštitas [išcharditas]¹⁹ 7 Bet || klaufe ia, biladami, Miš- trai kada tai bus, ir kas šženklas ʿkada tatai pra- || fides²⁰? 8 A ghis šake; Saugakites || idant ne butumbit išchwesti²¹. nes daugia || atais wardan mana, biladami, ašč || efmi, ir czešas artinaiaše. Ne eikite ||

GS: ^a gl. Stola ^b gl. familiare ^c Vg. munera sua ^{d>} gl. GaZophila:<cium>* ^e gl. abunda<n>tia ^f ŪF, vgl. Vg. in munera Dei □ Bei Lk 21,1 Abschnittseinteilung A, bei Lk 21,5 Abschnittseinteilung B, bei Lk 21,9 Abschnittseinteilung C □

KS: ¹ gestr. ² šawa ³ ilgofa ⁴ uliczias Nasalzeichen der GS n. gestr. ⁵ ukius ⁶ ilgā malda ⁷ didešni ⁸ <bagatus* ⁹ + [paškarbicze] Šfk aus paškarbicze | Diewa škrine gestr.* ¹⁰ nei ¹¹ pra- bangos ¹² paškarbicze ¹³ nuštak+ma gestr. ¹⁴ papeneijma | papeneijma gestr. ¹⁵ gl. Gal. Kleinoten □ Gal. Giergieriems ¹⁶ iog ¹⁷ akmens ¹⁸ bus ¹⁹ išchpuštitas gestr. ²⁰ tos pradžios* ²¹ išchwadžoti □

paskui ių. **9** Bet kada girdefite ape || kari¹ ir maišchtus, ne nufsigan-
fkite, || nes tai tur pirm nufsidoti, bet dabar || gala nera toiaus².
10 Tada bilaia || iemus, kielfis įmanes prišch įma- || nes, ir karalįfte
priešch karalįfte, || **11** ir bus didi drebeiimai įemes bei išch || bei the,
ir badai ir ʾmarai [pawietris]³ || ir fufigandimai, ir išch dangaus || įen-
klai bus didi. **12** Bet pirm wiſa || [Bl. 160^r] ta ʾrankas des ant iufų
lius fugaus⁴ ir || perfekdines, padodami ius ing Sinagogas || ir tem-
niczas, ir traukdami pa akim kara- || liu ir Staraftų delei warda mana.
13 Bet || tai iemus^a nufsidos ant liudima^b. **14** ʾTadel || ʾdekite schirdin^c
ſawa ne dumati¹⁵ kai- || pa atſakifite^d **15** nes aſch doſiu iumus || burną
ir išchmintį, kurų ne gales ʾpriešch- || tarauti ir priešchkalbeti^e wiſi ne
prietelei || iufų. **16** Bet⁶ buſite išchdoti nog⁷ gun- || ditaių⁸ ir bralių, ir
gienczių ir priete- || lių, ir niekurius⁹ išch iufų numarins¹⁰, || **17** ir bu-
ſite ne apikantai wiſsiemus delei¹¹ || warda mana, **18** ir plauks nogi
galwas || iufų ne prapuls. **19** per kantrumą uſų- || laikikite duſchas
iufų. **20** Bet kada re- || gefite apimamą Jeruſalem kariu, tada įi- || na-
kite kaip¹² artinaias išchpuſtįmas ia. || **21** Tada kurie Szidawai bus,
te bega ant kalnų || ir kas widui ira, te atſtaia, ir kas ant || ʾįemes ira
[lauka]^{13,13}, tas te⁸ ne įeit¹⁴ ʾin ghi¹⁵. || **22** nes tai ira dienas ʾpaifch-
kaghima^h [pagie- || įimma] attakia¹⁶, idant butų išchpildita || wiſ kas
raſchita ira. **23** Bet beda || fiunkiamus [nieſchczamiſ] ir įindancza- ||
[Bl. 160^v] miſ toſų dienaſų, nes bus didis fuſpaudi- || mmas ant įemes,
ir ruſtibe ʾtamus¹⁷ įma- || niemus¹⁸. **24** Ir puls nog¹⁹ kallawija, ir bus

GS: ^a ŪF, vgl. Vg. vobis in testimonium ^b gl. ʾ ut habeatis q(uod) teſte- || mini aduerſus illos, q(uum) || [c]ilicet salutem illis annun- || tiaueritis. ^c Sfk für schirdike* ^d gl. ʾ Hebr(aismus): quem Math. 10 || et Marc. 13. exponu(n)t || his Verbis Ne ante || ſolliciti ſitis q(ui)d lo || quamini: neque || meditemini. ^e ŪF, vgl. Vg. resistere, et contradicere ^f ŪF, vgl. Vg. et qui in regionibus, non intrent in eum ⁸ Sfk aus ne ^h s. Anm. S. *419

KS: ¹ karus Nasalzeichen der GS n. gestr. ² teip arti ³ pawietris gestr. ⁴ rankas des ant iufų gestr. ⁵ schirdije ſawa ne rupinkites ⁶ O Ius ⁷ gestr. ⁸ gunditaių iufų ⁹ nekurius ¹⁰ uſawins ¹¹ zweites ʾe, verdeutlicht ¹² iog ¹³ įemes gestr. ¹⁴ eit ¹⁵ widuna ¹⁶ pagieįimma gestr. ¹⁷ temus ¹⁸ ant tų įmonių ¹⁹ išch □ Pv. bei Vs. 25 rot Euang. Dom: 2. Adventus. Perikopenbeginn und Perikopenende in Vs. 36 rot unterstrichen □ Bl. 160^r oben re. rot Luc: c. 21. □

|| nuwesti ing kalleghima ing¹ wiflas fma- || nes, ir Jerusalema bus suminta² nog³ paga || niu, ¹ikki ifsipildis czevas paganiu^a

25 Ir bus fjenklai faleie⁴ ir meniesija⁵ ir || fwaisdesa, ir ant femes fufpaudimas || fmaniu delei nufiminuma⁶, uzejmas || mariu ir wilniu, 26 dzustantiemus fma- || niemus delei bijaghima⁷, ir laukima kuris || atais ant wiflas femes. nes maZny- || bes dangaus pasikrutins: 27 ir tada reges || sunu fmagaus atentu debesija su maZ- || nibe dide ir garbe. 28 A kaip tatai pra- || fides paswilkterekite⁸ ir pakielkite⁹ gal- || was iusu, nes artinasi atpirkimas iusu || [ifchgielbejmas] 29 Ir fake iemus || priliginima, Weifdekite figaus medu ir || wiflus medzius. 30 Kada fpragsta¹⁰, finat || kaip¹¹ arti ira wafara^b. 31 Schiteipa ir || ius kada regesite tai prafidedat^{c,12}, || finakite kaip¹³ arti ira karalyste Diewa. || 32 Ifch tiefas kalbu iumus, ne praeis¹⁴ || gimine ta, ikki tai wis bus. 33 Dan- || [Bl. 161^r] gus ir feme praeis [atfimainis], || bet^d ffadei mana ne praeis. 34 Bet¹⁵ da- || bakites idant ne butu schirdis iusu apfun- || kintas apfirimu ir apfigierimu ir^e || rupestimis scha fziwata, ir kaip ne uf- || eitu ant iusu umai diena ta, 35 nes kaip || fzebangas uzeis ant wiflu, kurie ant wiflas || femes giwen 36 Tadelei iautekite, wiflada¹⁶ mel- || damies, idant wertu butumbite ifchwenkti || ta wifla kas bus, ir ftaies¹⁷ pa akim su- || naus fmagaus.

37 Bet diena¹⁸ makindawa bafni- || czai, a naktimis^f ifcheies budawa || ant kalna kuris wadinnams ira Oliueti¹⁹. || 38 Ir wiflas fmanes rita metu eidawa || iapi bafniczan, ¹ia klaufitu²⁰.

GS: ^a gl. ꝛ. donec expleta fue- || rint tempora q<ui>b<us> De<us> || pasurus est Israeli- || tas diuexari a gen- || tib:<us> ^b Sfk aus wals ^c Sfk für esā ^d Sfk aus + ^e Sfk aus + ^f Sfk für di □

KS: 1 pra 2 sumintas* 3 gestr. 4 fauleie 5 menesije 6 nufiminije 7 bijaghimo 8 paswilkterekite 9 pakelkite 10 anis fpragsta 11 iog 12 verdeutlicht: prafideda<n>t Nasalzeichen der GS n. gestr. 13 iog 14 + atfimainys 15 O 16 wifladai 17 froweti 18 dienamais Nasalzeichen der GS n. gestr. 19 Oleaus 20 klaufitu io | idant klaufitu io* □ Bl. 161^r oben re. rot Luc: c. 21. 22. □

CAP: XXII.

1 Ir artinaiafi^a Schwente ʽne rauginima¹, || ʽkuri wadinama ira² Welika:
2 ir iefchkaia || wirefnieghi kaplanu ir Daktaru^b kuro budu || ghi uʽzu-
mufchtu³, bet bijaia⁴ bijaiasi ʽmani. || 3 Bet⁵ ieies buwa Satanas ing
Iudaſchu || ʽkuris || pawarde buwa^c wadinamas Ifkari- || otes^d, wiena⁶
ifch dwilikas^e: 4 ʽIr nueies⁷ || [Bl. 161^v] kalbeia fu wirefneis kaplanu,
ir wirau || fibemis⁸ kuro budu ʽghi ifchdotu iemus⁹ || 5 Ir ʽprafsidzuga
ie¹⁰, ir fudereia¹¹ iam doti || penigu¹². 6 Ir¹³ ghis ʽjadeia, ir iefchkaia
ʽcʽe- || fa hadna ʽpataguma¹⁴, idant ʽifchdotu || ghi¹⁵ be maifchta.

7 Bet aiija¹⁶ diena ʽne rauginima¹⁷, kure || tureia buti ʽpamufchtas
ʽpapiautas¹⁸ awi- || nelis Weliku. 8 Ir fiunte Petra ir Iana || biladams,
Eme¹⁹ pagatawiket²⁰ mumus We || likas, idant walgitumbim. 9 Bet ie
bilaia || kur nari idant pagatawitumbim²¹? 10 Ir || bilaia iemus, Da-
bakites kaip ieifit || ʽing miefta²² futiks ius ʽmo nefchans || ʽfana
ʽkragu wandenia²³, sekite ghi || ing ukin ing kuri ieis²⁴, 11 ir tarkite
uki || niku²⁵. Saka taw miſtras, kur ira pa- || dware kur welika²⁶ fu
apaſchtalais ma- || na walgifu? 12 ʽIr ghis²⁷ paradis iumus || ʽdide
weczernicz²⁸ ʽifch- || grinſta ʽplitamis ifchgrinſta²⁸ the pa- || taifikite.
13 Anie eidami atrada kaip ʽie- || mus pafake²⁹, ir pagatawiſa We-
lika³⁰.||

GS: ^a Sfk aus atinaiafi ^b ŪF, vgl. Vg. principes sacerdotum, et Scribae ^c Sfk aus kuria pawarde
buwa* ^d Sfk aus Ifc* ^e Sfk aus + ^f Sfk für weczerniczę didę □ gl. coenaculu<m> ^g gl. Stratum
□ Bei Lk 22,1 Abschnittseinteilung A; bei Lk 22,3 Abschnittseinteilung B; bei Lk 22,7 Abschnitts-
einteilung C □

KS: ¹ ne rugufios dūnos | prefnui ʽ ² wadinama ³ fudziap detu | nuʽawintu ⁴ bijaiasi ⁵ O
⁶ wienas *Korrekturfehler*, vgl. Vg. unum de duodecim ⁷ tas nueies ⁸ ++fch | wiraufeis ʽmani
⁹ ghi iemus ifdraditu ¹⁰ anie ¹¹ ie prafsidzuga dereia | ie prafsidzuga ir dereia ¹² penigus
¹³ A ¹⁴ cʽeſa hadna *gestr.* ¹⁵ WSt ghi ifchdotu | ghi ifdraditu ¹⁶ ataia ¹⁷ ne raugufios duonos
| prefnui ¹⁸ pamufchtas *gestr.* ¹⁹ Eite ²⁰ pataifikite ²¹ pataifitumbim ²² mieftana ²³ wie-
dra* ²⁴ eis ²⁵ ſkinikui ²⁶ Welikas *Nasalzeichen der GS n. gestr.* ²⁷ A tas ²⁸ ifchgrinſta |
plitamis ifchgrinſta *gestr.* ²⁹ ghis pafake ³⁰ Welikas *Nasalzeichen der GS n. gestr.* □
BNT(F): Bl. 161^v am re. Rand leichter Textverlust □

[Bl. 162^r] 14 Ir kaip ataija hadina, sedafi, ir dwilika¹ || Apaschtalu fu io, 15 ir bilaia² iemus ʳgiedi- || mu geidziu³ ʳta Welika⁴ walgiti fu iumis || pirm ʳne kaip⁵ kientefiu⁶. 16 Bilau nes iumus, || kaip⁷ ʳisch nu ne walgifu ię⁸¹⁹ ikki ifsipil- || dis karalyfte¹⁰ Diewa. 17 Ir emes kelika¹¹ || dekawaia, biladams, Imkite ir¹² dalikite terpei¹³ || sawes: 18 nes bilau iumus, kaip¹⁴ ne gierfiu || isch waifiaus winas^a, ikki karalyfte Die- || wa ateis. 19 Ir eme¹⁵ doną dekawaia || ir lauße, ir dawie iumus, biladams, tai || ira kunas mana, kursai ufß ius ira || dodamas: tatai dariket ant mana atmi- || nima. 20 Teipaieg ir kelika kada buwa || weczeraie⁺⁺¹⁶, biladams, Tai ira kelikas || ʳnauias Testamentas¹⁷ kraughie¹⁸ mana, kurs || ufß ius bus pralietas. 21 Betaig taskat || ranka ischdodancza mane, fu manimi || ira ʳpas itala¹⁹. 22 ʳA sunus²⁰ þmagaus eit, || kaip iam likta^b ira, bet ʳbeda þmagui tam²¹, || per kuri ischdodams ira. 23 Ir ie pradeia || klausti terpei²² sawes, kas isch [...] ²³ kuris || tatai daritu.

[Bl. 162^v] 24 Kielefi teipaieg ir ʳbarnis [waidas]²⁴ || terpei²⁵ ių, kursai isch ių didefnis²⁶ butu. 25 Bet || bilaia iemus, Karalius²⁷ pahanių panawaia, || ʳir kurie tur maZę wadinami ira giera- || dieiei²⁸. 26 Bet ius ne teip: isch kursai didef- || nis ira terpei²⁹ iufu, ʳʳ¹³⁰ ʳefsi^c¹³¹ kaip maşefnis; || ir kursai wirefnis ira, kaip³² fluşianfis³³, || 27 Nes kursai³⁴ didefnis ira³⁵: kursai lied, an- || gu³⁶ kursai fluşija? ar ne tas kursai sed? || Bet asch terpei³⁷ iufu efmi kaip fluşianfis³⁸ || 28 a ius este kurie ifsilaiket [...] ³⁹ gundinimofa⁴⁰ || mana. 29 Ir asch gatawiju iumus, kaip

GS: ^a gl. uitis ^b gl. definitum ^c s. Anm. S. *421 □ Bei Lk 22,21 Abschnittseinteilung D; bei Lk 22,24 Abschnittseinteilung E □

KS: ¹ dwiliks ² ghis bilaia ³ gieidsams geidziu | fu pageidimu gedaiau ⁴ tas Welikas Nasalzeichen der GS n. gestr. ⁵ nei ⁶ kencziu ⁷ iog ⁸ ies Nasalzeichen der GS n. gestr. ⁹ isch to ne walgifu | ne walgifu nug tas ¹⁰ karalytaie ¹¹ duną | kelika ¹² gestr. ¹³ tarp ¹⁴ asch ¹⁵ Gal.? emes ¹⁶ weczeraies ¹⁷ nauia Testamenta Korrekturfehler, vgl. Vg. Hic est calix novum Testamentum in sanguine meo ¹⁸ krauije || GS u. KS rot unterstrichen ¹⁹ ufß itala ²⁰ Sunus ²¹ WSt beda tam Szmagui ²² tarp ²³ ių ²⁴ barnis gestr. ²⁵ tarp ²⁶ wirefnis | wiriaufiu ²⁷ Karaley* ²⁸ Gal. a maczneij, ira || wadinami, mi- || laftiwais panais ²⁹ terp ³⁰ te ³¹ te buk ³² te ftow ³³ fluşianikas (l. fluşinikas) | luga ³⁴ katras ³⁵ gestr. ³⁶ alba ³⁷ terp ³⁸ fluşinikas | luga ³⁹ fu manim ⁴⁰ gundimofa □ gl. zu Vs. 19 M. 26 || R. 14. || 1 Cor. 11. □ Vs. 28–30 unterstrichen □ Bl. 162^r oben re. rot Luc: c. 22 □

|| man pagatawija tewas mana, karalyſtę: **30** ida<n>t || walgitumbit ir giertumbit^a ʽpas || ſtałā¹ mana || Karaliſtai mana, ir ſieſtumbit ant kreflų || ſudidami dwiliką giminių² Iſrael. **31** Ir || tare wiefchpats Simonui, Simon, taſkat || Satanaſ gieidžia³ iuſų, idant ſijatų ius, || kaip kwieczius, **32** bet aſch meldziau⁴ uſſ ta- || we, idant ne liautunſe wiera tawa, ir || tu ne⁵ kadaifgi priſiwerſtas⁶, ʽſtiprink bra- || lius tawa⁷. **33** Ghis tare iam, wiefchpatie || gatawas eſmi ſu tawimi ʽing tamniczę⁸ ir || ʽing ſmertį⁹ eiti. **34** A ghis tare, Sakau taw || Petrai, ne pragys ſchę diena gadys¹⁰, net^b || [Bl. 163^r] kada^c tris kartus uſſuſiginſi, kaip¹¹ manęs ne || paſinſtai. **35** Ir bilaia iemus, kada || ſiuncziau ius be maiſellia ir^d, kalytas || ir czebatų¹²: ʽar ſtakaiate¹³ ka? A ie bilaia, || Nieka. **36** Bilaia tadel iemus, A nų || iei kas tur maiſelin, te ima, teipaieg || ir kalytą, ir kurſai ne tur te pardod || ſermegą ſawa, ir te nupirk kardą. || **37** Bilau nes iumus, kaip ir tai || ʽkas raſchita ira, tur || buti iſchpildita mane¹⁴^e Ir¹⁵ ſu piktaifeis¹⁶ || ira paſkaititas, nes kas ape mane (ra- || ſchita ira) ʽgałā tur¹⁷. **38** Bet ie bilaia, || Wiefchpatie, ſchiſkat du kardu czia¹⁸. A ghis || bilaia iemus, ʽgana ira¹⁹

39 ʽIr iſcheies, eia kaip buwa paiunkęs || ant kalna²⁰ Oleaus. Ir ʽſekę ghį eſt²¹ || Apaſchtalai ia²². **40** Ir ʽkad+ ateiją wietāſp²³, || bilaia iemus, Melſkites^f ieib ʽ+++++²⁴ || ing ʽgundinimą²⁵²⁶ **41** Ir atſtoia^g || nog ių kaip kada akmenia²⁷ metį, ir || klaupęs kieleis²⁸ meldefi, **42** biladams²⁹. Tewai³⁰ || iei nari, atimk ſchi keliką nog manęs, || Betaig ne mana walia, liſch tawa ʽte || buki³¹. **43** Ir paſſirade iam Angelas iſch ||

GS: ^a l. ir giertumbit ^b Sfk für kaip* ^c s. Anm. S. *421 ^d Sfk aus maiſc* ^e Sfk der WSt dabar tur buti iſchpildita, kas raſchita ira ^f Sfk aus O* ^g Sfk für +++++ ak++++ ^h Bei Lk 22,33 Abſchnittseinteilung F; bei Lk 22,37 Abſchnittseinteilung G; bei Lk 22,39 Abſchnittseinteilung H; bei Lk 22,42^b Abſchnittseinteilung I □

KS: ¹ uſſu ſtałā ² gimines ³ gieide ⁴ meldziauſi ⁵ gestr. ⁶ priſiwerſda<m>s ⁷ ſawa ⁸ temni-cza ⁹ ant ſmerties ¹⁰ gajdys ¹¹ iog ¹² kurpių ¹³ bau ne ſtakaiate ¹⁴ gestr., Korrekturfehler, vgl. Vg. in me ¹⁵ Ghis ¹⁶ + [iſbradneis] | piktaifeis gestr. ¹⁷ to galas ira ¹⁸ gestr. ¹⁹ pakanka ²⁰ Gal. Ir iſcheija || pagal ſawa || paiunkima || ant kalna ²¹ ei (l. eia) paſkui ghį ²² gestr. ²³ iſchkakes the ²⁴ ateitumbit ²⁵ gundimą ²⁶ Gal. ing pagundimą ne inpultumbite ²⁷ akmenio ²⁸ kelioſā ²⁹ ir biloio ³⁰ Tiewe ³¹ te ſtow □ Bl. 163^r oben re. rot Luc: c. 22 □

dangaus ftiprindamas ghī. **44** Ir ʿftaghisi¹ eʿt² || [Bl. 163^v] ʿʿkaip³ emeš⁴ fu ʿmerti, ilgiaus meldefi. || Ir buwa prakaitas ia, kaip ʿschla-kai || krauia laščancza ant ʿšemes. **45** Ir ʿkaip || keles nog maldas, ir ataīja⁵ Apafchta- || lump ʿawump, atrada⁶ ios mieganczius || del ʿmutka⁷. **46** Ir bilaia iemus. Ka mieg- || ʿte⁸? Kielkites, melʿkites⁹ idant ne ʿiei- || tumbite¹⁰ ing pagundimą.

47 Bet iam dabar kalbant, ʿschifkat pul- || kas: ir kuris wadinams buwa Judafchus, wie || nas ʿisch dwilikas, eia pirm ių, ir prifiarti- || naia Jefaufp idant ʿpabuczotų ghī¹¹. **48** A Je- || fus bilaia iam, Iūdafschau, ar¹² buczawimu || ʿischdofi funu ʿšmagaus? **49** Bet ʿkaip regeia¹³ || thie kurie ʿprieg^a ia¹⁴ buwa, kas butų¹⁵ || bilaia iam. Wieschpatie, ʿar kardu muʿschim¹⁶. **50** Ir ʿischtika wienas ʿisch ių tarną wiraufia || kaplanų: ir ʿnukirta auʿi ia¹⁷ deʿschinė: || **51** Ir atʿakydams Jefus bilaia: ʿDokite pakaių, || ik talei^b. Ir kad paliteia¹⁸ auʿi ia, ʿischgi- || de ghī^c. **52** Bet bilaia Jefus anumpi ku- || rie ataia iapi, wirefniumpi kaplanų, || ured-nikump baʿŋniczas, ir wirefniumpi¹⁹. || [Bl. 164^r] Kaip Latrap ʿischeiat fu kardais ir wiefdais? || **53** Kiek dienas fu iumis buwau baʿŋniczai²⁰, a || ne ʿischtieʿet ranką ant manes. bet ʿschitai || ira hadina iufų, ir maZnibe²¹ tamfibių.

54 Bet²² ie ghī fugawę²³, nuwede ing na- || mus wirefnia kaplanų. Ir²⁴ Petras ʿseke ghī || ʿisch tala. **55** Ir kaip fukure ugnį widui dwara, || ir sedientiemus iemus aplinkui, buwa Petras || ʿwidui iu [terpei ių]²⁵. **56** Kurį kaip ʿisch- || wida merga sedinti ʿprieg ugnies [ʿwakes]²⁶ || ʿir kaip buwa apʿwalgiufi ghī²⁷, bilaia, Ir || ʿschis fu io buwa. **57** Bet ghis uʿsigine²⁸ ia²⁹, || biladams, Matrifchke ne paʿŋinstu ia. **58** Ir || pa

GS: ^a Sfk für fu ^b gl. f: <cilicet> res ip<ſ>a p<er>ue- | nire debuit ^c Sfk für ie □ Bei Lk 22,44 Bl. 163^v oben li. Abschnittseinteilung K; bei Lk 22,47 Abschnittseinteilung L; bei Lk 22,45 i.m. die Buchstaben a | h | L, ihre Bedeutung n. erkannt, s. BNT(F); bei Lk 22,54 Abschnittseinteilung M; bei Lk 22,55 Abschnittseinteilung N □

KS: ¹ ftaghisi ² tikofi ³ iag ⁴ + [imdam] | emeš gestr. ⁵ keles nog maldas ataīja ⁶ ir rada ⁷ ʿmutkas ⁸ miegte ⁹ melsketes ¹⁰ impultumbit ¹¹ ghī buczotų ¹² gestr. | ar ¹³ regedami ¹⁴ fu io ¹⁵ deiafi ¹⁶ ar kirfim kardu ¹⁷ nukirta iam auʿi ¹⁸ liteia ¹⁹ wiriaufump ʿšmanų ²⁰ baʿŋniczaie ²¹ maZe ²² O ²³ fugauda ²⁴ A | Bei ²⁵ widui ių gestr. ²⁶ pas ugnį ²⁷ ir ap- ʿwalgiufi ghī | apʿwalgiufi ghī ²⁸ uʿʿsigine ²⁹ io □ Bl. 164^r oben re. rot Luc: c. 22. □ BNT(F): Bl. 163^v am re. Rand leichter Textverlust □

maſa¹ kits regedams ghi, bilaia: Ir || tu iſch anu eſi. Bet Petras bilaia. || O ſmagau, ne eſmi. **59** Ir pa walandai, || kaip kada pa wienas hadinas ſtiprinaia² tai [...] ³, biladams, Iſch tiefas, ir ſchis ſu io buwa, || nes Galileiſchkas⁴ ira. **60** Ir bilaia Petras, || Szmagau, ne ſinau ka ſakai. Ir toiaus || ſcham⁵ dabar be kalbant, pragyda gaidys. || **61** Ir apſigriſęs wiefchpats weiſdeja⁶ ʽing Petra⁷ || [Bl. 164^v] Ir ʽatmine Petras ſadzia⁸ wiefchpaties, kaip^a || ʽkalbeia [tare]⁹ pirm ʽne kaip¹⁰ gaidis¹¹ praxis || tris kartus manęs uſuſiginſi. **62** Ir iſcheies || ʽlaukan Petras^b, ʽwerkie kartei¹². **63** Ir || wirai kurie tureia Jeſu, ʽapioke¹³ ghi muſch- || dami¹⁴:

64 Ir uſdengdami, muſche weida^c || ia, ir klaufe ghi, biladami, prarakauki¹⁵ || kurſai ira tas, kurſai¹⁶ tawe muſche¹⁷? **65** Ir || kita daug blufnidami kalbeia priefch ghi.

66 Ir kaip praaufcha, ſuſsieja wiref- || niej¹⁸ ir wirefniej kaplanu ir daktarai || raſchtinikai¹ ir wede ghi ing rada ſawa || **67** biladami: Jei tu chriſtus eſi, paſsakik mu- || mus. A ghis kalbeia iemus: Iei ſakau || iumus, ne tikeſite man: **68** a iei klaufiu ius. || ne atſakiſite man, neg¹⁹ paleiſite manęs. **69** Bet || iſch²⁰ ſcha czefa ſedes²¹ ſunus ſmagaus pa de- || ſchines maZnibes Diewa. **70** Tadel bilaia wiſi || ʽtada tu²² eſi ſunus Diewa? Ghis tare: || Ius ſakate, nes aſch eſmi. **71** Bet ie bilaia || Ka be geidzem liudima? patis nes iſch || naſru ia girdeiname²³.

GS: ^a Sfk aus kuro ^b Sfk der WSt Petras laukan ^c Sfk für ghi □ Bei Lk 22,61^b Bl. 164^v oben li. Abschnittseinteilung O; bei Lk 22,63^b Abschnittseinteilung P; bei Lk 22,66 Abschnittseinteilung Q □

KS: ¹ maſo ² ſtiprina ³ Gal. kitas ⁴ Galileiczikas ⁵ iam ⁶ pawifdeia ⁷ ant Petro Nasalzeichen der GS n. gestr. ⁸ WSt Petras atmine ſadzia ⁹ taręs buwa ¹⁰ nei ¹¹ gaidys ¹² didei nuſsiwerke ¹³ iſkes io ¹⁴ apioke ir muſche ghi ¹⁵ prarakau ¹⁶ kas ¹⁷ iſchtika ¹⁸ wirefniej ſmaniu ¹⁹ nei wel ²⁰ nog ²¹ ſeſis ²² O wienok ²³ tai girdeiname □

CAP: XXIII.

[Bl. 165^r] 1 Ir ʽkelufi wiſsa daugibe¹, nuwede ghī ʽ Pilatap, 2 Ir pradeia ant ia ſkunſties, biladami: ʽ Schī randam atkraipanti² ʽ ʽmanes muſu, ir ʽ draudzanti doti doni³ Ciecaru⁴, ir bilanti ʽ ſawe ʽ Chriſtu karalu fanti⁵, 3 A Pilatas ʽ klaufe ia⁶, biladams: ʽ Tugu eſi⁷ karalius ʽ Sziđu? Bet ghis atſakidams, bilaia. Tu ʽ ſakai. 4 Kalbeia Pilatas wireſnump kap- ʽ lanu ir pulkui. ʽ Nieka ne randu prie- ʽ ʽſaſties⁸ ant ta ʽ ʽmagaus. 5 A ʽ ie⁹ druſtine- ʽ iaſe¹⁰, biladami: Suiudina¹¹ wiſſas¹² ʽ ʽmanes ʽ makindams¹³ per wiſſa Sziđawa, pradedams ʽ nog Galileas ikki cʽa.

6 Bet kaip girdeia Pilatas [...] ¹⁴ Galileā, klaufe¹⁵ ʽ ar butu ʽ ʽmagus Galileas¹⁶. 7 Ir ʽ kaip iſchtira¹⁷, ʽ kaip¹⁸ ʽ pa Heroda maceſ¹⁹ butu, ſiunte ghī ʽ Herodap, kuris ʽ pats ing Ierusalem buwa ʽ ʽtoſu dienaſu^{a120}. 8 ʽ Ir kaip Herodes Jeſu iſch- ʽ wida²¹, didei pradʽuga²², nes iau ſenei geide ʽ ia regeti, tadel kaip²³ daugia ape ghī gir- ʽ deia²⁴. ir tikeias ʽ ʽenklā kakī regeſes nog ʽ ia²⁵ daramā. 9 Ir klaufe ia ʽ daugia ʽ ʽadʽiđu²⁶ ʽ Bet ghis nieka ʽ ne atfake²⁷. 10 Ir ſtaweia wi- ʽ reſniej kaplanu ir raſchtinikai ſtiprei ſkunf- ʽ [Bl. 165^v] damies ant ia. 11 ʽ ʽpaniekinaia²⁸ Herodes ʽ ghī ſu pulku ſawa ir²⁹ apioke ghī ʽ apwilkeſ ʽ rubu baltu ir ſugranʽinaia ghī³⁰ Pilatap ʽ 12 Ir ʽ ſtaghiſi eſt³¹ prieteleis Pilatas ir Herodas ʽ tā diena, nes pirm ʽ ne prieteleis³² buwa ʽ ter- ʽ pei ſaweſ³³. 13 ʽ Bet³⁴ Pilatas ſuwadintais wireſneis kaplanu ir Wiraufieis ir ʽ ʽma-

GS: ^a *Sfk für to cʽefu* □ Bei Lk 23,1 *Abschnittseinteilung A*; bei Lk 23,6 *Abschnittseinteilung B* (Korr. aus C); bei Lk 23,11^b *Abschnittseinteilung C* □

KS: ¹ kelens wiſſas pulks ² wilioianti | + ſumaiſchanti + pabudinanti □ gl. subuertentem ʽ p<er>uertentem ʽ abwendet v<er>kert ³ + [cʽiʽſes] *Sfk aus cʽiʽſc** | doni *gestr.* ⁴ CieCarui ⁵ fanti Chriſtu karaliumi* *Nasalzeichen der GS n. gestr.* ⁶ ghi ⁷ Eſſigu tu ⁸ ne randu ne wienos kaltibes ⁹ anis io ¹⁰ anis io ſkundes ¹¹ ghis Suiudin | ghis Maiſcha ¹² *gestr.** ¹³ makidams ¹⁴ minima ¹⁵ klaufe ghis ¹⁶ ʽmagus iſch Galileos ¹⁷ iſchtirens ¹⁸ iog ¹⁹ iſch Heroda walſcʽiaus ²⁰ tada Ierufaleme buwa ²¹ O Herodes Jeſu iſchwidens ²² praſidʽuga ²³ iog ²⁴ girdeiens buwa ²⁵ io* ²⁶ ʽadʽiđu *gestr.* ²⁷ ia<m> ne atfake ²⁸ paniekina ²⁹ Bet Herodes ir dwarionis io paniekina ³⁰ ir apwilkeſ rubu baltu ſugranʽina ghī ³¹ tapa ³² prie- fakeis ³³ *gestr.* ³⁴ O □ Bl. 165^r oben re. rot Luc: c. 23.; unten Mitte *Lagenbezeichnung X* □

niemus¹, 14 bilaia iemūs: Adwedet² || man ſchī ſmagu kaip atkrei-
pinti³ || ſmanes: ir ſchiſkat aſch ghī pa iufu || akim klaufdams, ne
wienas prieſtaſties⁴ || ne randu ant ſmagaus ta, ape tai ka || ghī
kaltinate 15 Negi wel Herodes. Nes || ſiuncziau ius iapi, ir ſchiſkat
nieka || kas ſmerties werta butu «priweſtas ira⁵. || 16 Tadel «pakaraies
ghī⁶ paleifiu. 17 Nes || tureia iemus wiena pagal buda ſchwē || tes
paleifti. 18 Bet praſchuka «iſch wie || na⁷ wiſſas pulkas, biladams. Imk
tą || ir paleiſk mumus Barabą; 19 kurſai delei || maiſchta «kuris ſtaias
mieſte⁸, ir delei || «uſumufchimma^a ſmagaus⁹, «buwa || [Bl. 166^r] ap-
kaltas^b. 20 Bet «ir wel Pilatas¹⁰ || «iemus kalbeia¹¹, naredams paleifti
Jefaus. || 21 Bet ie ſchauke, biladami: Nukriſawak¹², || nukriſawak¹³
ghi. 22 Bet ghis ir trecziu || kartu bilaia iemus: Ka¹⁴ pikta padare
ſchifai? || «ne wienas bilas ſmerczia ne randu iame¹⁵, || tadel pakafniſiu
ghī, ir paleifiu. 23 Bet ie || ne laweſi didžu balſu ſchaukti idant butu
|| nukriſawatas: ir iſchgaleia balſas ių: || 24 Ir nufudija Pilatas idant
«butu, ką ie praſcheſi¹⁶. || 25 Bet¹⁷ iſchleida iemus aną, kurſai delei
maiſch- || ta ir «latriſtes [numufchimma ſmagaus]¹⁸ || apkaltas buwa
turme¹⁹, kuria²⁰ praſche. a Je- || ſu padawe walei ių.

26 Ir iſchwēdami ghī, ſugawa²¹ Simo- || nam²² Cirenaiķą kurſai
ataija iſch lauka: || ir uſdeia tamu kriſu idant neſchtu tą || «paſkui
Jefaus^c. 27 Bet ſeke ghī didis pul- || kas ſmanių ir materų, rauda-
ianczių^d || ir werkenczių ia. 28 Bet apſigriſchēs²³ iumpi, || Jefus, bilaia:
Duktures Jeruſalem, «ne wer- || kite ant manēs, liſch ant iufu paczių

GS: ^a Sfk für dū ^b detas buw temni* ^c Sfk aus paſkui Jefu* ^d Sfk für + □ Bei Lk 23,26
Abschnittseinteilung E □

KS: ¹ O Pilatas ſuſieiuſais wirefneis kaplanų ir w+++++++ ſmanių ir pulku | O Pilatas
ſuwadinnes wirefni<us> kaplanų ir kunigus, bei ſmones (Sfk aus ſmanēs) Korrekturfehler, s.
Anm. S. *421 ² Ius Atwedet ³ wilioiantį ⁴ kaltibes ⁵ ne ira priweſtas ⁶ ghī pakarotą ⁷ +
[ligei] | ligei gestr. ⁸ mieſte nuſſidawuſio ⁹ raſbaijſtes ¹⁰ WSt Pilatas ir wel ¹¹ kalbeia iemus
¹² Nukriſawok ¹³ nukriſawok ¹⁴ kō tada ¹⁵ eſch newienas priſtaſties ſmerczio ne randu
¹⁶ iampi, butu tai ka ie praſche ¹⁷ Ir ¹⁸ raſbaijſtos ¹⁹ gestr. ²⁰ kurio ²¹ nutwere | priwerte*
²² Simonan ²³ atſigriſchēs □ Bl. 166^r oben re. rot Luc: c. 23. □

BNT(F): Bl. 166^r Z. 4 – das Zeichen am äußeren re. Rand gehört nicht zum Text; vgl. S. 215 □

wer- || kite, ir ant funų¹ iufų¹², 29 nes ſchifkat bus || [Bl. 166^v] ʽdianas³ kuroſa tars⁴: palaimingas ne wai || ſingas, ir ʽkunai [ſjiwatai]⁵ kurie ne pa- || gimde^{a,6}, ir kreklai kurie ne ſinde. 30 Tada || prades kalbeti kalnamus: Pulkite ant muſu || ir ʽkalweliemus [pakalniemus]⁷ apden- || kite mus. 31 Nes iei tatai ʽant ſja- || lia medža dara⁸, kas bus ʽant padzuwu- || ſia⁹? 32 Bet iſchwedami buwo drau || ge ſu io ir kitu du latru¹⁰ idant butų || ſmercziap deti.

33 Ir ataie ʽing [ant] wieta¹¹ kuri || buwa wadinama ʽCaluariae [momų]¹² || ʽant kriſtaus the uſmuſche ghį¹³: ir la- || trus anus, wieną pa deſchines, a kitą¹⁴ || pa kaires. 34 Bet Jeſus bilaia: Te- || wai¹⁵, atleiſk iemus, nes ʽne daſiſina¹⁶ || ką dara Bet ʽkaip daļa¹⁷ ʽdrapanas ia || [rubus]¹⁸ mete burtas. 35 A ſjmanes ſta- || weia laukdami¹⁹, ir²⁰ apioke ghį wireſ- || niej ſu ieis²¹, biladami: Kitus giel- || beia, te gielbſ ſawe²², iei ſchifai²³ ira Chr<ift>us || Diewa²⁴ iſchrinktaſis. 36 Apioke ghį tei- || paieg ir ſjelnerei, ataidami²⁵ ir atneſch- || dami iam ũkſũſa^b, 37 ir biladami: || [Bl. 167^r] Iei eſi ʽKaralius ſjidų²⁶, gielbekes²⁷. 38 Bet bu- || wa ir²⁸ uſjaſchimas paraſchitas ant ia ſkai- || tidineis Grekiſch- kais²⁹, ir³⁰ Latiniſchkais ir || Hebraiſkais³¹: Schis ira karalius Sjidų. || 39 Bet³² wienas ʽiſch tų kurie buwa nukri- || ſjawati [pakarti] latrų³³, blusnija ghį, bi- || ladams: Iei tu Chriſtus eſi, ʽgielbekſ pats || ſawe³⁴ ir mus. 40 Bet atſakidams antras, || apbare³⁵ ghį, bilodams³⁶: Ar ne tu Diewa³⁷ || neſibijai ligume³⁸ paſkandime³⁹ budams? 41 a || meſ teiſei:

GS: ^a Sfk für pa ^b Sfk für ux* □ Bei Lk 23,44^b Abschnittseinteilung F □

KS: ¹ waikų ² ne werkite manęs, bet ſawe werkite ir waikus iufu* ³ tos dienas | dienas | + [tas czieſas] kas bilos ⁴ dienas kuroſa bilos ⁵ ſjiwatai *gestr.* | + ſjiwatos ⁶ gimde ⁷ pakalniemus *gestr.* | kalwams | *unv.* Var. kalnelei ⁸ ſjalam medžui ira ⁹ padzuwufiam ¹⁰ + raſbainiku | raſbainiku *gestr.* ¹¹ ant wietas | wietalpi ¹² [wieta momų] | Caluariae *gestr.* ¹³ tų ghį ant kriſtaus uſmuſche | tų ghį nukriſjawoia ¹⁴ antrą ¹⁵ Tewe ¹⁶ ne ſjinaſi ¹⁷ dalidami ¹⁸ drapanas *gestr.* ¹⁹ weiſdedomi ²⁰ Ir ²¹ anais ²² ir ſawe ²³ ghis ²⁴ Diewo ²⁵ prieidomi ²⁶ Wſt ſjidų karalius ²⁷ gielbekes pats ²⁸ *gestr.* ²⁹ Griekiſchkais ³⁰ *gestr.* ³¹ Sjdifchkais ³² O ³³ iſch tų latru kurie ... ³⁴ gelbekſ pats ³⁵ apbara ³⁶ ir biloia ³⁷ Diewo ³⁸ ligame ³⁹ paſkandinime □ Bl. 167^r oben re. rot Luc: c. 23. □

BNT(F): Bl. 167^r Z. 1 u. Z. 6 – Zeichen am äußeren re. Rand gehören nicht zum Text; vgl. S. 214 u. 217 □

nes werta darbu ʽmufu +++++^{a11}, ʽbet ſchis, nieka pikta ne dare. 42 Ir bilaia ʽJefui. Wieschpatie, atmink manes kada ʽataifi ing karalyſtę tawa. 43 A Jefus kalbeia ʽiam. Iſch tieſas ſakau taw, ſche diena ʽſu manimi bufi raiuie. 44 Ir buwa hadina ʽʽkaip kada² ſcheſchta: Ir ſtaiaſe tamfibes³ ʽant wiſſas ſjemes ikki hadinas dewintas⁴. ʽ 45 Ir aptema ſaule, ir uſzdanga baſzniczas ʽplischa puſiau: 46 Ir ſchaukdams didžu ʽbalſu Jefus, bilaia: Tewai⁵, ing rankas ʽtawa padomi dwaſe ʽduſche ʽmana. ʽIr tai kalbedams, iſchdwefe⁶. 47 Bet rege- ʽdams ſchimtinikas kas ſtaiaſe, garbinaia Diewa, ʽ [Bl. 167^v] biladams: Iſch tieſas, ʽtas ʽſjmagus⁷ teiſus bu- ʽwa¹⁸. 48 Ir wiſſas pulkas tų kurie at- ʽaija tai⁹ weiſdetų, kaip regeia kas de- ʽiaſi, muſchdams krutis ſawa ſugriſa^b ʽ 49 Bet wiſi paſjintami ia ſtaweia iſch ʽtala, ʽir materes¹⁰ ʽkurias ſekufias buwa ʽghı, nog Galileas¹¹, ʽtai weiſdedami¹².

50 Ir ſchiſkat ſjmo wardu Joſeph¹³ iſch ʽratas, ſjmo gieras ir teiſus, 51 tas ne pritare ʽradai ir darbu¹⁴ ių, gimines iſch Arima- ʽthias mieſta Szidawas, kurlai teipaieg ʽlauke karalyſtes Diewa, 52 tas eija Pila- ʽtap, ir praſche kuna¹⁵ Jeſaus: 53 ir nu- ʽimtą inwiniaia ghı ʽing brangų ʽplaną ʽdrabe¹⁶, ir padeia¹⁷ tą ing ʽgrabą iſchkirſchtą¹⁸, kurame niekas da- ʽbar ne buwa ʽpagulditas ʽdetas¹⁹

54 Ir buwa diena ʽpriſiprawijma ʽ ʽpriſitaiſijma, priſigatawima²⁰ ir Sab- ʽbatha praaufcha. 55 Bet ſeke materes ʽkurias ſu io ataija iſch Galileas, ir ʽpaweiſdeia grabą, ir kaipa²¹ ʽpadetas bu- ʽwa²² kunas ia. 56 Ir ſugriſuſias patai- ʽſe ſjales ir maſtis: ir ʽSabbathą ne ʽkruteia ʽiſſeias²³ ʽ23 ʽ24 pagal priſakimą. ʽ

GS: ^a l. emem* ^b Sfk aus ſugriſc* ʽ

KS: ¹ ſawa gaunom ² kada *gestr.* ³ tamfibe ⁴ dewintos ⁵ Tewi (*l. Tewe**) ⁶ numire ⁷ Schiſai ſjmagus ⁸ Tatai ſjmagus teiſus buwa ⁹ *gestr.* ¹⁰ ſu materi<m>s ¹¹ kurias ghı iſch Galileos ſekufias buwa ¹² ir ʽtai weiſdeia ¹³ Joſephas ¹⁴ darba<m>s ¹⁵ kuno ¹⁶ planą *gestr.* ʽing brangę drabe ʽpraſtire ʽ ¹⁷ pagulde ¹⁸ iſchkaltą ¹⁹ palaidots ²⁰ priſiprawijma priſitaiſijma *gestr.* ʽpriſigatawijmo ²¹ kaipo ²² palaidots tape ²³ iſſeias *gestr.* ²⁴ Sabbathą ſchwente (*Sfk für (+w) ʽne kruteia ʽ*) ʽ

[Bl. 168^r] CAP: XXIII.

1 Bet wieną Sabbathu^a labai ankšti || ataija grabap neschdamas ¹kures pataife || ²šales¹, 2 ir atrada² akmenį atristą nog graba. || 3 Ir ieiufias³ ne rada ¹kuna wieschpaties || Jefaus^b 4 ¹Ir itaghifi est, kada tadel ankšč- || ⁴čziafi⁴, schiskat du wiru staweia pas ies || rubu ²šibancziu. 5 Bet kaip ifsiganda⁵ ir || weida nuleida ²šemespi, bilaia iumpi: ka || ieschkat giwaghī⁶ terpei⁷ numirusių? 6 nera⁸ || ³čza, bet kelefsi, atmin- kite kaip kalbeia || iumus, kada dabar Galileiai buwa, || 7 biladams. Tur sunus ²šmagaus isch- || dotas buti ingi rankas griefchniku, ir nu- || krišawatas⁹, ir treczą dieną prifikielti. || 8 Ir atamine^{c,10} ²šadžių ia. 9 Ir atftaiufias || nog graba, pafsake tai wiſsa¹¹ || aniemus¹² wienalika¹³, ir ¹kitiemus wiſsiemus¹⁴. 10 Bet || buwa Maria Magdalene¹⁵, ir Johanna || ir Maria Jokuba^d, ir kitas kurias ſu iamis || būwa, kurias tai Apaschtalamus¹⁶ pafsake. || 11 Ir regeiafi iemus kaip ¹pleſka +++++ || pafsakai^{e,17} ²šadei tie, ir ne tikeia iemus¹⁸. || [Bl. 168^v] 12 Bet Petras Kielenſi^f, tekeia¹⁹ grabap, ir || pafsilenkęs, regeia drabes ²praſtires^g || wienas gulenczas²⁰, ir atſtoia ¹pats ſaw || diwidams²¹ kas ¹ſtaghifi buwa²². 13 Ir || schiskat du isch iu eija taieg dieną || ing mieſtelli kuris buwa kaip kada || scheschis deschimts ſtaiu²³ nog Jerufalem, || wardu

GS: ^a + % diena (sc. Sabbathu) ^b Sfk der WSt kuna Jefaus wieschpaties ^c s. Anm. S. *422 ^d Sfk aus Jacoba ^e Sfk für + ^f Sfk aus Kielens ^g <i> verdeutlicht □ Bei Lk 24,1 Abschnittseinteilung A, bei Lk 24,4 Abschnittseinteilung B, bei Lk 24,11 Abschnittseinteilung C, bei Lk 24,13 Abschnittseinteilung D □

KS: ¹ WSt ²šales kures pataife* ² rada ³ ieiufos ⁴ Gal. Ir kada (Sfk aus ka+) ape tai rupinafi ⁵ anos ifsiganda ⁶ giwaio Nasalzeichen der GS n. gestr. ⁷ terp ⁸ nera io ⁹ nukrišawats ¹⁰ anos atamine ¹¹ wiſ ¹² gestr. ¹³ wienalika apaschtalams | wienūlika Apaschtalu ¹⁴ kitiems wiſsiems ¹⁵ Magdalena ¹⁶ Apaschtalams ¹⁷ pleſka+++++ gestr.* ¹⁸ anamus ¹⁹ tekieia ²⁰ gulenczas ²¹ pats ſawip diwidams ²² nufsidawe* ²³ + warfmū □ gl. Stadium || feldweg<s> || Manslauff || Sedecim ſtadia faciunt || tres Leucas et paulo || plus. Leuca aut e<st> || quantum iter faciens || spacio unius horae con- || ficere p<otes>t □ Pv. bei Vs. 13 rot Euang: FERIA 2 Palchantum. Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 35 rot unterstrichen □ Bl. 168^r oben re. rot Luc: c. 24. □

BNT(F): Bl. 168^r Z. 1 u. Z. 6 – Zeichen am äußersten re. Rand gehören nicht zum Text; vgl. S. 215 □

Emaus, 14 ir kalbeia terpei¹ sawe+^a || ape tai wiſsa kas nuſsidawe 15 Ir ſta- || għiſi eſt iemus kalbant², ir terpei sawe+^b || klaufent, pats Jeſus priſtiartinagens³, || eia ſu ieis. 16 bet akis iu laikamas bu- || wa, idant ia ne paſjintų. 17 Ir bila ie- || mus: «Kas tai per ſjadei⁴ ira kurus || kalbat terpei⁵ ſawęs aidami, ir eſte || nuſsiminė⁶? 18 Ir atſakidams wienas || kuriam wardas Cleophas, bilaia iam. || Er tu wienas atainis⁷ eſi «ing Jeruſale<m>⁸ || «ir ne ſjinai [iſchtirai]⁹ kas «nuſsida- || we iame¹⁰ ſches dienas? 19 Kuriemus || ghis ſake: A Kas? «Ir bilaia¹¹: Ape || Jeſu NaZa- renſką, kurfai buwa || wiras prarakas, maZnus darbe ir ſjad++^c || pa akim Diewa, ir wiſſų ſjmanų. || [Bl. 169^r] 20 Ir kuro budu tą iſchdawe wirefniej kap- || lanų ir Vrednikai muſų «ing paſkandini- || ma¹² ſmerties¹³, ir kaip «nukriſtawaia ghi¹⁴. 21 bet mes tikeiames¹⁵, kaip¹⁶ ghis turetų iſchwa- || doti¹⁷ Iſraela? ir nų ant ta wiſſa, ſchitai tre- || cza diena ira, kaip¹⁸ tai nuſsidawe. 22 Bet || ir materiſchkes nekurias muſiſchku¹⁹, iſchgan- || dina mus, kurias dabar ne iſchaufchus buwa || pas grabą, 23 ir ne raduſias kuna ia, ataija || biladamas, ſawe regeijmą Angelų regeiuſes, || kurie ſaka għi giwā ſantį. 24 Ir nekurie || iſch muſų eija grabap, ir teipa²⁰ atrada²¹ || kaip materiſchkes ſake, bet ia ne rada. || 25 A ghis bilaia iemus. O paikiej ir tingin- || czas ſchirdes tiketi «wiſſam tam²² ką kalbeia || prarakai, 26 er ne tureia tatai kienteti Chr<iſt>us || ir ſchiteipa ieiti ing garbę²³ ſawa. 27 Ir pra- || deięs nog Moſeſchaus, ir wiſſų praraku, iſch- || gulde iemus wiſſa²⁴ raſchtą, kurfai ape ghi || buwa²⁵. 28 Ir priſtiartinaia mieſteliap^d kurap || eija: ir ghis radeſi kaip kada taliaus eitų. || 29 Ir werſdami ia, bilaia. Buk ſu mumis, nes || ſchitai wakaras, ir diena nuſſilenke²⁶ Ir || įeija ſu ieis. 30 Ir ſtagħiſi eſt, kaip paſiſeda || [Bl. 169^v] ſu ieis, eme doną, ir ſjegnaia ir lauſe ir || dawe iemus. 31 Ir atwertas^e ſtaias^f || akis jų, ir paſjinaia²⁷

GS: ^a l. ſawes ^b l. ſawes ^c l. ſjadija* ^d Sfk aus mieſtelui* ^e Sfk aus atſiw ^f Sfk aus pa □

KS: ¹ tarp ² bekalbant ³ priſtiartinaiens ⁴ Kas thie ſjadei ⁵ terp ⁶ ſmutni ⁷ ateivis ⁸ ing *gestr.** ⁹ ne ſjinada<m>s ¹⁰ the nuſsidawe ¹¹ Ie bilaia ¹² ant paſkandinimo *Nasalzeichen der GS n. gestr.* ¹³ *gestr.** ¹⁴ WSt ghi nukriſtawaia ¹⁵ tikeiame ¹⁶ iog ¹⁷ iſchgibelbeti ¹⁸ iog ¹⁹ muſiſchkių ²⁰ teip ²¹ rada ²² wiſſam ta ²³ Gal. paniſtę ²⁴ *gestr.* ²⁵ Gal. buwa ſakitas* ²⁶ priſfilenke ²⁷ paſjina □ Bl. 169^r oben re. rot Luc: c. 24. □

ghī: ir ghis ʿifch- || nika nog akiu¹ iu. 32 Ir kalbeia² terpei || ʿawēs. Er ne dege ʿschirdis muḡu muḡui || ʿkalbanczām iam³ ant kelia, ir kada atwe- || re mumus raščtā? 33 Ir kiēdamies tanieg || hadinā, ſugriḡa ing Jeruſalem, ir atrada || fuſſirinkuſius wienolika, ir anus kurie fu || ieis buwa, 34 bilanczius. Kieleſi wieſch || pats tikrai, ir paſſirade Simonu. 35 Ir ſchie || paſſake, kas nuſſidawe ant kelia: ir kaip || ghī paḡinaia⁴ iſch lauḡijma donas.

36 Bet kalbantiemus iemus ape tatai, || ſtaweia Jeſus widui iu, ir bilaia. Pa- || kaus iumus, ʿeſch eſmi, neſſibijakite⁵. || 37 A ie fuſſi-trimme ir nuſſigandē, tareḡi⁶ reḡe⁷ || dwaſe. 38 Ir bilaia iemus: Kadel fuſſi- || trimē eſte, ir dumas⁸ ieit ing ſchirdis iu- || ſu? 39 ʿWeiſdekite rankas mana ir kias⁹. || eſch pats eſmi, czupakite ir weiſdekite: nes || dwaſe kuna¹⁰ ir kaulu ne tur, kaip regit || mane turinti. 40 Ir kaip tai buwa tarens, pa- || [Bl. 170^r] rade iemus rankas ir kias. 41 Bet kaip dabar || ne tikeia ie¹¹ ir ſtebeiaſe iſch dzaugſma, bi- || laia: Er turrit cza ka¹² walgiti? 42 A ie || atneſche iam daḡi ḡuwies keptas, ir || fieri¹³ medaus: 43 ʿIr kaip walḡies buwa || pa iu akim, imdams kas atlika dawe || iemus, 44 ir bilaia iumpi¹⁴: Tie ira ḡadei || kurius kalbeiau iumus dabar^{a,15} ſu || iumis budams, nes tur wiſ iſchpildita buti || kas raščita ira Sakane Moyſeſch¹⁶aus ir || prarakoſa ir pſalmoſa ape mane. 45 Tada || atwere iemus ʿiſchminti ḡuma¹⁷ idant || permanitu raščtā 46 ir bilaia iumus: Teip || raščita ira, ir teip tureia Chriſtus kenteti, [...] ¹⁷ || 47 ir ʿdoti ſakiti¹⁸ ingi warda ia pakutā ḡpri- || ſiwertima || ir atleidima grieku ing¹⁹ wiſ- || sus paganius, pradeius nog Jeruſalem. 48 A || ius ſwietkais eſte tu. 49 A eſch ſiuſu paḡa- || deta²⁰ Tewa mana ing ius: Bet ius bu- || kite mieſte, ikki apwilkti buſite maZni- || be iſch

GS: ^a Sfk für ko* ^b Komma überschrieben □ Bei Lk 24,36 Abschnittseinteilung E, bei Lk 24,48 Abschnittseinteilung F □

KS: ¹ pragaiſcha pa akim l+ iſchnika ² anis kalbeia ³ kada kalbeia mumus ⁴ paḡino ⁵ ʿeſch eſmi, neſſibijakite.]* ⁶ taref ⁷ reḡi ⁸ Gal. dumas tokios ⁹ Weiſdekite rankv mana ir kaiv* ¹⁰ kuno ¹¹ gestr.* ¹² ko* ¹³ kari ¹⁴ 43 Ir ghis emēs walge pa iu akim. 44 Bet biloia iumpi* ¹⁵ gestr. ¹⁶ iſchminti gestr. l numone ¹⁷ ir priſikielti 3. diena, unvollst. Korr. vgl. Vg. et resurgere a mortuis tertia die ¹⁸ ſakidinti ¹⁹ Gal.? pa ²⁰ ḡadeijma □ Pv. bei Vs. 36 rot Evang: Feria 3. Paſchatum. Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 47 rot unterstrichen □ Bl. 170^r oben re. rot Luc: c. 24. □

aukšhta. 50 Ir ifchwede ios laukan, || ing Bethaniam: ir pakeļes ran-
kas ſawa, || [Bl. 170^v] ir¹ ʽpaļegnaia ios². 51 Ir ſtaghifi eſt, kaip ||
ʽperļegnaia ios³, atſtaia nog iu, ir atimtas || buwa ing dangū. 52 Ir ie
meļdamies || ia ſugriļa ing Jeruſalem ʽſu dʒaukſmu || didʒu⁴. 53 ir
buwa wiſſadai baļniczai gar- || bindami ir liaupſindami Diewa.
AMEN.

ʽEuangelias pagal Lukaſchu
galas.⁵

Iſch latinifchka⁶ perguldita^a
ʽper
Ianan Bretkunan Laba-
guwas Plebana.⁷

1579. ||

[Bl. 171^r] || [Bl. 171^v] || [Bl. 172^r] || [Bl. 172^v]

GS: ^a *Sfk aus if** □ Bl. 170^v unten *Datumsangabe* Incepi uertere 6. die Martij || Et abſolui 30. Martij a<nno> 79. Laus Deo. s. BNT(F) □

Bl. 171^r *vacat*; zur *Eintragung* auf Bl. 171^v s. Anm. S. *424; zur *Eintragung* auf Bl. 172^r s. Anm. S. 424; zur *Eintragung* auf Bl. 172^v s. Anm. S. *425. □

KS: ¹ *gestr.* ² + [atſiſweikinna] | perļegnaia ios *gestr.* ³ paſchlowina iemus ⁴ *WSt* ſu didʒu dʒaukſmu ⁵ *gestr.** ⁶ latinifchko ⁷ *gestr.* □ Bl. 170^v oben li. rot Luc: c. 24. □

[Bl. 173^r] EWANGELIA¹Schwento Iono²

I.

1 Pradžoia³ buwo Szodis, ir tas⁴ || Szodis buwo ʽpas Diewa⁵, ir Die- || was buwo tas Szodis, 2 Tas buwo pra- || dzoia⁶ ʽpas Diewa⁷. 3 Wifsi daiktai || per tatai⁸ dariti ira ir be tho nieka || ne darita ira, kas darita ira. 4 Ia- || me buwo Sziwats, ir ʽjiwats bu- || wo ſchwiefibe Szmoniū, 5 ir Schwie- || fibe ʽfibeio Tamfibeia⁹ ir tamfibe¹⁰ || io^a ne apglebe¹¹.

6 Buwo ʽmogus ʽnūg Diewo || ſiuſtas¹² wardu Ionas 7 Tas ataijo || ant liudijmo, idant nūg Schwiefibes || liuditū, ieib wifsi per ghī tiketū || 8 Ghis ne buwo¹⁴ ſchwiefibe, bet idant || liuditū ape Schwiefibę. 9 Ta buwo¹⁵ || tikroia Schwiefibe, kuri wiſſas Szmo- || nes perʽwie- czia¹⁶ kurie ant ſcho Swieto || atait. 10 Ghi buwo¹⁷ ant Swieto, ir || ſwiets per ię darits ira, bei Swiets || ios ne paſino¹⁸.

[Bl. 173^v] 11 Ghis^b ataijo ing ʽSawofius [ʽa- || wump]^c, ir ſawieghi io ne prieme. || 12 Bet kiek ghī prieme, thiemus da- || we macę, Diewo waikais buti, ku- || rie ing io^d Warda tik. 13 Kurie || ne iſch Krauio, nei iſch walios || Kuno, nei iſch walios Wiro, bet iſch || Diewo gimę ira.

GS: ^a ŪF, vgl. καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ (sc. τὸ φῶς) οὐ κατέλαβεν* ^b Sfk für G am Zeilenanfang ^c gl. Eigenthumb* ^d Sfk für g+ □ Bl. 173^r oben re. Datumsangabe A<nno>. 80. 3 Maij. □

KS: ¹ Evangelia Korr. i.m. verdeutlicht ² Iano ³ Pradžoie Korr. i.m. verdeutlicht ⁴ gestr. ⁵ Die- wip ⁶ pradžoie ⁷ Diewip ⁸ tā ⁹ Tamfibeie ¹⁰ Tamfibe ¹¹ ne apieme ¹² Diewo ſiuſtas ¹³ Ianas ¹⁴ buwa ¹⁵ buwa ¹⁶ perʽwiecz ¹⁷ buwa ¹⁸ paſina ¹⁹ | Gal. + Sawana | B. ing Sa- wana [ʽawumpi] □ Bl. 173^r oben re. rot Fer: 3. Nativ. Christi loco Euang. leg. <et> tract. sol., Perikopentext in roten Klammern; Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 14 rot unterstrichen □ Bl. 173^r oben re. rot Iohan: c. 1., unten Mitte Lagenbezeichnung Y □

BNT(F): Bl. 173^v am re. Rand leichter Textverlust, nicht eingezogenes <G> am Anfang der 1. Zeile getilgt □

14 Ir Szodis ʿ[ʔaias^a [pawirta]ʔ^{b,1} kunu² || ir giweno tarp muʔ. Ir mes re- || geiom io Garbē, garbē kaip wien- || gimufio Sunaus nūg Tiewo, pilnā || malones ir tiešos

15 Ionas liudija ape ghī, schauk || ir bila. Schifai buwo tas, nūg || kurio šakiau. Po manim atais, || kurfai pirm manēs buwo, nes ghis || pirm buwo ʿne kaip³ ešch. 16 Ir nūg || io Pilnibes mes wiłsi emem, ma- || lonē uʔu malonē. 17 Neša Sokans || per Mołešču dūtas^c ira, Malone || ir tieša per Ješu Chrištū ʔaios || [rados] 18 Niekas Diewo niekada || ne regeio, wiengimēs Sunus, kur- || ʔai Tiewo ʔterbija⁴ ira, tas mu- || mus apʔake.

[Bl. 174^r] 19 Ir ʔchitai ira liudimas Jono, || kada Szidai fiunte nug⁵ Jerusales || Kaplonus ir Lewitas, idant io || klaustū, Kas ełsi? 20 Ir ghis paʔina, || ir ne uʔigine, ir paʔina, ešch ne || ełmi Chrištus. 21 Ir ie klaufe io, kas || tada? er ełsi Eliošchus? Ghis || biloio, ne⁶ ełmi. Er ełsi Praraka- || kas? Ir ghis atʔake Ne. 22 Tada || ie biloio iam, kas tada ełsi? idant || atʔakitumbim thiemus, kurie mus || fiunte. Kā ʔakai patʔai ʿnug ʔawēs⁷? || 23 Ghis biloio, Ešch ełmi balʔas Schau- || kenczoio puʔczoia⁸, Taiʔikit kielī⁹ || Wiefchpaties, kaip prarakas¹⁰ Eʔai- || oščus kalbeio

24 Ir kurie ʔiųʔti buwo, thie bu- || wa nūg¹¹ Pharifeušču. 25 Ir klaufe || io bilodomi iam Kam tada krikšč- || tū, iei ne ełsi Chrištus, nei Eliošchus, || nei Prarakas? 26 Jonas atʔake iemus, || ir biloio, wandeimi krikšč- || tū, Bet ghis widui iųʔu ʔtoweio || kurio ius ne paʔiʔtat. 27 Tas ira, || kurfai paškui manēs atais, kurfai || pirm manes buwo, kurio ne wertas ełmi, || idant io kurpių dirščus atriščcziau. || [Bl. 174^v] 28 Schitai nułsidawe Bethabaroia, ʿana ʔchale¹⁵ Iordano, kur Jonas krik- || ʔchtija.

29 Antrā diena ʔschwida Jonas || Ješu ʔawēʔp atentī, ir bila, Schitai, || Tai ira Diewo Awinas, kurfai ʔwie- || to Griekus nešcha [kiel]. 30 Schifai

GS: ^a Sfk für Paw | ʔai* ^b in Sfk erg ^c Sfk aus dūts □ gl. zu 1,23 Eʔa: 40 (Jes 40,3) □

KS: ¹ ʔtoiofi [pawirta] | pawirta gestr.* ² Kunu ³ nei ⁴ ʔterblija | ant kelių ⁵ išč ⁶ Ne ⁷ ape ʔawē* ⁸ + pułtinioie ⁹ kelī ¹⁰ prarakas [pranaščas] ¹¹ išč ¹² ghī ¹³ gestr. ¹⁴ ʔtowi ¹⁵ ana ʔchal □ Pv. bei Joh 1,19 rot Euang: Dom: 4. Advent<us>. Perikopentext in roten Klammern; Perikopenbeginn u. das Perikopenende in Vs. 28 rot unterstrichen □ Bl. 174^r oben re. rot Iohan: c. 1. □ BNT(F): Bl. 174^v am re. Rand sehr geringer Textverlust □

|| ira tas, ape kuri eſch iumus fakiau, || Po manim¹ atait Wiras, kurfai pirm || manes buwo, nefa ghis buwo pirm || manes [ne kaip eſch]²
31 ir eſch io || ne paſinnau, bet idant butu ap- || reikſhtas [ing Iſrael³,
 todiel⁴ eſch at- || aju krikſchtitu wandeimi

32 Ir Ionas liudija, bilodams. Eſch || regeiau, [kaip Dwafe nuſenge,
 kaip || Karwelis⁵, nu Dangaus, ir laikis⁶ || ant io **33** ir eſch io ne pa-
 ſinnau. || Bet tas kurfai mane fiute krikſch- || titu wandeimi, tas⁷ pats
 biloio man, || Ant kurio regefi Dwafe nuſengen- || czia, ir ant io lai-
 kanczianfi⁸, tas || ira pats, kurfai ſchwenta Dwafe krikſchti. **34** Ir eſch
 tai regeiau, ir || liudiau, iog ſchis ira Diewo ſunus.

35 Antra diena Ionas wel ſtoweio || ir dweits Mokintiniu io. **36** Ir
 kaip || iſchwida Jeſu waikſchczoienti, biloio, || [Bl. 175^r] Schitai, Tas ira
 Diewo awinas⁹. **37** Ir || du¹⁰ io Mokintiniu girdeio ghi kal- || banti,
 ir ſeke Jeſu. **38** O Jeſus apſi- || greſe, ir regeio anus ſekanczius, || ir
 biloio iemus, Ko ieſchkot? Bet¹¹ || ie biloio iam. Rabbi [(tai iſsigulda) ||
 Miſtre^a, kur turri padware? **39** Ghis || biloia iemus, Atai ket ir weiſde-
 ket. || Ie eijo ir weiſdeio, ir paſilika the¹² || diena [prieg io¹³. Bet buwo
 kaip deſchimta || hadina

40 Wienas iſch anu dweiu, kurie || nu Jono girdeio, ir Jeſu ſeke,
 buwo || Endrieius brolis Simano^b Petro. **41** Tas || primiausei rando
 ſawo broli Simana^c, || ir bila iam, Radom¹⁴ Meſioſchu, [(kas || iſsimano,
 iſsigulda) Teptas || [Chriſtus]^d || **42** ir wede ghi Jeſaufp. Kaip ghi Jeſus
 || iſchwida, biloio, Tu eſi Simanas || Iono Sunus, tu buſi wadinams Ke-
 || phas, tai iſsimana, Vlas¹⁵.

43 Antra diena Jeſus wel noreio || ing Galilea eiti, ir randa Philjppa,
 || ir kalba iam, [Sek mane¹⁶. **44** Bet Phi- || lippas buwo iſch Bethſaidos,
 iſch || mieſto Endrieiaus ir Petro. **45** Philipas || randa Nathanaela, ir
 bila iam. Radom¹⁷ || ta, ape kuri Moſeſchus Sokone, ir Pra- || [Bl. 175^v]
 rakai rafche, Jeſu Ioſepo¹⁸ Sunu iſch || NaZareth. **46** Ir Nathanaelas

GS: ^a Klammer falſch geſetzt ^b> Sfk aus Simono ^c> Sfk aus Simona ^d Klammer falſch geſetzt □

KS: ¹ manimi ² ne kaip eſch *gestr.* ³ Iraele* ⁴ todel ⁵ Dwafe nuſengęce, kaip Karweli
⁶ laikies | ſubawa ⁷ *gestr.* ⁸ ſubuienczeſi* ⁹ Awinas ¹⁰< du* ¹¹ *gestr.* ¹²< tha ¹³ pas ghi |
 iampi ¹⁴ Radome ¹⁵ Vla ¹⁶ Eik paſkui mane ¹⁷ Radome ¹⁸ Ioſepho □ Bl. 175^r oben re. rot
 Johan: c. 1. □

BNT(F): Bl. 175^v am re. Rand ſehr geringer Textverlust □

biloio || iam, Kas gal išch NaZareth giero¹ at- || aiti²? Philippas biloio iam, Ataik, || ir weifdek.

47 Iesus išchwida Nathanaelą fa- || wenſp atentį^a, ir biloio ʽnūg io³. || Schitai, tikras Israelitas, kureme || falſchiwo [wiliaus⁴] nera. 48 Natha- || nael biloio iam, Išch ko paſiſti ma- || ne? Jėsus atſake, ir biloio iam, pirm || ʽne kaip⁵ Philippas tawe wadina, kada || po Figaſ medžo buwai, regeiau tawe. || 49 Nathanael atſaka, ir bila iam. Rab- || bi, tu eſi Diewo Sunus, tu eſi Ka- || ralius Iſraelo. 50 Jėsus atſake, ir bilo- || io iam, ʽTu tiki⁶, iog⁷ taw ſakiau, || kaip⁸ tawe regeiau po Figaſ medžo, || tu dabar⁹ dideſnio ʽne kaip¹⁰ tatai regėfi. || 51 Ir bila iam, Išch tiefos, išch tiefos, fa- || kau iumus, nog nū regėſit Dangu || atwira, ir Anialus¹¹ Diewo¹² ʽuſkopan- || czius [uſſengenczius]^{b,13} ir nuſſen- gen- || czius, ant Sunū ſmogaus.

II.

1 Ir treczią dieną ſtoios¹⁴ || Swodba^c Kanoi Galileios, || ir Motina Jėsaus buwo thę. 2 Bet || [Bl. 176^r] Iesus ir io Mokintinei taipaieg ant tos || Swadbos buwo pakwieſti. || 3 Ir kaip wina¹⁵ || nuſtoko, bila Motina Jėsaus iop. Ghie || ne tur Wino. 4 Iesus bila iei, Mote- || riſchke, ką turiu ſu tawim darbo^d? || mano hadina dabar ne ataijo¹⁶. 5 Io Mo- || tina bila Tarnump, ką¹⁷ ghis iumus || ſaka, tatai dariket. 6 Bet buwo thę || ſche- ſchi^e ſudai¹⁸ [...] iſch akmenio, paſtatiti || pagal budą apſicziſtįmo Sžidu, imą || kiekwienas du angu²⁰ alba tris wiedrus || [kibiruſ]

7 Iesus bila iemus, Pripilkit Su- || dus wandeinu²¹. Ir pripile iūs ik wir- || ſchaus. 8 Ir ghis bila iemus. Semket nū, || ir neſchkit Iſtrawini- kui, ir ie neſche. || 9 Bet kaip Iſtrawinikas paragawo Winą || kurſai wanduo²² buwo, ir neſinoio, || iſch kur ʽrados [ateijo]²³ bet Tarnai || ſi- noio, kurie wandeni ſemę buwo, || atwadina Iſtrowinikas Iauniki, 10 ir

GS: ^a Sfk für ataiti ^b Sfk für ir ^c Sfk für Baſſnicze ^d Sfk aus darba ^e Sfk aus ſcheſi* ^f Sfk aus i+ □

KS: ¹ gæro* ² buti ³ ape ghi ⁴ + ſdrodos* s. BNT(F) ⁵ nei ⁶ Tiki ⁷ kadangi ⁸ iog ⁹ gestr. ¹⁰ nei ¹¹ Angelus ¹² ‚e, verdeutlicht ¹³ uſkopanczius gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ¹⁴ buwa ¹⁵ Wina ¹⁶ ataija ¹⁷ Ką s. BNT(F) ¹⁸ Sudai* ¹⁹ wandenio* ²⁰ alba ²¹ wandemi* ²² wandū ²³ ateijo gestr. □ Bl. 176^r oben re. rot Iohan: c. 2. □

|| bila iam, Koŝnas iŝch pirm dūŝt gierā¹ || Winā, ir kada apfigiere, tada ku- || defni [lētēfni] Tu gieraghī Winā || ik ŝcholei palaikiei².

11 Tatai ira pirmafis Szenklas || kurī Jēsus padare Kanoi^a Galileos, || [Bl. 176^v] ir aprobe^{b,3} ŝawo Schlowę. Ir io Mo- || kintinei tikeio ing ghī.

12 Potam || nueiyo ing Kapernaum. Ghis^c io || Motina, io Brolei, ir io Mokinti- || nei, †ne ilgai thę pafsilikdams⁴.

13 Ir Sžidų Welikos buwo arti, || ir Jēsus nueiyo ing Jerufalem, **14** ir || rado Baŝniczoi beŝedinczius, kurie || iauczius, awis ir karwelius parda- || we, ir Mainitoius⁵. **15** Ir ghis padare || Botagā iŝch wirwiū, ir iŝchware || wiŝsus iŝch Baŝniczos, ŝu awimis || ir iauteis, ir pabere mainitoiams⁶ peni- || gus, ir apwerte ŝtalus **16** ir biloio tie- || mus, kurie Karwelius pardawe. Ne- || ŝchkite tatai †nūg czia⁷, ir ne darikit || mano Tiewo namus namais || Prekawimo^{d,8}. **17** Bet io Mokin- || tinei atmine to, kur raŝchita ira, || †Kerŝchts^e malones^{f,9} delei tawo namu¹⁰ || †ede mane. [prarijo]¹¹

18 Tada atŝake Sžidai, ir biloio || iam, Kaki parodai mumus Szenklā, iog taktai¹² dariti gali? **19** Jēsus atŝake || ir biloio iemus. Iŝchardikite ŝchę || Baŝniczę, ir treczā diena ię prikielfi⁺¹³ || **20** Tada biloio Sžidai, ŝchi Baŝnicze || [Bl. 177^r] per †kietures deŝchimti¹⁴ ir ŝchefis metus || ŝubudawota ira, o tu ie trimis die- || nomis prikelti^{h,15} nori? **21** Bet ghis || kalbeio ape Baŝniczę ŝawo kuno. || **22** Kaip tada kieleŝ¹⁶ buwa¹⁷ iŝch numi- || ruŝiū, atmine to Mokintinei io, || iog tai ŝakens buwo, ir tikeio Raŝchtuiⁱ, || ir ŝodzui [kalbeŝiui] kurī Jēsus || †kalbeieŝ buwo¹⁸.

23 Bet kaip ghis Jeruŝaleie buwo, || ant Welikų Schwentes, daugia iti- || keio ing io Wardā, regedomi || Szenklus, kurius ghis dare. **24** Bet || Jēsus iemus ne nuŝitikeios nefa ghis || iūŝ^k wiŝsus paŝina, **25** nei re-keio²⁰ iam, || ieib kas liudimā dotų ape ŝmogu. || Nefa ghis gierai²¹ ŝjinoio²² kas Sžmo- || guia²³ buwo.

GS: ^a Sfk aus C* ^b gl. offenbaret ^c Sfk aus g ^d Sfk für prekioioma ^e Sfk für M- ^f gl. Eiuer 8 Sfk für L ^h Sfk für ++ ⁱ Sfk aus r- ^j Sfk für + ^k Sfk aus i+s □ gl. zu 2,17 ps. 69. (Ps 69,10) □

KS: ¹ gerā ² palaikiei ³ apreŝchke ⁴ bet ... pafsilika ⁵ Atmaininikus ⁶ manitoiu | + atmainitoiu ⁷ ŝchalin ⁸ Pręcio ⁹ + [karŝchta meile] Selawimas* ¹⁰ Namų ¹¹ ede mane ¹² toktai ¹³ + attieŝiū* ¹⁴ keturi deŝchimts ¹⁵ attieŝti ¹⁶ kieleŝi ¹⁷ buwo ¹⁸ kalbeia ¹⁹ nuŝitikeio | iŝchitikeios ²⁰ rekeia ²¹ gerai ²² ŝjinoia ²³ Sžmoguie □ Bl. 177^r oben re. rot Iohan: c. 2. 3. □ BNT(F): Bl. 176^v am re. Rand sehr geringer Textverlust □

III.

1 Bet buwo įmogus tarp Phari- || feufchų, wardu Nikodemas, wiriau- || lis^a tarp¹ Szidų. 2 Tas ataijo Jefaufp || naktį, ir biloio iam. Mistras, įin- || nom, iog tu² Mokitoiu nug^b Diewo || ataijai. Nesa nieks ne gal tų Sžen- || lų dariti, kurius tu darai, net iei || butų Dievas fu iū.

3 Iesus atfakė, ir biloio iam. Išch^c || [Bl. 177^v] tiesos išch tiesas, efch³ sakau taw, Jei || kas išch nauio ne užgem, ne gal karalif- || tes Diewo regieti. 4 Nikodemus⁴ bila || iam, kaip gal Šmogus užgimti⁵, iau || lenas budams? Er gal wel ing sawo || Motinos įiwatą įeiti, ir užgimti.

5 Iesus atfakė, išch tiesos, išch tiesos, || sakau taw, Iei kas ne užgem išch || wandinio ir Dwafes, ne gal ing Kara- || listę Diewo ataiti. 6 Kas išch kuno || užgem, tatai ira kunas. Ir kas išch || Dwafes užgem, tatai ira Dwafe. 7 Ne || nufsištek, iog taw sakiau. Ius turit || išch nauio užgimti. 8 Weias pucžia || kur nor⁶, ir tu io užima giera⁷ girdi. || Bet ne įinai išch kur atait, ir kur eit. || Schitaipo ira koįnas, kursai išch Dwa- || lios užgime.

9 Nikodemus⁸ atfakė, bilodams iam, || Kaip gal tai nufsidūti? 10 Iesus atfakė, || bilodams iam, Mistras efsi Israe⁹, o || tho ne įinnai? 11 išch tiesos, išch tiesos, || sakau taw, mes kalbom ką įinnom, ir || liu- dijam ka regeiom, o ius musų liu- || [Bl. 178^r] dįmo ne priįmat. 12 Iei ne tikit, kada^d || efch iumus ape Šzemes daiktus kalbu, || kaip tike- tumbit, kada iumus ape Dan- || gaus daiktus kalbecziau?

13 Ir newienas ne užįenge Dangun, || tiktai kursai nug Dangaus nuįenge, || Šmogaus Sunus, kursai Danguia¹⁰ ira. || 14 Ir kaip Mose- ūchus pušchczoia įaltį pa- || aukšchtinoio¹¹, Schitaipo tur Šmogaus || Sunus paaukšchtintas buti, 15 Idant || wiłsi kurie ing [...]¹² tik, ne prapultų, bet || amįiną Sziwatą turetų.

GS: ^a vorausgehendes Komma überschrieben ^b Sfk aus + ^c Sfk aus I+ ^d Sfk aus kai* □ gl. zu 3,14 Num. 21. (4. Mos 21,4-9) □ Bl. 177^v oben li. Datumsangabe bei Joh 3,5 4 Maij □

KS: 1.2.3 gestr.* ⁴ Nikodemas* ⁵ gimti ⁶ noris ⁷ gerai ⁸ Nikodemas ⁹ Israele* ¹⁰ Danguie ¹¹ pakiele ¹² Gal. ghj □ Pv. bei Joh 3,1 Euang: Dominica Trinitatis. Perikopentext in roten Klammern; Perikopenbeginn und das Perikopenende in Joh 3,15 rot unterstrichen □ Bl. 178^r oben re. rot Iohan: c. 3. □

16 Schitaip Diewas Swieta^a mi- || leio, kaip¹ sawo wiengimuſi Sunu dawē, || idant wiſi kurie ing ghi tik, ne pra- || pultu, bet amſina Sziwata turetū. || 17 Nefa Diewas sawo Sunu ne ſiute || ant Swieto, idant ghis Swieta fuditu, || bet idant Swietas per ghi iſchganitas || butū. ⁸«Kas ing ghi tik, ne bus fuditas², || 18 ⁹«Bet kas ne tik, tas³ iau fudits ira, || Nefa ghis ne tik ing Warda wien- || gimuſio Sunaus Diewo.

19 Bet tatai ira Sudas⁴, iog Schwie- || ſibe ant Swieto ataijo, bei Szmones || didzaus mileio Tamſibē, ⁵«ne kaip⁵ Schwiefibē. || [Bl. 178^v] Nefa iu darbai buwo pikti. 20 Kas || pikta dare, peikia Schwiefibē, nei atait || ⁶«ant Schwiefibes⁶, ieib io darbai ne bu- || tu loioti, [barti] 21 Bet kas tieſa daro, || eit ⁷«ant Schwiefibes⁷, idant io darbai || butu iſchroditi^{b,8}, nesa^c ie pagal Die- || wa dariti ira.

22 Potam ataijo Jeſus ir io Mo- || kintinei ing Szidu ſemē, ir laikeſi || the ſu ieis, krikſchtidams. 23 Bet ir Joh- || nas dabar krikſchtija Enone, arti Sa- || lem⁹, nes the buwo daug wandinio. || Ir ie atailawa the, ir apfikrikſhti- || dina^d the, 24 nefa Jonas dabar ^{10,11}«ne buwo || idetas ing turma^{10,11}.

25 Kieleſi [Radūfi¹²] tada Klau- || fimas tarp mokintiniu Jono ir Szidu || delei apſicziftighimo. 26 Ir ataije Jonop, || biloio iam. Miſtrai, kurſai buwo || pas tawe uſu Jordona, ape kuri || tu liudije, ſchitai, tas krikſchtija, || ir koſnas¹³ eit iop.

27 Ionas atfake bilodams, Szmogus || nieko ne gal imti, iei iam ne ira dūda- || ma iſch Dangaus. 28 Ius patis mano || liudinikais eſte, kaip¹⁴ ſakiau, eſch ne || [Bl. 179^r] eſmi Chritus bet pirm io ſiuſtas. 29 Kas || tur Marcze, tas ira Iaunikis, bet gentis || Iaunikio, ſtaw, klauſidams io, ir di- || dei dzauges del balſo Iaunikio, taſſai || mano dzaugſmas nu iſchpilditas ira || 30 Ghis tur daukfinties [aukti] o eſch || maſjinties.

GS: ^{a>} Sfk aus Szwieta* ^b Sfk aus iſchr+* ^c s. Anm. S. *427 ^{d>} Sfk aus apfikrikſchtidin+ □

KS: ¹ iog ² Kas ... tik, tas ... | Tikinſis ing ghi, ne bus fuditas ³ Bet ne tikinſis ⁴ tas Sudas ⁵ nei ⁶ Schwiefibena ⁷ Schwiefibena ⁸ apreikſhti ⁹ Salim ¹⁰ temnicze ¹¹ ne buwo apkaltas ¹² Radofi ¹³ koſnas ¹⁴ iog ¹⁵ Chriſtus ¹⁶ dzaugesi ¹⁷ iſſipilde □ *Pv. bei Joh 3,16 rot Euang: Fer: 2. Pentecost. Perikopentext in roten Klammern; Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 21 rot unterstrichen □ Bl. 179^r oben re. rot Iohan: c. 3. 4. □*

BNT(F): Bl. 178^v am re. Rand sehr geringer Textverlust □

31 Kurfai išch aukščto atait, ant wiš- || sų ira. Kas išch Szemes ira, tas || ira išch Szemes, ir kalba ape Szemę. || Kurfai išch Dangaus atait, ant wišų || ira, 32 ir liudij ką regeio ir girdeio, ir || io liudimą niekas¹ ne prijm. 33 Bet kur- || lai prijm, tafari užupeczetija^a, iog Die- || was teifus^b ira. 34 Nefa kurį Die- || was siute, tas kalba Diewo įodį, || nefa Diewas ne dūst Dwašę pagal || miera. 35 Tiewas Sunų mil, ir iam || wis ing io ranką² padawe. 36 Kurfai || ing Sunų tik, tur amžiną Sziwata³. || Kurfai Sunui ne tik, tas Sziwato || ne regies⁴, bet kerfchtas Diewo lai- || kos⁵ ant io.

III.

1 ^rKaip tada Wiefchpats suprata⁶, || iog Pharifeuschai išchgirda, kaip || Iesus daugiaus Mokintinių ^rdaritų^c || ir krikšchtitų⁷, ne kaip⁸ Jonas 2 (kaczei || [Bl. 179^v] Iesus patšai ne krikščitija, bet io Mo- || kintinei) 3 paliko ghis Szidų įemę, su- || grįždama⁹ ing Galileą. 4 Bet ghis¹⁰ per || Samarią tureio eiti.

5 Tada ataijo ing miestą Sama- || rios, wadinomą Sichar, arti Kie- || melio¹¹, kurį Iakubas šawam šunui || Ioseph¹² dawė. 6 Bet buwa¹³ the šchu || linis Iakubo. ^rKaip tada Jesus nuil- || šęs buwo¹⁴ išch kielones, pašifedo ant || Schulnio^{14a}, ir buwo kaip šcheschta ha- || dina. 7 Ataijo tada Moterischke išch || Samarios wandenio semtų. Bila || iei Jesus, dūkim gierti 8 (nefa Mo- || kintinei io ing Miestą nueię buwo, || pirktų ištrawą¹⁵) 9 Bila iam Samaritan- || ka materischke^d, kaip nūg manės pra- || šchei gierti, Szidas budams, o esch || Samaritanka Moterischke? Nefa || Szidai ^rne draugauia¹⁶ fu Samaritonais || [ne tur draugštes ne wienos]

10 Iesus atfakė, ir biloia iei. Kada || pašinotumbei dowana Diewo, ir kas || tas ira, kurfai taw šako, Dūkim gierti, || tu melštumbei għi, ir

GS: ^a gl. v(er)figeln ^b gl. warhaftig ^c Sfk aus daro ^d Sfk aus materischke □

KS: ¹ nieks ² Ranką ³ giwenima ⁴ reges ⁵ laikosi ⁶ Wiefchpats tada supratęs ⁷ renkanti (Sfk aus rinkanti) ir krikšchtinti* ⁸ nei ⁹ ir grįža ¹⁰ gestr. ¹¹ Kiemelia ¹² Iosephui ¹³ buwo ¹⁴ Jesus tada nuilšęs ^{14a} s. Anm. S. *427 ¹⁵ Ištrawą ¹⁶ ne burlawoj □

ghis dotu taw || giwa wandeni¹. **11** Bila iam Moterischke, || [Bl. 180^r] Wiefchpatie, Iuk nieka ne turi ku || semtumbai, bei Schulinis gilus ira, || isch kur tada turri giwa wandeni? **12** Er didefnis elsi uſu muſu Tiewa || Iakuba, kurſai mumus ſchi Schuleni || dawē? ir ghis isch io giere, ir io || Waikai, ir io pekus.

13 Iesus atſake, ir biloio ioſp. Kur- || ſai ſcho wandenio gier, tas atpent || trokſch^a. **14** Bet kurſai to wandenio² giers, || kuri eſch iam dūmi, tas amſinai ne || trokſch. Bet tas wandu, kuri eſch || iam dūfiu, tas³ bus iam Schuliniu || wandinio, ing amſina Giwenima || ſchokanczio^b. **15** Bila Moterischke iop, || Wiefchpatie, dūkim to wandinio, idant || ne trokſchcziau, nei ſche ataiti ture- || cziau ſemtū. **16** Iesus bila ioſp, Eik, || wadink ſawo Wira, ir ataik. **17** Mote- || teriſchke atſako, bilodama iam. Wiro || ne turiu. Iesus bila iei, Tikrai || [tiefā] ſakai, ne turiu Wiro. **18** Penkis || wirus tureiei, ir kuri nu turi, ne || tawo ira Wiras, Czia tiefā ſakai⁴

19 Bila iam Moterischke. Wiefch- || patie, regiu iog tu Prarakas elsi. || [Bl. 180^v] **20** Tiewai muſu ant ſcho kalno meldefi, o || ius ſakot, iog Jeruſaleie ira wieta, || kur reik melties^{c,5}. **21** Iesus bila iei. Mo || teriſchke, tikek man, atait czieſas, iog || ius nei ant ſcho kalno nei Jeruſaleie Tie- || wo melfities. **22** Ius ne ſinat ka meldza- || ties, bet mes ſinom ka meldzame. || Neſa Iſchganimas iſch⁶ Szidu ira. **23** Bet || atait czieſas, [...] ^d iog tikrieghi Meldzan- || tieghi [Garbintoiei] Tiewo melfies || dwafiya ir tieſoia. Neſa Tiewas taipaieg nor, kurio⁷ io ſchitaipo mel- || ſtuſe. **24** Diewas ira Dwafe, ir ku- || rie io meldefi, thie tur io Dwafiya ir || tieſoia melftifi.

25 Tare iam Moterischke. Szinau || iog Meſioſchus atait, kurſai ira || Chriſtus wadinams, [kaip tas atais, ta- || da ghis⁸ mumus wis paſakis. **26** Iesus || tare iei, Eſch eſmi⁹, kurſai ſu tawim || kalb. **27** Ir tu ataijo io Mokintinei, || ir nuſiſtebeio, iog ſu ta Moterischke || kalbeio. O tacziau niekas ne tare, || ko klaufi, angu¹⁰ ka kalbi ſu ia? [Bl. 181^r] **28** Palika

GS: ^a *Sfk aus trof-** ^b *gl. quellen* ^c *l. mel{f}ties* ^d *L. vnd iſt ſchon jtzt* □

KS: ¹ Wandeni ² wandinio ³ *gestr.* ⁴ ſakei ⁵ me{f}tiesi ⁶ nug ⁷ kurie ⁸ tas ateiens ⁹ eſmi tas ¹⁰ alba □ *Bl. 180^r oben re. rot Iohan: c. 4. □ Bl. 181^r oben re. rot Iohan: c. 4. (möglicherweise folgte weiterer Text, aber die Ecke der Seite ist abgerissen; unten Mitte Lagenbezeichnung Z. □*

BNT(F): *Bl. 180^v am re. Rand leichter Textverlust* □

tada Moterischke sa- || wo Sudā [Wiedra, Kibirā¹] ir 「nu eįjusi^a || ing Miesta, bila įmoniemus², 29 Eiket, || weifdekit įmogu³, kurfai man sake, || wis ką ešch 「esmi darusi⁴, iei ne || ira talsai Chriřtus? 30 Je tada isch-|| eįjo isch miesto, ir ataįjo iop.

31 Tū tarpe graudena⁵ gįi Mokin- || tinei, bilodami, Rabbi, walgik. 32 O || ghis biloia iemus. Ešch turiu 「penuksch- || lą walgiti, kurio⁶ ius ne įinot. 33 Tada || biloio Mokintinei tarp sawęs. Er nesche || iam kas walgiti? 34 Jėsus bila iemus, || Mano 「Penukschlas tas ira⁷, iog darau || walę tho kurfai mane fiunte, ir pa- || bengcįiau io darbą.

35 Er nesakot patis, iog dabar || kieturi Menesei ira, tada atait⁸ || Piuwe^{b,9}? Schitai, sakau iumus, pa- || kielkit¹⁰ akis iufu, ir paweisdeket ant || lauko, nesa iau baltoia ant Piuwes || 36 Ir kurfai piaulia, tas ima algą, ir || renka waifiu ant amįino || Sziwato^c, idant drauge [bendrai] || dzauktufe, seienfis ir piauienfis. 37 Ne- || sa řchicze anafai kalbefis ifsipilda, || kits [Schifai] seia, anfai [kits] piaulia. || [Bl. 181^v] 38 Ešch ius fiuncįiau piautų, ko ne dir- || bot ius¹¹, Kiti dirba o ius ing ių dar- || bą ieįjot.

39 Bet tikeio ing gįi daugia Sa- || maritonų isch to Miesto, delei Moterisch || kies įodįių, kuri liudių, Ghis man || pafake, wis ką ešch dariau¹³. 40 Kaip || tada Samaritanai iop ataįjo, Melde || gįi, idant pas ių pafsiliktų. Ir || ghis pafsiliko the dwi dieni. 41 Ir dau || gefni itikeio delei Sįodzō io, 42 ir bilo || io Moterischkiei Mes taliaus tikim || ne tawo įodzų delei, Mes patis girde- || iom ir paįinnom, iog řchisai tikrai || ira Chriřtus, řwieto Ifchganitoias.

43 Bet po dwieį dienų, ischeįjo isch || the, ir nueįjo ing Galileą. 44 Nesa ghis || pats Iėsus liudių, Iog Prarakas sawo || tiewischkeie garbes ne tur. 45 Kaip || tada ing Galileą ataįjo, prieme gįi || Galilei- cįikai, kurie regeię buwo, wis || ką ghis Jerusaleie ant Schwentes bu- || wo darens, Nesa ir ie ant Schwen- || tes buwo ataįjen. 46 Ir Jėsus wel at- || aįjo ing Kaną Galileos, kur padare¹⁵ || wandenį Winu.

GS: ^a Sfk aus nu eįjo ^b gl. Ernt ^c Sfk für giwenimo □

KS: ¹ gestr. ² Sįmoniemus ³ Sįmogaus ⁴ weikiau ⁵ ragina ⁶ řtrową walgiti, kurios ⁷ Strowa ta ira ⁸ bus ⁹ + piuwis, dagas ¹⁰ pakelkit ¹¹ gestr. ¹² dirbo ¹³ weikiau ¹⁴ Moterischkei ¹⁵ atmaine □ *Pv. bei Joh 4,47 rot Euang: D. 21. Post Trin. Perikopentext in roten Klammern; Perkopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 54 rot unterstrichen □*

BNT(F): Bl. 181^v am re. Rand leichter Textverlust □

[Bl. 182^r] 47 Ir buwo Karaliſchkis, tho Su- || nus firga ^fin Kaper-
naŭm¹. Tas gir- || deio, iog Jėsus ataijo iſch Sżidawos ing || Galileą, ir
nueies iop, melde ghı, idant || ataitŭ, ir gielbetŭ² ſawo³ Sunŭ. nefa ||
^fant ſmerties firga⁴. 48 Ir Jėsus biloia iam, || kada ne regit Sżenklŭ ir
Stebuklŭ, || ne tikit. 49 Karaliſchkis biloio iop, Wiefch- || patie, ataik,
ik mano Waiks ne numirſchta. || 50 Iėsus bila iam, Eik, tawo Sunus
giwas || ira, Sżmogus itikeio ſodzui, kurı || Jėsus iam kalbeio, ir nueijo.
51 Iam nuencziam, uſtekeio iam || io Tarnai, paſake iam, bilodami⁵.
Ta- || wo Waikas giwas ira. 52 Tada klaufe || nŭg iŭ hadinos, kurie⁶
pagilba. Ir || ie biloio iam, Wakar^a kaip ant ſekmos || hadinos pamete
ghı drugis⁷. 53 Tada || ſuprato⁸ Tiewas, iog ape tą hadiną buwo, ||
kurioie^b Jėsus iam ſakęs buwo, Tawo Wai- || kas giwas ira. Ir ghis
ıtikeio ſu ſawo || wiſu Vkiu. 54 Tatai ira antras Sżenk- || las, kurı Jėsus
padare, ^fkaip iſch Sżi- || dawos ing Gilileą^c ataijo⁹.

V.

1 Potam^d Buwo Schwente Sżidŭ, ir || [Bl. 182^v] Jėsus nueijo ing Jeru-
ſalem.^{9a} 2 Bet¹⁰ ira || Jeruſaleie pas Awiŭ trobą [Awiŭ turgŭ] ||
Eſĵeras¹¹, kurı Sżidiſchkai wadin, Be- || theſda, tas tur penkis Pri-
angas^e. 3 ku- || rioŭ guleio daugia ne galincziŭ, eklŭ, || lŭſchŭ
[raiſchŭ] dżuſtancziŭ, kurie || lauke, ^fpaſikrutinanczio wandenio¹³.
4 Ne- || ſa Anialas¹⁴ ataijo ſawo czieſu ing Eſĵerą, || pakrutindams wan-
deni. Kurſai tada || pirmas, kaip wandŭ buwo pakrutintas, || ieijo,
ſweikas tapo, buk kake tiktai || liga buwo¹⁵ apimtas.

5 Bet buwo the Smogus, tris deſchim- || tis ir aſchtŭnis metus
ſergans. 6 Kaip || Jėsus tą iſchwida gulinti [...] ^f, bila iam, || Narigu
ſweikas bŭti? 7 Ligonis atſake || iam, Wiefchpatie, ne turiu ne wieno

GS: ^a *Sfk aus intendiertem G** ^b *Sfk aus kurie* ^c *L. G{a}lileą* ^d *in Sfk erg.* ^e *gl. Hall* ^f *L. vnd vernam, das er ſo lang gelegen war* □

KS: ¹ < Kapernaume* ² gelbetŭ ³ io ⁴ tas ... firga ⁵ ir biloio ⁶ kurioie ⁷ Drugis ⁸ ſuprato
⁹ iſch Sżidawos ing Galileą ateiens. ^{9a} *s. Anm. S. *428* ¹⁰ O ¹¹ + [ſaſauka] ¹² pridangalus
¹³ paſikrutinant wandeni ¹⁴ Angelas ¹⁵ *gestr.* □ Bl. 182^r oben re. rot Iohan: c. 4. 5. □

BNT(F): Bl. 182^v am re. Rand sehr geringer Textverlust □

|| Szmogaus, kada pafsikrutin wandũ, kur- || fai mane ing Eſſerą [fa-
ſauką] || leiftu. Ir kada ataimi, tada kits || pirm manęs atait.^a

8 Ieſus^b bila iam, kielkefi¹, imk || patalą tawo, ir eik, 9 Ir toiaus
ſwei- || kas paſtoia² Szmogus, ir eme ſawo || Patalą, ir waikſchczoio
[eijo] Bet || buwo ta diena Sabbatha. 10 Tada bilo- || [Bl. 183^r] io Sžidai
anam, kurfai ſweikas tapo, || Schi diena Sabbatha ira, nedera taw ||
Patalą neſchti. 11 Ghis atfake iemus. || Kurfai mane [ſweiką padare³,
biloio || man⁴, Imk tawo Patalą, ir waikſchczok. || 12 Tada ie klaufe
io, Kas ira tas Sžmo- || gus, kurfai taw biloio, imk tawo patalą, || ir
waikſchczok.? 13 Bet⁵ [kurfai ſweikas || paſtoia⁶, neſžinoio kas buwo,
Nefa || Jeſus buwo atſtogheſ, [taip daugia⁷ Sžmo- || nių the ęſant.

14 Tada rado għi Jeſus Baſſniczoia, || ir biloio iam, Weiſdek, ſweikas
tapai, || daugiaus nebegrieſchik, ieib [...] ko pik- || teſnio ne nuſſidũtũ.
15 Tas Szmogus || nueięs, paſake Sžidams, kaip⁹ Jeſus butų, || kuris għi
[ſweiką padare¹⁰. 16 Todel || perſekdineio Sžidai Jeſu, ieſchkodomi ||
io uſſmuſchti, iog tatai¹¹ daręs buwo || Sabbathoio¹².

17 Bet¹³ Jeſus atfake iemus. Mano || Tiewas dirba ik ſcholei, o ir eſch
|| dirbu. 18 Todiel ieſchkoio Sžidai iũ || daugiaus, io uſſmuſchti iog ne
tiktai || Sabbathą lauſe, bet biloio teipaieg, || iog Diewas io Tiewas
bũtų, ir dare || ſawe pats ligų Diewui.

[Bl. 183^v] 19 Tada atfake Jeſus, ir biloio iump, || Iſch tieſos, iſch
tieſos. ſakau iumus. Su- || nus ne gal nieko nug ſawęs dariti, net || ką
reg Tiewą daranti. Nefa ką || tas dara, tatai [...] c dara ir Sunus.
20 Bet¹⁵ || Tiewas Sunų mil, ir roda iam || wiſ ką dara, ir didėſnius iam
darbus || rodis, kaip¹⁶ ius nuſſiſtebefities. 21 Nefa || kaip tiewas nu-
miruſius prikel, ir || iũs [giwus padara [atgida]¹⁷ Schitai- || po ir Sunus
[giwus padara¹⁸ kuris || nor.

22 Nefa Tiewas ne wieno ne fudi- || įja^d, bet wiſſą Sudą Sunui pada-
|| we, 23 idant wiſſi Sunų garbintų, kaip || Tiewą garbin. Kurfai ne
garbin || Sunų, tas Tiewą ne garbin kurfai || għi ſiunte. 24 Iſch tieſos,
iſch tieſos, || Kas mano Sžodi¹⁹ klauso, ir tik tam, || kurfai ſiunte mane,

GS: ^a s. Anm. S. *428 ^b *Sfk aus Iesus* ^c L. das thut gleich auch der Son ^d s. Anm. S. *428 □

KS: ¹ kelkefi ² tapa ³ iſchgide ⁴ *gestr.* ⁵ O ⁶ Iſchgiditalis ⁷ tiek ⁸ Gal. tau ⁹ iog ¹⁰ iſchgide
¹¹ tai ¹² Sabbathoia ¹³ O ¹⁴ nuſſawinti ¹⁵ O ¹⁶ iog ¹⁷ [atgida] *Klammer nicht gestr.* ¹⁸ gi-
wus dara + atgida* ¹⁹ Sžodžo □ Bl. 183^r oben re. rot Iohan: c. 5. □

tur amſina ॥ Sziwata, ir ne atait ing Suda, bet ॥ nug smerties pereijo ing Sziwata.

25 Ifch tiefos, ifch tiefos, sakau iu- ॥ mus, atait hadina, ir nu dabar ira, ॥ kaip¹ Numire² girdes balsa suna<us> ॥ Diewo, ir kurie tha girdes, ʽbus giwi³. ॥ 26 Nefa kaip Tiewas tur ſziwata ſawije, ॥ [Bl. 184^r] Schitaipo Sunui dawē ſziwata tureti ॥ ſawije⁴, 27 ir dawē iam mace, liginti⁵ ॥ taipaieg, todiei, iog ghis ʽSzmogaus ॥ Sunus⁶ ira⁷. 28 Ne nufsiſtebekite tho, ॥ nefa atait hadina, kuroia wifsi, kurie ॥ Grabosa ira, balsa io girdes. 29 Ir ifcheis, ॥ kurie gierai⁸ dare, ʽing prikelima⁹ Szi- ॥ wato, o kurie piktai dare, ʽing prikeli- ॥ ma¹⁰ Sudo.

30 Efch nieka ne galiu nog^a ſawę pats ॥ dariti. Kaip girdziu taip fudiju, ir ma- ॥ no Sudas teifus ira. Nefa ne mano ॥ wale iefchkau, bet wale Tiewo, kuris ॥ mane fiunte. 31 Jei efch nug ſawę pats ॥ liudiju^{10a}, tada mano liudjmas ne ॥ ira tikras. 32 Kits ira, kurfai ape ma- ॥ ne liudja, ir ſinau, iog tas liudjmas ॥ teifus ira, ka ghis ape mane liudja. ॥ 33 Ius fiuntiet Jonop, ir ghis liudjo ॥ ape tiefa. 34 Bet¹¹ efch ne immu liudjma ॥ nug Szmogaus, bet tatai bilau, idant ifch- ॥ ganiti butumbit. 35 Ghis buwo deganti ir ॥ ſibanti Szwake, bet¹² ius noreiot mafja ॥ cziesla ʽwalandaʽ dzaugties, ifch ॥ Schwiefibes. 36 Bet efch didefni turiu ॥ liudjma, uſu Iono liudjma. Nefa ॥ [Bl. 184^v] darbai, kurius mano Tiewas dawē, ida<n>t ॥ pabengcziau thie darbai^b, kurius ॥ darau, liudja ape mane, kaip¹⁴ Tie- ॥ was mane fiunte. 37 Ir^c Tiewas kurfai ॥ mane fiunte, tas pats liudjo ape mane. ॥ Ius niekada, nei balsa io girdeiot, ॥ nei ʽgimi io ʽweida ioʽ^d regeiot, 38 ir ॥ ſodzio io ne turit ſawije¹⁵ giwenanczio. ॥ Nefa ius netikit tam, kuri ghis fiunte

39 Iefchkokit¹⁶ Rafchte^e, nefa ॥ tarities, iog amſina^f Sziwata tame ॥ turit, ir tas ira, kurfai ʽape mane^g liudja, ॥ 40 ir ius ne norit atait manenſp, idant ॥ ſziwata turetumbit. 41 ʽGarbes nug ॥ Szmoniū ne imu 42 bet paſinſtu ius, iog ॥ meile¹⁸ Diewo ſawja¹⁹ ne turit. 43 Efch ॥

GS: ^a> Sfk aus n+g ^b Sfk für kur ^c Sfk aus T~ ^d gl. gestalt ^e Sfk aus r~ ^f Sfk aus amſin+ ^g in Sfk erg. □

KS: ¹ iog ² Numirelei ³ giwens ⁴ ſawijpi ⁵ Gal. + ʽ[uditi]ʽ | B. ʽ[uditi]ʽ Klammer nicht gestr. ⁶ Sunumi ⁷ WSt Sunumi Szmogaus ira ⁸ gerai ⁹ ant prikelima* ¹⁰ ant prikelima* ^{10a} s. Anm. S. *428 ¹¹ O ¹² o ¹³ pabenkcziu ¹⁴ iog ¹⁵ ſawijp ¹⁶ Tirkites ¹⁷ Efch ... ne imu ¹⁸ meiles ¹⁹ ſawijp □ Bl. 184^r oben re. rot Iohan: c. 5. □

ataijau ʔing warda¹ mano Tiewo, o ʔ ius ne prijmmat mane. Jei kits atais ʔ ʔing sawo warda², ʔa prijmfite. **44** Kaip ʔ galit tiketi, kurie garbę nug kits kito ʔ prijmmat? o garbes, kuri tiktai ʔ nug Diewo ira, ne iefchkot. **45** Ne tarikit, iog efch ʔ iufu^a ʔ ʔkunfiūs³ Tiewui, ira⁴ wienas kurfai ʔ ʔkundzes⁵ ant iufu, Mofefchus, ant ku- ʔ [Bl. 185^r] rio ius pafsitikit. **46** Iei Mofefchui ti- ʔ ketumbit, tada ir man tiketumbit, ʔ nes ghis ape mane rafche. **47** Bet⁶ ʔ iei io rafchimui netikit, kaip tada ʔ mano ʔodzamus tikefite?

VI.

1 Potam nueijo Jesus uʔu Mariu, ʔ pas miefta Tyberias Galileioia, **2** ir ʔ feke⁷ ghi daugia Szmoniū, ʔto diel⁸ iog ʔ ʔenklus regeio, kuriūs ant fergancziū⁹ ʔ padare.

3 Bet¹⁰ Jesus uʔeijo ant Kalno, ʔ ir sedos¹¹ the fu sawo Mokintineis. ʔ **4** Bet buwo arti Welikas Szidu ūchwente. ʔ **5** Tada pakiele Jesus akis sawo, ir reg, ʔ iog daug Szmoniū iop atait, ir bila ʔ Philipui Kur¹³ pirklim dūna¹⁴ idant ʔ thie walgitū? **6** Bet tatai biloio me- ʔ gindams ghi, nefa gierai ʔinoio, ka ʔ noreio dariti.

7 Philippas atfakė iam, Vʔu du ʔ ūchintu penigū Dunos ne pakanka iemus, ʔ idant kiek wienas maʔa imtū. **8** Tare ʔ iam wienas iūch io Mokintiniū, En- ʔ drieius, brolis Simono Petro. **9** Ira ʔ ūchicze Wai- kas¹⁵ wiens, tas tur ʔpenketą ʔ Dūnos¹⁶ mieʔu, ir dwi Szuwi, Bet ʔ [Bl. 185^v] kas ira terpei tieko? **10** Bet Je- ʔ ūs biloio, Weifdekit idant ʔmones gultuū^{b,17}. Bet daugia ʔoliu ʔ buwo anoi^c wietoi. Tada atgule ʔat- ʔ fiūliege ʔ kaip penkios tukūtantis Wirū. ʔ **11** Bet Jesus eme Duoną, diekawoia, ʔ ir dawe Mokintiniems, o Mokintinei ʔ tiemus, kurie pafsigulę ʔatfiūlieghe ʔ buwo. Taipaieg ir ʔuwiū¹⁸ kiek no- ʔ reio.

12 Ir kada fatuū buwo, biloia ghis ʔ Mokintiniump sawump, Surin-

GS: ^a Sfk aus ius ^b Sfk für ūeftu ʔ gl. Lagern ^c Sfk für anai ʔ

KS: ¹ warda* ² sawo wardana* ³ ant iufu ʔkunfiūs | ant iufu raifchifu ⁴ Ira ⁵ raifacha ⁶ O ⁷ + eija palkui* ⁸ to del ⁹ Sergancziu ¹⁰ O ¹¹ fedosi ¹² Welika* ¹³ Iūch kur* ¹⁴ Dūnas ¹⁵ + Bernas ¹⁶ penketą kėpalu Dūnos* ¹⁷ < + ʔatfiūliektu ʔ ¹⁸ Szuwu ʔ Bl. 185^r oben rechts rot Io- han: c. 5. 6. ʔ

kite || trupuczius atlikufius, idant nieks¹ ne || pragaischtu². **13** Tada surinka, ir pri- || pilde dwilika reſgiu³ Trupuczeis. || iſch penkiu mieſu Dūnu⁴, kurie at- || liko thiemus, kurie walge. || **14** Kaip tada Szmones tą Szenklą regeio ku- || ri Jėsus padare, biloio. Tas iſch || tieſos ira Prarakas kurfai tur atait || ant Swieto. **15** Kaip tada Jėsus ſuprata, || anus ataiſenczius iſawe iſimti^{1a}, idant ſawe¹⁵ || Karaliumi padaritu, atſtoio atpent || ant Kalno, ghis wiens.

16 Bet⁶ wakara nueijo io Mokinti- || nei Mariump, **17** ir iſenge ing Laiwā || [Bl. 186^r] ir ataijo uſu⁷ Mariu ing Kapernaum. || Ir iau tamſu buwo, Ir Jėsus ne buwo || iump ataijens. **18** Ir Marios paſikiele- || io⁸ nug⁹ didžo weio. **19** Ir kaip buwo || nuſijre¹⁰ kaip dwi deſchimtį ir penkis, || angu¹¹ tris deſchimtis iſtoiū [warſtu]^b || iſchwida¹² Jeſu waikſchczointi¹³ ant || Mariu, ir arti Laiwo atentį ir bijoios. || **20** Bet ghis biloio iemus, Eſch eſmi, neſi- || bijokite¹⁵. **21** Tada noreio ghi ing Laiwā || imti. Ir toiaus buwo laiwas pas kraſch- || tą, kuriop eijo.

22 Antrą dieną, regeio Szmones, || kurie iſcha pus¹⁶ Mariu ſtoweio, kaip¹⁷ kito || Laiwo the ne buwo, net tas wienas, || ing kuri io mokintinei iſenge buwo. || ir kaip Jėsus ſu Mokintineis ſawo [...] ^c ne || jeiens buwo, bet tiktai io^d wieni || Mokintinei^e nueije buwo¹⁸. **23** Bet¹⁹ ataijo || kiti Laiwai iſch Tiberios arti wietos²⁰. || kur Dūnā walge, per Wiefchpaties || diekawoghima. **24** Ir kaip²¹ regeio Szmo- || nes, iog Jėsus the ne buwo, nei mo- || kintini²² io, ieijo²³ ing Laiwus^f, ir || ataijo Kapernaum²⁴, iefchkodomi Jeſaus. || **25** Ir kaip ghi rado uſu²⁵ Mariū, biloio || iam, Rabbi, kada czia ataijai?

[Bl. 186^v] **26** Jėsus ataijo²⁶, bilodams. Iſch tieſos, iſch || tieſos, ſakau iumus, ne todiel manes iefch- || kot, kaip²⁷ ſenklus regeiot, bet kaip²⁸ || dūnos²⁹ walgiet, ir paſotinti tapot. **27** Dirp- || kite penukſchlā, iſne kur³⁰ pragaischtanti, || bet kurfai laikos ing amſinā Sziwatā, || kuri iumus Sunus ſmogaus dūs, nes || tą Diewas Tiewas uſpeczetija^g.

GS: ^a gl. haſch<en> ^b feldwegs ^c L. in das ſchiff ^d> Sfk für ++ ^e Sfk für Apaſch* ^f Sfk aus Laiwā ^g gl. ve<r>ſigeln □

KS: ¹ nieka ² prapultu ³ reſgiū ⁴ iſch penkiū kapalu Dūnas ⁵ ir ghi ſugauſenczius, idant ghi ⁶ O ⁷ anaſchal ⁸ paſikileio i ſuiuda ⁹ iſch ¹⁰ nuire ¹¹ alba ¹² iſchwida ie ¹³ waikſchczientį ¹⁴ iſchkankanti ¹⁵ Neſibijokite ¹⁶ ſcha ſchal ¹⁷ iog ¹⁸ nueija ¹⁹ Ir ²⁰ wietos anos ²¹ kada ²² Mokintini ²³ ieijo ie ²⁴ Kapernaump ²⁵ anaſchal ²⁶ atfake ²⁷ iog ²⁸ iog ²⁹ Dūnos ³⁰ ne □ Bl. 186^r oben re. rot Iohan: c. 6. □

28 Tada tare iamui, ką darifime, ida<n>t || Diewo darbą daritumbim?
 29 Jefus at- || fake, ir biloio iemus, Tai ira Diewo || darbas, idant ing tą
 tiketumbit, kuri || ghis fiunte. 30 Tada biloio iamui, ką¹ || darai^a įen-
 klą, idant regetumbim ir || tiketumbim taw? ką darai? 31 Mufų || Tiewai
 walge Manno pufchczoia, kaip || rafchita ira. Ghis dawe iemus dūnā^b ||
 ifch Dangaus walgiti. 32 Tada biloio || Jefus iemus, Ifch tiefos, ifch tie-
 fos, fakau || iumus, Mofefchus iumus ne dawe || dūnā ifch Dangaus, bet
 mano Tiewas || dūft iumus tikrą dūnā ifch Danga<us>. || 33 Nefa fchitai
 ira dūna Diewo, kuri || nūg Dangaus atait, ir dūft Swietui² || Sziwata.

34 Tada biloio iop, Wieschpatie, || [Bl. 187^r] Duk mumus wiśsada
 takę Duoną. || 35 Bet³ Jefus biloio iemūs, Efch efmi Dū- || na Sziwato,
 kurfai atait manesp, ne || ifchalks, ir kurfai in mane tik, ne || trokfch
 niekadai. 36 Bet fakiau iumus, || kaip⁴ mane regeiot, o tacziau ne tikit.
 || 37 Wis ką man mano Tiewas dūft, || manesp atait, ir kurfai manensp
 atait, || to ne patremfiu laukan. 38 «Nefa efch || ifch Dangaus ataijau,
 ne idant dari- || cziau mano wale, bet to, kurfai || mane fiunte. 39 Bet⁵
 tatai ira wale || Tiewo⁶, kurfai fiunte mane, idant || nieko ne pamefch-
 cziau «wiśso to⁷, ką ghis || man dawe, bet prikielcziau paskucziau- || se⁸
 dieną. 40 Bet⁹ tatai ira walia to || kurfai fiunte mane, idant, kurfai ||
 Sunų reg, ir tik ing għi, turetų || amįiną Sziwata, ir efch għi pri- ||
 kelfiu Paskucziaufią dieną.

41 Tada kuſchteio Szidai ifch to, || iog fake. Efch efmi Dūna, kuri nūg ||
 Dangaus ataijo, 42 ir biloio. Er ne || ira tai Jefus Johſepho Sunus, kurio
 || Tiewą ir Motiną paįinſtam. Kaip || tada kalb, efch nug Dangaus ataijau?

43 Iefus atfake, bilodams iemus. || [Bl. 187^v] Nekufchtekite tarp ſa-
 węs. 44 Niekas || ne gal manesp atait, net, «trauks għi || tiewas¹⁰, kurfai
 fiunte mane, Ir efch || għi prikelfiu Paskucziaufią dieną || 45 Rafchita
 ira Prarakoſa. Bus wiſi || diewo pamokinti¹¹. Kas tada gird || nūg
 Tiewo, ir mokinaſe^c, tas atait manensp. 46 Ne kaip butų kas Tie- || wą
 regeięs, net kurfai nūg Tie- || wo ira, tas Tiewą regeio.

47 Ifch tiefos, ifch tiefos, fakau ium<us>, || kurfai tik ing mane, tur

GS: ^a Sfk aus dari ^b Sfk aus doną ^c Sfk aus mokinas

KS: ¹ kąj ² Swjetui ³ O ⁴ iog ⁵ O ⁶ Vs. 38 u. 39^a *unterstrichen** ⁷ ifch wiśso to ⁸ Pasku-
 cziaufę ⁹ Bey ¹⁰ trauktas Tiewa ¹¹ pamokiti □ gl. zu 6,45 Es 54 (Jes 54,13), gl. zu 6,46 Sup:
 1. □ Bl. 187^r oben re. rot Iohan: c. 6. □

amſina ॥ ſiwaſa. 48 Eſch eſmi Dūna Sziwa- ॥ to¹. 49 Iuſu Tiewai walge Manno² ॥ puſ³ c³zoia³, ir numire. 50 Schitai ira ॥ Dūna, kuri nūg Dangaus atait, ida<n>t ॥ kas ios walgis, ne numirtū. 51 Eſch ॥ eſmi giwa Dūna, nūg^a Dangaus ॥ ataijuſi. Kurſai nug^b ſchos Dū- ॥ nos walgis, bus giwas amſinai. ॥ Ir Dūna, kure eſch doſiū, ira ma- ॥ na Kunas, kuri eſch doſiu uſu ॥ Sziwaſa ſwieto.

52 Kaulija tada Sžidai tarp ſawęs, ॥ bilodomi, kaip gal ſchifai mumus ॥ ſawa kuna dūti ॥ ant walgimo⁴? 53 Jeſus ॥ biloio iemus. Iſch tieſos, iſch tieſos, ॥ [Bl. 188^r] ſakau iumus, Jei ne walgifit ॥ ॥ Kuna^c ॥ ſmogaus Sunaus¹⁵, ir ne gierſite io ॥ Krauſghī, ne turit ſiwaſa iuſiue⁶. ॥ 54 Kurſai walga mano Kuna, ir gieria⁷ ॥ mano Krauſghī, tur amſina Szi- ॥ waſa, ir eſch ghī paſkucziauſiā die- ॥ nā prikelfiu. 55 Neſa mano Kunas ॥ ira tikras penukſchlas, ir mano ॥ Krauias ira tikras gierimas⁸. 56 Kurſai ॥ walga mana Kuna, ir gieria mana ॥ Krauſghī, paſſiliektis manije⁹, ir eſch ॥ iame¹⁰. 57 Kaip mane ſiunte giwas ॥ Tiewas, ir eſch giwas eſmi Tiewo ॥ delei, Schitaipo, kurſai mane walge¹¹, ॥ taſſai giwas bus manęs delei. 58 Schitai ॥ ira Dūna, kuri nug Dangaus ateijo. ॥ Ne kaip Tiewai iuſu walge Man- nā, ॥ ir numire, Kurſai ſchē Dūnā walga, ॥ ॥ bus giwas¹² amſinai

59 Tai ghis biloio Iſkaloia, ॥ mokindams ॥ ing Kapernaum¹³. 60 Dau- ॥ gia tada Mokintiniū io, kurie tatai ॥ girdeio, biloio. Tai ira kietas¹⁴ ſodis^d ॥ Kas gal io klaufiti? 61 Bet Jeſus ॥ ſupaſdams^e ſawija kaip¹⁶ ॥ ॥ ape tai Mokintinei io kuſchteio^f, biloio ॥ ghis¹⁷ iemus. Er tatai ius piktin^g. ॥ [Bl. 188^v] 62 O kaip regeſite ſmogaus Sunū uſ- ॥ ſengenti the, kur pirm buwo? 63 Dwa- ॥ ſe ira kuri ॥ giwaſa dara kunas nie- ॥ ko¹⁹ ne dera. Sžodei kurius eſch kalbu, ॥ Dwale ira²⁰ ir ſiwaſas²¹ ira. 64 Bet ॥ ira nekurie tarp iūſu, kurie ne tik. ॥ Neſa Jeſus ſinoio iſch pradžos, kurie ॥ ne tikeio, ir kurſai ghī iſchdūtū. ॥ 65 Ir biloio, Tadiel iumus ſakiau, nie- ॥ kas negal ataiti manenſp, net iei dū- ॥ ta iam ira nūg mano Tiewo.

66 Iſch to^h daugia Mokintiniu io ॥ ॥ atſtoio atbūlai²², ir daugiaus ſu iū ne ॥ bewaikſchczoioⁱ. 67 Biloio tada Jeſus ॥ Dwilikoſp, Er ir ius

GS: ^a Sfk für if* ^b Sfk für iſch* ^c Sfk aus d ^d gl. Rede ^e Sfk aus p ^f Sfk der WSt für kuſchteio ... ^g Sfk aus pikt+ ^h Sfk aus tū* ⁱ Sfk aus waikſchczoiau □

KS: ¹ Sziwatos* ² Manna ³ puſ³ c³zoia | + puſchczoia* ⁴ walgiti ⁵ WSt kuna Sunaus ſmogaus ⁶ iuſipi | iuſippi ⁷ geria ⁸ Gierimas ⁹ manipi ¹⁰ iamimp ¹¹ walgo ¹² giwens ¹³ Kapernaume ¹⁴ ne pigus ¹⁵ ſawije ¹⁶ iog ¹⁷ gestr. ¹⁸ gaiwin ¹⁹ nieka<m> ²⁰ gestr. ²¹ Sziwata* ²² eija atpedui □ Bl. 188^r oben re. rot Iohan: c. 6. □

norit atftoti? || 68 Tada atfake iam Simonas Petras, || Wiefchpatie, Kurgi eifim? tu turi || Szodzius amßino Sziwato, 69 ir mes || tikeiom ir paßinnom, kaip¹ tu efsi || Chriftus funus giwo² Diewo. 70 Jefus || atfake iam. Er ne dwiliką iufų ifch- || rinkau, o wienas ifch iufų ira We- || linas? 71 Bet³ kalbeio ape Iudofchų || Simoną Ifkariotą, tas ifch-dawe ghı || potam, ir buwo Dwilikos wienas.

VII.

1 [Bl. 189^r] Potam waikfchczoio⁴ Jefus Gali- || leoie, nefa ne nareio Szidawoie waikfch- || czoti⁵, tadel kaip⁶ Szidai tikoio [iefch- || kineio] io ußmufchti⁷. 2 Bet buwo || arti Szidu fchwente [Scenopiagia⁸ [Schetru, Schietrelu]¹⁹ 3 Tada biloio io Brolei || iop, Eik¹⁰ ifch fche¹¹, o¹² eik || ing Szidawą^a, idant ir tawo || Mokintinei regetų darbus kurius darai. || 4 [Ne wienas nes ko ne dare [paflepte¹³ || noredams^b tacziau [fchwiefoia¹⁴ buti. || [fchloweie]¹⁵ Ieigu darai toktai, || tada apfirodik fwietui [po akim fwieto] 5 Ne- || fa nei Brolei io ne tikeio ing ghı.

6 Tada bila iemus Jefus, Mano || cziefas dabar nera czia bet iufų || cziefas ira wifsadai. 7 Swietas iufų || ne gal nekenteti, bet Manes ne kenczia, || nefa efch liudių ape ghı, kaip¹⁷ io || darbai pikti ira. 8 Ius eikit ant tos || Schwentes. Efch dabar ne eifiu ant || fchos Schwentes, nefa cziefas mano || dabar ne ifsipilde. 9 Bet kaip tatai || iemus fakes buwo, pafsilika ghis Gali- || leoi. 10 Bet¹⁸ kaip nueijo Brolei io, ta- || da ir ghis eijo ant Schwentes ne [re- || gimai [ne iaunai¹⁹]^c bet kaip ir pa || flapte²⁰. 11 Tada iefchkaio io Szidai ant || [Bl. 189^v] ant Schwen-tes, bilodami, Kur ira taf- || sai 12 Ir ftaios didis kuſchteghimas || ape

GS: ^a *Sfk für Galileä* ^b *Sfk für +* ^c *gl. offenbarlich* □ *gl. zu 7,2 Laubruft (grace σκηνοπη || γα. latine Scenopegia, de || Leuit: 23. <id est> festum taber- || naculo<rum>. d<icitu>r aut a σκευος || q<uod> est umbraculo<m>. <et> φαγειν || q<uod> est comedere, quod in Vm- || braculis p<er> 7. dies comedere || eos oportebat. □ Bl. 189^v oben re. Datumsangabe 5. Maij. □*

KS: ¹ iog ² giwoio ³ O tai ⁴ *gl. vmbh<er> zihen* □ *Gal. waikſchtineio* ⁵ *beabsichtigte Korr. nicht ausgeführt** ⁶ iog ⁷ nußawinti ⁸ Scenopegia ⁹ + Schwente fchetru ¹⁰ Ifch Eik ¹¹ cze ¹² ir ¹³ *gl. Im verborgenem* □ *paßapczomis* ¹⁴ *gl. offenbar* □ *fchwiefoie* ¹⁵ *unv. Var. Gal. Kas nar but regimas, Tas nedara nieka paßapte* ¹⁶ czonai ¹⁷ iog ¹⁸ O ¹⁹ ne [iufti]nai* ²⁰ *paßapte* □ *Bl. 189^v oben re. rot c. 7.; unten Mitte Lagenbezeichnung a □*

ghī Pulke. Kiti biloia, gie- || ras ira, Kiti biloia, ne, bet ifchwa- || dzoia Szmones. **13** Bet^a ne wienas || nekalbeio atwirai^{b,1} ape ghī, delei bijo- || ghimo² Szidų.

14 Bet widui Schwentes, eija Jėsus || ing ^f[Baſſniczė ir]^c mokinna¹³. **15** Ir Szi- || dai nufsiſtebeio, bilodami, Kaip tafari || moka rafchta⁴, nefs- || mokines? **16** Jėsus || atſake iemus, bilodams. Mano Mokf- || las ne ira mano, bet tho, kurfai fiunte || mane. **17** Iei kas nor to wale dariti, || paſins, bau nūg Diewa⁵ ira ſchis Mokf- || las, angu⁶ iei eſch pats nūg ſawes kalbu. || **18** Kas nūg ſawes pats kalba, garbes ſa- || wo iefchka. Bet kurfai iefchka Gar- || bes tho, kurfai ghī fiunte, tas ira tei- || ſus, ir ne tiefos nera iamija⁷.

19 Er ne Moſefchus iumus dawė || Sokona? o ne wienas ifch iufų ne || dara Sokona. Kam mane iefchkot || uſmuſchti? **20** Szmones atſake, ir biloia. || Welnuwā turi, kas iefchka tawė uſ- || [Bl. 190^r] muſchti? **21** Ieſus atſake ir biloio. Wie- || nā darbā padariau⁸, o wiſi ſtebeties⁹. **22** Moſefchus todelei dawė iumus Api- || piauftijmā¹⁰, ne kaip¹¹ nūg^d Moſefchaus || atait bet nūg Tiewų, o tacziau ſmo- || gų apipiauftat Sabbathoia. **23** Iei || Szmogus prijm Apipiauftijmā Sabbathoia, || idant Moſefchaus Sokonas ne perlauſi- || tas butų, er tada ruſtauiat ant ma- || nės, kaip¹³ wiſa Szmogų ^f[ſweikā pa- || dariau¹⁴ Sabbathoia? **24** Ne ſudikit || pagal weidā, bet ſudiket teiſų ſudā

25 Biloio tada nekurie ifch Ieru- || ſales, Er ne tas ira, kurio iefchkoio || uſmuſchti¹⁵? **26** Schiſkat ^f[ſchwiefei^{e,16} kalb¹] || o ie nieko iam ne ſako. Er Wireſnieghi || muſų nų tikrai paſiſta, ^f[kaip ghis || tikrai Chriſtus ^f[ira^{f,18}? **27** Bet¹⁹ ſinnom, || ifch kur ſchifai ira, Bet kad atais || Chriſtus, tada newienas ne ſjinos, ifch || kur ghis ira.

28 Tada ſchauke Ieſus Baſſniczoia, || mokina ir biloia. Ius mane pa- || ſiſtat, || ir ſinnot ifch kur eſmi, Ir nug ſawes || pats ne ataijau, bet ira teiſus [tikras] || kurfai fiunte mane, kurio ius ne pa- || ſiſtot. **29** Bet²¹ eſch paſiſtų ghī, neſa || [Bl. 190^v] nūg io eſmi, ir ghifſai fiunte mane. ||

GS: ^a Sfk aus ++ ^b gl. frei ^c Sfk aus Baſſniczė, ^d Sfk für ifch ^e gl. frei ^f Sfk für + □

KS: ¹ dra<n>ſei ² baimes ³ moke ⁴ Rafchta ⁵ Diewo ⁶ alba ⁷ iamijp ⁸ dariau ⁹ ſtebeties to, ¹⁰ Appiauftijmā ¹¹ iog ¹² ira ¹³ iog ¹⁴ ifchgidziau ¹⁵ nuſawinti ¹⁶ dranſei ¹⁷ ghis ... kalb ¹⁸ ghī ifch tiefos Chriſtų fanti ¹⁹ O ²⁰ moke ²¹ O □ Bl. 190^r oben re. rot Iohan: c. 7. □

30 Tada iefchkoio io fugauti, Bet^{a,1} ne wie- || nas ʽne deio rankų ant io², nefa io hadina dabar ne ataijo. 31 Bet daugia || iſch Szmonių tikeio ing ghī, ir bilo- || io, Kada Chriſtus atais, er daugieſni || Szenkłų [...]³, ʽne kaip⁴ ſchifai dara.

32 Ir girdeio Pharifeuſchai, ʽkaip || pulkas tatai ape ghī kuſchteio⁵. Tada || fiunte⁶ Pharifeuſchai ir Wireſnieghi || kunigai tarnus⁷, idant ghī fugautų. 33 ʽTada⁸ biloia Jeſus iump⁹, Dabar maſą || czieſa¹⁰ eſmi ſu iumis, ir tada eimi¹¹ || anop, kurſai mane fiunte. 34 Ius manęs || iefchkafit o ne rafit, ir kur eſch || eſmi, ius ne galit ataiti¹³. 35 Tada bilo- || io Szidai tarp ſawęs [wienas antram] || Kur tas eis, kaip¹⁴ io ne rafim? er¹⁵ || eis ʽing Grekus kurie bei ſchę bei the || iſchbarſtiti ira [iſchkraikiti] ʽGrekus || mokinti¹⁷? 36 Kokſai tatai ira Szodis, ką¹⁸ || ſaka, Ius manęs iefchkoſite, o ne rafit, || ir kur eſch eimi, the ius ne galit at- || eiti¹⁹.

37 Bet paſkucziaufę diena Schwen || [Bl. 191^r] tes, kuri ſchwencziauſi buwo, ſtoweio^{b,20} || Jeſus, ſchauke ir biloio, Kurſai trokſchta, || te atait manęſp ir^c te giera²¹. 38 Kurſai || tik ing mane, kaip rafchtas ſaka, no || tho Kuno^d plus upes giwo wan- || denio. 39 Bet tatai kalbeio ape Dwafę, || kurię tureio gauti, kurie ing ghī tik²². || Nefa ſchwenta Dwafę dabar ne || buwo the, nefa²³ Jeſus dabar ne buwo || perſchwieſtas [pa-garbintas].

40 Daugia tada iſch pulko²⁴, kurie || ſchī ſjodį girdeio, biloio. Schifai ira || tikras Prarakas. 41 Kiti biloio. Ghis || ira Chriſtus. O kiti biloio. Er nūg || Galileos ʽChriſtus atais^e? 42 er ne || bila Rafchtas, iſch ſeklos Do-wido, || ir iſch mieſtelio Bethlehem, kur Do- || widas buwo, Chriſtus atais? 43 Schi- || taipo ſtoios ſumifchimas tarp Pulko, || delei io. 44 Bet²⁵ nekurie noreio io || fugauti, ʽbet²⁶ niekas ne uſjdeio ranką || ant io²⁷.

45 Bet Tarnai ataijo Wiriaufiump || kunigump ir Pharifeuſchump, ir ie biloio || iemus [...]²⁸? 46 Tarnai atlake, Newienas || ſmogus niekadai

GS: ^a *Sfk aus bet* ^b *gl. trat auff* ^c *Sfk aus manęſp*, ^d *Sfk für ſj** ^e *Sfk der WSt* atais Chriſtus □

KS: ¹ O ² ne ſieke io ³ Gal. daris ⁴ nei ⁵ pulka ... kuſchtanti ⁶ iſſiunte ⁷ Tarnus ⁸ O ⁹ WSt O Jeſus biloia iump [¹⁰ *desideratum editoris*] ¹¹ aimi ¹² iefchkoſit ¹³ iſchkakti ¹⁴ iog ¹⁵ Er ¹⁶ Grieczifchkump (*Sfk aus Grief~*) ¹⁷ Grieczifchkus mokitų ¹⁸ kur ¹⁹ iſchkakti ²⁰ Gal. paſiſtaia | B. [keleſi] ²¹ gertų* ²² tikieio ²³ kadangi ²⁴ Pulko ²⁵ O ²⁶ o ²⁷ o niekas ne ſieke io ²⁸ Gal. Kadel ne atwedet ghī □ Bl. 191^r oben re. rot Iohan: c. 7. □

taipo ne kalbeio, || kaip ūchis Smogus¹. 47 Tada atfake iemus || [Bl. 191^v] Pharifeuschai, er ir ius priwilti [iūch- || weūti] este? 48 Iūch Wiriaufiū angū² || Pharifeuschū er tik kas ing għi? 49 Bet³ || [Szmones [Pulkas]⁴] kurfai nieko ape || Sokonā neūinna, prakeiktas⁵ ira.

50 Bila iumpi Nikodemas, || kurfai nakti iop ataijo, kurfai wie- || nas iūch iū buwo. 51 Er Sudija Soka- || nas muū Szmogu, [net pirm⁶ [gir- deio || ir paūins⁷, kā dare? 52 Anis atfa- || ke ir biloio iop, Er ir tu Galilaeas⁸ || eūsi? Tirkeūi ir weisdek, iūch Gali- || leos ne keles Prarakas. 53 Ir || koūnas ūchitaipo^a pareijo namie.

VIII.

1 Bet Jėsus eijo kalnop Oleiaus, || 2 Ir anksti ataijo wel Baūniczon, ir || wiūsas Szmones ataijo iop, ir għis || paūsifedo, ir makino⁹ ios.

3 Bet¹⁰ Doktorai ir Pharifeuschai || atwede iop Moterisūkē, kiekūūiū- || toia¹¹ ūgautā [nutiktā praūtoghimi || Wenczawoniūtes] ir paūtate iē widui, || 4 ir biloio iam¹². Miūtrai, ūchi Mote- || riūūke ūgauta ira [pa- cza- || me darbe kiekūūiūtes^{13b}. 5 Bet Moūūūūus || [Bl. 192^r] mumus Sokone priūake, takies¹⁴ [akme- || neis¹⁵ nuūūuditi [uūūmuūūti, nume- titi]^{1c} || Tu ka ūakai? 6 Bet¹⁶ tatai biloio gun- || dindomi għi idant galetū ant io || ūkunūties [għi apraiūūiti]

Bet Jėsus paūsilenke ūeminiū, || ir raūūe piūūūtu¹⁸ ant ūemes. 7 Ir kaip || ne liowies io klausti, atūitiefē, ir biloio || iump. Kurfai iūch iuūū be grieko || ira. te met pirmā akmeni ant ios. || 8 Ir wel paūsilenkia¹⁹ ūeminiui, ir ra- || ūūe ant ūemes. 9 Bet²⁰ kaip tatai gir- || deio, iūch- eijo kits po kito, pradegħi || nūg Wireūniū, ir Jėsus buwo palik- || tas wienas, ir Moterisūkē ūawinti || widui

10 Bet²² Jėsus atūitiefē, ir nieko ne || regedams, tiktai Moterisūkē, biloio || iei. [...] ^d Kur ira tawo Apūkunūūoiei, || [kurie tawē kaltinoia]?]

GS: ^a *Sfk für ūchep* ^b *Sfk für kiekūūiūūe* ^c *gl. steinig(en)* ^d *L. Weib, wo ūind ūie, deine Ver- klegler* □

KS: ¹ Szmogus ² alba ³ Tiktai ⁴ Pulkas *Klammer der GS nicht gestr.* ⁵ prakeiktas ⁶ pirm nei ⁷ gird ir paūins | gird ir paūinūta ⁸ Galileicikas ⁹ make ¹⁰ O ¹¹ kekūūiūūoia ¹² iopi ¹³ kekūūiūtes ¹⁴ takes ¹⁵ akmenimis ¹⁶ O ¹⁷ io ¹⁸ Piūūūtu ¹⁹ paūsilenke ²⁰ O ²¹ iūūeijo anis ²² O □ *Bl. 192^r oben re. rot Iohan: c. 8. □*

Er niekas || tawe ne ʽnefudija [praʃude]ʽ¹? 11 Ghi^a || atfake. Wiefchpatie, Niekas. Tada² || biloio Jefus, Tada ne efch tawe || ne^b praʃudau. Eik, ir ne begriefschik.

12 Tada Jefus wel iump kalbeio. || ir biloio. Efch efmi Schwiefibe || Swieto, kursai ʽmane leka³, ne waiksch- || [Bl. 192^v] czos tamfibeia, bet tures Schwiefibe || ʃiwato. 13 Tada biloio Pharifeufchai || iop. Tu pats nug ʽlawes liudighi, ta- || wo liudimas ne ira tikras⁴. 14 Jefus || atfake, ir biloia iump. Jei pats nug || ʽlawes liudicziau, tada mana liudi- || mas tikras ira, nefa ʃinau, ifch kur || atajau, ir kur eimi. Bet⁵ ius ne || ʃinnot ifch [...]ʽ⁶ ataimi, ir kur eimi. || 15 Ius fudijat pagal kuna. Efch ne wie- || no nefudiju. 16 Bet iei fudiju, tad || mano Sudas teifus ira, Nefa efch || ne efmi wienas, bet efch ir Tiewas || kursai mane fiunte. 17 O ir Sokone || iufu rafchita ira, kaip⁷ dweių Szmo- || nių liudimas teifus⁸ ira. 18 Efch efmi || kursai ape mane pats liudiju, bei || Tiewas kursai fiunte mane, taipaieg || ape mane liudija.

19 Tada biloio iop. Kame tawo Tie- || was? Jefus atfake. ʽNe paʃinf-
tat⁹ || nei manes nei mano Tiewa. Iei ma- || ne paʃintumbit¹⁰, ir Tiewo mano tei- || paieg paʃintumbit¹¹. 20 Schus ʃodz || ius kalbeio Iefus pas Skarbiczę^{c,12} || mokindams¹³ Baʃniczoia. Ir niekas io || nefugawo, nes hadina io dabar ne atajo¹⁴.

[Bl. 193^r] 21 Tada biloio Jefus iump antra || karta. Efch nueimi, o ius manes || ieschkofit, ir iufu Griekofu mirfite, || kur eimi, the ne galit ataiti. 22 Tada || biloio Szidai, Bau¹⁵ ne pats nar uʃ- || muſchties kaip¹⁷ bila, kur eimi, || the ius ne galit ataiti? 23 Ir ghis || biloio iump. Ius ifch ʃemo efte, || efch ifch aukſchto efmi. Ius efte nug || ſcho ſwieto efch ne efmi nuſg ſcho || Swieto. 24 Biloiau^d taipaiegi iumus, || ʽkaip mirfite¹⁹ iufu Griekofu²⁰. Nefa || iei ne tikit, kaip efch efmi, tada^e || numirfite²¹ iufu²² Griekofu.

GS: ^a Sfk aus + ^b Sfk für + ^c gl. Gotteskaf<en> ^d Sfk aus Bila ^e Sfk aus tai □ gl. zu 8,17 Deut: 17. (5. Mos 17,6) □

KS: ¹ nefudija *gestr.*, Klammer der nun gültigen Var. nicht *gestr.* ² *gestr.** ³ paskui mane eit ⁴ ne tink ⁵ O ⁶ Gal. kur ⁷ iog ⁸ + tikras ⁹ Ius ne Ne paʃinfat ¹⁰ paʃinotumbit ¹¹ paʃinotumbit ¹² Skarbiniczę | + ſkrinę ſkarba | Skarbiniczę ſkrinę Diowo* ¹³ mokidams ¹⁴ atajo* ¹⁵ Tas Bau ¹⁶ gl. Gal. tödten □ Gal. nuſawintis ¹⁷ iog* ¹⁸ Swieto ¹⁹ mirti ²⁰ Griekofa ²¹ mirfite ²² ſawa □ Bl. 193^r oben re. rot Iohan: c. 8. □

25 Tada biloio iam, Kas tada || efsi tu? O Iesus biloio iemus. Pir- || mai tas, kurfai su iumis kalbu. 26 Dau- || gia turiu ape ius kalbeti ir fuditi, || bet kurfai siunte mane, ira teifus, || ir ka isch^a io girdeiau, tatau kal- || bu po akim swieto [ant Swieto]. 27 Bet || ie nefuprata, kaip¹ iemus ape tiewa || kalbeio.

28 Tada biloio Iesus iemus. Kada || paaufchtinfis smogaus Sunu, tada || pasinfite, kaip^{b,2} Esch efmi, ir nieko || isch manes pats ne darau, bet kaip^c || mano Tiewas mane mokinna, taip kalbu. || 29 Ir kurfai siunte mane. su manim ira. || [Bl. 193^v] Tiewas mane ne paliekt wiena, nesa || wifadai darau kas iam patinka. 30 Kaip || tatau kalbeio, tikeio daugia ing ghi.

31 Tada biloio Iesus^d Szidump kurie || ing ghi tikeio. Iei pasiliksit mano || szodija, tada este mano tikri Mokin- || tinei, 32 ir Tiesu pa- szinfite, ir tiesa || ius [walnus padaris³]. 33 Tada ie iam || atfak, Mes efme sekla Abrahamo, || niekada ne wieno tarnais ne buwom, || kaip tada kalbi, Ius walni busit?

34 Iesus atfak iemus, ir biloio. Isch || tiesos, isch tiesos, sakau iumus. Kur- || sai^e daro grieka, tas ira tarnu grieko. || 35 Bet tarnas ne pasiliekt || amfinai namofu, Sunus pasiliekt amfi- || nai. 36 Iei tada Sunus ius ischwalnin⁴, || tada tikrai walni este. 37 Szinau, kaip⁵ Abrahamo sekla este. Bet ieschkot || mane ufzumufchti⁶, nesa mano szodis || [ne limp [ne imasi, ne tur wietu] || [iusui^{7,8}]. 38 Kalbu ka isch^{f,9} sawo Tie || wo regeiau⁸, o ius darot, || ka ius nug iusu Tiewo regeiot.

39 Ie atfak, ir biloio iam. Abraho- || mas ira Tiewas mufu. Bila iemus || Iesus, kada butumbit waikai Abraho- || mo || [Bl. 194^r] mo^h, tada dari- tumbit darbus Abra- || homo. 40 Bet¹⁰ nu ieschkat mane uf- || mufchti¹¹, toki Szmogu, kurfai iu- || mus tiesu sakiau, kure nug [isch] || Diewo gir- deiau, tai Abrahamas || ne dare. 41 Ius darot darbus sawo || Tiewo. Tada biloio ie, Mes neiⁱ isch || kiekfchistes¹² gimem¹³, mes¹⁴ turrim || wiena Tiewu, Diewu. 42 Iesus || biloio iemus, kada Diewas iusu || Tiewas butu,

GS: ^a Sfk für nug* ^b Sfk aus io- ^c Sfk aus ma- ^d Sfk aus S ^e Sfk aus Kas ^f Sfk für nu+* ^g Sfk für girdeiau* ^h Doppelschreibung nicht gestr.* ⁱ in Sfk erg. □

KS: ¹ iog ² iog ³ ischwalnins* ⁴ Gal. walnus padara* ⁵ iog ⁶ nušawinti ⁷ iufipi ⁸ + [ne ifigaun iufip] | + ne limpa* ⁹ nug ¹⁰ O ¹¹ nušawinti ¹² kek[is]chistes ¹³ ušgimem ¹⁴ gestr. □
Bl. 194^r oben re. rot Iohan: c. 8. □

mane miletumbit. Nefa || eſch iſcheijau ir ataimi¹ nūg Diewo. || Nefa eſch ne nug ſawęs pats ataijau, || bet ghis fiunte mane. 43 Kadel tada || mano ſodzo ne paſinſtat? nefa || ne galit ſodzių mano girdeti.

44 ¶ Ius eſte nūg Tiewo Welino², || ir pagal norą tiewo iufų norit || dariti. Tas ira Raſbainikas || iſch pradzos, ir ne iſsilaike tieſoia, || nefa tieſos nera iop³. Kada melus || kalba^a tada iſch ſawo paties kalba, || nefa ghis ira Melagis, ir Tiewas to^b. || 45 Bet eſch, kaczei tieſa kalbu, ius man || ne tikit.

46 Kurſai iſch iufų kaltins mane || Grieko? Bet iei iumus tieſa ſakau, || kam ne tikit man? 47 Kas iſch Die- || wo ira, tas⁴ Diewo ſodzio^c klaufa, || todel ius ne klaufot, nei⁵ iſch Diewo ne eſte.

[Bl. 194^v] 48 Tada atſake Szidai, ir biloio || iop. Er ne gierai⁶ ſakom, kaip⁷ Sama- || ritanas eſi, ir Welnuwa turi? [Czar || tą] 49 Ieſus atſake. Eſch Welino || ne turiu, bet garbinu mano Tiewą, || o ius giedinat mane. 50 Ne ieſch- || kau mano⁸ garbes, bet ira kas ie || ieſchka, ir ſudija

51 Iſch tieſos, iſch tieſos, ſakau iumus, || Iei kas mano Szodi laikis, tas ſmer- || ties ne regies amſinai. 52 Tada bilo- || io iam Szidai. Nū paſinſtam, || kaip⁹ Weliną [welnuwą, Czartą] || turri. Abrahomas numire, ir Pra- || rakai, ir tu ſakai. Iei kas mano || Szodi laiko, tas ſmerties ne ragaus || amſinai. 53 Er dideſnis eſi uſų || muſų Tiewą Abrahomą, kurſai || numire, ir Prarakai numire? || Kuo darais pats?

54 Ieſus atſake, iei pats garbinos, || mana garbe nieks ira. Bet ira ma- || no Tiewas kurſai mane garbin, || kurį ſakot^d, ¶ kaip butų iufų Diewas¹⁰ || 55 ir ne paſinſtat io, Bet eſch paſif- || tu io. Ir iei ſakiczi- au^e, eſch io ne || paſinſtu, tada¹¹ bucziau melagis¹², kaip || [Bl. 195^r] ius eſte. Bet paſinſtu ghi, ir lai- || kau io Szodi.

56 Abrahomas iufų Tiewas dzauges¹³ || kaip¹⁴ turetų regeti mana diena, || ir regeio ghe^f, ir dzaugeli. 57 Tada || biloio Szidai iop. dabar ne turi || penkis deſchimts¹⁵ metų, ir regeiei || Abrahomą? 58 Jeſus

GS: ^a Sfk aus kalbat ^b Sfk aus io ^c Sfk aus ſodi ^d Sfk aus ir ^e Sfk aus ſakif* ^f Sfk aus ghi □

KS: ¹ atainu* ² beabsichtigte Korr. nicht ausgeführt* ³ gl. Gal. in im □ Gal. unv. Var. iamej | B. ia<m>pi ⁴ gestr. ⁵ nes ⁶ gerai ⁷ iog ⁸ ſawa ⁹ iog ¹⁰ iufų Diewas ſanti* ¹¹ gestr. ¹² Melagis ¹³ džiaugesi ¹⁴ iog ¹⁵ penku deſchimtes □ Pv. bei 8,46 rot Euang: Dom: Iudica od<er> 5. Sontag in d<en> faſten. Perikopentext in roten Klammern; Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 59 rot unterstrichen □ Bl. 195^r oben re. rot Iohan: c. 8. 9. □

biloio iemus. || Išch tiefos, išch tiefos, šakau iumus, || Pirmai¹ ne kaip² Abrahomas štoios³ || [rados] ešch ešmi. 59 Tada pagawo || akmenis, idant ant io meštų. Bet || Jėsus pasiſliepe, ir išcheijo išch Bašch- || niczos.

IX.

1 Ir praeidams Jėsus, išchwida || Szmogų eklai gimufi. 2 Ir Mokintinei || io klaufe ghi, bilodami. Miftre, kas fu- || griefchija? Schif^a ang^b iogu⁴ Gimditoiei? || kaip⁵ eklas ufzgime^c? 3 Jėsus atfakė, Nei || schis fufsigrieſchija⁶, nei io Gimditoiei, || bet idant darbai Diewo ant io ifsiraditų^{d,7}. || 4 Ešch turiu dirpti^e darbus, to kursai mane || fiunte, iki⁸ diena ira. Atait naktis, || kad niekas^f ne gal dirpti. 5 †Kalei || ešmi ant fwieto^g, ešmi Schwiefibe || fwieto.

[Bl. 195^v] 6 Kaip tatai biloio, ſpiaude⁹ ant || Szemes, ir padare Purwa išch ſpiau || dulio, ir uſtepe tą Purwą ant || Ekloio akių, 7 bilodams iam. Eik eſe- || rop Siloha (kas ifsimano, Siuſtas) || ir nuſsipraufk. Tada nueijo ir nuſi- || praufe, ir ataijo reſis

8 Bet fuſidai¹⁰ ir kurie ghi pirm || regeio, kaip¹¹ Vbagas buwo, biloio. Er || ne schis ira, kursai fedeio ir ubaga- || wo¹²? 9 Niekurie biloio, tas ira, o || niekurie, iam ligus ira. Bet ghis || pats biloio, Ešch ešmi. 10 Tada biloio || iam. Kaip atwertos ira tawo akis? || 11 Ghis atfakė, bilodams, Smogus¹³, wadi- || nams Ieſus, padare purwą¹⁴, ir || patepe mana akis, bilodams. Eik || Eſerop Siloha, ir nuſsipraufkes¹⁵. Ešch || eijau, ir nuſsipraufiau, ir tapau re- || giſ. 12 Tada biloio iam, kur tas ira? || Ghis biloio. Ne ſinau.

13 Tada nuwede ghi Pharifeu- || ſchump, kursai walanda eklas buwo || 14 Bet buwo Sabbatha kada Jėsus || purwą padare, ir io akis atwere. || 15 Tada klaufe ghi wel, ir Pharifeufchai || [Bl. 196^r] kaipo tapo reſis [regetų]? || †Ghis biloio^h iemus. Purwą deio man || ant akių, ir ešch nu-

GS: ^a Sfk aus Schifs* ^b in Sfk erg.* ^c Sfk aus ufzgimes ^d gl. offenbar* ^e Sfk aus dirbti ^f Sfk aus nieks ^g Sfk der WSt Kalei ant ...* ^h Sfk für Bilo* □

KS: 1 Pirm 2 nei 3 stioiosi 4 io 5 iog 6 fugriefchija 7 + paſsiroditų 8 ikolei 9 ſpiowe 10 fuſiedai 11 iog 12 + elgetawo || ſebrawoia 13 Szmogus 14 Purwą 15 nuſsipraufk □ Bl. 196^r oben re. rot Iohan: c. 9. □

Isipraufiau, ir || regiu. **16** Tada biloio nekurie isch || Phariseuschu. Tas
 ſmogus ne || ir isch Diewui^a, kadangi ne laika¹ || Sabbatha. Bet kiti
 biloio, kaip || gal ſmogus² grieschnas takius ſjenk- || lus dariti? Ir buwo
 ſumifchim- || mas^{b,3} tarp ių. **17** Ie wel biloio ekla- || muiam⁴, ką ſakai
 tu ape ghi, kaip || ghis tawo akis atwere? Ghis biloio. || Prarakas ira.

18 Szidai ne ^rtikeio ape ghi^c, kaip || butu eklas buwes, ir regis, ik at-
 || wadina Gimditoius, ano kurfai tapo || regis, **19** klaufe ios, bilodami.
 Er tai || iufu Sunus, kuri ſakot, ekla uf- || gimufi? kaip tada nu reg? **20** Io
 gim- || ditoiei⁵ atfake, bilodami, ſinom, || ^rkaip ſchis mufu Sunus ira, ir
 kaip || eklas ufſgime⁶, **21** Bet kaip nu reg, || ne ſinnom, angu⁷ kas iam
 akis atwere, || teipaieg ne ſinom. Gana ſenas ira, || klaufket ghi, tekalb
 pats uf ſawe. || **22** Toktai biloio io gimditoiei⁸, nefa bijoios || Szidu. Nefa
 Szidai iau^d buwo || ſudereie^e, iei kurfai paſintu⁹, ghi efant || [Bl. 196^v]
 Chriftu, idant¹⁰ tas ^risch Baſniczos bu- || tu atmeſtas [atſkirtas]^f. || **23** To-
 diel bilo- || io io Gimditoiei. Ghis gana ſenas || ira, klaufket^g ghi.

24 Tada antra^h karta atwadino || Szmogu, kurfai buwo Eklas, ir bi ||
 loio iam. Dūk Diewui garbe. Szi || nom, kaip¹¹ ſchis ſmogus, griesch-
 nas || ira. **25** Ghis atfake, ir biloio. Jei || Grieschnas ira, ne ſinau,
 Wieno || ſinau, kaip¹² eklas buwau, ir nu re || giu. **26** Tada wel iam
 biloio, Ką || dare taw? kaip atwere¹³ tawo akis || **27** Ghis atfake iemus,
 Dabar iumus || ſakiau, er ne girdeiot? [...] ⁱ er ir ius || norite io Mokin-
 tinei¹⁴ buti? **28** Tada || keike iam¹⁵, ir biloio. Tu eſi io Mo || kintinis,
 bet¹⁶ mes Moſeſchus Mokin- || tinei efme, **29** Szinom. Diewa ſu || Mo-
 ſeſchumi kalbeiufi, bet ſcho neſi- || nom, isch kur ira.

30 Anafai Szmogus atfake, ir bilo || io iemus, Stebuklinga ira, kaip¹⁷
 ius¹⁸ || ne ſinot, isch kur ira, ir mano akis || atwere. **31** Bet mes ſinnom,
^rkaip¹⁹ || Diewas Grieschnuių ne klaufa¹²⁰, Bet || iei kas Diewo bijas²¹, ir
 io wale dara, || ta ischklaufa. **32** Isch pradzio ſwieto || [Bl. 197^r] ne girde-
 ta ira, kaip²² kas Ekla ufſgimu- || fiam butu atweres akis. **33** Iei ſchis

GS: ^a s. Anm. S. *432 ^b gl. Zwitracht ^c s. Anm. S. *432 ^d Sfk für b* ^e gl. ve(r)einig(en) ^f gl.
 Im Bau thun* ^g Sfk aus klau+ ^h Sfk aus ri* ⁱ L. was wolt jrs abermal hören □

KS: ¹ pilda ² Szmogus ³ Gal. nefandara ⁴ Eklamuiam ⁵ Gimditoiei ⁶ Eklamuiam ⁷ aba*
⁸ Gimditoiei ⁹ paſintu ¹⁰ gestr. ¹¹ iog ¹² iog ¹³ Korrekturfehler atwerdams* ¹⁴ Mokintineis
¹⁵ ghi ¹⁶ gestr. ¹⁷ iog ¹⁸ gestr. ¹⁹ iog ²⁰ Diewa Grieschnuių ne klaufa(n)ti ²¹ bijos ²² iog
 □ Bl. 197^r oben re. rot Iohan: c. 9. 10.; unten Mitte Lagenbezeichnung b □
 BNT(F): Bl. 196^v am re. Rand geringer Textverlust □

ne || butų iſch Diewo, nieko ne galetų. || 34 Ie atfake, ir biloio iam, Tu wifſas || Griekofų uſgimei, ir mokini¹ mus || Ir iſchſtume² ghì lauką.

35 Iſchgirda Jefus, kaip³ ghì buwo || iſchſtume⁴, ir⁵ kaip rado ghì, biloio iam. || Bau tiki ing Sunų Diewo? 36 Ghis || atfake ir biloio, Wiefchpatie, kurſai || ira⁶ idant^a ing ghì tikecziau? 37 Jefus biloio iam, Regeiei ghì, ir kurſai || ſu tawim kalb, tas ira. 38 Bet ghis bi- || loio, Wiefchpatie, tikiu, meldefi io⁷.

39 Ir biloio Jefus, ^rIng fuda⁸ at- || aijau ^rant ſcho⁹ ſwieto¹⁰, idant kurie || ne reg, regetų, ir kŕie regia, || eklais butų. 40 Ir girdeio tatai || niekurie Pharifeuſchai, kurie ſu || io buwo, ir biloio iam, Er ir || mes ekli eſme? 41 Jefus biloio iemus, || Kada¹¹ ekli butumbit, ne turetumbit || Grieko. Bet¹² kadangi fakot. regim¹³, || laikofi¹⁴ iufų Griekas.

X.

1 Iſch tieſos, iſch tieſos, ſakau iumus, || kas ne įeit ^rpra^b wartus¹⁵ ing Gardą awiu, || bet kitur kur įkopa^c, tas ira Wagis || ir Raſbainikas. 2 Bet kurſai pra^d || [Bl. 197^v] wartus ieit, tas ira Piemŭ Awių. || 3 Tam wartinikas atwer, ir Awis klaufo || io balfo. Ir ghis ſchauke awis¹⁶ || wardais, ir iſchwed iūs¹⁷ 4 Ir kaip || ſawo Awis iſchleido, eit pirm iu, ir || Awis ſeka ghì, neſa paſiſta io balſą. || 5 Bet¹⁸ Swetimą ne ſek, bet bega nŭg io, || Neſa ne paſiſta Swetimų balſą. 6 Schì || ^rPrikalbeſi [ſo- di]¹⁹ kalbeio Jefus iem<us> || bet²⁰ ie ne iſchmane, kas tatai buwo, ką || iemus kalbeio.

7 Tada wel tare iemus Jefus, Iſch || tieſos, iſch tieſos, eſch iumus ſakau. || Eſch eſmi Durimis awių²¹. 8 Wiſi || kurie pirm manęs ataijo, thie Wagis || ir Raſbainikai buwo, Bet²² Awis ių || ne klaufe. 9 Eſch eſmi durimis, iei kas || per mane eis²³, bus iſchganitas, ir įeis || ir iſcheis, raſdams ganiklą. 10 Wagis || ne atait tiktai, net²⁴ wagtų²⁵ ſmaugti || ir nuſjawinti. 11 Eſch ataijau, idant || Sziwatą turetų, ir daukſiaus turetų.

GS: ^a Sfk aus ++ ^b > Sfk aus per ^c Sfk aus iko++ ^d > Sfk aus per □

KS: 1 moki 2 iſchtreme 3 iog 4 iſchtreme 5 Ir 6 tas ira 7 iam 8 Ant 9 to* 10 Swieto 11 Iei 12 O 13 mes regim 14 paſiliekt 15 durimis* 16 Awis 17 ies 18 O 19 + [priliginima] 20 O 21< Awių* 22 O 23 ieit 24 ieib 25 wagtī □ *Pv. bei 10,1 rot Euang: Fer. 3. Pentecost. Perikopen- beginn und das Perikopenende in Vs. 11 rot unterstrichen* □

12 Elsch esmi gieras Piemo. Gieras || Piemū¹ ʃiwaṭa ʃawo dūft¹ uʃ Awis. || [Bl. 198^r] Bet² Samdinikas, kursai ne ira Piemū, || kurio Awis ne ira tikros^{2a}, iŃchwifṭa || wilka³ atenti, ir apleidʒ Awis, ir bega. || ir Wilkas ʃugauna ir iŃchkraika || Awis, 13 O Samdinikas bega, nes ghis || ira Samdinikas, ir ne adboja Awij. || 14 Elsch esmi gieras⁴ Piemū; ir paʃiṭu^a || manūsius, ir esmi paʃiṭams maniemus, || 15 Kaip mane mano Tiewas paʃiṭa, || ir elsch paʃiṭu Tiewa, ir elsch ʃdū- || mi Sziwata⁵ uʃu Awis.

16 Ir kitas Awis turiu, kurios || ne ira iŃch ʃcho Gardo, ir tas turiu || atweṭti, ir ios⁶ klaufis mano balʃa ir || bus ʃwienas Gardas [wiena awinicia, || wienas Gūtas¹⁷ ir wienas Piemū.

17 Todiel mil mane mano Tiewas, || kaip⁸ dūmi ʃiwaṭa⁹ mano, idant wel || imciau. 18 Niekas tas ne imma nug || manes, bet elsch dūmi pats nūg ʃawes || Macę turiu dūti ie, ir macę turiu || wel imti ie. Taki^b priŃakima emiau^c || nūg Tiewo mano. 19 Staios tada ʃu- || miŃchimmas tarp Sziṭu, delei ʃchų ʃo- || dʒij. 20 Daugia iŃch ių biloio. ʃWelina || tur¹⁰ ir paŃiuto¹¹ ka klaufete¹² io? || 21 Kiti biloio, Tai nera ʃodei ApŃieṭo. || Er gal Welinas Ekluių akis atwerti?

[Bl. 198^v] 22 Bet buwo JeruŃaleie ʃAtmin- || tis atnaughinimo Baʃniczios^{d,13}, ir bu- || wo ʃiema, 23 ir Jefus waikŃchczoio || Baʃniczoia Gankie^{e,14} Salamano. || 24 Tada apŃtoia ghi Sziṭai, ir biloio || iam, Ik-kalei uʃlaikai DuŃches || muŃu? Iei eŃsi ChriŃtus, ʃakik || mumus atwiraif 25 Iefus atŃake || iemus, Sakau¹⁵ iumus, o ius ne || tikit. Darbai kurius darau || ing mano Tiewo warda, liudija || ape mane, 26 Bet iūs netikit, nes || ne eŃte iŃch awiū¹⁶ mano, kaip ʃa- || kiau iumus. 27 NeŃa mano Awis || klaufa mano balʃo, ir paʃiṭu iūs || ir anos ʃek mane, 28 ir elsch dū- || mi iamus amʃina Sziwata, ir || ne praʃus niekadai, ir niekas ių || iŃch mano rankų¹⁷ ne^g iŃchims. || 29 Tiewas, kursai anas¹⁸ man dawē,

GS: ^a s. BNT(F) und Anm. S. *433 ^b Sfk aus Ta+ ^c Sfk aus eme ^d gl. Kirchweyhe ^e gl. Halle ^f gl. frey ^g Sfk für ifc* □ Bl. 198^v oben li. Datumsangabe bei Joh 10,22 6 Maij □

KS: ¹ + [duŃchę ʃawa paleid]* ² O ^{2a} s. Anm. S. *433 ³ Wilka ⁴ geras ⁵ + [paleidʒiu duŃchę] ⁶ tos ⁷ wienas Gardas [wienas Gūtas] | wienas Gardas* ⁸ iog ⁹ Sziwata ¹⁰ Ghis ... tur ¹¹ paŃiuta ¹² klaufote ¹³ + paŃchwentinimas baʃniczios ¹⁴ < Priange ¹⁵ Sakiau ¹⁶ Awij ¹⁷ Rankos ¹⁸ ies □ Pv. bei 10,12 rot Euang: Dom: Misericord. Domini Perikopentext in roten Klammern; Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 16 rot unterstrichen □ Bl. 198^r oben re. rot Iohan: c. 10. □

|| didėfnis ira uſſ wis. Ir niekas ne || gal iu iſch^a mano Tiewo Rankos ||
imti [iſchtraukti] 30 Eſch ir Tiewas || wiena eſme

31 Tada^b Szidai wel pakiele, [e- || me] akmenis, idant numetitū ghi.
|| [Bl. 199^r] 32 Ieſus atfake iemus, Daug gierū¹ || darbū parodziau iu-
mus nūg mano || Tiewo, delei kurio darbo iſch tų || ius mane numetat?
33 Szidai at- || ſake iam ir biloio, Delei giero || darbo ne numetam tawe,
bet delei || Bluſnūmo^c, ir iog Szmogus budams, || pats darais Diewas².
34 Ieſus at- || ſake iemus, Er ne raſchita ira || iuſų Sokone. Sakiau ius
Die- || wai³ eſte? 35 Iei tus Diewus wa- || din, kuriump Diewo ſjodis
nuſsi- || dawė, ir Raſchtas ne gal buti per- || lauſchtas⁴, 36 Kaipagi
ſakot tam, kūrų || Tiewas paſchwente, ir ant Swieto || ſiunte, Tu Blu-
ſn+ghi⁵ todiel kaip⁶ || ſakiau, eſch eſmi Diewo Sunus? || 37 Iei ne darau
darbus Tiewo mano, || ne tikeket man. 38 Bei iei anūs || darau, tikie-
kitegi darbams, iei man ne norit tiketi, Idant paſſin- || tumbit ir
tiketumbit, kaip⁷ Tiewas || maneie ira ir eſch iame.

39 Tada wel iefchkoio io || ſaugauti, bet ghis iſcheijo iſch || rankū ių,
40 ir wel nueija uſſu Jordana || [Bl. 199^v] ing aną wietą, kur Jonas pirm
|| krikſchtija, ir laikes⁸ thę. 41 Ir || daugia ataijo iump⁹, bilodomi, ||
Jonas ſjenklo ne dare, Bet wis || ką Jonas ape ſchi ſake, tai ira || tieſa,
42 ir ſchiteipo¹⁰ daugia [...] ¹¹ tikeio || ing ghi

XI.

1 Ir buwo wiens ſergans, war- || du LaZaras iſch Bethanios, || ¹ing
mieſtelį¹² Marios ir ios ſeſeries || Marthos. 2 Bet¹³ Maria buwo ku- ||
ri Wiefchpatį patepe maſtimis¹⁴, || ir io koias dżowe ſawo plaukais, ||
tos brolis LaZaras ſirga. 3 Tada || nuſiunte iop io ſeſeris¹⁵, ir ¹dawe
|| iam ſakiti¹⁶, Wiefchpatie, ſchitai, || kurį mili, tas ſerga. 4 Kaip Je- ||
ſus tatai girdeio, biloio, Ta liga || ne ira ant ſmerties, bet ant gar- ||
bies Diewo, idant Sunus Diewo || per tatai garbintas butų.

GS: ^a Sfk aus i++ ^b Sfk aus S* ^c Sfk aus b □ gl. zu 10,34 ps. 82 (Ps 82,6) □

KS: ¹ geru ² Diewu ³ Diewais ⁴ perlauſchitas ⁵ Bluſnighi ⁶ iog ⁷ iog ⁸ laikies | + [giwena,
paſilikka] ⁹ Gal. iap* ¹⁰ gestr. ¹¹ gl. Gal. alda □ Gal. ſchiczia | B. tinai* ¹² mieſteije ¹³ O
¹⁴ moſtimis ¹⁵ Seſeris ¹⁶ biloio □ Bl. 199^r oben re. rot Iohan: c. 10. □

5 Bet¹ Jefus mileio Martha, || ir ios Seferi, ir LaZara. 6 Kaip || tada girdeio, iog sirga, pafsiliko || dwi dieni ¹toia wietoia², kur laikies. || [Bl. 200^r] 7 Potam biloio sawo Mokintinems, || Eikim [...] ³ing Szidawa. 8 Io Mokinti- || nei biloio iam, Miftrai, Anũ kar- || tu nãreia⁴ Szidai tawe akmeneis⁵ || nuřjuditi [numetiti] o tu wel nari⁶ || the eiti. 9 Iefus atlake, Er nera || dienos dwilika hadinũ? Kur- || fai diena waikřhczoij ne ischtinka⁷, || nefa regi Schwiefibẽ scho řwieto. || 10 Bet⁸ kursai nakti waikřhczoij, tas || ifsitinka [pafsiřeidž] nefa nera řchwie- || fibe iamija⁹.

11 Toktai biloio^a, Ir po- || tam tare iemus, LaZaras pre- || telius¹⁰ musũ miekt, bet eimi, idant || ghĩ prikelcziau. 12 Tada biloio io || Mokintinei, Wieschpatie, Iei miekt, || bus řweiks. 13 Bet¹¹ Iefus řake¹² ape || io Smerti, O ie tare, ¹kaip kalbetũ¹³ || ape kunisřkã miega ¹[uřmi- || gimã miego]¹⁴ 14 Tada pafake¹⁵ [kalbeio] || iemus Jefus atwirai, LaZaras || numire, 15 bet džiaugios¹⁶ iusũ delei, || kaip¹⁷ esř the ne buwau, idant ti- || ketumbit. Bet eikem iop. 16 Tada || biloio Thomasřus wadinams Dwinas, || [Bl. 200^v] Mokintiniũmp, eikem drauge, || idant řu iũ mirtumbim.

17 Tada ataijo Iefus, ir rado ghi, || ¹kaip iau kietures dienas grabe || guleio¹⁸. 18 Bet¹⁹ Bethania buwo || arti Jerufalem, kaip penkiolika řto- || iũ. 19 Ir daugia Szidu Marthoř || ir Marioř buwo ateije, idant || ¹linkř- || mintũ ies²⁰ delei Brolio.

20 Kaip tada Marta isřhgirda, Je- || řu atentĩ, uřtekeio^b iam, o Maria || pafsilikos namie besedinti. 21 Tada || biloio Martha Jefauřp, Wiesch- || patie, || iei butumbei czia bũwẽs, Brolis || mano ne butũ numirẽs²¹. 22 Bet ir || nũ řinau, kã melfi nũg Diowo, || tatai taw Diewas dũs. 23 Jefus bila || iei, Tawo Brolis kielfis. 24 Mar- || tha bila iam, řzinau kielfantĩ || priekelime Sudnos dienos. 25 Iefus bila || iei, Esř esmi Pri- || kielimas ir řzi- || watas, kursai ing mane tik, tas || bus giwas [giwens] kaczei nu- || mirtũ. 26 Ir kursai giwena, ir tik || ing mane, tas niekada ne mirs. || Bau tiki tam [tatai]? 27 Ghi bila || iam. Wieschpatie. Tikiu, kaip²² || [Bl. 201^r] tu esři řristus řunus Diowo, || kursai ant řwieto ataijo.

GS: ^a *Sfk für biloio iemus* ^b *gl. entgeg<en> geh<en>* □

KS: ¹ O ² toie wietoie ³ wel ⁴ noreia ⁵ akmenimis ⁶ nori ⁷ ischtinkasi* ⁸ O ⁹ iamije ¹⁰ Pretelius ¹¹ O ¹² kalbeia ¹³ ghĩ kalbantĩ ¹⁴ *gestr.* ¹⁵ řake ¹⁶ džiaugiosi ¹⁷ iog ¹⁸ iau ... gulintĩ ¹⁹ O ²⁰ WSť ies linkřmintũ ²¹ mirẽs ²² iog □ Bl. 200^r *oben re. rot* Iohan: c. 11.; Bl. 201^r *oben re. rot* Iohan: c. 11. □

28 Ir kaip tatai fake, nueįjo, || ir pawadino fawo feferį Martha^a || tilomis, ir biloio. Miſtras, at- || aiĵo, ir ſchauk¹ tawe. 29 Ta, kaip || tatai girdeio, priſsikiele² greitai, || ir ataįjo iop, 30 neſa Jeſus dabar || ne buwo ing Mieſtelį ataieſ, bet || dabar buwo toia wietoia, kur iam || uſ- tekeio Martha. 31 Szidai ku- || rie pas ie namuſu buwo, linkſ- || mindami ie, regiedomi Marią, || kaip³ greitai kieleſ⁴, ir iſcheįjo, ſeke || ie, bilodomi. Grabop eiti, werktu. || 32 Kaip tada Maria ataįjo kur Jeſus || buwo, ir iſchwido⁵, pule koiump || io, ir biloio iam, Wiefchpatie, || Iei czia^b butumbei buweſ, mano || Brolis ne butu mireſ.

33 Kaip Jeſus regeio aną wer- || kenczą, ir Szidus taipaieg wer- || kenczius, kurie ſu ana ataįjo, || papika^{c,6} Dwaija, ir uſuſiſmutija, || 34 bilodams, Kur padeiot ghi? || Ghie biloio iam^d, Wiefchpatie, || ataik, ir regek. 35 Bei Jeſus prawirka. || [Bl. 201^v] 36 Biloia tada Szidai, Schitai, kaip || mileio ghi. 37 Bet niekurie iſch ių || biloio, er ne^e galeio tas, kurſai || Eklam akis atwere, padariti⁷, kaip⁸ || ir ſchis ne mirtu?

38 Bet⁹ Jeſus wel papika ſawija¹⁰, || ir ataįjo Grabop. «Bet buwo Du- || be^{f,11}, ir akmū uſdetas. 39 Jeſus biloio, || Atimket¹² akmeni. bila iam Mar- || tha, ſeſu numirufioio, Wiefchpa- || tie be ſmird iau, nes kie- tures¹³ || dienas guleio. 40 Jeſus bila iei. Er || ne ſakau¹⁴ taw, iei tiketumbei, ta- || da Garbe [ſchlowe] Diewo rege- || tumbei? 41 Tada atkiele akmeni, || kur numireſ¹⁵ guleio.

Bet¹⁶ Jeſus pakiele akis auk- || ſchtiniui, ir biloio. Tiewe de- || kuiu taw, kaip¹⁷ mane iſchklaufei. || 42 Bet ſinau, kaip^{8,18} mane wiſadai || klaufai, Bet¹⁹ delei Pulko, kur- || ſai apſukui ſtow, ſakau tatai, ida<n>t || tiketu, kaip²⁰ tu mane ſiuntei. 43 Tatai || kalbeiſ, ſchauke didžu balſu, La- || Zarau iſcheik. 44 Ir numirenſis || iſcheįjo, ſuriſchtas grabo ſkepeto- || miſ ant^h kaiuⁱ ir ran- || [Bl. 202^r] ku, ir weidas io apriſchtas ab- || rufeliu. Jeſus biloio iemus. At- || riſchkite, «ir dukite ghi eiti²¹.

45 Daugia tada Szidu, kurie || Marioſp ataįjen buwo, kaip regeio || ką Jeſus dare, tikeio ing ghi. 46 Bet²² || nekurie iſch ių nueįjo Pharifeu- || ſchump, ir paſake iemus, ką Je- || ſus dare.

GS: ^a ÜF, L. rieff jrer ſchweſter Maria ^b Sfk aus +* ^c gl. ergrimmen ^d Sfk aus Ghie biloio, ^e Sfk aus + ^f gl. Klufft ^g Sfk aus i-* ^h Sfk aus ra- ⁱ Sfk für ranku kaku □

KS: ¹ wadin ² paſsikiele ³ iog ⁴ kieliesi ⁵ ghi iſchwido ⁶ Gal. apfinirta ⁷ dariti ⁸ ieib ⁹ O ¹⁰ ſawije ¹¹ < O Grabas buwo olaie* ¹² + atkelkit ¹³ ketures ¹⁴ ſakiau ¹⁵ lawonas ¹⁶ O ¹⁷ iog ¹⁸ iog ¹⁹ O ²⁰ iog ²¹ tewaikſchczoių ²² O □ Bl. 202^r oben re. rot Iohan: c. 11. □

47 Surinka tada Wiraufnieghi¹ || kunigu ir Phariseufchai Rota, || ir biloio, Ką weikem? Tas Szmo- || gus daro daug ſjenklų. 48 Iei ghi || taip palinkam^a, tada wiſi || ing ghi tikies. Tada² atait³ Ri- || mionis ir atim⁴ mumus Szemę || ir Szmones. 49 Bet wienas iſch || iu Kaiphoſchus^b, kurfai tą metą || Wiriaufis kunigų buwo, biloio || iemus. Ius nieko neſinnat, 50 ir || nieka ne dumoiat⁵. Gierefnia || mumus ira, kaip⁶ wienas Szmogus || mirſchta uſų Pulką, 「ne kaip⁷ || wiſsos Szmones pragaſchtų. 51 Bet⁸ tatai ne kalbeio iſch ſawęs, || bet budams tą metą 「Wiriau- || ſis kunigas⁹, || prarakawo. Nefa 「Jefus tureio¹⁰ || mirti uſų Szmones, 52 ir netiktai || [Bl. 202^v] wienų ſmonių delei, Bet idant || waikus Diewo, kurie iſchbarſchti- || ti¹¹ buwo, ſurinktų. 53 Iſch tos || dienos dumoio^{c,12}, kuro budu ghi uſ- || muſchtų¹³.

54 Bet¹⁴ Jefus nebewaikſchczoio || 「dranſei [regimai]^d arp Szidų, bet || nueijo iſch tę ing wieta arti puſch- || czos, ing Mieſtan, wardu Ephrem || ir laikefi¹⁵ the ſu ſawo Mokintineis

55 Bet¹⁶ buwo arti Welikos Szidų. || Ir eijo daugia ing Jeruſalem, iſch || tos ſchalies, pirm Welikų, idant || apſicziftitų. 56 Stoweija tada || ir klaufe Jefaſus, ir kalbeio tarp || ſawes Baſniczoia. Ką tarit, Ka- || diel¹⁷ 「ne atait ghis¹⁸ ant Schwenties? || 57 Bet¹⁹ Wiriaufieghi kunigai ir || Phariseufchai^e 「dawe Priſakima²⁰, || Iei kas ſjnotų kur ghis butu, [...]f kaip²¹ || ghi fugautų.

XII.^g

1 Scheſchomis dienomis pirm || Welikų, ataijo Jefus ing Betha || nią, kur buwo LaZaras^h numi- || refisⁱ, kurį Jefus prikeles buwo || iſch numirufių, 2 the padare iam || [Bl. 203^r] Weczere, ir Martha tarnawa, || Bet²² LaZarus buwo wienas iſch || tą kurie ſu ių pas ſtalą ſedeio

GS: ^a *Sfk für paliki** ^b *Sfk aus C** ^c *gl. Ratſchlag(en)* ^d *gl. frei* ^e *Sfk für Wir* ^f *L. das ers anzeigen* ^g *Sfk aus XX* ^h *Sfk aus LaZarus** ⁱ *Sfk aus numires* □

KS: ^{1<} *Wiriaufieghi** ² *Ir* ³ *ateis* ⁴ *atims* ⁵ *padumoiat* ⁶ *Korrekturfehler* ⁷ *ne iog** | ⁸ *O* ⁹ *Wiriaufiv kunigv* ¹⁰ *Jefui buwa** ¹¹ *iſchbarſtiti* ¹² *Gal. rodioſie* ¹³ *nuſjawintų* ¹⁴ *O* ¹⁵ *giwena* ¹⁶ *O* ¹⁷ *Kadel* ¹⁸ *Wſt ghis ne atait* ¹⁹ *O* ²⁰ *Priſake* ²¹ *idant* ²² *O* □ *Bl. 203^r oben re. rot Iohan: c. 12. □*

3 Eme tada Maria švarą || Mašties¹, išch czifto² ir brangiaus || Nardo, ir tepe³ kaiaš Jėsaus, ir || plaukais džowe io koias, || bet Namai prišipilde kwapu || mašties⁴. 4 Biloia tada wienas Mo- || kintiniū io, Judofchus Simona⁵ || šunus Išchariotas, kuris ghi^a išch- || dawė. 5 Kodiel⁶ ta moštis ne būwo || pardūta ušū tris šchimtus grafchiū, || ir Vbagamus dūta? 6 Bet⁷ ne kal- || beio tatai, ʽrupindams šawe⁸ delei || Vbagū, bet buwo Wagis ir tureio || kolita [maišelelī] ir nėsche kas dūdama^b būwo. 7 Tada biloio Jėsus, || Dūk iei pakaiū, ghi^c tatai laiķe || ant dienos mano palaidoghimo. || 8 Nėša Vbagus wišsada turrit ʽprieg || šawens [iufū]⁹ Bet¹⁰ Mane ne || wišsada turrit.

9 Išchtire tada daugia Šzidū, || kaip¹¹ ghis the buwo, ir ataijo, ne || wieno Jėsaus delei, bet idant ir LaZa- || rū regetū, kurī išch numirufiū || buwo priķeš. 10 Bet¹² Wiriaufieghi kunigai || [Bl. 203^v] dumoio, idant ir LaZara ušmusch- || tū¹³, 11 Nėša io delei daugia Šzidū || the eiķo, ir tikeio ing Jėfū.

12 Antra diena, daugia šmoniū || kurie ant Schwentes ataiķo, kaip || girdeio, ʽiog Jėsus atait¹⁴ ing Jerušalem, || 13 eme Palmū šchakas^d, ir išcheiķo iam || uštekedami, ir šchauķe. Hofianna, || pagirtas testow kurfai atait warda || Wieschpaties, Karalius išch Išrae- || lo.

14 Bet¹⁵ Jėsus gawo Afliczė, ir || ioio ant ios, kaip rafchita ira. || 15 Nėlibiķok dukte Zion, šchitai, || tawo Karalius atait ioians¹⁶ ant wai- || ko afšilo. 16 Bet¹⁷ tatai io Mokintinei || pirm ne išchmane, bet kada Jėsus || buwo ʽperšchwieštas [apgərbintas, || pašchlowintas]^e atmine to, iog tatai || nūg io buwo rafchita, ir toktai iam || darė buwo.

17 Bet¹⁸ Pulkai kurie fu iū buwo, || kada LaZarą išch grabo wadina, || ir išch numirufiū priķiele^f, šchlo- || winoio¹⁹ Darba aną. 18 Todiel ir šmo- || nes iam uštekeio, kaip girdeio^g, || iog takī Šzenklą padare. 19 Bet²⁰ || [Bl. 204^r] Pharifeušchai biloio tarp šawės. Re- || git ʽkaip²¹ nieko ne padarot²², šchiskat, || wišsas šwietas seka²³ ghi

GS: ^a Sfk aus ghin ^b Sfk aus dūta ^c Sfk aus t~ ^d Sfk aus š~* ^e gl. ve(r)klerin ^f Sfk aus + ^g Sfk aus girda □ gl. zu 12,3 Mat. 26 (Mt 26,6–13), Mar. 14. (Mk 14,3–9), gl. zu 12,15 Zach. 9. (Sach 9,9) □

KS: ¹ Moštis ² + ne chwalczewoto* ³ tēpe ⁴ moštis ⁵ Simono ⁶ Kodel ⁷ O ⁸ rupindamsi ⁹ šawip ¹⁰ O ¹¹ iog ¹² O ¹³ Jėfū atentī ¹⁴ O ¹⁵ iodans ¹⁶ O ¹⁷ O ¹⁸ šchlowina ¹⁹ O ²⁰ iog ²¹ iog io ne įweiket ²² eit paškui □

20 Bet¹ buwo nekurie Grekai² || tarp tų kurie ataijo, melstunše ant || Schwenties. 21 Thie aijo³ Philippop, || kursai nug Bethsaidos išch Gali- || leos buwo, melde ghī, ir biloio, || Wiefchpatie, mes rodas Jefu re- getumbim. || 22 Philippas ataijo ir pašake Andrieiu, || ir Philppas su Andrieiumi taliaus || pašake Jefui. 23 Bet⁴ Jefus atfakė || iemus, ir bi- loio, Cziefas ataijo kaip⁵ || įmogaus Sunus tur buti perschwief- || tas. [apgarbintas, pašchlowintas].

24 Išch tiefos, išch tiefos, sakau iu- || mus. Iei kwieczu grudas ing šę- || mė ne pūla⁶, ir numirſhta⁷, išsi- || laiko⁸. Bet⁹ iei numirſhta, at- || neſch daug walfiaus. 25 Kas mil ſawo || Sziwata, tas patrotis¹⁰, Ir kas įi- || wa- tą ſawo ant ſcho ſwieto peikia, || tas išchlaikis¹¹ ant amſino giwenimo.

26 Kas man nor ſuſjiti, tas teſek mane. || Ir kur eſch eſmi, tų tur ir mano || Tarnas buti. Ir kursai man tar- || naus, tą Tiewas mano garbins. || [Bl. 204^v] 27 Nų mano Duſche ſmutna ira || Ir ką ſakifu? Tiewe, giel- bekem || išch ſchos hadinos. Tacziau todie ing || ſchę hadiną ataijau. 28 Tiewe, per- || ſchwefk [apgarbink, pašchlowink] || tawo wardą. Tada ataijo balſas || išch Dangaus, Eſch ghī perschwie || cziau, ir nariu ghī wel perschwiefti. || 29 Biloio tada įmones kurie pribuwo || ir girdeio, grau- dimas perkuno ira. || Kiti biloio, Anielas¹² kalba su iū. 30 Je- || ſus atfakė, bilodams, Tas balſas ne || manęs delei ſtoios¹³ [nuſsidawe] bet || iuſų delei. 31 Nų ſwietas Sudij- || ams ira. Nų kunigaikſchtis ſcho || Swieto bus iſchtremtas. 32 Ir eſch, kaip || buſiu paaukſchtintas nų įemes, wiſſus || manenſp traukſiu^a. 33 Bet¹⁴ ta- || tai ſake įenklindams, «kakiu ſmertim¹⁵ || turetų numirti¹⁶. 34 Tada atfakė iam Sžmo || nes, Girdeiom Sokone, «kaip Chriſtus || turetų amſinai paſilikti^{b17} || kaip tada ſakai, įmogaus Sunus || tur paaukſchtintas buti? Kas ira || tas Sžmogaus Sunus? 35 Tada bi- || loio iemus Jefus. Schwiefibe [įwake^c] || dabar maſą walan- dą [cziefą] pas ius ira. || [Bl. 205^r] Waikſchczokit kolei ſchwiefibę turit, || ieib Tamſibe ius ne apgrutū. Kur- || ſai Tamſibeie waikſchczoia, ne || įina kur eit. 36 Tikekit Schwiefibei, || kalei ię turit, idant Schwiefibes || wai- kais butumbit

GS: ^a Sfk für/aus nariu traukti* ^b Sfk für buti ^c Sfk aus ſc~* □

KS: ¹ O ² Grękai | Grieciſchkiej ³ eijo ⁴ O ⁵ iog ⁶ puls ⁷ ne numirſcht ⁸ Gal. tada paſſiliekt wienas* ⁹ O ¹⁰ ię patrotis ¹¹ ię iſchlaikis ¹² Angelas ¹³ ſtoiosi ¹⁴ O ¹⁵ kokia ſmertim* ¹⁶ mirti ¹⁷ Chriſtų amſinai paſiliklentį □ Bl. 204^r oben re. rot Iohan: c. 12. □

BNT(F): Bl. 204^v am re. Rand sehr geringer Textverlust □

37 Toktai kalbeia Jefus, ir atštoio, || ir pafsiliepe nūg iū. Ir kaczei to-
|| kius ſjenklus po akim iū dare, o || tacziau ¹ne tikeio ing ghi. 38 Idant
iſch- || pilditas butū ſjodis^a Prarako Eſa- || iaſchaus², kur bila, Wiefſcha-
tie, kas || tik muſū Sakimui, ir³ ranka [petis] || Wiefſchpaties kam ira
aprodita⁴? ||

39 Todiel⁵ ie ne galeio tiketi. Nefa || Eſaioſchus wel bila, 40 Ghis
apieki- || noio akis iu, ir ſchirdi iū uſkie- || tawo, idant akimis ne rege-
tū, nei || ſchirdimi numanitū, ir priſiwerſtū, || ir eſch iūs gielbecziau⁶.
41 Toktai || kalbeio Eſaioſchus, Schlowę io || regedams ir kalbeio ape
ghi. 42 Tacziau || Wireſnuiū daugia tikeio ing ghi, || Bet⁷ delei Phari-
ſeuſchū to ne iſch- || paſinna, idant ¹iſch Baſniczos ne butū iſchmeſti^b.
43 Nefa daugiaus || mileio garbę Szmoniu, nei garbę Diewo

44 Bet⁸ Jefus ſchauke, bilodams. || Kurfai ing mane tik, tas ne ing
mane tik, || [Bl. 205^v] bet ing ta kurfai mane ſiunte. 45 Ir kur- || ſai
mane regia, tas regia tą, kurfai || mane ſiunte. 46 Eſch ataijau ant Swie
|| to Schwiefibe, idant, kurfai ing || mane tik, ne pafsiliktū Tamſibeie.
47 Ir || ¹kas mano ſjodi klaufa^c, ir ne || tik, thą eſch ne ſudifiu^d. Nefa
ne || ataijau, idant ſudiczau ſwietą, bet || idant iſchganiczau ſwietą.
48 Kurfai pa- || peik⁹ mane, ir mano ſjodzo ne prijmma, || tur¹⁰ kas ghi
ſudiја, Szodis, kuri || kalbeiau, tas ghi ſudis ¹Sudnā die- || nā¹¹. 49 Nefa
eſch iſch¹² ſawes pats ne || kalbeiau, bet Tiewas kurfai ſiunte || mane,
man Priſakimą dawe, ką || dariti ir kalbeti turiu. 50 Ir ſinau, || iog io
Priſakimas ira amſinas Sziwatas. Todielei¹³ ką kalbu, tatai eſch || kalbu
taipo, kaip man Tiewas biloio.

XIII.

1 Bet pirm Schwentes Welikū, || kada paſinna Jefus, ¹kaip ataijo || io
czieſas¹⁴, idant iſch ſcho Swieto aitū || Tiewop, kaip buwo mileghes
ſawo- || ſius, kurie ant ſwieto buwo, taip || mileio ios ik galo. 2 Ir po

GS: ^a Sfk aus f+ ^b gl. In Ban thun* ^c Sfk für der WSt für kas klauso mano ſjodi ^d Sfk aus
fudi+ || gl. zu 12,38 Eſa. 53 (Jes 53,1) ||

KS: ¹ anis ne tikeio ² Eſaioſchaus ³<gestr. ⁴ gl. offenbar<en> ⁵ Todel ⁶ gelbecziau ^{7,8} O ⁹ peik
¹⁰ tas tur ¹¹ Sudnān diena* ¹² gestr., Korrekturfehler* ¹³ Todelei ¹⁴ ateijulį czieſā* || gl. zu
12,40 Eſa. 6. (Jes 6,9.10) || Bl. 205^r oben re. rot Iohan: c. 12.; unten Mitte Lagenbezeichnung c ||

Weczeres || walgimu, kada iau Welinas Judo- || [Bl. 206^r] ſchui^a Simonui Iſchariotui ing ſchir- || dī buwo dawęs, idant ghī iſchdūtū, || 3 ſjinoio^b Jefus, kaip¹ iam Tiewas || buwo wis in io Rankas dawęs, || ir kaip nūg Diewo ataīo, ir Diewop || aitū, 4 kielies nūg Weczeres, iſsiwilko, || ir emē praſtire [ſchurcza]² ir ap- || ſiiūſe. 5 Potam pile wandenī ing || miednicze³ [lataniū] pradeio Mo- || kintinems koias maſgati⁴, ir ſchlūſte || [dżawe] ias praſtire⁵, kurie buwo || apſiiūſęs

6 Tada ataīo Simonop Petrop. || Ir tas biloio iam, Wiefchpatie, Tugu || man mano koias maſgatumbei? || 7 Ieſus atſake, ir biloio iam, Ką eſch || darau, tho tu dabar neſinnai, bet || paſkui iſchtirſi. 8 Tada biloio iam Pe- || tras^c. †Amſjina i koiū man ne maſgoſi⁶. || Jefus atſake iam. Iei eſch tawęs ne || maſgoſiu, newienos dalies ne turi || ſu manimi. 9 Bila iam Simonas⁷ Pe- || tras, Wiefchpatie, ne tiktai koias || wienas, bet ir Rankas bei^d Galwā. || 10 Bila iam Jefus. Kas ira maſgotas, || ne reikia iam tiktai koiū^e maſgoti, || bet tikrai czjſtas ira. Ir ius czjſti || eſte, bet ne wiſi. 11 Neſa ſjinoia^f || [Bl. 206^v] kurſai ghī tureio iſchdūti [Sla-dieū || ſawo] todiel biloio, Ne wiſi czjſti || eſte.

12 Kaip tada koias iu buwo maſgo- || iens, eme ſawo Rubus, ir atfi- || ſieda^{g,8}, ir biloio antra karta iemus. Er || ſjinnot, ką eſch iumus dariau? 13 Ius || wadinnat mane Miſtru ir Wiefchpa- || timi, tikrai kalbedomi, neſa ir eſmi. || 14 Iei nu eſch iuſū Wiefchpats ir Miſtras || iumus koias maſgoiau, tada ir ius || wienas antro kaia⁹ turit maſgoti. 15 Pa- || waifdā iumus dawiau, idant dari- || tumbit, kaip eſch iumus dariau.

16 Iſch tiefos, iſch tiefos, ſakau ium<us> || Tarnas nera dideſnis uſū Pona, || nei Apaſchtalas dideſnis [Paſiuntinis] || uſū tą kurſai ghī ſiunte. 17 Jei ius || toktai ſjnot, pagirti [iſchganiti] eſte || iei darot. 18 Nekalbu ape ius wiſs<us>. || Szinau, kurius iſchrinkau †[iſchliu- || bijau, iſſkiriau]¹⁰ Bet idant raſch- || tas¹¹ butū iſchpilditas, kurſai ma- || no Dūnā walga, min mane koiamis. || 19 Dabar tatai iumus kalbu [...]¹², idant ka- || da nuſsidawē¹³, bus ius tiketumbit, kaip¹⁴ || eſch eſ-

GS: ^a s. Anm. S. *435 ^b Sfk für ſjif ^c Sfk aus Be~ ^d Sfk aus ir ^e Sfk aus koias ^f Sfk aus ſinoia
^g Sfk für atſed □ gl. zu 13,18 ps. 41 (Ps 41,10) □

KS: ¹ iog ² paſtire + apruſa* ³ mednicze ⁴ maſgoti ⁵ + abrufu* ⁶ Tu ... ne maſgoſi ⁷ Sima-nas ⁸ aſiſieda ⁹ koias ¹⁰ geſtr. ¹¹ Raſchtas ¹² Gal. ik ne nuſidawuſis ¹³ Gal. bus nuſsidawē
¹⁴ iog □ Bl. 206^r oben re. rot Iohan: c. 13. □

mi. 20 Išch tiefos, išch tiefos, šakau || iumus. Kas prijm, iei kuri šiūsiu, || [Bl. 207^r] tas mane prijm. Bet¹ kas mane prijm, || tas tą prijm, kurfai mane šiūnte.

21 Kaip tatau Jėsus kalbeies || buwo, nušitušija [ušufismutija] || Dwašija, ir liudija, ir biloia. Išch || tiefos, išch tiefos, bilau iumus, wiens || išch iufu mane išchdūs. 22 Mokintinei || tada kits ing kitą weifdeio, ir nuš- || tušijo [abeioio²] ape kurį kalbetų. || 23 Bet³ buwo wienas tarp io Mokintinių, || kas uš įtalą fedeio [prie || krutų^{a,4} Jėsaus, kurį Jėsus mileio. 24 Tam || pamoio io Simanas Petras, idant || klaustų, kurfai butų, ape kurį kal- || betų, 25 Nėfa tasai guleio [prieg || krutų⁵ Jėsaus, ir biloio iam, Wiefch- || patie, kurfai ira? 26 Jėsus atfakė, || Tas ira, kuriam kąni pamirkės dūmi. || Ir pamirka⁶ kąni, ir dawe aną⁷ || Iudo- [schui^b Simonui Išchariotui, || 27 Ir pa tū kąniu, ieijo Schatanas || ing ghī.

Tada biloio iam Jėsus, ką da- || rai, darik weikiei. 28 [Bet tatau⁸ niekas || ne šinoio pas įtalą, kodel iam tatau || šakitų. 29 Kiti tare, kadangi Iudošchus || [kolitą [czerešla]⁹ tureio, iog Jėsus || iam tartų [šakitu] Pirk ko mumus^c || reikia ant Schwentes, angu¹⁰, idant || [Bl. 207^v] ubagamus¹¹ ką¹² dūtų. 30 Kąni tada || emės, toiaus išcheijo. O buwa naktis.

31 Bet anam išcheius, bila Jė[<us>], || Nū apšchwieštas^{d,13} est šmo- gaus Sun<us>, || ir Dievas apšchwieštas est iamija, || 32 Iei Dievas ira apšchwieštas iamija, || tada Dievas ghī teipaieg peršchwiec3 || iamija pacziamija, ir toiaus ghī per- || schwies. 33 Mieli Waikelei, dabar || mašą walandą^e esmi šu iumis. Jėsch- || kofite mane, ir kaip Sžidams tariau, || kur eimi, tų ius ne galit ateiti. || 34 Ir šakau iumus nū. Nau- ghī Pri- || šakima dūmi iumus, idant terp ša- || wės miletumbit¹⁴, kaip efch ius mileiau || idant ir ius kits kitą miletumbit. 35 Ant || to košnas pažins, kaip¹⁵ mano Mokinti- || neis este, iei meilę tarp šawės turit.

36 Bila iam Simanas Petras, Wie- || schpatie, kur eifi? Jėsus atfakė iam, || Kur eimi, mane [schu kartu ne gali || sekti. Bet paskui sekfi mane. 37 Pe- || tras bila iam, Wiefchpatie, kodiel || schu kartu tawe ne galiu sekti? Szi- || watą šawo uš tawe dūsiu. 38 Jėsus || atfakė iam, Sziwatą

GS: ^a *Sfk für illedams ant** ^b *Sfk aus S** ^c *Sfk aus mumis** ^d *gl. ve(r)klerin* ^e *Sfk aus walandai* □

KS: ¹ O ² *gestr.* ³ O ⁴ *krutų<m>p** ⁵ *krutųp* ⁶ *pamirke* ⁷ *tą* ⁸ O ⁹ *<+ [maišelelī]* ¹⁰ *alba* ¹¹ *Vbagamus* ¹² *neka* ¹³ *Gal. + pašchlowis* ¹⁴ *miletumbites* ¹⁵ *iog* □ *Bl. 207^r oben re. rot Io-* han: c. 13. □

uſu mane dūfi? || Iſch tieſos, iſch tieſos, ſakau taw, Gaidis ne giedos ||
iki tris kartus manęs uſuſiginfi^a.

[Bl. 208^r] XIII.

1 Ir biloio Mokintiniunp ſawo, || Tenefituſija ſchirdis iuſu, Iei ing Die-
|| wą tikit, ir ing mane tikekite. 2 Na- || muſu Tiewo mano, daugia ira
giweni- || mū. Iei taip ne butu, ſakicziau iumus, || eimi gatawitū iumus
wietą. 3 Ir kaczei || eicziau iumus wietą gatawitū¹, tacziau || ataiſiu,
ir imſiu ius ſawelp, Idant || butumbit, kur eſch eſmi, 4 ir kur eimi, ||
ſinot, ir kielį ſinot

5 Bila iam Thomoſchus, Wiefch- || patie, neſinot kur eifi, ir kaip
galim || kielį² ſinoti? 6 Ieſus bila iam. Eſch || eſmi kielis³, tieſa, ir ſi-
watas. Nie- || kas ne atait⁴ Tiewop, net per mane. 7 Kada || mane pa-
ſintumbit⁵, ir Tiewą mano teipa- || ieg paſintumbit⁶. Ir nūg ſchu czieſo
pa- || ſinſtat ghi, ir regeiot ghi.

8 Bila iam Philippas, Wiefch- || patie, radik mumus Tiewą, o⁷ gana
|| mumus [pakanka] 9 Bila iam Jeſus. || Taip ilgai ſu iumis eſmi, o tu
manęs || ne paſinſtai⁸? Philippe, kas mane || regia, regia^b Tiewą, kaip
tada tari, || rodik mumus Tiewą⁹? 10 Er ne tiki, || kaip¹⁰ eſch Tiewija^c,
ir || Tiewas manija ira? Szodzius || [Bl. 208^v] kurius iuſump^d kalbu, ne
kalbu pats || iſch ſawę^e. Bet Tiewas, kurſai manija || giwena, tas dara^f
darbus. 11 Tikeket || man, kaip¹¹ eſch Tieweia¹², ir Tie- || was manija¹³
ira. Iei ne, pen darbų^g || delei man tikekit.

12 Iſch tieſos, iſch tieſos, ſakau iumus || Kurſai ing mane tik, taſai
taipaieg || daris darbus, kurius eſch darau, ir uſ || tūs didesnius daris,
neſa eſch eimi Tie || wop. 13 Ir ką praſchifite ſmano wár || da¹⁴, tatai
eſch darifiu, idant Tiewas || apgarbintas¹⁵ butu Sunuia¹⁶. 14 Ką pra- ||
ſchifite ing mano¹⁷ Warda¹⁸, tatai darifiu

GS: ^a gl. Leugnen ^b *Sfk für ta~** ^c *Sfk für Tiewas manija* ^d s. BNT(F) ^e s. Anm. S. *436 ^f *Sfk*
aus daro ^g s. Anm. S. *436 □ Bl. 208^r oben re. Datumsangabe 7 Maij □

KS: 1 eicziau ... gatawiti 2 kelį 3 kelis 4 ne eit 5 paſinotumbit 6 paſinotumbit 7 tada
8< paſinſti* 9 *Korrekturfehler Tewa** 10 iog 11 iog 12 Tieweia 13 manije 14 ing mano Warda
| mano Wardana 15 pagarbintas 16 Sunuie 17 mana 18 mana Wardana □ Bl. 208^r oben re.
rot Iohan: c. 14. □

15 Iei milit mane, ſaugokiet¹ mano || Priſakimū. 16 Ir eſch noriu Tiewą || melſti, ir ghis iumus kitą linkſmin || toghi^a dūs, idant butu ſu iumis amſi- || nai, 17 Dwafe tieſos, kurį ſwietas ne || gal gauti, nefa ghis ios^b neregia, ir || ne paſinſta. Bet² ius paſinſtat || ią, nefa ghi^c prieg iuſų ira, ir bus || prieg iuſų. 18 Ne palikſiu ius Pali- || kieis, ataimei iuſump.

19 Dabar maſo, o neberegies ma- || ne Swietas. Bet³ ius mane regeſit, || Nefa eſch giwas eſmi, o ir ius buſit || giwi. 20 Toia dienoia paſinſite, kaip || [Bl. 209^r] eſch mano Tieweie⁴ eſmi, ir ius ma- || nija⁵, ir eſch iuſue⁶.

21 Kurſai^d tur priſakimus mano, ir || laiko iūs, tas ira, kurſai mil mane. Bet⁷ || kurſai mane mil, ʽnūg^{7e} Tiewo ma- || no miletas bus^{7b}, ir eſch ghi mileſiu, || ir iam apſiroduſiu⁹. 22 Bila iam || Iudoſchus, ne Iſchariotas anaſai, || Wiefchpatie, kas ira, kaip¹⁰ nori apfi- || roditi¹¹ mumus, ne ſwetui?

23 Ieſus atſake ir biloio iamui. || Kurſai mane mil, tas mano Szodį || laikis, ir mano Tiewas ghi miles, || ir mes ataifim iop, ir giwenimą ia<m>pi^f || padariſim. 24 Bet¹² kurſai mane ne mil, || tas mano ſodzių ne laiko, Ir ſodį¹³, || kurį girdit, ne mano ira, bet Tiewo, || kurſai ſiunte mane.

25 Toktai kalbeiau iumus, iuſump¹⁴ || budams. 26 Bet¹⁵ palinkſmin-toia^g, || Schwenta Dwafe, kurę mano Tiewas || ſiuns mano Wardana, ta ius wiſo pa- || makins¹⁶, ir iumus primins wiſo to, || ką eſch iumus ſakiau.

27 Pakaių paliekmi iumus, ma- || no pakaių dūmi iumus. Nedūmi || iumus, kaip ſwietas dūſt. Iuſų || ſchirdis te ne iſſiganſta^h, || ir te neſſibija. 28 Girdeiot kaip¹⁷ ſakiau iumus, || [Bl. 209^v] ʽEimi, ir ateimi¹⁸ iuſump. Iei mile- || tumbit mane, tada dzauktumbities. Kaip || ſakiau. Eimi Tiewop. Nefa Tiewas || dideſnis ira uſų mane. 29 Ir nų ſa- || kiau iumus, pirm ʽne kaip¹⁹ ſtaies²⁰, ida<n>t || kada iau ſtoios²¹ [nuſſidawe] tike- || tumbit.

GS: ^a Sfk aus linkſmintoia* [^b desideratum editoris] ^c> Sfk aus ghis ^d Sfk aus ka~ ^e Sfk für tas [^f desideratum editoris] & s. Anm. S. *437 ^h Sfk für uſſumutial s ⁱ Sfk aus + □

KS: ¹ ſaugoket ² O ³ O ⁴ Tiew+pi ⁵ manipa ⁶ iuſue | iuſui | iuſipi ⁷ O ⁸ Tiewo ... miletas bus ⁹ apreikſchiu* ¹⁰ iog ¹¹ apſiſchichti ¹² O ¹³ Szodį ¹⁴ iuſjpi* ¹⁵ O ¹⁶ pamakis ¹⁷ iog ¹⁸ Atſtoiu ir fugriſchtu ¹⁹ nei ²⁰ ſtaiesi ²¹ ſtoiosi □ Pv. bei 14,23 rot Euang: in Feſto pentecostes. Perikopentext in roten Klammern; Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 31 rot unterstrichen □ Bl. 209^r oben re. rot Iohan: c. 14. □

30 Iau taliaus ne daugia su iumis || kalbėsiu, nesa atait kunigaifchtis
 ūchū || Swieto ir netur nieko manij¹. 31 Bet || idant Swietas pažintu,
 kaip² esch Tie- || wā miliū, ir taipo darau, kaip man || Tiewas prisake.
 Kielkities, ir eikime || isch czia.

XV.

1 Esch esmi tikras wienmedis³, ir || Tiewas mano^{3a} Windaršjinikas. 2 Ko-
 ūnā || ūchakā^{a,4}, kuri ne nescha waifiaus, at- || ims, Ir koŭnā kuri waifiū
 nescha, || ghis cziftis, idant^b daugiesnia⁵ waifiaus || neschtū. 3 Ius nū czif-
 ti este to Szodzo || delei, kuri iumus kalbeiau. 4 Pafsi- || likite manija⁶ ir
 esch iufuia⁷. Kaip || antai Schaka ne gal waifiaus neshti || nug⁸ sawes
 pati, net pafsiliks Winme- || dija⁹, ūchitaipo ir ius, net pafsilikē || manija¹⁰.

5 Esch esmi Winmedis¹¹, ius este || [Bl. 210^r] Schakos, Kurfai manija¹²
 pafsiliekt, || ir esch iamija¹³, daugia waifiaus nescha, || Nesa be manes,
 nieka¹⁴ ne galit pa- || dariti¹⁵. 6 Kurfai manija ne pafsiliks, || tas bus
 atmeŭtas kaip ūchaka, ir || padzuŭta, ir ūrenkomas ira, ir me- || tomas
 ing Vgni, ir tur ūdegti¹⁶, || 7 Iei manija¹⁷ pafsilikŭt, ir mano ŭodei ||
 iufuie¹⁸ pafsiliks¹⁹, praŭchifite ko norefite, || ir bus iumus. 8 Tame ira
 mano Tiewas || garbinamas, kaip²⁰ daugia waifiaus neschat, || ir ūtoiaties
 mano Mokintineis.

9 Ligei kaip mane Tiewas mil, || ūchitaip ir esch ius miliu. Pafsiliket
 || mano meileie. 10 Iei mana Priŭakima || laikot, pafsilikite²¹ mano
 meileie. Kaip || esch mano Tiewo Priŭakimus laikau, || ir pafsiliekmi io
 meileie. 11 Toktai || kalbu iumus, idant mano dzaugŭmas²² || iufuie²³
 pafsiliktū, ir iufu dzaugŭmas || pilnas butū. 12 Tatai ira mano Pri- ||
 ŭakimas, idant tarp sawes miletumbi- || ties, kaip esch ius miliu.
 13 Niekas || ne tur didesnē meile net^c tą, || kaip²⁴ sawo Sziwatā dūŭt
 uŭu sawo || Prietelius.

GS: ^a Sfk aus ū~* ^b Sfk aus i+* ^c Sfk für t+ktai* □

KS: ¹ manipi ² iog ³ Wienmedis + Medwinis † Medwinis ^{3a} Gal. io ⁴ Schakā ⁵ io daugesnia*
⁶ manimpi ⁷ iufipi ⁸ ūch ⁹ medwinije ¹⁰ manimpi ¹¹ medwinis ¹² manipi* ¹³ iami<m>p
 auslautendes <a> nicht gestr.; s. auch die Anm. zu den Vs. 15,5.7 auf S. *437 ¹⁴ nieko ¹⁵ dariti
¹⁶ degti ¹⁷ manipi* ¹⁸ iufipi ¹⁹ pafsilikt ²⁰ iog ²¹ pafsilikŭte ²² dzaugŭmas ²³ iufipi ²⁴ iog □
 Bl. 210^r oben re. Iohan: 15. □

14 Ius este mano Prietelius, iei || darot^a ką iumus sakau¹. 15 Ne be-
tariu || iau, kaip Tarnais este, Nesa Tarnas || [Bl. 210^v] nešjinna, ką sawo
Ponas daro. Bet || iumus sakiau, kaip Prieteleis este, nesa || wifs ką gir-
deiau nūg mano Tiewo, || iumus apsakiau.

16 Ne ius mane aprinkote^b, bet || esch ius aprinkau, ir pastacziau,
idant || eitumbit, ir waišiu² neschtumbit, ir || iuš waišius pafsiliktū.
Idant, iei || Tiewa prafchifite mano Wardana, || ghis iumus dūtū.

17 Tatai prifakau iumus, idant || wienas antrą miletumbit. 18 Iei
iuš || Swietas ne kenczia^c, šinnokit, kaip³ || mane⁴ pirm iuš ne ken-
teio. 19 Iei ifch || swieto butumbit, swietas sawaghī⁵ || miletū^d. Bet⁶
kadangi ifch Swieto ne || este, bet esch ius ifch swieto aprinkau, || To-
diel ne kenczia iuš swietas. 20 Atmin- || ket mano šodziū, kaip sakiau
iumus. || Tarnas nera didefnis ušū sawo Poną. || Jei mane perfekdineio,
ir ius taipaieg || perfekdines. Iei mano Szodī laike, || ir iuš laikis.

21 Bet tatai wis daris iumus, delei || wardo⁷ mano, nesa to nepašjin-
šta, kur- || fai fiunte mane. 22 Iei ne bucziau || ateghes, ir iemus sakeš,
tada ne || wieno grieko ne turetū. Bet nū || ne^e tur 1ką sakitū^f, idant ||
[Bl. 211^r] ifch sawo grieko ifsikalbetū⁸. 23 Kurfai || mane nekenczia,
nei⁹ Tiewo mano ne || kenczia. 24 Iei [...] ¹⁰bucziau daręs darbus⁸ tarp
|| iū, kurius kits ne wienas nedare, || ne wieno grieko ne turetū. O nū
|| regeio, bet tacziau ne kenczia nei || Manes nei mano Tiewa. 25 Bet¹¹
tacziau || idant ifsipilditū šodis iū Sokone || rafchitafis. Nekenczia ma-
nes be prie- || schafties.

26 Bet¹² kada atais Linksmintoia, || kure esch iumus šiunsiu nūg
Tiewo, || Dwafe Tiefos, kuri nūg Tiewo ifcheit, || liudis ape mane. 27 O
ir ius liudifit, || nesa ifch pradzos su manimi buwat.

GS: ^a Sfk für dir* ^b gl. Erwelen ^c gl. hassen ^d Sfk für f+ ^e Sfk für n+ ^f Sfk für ko ifsikalbetū*
⁸ Sfk aus g-* □ gl. zu 15,25 ps. 35 (Ps 69,5) □

KS: ¹ Gal. pafakau ² Waišiu ³ iog ⁴ manes ⁵ tai kas io ⁶ O ⁷ Wardo ⁸ ifsikalbinetū ⁹ tas
ir ¹⁰ ne ¹¹ O ¹² O □ Pv. bei 15,26 rot Euang: Dom. Exaudi. Perikopentext in roten Klammern;
Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 16,4 rot unterstrichen □ Bl. 211^r oben re. rot Iohan:
c. 15. 16. □

XVI.

1 Toktai iumus kalbeiau, idant || nefsipiktintumbit. 2 Įisch Baſniczos || iſchmes^{a,1} ius. Bet atait czieſas, idat^b || kurfai ius uſmuſcha², taris³ Diewui || tarnawimą daras. 3 Ir tatau iumus || todie⁴ daris, kaip⁵ ne⁶ mano Tiewą || nei manes paſinſta. 4 Bet toktai kal- || beiau iumus, idant, kaip tas || czieſas atais, ius atmintumbit, kaip⁷ tatau iu- || mus ſakiau. Bet toktai iſch pradſos || ne ſakiau, neſa ſu iumis buwau.

5 Bet⁸ nų eimi anop, kurfai || mane ſiunte, ir niekas iſch iufu ne klaufia || [Bl. 211^v] mane, kur eifi? 6 Bet kadangi tok- || tai kalbeiau iumus, ſchirdis iufų || pilna tapo tuſchbos. 7 Bet ſakau iumus || tieſą, giera iumus ira kaip⁹ eimi. Nes || iei ne eimi, Linkſmintoia^c ne atais iu- || ſump. Bet¹⁰ iei eimi, ſiųſiu aną || iuſump. 8 Ir kada ta atais¹¹, bars ſwie- || tą, delei grieko, ir delei teiſibes, ir de- || lei ſudo. 9 Delei Grieko, kaip¹² anis ing || mane netik. 10 Bet¹³ delei Teiſibes, kaip¹⁴ || eſch Tiewop eimi, ir ius mane daugiaus || nebereget. 11 Delei Sudo, kaip¹⁵ kuni- || gaikſchtis ſchū¹⁶ Swieto ſuditas ira.

12 Dabar daugia turiu iumus ſakiti, || bet¹⁷ nų ne galit pakielti¹⁸. 13 Bet kap^d ana || Dwafe tieſos atais, ius ing wiſſą tieſą || wes. Neſa Įiſch ſawęs pati kalbes¹⁹, bet || ką girdes, tai kalbes, ir Įkas tur buti^{19a}, || iumus paſakis. 14 [...]e 15 Wiſ ką Tiewas tur, || mano ira. Todiel²⁰ biloiau, Nug ma- || no ims, ir iumus paſakis.

16 Po maſſo, ne regeſit manęs, || ir wel po maſſo, regeſit mane, neſa || eimi Tiewop. 17 Tada biloio nekurie || iſch Mokintinių io tarp ſawens. kas || ira tatau, ką ſaka mumus. Po maſſo, || ne regeſite mane, ir wel, po maſſo, || regeſite mane, ir kaip²¹ eimi Tiewop? || [Bl. 212^r] 18 Tada biloio ie, kas tatau ira, ką ſaka^f, || po maſſo? Neſinom²² ką kalba.

GS: ^a gl. In Ban thun* ^b s. Anm. S. *438 ^c Sfk aus + * ^d s. BNT(F)* ^e L. Derfelbige wird mich verklären, Denn von dem meinen wird ers nemen, vnd euch verkundigen.* ^f Sfk aus + □

KS: 1 Gal. unv. Var. Iſch ſurinkimu iſchmes ius* 2 nuſawin 3 tarſis 4 todel 5 iog 6 nei 7 iog 8 O 9 iog 10 Neſa 11 atait 12 iog 13 gestr.* 14.15 iog 16 ſcho* 17 o 18 pakelti 19 ne ... kalbes 19a s. Anm. S. *438 20 Todel 21 iog 22 Mes Neſinom □ Pv. bei 16,5 rot Euang Dom. Cantate. Perikopentext in roten Klammern; Perikopenbeginn u. das Perikopenende in Vs. 15 rot unterstrichen □ Pv. bei 16,16 rot Euang. Dom. Jubilate. Perikopentext in roten Klammern; Perikopenbeginn und Perikopenende Vs. 20 rot unterstrichen □ Bl. 212^r oben re. rot Iohan: c. 16. □

19 Tada šuprata Jėsus, kaip¹ io klausti || noretų², ir biloio iemus. Diel³ to || klaufot tarp šawęs, kaip⁴ šakiau, Po || mažo, ne regefite manės, ir wel po || mažo, regefite mane. 20 Išch tiefos, išch || tiefos, šakau iumus, ius werkšite ir || raudofite, bet⁵ šwietas džaukšis^a. Bet^b || ius šmutifities^c, O tacziau iusu šmut- || kas ʽpawirs ing Linkšmibė⁶.

21 Moterischke kada pagimda⁷, || šmutką tur, nesa ios hadina ataijo. || Bet kada Waika^d ʽpawede [pagimde]⁸ || nebeatmen iau prišpaudimo^e, delei || džaukšmo, kaip⁹ Šzmogus ant šwieto už- || gime. 22 O ir ius dabar¹⁰ turrit šchitai || šmutką. Bet ešch ius wel regefiu, || ir šchirdis iušų džaukšis, ir iušų džaugš- || ma¹¹ niekas ne atims nūg iušų. 23 Ir || tą dieną nieko mane klaufite.

Išch tiefos, išch tiefos, šakau iumus, || iei Tiewą ko praščifite mano Wardana, || dūs iumus. 24 Ikšholei nieko ne pra- || šchet mano Wardana. Praščiket, ir || imšit [gaufit]^{11a} idant džaugšmas || iušų pilnas butų.

25 Schitai per prikalbėjus^f iumus || kalbeiau. Bet atait hadina, kaip¹² || [Bl. 212^v] daugiaus ne kalbėsiu iumus per Pri- || kalbėjus, bet iumus atwirai pašaki- || siu nug mano Tiewo. 26 Tą dieną pra- || šchifite mano Wardana. Ir ne šakau || iumus, kaip¹³ ešch Tiewą užu ius pra- || šchifiu. 27 Nesa pats Tiewas ius mil, || todiel¹⁴ kaip¹⁵ mane milit^g, ir tikit || kaip¹⁶ ešch nūg Diewo išchejau. 28 Ešch nūg || Tiewo išchejau, ir ataijau ant Swieto, +++ || atpent paliekmi šwietą, ir eimi Tiewop.

29 Bila iam io Apašchtalai, Schitai, || [...]¹⁷ atwirai kalbi, ir ne kalbi ne wieno || prikalbėfio. 30 Nū šinnom, kaip¹⁸ || wis šinnai, nei reik taw, idant tawe || kas klaufų. Todiel¹⁹ tikim, kaip²⁰ tu nūg || Diewo išchejėi.

31 ʽJėsus atfake iem<us>^h || Dabar tikit, 32 Schitai, atait hadina, || ir iau ataijo, kaip²¹ bušit išchkraikiti, || kiekwienas ing šawą, ir mane palikšit || wieną. Bet ne esmi wienas, nesa || Tiewas su manimi ira.

33 Toktai su iumis kalbeiau, idant || manija²² pakaių turetumbit. Ant || Swieto suspaudimāⁱ turrit, bet nufsiti- || kekit, ešch šwietą pergaleiau.

GS: ^a Sfk aus džaug* ^b Sfk aus I* ^c gl. Traurig* ^d Sfk aus waika ^e gl. Angft ^f gl. Sprichwort ^g Sfk für mileiot ^h Doppelschreibung Jėsus atfake iemus gestr., s. BNT(F) ⁱ gl. Angft □

KS: ¹ iog ² noreia ³ Del ⁴ iog ⁵ o ⁶ pawirs Linkšmibė* ⁷ gimda ⁸ pagimde] Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ⁹ iog ¹⁰ < gestr. ¹¹ džaukšma ^{11a} s. Anm. S. *438 ^{12,13} iog ¹⁴ todel ^{15,16} iog ¹⁷ nu ¹⁸ iog ¹⁹ Todel ^{20,21} iog ²² manipi □ Pv. bei 16,23 rot Euang. Dom. Vocem jucund. || šęu Rogat. Perikopentext in roten Klammern; Perikopenbeginn und das Perikopenende bei Vs. 30 rot unterstrichen □

XVII.

1 Toktai kalbeio Jēsus, ir pakieleio || akis sawo Dangūna^a, ʿir biloio¹, Tiewe, || [Bl. 213^v] Tiewe^b, ataijo hadina, idant apschwief- || tumbei^c Sunu sawo, idant² ʿir Sunus^{2a} tawo || tawe taipaiieg apschwiefstu. 2 Kaip tu iam || macę dawei ant wiſso kuno³ idant ghis || amſina ſziwata⁴ dutu, wiſsiemus ku- || rius tu iam dawei. 3 Bet^{d,5} tatau ira || amſinas⁶ Sziwata, ʿ[kaip⁷ tawe, ʿkaip⁷ tu || wienas tikras Diewas eſi, ir kuri ſiuntei, || Jeſu Chriſtu, paſintu^{7a}.

4 Eſch tawe apſchwiecziau ant ſemes, || ir pabengiau darba, kuri man dawei, da- || riti. 5 Ir nu perſchwieſk mane tu Tiewe || pats ſawija⁹, ta¹⁰ ſchwiefibe kure tawip || tureiau, pirm ʿne kaip¹¹, ſwietas buwo. || 6 Eſch tawo Warda aprodziau^e Szmonie- || mus, kuries¹² man nu^g Swieto dawei. || Anis tawa buwo, o man ies dawei, ir ie || palaike¹⁴ ſodi tawo. 7 Nu ſinna, kaip¹⁵ || wiſ ka man dawei, nu^g tawes ira. 8 Nefa || ſodzius kurius man dawei, eſch iemus || dawiau, o ie prieme ir paſinna tikrai, || kaip¹⁷ eſch nug tawes iſchejau, ir tik, kaip¹⁸ || tu mane ſiuntei.

9 Eſch meldzu uſ ios^f ir ne meldziu || uſ+ Swieta, Bet uſ tus kurios tu man || dawei, nefa ie tawo ira. 10 Ir wiſ kas mano || ira tatau tawo ira, ir kas tawo ira, tai || ira mano, ir eſch eſmi iuſu¹⁹ perſchwieſtas. || 11 Ir iau nebe eſmi ant ſwieto, bet ie ira || ant ſwieto, ir eſch ataimi tawęſp. Schwentafis || [Bl. 213^v] tafiſ^g Tiewe, iſchlaikik iuſ ʿing tawo War- || do²⁰, kurius man dawei, idant ie wienna || butu, kaip mes. 12 Kolei fu ieis buwau || ant ſwieto, iſchlaikiau ios tawo Warda || Kurius man dawei, tus ap- || ſaugoiau^h, ir niekas iſch iu ne prapuſe, || ʿtiktai, tiktai²¹ ʿWaikas praſuwimo^{21a}, ida<n>t || iſſipilditu raſchtas

GS: ^a Sfk aus Dangu* ^b Doppelschreibung nicht gestr.* ^c Sfk aus apſchwe- □ gl. verkleren ^d Sfk aus D* ^e gl. offenbaren ^f Komma nach ios gestr. ^g Doppelschreibung nicht gestr. ^h Sfk für iſchlaikiau* □

KS: ¹ biloda<m>s ² ieib ^{2a} s. Anm. S. *439 ³ Kuno ⁴ Sziwata ⁵ O ⁶ amſina* ⁷ iog | kaip | idant ⁸ iog ^{8a} s. Anm. S. *439 ⁹ ſawipi ¹⁰ < ta ¹¹ nei ¹² kures ¹³ iſch ¹⁴ uſtureia ¹⁵ iog ¹⁶ iſch ^{17,18} iog ¹⁹ iuſa ²⁰ per tawo Wardo* ²¹ tiktai tas ^{21a} s. Anm. S. *439 □ Bl. 213^v oben re. rot Iohan: c. 17., unten Mitte Lagenbezeichnung d □
BNT(F): Bl. 213^v am re. Rand leichter Textverlust □

13 Bet¹ ateimi tawėsp, ir kalbu tok- || tai ant swieto, idant anis fawija^{1a} turetų || mano džaukšmą pilnai. 14 Ešč iemus || dawiau tawo Szodi, ir swietas ių ne || apkenczia, Nesa ie ne ira nug Swieto, || kaip ir ešč ne nūg swieto ešmi. 15 Ne || praščau, kaip² iūs [...] ³ swieto atimtumbi, bet || idant^a anus apfaugotumbi nūg pikto. 16 Ghie || ne ira nūg Swieto, kaip ir ešč ne ešmi || nūg Swieto. 17 Paščwenfk ios tawo tiefoia, || Szodis tawo tiefa ira. 18 Kaip tu mane || siuntei ant swieto, taip ir ešč iūs siun- || cziu ant swieto. 19 Ešč schwencziu sa- || we pats užu iūs, idant ir ie schwensti || butų tiefoia.

20 Bet⁴ ne tiktai užu anūs meldziu, || bet ir užu tūs, kurie per ių įodi ing || mane tikes⁵. 21 Idant wiſi wiena butų, || kaip tu Tiewe manija⁶. ir ešč tawija⁷, || idant ir ie muſuia⁸ wiena butų. Idant || [Bl. 214^r] swietas tiketu, kaip⁹ tu mane siuntei. || 22 Ir ešč iemus dawiau Schlowę, kurę || tu man dawei, idant wiena butų, kaip || mes wiena ešme; 23 Ešč iūſų, ir tu manija. || Idant pilni butų wiename, ir swietas¹⁰ || paįintų, kaip¹¹ tu mane siuntei, Ir mili || ius, kaip mane mili.

24 Tiewe, nariu, idant, kur ešč || ešmi, ir ie¹² ſu manimi butų, kurius || man dawei, idant regetų Schlowę || mano, kurę tu^b man dawei. Nesa || tu mane mileiei, pirm ne kaip swietas || ngruntawotas ſtaios [paſtoia]

25 Tei- || ſuſis Tiewe, swietas tawe ne paįinſta, || Bet ešč paįinſtu tawe, ir ſchitie pa- || įinſta, kaip tu mane siuntei. 26 Ir eščc || apſakiau iemus tawo Wardą, ir nariu || paſakiti ^c[įinoma padariti]^d Idant meile, || kurie mane mili, iūſu butų, ir ešč iūſų.

XVIII.

1 Toktai kalbeięs Iesus, iſcheijo ſu || ſawo Mokintineis anaſale Vpes Cidron, || kur buwo darſas, the¹³ eijo Iesus ir io Mo- || kintinei. 2 Bet Iudaſchus kurſai għi || iſchdawe, taipaieg įinoio thą wieta, || neſa Iesus the tankiei ſuſieilawa¹⁴ || ſu Mokintineis. 3 Kaip tada Iudaſchus || buwo priemens Pulką, ir Tarnus || [Bl. 214^v] Wiriaufų Kunigų, ir Phariſeufchų, at- || aijo the, ſu įibureis, liampemis, ir || gin||klais

GS: ^a Sfk aus anus* s. BNT(F) ^b Sfk aus + ^c Sfk aus h ^d s. Anm. S. *433 □

KS: ¹ O nu ^{1a} ſawipi ² iog ³ nūg ⁴ O ⁵ tikies ⁶ manipi ⁷ tawipi ⁸ muſipi ⁹ iog ¹⁰ Swietas ¹¹ iog ¹² tie ¹³ Gal. Ing tą ¹⁴ ſuſieidawa ◇ Bl. 214^r oben re. rot Iohan: c. 17. 18. □

4 Iesus tada įinodams wis kas iam || tureio prifitikti, išcheijo, ir biloio iemus. || Ko iefchkot? 5 Atfake. Iesų NaZarenf- || ką. Jesus bila iemus, Efch efmi, || O Iudošchus kurfai għi išchdawe, tei- || paieg su ieis stoweio. 6 Kaip tada Jesus || biloio, efch efmi, ¹atstoio atbulai¹, ir || parpule ant įemes. 7 Klaufe iūs tada || antra karta, ko iefchkot? Bet² anis || biloio, [...] ³8 [...] Iei tada mane iefchkot, schus || paleiſkit. 9 Idant išsipilditų įjodis, ku- || rį biloio. Efch tu ne wieno ne pa- || mecįiau, kurius man dawei.

10 Tureio tada Simonas Petras kar- || dą, ir išchtrauke, ir išchtika⁴ Wiriaui- || fio kunigo tarną, ir nukirta iam de- || schinę auſi. Ir tarnas buwo wardu || Malchus. 11 Biloio tada Jesus Petrui, || atkiſchk Kardą ing makſchtis. Er ne || gierſiu kelicho, kuri man mano Tiewas || dawe.

12 Bet⁵ Pulkai ir Wiriaufis ſchim- || tinikų ir tarnai Sžidų eme Iesų, ir || riſcha għi, 13 ir wede għi pirmiaufei || [Bl. 215^r] Hannošchauſp, tas buwo Kaipho- || ſchais Ofchwis^a, kurfai tą metą ¹buwo || Wiriaufis⁶ kunigų. 14 Bet buwo Kai- || phošchus, kurfai Sžidams dawe para- || dighima^{b,7}, giera⁸ butų, kaip⁹ wieną Sžmo- || gu uſzumufchtų¹⁰ uſų Pulką

15 Bet¹¹ Simonas Petras ſeke Ie- || ſų, ir kits Mokintinis, tas Mokinti- || nis buwo Wiriaufiam kunigų paįinſtams, || ir ieijo su Jefumi, ing Wiriaufio ku- || nigų Dwarą^c. 16 O Petras stoweio || lauke uſų wartų. Tada išcheijo an- || tras Mokintinis, kurfai Wiriaufiam || kunigų paįinſtams buwo, ir kalbeio || su Wartenike, ir įwede Petrą. 17 Tada || biloio Tarnaite, Wartenike Petrui. Ir || tu bau ne efmi^d wienas išch Mokinti- || nių ſcho Sžmogaus? Għis ſake, Ne efmi. || 18 Bet¹² Tarnai ir ſlugos staweio, ir bu- || wo išch Anglių Vgñi ſukurę, nes įalta || buwo, ſchil- didamies. O Petras stoweio || su ieis, ir ſchildefi.

19 Bet¹³ Wiriaufis kunigų klaufe || Jesus¹⁴ ape io Mokintinius, ir ape io || Pamoklą^e. 20 Jesus atfake iam, Efch^f || atwirai kalbeiau ſwietui. efch wiſadai || mokiau Išchaloia¹⁵ ir Baįniczoia¹⁶, || kur wiſi Sžidai ſuſieit, ir paſlapta- || miſ¹⁷ ne kalbeiau nieko. 21 Ką mane išch to klaufi? || [Bl. 215^v] klaufk tus, kurie girdeio, ką efch ie- || mus kalbeiau.

GS: ^a *Sfk aus Ofj** ^b *gl. Raten* ^c *gl. pallaſt* ^d *ŰF, L. Biſtu nicht auch* ^e *Sfk aus pamok+** ^f *Sfk aus I* Ű*

KS: ¹ atſitrukeia atgalios ² O ³ *Gal. Jheſu naZarenſka. 8 Jheſus at- || ſake, Efch efmi iumus ſakes, || kaip efch tas || efmi zur 3. Zeile, aber abſeits sup: 17. ⁴ + kirta | iſchtika ⁵ O ⁶ buwo Wiriaufiv ⁷ parodighima ⁸ gera ⁹ iog ¹⁰ nuſawintu ^{11.12.13} O ¹⁴ Jefu ¹⁵ Iſckaloie* ¹⁶ Baįniczoie ¹⁷ paſlaptomis Ű Bl. 215^r oben re. rot Iohan: c. 118. Ű*

Schitai, thie þina, || kə kalbeiau. **22** Bet¹ kaip tatai fake, || Tarnas, tu kurie pribuwo, iſchtika Je- || ſu plaſchtaka, bilodams. Er teip tawī || Wiriaufiam kunigui buwo atfakiti? || **23** Ieſus atfake, Jei piktai kalbeiau, pa || rodik [dūk^a liudimā] kaip² pikta ira, || o iei tikrai kalbeiau, kam iſchtinki || mane? **24** Ir Hannofſchus ſiunte ghī || riſchtą Wiriaufio³ kunigū Kaipho- || ſchop.

25 Bet⁴ Simonas Petras ſtoweio || beſiſchildidams. Tada biloio iam, Er || ʽne elſi⁵ wienas Mokintiniū io? Bet⁶ || ghis ir uſuſigine^b ir biloio. Ne eſmi. || **26** Bila wienas iſch tarnū Wiriaufio ku- || nigū, gientis tho, kuriam Petras nu- || kirta auſi, Er ne regeiau tawe Dar- || ſe ſu iū? **27** Tada Petras antra kar- || ta uſuſigine. Ir toiaus pragida || Gaidis.

28 Tada nūwede Jeſū nug Kaipho- || ſchaus ing Ratufſchē^c, ir buwo ankſti. || Ir ʽne eijo⁷ ing Ratufſē, idant ʽne || ʽapſibiaurintu^{d18}, bet idant galetū We- || likas walgiti. **29** Tada iſcheijo iumpi Pi- || [Bl. 216^r] latas, ir biloio, Kaki skundimā^e || atneſchat^f priefch ſchī Szmogu? || **30** Ghie^g atfake, ir biloio iam. Iei ſchis || ne butū Piktodeia, mes ghī taw ne || butumbim atraden⁹. **31** Biloia iemus || Pilatas. ʽIus tada imket¹⁰, ir fudiket || ghī pagal iuſū Sokono. Tada biloio || iam Sžidai, ʽʽNe drenſam¹¹ ne wieno || uſmuſchti¹². **32** Idant iſſipilditū Sžodis || Jeſaus, kuri kalbeio, ſenklindams, || kakiū ſmertim turetū numirti.

33 Tada Pilatas wel ieijo ing Ra- || tuſē, wadina¹³ Jeſū, ir biloio iam. || Er elſi tu Sžidū karalius? **34** Jeſus atfake, || Nugu¹⁴ ſawęs paties tatai kalbi, angu¹⁵ || kiti taw ʽnūg manēs¹⁶ paſake. **35** Pilatas || atfake. Er eſch Sžidas eſmi? Tawo || ſjmones¹⁷ ir Wiriaufieghi kunigai tawe || man atrode. Kə dirbai¹⁸? **36** Ieſus at- || fake. Mano karaliſta ne ira iſch || ſchū¹⁹ Swieto, iei mana karaliſta butū || iſch ſchū²⁰ ſwieto, mano Tarnai || karautū^{h21}, ieib Sžidams ne bucziau at- || roditas. Bet²² nū mano karaliſta || nera iſch czia. **37** Tada biloio iamui || Pilatas. Er tacziau karalius elſi? || Ieſus atfake. Tu ſakai, eſmi Karalius, || [Bl. 216^v] Eſch ant

GS: ^a Sfk aus duo* ^b gl. Leugnen ^c gl. Richthaus ^d gl. verunreinigen ^e gl. Klage ^f Sfk für ant ^g Sfk aus I* ^h Sfk für diel to karautū* □

KS: ¹ O ² iog ³ Wiriaufiop ⁴ O ⁵ tu ne elſi ⁶ O ⁷ ie ne eijo ⁸ ne apſiteptū ⁹ atroden ¹⁰ Ius ghi imkitegi ¹¹ Mes Ne drenſam ¹² Mumus nederā wienunta nuſawinti ¹³ atwadina ¹⁴ Iſchgu ¹⁵ alba ¹⁶ ape manē ¹⁷ Sžjmones ¹⁸ darei ^{19.20} ſcho ²¹ delei tos karautū* ²² O □ Bl. 216^r oben re. rot Iohan: c. 18. □

to užgimau¹, ir ant švieto || ataičiau, idant kas ira tiefa liudicčiau. || Kas išch tiefos ira, tas² klaufa mano || balso. 38 Bila^a iam Pilatas, kas ira || tiefa?

Ir kaip tai buwo šakens, wel išch- || eijo Szidump, ir bila iemus. Ne ran- || du ne wienos kaltibes ant io. 39 Bet || paiunkimą turrit, kaip³ iumus ant || Welikų wieną paleidžiu. Er narit || tada kaip⁴ iumus Kara-lių Szidų pa- || leiščiau? 40 Tada wel wiſi ſchauke, || ir biloio, ne ſchi, bet Barrabofchų. || Bet⁵ Barrabofchius buwo Raſbainikas.

XIX.

1 「Emes tada Pilatas Jefų, 「nu- || plakie^{161b} ghį, 2 Ir Szalnierus⁷ nupine || wainika [karuną] išch erſchkiecziū, || ir uždeio tą ant io galvos⁸, ir ap- || wilka ghį rubu purpuro [rubu || minkſchtu] 3 ir biloio, Sweikas Karia- || liau Szidų, ir išchtiko ghį plaſchtako- || mis.

4 Tada Pilatas wel išcheijo, ir bilo- || io iemus, ſchiſkat, išchwedu ghį iumus, || idant paſintumbit, kaip⁹ efch iokios¹⁰ || kaltibes ant io ne randu. 5 Schiteipo^c || išcheio Jefus ir neſche erſchkecziū wai- || [Bl. 217^r] nika¹¹ ir ruba^d Purpuro. Ir biloio iemus, || Weiſdekiet, 「Szmogus kokfai¹². 6 Kaip ghį || išchwida Wiriaufieghi kunigai ir Tar- || nai, ſchauke, bilodomi. Nukriſa- || wok, nukriſawok, Bila iemus Pi- || latas, Imket ius ir nukriſawoket ghį. || Neſa efch ne randu ne iokios kal- || tibes ant io. 7 Szidai atſake iam. || Sokoną turim, ir pagal ta Sokono¹³ || tur mirti, Neſa ghis pats Sunu- || mi Diewo dares.

8 Ir kaip Pilatas ta ſžodin gir- || deio, daugiaus bįjoios. 9 Ir wel įeijo || ing Ratuſę, ir bila Jefui. Išch || kur eſi? Bet¹⁴ Jefus iam nieko ne || atſake. 10 Tada biloio iam Pilatas, || Er ne kalbi ſu manimi? Er ne ſinai, || 「kaip macę turiu¹⁵ tawe nukriſawoti, || ir 「macę turiu¹⁶ tawe paleiſti? 11 Jefus atſake, Tu ne wienos Maces ant ma- || neſ ne turetumbei, iei taw ne butų || išch aukſchto dūta. Todiel¹⁷ kurſai || mane

GS: ^a Sfk aus ſp* ^b Sfk aus Eme ... ir* ^c Sfk aus + ^d Sfk aus rubo □ gl. zu 19,7 Leuit. 24 (3. Mos 24,10-23) □

KS: ¹ gimes efmi ² gestr. ³ iog ⁴ ieib ⁵ O ⁶ išchplakie ⁷ Szalnieri ⁸ Galvos ⁹ iog ¹⁰ ne iokios ¹¹ Wainiką ¹² Kokfai tai Szmogus ¹³ Sokona ¹⁴ O ¹⁵ mane macę turinti* ¹⁶ gestr.* ¹⁷ Todel □ Bl. 217^r oben re. rot Iohan: c. 19. □

taw ʿiſchdawe [atrode]¹ tas ʾ didefnī tur grieką. 12 Iſch to iefch- ʾ koio^{a,2} Pilatas, kaipo għi iſchleiftu. Bet³ ʾ Szidai ſchauke, ir biloio. Jei ſchi ʾ iſchleidi, ne eſſi Ciecariaus prie- ʾ telius, Nefa kurſai Karalumi daros, ʾ ira priefch Ciecaru.

[Bl. 217^v] 13 Kaip Pilatas tą šodini girdeio, ʾ iſchwede ghis Jeſu, ir ſedafi [...] ⁴ ʾ Kreflo ſudo^{b,5}, ʾ wietoia⁶ kuri wadinama ira ʾ Litho- ʾ ſtrato^{6a}, bet ant Szidiſchko Lieſuwio ʾ Gabbatha. 14 Ir buwo diena priſi- ʾ taiſjmo [priſigatawimo] Welikū, ʾ kaip ant ſcheſchtos hadinos. Ir ghis ʾ biloio Szidams, ſchiſkat, Tatai ira iu- ʾ ſu Karalius. 15 Bet⁷ anis ʾ ſchauke, ʾ Imk, ʾ imk^{c,8}, nukriſawok għi. Bila Pila- ʾ tas iemus. Er nukriſawofiu Kara- ʾ liu iuſu? Wiriaufieghi⁹ kunigu at- ʾ ſake. ʾ Ne wieno karaliaus ne turrim¹⁰, ʾ tiktai Ciecaru. 16 Tada padawe għi ʾ iemus, idant butu nukriſawotas.

Bet¹¹ anis ieme Jeſu, ir nuwe- ʾ de għi. 17 Ir ghis¹² neſche ſawą kri- ſu, ʾ ir iſcheijo ant wietos kurri wadi- ʾ nama ira (Caluaria)¹³ ʾ Wieta kaukaliu^{d,14} ʾ o Szidiſchkai Golgata. 18 Tę nukriſa- ʾ woia għi, ir ſu iu kitu du abi ſchali, ʾ bet Jeſu widuia.

19 Bet¹⁵ Pilatas raſche Vſraſchi- ʾ mą, ir padeio¹⁶ ant kriſaus, ir buwo ʾ raſchita, Jeſus NaZarenſkas Szidu ka- ʾ ralius. 20 Schi uſra- ſchijmą ſkaite^e ʾ daugia Szidu, Nefa wieta kur Jeſus ʾ Nukriſawotas ſtoios, buwa arti Mieſto. ʾ [Bl. 218^r] Ir buwo raſchita Szidiſchku, Gre- ʾ kiſchku ir Latiniſchku Lieſuwiu. ʾ 21 Biloia tada Wiriaufieghi ku- nigai ʾ Szidu Pilotop,¹⁷ Ne raſchik Szidu ʾ karalius, bet ʾ tarę ira¹⁸ Eſch eſmi ʾ Szidu karalius. 22 Pilatas atſake, ʾ Ką raſchiau, tatai raſchiau.

23 O Szielnerus, kaip buwo Jeſu ʾ nukriſawoie, ieme io Rubus, ir ʾ padare kietures dalis¹⁹, koſnam Szielne- ʾ rui²⁰ wieną dalį, taipo ir Scharkus. ʾ Bet²¹ Scharkai buwo ne fiuti, iſch²² wirſchhaus ʾ auſti ʾ per wiſa^f. 24 Tada biloio tarp ſa- ʾ węs. Tus neſudrefkime, bet meſki- ʾ me

GS: ^a gl. trachten ^b gl. Richtſtul ^c gl. weg, weg.* ^d gl. Scheddeltete ^e *Sfk aus ſkate** ^f gl. durch vnd durch □

KS: ¹ iſchdawe *gestr.*, *Klammer der nun gültigen Variante nicht gestr.* ² Gal. godoia* ³ O ⁴ ant ⁵ *unv. Var. Gal. ſudijemoia ſofta* ⁶ wietoie ^{6a} s. *Anm. S. *440f.* ⁷ O ⁸ ſchalin, ſchalin | ſchalin, ſchalin fiuto* ⁹ Wiriaufieghi *Korrekturfehler* ¹⁰ Mes ... ne turrim ¹¹ Bey ¹² *gestr.* | ghis ¹³ *gestr.* ¹⁴ kailicz* | + plikawieta ¹⁵ O ¹⁶ padeio ta ¹⁷ *Doppelpunkt dem Komma angefügt* ¹⁸ Iakiuſi *Sfk für taru** ¹⁹ Dalis ²⁰ Szielnerui ²¹ O ²² Gal. bet* □ gl. zu 19,13 Lithoſtratos NB Maira akmenu iſchgrindimas □ Bl. 218^r oben re. rot Iohan: c. 19. □

burta, kienū[♦] bus. Idant iſsipil- || ditų raſchtas¹, kuris bila. Rubus ma || no dalijos², ir ant mano Scharkų mete || burta. Tatai dare Szalnierus.

25 Bet ſtoweio prieg Kriſtaus || Jeſaus io Motina, ir io Motinos ſeſū, || Maria Kleophoſaus^{a,3} mote, ir Maria || Magdalena. 26 Iſchwidens^b tada Jeſus || ſawo Motina^c, ir Mokintinį pas aną || ſtowintį, kurį ghis mileio, bila Mo- || tinai ſawo, Moteriſchke, Schitai, || Tawo Sunus. 27 Potam bila Mokintinui, || Schitai, tawo Motina. Ir toiaus, prie- || me aną Mokintinis ʽprieg ſawe⁴.

[Bl. 218^v] 28 Potam ſzinodams Jeſus, kaip⁵ iau || wis pagineta buwo, idant Raſchtas || iſſipilditų, bila, Trokſchtu. 29 Stawe- || io tada Indas || ʽpilnas Vkuſo^d. Bet⁶ anis pripil- || de⁷ kempinę [budę] ir ant Hiſa- || pa⁸ uſjdeię prideia [laike] naſrump || io. 30 Emens tada Jeſus ukfuſa, bilo- || io, Pagineta ira. Ir nulenkęs || galwā, numire.

31 Bet⁹ Szidai, kadangi Diena pri- || ſitaiſijmo būwo, idant Kunai ne paſſi- || liktų ant Kriſtaus per Sabbatha (neſa || tos Sabbathos diena dide buwo) mel- || de Pilatā, idant ių Kaulai ſulaufchi- || ti, ir ie nuimti butų. 32 Tada ataijo || Szalnerus, ir lauſe^{e,10} pirmam Kaulus^f, || ir antram, kurſai ſu iū buwa nukri- || ſawotas. 33 O kaip Jeſauſp ataijo, re- || gedomi, ʽʽkaip¹¹ iau numire¹², Kaulų io || ne lauſe. 34 Net⁸ wienas Szalnerų || pradure¹³ io ſchona ragotine, ir toiaus || iſcheijo¹⁴ Krauias ir Wandū.

35 Ir kurſai regeio tatai, taſſai || liudija, ir io liudimas teiſus¹⁵ ira, ir || tas ſina, kaip¹⁶ tieſa¹⁷ ſako. Idant ir ius || tiketumbit. 36 ʽNeſa tatai raſchita ira^h, || idant iſſipilditų Raſchtas. Ne ſulau- || [Bl. 219^r] ſiſit iam ne wieno kaulo. 37 Ir wel || kits Raſchtas bila. Regies, ing || kurį dure.

38 Potam melde Pilatā Johſe- || phas iſch Arimathios, kurſai Mokin- || tinis Jeſaus buwo, bet paſlaptei, iſch || bijoghimo Szidų, idant nuimtų kuną || Jeſaus. Ir Pilatas pawele¹⁸. 39 Ataijo || teipaieg ir Nikodemus¹⁹,

GS: ♦ s. Anm. S. *441 ^a Sfk aus C* ^b Sfk aus ++ ^c Sfk aus A* ^d > Sfk ſu Ruppiwe Korr. Rukpiwe [Vkuſu] || ^e Sfk aus lauſe* ^f Sfk aus + ^g Sfk aus B* ^h Ũf, L. Denn ſolchs iſt geſchehen □ gl. zu 19,24 ps. 22. (Ps 22,19) □

KS: ¹ Raſchtas ² daliſosi ³ Kleophoſchaus ⁴ ſawenſpi ⁵ iog ⁶ O ⁷ imirkę ⁸ Hiſapo ⁹ O ¹⁰ ſulauſe ¹¹ iog ¹² iau numiruſi ¹³ atwere [pradure] | atwere gestr., Klammer der nun gültigen Var. nicht gestr. ¹⁴ pludeia ¹⁵ + tikras ¹⁶ + iog ¹⁷ + tikrai | tieſa ¹⁸ pawele iem ¹⁹ Nikodemus □ Bl. 219^r oben re. rot Iohan. c. 19. 20. □

kurfai pirm || nakcze Iesausp ataijo, ir atnesche 「Myr- || rha ir Aloen su-
maifchita¹, kaip ischim- || ta swaru^a. 40 Tada² eme kuna Jefaus, || ir
rifcha^b ta^c ing prastiras³ su mostimis. || kaip Szidu budas ira pakasti.
41 Bet || buwo prieg tos wietos, kur buwo nukri- || swawotas Darzas, ir
Darze nauias || Grabas, kureme niekas dabar ne buwo || gulditas⁴.
42 The 「padeio [pagulde]⁵ Jesu, || delei dienos⁶ Prifsitaisijmo Szyd^g,
ka- || dangi Grabas arti buwo.

XX.

1 Wienoia⁷ tada Sabbathu, ataijo || Maria Magdalena, anksti, kaip
dabar tamfu || buwo, Grabop, ir ischwida akmeni at- || ristą nūg Grabo
「[kaip akmuo prafchali buwo]⁸

2 Tada tekeia⁹ ghi, ir ataijo¹⁰ Si- || monop Petrop, ir || 「kitop Mokin-
tiniop^e, kuri Jefus mileia. || [Bl. 219^v] ir bila iemus. Ateme Wiefchpatį
isch || Grabo, ir ne swinnom, kur ghi padeio. || 3 Tada ischeijo Petras ir
antras Mokin- || tinis, ir ataijo Grabop. 4 Bet tekeio || tū du drauge, ir
antras Mokintinis teke- || dams pranoka Petra, ir pirmas ataijo¹¹ || Gra-
bop, 5 pawildeio ir ischwida wirwes^f padetas, bet 「ne ieijo¹².

6 Ataijo tada Simonas Petras pa- || kui io, ir ieijo ing Graba, ir regia
wir- || wes^g padetas, 7 ir Ebrufą [spietą] kur- || fai Jesui aplinkui gal-
wą¹³ rifchtas buwo, || ne su Wirwemis^h padetą, bet skiriu su- || winiotą,
ipaczioia wietoia. 8 Tada ieijo || ir antras Mokintinis, kurfai pirmas
Gra- || bop ataijo, ir regeio, ir tikeio. 9 Nefa || 「dabar Raschto nešino-
io¹⁴, kaip¹⁵ isch Nu- || mirufu tureio prifikielti. 10 Tada Mo- || kintinei
wel fufsijeio 「[pareia namump].¹⁶

11 O Maria stoweio prieg Grabo, || werk dama. Bei werk dama tada,
pa- || swilgeio 「ing Graba¹⁷, 12 ir ischwida du || Anialu¹⁸ balofu¹⁹

GS: ^a gl. pfund ^b Sfk für su ^c Sfk aus + ^d Sfk aus Sjdū ^e Sfk für kitump Mokintiniump ^f ŪF,
L. fihet die Leinen* ^g ŪF, s. 20,5 □ gl. zu 19,36 Exod. 12. (2. Mos 12,46), Zach. 12. (Sach
12,10); gl. zu 19,39 Joh 3. (Joh 3,1–21) □

KS: ¹ + [fumaifchijmą Mirrhos ir Aloes] ² Tas Korrekturfehler, vgl. L. Da namen fie* ³ praftires
⁴ laidotas ⁵ palaidoia ⁶ Dienos | unv. Var. Wilios* ⁷ Wienoie ⁸ gestr.* ⁹ tekieia* ¹⁰ ataijt*
¹¹ ataio ¹² ghis ne ieijo ¹³ Galwā ¹⁴ ie ... nešinoio ¹⁵ iog ¹⁶ gestr.* ¹⁷ s. Anm. S. *442
¹⁸ Angelu ¹⁹ baltofū □

Rubufu sedinczus¹, wie- || na ʿprieg Galwos², antrą ʿprieg Koiu³, || kur buwo padeie kuną Iefaus. **13** Ir thie || biloio anai, Moterischke, ka werki? [Bl. 220^r] Ghi biloia iumpi, Wieschpatį mano || ateme, o ne įinau, kur għi padeio.

14 Ir kaip tatau biloio, apfigriſa⁴ || uſupakali, ir regia Jefu ſtawinti, ir || ʿne įino⁵ ʿkaip Jefus ira⁶. **15** Bila iei Jefus, || Moterischke, ka werki? Ko iefchka? || Ghi ʿtarefi kaip Szardiniks butu⁷, ir || bila iam. Pone ʿer tu għi nunefchei⁸? || [...]a efch għi atimſiu. **16** Bila iei Jefus, || Maria. Tada ghi apfigriſa⁹, ir bila || iam, Rabbuni, tai ifsimano Miſtrai, || **17** Bila iei Jefus, Nefilitek¹⁰ manes, nes¹¹ || dabar ne uſſengiau mano Tiewop. Bet¹² || eik Broliump mana¹³ ir ſakik iemus. || Vſſengu¹⁴ mano Tiewop, ir iufu Tiewop, || mano Diewop, ir iufu Diewop. **18** Maria || Magdalena atait, ir ſaka mokintinems¹⁵, || Efch regeiau Wieschpatį, ir toktai ghis || man kalbeio.

19 Bet¹⁶ wakarą tos Sabbathos, || kaip Mokintinei ſuſſirinkę, ir wartai || uſſrakinti buwo, ʿiſch biyoghimo nūg || Szidu¹⁷, ataįo^b Jefus, ir ſtoios widui || ių, ir biloio iemus. Pakaius iumus. || **20** Ir kaip tai tare, parode iemus Rankas || ir ʿſawo ʿSchonus¹⁸19. Praſſidžuga tada || Mokintinei, kaip²⁰ Wieschpatį regeio. || **21** Tada Jefus wel biloio iemus. Pakaius || [Bl. 220^v] iumus. Kaip mane Tiewas fiunte, taip || efch ſiuncziu ius. **22** Ir kaip tatau biloio || ʿdweſe ant ių²¹, ir bila iemus. Imket || ſchwentą Dwaſę, **23** kuriemus Griekus || atleidžat, thiemus ira atleisti, ir kurie- || mus Griekus uſturit, thiemus ira || uſtureti.

24 Bet²² Thomaschus iſch Dwilikos || wienas, kurfai wadinnams ira Dwinas || ne buwo ſu ieis, kada Jefus ataįo. **25** Tada || paſake iam kiti Mokintinei, Mes Wiesch- || patį regeiom. Bet²³ ghis biloio iemus, || iei ne regiu Rankūſa io winų²⁴ wietas, || ir guldau mano Pirſchtą ing Winų wie- || tas ir guldau mano Ranką ing io || Schoną, ne tikeſiu.

26 Ir po aſchtuonių dienu wel bu- || wo io Mokintinei widui, ir Tho-

GS: ^a L. ſo ſage mir, wo haſtu jn hin gelegt? ^b *Sfk für* + □

KS: ¹ sedinczu ² Galwump* ³ Koiump* ⁴ atfigriſa ⁵ ne įinaio ⁶ kaip ... butu | iog tai ... ⁷ tikeiofi Darſinika ſantį ⁸ iei tu għi kur nunefchei ⁹ atfigriſa ¹⁰ Nedafilitek ¹¹ nesa ¹² O ¹³ manu<m>p ¹⁴ Efch Vſſengu ¹⁵ Mokintinems ¹⁶ O ¹⁷ delei baimes Szidu* ¹⁸ Schona ¹⁹ WSt ir Schona ſawo ²⁰ iog ²¹ kwepe in ios ^{22,23} O ²⁴ Winu □ Bl. 220^r oben re. rot Iohan: c. 20. □

ma- || ſchus ſu ieis^a. Atait Jefus, kaip 「wartai || 「uſtrakinti^b buwo¹¹, ir atait widui ++ || ir bila, Pakaius iumus. **27** Po tam bi- || la Tomoſchui, neſch tawo Piriſchtą, || ir weiſdek mano rankas, ir ſiek ſche || tawo ranką, ir paguldik aną² ing mano || Schoną, ir ne buk netikins, bet tikins. || **28** Tomaſchus^c atfake, ir biloio iam. Mano || Wieſchpatis ir mano Diewas^d. **29** Bila iam || Jefus. Kadangi regeiei mane Thomaſchau^e || [Bl. 221^r] tiki, 「Iſchganiti [pagirti]³ ira kurie || ne regia, o tacjiau tik.

30 Ir daug kitų Szenklų padare || Ieſus po akim ſawo Mokintinių, kurie || nera^f raſchiti ſchofų knigoſų. || **31** Bet⁴ ſchie raſchiti ira, idant tiketumbit || kaip⁵ Jefus ira Chriſtus Sunus Diewo. || Ir kaip⁶ 「[...] wiera⁷ Sziwatą turit, 「ing || io Wardą⁸.

XXI.

1 Potam wel paſsirode Jefus || 「[dawes iſchwifti]⁹ 「prieg Mariu¹⁰ Tybe- || rias. Bet¹¹ ſchitaipo paſsirode. **2** Bu- || wo drauge Simonas Petras ir Thoma- || ſchus, wadinnams Dwinas, ir Natha- || nael iſch Kana⁸ Galileos, ir Sunus || Zebedeiaus, ir kitu du iſch Mokinti- || nių io. **3** Bila iemus Simonas Pe- || tras. 「Eiſiu ſweiųtų¹². Anis biloio iam, || tada ir mes ſu tawim eiſim. Ghie iſch- || eijo ir toiaus 「ing Laiwą ieijo¹³, bet tą || naktį nieka ne gawo.

4 Bet¹⁴ praauſchus, ſtoweio Jefus || ant kraſchto. O Mokintinei neſjinoio, || kaip¹⁵ Jefus butų. **5** Bila iemus Jefus, || Waikai, er ne turit ko walgiti? Ghie || atfake iam. Ne. **6** Ghis biloia iemus, || Meſket tinklą¹⁶ po delchines laiwo¹⁷, || tada raſit. Tada mete, ir 「ne galeio¹⁸ || [Bl. 221^v] traukti, delei daugibes ſuwų. **7** Ta- || da biloio Mokintinis, kuri Jefus mileio, || Petrui, Wieſchpats ira. Girdedams Simonas Petras, kaip¹⁹ || Wieſchpats butų, apſijūſe Marſchkineis, || neſa nūgas buwo, ir ileidos

GS: ^a Sfk aus iais ^b Sfk für uſch ^c Sfk aus Tomo ^d Sfk aus Diewe ^e Sfk aus To~ ^f Sfk für raf*
8 Sfk aus C* □

KS: ¹ duris uſtrakintas buwo ² ie ³ paſchlowinti* ⁴ O ^{5,6} iog ⁷ per wiera* ⁸ io Wardana
⁹ gestr. ¹⁰ pas Marias* ¹¹ O ¹² Eſch Eiſiu ſweiųtų | Eimi ſweiųtų* ¹³ inkopa ing Laiwą
¹⁴ O ¹⁵ iog tas ¹⁶ Tinklą ¹⁷ Laiwo ¹⁸ nebegaleio ¹⁹ iog □ Bl. 221^r oben re. rot Joh: c. 21.,
unten Mitte Lagenbezeichnung e □

ing Marias. || 8 Bet¹ kiti Mokintini ataijo ant Laiwo, || nefa ne toli buwo nũg krafchto, net kaip || du ſchimtu Olekczių², ir trauke Tinklus || ſu Szuwimis.

9 Kaip tada iſcheijo ant ſjemes, || iſchwida padetas Anglis³, ir Szuwis ant || anu, ir Dũnā. 10 Bila iemus Jefus, || Neſchkit ſche Szuwų, kures dabar || gawot. 11 Simanas Petras ikopa, iſch^a || iſchtrauke Tinklus ant krafchto, pilni || didžu Szuwų^b, ſchimta penkias de- || ſchintis ir tris. Ir kaczei ių tiek buw+ || ne pliſo⁴ tinklas⁵.

12 Bila iemus Jefus, Ataiket⁶, wal- || giket. Bet⁷ niekas iſch Mokintinių || drinfe io klaufti, kas eſi? Nefa ſji- || noio, kaip⁸ Wiefchpats buwo. 13 Tada || atait Jefus, imma Dunā, ir dũſt || iemus. Taipaieg ir Szuwų. 14 Tatai || nų ira treczas kartas, kaip Jefus para- || [Bl. 222^r] ditas ira ſawo Mokintiniams, kada || iſch numirufių⁹ prikeles buwo.

15 Kaip tada Walgę¹⁰ buwo, bila || Jefus Simanop Petrop. Simon Johanna, || er daugiaus mane mili, 'ne kaip¹¹ ſchie? || Ghis bila iam, Taip Wiefchpatie, ſjinai || kaip¹² tawe miliu. Bila iam, 'Ganik || mano Awelias¹³. 16 Bila iam antra || karta, Simon Johanna, er mili mane? || Ghis bila iam, Teip Wiefchpatie, ſjinai || kaip¹⁴ miliu tawe. Bila ghis iam. Ga- || nik Awis mano. 17 Bila iam treti kartā || Simon Johanna, er mili mane? Petras || uſufituſjā, kaip¹⁵ iam treczā¹⁶ kartā || biloio, Er mili mane, ir biloio iam, Wiefch- || patie, ſjinai¹⁷ wiſsus daiktus. Sjinai, || 'kaip tawe miliu¹⁸. Bila iam Jefus, || Ganik mana Awis.

18 Iſch tiefos, iſch tiefos, ſakau taw, || kaip¹⁹ iaunefnis buwai, patfai iũ ſeis, || ir waikſchczoiei kur noreiei. Bet²⁰ kaip || paſenſi, rankas tawo iſchtiefi, ir kits || tawe iũs, ir wes, kur ne nori. 19 Bet || tatai ſake ſjenklindams, koku ſmertim || ghis Diewā turetų garbinti.

Bet²¹ kaip tatai biloio, tare iop, || Sek²² mane, 20 Bet Petras 'apfi-griſo || [Bl. 222^v] ir iſchwido²³ Mokintini ſekanti, ku- || ri Jefus mileio, kurſai teipaieg prieg || krutų io guleio Weczeroia, ir bilo- || ies buwo, Wiefchpatie, kas ira, kur- || ſai tawe iſchdũſt? 21 Kaip Petras || ſchi re-

GS: ^a *Doppelschreibung nicht gestr.* ^b *Sfk aus F** □

KS: ¹ O ² Olektų ³ Szarias ⁴ plifcha ⁵ Tinklas ⁶ Eiket ⁷ O ⁸ iog ⁹ Numirufių ¹⁰ Walgę ¹¹ nei ¹² iog ¹³ *Gal. unv. Var.* Ganik mana Erus* ^{14.15} iog ¹⁶ treti ¹⁷ tu ſjinai ¹⁸ mane tawe milinti ¹⁹ kada ²⁰ o ²¹ O ²² eik paskui ²³ atfigriſens, iſchwido □ *Bl. 222^r oben re.rot* Iohan: c. 21. □

geio, bilo Jefui. Wieschpatie, || o schis ką? **22** Jefus biloio iam, Iei || noriu, idant pafsiliiktų, ikki ateimi¹, || kas taw ape tatai? Tu mane sek. || **23** Tada ifcheįjo įodis tarp Brolių, || Tas Mokintinis ne mirschta. Ir Jefus || ne biloio iam. Ghis ne mirschta, Bet || iei noriu, «kaip pafsiliiktų² iki ataimi, || kas taw ape tatai? [kas taw rupia] || **24** Schis ira tas Mokintinis, kuriai ape || schus daiktus liudija, ir schitai rasc̃he, || Ir įinom, «kaip io Liudimas «teifus³ ira⁴.

25 Ira ir daugia kitų daiktų, ku- || rius Jefus dare, kurie, iei turetų⁵ ailio- || mis [pakarcziu] rasc̃hiti buti, tarios || kaip⁶ Swietas Knigas ne «apkleptų || [apimtu]⁷ kurios galetų butų⁸ rasc̃hi || tas.

[Bl. 223^r] || [Bl. 223^v] || [Bl. 224^r] || [Bl. 224^v] || [Bl. 225^r] || [Bl. 225^v] || [Bl. 226^r] || [Bl. 226^v]

KS: ¹< ataimi ² pafsiliekanči ³ [teifus] tikras ⁴ io Liudimą tikrą šanti ⁵ turetų wifsi ⁶ iog ⁷ [apimtu] *Klammer nicht gestr.* ⁸ buti □

Zur Eintragung auf Bl. 226^v s. Anm. S. *444 □ Bl. 223^r bis 226^r vacat □

[Bl. 227^r] ANTRA DALIS
 Euangelios Schwento
 Lukofchaus, ape
 Apaschtalū
 darbus.

I.

[1 'Pirma tiefa kalbefi, mielas || Theophile, pabęgiem^a, ape wis kę || Iesus pradeio¹ bei dariti bei makiti, || 2 iki tai dienai, kurio^b (kaip || buwo prifakęs per Schwentę Dwa- || fę Apaschtalams kurius buwo ifch- || rikęs) paimtas ftaios, 3 kuriemus || taipaieg patfai giwę pafsirode || (po Mukos) 'per daugia² 'parodij- || mu [fzenklų]³ duodams fawe || regeti, per keturios defchimis dienu, || ir kalbedams iemus ape karali- || fta Diewo.]⁴

1 Pirma⁵ kalbefi, mielas || Theophile, tiefa⁶ pabęgiem, ape || wis kę Iesus pradeio, bei dariti || bei makiti, 2 iki⁷ tai dienai, kurioie || [Bl. 227^v] tapo paimtas, kaip Apaschtalams || (kuris ifchrinka) 'per fchwentę || Dwafę [ape S: Dwafę]⁸ prifakęs || buwo, 3 kuriemus taipaieg po fawo || mukos giwas pafsirode, per tulimus || pafsirodimus ir dawes regeti tarp || ių⁹ per kieturias defchimis dienu, ir || kalbeio iemus ape karaliftę Diewo.

GS: ^{a>} + Pirma kalbą m: The. tiefa atlikom ^b *Sfk für* Kada buwo uf- || imtas [atimtas] □ Bl. 227^r oben re. *Datumsangabe* A<nn>o 1580. 6. aprilis □

KS: 1 pradeia 2 daugiu 3 + pertirimų 4 *rot gestr.* 5 gl. 'Vel. fic' s. BNT(F) 6 tiefa 7 Iki 8 ape S: Dwafę *gestr.* 9 Pafsirodimus □ *Pv. bei Apg 1,1 rot Epift. in Fest. Alcenf. Chr<ift>i. Beide Perikopenbeginne und das Perikopenende in Vs. 1,11 rot unterstrichen* □ Bl. 227^r oben re. rot Act. c. 1.; unten Mitte *Lagenbezeichnung* f □

BNT(F): Bl. 227^v am re. *Rand leichter Textverlust* □

4 Ir suwadinęs ios, prifake¹, || ʔidant nuog Jerusalias ne atftotų, bet || lauktu² pažadeghimo Tiewo, kuri || girdeiot (biloio) nūg manęs.
5 Nefa || Ionas wandemi³ krikšchtija, bet⁴ ius || Schwenta Dwafė bufit krikšchtiti || ne ilgai^a po schų dienų

6 Bet⁵ anis, kurie buwo fufsi || eiję, klaufe ghi, bilodomi, Wiesch || patie, er schų cziesfu attiesi ka- || raliftą Israel? 7 O ghis biloio || iemus, Nedera⁶ iumus įjnoti || cziesą⁷ angu⁸ hadina⁹, kurę Tie- || was sawo Macei palaikia^{9a}. 8 Bet || ius^b gaukite stipribe Schwen- || tos Dwafios, kuri atais ant iufų. || [Bl. 228^r] Ir bufit mano Liudinikais Jerusalie- || ie, ir po wifą Szidawą bei Samarią, || ir iki galo Szemes.

9 Ir toktai ischkalbeies, tapo || paimtas^c regimai, ir Debefis ghi || pa- ieme po akimis ių. 10 Ir kaip weif- || deio paskui io dangu įjengenczo, || Schitai, stoweio pas iūs du Wiru || baltų rubų, 11 kurie biloio. Wi- || rai Galileos, Ko stowit, weifdedomi || danguna? Schifai Jėsus, kurfai || ʔnūg iumis¹⁰ ira paimtas Danguna, || atais, kaip¹¹ regeiot¹² dangu entį.

12 Tada anie sugriža ing || Jerusalem, nug kalno, kuris wadi- || no- mas ira Aliwų kalnas, kurfai || ira arti Jerusales^{12a}, ʔkurfai ira¹³ kielī || Sabbathos nug io. 13 Ir ieghę, uį- || kopa ant Rieklių¹⁴, kur laikes¹⁵ Pe- || tras ir Iakubas, Jons ir Endrie- || ius, Philippas ir Thomaschus, || Baltramieius ir Mathieius, Iaku- || bas Alpheo Sunus, ir Simonas || Ze- lotes, ir Iudofchus Iakubo || 14 Schitie Wifsi^d budawa¹⁶ po drauge || ʔwiena uma¹⁷ melšdamies^e ir prašchi- || [Bl. 228^v] domies^f, šu Mote- riščkiems, ir Maria || motina Jėsaus, ir io Broleis.

15 Ir tufų dienofų kielefi¹⁸ Petras || tarp Apaschtalų, bilodams (bet || buwo pulkas Wardu draugie kaip || schimtas ir dwieschimis) 16 Wirai || ir Brolei, Tureio raschtas ischpildi- || tas buti, kuri pirm kalbeio schwen- || ta Dwafė, per nafrus Dowido, || ape Iudofchių, kurfai buwo wadas¹⁹ || tiemus, kurie Jėšų sugawo, 17 nefa ghis buwo šu

GS: ^a Sfk für po ^b Sfk für iuf ^c Sfk für p || ^d Sfk aus + ^e gl. flehen □

KS: ¹ prifake iemus ² nuog Jerusalias ne atftoti, bet laukti ³ wandemi* ⁴ o ⁵ O ⁶ Nepareitis ⁷ cziesfo Nasalzeichen der GS nicht gestr. ⁸ nei ⁹ hadinos Nasalzeichen der GS nicht gestr. ^{9a} s. Anm. S. *444 ¹⁰ nūg iufu* ¹¹ + [kakį] ¹² Siaut. ghi regeiot* ^{12a} s. Anm. S. *445 ¹³ tai efti ¹⁴ wifchų ¹⁵ laikesi | budawa ¹⁶ budawa wifadai ¹⁷ wienas Dumas* ¹⁸ kelefi ¹⁹ Wadu □

Bl. 228^r oben re. rot Actor: c. 1. □

BNT(F): Bl. 228^v am re. Rand leichter Textverlust □

mumis škaititas, ir tą Vre- || dą su mumis gawęs, **18** Tafsai nupel- ||
ne Dirwā iſch Algos^a neteifibes, || ir¹ pafsikore, ir puſiau perpliſcha, ||
ir wiſsus ſawo Widurius iſchkrete. || **19** Ir iſsireiſchke tatai wiſsiemus
|| Jeruſaliėje^b giwenantiemus, ſchitaipo, || iog ta^c Dirwa wadinoma ira
iū || lieſjuwiū, Hakeldama, ta eſti, || Krauiadirwa.

20 Nefa raſchita ira Knigofū || pſalmū. Iū namai tur pufti || buti, ir
te neſtow niekas², kurſai iu- || ſū giwentū. Ir, Biſkupiſtę io || te imma
kits. **21** Turigi nū wienas || [Bl. 229^r] iſch ſchū Wirū, kurie ſu mumis
bu- || wo, wiſſą czieſą, kurio^d Jeſus ſu mu- || miſ waikſchoio^e **22** nug
krikſchtijmo || Jono, iki tai dienai, kurioie nug || muſū atimtas ira, Liu-
diniku io || Priſſikielimo ſu mumis paſtoti³.

23 Ir paſtate du, Iolephā || wadintā Barſabas, ſu prawardze || Iuſt, Ir
Mathiā, **24** Meldefi, bilo- || domi, Wiſchpatie, wiſſū ſchirdziū || tirtō-
iau, parodik, kuri iſchrinkai || iſch ſchū dweiū, **25** idant wienas imtū
|| ſche ſlubā^f ir Apaſchtalo Vredā, nug || kurio Iudoſchus atſtoio, idant
eitū || ing ſawo wietā. **26** Ir mete ant iū || burta⁴, ir Burta pūle ant Ma-
thias, || ir ghis tapo priſkirtas ſwienolikump || Apaſchtalump⁵.

II.

1 Ir ſkaip iſſipilde diena⁶ Sek- || miniū, buwo ie wiſſi wiena duma ||
padraugei. **2** Ir ſtoios⁷ umai uſjimas || iſch⁸ dangaus⁹, kaip didžo
Weio, ir || papilde wiſſus Namus, kur¹⁰ ſedeio. || **3** Ir regimi buwo lie-
ſjuwei¹¹ iū per- || daliti, kaip ugningi. Ir ſedofe || ant kiekwieno iſch
iū, **4** ir tapo wiſſi || [Bl. 229^v] ſpapilditi ſchwentos Dwaſies¹², ir || pra-
deio kalbeti ſakiti kaſaniū ki- || tais lieſjuweis¹³, kaip iemus Dwa- ||
ſe dawe iſchkalbeti.

5 Bet¹⁴ buwo Sžidai Ieruſale- || ie giwenantis, tie buwo Diewo || bij-

GS: ^a> *Sfk aus algos* ^b *Sfk für k** ^c< *Sfk aus tas* ^d *s. Anm. S. *445* ^e< *gl. vnter vns iſt aus vnd
ein gang<en>* ^f *l. ſluſbā* □ *gl. zu Apg 1,19 Mat. 27. (Mt 27,7.8); gl. zu Apg 1,20 ps. 96. 109 (Ps
69,26; 109,8) □*

KS: ¹ *Siaut. tas ir** ² *Siaut. + newienas* ³ *buti* ⁴ *Burta* ⁵ *Siaut. + wienolikaſpi ap<aſchta>lu**
⁶ *iſipildzi<us> dienai* ⁷ *ſtoiosi* ⁸ *nūg* | *iſch* ⁹ *Dangaus* ¹⁰ *kur+** ¹¹ *Lieſjuwei* ¹² *papilditi*
ſchwenta Dwaſia ¹³ *Lieſjuweis* ¹⁴ *O □ Bl. 229^r oben re. rot Actor: c. 1. 2. □ Pv. bei Apg 2,1*
rot Ep. Fer. 1. Pentecostes. Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 2,13 rot unterstrichen □

antis Wirai, iſch wiſsokių Szmo- || nių, kurie po dangumi ira. **6** Kaip || nų tas baſſas ſtoios, ſuſſiejo Dau- || gibe, ir apſimiſcha, Neſa girdeio || kiekvienas, iog ie ſawo¹ Lieſzuwui || kalbeio. **7** Bet² anis wiſſi iſſi-
gan- || do, nuſſiſtebeio, ir biloio tarp ſawęs || Schitai, er nera thie wiſſi,
kurie || kalba, iſch Galileos? **8** Kaip tada || girdim kiekvienas ſawo³
Lieſzu- || wų prigimtą? **9** Parthai ir Me- || dai, ir Elamitai, ir kurie giwe-
nom Meſopotamioje⁴, ir Szidawoių ir Kap- || padociojų, Pontojų ir Afiojų,
10 Phri- || ghiajų ir Pamphiliojų, Egipte, ir || ſchalifa Lybios pas Cy-
renų. ir || ataiwei⁵ iſch Rimo. **11** Szidai ir Szidbendrai, Kretenſai ir ||
Arabianis^a, girdim iūs muſų Lie- || [Bl. 230^r] ſzuwieis didzus darbus
Diewo kal- || banczius. **12** Ir nuſſigando wiſſi, ir || apmiſcha ius⁶, ir
biloio kits kitam, || kas tatau bus? **13** o kiti apiūkdam iūs, biloio Ap-
figiere⁷ ſaldaus Wino.

14 Keleſ tada Petras fu Wie- || noliškai¹⁸¹⁹, pakiele ſawo baſſą, ir
kal- || beio iemus. Szidai, mili¹⁰ Wirai^b, || ir wiſſi kurie Jeruſaleia giwe-
nat^c, tatau ſinokit, ir fuſimis prjmket¹¹ || mano ſodzcius **15** Neſa ſchie
ne ira || girti, kaip fuſ tarit¹², kadangi ſchi- || tai ira treczia hadina die-
nos. **16** Bet || tatau ira, kas per Praraką Ioelą || pirm ſakita ira¹³. **17** Ir
bus paſku- || cziaufioſą^d dienofą bila Diewas. || Iſchlieſiu nug mano
Dwaſios ant || wiſſo¹⁴ kuno. Bei iuſų Sunus ir || iuſų Dukteris prara-
kaus, ir iuſų || Iaunikaiczei¹⁵ regies¹⁶ Regeghimus || ir iuſų Wireſnieghi
ſapnus¹⁷ ſap- || nūs. **18** Ir ant mano Tarnu bei ant || mano Mergų [Tar-
naiczu]¹⁸ tūſų¹⁹ die- || noſų fuſ nug mano Dwaſios iſchlieſiu²⁰, || ir anis
prarakaus. **19** Ir darifu || Czudus²¹ aukſchtai Danguie, ir || [Bl. 230^v]
Szenklus ſemai ant Szemes, kra- || ugs²² ir Vgnis²³, ir garą dumų²⁴
20 Saule || pawirs fuſ ing Tambes²⁵, ir Menu ing krau- || ghi, pirm ne kaip
atait [ne ataius] || didei ir ſchwiefei [regimai] die- || na²⁶ Wieſchpaties.

GS: ^a *Sfk für Ab* ^b *Sfk für Brolei* ^c *Sfk aus giwenō* ^d *Sfk aus paſkucziaufūſą* □ *gl. zu Apg. 2,17 Ioel. 2. (Joel 3,1–5) □*

KS: ¹ iu ² o ³ muſų* ⁴ Meſopotamioia ⁵ praſchalaitei [ataiwei] ⁶ *gestr.* ⁷ Anis Apfigiere
⁸ fu Wienolika* ⁹ Petras tada ſtowedams, fu wienolika* ¹⁰ < mieli ¹¹ Wſt prjmket auſimis
¹² iumus ¹ regifi ¹³ ſakita buwa ¹⁴ *Siaut.* wiſſokia ¹⁵ Iaunikaitei ¹⁶ reges ¹⁷ Sapnus ¹⁸ Mergų
gestr. ¹⁹ tōſų ²⁰ Wſt iſchlieſiu ... ²¹ *Siaut.* Stebuklus* ²² Kraugi ²³ Vgni ²⁴ duma *Nasal-*
zeichen der GS nicht gestr. ²⁵ Tamſibe ²⁶ pirm nei ataius didei ir ſchwiefei dienai | pirm
didžos ir ſchwiefos (*Korr. aus ſchwiefōs*) dienos □ *Bei Apg. 2,14 Abschnittseinteilung I. □*
BNT(F): Bl. 230^v am re. Rand leichter Textverlust □

21 Ir bus, Kur- || ſai ſchaukſis Wardo Wiefchpaties, || tas bus iſchganitas.

22 Ius wirai Iſraelo klaufiket || ſchus ſgodzius, Ieſu NaZarenſką, || wirai¹ nūg Diowo tarp iuſū, dar- || bais ir Czudais² ir ſjenklais apra- || diſa, kurius Diewas per ghī dare || iuſuie³, kaip ir patis ſjinot. 23 Tā || (kadangi iſch padumatos rados^a ir || iſchlubiūmo Diowo padūtas buwo) || ius emet per rankas Neteifuiū, || ir primuſchet⁴ bei numarinot⁵. 24 Tā || Diewas prikiele, ir iſchriſcho ſa- || polius Smerczio^b kadangi ne pigu || buwo, «ghī nūg ios uſſaikitā buti^c

25 Nefa Dowidas ape ghī kalba, || Eſch Wiefchpatī wiſſada tureiau || po mano akim, nefa ghis ira prieg || «Deſchines¹⁶ mana¹⁷ idant ne bu- || cziau || paiūdintas. 26 Todiel mano ſchirdis || [Bl. 231^r] džaugesi ir lieſuwis mano linkſ- || mas ira. Nefa ir kunas mano ilſe- || ſis Nudeioij. 27 Nefa tu mano || duſches ne palikſi pekloija⁸, nei || dūſi idant tawo Schwentafis || ſupuwiſa⁹ iſchwiftū. 28 Tu man || apreiſchkiei¹⁰ kielius¹¹ Sziwato, tu || mane papildifi džaukſmu po tawo || «akim. «[Weidu]^{1d12}.

29 Wirai, mieli Brolei, dūkitem¹³ || walnai kalbeti iuſump ape Patriar- || cha^e Dowidā, Ghis numire ir || palaidots eſt¹⁴, ir io grabas ira mu- || ſump¹⁵, iki ſchai dienai. 30 Ghis || tadangi Praraku budams, ir ſji- || nodams, iog iam Diewas paſgade- || iēs buwo ſu Priſega, kaip¹⁶ Waiſius^f || io ſtrenū turetū ant io Kreſlo ſe- || deti¹⁷. 31 ghis tai pirm regeio, ir || kalbeio ape prikelimā Chriſtaus, || iog io Duſche ne ira palikta Peklaia¹⁸, || nei kunas io ſupuwimo¹⁹ regeia. || 32 Schitā Ieſu Diewas prikiele. To || mes wiſi eſme Liudinikais²⁰.

33 Ghis tadangi per Deſchine || [Bl. 231^v] Diowo paaukſchtintas²¹, ir emēs^g || paſadeghimā ſchwentos Dwaſios || nūg Tiewo, iſchpile ſchitai, ką re- || git ir girdit. 34 Nefa Dowi- || das ne uſſenge^h Danguna. O ghis²² || bila, Biloia Wiefchpats manam || Wiefchpaczui²³, ſeſkes

GS: ^a gl. vo⟨r⟩ſehung ^b Sfk aus S3 ^c s. Anm. S. *445f. ^d in Sfk. erg. ^e gl. Ertzuater ^f Sfk aus waiſus ^g Sfk für + ^h Sfk aus uſſe* □ Bei Apg 2,29 Datumsangabe 7 (Korr. aus 6) Aprilis. □

KS: ¹ Wirā ² ſtebuklais ³ iuſipi ⁴ :|: kriſauſp :|: | kriſauſp* ⁵ nuſjawinnat ⁶ Deſchines ⁷ Wſt mano Deſchines, ⁸ Pekloija ⁹ patreſchimma* ¹⁰ apreiſchkei ¹¹ kelius ¹² akim *gestr.* | akim [Weidu]* ¹³ pawelkitem ¹⁴ eſti ¹⁵ muſip* ¹⁶ < iog ¹⁷ ſeſtiſi ¹⁸ Pekloia ¹⁹ Patreſchimo ²⁰ + [ſwietkais] ²¹ Siaut. paaukſchtintas budams ²² *gestr.* ²³ Wiefchpati □ Bl. 231^r oben re. rot Actor: c. 2 □ Bei Apg 2,22 Abſchnittseinteilung II. □

Deschinieſp ma- || no, 35 iki neprietelius¹ tawo pagul- || dau ſoleliu Koių tawo. 36 Tegifſi- || no wiſi namai Iſraelio tikrai, || iog Diewas ſchį Jeſum², kurį ius || nukriſſawoiot, Wiefſchpatimi ir Chriſ- || tumi padare³.

37 ʽBet || kaip ie tatai ʽgirdeio⁴ʽ^{1a}, eio⁵ iemus || per ſchirdį, ir biloio Petru i ir ki- || tiemus Apaſchtalamus. Wirai, mie- || li brolei, ką dari- ſime? 38 Petras bi- || loio iemus, Priſiwerſkites⁶, apſi- || krikſchtinda- mies kiekvienas ʽing war- || dą ʽlant wardo⁷ʽ Jeſaus Chriſtaus, [...] ^b ta- || da⁸ gaufite dowaſą ſchwentos Dwa- || ſios⁹. 39 Nefa iumus ir iuſų Waika- || mus pareitis ſchis paſžadeghimas, ir || [Bl. 232^r] wiſſiemus kurie tali ira, kurius Die- || was muſų Wiefſchpats priwadins. || 40 Ir daugia kitais ſžodeis ludįa, ir || graudeno, bilodams, Dūkites giel- || beti¹⁰ nug takių piktų ſžmoniiu^{c,11}. 41 Kurie || tada io ſžodį rodas prieme, dawes || apſikrikſchtiti. Ir prideta buwo || tą diena kaip butų tris tukſch- || tantis¹² Duſchių.

42 O ie paſſilika ſtiprai mokſle || Apaſchtalū, ir draugſteie, ir lauſi- || me duonos, ir maldoie¹³. 43 Apeme || taipaieg wiſſas Duſches biųo- ghims^d, ir || daromi buwa daugia Czudu ir Sžen- || lų per Apaſchtalus. 44 Bet¹⁴ wiſi || kurie įtikeio, buwo ʽkruwoia ʽpa- || drauge¹⁵ wiſſus daiktus bendrai ʽtu || redomi ʽlaikidomi¹⁶. 45 Labį ir || turtą ſawo pardawe, iſchdalidomi || tai wiſſiemus, kaip kuriam reikeio. || 46 Ir ie^e buwo koſſną diena ir wiſſa- || da kruwai wiena uma Baſſni- czoia, || lauſidomi duną¹⁷ bei ſche bei the || Namūſą, ʽeme ſtrową, ʽwalge¹⁸ 47 ir || garbinoio Diewą linkſmai ir praſta || ſchirdze, ir tureio ʽmalone ʽloſką¹⁹ || prieg wiſſų Sžmonių. Bet²⁰ Wiefſchpats || [Bl. 232^v] prideio koſſną diena, kurie iſchga- || nomi buwo, Drau- gieſp²¹.

GS: ^a *Sfk für* Bet ie tatai girdedomi ^b *L. zur vergebung der ſünde* ^c *l. ſžmoniiu* ^d *Sfk für* baime ^e *Sfk aus i+* □

KS: ¹< Neprietelius ²< Jeſų ³ *Siaut. + aba paſtate** ⁴ girdeia ⁵ eio ⁶ Priſiwerſkite ⁷ wardana *Nasalzeichen der GS nicht gestr.* ⁸ Tada ⁹ Dwafes ¹⁰ iſchgjelbeti ¹¹ Sžmoniiu ¹² tukſtantis ¹³ maldoia ¹⁴ O ¹⁵ kruwoia *gestr.* ¹⁶ laikidomi *gestr.* ¹⁷ Duną ¹⁸ eme ſtrową *gestr.* ¹⁹ *gl. Siaut. ir meile** ²⁰ O ²¹ Draugeſp* □ *Bei Apg 2,37 Abschnittseinteilung III; bei Apg 2,42 Abschnittseinteilung IIII □ Bl. 232^r oben re. rot Actor: c. 2. □*

III.

1 Bet¹ Petras ir Jons^a draugia || uŖejo [eio] BaŖniczon, kaip ant || Dewintos hadinos, [kaip paiunkta bu- || wo², idant melstuse. 2 Ir buwo Wiras || lūŖchas iŖch Ŗiwato augiwes Ŗawo, || tas [dawes neŖchoti, ir paŖodino gh³ koŖ- || ną diena pas anga⁴ BaŖniczos, [kur- || Ŗai wadinams ira, GraŖsus⁵, tas || praŖche pro Diewą [ialmoŖnų] [nug || tų, kurie BaŖniczon ejo⁶. 3 Talsai || kaip regeio Petrą ir Joną, narin- || czius BaŖniczon eiti, praŖcheshi ial- || moŖnos.

4 Bet⁷ Petras weifdedams ant io || Ŗu Jonu, biloio, Weifdek ing mus. 5 Ir || ghis weifdeio ant ių, laukdams, ieib || ko nug ių gautų. 6 Bet⁸ Petras bilo- || ia, Sidabro bei^b aukŖo ne turiu, bet⁹ || ką turiu, tai dūmi taw, Wardana || Jefaus ChriŖtaus NaZarenŖkoio, kielkiŖ¹⁰, || ir waikŖchczok. 7 Ir emes || io deŖchine ranką, attiefe gh¹. Ir || toiau Ŗtaweio io Ŗtaibei¹¹ ir KulŖch- || [Bl. 233^r] nis Ŗtiprei, 8 paŖchoko¹², galeio eiti bei || Ŗtoweti, ir ejo Ŗu ieis ing BaŖni- || czę, waikŖchczoio ir Ŗchokineio^c, ir || garbioio Diewą.

9 Ir regeio gh¹ wiŖsos Smones¹³ || waikŖchczoientį, bei Diewą garbi- || naį. || 10 PaŖinna taipaieg, iog ghis tas buwo, || kurŖai IalmoŖnų delei fedeio pas || GraŖsus wartus BaŖniczos. Ir ie tapo || pilni nuŖŖŖtebe- || ghimo ir nuŖŖigandimo || ant to, kas iam nuŖŖidawe. 11 Bet¹⁴ || kaip Ŗchis LūŖchas, kurŖai nū iau iŖchgijo, || [Petrop ir Jonop laikeŖi¹⁵, tekeio^d wiŖsos || Szmones iumpi ing Prianga^{e,16} kuri || wadinoma ira Salomono, Ŗtebedo- || mies.

12 Petras tatai regedams, at- || Ŗake Szmoniemus, Wirai IŖrael++¹⁷, ko || Ŗtebetes ant to? angu¹⁸ ko weifdit ant || muŖų, kaip kada mes butumbim Ŗch¹ || padarę waikŖchczoientį, per muŖų || paczių Macę angu¹⁹ uŖŖuŖųma^{f?} || 13 Diewas Abrahamo, ir IŖaako, ir || Iakubo, Diewas

GS: ^a Sfk aus Joną ^b Sfk aus ir ^c Sfk aus Ŗcho+ineio ^d Sfk aus + ^e gl. Halle ^f gl. v<er>dienŖt □

KS: ¹ gestr.* ² pagal paiunkima ³ buwo neŖchams ir paŖodina<m>s ⁴ duris ⁵ Kurias wadin GraŖsos ⁶ nug enczių BaŖniczon ^{7,8} gestr. ⁹ o ¹⁰ kelkiŖi ¹¹ Staibiei ¹² Siaut. + ir Ŗchokis* ¹³< Szmones ¹⁴ O ¹⁵ Ŗu Petru ir Ionu bendrawa* ¹⁶ Priangę ¹⁷ IŖraelo ^{18,19} alba □ Bl. 233^r oben re. rot Actor: c. 3. □

muſų Tiewų Sunų || ſawa Jeſų pagarbinoio^{a,1}, kuri ius^b ʳat- || rodiet ir^c
uſiginet po akim Pilota^d. || [Bl. 233^v] kada anafai fudijo idant butų pa-
|| leiſtas. 14 Bet² ius Vſiginet Schwen- || toio ir Teiſoio, melſdamies,
idant || iumus Raſbainikas dutas³ butų. 15 ʳBet || Hercikį [Wiriaufę
galwā, Wada] [...]e || uſzumufchet⁴. Schitā Diewas pri- || kele iſch numi-
ruſių, Tatai mes || liudiſjam. 16 Ir per wierā ing io || Wardā, ghis ant
ſcho, kuri regit || ir paſiſtat, paſtiprinaio⁵ ſawo War- || dā, ir Wiera per
ghį, dawe ſcha- || mui ſweikatā po iuſų akim.

17 Nų mieli Brolei, ſinaų, iog || tai⁶ iſch neſjinių tatai padaret, kaip
|| ir iuſų Wireſnieghi^f. 18 Bet Diewas, || kā ghis per naſrus wiſų ſawo
Pra- || rakų pirm praneſche, kaip Chriſtus || turetų kenteti, tatai taipo
iſchpilde || 19 Gailekities tada, ir priſiwerſkite, || idant iuſų Griekai
butų iſchtrinti, || 20 Idant ataitų czieſas Atgaiwinoghi- || mo po akim
Wieſchpaties, kaip ſiųs, || tą, kurfai iumus ſchitai pirm ſakomas || ira,
Ieſų Chriſtų, 21 kurfai tur ʳdangų || IMTI⁷ Iki to czieſo, attataiſijmo⁸,
kā Diewas kalbeio per naſrus wiſ- || [Bl. 234^r] ſų ſawo Prarakų ſchwen-
tuių, nųg || pradziſ ſwieto.

22 Nefa Moſeſchus biloio Tiewa- || mus, Prarakā Wieſchpats iuſų
Die- || was iumus prikels⁹ iſch iuſų Brolių, || kaip mane [man ligų] To
turit klau- || ſiti wiſsame, kā iumus ſakis. 23 Ir || bus, kuri Duſche to
Praroko ne klau- || ſis, ta bus iſchtrinta¹⁰ iſch Szmoniu. || 24 Ir wiſi
Prarakai, pradeius nug || Samuelo ir paſkui, kieka ių kalbeio, || thie
ape ſches Dienas praneſche.

25 Ius eſte Prarakų ir Su- || dereghimo Waikai, kuri Diewas pa- ||
dare [dereio] ſu iuſų Tiewais, || bilodams Abrahamui. Per tawo || ſeklą
bus perſegnoti wiſi Szmo- || nes ant Szemes. 26 Iumus didzaufes ||
Diewas prikele ſawo Waikā⁸ Jeſų, || ir ghį iumus ſiunte, idant ius per- ||
|| ſegnotų, Ieib kiekwienas priſiwerſtų || nug ſawo piktenibių.

GS: ^a gl. v<er>kleret ^b Sfk für + ^c Sfk aus atrodiet, ^d Sfk aus Pilot+ ^e vgl. L. Aber den Fürſten des lebens* ^f gl. oberſt<en> ^g Sfk aus Su-* □ gl. zu Apg 3,22 Deut: 18. (5. Mos 18,15.19); gl. zu Apg 3,25 Gen. 12. 22. | 21. (1. Mos 12,7; 22,18) □

KS: ¹ perſchwiete ² O ³ dowanotas | + paleiſtas ⁴ O Kunigaikſchtį (Sfk aus Kunigai+) nu-
ſawinot ⁵ paſtiprina ⁶ gestr. ⁷ gl. Siaut. den himel einnehmen ⁸ gl. Siaut. da er wid<er>
bracht werde. | B. ſugranſjinimo ⁹ pakels ¹⁰ iſchgeſita □ gl. zu Apg 3,22 Siaut. acctor 1 □ Bl.
234^r oben re. rot Actor: 3. 4. □

BNT(F): Bl. 233^v am re. Rand leichter Textverlust □

III.

1 ʽBet bekalbant¹ iemus Szmo- || niump, attaijo iump Kunigai ir wi- ||
riaufsieghi Baſzniczos, ir Saduce- || uſchai 2 (kurie nekente, iog anis ||
[Bl. 234^v] Szmones mokinno², praneſchdomi Je- || fue prikelima iſch
numirufiu) 3 ʽir || uſdeie rankas ant iu || [ſugawe ius] || paſodino ius³,
iki ritai. Neſa toiaus || wakaras buwo 4 Bet⁴ daugia iſch || tu, kurie
ʽtam Szodzui⁵ klaufe, iti- || keio, Ir buwo ſkaitlius Wiru || kaip^a penki
tukſchtantis⁶.

5 Rita meta, ſufirinka Wi- || riaufsieghi ir Wireſnieghi ir Raſch- || ti-
ninkai Jeruſaleie. 6 Hannofchus^b || wiriaufis^c kunigu ir Kaiphofchus ||
ir Ionas, ir AleXandras, ir kiek || tiktai iu buwo iſch^d Wiriaufiu kuni-
|| gu gimines. 7 Ir atwadina anus⁷ || ʽpo ſawo akiu⁸, ir klaufe ios. Iſch
|| kakios maces, angu⁹ ing kurio War- || da ius tatai padaret?

8 Petras pilnas ſchwentos Dwa- || ſes, biloio iumpi, Ius || Wiriaufie-
ghi^e Szmoniū, ir ius¹⁰ wireſnieghi Iſrae- || lo, 9 Iei mes ſche diena ſu-
diſa- || mi [klaufomi] efme delei giero- || deghiftes, ant ſcho ne galinczo
Szmo- || gaus, per kure ghis iſchgijo. 10 Tada || bei ius bei wiſſas Szmo-
nes Iſraelo ſi- || nokite, Iog ing Warda Jeſaus Chriſta<us> || [Bl. 235^r]
NaZarenſkoio, kuri ius nukriſa- || woiot, kuri Diewas iſch numirufiu
|| prikele, ſtow ſchifai ſchicze po iufu || akim ſweikas. 11 Tas ira akmū
|| kuri ius Remefnikai atmetet, kur- || ſai ſtaios ʽgalwa ſaſparos^f. 12 Ir
nera || newiename kitame Iſchganims, ʽir niero¹¹ kito Wardo dūta
Szmaniems, || kureme turime iſchganiti buti.

13 O anis weiſdedami [dabo- || damies] draſibes Petro ir Jono, nuſi-
|| ſtebeio, neſa tikrai ſinoio, iog ghie ʽne || makiti ir praſtos ſzmones^g
buwo, ir || paſjinno ios taipaieg, iog ſu Jeſumi || bulawa¹². 14 Bet¹³ anis
|| ʽregeio Szmogū^h, kurſai iſchgija || pas ius ſtowinti, ir ne galeio nieko
|| priefchtarautiⁱ.

GS: ^{a>} Sfk für ape* ^{b>} Sfk aus Hanna* ^c Sfk aus Wire- ^d Sfk aus n* ^{e>} Sfk für Wireſnieghi
^f gl. Eckſtein* ^g gl. Laien ^h Sfk für Szwalge Szmagaus ⁱ gl. da wid(er) red(en) □ gl. zu Apg
4,11 ps: 118 (Ps 118,22) □

KS: ^{1<} Bekalbant ² moke ³ ir ſugawe apkala ius ⁴ O ⁵ to Szodzio* ^{6<} tukſtantis* ⁷ ius
⁸ po ſawo akim ⁹ Siaut. aba ¹⁰ gestr. ¹¹ nei ¹² budawa ¹³ O □ Bl. 235^r oben re. rot Actor:
c. 4.; unten Mitte Lagenbezeichnung g □

15 Tada prifake iemus ifscheiti || ifch Rodos, ir rodidami, [dumo-
dami] || tarp sawęs, 16 biloio. Ką darifime || tiemus Szmoniems? Nefa
[fjenk- || las¹] per iūs padaritas, fji- || nams ira wiłsiems^{1a} kurie Jerusa-
leie || giwen, nei galim to uřuřiginti. 17 Bet || idant ne ifsiplantitū^b
[ifsiereikřchtu] || taliaus tarp Szmoniū, tada [gran- || Źchodomi [uřdrauf-
kiem^{1c1d,2} iemus, idant || [Bl. 235^v] taliaus ape tą Wardą newienam
Szmi- || ogui ne řakitu.

18 Ir atwadinę iūs, prifake iemus, || idant nieku budu ne kalbetū,
nei || makitū^e wardana Jefaus. 19 O Petras || ir Ionas atřakidomi, biloia
iemus, || [Sudiket patis^{f,3} er tikra || ira po akim Diewo, ius⁴ daugiau ||
klaufitū⁵, nei Diewo? 20 Nefa ne || galim ne kalbeti, ką regeiom ir ||
girdeiom. 21 Bet⁶ anis grařoda- || mi iemus, paleida ios, ne rařdami,
|| kaipo ios mucžitū, delei Szmoniū. || Nefa wiłsi garbinoio Diewa, diel
to || kas nuřsidawe. 22 Nefa tas Szmo- || gus buwa aukřchcziaus [kie-
turū de- || Źchimtū⁷ metū, ant kurio tas Szenk- || las fweikatos nuřsi-
dawe

23 Ir anis paleifti, ataįo sawum- || pi, ir pafeke iemus, ką Wiriau- ||
řieghi kunigai ir Wireřnieghi iem<us> || řakę buwo. 24 Kaip Źchie tai
girdeio, || pakiele sawo balřą wiena Źma Die- || wop, bilodami. Wiefch-
patie, kur- || řai elsi Diewas⁸, kurřai Dangū, || ir řęmę, ir Marias, ir wis
kas || tuofū ira, řutwerei, 25 Kurřai per bur- || [Bl. 236^r] ną [nařrus]
Dowido tawo Tarno || biloiei. Kodelei řiauczia [pařsi- || řtengia] Pago-
nis, ir Szmones prama- || na niekus? 26 Karalei řęmes řuřiftoįa, || ir
Hercikiei⁹ [řuřsieit kruwon¹⁰ priefch || Wiefchpatį, ir priefch io Chriftu?

27 Ifch tiefos, ie řuřsirinko ant || tawo řchwento waiko¹¹ Jefaus, kurį
|| tu patepei, Herodas ir Pontius || Pilotas řu Pagonais¹² ir Szmoniemis
|| Ifrael, 28 idant daritū, ką tawo Ranka || ir tawo Roda⁸ pirm padu-
moio, || nuřsidūtū¹³. 29 Ir nų Wiefchpatie, || weiřdek ių grařřoghima,
bei dūk¹⁴, || idant tawo Tarnai řu wiłsa drařibe || kalbetū tawo Szodi,

GS: ^a Sfk der WSt für řjenklas par iūs padaritas, wiłsiemus řjinams ira ^b Sfk aus iłsi+++ ^c Sfk aus uřc | uřdraud- ^d gl. Ernřtlich bedrew<en> ^e Sfk aus mankin ^f> Sfk für Ius patis ⁸ Sfk für Prōtas* □ gl. zu Apg 4,25 ps. 2 (Ps 2,1-2) □

KS: ¹ regimas ira řjenklas* | řjenklas ² ruřtai prifakikem ³ Ius Sudiket patis ⁴ iusu ⁵ klaufiti ⁶ O ⁷ kieturū deřchinties ⁸ tas Diewas ⁹ Kuringaikřchtei ¹⁰ řuřsirenk ¹¹ Sunaus ¹² Pagonimis ¹³ ieib ¹⁴ + [gelbek] □ Bl. 236^r oben re. rot Actor: c. 4. □

30 ir išchtiēk rankā¹ || tawo, idant šweikata ir Šzenklai, || ir Czudai nufsidotų per wardą tawo || mieloio waiko² Jefaus. 31 Ir kaip bu- || wo melde, pakrutoio wieta, kur bu- || wo fufsirinke, ir wifsi tapo fchwen- || tos Dwafes pilni, ir kalbeio įodį || Diewa dranfei

32 Bet³ pulko Tikincziūiū buwo || wiena fchirdis ir wiena dufche. || Ir newienas ne fake ape fawo Labi, || iog fawo butū, bet buwo wis bendrai. || 33 Ir dide ftipribe [mace] dawo Apafchtalai || [Bl. 236^v] liudimą ape prikelimą Wieschpaties || Iefaus, ir buwo dide malone ant iu || wifų. 34 Ir ne buwo newieno ifch iū, || kurfai ftakawo⁴. Nefa kiek buwo || turinczų, Laukus angu⁵ Namus, || thie tatai pardawe, ir atnefche^a || penigus ifch pardūto labio, 35 ir pagul || de ties kaių Apafchtalų, ir dūdama || buwo koįnam, kas iam reikeio.

36 Bet⁶ Iofes pramintas nūg Apa- || chtalu prawardze Barnabas, tai || ifsimano Sunus palinkšminoghimo, || gimine Leuita ifch Cųpro, 37 tas tu- || reio Dirwā, ir pardawe ghę, ir || atnefche penigus, ir padeio iūs ties || Koių Apafchtalų.

V.

1 Bet⁷ wiras wardu Ananias fu || fawo materim Saphira, pardawe fawo || turta, 2 ir pasliepe neko⁸ nūg⁹ penigū, || fu įine fawo moteries, ir atnefches || dalį padeio [pas koiās¹⁰ Apafchtalų. || 3 O Petras biloio. Anania. Kadel Sa- || tanas [Czertas] tawo fchirdį pripilde¹¹, idant fchwentai Dwafei melotu<m>bei || ir paslieptumbei neka¹² nūg¹³ penigų uįu || [Bl. 237^r] Dirwā? 4 Iuk butumbei ghī¹⁴ galeiēs || palaikiti, turedams ghī¹⁵. Ir kaip bu- || wo pardūta, taipaieg buwo tawo walioija¹⁶. || Kadel tu tatai fawo fchirdije duma || iei^b? Tu ne S3monims, bet Diėwui || fumelawai.

5 Ananias fchus įodzius gir- || dedams, parpuole, ir ifchdwiēse¹⁷.

GS: ^a *Sfk aus atnefchē* ^b *gl. furnemen* □

KS: ¹< Rankā ²Sunaus ³O ⁴< ftokawo ⁵alba ^{6,7}O ⁸neko ⁹ifch ¹⁰ties kaių ¹¹papilde ¹²neka ¹³ifch ¹⁴anā ¹⁵ghę ¹⁶walioije ¹⁷+ [nugaifch, numire] □ Bl. 237^r oben re. rot Actor: c. 5. □

Bet¹ || dide baime apeme wiřsus kurie tatau || girdeio. 6 O Iaunikaitei kiele, ateme ghi, || ir iřchneřche, palaidoio ghi.

7 ^rIr nuřsidawe po walandos², || kaip³ po trių hadinų, ataijo io mate- || riřche neřzinodama, kas nuřsidawe. || 8 O Petras atfake iei, Sakikim, || Dirwā er taip brangiei pardawet? || Ghi biloio. Taip brangiei⁴. 9 Bet⁵ Pe- || tras biloio iei, kam tada řuderieot, || idant megintumbit Dwale Wieleh- || paties? Schitai, koios tų kurie wi- || řā tawo pakafe ira pas wartus, || ir tawe iřchneřch. 10 Ir tuiaus ghi par- || pūle thies koių io, ir iřchdwiese⁶. || Tada ataijo Iaunikaitei, ir radę numi- || ruřie⁷, ie iřchneřche, ir palaidoio ghe⁸ || pas ios Wirā. 11 Ir apeme dide baime || wiřsā Surinkimā, ir wiřsus, kurie tai girdeio.

[Bl. 237^v] 12 Bet nuřsidawe daugia řzenk || lų ir řzudų řzmonieřā per Apař- || chtalų rankas, ir buwo^a wiřsi Pri- || angija Salomono wiena duma 13 Bet⁹ || Kitų niekas ne řriřa řu ieis laiki- || tiř¹⁰, bet řzmones řlaike daugia nug || ių¹¹. 14 ^rBet tapo daugiaus prideti¹² || tikinczių ing Wielehpati, daugibe || Wirų ir Moterų. 15 Schitaipo, iog ne || galinczius ant Vliczų¹³ iřchneřche, ir || padeio ios ant Patalų ir Maru, Idant || kaip ataitų Petras, řir řcheřchēlis¹⁴ || nekurius abgloptų^{b,15}. 16 Ataijo taipaieg || daugia iřch artimuių^c mieřtų¹⁶ Jerufole- || mā, ir atneřche ne galinczius, ir ku- || rie nūg¹⁷ necziřtų¹⁸ Dwaių muczi- || ami buwo, ir řiřchgija wiřsi. [řweiki || pařtoio]¹⁹

17 Ir kieleři Wiriaufis Kunigu, || ir wiřsi kurie řu io buwo (kurie || ira řecta řaduceufchu) ir řpapika || didei^d, 18 ir řuřmete rankas ant Apařchta- || lų, ir řmete iūs ing pařpalitwā Tur- || mā²⁰. 19 Bet²¹ Anie-las²² Wielehpaties at- || were naktį wartus Turmo²³, ir iřchwe- || de ios, bilodams. 20 Eiket, ir uřkopę || kalbekit^e Bařniczoie řzmoniump wiřsus řodzius || [Bl. 238^r] řcho^f Giwenimo. 21 Kaip ie tatau gir- || deię buwo, ankřti nueijo Bařniczon, || ir moke.

GS: ^a *Sfk aus w** ^b *gl. vberřchat<ten>* ^c *gl. vmbligend<en>* ^d *gl. vol eiuers** ^e *in Sfk erg.* ^f *Sfk aus řchos** □

KS: ¹ O ² *Wřt* Ir po walandos nuřsidawe | Ir pota<m> nuřsidawe ³ iog ⁴ brangei ⁵ O ⁶ numire ⁷ ie numiruřie | iau numiruřie ⁸ *gestr.* ⁹ O ¹⁰ bendrauti [laikitiř] ¹¹ tureia ios řzeřtie* ¹² Ir daugiaus priřsideia ¹³ Vliczų ¹⁴ ir io řcheřchēlis ¹⁵ ařcheřchelintų | + aptemřintų ¹⁶ Mieřtų ¹⁷ *gestr.* ¹⁸ necziřtų ¹⁹ řweiki pařtoio *gestr.* ²⁰ řugawę Apařchtalus apkala iūs pařpalitwame kallejmo* ²¹ O ²² Angelas ²³ kallejmo □ Bl. 238^r oben re. rot Actor: c. 5. □ BNT(F): Bl. 237^v am re. Rand leichter Textverlust □

Bet¹ Wiriaufis kunigų ataijo, || ir kurie su io² buwo, ir suwadina || Rodą, ir wifsus Wirefnius waikų Jfra- || elo, ir nufiunte Turmop³, ios atimtū. || 22 O Tarnai the nueiþę, ʽių ne rado⁴ Tem- || niczoija, sugriþa, praneſche, 23 bilodami, || Turmą⁵ radom uþurakintą ʽpilnai [su || wifsa pilnaſchcze]⁶ ir Sargus lauke || ſtowinczius pas wartus. Bet⁷ kaip at- || werem, nieko ne radom widui. 24 Kaip || ſchus þodzius girdeio Wiriaufis kuni- || gų, ir wiriaufis⁸ Baþniczos, ir kiti Wi- || riaufieghi Kuni-
gai, apmiſcha iūs⁹, kas || iſch to būtu

25 Tada ataijo wienas, kurfai || ʽʽlake^{1a} iemus¹⁰, Schitai, Wirai ku-
rius || apfodinet temniczon, ira Baþniczoia, || ſtow ir moka^b Szmones. 26 Tada nueija || Hetmanas [Wiriaufis] su tarnais¹¹, ir || ne atwede ių gwaltu [Sila] Neſa || bijoios Szmoniu, idant ne butų ak- || meneis¹² nu-
metiti. 27 Ir atwede ios, || paſtate ios¹³ po akim Rodo¹⁴. O Wi- || riaufis Kunigų klaufe ios, 28 bilodams. || [Bl. 238^v] Er ne priſakem iumus drutai^c, idant || ne mokitumbit ʽin ſcho wardo¹⁵? Ir || ſchiſkat, ius Jeru-
ſalemą pripildet iu- || ſų Pamokſlu, noredomi ſcho Szmo- || gaus krau-
ghį ant muſų weſti

29 Bet¹⁶ Petras atſake ir kiti Ap- || aſchtalai, bilodami, Reikia Die- || wui daugiaus klaufiti^d, ʽne kaip¹⁷ Szmonims¹⁸. 30 Diewas muſų Tie-
wų || prikele Jeſų, kurį ius uþmuſchet, ir || ant medžo pakobinot. 31 Tą Die- || was per ſawo deſchine¹⁹ pakiele [pa- || aukſchtinoio] ʽing Hert-
ciki ir Iſch- || ganitoghį²⁰, idant dotų Israelui gai- || leghimą ir atleidi-
mą griekų. 32 Ir || mes eſme Liudinikais io ant²¹ ſchų || þodžių, ir
Schwenta Dwafe, kurę || Diewas dawę, thiemus, kurie io || klauso. 33 Kaip ie tatai girdeio, || pereijo ių ſchirdį, ir dumoio ios^e || nūma-
rinti²².

34 Bet²³ kielefi iſch Roda Phari- || ſeuſchas, wardu Gamalielas, ʽSo-
kono || daktaras^f, czeſtija laikoms nug²⁴ wiſų || Szmoniu, ir liepe Apa-

GS: ^{a>} *Sfk aus palake* ^{b>} *Sfk aus mąka* ^c *gl. mit ernſt* ^d *Sfk für Π** ^e *Sfk aus +* ^f *gl. ſchrift-
gelerter** □

KS: 1 O 2 ių 3 kalleijmop 4 ir ių ne rade | o ių ne rade* 5 Temniczia 6 *Siaut.* su wiſsa ſti-
pribe 7 O 8 + Vþwaiſdas 9 *gestr.* 10 *WSt* iemus lake 11 Tarnais 12 akmenimis 13 *gestr.*
14< Rodas 15< in ſchą wardą* 16 O 17 nei 18 Szmoniu* 19 Deſchine 20 Hertcikiv ir Iſch-
ganitoghv* 21 *gestr.* 22 nuþawinti 23 O 24 *gestr.* □ *gl. zu Apg 5,24 vide Vat<ablum> in
principio 4. capitis* □

ſchtalus maſſa || iſſiūſti, 35 ir biloio iemus. Wirai || Iſraelo, ſaugokites ant¹ ſchu Szmoniu || [Bl. 239^r] ʾka dariti turit². 36 Pirm ſchu dienu || kieleſi Teudas, ir taries, neka³ eſas, || ir eijo paſkui io ſkaitlius Szmoniū, || kaip kada ʾkieturi ſchintai⁴. Tas || ira uſſumuſchtas, ir wiſi kurie paſ- || kui io eijo, ira iſchkraikiti ir nieku || pawirtę 37 Potam kieleſi Judofchus iſch Galileos, dienofu ʾMeſlewos || [Czirepczinos]⁵ ir attrauke daug Szmo- || niu po ſawim. Bet⁶ ir tas prapūle, || ir⁷ wiſi kurie paſkui io eijo, iſſi- || barſte.

38 Ir nū ſakau iumus, ʾNoteket || ſches Szmones [liaukites nū ſchu Szmo- || niū] ir paleiſket ios⁸. Iei ta roda || angu⁹ tas darbas iſch Szmoniū ira, || tada ſugaifch. 39 Bet¹⁰ iei iſch Diewo || ira, ius ne galeſit¹¹ ſugaifchinti, Idant || ne butumbit raſti, kaip kurie priefch^a Diewā || kariauti nar

40 Tada anis pritare iamui, ir || atwadinę Apafchtalus, ios iſch-plake^b, || uſſakidami iemus, idant ne kalbetu || ʾing warda¹² Jeſaus, ir paleida iūs. || 41 Bet¹³ ie linkſmi eijo nūg Rodos akiu, || iog werti buwo io Wardo delei || apgiedinimo kenteti. 42 Ir ne liowes, || koſną dieną Baſſniczoia, ir ſche bei || the Namofu, mokiti, ir ſakiti Euangelie ape Jeſu chr<ift>u.

[Bl. 239^v] VI.

1 ʾBet dienofu anofu¹⁴, kaip¹⁵ Makin- || tiniu daugia tapo, kieleſi [rados] mur- || meghimas, tarp Greku priefch Szidu || todielei¹⁶, iog iu Naſchles || ʾʾkiek^{1c} dienos ʾpaſluſųmu¹⁷ || papeikiamas buwo¹⁸. 2 Tada ſuwa- || dina Dwilikas pulka Mokintiniu || kruwon, ir biloio, Ne dera, kaip¹⁹ || mes ſjodi Diewo apleide^d, Stalui^e || ſluſųam²⁰, 3 Todie-

GS: ^a Sfk für ſu* ^b Sfk aus n ^c Sfk WSt für papeikiamas buwo ...* ^d Sfk aus atleide ^e Sfk für ant □

KS: ¹ nug ² ko dariti | iemus ka dariti ³ neka ⁴ kieturi ſchintas ⁵ Meſlewos [Donies] ⁶ O ⁷ bei ⁸ Siaut. unv. Var. atſtakiet nog tu ſmoniu ir duokiet iemus pakaiu a paleiſkiet iuos* ⁹ alba ¹⁰ O ¹¹ galit ¹²< wardan ¹³ O ¹⁴ Dienofa anofa ¹⁵ kada ¹⁶ todelei ¹⁷ Siaut. tar-nawime* ¹⁸ dienifchku prikūpimū apleidžamos buwo ¹⁹ iog ²⁰ ſluſųtumbim □ Bl. 239^r oben re. rot Actor: c. 5. □

lei¹ mieli Brolei, || weifdekites isch iufu septiniū Wiru || turinczių giera
 [schlowe]^{a12}, ir kurie || Schwentos Dwafios ir ischminties pil- || ni ira,
 kuriemus tą Vredą padūti || galetumbim. 4 O mes narim laikitis || mal-
 dosp ir flužjūmop Szodzio.

5 Ir tas kalbepis itika wifsam Pul- || kui gierai. Ir ischrinka Czepa- ||
 na^b, wirą pilną Wieros ir schwentos || Dwafes, ir Philippą, ir Prochorą,
 || ir Nikanorą, ir Timoną, ir Par- || meną, ir Nikolaių Szidbendrą || isch
 Antiochios. 6 Schus postate po || akim Apaschtalū, ir meldefi, ir uš- ||
 deio Rankas ant iu.

7 Ir Szodis Diowo dauksinoios, || [Bl. 240^r] ir skaitlius Mokintinių
 tapo labai || didis Jerufaleie. Tapo teipaieg ir daug || Kunigų Wirai³
 paklufnus. 8 Bet⁴ || Czepanas pilnas Wieros ir maces, || padare⁵ Stebu-
 klus^c ir didžus || Szenklus tarp Szmonių. 9 Tada kie- || lefi nekurie
 nūg Iſkalos⁶, kuri wadi- || nama ira Libertinų, ir Cyrenų, || ir AleXan-
 drū, ir tų, kurie isch || Cilicios ir Afios buwo, ir fufsikambeio || fufsi-
 klaufineio⁷ fu Czeponu, 10 ir⁸ || ie negaleio ifsilaikiti priesch Ischminti
 || ir Dwafę, kuri kalbeio.

11 Tada pataife⁹ nekurius Wirus, || kurie biloio, Girdeiom ghī kal-
 banti || blufnighimo Szodzjus priesch Mofe- || schų, ir priesch Diewą.
 12 Ir fuiu- || dina¹⁰ Szmones ir Wirefnius ir Rasch- || tinikus, ir ataije,
 plescho¹¹ ghī pra || schalī, ir nuwede ghī po akių¹² || Rodos. 13 Ir pa-
 ftate ne teifus Liudini- || kus, kurie biloio. Schis Szmo- || gus ne liau-
 ies¹³ kalbeti blufnighimo || Szodzjus priesch ſchę schwentą Wietą || ir
 Sokoną, 14 Nefa girdeiom ghī || ſakanti, Jefus NaZarenkas ſchę || wie-
 tą ischpustis, ir perkreip¹⁴ Iſtatimus, || [Bl. 240^v] kurius mumus Mofe-
 schius dawe. 15 Ir || weifdeio ant io wifsi kurie Rodę || sedeio, ir regeio
 io weidą, kaip || Anielo¹⁵ weidą.

GS: ^a gl. gerücht ^b Sfk aus S* ^c Sfk für didžius* □

KS: ¹ Todelei ² turinczių gieres schlowes Nasalzeichen der GS nicht gestr. ³ Wierai ⁴ O ⁵ da-
 re ⁶ Iſkalos ⁷ fufsiklaufineio gestr. ⁸ Ir ⁹ pataife ie ¹⁰ anis fuiudina ¹¹ plesche | trauke
¹² po akim ¹³ liauiesi ¹⁴< perkreips ¹⁵ Angelo □ Bl. 240^r oben re. rot Actor: c. 6. □

VII.

1 Tada biloio Wiriaufis kunigū, || Er taip ira? 2 O ghis biloio, Mieli || brolei ir Tiewai klaufiket

Diewas Garbes pafsirode mufū || Tiewui Abrahamui, iam dabar Me- || lopotomioi efsant, 「pirm ne kaip¹ giwe- || na 「ing Haram². 3 ir biloio iam, Eik || isch tawo Szemes, ir nūg tawo || Gencziū, ir eik ing Szeme, kure || esch taw parodifiu. 4 Tada ghis isch- || eijo isch Chaldeiū Sze- mes, ir gi- || wena 「ing Haram³, ir isch tē, Tiewu || io^a numirus, per- gabeno ghis ghī ing || ſche Szeme, kuroie ius nū⁴ ſchitai || [dabar] giwenat, 5 ir nedawe iam thē || Tiewoniftes, nei pedos metā. Ir pa- || ſjadeio iam, 「iog iam anā naretū du- || ti⁵ apturetinai, ir io Seklai po io, || kaip dabar ne wieno waiko⁶ ne tureio.

6 Bet Diewas biloio taipo. Sek- || [Bl. 241^r] la tawo bus Ataiwis, ſwetimoi Sze- || mea, te^b priwers iē ſuſžiti, bei pik- || tai iē laikis per keturius ſchintus metū. || 7 O anas Szmones, kuriemus ie ſuſchis, || esch ſudifiu, biloio Diewas. Ir po- || tū ischeis, bei man ſuſchis ſchoia wie- || toia⁷. 8 Ir dawe^c iam Sudereghi- || mā Apiauftighimo, ir ghis pawaiſe || Iſaakā, ir appiaufte ghī aſchmā diena, || Ir Iſaakas Iakuba, ir Iakubas dwi- || lika Patriarchū.

9 Ir patriarchai 「ne kentedomi^d || Iosepho, pardawe ghī ing Egyptū Szeme. || Bet⁸ Diewas buwo ſu iū, 10 ir ischgielbe- || io⁹ ghī isch wiſſū io wargū. Ir || dawe iam malonē ir ischminti po || akim karaliaus Phara- ono Egijpte, || tas padare ghī Hertcikiu¹⁰ Egijpto, || ir ant ſawo^e wiſſū Namū.

11 Bet¹¹ rados^{f,12} 「Brangus cziefas¹³ || ant wiſſos Szemes Egypto ir Canaan, || ir didis wargas, ir tewai mufū ne || rado iſtrowos. 12 O Iakubas girdeio, || iog Egyptū Szemei¹⁴ iawai butū, ir iſiūte || Tiewus

GS: ^a Sfk aus i+ ^b Sfk aus ir* ^c Sfk aus + ^d Sfk aus ne kenteio* ^e Sfk aus + ^f Sfk für at □ > gl. zu Apg 7,6 Gen. 15. (1. Mos 15,13.14); > gl. zu Apg 7,8 Gen. 17. 21. 25. (1. Mos 17,10-26); > gl. zu Apg 7,9 Gen. 37. (1. Mos 37,12-36); > gl. zu Apg 7,11 Gen. 49 (1. Mos 41,54 ff.). □

KS: ¹ nei ² Hame* ³ Hame ⁴ < gestr.* ⁵ iē duti* ⁶ Waiko ⁷ Wietoie ⁸ O ⁹ ischgelbeio ¹⁰ Kunigaikſchcziu ¹¹ O ¹² radosi ¹³ bedai ¹⁴ Szemeie □ gl. Siaut. zu Apg 7,9 Sapien: 10 (Weish 10,13); gl. Siaut. zu Apg 7,10 gene 42 (1. Mos 41,40 ff.) □ Bl. 241^r oben re. rot Actor: c. 7. □

muſų pirmakarta. **13** Ir antra || karta, buwo Joſephſas paſjintas nug ſa-
wo Brolių. || [Bl. 241^v] Ir aptira Pharaonas giminę Joſepho. || **14** Bet¹
Joſephſas iſſiute, ir ¹dawe atweſti² || ſawo tiewą Iakubą, ir ſawo wiſ- ||
ſą ¹giminę [prieteliſtą]³ ſeptines || deſchimis ir ſeptinies⁴ Duſchų || **15** Ir
Iakubas nueijo ing Egyptą, ir nu- || mire, ghis ir muſu Tiewai. **16** Ir
ira || ſche atgabenti ing Sichem ir^a || pagulditi ing grabą, kuri Abra- ||
homas nupirkęs buwo peningais || nuſg Waikų Hemor ing Sich- || em.

17 Kaip nų czieſas paſžadeghi- || mo artinaios, kuri⁵ Diewas || Abra-
homui priſiekens buwo, platinos^{b,6} || ſjmones, ir daugſinoios Egy- ||
pte, **18** iki kitam karaliui ataius, || kurſai nieko ¹ne ſjinoios⁷ ape Joſe-
|| pha, **19** tas ſdradliwai elgefi || fu^c muſu Gimine [taſſai prigau || dine-
dams muſų Gimine] wargino- || io Tiewus muſu piktai, ¹padari- || dams
[priſakidams]⁸ idant iaunus || waikelius ¹pameſti tureio⁹, iog ne || iſſi-
laikitų giwi.

20 Tu czieſu Moſeſchus uſſgime, || ir buwo graſus waikelis po akim
|| [Bl. 242^r] Diewo, ir buwo tris menefius || penetas ſawo Tiewo namų-
ſą. **21** Bet¹⁰ || kaip tapo pameſtas, Prieme ghį || Dukte^d Pharaono, uſſ-
augindoma¹¹ ghį || ing Sunų. **22** Ir Moſeſchus buwo iſch- || mokitas
wiſſoia iſchmintija Egyptų, || ir buwo galis darboſų ir ſjadzoſų.

23 Bet¹² kaip iſſipilde iam kie- || turis¹³ deſchims metų, dumoio
ghis || atlankiti [apſjwalgiti] ſawo Brolius, || waikus Iſraelo, **24** Ir rege-
io wieną ne || teiſebe^e kenczentį [ne teiſei] cza giel- || beio [apgine^f] ir
paieſchkoio ano, || kurſai ne teiſei kenteio, ir uſſmu- || ſche Egijpciaką.
25 Bet tare || ¹kaip^g Brolei io numanitų¹⁴, iog Diewas || per io ranką
iemus Iſchganimą || dotų, bet ie to ¹[...] permane¹⁵.

26 Ir antrą dieną ataijo iumpi, || aniemus beſſikauliant, ir procewo-
ios¹⁶ || fu ieis, idant pakaių turetų, ir biloio. || Mieli Wirai, ius eſte
Brolei, kadel || ¹kits antram¹⁷ darot ne teiſei? **27** Bet anaſai kurſai arti-

GS: ^a Sfk für + ^b Sfk für daukſinos ^c Sfk für p+ ^d Sfk aus d ^e Sfk aus teiſe* ^f Sfk aus agine
^g Sfk für iog □ > gl. zu Apg 7,14 Gen: 46. 49. 50.; > gl. zu Apg 7,15 Gen 23; > gl. zu Apg 7,21
Exod: 2.; gl. zu Apg 7,26 Exod. 2. □ Bei Apg 7,14 Datumsangabe 9. Aprilis □

KS: ¹ O ² atweſdinoio ³ prieteliſtą *gestr.* ⁴ ſeptines ⁵ ape kuri ⁶ platinosi ⁷ ne ſjinoio ⁸ pa-
daridams *gestr.* ⁹ pameſtų ¹⁰ O ¹¹ uſſaugindama s. BNT(F) ¹² O ¹³ kieturi<as> | kieturis
¹⁴ Brolius io numananczius ¹⁵ < ne permane ¹⁶ Siaut. unv. ir dairinaia iuos || Darina darbinea
¹⁷ B.? wienas antram □ Bl. 242^r oben re. rot Actor: c. 7. □

BNT(F): Bl. 241^v am re. Rand leichter Textverlust □

maiui¹ ľawam ʽne ॥ teiľe² dare, atľtume ghı nũg ľawęs, ॥ bilodams. Kas tawe ant muľu pa- ॥ ľtate Wiriaufiu ir Sudzia? 28 Er ir ॥ mane nari uľmuľshti, kaip wakar ॥ Egiľpciaką uľmuľschei? 29 Bet³ ॥ [Bl. 242^v] Mofeľchus to ľodzio delei pabega. ॥ ir ľtaios⁴ Ataiwiu ľemıja Madian ॥ The ghis pawaiľe du Sunu.

30 Ir po kieturu⁵ deľchimties metu ॥ paľsirode⁶ iam puľczoia ant kalno Si- ॥ na Anielas⁷ Wiefchpaties Vgnies ॥ liepfnoia⁸ erľchkieczių krumė. 31 Bet⁹ ॥ iľchwıdeľs tatai Mofeľchus, nuľsiľtebe- ॥ io ant to Regeghimo. Bet¹⁰ kaip pri- ॥ eıjo ľwalgitų, ľtoios balľas Wiefchpa- ॥ ties iopi, 32 Eľch eľmi Diewas ta- ॥ wo Tiewų, Diewas Abrahamo, ॥ ir Diewas ľľaako, ir Diewas ľaku- ॥ bo. Bet¹¹ Mofechus^a pradeio drebeti, ॥ ir ne driľa^b ľwalgiti. 33 Bet¹² Wiefch- ॥ pats biloio iam. Iľchauk kurpes ॥ nũg tawo¹³ koių, neľa Wieta, kur ॥ ľtowi, ira ľchwenta Szeme. 34 Gie- ॥ rai regeiau muką mano Szmoniu ॥ kurie Egypte ira, ir duľaghima¹⁴ ių ॥ girdeiau, ir nuľengiau, idant ios ॥ iľchgielbecziau. O nu ataik ľche, ॥ ʽEľch nariũ tawe ing Egyptą ľiũľti¹⁵.

35 Schı Mofeľchu, kurio ie Vľu- ॥ ľigine, bilodomi, Kas taw ʽing Wi- ॥ riaufı ir Sudza ľľtate¹⁶? tą ľiunte ॥ Diewas idant butų Wiriaufis ir ॥ Iľchgielbetoghis, per ranka Anielo¹⁷ ॥ [Bl. 243^r] kurľai iam paľsirode Erľchketine^c. ॥ [erľchkeczzių krumė]. 36 Schitas iľch- ॥ wede ios, ir dare ľtebuklus bei Szeng- ॥ ľus¹⁸ Egyptų ľemeie, Raudonũľu Ma- ॥ rioľũ, ir Puľczoia¹⁹ ʽkieturis deľchim- ॥ tis²⁰ metu. 37 Schis ira Mofeľchus, ॥ kurľai waikump Jľraelo kalbeięs buwo, ॥ Praraką iumus Wiefchpats^d ॥ iuľu Diewas prikals²¹, iľch iuľu Broľių, ॥ kaip mane [man ľigų] To tu- reľit ॥ klaufiti.

38 Schitalai ira ľas, kurľai Su- ॥ řinkime Puľchczoia, ľu Anielu²² buwo, ॥ kurľai ľu io kalbeio ant kalno Sina, ॥ ir ľu muľu Tiewais. Schi-

GS: ^a l. Mofeľchus ^b s. Anm. S. *449 ^c > Sfk aus erľchketine ^d Sfk für Diewas ॥ gl. zu Apg 7,36 Exo. 14.; gl. zu Apg 7,37 Deut. 18.; gl. zu Apg 7,38 Deut. 18. ॥

KS: 1 Artimaiui 2 ne tieľą 3 O 4 ľtaiosi 5 keturu 6 paľsirode ghis | paľsirode 7 Angelas 8 liepfnoie 9 O 10 Ir 11 O 12 Ir 13 gestr.* 14 duľaughima* 15 Eľch tawe ing Egyptą ľiũľti un- vollst. Korr.* 16 Wiriaufiu ir Sudza ľľtate Nasalzeichen der GS nicht gestr. 17 Angelo 18 < Szeng- klus 19 Puľczoie 20 p<er> kieturis deľchimis 21 prikels 22 Angelu ॥ gl. zu Apg 7,30 Ex. 3. Eb. 13. ॥ Bl. 243^r oben re. rot Actor: c. 7; unten Mitte Lagenbezeichnung h ॥

BNT(F): Bl. 242^v am re. Rand leichter Textverlust ॥

tafai || gawo ʃodj¹ giwā idant ghī^a mumus || dotų, **39** kurio ne noreio
klaufiti iufų || Tiewai, bet attreme² ghī nūg sawęs || Ir ūgrīʃa ūchirdi-
mis sawo ing Egyptā, || **40** ir biloio Aaronui, Padarik mumus || Dievus
kurie pirm muſų eit, nefa || ne ʃinom, kas ūcham Moſeſchu, kur- || ſai
mus iſch Egjptų ʃemes iſchwede, || nuſidawe. **41** Ir padare Werſchj
|| to cziefu, ir ^rdawe Offiera balwanu³, ir dʒaugeſi iſch darbų sawo
rankų.

42 Bet⁴ Diewas atſigreſe^b, || ir padawe iūs, idant ūſʒitų Pul- || kui⁵
Dangaus, kaip raſchita ira || knigoſų Praraku. Ius nug⁶ namų Iſrael, ||
[Bl. 243^v] ^r[O namai Iſrael]^c er per ketures deſc- || himts metų puſch-
czoia man affiera || ir piekų⁷ affierawoiot? **43** Ir⁸ priemet || Schetrā
Moloch, ir ʃwaigſdes iufų || Diewo Remphan, Ebroſus, [bal- || wonus]
kurius buwot padare, idant || ių melſtumbites. Ir eſch pameſiu || ius
ana pus Babylonios.

44 Muſų Tiewai tureio Schetrā || Ludighimo puſchczoia, kaip tai iu-
|| mus priſakeſ buwo, Moſeſchui kalbe- || dams, idant anā^d daritų pagal
|| pawaiſdo, kurį regieies buwo. **45** Kurį || Tiewai muſų taipaieg pri-
eme, ir || atgabeno ſu Ioſua ing Szeme, ku- || rioja Pagonis giweno,
kurius Die- || was iſchſtume pirm weido muſų || Tiewų. Iki czieſo Do-
wido, **46** tas || rado malonę Diewiep^e, ir melde, || idant ghis raſtų Sche-
trā Diewui || Iakubo. **47** Bet Salomonas pabuda- || woia iam Namus

48 Bet⁹ wiſų aukſchczoiaſis ne gi- || wena Baʃniczoſų kurios ranko-
|| mis daritos ira. Kaip Prarakas || bila. **49** Dangus ira mano^f kreſlas ||
ir Szeme koių mano ūlelis. Ka- || [Bl. 244^r] kius tada Namus ius man
narit || budawoti? bila Wieſchpatis, Angu¹⁰ || kuri ira Wieta^g mano at-
ilſio? || **50** er ne mano ranka¹¹ tai wiſ padare?

51 Ius kietkaklei ir ne appiauftiti || ūchirdeie¹² ir auſiſā, ius wiſsada
prieſch- || tarauiet ūchwentai Dwafei, kaipo || iufų Tiewai, taipo ir ius.

GS: ^a Sfk aus ghis ^b Sfk aus atſigreſch* ^c s. Anm. S. *450 ^d Sfk für +++ d ^e Sfk aus Diewie
^f Sfk aus mana ^g s. Anm. S. *450 □ gl. zu Apg 7,40 Exod. 12.; gl. zu Apg 7,44 Exo 25. Ebr: 3.;
gl. zu Apg 7,45 Iof: 3., ps. 132., 3. reg. 6.; gl. zu Apg 7,49 Eſa: 66. □

KS: ¹ Szodj ² patreme ³ affierawoia unvollst. Korr.* ⁴ O ⁵ Riceriftai ⁶ iſch ⁷ pekų ⁸ Ius ⁹ O
¹⁰ Alba ¹¹ Ranka ¹² ūchirdyje □ gl. Siaut. zu Apg 7,42 Roma: 1 ca || Lege 1 || B.? Amos 5.; gl.
Siaut. zu Apg 7,48 Acto 51; gl. Siaut. zu Apg 7,51 Deute 9 □ Bl. 244^r oben re. rot Actor: c. 7. □
BNT(F): Bl. 243^v am re. Rand leichter Textverlust □

52 Kurī || Prarakā iufū Tiewai ne persegdineio? || ir kuriū ne numari-
no¹, kurie pirm || praneſche ataijma ſcho Teifoio, kurio || ius ſchitai
Iſchdotoieis ir ʽRaſbaini- || kais [ʽuʃmufſchieieisʽaʽ]ʽ12 ſtoiot. 53 Ius ||
Sakonā³ gawot^b per Anielū⁴ tar- || nawimā, ir ne laiket.

54 Kaip tai girdeio^c, eio iemus || per ſchirdi, ir grieſze dantiſ⁵ ant io.
|| 55 Bet⁶ ghis pilnas ſchwentos Dwafes || budams, regeio Danguna, ir
re- || geio Schlowę Diewo, ir Jeſū ſto- || wintī ʽpas deſchine⁷ Diewo, ir
biloio. || Schitai, regiū Dangu atwira, ir Sunū⁸ || ʃmogaus Sunū pas
deſchine || Diewo ſtawinti 56 Bet⁹ ie didzu bal- || ſu ſchauke, uʃkimʃ-
dami auſis ſawo, || ir iſch wieno ant io eiʃo, iſtume || ghī iſch mieſto¹⁰,
ir¹¹ akmenimis nume- || czoio ghī. 57 Ir Liudinikai padeio¹² || [Bl. 244^v]
drapanas¹³ pas kias iaunikaiczio¹⁴ || wardu Saulas. 58 Ir akmenimis
nu- || meczoio Sczeponā, beſſimeldenti, ir || bilanti. Wiefchpatie Ieſau,
prijm̄k || Dwafę mano. 59 Bet¹⁵ ghis klaupęfi, || bei didzu balſu ſchau-
ke, Wiefchpa- || tie ne nutwerk iemus ſchī Griekā. || Ir kaip tatai biloio,
uʃmiga.

VIII.

1 Bet¹⁶ Saului paſſimego Smertis || io. Bet kielefi tū czieſu didis per- ||
ſekdineghimas^d Surinkimo Jeruſaleie, || ir iſſikrake¹⁷ wiſi ʽpra ʃemes¹⁸
Sʒida- || wo ir Samarios^e, be Apaſch- || talū. 2 Bet¹⁹ palaidoio Sczepo-
nā Die- || wo biʃantis Wirai^f, ir padare || didi gaileſi [tuſchbā] ant io.
3 Bet²⁰ || Saulas puſtidawa Surinkima, eido- || mas bei ſchę bei the ing
Namus, ir || iſchweldams Wirus bei Moters, padawe || ios ing Temnicʒā.

4 Kurie tada iſſibarſtę buwo, eʃjo, || ir Sake ʃodi. 5 Bet²¹ Philipas
nu- || eiʃo ing mieſtā Samarioi²² ir Sake²³ || apie Chriſtū. 6 Bet Sʒmones

GS: ^a Sfk aus ulc ^b Sfk für emet ^c Sfk für ilc ^d Sfk aus perft+ ^e Sfk für Galileos ^f Sfk für Sʒmo-
nes □

KS: ¹ nuʃawinno ² uʃmufſchieieis *gestr.* ³ Sokonā ⁴ Angelū ⁵ dantimis ⁶ O ⁷ pa deſchines
Nasalzeichen der GS nicht gestr. ⁸ *gestr.** ⁹ O ¹⁰ Mieſto ¹¹ *gestr.** ¹² pagulde ¹³ Drapanas
¹⁴ Iaunikaiczio ¹⁵ O ¹⁶ *gestr.* ¹⁷ iſſikraike* ¹⁸ Siaut. pa ſchalis* ^{19.20.21} O ²² Samarios ²³ Sa-
ke the □ *gl. Siaut. zu Apg 7,52 Math 23 1: Cor: 1: Ioan: 1; gl. Siaut. zu Apg 7,53 acto: 15; gl.*
Siaut. zu Apg 7,55 Marci: 16 (Mk 16,19); gl. Siaut. zu Apg 7,56 ps: 51 | B.? 16; gl. Siaut. zu Apg
7,57 leui. 2 □

klaui- || se wiena uma ir pilnai, ką Philipas || sake, ir weifdeio Szenklus¹,
kurius da- || re. 7 Nesa necziftos Dwases ischeijo || [Bl. 245^r] nūg dau-
gio Apseftu didžu schauſmū. || Ir daugia ſtabu uſchmuſchti ir Loſji ||
[ſweiki padariti tapo². 8 Ir rados³ didis || dżaukſmas tame Mieſte.

9 Bet⁴ pirmai buwo wiras, wardu || Simon, tame Mieſte, tas ſinau-
dawa || ir apſolineio⁵ Szmones Samarios, ir ſakes || [neko didžo⁶ eſas.

10 Ir ie weifdeio wiſi ant || io, teip maſzieghi taip didieghi, ir biloio.
|| Taſſai ira Macis Diewo, dideia. 11 Bet⁷ || ie todelei weifdeio ant io,
iog ghis || ios [ilga czieſa⁸ ſawo ſininſte apſza- || lineiſa^a buwo. 12 Bet⁹
kaip Philipo ka- || ſanis¹⁰ itikeio, ape karaliſtę Diewo, ir || ape warda
Jeſaus Chriſtaus, [dawies apſi- || krikſchti¹¹ bei¹² Wirai bei Moters¹³.
13 Tada || itikeio ir Simons, bei [prieme krikſchtę || [dawes krikſchti¹⁴
ir laikes¹⁵ Philipop. || Ir regedams Szenklus ir Czudus [dar- || bus] ku-
rie nuſſidawe, nuſſiſtebeio tam.

14 Bet¹⁶ Apafchtalai iſchgirde Jeru- || ſaleie, iog ir Samaria prieme
Diewo ſjodi, || ſiute¹⁷ iump Petra ir Jona, 15 Kurie, kaip || nueijo¹⁸,
meldes¹⁹ ant ių [uſzu ios] [idant || Schwentę Dwale gautū²⁰. 16 Nesa
ne buwo || dabar ne ant wieno²¹ iſch ių ataiuſi, bet tik- || tai krikſchti
buwo²² wardana Chriſtaus || Jeſaus. 17 Tada uſjdeio²³ ant ių Rankas ||
ir ie gawo ſchwentę Dwale.

[Bl. 245^v] 18 O Simonas regedams, iog S: || Dwale dūdama buwo,
kada Apafchta- || lai Rankas uſjdeio, ſiule ghis anie- || mus pinigus, bi-
lodams. 19 Dūket ir || man Macę, idant, iei kuriam Ranka || uſjdecziau,
tas ſchwentę Dwale gautū || 20 Bet²⁴ Petras biloio iamui. Prapulka || ir
ſu tawo penigais, iog tari, [kaip || Diewo dowana per pinnigus gauna-
|| ma ira²⁵, 21 Tu nei dalies nei burtos tu- || refi ſcheme Szodija²⁶, nesa

GS: ^a Sfk für ios □

KS: ¹ Szenklų ² buwo pagelbeti ³ radosi ⁴ O ⁵ apſolinedawo ⁶ + kas | Siaut. + kuo | B.
neko didis* ⁷ O ⁸ ilgai Nasalzeichen der GS nicht gestr. ⁹ O ¹⁰ kaſani<m>s ¹¹ apſlikrikſchti^a
¹² gestr. ¹³ Moteris ¹⁴ dawes krikſchti^a gestr. ¹⁵ laikesi ¹⁶ O ¹⁷ ſiute ie* ¹⁸ nueija* ¹⁹ mel-
desi ²⁰ idant anis ... gautū ²¹ wiena ²² buwa ²³ uſjdeia anis ²⁴ O ²⁵ Diewo dowana ...
gaunama* ²⁶ Szodija □ Pv. bei Apg 8,14 rot Epist. Fer: 3. pentecostes. Perikopentext in roten
Klammern; Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 17 rot unterstrichen □ Bl. 245^r oben re.
rot Actor: c. 8. □

BNT(F): Bl. 245^v am re. Rand leichter Textverlust □

tawa ʽschir- || dis ne tikra¹ ira po akim Diewo. **22** To- || del gailekis delei ʽschitos tawo pikti- || bes, ir melʽkes² Diewa³, iei taw at- || leifta galetų buti ʽschita duma tawo || ʽchirdes, **23** Nefa regiu, iog pilnas || ełsi karczoł tulʽches, ir ʽsarifchtas ne || teifibe.

24 Tada atfake Simonas, ir biloio || Melʽket ius Wieschpatį uŝu mane, || idant to nieko man ne butų, ape ką || ius ʽaket. **25** O ie kaip buwo apliu- || dighe^a ir kalbeię ʽjodi Wieschpaties || ʽugriŝa wel ing Jerusalem, ir ʽake || Euangelią daugia Samarios Mief- || telioŝu.

26 Bet⁴ Anielas⁵ Wieschpaties kal- || beio Philippui, ir biloio, Kielkes, || [Bl. 246^r] ir eik ing pietus, ʽant Kelio kurfai nųg Jerusales eit GaZop⁶ [...] ^b. **27** [...] ^c Ir ʽchitai, || Wiras iŝch Murinų ʽġemes Kamar- || inkas ir ʽdidis ʽlilingas⁷ Karalienes || Kandaces^d Murinu ʽġemes, kurfai uŝu- || ʽġinoio ios ʽwiŝas Paŝkarbiniczės⁸, tas || buwo ateięs Jerusalemop melʽtųŝe, **28** ir || ʽugriŝa namie, ir ʽedeio ant weŝi- || mo, bei ʽkaite Praraką Eŝaiaŝchų.

29 Bet⁹ Dwaŝe biloio Petruie^{e,10}, Prieik, || ir artinkes ʽchop weŝim- mop, **30** Tada || pritekeio Petras^{f,11} ir girdeio, iog Pra- || raką Eŝaioŝchų ʽkaite, ir biloio. Bau || permanai ką ʽkaitai? **31** ʽO biloio¹², kaip || galiu, iei kas nemimokin? Ir melde || Philipa, idant uŝkopens, paŝŝileŝtų pas || ghi. **32** Bet¹³ ʽŝumma ʽwieta¹⁴ raŝchto, || kurį ʽkaite, buwa ʽchita¹⁴. Ghis kaip || awis¹⁵ ant nupiwimo¹⁶ weŝtas ira, ir || kaip Awinelis tilis po akim kirpeio. || Schitaipo ghis ne atwere naŝrų ŝawo. || **33** Io paŝŝi- ʽġeminime ʽio Sudas¹⁷ ira iŝch- || keltas, Bet kas io Giwenimo ilgumą || iŝchŝakis? Nefa io Giwenimas ira || nųg Szemes atimtas. **34** Tada atfake || Kamarinkas Philipui, ir biloio. Pra- || ʽchau tawe, nug ko kalba Prarakas tokŝai? || Nug ŝawęs, angu¹⁸ nųg ko kito?

[Bl. 246^v] **35** Bet¹⁹ Philipas atwere naŝrus ŝa- || wo, ir pradeięs nug ʽcho Raŝchto, || ʽake iamui Euangelią ape Chriŝtų || **36** Ir kieliaudomi, ataijo Wandiniop || Ir Kamarinkas biloio, Schitai, wan- || dų, kas ken-

GS: ^a *Sfk für* apludighe ^b L. die da wüŝte iŝt* ^c L. Vnd er ŝtund auff vnd gieng hin ^d *Sfk aus* C ^e *ŬF* ^f *ŬF* □ *gl. zu Apg 8,23 Deut: 29 ; gl. zu Apg 8,32 Eŝa. 53 (Jesaja 53,7.8) □*

KS: ¹ ʽchirdis ne tikras* ² melʽkesi ³ Diewo ⁴ O ⁵ Angelas ⁶ keliu nug Jerusalem ing GaZa ⁷ ʽlilingas *gestr.* ⁸ wiŝa Skarba ⁹ O ¹⁰ Philippui ¹¹ Philippas ¹² *Siaut.* ir anas biloio | B. O ghis biloio ¹³ O ¹⁴ pamokŝas ʽwieta¹⁴ ... buwa ʽchitas ¹⁵ Awis ¹⁶ *Siaut.* papiowimo ¹⁷ *WSt* Sudas io ¹⁸ alba ¹⁹ O □ Bl. 246^r *oben re. rot* Actor: c. 8. □

kia¹, idant ¹docziaus krikšch- || titi²? 37 Bet³ Philipas atfake, Jei išch || wifšos schirdies tiki, tada gal buti. || Ghis atfakidams, biloio, Tikiu, iog || Iesus Christus Diewo Sunus ira, 38 ir || liepe weschimā^a ftabit⁴. Ir nukopa || ing wadeni⁵, bei Philjppas bei ka- || marinkas, ir ghis krik-
schtija ghi.

39 Bet⁶ kaip anis išchkopa išch || wandinio, ateme⁷ [attrauke] Dwa- || fe Wieschpaties Philippa. Ir Kamar- || inkas io neberegėjo daugiesne. O ghis || ¹kieliawa lawa keli⁸ linkšmas. 40 Bet⁹ || Philippas raftas buwo Afdūte. Ir || kieliao bei schę bei thę, ir fake wif- || siems Miestams Euangelią, iki ataijo || ing Cefarian.

IX.

1 Saulus dabar bepuczas grę- || šoghimus ir užmušchimā [nufawini-
mā^b] || prišč Makintinius Wieschpaties, Eio || Wiriausiop kunigu, 2 ¹ir
prašche¹⁰ ghi gro- || matų Damaškon Iskalona¹¹, idant, || [Bl. 247^r] iei
niekurius¹² šcho kelio raftų, Wirus || angu¹³ Materes, tūs rišchtus¹⁴
westų ing || Ierufalem.

3 Kai ghis tada ant kelio buwo, || ir arti miesto¹⁵ Damašchko, apšč-
wie- || te ghi umai Schwiesibe nug¹⁶ Dangaus, || 4 Ir papūlęs¹⁷ ant šę-
mes, girdeio balšą || bilanti law, Saul, Saul, kam tu || mane persekine-
ghi? 5 Bet¹⁸ ghis biloio, || Wieschpatie kas efsi? Wieschpats biloio, ||
Ešč efmi Iesus kuri tu persekine- || ghi. Bus taw sunku priesch akstina
|| sparditi. 6 O ghis biloio drebeghi- || mu ir nufiminimu [nuganščziu^c]
|| Wieschpatie, ką nori idant dari- || cziau? Wieschpatis biloio iam, Kiel-
|| kes, ir eik ing Miestą, thę bus taw || sakita, ką ¹dariti turefi¹⁹.

7 Bet²⁰ Wirai, kurie io ¹kielio drau- || gai²¹ buwo, stoweio nufsigan-
dę, nefa gir- || deio io balšą, ir²² ne regeio ne wieno. || 8 O Saulus at-

GS: ^a Sfk aus wie* ^b s. Anm. S. *451 ^c l. nuganščziu □ Bei Apg 9,1 Datumsangabe 20. Aprilis
□ gl. zu Apg 9,3 Act: 24. □

KS: ¹ wodija ² apfikrikščdicziau ³ O ⁴ nuftabdti ⁵ wa<n>deni ⁶ O ⁷ paeme ⁸ kieliawa
law kieliu Nasalzeichen der GS nicht gestr. ⁹ O ¹⁰ praščida<m>s ¹¹ Iščkalona ¹² kurius
¹³ alba ¹⁴ Siaut. furišchtus ¹⁵ < gestr. ¹⁶ išch ¹⁷ ghis parpūlęs ¹⁸ O ¹⁹ darifi ²⁰ O ²¹ Tawor-
czius ²² o □ Bl. 247^r oben re. rot Actor: c. 9. □

litiefe nūg þemes, ir akis || ſawo atweręs, ne regeio nieko. Bet¹ || anis
ghī nutwerę ranka² nuwede ghī || ing Damaſkan, 9 ir buwo tris dienas
|| ne regis nei walges nei gieręs^a.

10 Bet³ buwo Makintinis Damaſke || [Bl. 247^v] wardu Ananias, tam
kalbeio Wiefchpa- || tis regeghime, Anania⁴ Ir ghis biloio, || Schitai
Wiefchpatie. 11 Wiefchpats bi- || loio iam, kielkes⁵ ir eik ing Vlicze, ||
kuri wadinoma ira tiefoghi, bei || klaufk namuſu Iuda ape Saulu war-
|| du nūg Tarfu⁶. Nefa ſchitai, ghis || meldefi, 12 ir regeio regeghime
Wirą || wardu Ananias ſawęſp atentį, ir ranką || ant ſawe dędantį, idant
wel regetu.

13 Bet⁷ Ananias atſake, Wiefchpatie || eſch nūg⁸ daugia girdeiau ape
ſchī Wirą, || kiek⁹ pikto ghis tawo Schwientiemus || dare Jeruſaleie.
14 Ir ſchicze tur ʽma- || cę nūg^b Wiriauiu kunigū, riſchti wiſsus || kurie
meldefi tawo wardo¹⁰. 15 Wiefch- || patis biloio iam, Eik, nefa ſchis
man || ira ʽiſchrinktas Indas [Rikas]^c idant || mano Wardą neſchotu po
akim Pagonu || ir karaliu, ir po akim waiku Ifra- || el. 16 Eſch iam pa-
rodifiu, kiek ghis || tur kenteti, delei mano Wardo.

17 Ir Ananias nueijęs¹¹, ataijo ing || Namus, ir uſdeio rankas ant io,
|| bilodams. Mielas brolau Saul, Wiefch- || patis mane atfiunte, kurſai
taw paſ- || [Bl. 248^r] ſirode ant kelio, kaip ataijai, idant^d tu || wel rege-
tumbei, ir ſchwenta Dwafe || papilditas butumbei. 18 Ir toiaus pūole
|| nug io akiu, kaip þwinos, ir pra- || deio wel regeti. Ir kiele¹², ʽdawes
krikſch- || titi¹³, 19 ir ʽeme penukſchlą¹⁴, ir ſtiprinoios¹⁵.

Bet¹⁶ Saulus nekurias dienas || buwo ſu Mokintineis Damaſke, 20 ir
|| tūiaus ſake Chriſtu Iſkalofu, iog || taſſai Sunumi Diewo ira. 21 Bet¹⁷
nuſi- || ſtebeio tam wiſſi kurie tai girdeio, || bilodomi, Er ſchis ne tas
ira kurſai || Ieruſaleie^e iſchpuſtiją wiſsus, kurie ſcho || wardo¹⁸ meldefi,
ir todelei^f ſche ataijo, || idant iūs ſurifchtus weſtu Wiriaufiump || kuni-

GS: ^a Sfk aus regis ^b Sfk aus macę, ^c gl. ʽ homo electiſſimus p<rae>clarifiſi<mus> ^d Sfk aus
ir ^e s. Anm. S. *451 ^f Sfk aus tadelei □

KS: 1 O 2 rankas* 3 O 4 Siaut. Ananiaſau 5 kielkesi 6 Tarſo 7 O 8 iſch 9 Siaut. kaip daug
10 Wardo 11 atfoiens 12 kieleſi 13 apſikrikſchtija 14 walge 15 ſtiprinoiosi 16.17 O 18 Wardo
□ Bl. 248^r oben re. rot Actor: c. 9. □

BNT(F): Bl. 247^v am re. Rand leichter Textverlust □

gump? 22 Bet¹ Saulus io ilgiaus || io macefnis^a tapo, ir apgaleio² Szidus, || Damaske giwenanczius, iog schifai || ira Christus.

23 Ir po daugia dienų radijo || Szidai po drauge, idant ghi numarintu³, || 24 Bet tapo tatai Saului pafakita, iog || ghie io gaude. Bet⁴ ie pafergeio⁵ || dena⁶ ir naktį pas Wartus^b, idant || ghi numarintu⁷. 25 Tada eme ghi || Makintinei naktį, ir ischleido ghi || per mura, nuleifdomi^c ghi rekſchczufa^{d,8}.

[Bl. 248^v] 26 ʽBet kaip Saulus ing Jerufalem at- || aijo⁹, ʽmeginno [dirbineio]¹⁰ ʽMakintinium¹¹ || glaufties¹², Ir^e ie wifsi bijoios io, ne || tikedomi, iog ghis Mokintinis butu. 27 Bet¹³ || Barnabas emes, nuwede ghi Apasch- || talump, pafakidams iemus, ʽkaip schis || ant kelio Wiefchpatį regeio, ir ſu iu || kalbeio¹⁴, ir iog ghis Damaske war- || da Jefaus draſei fake¹⁵. 28 Ir ghis bu- || wa ſu ieis waikſchczodomas Jerufa- || leie, ir ſake warda Jefaus dranſei. || 29 Kalbeio taipaieg, ir klaufesi ſu Grę- || kais. Bet ie tikoio io, idant ghi || numarintu¹⁶. 30 O Brolei tatai ischtiřę, || palideio ghi ing Cefarie, ir nufiu- || te ghi ing Tharſę.

31 Surinkimas tada tureio pa- || kaių per wifſa Szidawą, ir Galileą, || ir Samarią, ir budawoioſe [daukfi- || noios] ir waikſchczoiio baimeie Wiefch- || paties, ir buwo ischpildamas palinkſ- || minoghimu Schwentos Dwafies

32 Bet¹⁷ nuſsidawe, ʽkaip¹⁸ Petras wif- || sur pereio¹⁹, ataijo ir ſchwentumpi, ku- || rie Lidde giweno. 33 Thę ghis rado || wirą wardu Eneas, kurſai per || aſchtūneris²⁰ metus patale^f guleio, || [Bl. 249^r] ir buwo ſtabu uſſmuſchtas. 34 Ir Pe- || tras biloio iam, Eneau²¹, Ieſus Christus || teiſchgida tawe, kielkefi²², ir patala || patfai klakefi. Ir tuiaus kielefi, 35 Ir || regeio ghi wifsi, kurie Lidde || ir Sarone giweno, thę priſiwerte || Wiefchpatieſp.

GS: ^a l. macnefnis ^b Sfk aus T* ^c Sfk für ir* ^d Sfk für pin* □ gl. Korb ^e Sfk für B ^f> Sfk aus paſage* □

KS: 1 O ² + [perkalbeio] | Siaut. unv. Var. papeikie ³ nuſſawintu ⁴ Ir ⁵ fergeio ⁶< diena ⁷ nuſſawintu ⁸ pintonija ⁹ Saulus ... ateie ¹⁰ Siaut. unv. Var. gundesi ¹¹ Siaut. unv. Var. Makintin++ ¹² gundesi mokintinium glauftiese ¹³ O ¹⁴ ſchi ... regeiuſi, ir ... kalbeiuſi ¹⁵ fake<n>s butu ¹⁶ nuſſawintu ¹⁷ Potam ¹⁸ iog ¹⁹ Petru wifſur peraeius ²⁰ Siaut. aſchtūnis ²¹ Siaut. Eneauſau* ²² kelkefi □ Bl. 249^r oben re. rot Actor: c. 9. □

36 Bet¹ Ioppe buwo Mokintine || nekuri, wardu Tabea, kas ifsimano || Stirna, ta buwo pilna gierŭ dar- || bŭ, ir Ialmuŭŋnŭ kurias dŭdawa, || 37 Bet² nufsidade tŭ cziefu, iog ghi || apſirga ir numire. Tą anis numaſ- || gaię, padeio ie ant riekliŭ³. 38 Bet⁴ || Liddai arti Ioppes eſant, makin- || tinei⁵ || girdedomi, iog Petras the butŭ, ʽfiunte || iopi⁶, ʽmelfdamies io || [graudindomi]⁷ || idant ne apſifunkintŭ⁸ iumpi ataiti.

39 Petras kielens, ataįjo⁹ fu ieis, || Ir kaip ataięs buwo^a, uŭwede ghi ant || riekliŭ¹⁰, ir apſtoio ghŭ wiſſos Naſch- || les, werkdamos, ir parode iam ſerme- || gas ir rubus, kurius Stirna dare, || fu ieis budama. 40 Ir Petras kaip¹¹ bu- || wo wiſſus lauką iſchwareſ, klupoios¹² || meldeſi, ir gręſches¹³ kunop, biloio. || Tabea, kielkefi. Ir ghi atwere akis ſawo || [Bl. 249^v] ir kaip iſchwida Petrą, paſſifedo. 41 O || ghis iei dawe ranką, ir attiefe ghę. Ir || atwadinęſ Schwentŭſius ir Naſchles, || paſtate ie giwą. 42 Ir iſſireiſchke tatai || per wiſſą Ioppę, ir daugia itikeio ing || Wiefchpatį. 43 Ir nufsidade, iog ghis jl- || gai Ioppe paſſiliko, pas Simoną, || Kaŭameką^b.

X.

1 Bet buwa Wiras Cefariaie, war- || du Cornelius^c, Hoitmanas [Schim- || tini || kas] Pulko, kuris wadinams ira Wa- || liſchkas. 2 Noboŭŭnas^d ir Diewa¹⁴ bijans || fu ſawo wiſſu Vkiŭ, ir dŭdawa Szmo- || nims daugia Ialmuŭŋnŭ¹⁵, ir melde- || ſi Diewo wiſſadai. 3 Taſſai regeio || Regeįme ʽregimai [tikrai]¹⁶ kaip || ant dewintos hadinos dienos, Anielą¹⁷ || ſa- || wimp¹⁸ įenti, ʽkas biloio¹⁹ iam, Corne- || li. 4 Bet²⁰ ghis weifdedams ant io iſſi- || gando, ir biloio, Wiefchpatie, kas ira? || O ghis biloio iam. Tawa malda || ir tawa Ialmuŭŭnos²¹ uŭŭeio ing atmi- || nimą Diewa [po Diewo akim]. 5 Ir || nŭ ſiunfk Wirus ing Ioppen, ir || atwadindink Si-

GS: ^{a>} *Sfk aus buw+* ^{b>} *Sfk aus Kaŭamoką* ^{c>} *Sfk aus Kornelius** ^d *gl. Gotfelig* □

KS: ¹ Bey ² O ³ Riekliŭ | Wiſchkŭ ⁴ O ^{5<} Makintinei ⁶ *Siaut.* fiunte iopi Du wiru* ⁷ graudindomi *gestr.* ⁸ gintunſe ⁹ eijo ¹⁰ Riekliŭ | Wiſchkŭ ¹¹ *gestr.* * ¹² klupoiosi ¹³ *Siaut.* apsi- gręſches ¹⁴ Diewo ¹⁵ Ialmuŭŭnŭ ¹⁶ regimai *gestr.* ¹⁷ Angelą ¹⁸ ſawenſp ¹⁹ Ir bilantį (*Kas nicht gestr.*) ²⁰ O ²¹ Ialmuŭŭnas □ *gl. Siaut. zu Apg 9,40 Math 9 Marci 5 Luci: 1: 9 Ioan: 11; gl. Siaut. zu Apg 10,2 Eccle: 3: et 1; gl. Siaut. zu Apg 10,4 eccle: 3: 5* □

moną, pawardę Petrą, || [Bl. 250^r] 6 kurfai padwarę tur prieg Koſa-
mieko || Simona¹, kurio namai pas Marias || ira, tafsai taw ſakis, ką da-
riti turi.

7 Ir Anielui², kurfai fu Korne- || lio³ kalbeio, atſtaius, pawadina ghis
|| du iſch^a tarnų Vkia⁴ ſawo, ir wieną^b || Diewo bijantinfi Szelnierų, iſch
tų || kurie iam priklaufe, 8 ir paſake ie- || mus wis, ir nuſiunte ios ing
Joppen.

9 Antrą dieną, kaip ſchie ant || kelio buwo, ir Mieſtop artinoios⁵,
uſko- || pa Petras ant Rieklių⁶ idant melſtųſe, || kaip 7butų ſcheſta
hadina⁷. 10 Ir iſch- || alkęs^c, nareio walgiti. Bet bega- || tawijant iemus,
tapa ghis patrukets^{d,8}, || 11 ir iſchwida Dangų atwirą, ir nuſzen- ||
gentį⁹ iopi Indą, kaip didę Drabę, || [praſtirę] ant^e keturų kampų || pa-
riſchtą¹⁰, ir buwa nuleiſtas ant ſjemes, || 12 thę buwa wiſſakių ketur-
kaių Szwie- || ris Szemes, ir medini Szwieris, ir || kirmikſchczei ir
paukſchczei¹¹ dangaus. || 13 Ir ſtaios balſas iopi, kielkes¹² Petrai, ||
muſchki¹³, ir walgik.

14 Bet¹⁴ Petras biloio. A¹⁵ ne Wie- || ſchpatie. Nefa eſch dabar nie-
ką¹⁶ || paſpalitwo angų¹⁷ necziſto ne walgijau^{17a}. || [Bl. 250^v] 15 O bal-
ſas antra karta biloio iam. Ką || Diewas iſchczjiſtija, to tu paſpalitwo ||
ne darik. 16 Bei tatai nuſſidawe po || tris kartus. Ir Indas ſtaios¹⁸ wel
uſ- || imtas Danguna.

17 Bet¹⁹ kaip Petras ſawimp dumo- || io, [rupinoios] kas tas Rege-
ghimas || butų, kuri 7regeiſ buwo²⁰, Schitai, || beklaufes Wirai, nuſ
Korneliaus || ſiųſti, namų Simona, ir ſtowedo- || mi pas angą, 18 ſchau-
kes²¹ ir klaufes²². 77Bau || Simonas, 7pawarda²³ Petras ſchicze²⁴ || pa-
dwarę turetų? 19 Bet²⁵ kaip Petras || dumoią ape tą Regeghimą, biloio
|| Dwafe iam, Schitai, Wirai anie ta- || we ieſchką. 20 Bet²⁶ kielkes, nu-
kapk, || ir eik fu ieis, ne abeiodams nieko, || nes eſch iūs ſiuncziau.

GS: ^a Sfk aus n* ^b Sfk für D* ^c Sfk für k* ^d gl. entzückt ^e Sfk für ir b □

KS: 1 Simono 2 Angelui 3 Korneliv 4 Vkiō 5 artinoiosi 6 Wiſchkų 7 ant ſcheſtas hadinas*
Nasalzeichen der GS nicht gestr. 8 + [paimtas] | paimtas 9 nuſſileidentīsi* 10 priſektą [pa-
riſchtą] 11 Paukſchczei 12 kielkesi 13 muſchki 14 O 15 Ach* 16 niekadai 17 alba 17a s. *Anm.*
S. *452 18 ſtaiosi 19 O 20 regeio 21 ſchauke 22 klaufe 23 pawarde 24 Er ſchiczia ... 25.26 O
□ gl. *Siaut. zu Apg 10,14* leui: 11 Deute 14; gl. *Siaut. zu Apg 10,15.16* Math 15 Roma: 14 Tita:
5; gl. *Siaut. zu Apg 10,23* Gene: 19 : 24. □ Bl. 250^r oben re. rot Actor: c. 10. □

BNT(F): Bl. 250^v am re. Rand leichter Textverlust □

21 Tada nukopa Petras Wirumpi, || kurie nug Kornelio iopi šiųsti buwo, || ir biloio. Schitai, ešch ešmi, kurio || iēschkot. Kas¹ ira priefštis, kurio² de- || lei ataijot? 22 O ie biloio. Korne- || lius Szimtinikas, gieras ir Diewo || bijans Wiras, ir gieros Schlawies || tarp wiſsų Szmoniū Szidu³ prifaki- || mą gawo^a nūg ſchwento Anielo⁴, idant || tawe atwadindintų ing ſawo Vki, || ir įodzių nug tawęs klaufitu. 23 Tada || ghis iūs iwadina, dūdams iem<us> padwa- || re.

[Bl. 251^r] Antrą dieną iſcheijo Petras || ſu ieis ir nekurie Brolei iſch Ioppes || eijo ſu iū, 24 bei antrą dieną ataijo ing || Cefarien. O Kornelius lauke iū, || ir ſuwadina ſawa Gentis ir Prietelius. || 25 Ir kaip įeijo Petras, 「priefch pafsieijo⁵ || iam Kornelius, ir puolęs ties kaių || io, meldefi iam^b. 26 Bet⁶ Petras attiefe || ghį, bilodams, Kielkefi⁷, ir eſch Szmo- || gus ešmi. 27 Ir kaip buwo ſu iū ſuſsi- || kalbeies, eijo widun, ir rado ių || daugia, kurie buwa ſuſsieien⁸. 28 Ir || ghis biloia iemus, Szinot 「iog ne ira || paiunkimas, kaip⁹ Szidiſchkas wiras, glauf- || tunſe, angu¹⁰ ataitų Swetimop. Bet¹¹ || Diewas parode newieną Szmagų || pafpalitwą angu¹² necziſtą¹³ wadinti. || 29 Tadelei neſiginiau ataiti¹⁵, wadintas. || Tagi del klaufiu ius, kadelei mane || atwadindinot?

30 Kornelius biloia, Eſch kie- || tures¹⁵ dienas paſtnikawau, ik ſchai || hadinai, ir kaip dewintą hadiną || meldžiaus mano namoſų, ir¹⁶ ſchiſkat, || ataijo Wiras po mana akim 「ſchwie- || įeme 「Rube^{1c}17, 31 bilodams. Korneli, tawa || malda ira iſchklaufita, ir tawo Jal- || [Bl. 251^v] muſſnų atminta ira po akim Diewo. || 32 Siunſkigi nų Ioppen, ir atwadin- || dink wieną Simoną, pawarde Pe- || trą¹⁸, kurſai padwarę tur Namū- || ſu Kaſameko Simono, pas Marias || tas taw, 「kaip atais¹⁹, ſakis. 33 Tada eſch || toiau ſiūcziau tawęſp, ir tu gie || rai dirbai²⁰, iog ataijai. O ſchi || tai mes wiſi ſchicze po akim Die- || wo eſme, klaufiti wiſo, ką taw || Diewas prifake.

34 Bet²¹ Petras atweręs naſrus ſa- || wo biloio. Nų tikrai ſuprantu, ||

GS: ^a Sfk aus ga+ ^b Sfk aus io* ^c Sfk aus r □

KS: ¹ kuri ² kurios ³ Szidiſchku ⁴ Angelo ⁵ uſtekeia ⁶ O ⁷ Kelkefi ⁸ ſuſsiwoke ⁹ neſant buda, iog ¹⁰ arba ¹¹ O ¹² alba ¹³ necziſtv ¹⁴ ataiti ſche ¹⁵ kętures ¹⁶ gestr. ¹⁷ baltu rubu ¹⁸ Petras ¹⁹ ateiens ²⁰ darei ²¹ O □ gl. Siaut. zu Apg 10,26 Accto 14 || apocca. 19 □ Bl. 251^r oben re. rot Actor: c. 10.; unten Mitte Lagenbezeichnung i □

BNT(F): Bl. 251^v am re. Rand leichter Textverlust □

iog Dievas profopos^a ne weifd, 35 bet isch || wifsokių Szmonių, kur-
fai^b io bijose || ir tikrai daro, tas iam pafsimegft

36 Ius gierai¹ įinot ape kafanį || kurį Dievas waikump Įsrael siun-
|| te, ir 1dawe praneschti² pakaių³, per || Jėfų Chrištų (kurfai ant wisa
|| Wiefchpatimi ira) 37 Kurfai per wisa || Szidų įemę nufsidawe, ir
prafside- || io Galileai po Krikfchtįmu^c, kuri Jo- || nas fake, 38 Kaip
Dievas tą patį || Jėfų NaZarenfkąghī^d patepe sch- || wenta Dwafē ir
mace, kurfai || apwaikfchczōio, ir gierai dare, || [Bl. 252^r] ifchgibelbe-
dams, wifsus kurius welinas || buwo apgaleiēs, nefa Dievas buwa || fu
iū. 39 Ir mes efme Liudinikais, wifso, || ką ghis dirba⁴ Szidų įemeie
ir Jeru- || faleie. Tą ie numarina⁵, ir ant med- || žio pakare⁶.

40 Tą patį Dievas prikele treczą || dieną, ir dawe gį pafsiraditis⁷,
41 ne || wifsiems Szmonims, bet mumus, pirm || ant to paskirtiemus
Liudinikamus nūg || Diewo, kurie fu iū walgem ir gieriem, || kada bu-
wo pafsikieleš isch numirufių.

42 Ir ghis mumus prifake fakiti || Szmoniems, ir liuditi, iog ghis ira
|| pafkirtas nūg Diewo Sudžia gi- || wuių ir numirufiuių. 43 Ape schi
|| liudija wifsi Pranaschai, iog per io || Wardą, wifsi kurie ing gį tik,
atlei- || dimą griekų 1gauti tur⁸.

44 Dabar Petruī schus įodžius || bekalbant, uįpūle⁹ schwenta Dwafē
|| ant wifų, kurie to įodžo klaufe. || 45 Ir tikintis isch Appiauftimo,
kurie || fu Petru ataiję buwo, nufsištebeio, || 1lįsiganda1 iog ir ant Pago-
nū¹⁰ dowana schwentos Dwafes ischlieta || tapo. 46 Nefa ie girdeio,
iog anis || fu Lieįuwieis kalbeio, ir Diewą didei garbinoio. || [Bl. 252^v]
Tada atfake Petras, 47 bau gal kas gin- || ti wandenį¹¹, iog schie ne
butų || krikfchtiti, kurie schwentą Dwafę || gawo, kaip ir mes? 48 Ir
prifake¹² || ios krikfchtiti wardana Wiefch- || paties. Tada prafche gį,
idant || per¹³ kiek dienų thę pafsiliktų.

GS: ^a Sfk aus perfonos* ^b Sfk aus kuri* ^c Sfk aus + ^d Sfk aus NaZarenfkągi □

KS: ¹ gerai ² pranescha ³ Pakaių ⁴ weike ⁵ nuįawinna ⁶ pakabinna ⁷ pafsiraditi ⁸ WSt
tur gauti ⁹ atęja ¹⁰ < Pagonių ¹¹ wandenio Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹² liepe ¹³ ben*
□ Pv. bei Apg 10,42 rot Ep. fer: 2. Pentecost. Perikopenbeginn und das Perikopenende in Vs. 48
rot unterstrichen □ Bl. 252^r oben re. rot Actor: c. 10. □

XI.

1 Bet Apalchtalai ir Brolei, kurie || buwo Szidu þemei, girdeio, iog ir || Pagonis prieme Diewo þodį. 2 Ir kaip || Petras ataįo ing Jerufalem, baros fu || iũ thie kurie isch Appipiauftįmo būwo, || 3 bilodami, Tu įeiei Wirump turinczu<m>p || plewē¹, ir walgei fu ieis.

4 Bet² Petras pradeies^a, pafake iem<us> || ailomis, ir biloio, 5 Esch buwau miefte || loppe maldoia, ir buwau attraukts^{b,3}, || ir regeiau Regeghime^c, didį Indą nu- || þengti⁴, kaip didę praftire ʽkietureis || kam-pais⁵, ir nuleistą nũg Dangaus, || ir ataįo ik manęsp. 6 Ing tą weifde || iau, ir paiutau, bei regeiau kie- || turkaias Szweris þemes, ir medi- || nus þwieris, ir kirmius, ir pauk- || schczus⁶ Dangaus. 7 Ir balſą girdeiau || kursai kalbeio man, Kielkes⁷ Petrai, || [Bl. 253^r] muſchk ir walgik. 8 Bet⁸ esch biloiau, || O⁹ ne Wiefchpatie, nefa nieko paspalit- || wo nei necziſto ʽing mano burną ne ineįo¹⁰. || 9 O balſas atſake man antru kartu nug¹¹ || Dangaus, ką Diewas cziftįo, tai tu || ne darik paspalit-wą¹². 10 Bet tatai nufsi- || dawę po tris kartus, ir tapo wis wel || Dangua uſtraukta.

11 Ir ſchitai, toiaus ſtoweio tris Wi- || rai ties namų, kurioſą esch buwau, || ſiũſti isch Ceſarios manęspi. 12 Bet¹³ || Dwafe biloio man, idant fu ieis eicziau, || ne abeiodams. Bet ataįo fu manimi || ſchie ſcheſi Brolei, ir eiom ing namus || ano Wiro. 13 Ir ghis pafake mumus, || iog regeies buwo Anielą¹⁴ ſawo na- || moſų ſtawintį, ʽkursai iam biloies buwo¹⁵, || Siųſk [...] ¹⁶ ing Joppe, ir wadink Simoną, || pawarde Petrą, 14 tas taw þodzius ſakis, || per kurius ischganitas bufi, ir tawo || wiſi Namai. 15 Bet¹⁷ kaip pradeiau || kalbeti, pũle ſchwenta Dwafe ant ių, || kaip ir ant muſų pirmai. 16 Tada atfi- || miniau^d þodžo Wiefchpaties, kaip biloio. || Jonas wandemi krikſchtįo, bet ius || buſite ſchwenta Dwafe krikſchtiti. 17 Jei || nũ Diewas iemus liges Dawanas dawę, ||

GS: ^a Sfk aus pradeio* ^b gl. entzückt ^c Sfk aus + ^d s. Anm. S. *452 □ gl. zu Apg 11,16 Act: 1 □

KS: ¹ plewelę Nasalzeichen der GS nicht gestr. ² O ³ + [paimtas] ⁴ nufſileidentį ⁵ keturų kampu ⁶ Paukſchczus ⁷ Kielkesi ⁸ O ⁹ Ach* ¹⁰ ne walgįau* ¹¹ isch ¹² paspalitwv Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹³ O ¹⁴ Angėlą ¹⁵ ir iam kalbeiuſi ¹⁶ Wirus ¹⁷ O □ Bl. 253^r oben re. rot Actor: c. 11. □

[Bl. 253^v] kaip ir mumus, tikintiemus ing Wiefch- || patį Jefų Chrištų, eſchgi kas buwau¹, || kaip² galecziau^a Diewą ginti?

18 Kaip anis tai girdeio, nutilla || ir garbinoio Diewą bilodomi. Tada || gi Diewas ir Pagonims Gaileghimą || dawe ant Sziwato^{b,3}?

19 Bet⁴ kurie iſchklidę [iſsibarſtę] buwo ʽwarge, kurſai⁵ delei Sczepono || keles⁶, apwaikſhczoio, iki Pheniceos || ir Cyperos ir Antiochios, ʃodį newie- || nam ne kalbedami^c, tiktai ʃidams. || 20 Bet⁷ buwo nekurie iſch ių, Wirai iſch || Cyperos ir Cyrenios, thie ataijo ing || Antiochia, kalbedomi ir Grękump, ir || ſake Euangelią ape Wiefchpatį Jefų. || 21 Bei ranka Wiefchpaties buwo ſu ieis, || ir didis pulkas itikeio, ir prifiwerte || Wiefchpatieſp.

22 ʽBet⁸ ataijo garſas nug ių [thie ʃo- || dei] auſump ſurinkimo Jerufaleie⁹ || Ir anis fiunte Barnaboſchų, idant || ghis eitū ik Antiochios, 23 kurſai, kaip || the ataijo, ir regeio Malone Diewo, || dzauges¹⁰, ir graudena iūs wiſſus, idant || ſtipra ſchirde prieg Wiefchpaties paſi- || liktū, 24 neſa ghis buwa gieras^d Wiras, || [Bl. 254^r] pilnas ſchwentos Dwafes ir wieros¹¹. Ir || tapo didis Pulkas ʃmonių Wiefchpaczui¹² || pridetas. 25 Bet¹³ Barnaboſchus iſcheijo ing || Tarſę. ieſchkotų Saulo. 26 Ir kaip ghį at- || rada, nuwede ghę Antiochian. Ir paſi- || liko prieg Surinkimo wiſſus metus, ir || makinno¹⁴ daugia Szmonių. Iſch to Ma- || kintinei pirmiausei Antiochiai krikſch- || czonimis wadinti buwo.

27 ʽTuſų dienofu¹⁵ ataijo Prarakai || nug Jerufales Antiochian^e. 28 Ir wienas || iſch ių, wardu Agabus, keleſi, ir pra- || neſche per Dwafę didį badą wiſſame || apſkrite¹⁶ ʃemes, kurſai nuſſidawe po || Cieſariaus¹⁷ Claudiofu^{f,18}. 29 Bet¹⁹ iſch Ma- || kintinių kiekwienas ſudumoio^g [luſſi- || rodijo] kaip pagalins, ſiųſti ʽpagalbą || [ialmuſną]²⁰ Brolims²¹, kurie Szidawoia²² || giweno, 30 kaip ir padare. Ir nuſiųte || tatai Wiriauſiump, per ranką Barna- || boſchaus ir Saulo.

GS: ^a *Sfk aus galei* ^b *Sfk für Iſchganimo* ^c *Sfk aus kalbedomi* ^{d>} *gl. from* ^{e>} *Sfk aus Antichian* ^f *Sfk aus K* ^g *Sfk aus nu* □

KS: ¹ bucziau ² iog ³ Sziwatos* ⁴ O ⁵ wargofą, kurie ⁶ kelesi ^{7,8} O ⁹ Ir tapa tatai paſakita Surinkimu Jerufaleie* ¹⁰ dzaugesi ¹¹ tikejmo ¹² Wiefchpati ¹³ O ¹⁴ make ¹⁵ Tuſą dienofu | Tū czefu ¹⁶ apſkritime ¹⁷ Cieſaraus ¹⁸ Klaudiofu ¹⁹ O ²⁰ pagalbą *gestr.* | + ſumętima, lalmoſzna* | + pagalbą ²¹ Brolams ²² Szidawoie □ Bl. 254^r oben re. rot Actor: c. 11. 12. □ BNT(F): Bl. 253^v am re. Rand leichter Textverlust □

XII.

1 Tū cziefu, uſġdeio karalius He- || rodes rankas ant nekurių nūg¹ Surin- || kimo idant iūs mucžitų. 2 Bet² nu- || marino³ Iakubą, Jono broli, kalawiju. || 3 Ir regedams iog tatau Szidams itika, || paſġigeio⁴, bei fugawa [apkala] Petrą || [Bl. 254^v] Ir buwa tada dienas [donų ne raugufū⁵. || 4 Kuri^a kaip fugawo, [ideio għi ing Temni- || cze⁶, ir atrade għi [kieturiems kietur- || nikams⁷ Szelnierū, idant għi apſergetū, ir || dumoio għi po Welikų po akim Szmonių || paſtatiti. 5 Ir buwo Petras uſġ tieſą Tur- || me [Temnicziai] laikams, Bet Surinki- || mas be palio- wimo meldeſi uſġū għi Die- || wą. 6 Ir kaip għi Herodas nareio || paſtatiti [iſchweſti] tą naktį miegoio || Petras tarp dweiu Szelnerų, riſchtas || dweieis lenczugais, bei Sargai uſġu || wartų ſergeio Temniczen.

7 Ir ſchitai, Anielas⁸ Wiefchpaties at- || aijo, ir ſchwieſibe ſġibeio namoſą [Tem- || niczaie] ir iſchtika Petrą ing ſchonus, || ir pabudina għi, bilodams, Kielkes⁹ || umai. Ir retieſei atpūle nug || [io rankū^b. 8 Bei Anielas¹⁰ biloio iam, || apſijūſk^c, ir apſiauk. Ir ghis padare || taip. Ir ghis biloio iam, Apſidarik || ſkraifte [rubū] tawo, ir ſek mane¹¹. 9 Ir || ghis iſcheio, ſekdams^d għi, o ne ſġinoio || kaip¹² iam tatau tikrai^e per Anielą¹³ nuſſi- || [Bl. 255^r] dawė, bet regeios¹⁴ iam, regeti^f Rege- || ghima. 10 O ie eijo per pirmą ir || antrą Sargibą, ir ataijo galleſies || wartump, kurie^g ing Mieftą weda, || thie patis atſiwere, ir iſcheijo, || ir nueijo pa ilgai wieną ulicze, Bei || toiaus atſtoio Anielas¹⁵ nūg io.

11 Ir kaip Petras atſigawo [atſi || kwopeio¹⁶] biloio, Nū ſġinau tikrai, || iog Wiefchpatis ſawo Anielą¹⁷ ſiunte, ir || mane iſchgielbeio iſch rankū Herodo, || ir wiſſa laukimo [argibos^h] Szidū¹⁸ || Szmoniū.

GS: ^a s. Anm. S. *453 ^b Sfk für kaių ^c Sfk aus apſiiūſk* ^d Sfk für ir ſeke ^e Sfk für if ^f Sfk für k ^g Sfk aus kur+ ^h Sfk aus S □ Bei Apg 12,3^b Datumsangabe 21. Aprilis □

KS: ¹ iſch ² Siaut. + ir* ³ nuſġawinna ⁴ + [pradeio] | paſġigeio *gestr.* ⁵ preſkenų ⁶ apkala għi Temniczoie *Nasalzeichen der GS nicht gestr.* ⁷ Siaut. ketweriem<us> Sargamus* ⁸ Angelas ⁹ Kelkes ¹⁰ Angelas ¹¹ eik paſkui mane ¹² iog ¹³ Angelą ¹⁴ regeiosi ¹⁵ Angelas ¹⁶ atſikwoſeio ¹⁷ Angelą ¹⁸ Szidifchku □ *gl. Siaut. zu Apg 12,1 Math 4: 17: 20 et 26; gl. Siaut. zu Apg 12,2 Marci 1: □ Bl. 255^r oben re. rot Actor: c. 12. □*

BNT(F): Bl. 254^v am re. Rand leichter Textverlust □

12 Ir kaip perfimane, ataijo ʿpas ʔ Namus^{a,1} Marios matinos Jono, ʔ kurio pawarde buwo Markus, kur dau- ʔ gia kruwai buwo, melfdamies. 13 Bet kaip ʔ Petras tufkina wartus durių, ischeio Mer- ʔ ga klaufitų, wardu Rode. 14 Ir kaip ghi ʔ Petro balſa paſinna, ne atwere durių² ʔ iſch dſaukſmo, Bet tekina ieijo, ʔ ir pafsake iemus, iog Petras uſu ʔ wartų³ [durių] ſtowelų. 15 O ie biloio ʔ iei, Tu padukai. Bet⁴ ghi ſtiprai ant ʔ to ſtoweio, iog taip butų. Ie atſake ʔ [biloio] ʔ Io Anielas ira⁵. 16 Bet⁶ Petras ʔ wel tufkina. ʔO kaip ie atwere⁷, regeio ghi, ʔ ir nuſigando. 17 Bet⁸ ghis ranka moioio ʔ [Bl. 255^v] idant tiletų. Ir pafake iemus, iog Wiefch- ʔ pats ghi buwo iſch Temnicſzos iſchwedeſ ʔ ir⁹ biloio, Pafsakikit tai Iakubui ir ʔ Brolims. Ir iſcheiens, nuſitrauke¹⁰ ʔ kiton wietan¹¹.

18 ʔBet praaufchus¹², ne maſas bu- ʔ wo rupeſtis tarp Szalnierių, kaip ſu ʔ Petru butų. 19 O¹³ kaip ghi Herodas ʔ iefchkoio ir ne rado, iſchklaufes Sargus ʔ liepe ʔiūs nuweſti¹⁴. Ir nueijo iſch Szi- ʔ dawos ing Cefarią ir giweno the. 20 Ne- ʔ ſa dumoio priefch Tyrą ir Sidoną ka- ʔ rį weſti. Bet ʔiſch wienos dumos ʔ ataijen¹⁵, perkalbeio karaliaus kammar- ʔ niką Blaſtų, ir praſches pakaiaus, ʔ todel, iog ių Szeme tureio penetis ʔ nųg karaliaus ſjemes.

21 Bet ant nurakutos dienos, apſidare ʔ karalius¹⁶ Herodas karaliſchku rubu¹⁷, ʔ pafsifedo ant Kraſses fudo, ʔir padare iump ʔ kalbeſi¹⁸. 22 Bet¹⁹ ſjmones ſchauke, Tatai ʔ Diewo balſas ira, ne Szmogaus. 23 Tų- ʔ iaus muſche²⁰ ghi Anielas²¹ Wiefchpaties ʔ todel, iog tą garbę ne dawe Diewui. ʔ Ir buwo ſuwalgits nug²² kirmelių, ir ʔ iſchdwese.

[Bl. 256^r] 24 Bet ſjodis Diewo dauſinos²³ ir ʔ platinos²⁴. 25 O Barnaboſchus ir Saulus ʔ fugriſa ing Jeruſalem, ir atrade ʔ meſ- ʔ lawą [dawimą. ialmuſſną]²⁵ ie eme ſu ʔ ſawim Jona ʔ ſu pawarde²⁶ Markų²⁷.

GS: ^a *Sfk für uſu wartų* ʔ

KS: 1< namu<m>pi 2 duris f durų 3 Wartų 4 O 5 Tai Io Angelas ira 6 O 7 Ir atwere 8 O 9 Ir 10 + [atſtoia] 11 Wietan 12 O praaufchus | Praaufchus* 13 kada 14 iemus nufuditi ir ios nuweſti* 15 anis ... ataijen 16 *gestr.* 17 Rubu 18 Ir kalbeia iumpi* 19 O 20 iſchtikka | bloſchke 21 Angelas 22 *gestr.* 23 dauklinosi 24 platinosi 25 + [doni] | meſlawą [doni] *gestr.*, + ſu-metimą, ialmuſſną* 26 pawarde 27 Markus | Markuſą *Nasalzeichen der GS nicht gestr.* ʔ Bl. 256^r oben re. rot Actor: c. 13. ʔ

XIII.

1 Bet¹ buwo Surinkime Antio- || chios Prarakai ir Mokitoiei, Barna- || bas, ir Simonas wadinams Niger, || ir Lūcius nūg Cirenū, ir Manahen, || su Herodo ¹Kieturniku [Tetrarcha]² || užaugintas, ir Saulas 2 Bet³ kaip anis || Wiefchpaczui⁴ fluŝija⁵ paŝtnikaudomi, || biloio Schwenta Dwafė, Iŝkirkit^a || man Barnabafchu ir Saulą ant to⁶ || darbo, ant kurio efch iūs pawadinau. || 3 Tada ie paŝtnikawa ir meldefi, ir už || deio rankas ant iū, ir paleido ios. 4 Ir || kaip iŝsiųŝti buwo nūg ŝchwentos Dwafes, || ataijo Seleucion, ir iŝch the nūeijo || wandemi ing Cyprą. 5 Ir ataijė ing || Mieŝtą Salamin, ŝake ŝodį Diewo || ŝzidų iŝkalofū, bet tureio ir Joną || ŝawo Tarnu.

6 Ir kaip anis buwo Werdelis^{b,7} pereiję, || iki Mieŝto Paphos, rado ie ŝzinį ir || [Bl. 256^v] falŝchiwą Praraką, ŝzidą, tas buwo || wadinamas Bar Jehu, 7 tas buwo pas || Sergią Powilą Starafą, ¹iŝchmin- || tingam Wiru⁸, Tas atwadina ŝawęŝ || Barnabofchu ir Saulų, noredams ŝo || dzo Diewo klaufiti. 8 Tada priefchta || rawo iemus Elimas (neŝa taip iŝsi- || guldo io wardas) ir rupinoios⁹ idant || Starafą nug Wieros atkraipitū.

9 Bet¹⁰ Saulus, kurfai taipaieg || ir Powilas wadinomas ira, pilnas ŝchwen- || tos Dwafes, weiŝdeio ing ghī, 10 biloda<m>s || O Waike Welino, pilns kitristos ir || wiŝsokios ŝmirdiŝtos, ir ne prieteliau || wiŝsos teiŝibes, tu ne liauies atkraipiti || tikrus kielius Wiefchpaties. 11 ŝchitai, || ranka Wiefchpaties atait ant tawęs, || ir buŝi ęklas, ir Saules ik czieŝo ne || regefi. Ir toiaus užpūle ghī miglia || ir tamŝibe^c, ir waikŝchczodams iefchkoio || Wadzotoio^d. 12 Kaip Storaŝta regeio kas || the nuŝidawe, itikeio¹¹, ir nuŝiŝtebeio || pamokŝlo Wiefchpaties.

13 Bet¹² kap Powilas ir kurie su || iū buwo nug Papho nuŝzieg- || la-

GS: ^a *Sfk aus fki* ^b *gl. Inŝel* ^c *gl. tunckel* ^d *Sfk aus Wadzoto+* □

KS: 1 O 2 Kieturniku *gestr.* 3 O 4 Wiefchpati 5 befluŝija 6 *gestr.* 7 + [Salas] | + Salawas 8 iŝchmintingu Wiru* 9 rupinoiosi | + procewoioŝi 10 O 11 itikeio ghis 12 O □ *gl. Siaut. zu Apg 13,11 Ioan: 6 □*

BNT(F): Bl. 256^v *am re. Rand leichter Textverlust* □

wo^a, ataijo ʿie Pergeno¹ Szemeio² Pam- || philios. Bet³ Jonas atftoio nug iŭ, ir || [Bl. 257^r] ſugriſa wel ing Jeruſalem. 14 Bet ie pereijo || nug Pergeno⁴, ir ataijo ing Antiochia, ſe- || mea⁵ Pifidias, ir eijo ing Iſkala Sab- || batoia⁶, ir fedafe. 15 Bet⁷ po ſkaitij- || mo Sakono⁸ ir Prarakŭ, ſiunte iumpi || Wiriaufieghi Iſkalos, ʿdudami iemus ſa- || kiti⁹, Mieli Brolei, er narit neko kal- || beti, ir ſjmones graudenti, tada ſakikit.

16 Tada kieleſi Powilas, ir moia || ranka, bilodams, Wirai Jfraelo, ir || ius kurie Diewo bijoties, klaufikit. || 17 Diewas ſchu ſjmoniŭ iſſkire muſu || Tiewus, ir iſchkiele tas ſjmones, kaip || buwo ataiweis ſjemeio Egypto, ir iſch- || tiſſa ranka iſchwede¹⁰ iſch ios, 18 ir ape || kieturis deſchimts metu kenteio ghis¹¹ || iŭ budu puſchczoia¹². 19 Ir iſchpuſtija || ſeptines gimines ſjemeia¹³ Canaan. || Ir iſchdalija pagal burtas anu Szemiŭ. || 20 Potam dawe iemus Sudzas ape tris || ſchimtus ir penkis deſchimts metu, ik || prarako Samuelio.

21 Ir nŭg tŭ praſche ie Karaliaus. || Ir Diewas dawe iemus Saula, ſu- || nu Kis, wiru iſch gimines Benia- || min, per kieturis deſchimts metu. || 22 Ir kaip ta atftate, pakiele ghis ant iŭ || [Bl. 257^v] Dowida ʿing Karaliŭ¹⁴, ape ka ghis || liudija, Radau Dowida ſunu || Ieſe, wiru¹⁵ pagal ſchirdes mano, tas || daris wiſa mano wale.

23 Iſch ſchos gimines Diewas, || kaip ſjadeio, pawaiſe Jeſu, ſjmonims || Iſrael ʿing Iſchgielbetoghi¹⁶. 24 Kaip || tada Jonas ſjmonims Iſrael^b pirm pafake || Kriſchtijma gailejmo¹⁷, pirm ʿne kaip¹⁸ || ghis pradeio. 25 Bet¹⁹ kaip Jonas ſawo || ejma^c pabenge, biloio, Eſch ne ef- || mi tas, ko²⁰ mane tikit. Bet ſchitai, || ghis atait ʿpo manim²¹, kurio ne efmi || wertas, idant ʿio ſjebatu dirſus²² at- || riſchcziau.

26 Ius Wirai, mieli Brolei, ius Wai- || kai gimines Abrahamo, ir kurie iſch || iuſu Diewo bijos²³, Iumus ira ſchis²⁴ || ſjodis^d ſcho Iſchganimo

GS: ^a Sfk für n+{+ ^b in Sfk erg. ^c gl. Lauff ^d Sfk aus ſc* □ gl. zu Apg 13,18 Exod. 14.; gl. zu Apg 13,19 Jof: 13.; gl. zu Apg 13,22 1 reg. 16. □

KS: ¹ Siaut. ing Pergen* ² Szemeia ³ O ⁴ Pergen ⁵ ſjemeie ⁶ Sabbatoie ⁷ O ⁸ Sokano ⁹ ſa-
kidami ¹⁰ iſchwede ies ¹¹ gestr. ¹² puſchczoie ¹³ ſjemeie ¹⁴ Karaliumi Nasalzeichen der GS
nicht gestr.* ¹⁵ Wiru ¹⁶ Iſchgielbetoghiu Nasalzeichen der GS nicht gestr.* ¹⁷ Gailejmo ¹⁸ nei
¹⁹ O ²⁰ kŭ* ²¹ Siaut. po manes ²² czebatus io kiau Nasalzeichen der GS nicht gestr. ²³ bijoties
²⁴ gestr. □ gl. Siaut. zu Apg 13,20 iudic: I.; gl. zu Siaut. Apg 13,21 I reg. 8., I Reg: 20; gl. Siaut.
zu Apg 13,22 ps: 88.; gl. Siaut. zu Apg 13,23 ps: 13: I; gl. Siaut. zu Apg 13,25 Math: 3.; gl. Siaut.
zu Apg 13,26 Math: 20: □ Bl. 257^r oben re. rot Actor: c. 13. □

fiuſtas. 27 Ne- || fa Jerufaleie giwenantis, ir Wiriau- || fieghi ių, kadan-
gi ghie ſcho¹ ne || paſinna, nei balſa² Prarakų (ku- || rie ant wiſų Sab-
bathų ſkaitomi || ira) tą pačią ie ſawo Sudijmu iſch- || pilde. 28 Ir kaczei
ie ne wienos prieſza- || ties ſmerties iamip ne rado, o ta- || [Bl. 258^r]
czau Melde³ Pilatą io uſmuſchti⁴. || 29 Ir wiſ pabenge, kas ʽnūg io⁵
raſchita || ira, eme ghī nūg medzo⁶, ir padeio⁷ || ghī ing Grabą. 30 Bet⁸
Diewas ghī || prikele iſch numiruſių. 31 Ir paſsirode⁹ || per daug dienų,
thiemus, kurie fu || iū iſch Galileos ing Jeruſalem eijen || buwo, kurie
ira io Liudinikais Szmo- || niump.

32 Teipaieg ir mes, apſakom iu- || mus Paſadeghimą, kurfai muſų
Tie- || wump ſtaios ʽnuſsidaweʽ 33 iog Diewas || ta mumus, ſawo Wai-
kamus, iſch- || pilde, to¹⁰, iog Jefum prikiele. || Kaip pirmame pſalme
raſchita ira, || Tu eſi mano Sunus, ſchę dieną || eſch tawe pagimdžau.
34 Bet¹¹ iog || ghis ghī iſch numiruſių prikiele || idant daugieſni ne
ʽʽpagieſtųʽʽ¹² ʽling || grabą ne ſugriſchtųʽʽ¹³ bila ghis teip, || Eſch iumus
Malone, Dowidui paſza- || detą, wiernai laikifiu. 35 Todielei¹⁴ || bila
ghis ir kitoi wietoi. Tu ne per- || leiſi¹⁵, idant tawo Schwentafis page-
|| dimą iſchwiftų. 36 Nefa Dowidas, || kada ghis ſawo czieſu ſluſziens
buwo || walei Diewo, uſmiga, ir buwo ſawo || [Bl. 258^v] Tiewump ʽpa-
detas ʽpagulditasʽ¹⁶ ir iſch- || wida pagedimą. 37 Bet¹⁷ kuri Diewas ||
prikele, tas pagedimo ne regeio.

38 Szinokiteg nų, mieli Brolei, || iog iumus apſakomas ira atleidimas
|| Griekų per Schį, ir nūg to wiſo, || per ką ne galeiot Sakone Moife-
ſchaus || teiſus buti. 39 Bet¹⁸ kurfai ing ſchį tik, || tas ira teiſus.
40 Weiſdekitegi nų, idant || ne butų iumus, kas prarakoſų ſakita || ira.
41 Weiſdekit ius Papeiktoiei, ir || nuſſiſtebekites, ir pawirſket nieku.
Ne- || fa darau darbą iuſu czieſu, kurio || ius ne tikeſit, iei iumus kas
tatai pa- || ſakis.

GS: gl. zu Apg 13,33 ps. 2. (Ps 2,7); gl. zu Apg 13,34 Eſa: 55. (Jes 55,3); gl. zu Apg 13,35 ps: 16.
(Ps 16,10); gl. zu Apg 13,41 Hab: 1. (Hab 1,5) □

KS: ¹ Scho ² balſo ³ Melde ie ⁴ nuſawinti ⁵ ape ghī ⁶ Medzo ⁷ palaidoia* ⁸ O ⁹ ghis paſ-
sirode ¹⁰ tū ¹¹ O ¹² pageſtų ¹³ ing grabą ne ſugriſchtų *gestr.* ¹⁴ Todelei ¹⁵ paleifi | dūfi*
¹⁶ padetas *gestr.* ^{17,18} O □ gl. *Siaut.* zu Apg 13,34 Ebre: 1.; gl. *Siaut.* zu Apg 13,36 1: Reg: 2 □
Bl. 258^r oben re. rot Actor: c. 13. □

BNT(F): Bl. 258^v am re. Rand leichter Textverlust □

42 Bet¹ Szidams isch Iſkalos ischent, || melde Pagonis, idant iemus ʽtarp || Sabbathos² ʽdodį fakitų. 43 Ir kaip Su- || rinkimas Iſkalos perfikire, ſeke Po- || wilą ir Barnaboschų^a daugia Szidų, || ir Diewo bijantis Szidbendrai. Bet || ie ſake iemus, ir gaudeno iūs, idant || paſiliktunſe maloneie Diewo

44 Bet³ ſekanczoie Sabbathoia, || ſuſſieja weikiei wiſſas Mieſtas, Die- || wo ʽdodį klaufitų. 45 Bet⁴ kaip Szidai || [Bl. 259^r] ʽjmones iſchwida, tapo⁵ pilni uʽſwi- || deghimo, ir priſchtarawo tam, kas || nug Powilo kalbama buwo, priſchta- || rawo ir bluſnija. 46 Bet⁶ Powi- || las^b ir Barnaboschus biloia dranſei || girdetina. Iumus pirma tureio || ʽdodis Diewo ſakitas buti. Bet⁷ ka- || dangi ius tą nūg ſawęs atſtumiāt, ir || ne laikoties⁸ patis wertis amʽjinos Szi- || watos, ſchitai, tada nuſſigrieʽem || Pagonump. 47 Neſa taipo mumus Wiſch- || pats priſake. Eſch tawe Pagonims || ʽing Schwieſumą [ʽwawę]⁹ paſtacziau, || idant iſchganimu¹⁰ butumbei, ik galo || Szemes.

48 O kaip tatau Pagonis^c girdeio, || pradʽuga, ir ſchlawinoio ʽdodį Wiſch- || paties, ir itikeio, kiek ių ant amʽji- || nos Sziwatos paſkirti buwo. 49 Bei || Diewo ʽdodis buwo iſchplatinams per || tą wiſſą kampa. 50 Bet¹¹ Szidai ſu- || iudina nobaʽnas ir wiſchlibas moteris¹², || ir Mieſto Wiriaufius, ir pakiele Per- || ſekineghimą ant Powilo ir Barnabo, || ir iſchſtume iūs iſch rubeʽziu ſawo. || 51 O ie ʽʽnukraite¹³ dulkes nug kaių ſawo || ant anu, ir ataijo¹⁴ ing Ikonion¹⁵. 52 Bet¹⁶ Mokintinei || tapo pilni linkſmibes ir ſchwentos Dwafes.

[Bl. 259^v] XIII.

1 ʽBet nuſſidawe¹⁷ Ikonie, iog anis ſuſſi- || eijo, ir ſake Iſkaloi Szidų, ſchitai- || po, || iog dide daugibe Szidų ir Grękų || intikeio. 2 Bet¹⁸ netikin- || tis Szidai ſuiu- || dina ir ikerʽjina duſches Pagonų || priſch Brolius.

GS: ^a Sfk aus Barnaboſų ^b Sfk aus P++ ^c Sfk aus p □ gl. zu Apg 13,47 Eſa: 49. (Jes 49,6); gl. zu Apg 13,51 Mat. 10. □ Bei Apg 14,1 Datumsangabe 22. Aprilis □

KS: 1 O 2 tarp Sabbathv 3,4 O 5 tapo ie 6,7 O 8 + tikties 9 Schwieſumą [ʽwawę]* Nasalzeichen der GS nicht geſtr. 10 Iſchganimu 11 O 12 Materis 13 nukrate* 14 nukrate ... ant anu, ataijo 15 Ikonian 16 O 17 O nuſſidawe | Nuſſidawe* 18 O □ gl. Siaut. zu Apg 13,46 Math 50 41: 1: 5 □ Bl. 259^r oben re. rot Actor: c. 13.; unten Mitte Lagenbezeichnung k □

3 Buwo tada ie thẽ || ilgai, makidomi drãsei Wiefchpatija¹, || kurfai apliudija² ðodi sawo Malones, || ir ʳdawe Szenklus ir ſtebuklus nuſſidũ- || ti ʳdariti³ per ių rankas. 4 Bet⁴ || daugibe Mieſto perſifikire, kiti eį̃o || po Szidu^a, kiti po Apaſ- || chtalũ.

5 Bet⁵ kaip kielies⁶ ſuiudimas Pago- || nũ ir Szidu bei ių Wiriaufiũ, idant || ios apgedintũ ir akmeneis⁷ numetitũ, || 6 anis tatai paiutę pabega ing Mieſtus || ſemes Lykaonios^b, ing Lyſtran ir Der- || ben, ir ʳing aplinkui eſanczas ſemes^c, || 7 ſakidomi thẽ Euangeliã.

8 Ir buwo wiras Lyſtre, tas tureio || ſedeti, neſa tureio neſweikas ʳpiktas⁷ || koias, ir buwo luſchas nũg ſiwato || augiweſ, kurfai dabar niekada ne buwo || waikſchczoiens, 9 tas girdeio Powilã kal- || [Bl. 260^r] banti. Ir pawiſdeieſ ant io, bei ſupraſ- || dams, iog tikeio, kaip galetũ ʳiam buti pa- || gielbeta⁸, 10 biloio ghis didžu balſu, Sta- || kes iſchtiſai⁹ ant tawo koiũ. Ir ghis || paſchokęſ waikſchoio.

11 Bet¹⁰ kaip Szmones regeio, kã || Powilas padaręſ¹¹ buwo, pakiele ghie || balſã sawo bilodomi Lakaoniſchku || lieſuwiu, Deiweſ Szmonims ligus || tapo, ir muſump nuſenge. 12 Ir pramine || Barnaboſchũ Iupiter¹² bei^d Powilã Merku- || rius, kadangi ghis buwo wadu ſodzio. || 13 Bet¹³ kaplonas Iupitero, kurfai uſu || Mieſto buwo atgabeno Iauczius ir || Wainikus wartump¹⁴, noredams affiera- || woti, ſu Szmonims.

14 O kaip tatai Apaſchtalai Barna- || boſchus ir Powilas iſchgirda, ſudraſke || ie sawo Rubus, ir ſchoka ing ſzmones, || ſchauke 15 ʳir biloio¹⁵, Ius Wirai, kã darot || ſchicze? Ir mes taipaieg eſme ſmer- || telni Szmones, kaip ir ius, ir ſakom || iumus Euangeliã, idant ius priſiwer- || ſtumbit, nũg ſchũ falſchiwũ ʳne tikruiu⁷ || Diewop giwop, kurfai padare¹⁶ Dangu || ir Szemę, ir Marias, ir wiſ kas tũſu ira. || 16 Kurfai pirmais cziefais dawe wiſsus || [Bl. 260^v] Pagonus waikſchczoti sawo pacziũ kieleis. || 17 Kaczei ir patſai ſawe^e apliudijęſ || ne palika, muſus daugia giero dare, || ir iſch Dangaus Litũ ir waifingã czie- || ſã da-

GS: ^a *Sfk für* Apaſchtalu, kiti* ^b *Sfk aus* Lycaonios* ^c *gl. in die gegend vmbher* ^d *Sfk aus* ir ^e *Sfk für* ape* □

KS: ¹ Wiefchpatije ² + paſtiſprina ³ dare Szenklus ir ſtebuklus* ⁴ O ⁵ O ⁶ kieliesi ⁷ akmenimis ⁸ ghi iſchgiditi ⁹ iſchtiſas ¹⁰ O ¹¹ < dares ¹² Iupiteras ¹³ O ¹⁴ Wartump ¹⁵ bilodami ¹⁶ < dare □ *gl. Siaut. zu Apg 14,3 Mar: 16: □ Bl. 260^r oben re. rot Actor: c. 14. □*

wę, muŝu ŝchirdzius¹ iŝchpildida<m>s || penukŝchlu ir linkŝmibe. 18 Ir kaip ta- || tai ŝake, wos newos nutilde Ŝzmones, || kaip² iemus ne affierawoio.

19 Bet³ ataijo the Ŝzidai iŝch Anti- || ochios ir Ikonios, ir perkalbeio Ŝzmones, || ir akmeneis⁴ numeczioio⁵ Powilą, ir || iŝchwilka ghī iŝch Mieŝto, tardomi, [†]kaip || butū iŝchdwielfes^{a,6}. 20 Bet kaip ghī Mo- || kintinei apŝtoio, kieleŝ ghis, ir eiyo ing || Mieŝtą. Ir antra dieną iŝcheio || fu^b Barnaboŝchumi ing Derben, 21 ir || ŝake tam pacziam Mieŝtui Euange- || lią, ir pamokino ių daugia. Ir nue- || io wel ing Lyŝtram ir Ikonian [...]^c, || 22 ir gaudina iūs, idant wieroia paŝsilik- || tū, ir, iog per daugia Wargu || turrim [†]ing karaliŝtę Diewo eiti⁷. || 23 Ir paŝtate iemus Surinkimofu Wi- || refnīus, meldeŝi ir paŝtnikawo, ir || paliecewoio iūs Wiefchpaczui⁸, ing || kurī ie itikeio.

[Bl. 261^r] 24 Ir eiyo per Piŝidian, ir atejo || ing Pamphilian, 25 bei ŝake ŝodī Perge, || ir nueio ing Attalią, 26 ir iŝch tē nuŝieg- || lawo ing Antiochian, iŝch kur ghie || paŝkirti buwo per malonę Diewo || ant to darbo, kurī ie buwo iŝchtaife. || 27 Bet⁹ kaip the parejo, ŝuwadina ie || Surinkima, ir paŝake, kiek Diewas || ŝu ieis padaręŝ [iŝchtaifeŝ] buwo, || ir kaip ghis^d Pagonims wartus wieros || atwere¹⁰. 28 Bet¹¹ ie [†]buwo [giweno]¹² || the [†]ne trumpu cziefu¹³ ŝu Mokintineis.

XV.

1 Ir ataijē nekurie iŝch Ŝzidawos, || mokinna¹⁴ Brolius, lei ne [†]dūŝities ap- || piauftiti¹⁵, pagal budą Moifeŝchaus, tada¹⁶ || ne galit¹⁷ iŝchganiti buti. 2 Bet¹⁷ kaip kieleŝ || maiŝchtas, ir Powilas ŝu Barnabo || ŝchumi ne maŝą ŝu ieis barnī tureio, || nudumoio¹⁹, idant Powilas ir Barnabo || ŝchus, ir nekurie kiti iŝch ių, eitų ing || Jeruŝalem, Apaŝchtalump ir

GS: ^a *Sfk aus n* ^b *Sfk für iŝch** ^c *L. vnd Antiochian* ^d *Sfk aus + ¶ Bei Apg 15,1 Datumsangabe 27. April[is] ¶*

KS: ¹ ŝchirdis ² iog ³ O ⁴ akmenimis ⁵ numetija* ⁶ ghī iŝchdwielfuŝi ⁷ ing ... iēiti ⁸ Wiefchpati ⁹ O ¹⁰ < atwerens buwa ¹¹ O ¹² giweno *gestr.** ¹³ ne maŝą walandą ¹⁴ moke ¹⁵ buŝite appiauftiti* ¹⁶ *gestr.* ¹⁷ galeŝit ¹⁸ O ¹⁹ nudumoio ie ¶ Bl. 261^r *oben re. rot Actor: c. 14. 15. ¶*

Wiriaufiump, || delei to Klaufimo. 3 Ir ie tapo nūg || Surinkimo pali-
deti, ir eiĵo per Phe- || nicen ir Samarią, pafakidomi¹ prifi- || wertimą
Pagonū, ir padare didį džaukf- || mą wiſsiemus Brolimus. 4 Bet² kaip
|| [Bl. 261^v] ataiĵo ing Jeruſalem, buwo ie priĵmti || nug³ Surinkimo, ir
nug⁴ Apafchtalų, ir || nug⁵ Wiriaufiuiū. Ir apfakie⁶ kiek || Diewas ſu
ieis daręs buwo.

5 Tada kielies⁷ niekurie iſch ſek- || tos Pharifeuſchų, kurie intikeio,
bilo- || dami. Priwalu ira [Tur] iūs ap- || piauftiti ir iſakiti, idant laikitū
So- || kaną Moſeſchaus. 6 Bet⁸ Apafchtalai || ir Wiriaufieghi ſuſieĵo,
idant ʽperſima- || nitų delei tho Kalbefio.⁹

7 Bet¹⁰ kaip iau ilgai buwo befiba- || rą^{a,11}, kielies¹² Petras, ir biloio
iemus¹³. || Wirai, mieli Brolei, Szinot, iog || Diewas ſenei pirm tho czie-
fo iſch || muſų iſkire, idant per mano burną, || Pagonis ſodį Euangelios
girdetų ir || tiketū. 8 Bei Diewas Tireias ſchirdžū || liudĵa ant iū, ir
dawe iemus ſchwen- || tą Dwaſę kaip ir mumus, 9 ne dari- || dams ne
wieno perſkirimo tarp mu- || ſū ir iū, ir apcziftĵa iū Schirdis^b || per
Wierą.

10 Ką tadangi gundinat Diewą, || uſdeghimu Iungo ant Mokintinių
|| kaklo, kurio nei muſų Tiewai nei || [Bl. 262^r] mes galeiom kielti¹⁴?
11 Bet tikim per || malonę Wiefchpaties Jeſaus Chriſtaus, || iſchganitais
buti, kaip ir ie.

12 Tadda nutila¹⁵ wiſſas Pulkas, || ir klaufe Powilo ir Barnaboſchaus,
|| ſakanczius^c, kakis didzius Szenklus || ir Stebuklus Diewas per ius
pada- || ręs buwo tarp Pagonū.

13 Potam kaip buwo nutilditi, || atſake Iakubas, bilodams, Wirai,
mieli || Brolei, klaufikit manęs, 14 Simonas || paſake, kaip Diewas pir-
miauſei pa- || ieſchkoio, ir prieme Szmones iſch Pa- || gonų ʽprieg ſawo
Wardo¹⁶. 15 Bei ſcham || pritar^d Prarakų kalbefe, kaip ra- || ſchita ira.
16 Eſch potam ſugriſchĵiu, || ir ſubudawoſiū ʽſchetra [palagą]¹⁷ || Do-
wido, kurfai ſugruio^e, ir io ſkile¹⁸ || wel ſubudawoſiu, ir ghĵ attieſiu. ||

GS: ^a Sfk aus bar ^b Sfk aus ſchirdis ^c s. Anm. S. *456 ^d Sfk aus pritaria ^e s. Anm. S. *456 □ gl.
zu Apg 15,8 Act. 10.; gl. zu Apg 15,16 Amos. 9. (Am 9,11.12) □

KS: 1< ſakidomi 2 Ir 3^{4.5} gestr. 6 ie apfakie 7 kieliesi 8 O 9 iſchmanitų ape tą kalbefi 10 O
11 diſputawoie 12 kieliesi 13 gestr. 14 neſchti 15 nutilla 16 ſawo Wardop 17 palagą gestr.*
18 ſkiles Nasalzeichen der GS nicht gestr. □ Bl. 262^r oben re. rot Actor: c. 15. □

17 Idant, kas be liko Szmoniu, Wiefch- || paties klaufstuſe. Taipaieg ir wiſi Pago- || nis, ant kurų mano Wardas wadin- || tas¹ ira, bila Wiefchpats, kurfai ſchi- || tai wiſ daro. 18 Diewui wiſi dar- || bai ſjnomi ira^a nug pradzo ſwieto.

19 Todiel ſudiju eſch, || [Bl. 262^v] idant thiemus, kurie iſch Pagonų Die- || wop priſigreſia, nepakaius ne butų || daritas, 20 bet ^rteſtow iemus raſchita || [te raſcho iemus]² Idant anis ſaugo- || tunſe nug biau-ribes^b Balwonų, ir || nųg Kiekiſchites, ir nug Vſtroſch- || kuſio, ir nug Krauio. 21 Nefa Moſe- || ſchus tur nųg ^rilgu [ſenu] czieſu³ || wiſſoſu Mieſtoſų, kurie ghi ſako, || ir ant wiſų Sabbathų Iſkalofų || ſkaitomas⁴ ira.

22 Ir regeios giera Apaſchtalams || ir Wiriaufiems ir wiſſam Surinki- || mūi, idant iſch ſawęs Wirus iſkirtų, || ir ſiuſtų iūs ing Antiochian, ſu Po- || wilų ir Barnaboſchumi, Iudoſchų || ſu pawardze Barſabas, ir Silą, || kurie wirai Mokintoieis buwo tarp || Brolių. 23 Ir ie dawe raſchtą ing ių || ranką, ſchitaipo.

Mes, Apaſchtalai ir Wiriau- || ſieghi⁵ ir Brolei, gieidžam ^rſweika- || tos [iſchganima]^c Brolims iſch || Pagonų, kurie Antiochiai⁶ ir Syri- || oi ir Ciliciai ira. 24 Kadangi gir- || deiom, nug^{d,7} nekurie iſch muſiſchkių || [Bl. 263^r] iſcheijo, ir ius makindomi apmiſcha, || bei iuſų Duſchas pergadino, ^rbilodomi. || [priſakidami]⁸ ius appiaultiti, ir Sako- || ną laikiti, kuriemus mes nieko ne iſa- || kiem. 25 Giera regeios mumus wiſsiems || iſchwieno ſuſſirinkuſiems, Wirus iſch- || rinkti ir iuſump ſiuſti, ſu muſų wiſų || mieliauſeis Barnaboſchumi ir Powilu^e, || 26 kurie Szmones ſawo Duſches padeio⁹ || uſžu wardą^f muſų Wiefchpaties || Jeſaus Chriſtaus. 27 Siuntiem tada Iudo- || ſchų ir Silą, kurie tatai taipaieg || ir ſjodeis apſakis.

28 Nefa patinka ſchwentai Dwa- || ſei ir mumus, iumus ne wienos kitos || ſunkibes ^rne uſſgulditi¹⁰, tiktai ſchus || reikingus¹¹ daiktus. 29 Idant ſaugotumbi- || tes nųg Balwonų affieros, ir nųg Krauio, || ir

GS: ^a Sfk für +++ ^b Sfk aus ne* ^c s. Anm. S. *456 ^d ÜF* ^e Sfk aus Powil+ ^f Sfk für mane □

KS: ¹ + [ſjadintas] ² teſtow iemus raſchita *gestr.* ³ ilgu *gestr.* ⁴ ſkaitamas ⁵ Wųriaufieghi ⁶ Antiochioi ⁷ iog* ⁸ bilodomi *gestr.* ⁹ pagulde ¹⁰ ne uſſkrauti ¹¹ reikalingus □ Bl. 263^r oben re. rot Actor: c. 15. □

nug Vſtroſchkufio, ir nūg Kiek- || ſchiftes¹. Nug kurių, iei ius nuſſi- || ſaugoſite^a, tikrai darot. Su || Diewu.^b

30 Kaip ſchie atprowiti buwo, || ataįo ie ing Antiochia, ir ſuwadinę || pulką, atrode iemus Gromatą. 31 Kaip || anis ta paſkaite, džaugeſi² palinkſmi- || noghimo. 32 Bet³ Iudoſchus ir Silas || [Bl. 263^v] kurie tai- paieg Prarakais buwo, graude- || no Brolius daugia ſodžeis, ſtiprinda- || mi iūs. 33 Ir kaip walandą palukeię bu- || wo, nug Brolių pakaiuię «atleifti [at- || prowiti]⁴ buwo Apaſchtalump. 34 Bet pa- || tika Silui, idant the paſſiliktų. 35 O || Powilas ir Barnaboſchus giweno || Antiochioi, mokidami ir ſakidomi ſo- || di Wiefchpaties, ſu daugia kitais.

36 Bet⁵ po nekurių dienų, biloio || Powilas Bernaboſchop, ſugrimſch- kim^c, || ir paweiſdekime⁶ ſawo Brolius, pra wif- || ſus Mieſtus, kurioſą Wiefchpaties ſodi || apſakem, kaip anis elges⁷. 37 Bet⁸ Barna- || boſchius «dawe paroda⁹, idant ſu ſawim || imtų Joną, pawardže Markus. 38 Bet || Powilas ne tikra eſſant [buti] tare, || takį ſu ſawimi imti, kurſai nug ių || atſtoio Pamphilioi, ir ne buwo ſu ieis || eię ſchop Darbop. 39 Ir «fukirſcha || anis¹⁰ taipo, iog, nūg kits kito atſtoio, || Ir Barnaboſchus priemę Markų, || nuſieglawo¹¹ ing Cyprą. 40 O Powilas || ſkirens ſaw Silą, nueįo, malonei || Diewo palecewotas, nug Brolių. 41 Bet || eię per Syrią ir Cilicią, paſtiprin- || dams Surinkimus.

[Bl. 264^r] XVI.

1 O ghis ataįo ing Derbę ir Lyſtrą, || Ir ſchitai, buwo the Mokintinis, wardu || Timotheuſchas, ſunus Szidaukos¹² materiſch- || kes, tas^d itikeio, bet iſch Grękiſchko || Tiewo. 2 Tas tureio gierą ſchlowę || tarp Brolių, Lyſtroi ir Ikonioi. 3 Schi- || tą noreio Powilas idant ſu ſawim eitų, || ir emę appiaufte ghį Szidų delei kurie || the būwo, Neſa wiſſi ſjinoio, iog Tie- || was io Grękas buwo.

GS: ^a *Sfk für nuſſigaūs* ^b *folgende Halbklammer gestr., s. BNT(F)* ^c *l. ſugrimſchkim* ^d *ÜF, vgl. L. eines Jüdiſchen weibes ſon die war gleubig* □

KS: ¹ *Kekſchiftes* ² *džaugeſi +++ ++ | džaugeſi anis iſch to* ³ *O* ⁴ *atleifti gestr.* ⁵ *O* ⁶ *weiſdekime | apſwalgikime* ⁷ *elgesi* ⁸ *O* ⁹ *rodia* ¹⁰ *pakirſcha* ¹¹ *nueija* ¹² *Szidiſchkos* 13 □ Bl. 264^r oben re. rot Actor: c. 16. □

4 Bet¹ eidomi per Miestus, ʽpa- ʽ dawē [priʽake]² iemus laikiti Įsta-
tima, ʽ [kurʽai nug Apaschtalų ir Wiriaufių ʽ Jerusaleie infakitas bu-
wo³. 5 Tada Su- ʽ rinkimai wieroia pastiprinti ūtoios^a, ʽ ir ūkaitlius ių
kiek dienos daukūūioūe^b.

6 Bet⁴ kaip eijo per Phrij- ʽ ghią ir ʽjeme Galacias⁵. ʽtapa iemus ʽ
drauūta nūg ūchwentos Dwafes⁶ kal- ʽ beti Szodį Afiai⁷. 7 Ir kaip atijo
ʽ pas Myfią, megina⁸ per Bithynią ʽ eiti, bet Dwafē iemus to ne pa-
wiele⁹. ʽ 8 Bet praeię Myfią, ataijo ing Troiada. ʽ 9 Ir Powilu paūsi-
rode Regeghimas ʽ naktija¹⁰, tai buwo Wiras iūch Macedo- ʽ nios, tas^c
ūtoweio, melūdams ghi, ir bilodams^d. ʽ [Bl. 264^v] Ataik ing Macedonia, ʽ
ir gielbek mus. ʽ 10 Bet¹¹ kaip tą Regeghimą regeio, toiaus ʽ dumoio
eiti ing Macedonia, tikrai ʽ [ūjinodomi] iog mus Wiefchpats tē paw-
dina¹², idant iemus Euangelią fa- ʽ kitumbim.

11 Tada nuūjiegławom nūg Tro- ʽ iados ir tieūiam¹³ nueijom ing Sa-
ʽ mothracią. Antrą dieną ing Neapo- ʽ lį, 12 ir iūch tē ing Philippis,
kurūai ʽ ira Wiriaufis mieūtas Szemes Macedo- ʽ nios, ir walnas Mieūtas.
Bet iūchbu- ʽ wom¹⁴ tame Mieūte per kiek dienu. ʽ 13 Dienomis Sab-
bathų iūcheiom iūch Mieū- ʽ to, pas wandeni, kur maldos buwo ʽ da-
ramos, ir paūsifedę, kalbeiom Mote- ʽ riūchkiump, kurios ūūūsieijo.

14 Bet¹⁵ Moteriūchke Diēwo biųantis, ʽ wardu Lydia, kramnike¹⁶ Pur-
puro, ʽ iūch Mieūto Thyatiru, klaufe, kurei ʽ Wiefchpats ūchirdį atwere,
kaip iūfida- ʽ boios, kas nug Powilo ūakama buwo^e. ʽ 15 Bet kaip ana
ir ios namai buwo ʽ krikūūtita¹⁷, graudeno ghi mus, bilo- ʽ dama, iei¹⁸
ius mane taret, tikinczen ʽ ing Wiefchpatį, tada ateiket ing mano ʽ Vki,
ir bukit tē. Ir priwerte mus.

[Bl. 265^r] 16 ʽBet priūsigadija, kaip eiom¹⁹ ant mal- ʽ dos, ūtika mus
Merga, turinti dwafę Szī- ʽ naughimo, ir neūche²⁰ Wiefchpatims ūawo
ʽ daugia naudų Szinaughimu. 17 Ta eijo ʽ wiūsur paūkui Powilą ir
mus, ūchauke ʽ bilodama, Schitie Szmones ira tar- ʽ nai Diēwo Aukūū-
cziaufioio, kurie iumus ʽ kielį²¹ iūchganimo apūaka. 18 Tai ghi^f ʽ dare

GS: ^a *Sfk für ūtoio* ^b *Sfk aus daukūn+* ^c *Sfk aus i++* ^d *Sfk für ūtawedams* ^e *Sfk aus ir* ^f *Sfk aus ghi* □

KS: ¹ Ir ² padawē *gestr.* ³ Apaschtalų ... infakitą ⁴ O ⁵ Galacios ⁶ uūdraude iemus ūchwenta
Dwafē ⁷ Afioi ⁸ megina anis ⁹ pawele ¹⁰ naktije ¹¹ O ¹² < wadina ¹³ tieūiom ¹⁴ buwom
¹⁵ O ¹⁶ Kromnike ¹⁷ krikūūtiti ¹⁸ Iei ¹⁹ O gadiafi, mumus beent ²⁰ pelne ²¹ keli □ Bl.
265^r oben re. rot Actor: c. 16. (*Sfk für* 25) □

per daugia dienų. Bet ¹to ne || kenczens¹, apšigriŝa, ir biloio Dwafei. || Ešch taw priŝakau wardan Jefaus || Chrištaus, idant iŝch ios iŝcheitumbei. || [atŝtatumbel]. Ir ghi iŝcheia [atŝtoio] toie hadinoia².

19 Bet³ regedomi Wiefŝchpatis ios, || iog atŝtoio⁴ nodieia naudos iū, emę⁵ || Powilą ir Silą, wilka⁶ ios ant || Vliczos [Turgaus] kunigūmp^a, 20 ir nu- || wede iūs Wiriaufiump^{6a}, bilodami. || thie Szmones muŝu Mieŝtą maiŝcho, || bei^b ira Szidai, 21 ir apŝaka budą, kurio || nedera mumus prijmti, nei dariti, || kadangi Rimianis efme. 22 Ir ŝmones || ŝuiuda priefch iūs, ir Wiriaufieghi || dawe⁷ iū drapanas⁸ nupleŝchiti, ir ¹dawe || iūs nuplakti⁹. 23 Ir ¹kaip iūs gierai nu- || plakę buwo¹⁰, imete^c iūs¹¹ ing Tamniczę^{d,12}. || ir priŝake Temniczenikui, idant anūs¹³ || [Bl. 265^v] gierai¹⁴ paŝergetų. 24 Taŝsai priemę¹⁵ takio || priŝakimo, imete iūs ing widutinę || [giliaufe] temnicze, ir įdeio koias iū || ing ŝchiekŝchtą¹⁶.

25 Bet¹⁷ kaip ant ¹pulŝe nakties¹⁸ melde- || ŝi Powilas ir Silas, ir garbinoio || Diewą, ir girdeio ios Kallinei. || 26 Bet¹⁹ umai rados²⁰ didis Szemes drebe- || įmas, ŝchitaipo, iog ir fundamentai || Temniczos parkruteio. Ir toiaus wiŝsi || wartai buwo atwertu ir wiŝų riŝchei || iŝŝiriŝcho^e. 27 Bet²¹ kaip Temnicze- || niks iŝch miego pakrida, ir iŝchwido || wartus Turmo atwertus^f, iŝchtrauke kar- || dą, ir nareios²² pats nudurti, nefa tikeios, || iog Kallinei buwo pabegę. 28 Bet²³ Po- || wilas didzu balŝu ŝchauke, bilodams, || Nieko pikto neŝŝidarik, nefa mes wiŝsi || tebeefmi ŝchicze^g.

29 Bet²⁴ ghis praŝchęs Szwakę, iŝcho- || ka, ir pradeio^h drebeti, ir || pūle thies koių Powilo ir Silo. 30 Ir || iŝchwedens iūs lauką²⁵, biloio. Mielu || Ponaiⁱ, ką darifu, idant iŝchganitas || bucziau? 31 Je biloio, Tikiek ing || Wiefŝchpatį Jefū, tada tu ŝu namais || [Bl. 266^r] tawo buŝit iŝchganiti. 32 Ir ŝake iam || įjodį Wiefŝchpaties, ir wiŝsiemus, kurie ||

GS: ^a gl. ∴ ing wietą fudo* ^b Sfk aus ir ^c > Sfk aus ing ^d Sfk aus + ^e Sfk für liūf+* ^f > Sfk aus atwir* ^g Sfk aus ++ ^h Sfk für drebeio ⁱ Sfk aus + □

KS: ¹ ghis to ne kenteds ÜF, vgl. L. Paulo aber hat das wehe ² hadinoie ³ O ⁴ prapūle ⁵ emę ie ⁶ trauke ^{6a} s. Anm. S. *457 ⁷ liepe ⁸ Drapanas | Ruba ⁹ ius nuplakdina | WSt nuplakdina iūs ¹⁰ ius didei iŝchplakę ¹¹ gestr. ¹² Temniczę ¹³ ios ¹⁴ gerai ¹⁵ apŝiemę *Korrekturfehler*, l. apŝiemę* ¹⁶ Schiekŝchtą ¹⁷ O ¹⁸ Pulŝe nakties* ¹⁹ O ²⁰ radosi ²¹ Bey ²² nareiosi ^{23,24} O ²⁵ lauką ²⁶ Namūŝu ²⁷ ŝawęŝp □ Bl. 266^r oben re. rot Actor: c. 16. □

buwo namũsũ²⁶ io. **33** Ir ghis eme ios || ʔrieg sawes²⁷, tą paczą hadiną nakties, || ir numałgoio iũ^a ʔranas [piłchas]¹ || Ir ghis ʔdawes krikłch-titi², ir io wilsa ʔjei- || miną³ toiaus. **34** Ir nuwede iũs ing sawo || Namus, ir padeio⁴ iemus Stalą, ir || džauges fu wilsais sawo Namais, iog || ʔtikeio Diewui.

35 Ir ʔkaip praaufcho⁵, fiunte HETmanai || padwaiłkus, bilodami, Paleiłk tas Szmo- || nes. **36** O Turminikas pałake tus ʔodžius || Powilui. HETmonai atfiunte, idant liũfi || butumbit. Iłcheikitegi^b, ir atłtakit || pakaiuię. **37** Bet⁶ Powilas biloia iemus, || Anis mus be tiefos ir pro-wos regimai || iłchplake, kaczei Rimianis efme, ir || ʔmete ing Turmą, o nų turetų mus || ʔlaptomis iłchłtumti? Ne teipo, || bet te atait patis, ir te iłchwed mus. || **38** Padwaiłkai pałake łchus ʔodžius || Etmonais⁷. Ir anis nułsigando, girde- || domi, iog Rimianis ʔira [butų]⁸. **39** Ir || ateię graudeno ios, ir łchwede ios. || ir melde ios, idant iłcheitų iłch Miełto. || [Bl. 266^v] **40** Tada anis iłcheio iłch Turmo, ir eįo || Lydiųosp. Ir iłchwidę Brolius, palinkł- || mina iũs, ir iłcheįo.

XVII.

1 Bet⁹ kaip perkeliawa Amphipolį ir || Appolonią, ataįo ie ing Thef-salonichą, || the buwa Iłkala ʔidų. **2** Ir Powilas pa- || gal paiunkima sawo, ieįa iumpi, ir kal- || beia fu ieis per tris Sabbathas iłch || Rałchto, **3** atwerdams iemus, ir parodid<a>ms || [iłchrodidams] iog Chriřtus tureio kenteti, || ir priłfikielti iłch numiruřų, Ir, Iog || tas Jęsus, kurį ełch (biloio ghis) iumus || pranęchu, ira Chriřtus. **4** Ir nekurie || iłch ių itikeio, ir ʔlaikies pas Powilą ir || Silą¹⁰. Ir nobažnuių Grękų dide || daugibe, łchitaipo ir wiriauių Mo- || terų ne małę^c.

5 Bet¹¹ Szidai ʔkurie ne itikeio^d, peike, || ir priemę nekurius piktus Wirus fmir- || dus, padare Pulką, ir prikele maiłchtą || Miefe, ir nueio

GS: ^a *Sfk für iemus** ^b *Sfk für Ne* ^c *Sfk für małcha** ^d *gl. halłstarrig** □ *Bei Apg 17,1 Datumsangabe 28. Aprilis* □

KS: ¹ *piłchas gestr.* ² *apłikrikłchtią* ³ *łcheimina* ⁴ *pakloia* ⁵ *praaufch<us>* ⁶ *O* ⁷ *Heftma-nams* ⁸ *ira gestr.* ⁹ *O* ¹⁰ *giwena fu Powilu ir Sila* ¹¹ *O* □

BNT(F): *Bl. 266^v am re. Rand leichter Textverlust* □

namump Jafona, ir iefsch- || koia iūs westi ing pafpalitas f̃mones ||
 6 ¹ Bet kaip iūs ne rade¹, nuwilka² ie Jafon- || nā ir nekurius Brolius Wi-
 riaufiump || Miesto, fchaukdami. Schitie, kurie || wiśā Apfkritinī f̃emes
 fumaifcho, at- || [Bl. 267^r] aijo ir muřump, 7 thiemus dūřt padwa- || re
 Iafonas. Ir thie wiśi daro priefch || Ciecaraus priefakimā, bilodomi, kits
 || ira karalius, Iefus. 8 ¹ Bet ie³ fuiudina⁴ || Szmones ir Wiriaufius Mief-
 to, tatai || girdinczius. 9 Ir kaip nūg Iafono || ir nūg kitų atfakima ga-
 wo, palei- || da iūs

10 Bet⁵ Brolei toiaus naktį iŃch- || leido, Powilā ir Silā ing Berrhoā,
 || Ir kaip nueijo thę, ieijo ie Ifkalā || f̃idū, 11 nefa thie buwo didzaufios
 gi- || mines iŃch ThesŃsalonicenŃų. Thie pri- || eme f̃odį tikrai mielai, ir
 tirefi kiek || dienos rafchte⁶, bau tatai⁷ taip butų. 12 In- || tikeio tada
 daugia iŃch iū, ir ¹ Grę- || kiŃchkos wiefchlibos Moters⁸, ir Wirų || ne
 mařa.

13 ¹ Bet kaip Szidai iŃch ThesŃsaloniko || iŃchtire⁹, iog ir Berrhoai f̃odis
 Die- || wo nug Powilo apfakoms butū, at- || aijo ie, bei¹⁰ ir thę fuiudina
 Szmones. || 14 Bet¹¹ Brolei Powilā toiaus iŃchleido, || idant eitų iki Ma-
 rių, bet¹² Silas || ir TimotheuŃchas pafsilikos thę. 15 Bet || kurie Powilā
 palideio, nuwede g̃hī || iki Athenų, ir gawę priefakimā || Silop ir Timo-
 theuŃchop, idant iu weikiaus || iop ateitų, nueijo.

[Bl. 267^v] 16 Bet¹³ kaip Powilas ių AthenoŃų || lauke¹⁴, papika io
 Dwafia iamųp, ka- || da regeio tą Mieřtā taipo Balwo- || nams padūta.
 17 Bei ghifŃsai uřu tie- || Ńos kalbeio Szidams ir Diewobųjan- || tiemus
 Ifkaloia¹⁵, ir¹⁶ ant Turgaus || taipoieg kořnā dienā thiemus, ku- || rie
 fufŃsiejo. 18 Bet nekurie iŃch || Epikureū ir Stoikų¹⁷ Philosophų, || ¹ ram-
 Ńties Ńu iū [kaulios]^a. O neku- || rie biloio, kā Ńchis Ballamuts^b nor ||
 Ńakiti? O kiti, regifi, kaip kada || naretų nauius Diewus apfakiti, || nefa
 ghis buwo Euangeliā ape Jefų, || ir ape Prielimā iemus apfakęs.

19 Bet¹⁸ ie emę ¹ nuwede g̃hī^c || ant Wietos^d fudo, ir biloio, Er galim
 || iŃchtirti, kokŃai tatai ira nauias Pa- || mokŃlas, kuri tu mokai¹⁹? 20 Ne-

GS: ^a gl. 3anck<en> ^b gl. Lotterbub ^c Sfk der WSt g̃hī nuwede ^d Sfk aus Ńu* □

KS: ¹ O iūs nerade ² wede ³ Ie ⁴ fuiudina teipaieg ⁵ O ⁶ Rafchte ⁷ gestr. ⁸ <GrękiŃchku
 wiefchlibų Moteru ⁹ O Szidai ... iŃchtire ¹⁰ gestr.* ¹¹ O ¹² o ¹³ Ir ¹⁴ laukie ¹⁵ Ifkaloie ¹⁶ Ir
¹⁷ Sztoikų ¹⁸ O ¹⁹ Ńakai? □ Bl. 267^r oben re. rot Actor: c. 17.; unten Mitte Lagenbezeichnung I □
 BNT(F): Bl. 267^v am re. Rand leichter Textverlust □

la tu || nęko nauio atnefchi muſų aufims, || tadel gieidžem ſinoti, kas tatau ira. || **21** Bet Athenienſai wiſi, ir Ateiwei^a || ir Swetei ant kits nieko ne weiſdeio, || tiktai Ieib ko nauio ſakitų^b ir || girdetu

22 Bet¹ Powilas ſtowedams wi- || [Bl. 268^r] dui wietos Sūdo, biloio. Wirai iſch || Athenų, regiu, iog ius wiſoſų daik- || toſų per didi turit prietiki^c. **23** Eſch || pereidams, ſwalgiau iuſų Diewo || ſluſbas, bei radau Altorių, [kur] || ant ko raſchita buwo, Diewui ne || paſinſtamuiam. Schitai nų eſch || iumus tą aſlakau, kuri ius ne pa- || ſindomi garbinat^d.

24 Diewas kurſai Swietą fu- || twere, ir wiſ kas ieme ira, kadangi || ghis Wiefchpatimi ira Dangaus ir || Szemes, ne giwena ghis² Baſni-
czoſų || rankomis padaritoſų, **25** nei taipaieg || Szmonių rankomis ira garbinams^e, || kaip to^f priſiwalitų³, neſa ghis || wiſam ſiawatą ir kwa-
pą wiſur || dūſt. **26** Ir padare, iog iſch wieno || krauio, wiſų Szmonių gimines || ant wiſo Apſkritinio giwena. || Ir paſtate eſes pirmai apſkritanſes, || kaip toli ir platei ie turetų giwenti. || **27** Idant Wiefchpaties iefchkotų, bau ga- || letų io czupoti ir atraſti. Ir iſch || tieſos, ghis ne toli ira nug muſu || kiekwieno, **28** Neſanga iame giwenom || krutom ir eſme, kaip ir nekurie Po- || [Bl. 268^v] etai tarp iuſu [iuſiſchki]^g ſakę ira. || Mes iſch io gimines⁴ eſme. **29** Diewo || tadangi gimines budami, ne turim || tarti, Deiwiſtę ligę eſantžą auk- || finais, ſidabrinais, akmenų Bal- || wonais, [per Szmogilchkas [ſmogaus] || dumas padaritus⁵.

30 Bei uſų tieſa, Diewas czieſa || ne iſchmities kenteio [kiele] O nų || priſaka wiſiems Szmonims wiſur || idant priſiwerſtų^h [gailetuſe]. **31** To- || del, iog ghis paſtate diena, ant kurios || nar ſuditi apſkritini ſjemes⁶, [ſu Tei- || ſibe⁷, per wieną Wirą, kuri ant to || paſkire, parodidams⁸ wierą, kadangi || ghį iſch numirufių prikele.

32 O kaip girdeio prikelimą Nu- || mirufių, nekurie iſch to [ſawa tu- || reio apiūka⁹. Bet¹⁰ niekurie biloia, || [Mes tawes narim ape tatau dau-

GS: ^a gl. auſlend(er) ^b Sfk für ka ^c Sfk aus prietikin+ ^d gl. aberglaubig ^e gl. Gottesdienst gepflog(en) ^f gl. pfleg(en)* ^g Sfk für kok ^h gl. Aratus ⁱ Sfk aus priſiwertų ^j

KS: ¹ O ² gestr. ³ priſiwalidams ⁴ Gimines ⁵ ſmogaus duma padaritus* ⁶ Szemes ⁷ Teiſibe ⁸ parodidams kiekwienam ⁹ iūkefi ¹⁰ O ¹¹ Mes tawe ape tatau daugia(us) girdefim* ^j Bl. 268^r oben re. rot Actor: c. 17. ^j

gia<u>s || girdeti¹¹. 33 Schitaipo atstoio Powilas || nūg iū. 34 Bet ne-
kurie wirai¹, ei- || domi po io, itikeio, tarp kurū bu- || wo Dionifias,
wienas išch Rodos || ir moterischke, wardu Damaris, || ir kiti fu ieis.

[Bl. 269^r] XVIII.

1 Potam atstoia Powilas nug Athe- || nū, ir ataijo ing Korintha, 2 ir
rado || Szida wardu Aquila, gimines išch Ponto, || kursai ne fenei buwo
išch Wlachū fje- || mes ataijēs fu sawo mote Priscilla, || Todel, iog Ciecār
Claudiusas prisa- || kēs buwo wiśsiemus Szidams^a išcheiti || išch Rimo,
tumpi eijo, 3 ir budams || ligios Remesdwos pafsilika prieg^b iū, || ir
dirbo. Bet² remesla iū buwa dariti³ || 「Kaurus [alij Gunias]^c 4 Ir ghis
mokina⁴ || Iskaloia⁵ kiek Sabbathos, graudendams⁶ || taip Szidus taip
Grekus.

5 Bet⁷ kaip Silas ir Timothe- || uśas⁸ išch Macedonios ataijo, pri-
werte⁹ || Dwafia Powila, idant liuditū Szidams || ape Jefu, iog ghis
Christus ira. 6 Bet¹⁰ || aniemus prieschtarauiant ir blusni- || ant, išch
krate ghis rubus¹¹, bilodams || iemus, Iufu Krauias testow ant || iufu
Galwos. Esch išch to cziftas || eimi Pagonump^d. 7 Ir nue- || iēs išch the,
ataijo ing namus wieno || wardu, Iust, kursai bijoios¹² Diewo, || bei to
Namai buwo arti Iskalos || 8 O Krispas^e, wiriaufis Iskalos, intikeio ||
ing Wieschpatī, fu sawo wiśsais namais. || [Bl. 269^v] Ir daugia išch Ko-
rinthū, kurie || klaufe, itikeio, ir 「dawes apkrikšč- || titi¹³.

9 Bet¹⁴ Wieschpats biloia per Rege- || ghima naktija Powilui, Nefsibi-
|| iok, bet kalbek, o ne tilek, 10 Nesa esch || fu tawimi esmi, ir newienas
ne || iweiks tawe taw iskaditi¹⁵. Nesa || esch daugia Szmoniū turiu sche-
me || Mieste. 11 Bet¹⁶ ghis fedeio [pafsilika] || the per wienus metus ir
scheschis || menesis, mokidams ius fiodi Diewo.

12 Bet¹⁷ kaip Gallion Wiriaufiu re- || detoiu¹⁸ buwo [Starastū] Achai-
oi, || pakiele Szidai išch wieno maischta || priesch Powila, ir nuwede

GS: ^a Sfk aus J* ^b Sfk aus + ^c gl. Teppich* ^d Sfk für Szidump ^e Sfk aus C* □

KS: ¹ Wirai ² O ³ aufti ⁴ moke ⁵ Iskaloie ⁶ + [wobidams] ⁷ O ⁸ Timotheuśas ⁹ + [iniudina]
¹⁰ O ¹¹ Rubus ¹² bijosi ¹³ prieme unvollst. Korr., l. prieme krikščta* ¹⁴ O ¹⁵ drins taw if-
kada dariti ^{16,17} O ¹⁸ reditoiu □ Bl. 269^r oben re. rot Actor: c. 18. □

ghī ʿing || Prową [ant Sudo wietą]¹ 13 bilodomi. || Schitas perkalb Szmones Diewui || fluḡiti, priefsch Sokaną. 14 Bet² kaip Powilas nareio nafrus atwertī, || biloio Gallion Szidams, kada butų || Kriwida angū³ Smirdifta, mieli Szidai, || tada efch ius tiefa klauficziau, 15 Bet || kadangi klaufimas ira ape pamokl- || lą⁴, ir ape ḡodzius ir ape Sakaną || tarp iufų, tada ius patis weifdekities || efch ant to Sudzia ne bufiu. 16 Ir || [Bl. 270^r] atware iūs nug ʿSudo krafes⁵. 17 Tada || fugawo wifsi Grekai Softhene Wi- || riaufi Ifkalos ir muſche ghī ties kra- || ſes fudo, o Gallion tho [nieka] ne || apfieme. 18 Bet⁶ Powilas dabar || ilgai the paſsiliko.

Potam atfiſweikino Brolius, || ir noreio ing Syrią ḡegloti⁷, ir fu io || Priſcillas^a ir Aquilas. Ir ghis apfkutta || ſawo galwą Kenchreoi, neſa tureio || iſiḡadeghima⁸. 19 Ir ataḡo ing Epheſą, || ir palika iūs the. Bet⁹ ghis aḡo¹⁰ ʿing || Ifkalon^b, ir kalbeio fu Szidais. 20 Bet¹¹ ie melde ghī, ʿidant ilgefnī czefą fu || ieis paſsiliktų¹². Bet¹³ ghis ne noreio, || 21 bet atfiſweikino nog ių, bilodams, Reik || man nodemais buſenczė ſchwente Ieru- || ſaleie ſchwenti¹⁴, Diewui norint, wel || iuſump ſugriſchiu. Ir atſtoio nug Ephe- || ſos, 22 ir ataḡo ing Cefarię, ir nueiēs, || ſweikino Surinkimą. Ir¹⁵ nueio ing || Antiochią, 23 ir uḡtruko the walądą. || Ir iſcheio, bei pereḡo kartomis¹⁶ Ga- || lotiſchką Szemę, ir Phriḡiją, paſti- || prindams wifſus Mokintinius.

24 Bet¹⁷ ataḡo ing Epheſą Szidas, || wardu Apollo, gimines iſch Alexan- || [Bl. 270^v] drios wiras daugia kalbą [galis dau- || gia kalbeti] ir galis raſchte¹⁸. 25 Tas bu- || wo iſchmokintas¹⁹ kelį Wiefchpaties, ir || kalbeio degancze Dwafe, ir moke²⁰ || pilnai ape Wiefchpatį, ḡinodams tik- || tai ape krikſchtįmą Jono. 26 Taſſai || pradeio drąſei kalbeti Ifkaloia. Bet²¹ || kaip ghī Aquilas ir Priſcillas^c gir- || deio, eme ghī ʿprieg ſawęs²², iſchgul- || de²³ iem^d kelį Wiefchpaties pilniaus.

GS: ^a ŨF, l. Priscilla ^b s. Anm. S. *459 ^c ŨF, l. Priscilla ^d Sfk aus iemus □ gl. zu Apg 18,18 Num: 6 □

KS: ¹ ing Prowana Nasalzeichen der GS nicht gestr., unvollst. Korr., ing nicht gestr. ² O ³ alba ⁴ Pamoklā ⁵ WSt kraſes Sudo ⁶ O ⁷ + eiti ⁸ apfiḡadeghima ⁹ O ¹⁰ eiḡo ¹¹ Bey ¹² ilgiaus pas iūs paſsiliktų ¹³ O ¹⁴ ſchwēſti ¹⁵ O potam ¹⁶ pakarczu | pakarczai ¹⁷ Ir ¹⁸ Raſchte ¹⁹ iſchmokitas ²⁰ make ²¹ O ²² ſawe<n>sp ²³ ir iſchgulde □ Bl. 270^r oben re. rot Actor: c. 18. □

27 Ir kaip ghis noreia ing Achaią || eiti, raſche Brolei, ir graudino Bro- || lius, idant ghì prijmtų. Ir kaip at- || aijo thę, gielbeio¹ daugia thūs, kurie || itikeio, per malonę. 28 Neſa ghis Szi- || dus ſtiprei per-galeio, iſchrodidams² iſch- || kei per Raſchtą, iog 「Jefus Chriſtus || ira³.

XIX.

1 「Bet nuſſidawe⁴, Apollui eſant || Corinte, iog Powilas pereijo auk- || ſteſnes^a Szemes, ir atajo ing Epheſa || ir rado nekurius Mokintinius, 2 thie- || mus biloio, bau gawot Schwentą || Dwafe, itikedomi? Je atlake iam || [Bl. 271^r] Mes ne girdete ne girdeiom, iog || Schwenta Dwafe butų. 3 Ir ghis bi- || loio iump, 「Ing ką⁵ tada krikſchtiti || eſte? Ie biloio. Krikſchtu Jono. || 4 O Powilas biloio, Ionas krikſch- || tija Krikſchtu pakutos [gaileſio] || bilodams ſmoniems, idant tiketų || ing tą, kurſai 「paſkui ſawe⁶ tureio || ataiti, tatai eſti ing Jeſų, iog || taſai Chriſtus butų. 5 Kaip anis || tatai girdeio, 「dawes apkrikſchtiti⁷ || wardan Wiefchpaties Jefaſus. 6 「Ir kaip || Powilas uſjdeio iemus rankas⁸, at- || aijo Dwafe ſchwenta 「ant ių⁹, ir || kalbeio Lieſzuwieis, ir prarakawo. || 7 Ir wiſų thų Wirų buwo ape dwi- || lika.

8 Bet¹⁰ ghis eijo ing Iſkala, ir || ſake draſei per tris Menefis, maki- || dams ir kalbedams iemus ape kara- || liſtę Diewo. 9 Bet¹¹ kaip nie-kurie || uſkete¹² buwo, ir ne itikeio, ir || piktai kalbeio ape kielį¹³ po akim || Surinkimo, atſtoio¹⁴ nūg ių, ir || atſkire Mokintinius, ir kalbeio kiek || dienos Iſkaloia wieno, wardu Tyrannus. || [Bl. 271^v] 10 Ir tatai nuſſidawe¹⁵ per dweius || metus, ſchitaipo, iog wiſi kurie giwe- || no Afioia, ſodį Wiefchpaties Jefaſus || girdeio, teip Szidai kaip Grėkai.

GS: ^a *Sfk aus aukft* □ *Bei Apg 19,1 Datumsangabe 30. Aprilis.* □

KS: ¹ gielbeio ghis ² daweldams [priwadʒodams] ³ WSt Jefus ira Chriſtus ⁴ Nuſſidawe ⁵ Kū | Ant ko | + kaipo* ⁶ paſkui ghin* ⁷ prieme unvollst. Korr., l. prieme krikſchtą* ⁸ Ir Powilui uſjdeius rankas ant ių | Ir uſdęda<n>t Powilui rankas ant ių* ⁹ iu<m>p ¹⁰ Bey ¹¹ O ¹² uſketeie Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹³ keli ¹⁴ atſtoio ghis ¹⁵ taip weikesi □ Bl. 271^r oben re. rot Actor: c. 19. □

11 Ir Dievas ne Mažus Darbus || dirba, per rankas Powilo, 12 ūchi-
teip, || iog nūg io kuno ir Abrufelius bei || Ioftas ant ligoniū laiko¹, ir
atŕtoio || nūg ių ligos, ir piktos Dwafes nūg || ių iŕcheijo.

13 Bet iŕidraŕŕino niekurie iŕch || ¹waikŕchoienczių || kieliauenczių, kle-
|| ioienczių, ²paklidufiū^{1a} ^{1b,2}Szidu, ku- || rie Vŕkieiktoieis^c buwo, war-
dą Wief- || chpaties Ieŕsaus ¹mineti || iŕŕpeti³ || ant turinczių piktas Dwa-
ŕŕias, bilo- || dami. Priŕakom iums ¹ing wardą || Jeŕsaus || per Ieŕŕ⁴ kuri
ŕako Po- || wilas.

14 Bet buwo^d ŕeptini Su- || nus Szido Skewo Wiriaufio ku- || nigų,
kurie tatau dare. 15 O^e pik- || toia Dwafė ŕako⁵, bilodoma. Jeŕŕ || gierai
paŕiŕtū, ir Powilą gierai || ŕinnau, Bet⁶ ius kas eŕte? 16 Bei || Szmogus
kurieme pikta Dwafė buwo, || [Bl. 272^r] ŕchoka ant ių, ir pergaleiufi⁷
iūs, || pamete iūs po ŕawim, ŕchitaipo, iog || nūgi ir iŕchroniti iŕch tų
namų || pabega. 17 Ir iŕchtirra^f tatau wiŕŕi, || kurie Ephesoia giwena
taip Szidai || kaip Grekai, ir baime ¹uŕpūle ant || wiŕŕu⁸, Bei wardas
Wiefchpaties Je- || ŕaus tapo didei pagarbintas.

18 Ataijo taipaieg niekurie tų, || kurie itikeio, ir paŕinno⁹ bei pra-
|| neŕche || paŕake || kę ie buwo padarę. || 19 Bet daugia kurie ¹kitrus
kunŕchtus^g || ŕekę būwo, ŕu neŕche Knigas, ir ŕu- || deginoio anas¹⁰ regi-
mai^h. Ir ŕufiro- || kawę ¹kę anos ŕtaweio¹¹, rado || pennigūⁱ penkies de-
ŕchintis || tukŕtanczių graŕchių. 20 Taip || macnai || didei || dauklinos^k
Szodis || Wiefchpaties, ir galeio.

21 Kaip tatau buwo iŕchtaŕŕita, || nudumoio ŕaw Powilas Dwafija, ||
per Macedonią ir Achaią kieliauti, || bei eiti ing Jeruŕalem, bilodams,
|| kada tų būfiu buwęs, turiū ir || Rimą regieti. 22 Ir nufiute du, ||
kurie iam tarnawo, Thimotheuŕŕą || ir Eraŕtą ing Macedonią. Bet ghis
paŕŕiliko walandą Afioia.

[Bl. 272^v] 23 Bet kelies tho czefu ne ma- || ŕas ŕuiudinimas ant ŕcho
kielio¹². 24 Ne- || ŕa wienas, wardu Demetrius, Auf- || kale¹³, tas dare

GS: ^a Sfk aus paklidunų ^b gl. vmblauchter* ^c Sfk aus Vŕkieik+++ ^d gl. Beschwerer ^{d>} Sfk für
buwo tatau ^e Sfk aus B* ^f Sfk aus iŕchtire ^g gl. ꝥ magicas artes ^h gl. öffentlich ⁱ Sfk für graŕŕi
^j Sfk für macz* ^k Sfk aus dauŕ* ^l gl. zu Apg 19,12 vide Marl(eratorum): ^l

KS: ¹ laike | pagulde ² waikŕchoienczių kieliauenczių paklidufių gestr.* ³ iŕpeti gestr. ⁴ per
Ieŕŕ gestr. ⁵ atŕake ⁶ O ⁷ apgaleia ⁸ apeme wiŕŕus ⁹ iŕchpaŕinno ¹⁰ tas ¹¹ wertumą iu
¹² kelio ¹³ Salatorius ^l Bl. 272^r oben re. rot Actor: c. 19. ^l

Dianai šidabri- || nas Bašniczias, ʽir prinesche¹ Re- || mefnikams ne maž naudos. 25 Tūs || suwadina [surinka] ghis, ir kurie || tureio tam ligę Remeštą, biloda<m>s, || Mieli wirai^a, Šzinnot iog || mes daugia naudų išch to Darbo || turrin, 26 Bei ius² regit ir girdit, || iog ne tiktai Ephe- soia, bet ir wiſoi || Afioia, šchis Powilas daug Szmo- || nių atkreipia, perkalb, ir bilo. || Tatai ne Diewai ira, kurie ran- || komis dariti ira. 27 Bet ne tiktai || muſų darbui taip bus, iog nieka || ne ʽftawes [gielios]³ bet ir Baš- || niczia didžos Deiwes Dianos || bus paniekinta, ir ios tai- paieg || Maieštotas fugaiſch, kurei wiſsa Afia || ir apſkritis⁴ Szemes kaip^b ir Die- || wui ʽuſſija.

28 O anis tai girdeie, ʽtapo pil- || ni ruſtibes⁵, ſchaukie, ir biloio, || Dide ira Diana Epheſų, 29 Ir || [Bl. 273^r] wiſsas mieſtas⁶ ʽpriſſipilde maiſchtu⁷. || ʽIr nutekeio išchwieno [wiena huma] || ant ʽwietos weiſdeghimo^c¹⁸ ir fugawo || Gaium⁹ <et>¹⁰ Ariſtarką^d išch Mace- || donios, draugus Powilo. 30 Bet¹¹ || Powilui norinczam eiti || ing Szmo- || nes¹², ne ʽprileido [powiele]¹³ tai iam¹⁴ || Mokintinei. 31 Ir niekurie Wiriau- || ſieghi Afioia, kurie Powilo gieri || prietelei buwo, ſiute iop, ir grau- || deno ghi, idant ne eitu ʽant Wietos || weiſdeghimo¹⁵. 32 Ne kurie ſchau- || ke ſchitaip, nekurie kitaip^e, ir apmiſcha || Surinkimą, ir dideſ- neie dalis ne || ſinoio, kadel buwo ſuſſieje.

33 Bet¹⁶ nekurie išch Szmoniū || atwilka¹⁷ Alexandrą, kadangi ghis, || nūg Szidu buwo ſtumdamas. Bet¹⁸ || Alexandras moioia ranka, no- redams || ſawe po akim Szmonių ʽiſchteiſinti || iſchkalbeti^f, atſakiti^g 34 Bet¹⁹ kaip || ie paiutta, ghi Szidą ſanti, paſſi- || kiele baſſas nug wiſų, ir ſchaukie || kaip per dwi hadini, Dide ira || Diana Epheſų.

35 ʽBet kaip ʽwiriaufis ſkribelių^g²⁰ || [Bl. 273^v] ſjmones nutildens buwo, biloio. Ius || wirai Epheſo, kurſai Szmogus ira, || kas ne ſinotu,

GS: ^a *Sfk für brolei* ^b *s. Anm. S. *460* ^c *gl. theatrum* || locus erat ubi punieba<n>t<ur> || rei, Et d<icitu>r a θεοπο ρ || spec<ta>culo, eo q<uo> multi uenieba<n>t || ad speculandu<m>. Lyra. ^d *Sfk aus Ariſtarc** ^e *Sfk aus ++* ^f *s. Anm. S. *460* ^g *gl. Cantzler* □

KS: ¹ *prineſcheda<m>s unvollst. Korr., l. prineſchdams* ² *gestr.* ³ *gelios gestr.* ⁴ *apſkritinei** ⁵ *didei apſiruftawa* ⁶ *Mieſtas* ⁷ *tapa pilnas trankimo* ⁸ *Ir fuiude nutekeio wiena huma ing Teatrą [ant Wietos weiſdeghimo]* ⁹ *Gaia* ¹⁰ *ir* ¹¹ *O* ¹² *+ [tarp Szmonių]* ¹³ *leido** ¹⁴ *gestr.* ¹⁵ *ing Teatrą [ant Wietos weiſdeghimo]* ¹⁶ *Bey* ¹⁷ *attrauke [atwilka]* ^{18.19} *O* ²⁰ *Ir kaip kancerus* □ Bl. 273^r oben re. rot Actor: c. 19. □

iog Mieſtas Ephēſas || ira Tarnaite^a didžos deiwes Dia- || nos, kuri iſch dangaus ataįjo || 「「[Ebroſo]^b iſch dangaus leiſto」¹¹. 36 Ka- || dangi ſcham tada ne gal priefſhtar- || ta buti, tada dera iumus nutilti || 「nuſſiramditi」 ir nieko be ſudu- || moiomo^c ne dariti. 37 Ius ſches || Szmo- nes atwedet, kurie nei 「Baſni- || czių wagis^d nei pakalbetoiei² iuſū || Dianos ira. 38 Bet iei Deme- || trias, ir Remeſtnikai ſu iū, 「ſu iais³ || tur bilą, tada 「prowa laikoma ira⁴, || bei ira Starastai iſtatiti, te ſkun- džes || ie⁵ kits ant kito. 39 O iei 「「kito」^e darbo」⁶ || turrit, tada tatai tur buti iſch || taiſita tikrome Surinkime. 40 Ne- || ſa 「bedaie ſtawim⁷ iog delei ſchos die- || nos Maiſchto 「apſkunſti buſim 「ga- || letumbim buti⁸, o nera nieka, kū || mes ſawe takio Maſchto^f delei || galetumbim iſch- kalbeti⁹ 「iſchteiſinti」. || Ir toktai kalbeięs, paleido Surinkimą.

[Bl. 274^r] XX.

1 Ir kaip lowies Maiſchtas, || atwadino Powilas Mokintinius ſawęſp, || ir atſiſweikino ius¹⁰ ir eįjo¹¹ kieliautų || ing Macedonia. 2 Ir kaip tas Sze- || mes 「pereįjo, ir 「anas」¹² graudeno daugia || Szodeis」¹³ ataįjo ing Grekų ſemę, 3 ir || paſſilika the per tris Menefis. Bet¹⁴ || kada iam Szi- dai ſebangus ſpende, || narincziam ing Syrią ſegloti¹⁵, ſu- || dumoio¹⁶ ghis, wel fugriſchti¹⁷ per || Macedonia. 4 Bet eįjo ſu iū ik || Afios, So- pater iſch Berrhoa, bet¹⁸ || iſch Theſſalonikos Ariſtarchas ir Se- || kun- das, ir Gaias iſch Derbe」^{18a}, ir Ti- || motheuſchas, o iſch Afios Tychikas || ir Trophimas. 5 Schite pirm eįjo, || ir lauke muſų Troiadoia¹⁹. 6 Bet²⁰ || mes ſeglawom po Welikų nūg || Philjppos, ik penktos dienos, 「ir || iſchkakom iump 「Troiadoia」²¹. 「ir || 「panekom」^g iūs 「Troiadoia」²²」²³ ir buwom || the ſeptines dienas.

GS: ^a gl. pflegerin ^b Sfk für ltho ^c s. Anm. S. *461 ^d gl. Kirchenreuber ^e Sfk für ko ^f Sfk aus Maſchte* ^g s. Anm. S. *461 □

KS: 1 ir dangiſchko Ebroſo 2 Pakalbetoiei 3 ſu ieis | priefch ieis unvollst. Korr., l. priefch iūs* 4 prowijama ira 5 gestr. 6 kitą bilą 7 eſme pawoiume 8 galetumbim buti gestr. 9 iſchkalbineti 10< gestr. 11 iſcheįjo 12 ies 13 pereięs ir ies daugia Szodeis graudenens buwo 14 O 15 + eiti 16 dumoio 17 griſchti 18 o 18a s. Anm. S. *461 19 Troiadoie 20 O 21.22 Troiadoie 23 ir iſch- kakom iump Troiadoie gestr.* □ Bl. 274^r oben re. rot Actor: c. 20. □

7 Bet¹ ʿwienā Sabbathā², kada ʿ fufsieja Mokintinei, Dūnā lauḡiti, ʿ ʿkafanī iemus lake Powilas³, ir ʿ noreio antrā⁴ iſcheiti, ir nuilginoio ḡodī ʿ [Bl. 274^v] ikki puſnakties. 8 Ir buwo daugia ʿ ʿSziburū [Luczeniczjū]⁵ ant Rie- ʿ kliū⁶, kur anis⁷ buwo fuſſirinķe.

9 Bet⁸ fedeio thē launikaitis, ʿ wardu Eutychus^a Langoia⁹, ir uḡ- ʿ miga didei, Powilui bekalbant, ʿ ir tapo nūḡ miego apgaletas, ir nu- ʿ pūle per tris rieklas¹⁰, ir buwo ʿ prikeltas iſchdwefes¹¹. 10 Bet¹² Powi- ʿ las nukopa, uḡpūle ant io, ir ap- ʿ fikabiņes io, biloio. Ne dariket ʿ trankīma, nefa io duſche iamip ʿ ira. 11 Tada uḡeijo, ir lauḡe dū- ʿ nā¹³, bei walge, ir kalbeia daugia fu ʿ ieis, iki auſchtant, Ir ſchitaipo iſch- ʿ eio. 12 O ie atwede waikā¹⁴ giwan, ʿ ir tapo ne maḡ palinkſ-
minti.

13 Bet¹⁵ mes pirm eijom ant Akru- ʿ to, ſeglēdami^b ing Aſſon, bei no- ʿ reiom thē Powilā ʿ prig muſū¹⁶ imti. ʿ Nefa ghis taipo buwo lie-
peſ, ir ʿ ghis¹⁷ noreio peſčas eiti. 14 Ir kaip ʿ muſump ataijo Aſſonoi^c,
emem ʿ mes ghī ʿ prieg muſū¹⁸, ir ataiom ʿ ing Mitylenen^d. 15 Ir iſch
thē ſeg- ʿ [Bl. 275^r] lawom, ir ataiom antrā dienā ing ʿ Chion. Ir ſe-
kanczan dienā iſka- ʿ kom¹⁹ Samonā, ir paſſilikom Tro- ʿ gilinoi, ir ar-
timeſne²⁰ dienā ataijom ʿ ing Miletā. 16 Nefa Powilas ʿ buwo padu-
moies²¹, Ephēſū praſjieg- ʿ loti, idant Aſioia²² ne uḡutruktū, ʿ Nefa
ſkubinoios²³, idant dienā ʿ Sekminiū Jeruſaleie butū, iei^e tiktai ʿ galetū.

17 Bet nug Miletos ſiute ghis ʿ Epheson, wadindinams^f Wi- ʿ riefnius
Surinkimo. 18 Bet²⁴ aniiems ʿ ataijus, biloia ghis²⁵ iemus. Szinot ʿ iſch
pirmos dienos, kaip ataijau^g ing ʿ Aſiā, kaip²⁶ eſch wiſſodai pas ius
buwau, ʿ 19 ir Wiefchpacziau²⁷ fluſjiau, wiſſa pa- ʿ baḡniſte, daugia
aſcharomis ir gun- ʿ dinimais, kurie man priſitiko nūḡ ʿ Szydū²⁸,
kurie mane patikoia [ḡa- ʿ bangus ſpende] 20 Iog eſch nieka ne ʿ ti-
leiau^h, kas naudinga ira, kak- ʿ tai iumus ne bucziau proneſches, ir ʿ

GS: ^a> Sfk aus Eutichus* ^b> Sfk aus ſeglədami ^c Sfk für Aſſo* ^d Sfk aus Miti ^e Sfk aus +
^f Sfk für dudams ^g Sfk aus ata+ ^h> Sfk für nutileiau* □ Bl. 274^v unten re. Kustode lawom □

KS: 1 O 2 wienā Sabbathū 3 Wſt lake Powilas iemus kafanī 4 antrā dienā 5 + [ḡwakiū]
6 wiſchkū 7 gestr. 8 Bey 9 Langoie* 10 Riekles | wiſchkus 11 mirrens 12 O 13 Dūnā 14 Iau-
nikaiti 15 O 16 muſu<m>p Nasalzeichen der GS nicht gestr. 17 gestr. 18 muſūp 19 iſkakom
20 ſekanczja* 21 dumoies 22 Aſioie 23 ſkubinoiosi 24 O 25 gestr. 26 iog 27 Wiefchpati*
28 Szidū □ Bl. 275^r oben re. rot Actor: c. 20.; unten Mitte Lagenbezeichnung m □

ius ʽmokinņes [mokeſ]¹ draugiei || ir ipatei. **21** Apliũdidams bei Szi-dams || bei Grekams, Galeſi Diewop, ir Wiera || ing muſu Wiefchpati Jeſũ.

[Bl. 275^v] **22** Ir ſchitai, eſch Dwaſioie² ſu- || riſchtas, eimi ing Jeruſalem, neſi- || nodams, kas man the priſsitiks. **23** Tik- || tai iog Schwenta Dwale wiſoſu || Mieſtoſu apliudiņa, bilodama. Iog || Lien-czugas [Suriſchimai] ir war- || ga manes the laũkia. **24** Bet³ eſch || to nieko ne adbaiũ, nei wel Sziwa- || ta ſawo ʽbrange laikau⁴, idant || pa-bengcziau mana Tekeghima dzaug- || dams, ir Vreda, kuri eſch gawau || nug Wiefchpaties Jeſaus, ʽing apliudi- || ma⁵ Euangelios, ape malone Die- || wo.

25 Ir ſchitai, eſch ſinnau, iog || weida mano daugeſni ne beregeſit, || wiſi, kurius eſch pereiau, ir ſa- || kiau⁶ karaliſten Diewo. **26** Tadel ap- || liudiņa⁷ eſch iumus ſche diena, || iog cziftas eſmi nug⁸ wiſu Krauo^a. || **27** Neſa eſch iumus nieko ne ſlepiau, || ko ne bucziiau apſa-kens⁹, wiſa Ro- || da Diewo.

28 Todel dabakities patis ſawes¹⁰ || ir wiſo Guoto¹¹, ant kurio ius || Schwenta Dwale iſtate [paſtate] || ʽing Biſkopus¹², ant ganimo Surin- || kimo Diewo, kuri ʽper ghi¹³ ſawo || [Bl. 276^r] paties Kraughi nupelne. **29** Neſa || tatai ſinnau, iog po mano ʽatſki- || rimo [atſtoghimu]¹⁴ tarp iuſu atais || biaurus Wilkai, kurie ne czedis || Guo¹⁵. **30** Ir iſch iuſu pacziũ kiel- || ſis wirai, kurie perkreipta mokla^b || kalb, Mokintinius ſawep wobidami. || **31** Todiel buket mudrus [budekit] || atmindomi^{c,16} iog ne pamecziau¹⁷, tris || metus, diena ir nakti, koſna aſcha- || romis graudenti.

32 Ir nu mieli Brolei, eſch || ius palieczewoiu Diewui ir Szodzũ || io Malones, kurſai ʽmacnus ira [gal]¹⁸ || ius pabudawoti, ir duoti || Te-wiſchkę wiſsiemus, kurie paſchwenczami ira. || **33** Eſch iuſu ne wieno nei ſidabro || nei aukſo, nei Rubo ne noreiau. || **34** Neſa ius patis ſin-not, iog man ſchos || rankos ant mano reikmenios ir tu, || kurie ſu ma-

GS: ^a *Sfk aus* + ^b *l. mokla** ^c *Sfk aus* ir □

KS: ¹ *mokinņes gestr.* ² *Dwaſioia** ³ *O* ⁴ *branginu** ⁵ *ant apliudimo Nasalzeichen der GS nicht gestr.* ⁶ *kuriemus ſakiau* ⁷ *liudiņa* ⁸ *gestr.* ⁹ *ſakens* ¹⁰ *gestr.* ¹¹ *Gardo* ¹² *Biſkupais* ¹³ *ghis per* ¹⁴ *atſkirimo gestr.* ¹⁵ *Gardo* ¹⁶ *< atmindami* ¹⁷ *liowiausi* ¹⁸ *gal gestr.* □ Bl. 276^r *oben re. rot Actor: c. 20.* □

nim buwo, paſluſſijo¹. || 35 Eſch iumus wis rodziau, iog taip || dirpti pareitis, ir Silpnofius prijmti, || ir atminti Szodzio Wiefchpaties || Jefaus, kur bila. Schlowingefni² || ira dūti 「ne kaip³ imti. 36 Ir tatai iſch- || kalbeięs, paſsiklupoia, ir meldefi ſu ieis wiſſais.

[Bl. 276^v] 37 Bet rados daugia werkimo || tarp wiſſu ių, ir apfika-
binę Po- || wilo kaklą, pabuczawo ghį. 38 Wiſſu || didzaufei nuſſituſſiję
ant to ſodzio⁴, || iog ghis⁵ biloia, 「Jog ie io weida || daugeſne nebere-
getū⁶. Ir pali- || deio ghį ing Ækrutą.

XXI.

1 Kaip mes tada nūg ių at- || ſtoię, nuſſeglawom, ataiom⁷ tieſom || ing
Koą, ir ſekanczią diena ing || Rodą, ir iſch the ing Patarą. 2 Ir || kaip
atrdom Ekrutą, beentį ing || Pheniceą, inſengem, ir nueiom. || 3 「Bet
kaip iſchwidom⁸ Cyprą, pa- || likom ię po kaires, ir nuſſegla- || wom
in Syrię, ir^a ataijom ing Ty- || rą, nefa the tureio Ekrutas || Tawarą pa-
gulditi. 4 Ir radę Mo- || kintinius, paſſilikom the ſeptines || dienas,
Thie paſake Powilui iſch || Dwafes, ne eit iam ing Jeruſalem. 5 Ir nuſſi-
dawe, per anas dienas || the iſchbūwę, iſcheiom, ir kielawom⁹. || Ir anis
palideio mus wiſſi, ſu Mo- || terims^b ir Waikais, iki iſch Mieſto || ir paſ-
siklaupe ant krantos¹⁰, meldes. || [Bl. 277^r] 6 Ir kits kitą atſiſweikinę
iſengem || Ekrutą^{c,11}, bet¹² anis ſugriſa ſawump || [namump] 7 Bet¹³
mes pabengem || ſeglawimą nūg Tyra, ir ataijom || Ptolemaidą, ir pa-
ſweikinom Bro- || lius, paſſilikdomi wieną diena prieg || ių.

8 Antrą diena iſcheiom^{d,14} mes^e || kurie ſu Powilu buwom, ataijom^f
|| ing Cesarię, ir įėjom 「ing Namus¹⁵ || Philippo Euangelisto, kurſai
wienas || būwo iſch anų ſeptinerų¹⁶, ir paſſi- || likom 「prieg io¹⁷ 9 Tas
tureio kietu- || res¹⁸ Dukteris, 「tos būwo Mergos, || 「prarakaudomas^{g,19}.

GS: ^a Sfk aus i+ ^b s. Anm. S. *462 ^c Sfk für Ala ^d Sfk aus iſchei+ ^e Sfk für ++ ^f s. Anm. S. *462 ^g Sfk aus prarakaudom+s □ gl. zu Apg 21,8 Sup: 6. □

KS: ¹ ſluſſijo ² Schlowingefne ³ nei ⁴ Szodzio ⁵ gestr. ⁶ Iemus ... neberegeti ⁷ ir ataiom
⁸ O iſchwide ⁹ kielawom ¹⁰ krafchto ¹¹ Ekrutana Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹² ir
¹³ Bey ¹⁴ iſcheiome ¹⁵ Namusna ¹⁶ ſeptinių ¹⁷ iampi ¹⁸ ketures ¹⁹ Mergas pranaſchienes.
□ Bl. 277^r oben re. rot Actor: c. 21. □

10 Ir kaip daugiesni dienų thę || pašilikom, ataijo¹ Prarakas išch || Szidawos, wardu Agabas, 11 ir ataijo || mufump. Tas eme iofta Powilo, ir || riſcha ſawo rankas ir koias, ir biloia || Tatai ſako ſchwenta Dwafe, Tą || Wirą, kurio ta Iſſta ira, ſjidai || ſchitaipo riſch Jeruſaleie, ir atro- || diſ ghi¹ ing rankas² Pagonų. 12 Bet³ || kaip tatai girdeiom, meldem ghi, ir || kurie iſch to kampo būwo, ieib ne || eitų ing Jeruſalen. 13 Bet⁴ Powilas || atſake, ką darot, werkdomi, ir || lauſdami mano ſchirdi? Neſa eſch || [Bl. 277^v] gatawas eſmi, ne tiktai riſchdintis, || bet ir mirti Jeruſalem, delei wardo || Wiefchpaties Jeſaus. 14 Bet⁵ kaip neſi || dawe perkalbeti, tileiom^a, bilodomi, || Wiefchpaties wale teſtow.

15 Ir po tų dienų, nuſsikrauſtem, || ir eijom ing Jeruſalem, 16 Bet atai- || io ſu mumis ir niekurie Mokin- || tinei nūg Cefarios, ir wede mus || wienop, wardu Mnaſon, iſch Cy- || pro, kurſai buwo ſenas Mokintinis, || idant thę padware⁶ turetumbim. || 17 Kaip tada ataijom ing Jeruſalem, mie- || lei⁷ mus Brolei prieme.

18 ¹Bet antrą⁸ dieną, ieijo Powi- || las ſu mumis Iakubop, ir ateijo Wiref- || nieghi wiſi thę. 19 Ir kaip buwo iūs || paſweikineſ, paſake ghis ailiomis [wiſſus || daiktus] ką Diewas buwo darę tarp || Pagonų, per io Vredą.

20 ¹O ie tatai girdeie^b, garbino- || io Wiefchpati^c bilodami iam. || Bra- lau, regi, iog daugia tukſtanczų || Szidų ira, kurie itikeio, o wiſi mei- || leie kerſchija delei Sokono. 21 Bet || iemus paſakita ira prieſch⁹ tawe, || iog mokai nūg Moyſeſchaus^d atpulti || [Bl. 278^r] wiſſus Szidus, ¹kurie ira tarp Pagonų¹⁰ || ir iog¹¹ ſakai, kaip¹² ſawo Waikus neap- || piaufſitų, ir idant pagal io budą ne || waikſchczotų. Kaſgi tada ira? 22 Pul- || kas tur ſuſſieiti, Neſa iſchgirs, tawe || ataijufi, 23 darikigi tai, ką ſakom.

24 Turrim kieturius¹³ Wirus, || kurie ¹padare Apſiſzadeghima^{e,14}, tuſ^f pri- || imk, ir nuſſicziſdinkes¹⁵ ſu ieis, ir iſſiſtro- || wikes¹⁶ delei ių, idant anis ſawo Gal- || was nukirpitų, ir wiſi ſupraſtų, iog || to nero, ką ape tawe girdeio, bet iog ir || pats waikſchogi, ir laikai Sokoną [pa-

GS: ^{a>} *Sfk aus tile+om* ^b *Sfk für* Kaip ie tatai girdeio ^c *Sfk für* Diewą ^{d>} *Sfk aus* Moifeſchaus ^e *gl. Gelubd* ^{f>} *Sfk aus* ius □ *gl. zu* Apg 21,24 Num. 6. □ *Bei* Apg 21,18 *Datumsangabe* 1. Maij. □

KS: ¹ keliawa* ² rankasna ^{3,4,5} O ⁶ padwarija ⁷ mielai ⁸ Antrą ⁹ + ape* ¹⁰ Pagoniſa gi- wænanczius ¹¹ *gestr.* ¹² idant ¹³ keturius ¹⁴ Apſiſzadeia ¹⁵ nuſſicziſtinkes* ¹⁶ iſſiſtrowik □ Bl. 278^r oben re. rot Actor: c. 21. □

gal Sokona¹ 25 Nefa tikintiemus isch¹ Pagonu || raschem, ir nudu-
moiom, iog to nieko || ne laikitu, tiktai idant saugotu² nūg || Balwanu
affieros, nūg Krauio, nug Vß- || troschkufio [ußtroschkinto] ir nug ||
kiekschiftes².

26 Tada prieme Powilas Wirus || anus, ir apsicziftinoios³ antrą dieną
fu || ieis, ir eies ing Baßnicze, palsi- || rode^a, iog ischpilditu dienas
Cziftijmo || iki ußu koßną isch iu Affieros atadu- || tas butu⁴.

27 Bet⁵ kaip anos septines dienas || tureia buti ischpilditos⁶, isch-
wida ghi || [Bl. 278^v] Szidai isch Afios Baßniczoia, ir t⁷fu- || iudina ie⁷
wifas Szmones, ußmete ran- || kas ant io, 28 schaukdomi. Ius wirai ||
Ißraelio⁸, padeket, Schis ira tas Szmo- || gus, kurfai wifas Szmones
wifsur || [wifsofu kampoфу] moka priesch sches || Szmones, priesch So-
kana⁹, ir priesch || schę Wietą. Ant to ir Grekus ing || Baßniczą iwede, ir
schę schwentą || wieta pabaurinoio^{b,10} [ne schwentą padare] 29 Ne-
fa fu iū miefte Tro- || phimo buwo regeie Ephesiana, tą || tare, kaip¹¹
butu ghi Powilas ing Baß- || nicze^c iwedęs. 30 Ir fuiuda wifas ||
Mieftas ir rados futekeghimas^d Szmo- || niu. Bet¹² anis fugawo Powilą,
|| ir ischwilka ghi isch Baßniczios, ir || toiau buwo wartai ußrakinti.

31 Bet kaip ghi ußmuschti¹³ noreio, || ataijo garfas wiriaufop^e HEft-
monop pul- || ko, 32 iog wifas Jerusalema maischta pa- || daritu. Tas
toiaus priemęs Szelnerus || ir HEftmonus¹⁴ fu sawimi, nuteio^f iump. ||
O anis ischwide Eftmoną¹⁵ ir Szel- || nerus^g, liowes muschti Powilą.
33 Bet || [Bl. 279^r] HEftmonas [Wiriaufis] prieieß, paeme ghi, || ir liepe
ghi fu dwiem lenczugom || rischti, klaufdams, kas butu, ir ką pa- ||
dare? 34 t⁷O wienas schauke schitai, || kits tatai, Szmonifa^h t⁷Bet kaip
ne galeio¹⁶ nieka || tikrai ischtirti delei trankimo, liepe || ghi nuwesti
ing t⁷Giwenimą (Castra)^{i,17}. || 35 Ir kaip ataijo trapump¹⁸, tureio ghi
Szel- || nerius neschti, delei gwalto ßmonių. || 36 Nefa seke daugia
Szmonių paskui, || bei schauke, Atimk tą^{j,19}.

GS: ^a Sfk für ir ^b gl. gemein mach(en) ++ ^c Sfk aus Baßnicze ^d gl. Zulauf ^e s. Anm. S. *462
^f l. nutekeio ^g Sfk für Sch ^h in Sfk erg. ⁱ gl. ꝛ. intra fortalitium ubi manebat tribunus cum
militib: Lyra. l Lager ^j gl. Weg mit Im p(ro) occide.* || gl. zu Apg 21,25 Act: 15 ||

KS: 1< ich 2 kekščiftes 3 apsicziftinoio 4 buwa 5 O 6 ifsipilde 7 fuiudine 8 Ißraelo 9 So-
kona 10 necziftą padare 11 iog 12 Bei 13 nußawinti 14 + Schimtinikus 15< hEftmoną 16 O
ne galeda(m)s 17 Stonawicze 18 kopecziump 19 + [gadink tą] | + schalį to || Bl. 279^r oben
re. rot Actor: c. 21. ||

37 ʽBet kaip Powilas¹ dabartel ʽ ing Giwenimą ʽbuwo įweftas², biloio ʽ ghis³ Wiriaufiam, Er walnu man ira ʽ ſu tawim kalbeti? ʽBet ghis⁴ ſake, ʽ Er moki Grekiſchkai? 38 Bau ne efsi ʽ EGYPTIAKAS anafai, kurſai ſchomis ʽ dienomis pakielei maiſchtą, nuweſdams ʽ ing Puſczen kietures⁵ tukſtanczius⁶ ʽ Raſbainikų^a? 39 O Powilas bilo- ʽ ia. Eſch eſmi Szidiſchkas wiras iſch ʽ Tharſos, Mieſchczonis paſchlowinto^b ʽ Mieſto Cilicioia, Meldziū tawe, pawelkim ʽ kalbeti Szmoniump. 40 ʽBet kaip iam pa- ʽ wele⁷, ſtaweios⁸ Powilas ant trapų⁹ ʽ ir moioia Szmonims ranka. Ir kaip ʽ tapo didis tikumas, kalbeio iemus ʽ Szidiſchkai, bilodams.

[Bl. 279^v] XXII.

1 Wirai, mieli Brolei bei Tiewai, ʽ klaufiket mano ʽ iſſikalbeghimą ʽ Luſſ ʽ ſtoghimą¹⁰ iuſump. 2 ʽBet girdedomi¹¹ ʽ iog Szidiſchkai iump kalbeio, iū ʽ nutilla. Ir ghis biloia, 3 eſch eſmi ʽ Szidiſchks wiras, gimęs Tharſe Cilici- ʽ oi, ir uſſaugintas ſcheme Mieſte, ʽ ʽpas ʽ kaiaſ¹² ʽ ties kaių¹³ ʽ Gamalielo, mo- ʽ kitas pilnai Tiewiſchkeme Sokane¹⁴, ʽ ir buwau Kierſchinikas meileie ʽ uſſu ʽ Diewą¹⁵, kaip ius wiſſi eſte ſchę diena, ʽ 4 ir ſchį kielį¹⁶ perſekdineiau ikki Smer- ʽ ties. Eſch ʽ riſchau ius¹⁷, ir atra- ʽ dziau iūs ing Apkalimą, taip Wirus ʽ kaip Moteris, 5 kaip man ir ʽ Wiriaufieghi^c kunigai, ir¹⁸ wiſſas Pul- ʽ kas Wireſnių ʽ liudimą dūft¹⁹. Nūg ʽ kurių eſch Gromatas emiau Bro- ʽ liump, ir kielewau²⁰ ʽ lejau ʽ ing Da- ʽ maſką, ieib tus, kurie the buwo, ʽ ſuriſchtus weſcziau ing Jeruſalem, ʽ ant numuczjmo²¹.

6 Bet²² nuſſidawe, kaip the eįau ʽ ir arti Damaſkos ataiųau²³, ʽkaip ant²⁴ ʽ pietų, apſchwiete mane umai didis ʽ [Bl. 280^r] Schwieſumas nūg²⁵ Dangaus, 7 Ir eſch ʽ pūliau^d Szemelp, ir girdeiau balſą, ʽ man

GS: ^a gl. Meuchelmorder ſicarij ^b > Sfk aus paſchlowintos ^c Sfk für Wireſni* ^d Sfk aus puo □

KS: ¹ O Powilas ² įweftas ³ gestr. ⁴ Ghis ⁵ ketures ⁶ tukſtantis ⁷ Iam tai pawelus ⁸ ſtaweio ⁹ kopeczių ¹⁰ uſſtoghimą gestr. ¹¹ Anis girdedomi ¹² pas koias ¹³ pas koias gestr. ¹⁴ Sokone ¹⁵ delei Diewo Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹⁶ kelį ¹⁷ riſcha unvollst.Korr.* ¹⁸ bei* ¹⁹ liudij ²⁰ kelewau ²¹ kankinimo | < + mukos ²² Bey ²³ iſchkakau ²⁴ cziefu ²⁵ iſch □ Bl. 280^r oben re. rot Actor: c. 22. □

kalbanti, Saul, Saul, kam per- || sek dineghi mane? 8 O efch atfakiau,
 || Wiefchpatie, kas elsi? Ir¹ ghis biloio || man, Efch efmi Jefus NaZaren-
 || kafis, kuri tu perfekdineghi. 9 Bet² || kurie su manim buwo, regieio
 || Schwiefuma, ir nufsiganda, bet³ || balſa tho, kurlai su manim kalbeio,
 || ne girdeio. 10 O⁴ efch biloiau, Wiefch- || patie, ka darifu⁵? Bet
 Wiefch- || pats biloio^a man, kielkes⁶, bei^b eik || ing Damaſchku⁷, the
 bus taw ſakita || ape wiſſa⁸, ka⁹ taw paſkirta ira || dariti. 11 Bet kaip
 delei Schwiefibes || to Schwiefumo ne galeiau regeti, || ranka buwau
 wedams nuĝ thu, ku- || rie su manim buwo, ir ataijau ing || Damaſku¹⁰.

12 Bet¹¹ buwo Diewobijans Wiras, || pagal Sokona, Ananias, kurlai
 giera || ſchlowę tureio wiſump Szidump, || the^c giwenancziū. 13 Tas
 ataijo || manenſp, ir ſtaiens pas mane, kalbeio || man, Saul mielas Bro-
 lau, pawifdek. || Ir efch pawifdeiau ing^d ghi toia¹² hadinoia¹³. || 14 O^e
 ghis biloio, Diewas muſu Tiewu || [Bl. 280^v] tawe paſkire, idant tu iu^f
 wale pa- || ſintumbei, ir iſchwiftumbei Teifughi || ir girdetumbei balſa
 iſch io nafru, || 15 Nefa taw buti Liudiniku io wiſ- || sump Szmoniump,
 tho, ka tu¹⁴ rege- || iei ir girdeiei. 16 O nu, ko trunki? || Kielkes¹⁵, ir
 Apfikrikſchtinkes¹⁶, ir || numaſgadinkes tawo Grieku⁸, ir || melkies
 wardo Wiefchpaties.

17 Bet¹⁷ nuſidawe, kaip fugri- || ſchau ing Ierufalem, ir meldzaus ||
 Baſzniczoia¹⁸, kaip¹⁹ buwau paimtas, || 18 ir regeiau ghi. Tada ^rbiloiau
 iam^h, || Skubinkes, ir greitai [umai] iſch- || eik iſch Jeruſales, Nefa ie
 ne prijms || tawo liudima ape mane. 19 Ir efch || biloiau, Wiefchpatie,
 ie patis ſina || iog efch ^ring Turma deiau²⁰, ir plakiau || tikinczius ing
 tawe, Iſkalofa wiſſoſa. || 20 Ir kaip pralietas ſtoios krauias Sce- ||
 pono²¹ tawo Liudiniko, ir efch priſta- || weiau [pribuwau] ir paſime-
 gau || ant io Smerties, ir apſergeiau thie- || mus Rubus, kurie ghi uſ-
 muſche²². 21 Ir ghis biloio man, Eik, Nefa efch || tawe toli ing Pago-
 nus ſiuſiu.

GS: ^a Sfk aus bil+ ^b Sfk aus ir ^c Sfk für/aus kurie tha ^d Sfk aus + ^e Sfk aus intendiertem B*
^f s. Anm. S. *463 ^g Sfk aus g ^h ŪF, vgl. L. Da ſprach er zu mir □

KS: ¹ gestr. ² O ³ o ⁴ Ir ⁵ < darifu | darifu* ⁶ kelkesi ⁷ Damaſchkā ⁸ wiſſ ⁹ kas Nasalzeichen
 der GS nicht gestr. ¹⁰ Damaſchkā ¹¹ O ¹² toie ¹³ hadinoie ¹⁴ gestr. ¹⁵ Kelkesi ¹⁶ Apfi
 krikſchdinkes ¹⁷ Bey ¹⁸ Baſzniczoie ¹⁹ iog ²⁰ + [apkalau] | ing Turma deiau gestr. ²¹ Scze-
 pono ²² nuſawinna □

[Bl. 281^r] 22 Bet ie klaufe io, iki tho ƚodzo. || Ir pakiele balf¹ ƚawo, biloio, Atimk || takⁱ nug Szemes, nefa ne tinka, iam || giwam buti. 23 Bet² aniemus^a be- || ƚchaukent ir ƚawo drapanas atmetant, || bei^b dulkes ing ar^a metant³, 24 liepe ghⁱ || ƚWiriaufis [Starafta]⁴ ing Giwenim^a^{c,5} || wefti, ir priƚake, idant butu plaktas, || ir ƚakintas [klaufinetas]⁶ idant⁷ || iƚchtirtu^d, kakios prieƚasties delei ie taip || ant io ƚchaukia⁸. 25 Bet⁹ kaip¹⁰ ghⁱ dirƚais || pririƚcha, biloio Powilas Schimteni- || kui^e, kurƚai pribuwo. Er ƚtiefa ira || iufimp¹¹, Rimiani Szmogu be Sudo || ir tiefos¹² nuplaikti^f? 26 Kaip tai Schim- || tiniks girdeio, eijo Staraftop, ir pa- || ƚake iam, bilodams. Ka dirbi? Schis || Szmogus Rimianis ira.

27 Tada ataijo iopi Starafta, || bilodams iam, Sakik man, bau Ri- || mianis efsi? O ghis biloio, Taip. || 28 Ir Starafta atƚake, Eƚch ta Miefch- || czoni^u tiefa dide fuma [dideis || pennigais] pirkau. O Powilas || atƚake. Eƚch Rimianis ir gimęs efmi. || 29 Tada toiaus nūg io atftoio, kurie ghⁱ || ƚakinti tureio. Ir Starafta bijoios, || kaip¹³ ƚuprata, iog Rimianis būwo, ir || iog ghis ghⁱ riƚchęs buwo.

[Bl. 281^v] 30 Antra diena noreio tikrai iƚchtirti, || kodel¹⁴ apƚkufstas buwo [butu] nūg¹⁵ Szi- || du, ir iƚchleido ghⁱ iƚch riƚchu¹⁶, || ir ƚliepe Wiriaufius kunigu ir i^u || wiƚsa ƚRada¹⁷ ataiti^g, ir iƚchwede || Powila, ir paftate ghⁱ tarp i^u.

XXIII.

1 Bet¹⁸ Powilas weifdedams ant Ro- || tos, biloio. ƚWirai, Brolei^h, eƚch wiƚsa || giera¹⁹ ƚaƚinne waikŋchczoi^a po || akim Diewo, || ik ƚchei die-
nai. 2 O Wi- || riaufis kunigu Ananias, liepe ftawin- || czius apƚakui²⁰ ghⁱ, idant ghⁱ per burn^a || iƚchtikt^u. 3 Tada biloio Powilas || iam. Die-

GS: ^a *Sfk für* kaip ^b *Sfk aus* ir ^c *gl. Lag(er)** ^d *Sfk für* tir ^e *Sfk aus* D ^f *s. Anm. S. *463* ^g *s. Anm. S. *463* ^h *s. Anm. S. *463* □

KS: ¹ balf+ ² O ³ barftant ⁴ Starafta *gestr.* | Wiriaufis ŋchintiniku ⁵ Stonawiczę | *unv. Var. abafas** ⁶ klaufinetas *gestr.* ⁷ ieib ⁸ ŋchauke ⁹ O ¹⁰ kaip ghis ¹¹ takia iufemp ira Prowa? ¹² prowos ¹³ kada ¹⁴ kodel ¹⁵ *gestr.* ¹⁶ ƚaitu ¹⁷ Rot^a ¹⁸ O ¹⁹ gera ²⁰ + apƚukui □ Bl. 281^r *oben re. rot Actor: c. 22.* □

was tawe ifchtiks, tu ifch- || baltinta fiena. Sedi ir fudighi ma- || ne pagal Sokoną, ir liepi [prifakai] || mane mufchti priefsch Sokana [Tiefā]? || 4 Bet¹ ftowintis apfukui, biloio, Er || pakalbi² Wiriaufi kunigā Die-wo? 5 Bi- || loio Powilas. Brolei mieli, ne || įinoiau, ¹iog ghis Wiriaufis kunigs || ira³. Nefa rafchita ira. Wiriaufiam || tawo Szmoniū ne kieikfi⁴.

6 Bet⁵ Powilas įinodams, iog || wiena dalis Saduceiai buwo, ir || antra dalis Pharifeufchai, fchauke ghis || [Bl. 282^r] Rote, Wirai, mieli Brolei, efch Pha- || rifeufchas efmi, ir Pharifeufcho Sunus, || efch ap-
fkundžams efmi delei nufsitikeghi- || mo ir prikelimo ifch numirufiū⁶. 7 Bet⁷ || kaip tatai fake, radofi⁸ maifchtas tarp Pha- || rifeufchų ir Sa-
duceū⁹ ir daugibe per- || fikire. 8 Nefa Saduceai¹⁰ fako, || kaip¹¹ ne butu ne wieno prikelimo¹², nei || Anielo¹³, nei Dwafes. Bet Pharife- || ufchai abeio ifchpaįiſta. 9 Ir rados || didis fchaukfmas, Ir rafchtinikai¹⁴ || Pharifeufchų dalies kiele¹⁵, kowes^{a,16}, || bilodomi, Mes nieko pikto ne random || ant tho Szmogaus. O iei Dwafe angu¹⁷ || Anielas¹⁸ fu iū kalbeio, tada mes fu || Diewu ne galim bartis. [kauties¹⁹]

10 Bet²⁰ kaip maifchtas²¹ dukfinos²², || priſibįjoio²³ Storaſta, ieib Powilo ne || fudrafkitiū²⁴, ir priſake Salnai^b nueiti, || ir għi nug ių at-
traukti, ir ing Gi- || wenima^{c,25} weſti.

11 Bet²⁶ antrą dieną naktija, || ftoweio Wiefchpats pas għi, bilodams. || Buk linkfmas Powile. Nefa^d || kaip ape mane Jeruſaleie liudįei, || taip ir Rime turefi liuditi.

12 Ir kaip praaufcho, fuſsimete²⁷ || nekurie Szidai, prafsikieikdomi²⁸ patis, || [Bl. 282^v] nei walgiti nei gierti, ¹ik Powilā uſ- || mufchtų. [net uſmufche Powilā.]²⁹ || 13 Bet³⁰ ių daugiefne buwo ¹ne kaip³¹ kie- || turi deſchimts, kurie taip^e ¹fuderegħe || buwo³². 14 Thie eįjo Wiriau-

GS: ^a gl. ftritt<en> ^b Sfk aus Sz* ^c gl. Lag<er> ^d Sfk für [ne* ^e Sfk für a+ ^f gl. zu Apg 23,5 Exod: 22. (2. Mose 22,27) □

KS: ¹ O ² + [loioghi] ³ għi Wiriaufu kunigu unvollst. Korr.* ⁴ keikfi ⁵ gestr. ⁶ Numirufiū ⁷ Ir ⁸ kelef ⁹ Saduceufų Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹⁰ Saduceufai ¹¹ iog ¹² Prikelimo ¹³ Angelo ¹⁴ Rafchtinikai ¹⁵ kieleſi ¹⁶ kowesi | + [diſputawoio] ¹⁷ alba ¹⁸ Angalas ¹⁹ kau-
tiesi ²⁰ Ir ²¹ Maifchtas ²² dukfinosi* ²³ paſſibįjoio ²⁴ fupleſchiſa [fudrafkitiū] ²⁵ Stonawiczę
| + Gulī (l. Gūlī) | unv. Var. Staweghimas [į: kario] ²⁶ O ²⁷ fuſſiburſawa ²⁸ + uſſikeikdami*
²⁹ ik Powilā uſmufchtų gestr. | < net nuſjawinne Powilā ³⁰ Bey ³¹ nei ³² fuſſiburſiję buwo*

□ Bl. 282^r oben re. rot Actor: c. 23. □

BNT(F): Bl. 282^v am re. Rand leichter Textverlust □

fiump kunigump ir Wirefniump, bilodomi, || Mes ^fdrutai [didei] pra-
fsikieikiem¹ || nieko ne ragauti, net ik² Powilą uſu- || muſchtumbim³.
15 ^fSzinne tada dūkit⁴ || Staraftui, ir Rotui⁵, idant ghī ritai || iufump
weſtū, kaip kada noretumbit || ghī gieriaus ſakinti. O mes gatawi ||
eſme ghī uſumūſchti, iki iam neat- || aijus iufump.

16 Bet⁶ kaip Powilo Seſſers Sunus || ^fiudumoghima^a [...] ⁷ ataijēs^b,
eijo ing Gi- || wenima^{c,8}, ir apſake tai Powilui. 17 O || Powilas at-
wadineſ ſawēſp wieną iſch || Schimtinikū, biloio, Schi Iaunikai || tī weſk
Storaſtop, neſa tur iam [...] ^d ſakiti || 18 Tas priemēs^e, nuwede ghī
Storaſ- || top, ir biloio. riſchtas^{f,9} [Sugautas] || [apkaltas] Powilas at-
wadina mane || ſawop¹⁰, ir melde mane, idant ſchi || Iaunikaiti tawēſp
weſcziau, kurſai || taw nieko ſakiti tur.

19 ^fTada eme ghī Storaſta prieg ran- || kos¹¹ ir nueijo ſkirumi ir
klaufe ghī, || [Bl. 283^r] Kas ira ką man ſakiti turri? 20 O || ghis biloio,
Sžidai ſudereio^g, tawe melſti, || idant ritoia^{h,12} ^fing Rotą weſti dotum-
bei¹³, || kaip kada noretū ghīⁱ giriaus iſchklaufi¹⁴ || 21 Bet tu netikiek
iemus, neſa tikoio¹⁵ || daugieſni ^fne kaip¹⁶ kieturi deſchimts || Wirū iſch
iu, thie praſſikieikie¹⁷, nei || walgiti nei gierti, net Powilą uſu- || mu-
ſchę, ir ſchitai gatawi ira, lauk- || dami^k tawo paſadeghimo¹⁸.

22 Tada palaido Storaſta Iaunikaiti || nūg ſawēs, priſakidoms¹⁹ iam,
idant ne || wienam ne ſakitū, iog iam toktai pa- || ſake. 23 Ir atwadineſ
du Schimtiniku, || biloio. Pagatawiket du ſchimtū Szel- || nerū, idant
eitū ing Ceſarią, ir ſepti- || nis deſchimtis Raitū²⁰, ir duſchimtu || Strel-
cziiū, ant treczios hadinos nakties^l. || 24 Ir Arklius^m pagatawiket, idant
ant || iū uſadintū Powilą, ir nugabentū || ghī apſaugotą Felikſui ^fSto-
raſtui || [Vſjweifdetoii ſjemes]ⁿ 25 ir raſche Gro- || matą, ſchitaipo²¹.

GS: ^a gl. anſchlag ^b Sfk aus ataijō ^c gl. Lager ^d L. hat jm etwas zuſagen ^e Sfk für priemēs
ghī, ^f Sfk für S | lu* 8 s. Anm. S. *464 ^h Sfk aus ritai ⁱ Sfk aus gh+ [i desideratum edit.] ^k Sfk
aus +++ | > Sfk aus laukdomi ^l s. Anm. S. *464 ^m gl. Thir* ⁿ gl. Landpfleg(er) □

KS: ¹ ſtiprei uſſikeikem ² geſtr. ³ nuſawinņe ⁴ Pridukitegi ſjodī ⁵ Rotai* ⁶ O ⁷ tą ſudu-
moghimā [...] | tą dumą girdeia ⁸ Stonawycze ⁹ riſchtasi ¹⁰ ſawēſp ¹¹ Tada nutwere ghī
Storaſta ranka* ¹² ritoie ¹³ Powilą Rotop nuweldintumbei ¹⁴ [iſchklaufi] unvollſt. Korr.
¹⁵ tiko ¹⁶ nei ¹⁷ praſſikeikie | uſſikeike ¹⁸ ſjadeghimo ¹⁹ priſakidams ²⁰ Raitinikū ²¹ ſchi-
tokę □ Bl. 283^r oben re. rot Actor: c. 23.; unten Mitte Lagenbezeichnung n □

26 Klaudias^a Lyfias, Brangu- || iam Storaftui Felikfui. Džaugfmas¹ pirmiaus.

27 Schi Wirą Szidai fugawo, || noredomi ghi užmuschti². Tada pri-ejau³ || [Bl. 283^v] efch fu Salna prijeiens, ischtraukiau ghi, || nug ių, ir ischtirau, iog Rimianis || ira. 28 Bet kaip noreiau tirties Prie- || įaf-ties, kadel ghi apkaltinoio⁴, nuwe- || džiau ghi ing iu^b Rotą [Prową] || 29 Ta-da radau iog apkaltinams⁵ buwo || delei Klaufimū Sakono iū, Bet || 「ne」^c tureio⁶ apfkundima, kurfai || fmerties angu⁷ Rifchų wertas buwo⁸ || 30 Ir ischgirdes⁹ iog niekurie Szidai io || tikotū, toiaus ghi tawęsp nufiucziau, || Ir prifakiau Apfkufstoiems¹⁰ taipoieg, || idant po tawo akim fakitų, ką priefch || ghi turetų. Giwenk fu Diewu. [fwei- || kas].

31 Szelnerus¹¹, kaip iemus prifakita || buwo, eme Powilą, ir nuwede ghi || naktija ing Antipatriden. 32 Bet¹² an- || trą dieną, 「dawe Raitus fu io eiti¹³ ir || fugriša ing Giwenimā^{d,14}. 33 「Kaip thie || nuejio¹⁵ ing Cefarią, atrade¹⁶ Groma- || tą Staraftui Szemes, atradidami iam || Powilą. 34 Starafta įemes paskaites || Gromatą, klaufe, isch kurios Szemes || ghis butų? Ir kaip ischtire iog isch Cilici- || os butu, 35 biloio, Efch tawe fakidifiu^e [ifch || klaufinesiu] kada tawo Apfkunfstoi¹⁷ [pra- || [Bl. 284^r] [chinikai] po akim ira, Ir liepe ghi || ischdeti Namuf^f fudo Heroda^g.

XXIII.

1 Po penkių dienų nuejio Wiriau- || fis kunigų Ananias, fu Wirefneis, ir || fu Kalbetoiu^{h,18} Tertulluⁱ, thie pafsistate || po akim Starafto įemes priefch Po- || wilą. 2 Ir kaip buwo atwadintas, || pradeia Tertullas apfkufiti¹⁹, bilodams. || Iog didžame pakaiūie^j giwenom || po tawim, ir

GS: ^a Sfk aus C* ^b> Sfk aus ia ^c> Sfk für ie ^d gl. Lag(er) ^e s. Anm. S. *464 ^f> Sfk aus n ^g> Sfk aus Herod+ ^h gl. Redner ⁱ Sfk aus Tī | Tertull+ ^j Sfk aus pakal |

KS: ¹ Džaugfma* ² nuřawinti ³ gestr. ⁴ kaltinoio ⁵ kaltinams ⁶ ne radofi* ⁷ alba ⁸ gestr., unvollst. Korr. ⁹ girdeda<m>s Nasalzeichen der GS nicht gestr. | efch girdedams ¹⁰ Raifchitoiams ¹¹ Szelnerei ¹² Bey ¹³ fiunte Raitinikus fu io ¹⁴ Stonawycze ¹⁵ Thie nueje ¹⁶ attadawe ¹⁷ Raifchitoiei ¹⁸ Prakurotu ¹⁹ raifchiti | Bl. 284^r oben re. rot Actor: c. 24. |

BNT(F): Bl. 283^v am re. Rand leichter Textverlust |

daugia wieschlibū Dar- || bū ſchiemus Szmonims nuſsidūft || per tawo iſchminti, **3** wiſſū brangiau- || ſeſis Felix, tai prijmmam, wiſſada || ir wiſſur, ſu wiſſu diekawoghimu. || **4** Bet idant tawe ne per ilgai trukin-
cziau, || praſchau tawe, idant¹ mus trumpai klau- || ſitumbei, pagal ta-
wo ʽromiſtę, ʽleng- || wiḃęʽ²

5 Radom ſchi Wirą Iſkadianti, || ir maiſchtą prikelenti wiſſiems Szi-
|| dams, ant wiſſo Swieto, ir Wiriauių³ || Sektos NaZarenų, **6** kurſai ir
Baſz- || niczę driſa ʽatſchwenſti ʽneſchwentą || padaritiʽ⁴ Kuri ir ſu-
gawom, no- || redomi għi nuſzawinti pagal muſu || Sokoną. **7** Bet Lyfi-
as Storaſta ataięs, || [Bl. 284^v] gwaltū⁵ għi wede iſch muſū rankū. ||
8 ʽliepdams io Apſkuſtoius⁶ tawesp eiti. || Nūg ko gali, iei nori tirties,
wiſ || iſchklaufineti, ko dielei⁷ mes ant io || ſkundzamies. **9** Bet pritare
iam ir || Szidai, bilodomi. Tai tieſa ira.

10 Bet⁸ Powilas, ʽkaip moioio || iam Staraſta⁹ ſjemes, atſakie. Szino-
|| dams¹⁰, iog tu ſchoſū Szmonifą nū || daugia metų Sudzia eſſi, eſch¹¹
ne- || libijodams mane teiſinſiū¹². **11** Neſa || gali numaniti, ʽiog ner¹³
daugieſne¹⁴ || dwiliko dienų, kaip¹⁵ ing Jeruſalem || ataijau melſtuſe^a.
12 Negi wel anie mane || rado Baſzniczjoia¹⁶ ſu kū bekalbantį, || angu¹⁷
maiſchtą daranti Szmonifą, || nei Iſkalofą, nei Mieſtofą, **13** Nei || gal
anie¹⁸ mane tho priweſti, ko || ant manęs ſkundzafi.

14 ʽBet tatai¹⁹ iſchpaſiſtū taw, || iog eſch pagal to kielio²⁰, kuri ie ||
Sektą wadin, ſluſjiu Diewui ʽma- || no Tiewū²¹, tikedams wiſſam, kas
|| raſchita ira Sakone ir Prarakofą. || **15** Bei turiu tą nuſſitikeghima Die-
|| wop, kurio ir ie taipaieg laukia, [...]^b || iog bus Prikelimas ʽiſch nu-
miruſiū²² || [Bl. 285^r] taip teiſuiū kaip neteiſuiū. **16** Bet tame || proce-
woiūſ, idant turecziau ſaſjine || ne pergadintą wiſſur, taip Diewip kaip
|| Szmonifamp.

17 O po daugia metų ataijau, || ir atneſchau Jalmuſzną²³ [Surinkimą]
|| mano Szmonims, ir affiera. **18** Tūo || ie mane rado, beſicziftijantiſi

GS: ^a in *Sfk erg.* ^b L. nemlich □

KS: ¹ ieib ² romiſtę *gestr.* ³ Wiriauių eſanti ⁴ atſchwenſti *gestr.* ⁵ ſila ⁶ liepdams Raiſchi-
toiams* ⁷ delei ⁸ O ⁹ moioient iam Staraſtai ¹⁰ Eſch Szinodams ¹¹ *gestr.* ¹² iſchteiſinſiū
¹³ neſant ¹⁴ daugieſne tiktai ¹⁵ iog ¹⁶ Baſzniczjoie ¹⁷ alba ¹⁸ *gestr.* ¹⁹ Tatai ²⁰ kelio ²¹ ma-
na<m> Tiewūi Nasalzeichen der GS nicht *gestr.** ²² Numiruſiū ²³ Jalmuſzną □ Bl. 285^r oben re.
rot Actor: c. 24. □

Baſ- || niczoia¹, be [...] ^amaifchto ir trankſmu², || **19** Bet tatai buwo nekurie Szidai || iſch Afios, kuriemus deretų ſchicze || buti po tawo akim, ir ant manęs || ſkuſties, iei ko prieſch mane turetų. || **20** Angu³ te ſako ſchie patis, iei kokios || ne tieſos [teifibos] ant manęs [radę ira⁴, || kadangi ſchitai ſtowiu po Rotos || [Prowos] akim. **21** Tiktai to wieno || ſodzio⁵ delei, kaip⁶ tarp ių [ſtowedams || ſchaukiau⁷. [Ant [Delei]⁸ Prikelimo || numiriſių eſch ſche dieną nūg iuſų || apskundžams eſmi.

22 Bet kaip tatai Felikſas girdeio || pratinſina⁹ ius. Neſa ghis¹⁰ gierai || ſjinoio ape ſchį kielį¹¹, ir biloio. || Kaip atais Lyfias Storaſta, tada eſch || iuſų bilos delei tirfiūs¹². **23** Ir priſake || Schimtinikui idant Iſchdetų Powilą, || ir dotų iam pakaių tureti¹³, ir idant || [Bl. 285^v] newienam iſch ſawuių ne gintų, || iam ſluſjiti angu¹⁴ iop ataiti.

24 Bet po nekurų dienų, ataijo || Felikſas ſu ſawo moterim Druſilla, || kuri buwo Szidauka¹⁵, ir atwadinęs || Powilą, girdeio ghį ape wiera ing || Chriſtų. **25** O kaip Powilas kalbeio || ape Teifibę, ir ape Cziftaſtį, ir ape || bufentį Ligų, iſſigando Felikſas, || ir atſake. Atſtokes¹⁶ ſchį^b kartą, [kaip || ſpeſiu, [kaip tureſiu czieſą patagų]¹⁷ || atwadindinſiu tawe. **26** Bet tikeios || taipaię, penigų nug Powilo dūda<m>s || ieib ghis iſchleiftų, kurio delei ghis || ghį ir tankiei atwadindino, ir ſu || ių ſuſikalbelawa¹⁸.

27 O kaip praeijo du metu, iſtoio || Porcius Feſtus Felikso wietą. Bet || Felikſas naredams Szidams [gieribę || paroditi¹⁹, paliko Powilą po ſawim || apkalta.

XXV.

1 Kaip tada Feſtus ing Szemę || [ſ Szidu]^c [ataijęs būwo^d, po trių die- || nų eijo nug Cefarios ing Jeruſalem. || **2** Tada ataijo po io akim W-riauſieghi || kunigai, ir wireſnieghi Szidu prieſch || [Bl. 286^r] Powilą, ir

GS: ^a L. on alle ^{b>} Sfk aus ſche ^c s. Anm. S. *465 ^d Sfk aus ataijo □

KS: ¹ Baſniczoie ² trankſmo ³ Alba ⁴ radą ⁵ Szodzio ⁶ iog ⁷ ſtoweiau ir ſchaukiau ⁸ Ant *gestr.* ⁹ trukinna ghis ¹⁰ *gestr.* ¹¹ Kelį ¹² tirfiūsi ¹³ *gestr.** ¹⁴ alba ¹⁵ Szidiene ¹⁶ Atſtok ¹⁷ kaip tureſiu ... patagų *gestr.** ¹⁸ ſuſikalbedawa ¹⁹ ger dariti □ Bl. 286^r oben re. rot Actor: c. 25. □

graudeno ghi, 3 melfda- || mies pawelimo priefsch ghi, idant || ghi nu-
wadindintu ing Jerufalem, || tikodami ghi¹, idant ghi ant kelio || uſu-
muſchtu². 4 Tada atſake Feſtus, || Powilas tiefa laikomas ira Ceforioi^a.
|| Bet ſawe wel trumpai the || eiſenti^b, 5 Kurie tada^c iſch iuſu (biloia
ghis) || gal, thie te eit draugie, ir te ſkun- || dzasi^d ant to wirow, iei kas
ant io || ira. [iei kũ nuſsideio].

6 Bet buwens ʽprieg iu³ dau- || giefni ʽnei deſchimtj^e dienu, nuejjo ||
ing Cefaria. Bei antrą diena ſe- || dos⁴ ant ſudjmo ſofta, ir liepe atweſ-
|| ti Powila. 7 O kaip ghis ataijo, || apſtoio ghi Szidai, kurie nũg Je-
ruſales || ataię buwo, ʽatneſchdami daugia ir || ſunkus ſkundimus⁵
priefsch Powila, || ʽkuriu io ne galeio priweſti⁶, 8 kandi⁷ || ghis iſi-
kalbeio⁸ [atſake] Eſch nei || priefsch Szidu Sokona, nei priefsch || Baſ-
niczen, nei priefsch Cieſaru || ſuſigrieſchjau⁹.

9 Bet Feſtus naredams Szi- || damus ʽparoditi malone^{f,10}, atſake Po-
wilu, || [Bl. 286^v] bilodams, Er nari eiti ing Jerufalem, || ir^g the ant
ſchũ^h po mano akim ap- || ſiſudinti¹¹? 10 Powilas ſake, Eſch || Cieſa-
raus Prowoia eſmi, ſchicze || turiu atſiprowiti, eſch Szidus¹² ne pa- ||
ſjeidziau, [eſch Szidams nieko ne || dariau pikto] kaip ir tu¹³ pats gierai
|| ſjinnai. 11 Bet iei kokiam ko pikto pa- || dariau¹⁴, ir ſmerties wertaⁱ
nuſside- || iau, neſiginu mirti. Bet¹⁵ iei to nie- || ko nera, ką anis ant
manę ſkun- || dzes, tada mane niekas iemus negal || padũti. Eſch
ſchaukios Ciecariaup. || 12 Tada ſuſikalbeięs Feſtus ſu Rota, || atſake,
Cieceriaup ſchaukieis¹⁶, Cie- || cariaup ir eiſi.

13 Bet¹⁷ po nekurų dienu, ataijo || Karalius Agrippas ir Bernice ing
Ce- || carię¹⁸, idant prijmtu [ſweikitu] || Feſtu. 14 Ir kaip per¹⁹ daugia
dienu || the buwo, paſake Feſtus karaliui || bila Powilo, bilodams. Ira
Wirasj || [Bl. 287^r] kuri Felikſas ʽpo ſawim²⁰ paliko, apkal- || tą, 15 Ku-

GS: ^a *Sfk aus Cefarioi* ^b *Sfk für buſenti* ^c *Sfk aus nu* ^d *s. Anm. S. *465* ^e *Sfk aus ne i de-
ſchimtj** ^f *gl. gunſt erzeig(en)* ^g *Sfk aus ar* ^h *Sfk aus ſcho** ⁱ *Sfk aus werta* ^j *Sfk aus w* □ Bei
Apg 25,6 Datumsangabe 2 Maj □

KS: ¹ *gestr.* ² *uſmuſchtu* ³ *iu<m>p** ⁴ *ſedosi* ⁵ *daugia ir ſunkei ſkundamies* ⁶ *ko negaleio
io priweſti* ⁷ *kadangi* ⁸ *iſſikalbineio* ⁹ *ſu grieſchjau* ¹⁰ *+ intikti* ¹¹ *atſiprowidinti (Sfk aus
atſiprowiti)* [apſiſudintiſi] | apſiſudintifi* *gestr.* ¹² *Szidu* ¹³ *gestr.* ¹⁴ *dariau* ¹⁵ *O* ¹⁶ *[chaukeiſi
17 O* ¹⁸ *Cecarią* ¹⁹ *gestr.* ²⁰ *iſcheidams* □ Bl. 287^r oben re. rot Actor: c. 25. □

rio delei Wiriaufieghi kunigai || bei Wirefnieghi Szidu po mano akim
|| ataijo, kaip Jerufaleie buwau, mellda- || mies, idant ghi docziau¹
gadinti, 16 Ku- || riemus esch atfakiau, Nera budas || Rimianu, Szmogu
paduti ant nu- || szawinimo, pirm 'ne kaip² apfkunf- || tasis sawo Ap-
fkundieius³ po akim || tur, ir cziesą gaun [wietą] sawe || apfkundimo⁴
delei ifsikalbeti.

17 Bet⁵ kaip⁶ schicze fufsiejo, || ne trukdams, antrą dieną 'tureiau ||
liga⁷, ir liepiau tą Wirą atwesti. || 18 Delei kurio, kaip Apfkunfdeiei⁸
|| ataijo, ne priwede ghi ne wienos bi- || los^a, kurios esch nufsitikeiau⁹.
19 Bet || tureio nekurius Klaufimus priefch ghi, || ape ių Prietikin^b, ir
'ape wieno nu- || mirufio Jefaus¹⁰, kuri Powilas fake, gi- || wenanti.
20 Bet esch to Klaufimo || ne dasifinodams¹¹, biloiau, Er noretu || ing
Jerufalem eiti, ir the atliprowiti || todielei¹²? 21 Bet Powilui schaukent,
|| [Bl. 287^v] iog¹³ ant CieCariaus Prowos 'laikomas || butu [ftowetu]¹⁴
liepiau ghi palai- || kiti¹⁵, iki ghi Ciecariaufp siufcziau.

22 Bet Agrippas biloio Feltu, || 'Ir esch¹⁶ tą Szmogu rodas gir-
decziau. || O schis fake, Ritoia¹⁷ ghi girdesi. || 23 Ir antrą dieną, 'kaip
Agrippas || ir Bernice ataijo¹⁸ didzu puikawi- || mu, ir ieio¹⁹ ing Namus
fudo fu Wi- || riaufeis Schimtinikais ir Wirefneis || wirais Miesto, Ir
'kaip prifake Fef- || tus²⁰, tapo Powilas atwestas.

24 Ir biloio Feltus, Mielas ka- || raliau Agrippa, ir wifsi ius Wirai, ||
kurie schicze fu mumis este, Tai re- || git tą, kurio delei mane wifsas
|| Pulkas Szidu szadinoio, bei Jerufa- || leie bei schicze, schaukdomi,
Neder || tam ilgiaus giwam buti. 25 Bet esch || numanidams, iog nieko
ne dare, || kas smerties werta butu, ir ghis || pats taipaiieg Ciecariaufp
schau- || kies²¹, nudumoiu²², ghi siufti. 26 Ape || kuri nieko tikro ne
turiu^c, ką || [Bl. 288^r] Ponui wiefchpacziui²³, raschicziau. || Todel 'da-
wiau ghi atwesti²⁴ po iufu || akim, o didzaufei po tawo Kara- || liau

GS: ^a Sfk aus ++ ^b gl. aberglaub ^c Sfk für tik □

KS: ¹ pawelcziau* ² nei ³ Raifchitoius ⁴ raifchimo ⁵ O ⁶ kaip anis ⁷ liginau ⁸ Raifchitoiei
⁹ tikeiausi ¹⁰ ape wieną numirufi Jefu ¹¹ permanidams ¹² todelei ¹³ ieib ¹⁴ ftowetu *gestr.* |
+ palaikitas (*Sfk für ifch*) *unvollst. Korr.* ¹⁵ laikiti ¹⁶ Efch ¹⁷ Ritoie ¹⁸ Agrippai ir Bernicei
ataijus ¹⁹ ieij<us> ²⁰ liapiant Feltu | liepiant Feltu ²¹ schaukiesi ²² dumoiu ²³ wiefchpati
²⁴ atwestidinau ghi □ Bl. 288^r oben re. rot Actor: c. 25. 26. □

Agrippe, Idant išchtiřes tu- || recziau, ką raščicziau. 27 Nefa man || regis ne patogu eřa, Kalinię siųfti, || o ne wienos prieřařties prieřch ghi || ne [†]řęklinti^{1a}. [řinę ne dūti.]^{†1}

XXVI.

1 Bet² Agrippas biloio Powilūi, || Pawelta taw ira uř tawe kalbeti. || Tada ifsikalbeio^{b,3} Powilas^c, ir išchtiře || ranką. 2 Labai man mielu ira, mie- || las karaliau Agrippe, iog eřch mane || řchą dieną po tawo akim [†]turiu || ifsikalbeti wiřso thū⁴ ką řzidai ant || manęř řkundęř⁵. 3 Wiřų didzaufe || iog řinnai, wiřsus budus ir klau- || řimus řzidu. Todiel⁶ prařchau tawe, || idant mane kantrei klaufitumbei.

4 Iřch tiefos^d mano giwenima || nūg iauniřtes, kaip tą iřch pradęo || tarp řchų řmonių Jeruřaleie wedęau, || [pabengiau] řinnu wiřsi řzidai, || 5 kurie mane pirm pařinoio⁷, iei || noretū liuditi. Nefa Pharifeuřchas || [Bl. 288^v] buwau, kuri ira wiřų iřchřink- || teřne⁸ Sekta muřų Diewo řuřębos. || 6 O nų řtowiu, ir eřmi apřkundęams⁹ || delei^e nufsitikeghimo ant^f Pařade- || ghimo, kuris nufřidawe¹⁰ nug Die- || wo muřų Tie- wūmp, 7 [†]ant kurio¹¹ [†]nuf- || řitik [kurio lauk]¹² dwilikas gimi- || niū¹³ muřuiū ataiti¹⁴ [†]řu Diewo řuřę- || ba¹⁵ dieną bei nakti pilnai. Delei || řcha nufsitikeghimo, eřmi, mielas || Karaliau, apkaltinams¹⁶. 8 Kodel ne || tiketina [ř. bila] iumus regis, iog || Diewas numirufius prikel?

9 Iřch tiefos ir eřch pats řawiję || dumaiau [tariau] iog turecziau || daugia dariti prieřch wardą Jeřaus || NaZareřskoio, 10 Kaip ir dariau || Jeruřaleie, daug řchwentuių || apkalime⁸ uřęurakindams. Ant ko || eřch maci nūg Wiriaufiu kunigų ga- || wau. Ir kada buwo uřęmuřchami¹⁷, || tada eřch padeiau nufuditi^h, || 11 ir per wiřsas Iřkalas mucęjau iūř || tankiei¹⁸, ir priwercziau iūř blūřniti || ir buwau nūdem pařiuteř¹⁹ ant

GS: ^a Sfk aus řęę+ ^b gl. v<er>antworten ^c Sfk aus Petr*S ^d Sfk aus tief+s ^e Sfk aus n ^f Sfk aus + ^g Sfk für Jeru ^h Sfk für řu □

KS: ¹ pařakiti ² gestr. ³ ifsikalbineio ⁴ gaunu ifsikalbineti delei wiřso tho* ⁵ řkundęři ⁶ To- del ⁷ pařina ⁸ řtropiaufe ⁹ raifchams ¹⁰ + řtoioři ¹¹ kuriop ¹² kurio lauk gestr. ¹³ Gimi- niū ¹⁴ iřchkakti ¹⁵ Diewui řuřędami ¹⁶ kaltinams ¹⁷ gadinami ¹⁸ tankei ¹⁹ řiuteř □

ių, || [Bl. 289^r] persekďinedams iūs iki swetimų || Miestų. 12 Ant kakio, kaip ir Da- || maskop kieliauwau, mace ir priša- || kimu nug Wiriau-
siūkunių, 13 widui || dienos, mielas Karaliau, regeiau || ant kielio iog
schwiefums nūg Dan- || gaus, schwiefefnis uſų Saules || ſpindulį, mane
ir anus kurie ſu || manim kielawo, apſchwiete.

14 Bet¹ kaip wiſi ant ſjemes || parpūlem, girdeiau balſą man kal-
banti, || tas biloio Szidiſchkai, Saul, Saul, || kam mane perſekďineghi?
Sunku^a || taw bus priefch akſtiną ſparditi. || 15 Bet² eſch biloiau,
Wiefchpatie kas eſi? || Ghis biloio, eſch eſmi Jeſus, kuri || tu per-
ſekďineghi? 16 Bet³ kielkes⁴ ir || ſtakes ant tawo kaių. Neſa ta- || diel
taw paſsirodžiau, idant^b iſtati- || cziau⁵ Tarnu ir Liudiniku, tho, || ką
regeiei, ir ką ʽdabar taw || nariu idant paſsiroditų⁶. 17 Ir iſch- || giel-
befiu⁷ tawe nūg thų Szmonių || ir nug Pagonų ing kurius || eſch⁸ tawe
ſchitai dabar⁹ ſiunczių, || 18 idant atwertumbei ių akis, idant || priſ-
siwerſtų nūg Tamſibes Schwiefumon. || [Bl. 289^v] ir nūg maces Satano
Diewop ant || priemimo atleidimo Griekų, ir || Tiewoniſtę ſu tais, kurie
paſchwen- || czami¹⁰ ira per wierą ing mane.

19 Iſch to, mielas karaliau || Agrippa, ne buwau ne tikis Dangu- ||
ieiems paſsiradighimūi, 20 bet paſsa- || kiau, pirmai, thiemus Damaske,
|| ir Ierufaleie, ir wiſoſų wietoſų || Szidiſchkos ſjemes [Szidawos] ir ||
pagonims¹¹, idant gailētunſe, ir priſi- || werſtų Diewop, ir daritų ti-
krus || darbus Gaileſio. 21 SchiTodieli^c Szidai || mane Baſſniczoia ſu-
gawa, no redo- || mi manęs uſſmuſchti. 22 Bet per || pagalbą^d [iſch
pagalbos] Diewo || man ſekefi, ir ſtawiu iki ſchei die- || nai, liudidams,
bei maſjiemus bei || didiemus. Ir kit nieko^e ne || ſakau, tik tai ką Pra-
rakai ſake, || iog turetų nufsidūti. Ir Moſeſchus || 23 iog Chriſtus turetų
kenteti, ir || Pirmafis buti nug¹² Prielimo iſch || numirufių, ir pra-
neſchti Szwakę^f || Szmonims ir Pagonims.

[Bl. 290^r] 24 ʽBet kaip¹³ tatai uſų ſawe kal- || bedams atſake, biloio
Feſtus didžu || balſu. Powile, Padukai¹⁴. Didis || kunſtas¹⁵ tawe padu-

GS: ^a Sfk aus + ^b Sfk aus + ^c s. Anm. S. *466 ^d Sfk aus | ^e Sfk für k+t | ^f Sfk aus Sc* □

KS: 1.2.3 O ⁴ kielkesi ⁵ + [padaricziau tawe] | tawe padaricziau | tawe paſkircziau [tawe
padaricziau] ⁶ toliaus nariu idant tau paſsiroditų ⁷ iſchgelbefiu ^{8.9} *gestr.* ¹⁰ Paſchwenczomi
¹¹ Pagonims ¹² *gestr.* ¹³ Kaip ¹⁴ Tu Padukai ¹⁵ moklas* □ Bl. 289^r und Bl. 290^r *jew. oben re.*
rot Actor: c. 26. □

kina. 25 Bet ghis || biloio. Mana^a brangufis Feste, || eſch ne padukau, bet kalbu tikrus || ir iſchmanitinus, [iſchmintingus] || ſodžius. 26 Nefa karalius tatai gie- || rai ſinno kuriop eſch walnai [draſei] || kalbu. Nefa tariū¹, iog iam to || nieko nera apſlepta, nefa tatai ne || ing kampa² nuſidawe. 27 Bau tiki, || Karaliau Agrippa, Prarakams? || Szinau iog tiki. 28 O Agrippas biloio || Powilui, Be maſo, tu mane ne || perkalbi, iog krikſchczonis tapcziau. || 29 Bet Powilas biloio. Eſch welicziau || po Diewo akim, narint be maſo || daugia angu be maſo, [ne tiktai || maſo bet ir daugia]³ idant ne tiktai || tu, bet ir wiſi kurie mane ſche || diena gird, takie⁴ butu, kaip eſch || eſmi, be ſchu Riſchu⁵.

30 Ir kaip tatai kalbeiens buwo, || kieleſ⁶ Karalius, ir Storaſta^b ir Be- || renice, ir kurie ſu ieis ſedeio, 31 ir || atſtoio ipatei, ſuſikalbeio ir biloio || [Bl. 290^v] Schiſai^c ſmogus nieko ne padare⁷, || kas ſmerties, angu⁸ thu riſchu || werta butu. 32 Bet⁹ Agrippas bilo- || io Feltui. Butu galeies paleiſ- || tas buti ſchis ſmogus, iei ne^d butu || Ciecerauſp^e ſchaukensi.

XXVII.

1 Bet¹⁰ kaip buwo nudumota || mumus ing Wlachu ſeme ſiegloti, || padawe ie Powila ir niekurius, || kitus kalinius, Schimtinikui, || wardu Julius, nug Ciecariſchko || Pulko. 2 Bet¹² kaip iejom ing || Ekruta Adramitina^f, idant Aſia || praſieglotumbim, atſtoiom nug || kraſchto. Ir buwo ſu mumis || Ariſtarchus iſch Macedonios nuſg || Theſſalonicho, 3 ir atajom antra || diena kraſchtop Sidono. Ir || Iulius prieteliſchkai paſsirode¹³ Po- || wilui, pawele iam ſawo prieteliu<m>p^g || eiti, ir ia kuopti^{h,14}.

GS: ^a Sfk aus intendiertem B ^b gl. Landpfleg(er) ^c Sfk aus Schis ^d Sfk aus intendiertem b ^e Sfk aus CiecaZ* ^f s. Anm. S. *466 ^g Sfk aus d* ^h gl. ſeiner pflog(en) □ Bl. 290^v unten re. Kustode ejom | ejom □

KS: ¹ tariū* | man regesi ² po kampais ³ narint be maſo daugia angu be maſo *gestr.** ⁴ takieis ⁵ + [panczu] ⁶ kieleſi ⁷ dare ⁸ alba ^{9.10} Bey ¹² Ir ¹³ paſsirodidams ¹⁴ priſsi-kuopti* □

4 Ir iſch the nuſtumem, || ir nuſiegławom ſĕmai Cypro, || todelei iog Weiei mumus ing || akis buwo, 5 ir ſiegławom ant Juru || pra Cilicia^a ir Pamphilia, ir at- || [Bl. 291^r] eijom ing Myra Lycioia¹. 6 Bei || the rado Schimtinikas Ækrutā || iſch Alexandrios, tas ſielawo^{b,2} || ing Wlachū ſĕmen, ir ideio mus || the. 7 Bet kaip lengwai ſiegławom, || ir per daugia dienu wos ne wos || iſchkakom Gnidum (neſa weiei || 'mus uſlaike [draude] mus³, nuſieg- || lawom po Creto, mieſtop Sal-mone, || 8 ir wos ne wos praeijom. Tada at- || aijom wietoſp, kuri wa-dinama || ira Graſiſtate^c, the arti buwo || mieſtas Laſea.

9 'Bet¹⁴ kaip praeijo ilgas cziefas¹⁵ || ir iau ne pigu [ſpakaginga] buwo || ſieglūti, todiel, iog ir Vſġawenios || iau praſchoka^d, graudeno ios Powilas, || 10 bilodams, Mielī wirai, regiu, ſieg- || lawimā ſu pa-ſeidimu ir dide iſka- || da buſenti, ne tiktai Naſchtos bei || Ekruto, bet ir muſū ſiawato⁶. 11 Bet⁷ || Schimtinikas daugefni tikeio Schip- || porui^e bei Sturenikui^f 'ne kaip⁸ tam || kā Powilas ſake. 12 Ir kaip Statis^g || ne patogus buwo ſiemawoti^h, || [Bl. 291^v] dideſne dalis dawē protā^{8a}, iſch tē eiti, || iei galetū iſchkaktiⁱ ik Phe- || niceos ſimawotu, koktai ira Sta- || tis pas Kretaī, ing wegħi Aſi- || ni^k bei Skirſeli^l. 13 Bet putſchenczām || Peitweiū^m, ir tarintiemus [kaip anis || tare] 'tatai iau teipo busⁿ, nu-eijo Aſ- || ſon⁹, ir praeijo Kreta. [prabego].

'pas paſi kraſchtā eidomi, prabego Kre || ta¹⁰.

14 Bet¹¹ ne poilgu¹² kieleſ 'be dumas || iū¹³ 'Weio ſumiſchims^{o,14} wadinnams, || Audenis, 15 ir kaip Ekrutas pagautas || tapo, nega-ledams priefch wegħi¹⁵ infi- || gauti, padawem ge¹⁶ weiūi, ir driba- || wom. 16 Bet ateijom 'Saloſp [Werdeliop]¹⁷ || wardu Klauda, the wos ne wos || ſugrebem Walti [botā]¹⁸ 17 tā pakieliem || 'Lſ ing ekrutā¹⁹

GS: ^a Sfk aus Ge ^b Sfk für ſch ^c gl. Gutfurt ^d Sfk aus prae* ^e gl. ſchiffherr ^f gl. Schiffmann ^g gl. anfurt ^h Sfk für ſi+++ ⁱ Sfk für ateiti ik ^j Sfk für C ^k gl. Südweſt ^l gl. Nordweſt ^m gl. Südwind ⁿ gl. ſie hetten nu jr fürnemen ^o gl. Windsbraut □ bei Apg 27,9 Datumsangabe 3. Maij. □

KS: ¹ Lyciaie ² ſiegławo ³ draude mus gestr. ⁴ O ⁵ unv. Var. O po ilgam ⁶ Sziawato ⁷ O ⁸ nei ^{8a} s. Anm. S. *466 ⁹ ing Alſon ¹⁰ [Vel pas paſi kraſchtā eidomi, prabego Kreta]* ¹¹ O ¹² po ilgam ¹³ + iemus tō ne dumoient ¹⁴ + Weio ſufukims wyrs | wyrs gestr. + Wefuſs □ gl. vide Marl<oratum>: ¹⁵ Wegħi ¹⁶ ghī ¹⁷ Werdeliop gestr. ¹⁸ + ir gielbeiomies (Sfk für ſchi) taipo, iog* ¹⁹ gestr. □ Bl. 291^r oben re. rot Actor: c. 27.; unten Mitte Lagenbezeichnung o □

ir pririschem ghī ßemai || 「prieg ekruto¹, Nefa biþioiomes, ieib || ne
 ipultu ing Syrtas², ir rikus nulei- || dom ßeminiu, ir schitaipo || driba-
 wom^a. 18 Ir didþus || sturmus^b inkenteie³, sekanczią diena || [Bl. 292^r]
 「padare ischmetimā [liktawo]⁴ 19 Ir || treczią diena metem⁵ mes⁶ sawo
 ran- || komis Taworą Ekruto. 20 Bet⁷ kaip || per daug dienų ne⁸ Saule
 nei Szwaigf- || des pafsirode, ir⁹ ne maþas sturmas¹⁰ || priesch mus bu-
 wo [po akim, i akis] 「wiſ- || ſa nuſsitikeghimā þiwato pametem || [iau
 nebe tikeiomes ifsilaikiſe]¹¹

21 Ir kaip iau ſenei ne walge buwo, || eijo Powilas 「widui ius [tarp
 ių]¹² ir || biloio, Mieli Wirai, man 「buwo klau- || ſiti buweſ¹³, ir isch
 Kretos ne ischeiti, || bei¹⁴ mus ing ſche bedą ir ifkada ne¹⁵ || iweſti [ir
 ſchoki uþtrukimā ir ifka- || dą wenkti] 22 Bet¹⁶ nu graudinu ius, ||
 idant ne nuſsimintumbit, Nefa ne || wienas isch muſų Sziwatą¹⁷ ne
 pames, || tiktai Ekrutą. 23 Nefa ſche nakti || pas mane ſtoweio Anie-
 las^{c,18} to Diewo, || kurio eſch eſmi, ir kuriem eſch ſuþþju, 24 ir || biloio.
 Neſſibijok Powile, tu || 「turi Ciecarui atroditas buti¹⁹, ir ſchitai, || Die-
 was taw dowanoio wiſſus kurie || ſu tawim þiegloia^d. 25 Tadiel, mieli
 || Wirai, ne nuſsiminket, nefa tikiu || Diewui, iog teipo bus, kaip man
 ſakita ira. || [Bl. 292^v] 26 Bet ing Salą 「[Werdeſi] turrin at- || aiti [buti
 ischmeſti]²⁰

27 Bet²¹ kaip ataijo 「kieturolikta || [ketwirto lieka]²² naktis, bei mes
 Adri- || oia þieglawom [dribawom] kaip ka- || da puſnakties tikieios
 Ekrutnikai^e || Szemen nekokie atrandą [rege, ſaw || pafsirodencze, ſaw
 artinancze]^f 28 Ir || kaip ileida 「wirwele alwu pririſchta^{g,23}, || rado
 「[dwideſchimt]^h ſiekinių²⁴ || gilumāⁱ. 29 Ir maþ paþigeie, wel || ileido,
 bei rado penkiolika || ſieknių^j. Tada biþodomies, ieib ant || kietų wietų
 ne ischtiktų, ischmete || uþpakali Ekruto kieturius Inkarus, || gieif-

GS: ^a Sfk für ſchitaipo dribuodomi* ^b Sfk für Sch | ſchur* ^c Sfk aus intendiertem E* ^d Sfk aus
 þieglūia ^e gl. ſchiffleut ^f ſchließende Klammer nach rege usw. in Sfk gestr. ^g gl. Bleywurf
 od(ce) Gefencke ^h Sfk für giluma ⁱ Sfk für gie ^j Sfk für ſiek □

KS: ¹ Ekrutop ² + Wyraſ ³ kenteie ⁴ padare ischmetimā gestr. ⁵ ischmetem ⁶ gestr. ⁷ Ir
⁸ nei ⁹ ir kaip ¹⁰ þturmas ¹¹ wiſſa nuſsitikeghimā þiwato pametem gestr. ¹² iu<m>p ¹³ bu-
 wo klaufiti* ¹⁴ ir ¹⁵ gestr. ¹⁶ O ¹⁷ Sziwatat Nasalzeichen der GS nicht gestr. ¹⁸ Angelas ¹⁹ bu-
 fi Ciecarui atroditas ²⁰ buſim ischmeſti ²¹ Ir ²² ketwirto lieka gestr. ²³ Swirtį | unv. Var.
 Bálts | unv. Var. ſtorll. ²⁴ dwideſchintis ſieknių □ Bl. 292^r oben re. rot Actor: c. 27. □

domi¹ dienos. 30 Bet² kaip Ekrut- || nikai išch Ekruto bekti iefschkoio, ir || Walti [bateli] ing Iures nuleido, bilo- || domi, kaip³ noretų inkorą⁴ išch pirm- || galio Ekruto leisti, 31 biloia Powilas || Schimtenikui, ir Szielnerams. Jei || ūchie ne pafsiliks Ekrute, tada ↑ne galit || giwi pafsilikti [išchlikti]⁵ 32 Tada Sziel- || nerus pakirta wirwes Waltes, [batelio] || ir dawe iam^a nupulti.

[Bl. 293^r] 33 Ir kaip pafsirode diena⁶, grau- || deno Powilas iūs wifsus, idant iftro- || wą imtų, bilodams. Schitai kietu- || rolikta diena, kaip⁷ lauket ir ne walgiet, || nieko ↑ne imdomi⁸. 34 Todiel graudinu || ius, iftrową imti, idant atfigaiwin- || tumbit, nefa iufų ne wieno nei plauks || ne nupuls. 35 Ir tatai biloies, eme duną⁹ diekawoio Diewui po ių wifų akim, || ir lauže, bei pradeio walgiti. 36 Tada || wifsi linkfminos¹⁰, ir taipieg iftrawą¹¹ || eme. 37 Bet muų wifsu Ekrute buwo || du schimtu septines deschimtis ir ūcheschios || Dufches. 38 Ir kaip ūotų buwo [priūsi- || walge] palengwinoio anis^b Ekrutą, išchmefdami Iawus ing Marias || [Iures]

39 Ir kaip praaufcho [diena tapo] || Szemes tos ne paūinna. Bet¹² States || nekurios paiuta [regeio] ta tureio || krantą¹³, tų noreio Ekrutą wariti, || iei galeų. 40 Ir pakiele Inkarus, || pafsidawe Iurems, ir atrischa || ↑Wairų riūchus^c, ir patrauke ūegli po || weiu, ir tikoio krafchto. 41 Ir kaip || ataijom ing wietą, kuri ant abeių || [Bl. 293^v] ūchaliu iures^{d,14} tureio, iūchtikos¹⁵ || Ekrutas, ir ↑pirmoio dalis¹⁶ ūtiprai || apūūitoio nukrutedamas^e. Bet¹⁷ pafkui- || galis ūduūa, nūg gwaltu¹⁸ walų¹⁹.

42 Bet Szelne- || rei^f ūufsirodija, kalinius [apkaltofius] || uūmufchti, ieib kas, iūchplaukens, ne || pabektu. 43 Bet²⁰ Schimtinikas nore- || dams Powilą iūchlaikiti, ūdraude || ių dumą. Ir liepe idant kurie mo- || kieio plaukti pirmai ing Iures iūleiftuūe, || ir iūcheitų ↑ant Szemes [krafchto]²¹ || 44 Bet²² kiti niekurie ant lentų, nieku- || rie ant palaiku²³ Ekruto. Ir ūchi- || taipo nufsidawe, kaip²⁴ wifsi iūchlikę || krafchtop ataijo²⁵.

GS: ^a Sfk für ghī* ^b Sfk für anīs + ^c Sfk für wairas ^d Sfk für +++ ^e l. ne krutedams ^f Sfk für Szēl | Szēlneru* □

KS: ¹ geifdomi ² O ³ iog ⁴ Inkara ⁵ giwi ne iūchlikfit ⁶ aufschra ⁷ iog ⁸ iufump ne imdomi* ⁹ Dūna ¹⁰ linkfminosi ¹¹ iftrawas *Nasalzeichen der GS nicht gestr.* ¹² O ¹³ + [krafchta] ¹⁴ Iures ¹⁵ iūchtikosi ¹⁶ pirmgalis* ¹⁷ O ¹⁸ gwaltu ¹⁹ bangu ²⁰ O ²¹ Szemes *gestr.* ²² O ²³ palaika ²⁴ iog ²⁵ iūchkaka □ Bl. 293^r oben re. rot Actor: c. 27. □

XXVIII.

1 Ir kaip išcheiom, išchtirem iog || ta Sala Melite wadinama buwa. ||
2 Bet Szmonelios mumus ne maſą || prieteliſtę parode. Pakure ugni, ||
ir prieme mus wiſsus, delei litaus, || kuris mus nulią, ir delei ſalczio.

3 Bet¹ kaip Powilas kruwą ʽſcha- || kų [ſchapu]² ſugraifte³, ir įdeio
|| ing ugni, ataijo⁴ Angis iſch karſch- || [Bl. 294^r] czio, ir^a uſſidrebe ant
rankos Powilo || 4 Bet Szmonelios regedomos, aną kir- || meļ ant io
rankos kabanti, biloio || tarp ſawęs, tas Szmogus ʽtur || Raſbainikas
buti^b, kurį pagieſjim- || mas^c ne dūſt giwam buti, kaczei Ių- || res iſch-
bego. 5 Bet⁵ ghis padrebe aną || kirmelę ing ugni, ir iam nieko pik- ||
to ne nuſſidawe. 6 Bet⁶ anis lauke, || kada ghis^d patintų, angu⁷ nu-
miręs || parpultų. Bet⁸ kaip anis^e ilgai lau- || kie, ir⁹ regeio, iog iam
nieko pikto || ne nuſſidawe, ʽkitaip dumoio^f, bilo- || dami, ʽiog ghis
Die- || was butu^{g,10}.

7 Bet¹¹ toſų wietoſų [thę] || tureio wiriaufis ʽSalos. [Werdelio]¹², ||
wardu Publius, Dwarą, tas mus || prieme, dudams mumus padware ||
per tris dienas prieteliſchkai. 8 Bet¹³ || priſſigadijo¹⁴ iog Tiewas Publio
ſirga || Drugiu ir Krauioliga. Topi įeijo || Powilas ir meldefi, ir uſdeio
ant || io ranką, ir pagielbeio ghi. 9 Kaip || tatai nuſſidawe, ataijo ir
kiti iſch || ʽtos Salos to Werdelio]¹⁵ kurie tureio || ligonius, ʽir dawes
gielbeti¹⁶. 10 Ir anis mus didei czeſtawoia. || [Bl. 294^v] Ir kaip iſch-
eiom, uſzkrowe ant || muſų ko priſiwalem.

11 ʽBet po¹⁷ trių menefių iſchſieg- || liewom ant Ekruto iſch Ale-
xandri- || os, kurſai toi Saloia buwo ſjie- || mawęs, ir tureio Szenkla¹⁸
Dwi- || nų. 12 Ir kaip ataijom^h ing Syra- || kuſą, paſſilikom the tris
dienas. || 13 Ir [...] ¹⁹ apſieglawom, ateijom ing || Regioną. Ir po wie-

GS: ^a *Sfk für if* ^b *Sfk der WSt* tur buti Raſbainikas ^c *gl. Rache* ^d *>gestr.* ^e *>gestr.* ^f *gl. v(er)-wend(en)* ^g *Sfk für iog* Diewas | iog ghis Diewas ^h *Sfk aus* atai □

KS: ¹ O ² ʽwirbu | ʽwirbalū | Szappu | + ſchukſchmiu + wirbu | ſchukſchmiu s. BNT(F)
³ ſugrebe ⁴ iſcheio ^{5,6} O ⁷ alba ⁸ Bey | Bei ⁹ *gestr.* ¹⁰ Ghis ira Diewas ¹¹ O ¹² Werdelio
gestr. ¹³ Ir ¹⁴ gadijafi ¹⁵ to Werdelio *gestr.* ¹⁶ gidindamies* ¹⁷ Po ¹⁸ *gl. Panir* □ *unv. Var.*
Prapartis* | + Karuną ¹⁹ kaip □ Bl. 294^r oben re. rot Actor: c. 28. □

nos dienos, || kaip kiele Peitweias, ataįjom an- || trą dieną ing Pule-
olon, **14** tų radom || Brolius, ir tapom nūg ių melsti, kaip¹ || septines
dienas tų pafsilikom. Ir || schitaipo ataįjom ing Rimą.

15 Ir nug² tų, «kaip Brolei ape || mus girdeia, ischeįo priesch mus³,
|| iki Appifero ir Tritaberno. «Kaip || Powilus tus ischwida⁴, diekawoio
|| ghis⁵ Diewui, ir «gawo nufsitikeghi- || mą [dʒauksma]»⁶ **16** «Bet kaip
at- || aįjom⁷ ing Rimą, atrode Schimti- || nikas Kalinius Wiriaufiam
schim- || tinikui. Bet⁸ Powilui pawelta || buwo pafsilikti, kur ghis no-
retų || su wienu Szelneru, kurfai ghi pri- || wiřdetu⁹ [apsergetų]

[Bl. 295^r] **17** Bet¹⁰ nufsidawe po trių dienų, || kaip¹¹ Powilas su-
wadino wiriaufius^a || Szidų. Kaip thie fufsieįo || biloio^{b,12} ghis iemus.
Ius Wirai, mieli || Brolei, esch nieko ne padariau¹³ || priesch mufų Szmo-
nes, nei priesch || Tiewiřchką Budą [Instatimą] o tacziau || sugautas isch
Ierušales padūtas ef- || mi ing Rimianų rankas. **18** Kurie, || kaip mane
fakinę [klaufę] buwo^c || nareio mane paleisti, kadangi prie- || řastis
Smerties ant manęs ne buwo. **19** Bet¹⁴ kaip¹⁵ Szidai priesch tatai
kalbeio, || priwerřtas buwau Ciecariauř || schauktis¹⁶, ne kaip ture-
cziau ant || řawo Szmonių ko řkųties. **20** Tadel || ius meldžiau, idant
ius regeti ir || su iumis fufikalbeti [řadinti] || galecziau, Nefa delei
nufsiti- || keghimo Iřraelo efmi schū Rete- || řumi řurifchtas¹⁷.

21 Bet¹⁸ anis biloio iopi, Mes || nei řařcho¹⁹ gawom isch Szidawos ||
tawęs delei, nei Brolis kokfai || ataįo, kurfai ko pikto ape tawe || pra-
neřchęs angu²⁰ řakęs butų. **22** O tacziau || norim isch tawęs girdeti, ką
tu dumoghi. || [Bl. 295^v] || [Bl. 296^r] || [Bl. 296^v] Nefa ape tą Sektą
řinnom, iog || iei wiřsur ira prieschtarima.

23 «Bet iam dieną priřake [ra- || ką padare]»²¹ daugia ių ataįo iop
ing || Padware, kuriemus ghis ischgulde || ir apliudįa karaliřtę Diewo,
ir || řake iemus ape Jefų, isch Sokono || Mofelřhaus, ir isch Praraku nūg

GS: ^a gl. furnemfte ^b Sfk für bila+ ^c Klammer nicht gestr. □ Bl. 295^r unten re. Kustode Nefa
ape □

KS: ¹ iog ² isch ³ Brolei ape mus girdedami, mumus uřtekeia ⁴ O Powilų tus ischwidus*
⁵ gestr. ⁶ pradžuga ⁷ O ataįę ⁸ Ir ⁹ priweřdetu ¹⁰ Bey ¹¹ iog ¹² kalbeia ¹³ dariau ¹⁴ O
¹⁵ kada ¹⁶ řchauktisi ¹⁷ uřđetas ¹⁸ Bey ¹⁹ Rařcho ²⁰ alba ²¹ Ir iam raka uřmetę □ Bl. 295^r
oben re. rot Actor: c. 28.; Bl. 295^v oben li. rot Actor: c. 28. □

Bl. 295^v u. 296^r vakant, aber über die Doppelseite hin durchgekreuzt □

rito || meto, ik wakaro. **24** Ir niekurie¹ tike- || io tam, ką ghis fake, O nekurie || ne tikeio.

25 Ir kaip anis tarp ſawęs nefutika || [nefuliga] atftoio². Kaip³ Powilas || wieną⁴ įdodį fake. Iog gierai Schwen- || ta Dwafę biloio⁵ per praraką Efa- || ioschu muſų Tiewump, **26** ir biloio. || Eik ſchump Szmoniump, ir bilok, || Aufimis girdefit, ir ne iſchmanifit, || ir akimis⁶ regefit, o ne paįinſit⁷. **27** Ne- || ſa ſchirdis ſchu Szmonių uſkie- || tawo, ir ie ſunkiei gird aufimis || ir ſnaudį ſawo akimis, Idant [wie- || ną kartą [kadaifgi]⁸ ne regetų || akimis, ir girdetų aufimis^a, ir per- || manitų ſchirdį, bei priſiwerftų. || idant ir⁹ anis¹⁰ iſchgidicziau. [eſch || iūs¹¹ iſchganicziau]

[Bl. 297^r] **28** Szinakit¹² tadangi, iog || Pagonims ſiųſtas ira ſchis Iſchga- || nimas Diewo, bei ie girdes. **29** Ir || kaip ghis tatau fake, nueįo¹³ Szi- || dai, ir daugio klaufę tarp ſawęs.

30 Bet¹⁴ Powilas paſilikos¹⁵ || du metu ſawa Namofų¹⁶ [į. paſamditofų] || Ir prieme wiſsus ſawenſp enczius, || **31** fake karaliſtę Diewo, ir mokin- || no¹⁷ ape Wieſchpatį Jefu, wiſsokia || draſibe [neufsakams. [nedraudzams]¹⁸.

Galas Darbų [Weikalų] Apafchtalų.

[Bl. 297^v] || [Bl. 298^r] || [Bl. 298^v] || [Bl. 299^r] || [Bl. 299^v]

GS: ^a *Sfk aus aufims* □ *gl. zu Apg 28,25 Efa: 6.* □

KS: ¹ nekurie ² atftoio ie ³ Iog | Kada ⁴ tą ⁵ kalbeio ⁶ Akimis ⁷ paįinoſit ⁸ wieną kartą *gestr.* ⁹ *gestr.* ¹⁰ anus | anas ¹¹ ias ¹² Szinakitegi ¹³ *gestr.* ¹⁴ atftoia ¹⁵ O ¹⁶ paſiliko ¹⁷ Namofą ¹⁸ moke ¹⁹ neufsakams *gestr.* □ *Bl. 297^r oben re. rot Actor: c. 28.* □ *Bl. 297^v bis 298^v sowie Bl. 299^v vacat* □ *Bl. 299^r Eintragung: Luther in Colloquijs ..., s. Anm. S. *468* □

ANMERKUNGEN UND ERLÄUTERUNGEN

Zur Titelei Bl. 1^r–4^r

Bl. 1^r Bretke berücksichtigt in seiner Übersetzung des NT die Vokalsysteme zweier altlitauischer Mundarten:

- System 1:* BNT ⟨a⟩ = nlit. ⟨a⟩ oder ⟨o⟩,
 BNT ⟨o⟩ = nlit. ⟨uo⟩;
System 2: BNT ⟨a⟩ = nlit. ⟨a⟩,
 BNT ⟨o⟩ = nlit. ⟨o⟩,
 BNT ⟨uo⟩ = nlit. ⟨uo⟩.

System 1 liegt in der GS von Lk vor, System 2 in allen anderen Teilen der Übersetzung, wobei sich hier noch weitere Zwischensysteme finden (s. RBF: S. 47–50). Der Korrektor Gallus bietet System 1. In der KS der Titelei und von Mt 1 ändert Bretke System 1 zunächst systematisch in System 2, dann wird System 2 wieder systematisch zu System 1 zurückgeändert.

Die Korrektur ⟨o⟩ zu ⟨a⟩ ist im Faksimile nicht immer klar zu erkennen, da Bretke meist nur einen kleinen Abstrich an ⟨o⟩ angefügt hat (s. RBF: S. 56, Abb. 12). Die Aufhebung dieser Korrektur hat Bretke auf zweifache Art vorgenommen. Einmal hat er den angefügten Abstrich bei ⟨a⟩ durch Rasur zu tilgen versucht, dann hat er ⟨a⟩ durchstrichen oder einen kleinen Strich darüber gesetzt und i.m. ⟨o⟩ vermerkt. Zudem hat er aber auch nur einen kleinen Strich über ⟨a⟩ gesetzt, ohne die Korrektur i.m. nochmals zu vermerken. Die Verhältnisse lassen sich am Faksimile nur schwer erkennen; vgl. z. B. BNT(F): Bl. 1^r und Bl. 5^r–6^r.

Bl. 1^v Die Eintragung von Ludwig RHESA (1776–1840) lautet: *Diefes Manuscript von der litthauischen Bibel ist bey der neuen, ver- || beßerten Aufgabe der litthauischen Bibel in den Jahren 1811, 1815 u. 1816 || von*

mir mit dem litthauischen Text verglichen worden. || D. Rhefa.

Bl. 2^r Zu GS Ing Lietuwischkų Liefzuwi KS Ing Lietuwischkų Liefzuwi auf dem 1. Titelblatt s. Anm. zu Mt 28,10.

Bl. 2^r Die Eintragungen Bretkes auf dem 1. Titelblatt lauten:

- 1. Pet: 4 (l. 1. Pt 4,10–11) || *Vt quisq<ue> accepit donum, ita alius in || alium illud ministrantes, ut boni dispen-* || *fatores uariae gratiae Dei.* ' Si quis loq<ui> t<ur> || [loquat<ur>] ut eloquia Dei: Si quis mi- || nistrat [ministrat] tanq<uam> ex uirtute, qua<m> || suppediat Deus, ut in o<m> n<i>b<us> gloriferetur || Deus, per I.<esum> C:<hristum>, cui est gloria est imperiu<m> || in secula seculorum. Amen.
- 1. Cor. 15 (l. 1 Ko 15,58) || *Itaq<ue> fr<atres> mei dilecti, stabiles estote,* || *et immobiles: abundantes in opere Do<mini> || semp<er>, scientes q<uod> labor uester non || est inanis in Domino.* Dieses Zitat findet sich auch auf Bl. 2 von Bd. 1 des BNT; s. RBF: S. 10, Abb. 1.
- Thomas de Kempis || *Omnis perfectio in hac uita, || quandam imperfectionem sibi habet annexam, et || omnis speculatio n<on> oft<ra> quadam || caligine non caret.* Das gleiche Zitat findet sich auch auf Bl. 37^r von Bd. 8 des BNT, unter zwar hinter dem Römerbrief; sowie auf Bl. 236^r von Bd. 8, und hier nach der Übersetzung der Offenbarung. Im Faksimile BNT(F): 2^r von Bd. 7 findet sich ein leichter Textverlust am Zeilenanfang, da die Handschrift zur Herstellung des Films nicht bis in den Falz hinein aufgebogen werden konnte.
- Luther<us> || *Ich machs so gutt oder böse || als ich kan, Gott gebe || es sey gestammelt vnd ge || stattert oder gelallet || das ichs nur etwa Zu || wege bringe.* Bei diesem Zitat auf Bl. 2^r von Bd. 7 der Handschrift findet sich ein leichter Textverlust im Zeilenumbruch, der hier nach dem gleichen Zitat, das sich nochmals in BNT: Bd. 7, Bl. 172^v findet, ergänzt wurde.

Bl. 3^r Die Angabe Bretkes *ifsch D: Martino Luthero wokifschko perguldiymo, Lietuwischkai ifschrafchitas* (FIH) auf dem 2. Titelblatt entspricht nicht den tatsächlich berücksichtigten Vorlagen (s. RBF: S. 76–140).

Bl. 4^r Im Inhaltsverzeichnis weicht die Reihenfolge der Episteln teilweise von ihrer tatsächlichen Abfolge in BNT ab:

BNT: 1. Joh, 2. Joh, 3. Joh, Jak, Jud, Hebr, Offb.

Der Unterschied liegt in der Berücksichtigung verschiedener Vorlagen begründet. Die im Inhaltsverzeichnis vorliegende Reihen-

folge findet sich z. B. in Luthers NT 22¹ und VB 46, die Reihenfolge in BNT entspricht z. B. Luthers VB 45. Ebenso findet das Einrücken der letzten vier Zeilen und das Fehlen der Nummerierung seine Vorlage in den Lutherdrucken (vgl. WA DB: Bd. 6, S. 12, Apparat).

Bl. 4^{r,a} Intendiert war dt. *Ep{iftel}*, vgl. L. *Epistel S. Paul an die Römer*.

Zum Matthäusevangelium

- Mt 1 Zur systematischen Korrektur von Vokalsystem 1 zu Vokalsystem 2 und ihrer Aufhebung s. oben die Anm. zu Bl. 1^r.
- Mt 1,2^b Bei GS *pawafe* handelt es sich wohl nicht um einen Schreibfehler; vgl. Mt 3,8 *waiſiſu* Sfk aus *wafiſu*, Mt 21,1^a GS *kaip* Sfk aus *kap* und Mt 21,29 GS *galeios* KS *gaileios*.
- Mt 1,11⁵ Mit GS *kaip cziefu* wurde L. *ymb die zeit* wiedergegeben. Mit *cziefu* übersetzt Bretke gewöhnlich L. *zur zeit* Mt. 2,1. Mit *tũ cziefu* gibt Bretke gewöhnlich L. *zu der zeit* Mt. 3,1 wieder, aber auch L. *ymb dieſelbige zeit* Apg 19,23.
- Mt 1,18¹⁶ Die Grafie KS <ghę> erklärt sich aus der Ökonomie der Korrekturschreibungen Bretkes, der <ghę> hier direkt aus <ghi> geändert hat (vgl. RBF: S. 66).
- Mt 1,20³³ Bretke schreibt in der GS Lk *Angelas*, in allen anderen Teilen seines NT *Anielas* bzw. *Anialas*, die er dann in der KS systematisch zu *Angelas* ändert.
- Mt 1,20³⁸ Die Korrektur zeigt, dass in dieser Schicht Bretke den Text nicht mehr mit den Vorlagen verglichen hat (vgl. RBF: S. 257–260).
- Mt 1,21⁴⁵ Bretke versucht sich mit KS *minſi* dem Luthertext *Vnd hies ſeinen Namen Jheſus* zu nähern; vgl. z. B. auch Mt 1,23 und Lk 1,15. In intransitivischen bzw. passivischen Konstruktionen behält Bretke jedoch *wadinti* bis in die FlH bei; vgl. z. B. L. *Jheſus, der da heiſſt Chriſtus* Mt 1,16 mit Bretke *leſus, wadinams Chriſtus*, L. *Er ſoll Nazarenus heiſſen* Mt 2,23 mit Bretke *ghis bus wadintas NaZarenſkaſis* oder L. *Simon, der da heiſſt Petrus* Mt 4,18 mit Bretke *Simona, kurſai wadinams ira Petras*.
- Mt 2,1^d Intendiert war die WSt *a{taijo} Iſchmintingi*; vgl. L. *Sihe, da kamen die Weiſen vom Morgenland*. Der Perikopentext Mt 2,1–12 steht

- wahrscheinlich unter dem Einfluss der EE 21–22, denn dort findet sich ebenfalls die WSt *ataia ischmintingi*.
- Mt 2,1^j Bretke konstruiert *melfti(es)* in der GS außer mit dem Genitiv verschiedentlich auch mit dem Akkusativ, vorab in der KS auch mit dem Dativ. Bretke kommt zu keiner durchgängigen Lösung, da er auch noch die Bedeutungen 'beten' und 'bitten' syntaktisch trennen möchte; vgl. dazu z. B. Mt 2,8 4,9 6,6 8,5 14,36 18,19 18,26 20,20 und Apg 10,25. Zu *garbintumbim* in Parenthese ist *ghi* zu ergänzen; vgl. Vs. 8.
- Mt 2,5 Die Glosse *Ioel*. 7 ist zu bessern in *Joh* 7 (lies: *Joh* 7,42); u. U. ist *Ioel* aus handschriftlichem *Io{h}* verlesen, wie es sich z. B. bei Lk 11,9.10 i. m. findet. Als Blattkennzeichnung verwendet Bretke im Johannesevangelium die Abkürzung *Iohan*:. Sehr behutsam kann u. U. daran gedacht werden, dass die Verschreibung *Ioel*. für die Klärung der Entstehungsgeschichte des BNT bedeutsam sein könnte (vgl. RBF: S. 141).
- Mt 2,8²⁴ Zur Unsicherheit in der Schreibung vgl. Mt 27,18 *meldams* und Mt 2,11 *meldefi* Sfk aus *melf*.
- Mt 2,11^b s. Anm. zu Mt 2,8²⁴.
- Mt 2,11⁴ Bretke streicht durch eine Korrektur bedeutungslos gewordene Nasalpunkte nur sehr selten. Durch die Einfügung von *ir* ist *atwere* jedoch als finite Verbalform *atwere* zu lesen. Im Apparat der Edition werden entspr. Fälle mit »Nasalzeichen n. gestr.« gekennzeichnet und die neuen Formen ohne Nasalzeichen angeführt.
- Mt 2,12^c vgl. L. *Vnd zogen durch einen anderen weg wider in jr Land*.
- Mt 2,16^h Intendiert war *nog {dweiü metu}*; vgl. aber L. *die da zwey jerig vnd drunter waren*. Die Vulgata liest *a bimatu et infra*, möglicherweise liegt deshalb in BNT eine Beeinflussung durch den lat. Text vor; s. RBF: S. 98–110 und S. 141–144, sowie die Anm. zu Mt 2,5.
- Mt 3,1¹² Widersprüchliche Korrektur (s. auch Mt 3,16); üblich ist die Korrektur von *Ioanas* zu *Ionas* (vgl. z. B. noch Mt 3,13.14).
- Mt 3,1¹³ Mit *fakiti* gibt Bretke hier L. *predigen* wieder, das er dann in der KS durch *fake kofani* verdeutlicht; vgl. auch Mt 4,17. Bis in die FIH ist *fakiti* allein für L. *predigen* stehengeblieben (z. B. Mt 7,28 *Nefaghis fake macnai, o ne kaip Raschtininkai* oder Mt 11,1 *isheio isch the toliaus, makitu ir fakitu iu Miestofu*).

- Mt 3,4^f Eine Vorlage für das intendierte *I{r}* 'und' konnte nicht gefunden werden; vgl. L. *Seine speiße war aber*.
- Mt 3,5²² Bretke folgt in der GS L.s *vnd das gantze Jüdische land, vnd alle Lender an dem Jordan*. Die Vulgata bietet *et omnis Judæa, et omnis regio circa Jordanem*. Das Lexem *tauta* konnte in Bd. 7 des BNT nur an dieser einen Stelle festgestellt werden. Es darf angenommen werden, dass Bretke auch hier ohne Einsicht in die Vorlagen korrigiert hat (vgl. RBF: S. 257–260).
- Mt 3,7 vgl. aber L. *Ir Otter gezichte*.
- Mt 3,7⁴ Mit *piktieiji ifchgamaj* löst sich Bretke von den Vorlagen des NT (vgl. noch Vg. *Progenies viperarum*) und übersetzt frei. In DP: S. 191 findet sich im Predigttext *tie piktieii ižgamai*; das Syntagma scheint also bereits in der alit. Übersetzungspraxis etabliert gewesen zu sein; vgl. auch LKŽ: Bd. IV, S. 181, s. v. »išgamas«.
- Mt 3,8^b s. Anm. zu Mt 1,2^b.
- Mt 3,11⁸ Die in Sfk korrigierte Schreibung *waid-* findet sich auch in Mk 14,13 *waideimi*. Möglicherweise beruht sie nicht auf einem Schreibfehler, da Schreibungen des Instr. Sg. des Lexems *wanduo* in BNT: Bd. 7, GS, insgesamt nicht stabil sind; vgl. *wandeimi* (Sfk aus *wandemi*) Mk 1,8 Joh 1,26.31.33; *wandemi* Lk 5,16 Apg 1,5 11,16 13,4; *wandeinu* Joh 2,7. In der KS finden sich sowohl *wandemi* Mk 14,3 Joh 2,7, als auch *wandeimi* Apg 1,5. Eine Form *wandenimi* konnte dagegen nicht festgestellt werden.
- Mt 3,12^j vgl. Lk 3,17 GS *ir paschlos plana sawa* KS *Kluna sawa*; auch BP: Bd. II, S. 241 (Predigttext) *Kristaus rankoie ira wetikle / ir ghis sawa plana schlūs*.
- Mt 3,12²⁰ *Spikere* findet sich in BNT nur an dieser Stelle; doch vgl. z. B. BAT: 1. Buch Mose 41,35.
- Mt 4,3^d Intendiert war wohl *pa{jakik}*.
- Mt 4,3^e Intendiert war *i{og}*.
- Mt 4,6^f Möglicherweise wurde hier *iam* zunächst zu *iap* korrigiert, dieses dann in Sfk zu *iop*; vgl. aber auch die Korrektur Mt 3,15, wo m. E. in der GS wirklich *iampi* stand.
- Mt 4,13¹ Bretke konstruiert in der GS *ing* + Akk. anstelle des Lok. fast ausschließlich bei biblischen Ortsnamen und einigen Fremdwörtern; vgl. auch Mt 26,69 GS *Petras fedeio lauke ing Palociu* (s. Mk 14,66).

- Mt 4,16^b Intendiert war *Szwake u{sidege}*, wie dann von Bretke in Parenthese angeboten; vgl. L. *den ist ein Liecht aufgegangen*.
- Mt 4,17^c s. Anm. zu Mt 3,1¹³.
- Mt 4,23^e Intendiert war *Su{rinkimas}*; vgl. Mt 23,6 *Anis meiliauia wiriaufeis festi ufu Stala. ir Synagogofu [Surinkimofu]*.
- Mt 4,24^f vgl. L. *Vnd sein gerucht erschall in das gantz Syrienland*. Die Vulgata bietet *Et abiit opinio ejus in totam Syriam*, von dem Bretke beeinflusst sein kann (s. auch RBF: S. 98–112 und 141–144).
- Bl. 11^r Die Eintragung Bretkes auf NT Bl. 11^r lautet: *quo mo<do> uelint appellari || pharisæus* (dazu von späterer Hand:) *weidamainis || Vel. || y ubi ponendum || discipulus || Differentia inter C et K. || An fit differentia inter X et kf. || Litera o post Vg. (d.i. <u>!) aut uero supra u ponenda ut Duona. || Differentia inter A. et O. || Vocabulum Beatus. (später fortgeführt:) quo<modo> commode reddendum (später ergänzt:) paschlowintas. Bl. 11^r unten Mitte: *Nihil deeft*.*
- Mt 5,10¹² Zur WSt vgl. L. *Denn das Himelreich ist jr*.
- Mt 5,12^e *Bukit linkfmi ir dzaukities* entspricht wohl L. (Ausgaben ^{122–25}, ^{126?} und ¹²⁷) *Habt freud vnd wonne*; L. (Ausg. ²²⁶ und ²²⁷) bietet *Seid fröhlich vnd getrost*. Die Vulgata schreibt *gaudete, et exultate*. Die Stelle ist aus Mt schwer zu beurteilen, da Bretke mit *linkfmas* auch Luthers *getrost* übersetzt; vgl. z. B. Mt 9,22 GS *Buk linkfmana Dukte, L. Sey getrost meine Tochter*.
- Mt 5,18^{d,7} *tupælis* wurde zusammen mit der Glosse *tittel i. m.* verzeichnet.
- Mt 5,25^{a,1} Aus der Art der Streichung (s. BNT-Faksimile) scheint sich zu ergeben, dass in der GS *Biuk* gestanden hat bzw. dass Bretke die Form so verstanden hat. Die Verdeutlichung des <u> durch zwei Strichelchen stammt jedoch von späterer Hand. Die Schreibung <buik> ist gesichert durch BP: Bd. 2, S. 326 *Ponas Diewas kofznam fmgoui lobi paficzij / buik maß buik daug*; auch in BNT: 1 Ko 3,21.22 GS *Wis iufu ira, buik Powilas angu Apollas, buik Cephas angu fwietas, buik fxiwats angu fmertis, buik tai kas po akim ira, angu kas bus, wis ira iufu*, L. *Es ist alles ewer, es sey Paulus oder Apollo, es sey Cephas oder die Welt, es sey das leben oder der Tod, es sey das gegenwertige oder das zukünfftige, alles ist ewer*. An letzterer Stelle des BNT ist wenigstens in dem erstmaligen *buik Powilas* die Schreibung <buik> klar zu erkennen (auch im Faksimile). Im Allgemeinen ist die

- Scheidung der Folgen <ui> und <iu> in Bretkes Handschrift schwierig; vgl. RBF: S. 68.
- Mt 5,26^c Intendiert war *paſku{cziaufi}*; vgl. Mt 9,30 *Bet daugia kurie ira pirmais, bus paskiaufeis, ir paskiaufieghi bus pirmais* und Mt 20,16 GS *Schiteip bus paskucziaufi pirmaifeis, ir pirmiegi paskucziaufeis*.
- Mt 5,29¹⁰ Die Streichung von *kaip* ist übersehen worden. Denn *nei kaip* konnte in BNT: Bd. 7 nur an dieser Stelle festgestellt werden. Üblich ist *ne kaip*, das Bretke in der KS systematisch zu *nei* ändert; vgl. z.B. Mt 1,18 5,20 6,9 11,9. Außerdem findet sich noch *net kaip* in Mk 9,47 GS (KS: *net iog*) und Joh 21,8. Die Korrektur *net kaip* zu *nei* hier in Mt 5,29 steht in BNT: Bd. 7 isoliert.
- Mt 5,29¹¹ *cielas* findet sich an dieser Stelle auch EE.
- Mt 5,33^e vgl. L. *Du folt keinen falschen Eid thun*.
- Mt 5,33²² Es ist m. E. nicht *laikiki* zu lesen; s. BNT(F).
- Mt 5,34^f s. RBF: S. 67–68.
- Mt 5,36²⁸ Die Korrektur ist sehr flüchtig ausgeführt; s. BNT(F).
- Mt 5,45⁸ Zu Bretkes *duoti* + *Inf.* an Stelle von L. *lassen* s. RBF: S. 90–91. Bretke konstruiert *duoti* in Mt 5,45 vergleichbaren Fällen (‘jemanden veranlassen’, ‘jemandem erlauben oder verbieten’) vorwiegend mit dem Akk.; vgl. Mk 1,34 GS *ne dawo Welinus kalbeti*, Apg 22,33 GS *dawo Raitus fu io eiti*.
- Mt 5,38^a Zur Verschreibung *Artimaghi* s. Vs. 43.
- Mt 5,39^b vgl. L. *auff deinen rechten Backen*.
- Mt 5,40^d vgl. L. *Vnd so jemand mit dir rechten wil, vnd deinen Rock nemen dem las auch den Mantel*.
- Mt 5,43¹⁹ Zu den Korrekturzetteln des Gallus in BNT s. RBF: S. 135–136 und 141–144. Der Korrekturzettel zu Mt 5,43 findet sich in der Handschrift heute zwischen Bl. 14^v und 15^r eingeklebt und wird in der Zählung Nr. 2 (s. RBF: S. 27) als Bl. 15 gezählt. Im BNT(F) wurde der Zettel i. m. zu Vs. 43 montiert.
- Mt 6,1² Lesung unsicher, u. U. nur drei Buchstaben.
- Mt 6,1⁵ Die Lesung *Danguiaij* ist nicht ganz sicher, da eine Streichung des auslautenden <p> nicht zu erkennen ist.
- Mt 6,9^a vgl. Lk 11,2 *schweskifi wardas tawa*, Sfk aus *schweskifi*.
- Mt 6,16^d Zu Bretke *ne weifdekit rukſchtai* vgl. L. *folt jr nicht sawr sehen*. Gallus hat die wahrscheinlich unverständliche Lehnübersetzung erkannt, und sie wurde später von Bretke gestrichen.

- Mt 6,17^f *patepkia* (Imperativ, 2. Pers. Sg.) konnte in BNT: Bd. 7 nur an dieser Stelle festgestellt werden.
- Mt 6,18^g vgl. L. *Auff das du nicht scheineft fur den Leuten.*
- Mt 6,23⁴ Bretke folgt in der GS Luthers *Wenn aber das liecht, das in dir ift, finsternis ift; vgl. Vg. Si ergo lumen, quod in te est, tenebrae sunt.*
- Mt 6,27¹⁶ Die Ersetzung von *Kaczei* durch *o* kann nicht befriedigen; vgl. Luther *Wer ift unter euch, der feiner Lenge eine elle zusetzen müge, ob er gleich darumb forget?* Siehe auch EE: S. 111 und BP: Bd. II, S. 295.
- Mt 6,30^g Intendiert war wohl die WSt *im{etama} ira ... ing Peczu*. Eine Verschreibung *ir* nach der deutschen Vorlage (vgl. L. *vnd morgen in den ofen geworffen wird*) kann nicht angenommen werden; s. BNT(F).
- Mt 6,30^h Intendiert war *I{us} Maſos wieros*; vgl. L. *o jr Kleinglaubigen.*
- Mt 6,34^a Es ist nicht auszuschließen, dass Bretke *nefirupinkite ritikſchczos dienos* frei übersetzt hat; vgl. L. *forget nicht fur den andern morgen.* Doch ist auch Vg. *Nolite ergo solliciti esse in crastinum* zu beachten. Eine Abhängigkeit vom lat. Text kann nicht ausgeschlossen werden; s. auch RBF: S. 141–144.
- Mt 6,34³ vgl. L. *es ift gnug, das ein jglicher tag fein eigen Plage habe, Vg. sufficit diei malitia sua.* Vgl. dazu die Anm. zu Mt 6,34^d.
- Mt 7,16^e *K* wohl Verschreibung für dt. *K{ann}*; vgl. L. *Kan man auch Drauben lesen.*
- Mt 7,16^f *Nugo* bzw. die Partikel *-go* konnte in BNT: Bd. 7 nur an dieser Stelle festgestellt werden.
- Mt 7,24^k *tą* anstelle des geforderten Pl. entspricht L. *wer diese meine Rede hóret, vnd thut sie, den vergleiche ich.* Das indefinite *wer* Luthers übersetzt Bretke (u. U. nach Vg. *Omnis ergo*) mit *wiſi*.
- Mt 8,2^c Intendiert war *br{antotas}*; L. *fihe ein Aufsetziger kam* (vgl. Mk 14,3). Die Einordnung des Beleges BP: Bd. II, S. 367 in das LKŽ (Bd. I, S. 1004, s. v. »brantai«) als »5. sifilio liga« gibt zu Bedenken Anlass.
- Mt 8,2^d *k* wohl Verschreibung für dt. *k{annst}*; vgl. L. *so du wilt, kanstu mich wol reinigen.*
- Mt 8,3⁷ vgl. L. *Ich wils thun.*
- Mt 8,4^g Zum Sandhi *paſsirodi kaplonui* vgl. Mt 6,10 *Karalift ataik.*
- Mt 8,5¹⁵ Die Änderung *Schimtwadis* zu *Schimtwadjs* ist wohl ohne phonetische Bedeutung; vgl. Mt 8,8 FIH *Schimtwadis*. Allerdings ist in

- der gleichen Korrekturschicht auch die Korrektur Mt 18,8¹⁶ *ifchgjs* zu *ifchgjs* zu beachten.
- Mt 8,15^c Für *ir tarnawa iam* vgl. L. *vnd dienete jnen*, Vg. *et ministrabat eis* und Gr. καὶ διηκόνει αὐτοῖς (s. NESTLE-ALAND); vgl. ferner in BNT Mk 1,31.
- Mt 8,17^d *Sipl* ist keine Verschreibung, sondern durchaus Hinweis auf eine sprachwirkliche Form; vgl. z. B. Röm 15,1 *turrim siplnuiū filpnibē kelti* oder 1 Kor 8,10 *Kadangi ghis filpnus* (Sfk für *sip*) *ira*; s. auch FRAENKEL: s. v. »silpnas« (mit Literatur).
- Mt 8,19^e Zu Bretkes *Daktaras* und L. *Schriftgelehrter* s. RBF: S. 239.
- Mt 8,27^b Intendiert war *stebeios ir biloio*.
- Mt 8,34ⁱ Mit *ifcheijo wifsas Miestas* folgt Bretke zunächst L. *da gieng die gantze Stad er aus Jhesu entgegen*. FIH wird der Vorlage nicht ganz gerecht.
- Mt 9,9^a Bretke schließt mit seiner Korrektur an die Vorlage an, vgl. L. *Vnd da Jhesus von dannen gieng*.
- Mt 9,17^g Ausführlich zu Bretkes Übersetzung des Gleichnisses vom neuen Wein s. RBF: S. 225–229.
- Mt 9,17^l vgl. L. *Man fasset auch nicht Most in alte Schleuche, Anders die schleuche zureissen*. Es ist schwer zu entscheiden, ob Bretke *indai* ersatzlos streichen wollte. Möglich, dass *impillai* aus der Glosse i. m. dafür einzusetzen ist; s. BNT-Faksimile und RBF: S. 225–229.
- Mt 9,18² Mit der Korrektur schließt sich Bretke enger an die Vorlagen an; vgl. L. *da kam der Obersten einer*.
- Mt 9,20^{5,b} Ausführlich zu B.s Übersetzung von L. *Saum* s. RBF: S. 224–225.
- Mt 9,33¹ vgl. L. *folches ist noch nie in Israel ersehen worden* und Vg. *Numquam apparuit sic in Israel*. Betkes GS entspricht den Vorlagen, während die KS nicht recht einsichtig ist.
- Mt 9,36^e Intendiert war wohl vorgezogenes *ifchb{arftitos}*.
- Mt 10,15^d *Sṭ* wohl Verschreibung für dt. Stadt; vgl. L. *denn folcher Stad*.
- Mt 10,23¹¹ Bis in die FIH hat Bretke die etwas schwierige Textstelle L. *Ir werdet die stedte Israel nicht ausrichten, bis des menschen Son komet*, nicht adäquat übersetzt, obwohl Luther (Ausg. >¹²²) diese Glosse bietet: *(Nicht ausrichten) Als wolt er sprechen, Ich weis wol, das sie euch verfolgen werden, Denn dis volck wird das Euangelium verfolgen, vnd nicht bekeret werden, bis zum ende der welt*. Die Vg. bietet: *non consummabitis civitates Israel*.

- Mt 10,24^g GS *Mokintinis nera didefnis Miftru sawam*. Eine Vorlage für diese Konstruktion konnte nicht gefunden werden; vgl. auch Lk 6,40.
- Mt 10,25ⁱ Ausführlich zu Bretkes Übersetzung von L. *Hausgenosse* in RBF: S. 218–219.
- Mt 10,28^b Intendiert war vermutlich *nu{marin}*; vgl. Mt 27,1 Lk 11,48.49 12,4 13,31.34 19,27.47 21,16 und Apg 2,23 7,52 9,23.24.
- Mt 10,35⁴ Die Graphie *Suiudintziau* ist nicht Bretke eigen, sondern durch das Anfügen von *-iau* an Gallus *Suiudintz* (s. RBF: S. 56) zu erklären.
- Mt 10,36^{5,h} s. die Anm. zu Mt 10,25.
- Mt 11,3^b Intendiert war *fiunte ... ir dawē iam fakiti*; vgl. L. *Sandte er seiner Jünger zween, vnd lies jm sagen*.
- Mt 11,7⁸ Die Korrektur steht isoliert, da das Supinum an allen anderen 16 Belegstellen in Mt nicht in den Infinitiv geändert wurde (z. B. in unmittelbarer Nähe: Mt 11,8.9).
- Mt 11,22^d ἡ Σιδών, -ῶνος Fem.; ἡ Τύρος, -ου Fem. Zum Genus in BNT vgl. Mt 11,21 *Tyroia ir Sidonoia* und Lk 10,13 GS *Tyraie ir Sidonai*; im Dat. aber auch Lk 10,14 GS *Tyrui ir Sidonui*; sowie im Gen. Mt 15,21 *ing fālis Tyro ir Sydono* und Mk 7,31 GS *ifch araikiu Tyro ir Sidono*. Die Stelle Lk 4,26 *ing Sarepta Sidonias* darf nicht herangezogen werden, da sie eine Lehnübersetzung von Vg. *in Sarepta Sidoniae* 'Sarepta im Gebiet von Sidon' ist. Die Übereinstimmungen zwischen Lk und Mt in »Dat. = Mask. Gen.« und in »Lok. = Fem. Gen.« kann nicht auf Zufall beruhen und bedarf der Aufklärung.
- Mt 11,27^h Intendiert war wohl *ir kuriam Sunus io if{chreik{shti} nor*.
- Mt 12,3⁵ In der GS folgt Bretke dem Luthertext: *was David thet, da jn vnd die mit jm waren, hungerte*. Subjekt zu *dirba* ist allein *Dowidas*. In der KS (*kā dare Dowidas ir kurie su iū buwo ifchalke*) ist *dare* 3. Plur., Subjekt sind David und die, die mit ihm hungerten. Es handelt sich demnach um eine fehlerhafte Korrektur, die wohl darauf zurückzuführen ist, dass Bretke bei der Korrektur die Vorlage nicht eingesehen hat; vgl. RBF: S. 257–260.
- Mt 12,4^c Bretkes Sprachgefühl erlaubte es wohl nicht, das Lexem *duona* 'Brot' in einem Plural wie 'die (gezählten) Brote' zu verwenden. Von der Vorlage beeinflusst, weicht Bretke jedoch verschiedentlich von dieser Regel ab. Üblich ist hingegen in der gemeinten Plural-Bedeutung die Verwendung von *kepalas* 'Laib Brot', auf

- das sich Mt 12,4 *kurius* bezieht. Aufschluss gibt z. B. Mt 14,17 GS *nieko ne turrim tiktai penkis Kepalus duonos* (L. Wir haben hie nichts, denn fünfff Brot) oder Mt 16,9.10 *Er ne atmenat anų penkių Kepalu dūnos ... Nei septinių Kepalų* (L. Gedenckt jr nicht an die fünfff Brot ... Auch nicht an die sieben Brot); s. auch Mt 6,41 8,14.
- Mt 12,7^e Eine Vorlage für den ÜF wurde nicht gefunden. Handelt es sich um einen mechanischen Abschreibfehler bei dem *ŷinotumbit* zu *ŷinotumbei* verlesen wurde? Vgl. RBF: S. 141.
- Mt 12,10^g Intendiert war wohl die WSt *p{adzuwufe} ranka*; vgl. L. *der hatte ein verdorrete hand*.
- Mt 12,11ⁱ vgl L. *Welcher ist vnter euch*.
- Mt 12,18^a Mit *Weifdek*, *Schitai mana Tarnas* folgt Bretke Luthers *Siehe, das ist mein Knecht*. Die Lehnübersetzung wurde bis in die FIH nicht korrigiert; vgl. aber Joh 19,26.27 *Schitai, Tawo Sunus ... Schitai, tarwo Motina* (L. *ŷihe, das ist dein Son ... ŷihe, das ist deine Mutter*).
- Mt 12,19^c E wohl Verschreibung für dt. *E{r}*; vgl. L. *Er wird nicht zankken noch ŷchreien*.
- Mt 12,20⁴ In der GS folgt Bretke eng dem Luthertext: *Bis das er ausführe das Gericht zum ŷieg*. Die Lehnübersetzung kann bis in die FIH nicht befriedigen, besonders aber befriedigt nicht GS *iŷchwes* anstelle L. *ausführen*, da Bretke mit *iŷchwesti* sonst L.s *verführen* übersetzt; vgl. z. B. Mt 24,4 *Weifdekit, idant kas iuŷu ne iŷchwestu*, L. *Sehet zu, daß euch nicht jemand verführe* (ebenso Mk 13,5).
- Mt 12,20^d Man beachte: *ŷigis* 'Sieg'!
- Mt 12,22^e Die Sfk *neregins* zu *neregis* entspricht einer Tendenz in Bd. 7 von BNT, den Nom. Sg. Mask. des Part. Präs. Akt. <-is> bzw. <-as> zu schreiben. In Mt findet sich beim Partizip nur die Schreibung <-is>. Für die 3. Pers. Futur wird dagegen sowohl <-is> als auch <-ins> geschrieben; das Zahlenverhältnis in Mt ist 2 : 8.
- Mt 12,34^e Der Grund für die Unterstreichung wurde nicht erkannt. In L. (Vollbibeln ²⁴⁰⁻¹⁴³) war der Text gesperrt, doch konnten diese Drucke nicht als Vorlage Bretkes nachgewiesen werden.
- Mt 12,44⁶ Streichung ohne ersichtlichen Grund; vgl. L. *Da ŷpricht er denn, V. Tunc dicit*.
- Mt 13,1¹⁵ Verschiedene Korrekturen in Mt 13 wurden mit einer hellgrauen Tinte ausgeführt, die im Faksimile nur schwer zu erkennen ist.
- Mt 13,4^a vgl. die genauere Übersetzung Mt 13,19 *kas pas Kielį ŷeta ira*.

- Mt 13,5^b In Parenthese der Text der Vg. *in petrosa*.
- Mt 13,23¹⁰ vgl. L. *Vnd etlicher tregt hundertfeltig, etlicher aber sechzigfeltig, etlicher dreiffigfeltig*. Die Korrektur ist nicht klar ausgezeichnet, u. U. ist *Schimta kartu tiek* 'hundertmal so viel' zu lesen; s. BNT(F).
- Mt 13,25^g In Vs. 26 wurde entsprechend den Vs. 27.29.30 *piktoia fsole* gestrichen, nicht aber in Vs. 25.
- Mt 13,35^f Intendiert war wohl *na{frus}*; vgl. Lk 1,70 *Kaip kalbeia per nafrus schwentuiu* (V. *Sicut locutus est per os sanctorum*).
- Mt 13,36^h Intendiert könnte (wenn die Lesung richtig ist, s. Faksimile) wohl *{Mokiniai}* gewesen sein, allerdings konnte dieses Lexem in BNT nicht nachgewiesen werden.
- Mt 13,37ⁱ Intendiert war wohl *Bet ghis atfake*; vgl. z. B. Mt 3,15 *Bet Jefus atfake*.
- Mt 13,40^k V wohl Verschreibung für L.s *Vnkraut*.
- Mt 13,43²² Die GS ist von Bretke adäquat übersetzt worden; vgl. L. *Denn werden die Gerechten leuchten, wie die Sonne in jres Vaters reich*. Die fehlerhafte Korrektur *ſawo* zu *io* weist wieder darauf hin, dass Bretke Korrekturen ohne Einsicht in die Vorlage ausgeführt hat; vgl. RBF: S. 257–260.
- Mt 13,44^a KS *Szmogus radufi* ist als unvollständige Korrektur zu verstehen, d. h. Bretke hat zunächst nur das fehlerhafte *Moterifchke* geändert, nicht aber das Genus des dazugehörenden Partizips.
- Mt 13,45^a Intendiert war wohl *kuri{s}*. Während *kuris* z. B. in Lk sehr gut zu belegen ist, findet es sich in Mt in der GS nicht und in der KS nur bei Mt 15,9. Üblich ist in Mt *kurfai*.
- Mt 13,46^b *brangu* ist Akk. Sg. Fem.; vgl. Mk 4,5 *ne gilū fēme tureio* mit Mt 13,5 *ne gilā tureia fēme*.
- Mt 13,49^f G+ wohl Verschreibung für dt. *G{erechte}*; vgl. L. *vnd die Böſen von den Gerechten ſcheiden*.
- Mt 13,53^h Intendiert war *atſto{io}*; vgl. Mt 9,9 *Ir kaip Jefus iſch tē atſtoia* (L. *Vnd da Jheſus von dannen gieng*).
- Mt 13,54¹⁴ Die GS ist adäquat übersetzt; vgl. L. *vnd leret ſie in jren Schulen, alſo auch, das ſie ſich entſatzten*. Es scheint sich um eine mechanische Korrektur zu handeln ohne Einsicht in die Vorlage.
- Mt 13,54¹⁵ In der KS wurde *takie* von Bretke als Nom. Pl. Mask. verstanden; vgl. Mt 11,21 GS *takie darbai* und Mk 13,19 GS *takie bus Wargai*. Und deshalb korrigierte er es, obwohl diese Schreibung auch für den Nom. Sg. Fem. durchaus möglich erscheint. Der Luthertext

- lässt die Bezüge nicht klar hervortreten; vgl. *Wo her kompt diesem solche Weisheit vnd Thatten?* Aufschluss gibt die V.: *Unde huic sapientia haec, et virtutes?*
- Mt 14,1² Zu L. Vierfürst vgl. auch Lk 3,1 3,19 9,7 und Apg 13,1.
- Mt 14,6^j D wohl Verschreibung für dt. D{as}; vgl. L. *Das gefiel Herodes wol.*
- Mt 14,8¹⁹ Bezogen auf den Luthertext, wurde zuvor ausgelassen; vgl. *Vnd als sie zuuor von jrer Mutter zugerichtet war.* Unter Umständen folgt Bretke aber hier der Vg. (*At illa praemonita a matre sua*), wobei er möglicherweise meinte, *praemonita* bereits mit *pamokita* adäquat übersetzt zu haben.
- Mt 14,13¹ S wohl Verschreibung für dt. S{chiff}; vgl. L. *weich er von dannen auff einem Schiff.*
- Mt 14,14ⁿ Intendiert war die Schreibung *g{iede}*; vgl. Lk 13,14.
- Mt 14,22^e Zur Schreibung *Laywa* vgl. Mk 4,37 und RBF: S. 57.
- Mt 14,24^f Bretke übersetzt in Anlehnung an die Vg. (*navicula autem in medio mari iactabatur fluctibus*) und nach dem Luthertext: *Vnd das Schiff war schon (B. iau) mitten auff dem Meer vnd leid not von den Wellen.*
- Mt 14,26¹⁷ Bretke verzeichnet *biefas* nochmals i. m., berücksichtigt es dann aber in der FIH nicht; vgl. auch Mk 6,49.
- Mt 14,35⁵ Mit *kaip paiutta io Szmones* folgt Bretke dem Luthertext: *da die Leute ... fein gewar worden*; vgl. Vg. *cum cognovissent eum viri*. Die Korrektur *io* zu *tatai* scheint nicht gerechtfertigt zu sein; vgl. Apg. 27,39 *Bet States nekurius paiuta [regeio]* (L. *Eines Anfurts aber wurden sie gewar*).
- Mt 15,5^e *kada affierawoiu, gierefni taw ira* ist nicht adäquat übersetzt, wurde doch das hier bedeutsame Objekt ausgelassen; vgl. L. *wenn ichs opffere, so ifts dir viel nützer*. Die Vg. *bietet Munus quodcumque est ex me, tibi proderit*. Zur Stelle schreibt KEK (1956: S. 245): »Nach einer halachischen Regel steht die Gabe, die für den Tempel, d. h. Gott bestimmt ist, allen anderen Verpflichtungen voran. Spricht aber ein Sohn über einen nützlichen Gegenstand das Wort ›Gabe‹ – Mk gebraucht den neuhebräischen Ausdruck *kopßäv* ..., so ist er damit jeder anderen Verwendung entzogen. Die Vorschrift konnte also dazu benutzt werden, den Sohn von der Pflicht zu entledigen, seine Eltern zu unterhalten.«
- Mt 15,11^d Intendiert war *n{afrus}*; vgl. die Anm. zu Mt 13,55.
- Mt 15,16.17 Bretke folgt in der GS der Vorlage; vgl. L. *Seid jr denn auch noch*

vnuerfstendig? Mercket jr noch nicht? Vgl. dazu auch V.: *Adhuc et vos sine intellectu estis? Non intelligitis ...* Die Korrektur in Vs. 16 stellt keine Besserung dar.

Mt 15,19ⁱ Eine Schreibung <g> für [j] findet sich wiederholt, vgl. z. B. Mt 11,5 *Ekliegi* oder 1 Kor 12,17 *gifai*. Sie ist vermutlich von der (nieder)deutschen Aussprache von /g/ als [j] beeinflusst.

Mt 15,20^l vgl. Mt 15,18 GS *tatai necziftą* (KS *necziftv*) *dara Szmogų*. Die gleiche Korrektur findet sich in Mt 15,11.20¹³: Hier hat Bretke das Nasalzeichen der GS nicht getilgt. In Mt 15,20^e hat Bretke den prädikativen Instrumental bereits in der GS gebraucht, der Nasalpunkt muss in einer späteren KS gedankenlos dazugesetzt worden sein. Das Faksimile zeigt, dass hier in der GS kein -ą stand.

Mt 15,21^m vgl. L. *vnd entweich in die gegend Tyro vnd Sidon*. Durch die freie Übersetzung hebt Bretke z. B. den Textunterschied zu Vs. 29 auf: L. *kam an das Galileische meer*; vgl. auch Vg. Vs. 21 *secessit* gegenüber Vs. 29 *venit*.

Mt 15,27⁵ Die Aufgabe des partitivisch verstärkenden *nug* in der KS stellt keine Textbesserung dar; vgl. L. *Aber doch effen die Hündlin von den broffamlen* und Vg. *edunt de micis*.

Mt 15,28^c In BNT: Bd. 7 konnte kein Nom. *Dukteris* o. ä. nachgewiesen werden.

Mt 15,34^h *Septinis* bezieht sich auf mitzuverstehendes *kepalus*; vgl. die Anm. zu Mt 12,4^b.

Mt 15,35¹⁶ Die Korrektur *prieg ſemes* zu *ſemesp* wurde rein mechanisch ohne Berücksichtigung des Kontextes oder der Vorlagen ausgeführt. Bretke setzt hier und (ebenso fehlerhaft) in Joh 13,23.25 (*guleio prieg krutų* KS *krutųp*) die präpositionale Konstruktion *prie* + Gen. mit dem Allativ gleich. Während nun in Joh 13,23.25 bei einer entsprechenden Korrektur der Adessiv zu erwarten gewesen wäre, ist in Mt 15,35 bereits in der GS der Gebrauch der Präposition *prieg* ungewöhnlich. Die Vergleichsstellen Mt 14,19 Mk 6,39 und Mk 8,6 bieten *atſiflekti* und *paſsigulti ſiefties ant ...*; vgl. L. Mt 15,35 *Vnd er hies das Volck ſich lagern auff die erden*.

Mt 16,2^b Die Konstruktion in der GS wurde nicht erkannt; vgl. L. *denn der Himel iſt rot* (vgl. KS) und Vg. *rubicundum est enim caelum*.

Mt 16,3^e Der Grund für die Sfk ist nicht ersichtlich; vgl. L. *Könnet jr denn nicht auch die Zeichen dieſer zeit vrteilen?* Möglicherweise spielt die

- Textgestalt der Vg. hier eine Rolle; vgl. *Faciem ergo caeli diiudicare nostis: signa autem temporum non potestis scire?*
- Mt 16,4^f vgl. Mt 12,39 GS *isch prastoghimō Wenczawoniftes gimufi Gimine*, und auch Mk 8,38. Die Vorlage für Bretkes Übersetzung *isch prastoghimō Wenczawoniftes gimufi gimine* (d.h. 'im Ehebruch gezeugte Art') für L.s *ehebrecherische Art* (Gr. γενεὰ μοιχαλίσ) konnte nicht gefunden werden. In Mt 16,4 weist Gedk. in einer Glosse auf die inadäquate Übersetzung Bretkes hin: *Ebrechische Art* □ *wencziawaniftes perǰengentij gimine, angu weifle*. Bretke bessert zwar den Text an dieser Stelle, aber Mt 12,39 und Mk 8,38 bleiben unverändert.
- Mt 16,9,10 Bretke kennt für das Zahlwort *Tausend* die drei Lautungen *tukf-tantis*, *tukfchtantis* und Akk. Pl. *tukfchczius* (Mk 8,9 GS). Das Zahlenverhältnis ist in der GS von Bd. 7 des BNT 5:14:1. Die Lautung *tukfch-* wurde in der KS viermal zu *tukf-* geändert; Bretkes Mk kennt aber bis in die FIH nur *tukfch-*. Der Beachtung wert ist besonders Mk 8,9 *tukfchczius*.
- Mt 16,18^{b,8} Der Gen. Sg. Fem. *anos* ist wohl beeinflusst von der Vorlage; vgl. L. *Vnd die Pforten der Hellen sollen sie* (sc. Gemeinde) *nicht überweltigen*, Vg. ... *non praevalēbunt adversus eam* (sc. ecclesiam).
- Mt 16,19^c Verschreibung wohl nach dem später folgenden *rischi*, *rischta*.
- Mt 16,26^f Intendiert war die Schreibung *isc{hkados}*. In Bd. 7 des BNT ist *iskada* üblich; vgl. aber die isolierte Schreibung in Lk 4,35 KS *iſ-kadas padare*.
- Mt 16,26¹⁹ In der GS übersetzt Bretke nach L.; vgl. *Vnd neme doch schaden an seiner Seele*. In der KS ist Bretke offenbar vom griechischen Text beeinflusst; vgl. τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῆ. Bretke versteht hier den Akk. (u. U. in Anlehnung an Lk 9,29) als 'einer Sache verlustig gehen', und nicht als 'in bezug auf etwas Schaden erleiden' (so auch Mk 8,36); s. auch BAUER 1971: S. 669.
- Mt 17,1³ Mit KS *uſgwede ios pro schali* lehnt sich Bretke eng an L. an; vgl. *vnd füret sie beſeits auf einen hohen Berg*.
- Mt 17,4^{c,d} Ausgehend von den Schreibungen *Mofeschius* und *Elioschius* in Vs. 3 sollten die Dative *Mofeschiu* und *Elioschiu* gelesen werden. In Vs. 10.11 findet sich aber auch *Elioschus*, in Vs. 12 wieder *Elioschius*. Aufschluss kann also allein das Schriftbild geben. Wenn der Augenschein nicht trügt, hatte B. in der GS *Mofeschui*,

- Elioschui* geschrieben, die dann durch die Setzung eines neuen i-Punkts in der KS zu *Mofeschui*, *Elioschui* geändert wurden.
- Mt 17,5⁹ Auffällig sind die verschiedenen Präsensstämme des Verbs (*pafsi-*) *mekti* (L. *Wohlgefallen haben*) in BNT: Mt 3,17 GS und Lk 3,22 GS *mekstũos* bzw. Mt 9,13 GS *pafsimekstu*, jeweils korrigiert zu KS *mekstuosiu*; dann Mt 17,15 GS *miektuos* (vgl. DP: S. 100, Glosse *mekti* 3. Pers. Präs.) mit KS *miektuos*, und wohl auch Mt 12,7 GS *Mekfiuos* (s. Faksimile) mit KS *Mekstuos*.
- Mt 17,7¹³ Bretke konstruiert in Bd. 7 seines NT *dassiliteti* überwiegend mit dem Genitiv, daneben auch mit dem Akkusativ. Die Ratio der Verteilung ist nicht klar zu erkennen. In Lk folgt *dassiliteti* stets der Genitiv (6 Beispiele); eine Ausnahme stellt nur Lk 8,44 *dasssiliteia fiules rubũ ia* (Vg. *tetigit fimbriam vestimenti eius*) dar. Auffällig ist, dass in BNT auch in allen anderen Vergleichssätzen mit L.s *Saum* der Akkusativ steht; vgl. Mt 9,20 KS und Mt 14,36. Mk 6,56 *Szamba [fiulẽ] io Rubo pakrutinti galetu* wird außer Betracht bleiben müssen. Mk bietet Gen. und Akk. nebeneinander und ohne erkennbare Regel. Mt konstruiert aber außerhalb der beiden bereits genannten Beispiele *dasssilitei* konsequent mit dem Genitiv. Daraus folgt letztlich, dass die Änderung in Mt 17,7 von *dasssiliteia iũ* zu *dasssiliteia ios* (Akk. Pl. Mask.) keine Besserung der Textgestalt darstellt.
- Mt 17,26¹ Zur SfK von *Sunus* zu *Waikai* vgl. Vg. *Ergo liberi sunt filii* und L. *So find die Kinder frey*.
- Mt 17,27^m *Szuwis* ist in BNT sonst durchgehend von fem. Genus; vgl. z. B. Mt 12,40 *dides ſzuwies*, Mt 14,17 *dwi ſzuwi*, Mt 14,19 *anie dwi ſzuwi* oder Lk 24,42 *atneſche iam dali ſzuwies keptas*. Das Genus Mask. in Mt 17,27 (es steht bei Substantiv und Possesivpronomen, das Genus Fem. aber beim Relativum!) wird sich wohl nur als abhängig von der Vorlage verstehen lassen; vgl. L. *Vnd den ersten Fiſch der aufffer feret, den nim, vund wenn du ſeinen Mund auffthuſt, wirſtu einen Stater finden*.
- Mt 18,4^a Intendiert war bereits in der GS *{bernelis}*; vgl. Vs. 2-5 der KS.
- Mt 18,6¹³ In der GS übersetzt Bretke nach der Vorlage zweimaliges *butu*; vgl. L. *an ſeinen Hals gehenget würde, vnd erſeufft würde*. In der KS bessert Bretke dann stilistisch.
- Mt 18,9²³ Die Art der Streichung von *kaip* lässt vermuten, dass sie nicht zu-

- sammen mit der Korrektur Mt 18,9^d ausgeführt wurde. Allerdings wäre in diesem Falle die Korrektur von *eifi* zu *eiti* übersehen worden. Für eine Korrektur des Textes in zwei Schritten spricht auch die Korrektur Mt 18,8²³.
- Mt 18,9^d Intendiert war offenbar unter dem Einfluss von Vs. 8 *amß{ina} Vgni*.
- Mt 18,10^e Intendiert war *nie {wienas}*; vgl. Mt 8,28 GS *ne wienas*, KS *niekas*. Insgesamt ist *ne wienas* in der FIH des BNT sehr gut bezeugt. Die entsprechenden Korrekturen sind also eher zufälliger Art.
- Mt 18,10²⁴ Es ist nicht ganz ersichtlich, was Gallus zu dieser Korrektur veranlasst haben könnte; EE: S. 175 bieten *newiena*, vgl. L. *das jr nicht jemand von diesen Kleinen verachtet*.
- Mt 18,16^g Intendiert war wohl *laiki{tuſe}*.
- Mt 18,27^a Intendiert war *W{iefchpats}*; s. RBF: S. 195–197.
- Mt 18,28⁴ Der Nom. Sg. zeigt, dass es sich um eine unv. Var. handelt. Im nachfolgenden Text wurden entsprechende additive Varianten verzeichnet. Wir haben davon auszugehen, dass *Burfinikas* in Vs. 28 ebenfalls als additive Variante zu werten ist. Man lese also + *Burfiniku*.
- Mt 18,31^d Intendiert war vermutlich *{nufsidawe}*.
- Mt 18,33^e Intendiert war vermutlich *{awo}*.
- Bl. 44^r Die Lagenbezeichnung *E* findet sich bereits auf Bl. 36^r. Dass *E* auf Bl. 44^r fehlerhaft aus *F* geändert wurde, lässt sich im Faksimile nur schwer erkennen.
- Mt 19,9 Zum Abschnittszeichen ¶ s. WA DB: Bd. 6, S. XCI, und RBF: S. 28.
- Mt 19,20^c Bei *naunifstos* (nicht im LKŽ verzeichnet) ist wohl an eine Beeinflussung von *iaunifsta* durch alit. *naujas* 'jung' zu denken; s. LKŽ: Bd. 8, S. 585, s. v. »naujas«, Nr. 7. Nicht sehr wahrscheinlich wird dagegen eine (hybride) Ableitung von apr. *nauns* 'neu' sein; dazu FRAENKEL, LEW: Bd. 1, S. 487, s. v. »naujas«.
- Mt 19,26^g Intendiert war vermutlich *ne g{al} buti*; vgl. Mt 26,42 GS *ne ira pigu* und KS *ne gal buti [ira pigu]* | *ira pigu* gestr., ferner Mt 26,39 Gallus Glosse *ifts muglich* □ Gallus *galigu buti*.
- Mt 19,26^h Vgl. Mk 10,27 *Szmonifa tatai ne pigu, bet ne Diewiep. Nefa wifsi daiktai piggus ira Diewiep*.
- Mt 20,1^a Die Schreibung *Huikenikui* findet sich in Mt 13,52 bis in die FIH.
- Mt 20,6⁵ Die Streichung von *ir* scheint mechanisch, ohne Einsicht in die

Vorlage(n) erfolgt zu sein. Bretke übersetzt in der GS ganz der Vorlage entsprechend; vgl. L. *Vmb die eilffte stund aber gieng er aus, vnd fand andere müßig stehen, vnd sprach zu jnen.* Der Satz ist wie in der Vg. parataktisch konstruiert; vgl. *Circa undecim vero exiit, et invenit alios stantes, et dicit illis.* L.s *vmb* bei Zeitangaben übersetzt Bretke mit *kaip ant* (vgl. Mt 20,5), teilweise auch nur mit *ant* (vgl. Mt 20,3 GS). Vermutlich hat nun Bretke in der KS *kaip* als Konjunktion missverstanden und versehentlich das zweite *ir* statt des ersten gestrichen. In jedem Fall ist die Korrektur fehlerhaft.

- Mt 20,11^f Intendiert war *priest{ch}*; vgl. L. *murreten sie wider den Hausvater.*
- Mt 20,11^g Intendiert war *V{kiniko}*; vgl. z. B. Mt 10,25 FIH *Vkinika* und Mt 13,27 FIH *Vkinikop*.
- Mt 20,12^h Mit *kielem* hatte sich Bretke zunächst eng an die Vorlage angeschlossen; vgl. L. *da wir des tages Last vnd die Hitze getragen haben,* Vg. *portavimus pondus dei, et aestus.* Dann löst sich Bretke von der Vorlage, u. U. beeinflusst von EE: S. 33 *kurie nashcha dienas ir karfshti kentieiom*; s. auch RBF: S. 118–122.
- Mt 20,15ⁱ Intendiert war vermutlich *E{r}*, u. U. unter dem Einfluß von EE: S. 34; vgl. *Er ne turiu macys*, L. *Oder habe ich nicht macht.*
- Mt 20,18¹ GS *emi* (1. Pers. Pl. Präs.) halte ich nicht für einen Übersetzungsfehler (d. h. für 1. Pers. Sg.). Die möglichen Vorlagen bieten in allen drei synoptischen Berichten (Mk 10,33 und Lk 18,31) jeweils die 1. Pers. Pl.; Bretke übersetzt in Mk und Lk jeweils *eime*. Zur 1. Pers. Pl. auf *-mi* s. auch ENDZELIN: § 598.
- Mt 20,19³ Bezogen auf den Luthertext als Vorlage muss eine Auslassung angenommen werden; vgl. L. *am dritten tage wird er wider aufferstehen.* Sie wird verständlich, wenn man beachtet, dass L. an allen anderen Vergleichsstellen (Mt 16,21 17,23 27,63 Mk 8,31 9,31 10,34 und Joh 20,9) *am dritten tage aufferstehen* bietet (Lk wird nicht berücksichtigt, da Bretke ihn aus dem Lateinischen übersetzt).
- Mt 20,22⁶ vgl. L. *euch teuffen lassen*; s. RBF: S. 80–91.
- Mt 20,25^b vgl. L. *vnd die Vberherren haben gewalt*, Vg. *et qui maiores sunt, potestatem exercent in eos.*
- Mt 21,1^a Eine Kürzung des *ai*-Diphthongs lässt sich in BNT wiederholt beobachten; vgl. die Anm. zu Mt 1,2^b.
- Mt 21,1^b Bretke verwendet in seinem NT den in den Vorlagen indeklinab-

- len Ortsnamen *Bethphage* vom Genus Fem. konsequent als Maskulinum; ausführlich dazu s. die Anm. zu Mk 11,1.
- Mt 21,2^{3,4} vgl. L. *lôset sie auff, vnd fûret sie zu mir*. Bretke hat L. *sie* in der GS als Akkusativ des fem. Pronomens der 3. Pers. Sg. verstanden, in der KS jedoch als Akk. des Pronomens der 3. Pers. Pl. Die weiteren möglichen Vorlagen sind für die Korrektur ohne Bedeutung, da sie hier keinen Aufschluss geben; vgl. Vg. *et statim invenietis asinam alligatam, et pullum cum ea: solvite, et adducite mihi*.
- Mt 21,9^e Intendiert war vermutlich *bil{oi}o*.
- Mt 21,10^f Vermutlich wurde *bilodama* assoziativ mit dem fem. Genus von dt. *Stadt* (so die Vorlage) verbunden.
- Mt 21,23¹² Die additive Variante *Kunigai Kaplonu* neben *Wiriaufsieghi kunigai* (dies ist in BNT außerhalb Lk die übliche Entsprechung für L. *Hohenpriester*, Vg. *principes sacerdotum*) ist aus der Lexik des Matthäusevangeliums nicht zu verstehen. *Kaplanas* 'Priester' ist in Mt nur in den Vs. 8,4 und 12,4.5 belegt. Aus Mt würde sich für *Kunigai Kaplonu* also eine Bedeutung **Priester der Priester* ergeben. Tatsächlich ist das Syntagma aber allein aus der Lexik des Lukasevangeliums richtig zu interpretieren: *Kunigas* in der Bedeutung 'Priester' kommt in Lk nicht vor; Bretke übersetzt *sacerdos* regelmäßig (15 Belegstellen) mit *kaplanas*. Die Belegstellen für *kunigas* sind in Lk:
- 12,11 GS *Bet kada wes ius ing Sinagogas, ir Kunigumpi* (KS *Panumpi*) *ir maZnufump*, Vg. *Cum autem inducent vos in synagogas, et ad magistratus* (Gr. τοὺς ἀρχαίς), *et potestates*, L. *Wenn sie euch aber führen werden in jre Schulen, vnd fur die Oberkeit vnd fur die Gewaltigen*.
 - 23,13 KS O *Pilatas fuwadinnes wirefni<us> kaplanu ir kunigus*, bei *ſjmones*, Vg. *Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum* (Gr. τοὺς ἀρχιερεῖς), *et magistratibus* (Gr. τοὺς ἀρχοντας), *et plebe*, L. *Pilatus aber rieß die Hohenpriester, vnd die Obersten vnd das volck zusammen*.
 - Schließlich ist noch Eph 2,2 zu nennen, wo Gallus (!) in die GS *pagal wiriaufi* von Bretke in das nachfolgende Spatium *kuninga* eingetragen hat. Beides wird von Bretke in einer zweiten KS durch *Kunigaikſhti* ersetzt; vgl. Vg. *secundum principem*, Gr. κατὰ τὸν ἄρχοντα, L. *nach dem Fürsten*.
- Daraus folgt:

1. *kunigas kaplonu* 'Oberster der Priester' gehört der Sprache des Lukasevangeliums an;
2. in der Sprache des Matthäusevangeliums ist es ein Fremdkörper. Bretke hat den Unterschied der im NT vorliegenden Sprachformen verschiedentlich nicht beachtet; vgl. z. B. die in Lk (GS = Vokalsystem 1) vorgenommenen Korrekturen (KS = Vokalsystem 2; s. Anm. zu Bl. 1^r und s. RBF: S. 47–50). Die Notwendigkeit einer sauberen Schichtung der in BNT vorliegenden Sprachformen, auch im Bereich der Lexik, wird deutlich.

Mt 21,25^c vgl. Mk 10,38.39 KS *apfikrikishtidinti tũ krikšchtu ... busit krikšchtiti tu krikšchtu*. Hinzuweisen ist darauf, dass Bretke in den synoptischen Berichten zu Mt 21,25 jeweils *krikšchtiymas* bietet; vgl. Mk 11,30 und Lk 20,4.

Mt 21,29²³ s. Anm. zu Mt 1,2^b.

Mt 21,33^c Intendiert war *H{uikinikas}*; vgl. Mt 13,52 und die entsprechende Korrektur in Mt 20,1.

Mt 21,33^d Bretke hat die Glosse *pflantzen* (Inf.) fälschlich als Nom. Plur. eines Subst. interpretiert und *czepai* annotiert; vgl. L. *Es war ein Hausvater, der pflantzet einen Weinberg*. Bretke stand hier wohl noch unter dem Einfluss von Mt 15,13, wo er *czepai* zur Glosse *pflantzen* richtig annotiert hatte; vgl. L. *Alle pflantzen ..., die werden ausge-reut*. Mt 21,33 zeigt wieder, dass Bretke die Textbearbeitung teilweise ohne Einsicht in die Vorlagen vorgenommen hat; s. RBF: S. 259–260.

Mt 21,33^f *ifsch parsamde* ist bis in die FIH im Text stehengeblieben. Der Fehler erklärt sich aus der Vorlage (vgl. L. *vnd thet jn den Weingartnern aus*), was Bretke dann mit *parsamde* übersetzt hat: *ifsch* ist zu streichen.

Mt 21,42¹⁵ Zur Position dieses Korrekturzettels vor der Restaurierung der Handschrift s. RBF: S. 16.

Mt 21,43¹⁶ Ausführlich zu Bretkes Übersetzung von L.s *Eckstein* s. RBF: S. 207–210.

Mt 21,43^k Intendiert war wohl die WSt *Dangaus karalifta bus nũg iufu atimta*; vgl. L. *Das reich Gottes wird von euch genommen*.

Mt 22.1^d Es konnte nicht erkannt werden, welches mit *pa-* anlautende Wort von Bretke intendiert war. Ein Lexem **paliginimas* findet sich in

- BNT: Bd. 7 nicht. Es muss daran gedacht werden, dass unsere Lesung *pa* falsch sein kann.
- Mt 22,4^{g,h} Numerus von *pamuschta* und die Auslassung der Kopula bei *pagatawita* sind von der Vorlage abhängig; vgl. L. *meine Ochsen vnd mein Maſtvieh iſt geſchlachtet, vnd alles bereit*, Vg. *tauri mei, et altilia occisa sunt, et omnia parata*.
- Mt 22,16^a Intendiert war *i{og}*.
- Mt 22,21^e Zur Schwierigkeit, in der Hs. <ui> und <iu> zu unterscheiden, s. die Anm. zu Mt 17,4.
- Mt 22,37^c Intendiert war *Turri mile{ti}*.
- Mt 22,40^e Vgl. L. *In dieſen zweien geboten hanget das gantze Gefetz vnd die Propheten*.
- Mt 23,1^f Zur Lesung *ſmoniump* s. Faksimile. Die bei Bretke häufige Verschiebung des i-Punktes nach rechts (s. RBF: S. 62, Abb. 19) ist zu beachten.
- Mt 23,5^{a,7} Ausführlich zu B.s Übersetzung von L.s *Saum* s. RBF: S. 224–225.
- Mt 23,16ⁱ Intendiert war zunächst (richtig) der Vokativ *Eklieghi W{adai}*, den Bretke innerhalb der Pharisäeranklage erst in L.s *Weh euch verblente Leiter* (Vs. 16) erkannt hat. Doch dann ändert B. in Sfk den Vokativ in einen Dativ, wie er bereits Vs. 13.14.15. übersetzt hatte und Vs. 23.25.27.29 übersetzen wird:

Mt 23,15 *Beda iumus Raſchtinikamus ir Pharifeuſchams,*
 Mt 23,16 FS *Beda iumus apiekufiemus Wadamus.*

Dieser Dativ beruht offenbar auf einem falschen Verständnis des Luthertextes (vgl. Mt 23,13 u. ö.: *Weh euch Schriftgelerten vnd Pharifeer*). Andere Vorlagen hat Bretke an dieser Stelle nicht berücksichtigt, sonst wäre ihm der Fehler aufgefallen; vgl. Vg. *Vae autem vobis Scribae, et Phariseae hypokritae*, Gr. Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί. Einfluss auf Bretkes Übersetzung mag aber auch Lk 11, Vs. 42, 43 und 52 gehabt haben, wo auch die Vg. den Dativ bietet; vgl. Lk 11,42 *Sed vae vobis Phariseais*, zum griech. Text s. NESTLE-ALAND.

- Mt 23,35 Mit diesem Vers setzt in Mt die Kennzeichnung der Versanfänge durch einen kleinen, ausgefüllten schwarzen Kreis ein; s. RBF: S. 29–31. Die Kennzeichnung der Versanfänge gehört nicht der GS an, sie findet sich in Mt nur vor folgenden Versen: Mt 23,35.36

- Mt 24,3-5 12-15 30-51 Mt 25,1-5 11-26 28-42 Mt 26,11-13 18-75 Mt 27,4-66 Mt 28,1-18 (s. Faksimile).
- Mt 24,18^c Intendiert war *d{rapanas}*; vgl. Mt 26,65 GS *Drapanas* KS *Rubus*. Vgl. auch Mt 27,35 *Ghie Rubus mana daliyo tarp sawes. Ir ant mana Drapanu anis mete burta*, L. *Sie haben meine Kleider vnter sich geteilet, vnd vber mein Gewand haben sie das Los geworffen*.
- Mt 24,20^d Intendiert war vermutlich *I{r}*, doch geben die Vorlagen dafür keine Veranlassung.
- Mt 24,21⁹ In der GS schließt sich Bretke eng an die Vorlage an; vgl. L. *Denn es wird als denn ein gros Trübsal sein, als nicht gewesen ist*. In der KS übersetzt B., wohl EE: S. 129 (*didis bus nufpaudimas, kokfai nebuwa*; so z. B. auch Vg. *erit enim tunc tribulatione magna, qualis non fuit*) folgend, *didis Wargas, kokio ne buwa*. B. bietet als Variante dazu – stilistisch wohl am besten – *tokfai Wargas, kokio ne buwa*.
- Mt 24,29ⁱ Zur intendierten Schreibung *Macnibe* s. RBF: S. 58.
- Mt 24,33⁴ Mit *arti duriu ira* der KS schließt sich Bretke enger an die Vorlage(n) an; vgl. L. *nahe fur der thür*, Vg. *prope est in ianuis*.
- Mt 24,39^e *Audra* ist in BNT femininen Genus (s. Mt 24,38 und 2 Petr 3,6), demnach sollte *ik Audra* ein Dativ sein (l. *Audrai*). Mit nachfolgendem *ataijo* könnte hier eine Sandhi-Erscheinung vorliegen; vgl. die Anm. zu Mt 6,10 und Mt 8,5.
- Mt 24,50⁵ Bretke beginnt mit *ir* bereits den Vs. 51 (s. Faksimile) und hat deshalb *ir* zu *Ir* geändert; s. RBF: S. 30.
- Mt 25,1^d *ir* ist wohl zu streichen, da es von der Konstruktion der Vorlage beeinflusst ist; vgl. L. *die jre Lampen namen, vnd giengen aus dem Breutgam entgegen*.
- Mt 25,4^e vgl. L. *Die klugen aber namen ole in jren gefeßten sampt jren Lampen*, Vg. *acceperunt oleum in vasis suis cum lapadibus*. Bretkes *ing Indus* ist m. E. nicht als präpositionale Konstruktion anstelle eines Lokativs zu verstehen (dazu s. die Anm. zu Mt 4,13), sondern als Übersetzungsfehler von ‘nahmen Öl in ihre Gefäße’, d. h. sie füllten ihre Gefäße zusammen mit den Lampen mit Öl.
- Mt 25,9^h Intendiert war *mumus ir iumus taipaieg nepristaktu*; vgl. EE: S. 182 *Ne, idant mumus ir yumus nepristoktu*. Bretke folgt also zunächst der Vorlage (vgl. L. *Nicht also, auff das nicht vns vnd euch gebreche*), wobei für Bretkes *taipaieg* keine Entsprechung in den Vorlagen gefunden werden konnte.

- Mt 25,10ⁱ Intendiert war *nueijo pirkty ol{eiaus}*; vgl. aber L. *vnd da sie hin gien-gen zukeuffen, kam der Breutgam.*
- Mt 25,21^e Intendiert war *W{iefchpats}*. Zum Gebrauch von *wiefchpats* und *ponas* in BNT s. RBF: S. 195–197.
- Mt 25,24^f *ein* ist eine Verschreibung nach der Vorlage; vgl. L. *der einen Cent-ner empfangen hatte.*
- Mt 25,30^k Intendiert war *dantu d{rebeghimas}*; vgl. Mt 13,42 GS und KS Gal. *dantu klabeghimas.*
- Mt 25,41⁹ *Prakiektieghi* und KS *Prakektieghi* sind wohl keine Schreibfehler, sondern als mundartl. Entsprechungen zu /ei/ anzusehen; vgl. die Anm. zu Mt 27,36.
- Mt 26,3 Zur Kennzeichnung der Kephalaia in BNT s. RBF: S. 28.
- Mt 26,35 L. *sich versammeln* wird mit dem Akkusativ konstruiert; vgl. L. *Da versamleten sich die Hohenpriester ... in den pallaft.*
- Mt 26,3^b Intendiert war zunächst die Schreibung *C{aiphofchus}*; vgl. L. *der da hies Caiphas* (vgl. Joh 11,49). In BNT findet sich die Schreibung *Caiphaschus* nur in Lk 3,2.
- Mt 26,14^f Eine Schreibung **Iodofchius* konnte im Bd. 7 von BNT nicht nachgewiesen werden.
- Bl. 60^r Das vorausgehende Leerblatt, auf dem sich die Lagenbezeichnung *H* befand, ist weggeschnitten worden; s. RBF: S. 24, Abb. 8.
- Mt 26,38^d Intendiert war wohl *i{r}*; vgl. L. *Bleibet hie, vnd wachet mit mir.*
- Mt 26,47² *Szmogiu* (Gen. Plur.) konnte nur an dieser Stelle nachgewiesen werden.
- Mt 26,52⁹ Vgl. L. *Denn wer das Schwert nimpt, der fol durchs Schwert umbkommen.*
- Mt 26,58^g Mit *ik ing Palociu* folgt Bretke der Vorlage; vgl. L. *bis in den Pallaft.*
- Mt 26,65¹¹ Die Aufnahme von *Diewo pakalbeghimas* in den Text für L.s *Gotteslesterung* stellt keine Verbesserung dar, da das Wort im Bd. 7 von BNT nur hier belegt ist. In Apg 19,37 findet sich *pakalbetoiei* für L. *Lesterer*. Das Lexem *pakalbeti* in Mt 26,65 neben *blufniti* für L. *leftern* (Vg. *blasphemare*) einzuführen, verbietet sich aber, weil es in dieser Bedeutung in BNT: Bd. 7 nicht vorkommt; vgl. Mt 27,29 L. *vnd spotteten jn* (sc. *Jesum*), Vg. *illudere*, dann Mk 10,34 L. *die werden ihn verspotten* (sc. *Jesum*), Vg. *illudere* und Apg 23,4 L. *Schiltestu den Hohenpriester Gottes?*, Vg. *maledicere*. Ferner wurde

- pakalbeti* neben *blufniti* nur in Mt 26,65 aufgenommen, in allen anderen Fällen blieb *blufniti* unverändert stehen.
- Mt 26,71^g Intendiert war zunächst *ischwida ghì kita i{r} biloio*; vgl. L. *fahe jn ein andere, vnd sprach*.
- Mt 26,72^k Intendiert war also zunächst *antra karta ufsigine, ir pafsibaßijo*; vgl. L. *Vnd er leugnet aber mal, vnd schwur da zu*.
- Mt 26,72^l Verschiedentlich hat Bretke den Nasalpunkt ohne Berücksichtigung des Kontextes bzw. der Vorlagen nachträglich gesetzt. An dieser Stelle in Mt hat er offenbar gemeint, einen Optativ vor sich zu haben; vgl. Anm. zu Mt 27,10.
- Mt 26,73^m Intendiert war vermutlich *at{aijo}*; allerdings wäre anstelle GS *prieijo* eher *prifenge* zu erwarten gewesen; vgl. z. B. Mk 11,13.
- Mt 26,75^c Intendiert war *kart{ei}*; vgl. Lk 22,62 *werkie kartei*.
- Mt 27,5¹² In Bd. 7 von BNT konnte die Lautung *fidrabr-* nur in Mt 27,5.6 festgestellt werden. In Vs. 6 wurde *fidrabinikus* zu *fidabrinikus* geändert; in Vs. 5 ist die Änderung unterblieben.
- Mt 27,7¹⁹ *kaipnicza*, wohl *kap(i)nicza*, ist im Altlit. wohl nur hier belegt; vgl. L. *zum begrebnis der Pilger*. Sachlich ist hier die 'Begräbnisstätte' gemeint, deshalb hat Bretke wohl das Verbalnomen verworfen. Zu *bakasimo* s. RBF: S. 67.
- Mt 27,10¹ *ie* ist nicht mit letzter Sicherheit zu lesen, obwohl nach der Streichung von *ir* eine andere Lesung nicht möglich erscheint. Zu erwägen ist jedoch, ob nicht die Streichung von *ir* als Folge der Änderung von *Eme* zu *Emę* auf der einen und die unsichere Lesung *ir* auf der anderen Seite zwei verschiedenen Korrekturschichten angehören. In diesem Falle könnte auch *ir* zu lesen sein, d.h. die ganze Korrektur wurde wieder aufgehoben. Daß Nasalzeichen nicht gestrichen wurden, ist in BNT durchaus üblich.
- Mt 27,23^d Intendiert war vermutlich *atfa{ke}*.
- Mt 27,27^d L. bietet *in das Richthaus*; vgl. aber Vg. *in praetorium*.
- Mt 27,29^e vgl. L. *vnd flochten eine dörnen Krone*, Gr. καὶ πλέξαντες στέφανον.
- Mt 27,29^f Intendiert war wohl *uſſ{adina}*; vgl. Mk 15,17.
- Mt 27,36ⁱ Zu *e* an der Stelle von *ei* s. die Anm. zu Mt 25,41. Zu <g> an der Stelle von <i> s. RBF: S. 63.
- Mt 27,41^a Luthers *Elteſte* wird in Bd. 7 von BNT gewöhnlich durch *wirefniegghi* widergegeben; vgl. z. B. Mt 16,21 21,23 26,3 und 27,3. *Wiriaufſiegghi* bezeichnet dagegen L.s *Oberſten*; vgl. z. B. Mt 9,18 KS

- und Mt 9,34. Allerdings ist diese Verteilung nicht durchgängig; vgl. z. B. auch noch Joh 7,26.
- Mt 27,52^e Für *Ųlai* möchte man (wie in Joh 1,42 GS *Ųlas* KS *Ųla*) einen Einfluss der dt. Vorlage auf das Genus des Wortes annehmen; vgl. L. *vnd die Felsen zuriffen*. In BNT: Bd. 7 ist sonst das Genus Fem. belegt Mt 7,24.25 16,18 27,60 Mk 15,46 und Lk 6,48 KS.
- Mt 27,55^g Intendiert wohl *paŷk{ui}* *Jefu eio*; vgl. dazu Mk 15,41 mit allerdings abweichendem Kontext.
- Mt 27,56^a Intendiert war *{motina}*; s. die KS.
- Mt 27,62^g Intendiert war wohl zunächst *ataijo Wiriaufsieghi kunigai ir Phariŷeufŷchai ir fuŷŷirinko*; aber vgl. L. *kamen die Hohenpriester vnd Phariŷeer ŷemptlich zu Pilato*.
- Mt 27,63^h Intendiert war wohl *{ŷake}*.
- Mt 28,4² Mit *ir ŷtoios kaip ir numirę* wird L. *vnd wurden als weren ŷie tod überŷetzt*. Die Streichung von *ir* stellt keine Textbesserung dar; vgl. Joh 7,10 *tada ir ghis eijo ant ŷwentes ne regimai [ne iaunai] bet kaip ir paŷlapte*, L. *da gieng er auch hin auff zu dem Feŷt, nicht offenbarlich, ŷondern gleich heimlich*; vgl. auch Lk 10,18 *Regeiau Satana kaip ir ŷziebus iŷch dangaus polatį* und Lk 11,44 KS *nes eŷte kaip ir kapai*.
- Mt 28,10^c Zum Akk. Sg. *Galileų* vgl. Bl. 2^r GS *Ing Lietuwiŷŷkų Liefuwi* und Mk 3,32 *tawįs*.
- Mt 28,20^g *Szmones* ist bei Bretke sowohl vom Genus Fem. als auch Mask.
- Mt 28,20^h Intendiert war wohl die WSt *ikki g{alo}* *ŷwieto*; vgl. L. (Ausgaben 122-126) *ans ende der welt* (so auch Vg. und griech. Text) und L. (Ausg. <226) *an der welt ende*. Zu *e* an der Stelle von *ei* und *ie* s. die Anm. zu Mt 27,36.

Zum Markusevangelium

- Mk 1,1 Die Eintragungen der Übersetzungszeiten bei Mk 1,1 und 3,1 sind jeweils korrigiert worden. Bei Mk 1,1 scheint 8. zu 7. geändert worden zu sein; bei Mk 3,1 wurde 9 wohl aus 8 geändert. Wie die Zusammenstellung der Übersetzungszeiten (RBF: S. 35-37) zeigt, hat Bretke am 7. Mai aber noch Joh 14,1 zusammen mit Ps 21,25 übersetzt. Offenbar täuscht der Befund in der Hs., und es ist anzunehmen, daß Bretke am 8. Mai mit der Übersetzung des Mk

- begonnen hat. Auf die Übersetzung des Markusevangeliums innerhalb von drei Tagen sei hingewiesen (s. a. RBF: S. 142–143).
- Mk 1,1² Bei *ape Jefu Christu, funaus Diewo* in der GS handelt es sich sicher um einen Kasusfehler in Abhängigkeit von der lat. oder griech. Vorlage; vgl. L. *DJS ist der anfang des Evangelij, von Jhesu Christo, dem Son Gottes*, aber Vg. *INitium Evangelii Iesu Christo, Filii Dei* (s. a. RBF: S. 143–144).
- Mk 1,2⁶ Die fehlerhafte Konstruktion *kurfai pagatawitu* der GS ist sicher vorlagenabhängig; vgl. L. *der da bereite deinen weg für dir*. Die Korrektur zu *pagatawis* wird vorlagenunabhängig sein; doch vgl. auch Vg. *qui praeparabit viam tuam ante te* (vgl. Lk 7,27). In Mk 1,2 hat Bretke zwar den Optativ *pagatawitu* durch das (modale) Futur ersetzt, vgl. aber auch seine Übersetzung von Mt 11,10; die nahe-liegende Streichung des Relativums *kurfai*, wodurch *pagatawitu* zum Supinum umfunktioniert worden wäre, wurde nicht in Betracht gezogen (vgl. Lk 15,15 GS *Tas nufiunte ghi ant lauka sawa ganitu kiauliu*).
- Mk 1,3^a Die Schreibung *puſczoia* findet sich in der GS z. B. in Mt 3,1 (KS *Puſczoia*) oder in Mk 8,4 (KS *puſczoia*).
- Mk 1,5^c Es wird eine Sfk angenommen, da davon ausgegangen wird, daß Gallus eine vorgefundene Auslassung sicher beseitigt hätte (s. RBF: S. 160). Der graphische Befund an der Hs. lässt keine Entscheidung zu.
- Mk 1,7 Mit diesem Vs. setzt in Mk die Kernzeichnung der Versanfänge durch kleine, ausgefüllte, schwarze Kreise ein; s. RBF: S. 29–31. Sie findet sich im Bereich von Mk 1,7 bis 11,32. Sie fehlt jedoch bei Mk 1,28 2,18 3,5 6,9 6,16 8,39 (= 9,1) 9,19 10,1 11,1 11,18. Eine Verszahl findet sich bei Mk 6,7. In der Edition von Bd. 7 von Bretkes NT wird die Kernzeichnung der Versanfänge nicht dargestellt; s. also Faksimile.
- Mk 1,8⁸ Zu den verschiedenen Lautungen des Instr. Sg. von *wanduo* s. die Anm. zu Mt 3,11¹.
- Mk 1,10^{1.2} In der KS ist Bretke die Genus-Kongruenz tüchtig entglitten. Während für KS *Dangu atfiwærenczia* wohl keine Begründung gefunden werden kann, wird man annehmen dürfen, dass *atentj* auf *Karwelj* bezogen wurde.
- Mk 1,14^a Intendiert war *faki{damas}*. In der KS hat Bretke häufig gegenläu-

fig korrigiert, nämlich das parataktische Satzgefüge durch eine Partizipialkonstruktion ersetzt.

Mk 1,16¹¹ In einer zweiten Korrekturstufe sind die Akk. *Galileifchkas marias* (mit einer Flüssigkeit?) wieder gestrichen worden, nicht aber *pas*. In der FIH ist also wieder *prieg Galileifchku mariu* zu lesen; vgl. aber Mt 4,18 *Kaip tada Jefus waikschczoio pas Marias Galileifchkas*.

Mk 1,16¹² Der Kasusfehler in der GS (*brolis*) lässt sich wohl nicht erklären. Die Korrektur wird nach der Farbe der Tinte Gallus zugeschrieben. Bretke benutzt in Mk KS durchweg eine (hell)braune Tinte, Gallus dagegen eine (tief)schwarze. Allerdings ist auch die Kennzeichnung der Versanfänge, die nicht von Gallus' Hand stammt, mit einer schwarzen Tinte ausgeführt worden. Wir weisen trotzdem diese und eine Anzahl weiterer Korrekturen mit schwarzer Tinte, die sich nicht an Hand des Schriftduktus identifizieren lassen, Gallus zu, weil wir davon ausgehen, dass Gallus, der den Text als erster korrigiert hat, solche Kasusfehler wie oben Mk 1,16 oder Mk 1,25 *Jefaus* nicht übersehen haben konnte.

Mk 1,17³ Die Lesung *mano* (Gen. Sing. des Pers. Pron. 1. Pers. Sing.) ist gesichert. Der Gen. nach »eiti paskui« 'nachfolgen' wurde im Bd. 7 von BNT nur sechsmal gezählt:

Mk 2,15 KS (gegenüber 14-mal mit Akk. in Mk),

Lk 9,61 GS,

Lk 14,27 GS,

Lk 21,8 GS (gegenüber siebenmal mit Akk. in Lk),

Apg 5,36.37 GS (gegenüber zweimal mit Akk. in Apg).

Deshalb kommt die Annahme einer Verschreibung *mano* für *mane* durchaus in Betracht. »Paskui« wird wohl regelmäßig mit dem Genitiv in der Bedeutung 'hinterher (laufen, schreien, tragen)' konstruiert; vgl. Mt 15,22 Mk 1,36 Apg 1,10. So verhält es sich auch in Lk 23,26 GS *idant nefchtu ta* (sc. *kriřu*) *pařkui Jefaus*, das Bretke allerdings in der KS zu *pařkui Jefu* korrigiert hat.

Mk 1,21¹⁶ KS *mokia* (3. Pers. Prät.) ist hyperkorrekte Schreibung für *moke*; vgl. Vs. 22 KS *moke*.

Mk 1,25^c Das Genus Mask. *ghj* ist wohl beeinflusst von der dt. Vorlage; vgl. L. *Vnd Jhesus bedrawete jn*.

Mk 1,25²⁰ Der Genitiv GS *Jefaus* anstelle des Nom. ist nicht zu bezweifeln.

Eine Begründung für den Kasusfehler konnte nicht gefunden werden.

- Mk 1,28^d Die Korrektur ist nicht ganz verständlich. Die GS entspricht wohl Vg. *Et processit rumor eius statim in omnem regionem Galilaeae*, während in der KS der Allativ *wifsump rubefzup* näher an den Luther-text zu rücken scheint; vgl. L. *Vnd sein gerücht erschalt bald umbher, in die grentze Galilee*.
- Mk 1,29^b Intendiert war wohl *n{uog}*. Allerdings wird in BNT: Bd. 7 'ein Gebäude, einen Ort verlassen' konsequent mit *ifcheiti ifsch* wiedergegeben. Die dt. Vorlage kann nicht Grund der intendierten Schreibung gewesen sein; vgl. L. *Vnd sie giengen bald aus der Schulen*. Es wird angenommen, dass eine Beeinflussung durch den lat. Text vorliegt; vgl. Vg. *Et protinus egredientes de synagoga*.
- Mk 1,29^c Die intendierte Schreibung *Ifc{hkalos}* ist in BNT: GS hapax; doch vgl. in der KS von Lk 11,43 *Ifchkalofa*. Vgl. auch Mk 6,2 KS *Ifkaloia* (<ß> ist Korrekturschreibung für <sch>; s. RBF: S. 66–67) und die Anm. zu Mt 16,26^a.
- Mk 1,31^f Alle Vorlagen bieten hier den Plural; vgl. aber die Anm. zu Mt 8,15.
- Mk 1,34¹¹ Zur Konstruktion von *duoti* + *Inf.* mit dem Akk. in der GS s. die Anm. zu Mt 5,45. Das Simplex *draufti* ist selten belegt; zu seiner Konstruktion mit dem Akk. und dem Inf. vgl. seine Verneinung in z. B. Mt 19,14 *nedraufket iu manefp ataiti*.
- Mk 1,41¹⁶ Zu *dassiliteti* + *Gen.* s. die Anm. zu Mt 17,7. Dort wurde gegenläufig der *Gen.* *dassiliteia iu* zum Akk. *dasssiliteia ios* geändert, was eine Verschlechterung der Textgestalt der FIH darstellt.
- Mk 2,2⁶ In *pas wartu* (*Gen. Plur.*) sehe ich eine Verschreibung für *prieg wartu*; vgl. Mk 1,33.
- Mk 2,6^c Intendiert war *thie fedeio the, ir dumoio*; vgl. L. *die fassen alda, vnd gedachten in jren hertzen*.
- Mk 2,7¹¹ Gallus schließt sich eng an die Vorlage an; vgl. L. *Wer kann Sünde vergeben, denn allein Gott?* (Vg. *nisi solus Deus*). Gallus hat offenbar geglaubt, Bretke habe L.s *denn* ausgelassen und *tiktai* stehe mit der Bedeutung 'nur' für *allein*. In Wirklichkeit hat Bretke *allein* ausgelassen; vgl. Lk 5,21 KS (hier ohne Korrektur des Gal.) *er gal kas griekus atleifti tiktai* (GS *lifch*) *Diawas wiens?*, Vg. *Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?* (L. *denn alleine Gott*). Net und *tiktai*

- sind funktionsgleich; vgl. Mt 19,17 *Niekas ne ira gieras, net wiensatighis Diewas*, L. *Niemand ist gut, denn der einige Gott*.
- Mk 2,8¹² Die Korrektur *Dwafija* (vgl. L. *in seinem Geist*) zum Instr. Sg. *Dwafia* (vgl. Vg. *spiritu suo*) ist Mk 8,12 entgegengesetzt: GS *Ir ghis nufsidufawo Dwafia*, KS *Dwafija*; vgl. z. B. auch Joh 11,33 13,21 und Apg 19,21.
- Mk 2,9¹⁷ Die GS lässt sich nicht mehr sicher feststellen.
- Mk 2,12²⁴ In der KS löst sich Bretke – wohl aus stilistischen Gründen – von der Vorlage; vgl. L. *Wir haben folchs noch nie gesehen*.
- Mk 2,14^b Das Partizip *Muitiantj* ist auffällig – nicht nur wegen der Großschreibung. Bretke übersetzt in den synoptischen Berichten Mt 9,9 und Lk 5,27 in Übereinstimmung mit den Vorlagen; vgl. L. *am Zol sitzen*, Vg. *sedentem in telonio* bzw. *sedentem ad Telonium*, Gr. *καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον*, B. *ant Muito fedintj* bzw. *fedintj ant Muita*. Auch in den EE: S. 173 wird *fedinti ant muita* übersetzt; in DP: S. 510 *fedinti ant muito*. Ein Verb *muityti* 'Zöllner sein, Zoll eintreiben' wurde im Bd. 7 von BNT nur bei Mk 2,14 festgestellt. Wie die Auslassung *ifch[...]* (KS Gallus *ifchwida*) zeigt, war Bretke bei der Übersetzung dieses Vs. abgelenkt, und zwar wahrscheinlich durch die Einsicht in eine uns unbekannte Vorlage. Wenn der LKŽ (Bd. 8, S. 392, s. v. »muityti«, Nr. 1) nur unseren Beleg anführt und dabei für dessen Bedeutung auf die Nr. 1 von *mutintj* verweist, das wiederum ohne jeden Beleg angeführt wird, dann scheinen uns in Bezug auf die Existenz des Wortes im Altlitauischen doch Bedenken angebracht zu sein. Merkwürdig ist im LKŽ-Eintrag (s. RBF: S. 243–244) wiederum auch die Zitierung einer nicht existenten Namensform: *Išvydo Lėjū, sūnū Alfėjo, muitijantj*. Mit **Lėjū* ist vielmehr *Leui* gemeint; s. auch zur Lesung von <ui> : <iu> die S. XIV vorliegender Einleitung. Für die Feststellung der richtigen Namensform hätte die (ohnehin unabdingbare) Einsicht in die Vorlage genügt.
- Mk 2,15^c Intendiert war zunächst wohl *iam be fedint prieg stala io Namūfu*. Der Grund dafür, dass Bretke *prieg* nicht mit *stala* fortgeführt hat, wird darin zu sehen sein, dass er L.s *zu Tisch* sonst mit *užu* oder *pas stala* übersetzt, *prieg* also durch eine dieser Präpositionen ersetzen wollte; vgl. Mt 9,10 *kaip Namuša užu stala fedeio*. Dass er dann *prieg* streicht und das ganze Syntagma L.s *zu tisch fafs* allein

durch *be fedint* wiedergibt, deutet auf eine Abhängigkeit von der lat. Vorlage hin, da Bretke lat. *accumbere* konsequent allein mit *fedeti* übersetzt; vgl. z. B. Lk 7,49 Vg. *Et coeperunt qui simul accumbabant*, B. Jr *pradeia kurie drauge fedeia*, L. *Da fiengen an die mit zu tisch fassen*.

Mk 2,18¹² Es ist nicht auszuschließen, dass -*dawa* aus -*lawwa* geändert wurde; vgl. RBF: S. 59–60, Abb. 17.

Mk 2,22¹⁶ Ausführlich zu dieser Textstelle RBF: S. 225–229.

Mk 2,22^f Die intendierte Schreibung *schif{chnos}* hat wohl durchaus eine sprachwirkliche (mundartliche) Grundlage; vgl. Mt 3,4 *schisch* (lies: *schifchnos*).

Mk 2,26^c Das Genus Mask. *kurius* bezieht sich auf mitzuverstehendes *kepalus* (*duonos*); s. die Anm. zu Mt 12,4.

Mk 2,26⁶ Die Ersetzung von *ir dawē* durch *dudams*, das von *kā Dowidas dare* in Vs. 25 abhängig ist, stellt sicher keine stilistische Besserung dar.

Mk 3,2⁸ Will man nicht den lat. oder griech. Text als Nebenvorlage annehmen (s. auch die Anm. zu Mk 3,7) muss an eine Auslassung gedacht werden; vgl. L. *ob er auch am Sabbath jn heilen würde*, Vg. *si sabbatis curaret*.

Mk 3,5^e Intendiert war *paw{ifdeio}*; vgl. Mk 10,21 *Ir Jefus pawifdeio ant io*, auch Lk 22,60 KS *wieschpats pawifdeia ant Petro* (GS *weifdeia*). Die Sfk in Mk 3,5 ist zumindest inkonsequent und stellt in Hinsicht auf die FIH keine Besserung dar.

Mk 3,7ⁱ Intendiert war wohl *n{uog}*; vgl. Vg. *et multa turba a Galilaea* (s. die Anm. zu Mk 1,29).

Mk 3,8^j Intendiert war vorgezogenes *S{idona}*.

Mk 3,9^a Intendiert war wohl *Ap{afchtalump}*. Die Vorlagen bieten hier sämtlich *Jünger*; ausführlich zu dessen Übersetzung in Bretkes NT s. RBF: S. 238.

Mk 3,26¹⁸ L. *fondern es ift aus mit jm*. Bretke übersetzt in der GS *bet tur galā* wohl nach dem lat. Text *sed finem habet*. Gallus übersetzt in der KS frei.

Mk 3,27¹⁹ Die einzelnen Korrekturstufen lassen sich nicht sicher feststellen. Komma, Klammer und *turtā* sind mit einer gleichmäßig schwarzen Tinte ausgeführt; *Scharwā* von der Hand Bretkes gehört wohl der KS an. Mit *io Indus drekfti* übersetzt Bretke wohl Vg. *vasa ... diripere*, während Gallus L.s *feinen Hausrat rauben* mit *turtā* wie-

dergibt. In Mt 12,29 übersetzt Bretke ebenfalls *iam io Turtā imti*. Besonders zu besprechen ist *Scharwā* 'Rüstung', das in Mk 3,27 keine Berechtigung hat. Bretke hat es aus dem synoptischen Bericht Lk 11,21.22 hierher verpflanzt; vgl. Lk KS *Kada MaZnus scharwatas paferkti Dwarā sawa, pakaiui tai ira kã ghis tur. O iei stiprefnis uſſu ghi, ghi ischgal, wiſſa scharwā ia atijm ant kuria nufsitikeia, ir pleschimma (GS labi) ia ischdaliſa*. Diese Transposition von Texteinheiten ist Bretke eigentümlich; s. RBF: S. 79. Im konkreten Falle ist sie aber inhaltlich falsch, weil zu Mk 3,27 *Indus* (Gallus *turtā*) allein *labi* aus Lk GS zu stellen wäre. Es liegt wiederum ein Beispiel dafür vor, dass Bretke den Text nicht revidiert, sondern (wohl) ohne Einsicht in die Vorlage(n) verändert hat (s. RBF: S. 255–265).

- Mk 3,29^a Intendiert war vermutlich *t{as} ne tur*; vgl. die KS und L. *Wer ..., der hat keine vergebung ewiglich* sowie Mt 10,40 GS *kas mane prijm, ta prijmma* (KS *tas ta prijmma*), *kursai fiunte mane*.
- Mk 3,34⁸ Der graphische Befund *apſkritmai* scheint gesichert zu sein, doch ist ein entsprechendes Adj. wohl nicht belegt. <m> kann natürlich auch <in> gelesen werden, und so möchte ich annehmen, dass *apſkrit{in}ai* zu lesen ist.
- Mk 4,5 Bretkes Übersetzung *ant Olingo* (L. *in das Steinichte*) entspricht dem lat. und griech. Text; vgl. Vg. *super petrosa*, Gr. *ἐπὶ τὸ πετρῶδες*. Beide Vorlagengruppen werden berücksichtigt in Vs. 16: *ant Akmeninga [Vlingo]*.
- Mk 4,17⁷ Die Schreibung <ee> für [e:] (nlit. <è>) findet sich in BNT nur in dieser Glosse.
- Mk 4,17⁹ Mit *nufpaudimas* in Parenthese hatte Bretke wohl den griech. Text als Nebenvorlage berücksichtigt; vgl. BAUER 1971: s. v. »θλίψις«.
- Mk 4,20⁸ Intendiert war wohl *atneſcha*; vgl. Vs. 8 *ir atneſche Waifiu*.
- Mk 4,21¹⁷ *po* 'unter' wird sowohl mit Instr. als auch mit Gen. konstruiert; vgl. Mk 4,4 *Paukſchtei po dangumi* und Mt 13,32 *giwena po io Schaku*. Hier findet wohl die Kasusänderung in Übereinstimmung mit vorausgehendem *po Saikczo* statt.
- Mk 4,26^b Die ursprünglich intendierte Schreibung kann nicht rekonstruiert werden.
- Mk 4,34^j Intendiert war die Lautung *ipatei*; vgl. z. B. Mt 23,3 *ateijo iop io Mokintinei ipat{ei}*.

- Mk 4,37¹⁵ In der GS ist eine Auslassung anzunehmen; vgl. L. *ein grosser windwürbel*, Vg. *procella magna venti*, Gr. *λαῖλαψ μεγάλη ἀνέμου*. Es ist möglich, dass *Wefuls* in der KS eine adäquate Übersetzung darstellt.
- Mk 4,41² Die Streichung von *per wiena* stellt eine zumindest unvollständige Korrektur dar; vgl. L. *Wer ist der?* Mt 8,27 von B. bietet *Kas Wiras tatai ira*, L. *Was ist das für ein Mann*; Lk 8,25 bei B. *Bes kas tas ira*, Vg. *Quis putas hic est*. Schon die Übersetzung in der GS von Mk 4,41 entspricht nicht der Vorlage. In der KS *Kas tatai* ist die Aussage falsch: 'Was ist das?'
- Mk 5,2⁵ In Hinsicht auf die FIH ist die Korrektur inkonsequent; vgl. Mk 1,23 FIH *Szmogus apseftas ne czifta Dwase*, Lk 4,33 FIH *ŝmogus apseftas necziftu welinu*.
- Mk 5,3⁶ In der KS nähert sich Bretke dem Luthertext; vgl. *der seine wonung in den grebern hatte*.
- Mk 5,4 *lenczugomis rischtas* vs. *Lenczugus nupleschens*. Bretke verwendet bis in die FIH beide Genera; vgl. z. B. auch Lk 8,29 *lenczugais Sfk* aus *lenczugamis*, Apg 12,6 *rischtas dweiais lenczugais* und Apg 21,33 *liepe ghi fu dwiem lenczugom rischti*.
- Mk 5,4ⁱ Intendiert war wohl *nuar{dens}*; vgl. Lk 8,29 KS *ifcharditais rischeis*.
- Mk 5,11 Für die Übersetzung *prieg iu Kalnu* findet sich keine Vorlage; vgl. L. *Vnd es war dasselbs an den Bergen*, Vg. *Erat autem ibi circa montem*.
- Mk 5,12¹³ In der GS folgt Bretke dem Luthertext; vgl. *Las uns in die Sew fahren*. In der KS versteht Bretke unter *Leisk* (= L. *Las*) die Übersetzung einer Vorlage 'fahren lassen'. Diese Bedeutung kommt in BNT auch vor; vgl. z. B. Lk 2,29 *Nu paleidi tarnā tazwa Wieschpatie* (vgl. L. *HErr, nu leffestu deinen Diener ... fahren*). In Wirklichkeit ist aber in der obigen Stelle L.s *lassen* als 'erlauben' zu verstehen; vgl. auch Mt 8,31 und Lk 8,32. Zudem ist die Streichung von *eiti* in Mk 5,12 KS bezogen auf den Luthertext als Vorlage als Korrekturfehler zu werten. Sie entspricht aber (zufällig?) dem Urtext; vgl. Gr. *πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους*.
- Mk 5,18^b Intendiert war wohl dt. *b{at}*; vgl. L. *bat jn der Beseffene*.
- Mk 5,19⁷ Die Streichung von *iam* stellt eine stilistische Besserung dar; vgl. Vorlage L. *Aber Jhesus lies es jm nicht zu, sondern sprach zu jm*.
- Mk 5,21⁸ Bretke übersetzt in der GS richtig *fugriŝa ... Laiwe*; vgl. L. *Vnd da*

- Jhesus wider herüber fuhr im schiff.* Die Korrektur wurde wiederum (s. RBF: S. 255–265) ohne Einsicht in die Vorlage(n) ausgeführt. Anders wäre die Korrektur *fugriſa Laiwona* 'kehrte in das Schiff zurück' nicht zu verstehen.
- Mk 5,30²¹ GS *ſuprata* an der Stelle von L.s *fūlet* scheint auf den lat. oder griech. Text als Vorlage hinzuweisen; vgl. Vg. *cognoscens virtutem*. Gallus ändert nach dem Luthertext, beseitigt aber nicht die Auslassung. B. übersetzt allerdings Lk 8,46 *nes iaucziu maZe* (Vg. *nam ego novi virtutem*), doch kann hier wiederum eine Beeinflussung durch L.s *Denn ich fūle* nicht ausgeschlossen werden.
- Mk 5,38¹³ Mit GS *kaukenczius* in Parenthese hat Bretke den Luthertext wörtlich übersetzt; vgl. *vnd die da ſeer weineten vnd heuleten*.
- Mk 5,41⁸ Die intendierte Schreibung *ſauk{au}* (vgl. Mk 6,11 *ſaukau*) wird durchaus eine sprachwirkliche (mundartliche) Basis haben.
- Mk 6,2^h Die Annahme einer Sfk wird damit begründet, dass *girdeio* schon geschrieben sein musste, bevor Gallus, der anderenfalls die Auslassung sicher beseitigt hätte, den Text durchgesehen hat. Dass Gallus diese Textstelle überprüft hat, geht aus den zwei Strichen von seiner Hand zur Verdeutlichung von <u> in *daugia* und *kurie* (s. Faksimile) hervor; s. RBF: S. 134.
- Mk 6,3⁴ Der Grund für die Streichung von *ir* 'auch' ist nicht ersichtlich; vgl. L. *Sind nicht auch ſeine Schweſtern alhie bey vns?*, Vg. *nonne et sorores*. Möglicherweise ist die Korrektur durch die etwas abweichende Konstruktion des griechischen Textes veranlasst; vgl. *καὶ οὐκ εἶσιν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς*.
- Mk 6,11⁶ Intendiert war *{a}n{t} liudimo*; vgl. z. B. Mt 8,4 GS *ant liudimo ant iū*, KS *ing liudimā ant iū*, aber Mk 1,44 GS *ing liudimā* KS *ant liudijmo*. Die Korrekturen sind also widersprüchlich.
- Mk 6,11^c Zu *ſaukau* s. die Anm. zu Mk 5,41.
- Mk 6,13^d Intendiert war wohl *ir iſchgide iūs*; vgl. L. *vnd trieben ... aus, vnd ſalbeten ..., vnd machten ſie gefund*.
- Mk 6,19⁸ Bei der Korrektur *ghī* zu *gho* (= *io*) folgt Bretke möglicherweise EE: S. 170.
- Mk 6,20^b *ir laike ghī czeſtija* mit *bijoios io* in Parenthese wird nur verständlich, wenn in der Parenthese die Berücksichtigung des griech. Textes angenommen wird und *bijoios io* hier (im Gegensatz zu *bijoios lano*) mit 'sich sorgen um' übersetzt wird; vgl. L. *Herodes aber*

- furchte Johannem ... Vnd verwaret jn*, Gr. ὁ γὰρ Ἡρῳδης ἐφοῖβετο τὸν Ἰωάννην ... καὶ συνετήρει αὐτόν (vgl. BAUER 1971: s. v. »συντηρέω«).
- Mk 6,20¹³ Gallus folgt mit *schwentas* dem Luthertext; vgl. *das er ein fromer vnd heiliger Man war*. Bretkes ÜF in der GS scheint durch seine verschiedenen Übersetzungen von L.s *fromm* veranlasst zu sein (s. RBF: S. 214–215). Möglicherweise spielt bei seiner Übersetzung auch der lat. Text mit hinein; vgl. Vg. *sciens eum virum iustum* (= B. *teifus*) *et sanctum*.
- Mk 6,24 Zur Verbalrektion beachte den Genitiv *Ko prafschifū?* und den nachfolgenden (vorlagenabhängigen) Akkusativ *Galwā Iano Krik-schtitoio*.
- Mk 6,29¹⁹ Vorausgeht u. U. noch die Korrekturstufe *eme* (Nasalzeichen *n* gestr.) *io Kunā, ir padeio ing grabā*.
- Mk 6,31^h Intendiert war wohl zunächst *Nefa iū buwa daugia, {kurie} ataio ir atstoio*; vgl. L. *Denn jrer war viel, die abe vnd zu giengen*.
- Mk 6,33^j Vgl. L. *Vnd das Volck sahe sie wegfaren*.
- Mk 6,36^d In L. *Las sie von dir* hat Bretke *sie* zunächst als 3. Pers. Sing. Fem. missverstanden; vgl. dagegen Vg. *dimitte illos*.
- Mk 6,38^g *Penkis* bezieht sich auf mitzuverstehendes *kepalus*; s. Mk 2,26 und die Anm. zu Mt 12,4.
- Mk 6,39^{6.7} Bretke übersetzt hier nach Vs. 40; vgl. L. *Vnd sie satzten sich nach Schichten*. Gallus bemerkt dies und notiert wörtlich (aber nicht recht verständlich) und der Luthervorlage in Vs. 39 folgend *budu ftalu*; vgl. L. *das sie sich alle lagerten bey tisch vollen*. Bretke verwendet zurecht diese Übersetzungsvariante des Gallus nicht. Bereits in Lk 9,14 hatte Bretke Vg. *Facite illos discumbere per convivio quinquagenos* mit *Te pafsified ie ailemis [waramis] pa pekis deschimtis* wiedergegeben. Offenbar hat er im ganzen BNT zu keiner litauischen Entsprechung für L. *bey tisch vollen*, Vg. *secundum contubernia*, Gr. συμπόσια συμπόσια gefunden.
- Mk 6,41^{m,11} *dweietā fzuwū* für 'zwei Fische' ist sicher ein Korrekturfehler. Anlass für die Sfk war die Schreibung *schuwi* mit stimmlosem Anlaut, die Bretke konsequent bessert (s. RBF: S. 66–67). Zugleich muss B. auch die Auslassung von L. *die funff Brot* bemerkt haben, deren Übersetzung ins Litauische für B. generell unsicher ist; vgl. die Anm. zu Mt 12,4. Eine Möglichkeit der Übersetzung ist der

Gebrauch eines Kollektivzahlwortes; vgl. Mt 14,17 *mes schiczia nieko ne turrim tiktai penkis Kepalus* (KS *penketą Kepalų*) *duonos* und Joh 6,9 *Jra schicze Waikas, tas tur penketą Dūnos* (KS *penketą kepalų dūnos*) *mieġu*. Dann hat sich B. wieder der Korr. von *anie dwi ſchuwi* zugewandt und (unter dem Eindruck eines erwogenen *penketą kepalų dūnos* für die Ausl.) *aną dweietą ſuwy* geschrieben, das (wie bereits gesagt) falsch ist. Denn es muss *anie dwi ſuwi* heißen; vgl. Mt 14,17.19 Mk 6,38 Lk 9,13.16 und Joh 6,9. Die Auslassung wurde von B. nicht beseitigt (er vermeinte ja, dieses Problem gelöst zu haben). Sie wird von Gallus, der offenbar ein anderes Sprachempfinden als B. hatte und sich nachweislich eng an den Luthertext hält, mit *tas penkas dūnas* übersetzt; s. BNT(F).

Mk 6,43¹²

Die Streichung von »pilnas« ist wohl bewusst gegen die Vorlage erfolgt; vgl. L. *zweifff Kôrbe vol*, Vg. *duodecim cophinos plenos*. Eine entsprechende Streichung findet sich auch bei Mt 14,20. Flexion und Rektion von *dwilika* schwanken bei Bretke; vgl. z. B. Mt 11,1 *Kada Jefus taki Priſakima ſawo Dwilika Mokintiniump pabengens buwo* und Mt 14,20 KS *Ir ſurinka ... dwilikas pintiniu*.

Mk 6,45¹³

pereijo in Parenthese wurde nicht von der Korrektur berührt. Ob sich daraus der Schluss herleiten lässt, dass es nicht beabsichtigt war, die Texte in Parenthese in die FIH aufzunehmen, ist zweifelhaft (s. RBF: S. 182–193).

Mk 6,51^c

Intendiert war *nufsiſteb{eio}*; Bretke war also dem Text um ein Wort vorausgeeilt.

Mk 6,52⁸

Bretke übersetzt in der GS nach dem lat. Text; vgl. Vg. *erat enim cor eorum obcaecatum*. Eine konkrete Berücksichtigung der lat. Vorlage lässt sich an dieser Stelle aber nicht feststellen; s. RBF: S. 79.

Mk 6,53^e

Intendiert war vermutlich *e{io}*; vgl. L. *vnd führen an*. Den Vordersatz L.s *Vnd da ſie hinuber gefaren waren* übersetzt Bretke ebenfalls *Ir kaip buwo pereghe* (vgl. auch Mk 6,32).

Mk 7,2¹⁰

Die Textauszeichnung weist darauf hin, dass *paſpalitomis* durch Gallus *tokiamis* zu ersetzen ist. Da sich Gallus im allgemeinen eng an den Luthertext anschließt, muss für *tokiamis* hier die Bedeutung 'gemein' angenommen werden; vgl. L. *Vnd da ſie fahen etliche ſeiner Jûnger mit gemeinen, das iſt, mit vngewaffchen henden das brot eſſen*. Da Bretke Gallus' Korrekturen zumeist akzeptiert, scheint mir B.s Rücknahme der Var. *tokiamis* anzudeuten, dass es sich um

einen ÜF Gallus' gehandelt haben könnte. Bretkes Glosse i. m. *alij brudnomis* (sc. *rankomis*) weist auf eine bislang nicht nachgewiesene Vorlage.

Mk 7,8^c Intendiert war wohl *prif{akimus}*; vgl. dazu Lk 1,6.

Mk 7,16^f Intendiert war zunächst *Kas tur aufu ant klaufimo, te klaufa* nach z. B. Mt 11,15 13,9.43 oder Mk 4,9.23 (L. *Wer ohren hat zu hören, der höre*). Der Luthertext lautet Mk 7,16 *Hat jemand ohren zu hören der höre*.

Mk 7,21^a Die Schreibung <gh> [j] anstelle von <g> [g] hat hier sicher eine sprachwirkliche (mundartliche Basis).

Mk 8,3 Der auffällige Allativ *namopri* konnte in Bd. 7 von BNT nur hier festgestellt werden.

Mk 8,6^e *ios* (Akk. Plur. Mask.) bezieht sich auf *kepalu* in der Parenthese; vgl. die Anm. zu Mt 12,4.

Mk 8,9^g Zu *tukfchczius* s. die Anm. zu Mt 16,9.10.

Mk 8,15^a Die gleiche intendierte Schreibung *faugog*... findet sich in Mk 12,38.

Mk 8,17^c <e> ist in BNT verschiedentlich leicht zu <i> zu verlesen; vgl. z. B. Mk 9,24 *gielbek*. Da in der Bretke-Edition ggf. der optische Befund (und nicht die Lesung) als unsicher gekennzeichnet wird, wurde hier *efte* verzeichnet (s. Faksimile).

Mk 8,19^e Zu den Sfk <fch> zu <ß> s. RBF: S. 67.

Mk 8,23ⁱ *ifchwede ghı ufu Miestelı* folgt der dt. Vorlage; vgl. L. *vnd füret jn hinaus fur den Flecken*. Vgl. auch Mk 11,19 KS *Ir wakara ifcheijo lauka ifch Miesto*, L. *Vnd des abends gieng er hinaus fur die Stad*. Die adäquate Übersetzung der Vorlage bereitet Bretke offenbar Schwierigkeiten.

Mk 8,29^l Intendiert war wohl *k{aip}* 'dass'; vgl. L. *Jr aber, wer faget jr, das ich fey* (s. auch Vs. 28).

Mk 8,31 Die stark wechselnden Wortabstände in BNT lassen generell keine Entscheidung über Getrennt- oder Zusammenschreibung zu (s. Faksimile).

Mk 8,31^b Es wird von uns (unabhängig von der Vorlage) eine Auslassung von *būti* angenommen.

Mk 8,33^c Intendiert war wohl *Szmog{aus}*. Denn Mt 16,23 GS übersetzt B. ebenfalls *bet kas fzmogaus ira*; vgl. L. *sondern das menschlich ist, Vg. sed quae sunt hominum*.

- Mk 8,38^g Intendiert war *Kie[kschiftes]*. Zu vergleichen wäre Joh 8,41 GS *Mes nei ifch kiek[schiftes gimem]*. Ein Syntagma **ifch kiek[schiftes gimufi gimine* lässt sich in BNT: Bd. 7 allerdings nicht nachweisen.
- Mk 9,1 Zur Verschiebung des Kapitelanfangs s. RBF: S. 80.
- Mk 9,1ⁱ Mit Bl. 86^v beginnt keine neue Lage (und kein neues Blatt). Also ist die Doppelschreibung *sakau* nicht als Kustode zu werten.
- Mk 9,3^l Intendiert war wohl dt. *w{ie}*; vgl. L. *weis, wie der schnee*.
- Mk 9,7^c Zum Verhältnis von und <p> s. RBF: S. 67–68.
- Mk 9,8^d Zur Schreibung <ũ> anstelle von <o> (nlit. <o>) vgl. z. B. Joh 16,11 GS *schũ Swieto*, Joh 18,36 GS *ifch schũ fwieto* und auch Mk 7,26 GS *ifch ios* (Sfk aus *iũs*) *dukters* (s. RBF: S. 69).
- Mk 9,9^e Intendiert war wohl dt. *D{a}*; vgl. L. *DA fie aber*.
- Mk 9,18¹⁵ In der GS folgt Bretke dem Luthertext; vgl. *vnd wo er jn erwiffchet*. Die Übersetzung der KS *kuri* (Nom. Sing. Fem.) *kaip fugauna* weist wohl auf die lat. Vorlage hin: *qui ubicumque eum apprehenderit*.
- Mk 9,18ⁱ Der Genusfehler wird vorlagenabhängig sein; vgl. L. *das fie jn* (sc. den Geist) *auftrieben*.
- Mk 9,21² In der GS folgt Bretke unmittelbar dem Luthertext: *wie lange ifts, das jm das widerfaren ift?* Die Ersetzung von *kaip fenei* *kaip* allein durch *kada* in der KS stellt eine unvollständige bzw. inhaltlich falsche Korrektur dar, die wohl ohne Berücksichtigung der Vorlage(n) ausgeführt wurde.
- Mk 9,24^a Intendiert war wohl (unabhängig von der Vorlage) die WSt *T{fie-was}* *Waiko*; vgl. L. *des Kindes Vater*. Eine konkrete Berücksichtigung der lat. Vorlage (*pater pueri*) konnte für Vs. 24 nicht nachgewiesen werden.
- Mk 9,25⁸ Der vorlagenunabhängige ÜF in der GS *ne tikinti Dwafe* ist u. U. auf eine Assoziation mit Vs. 19 zurückzuführen.
- Mk 9,31^c Intendiert war *n{ufawintas}*; vgl. die KS. Die Korrektur von GS »užmušti« zu KS »nužavinti« gehört zu den systematischen Korrekturen in BNT; vgl. z. B. Mk 6,19 10,34 13,12 14,1.
- Mk 9,37^a Intendiert war zunächst die vorlagenabhängige WSt *ne p{rijmma}* *mane*; vgl. L. *der nimpt nicht mich auff*.
- Mk 9,39⁶ Die GS wurde wahrscheinlich unter Berücksichtigung des lat. oder griech. Textes übersetzt; vgl. Vg. *et possit cito male loqui de me*, Gr. *καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με*. Die Streichung von *galetu* in der KS scheint auf eine Berücksichtigung von L. zu wei-

sen; vgl. *vnd mōge bald vbel von mir reden*. Allerdings ist die Korrektur unvollständig ausgeführt worden: *kalbeti* ist zu *kalbetu* zu ändern.

Mk 9,45¹⁸ Die Auslassung der Vs. 45 und 46 wird verständlich, wenn man bedenkt, dass Vs. 44 und Vs. 46 jeweils mit den Worten *vnd jr fewr nicht verlesscht* enden und beide Versenden bei Luther nur wenig verschoben untereinander stehen.

Mk 9,50²¹ Vgl. Lk 14,34 *Gier ira druska*.

Mk 10,1^a Intendiert war zunächst *Ir ifcheio, ir nueio*; vgl. L. *Vnd er macht sich auff, vnd kam*.

Mk 10,4⁸ Gedk.s *p(er)skirima gramata* ist natürlich eine direkte Übertragung von L. *Scheidbrief*. Bretke bietet auch Mt 5,31 19,7 GS bis FIH ebenfalls *gromata at(fi)skirimo*.

Mk 10,6^f Bretke wollte zunächst schreiben *Bet ifsch pradzos futwerimo ne buwo taip*, offenbar in Anlehnung an Mt 19,8 *Bet ifsch pradzos taipo ne buwa*. Wenn man weitere Parallelstellen (z. B. Mk 16,12 in Parenthese Lk 23,13) berücksichtigt, stellt sich die Frage, ob Bretke hier allein aus dem Gedächtnis schöpft, was in Anbetracht seiner litauischen Predigten seit 1562 in Labiau nicht auszuschließen ist, oder ob er über eine wie auch immer angelegte Konkordanz verfügte. Für deren Annahme lassen sich in BNT Argumente finden; s. z. B. die Anm. zu Mk 3,27 12,9 13,17 und 14,62.

Mk 10,24^e Bretke wollte sich zunächst wohl eng an die Vorlage anschließen und *kaip ne pigu ira, k(aip tie)* übersetzen; vgl. L. *wie schwerlich ifts, das die, so jr vertrawen auff Reichthum setzen ins reich Gottes komen*. Dann übersetzte er aber doch frei.

Mk 10,25 Bretke hatte also zunächst Vs. 25 ausgelassen und nach Vs. 24 gleich Vs. 26 übersetzt. Das Versehen wurde durch den gleichen Schluss der Vs. 24 und 25 *ing Karalifę Diewo (i)eiti* begünstigt.

Mk 10,25¹³ In Lk 18,25 KS bietet Bretke *per bulį adatas*; ebenso Gallus in Mt 19,24. Die Tinte in Mk 10,25 ist leicht verwischt, doch scheint an der Lesung *bullą* nicht zu zweifeln zu sein (s. Faksimile).

Mk 10,29^g Intendiert war zunächst die WSt *N(era newieno)*.

Mk 10,29^h Intendiert war wohl zunächst *nam{us}*; vgl. L. *Es ift niemand, so er verlesscht haus*. In Lk 18,29 übersetzt Bretke *niekas ne apleidz ukin* (Vg. *nemo est, qui reliquit domum*) und in Mt 19,29 *Ir kas apleidza*

- Namus* (L. *Vnd wer verlesset Heuser*). Wie die Sfk in Mk zeigt, übersetzt Bretke in Lk 18,29 und Mk 10,29 bewusst *ukj*.
- Mk 10,29¹⁹ KS *alb* ist reiner Schreibfehler; l. *alb{a}*.
- Mk 10,34^c Intendiert war zunächst *nu{řawins}*; s. KS und die Anm. zu Mk 9,31.
- Mk 10,37^e Die Verschreibung *Gib* bezeugt den Luthertext als Vorlage; vgl. *Gib vns, das wir sitzen*.
- Mk 10,38¹³ Die gleiche Korrektur findet sich z. B. in Mt 20,22.
- Mk 10,39⁸ Vermutlich war *I{e}* intendiert; vgl. L. *Sie sprachen zu jm*.
- Mk 10,49¹¹ Die Glosse *getroft* ist für die GS von Mt 9,2.22 und Mk 6,50 gesichert.
- Mk 11,1^e Wie aus den Belegstellen Mt 21,1 Mk 11,1 und Lk 19,29 zu ersehen ist, hat Bretke das indeklinable Nomen Proprium vom Genus Femininum, *Bethphage* (s. BAUER: S. 278, s. v. »Βηθφαγή«), in seinem NT durchweg als Substantiv vom Genus Maskulinum behandelt, obwohl ihm dessen Genus Fem. aus den EE bekannt gewesen sein dürfte. Nachweislich muss er es seit 1591, seit seiner Postille also, gekannt haben. Das *Bethphagop* von BNT steht in den alit. Texten des 16. Jh.s völlig isoliert da; vgl. EE (S. 1 und S. 54): *AKaip priřartinoia Jerusaleřp / jr ataia Betphaieřp / Kalnop Aliwu*, BP (Bd. 1, S. 1 und S. 341): *Kaip priřartinoia Jesus řu Apaschtalais Jerusaleřp / ir ateia Betphageřp / Kalnop Aliwu* und DP (S. 1): *Kad ártinoř Jerořolimoř / ir atáio inř Bétphage kátnoř alíwu*. In B.s Mk fällt dazu die starke Abhängigkeit von der Vorlage auf; vgl. B. *arti ... ataijo* ≈ L. *nahe ... kamen* und B. *pas Oliwu kalna* ≈ L. *an den öleberg*.
- Mk 11,2^f Vermutlich war *prira{řschita}* intendiert.
- Mk 11,4²⁴ Gedkant notiert als Variante i. m. *Skirřkellis*, das Bretke in den vom Kontext geforderten Gen. Plur. setzt (s. Faksimile). Der LKŽ führt unseren Beleg unter dem Nom. Sgin. Fem. *skirřkelé* an, was sicher nicht richtig ist.
- Mk 11,8^b Intendiert war wohl dt. *w{eg}*; vgl. L. *vnd řtreweten řie auff den weg*.
- Mk 11,13⁹ Die Streichung in Sfk ergibt sich aus der Tinte und der Art der Streichung mit sorgfältigen Schrägstrichen.
- Mk 11,15⁸ Vgl. Bretkes Übersetzung in Lk 19,45 *Ir řeieř ing bařnicze pradeia řřchwariti* (Vg. *Et ingressus in templum, coepit eiicere*).
- Mk 11,15¹¹ Zur Großschreibung nach Kennzeichnung der Versanfänge s. RBF: S. 30.

- Mk 11,18^k *nefas* konnte nur hier festgestellt werden.
- Mk 11,18^{l,19} Neben *pamoklo* fallen in Vs. 20 *preijo* und *Fiagus* als Verschreibungen auf.
- Mk 11,19²⁰ *lauka* ist Illativ, nicht Richtungsakkusativ.
- Mk 11,20^m Zu *pr{a}eijo* vgl. L. *Vnd am morgen giengen sie fur vber, vnd sahen den Feigenbaum.*
- Mk 11,23^a Intendiert war wohl *W{arlich}*; vgl. L. *Warlich, ich sage euch.*
- Mk 11,23^b Der Befund zeigt einen kurzen Aufstrich und anschließenden steilen Abstrich; s. BNT(F). Wir meinen, dass <k> intendiert war, d. h. *Ifsch tiefos, {kalbu} iumus*. Nun findet sich in Mt und Mk nur *Ifsch tiefos, sakau* ...; daneben einmaliges *Ifsch tiefos, isch tiefos bilau iumus* in Joh 13,21. Der Schlüssel zur Erklärung des intendierten *{kalbu}* in Mk liegt in Lk (s. RBF: S. 141–144). Hier schreibt Bretke neben *Ifsch tiefas sakau* ... (noch) fünfmal *bilau* (nämlich in Lk 4,24 9,27 12,37 12,44 und 18,29) und (noch) dreimal *Ifsch tiefas kalbu iumus* (in Lk 7,9 GS [KS *sakau*] 11,51 und 21,32). Nach der Übersetzung des Lk muss sich Bretke also zu der einheitlichen Form *Ifsch tiefos sakau iumus* entschlossen haben. Die intendierte Form *{kalbu}* ist u. U. als Reflex einer früheren Übersetzung des Mk anzusehen (s. RBF: S. 143–144).
- Mk 11,26 Zur Auslassung dieses Vs. s. RBF: S. 80 und WA DB: Bd. 6, S. 553.
- Mk 12,18¹⁴ Gedkants *pagraba* beruht sicher auf einer Verlesung der Glosse *Kelter* zu 'Keller'. Ausführlich zu Bretkes Übersetzungen von dt. *Kelter* s. RBF: S. 221–222.
- Mk 12,9¹⁰ *Kada* am Anfang des Vs. weist darauf hin, dass Bretke zunächst nach dem synotischen Bericht Mt 21,40 übersetzen wollte: *Kada nu Wieschpats Winiczos atais* (vgl. die Anm. zu Mk 10,6).
- Mk 12,10^c In 1 Petr 2,7 findet sich ebenfalls eine intendierte Schreibung *ref{mesnikai}*, hier allerdings in Sfk zu *Remesnikai* korrigiert, das sich auch in Lk 20,17 und Apg 4,11 findet.
- Mk 12,13^d Die zunächst intendierte Übersetzung *idant ghi sugautu fodzais* weist wahrscheinlich auf die Berücksichtigung einer griech. Vorlage hin; vgl. ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. Dann übersetzt Bretke nach dem Luthertext; vgl. *das sie jn fiengen in worten.*
- Mk 12,14^{18a} In *Cicarui* scheint der Ausgang *-ui* nachträglich zu *-iu* geändert zu sein. In Vs. 17 ist die Lesung *Cesarui* gesichert; s. auch die Einleitung S. XIV.

- Mk 12,14^e Intendiert war wohl dt. *S{ollen}*; vgl. L. *follen wir jn geben, oder nicht geben?*
- Mk 12,19^a Intendiert war wohl temporales *K{ada}*.
- Mk 12,19^c Intendiert war vielleicht *uḡkursc{htiti}* (d.h.: *uḡkurstyti?*).
- Mk 12,26¹⁸ vgl. L. *Ich bin der Gott Abraham, vnd der Gott Jjaac, vnd der Gott Jacob.*
- Mk 12,31^a Intendiert war wohl *w{ie}*; doch vgl. den Luthertext *Du solt deinen Nehesten lieben, als dich selbs.*
- Mk 12,33^b Intendiert war *ne k{aip}*; vgl. Lk 12,23 GS *Duscha daugefne ira ne kaip iftrawa.*
- Mk 12,33^c *affieras* vs. *affiera*: Das Genus Fem. kann in BNT häufiger als das Genus Mask. belegt werden. Da aber bis in die FIH das Genus Mask. bezeugt ist (vgl. Mk 9,49 B. *wiszas Affieras judzamas ira drufka*, L. *alles Opfer wird mit saltz gefaltzt*, oder Lk 13,1 B. *fu affierais iu*) lässt sich das Genus von *affier-*, wenn das Wort an einer Belegstelle im Akk. steht, nicht entscheiden (z. B. in Lk 2,24 *idant dotu affiera*). Der LKŽ: Bd. 1, S. 24, verzeichnet nur das Femininum *afiera*.
- Mk 12,38^g s. die Anm. zu Mk 8,15.
- Mk 12,38^h s. die Anm. zu Mt 25,41.
- Mk 12,38ⁱ Zur intendierten Schreibung *Vlitzios* s. RBF: S. 56 oben.
- Mk 13,7⁴ Bretke folgt mit *kariobalfus* sicher L.s *kriegs gefchrey*, während die KS *kariowieschczias* auf den griech. Text zu weisen scheint; vgl. καὶ ἀκοῶς πολέμων (s. BAUER 1971: s. v. »ἀκοή« Nr. 2a).
- Mk 13,9^g Intendiert war die Schreibung *Ertcikiu*, so erhalten bis in die FIH bei z. B. Apg 5,31 (vgl. auch Mk 10,42 oder Apg 7,10).
- Mk 13,11^h Der Befund *schwinta* liegt in der nachträglichen mechanischen Setzung des i-Punktes über <e> (vgl. die Anm. zu Mk 8,17) begründet; s. allerdings auch die Anm. zu Bl. 2^r.
- Mk 13,14^a Intendiert war wohl *kad{a}* nach dem (missverstandenen) Luthertext: *Als denn wer in Judea ist.*
- Mk 13,17^c Zum Instr. anstelle des Dat. vgl. Lk 21,23 *Bet beda fiunkiamus [nieschczamis] ir ḡindanczamis toḡu dienafu* (vgl. RBF: S. 104–106; s. auch die Anm. zu Mk 10,6).
- Mk 13,27ⁱ Intendiert war *Iḡk{irtuḡsius}*; vgl. z. B. 2 Joh 13 *Sweikin tawe waikai tawo Seferies, iḡchliubitofios [iḡchrinktofios, iḡskirtofios]*, L. *Es grüſſen dich die Kinder deiner Schwester, der aufferweleten.*

- Mk 13,29¹ In der GS folgt B. genau seiner Vorlage; vgl. L. *nahe fur der thür*.
- Mk 13,34⁶ Bretke übersetzt frei *ne atwert*, was Gallus vorlagenabhängig zu *iauteti* korrigiert; vgl. L. *vnd gebot dem Thurhüter, er solt wachen*.
- Mk 13,35⁷ Ab Mk 15,35 ändert B. *angu* nicht mehr zu *alba*, sondern zu *arba*.
- Mk 14,2¹³ Die Art der Streichung mit Schrägstrichen lässt an eine Sfk in der GS denken, obwohl die Änderung von *bet* zu *o* zu den systematischen Korekturen der KS zählt.
- Mk 14,3¹⁶ Der Genitiv *Nardowandiniö* (diese Lesung scheint am Wahrscheinlichsten zu sein) nach dem Instr. *fu tikru ir brangu* in der GS entspringt einer sprachlichen Unsicherheit Bretkes an dieser Textstelle. In Lk 7,37 GS findet sich *atnesche stikla fu* (dieses in Sfk gestr.) *mafties*; vgl. Vg. *attulit alabastrum unguenti*, L. *brachte sie ein glas mit Salben*. Bretke hatte also zunächst an eine Konstruktion mit präpositionalem Instr. (gegen die lat. Vorlage) gedacht, sich dann aber doch für den Gen. entschieden. Einen entsprechenden Vorgang beobachten wir an unserer Textstelle Mk 14,3, nur hat Bretke hier die Konstruktion vermutlich nicht sofort vereinheitlicht. Gegen den Luthertext bietet B. auch bei Mt 26,7 eine Genitivkonstruktion; vgl. *Moterischke, turinti stikla brangaus Wandinio*, L. *ein Weib, das hatte ein glas mit köstlichem Waffer*. In Hinsicht auf eine einheitliche Textgestalt in der FIH (s. o.) hätte Bretke nicht *Nardowandenio* zum Instr. *Nardowandemi* (vgl. die Anm. zu Mt 3,11), sondern die Attribute *fu tikru ir brangu* in den Gen. setzen müssen (s. RBF: S. 255–265).
- Mk 14,12¹⁰ Zur Korrekturschreibung *affierawogham*s aus *affierawoghims* s. RBF: S. 63.
- Mk 14,13^c Zum Instr. *waideimi* s. die Anm. zu Mt 3,11.
- Mk 14,25^b In dem in Sfk getilgten *Wienfgoles* scheint der vierte Buchstabe <s> gewesen zu sein (s. Faksimile). Allerdings lässt sich daraus wohl kein Lexem für L.s *Weinstock* erschließen. Bretke übersetzt Mt 26,29 *Winomed<is>*, Joh 15,1 GS *Wienmedis* KS *Medwinis*, Joh 15,4 *Winmedis* und Jak 3,12 *Winatfgola*.
- Mk 14,26⁶ Durch *padiekawoie* anstelle von *kaip Liaupfies giefme kalbeie burwo* wird der Textunterschied zwischen Vs. 22 (L. *dancket*) und Vs. 26 (L. *da sie den Lobgesang gesprochen hatten*) aufgehoben. Wahrscheinlich hat Bretke auch hier (s. RBF: S. 260–261) ohne Einsicht in die Vorlage(n) geändert.

- Mk 14,32¹⁶ Die Schreibungen, aus denen *cza* (*czia*), *ik nueimi* gebessert wurde, lassen sich nicht mehr erschließen. Bei *cza* wird man u. U. an ein intendiertes *c3{onai}*, bei *ik* an *i{r}* denken dürfen; s. BNT(F). Der Luthertext lautet in Mk *setzet euch hie bis ich hingehe, vnd bete* und an der Parallelstelle in Mt 26,36 *Setzet euch hie, bis das ich dort hin gehe, vnd bete*, was Bretke *Pafsifiefkit schiczia ik the nueimi, melfstufe* übersetzt. Die EE: S. 189 (Passio) bieten *Sæskietefi czonai ik efch tenai eifiu ir melfūs*, in der BP: Bd. 1, S. 365 (Passio), heißt es: *Paffifefket schize* (sic!), *ikki afch thinai nueinu ir meldzūs*. Keine dieser Übersetzungen trägt zur Klärung der ursprünglich intendierten Schreibung in Mk 14,32 bei.
- Mk 14,43⁵ In Vs. 43 korrigiert Gallus – wahrscheinlich veranlasst durch L.s mit *schwerten vnd stangen* – *fu kardais ir kartemis*. Schwierig zu beurteilen ist, warum die entsprechende Korrektur (bei gleichbleibenden Vorlagen) in Vs. 48 ausblieb. Nicht ganz auszuschließen ist wohl die Möglichkeit, dass Gallus den Text von Vs. 48 so verstanden hat wie z. B. auch LOHMEYER (S. 321): »Wie gegen einen Aufrührer zogt ihr aus, mit Schwertern und mit Knütteln Mich zu fangen«. Dann hätte Gallus Soziativus (in Vs. 43) und Instrumentalis (in Vs. 48) bewusst unterschieden. Doch liest z. B. RIENECKER (S. 252 f.) Vs. 48 anders: »Ihr seid mit Schwertern und mit Knütteln wie zu einem Räuber ausgezogen, Mich gefangenzunehmen« (s. aber auch die Anm. zu Mk 14,69).
- Mk 14,45^f Intendiert war sicher *L{ieber}*; vgl. L. *lieber meyster, lieber meyster* (Ausg. ¹²²⁻¹²⁷; in späteren Ausg. übersetzt L. *Rabbi, Rabbi*). Unsere Textstelle beweist also, dass Bretke beim Übersetzen der GS zwei Lutherdrucke (oder – weniger wahrscheinlich – *einen* Lutherdruck und den griech. Text) zur Hand gehabt hat.
- Mk 14,46⁹ Zu lesen ist wohl *O nutwer{e} fugawo ghi*; vgl. Lk 22,54 FIH *O ie ghi fugauta, nuwede*. Erwogen werden kann aber auch *O nutwere {ir} fugawo ghi*; vgl. Mt 26,50 FIH *Tada prißenge nutwere Jesu ir fugawa ghi*.
- Mk 14,54^b Intendiert war wohl *wær{mete}*; vgl. L. *vnd wermete sich bey dem licht*.
- Mk 14,58¹⁰ In der GS folgt Bretke der Vorlage; vgl. L. *Jch wil den Tempel, der mit henden gemacht ift, abbrechen*.
- Mk 14,60¹³ Der Grund für die Korrektur *atsakai* zu *atfakai* ist nicht ersichtlich;

vgl. die Parallelstelle Mt 26,62 *Er neko ne atfakai ant to*. In Mk 15,4 übersetzt B. *Er ne atfakai nieko?* An unserer Stelle Mk 14,60 wurde zwar die Übersetzung von L.s *nichts* ausgelassen (vgl. *Antworteftu nichts zu dem, das dife wider dich zeugen?*), doch kann das wohl nicht der Grund für die Korrektur gewesen sein.

Mk 14,62^c Zunächst war wohl *Sunus Szmogaus fedin{s}* geschrieben worden, eine Übersetzung, die aus den Vorlagen nicht verständlich wird (vgl. L. *Vnd jr werdet sehen des menschen Son sitzen*). Vielleicht ist unsere Stelle von Lk 22,69 beeinflusst (s. die Anm. zu Mk 10,6): *Jedes* (KS *fesis*) *funus ſzmogaus pa defchines MaZnibes Diewa*.

Mk 14,64^d Im ganzen Bd. 7 von BNT findet sich die intendierte Schreibung *Bluſn{fighima}* nur an dieser Stelle und im synoptischen Bericht von Mt 26,65 (als *bluſnij{ma}*); sonst findet sich sowohl bei Verb wie Substantiv nur die Schreibung *bluſn-*. Es muss angenommen werden, dass beide Schreibungen (vgl. poln. *bluźnić*) auf eine gemeinsame Quelle (Passio?) zurückgehen. Anlass zu entsprechenden Überlegungen gibt auch das Syntagma *wiſi io praſude*. An allen gezählten Belegstellen von Bd. 7 des NTs Bretkes (Mt 10,28 12,42 [Lk 6,9] Lk 11,31.32 17,29 [Joh 8,10] Joh 8,11) wird *praſuditi* mit dem Akk. konstruiert. Der Gen. *io praſude* in Mk 12,64 wird mit großer Wahrscheinlichkeit auf eine entsprechende (poln.?) Quelle zurückgehen.

Mk 14,69¹ Gallus übersetzt mit *kurie the pribuwa* näher an der Vorlage; vgl. L. *die da bey ſtunden* (nur in der Vollbibel Ausg. 46 heißt es: *die da bey jm ſtunden*). Vs. 70 wird von Gallus jedoch nicht korrigiert.

Mk 14,71⁴ Zur Schreibung *kiekti* s. die Anm. zu Mt 25,41.

Mk 15,4^{10a} Die Vorlage(n) bieten für *ſkundefi* durchweg das Präsens; vgl. L. *Sihe, wie hart ſie dich verklagen*. Will man hier nicht die sog. Žemaitische Lautung annehmen (durchaus in BNT zu belegen), wird das Tempus von (richtigem) *ſkundes* in Vs. 3 beeinflusst sein.

Mk 15,7^e Die intendierte Textgestalt der GS lässt sich nicht eindeutig ermitteln. Geht man von dem Befund *numuſchę* aus, wäre *buwa* zu ergänzen. Es ist aber durchaus möglich, sogar wahrscheinlich, dass in der GS *numuſch{e}* stand, welches Bretke in der KS ins Perfekt setzen wollte, dann dafür aber i. m. mit geändertem Präverb *buwa uſmuſchę* eintrug.

Mk 15,9¹⁸ In der KS ist der Befund sicher als Streichung des Buchstabens

⟨t⟩ zu deuten (s. Faksimile), obwohl alle Vorlagen eine 2. Pers. Plur. verlangen.

Mk 15,11² Es ist durchaus möglich, dass in der GS *Wiriaufieghi* stand, welches Bretke in einem ersten Korrekturschritt zum Objektskasus verlesen und zu *Wiriaufieghi kunigu* geändert hat. In einem zweiten Korrekturschritt wurde der Nasalpunkt wieder gestrichen.

Mk 15,12⁵ *kaip kada* kommt in der KS nur hier vor. In der GS von Bd. 7 des Bretkeschen NT wurde es nur elfmal gefunden; in Mt und Joh ist es zudem nicht bezeugt. *kaip kada* bei ungefähren Zeit- und Längenangaben findet sich Lk 22,41 22,59 23,44 24,13 (alle Belegstellen befinden sich in der Passio!) und Apg 23,20. In Vergleichssätzen findet es sich in:

- Mk 4,26 L. *als wenn ein Mensch samen aufs land wirfft*,
- Mk 8,28 L. *als sehe ich bewme*,
- Lk 20,20 Vg. *miserunt insidiatores, qui se iustos simularent*, L. *als weren sie frum*,
- Lk 24,28 Vg. *et ipse se finxit longius ire*, L. *Vnd er stellet sich als wolt er fürder gehen* (Passio!),
- Ag 3,12 L. *als hetten wir diesen wandeln gemacht* und
- Apg 23,20 L. *als wolten sie jn bas verhören*.

An unserer Stelle Mk 15,12 KS scheint die Korrektur von *kaip* zu *kaip kada* verdeutlichen zu sollen, dass Pilatus die Anklage *Er sey ein König der Jüden* für nicht berechtigt hält. Zwingend ist diese Korrektur letztlich nicht.

Mk 15,12^e Intendiert war vermutlich *{akot}*; vgl. Gr. ὃν λέγετε τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων.

Mk 15,15^{d,9} Eine unvollst. Variante wird angenommen, da Gedkants *ganna padariti* für L.s *gnug thun* eine doch zu bedenkliche Lehnübersetzung darstellt, die keinerlei Vorzug vor der Übersetzung Bretkes in der GS verdient.

Mk 15,23¹⁸ Die fehlende Kongruenz zw. *pagirde ... winu* und dem davon abhängigen *sumaischitā* erklärt sich wohl aus einer assoziativen Abhängigkeit von der Konstruktion in der GS: *Ir dawwe iam ... {winā}, sumaischitā* (L. *Vnd sie gaben jm ...*)

Mk 15,27ⁱ Die Vorlage, die der Verschreibung zugrunde liegen könnte, wurde nicht erkannt. Alle Vorlagen beginnen den Vs. mit »Und«.

- Mk 5,27^k In der GS kann u. U. anstelle von *Latru* zunächst nur die erste Klammer *l* mit nachfolgendem Spatium gestanden haben. Diese Klammer bildete dann das *L* von *Latru*, welches wiederum durch eine schließende Klammer in Parenthese gesetzt wurde, während die öffnende Klammer nicht noch einmal ergänzt wurde (s. Faksimile).
- Mk 15,36^d Intendiert war möglicherweise *L{afft}*; vgl. aber *L. Halt, laßt sehen*.
- Mk 15,41^h Bretke hatte in der GS zunächst wohl *kur{i}* übersetzt, weil die Vorlage den Plural erst mit dem letzten Wort des Relativsatzes zu erkennen gibt; vgl. *L. die jm auch nachgefolget, da er in Galilea war, vnd gedienet hatten*.
- Mk 15,47^d Intendiert war *sc{hwalge}*; s. RBF: S. 67.
- Mk 16,1^f Der ÜF wurde bis in die FIH nicht beseitigt; vgl. *L. kauften Maria Magdalena, vnd Maria Jacobi vnd Salome specerey*. Die EE: S. 56 übersetzen richtig *Maria Jacuba ir Salome*.
- Mk 16,58 Intendiert war wohl ein vorlagenabhängiger, durch *k{urfai}* eingeleiteter Relativsatz; vgl. *L. der hatte ein lang weis Kleid an*.
- Mk 16,7ⁱ Intendiert war das Simplex *fa{kiket}*.
- Mk 16,9^a Das vermutlich intendierte *J{efus}* würde die von Bretke beabsichtigte freie WSt bezeugen. In der GS folgt die WSt jedoch der Vorlage; vgl. *L. Jhefus aber, da er aufferstande war*.
- Mk 16,11^c Der bis in die FIH nicht korrigierte ÜF beruht möglicherweise auf der Berücksichtigung des synoptischen Berichts in Lk 24,9–11.
- Mk 16,12⁸ Das nochmals nachgestellte Reflexivum in der GS *pasirode ghis fawe* ist vorlagenabhängig; vgl. *L. offenbarte er sich*. Die Korrektur zu *iemus* findet bei *L.* keine Vorlage.
- Mk 16,18ⁱ Zur wechselseitigen Vertauschung von Dativ und Instr. Plural s. RBF: S. 104–106.
- Mk 16,20^j Intendiert war wohl *Z{eichen}*; vgl. *L. Vnd der HERR wirckte mit jnen, vnd bekreffiget das Wort, durch mitfolgende Zeichen*.

Zum Lukasevangelium

- Allgemein Hauptvorlage der Übersetzung des Lukasevangeliums ist ein lateinischer Text; s. RBF: S. 98–112. Zur Sonderstellung des Lk innerhalb Bretkes NT s. RBF: S. 141–144.

- Überschrift¹ Es wird vermutet, dass in der GS zunächst *pagal Lukas* stand, doch lässt der Befund keine Entscheidung zu (s. Faksimile). Die Schreibung mit <ß> anstelle von <sch> gehört vorwiegend der KS an; s. RBF: S. 66–67.
- Lk 1,3^a *regeias ir man* ist eine (unverstandene) Lehnübersetzung von Vg. *visum est et mihi*, das seinerseits auf Gr. ἔδοξε καὶ μοι 'habe auch ich beschlossen, habe auch ich mich entschlossen' zurückgeht.
- Lk 1,4⁹ Gallus stellt Bretkes Übersetzung nach der Vg. seine Übersetzung nach dem Luthertext (Ausg. <¹30) gegenüber; vgl. *Auff das du gewiffen grund erfarest der Lere, welcher du vnterrichtet bist*. Die Korrekturen nach dem Luthertext können jedoch letztlich nicht verdecken, dass Lk aus dem Lateinischen übersetzt wurde. Das »lateinische Gepräge« des litauischen Übersetzungstextes wird nur notdürftig »übertüncht« (s. auch RBF: S. 162–163).
- Lk 1,5¹¹ Bei der Änderung *Heroda Karaliaus Szidawas* zu *Heroda Karaliaus Szidu*, die von den Vorlagen unabhängig ist, hat Bretke den theologisch bedeutsamen Unterschied zwischen »König in, über, von Israel« und »Judenkönig, König der Juden« nicht beachtet. Der *Rex Iudæorum* ist der Messias, ist allein Jesus Christus, und nicht Herodes.
- Lk 1,7²⁷ Die Ersetzung von *kaip* durch *iog* gehört zu den systematischen Korrekturen in BNT, deshalb muss *iog* hier wohl als kommutative Variante gewertet werden.
- Lk 1,11^b Bretkes *pas defchine* steht *a dextris* der Vg. gegenüber. B. muss hier einer anderen Vorlage gefolgt sein. Das zunächst geschriebene *pa defchines* bzw. *po kaires* ist das in den Evangelien allein gebräuchliche Syntagma (20 Belege). Auffällig ist jedoch B.s Apg, die in der GS keinen Beleg für *po defchines* bietet – dafür in Apg 2,25 *prieg defchines* (was L.s *Denn er ist an meiner rechten* entspricht), in Apg 2,34 *Defchinieſp* (d. i. L.s *setze dich zu meiner Rechten*) und in Apg 7,55.56 *pas defchine* (d. i. L.s *Jhesum stehen zur rechten Gottes* bzw. *des menschen Son zur rechten Gottes stehen*). In Vs. 55^a wurde *pas defchine* in der KS zu *po defchines* geändert, nicht aber in Vs. 55^b.
- Lk 1,19⁴⁴ Vgl. Vg. *et missus sum loqui ad te, et haec tibi evangelizare*. Bretkes GS *idant ſchitai [taktai] taw pranaschczau* ist wahrscheinlich von L. abhängig; vgl. *das ich dir folchs verkündigt*. Vorlagenmischung ist in BNT auch an anderer Stelle zu belegen (s. RBF: S. 79).

- Lk 1,20⁴⁵ Die Streichung von *Ir* erfolgte gegen die Vorlage(n).
- Lk 1,20^{e,46} Das erste Wort scheint mir *ne ifschkalb{as}* zu lesen zu sein; vgl. Mt 9,33 und Lk 9,14. Das zweite Wort weiß ich nicht mit Sicherheit zu deuten (deshalb vgl. das Faksimile).
- Lk 1,20² Zu *ne tikeiei fjadeis mana* s. RBF: S. 104–107.
- Lk 1,22⁸ Zu *ieis kalbeti* (Vg. *loqui ad illos*) s. RBF: S. 104–107. Gallus korrigiert nach dem Luthertext: *kundte er nicht mit jnen reden*.
- Lk 1,22^{11,12} Zu *maiaia ieis* s. RBF: S. 104–107.
- Lk 1,28³⁸ Die Korrektur *tarp* zu *terpei* ist in Bd. 7 von Bretkes NT isoliert. Die Verhältnisse sind in Bd. 7 folgende:
- In Lk 1–6 GS schreibt B. *tarp*, dazwischen in Lk 2,46 *terpei*;
 - in Lk 7–24 schreibt B. 22-mal *terpei*, das er siebenmal zu *tarp*, sechsmal zu *terp* und neunmal überhaupt nicht korrigiert.
- Wenn man die Verhältnisse in den anderen Büchern heranzieht (in Mt nur *tarp*; in Mk nur *tarp*, bis auf *terp* in Mk 4,32; in Joh nur *tarp*, bis auf *terp* in Joh 6,9 und 13,34; in der Apg nur *tarp*), dann zeigt sich, dass Bretke sich nach der Übersetzung des Lk endgültig für *tarp* entschieden haben muss (so schon Lk 1–6 GS). Die Korrekturen in Lk sind unvollständig (neunmal *terpei* in der FIH) und in Lk 1,28 widersprüchlich. Wie *terp* in Hinsicht auf seine sprachwirkliche Einordnung zu beurteilen ist, muss noch offen bleiben; die Regel *tarp* : *terpei* ist in BNT offensichtlich.
- Lk 1,29³⁹ Bretke hat die GS nach der Vg. übersetzt; vgl. *Quae cum audisset*. Gallus korrigiert nach L.; vgl. *Da sie aber jn sahe*.
- Lk 1,35⁷ Zu *apwes* vgl. Vg. *superveniet in te*, L. *wird dich vberschatten*.
- Lk 1,37 In der KS ist wieder (s. die Anm. zu Lk 1,19) die Vorlagenverschmelzung zu beobachten: Vgl. GS Vg. *quia non erit impossibile apud Deum omne verbum* mit KS L. *Denn bey Gott ist kein ding vnmöglich*.
- Lk 1,40²³ Die Namensform *Elfbetha* in Lk 1,40.41 KS ist isoliert; die Normalform *Elfbetha* steht in der KS (vgl. Lk 1,5.7.13.24.36.40.41.57).
- Lk 1,44³⁰ Mit der Streichung von *aufimis mana* nähert sich Bretke dem Luthertext; vgl. *da ich die stimme deines gruffes hõrete*.
- Lk 1,47 f. Zur Übersetzung des Magnificat in BNT und den wichtigsten Vergleichstexten s. ausführlich RBF: S. 115–117.
- Lk 1,52^a Intendiert war *k{refla}* (Vg. *de sede*, L. *von stuel*).

- Lk 1,64^b Intendiert war vermutlich zuerst *pr{u}/{nas}*, dann wohl *{nafrus}*.
- Lk 1,65^c Intendiert war wohl *b{al/}as*.
- Lk 1,73¹⁸ Die Korrektur *mufu* zu *iufu* bleibt unverständlich, alle Vorlagen bieten »unser« (vgl. Vg. *ad Abraham patrem nostrum*).
- Lk 2,6^a Intendiert war wohl die Schreibung *g{hiemus}*; vgl. RBF: S. 63.
- Lk 2,8²² Das Genus Fem. *guota* ist in BNT nur an dieser Stelle belegt.
- Lk 2,9^a Zum Verhältnis von *Wiefchpats* : *Ponas* in BNT s. RBF: S. 195–197.
- Lk 2,14¹⁰ In Parenthese fügt Bretke den Luthertext an; vgl. *Vnd den Menschen ein wolgefallen*. In der GS übersetzt B. nach der Vg.; vgl. *hominibus bonae voluntatis*. Allerdings scheint der Nom. *giera wale* von einer anderen Vorlage beeinflusst zu sein (s. die Varianten zur Gr. bei NESTLE-ALAND); wahrscheinlich von einem Kommentar.
- Lk 2,15¹¹ Zum sog. Instr. Absolutus s. RBF: S. 106.
- Lk 2,23^c Die Textstelle und ihre Abhängigkeit von den EE ist ausführlich in RBF: S. 195–196 besprochen.
- Lk 2,26^e Intendiert war die Kleinschreibung des Wortes.
- Lk 2,38^a Intendiert war wohl entsprechend der Vg. (*confitebatur Domino*) zunächst *ifchp{afgina} Wiefchpatı* (vgl. z. B. Mt 10,32), dann übersetzt Bretke jedoch *garbinaia Wiefchpatı* (nach L.s *vnd preifete den HERRN?*).
- Lk 2,43⁶ Zur Übersetzung in der KS vgl. Vg. *consummatisque diebus* (s. die Anm. zu Lk 2,15).
- Lk 2,46²¹ vgl. Vg. *sedentem in medio doctorum*; s. auch RBF: S. 239.
- Lk 2,50³⁵ Bretke übersetzt in der GS nach dem lateinischen Text; vgl. *verbum, quod locutus est ad eos*. Die Streichung von *iemus* ist nicht zu verstehen; vgl. auch L. *das er mit jnen redet*.
- Lk 2,51^a Intendiert war vermutlich *fc{hadzius}*; vgl. RBF: S. 66–67.
- Lk 3,17³¹ Gallus übersetzt (*amfjnu*) *ugnie* nach Luthers *mit ewigem Fewr*: Somit sollte *ugnie* Instr. (Mask.?) sein.
- Lk 3,23^{5a} Mit *kaip nog triu deschimties metu* übersetzt Bretke der Vg. *quasi annorum triginta*; vgl. L. (Ausg. ¹22–40 und Vollb. 34–²40) *bey dreysfig iaren* und L. (Vollb. < 41) *gieng in das dreissigst jar*.
- Lk 4,1–20 Der Text wurde nicht von Bretke geschrieben. Er weicht formal und in Schrift und Sprache von den anderen Texten in BNT ab. Es wird vermutet, dass es sich um ein Diktat Bretkes handelt. Ausführlich dazu in RBF: S. 144–158.
- Lk 4,16³¹ In Bd. 7 von BNT findet sich in der GS nur *iskala*, in der KS sind

dann einige Schreibungen ohne ersichtlichen Grund zu *ifškala* (d. i. *ifchkala*) korrigiert worden; so z. B. in Mk 6,2 Lk 4,33.38 oder Lk 11,43; vgl. die Anm. zu Mk 1,29. In Lk 4,1–20 (ein anderer Schreiber! s. vorherige Anm.) findet sich in Vs. 20 *ifchkalaie*, doch außerhalb dieses Textes schon wieder *ifkalaie* (so in Vs. 28).

Lk 4,24

Vs. 24 wurde unterstrichen; s. die Anm. zu Mt 12,34.

Lk 4,26^{25a}

ing Sarepta Sidonias ist Lehnübersetzung des lateinischen (Vg.) *in Sarepta Sidoniae*.

Lk 4,29^h

Intendiert war wohl die etymologische Schreibung *ifc{h}stume*. Die Schreibung zieht sich in Bd. 7 von Bretkes NT durch die GS von Joh 9,34.35 bis hinauf in die FIH von Apg 7,45 und 13,50; s. auch RBF: S. 73–74.

Lk 4,33⁴⁰

Bretke hat hier die lat. Vorlage und den Luthertext (oder einen Kommentar) eingesehen und hat darüber wohl die Übersicht verloren. Die Vg. liest *habens daemonium immundum*. Bretkes *welnuwų* ist aber Gen. Plur. (und nicht Akk. Sing. mit *-u* anstelle *-a* wie in der Anm. zu Mt 28,10). Es scheint, als wäre zunächst das Bezugswort zu *necziſtą* ausgelassen worden. Damit wäre aber noch nicht der Gen. Plur. *welnuwų* erklärt. Wenn wir Lk 7,33 *ir ſakat, Welnuwų tur* (Vg. *et dicitis: Daemonium habet!*) heranziehen, kann die Erklärung nur lauten: B. hat rein mechanisch, Wort für Wort und Form für Form, und ohne die lat. Syntax zu bedenken, *Daemonium* als Gen. Plur. von *Daemon* (vgl. griech. δαίμόνιον : δαίμων) verstanden; dann hat er desweiteren *immundum* mit *necziſtą* übersetzt. Diese Erklärung wird gestützt durch die GS von Lk 9,49 *regeiam wieną ... ifchmetanti Welnuwų*, in der (nachdem die Fehlinterpretation bemerkt worden war) wiederum in der KS *Welnuwų* mechanisch in den Akk. Sing. *Welnuwą* geändert wurde, obwohl *Welnuwų* ein partitiver Gen. Plur. gewesen war; vgl. Vg. *vidimus quendam ... eicientem daemonia*, L. *wir ſahen einen, der treib die Teufel aus*. Also: Bretke hat Lk 4,33 GS nach der Vg. *habens daemonium immundum* übersetzt, *habens* wurde ausgelassen; Gallus übersetzt in der KS nach Luthers *befessen mit einem vnſaubern Teufel*.

Lk 4,41¹⁶

Nach den Vorlagen (Vg. *daemonia*, L. *die Teufel*) ist hier Nom. Plur. Fem. anzunehmen; also l. *welnuwas ... ſchaukdamas ir biladamas*. Beim Akk. Sing. *welnuwą* und Gen. Plur. *welnuwų* ist, wenn Attribute o. ä. das Genus nicht bezeugen, dieses nicht feststellbar,

- da sich in B.s FIH auch das Genus Mask. findet (z. B. bei Mk 3,22). In Lk scheint die FIH allein das Fem. zu haben; vgl. Lk 9,42 10,17 und 11,14. Zur Verteilung des Lexems ist zu beachten, dass es in Mt und in der Apg nicht vorkommt. Alle drei Lexeme für »Teufel« hat Bretke in Joh 8,52 FIH aufgehäuft: *Nu paʒinstam, iog Welina [welnuwa, Czarta] turri*. Die Stellen Joh 7,20 und 8,45 bieten aber *Welnuwa* in ihrer FIH.
- Lk 4,42^h Mit *ataia iki iapi* hat Bretke das *usque ad ipsum* der Vg. übersetzt; L. schreibt *vnd kamen zu jm*.
- Lk 5,1ⁱ Der Allativ *iasp* anstelle von *iapi* ist von den Vorlagen her ganz unverständlich.
- Lk 5,6^{18a} Die Schreibung von *-uw-* in *fugauwa* ist wohl als Hinweis auf die bilabiale Aussprache des *w* als [β] zu verstehen.
- Lk 5,21¹⁷ Zu *lifsch* vs. *net* vs. *tiktai* s. die Anm. zu Mk 2,78.
- Lk 5,23¹⁹ Bretkes KS *Katra tai ira pigiaus tarti* ist von den Vorlagen für die Stelle Lk 5,23 her unverständlich. Die Korrektur wurde nach den EE: S. 119 (d. i. Mt 9,5) *Katratai jra pigefny fakiti?* ausgeführt; vgl. RBF: S. 130–132. In Mt 9,4 FIH übersetzt Bretke wie in Lk 5,23 GS *Katra ira pigefni tarti?* Es ist an diesem Beispiel nochmals die Frage aufzuwerfen, wie Bretke bei der Korrektur des Lukas wissen kann, dass die EE in einem Perikopentext aus Mt *Katratai* geschrieben haben? Man wird annehmen müssen, dass sich Bretke entsprechende Konkordanzen angelegt hatte.
- Lk 5,26²⁸ Bretke übersetzt in der GS nach dem lat. Text (*Vidimus mirabilia hodie*), Gallus nach dem Luthertext (*Wir haben heute seltsame ding gesehen*).
- Lk 5,31⁴ GS *raikia* anstelle KS *reikia* basiert wohl durchaus auf der Sprachwirklichkeit; vgl. 3 Joh 2 *fwaikas*.
- Lk 5,34¹¹ Zu *gailite* anstelle *galite* s. auch die Anm. zu Mt 27,7.
- Lk 5,34¹² Zu *funus* vs. *waikas* s. die Anm. zu Mt 17,26.
- Lk 5,37–39 Ausführlich dazu in RBF: S. 225–229.
- Lk 6,3^b Zur Lesung *fin* s. Faksimile. Eine Deutung der Form ist mir nicht möglich.
- Lk 6,5¹⁰ ff. Die Korrektur bzw. Glossen in Lk 6,1.3.5.6.7.9 gehen alle auf das Problem der Übersetzung der Vorlage(n) durch Lk 6,1 zurück: Vg. *Factum est autem in sabbato secundoprmo*, L. *Vnd es begab sich auff einen Affterfabbath*. Dazu annotiert Luther in einer Randglosse:

Gleich wie wir den Dinstag nennen den Afftermontag, also nenneten die Jüden den andern tag nach dem hohen Sabbath, den affter Sabbath. Wie das aus Matthei xxvii. wol zunemen ist. Mt 28,1 lautet in der Vg. *Vespere autem sabbati quae lucescit in primam sabbati* und L. übersetzt: *Am abend aber des Sabbaths, welcher anbricht am morgen des ersten Feirtages der Sabbathen.* Zu Gr. δευτερόπρωτος s. auch BAUER 1971: S. 351.

Lk 6,12^c Vgl. Vg. *et erat pernoctans in oratione Dei.* Bretke *nakwins* ist Adj.; s. LKŽ: Bd. 8, S. 524. In DP: S. 618 wird übersetzt: *ir nakwoio ant maldos Diowo.*

Lk 6,13³⁸ Die Streichung steht gegen die Vorlage; vgl. Vg. *quos et apostolos nominavit.*

Lk 6,15^b Intendiert war wohl lat. *q[ui]*; vgl. Vg. *qui vocatur Zelotes.*

Lk 6,17² Die Stelle beweist, dass Bretke in zwei Korrekturschichten die Vorlagen bei der Korrektur nicht berücksichtigt hat; ausführlich dazu RBF: S. 261.

Lk 6,32–34 In der GS von Vs. 32 übersetzt Bretke nach der Vg. (*quae vobis est gratia*); allerdings, wie die Lehnübersetzung *isch tē* (L.s davon, d. i. 'von da') zu erkennen gibt, bereits vom Luthertext beeinflusst (vgl. L. *was dancks habt jr dauon?*). Ebenso in Vs. 33; vgl. Vg. *quae vobis est gratia*, L. *was dancks habt jr dauon*, B. *kakia isch ta turrit dekawaghima?* Vs. 34 schließt an diese Übersetzung an. In der KS ist die Korrektur in Vs. 32 interessant: *kokiā lofkā turefite* (*isch to?*), in der *lofkā* dem lat. *gratia* entspricht.

Lk 6,40²¹ Wie die Schreibung *iō* zu erkennen gibt, hat Gallus diesen Satz aus den EE: S. 90 übernommen; s. RBF: S. 138.

Lk 6,49¹⁶ Der Gebrauch des Plurals *tū Namū* für die Einzahl (Vg. *ruina domus illius*) entspricht wohl durchaus der Sprachwirklichkeit; vgl. Mt 7,24–27, wo es jeweils *Namus* heißt. Bei *butas* scheinen die Dinge etwas anders zu liegen: Schon der Vs. 48 (*buttus* vs. *butui*) und der Vs. 49 (*buttus* vs. *butta*) weisen darauf hin, dass es hier wohl keine ausgeprägte Tendenz in der Verwendung des Numerus gab. Dazu ist ein Weiteres zu beachten: In Bd. 7 von BNT konnte das Lexem *butas* 'Haus' überhaupt nur in diesen fünf Belegen von Lk 6,48.49 festgestellt werden. Da es sich um keinen Perikopentext handelt, scheidet die Übernahme aus einem anderen Text aus. Die Streichung des Wortes in der KS deutet an, dass

- B. es nicht als adäquate Übersetzung für L.s »Haus« ansah. In Vs. 48^b wurde die Streichung übersehen. So findet sich in der FIH neben üblichem *namas* einmal *butas*.
- Lk 7,8¹⁴⁻¹⁶ Die dreimalige Streichung von *ir* erfolgte gegen die Textvorlage(n); vgl. auch Mt 8,9.
- Lk 7,25^c *regetu fmgagaus ... apwilkta* ist sicher von Vs. 24 *weifdetu ... nendrengu ... krutinama* beeinflusst. Natürlich wird auch die lateinische Vorlage ihren Einfluss gehabt haben; vgl. *Hominem ... indutum*. Wie Mt 11,7,8 *Ko ischeiot ... weifdetu* zeigt, ist *apwilkta* in *apwilk{a}* (Gen.) zu bessern.
- Lk 7,37^e Intendiert war *atnesche ftikla fu mastimi*, so L. brachte sie ein glas mit Salben. In der GS übersetzt Bretke dann nach der Vg. (*attulit alabastrum unguenti*). In der KS mit *atnesche fkeniczia fu fgalie mis* weist *fkeniczia* auf die Berücksichtigung der EE: S. 191 hin. Mit *fcales* übersetzt B. das lat. *aromata* aus Lk 24,1; vgl. Vg. *venerunt ad monumentum portantes, quae paraverant, aromata*, B.s GS *ataija grabap nefchdamas kures patai fe fcales* (vgl. auch Lk 7,38).
- Lk 7,39²⁴ *tare terpei sawes* ist eine (Lehn)übersetzung von lat. *ait intra se*. Gallus beanstandet die Verbindung von *terpei* mit der Einzahl und übersetzt *kalbeia pats sawie* (L. *sprach er bey sich felbs*). So bleibt die GS von Lk 7,49 *pradeia ... bilati terpei sawes* von Gallus unbeanstandet, weil hier die Mehrzahl vorliegt; vgl. Vg. *Et coeperunt, qui simul accumbebant, dicere intra se*, L. *vnd sprachen bey sich felbs*. Luthers *bey sich felbs* übersetzt Bretke häufig (ebenfalls als Lehnübersetzung) mit dem Adessiv; vgl. z. B. Lk 12,17 GS *ir dumaia sawei* (Vg. *et cogitabat intra se*) und KS *ir dumaia sawip* (L. *vnd er gedachte bey jm felbs*). Die verschiedenen Konstruktionen haben sich dann unabhängig von den Vorlagen verselbständigt, sodass *terpei* + Gen., der reine Lokativ und (in der Tat selten) der Adessiv austauschbar wurden; vgl. z. B. Lk 2,15 GS *kalbeia piemens tarp sawes*, KS *kalbeia ... sawip* (L. *sprachen die Hirten vnternander*) und Mk 11,31 *Ir anis pats sawija dumoio* (L. *Vnd sie gedachten bey sich felbs*).
- Lk 8,1^{12.13} Mit *per mieftus ir mieftelius* übersetzt Bretke *per civitates et castella* der Vulgata. Eine Schwierigkeit scheint ihm die Übersetzung von *castella* zu bereiten: Er ersetzt es in der KS durch *kiemus* (in Übereinstimmung mit dem Luthertext *durch die Stedte vnd merckte*); vgl. auch Gr. κατὰ πόλιν καὶ κώμην. Die Glosse i. m. *per didzius ir*

maʃus mieʃtus war zunächst als Sacherklärung der GS (ʃ = scilicet) gedacht. In einer zweiten KS wurde sie dann als additive Variante in den Übersetzungstext einbezogen (s. Faksimile).

Lk 8,24¹³

In der GS übersetzt Bretke *Prifakitaiau*, [miftraĩ] *prapũlam* gemäß Vg. (*Praeceptor, perimus!*), wobei er in Parenthese den Luthertext (*Meister, meister wir verderben*) berücksichtigt. Die Korrektur von *prapũlam* zu *taʃkat prapuolam* 'Siehe, wir verderben' ist in mehrerer Hinsicht unbefriedigend. Zunächst findet sie keine Entsprechung in den Vorlagen (auch nicht in den synoptischen Berichten), dann ist *taʃkat* aber in Bd. 7 von BNT eine völlig isolierte Form. Sie findet sich in der GS nur in Lk 2,48 22.21.31; alle anderen Bücher kennen die Form in der GS nicht. In der KS findet sie sich außer an unserer Stelle (Lk 8,24) noch Mt 27,65: *Taskat turrit Sargus* (L. *da habt jr die Hüter*). Es handelt sich um eine der Korrekturen, aus denen zu ersehen ist, dass Bretke öfter allein dem Einzelfall verpflichtet ist, ohne die Textgestalt in Hinsicht auf die FIH insgesamt im Auge zu haben. Dies wird noch deutlicher, wenn die Verteilung der Variante *ʃchifkat* in Bd. 7 von BNT berücksichtigt wird:

- Mt kennt sie nicht;
- in Mk erscheint sie nur in Mk 3,34 – merkwürdigerweise als Sfk für übliches *ʃchitai*;
- in Joh tritt die Form ebenfalls nur bei Joh 7,26 12,19 und 19,4.14 (d. i. in der Passio);
- die Apg zählt zwei Belege: Apg 5,28 und 10,30;
- *ʃchifkat* gehört aber der Sprache des Lukasevangeliums an – 42 Belege von der GS bis zur FIH, 3 Belege als Korrektur für *Weifdek*.

ʃchifkat ist also eines der Lexeme, die die Sonderstellung des Lk begründen. Es steht in Opposition zu *ʃchitai* und *weifdek* der anderen Büchern von BNT: Bd. 7.

Lk 8,25¹⁹

In der GS übersetzt Bretke wörtlich nach der Vg.: *et oboediunt ei*. In der KS (*ir anis iam eft paklufni*) übersetzt er dann wörtlich nach dem Luthertext: *vnd ſie ſind jm gehorſam* («ge- horsam» ≈ »pa-klus-ni«). Auf die Form *eft* als 3. Pers. Plur. wird aufmerksam gemacht.

Lk 8,36^c

Zu dem zunächst niedergeschriebenen *kaipa ghis iʃchgielbets* [pa-gielbets] *buwa* wird man annehmen dürfen, dass Bretke die Syntax

der lat. Vorlage nicht gleich durchschaut hat; vgl. Vg. *quomodo sanus factus esset a Legione*. Hätte Bretke den Satz nach der begonnenen WSt zu Ende geführt, also als *kaipa ghis ischgielbets buwa {nuog Legiona}*, wäre der Satz u. U. missverständlich geworden (»nuog Legiona« hätte man als Agens beim Passiv lesen können). Deshalb wahrscheinlich die Vorziehung von *nuog Legiona*; vgl. auch Gr. ὁ δαίμωνισθεῖς.

- Lk 8,37¹¹ Die Überarbeitung der Übersetzung des Lk nach dem Luthertext ist nur sehr unvollständig geschehen. Allein die Schreibung der Orts- und Personennamen lässt die ursprüngliche Übersetzung aus dem Lateinischen erkennen; z. B. Lk 8,26 *Gerafenŭ*, das nicht zu *Gadarenŭ* korrigiert wurde (s. RBF: S. 83 und S. 99).
- Lk 8,39^{16.17} In der KS wurde jeweils nach dem Luthertext korrigiert: *wie gros ding dir Gott gethan hat (jm Jhesus)*.
- Lk 8,43²⁷ *Krauiŭ liga* heißt es auch in Mk 5,25 GS, aber in Mt 9,20 *krauiŭ pludimo*. Die Vg. schreibt in Mt *sanguinis fluxum*, in Mk *in profluvio sanguinis* und in Lk *in fluxu sanguinis*; L. übersetzt jeweils *Blutgang*.
- Lk 8,44⁸ Intendiert war sicher *fcha{mba}*, d. i. *ſamba*; vgl. Mt 9,20 KS *dafsili-teio ſamba io Rubo*. Ausführlich dazu RBF: S. 224–225.
- Lk 8,47⁴ In der KS sog. Neutralform *ne buwa uſſliept*; vgl. L. *Da aber das Weib ſahe, das nicht verborgen war*.
- Lk 8,49^b Intendiert war wohl *nebe {kwarſchink Miſtra}* (L. *bemühe den Meifter nicht*, Vg. *noli amplius vexare magistrum*); vgl. Mk 5,35 GS *kam be kwarſchini taliaus Miſtra* (L. *was müheſtu weiter den Meifter*). Bretke übersetzt dann aber in der GS doch frei: *dok pakaiŭ miſtrui*.
- Lk 9,12^b Intendiert war zunächst die WSt *nes ſchiczia puſtaie wietaia eſme*; vgl. aber Vg. *quia hic in loco deserto sumus*.
- Lk 9,18^a Zur Schreibung vgl. z. B. Lk 9,20 *ſatin* und 1 Joh 3,22 *ſanti*.
- Lk 9,33⁴ Zur Begründung unserer Lesung *ſtona{w}kas* gegen die Auffassung des LKŽ (*stonaroka*) s. RBF: S. 251.
- Lk 9,41²⁴ In der GS steht O gemäß der Vorlage; vgl. Vg. *O generatio infidelis et perversa*. In der KS will Bretke durch die Änderung von O zu A die Interjektion von anknüpfendem o (sonst eben in der GS als *bet* ausgeführt) scheiden.
- Lk 9,48^a Zum »Illativ« *warda, wardan, wardana* s. RBF: S. 62.
- Lk 9,51^e FIH *kreipe ghis weida ſawa tikrai eit ing Jeruſalem* ist wohl Lehnüber-

setzung von L.s *wendet er sein angefichte stracks gen Jerusalem zu wandeln*, wobei das Tempus wohl aus dem lat. Text übernommen wurde; vgl. Vg. *et ipse faciem suam firmavit ut iret Hierusalem*.

Lk 10,7^a Vermutlich handelt es sich um eine Verschreibung nach dem dt. Text Luthers: *Jr solt nicht ... gehen*. Möglich ist aber auch, dass Bretke versehentlich diesen Satz übersprungen hat und sofort Vs. 8 (B. *Ir ing kuri miefta ataisite*, Vg. *Et in quamcumque civitatem intraveritis*) zu übersetzen begann.

Lk 10,11⁶ Bretke folgt in der GS dem lat. Text der Vg.: *quia appropinquavit regnum Dei*. Gallus übersetzt sein *kaip iumus karalifte diewa arti ira buwufi* nach L.: *das euch das Reich Gottes nahe gewesen ift*.

Lk 10,14ⁱ Zum Genus s. die Anm. zu Mt 11,22.

Lk 10,16^j Intendiert war *kur{is}*.

Lk 10,17^k *duo* wird als Verschreibung, die aus dem lat. Text resultiert, zu verstehen sein: *septuaginta duo*.

Lk 10,27^g Zum Sandhi *ifch wifsa filas* s. die Anm. zu Mt 8,4.

Lk 10,27¹⁵ Zur KS *ifch wifsu filu* vgl. Vg. *et ex omnibus viribus tuis* und L. *von allen krefften*.

Lk 10,39^d Intendiert war wohl lat. *n{omine}*; vgl. Vg. *erat soror nomine Maria*.

Lk 10,39^f Intendiert war *fededama pas kaias* nach der Vg. (*sedens secus pedes*). Dann übersetzt Bretke statt *pas kaias* einen Allativ *kaiump* (wohl veranlasst von L.s *die satzte sich zu Jhesus füßen*, worauf auch das in Sfk korrigierte *Jefaus* verweist), ohne zu berücksichtigen, dass das Halbpartizip *fededama* nur duratives 'sitzen' bezeichnen kann. Gallus korrigiert dann ohne Einsicht in den Luthertext den Allativ nach *fededama* zum Adessiv *kaiasump* 'zu Füßen (sitzend)'.

Lk 10,40¹⁷ Der Numerus wurde an L.s *fie* zunächst missverstanden.

Lk 10,40¹⁸ Bretke hat das verworfene *gie{lbetu}* nochmals schreiben wollen.

Lk 11,1^h Zu *kap* anstelle *kaip* s. die Anm. zu Lk 1,2b.

Lk 11,1²⁸ Zur Übersetzung von *discipulus* in Lk s. RBF: S. 238.

Lk 11,4^b Zum Vaterunser in Lk s. RBF: S. 111–112.

Lk 11,8¹⁷ Mit *ia be gedos tikoghima* übersetzt Bretke L.s *vmb seines unverschampten geilens* (*unverschämt* 'schamlos, ohne Scham').

Lk 11,23²⁸ Zu *ifchkra* anstelle *ifchkraika* s. die Anm. zu Mt 1,2b.

Lk 11,25^h Das Genus Fem. ist wahrscheinlich von der lat. Vorlage beeinflusst: Vg. *Et cum venerit, invenit scopis mundatam et exornatam*.

- Lk 11,29^a Intendiert war vermutlich lat. *n{isi}*; vgl. Vg. *et signum non dabitur illi nisi signum Ionaē*.
- Lk 11,29⁷ Zur Auslassung von »Prophet« in den griech. und lat. Texten s. NESTLE-ALAND.
- Lk 11,31^b Zu *schiskat* 'ecce' s. die Anm. zu Lk 8,24. An dieser Stelle fällt die Häufung *A dabakes schiskat schis didefnis ira uſzu Salomona* für den sparsamen Text der Vg. (*et ecce plus Salomone hic*) auf. Luther übersetzt: *vnd ſihe, hie iſt mehr denn Salomon*. Zudem scheinen die drei Verse Lk 11,31 32 und 35 bei B. in Beziehung zu stehen (vgl. Vs. 32 *A dabakes daugiaus schis ira ne kaip Ionas*), während die Vorlage mit Vs. 31 identisch ist (Vg. *et ecce plus Iona hic*). Für Bretkes Übersetzung *dabakes* in Vs. 35 findet sich in der Vorlage: Vg. *Vide ergo, ne lumen, quod in te est, tenebrae sint*. Der Luthertext wurde von Bretke bei der Übersetzung nicht berücksichtigt, andernfalls hätte *hīc* nicht als *hic* verstanden werden können. Aus den ANNOTATIONES ERASMI geht hervor, dass die Missdeutung von *hīc* Tradition hat; s. Annotatio zu Vs. 31: »*Hīc adverbium eſt hoc loco, non pronomen*«. In Vs. 32 wird *Et ecce* von B. mit *A dabakes* wiedergegeben, also sind in Vs. 31 *dabakes* und *schiskat* Synonyme (und *schiskat* ist somit nicht als verstärktes *schis* anzusehen). Die Quelle für die Übersetzung in Vs. 31 muss ein lat. Kommentar gewesen sein, der die Vorlage sowohl für *dabakes* als auch *didefnis* (Vg. *plus*, s. Vs. 32) abgegeben hat.
- Lk 11,32^d Intendiert war wohl lat. *s{urgent}*; vgl. Vg. *Viri Ninevitae surgent in iudicio cum generatione hac*.
- Lk 11,33^f Zu *ſwaike* anstelle *ſwake* s. die Anm. zu Mt 27,7.
- Lk 11,42¹² Die Korrektur von *deſchimtinā* zu *deſimtinā* 'den Zehnten (nehmen)' (Vg. *quia decimatis*, L. *das jr verzehndet*; B. in Mt 23,23 *deſchimtinā*, aber sowohl in Lk 18,12 KS *deſimtyṇā* als auch in Hebr 7,8 GS *deſintinā*) weist das Wort als Terminus Technicus des Steuerwesens aus; vgl. auch Litauisch *desėtina* 'der Zehnte' aus weißruss. *дэсяціна* (s. FRAENKEL: Bd. 1, S. 91).
- Lk 11,43^c *ir naritis ſweikinami ant uliczās* steht anstelle von Vg. *quia diligitis ... et salutationes in foro*. Wahrscheinlich ist es vom Luthertext beeinflusst; vgl. L. *vnd wolt gegrüſſet ſein auff dem Marckte*. U.E. ist zu verstehen: *naritis ſweikinami {buti}*. Nicht gefunden wurde hier und für Mk 12,38 die Vorlage für *ant uliczās*; vgl. die Vg., die beide

- Male *in foro* hat, sowie L. *auff dem Markte* und Gr. ἐν ταῖς ἀγοραῖς. In dem synoptischen Bericht von Mt 23,7 übersetzt Bretke aber *ant Turgaus*.
- Lk 11,46²⁴ Zur wechselseitigen Vertauschung von Formen des Dat. und Instr. Plur. s. RBF: S. 104–107.
- Lk 11,48⁸ Intendiert war vermutlich *ghi{e}*; vgl. z. B. *ghie* in Mk 1,21 (s. auch RBF: S. 63).
- Lk 11,52⁴ s. die Anm. zu Lk 11,46
- Lk 12,1^c Mit *kaip ir* übersetzt Bretke das lateinische *ita ut* (L. *also, daß*).
- Lk 12,6^f Intendiert war von Bretke eine Übersetzung nach Mt 10,29: *Er ne pirkomi ira du Szwirbliu uſu wienə pinningə*. Das bekräftigt die Vermutung, dass B. bei seiner Übersetzung des NT über eine Konkordanz verfügt haben muss; s. die Anm. zu Lk 5,23.
- Lk 12,11¹⁰ Die Allative der GS (*maZnufump*; vgl. Vg. *ad ... potestates*) und der KS (*maZnump*) stehen in Bd. 7 von BNT isoliert.
- Lk 12,14¹⁹ Die Schreibung *dalitaghiiu* hat ihren Grund in der Ökonomie der Korrekturschreibungen Bretkes, der *dalitaghiiu* durch Anfügen von *u* an *dalitaghī* erreicht. Die »Normschreibung« wäre *{dalitaiu}* gewesen; s. auch RBF: S. 63.
- Lk 12,23⁵ Zur GS vgl. Vg. *Anima enim plus est quam esca*, zur KS jedoch L. *Das leben iſt mehr denn die ſpeife*.
- Lk 12,59^h Die Schreibung *mauſſauſi* kann durchaus einen sprachwirklichen Hintergrund haben; vgl. B. *raufſchau, ſaukau* (s. die Anm. zu Mk 5,41 und 6,11).
- Lk 13,1¹ Mit *buwa prieg ia* (KS *pas ghī*) übersetzt Bretke lateinisches *aderant* (L. *dabey fein*). Die Bestimmung *ia* bzw. *ghī* fehlt in den Vorlagen. Gallus schlägt als adäquate Übersetzung *pributi* vor; s. die Anm. zu Mk 14,69.
- Lk 13,4¹² Zu *ing* + *Akk.* anstelle des Lokativs s. die Anm. zu Mt 4,13. Bretke versucht diese Konstruktion in der KS zu vermeiden und setzt dafür *nog Siloes*, was in den Vorlagen keine Stütze findet: Vg. *in Siloe (in Siloam)*, L. *in Siloa (in Siloha)* und Gr. ἐν τῷ Σιλωάμ (in-dekl.). BAUER (1971: S. 1488, s. v. »Σιλωάμ«) übersetzt »der Turm im Bereich der Siloamquelle«.
- Lk 13,7²¹ In der GS wurde tatsächlich *randu* geschrieben und dieses dann in der KS deutlich gestrichen. Da sich in BNT weitere entsprechende Fälle finden, muss es sich nicht um einen reinen Schreib-

- fehler handeln. Allerdings möchte ich auch nicht glauben, dass hier die thematische 1. Pers. Sing. nochmals mit (athematischem) -m charakterisiert wurde.
- Lk 13,7²² In der GS hat Bretke wohl *kam be ftaw naprafnai fgemeie* frei übersetzt; vgl. Vg. *ut quid etiam terram occupat (evacuat)*. Gallus übersetzt in der KS gemäß Luthertext *kam trukin ghis fgeme* (L. *was hindert er das Land?*), während Bretke dann kurz und prägnant *kam be ftow ant fgenes* als Hauptvariante in den Text aufnimmt.
- Lk 13,9²⁴ Die GS und die erste KS sind nicht ganz sicher zu lesen (s. Faksimile). Möglich, dass in der GS in Anlehnung an Vs. 8 bereits *nukirfiu* stand; vgl. aber Vg. *sin autem succides eam*. Der Imperativ *nukirfk* ist jedenfalls vom Luthertext veranlasst: *Wo nicht, So hawe jn darnach abe*.
- Lk 13,10²⁵ In GS *buwa makinnas Sinagagasu iu* ist wahrscheinlich eine Mischung der Vorlagen anzunehmen; vgl. Vg. *in synagoga eorum* (in una synagogarum s. NESTLE-ALAND). In der KS wurde nach L. korrigiert: *Vnd er leret in einer schule*.
- Lk 13,10^{f.26} In der GS folgt der Numerus *Sabbatais* [*Sabbatamis*] der lat. Vorlage: *Erat autem docens ... sabbatis*. Das griechische τὸ σάββατον, -ου hat im Bd. 7 von BNT im Sing. und Plur. durchgehend feminines Genus (45 beweiskräftige Belege). In Lk 13,10 ist das Genus Maskulinum *Sabbatais* also von der lat. Vorlage (*sabbatis*) beeinflusst; s. a. die Anm. zu Lk 13,14.16.
- Lk 13,14⁶ Mit KS *futrikes* übersetzt Gallus das *vnd war vnwillig* des Luthertextes.
- Lk 13,14^c Das zunächst geschriebene *diena Sabbatha* (s. auch Vs. 16) findet keine Entsprechung in den Vorlagen; vgl. Vg. *in die sabbati*, L. *am Sabbath tage* (Ausg. <²²⁷, d.i. Gr. καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου). Wir halten es für durchaus möglich, dass in Abhängigkeit von der lat. Vorlage zunächst *diena Sabbatha* (Gen. Mask.) geschrieben wurde; s. die Anm. zu Lk 13,10.
- Lk 13,19^d GS *Dardī* ist in *Dar{f}a* zu bessern. Zu *fardī* vgl. Joh 20,15 in der GS *Szardiniks* und in der KS *Dar{f}inika* 'Gärtner'.
- Lk 13,29^c Vgl. die WSt in den Vorlagen: Vg. *ab ... aquilone et austro*, L. *von mitternacht, vnd vom mittage*.
- Lk 13,30¹ Es muss ein Korrekturfehler angenommen werden, da ein prädi-kativer Instr. hier nicht möglich ist (Subjekt!); richtig s. Vs. 30³.

- Lk 13,33^h Zunächst war wohl *net Jerusalem* geschrieben worden; vgl. Vg. *extra Ierusalem*. Dann wurde (in Sfk?) -e darangeschrieben; s. Faksimile.
- Lk 14,4^{a,5} Bei der zunächst intendierten Übersetzung wäre die unterschiedliche Rektion der Verben im Lit. nicht beachtet worden: *nufsitwere ir {fischgide ghi}*; vgl. Vg. *Ipse vero apprehensum sanavit eum*.
- Lk 14,5^b Die intendierte Schreibung war *i{npultu}*.
- Lk 14,9^d Zunächst sollte der Text der Vg. (*cum rubore*) mit dem reinen Instr. (*fufs{igiedimu}*) übersetzt werden. Die Schreibung ist sozusagen hyperkorrekt.
- Lk 14,12^g *et* ist eine Verschreibung nach dem lat. Text: *et fiat tibi retributio*.
- Lk 14,22^d Intendiert war wohl *w{iefchpatie}*, was als Anrede eines Knechts an seinen Herrn stilistisch besser gewesen wäre; vgl. RBF: S. 196–197.
- Lk 14,26¹⁰ Der Befund scheint richtig zu sein (s. Faksimile), doch ist die Interpretation unsicher. Zu Gallus <a> und <o> s. RBF: S. 252.
- Lk 14,28¹⁶ Bretke übersetzt frei *daiktus*, ist sich aber, wie die Glosse *sumptus* anzudeuten scheint, seiner nicht ganz adäquaten Übersetzung bewusst.
- Lk 14,32^a Bretkes *fjunczia paftlus meldams kas pakaiiaus ira* ist (unverstandene) Lehnübersetzung von *legationem mittens rogat ea, quae pacis sunt* der Vg.; vgl. L. *so schickt er Bottschafft ... vnd bittet vmb Frieden* (s. auch die Anm. zu Lk 1,3).
- Lk 14,34⁵ Bretkes <ko> ist in der GS von Lk eindeutig Instr.; ausgehend vom Vokalismus der anderen Bücher von BNT und der KS des Lukas-evangeliums (ausser Gallus' Korrekturen) ist *ko* jedoch als Gen. zu verstehen, weshalb hier i. m. *ā* notiert wurde (d.h. lies den Instr. *kū*). Vgl. auch die Anm. zu Bl. 1^r und RBF: S. 47–50.
- Lk 15,1⁷ KS *griefschnighi* ist nur unsorgfältige Korrekturschreibung; s. Faksimile.
- Lk 15,1⁸ Möglicherweise ist *ta* bereits der GS zuzuordnen, da L. keinen Anlass zu einer entsprechenden Variante bietet: *das sie jn horeten*. In der Vg. könnte dagegen *ut audirent illum* Vorlage für B.s *ta* gewesen sein.
- Lk 15,2^c Zur Übersetzung von lat. *legis doctor, legis peritus, scriba* in Bretkes NT s. RBF: S. 239. Die Vg. liest in Lk 15,2 *scribae*.
- Lk 15,12^a Intendiert war vielleicht (familiäres) *T{eti}*.

- Lk 15,16^{c,6} Der Vs. wird von der GS bis zur FIH ausführlich durch RBF: S. 243–245 besprochen.
- Lk 15,18^{d,8} Schon die GS *kielfios*, [*leifios*] [*kielefi*] *eifiu* scheint auf die Berücksichtigung und Vermischung verschiedener Vorlagen hinzuweisen. Die Vg. bietet *Surgam et ibo*; dem scheint (unter Auslassung von *ir*) *kielfios* {*ir*} *eifiu* zu entsprechen. Luther übersetzt *Jch wil mich auffmachen vnd ... gehen*, dem bei Bretke (wieder unter Auslassung von *ir*) *leifios* {*ir*} *eifiu* entspricht. Schließlich könnte *kielefi* (Partizip) *eifiu* seine Vorlage in der Gr., die ἀναστὰς πορεύσομαι bringt, haben. Wie Vs. 20 GS *kielenfi* zeigt, hat Bretke die in Parenthese stehende (!) Variante *kielefi* als die gültige angesehen. In der KS entscheidet er sich in Vs. 18 und 20 für *leifios* bzw. *leidefi*, ohne aber in Vs. 18 *ir* einzufügen oder *leifios* zum Partizip *leidefi* zu ändern. So muss in der FIH von Vs. 18 entweder eine Auslassung oder ein Korrekturfehler (wir entscheiden uns für diesen) angenommen werden.
- Lk 15,32^f Intendiert war zunächst wohl das Präteritum *bu{wa}*; vgl. Vg. *epulari autem et gaudere oportebat*.
- Lk 16,8^e Intendiert war *funus*; s. auch die Anm. zu Mt 17,26.
- Lk 16,12ⁱ Intendiert war wohl zunächst *fw{etim(am)e}*, und zwar wohl nach dem Luthertext (möglich ist aber auch Gr.): *Vnd so jr in dem fremden nicht trew seid*.
- Lk 16,14^l Die Graphenfolgen <nin> und <nni> sind generell in BNT schwer zu scheiden; s. auch RBF: S. 72. Mit *kurie peningu traschka* übersetzt Bretke frei aus der Vg. (*qui erant avari*; vgl. L. *die waren geizig*).
- Lk 16,16⁵ Gallus ergänzt nach Luther *prarakau{a}*; vgl. L. *Das Gesetz vnd die Propheten weissagen*.
- Lk 16,20²⁰ In Lk 16 hat Bretke das *LaZarus* der GS ausnahmslos zu *LaZaris* geändert; s. auch die Vs. 23–25. In Joh 11 steht *LaZaras* und in Joh 11,43 der u-stämmige Vokativ *LaZarau*. In Joh 12,1 ist *LaZaras* in Sfk aus *LaZarus* geändert; Vs. 12,2.4 bietet den u-Stamm, aber Vs. 12,10 wieder den o-Stamm *LaZara*. Außerhalb von Lk und Joh finden sich keine Belege. Also stehen die Änderungen zu *LaZaris* in der KS von Lk 16 in BNT isoliert, in Hinsicht auf die FIH divergiert die Textgestalt durch die Korrekturen weiter.
- Lk 16,23ⁱ Intendiert war wohl *n{og} tala*; vgl. Vg. *a longe*, L. *von ferne*.
- Lk 16,26² Wieder eine der für Bretke typischen Lexemanhäufungen: Hier

- gibt es fünf Entsprechungen für jeweils ein Wort der Vorlagen; s. auch RBF: S. 261–262.
- Lk 17,1^a Intendiert war vermutlich *pafsi{piktinimai}*; vgl. Röm 11,9 *ing pafsi-piktinima*.
- Lk 17,2¹¹ Gemeint ist im Urtext der große »Eselsmühlstein«; s. RBF: S. 223–224.
- Lk 17,6^{d,22} Ausführlich zur Übersetzung von »Birnbäum« anstelle von *arbori moro* der Vg. (L. *diesem Maulberbaum*) s. RBF: S. 79 und auch die Glosse zu Lk 19,4.
- Lk 17,7^a Wortstellung und Syntax sind von der lat. Vorlage beeinflusst: *Quis autem vestrum habens servum arantem aut pascentem, qui regresso der agro dicet illi*; vgl. L. *Welcher ist unter euch, der einen Knecht hat, der ihn plüget, oder das Viehe weidet, wenn er heim kommt vom feld, das er zu ihm sage*. In BNT ist *iam* zu streichen.
- Lk 17,7³ Bretke übersetzt das *recumbe* der Vg. unzureichend allein mit litauischem *sejkefi*. Gallus ergänzt es nach L. (*setze dich zu tische*) zu *sejkefi už stala*; s. auch die Anm. zu Mk 2,15^b.
- Lk 17,10 Zur Unterstreichung des Verses in BNT s. die Anm. zu Mt 12,34.
- Lk 17,14^d Intendiert war zunächst wohl ein Dat. absolutus *eiantiemus {iemus}*; vgl. aber Vg. *Et factum est dum irent*.
- Lk 17,19^g Intendiert war wohl lat. *S{urge}*; vgl. Vg. *Surge, vade*.
- Lk 17,24^{3,4} In der GS übersetzt Bretke richtig *schiteipa bus ir funus ųmagaus diena ųawa*; vgl. Vg. *ita erit Filius hominis in die sua*. Dessen Korrektur (wohl nach Vs. 26) ist fehlerhaft. In der KS ändert B. die WSt und *funus ųmagaus* zu *ųmagaus funaus*, also: *Schiteipa bus ir diena ųawa ųmagaus funaus*. Bretke hat dabei erstens übersehen, dass *ųawa* zu streichen wäre, zudem vor allem aber, dass durch seine vorlagenunabhängige Korrektur der inhaltliche Unterschied zwischen Vs. 24 (Vg. *Filius hominis in die sua*) und Vs. 26 (Vg. *in diebus Filii hominis*) weitgehend aufgehoben wird.
- Lk 17,27⁶ Im Syntagma *materes wede ir nutekeia* (Vg. *uxores ducebant, dabantur ad nuptias* oder L. *sie freieten, sie ließen sich freien*) wurde in der KS, stilistisch bessernd, *materes* gestrichen; vgl. Lk 20,34 FIH *weda ir nutek* (aber Lk 20,35 FIH *nei nutekes, nei wef materų*).
- Lk 17,27⁸ Zu BNT »skrinė« s. RBF: S. 218.
- Lk 17,28^c Intendiert war wohl lat. *Similiter*; vgl. Vg. *Similiter sicut factum est in diebus Lot*.

- Lk 17,37ⁱ Intendiert war wohl lat. *V{bi}*; vgl. Vg. *Ubi, domine*.
- Lk 18,7¹² Der Text der GS (*katzei trunksa su ieis*) hat L.s Ausg. ²²⁷ (*ob ers gleich mit jn verzeucht*) zur Vorlage, der Text der KS (*iemus ne pakentetu*) wohl L.s Ausg. <¹³⁰ (*vnd solt gedult drüber haben*). Die Vg. bietet *et patientiam habebit in illis*.
- Lk 18,12² s. die Anm. zu Lk 11,42.
- Lk 18,29^b Die zunächst intendierte Reihe ... *angu bralius, angu seferes* beruht sicher auf einer Assoziation mit den synoptischen Berichten; vgl. Mt 19,29 *Ir kas apleidza Namus alba Brolius, alba Seferes, alba Tiewa, alba Motina* ... und Mk 10,30 *Ne wieno nera, kursai apleidza Vki, alba Brolius, alba Seferes, alba Tiewa* ... Zu den Varianten in den griech. Texten s. NESTLE-ALAND.
- Lk 18,29^c Die Übersetzung *angu funus* folgt missverstandenen *aut filios* der Vg.; vgl. L. *oder Kind*, Gr. ἡ τέκνα (s. auch die Anm. zu Mt 17,26).
- Lk 18,32^d Intendiert war vermutlich *ḡma{nims}*; vgl. Vg. *gentibus*.
- Lk 19,3⁷ Zur Lesung *stowes* (Vg. *statura*): Der Schriftvergleich läßt <w> sicher erscheinen, auch wenn Bretke es in der KS als <m> ansieht. Ich möchte meinen, dass der Nom. Sing. als *stowis* anzusetzen ist, was, wie die KS I zu erkennen gibt, ein Femininum sei. In der KS II wurde nach der Änderung des Wortes zu *stomenes*, das vom Genus maskulin sein sollte, die Änderung von *maḡos* zu *maḡo* übersehen.
- Lk 19,4^{d,8} Zur Übersetzung in der KS *ant medza kraufches* für Vg. *in arborem sycomorum* s. RBF: S. 79 (vgl. auch Lk 17,6).
- Lk 19,11ⁱ Die Lesung *prideia priliginima* darf wohl als sicher gelten (Vg. *adiciens dixit parabolam*, L. *faget er weiter eine Gleichnis*), obwohl bei der sonst engen Abhängigkeit Bretkes von den Vorlagen die Auslassung von lat. *dixit*, L. *faget* auffällt.
- Lk 19,11²⁷ Die (fälschliche) Streichung von *ie* wird zusammen mit der (fälschlichen) Einfügung von *ie* im Vordersatz vorgenommen worden sein: 'da sie nahe Jerusalem waren und dachten'; vgl. aber Vg. *eo quod esset ... et illi existimarent*, L. *darumb, das er nahe bey Jerusalem war, vnd fie meineten*. Die Korrektur wurde also ohne Berücksichtigung des Textes der Vorlagen ausgeführt.
- Lk 19,13^{b,1} Bretke hat offenbar bereits in der GS vorgehabt, anstelle von *dedit illis decem minas* der Vg. nach dem Luthertext (*vnd gab jnen zehen Pfund*) wie folgt zu übersetzen: *dawe iemus deschimt pundu*. In der

- KS ersetzt er dann (ebenfalls nach L.) das *minu* der GS durch *Swaru*.
- Lk 19,16 ff. s. die Anm. zu Vs. 13.
- Lk 19,23²⁰ Zur Lesung *peningu* s. die Anm. zu Lk 16,14.
- Lk 19,23²¹ Das Vorkommen von *afch* 'ich' ist für die Sonderstellung des Lukasevangeliums kennzeichnend. Neben nur siebenmaligem *efch* ist 21-mal *afch* belegt. In allen anderen Büchern der GS von BNT: Bd. 7 ist *afch* nicht belegt, sondern ausschließlich *efch*. In der KS von Lk korrigiert Bretke (unvollständig) *afch* zu *efch*; s. auch die Anm. zu Mt 13,45.
- Lk 19,29^a Zum Genus *Bethphaiap* s. die Anm. zu Mk 11,1.
- Lk 19,33^d Intendiert war *ie{mus}*.
- Lk 19,37¹⁰ In der GS *delei wifsu kures regeia maZnibiū [kurus regeia darbu]* folgt Bretke sklavisch der WSt der lateinischen Vorlage: *super omnibus, quas viderant, virtutibus*. In Parenthese bietet er unter Beibehaltung der lat. Wortstellung den Luthertext: *über alle Thatten, die sie gesehen hatten*. Erst in der KS streicht Bretke die vom Lat. abhängige Übersetzung.
- Lk 19,43²¹ Die Übersetzung von Vs. 43 GS (*Nes atais dienas ant tawes, ir apims tawe ne prietelei tawa walū ir apguls apims tawe ir fuspaus tawe ifsch wifsur*) beruht auf der Vg.: *Quia venient dies in te, et circumdabunt te inimici tui vallo et obsidebunt te et coangustabunt te undique*. Unklar ist der Gen. Plur. *walū*; *apims* hätte (wenigstens) in Parenthese gesetzt werden sollen. In der KS korrigiert Bretke nach L.: *Denn es wird die zeit über dich komen, das deine Feinde werden vmb dich, vnd deine Kinder mit dir, eine wagenburg schlahen, dich belegern, vnd an allen örtern engsten*. Bretke lässt aber bis in die FIH »und deine Kinder mit dir« aus. Zur komplizierten Textentwicklung von der GS bis zur FIH in den Vs. 43 und 44 s. auch BNT(F).
- Lk 19,48^{6a} Der Wechsel im Numerus zeigt, dass Bretke *fmanes* ersetzen wollte, und zwar vermutlich durch *wifsas [pulkas]*; vgl. Vg. *omnis enim populus suspensus erat audiens illum*, L. *Denn alles Volck hieng jm an, vnd horet jn*.
- Lk 20,1^e Intendiert war vermutlich *makinanczam iam ... Eu{angeliā}*.
- Lk 20,3^f Intendiert war wohl lat. *{respondens}*; vgl. Vg. *Respondens autem dixit ad illos*.
- Lk 20,9³ Zu *gardinikas* vs. *darŷinikas* s. auch die Anm. zu Lk 13,19.

- Lk 20,16^c *et* ist sicher Verschreibung nach der Vg. *et dabit vineam aliis*.
- Lk 20,17^d Intendiert war vermutlich parataktisches *weif{deia} in ios {ir} bilaia*; vgl. z. B. Mk 10,27 *Bet Iesus weifdeio ing iūs, ir biloio*.
- Lk 20,17 Zur Übersetzung von Lat. *caput anguli* (L. Eckstein) in Bretkes NT s. ausführlich RBF: S. 207–210.
- Lk 20,24^a Als Glosse war zunächst L.s (Ausg. ^{122–227}) *pfennig* intendiert, dann hat Bretke *grofchen* nach L.s Ausg. <¹³⁰ eingetragen. Dies scheint mir zu beweisen, dass Bretke bereits bei der Übersetzung des Lk über zwei Lutherdrucke verfügt hat; s. RBF: S. 98.
- Lk 20,27^b Es muss wohl eine Auslassung angenommen werden; vgl. Vg. *qui negant esse resurrectionem*. Also sollte es bei B. sein: *ne tik prikelima {buti} oder {fanti}*. Man vgl. aber die nach L. übersetzten Parallelstellen, z. B. Mt 22,23 KS *kurie tik, iog nera prikelimo*. Zum A.c.I. s. RBF: S. 103–104.
- Lk 20,34^d Intendiert war unter dem Einfluss von Vs. 33 zunächst wohl die WSt *nutek ir weda*.
- Lk 20,37^h Intendiert war wohl lat. *fe{cus}*; vgl. Vg. *secus rubum*.
- Lk 21,1⁸ In der GS ist *bagatus* wohl wegen der Wst der lat. Vorlage ausgelassen worden; vgl. Vg. *Respiciens autem vidit eos, qui mittebant munera sua in gazophylacium, divites*.
- Lk 21,1^{9,d} Ausführlich zur Übersetzung von Vg. *gazophylacium* (L. Gotteskasten) in Bretkes NT s. RBF: S. 217–218.
- Lk 21,7²⁰ In der GS entspricht Miľtraĩ *kada tai bus, ir kas ſjenklas kada tai prafides* den Vorlagen; vgl. Vg. *Praeceptor, quando ergo haec erunt, et quod signum, cum fieri incipient*, L. *Meister, wenn sol das werden? vnd welchs iſt das zeichen, wenn das geſchehen wird*. Bretkes *prafides* vertritt Vg. *fieri incipient* bzw. L. *geſchehen wird*. Es muss wohl eine Auslassung angenommen werden, z. B. *prafides {nuſsidoti}*. In der KS ist *tos pradzios* für *kada tai prafides* vermutlich eine fehlerhafte Korrektur (l. *ir kas ſjenklas {to} pradzios*).
- Lk 21,14^c In *ſchirdike* anstelle *dekite ſchirdin* kann der Imperativ eines Verbs *ſirdyti* ‘beherzigen’ (vgl. LKŽ: Bd. 14, S. 898, s. v.) vermutet werden. Also l. *ſchirdike{t}*; vgl. Vg. *Ponite ergo in cordibus vestris*.
- Lk 21,22^h l. *pai{e}ſchkaghima*.
- Lk 21,24² Das Genus Fem. *Jerusalem bus fuminta* der GS ist ein indirekt von den Vorlagen abhängiger ÜF, da ein Genus Fem. für *Ierusalem* in Bd. 7 von BNT sonst nicht zu belegen ist; vgl. für den Fehler Vg.

Lk 13,34 *Ierufalem, Ierufalem, quae occidis prophetas* (B. *Ierufalem Ierufalem, kuris numariny prarakus*) mit Vg. Lk 21,24 *et Ierufalem calcabitur a gentibus*. Das Genus Mask. für *Ierufalem* ist bezeugt in Mt 23,57 *Ierufalem, Ierufalem, kursai ufǵmuschi Pranaschus* und in Apg 21,32 *iog wiśsas Ierufalem maischtǝ padaritǝ*. Zur Flexion:

- In der GS von Lk ist *Ierufalem* indekl.; vgl. z. B. den Nom. in Lk 21,24 *Ierufalem bus fuminta*, den Gen. in Lk 19,11 (*ghis*) *arti buwa Ierufalem* und den Akk. in Lk 21,20 *regeřite apimama Ierufalem* oder Lk 2,25 *ing Ierufalem* (s. die Anm. zu Mt 4,13).
- In der KS von Lk werden die fünf Lokativbelege *ing Ierufalem* konsequent zu *Ierufaleme* geändert. In der Apg findet sich als einziger Beleg der entsprechende Akk. *Ierufalema*; der Gen. *arti Ierufalem* wird in der KS von Lk 19,11 zu *Ierufales* geändert.
- Sowohl das indekl. *Ierufalem* der GS als auch der Lok. *Ierufaleme* der KS sind für die Sonderstellung des Lukasevangeliums kennzeichnend.
- Außerhalb Lk finden sich neben einigen wenigen indekl. Formen (z. B. in Mk 3,22 *nǝǵ Ierufalem* oder in Joh 11,18 *arti Ierufalem*) nur der Akk. (*ing*) *Ierufalem* (-em ist wohl allograph zu -e, -en zu verstehen; s. RBF: S. 62), der Gen. *Ierufales* und der Lok. *Ierufaleie*. Alle drei Formen werden von B. nach der e-Deklination gebildet.
- Als alleinstehende Form ist der Lok. *Ierufaliĵe* in Apg 1,19 zu erwähnen.
- Vom Genus Mask. konditioniert ist der Allativ in Lk 19,28 *Ierufalem-api* und in Apg 8,28 *Ierufalem-op*.

Am Beispiel eines biblischen Eigennamens wurde die Notwendigkeit einer sauberen Scheidung sowohl der einzelnen Textschichten als auch der einzelnen Teile des BNT (»relative Chronologie«) aufgezeigt.

- Lk 21,38²⁰ Während das Supinum in der GS nicht vorlagenabhängig sein kann (Vg. *populus manicabat ad eum in templo audire eum*), ist seine Streichung in der KS in Hinsicht auf die Sprachwirklichkeit (warum keine Korrektur zu *klaufiti io*?) schwer zu beurteilen: *idant klaufitu io* könnte auf Lat. *ut audiret eum* weisen (s. NESTLE-ALAND).
- Lk 22,3^d Intendiert war *Iřc{hariotas}*; vgl. z. B. Joh 12,4 13,2.26 und 14,22.
- Lk 22,3^{c.e} vgl. auch Lk 1,5.
- Lk 22,10²³ Die Streichung des ganzen Syntagmas *řbanǝ [kragǝ] wandenia* (vgl.

- Vg. *amphoram aquae*, L. einen wasser krug) und seine Ersetzung allein durch *wiedra* (s. Faksimile) wird nicht richtig sein: l. *wiedra* {wandenio}.
- Lk 22,25²⁷ Karaley ist Korrr.-schreibung für Karalei; s. RBF: S. 61–62, Abb. 18.
- Lk 22,26^c Auffallend ist die Form *efsi* in *lifch kurfai didefnis ira terpei iufu, ir efsi kaip mafefnis* (Vg. *sed qui maior est in vobis, fiat sicut iunior*, L. *Sondern der größteft vnter euch, sol sein wie der jüngste*). Es gibt keinen Grund, in *efsi* eine 2. Pers. Sing. zu sehen.
- Lk 22,34^{b.c} Intendiert war wohl *kaip kada*, dann hat Bretke bereits den Luther-text berücksichtigt und wörtlich übersetzt; vgl. Vg. *non cantabit hodie gallus donec ter abneges nosse me* (vgl. auch Joh 13,38 *Non cantabit gallus, donec me ter neges*, das B. nach L. übersetzt: *Gaidis ne giedos, iki tris kartus manes ufufiginfi*). Mit *net kada* gibt Bretke offenbar L.s *ehe denn wieder*; vgl. L. *der Han wird heute nicht krehen, ehe denn du dreymal verleugnet haft, das du mich kenneft*.
- Lk 22,35^d Bretke hat offenbar vorgehabt, die Schreibung *maifellia* in *maifc{hellia}* zu bessern, dies dann aber aufgegeben; s. auch RBF: S. 66–67.
- Lk 22,40^f Intendiert war wohl lat. *orate*; vgl. Vg. *Orate, ne intretis in tentationem*.
- Lk 22,41⁸ Vgl. die Vorlagen: Vg. *Et ipse avulsus est ab eis, quantum iactus est lapidis*, L. *Vnd er reis sich von jnen bey einem Steinworff*.
- Lk 23,2³ Intendiert war *czifc{hes}*; s. auch RBF: S. 66–67.
- Lk 23,2⁵ Die GS *ir bilanti sawe Christu karalu santi* ist richtig übersetzt; vgl. Vg. *et dicentem se Christum regem esse*. Der prädikative Instrumental in der KS ist hyperkorrekt.
- Lk 23,5¹² *wifas* in der GS steht ohne Entsprechung in den Vorlagen.
- Lk 23,8²⁵ Vermutlich wurde das schwer lesbare *ia* nur i. m. deutlich lesbar wiederholt; vgl. auch Anm. zu Lk 24,41.
- Lk 23,13¹ Die GS folgt der Vg.: *principibus sacerdotum et magistratibus et plebe* (zum sog. Instr. Abs. s. RBF: S. 106–110). Für die KS I *fufsieiufais wirefneis kaplanu* ... konnte keine direkte Vorlage gefunden werden. In der KS II folgt Bretke dem Luthertext: *Pflatus aber rieff die Hohenpriester, vnd die Oberften vnd das volck zusamen*, wobei *kunigus* anstelle von *die Obersten* in Hinsicht auf die FIH (außerhalb Lk steht *kunigas* für »Priester«) bedenklich ist; s. auch die Anm. zu Mt 21,23.

- Lk 23,19^b Intendiert war *detas buwa temni{czen}*; vgl. Vg. *missus in carcerem*.
- Lk 23,26²¹ Die GS (*fugawa Simonam*) und die KS I (*nutwere Simonam*) entsprechen den Vorlagen: Vg. *apprehenderunt Simonem*, L. *ergriffen sie*. Die KS II (*priwerte Simonan*) wurde unter Berücksichtigung der synoptischen Berichte (Passio!) übersetzt: L.s Mk 15,21 *Vnd zwun-gen einen, der fur vbergieng, mit namen Simon von Cyrene, ... das er jm das Creutze trüge* und L.s Mt 27,32 *funden sie einen Menschen von Kyrene. mit namen Simon, den zwungen sie, das er jm sein Creutz trug*. Zur sog. Transposition von Texteinheiten in BNT s. RBF: S. 79 und 185.
- Lk 23,26^c Zu *paskui* + Gen. oder + Akk. s. die Anm. zu Mk 1,17.
- Lk 23,28² In der KS *bet fawe werkite ir waikus iufu* sind die Akk. zu beachten; vgl. z. B. Jak 5,1 GS *werkite bei kaukite iufu wargo*, KS *del iufu wargo*.
- Lk 23,36^b Intendiert war die Schreibung *uXufa*, welche wohl ein Hinweis auf die Berücksichtigung einer (litauischen) Vorlage der Passio ist; vgl. EE: S. 210 (*pripile anq vxuffu... O kaip Jesus vxuffa eme*) und RBF: S. 115–122.
- Lk 23,41^a Vermutlich ist *{emem}* zu lesen; vgl. Vg. *nam digna factis recipimus*.
- Lk 23,46⁵ Die Korrektur *Tewai* zu *Tewi* durch Streichung des <a> ist unsorgfältig ausgeführt – nämlich l. *Tew{e}*; s. auch *Tewe* in Vs. 34: Es ist gegenüber *Tewai* die stilistisch höher stehende Variante, *Tewai* ist wohl umgangssprachlich.
- Lk 23,48^b Intendiert war *fugrifc{ha}*; vgl. RBF: S. 67.
- Lk 24,1¹ Die WSt in der GS folgt der lat. Vorlage: *venerunt ad monumentum portantes, quae paraverunt, aromata*.
- Lk 24,8^c Die Lesung *a{ta}mine* ist nicht sicher. Vor allem <t> fällt durch seine Höhe auf (s. Faksimile). Die Vorlagen lauten: Vg. *Et recordeatae sunt verborum eius*, L. *Vnd sie gedachten an seine wort* (s. auch Vs. 6). In BNT: Bd. 7 findet sich keine zweite Form *at{a}min-*.
- Lk 24,11¹⁷ *pleška+++++* steht sicher für *pleščka+++++*; vgl. nlit. *pleškėjimas, pleškėti*.
- Lk 24,12²² *staghifi eft* bzw. *staghifi buwa* (Vg. *factum est* usw.) ist für die Sonderstellung des Lukasevangeliums in BNT kennzeichnend. In der KS wurde es mehrheitlich geändert, und zwar zumeist zu *nufsi-dawe* (L. *es begab sich*).
- Lk 24,18⁸ Nach Streichung von *ing* ist *Jerusale<m>{e}* zu lesen; s. die Anm. zu Lk 21,24.

- Lk 24,19^c Wortauslaut ist im Falz verborgen.
- Lk 24,20¹³ Die GS (*ing paskandinima smerties*) entspricht nicht genau der Vorlage: Vg. *in damnationem mortis*. Die Streichung von *smerties* in der KS hat Bretke wahrscheinlich ohne Einsicht in die Vorlage(n) ausgeführt, wohl, weil *paskandinimas* allein »zum Tode verdammt« impliziert. Allerdings entspricht die FIH nicht mehr ganz dem griech. Urtext: *παρέδωκαν ... εἰς κρίμα θανάτου*.
- Lk 24,27²⁵ Vs. 27 GS *ifschgulde iemus wifsa raschta*, *kursai ape ghi buwa* scheint aus einer anderen Quelle als die nachgewiesenen Vorlagen zu stammen; vgl. Vg. *interpretabatur illis in omnibus Scripturis, quae de ipso erant*. Der Sing. *wifsa raschta* ist auffällig. Auch die EE: S. 59 schreiben nach L. *ifschgulde ghiemus wifsus raschtus / kurie apie ghy buwa jakiti* (s. die Korrektur des Gallus in der KS). Durch die Streichung von *wifsa*, die offenbar ohne Einsicht in die Vorlage(n) ausgeführt wurde, entfernt sich die Übersetzung weiter von dem Urtext. Gallus hat dies bei seiner Korrektur (*buwa jakitas*) nicht bemerkt.
- Lk 24,28^d Zur Unsicherheit in der Lesung <ui> oder <iu> s. die Anm. zu Mt 17,4. Zum intendierten *prifiartinaia miestelui* vgl. Vg. *Et appropinquaverunt castello*.
- Lk 24,36⁵ In der GS übersetzt Bretke *Pakaius iumus*, *esch efmi*, *nefsibijakite*, also nach dem Text der Vg. (*pax vobis ego sum nolite timere*). In der KS setzt er *esch efmi*, *nefsibijakite* in Parenthese und kennzeichnet so den Luthertext als primäre Textvariante: *Friede sey mit euch*.
- Lk 24,39⁹ Der Akk. nach *weifdeti* in der GS wird vorlagenabhängig sein; vgl. Vg. *Videte manus meas et pedes meos*.
- Lk 24,41¹¹ Möglich scheint auch eine Lesung {ir} als versehentliche Doppelschreibung. Die WSt wird eine Lesung {ie} verbieten.
- Lk 24,41¹² <ka> in GS des Lukasevangeliums von BNT ist Genitiv; in der KS und außerhalb von Lk ist <ka> Akkusativ ohne Kennzeichnung des Nasals. Offenbar wollte Bretke verhindern, dass ein (vorlagenabhängiger) Akk. angenommen wird; vgl. Vg. *Habetis hic aliquid, quod manducetur?*, L. *Habt jr hie etwas zu essen?* Vgl. auch die Anm. zu Lk 23,8.
- Lk 24,44¹⁴ In der GS übersetzt Bretke nach der Vg.: *et cum manducasset coram eis sumens reliquias dedit eis*. Diese Vorlage tauscht er in der KS gegen den Luthertext (*vnd er nams vnd afs fur jnen*) ein, ohne wie

in Lk 24,36 (s. Anm. dort) die beiden berücksichtigten Textvorlagen durch Parenthese zu kennzeichnen und so nebeneinander zu stellen.

Lk 24,44^a Es bieten sich wohl zwei mögliche Konjekturen an:

1. *k{alei}*; vgl. Lk 5,34 B. *kalei fu ieis ira iaunikis*, Vg. *dum cum illis est sponsus*. In Lk 24,44 lautet der Vg.-text allerdings *Haec sunt verba, quae locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum*. Vgl. deshalb noch Mt 9,15 B. *kolei iaunikis fu ieis ira* (Vg. liest *quamdiu*) und Joh 9,4 KS *kolei diena ira* (Vg. liest *donec*). Es könnte also *k{alei fu iumis buwau}* intendiert gewesen sein.
2. *k{ada}*; vgl. an gleicher Stelle die EE: S. 62 *kada buwau fu yumis*. Wir halten in Hinsicht auf die lat. Vorlage *k{alei}* für die wahrscheinlichere Konjektur.

Bl. 170^v • Postscriptum^a: Intendiert war *ischguldita* oder *ischwerfta* oder *ischrafchita* oder am wahrscheinlich wohl *ischguldita*; s. RBF: S. 194–195.

• Unterschrift⁵: Eine Unterschrift *Das Ende des Euangeli S. Lucas* findet sich z. B. in L.s Ausgaben ¹22–25, ²26, ¹27 oder ²27.

Bl. 171^v Die Eintragung Bretkes lautet: *Hieronymus || In templo dei offert unusquisq<ue> quod potest, alij aurum, alij || argentum et lapides pretiosos, alij byssum et purpuram et || coccum offerunt, et hyacinthum; Nobiscum bene agit<ur> || si obtulerimus pelles et caprarum pilos. Et etiam (KS Idem) || Diuerfa sunt dei dona et talenta, maledictus quis non || grauitar talento sibi credito negotiat<ur>: ego (KS I.B.) itaq<ue> mea pauperitate deprompta, si quid lucrari queam, || experiar. Itaq<ue> pro Zelo ausus sum primus inter || Lituanos Lituanicam Versionem Euangelistar<um> || moliri. (KS: ha<n>c Lituanicam Versionem Noui Testamenti moliri, quam etiam || dei beneficio qualis cumq<ue> est, absolui anno 1580. || in Maio. Tu ig<it>u<r> pie lector sis ea contentus rogo || et ficubi a me aberratum deprehenderis, pro || tuo candored emendes)*. Ausführlich besprochen ist dieser Autorenbericht Bretkes in RBF: S. 38–41.

Bl. 172^r Die Eintragung Bretkes lautet in der FIH: *Aug:<ustinus> de doctrina christ:<iana> lib. 3. cap. 4 || Rarissime et difficilime inueniri potest ambiguitas || in proprijs Verbis, quantum ad libros Diuinar<um> || scripturarum spectat, quam non aut || circumstantia ipsa sermonis qua cognoscitur || scritorum intentio, aut interpretum collatio, || aut precedentis linguae soluat in- || spectio.*

Bl. 172^v

Die Eintragungen Bretkes lauten:

- Luther. || Ich machtes so gut, oder böse, als ich kan. || Gott gebe es sey gestattet || oder gelallet, das ichs nur etwa zu wege || bringe.
- Es ist keine sprache auff erden, die gleich wie || sie Ihrer art nach lautet, In ein ander sprach gantzlich || vnd füglich möge verdolmetschet werden. Derhalben || dem Dolmetschen, mehr auff den Sinn, denn auff || die Wort zu dringen ist.
- Alle gleubig<en> vnd rechtverstendig<en> wissen || das es einem jeden rechten Dolmetschen || gezimpt, ja zugehort, eine sprache also In die ande<re> zu || zihen, das man es versteh<en> müge, nicht d<as> man erst || einen anderen Dolmetsch vber diesen habe musste.
- Es gehore einem getrewen Dolmetsch<en> zu, den Sin || wol herfor zu bringen, vnd alle Dinge klar vnd verstendlich zu mach<en> || Mag er das also zu weg<en> bring<en>, das er In Worten nichts endern || darf, sondern die Wort fallen gleich von einer sprach In die andere || füglich, so ist ein großer vorteil. Wo aber die Wort sich || sperren, vnd sich in ein ander sprache mit solch<en> lieblichkeit || vnd freuntlichkeit, die sie in Ihrer sprach haben, nicht zwingen lassen || So gehort es dem Dolmetsch<en> zu, das er mit füglich<en> Wort<en> || den sin der Worter herfur bringe. Denn es wer zumal<en> || ein vngeschickt ding, das man so hart vber die Wort<en> wolt || halten, das man den Sin darb<en> v<en>löre, od<en> gar nicht v<en>stünde.

Zum Johannesevangelium

Joh 1,5^a

Der Kongruenzfehler ist entweder abhängig von der Vorlage (vgl. L. vnd das liecht scheinet in der finsternis, vnd die Finsternis habens nicht begriffen) oder Bretke nahm als Objekt fälschlich *ἡ* »das Wort« an. Der griech. Text ist eindeutig: καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ τὸ φῶς οὐ κατέλαβεν; also für B.: {ios} ne apglebe.

Joh 1,11^c

Die (Lehn)übersetzung in der GS (Ghis ataijo ing Sawofius [fawump]) weist auf die Berücksichtigung der lat. Vorlage hin: *In propria venit* (Gr. εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν). In der KS folgt Bretke mit *ing Sawana* dann dem Luthertext: *Er kam in sein eigenthum*. *Sawana* ist wohl ein Neologismus Bretkes (nicht im LKŽ aufgeführt). Vgl. auch RBF: S. 144.

- Joh 1,14^{a,1} Intendiert war zunächst die Wortfolge *pa{wirta} [ʃtaias]*.
- Joh 1,22⁷ Die Übersetzung der GS *Ka sakai patfai nug sawes?* ist sicher von der dt. Vorlage (L.) beeinflusst: *Was fagestu von dir felbs.*
- Joh 1,31³ Zur Umschreibung des Lok. in der GS durch *ing* + *Akk.* s. die Anm. zu Mt 4,13.
- Joh 1,33⁸ Der Nasalpunkt unter der Reflexivpartikel *-ʃi* wurde bis in die FIH nicht gestrichen; vgl. auch die Anm. zu Mt2,11.
- Joh 1,37¹⁰ *duo* 'zwei' ließe sich als Verschreibung nach dem lat. Text erklären; s. auch *duo* in Lk 10,17.
- Joh 1,46¹ Zur Schreibung <e>, <ę>, <æ> und <ia> für [ɛ] s. RBF: S. 52 und 61.
- Joh 1,47⁴ Bretke notiert drei Varianten: *frod{os}*, *frdodos* (Tinte verwischt) und *fdrodos* (s. Faksimile).
- Joh 2,6^e Zu *ʃchefs* vgl. z. B. Offb 13,18 FIH: *ir io ʃkaitlius ira ʃchefs ʃchimtai ir ʃchefs chios des ʃchimtis ir ʃchefs*.
- Joh 2,6^{18,19} Die Übersetzung der GS (*buwo the ʃchefs judai iʃch akmenio*; aber L. *Es waren aber alda sechs steinern Wasserkrüge gesetzt*) könnte vielleicht auf den Einfluss der Vg. zurückzuführen sein: *Erant autem ibi lapideae hydriae sex positae*. Dabei wurde »sudas« mit lat. *hydria* 'Wasserkrug' gleichgesetzt.
- Joh 2,7²¹ In der GS könnte *wandenu* bereits aus *wandei{mi}* geändert worden sein; s. auch die Anm. zu Mt 3,11.
- Joh 2,11^a Intendiert war die Schreibung *C{anoi}*; vgl. z. B. L. *Das ist das erste Zeichen das Jhesus thet, geschehen zu Cana in Galilea.*
- Joh 2,17⁹ Mit *Kerschts malones*, *karſchta meile*, *Selawimas* versucht Bretke L.s *eiuer* bzw. Vg. *Zelus* wiederzugeben: L. *Der eiuer vmb dein Haus hat mich fressen*, Vg. Ps 69,10 *Zelus dumus tuae comedit me*. Vgl. auch Bretkes Übersetzungen von Röm 11,11.14 (s. Faksimile).
- Joh 2,19¹³ Die Variante *attiefiu* ist nicht weiter ausgezeichnet; sie muss also als additive Variante ins Variantenverzeichnis aufgenommen werden. In Vs. 20 zeigt die Streichung von *prikelti*, dass hier *attiefi* eine kommutative Variante ist; also muss *attiefiu* in Vs. 19 ebenfalls als solche gewertet werden.
- Joh 3,1¹ In der GS übersetzt Bretke Bet *buwo ʃmogus tarp Phariseuschu ... wiriaufis tarp Szidŭ*, was dem Luthertext folgt: *Es war aber ein Mensch ... ein Oberster vnter den Jŭden*. In der KS streicht Bretke das zweite *tarp* und rückt damit (unbewusst) näher an den griechischen Urtext: ἀρχων τῶν Ἰουδαίων.

- Joh 3,4⁴ In der KS steht *Nikodemas*; so auch in Vs. 9 und vorher in der GS von Vs. 1. Luther schreibt *Nikodemus*. In der FIH von BNT findet sich nur noch vereinheitlichtes *Nikodemas*.
- Joh 3,10⁹ *Ifrael* wird, soweit nicht indekl., nach der *o*-Deklination, in wenigen Fällen auch nach der *io*-Deklination flektiert. Umso auffälliger ist der *a*-Stamm des Lok.s in der GS von Joh 3,10 (*Ifraeloi*), der eine Entsprechung nur noch in Lk 7,9 FIH *Ifraeliaie* findet. Einmal ist mit Lk 4,27 KS auch *Ifraeleie* belegt.
- Joh 3,12^d Intendiert war zunächst *kai{p}*; vgl. L. *Gleubt jr nicht, wenn ich euch von jrdischen dingen sage*.
- Joh 3,16^a Die Schreibung *Szwieta* (d. i. {Sch}wieta) in der GS ist auffällig; vgl. RBF: S. 66–68.
- Joh 3,21^b Intendiert war vermutlich *ifchr{eikschti}*; vgl. Röm 3,21 *Bet nu teifibe Diewa ... ira ifchreikschta*.
- Joh 3,21^c Weil *nesa* mit rundem <s> geschrieben ist, sollte das <a> nachträglich an *nes* angeschrieben worden sein (s. RBF: S. 65), doch lässt der Befund dies nicht erkennen (s. Faksimile).
- Joh 4,1⁷ Der Luthertext lautet: *Da nun der HErr innen ward, das fur die Phariseer komen war, wie Jhesus mehr Jünger machet, vnd teuffet, denn Johannes*. Die Vg. bietet: *Ut ergo cognovit Iesus quia audierunt phariseae quia Iesus plures discipulos facit et baptizat quam Ioannes*. In der KS von BNT soll, wie die Streichung der finiten Verbalformen zu erkennen gibt, der Konjunktionalsatz durch einen A. c. P. ersetzt werden, doch wurde weder *kaip* gestrichen, noch *Jesus* in den Akk. gesetzt (s. Faksimile). Ferner scheint der Befund *krikschtintī* als *krikscht{ije}ntī* 'krikštijanti' zu lesen sein. Wir lesen also für die FIH: *Wieschpats tada supratēs, iog Pharifeuschai ifchgirda, Jefu daugiaus Mokintinių renkantī ir krikschtijentī nei Jonas*.
- Joh 4,6^{14a} *Schulnio* (s. Faksimile) kann unter Berücksichtigung, dass Bretke den *i*-Punkt oft nach rechts verschiebt (s. RBF: S. 62), u. U. als *Schulino* gelesen werden. Der Nom. Sing. *Schulinis* in Vs. 11, der Akk. *Schulenī* in Vs. 12 und der Instr. *Schuliniu* in Vs. 14 untermauern unsere Lesung *Schulino*. Eine zweite Form *Schuln-* konnte in BNT hingegen nicht festgestellt werden.
- Joh 4,13^a Intendiert könnte *trof{chkes}* gewesen sein.
- Joh 4,47¹ Zu *in Kapernaum* mit KS *Kapernaume* s. die Anm. zu Mt 4,13. Die

- Variante *in* (= *ing*) wird hier als Sandhiform zu verstehen sein (L. schreibt zu *Capernaum*); vgl. die Anm. zu Mt 8,46.
- Joh 4,52^a Intendiert wird dt. *G{estern}* gewesen sein; vgl. L. *Gestern vmb die fiebende stunde verlies jn das Fieber*.
- Joh 5,1^{9a} *ir Jefus nueijo ing Jerusalem* wird den Vorlagen nicht ganz gerecht: L. *vnd Jhesus zoch hin auff gen Jerusalem*, Vg. *et ascendit Iesus Hierosolymam*.
- Joh 5,7^a *Ir kada ataimi, tada kits pirm manes atait* ist keine adäquate Übersetzung von L.s *Vnd wenn ich komme, so steigt ein ander fur mir hin ein*; besonders aber nicht von Vg. *dum autem venio ego* (Gr. *ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ*), *alius ante me descendit*. Es fehlt bei B. also das betonte »ich« und ebenso eine Entsprechung für »hineinsteigen«. Auch kann *kada* hier nicht *dum* ersetzen (doch s. L.): »Während sich der Kranke müht ans Wasser zu kommen, ist ein anderer immer schon hineingestiegen.«
- Joh 5,21⁸ Nach der Korrektur von erstem *giwus padare* zu *atgida* ist auch hier *giwus dara* durch *atgida* zu ersetzen.
- Joh 5,22^d *fudi- l ija* ist Schreibung im Zeilenbruch; also l. *fudija*.
- Joh 5,29^{9,10} Bretke streicht funktionslose Nasalpunkte nach Korrekturen nur sehr selten. In Hinsicht auf eine mögliche Drucklegung des NT könnte das bedeuten, dass sie im Druck generell nicht berücksichtigt worden wären.
- Joh 5,31^{10a} *nũg sawe ... liudiju* ist ein vorlagenabhängiger Kasusfehler: L. *von mir selbs zeuge*. Bretke hatte *{ape} sawe* intendiert, wie Vs. 22 *ape mane liudija* (2-mal) bezeugt. Zu lesen ist also *nũg sawe{s}* bzw. *{ape} saw{e}*. Die FIH bringen in Joh 8,13 *pats nug sawes liudighi* und in Joh 8,14 *pats nug sawes liudicziau*, aber in Joh 8,18 heißt es: *ape mane pats liudiju ... ape mane liudija*.
- Joh 5,43^{1,2} Nach der Korrektur Vs. 43⁴ von *ing warda* zum Illativ *warda* kann auch in Vs. 43⁵ zunächst eine KS I *warda*, auf die eine KS II *wardana* folgte, angenommen werden. Der Befund kann in diesem spezifischen Falle keine Klarheit schaffen.
- Joh 6,2⁷ Die Ersetzung von *sekti* durch *eiti paskui* 'nachfolgen' gehört zu den systematischen Korrekturen in BNT. Luther übersetzt hier *vnd es zoch jm viel Volcks nach*, d. h. er verwendet nicht »folgte ihm nach« im Sinne einer Anhängerschaft. Deshalb hat Bretke wohl

- auf eine endgültige Ersetzung verzichtet und *eija pafkui* nicht als kommutative Variante ausgezeichnet.
- Joh 6,4¹² Der Plural *Welikas* befindet sich in Übereinstimmung mit L.s *die Ostern* (vgl. Lat. *Pascha*, Gr. τὸ πάσχα). Die Korrektur erfolgt zum Sing. *Welika* (falls es sich nicht um missverstandenes *arti Welikas* 'nahe Ostern' handelt). In Joh findet sich von GS bis FIH nur der Plural. In Mt findet sich der Sing. in 26,2 *po dweiu dienu bus Welika* und in 26,17.29 *Welikos awina* (nicht beweiskräftig, da L. *Osterlamm* hat). In Mk 14,2 heißt es *Welikos awina*, aber in Mk 14,14.16 *Weliku Awina*. In Lk kommt dreimal der Plural und viermal der Singular vor (Lk 22,1.11.13.15). Die Belege in der Passio sind sicher getrennt zu behandeln, weil hierfür bereits traditionelle Übersetzungen vorlagen; vgl. RBF: S. 115–117. Also: Die Korrektur von *Welikas* zu *Welika* in Joh 6,4 ist ein Korrekturfehler Bretkes; l. als FIH *Welika{s}*.
- Joh 6,5¹³ Die GS (*Kur pirkfim*) entspricht der Hauptvorlage, L.s Ausg. 46: *Wo keuffen wir brot*. Die KS (*Ifch kur pirkfim*) entspricht dem Urtext (Vg. *Unde ememus*, Gr. πόθεν ἀγοράσομεν) und L.s Ausg. 122–722 (*von wannen keuffen wir*); s. auch RBF: S. 97–98. Welche der drei Vorlagen(gruppen) B. an dieser Stelle berücksichtigt hat, kann nicht erwiesen werden.
- Joh 6,9¹⁶ Zu den verschiedenen Möglichkeiten der Übersetzung »Brote« s. die Anm. zu Mt 12,4.
- Joh 6,22^e Intendiert war zunächst *Apasch{talai}*. *Apaschtalas* an der Stelle von L. *Jünger* und Lat. *discipulus* findet sich in der GS (= FIH) der Evangelien nur in Mk 14,13 und Joh 16,29 sowie 20-mal in Lk, was ein weiteres Merkmal für die Sonderstellung des Lukasevangeliums (s. die Anm. zu Lk 8,24) ist; s. auch RBF: S. 238. In Mt findet sich kein entsprechendes Beispiel.
- Joh 6,38.39⁶ Zur Unterstreichung der Verse s. die Anm. zu Mt 12,34.
- Joh 6,48¹ Bretke kennt in der GS von Joh nur das Maskulinum *fiwat(a)s*. Es hat elf Belege, z. B. Joh 14,6 *Esch efmi kielis, tiefa, ir fiwatas*. In der GS von Joh 13,4 findet sich *amfinas Sziwata*, welches in der KS zu *amfina Sziwata* korrigiert wurde. In Joh 6,48.64 wurde das Maskulinum der KS zum Femininum geändert. So stehen in der FIH des Joh neunmal das Genus Mask. einem dreimaligen Genus Fem. gegenüber. Wieder eine der vielen unsystematischen Kor-

- rekturen, die zeigen, dass Bretke oft nur dem Einzelfall, nicht aber einer Revision der Textgestalt insgesamt verpflichtet war.
- Joh 5,49³ Zur Korrekturschreibung <ß> s. die Anm. zu Mk 1,3.
- Joh 6,51^{a,b} Intendiert war *if{ch}*; s. auch die Anm. zu Mt 1,19.
- Joh 6,63²¹ s. die Anm. zu Joh 6,48¹.
- Joh 6,66^h Bretkes *Ifch tũ* steht an der Stelle von L.s *Von dem an*, Vg.s *Ex hoc* und des Gr. Ἐκ τούτου. Es gibt also keinen Grund, *tũ* als Gen. Plur. anzusehen. Es handelt sich vielmehr um eine (phonetische) Variante des Gen. Sg. *to*; vgl. z. B. Joh 18,36 GS *ifch fchũ fwieto* (s. auch die Anm. zu Mk 9,8 und RBF: S. 69).
- Joh 7,1⁵ Intendiert war vermutlich *{waikschtineti}*.
- Joh 7,10¹⁹ Die Korrektur in Vs. 10 wurden sehr unsorgfältig ausgeführt (s. Faksimile). Das *ne iustinai* wird nach der KS II i. m. *ne paiustinai* gelesen.
- Joh 7,10²⁰ In der GS ist u. U. *pafl{e}pte* zu lesen; vgl. Vs. 4. Gallus bietet zu Vs. 4 i. m. *paflapte*. In Vs. 10 wurde dann wohl *paflatce* (<tc> entspricht <t3>, s. RBF: S. 58–59) geschrieben, noch später *paflaptcze*.
- Joh 7,37²¹ Die Ersetzung nur von *te gieria* durch *giertũ* ist eine unvollständige Korrektur. Auf jeden Fall wäre auch *ir* zu streichen; also: *te atait manesp giertũ*. Wir sehen in *giertũ* also ein Supinum.
- Joh 7,38^d Intendiert war vermutlich *ß{iwato}*. In seiner GS *no tho Kuno plus upes* folgt Bretke dem Luthertext: *von des* (wahrscheinlich ist der Erlöser gemeint, s. BAUER 1971: s. v. »κοιλία«) *Leibe werden stróme ... fliffen*; die Vg. übersetzt hier *flumina de ventre eius fluent aquae vivae*, der griech. Text ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας. Bretke übersetzt L. *Leib*, Vg. *venter*, Gr. κοιλία mit *ßiwatas*; vgl. z. B. Lk 1,42 Vg. *Benedicta tu inter mulieribus, et benedictus fructus ventris tui*, B. *Paschlawinta tu tarp materu, ir paschlawintas waifius ßiwata tawa* (L. *die Frucht deines Leibes*). Zur Übersetzung der exegetisch schwierigen Stelle Joh 7,38 muss Bretke außer dem Luthertext einen lat. oder griech. Text (oder einen Kommentar) herangezogen haben.
- Joh 8,11² Streichung von *Tada* in Übereinstimmung mit dem Luthertext: *Jhesus aber sprach*. Von B. aber in seiner FIH nicht berücksichtigt.
- Joh 8,20¹² Zu den verschiedenen Übersetzungen von L.s *Gotteskasten* in BNT s. RBF: S. 217–218.
- Joh 8,20¹⁴ Die Korrektur *ataijo* zu *atajjo* bleibt unverständlich; s. Faksimile.
- Joh 8,22¹⁷ Intendiert war *io{g}*; s. KS.

- Joh 8,26^a Die wahrscheinlich stilistische Besserung von *nug io girdeiau* zu *ifch io girdeiau* lässt die Textgestalt in Hinsicht auf die FIH weiter divergieren; vgl. Joh 6,45 und 15,15 *gird*, *girdeiau nûg* sowie Joh 8,40 *nug [ifch] Diewo girdeiau*.
- Joh 8,32³.36⁴ Die Korrekturen sind in der FIH widersprüchlich:
- In Vs. 32 *walrus padaris* zu *ifchwalnins*;
 - in Vs. 36 *ifchwalnin* zu *walrus padara*. Außerdem:
 - Gallus hat die unterschiedlichen Übersetzungen (Vs. 32 *walrus padaris* und Vs. 36 *ifchwalnin*) durch die Änderung des letzteren zu *walrus padara* vereinheitlicht;
 - Bretke hat den Grund für Gallus' Korrektur nicht gesehen und den vereinheitlichten Text wieder divergieren lassen.
- Ein typisches Beispiel für die Korrekturpraxis Bretkes, die vielfach nur dem isolierten Einzelfall verpflichtet ist.
- Joh 8,37⁸ Eine der zahlreichen Variantenhäufungen in der FIH von BNT; es geht um ein bestimmtes Wort der Vorlage(n), das hier an exegetisch schwieriger Stelle steht (s. BAUER 1971: s. v. *χωρέω*): L. *denn meine Rede feheth nicht vnter euch*, Vg. *quia sermo meus non capit in vobis*; Bretke übersetzt: *ne limp{a}*, *ne imasi*, *ne tur wieta*, *ne ifigaun*. Bretke muss zur Übersetzung der Textstelle einen Kommentar herangezogen haben.
- Joh 8,38^{f,g} Intendiert war *nu{g}* bzw. *ifch* (s. die Anm. zu Joh 8,26) *sawo Tiewo girdeiau*. In der FIH lautet die Stelle von Vs. 38: *nug ... Tiewo regeiau* bzw. *regeiot*, was mit dem Luthertext übereinstimmt: *was ich von meinem Vater gesehen habe*. Die Vg. bietet *quae vidi apud Patrem*.
- Joh 8,39^h Die Doppelschreibung ist nicht als Kustode zu verstehen, da kein Lagenende vorliegt; s. Faksimile.
- Joh 8,42¹ Zur Ausführung der Korrektur s. Faksimile.
- Joh 8,44² Ein Grund für eine beabsichtigte Korrektur ist nicht ersichtlich; vgl. Apg 13,10 und 1 Joh 3,8.10.
- Joh 8,55^e Intendiert war das (modale) Futur *fakiffiu*; vgl. L. *Vnd so ich würde fagen*, Vg. *Et si dixero*.
- Joh 9,2^a Intendiert war wohl *Schifsai*.
- Joh 9,2^b *ang* anstelle des üblichen *angu* ist eine Korrekturschreibung, die in Bd. 7 von BNT nur an dieser Stelle bezeugt ist. Von der systematischen Korrektur *angu* zu *alba* bzw. *arba* wurde sie nicht erfasst.

- Joh 9,3^d Zur Glosse offenbar vgl. L. *fondern das die werck Gottes offenbar würden an jm.*
- Joh 9,5^g Zur intendierten Wortstellung *Kalei ant fwieto efmi* vgl. Vg. *Quamdiu in mundo sum*; dagegen L. *Die weil ich bin in der Welt.*
- Joh 9,15^h Intendiert war wohl *Biloio*.
- Joh 9,16^a *Tas fmgogus ne ira isch Diewu*; vgl. L. *Der Mensch ist nicht von Gott*, Vg. *Non est hic homo a Deo*. Man wird *isch Diewu* als von der Vg. abhängigen Kasusfehler erklären müssen.
- Joh 9,18^c *Szidai ne tikeio ape ghi* scheint eine indirekt vorlagenabhängige Konstruktion zu sein; vgl. L. *Die Jüden glaubten nicht von jm, das er blind gewesen*. Nach dem Vorbild von z. B. »zeugen von« (s. die Anm. zu Joh 5,31) scheint eine potentielle Lehnübersetzung **ne tikeio nuog io* entsprechend dem Luthertext zu *ne tikeio ape ghi* umgebaut worden zu sein.
- Joh 9,21⁷ *aba* für *angu* von der Hand Bretkes kommt in seinem NT: Bd. 7 nur an dieser Stelle vor. Es ist bezogen auf die Sprache Bretkes vielleicht ein Korrekturfehler; also l. *a{l}ba* oder *a{r}ba*. Von der Hand des Korrektors Siautil (s. RBF: S. 132–133) findet sich *aba* jedoch in Apg 2,36 und 4,7.
- Joh 9,22^d Intendiert war wohl die WSt *Nefa Szidai b{uwo} iau fudereie*; vgl. L. *Denn die Jüden hatten sich schon vereinigt*.
- Joh 9,22^f Zu Bretkes Übersetzung von L.s *in Bann tun* s. RBF: S. 205–206; vgl. auch die Anm. zu Joh 16,2.
- Joh 9,24^h Intendiert war vielleicht dt. *riefen*; vgl. L. *Da riefen sie zum anderen mal*.
- Joh 9,26¹³ Bretke übersetzt in der GS richtig *Ka dare taw? kaip atwere tawo akis*; vgl. L. *Was thet er dir? wie (Vg. quomodo) thet er deine Augen auff?* In der KS hat Bretke *kaip* offenbar missverstanden (im Sinne von »Was tat er dir, als er deine Augen öffnet«) und änderte den Satz zu einer Partizipialkonstruktion. Dabei vergisst er aber *kaip* zu streichen: *Ka dare taw, atwerdams tawo akis*. Die Korrektur *atwerdams* ist rückgängig zu machen; l. FIH *atwere*. Der Korrekturfehler konnte nur entstehen, weil Bretke hier die Vorlagen beim Korrigieren nicht eingesehen hat.
- Joh 9,39⁹ Bretke übersetzt in der GS richtig *Ing juda ataijau ant scho fwieto*; vgl. L. *Ich bin zum gerichte auff diese Welt komen*, Vg. *In iudicium ego in hunc mundum veni*. In der KS hat Bretke den Satzbau der GS

neu interpretiert: **ataijau ing juda ant scho swieto* 'ich bin gekommen zum Gericht über diese Welt'; vgl. Jud 14.15 *Wieschpats atait ... ligu liginti ant wifsu*, L. *der HERR kommt ... gerichte zu halten iber alle*. Luthers »Gericht halten über« übersetzt Bretke nun auch mit dem reinen Gen.: KS FIH *Ant fudo ataijau to Swieto* 'zum Gericht dieser Welt', wobei ihn die WSt nicht zu stören scheint. Wiederum findet sich ein Korrekturfehler, der sich nur aus der Nichtberücksichtigung der Vorlagen erklären lässt.

- Joh 10,1¹⁵ In Vs. 2 wurde *pra wartus* nicht korrigiert, in Vs. 1 steht jedoch von der GS bis zur FIH *Esch efmi Durimis awiu* (L. *Ich bin die Thür zu den schafen*). In der FIH von Vs. 2 sollte deshalb für *pra wartus* ebenfalls {*durimis*} gelesen werden.
- Joh 10,7²¹ *Durimis awiu* deutet auf eine lat. Vorlage hin; vgl. Vg. *Ego sum ostium ovium*.
- Joh 10,12¹ Von der GS *fiwata sawo düst* und der KS *duschę sawa paleid* deuten die Varianten *fiwata* : *duschę* auf verschiedene Vorlagen hin; vgl. L. *Ein guter Hirte leffet sein leben*, Vg. *bonus pastor animam suam ponit*. Ebenso die Varianten *düst* und *paleid*.
- Joh 10,12^{2a} Zu der (letztlich wohl unverständlichen) Lehnübersetzung in der FIH (*Samdinikas ... , kurio Awis ne ira tikros*) vgl. Luther *Ein Miedling ... , des die schafe nicht eigen find* und Vg. *mercennarius ... , cuius non sunt oves propriae*.
- Joh 10,14^a In *paßiftu* eine 3. Pers. Opt. zu sehen, verbietet der Text der Vorlagen: L. *Ich bin ein guter Hirte, vnd erkenne die meinen*, Vg. *Ego sum pastor bonus: et cognosco meas*. Die Möglichkeit, dass die 1. Pers. Sg. durch (athematisches) -m zusätzlich charakterisiert wurde, lässt sich wohl nicht ganz ausschließen (vgl. die Anm. zu Lk 13,7).
- Joh 10,16⁷ Die Korrekturfolge ergibt sich aus den Streichungen mit unterschiedlicher Tinte.
- Joh 10,28^g Intendiert war, beeinflusst vom Luthertext, *niekas ... isch{hims}* ohne doppelte Verneinung; vgl. L. *vnd niemand wird sie mir aus meiner Hand reißen*. Die Übersetzung *isch ranku ischims* wird dem Text der Vorlagen nicht ganz gerecht: L. *aus der Hand reißen*, Vg. *non rapiet ... de manu mea*. Auch das *ischtraukti* in der Parenthese von Vs. 29 scheint noch zu schwach zu sein.
- Joh 10,31^b Welches Wort hier intendiert war, lässt sich nicht entscheiden:

- entweder vorgezogenes *S{zidai}* oder lat. *S{ustulerunt}*; vgl. Vg. *Sustulerunt iterum lapides Iudaei*.
- Joh 10,41⁹ Das *iump* der GS ist ÜF Bretkes; vgl. L. *Vnd viele kamen zu jm*, Vg. *Et multi venerunt ad eum*.
- Joh 10,42¹¹ Obwohl Gallus die Auslassung bzw. den ÜF (*schitaipo*) bemerkt hat (vgl. L. *Vnd glaubten alda viel an jn*), bessert er nur ungenau zu *schiczia* 'hier'. Erst Bretke beachtet die Deixis und korrigiert es zu *tinai* (Vg. *illic*).
- Joh 11,9⁷ In der GS stand sicher *ifchtinka*. Die Schreibung des Reflexivum -*si* deutet an, dass zunächst zu *ifchtinkas* und dann zu *ifchtinkasi* korrigiert wurde (s. RBF: S. 65). Die Handschrift gibt das nicht zu erkennen (s. Faksimile): Die Nachstellung der Reflexivpartikel ist hier aus B.s Korrekturpraxis zu erklären; vgl. Vs. 10 *ifsitinka*.
- Joh 11,32^b Intendiert war wahrscheinlich *{butumbei}*; vgl. L. *HERR, werestu hie gewesen*, Vg. *Domine, si fuisses hic*.
- Joh 11,38¹¹ In der GS übersetzt Bretke *Bet buwo Dûbe* nach dem Luthertext: *Es war aber eine Klufft* (Vg. *erat autem spelunca*). Bretkes KS *O grabas buwo olaie* findet an dieser Stelle keine Entsprechung in den Vorlagen.
- Joh 11,42⁸ Intendiert war wohl *i{og}*.
- Joh 11,47¹ Die GS *Wiraufnieghi* ist eine fehlerhafte Mischform aus *Wiraufsieghi* (s. KS) und *Wirefnieghi*.
- Joh 11,48^a Intendiert war wohl *palik{im}*; vgl. L. *Lassen wir jn also, so werden sie alle an jn gleuben*.
- Joh 11,49^b Intendiert war *C{aiphoschus}*; vgl. L. *Caiphas*.
- Joh 11,50⁷ Im *ne kaip* 'als, denn (beim Komparativ)' der GS wurde *kaip* mechanisch (d. h. fehlerhaft) zu *iog* geändert, und zwar nach dem Vorbild der systematischen Korrektur der Konjunktion *kaip*.
- Joh 11,51¹⁰ Die Übersetzung in der GS (*Nefa Jefus tureio mirti ufgu Szmones*) entspricht dem Luthertext: *Denn Jhesus solte sterben fur das Volck* (Vg. *quod Iesus moriturus erat pro gente*). Die Variante der KS (*Nefa Jefui buwa mirti ufgu Szmones*) ist inhaltlich inadäquat übersetzt; vgl. Joh 18,22 *Er taip taw buwo ... atfakiti*, L. *Soltu dem Hohenpriester also antworten?*, aber Vg. *Sic respondes pontifici?*
- Joh 11,57^e Intendiert war vermutlich *Wi{refnieghi}*, und zwar nach einer häufig vorkommenden Verbindung im NT; vgl. z. B. Mt 26,59 *Wiriau-*

- sieghi kunigu ir Wirefnieghi*. Hier steht aber bei L.: *Es hatten aber die Hohenpriester vnd Phariseer lassen ein gebot ausgehen*.
- Joh 12,1^h Zur Schreibung in BNT s. die Anm. zu Lk 16,20.
- Joh 12,3² In der GS übersetzt Bretke *ifch czifto ir brangiaus Nardo* nach der Vg.: *Maria ergo accepit libram unguenti nardi puri, pretiosi*. Erst in der KS übersetzt B. nach dem Luthertext: *Da nam Maria ein pfund Salben, von ungefelschter köstlicher Narden*. Die Schreibung *chwal-czwoto* steht in BNT isoliert; s. RBF: S. 59.
- Joh 12,13^d Intendiert war *ſ{akas}*; s. auch RBF: S. 66.
- Joh 12,24⁸ In seiner GS *ifsilaiko* hat Bretke den Luthertext im Sinne von 'nur dann bleibt es heil' missverstanden: *Es sey denn, das das Weizenkorn in die erden falle, vnd ersterbe, so bleibts alleine* (Vg. *Nisi granum frumenti candens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet*).
- Joh 12,32^a Die intendierte wörtliche Übersetzung (*wifsus manensp nariu traukti*) nach dem Luthertext (*so will ich sie alle zu mir zihen*) ist in Sfk zum (modalen) Futur geändert worden: *wifsus manensp traukſiu* (Vg. *traham*, Gr. ἐλκύσω).
- Joh 12,33¹⁵ Die Korrektur *kakiu ſmertim* zu *kokia ſmertim* ist eine der Einzelkorrekturen Bretkes ohne Berücksichtigung der übrigen Textgestalt seines NT. *Smertis* ist sonst von der GS bis zur FIH an allen beweiskräftigen Belegstellen Maskulinum: In Joh 18,32 und 21,19 *kakiu ſmertim*; in Mt 15,4 und Mk 7,10 *te numirſchta ſmercziu*; so dann in Mt 20,18, Mk 14,34, Lk 23,22 und Apg 2,24 *Smerczio*; und als Allativ in Mt 10,21 und Lk 23,32 *ſmercziop*.
- Joh 12,35^c Intendiert war *ſc{hwake}*; vgl. RBF: S. 66–67.
- Joh 12,42^b Zu den verschiedenen Übersetzungen von L.s *in Bann tun* s. RBF: S. 205–206; vgl. auch die Anm. zu Joh 16,2^{a,1}.
- Joh 12,48¹¹ Zu *Sudnaṇ diena* s. RBF: S. 56–57. Durch Korrektur überflüssig gewordene Nasalpunkte streicht Bretke selten.
- Joh 12,49¹² Die Streichung von *ifch* ist offensichtlich ein Korrekturfehler. Wahrscheinlich hat Bretke das vorausgehende *efch* zu *ifch* verlesen (s. Faksimile) und meinte, eine Doppelschreibung zu beseitigen; vgl. L. *Denn ich habe nicht von mir selber geredt*, Vg. *quia ego ex meipso non sum locutus*. Für die FIH l. *{ifch} ſawes*.
- Joh 13,1¹⁴ Die Auslassung von *io* in der KS findet in den Vorlagen keine Stütze: L. *das ſeine zeit komen war*, Vg. *quia venit eius hora*.
- Joh 13,2^a Die Fassung der GS lässt sich nicht sicher feststellen, da die Fol-

- gen <ui> und <iu> nicht sicher zu scheiden sind. Die Position des i-Punktes ist für die Feststellung der richtigen Lesung nicht immer aussagekräftig (s. auch die Anm. zu Joh 13,26).
- Joh 13,4^{2.55} Zur Schreibung von *aprusa* (Vs. 4 KS) im Gegensatz zu *abrusu* (Vs. 5 KS) s. RBF: S. 67–68.
- Joh 13,23^{a,4} Die Ersetzung von *fedeio prieg krutu* der GS (Vs. 25 *guleio prieg krutu*) durch den Allativ *krutu{m}p* ist als Korrekturfehler zu werten; vgl. L. *der zu Tische fafs an der bruft Jhesu* (Vs. 25 *der selbige lag an der bruft Jhesu*), Vg. *in sinu Iesu* (Vs. 25 *supra pectus Iesu*); s. auch Joh 21,20 und vgl. die Anm. zu Mt 23,1.
- Joh 13,26^b Intendiert war vermutlich vorgezogenes *S{imonui}*. Zur Endung *-ui* s. die Anm. zu Mt 17,4 und Joh 13,2. In Joh 13,26 sind sogar zwei i-Punkte gesetzt worden. Wahrscheinlich meint das für die GS *-iu* und für die KS *-ui*; s. Faksimile.
- Joh 13,29^c Zur wechselseitigen Vertauschung von Dat. und Instr. in BNT s. RBF: S. 104–106.
- Joh 14,9⁸ Die GS-Form einer 2. Pers. Sing. Präs. *paŕinŕtai* lässt sich im Kontext des NT nicht verstehen.
- Joh 14,9^b Intendiert war vermutlich *kas mane regia, ta{s} regia Tiewa*; vgl. L. *Wer Mich fihet, der fihet den Vater*. Korrespondierendes *kas ... tas ...* ist in BNT gut zu belegen.
- Joh 14,9⁹ Die Korrektur *Tiewa* zu *Tewa* ist hyperkorrekt.
- Joh 14,10^e Zu *ifch sawe* anstelle *sawes* s. die Anm. zu Joh 5,31. Auch in Joh 14,10 müsste L.s *die wort die ich zu euch rede, die rede ich nicht von mir felbs* als ‘über mich selbst’ missverstanden worden sein. Allerdings ist wenig wahrscheinlich, dass Bretke auch hier den intendierten Gen. *sawe{s}* abgebrochen haben sollte, ohne *ifch* zu *{apie}* zu ändern. Vorstellen ließe sich vielleicht, dass Bretke eine aus dem Lat. übersetzte Vorlage (s. RBF: S. 140–144), in der *ifch sawes* stand (Vg. *a meipso non loquor*), nach dem Luthertext überarbeitet hat.
- Joh 14,11⁸ Zum Anlaut *pen* statt *bent* s. RBF: S. 67–68; zum Sandhi s. die Anm. zu Mt 8,46.
- Joh 14,16^a Die Korrektur *linkŕmintoiā* (statt GS *linkŕmintoghi*) ist nicht im Sinne eines Wechsels der Deklinations- oder (Stamm)klasse zu verstehen (s. LKŽ: Bd. 7, S. 544, s. v. »linksmintojas (-is)«, sondern als Genuswechsel. Nur in Joh bezeugt und nur in Bezug auf den

Geist (*Dwafe*) gebraucht, wählt Bretke für L.s *Tröster* an allen anderen Belegstellen das Femininum:

- Joh 14,26 FIH *palinkfmintoia*, *Schwenta Dwafe*, *kurę mano Tiewas fiuns*,
- Joh 15,26 FIH *kada atais Linkfmintoia*, ... *Dwafe Tiefos*, *kuri nŕg Tiewo ifcheit*,
- Joh 16,7 FIH *Nes iei ne eimi*, *Linkfmintoia ne atais iufump*.

Im griech. Urtext steht ὁ παράκλητος 'Advokat, Helfer', in der Vg. *Paraclitus*; s. BAUER 1971: S. 1226 f., s. v. »παράκλητος«, mit Literatur zum *Parakleten* im Johannesevangelium. Das zunächst intendierte Femininum in Joh 14,16 hätte der Textgestalt des Joh.-Evangeliums entsprochen; durch die Einführung einer sonst isolierten Maskulinum-Form an dieser Stelle lässt Bretke den Text der FIH weiter divergieren.

Joh 14,21⁹ *apreikfch-* ist der Futurstamm.

Joh 14,25¹⁴ Zum *iufump budams* in der GS s. auch die Anm. zu Mt 23,1. Allerdings kann *iufump* durchaus Allativ sein; vgl. z. B. den Lok. in Joh 14,20 *iufuie*.

Joh 14,26⁸ s. die Anm. zu Joh 14,16.

Joh 15,2^a Intendiert war *f{aka}*; vgl. RBF: S. 66.

Joh 15,2^b Intendiert war vermutlich *i{eib}*.

Joh 15,2⁵ Die Formulierung der GS (*idant daugiesnia waifiaus neschtŕ*) entspricht den Vorlagen: L. *das er mehr frucht bringe*, Vg. *ut fructum plus afferat*. Das *io daugiesnia* in der KS (s. Faksimile) ist als stilistische Besserung zu verstehen.

Joh 15,5^{12,717} Entspr. der Korrektur in den Vs. 4^{6,10}, 5¹³ lies auch hier *manimp{i}*!

Joh 15,13^c Vermutlich wurde zunächst *l{ifsch}*, dann *{ti}ktai* geschrieben; vgl. die Anm. zu Mk 2,7.

Joh 15,14^a Intendiert war wohl *dir{bat}*. *Dirbti* 'machen, tun, wirken' wird in Bd. 7 von BNT zwölfmal gezählt: Z. B. in Lk 20,2 GS *kake maZe tatai darai?* (KS I *dirbi*), in Joh 5,17 *Mano Tiewas dirba ik scholei, o ir esch dirbu* oder in Apg 10,33 GS *tu gierai dirbai, iog ataijai* (KS *darei*).

Joh 15,22^f Intendiert war vermutlich eine Satzkonstruktion *{Bet nŕ ne tur ko (Instr.) ifsikalbetŕ ifch sawo grieko}*; vgl. L. *Nu aber können sie nichts furwenden, jre fŕnde zu entschŕldigen*.

Joh 15,24⁸ Vgl. L. *Hette ich nicht die werck gethan vnter jnen*. Das zunächst von Bretke geschriebene <g> wurde mit <d> überschrieben und dieses

- mit einem Kreuz gekennzeichnet, ohne dass eine entsprechende Glosse i. m. eingetragen worden wäre (s. Faksimile). Eine Deutung der intendierten Form ist nicht möglich.
- Joh 16,2^{a,1} Zu den verschiedenen Übersetzungen von L.s *in Bann tun* s. RBF: S. 205-206; vgl. auch die Anm. zu Joh 9,22 und 12,42.
- Joh 16,2^b Hier ist die Kennzeichnung der Abbraviatur übersehen worden: l. *ida{n}t*.
- Joh 16,7^c Zu *Linksmintoia* (nach L.s *fo kompt der Tröfster nicht zu euch*) in Bezug auf *Dwafe tiefos* in Vs. 13 s. die Anm. zu Joh 14,16.
- Joh 16,10¹³ Durch die Streichung von *Bet* rückt Bretke näher an den Luther-text: *Vmb die Gerechtigkeit*; vgl. aber Gr. *περὶ δικαιοσύνης*, Vg. *de iustitia vero*.
- Joh 16,11¹⁶ <û> an der Stelle von <o> ist in BNT mehrfach zu belegen; s. die Anm. zu Mk 9,8 und RBF: S. 69. Das *schû Swieto* der GS findet sich ebenfalls zweimal (in Joh 18,36).
- Joh 16,13^d Ein <i> ist u. U. noch leicht angedeutet (s. Faksimile), doch ist <a> anstelle <ai> in BNT durchaus zu belegen; s. die Anm. zu Mt 1,2.
- Joh 16,13^{19a} Anstelle von L.s *vnd was zukünftig ift* (Vg. *et quae ventura sunt*) übersetzt Bretke *Ir kas tur buti*. So wurde auch bereits in den EE: S. 70 übersetzt.
- Joh 16,14^e Der Vs. wurde bis in die FIH ausgelassen, was zeigt, dass Bretke bei den letzten Korrekturgängen die Übersetzung nicht mehr mit den Vorlagen verglichen hat; dazu ausführlich in RBF: S. 257-261.
- Joh 16,20^a Intendiert war *dzaug{fis}*; vgl. Vs. 23 GS *dzaugfma*, sogar Vs. 24 FIH *dzaugfmas*.
- Joh 16,20^b Intendiert war vermutlich dt. *I{r}* 'ihr' (denn L. schreibt: *Jr aber werdet trawrig fein*).
- Joh 16,20^c Die Glosse *Traurig* bezieht sich auf L.s *Jr aber werdet trawrig fein*.
- Joh 16,20⁶ Der Text der GS (*pawirs ing Linkfmibē*; vgl. EE: S. 68: *pawirs ing dzaufma*) ist abhängig von L.s *fol in freude verkeret werden*. In Bretkes KS (*pawirs Linkfmibē*) ist *Linkfmibē* nicht als Illativ zu verstehen, sondern als Instr. (also l. *Linkfmib{e}*). Bretke streicht durch Korrektur überflüssig gewordene Nasalpunkte nur sehr unsystematisch; s. Anm. zu Mt 2,11.
- Joh 16,24^{11a} Mit *gaufit* in Parenthese löst sich Bretke an dieser Stelle vom Text der Vorlage: L. *fo werdet jr nehmen*. In Mt 21,22 (Mk 11,24) *fo werdet jrs empfahen* übersetzt Bretke *Ir wis ko prafshot ... imfit*.

- Joh 17,1^a Der Illativ *dangu* scheint seinen eigentlichen Platz im Himmelfahrtsbericht zu haben; vgl. auch Apg 1,10 FIH *weisdeio paskui io dangu jengenczo* und Apg 1,11 FIH *ghi regeiot dangu enti*. Eine der Stelle Joh 17,1 entsprechende Korrektur liegt in Lk 18,13 vor: *ne noreia ne akiu ischkielti dangu* mit Korrektur *danguna*.
- Joh 17,1^b Da *Tiewe* auf Bl. 212^v nicht abgesetzt wurde, ist es nicht als Kustode zu werten; s. auch Vs. 11 (dort ebenfalls kein Lagenende).
- Joh 17,1^{2a} *ir Sunus* findet keine Stütze in den Vorlagen: L. *auff das dich dein Son auch verklere*, Vg. *ut filius tuus clarificet te*.
- Joh 17,3^{8a} Bretke folgt bis in den Satzbau hinein dem Luthertext: *das sie dich, das du alleine warer Gott bist, vnd den du gefand hast, Jhesum Christ, erkennen* (vgl. Vg. *Ut cognoscant te, solum Deum verum, et quem misisti Iesum Christum*).
- Joh 17,3^d Intendiert war vermutlich dt. *D{as}*; vgl. L. *Das ist aber das ewige leben*.
- Joh 17,3⁶ Zum Genus *Sziwata(s)* s. die Anm. zu Joh 6,48.
- Joh 17,11²⁰ Mit der Korrektur von *ing tawo Wardo* (L. *erhalt sie in deinem Namen*) zu *per tawo Wardo* entfernt sich Bretke von den Vorlagen: Vgl. das unkorrigierte *ischlaikiau ios tawo Warda* (Illativ) in Vs. 12 (L. *erhielt ich sie in deinem Namen*).
- Joh 17,12^h Zu *ischlaikiau* s. auch im Vordersatz *ischlaikiau ios tawo Warda* (L. *erhielt ich sie in deinem Namen*) gegenüber *tus apfaugioiau* (L. *die habe ich bewaret*).
- Joh 17,12^{21a} Mit *Waikas praßuwimo* 'Judas' verknüpft Bretke den Luthertext (*das verlorne Kind*) mit der griech. bzw. lat. Vorlage: *ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, filius perditionis*. »Sohn des Verderbens« wird nochmal im 2 Thess 2,3 vom Antichrist gesagt (B. *waikui prapûlimo*, L. *Kind des verderbens*).
- Joh 17,26 Luther übersetzt das Futur der Vorlagen häufig modal; z. B. in Joh 16,22 *Aber ich wil euch wider sehen* (Vg. *videbo*), *und ewer hertz sol sich frewen* (Vg. *gaudebit*), *vnd ewer freude sol niemand von euch nemen*. Bretke verwendet an derselben Stelle das Futur: *Bet esch ius wel regefiu, ir schirdis iusu dza ukfis*. In Joh 17,26 folgt Bretke aber mit *ir nariu pafakiti* L.s *vnd wil jnen kund thun*, obwohl an dieser Stelle das Futur verlangt wird (Gr. *καὶ γνωρίσω*).
- Joh 17,26^d Mit *jinoma padariti* in Parenthese folgt Bretke Luther (*kund thun*) bzw. der Vg. (*notum faciam*).

- Joh 18,13^a Intendiert war *Oß{wis}*; s. RBF: S. 66–67.
- Joh 18,19^e Intendiert war vermutlich *Pamok{la}*, s. Mk 11,18 FIH *Pamoklo*.
- Joh 18,20^f Intendiert war wohl dt. *I{ch}*; vgl. L. *Jch habe frey öffentlich geredt*.
- Joh 18,20¹⁵ Zu dem zunächst intendiertem *Isch{k}aloie* s. die Anm. zu Mk 1,29; deshalb l. in der GS und der KS *Ifkaloia*.
- Joh 18,23^a Zur Schreibung <ũ> oder <uo> s. Bretkes Eintragung auf Bl. 11^r des Bd. 7: *quo mo<do> uelint appellari: Litera o post v aut uero supra u ponenda ut Duona*.
- Joh 18,30^g Intendiert war vermutlich *I{e}*; zur Schreibung s. RBF: S. 63.
- Joh 18,36^{h,22} In der GS hat Bretke zuerst *diel to karautũ* (L. *meine Diener würden drob [B. diel to] kempffen, das ich den Jüden nicht iberantwortet würde*) übersetzt, dann sich jedoch für die Vg. als Vorlage entschieden: *ministri mei decertarent ut non traderer Iudaeis*. In der KS (*delei tos karautũ*) bezieht Bretke *delei tos* (wahrscheinlich aber ohne den Text nochmals eingesehen zu haben) L.s *drob* fälschlich auf *Reich*, also auf *karalifta*.
- Joh 18,38^a Die Sfk lässt sich nicht klar erkennen. Zunächst scheint <fp> geschrieben worden zu sein, vermutlich war dt. *fp{richt}* intendiert; vgl. L. *Spricht Pilatus zu jm*. Dann scheint daraus <A> geschrieben zu sein, u. U. war *{Antwortet}* ohne Entsprechung in den Vorlagen intendiert; vgl. aber Vg. Vs. 37 *Respondit Iesus*. Und dann erst wurde *Bila* geschrieben; s. Faksimile.
- Joh 19,1^b Zunächst war ein parataktischer Satzbau (nach dem Luthertext?) intendiert; vgl. L. *Da nahm Pilatus Jhesum vnd geiffelt jn*.
- Joh 19,10^{15,16} In der GS steht zweimaliges *mace turii* nach den Vorlagen; vgl. L. *Weiffstu nicht, das ich macht hab dich zu creutzigen, vnd macht habe dich los zu geben?* Die Streichung des zweiten *mace turii* wird dem Text der Vorlagen (»sowohl ... als auch«) nicht gerecht.
- Joh 19,12² Die GS mit ihrem *ieschkoio Pilatas* hat Bretke vermutlich nach dem griech. Text übersetzt: ὁ Πιλάτας ἐζήτει. Dafür spricht auch *Isch to ~ ek toutou*. Gallus schließt sich eng an den Luthertext an und übersetzt *trachtet* mit *godoia*, das dem Urtext nicht ganz entspricht. Die GS zu korrigieren, bestand kein Grund.
- Joh 19,13^{6a} Bretke übersetzt in der GS (*kuri wadinama Lithostratos*) nach der Vg.: *qui dicitur Lithostrotos*. Das lässt vermuten, dass B. die Übersetzungen L.s als nicht adäquat ansah: L. Ausg. 122–227 *an der stett die da heyft, pflaster*, Ausg. <130 *Hohpflaster* und nur in der VB 46

Hochpflaster. In der Glosse zu *Lithostratos* (NB *Maira akmenū ifch-indimas*) sollte *Maira* Attribut zu *akmenū* sein. Bretke zitiert hier wahrscheinlich einen Kommentar (die Stelle gibt seit alter Zeit Anlass zur Kommentierung, vgl. z. B. die ANNOTATIONES ERASMI). BAUER (1971: S. 938, s. v. λιθόστρωτος) übersetzt für die verschiedenen Belegstellen: 'mit Marmorplatten belegt, d. h. Marmor-pflaster oder Mosaik'. Für Bretke *Maira akmenū* möchten wir eine Bedeutung 'Marmorstein' in Betracht ziehen.

- Joh 19,15^{c,8} In seiner GS (*fchauke, Imk, imk*) übersetzt Bretke nach der Vg.: *Clamaverunt ergo illi: Tolle, tolle* (Gr. ἄρον ἄρον). In der KS I (*fchalin, fchalin*) berücksichtigt B. den Luthertext: *Sie schrien aber, weg, weg mit dem* (wobei L.s *mit dem* unübersetzt bleibt). In der KS II wird *fiuto* angefügt, das wiederum der griech. Vorlage entnommen sein muss: ἐκπαύλασαν οὖν ἐκεῖνοι. BAUER (1971: S. 888, s. v. κπαυλάω) übersetzt '(aufgeregt) kreischen, zetern, brüllen'. Die Übersetzung fußt also auf der schon mehrfach beobachteten Vorlagenverschmelzung; s. die Anm. zu Lk 1,19.
- Joh 19,17¹⁴ Das LKŽ (Bd. 5, S. 51) vermutet in *kailicze* eine Verschreibung von *kaulyčia*.
- Joh 19,20^e Zu <a> anstelle von <ai> in ursprünglichem *skate* s. die Anm. zu Mt 1,2^b.
- Joh 19,21¹⁸ Intendiert war *taru{fi}*.
- Joh 19,23²² Bretke schließt sich in der GS eng an den Luthertext an: *Der rock aber war vngenehet, von oben an gewircket, durch vnd durch*. Gallus fügt hier unabhängig von den Vorlagen *bet* ein.
- Joh 19,24^{*} Zur Schreibung <ũ> anstelle <o> in *kienũ bus* vgl. L. *wes er fein sol* und Vg. *cuius sit*; s. die Anm. zu Mk 9,8.
- Joh 19,25^a Intendiert war gemäß der Vorlagen *C{leophofaus}*; vgl. L. *Maria Cleophas weib*.
- Joh 19,26^c Intendiert war *A{ugiwe}*.
- Joh 19,32^e Intendiert war *lauf{he}*; s. auch RBF: S. 66–67.
- Joh 19,34⁸ Intendiert war wohl *B{et}*; vgl. Vg. *sed unus militum*, L. *Sondern der Krigsknechte einer*.
- Joh 19,40² Die Korrektur *Tada* zu *Tas* wurde offensichtlich und wiederum (s. RBF: S. 260–261) ohne Einsicht in die Vorlage(n) ausgeführt; vgl. auch Vg. *Acceperunt ergo corpus Iesu*.
- Joh 19,42⁶ Die unvollendete Korrektur *Wilios* zu *dienos* (*Prifsitaisimo*) bleibt

unerklärlich. Wahrscheinlich geht sie auf die Berücksichtigung eines Kommentars zurück. Vgl. L. *vmb des rúftages willen der Júden*, Vg. *propter Parasceuem Iudaeorum*.

Joh 20,1⁸ In der GS (*ifchwida akmeni atrifta*) übersetzt Bretke zunächst nach dem lat. oder griech. Text (bis in die Syntax hinein): Vg. *videt lapidem sublatum*, Gr. καὶ βλέπει τὸν λίθον ἡρμένον. Er stellt dabei den Luthertext in Parenthese (auch hier nach der Syntax der Vorlage): *kaip akmuo prafchali buwo* (L. *das der Stein ... hin weg war*). In der KS wird die Übersetzung nach dem Luthertext gestrichen.

Joh 20,2^{9,10} Das Präteritum in der GS (*tekeia ghi, ir ataijo*) kann nur von der lat. Vorlage abhängig sein: *Cucurrit ergo et venit* (L. *Da leufft fie, vnd kompt*). Auffällig ist, dass in der KS nur *ataijo* ins Präsens gesetzt wurde, nicht aber *tekeia*, obwohl L. das Präsens bei beiden Verben bezeugt. Vielleicht hat Bretke den Luthertext mit dem der Vulgata verglichen und nur bei *venit* die Möglichkeit einer Übersetzung im Präsens gefunden, nicht bei *cucurrit*.

Joh 20,5^f Bretke versteht das Wort *Leinen* des Luthertextes als »Strick« und übersetzt dadurch fälschlich *wirwes* (so auch in Vs. 6 und 7); vgl. aber Vg. *videt posita linteamina*. So geschieht es auch in Lk 24,12: Vg. *videt linteamina sola*, B.s FIH *regeia drabes [prastires] wienas gulenczias*.

Joh 20,10¹⁶ Die GS (*Tada Mokintinei wel fufsijeio*) übersetzt Bretke nach L.: *Da giengen die Júnger wieder zusamen*. In Parenthese fügt B. eine (eigene?) Paraphrase an (*pareia namump*), die er in der KS allerdings wieder streicht.

Joh 20,11¹⁷ In der GS (*Bei werkdama tada, pafzwilgeio ing Grabq, ir ifchwida du Anialu*) folgt Bretke Luther: *Als fie nu weinet, kucket fie in das grab, vnd fihet zween Engel*. Die Streichung von *ing Grabq* ist nicht ganz verständlich. Wahrscheinlich ist der Ausgangspunkt der Korrektur ein Textunterschied in den Vorlagen (vgl. Vg. *dum ergo fleret inclinavit se et prospexit in monumentum, et vidit*) und Bretke wollte die nämliche Stelle in uns unbekannter Weise ändern. Im Endeffekt hat B.s Eingriff zu einem Korrekturfehler geführt: Seine FIH meint »Als sie nun weint, kuckte sie, und sieht ...« (**prospexit et vidit*).

Joh 20,12^{2,3} Zur Ersetzung des *prieg Galwos ... prieg Koiu* der GS durch einen Allativ (KS *Galwump ... Koiump*) statt durch einen Adessiv s. die

- Anm. zu Mt 23,1. Wir machen für diesen Korrekturfehler wiederum den Luthertext als Vorlage verantwortlich: *fihet ... fitzen, einen zun heupten, vnd den andern zun füßfen*; wir denken also an eine mechanische Zuordnung von L.s zu zum lit. Allativ.
- Joh 20,13 f. Zum Verhältnis von *Ponas* und *Wieschpats* in Vs. 14–18 s. RBF: S. 196–197.
- Joh 20,19¹⁷ Die GS (*ifch bijoghimo nûg Szidu*) fußt auf dem Luthertext (*aus furcht fur den Jûden*), während sich die KS (*delei baimes Szidu*) an den anderen Vorlagen orientiert: vgl. Vg. *propter metum Iudaeorum*, Gr. διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.
- Joh 20,29³ Zu den verschiedenen Übersetzungen von L. *selig*, Vg. *beatus* bzw. Gr. μακάριος in BNT s. RBF: S. 229–233.
- Joh 20,30^f Intendiert war, gefolgert aus dem Fortgang des Textes, *kurie raf{chiti} ira fchofu knigofu*.
- Joh 20,31⁷ Es lässt sich nicht feststellen, ob in der GS nicht ein Instr. *wiera* (L. *durch den glauben*) gestanden hat, der dann in der KS durch *per wiera* ersetzt wurde.
- Joh 21,1¹⁰ Die KS (*pas Marias*) entspricht wohl der Vg. (*ad mare*).
- Joh 21,2⁸ Intendiert war C{ana}; vgl. z. B. L. *vnd Nathanael von Cana Galilea*.
- Joh 21,3¹² In der GS übersetzt Bretke Luthers *Ich wil hin fischen gehen ... so wollen wir mit dir gehen* mit dem modalen Futur: *Eifiu fzeiotu ... tada ir mes fu tawim eifim*. In der KS II ersetzt Bretke *Eifiu* durch das Präsens *Eimi*, lässt aber *eifim* unverändert.
- Joh 21,11^b Intendiert war vermutlich dt. {Fische}; vgl. L. *zoch das netze auf das land vol groffer Fische*.
- Joh 21,15¹³ Bretke übersetzt (stilistisch frei) *Ganik mano Awelias* nach dem Luthertext: *weide meine schafe* (s. auch Vs. 16 und 17). Gallus merkt nun zu Vs. 15 an: *Ganik mana Erus*. Er macht damit auf einen Unterschied in der lat. und griech. Vorlage gegenüber L. aufmerksam: Die Vg. bietet neben dem *pasce agnos meos* der Vs. 15–16 *pasce oves meas* in Vs. 17 (s. auch NESTLE-ALAND); die Septuaginta hat in Vs. 15 βόσκε τὰ ἀρνία μου und in den Vs. 16–17 ποιματε τὰ πρόβατά μου. Gallus *Erus* entspricht dem Griech. von Vs. 15.
- Joh 21,25 Das inhaltlich (L. *begreifen* vs. Gr. χωρέω; s. BAUER 1971: S. 1758 f.) wie syntaktisch schwierige Schlusswort übersetzt Bretke in enger Anlehnung an L. (zur besseren Übersicht werden die Worte gegenübergestellt):

<i>Es find auch viel ander ding</i>	<i>Ira ir daugia kitų daiktų</i>
<i>die Jhefus gethan hat</i>	<i>kurius Jėsus dare</i>
<i>welche, so sie solten eins nach dem</i>	<i>kurie, iei turetų ailiomis [pakar-</i>
<i>andern geschrieben werden</i>	<i>cziu] rafchiti buti</i>
<i>achte ich, die Welt würde die Bü-</i>	<i>tarios kaip Swietas Knigas ne ap-</i>
<i>cher nicht begreifen</i>	<i>kleptų [apimtu]</i>
<i>die zu beschreiben weren</i>	<i>kurios galetu butu rafchitas</i>

Die Vg. schreibt: *sunt autem et alia multa, quae fecit Iesus, quae si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere eos, qui scribendi sunt libros*. In Joh 21,25 liegt unter einem litauischen Gewand ein deutscher Sprachbau, der seinerseits von der griechischen Vorlage beeinflusst ist.

- Bl. 226^v Die Eintragung Bretkes lautet: Hieron: <ymus> || *Aliud est esse Vatem: || aliud est esse interpretem. || Ibi spiritus uentura p<rae>- || dicit: hic eruditio et uer- || borum copia ea quae intel- || ligat: transfert.*

Zur Apostelgeschichte

- Bl. 227^r Der Vermerk des Übersetzungsbeginns der Apg ist unklar geändert worden (s. Faksimile). Wir lesen für die FIH: 1580. 5. *aprilis*; s. auch RBF: S. 36.
- Apg 1,1–3 Diese Verse wurden in der GS zweimal übersetzt (s. Faksimile). Die erste Version wurde später mit einer hellroten Tinte gestrichen, die in BNT(F) nicht zu erkennen ist. Auffällig ist das später eingefügte *Vel sic* (s. auch Apg 27,13) in einer stark nach links geneigten Schrift (s. Faksimile), wohingegen Bretkes Handschrift leicht nach rechts geneigt ist.
- Apg 1,5³ Zum Instr. von *wanduo* in BNT s. die Anm. zu Mt 3,11.
- Apg 1,7^{9a} Zur (hyperkorrekten) 3. Pers. Prät. *palaikia* s. die Anm. zu Mk 1,21.
- Apg 1,11¹⁰ Die GS *nūg iumis* ist vorlagenabhängiger Kasusfehler; vgl. Vg. *qui assumptus est a vobis*.
- Apg 1,11¹² Es ist nicht sicher, ob in der GS etwas ausgelassen wurde. Siautis Einfügung von *ghi* entspricht dem Text der Vorlagen; vgl. L. *wie jr jn gesehen habt, gen Himel faren*, Vg. *quemadmodum vidistis eum euntem in caelum*.

- Apg 1,12^{12a} Zum Genus *arti Jerusales ... nug io* s. die Anm. zu Lk 21,24.
- Apg 1,14¹⁷ Die GS (*wiena uma*) entspricht L.s *einmütig* (Vg. *unanimiter*).
- Apg 1,18¹ Für die Einfügung von *tas* gibt die dt. Vorlage keinen Anlass: L. *vnd (hat) sich erkenckt*. Möglicherweise wollte Siautil *ir* nach der Ersetzung durch *tas* streichen; denn *tas ir* ist ein Korrekturfehler. In der FIH lesen wir wie in der GS *ir pafsikore*.
- Apg 1,19^b Intendiert war wohl ein Relativsatz: *wifsiemus, k{urie} Jerusalijs* (s. die Anm. zu Lk 21,24) *giwena*; vgl. L. *allen, die zu Jerusaleum wonen*.
- Apg 1,21^d Der Gen. (?) *kurio* kann vorerst nicht erklärt werden. Man vgl. L.s *die gantze zeit vber, welche der HErr Jhesus vnter vns ist aus vnd eingegangen mit dem Vg.-text in omni tempore, quo intravit et exiuit inter nos Dominus Iesus*.
- Apg 1,26⁵ Siautil stellt Bretkes *wienolikump Apaschtalump* in der KS *wienolikafpi ap{aschta}lu* gegenüber. Bretke hat in seinem NT hinsichtlich des Numerus oder Genus der Lexeme für »elf« und »zwölf« zu keiner einheitlichen Verwendung gefunden.
- Apg 2,2¹⁰ Der Befund weist auf *kur{i}*, das aus den Vorlagen nicht zu erklären ist; vgl. L. *vnd erfüllet das gantze Haus, da sie fassen*.
- Apg 2,8¹³ Das reflexive Possessivum (GS) ist durchaus berechtigt; vgl. auch L. *wie hören wir denn, ein jglicher seine sprache, darinnen wir geboren find?* Die Ersetzung durch *mufu* in der KS mag von der lat. oder griech. Textvorlage veranlasst sein: Vg. *et quomodo nos audivimus unusquisque lingua nostra (linguam nostram)*.
- Apg 2,14^{8.9} Zu *fu Wienolikais* (L. *mit den Eilffen*) s. die Anm. zu Apg 1,26.
- Apg 2,19²¹ Der ÜF der GS (*darifi Czudus ... kraugs ir Vgnis*) beweist den Luthertext als Vorlage: *Vnd ich wil Wunder thun ... vnt Zeichen vnten auff erden, blut vnd fewr* (aber Vg. *Et dabo prodigia ... sanguinem et ignem*).
- Apg 2,23⁴ Zunächst war das *krisaufp* der KS nur als Texterklärung gedacht; s. die besonderen Klammern (:|| ... ||:). Dann wurde es, wie das Einweisungszeichen zeigt (s. Faksimile), in den Übersetzungstext aufgenommen; vgl. L. *Denfelbigen habt jr genomen ... vnd jn angehefftet vnd erwürget*.
- Apg 2,24^c Der A.c.I. *ghı nũg ios uflaikitą butı* weist auf die Vg. als Vorlage: L. *nach dem es vnmöglich war, das er folt von jm gehalten werden, aber Vg. iuxta quod impossibile erat teneri illum ab ea*.

- Apg 2,27⁹ In Vs. 27 und 31 ändert Bretke *supuwimas* zu *patrefschimas*. In Apg 13,35.36.37 hat er aber in der GS (=FIH) *pagedimas* übersetzt. Durch Bretkes Korrektur bleibt die Anzahl der Varianten im Text gleich (GS = 2, FIH = 2), die Anzahl der von der GS bis zur FIH insgesamt notierten Varianten steigt aber von zwei auf drei.
- Apg 2,28¹² Mit *po tawo akim* übersetzt Bretke gewöhnlich »vor dir« usw. Der Luthertext lautet aber *fur deinem Angefichte*, dem Bretke durch die Variante *po tawo Weidu* in Parenthese zu entsprechen sucht. Die GS und die KS des Haupttextes sind als ÜF anzusehen.
- Apg 2,29 Zur korrigierten Datumsangabe 7 Aprilis s. die Anm. zu Apg. 1,1.
- Apg 2,29¹⁵ Zu *muſump* (KS *muſip*) in *ir io grabas ira muſump* s. die Anm. zu Joh 14,25.
- Apg 2,34^h Intendiert war *uſe{nge}*. Bretke entscheidet sich dann aber für die in BNT allein gebräuchliche etymologische Schreibung *uſſenge*.
- Apg 2,36³ Siautil scheint vorwiegend Übersetzungsvorschläge zu machen, ohne die Vorlage(n) konkret zu berücksichtigen. Er paraphrasiert vielfach die Übersetzung Bretkes; vgl. auch Apg 2,47.
- Apg 2,47¹⁹ Siautil fügt an die beiden Varianten Bretkes (*malone* und *loſka*) noch eine dritte Variante (*meile*) an, die er mit metasprachlichem *ir* mit den anderen Varianten verknüpft; s. auch Apg 2,36 *aba*.
- Apg 2,47²¹ Bretke hat zunächst nach L. übersetzt, dann aber wohl nach der Vg. oder einem Kommentar; vgl. L. *Der HErr aber that hin zu teglich, die da felig wurden, zu der Gemeinde*. Bretkes *Draugieſp* fußt natürlich nicht auf L.s *Gemeine* (= z. B. *furinkimas*), sondern spiegelt den Versuch wieder, auch der lat. Vorlage gerecht zu werden: *Dominus autem augebat, qui salvi fierent cotidie in id ipsum*. Den griech. Text scheint Bretke nicht eingesehen zu haben.
- Apg 3,1¹ In Vs. 3,1.4.6 wurde ohne Stütze durch die Vorlagen jeweils *Bet* ersatzlos gestrichen. Man hätte eine Korrektur zu *O* erwartet, die sich erst wieder ab Vs. 11 findet.
- Apg 3,8¹² Bretke übersetzt in der GS nach L.: *sprang auff, kund gehen vnd ſtehen*. Siautel übersetzt für *paſchoko* in seiner KS *ir ſchoki{n}s*, wohl unter Einfluss der lat. oder griech. Vorlage. Dabei ist unklar, ob *ir* metasprachlich oder als Übersetzungstext zu verstehen sei (s. die Anm. zu Apg 2,47). Das Simplex *ſchoki{n}s* ist jedoch in keinem Fall eine adäquate Übersetzung der Vorlage(n).

- Apg 3,11¹⁵ Die GS *Petrop ir Jonop laikefi* ist eine Lehnübersetzung für L.s *sich zu Petro vnd Johanne hielt*.
- Apg 3,15^e Die Auslassung kam sicher dadurch zustande, dass sich Bretke vornehmlich um die Textgestalt der verschiedenen Vorlagen gekümmert hat. Zu *Herciki* [*Wiriause galwa, Wada*] vgl. L. *Ausg. 122–227 den hertzogen*, *Ausg. <130 Fürsten*, *Vg. ducem (auctorem)*, *Gr. τὸν δε ἀρχηγὸν*; s. auch B.s KS *Kunigaikschti*.
- Apg 3,26⁸ Intendiert war *Su{ny}*; vgl. *Vg. Filium* (s. auch die Anm. zu Mt 11,26), aber *Gr. τὸν παῖδα* und L. *kind*.
- Apg 4,4^a Zu *kaip* bei ungefähren Zahlenangaben s. die Anm. zu Mt 1,11 und Mk 15,12. Zunächst geschriebenes *ape 'um, bei'* findet sich in BNT: Bd. 7 in z. B. Apg 13,18 FIH (*ir ape keturis deschimts metu kenteio ghis*) oder Apg 13,20 (*Potam dawie iemus Sudzas ape tris schimtus ir penkis deschimts metu*).
- Apg 4,4⁵ Das *tam Szodzui klause* der GS ist eine Lehnübersetzung für L.s *die dem wort zuhörten* (aber *Vg. qui audierant verbum*).
- Apg 4,4⁶ Zu GS *tukschtantis* s. die Anm. zu Mt 16,9.10.
- Apg 4,6^b Intendiert (oder geschrieben) war *Hann{as}* bzw. *Hann{afschus}*; vgl. L. *Hannas*, *Vg. Annas*, *Gr. Ἀννας*.
- Apg 4,6^d Intendiert war sicher *n{ũg}*; vgl. L. *vom Hohenpriester geschlechte*; s. auch die Anm. zu Mt 1,29^b.
- Apg 4,11^f Ausführlich zu »Eckstein« s. RBF: S. 207–210.
- Apg 4,16¹ Zunächst war wohl eine Übersetzung nach der *Vg. intendiert* (s. WSt): *quoniam quidem notum signum factum est per eos*; hingegen L.: *Denn das Zeichen durch sie geschehen, ist kund*.
- Apg 4,28⁸ *Protas 'Rat'* findet sich auch in Apg 27,12.
- Apg 5,12^a Intendiert war vermutlich dt. *{waren}*; vgl. L. *Vnd waren alle in der halle Salomonis einmütiglich*.
- Apg 5,13¹¹ Die GS *bet Szmones laike daugia nug iũ* ist eine Lehnübersetzung von L.s *sondern das Volck hielt gros von jnen*.
- Apg 5,17^d Mit *papika didei* übersetzt Bretke L.s *vnd wurden vol eiuers* (*Vg. repleti sunt zelo*); s. die Anm. zu Joh 2,17c und Apg 17,5b.
- Apg 5,18²⁰ Zu beachten ist in der GS und KS der Vs. 18–25 der Wechsel der Lexeme für »Gefängnis«: In der GS wechseln *turmas* und *temniczia*, in der KS *kalleijmas* und *temniczia*. Durch die Korrekturen wurde keine Vereinheitlichung des Textes erreicht; vgl. auch RBF: S. 192–193.

- Apg 5,20^f Vielleicht war *ſchos* {ſ*ziwatos*} intendiert, doch ist das Genus Fem. nur selten in Bd. 7 von BNT zu belegen; vgl. die Anm. zu Joh 6,48. Sonst könnte noch an eine Beeinflussung durch eine lat. Vorlage gedacht werden (vgl. Vg. *omnia verba vitae huius*).
- Apg 5,22⁴ In der KS weicht Bretke vom Luthertext ab: *Die Diener aber kamen dar, vnd funden ſie nicht im Gefengnis, Kamen wider vnd verkündigten, vnd ſprachen*. Bretke übersetzt: »Die Diener gingen aber hin, und da sie sie im Gefängnis nicht fanden, kehrten sie zurück und meldeten, indem sie sprachen«.
- Apg 5,28¹⁵ Die Hs. lässt die richtige Lesung nicht erkennen; möglich wäre wohl auch: *ſch{e} ward{o}* (Akk.?).
- Apg 5,29^d Intendiert war vermutlich *ſl{uſiti}*; vgl. z. B. Lk 16,13 *Ne galite Die-wui ſluſiti ir labiu*.
- Apg 5,29¹⁸ Während Bretke im Nachsatz den Kasus ändert, bleibt der (vorlagenabhängige) Dativ im Vordersatz bis in die FIH stehen; vgl. L. *Man muſ Gott mehr gehorchen denn den Menſchen*.
- Apg 5,31²⁰ Die KS *Iſchganitoghv* ist Korrekturschreibung; s. die Anm. zu Lk 12,14.
- Apg 5,34^f Zu Bretkes *Sokono daktaras* vgl. Vg. *legis doctor* (aber L. *Schriſtſtgelehrter*); s. auch RBF: S. 239.
- Apg 5,38⁸ Siautil paraphrasiert den Text der Vorlage(n): L. *Laffet ab von dieſen Menſchen, vnd laffet ſie faren*, Vg. *Discedite ab hominibus iſtis et ſinite illos*.
- Apg 5,39^a Intendiert war *ſu* {*Diewu* (...)}. Ausgangspunkt für den Fehler war die Mehrdeutigkeit von L. *ſtreiten* als »kämpfen« oder »Streitgeſpäche führen«.
- Apg 6,1^c Intendiert war offenbar zunächſt die WSt *papeikiamas buwo kiek dienos paſluſjimu*.
- Apg 6,1¹⁷ Die Übersetzungen in der GS (*paſluſjimu*) und KS I (Siautils *tarnawime*) laſſen an den lat. Text als Vorlage : Vg. *eo quod diſpicerentur in miniſterio cotidiano viduae eorum* (aber L. *das jre Widwen überſehen wurden in der teglichen Handreichung*). Zu L.s *Handreichung*, der Vg. *miniſterium* s. auch die Anm. zu Apg 12,25.
- Apg 6,5^b Intendiert war wohl die Schreibung *S{tephana}*.
- Apg 6,8^c Intendiert war wohl ein vorgezogenes *didzius Szenklus*.
- Apg 7,2² Zu *ing* + Akk. anſtelle eines Lokativs s. die Anm. zu Mt 4,13.
- Apg 7,4⁴ Die Variantenhäufung *nũ, ſchitai, dabar* in der GS iſt nicht ver-

- ständig, denn die Vorlagen sind an dieser Stelle eindeutig; vgl. L. *nu*, Vg. *nunc*, Gr. *vũv*. Für *schitai* gibt es wohl keine Begründung – also eine der häufiger zu beobachtenden Variantenhäufungen an einer Textstelle ohne zwingenden Grund.
- Apg 7,5⁵ In der KS (*ie duti*) ist *iam* ausgelassen worden; vgl. L. *Er wolte es geben jm zu besitzten*, Vg. *dare illi eam in possessionem*.
- Apg 7,6^b In der GS übersetzt Bretke zunächst (richtig) nach L.: *vnd sie werden jn Dienstbar machen*. Die Sfk von *ir* zu *te* ist nicht verständlich; u. U. ist zu lesen *{ta} priwers {ie} slußiti*, doch findet sich dafür keine Entsprechung in den Vorlagen.
- Apg 7,9^d Es war eine parataktische Konstruktion intendiert: *Ir patriarchai ne kenteio Iosepho {ir} pardawe ghi*; vgl. L. *Vnd die Ertzueter neideten Johseph, vnd verkaufften jn*.
- Apg 7,24^e Intendiert war das dann in Parenthese gesetzte *ne teife{i}*, das in dem nachfolgenden Relativsatz jedoch im Haupttext steht; vgl. L. *Vnd sahe einen vnrecht leiden, da vberhalff er, vnd rechte den, dem leide geschach*. Eine direkte Vorlage für *ne teifei* wurde nicht gefunden.
- Apg 7,32^b Zu *ir ne drifa fwalgiti* vgl. Vg. *Tremefactus autem Moyses non audebat considerare* (hingegen L. *vnd thurfte nicht anschawen*).
- Apg 7,33¹³ Die Streichung von *tawo* ist ohne Entsprechung in den Vorlagen: L. *Zeuch die schuch aus von deinen füßten*, Vg. *Solve calceamentum pedum tuorum*. Die Streichung von *tawo* ist also ein Hinweis auf eine sprachwirkliche Restriktion in der Verwendung des Possivums.
- Apg 7,34¹⁴ Zu *dufaghima* in der GS gegenüber *dufaughima* in der KS s. auch die Anm. zu Mt 1,2^b.
- Apg 7,34¹⁵ In der KS ist *Esch tawe ing Egypta fiau{iu}* und damit ein modales Futur zu lesen; vgl. L. *ich wil dich in Egypten senden* (s. GS).
- Apg 7,41³ Die GS scheint von der Vg. beeinflusst zu sein: *et obtulerunt hostiam simulacro*. Nach der Streichung zu urteilen, müsste in der KS *ir affierawoia Offiera balwanu* gelesen werden, wobei die Figura Etymologica ihre Vorlage im Luthertext fände: *vnd opfferten dem Götzen opffer*. Allerdings entspricht der Sing. *Offiera* dann nicht der Vorlage. Eine Lesung *{ir affierawoia balwanu}* wird zu bedenken sein.
- Apg 7,42^b Zur intendierten Schreibung *atfigrefsch{e}* s. RBF: S. 66–67.

- Apg 7,42^c Im Haupttext folgt Bretke dem Luthertext: *Habt jr vom hause Jsrael, die vierzig jar in der wüsten mir auch Opffer vnd Vieh geopffert?* Allerdings ist der Vok. bereits von der lat. oder griech. Vorlage beeinflusst. In Parenthese bietet Bretke den lat. oder griech. Text, in der Anfangsstellung aber wiederum vom Luthertext beeinflusst: vgl. Vg. *Numquid victimas et hostias obtulistis mihi annis quadraginta in deserto, domus Israel?* Erneut ist hier also eine der bereits beobachteten Vorlagenverschmelzungen zu konstatieren; s. die Anm. zu Lk 1,19.
- Apg 7,49^g Wieta scheint für ein intendiertes {S} geschrieben worden zu sein; vgl. L. *oder welchs ist die Stete meiner ruge?*
- Apg 7,55⁸ Die GS (*ir Sunu fmgogaus Sunu*) scheint einen Hinweis auf die gleichzeitige Berücksichtigung des Luthertextes und der Vulgata zu geben: *Sunu fmgogaus* entspricht der Vg. *Filium hominis*, *fmgogaus Sunu* entspricht L.s *des menschen Son*.
- Apg 7,56¹¹ Der dem Luthertext entsprechende parataktische Satzbau (*stieffen jn zur Stad hinaus, vnd steinigten jn*) wurde in der KS zu einem Partizipialsatz geändert: also l. *ifstum{e}*.
- Apg 8,1¹⁷ Zu <a> anstelle <ai> s. die Anm. zu Mt 1,2.
- Apg 8,1¹⁸ Mit dem *pra fmes* der GS will Bretke offenbar den Vg.-text (*per regiones*) wiedergeben. L.s *in die lender* übersetzt Bretke z. B. in Offb 5,6 (*ing wifsas fmes*).
- Apg 8,9⁶ Mit der GS (*ir fakes neko didzo* [KS *neko didis*] *efas*) versucht Bretke L.s *vnd gab fur*, *Er wer etwas groffes* bzw. der Vg. *dicens esse se aliquem magnum* wiederzugeben.
- Apg 8,14¹⁷ Die Einfügung von *ie* in die KS stellt keine stilistische Besserung dar.
- Apg 8,15¹⁸ Zur Lesung *nueija* s. BNT(F).
- Apg 8,20²⁵ Zur GS vgl. L. *Das du verdampt werdest mit deinem gelde, das du meineist, Gottes gabe werde durch geld erlanget*. Die KS *iog tari*, *Diewo dowana per pinnigus gaunama* ist als *Diewo dowa{n}{a} ... gaunam{a}* zu lesen. Darüber hinaus muss u.U. noch die Auslassung von {*fanczia*} angenommen werden; vgl. auch Vg. *quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri*.
- Apg 8,21¹ Das Maskulinum findet sich in Bd. 7 von BNT nur in Lk 9,15 und Apg 14,17 (Akk. Plur. GS *schirdzius*; KS *Schirdis* vermutlich jetzt Genus Fem.). Die Korrektur des Genus Fem. zum Mask. in Apg

- 8,21 scheint also unbegründet zu sein. Vielmehr hätte in Hinsicht auf eine einheitliche FIH das Genus in Lk 9,15 zum Fem. korrigiert werden müssen.
- Apg 8,26^b Eine Begründung für die Auslassung konnte nicht gefunden werden.
- Apg 8,38^a Intendiert war wohl *wie{schimas}*. Zu <{ch}> anstelle von <{ß}> s. RBF: S. 66–67.
- Apg 9,1^b Zur Schreibung <{f}> anstelle <{ß}> s. RBF: S. 66.
- Apg 9,8² In der GS übersetzt Bretke nach dem Luthertext: *Sie namen jn aber bey der hand*; vgl. auch die EE: S. 142 *O ghie pajemę ghy vß rankas*. In der KS muss eine Textauslassung angenommen werden: entweder {uß} (s. EE) oder {anis nutwere io rankas}; vgl. z. B. Mt 8,15 *Tada ghis nutwere ios Rankā* (aber Mt 9,25 *nutwere ię ranka*).
- Apg 9,21^e Hier verwendet Bretke bereits in der KS den Lok. (s. die Anm. zu Mt 4,13 und zu Lk 21,24). Er kennzeichnet die Textstelle aber mit einem Kreuz (s. Faksimile), wohl, weil er sich nicht sicher war, ob bei bibl. Ortsnamen nicht doch die Präposition *ing* + *Akk.* zu verwenden sei (nach dem Vorbild z. B. des Lateinischen, vgl. *Vg. in Jerusalem*).
- Apg 9,24^b Intendiert war wahrscheinlich dt. *T{horen}*; vgl. L. *an den thoren*.
- Apg 9,25^c Intendiert war wohl ein parataktischer Satzbau: *ir ischleido ghı per mura ir nuleido* (vgl. L. *vnd theten jn durch die mauren, vnd lieffen jn in einem Korbe hinab*).
- Apg 9,25^d Intendiert war bereits in der GS *pin{teni}ja*; vgl. KS.
- Apg 9,33^f Vermutlich ist *pa{ll}age* zu lesen; s. BNT(F).
- Apg 9,34²¹ Korrekturfehler, da der Vok. der GS nochmals abgeleitet wurde; l. *Eneaf{au}* (*Eneaf{sch}au*).
- Apg 9,38⁶ In der GS übersetzt Bretke nach L.s Ausg. <²²⁷> (*сандten sie zu jm*), während Siautil in der KS *Du wiru* nach L.s Ausg. <^{122–127}> (*сандten sie zween menner zu jm*) ergänzt; vgl. *Vg. miserunt duos viros ad eum*.
- Apg 9,40¹¹ Die Streichung nur von *kaip* in der KS wird als unvollständige Korrektur angesehen; vgl. L. *Vnd da Petrus sie alle hin aus getrieben hatte, kniet er nider, betet, vnd wandte sich zu dem Leichnam, vnd sprach*, *Vg. eiectis autem omnibus foras Petrus, ponens genua oravit et conversus ad corpus dixit*. Wahrscheinlich ist auch *buwo* zu streichen oder anstelle von *kaip* eine temporale Konjunktion, wohl *kada*, einzufügen.

- Apg 10,1^c Beachte die Namensschreibung *Cornelius* in den Vs. 1.3 und *Kornelius* ab Vs. 7 (wie es in Vs. 1 intendiert war). In BNT herrscht die Tendenz vor, <K> anstelle <C> der Vorlagen zu schreiben. Die Sfk führt also zu keiner Vereinheitlichung des Textes.
- Apg 10,7^a Intendiert war *n{ũg}*; s. die Anm. zu Mt 1,29.
- Apg 10,7^b Intendiert war zunächst wohl *ir Diewo bijantifi Szelnieru*; vgl. Vg. *et militem metuentem Dominum*.
- Apg 10,9⁷ Die KS (*ſcheſtas*) ist Korrekturschreibung; l. *ſcheſ{ch}tas*.
- Apg 10,10^c Intendiert war vermutlich *Ir k{aip iſchalko}*; vgl. Vg. *et cum esuriret voluit gustare*, L. *Vnd als er hungerig war, wolte er anbeiffen*.
- Apg 10,11⁹ Die Schreibung der Reflexivpartikel <-si> deutet regelmäßig auf eine Korrektur aus <-s> hin; s. RBF: S. 65. Hier wurde das Wort i. m. eingetragen; die Schreibung weicht von der Norm ab.
- Apg 10,14¹⁵ Zum *Ach* der KS s. die Anm. zu Lk 9,41.
- Apg 10,14^{17a} Zu *walgijau* s. die Anm. zu Mk 8,3.
- Apg 10,25^b In der FIH wird *melsti(e)s* sowohl mit Dat. als auch mit Gen. gebraucht; s. die Anm. zu Mt 2,1.
- Apg 10,34^a Zur GS (*persona, profopos*) vgl. L. *Nu erfare ich mit der warheit, das Gott die Perſon nicht anſihet*, Vg. *quoniam non est personarum acceptor Deus*, Gr. *ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολήπτης ὁ θεός*.
- Apg 10,35^b Intendiert war wohl *kuri{s}*. Allerdings kann auch der vorlagenunabhängige Plural *kuri{e}* nicht ganz ausgeschlossen werden.
- Apg 10,48¹³ Zu *ben* (KS) als vermutliche Sandhiform s. die Anm. zu Joh 14,11 und Mt 8,46.
- Apg 11,4^a Intendiert war eine parataktische Konstruktion: *Bet Petras pradeio, {ir} paſake ... ir biloio*; vgl. L. *Petrus aber hub an, vnd erzelets ... vnd ſprach*.
- Apg 11,8⁹ Durch die systematische Korrektur von *Bet* zu *O* wurde die Interjektion <O> mehrdeutig. Deshalb erfolgte an dieser Stelle (L. *O nein HERR*) eine Korrektur von *O* zu *Ach*; s. die Anm. zu Lk 9,41¹.
- Apg 11,8¹⁰ Zum Präteritum *walgijau* (so auch in Apg 10,14) gegenüber z. B. *ſwalgiau* in Lk 17,23 s. RBF: S. 64 und die Anm. zu Mk 8,3.
- Apg 11,16^d Das Verbum Reflexivum *atſiminti* wurde in Bd. 7 von BNT nur hier festgestellt. Seine Normalform ist *atminti*; vgl. z. B. Mt 26,75 Mk 14,72 und Lk 22,61 *Tada atmine Petras ſgodziũ Jeſaus* (L. *Da dachte Petrus an die wort Jheſu*).
- Apg 11,18³ Zum Genus von *ſgiwata(s)* s. die Anm. zu Joh 6,48.

- Apg 11,22⁹ Der Text der GS (*ataijo garfas [thie fodei] nug iu aufump furinkimo*) ist eine Lehnübersetzung für L.s *Es kam aber diese rede von jnen fur die ohren der Gemeine* (Vg. *Auditus est autem sermo in auribus ecclesiae ... super istis*).
- Apg 11,29²⁰ Zu verschiedenen Übersetzungen für L.s *Handreichung* s. die Anm. zu Apg 12,25.
- Apg 12,2² Die von Siautil vorgeschlagene Variante *ir* entspricht nicht dem Text der Vorlagen.
- Apg 12,4^a Der relativische Anschluss *Kurī kaip fugawo* weist eindeutig auf eine lat. Vorlage hin (eine griech. Vorlage konnte für die Apg sowieso nicht nachgewiesen werden; s. RBF: S. 103 und 110): Vg. *quem cum apprehendisset, misit in carcerem*, aber L. *Da er jn nu greiff, leget er jn ins Gefengnis*.
- Apg 12,4⁷ Mit *kieturiems kieturnikams Szelnierū* will Bretke L.s *vier geuierden* (Ausg. ¹²²⁻²²⁷) bzw. *vier vierteiln* (Ausg. <¹³⁰) *kriegs knechten* übersetzen (Vg. *tradens quattuor quaternionibus militum custodire eum*). Auch Siautil *ketweriem<us> Sargamus* (das *Szelnierū* der GS wurde nicht gestrichen!) gibt den Sachverhalt (»vier Abteilungen von je vier Mann«) nicht adäquat wieder.
- Apg 12,8^c Die Schreibung <i-i> in *apfi-iūfk* findet sich bis in die FIH:
- *paſsiioſes* (Lk 12,37),
 - *apfiūſe* (Joh 13,4) und
 - *apfiūſes* (Joh 13,5); vgl. auch
 - *nufsiūſe* (Mk 5,39 und 15,20).
- Apg 12,18¹² Die ersatzlose Streichung des einleitenden *Bet* bzw. *O* findet keine Entsprechung in den Vorlagen; s. die Anm. zu Apg 14,11.
- Apg 12,19¹⁴ Die GS (*iſchklaufes Sargus liepe iūs nuwesti*) fußt auf L.s *lies er die Hüter rechtfertigen, vnd hies sie wegfüren*. In der KS ist *iſchklaufes Sargus liepe iemus nufuditi ir ios nuwesti* eine gänzlich missglückte Korrektur.
- Apg 12,21¹⁸ Die GS (*ir padare iump kalbefi*) ist eine Lehnübersetzung für L.s *vnd that eine rede zu jnen*.
- Apg 12,25²⁵ vgl. L. *vnd vberantworten die Handreichung*. Zu beachten ist wieder die Variantenhäufung an dieser Stelle: Drei Varianten in der GS und zwei Varianten in der KS. Aus Apg 11,29 ist noch *pagalba* anzuführen: In summa führt B. also allein in der Apg sechs Varianten für L.s *Handreichung* an!

- Apg 13,7⁸ Der ÜF *tas buwo pas Sergiā Powilā Starastā, ischmintingam Wiru* ist durch die Vorlage eingetreten: s. den Dat. bei L. (*der war bey Sergio Paulo dem Landuogt, einem verstendigen man*). In der KS hat Bretke den Dat. als prädikativen Instr. verstanden (was bezeugt, dass er hierzu die Vorlagen nicht eingesehen hat; s. RBF: S. 257–261) und hat *ischmintingam* fälschlich zu *ischmintingu* geändert.
- [Apg 13,9 Intendiert war vermutlich *{ich tiefos}*; vgl. z. B. Mt 14,33 *Tu ich tiefos Diewo Sunus esfi.*]
- Apg 13,13¹ Die GS (*ataijo Pergeno*) ist unklar; vgl. L. *kamen fie gen Pergen*. In Vs. 14 weist Bretke *Pergen{as}* als zur o-Deklination gehörig aus; auch kann dieser Vs. zum Textvergleich herangezogen werden: B. *Bet ie pereijo nug Pergeno, ir ataijo ing Antiochia, ſemeia Pifidias*, L. *Sie aber zogen durch von Pergen, vnd kam gen Antiochian, im lande Pifidia*. Die Vg. bietet *venerunt Pergen Pamphyliae* bzw. *venerunt Antiochiam Pisidiae*. Wenn Vs. 13 nach einer lat. Vorlage übersetzt worden sein sollte, dann könnte bei B. daran gedacht werden, dass zuerst vielleicht *ataijo Pergeno{p}* *Pamphilios* intendiert war. Dann stellte *Pergeno* eine Sandhi-form (s. die Anm. zu Mt 8,46) des Allativs dar. In BNT ist *ataijo* + *Allativo* allerdings sehr gut bei Personen- und Sachbezeichnungen belegt, nicht jedoch aber bei Ortsnamen. Es wurde nur Mt 21,1 (*Kaip tada arti Jerufalem ataijo Bethphoiop*) gefunden; s. dazu die Anm. zu Mk 11,1.
- Apg 13,22¹⁴ Die GS (*pakiele ghis ... Dowida ing Karaliu*) ist eine Lehnübersetzung; vgl. Vg. *suscitavit illis David in regem*, Gr. εἰς βασιλέα, L. *zum Könige*.
- Apg 13,23¹⁶ *Ifchgielbetoghiu* ist Korrekturschreibung; s. die Anm. zu Lk 12,14 und RBF: S. 63.
- Apg 13,26^d Intendiert war wohl *ſc{hodis}*; s. RBF: S. 66–67. Hier ist die Stelle wohl auch durch die Umgebung *ſchis ... ſcho* beeinflusst.
- Apg 13,25²⁰ Zum Instr. der GS (*kə*) s. die Anm. zu Lk 14,34.
- Apg 13,29⁷ Die GS (*ir padeio ghī ing Grabā*) entspricht den Vorlagen: L. *vnd legten jn in ein Grab*, Vg. *posuerunt eum in monumento*. In der KS wird *padeio* durch *palaidoia* ersetzt, was u. U. auch die Korrektur von *ing Grabā* zu *Grabe* erforderlich gemacht hätte. In der GS findet sich neben *padeti* auch *pagulditi ing Grabā*; *palaidoti* tritt erst in der KS auf (z. B. in Joh 19,41.42 *Grabas, kureme niekas dabar ne buwo gulditas* [KS *laidotas*]. *The padeio [pagulde] Jefū* [KS *palaidoia*]).

- Apg 13,35¹⁵ In der GS und der KS II berücksichtigt Bretke den Luthertext als Vorlage: *Du wirfst es nicht zugeben, das dein Heiliger die verwerfung fehe*. In der KS II (*Tu ne dūfi, idant tawo Schwentafis pagedima ifchwiftu*) ist *dūfi* sicher nach der lat. Vorlage gewählt worden: Vg. *Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem* (Gr. οὐ δώσεις τὸν ὁσίον σου ἰδεῖν διαφθοράν). Allerdings verrät der mit *idant* eingeleitete Nebensatz weiterhin den Luthertext als Vorlage, wie auch *duoti* von B. generell als Entsprechung für L.s *lassen* interpretiert wird (s. RBF: S. 90–91). Dann hätte jedoch eine Infinitivkonstruktion folgen sollen, wie sie auch im Lat. und Griech. vorliegt. Die vorliegende Textgestalt beruht also in ihrer FIH auf der bereits wiederholt beobachteten Vorlagenverschmelzung; s. die Anm. zu Lk 1,19.
- Apg 13,47⁹ Die Instr. in der KS (*Schwiefuma, f̣wake*) sind *Schwiefum{a}* bzw. *f̣wak{e}* zu lesen. Die Schreibung <̣> bzw. <̣̣> resultiert allein aus der Korrekturpraxis Bretkes; s. die Anm. zu Mt 2,11. Schwieriger ist zu beurteilen, ob der Instr. mit Genus Fem. (*f̣chwiefum{a}*) als Korrekturfehler zu werten ist. *Schwiefuma(s)* findet sich im Bd. 7 von BNT nur in Lk und in der Apg; es steht der Variante *Schwiefibe* der drei anderen Evangelien gegenüber. Im Einzelnen:
- Das Genus Maskulinum lässt sich nachweisen in Lk 2,9 11,34.36 Apg 22,6 26,13 (jeweils *f̣chwiefumas*) und Apg 22,12 (*f̣chwiefumo*);
 - Das Genus Femininum ist nur zweimal bezeugt, und zwar jeweils in der Opposition »Dunkelheit« : »Licht« (Lk 12,3 GS *ḳa tamfumai kalbeiate, tai f̣chwiefumai bus faḳyta* [*tamfumai* soll hier nicht diskutiert werden] und Apg 26,18 *idant atwertumbei ịu akis, idant prịfsiwerftu nūg Tamfibes Schwiefumon*).
- Wir nehmen also für Apg 13,47 einen Korrekturfehler an: l. für die FIH *f̣chwiefum{u}*.
- Apg 13,51¹³ Zu <ai> an Stelle von <a> s. die Anm. zu Mt 27,7.
- Apg 14,1¹⁷ Die Tendenz, einleitende *Bet* und *O* in der Apg ersatzlos zu streichen, findet an dieser Stelle keine Stütze in den Vorlagen; vgl. L. *Es geschach aber*, Vg. *Factum est autem*, Gr. Ἐγένετο δὲ.
- Apg 14,3³ Die GS (*dawe Szenklus ir ftebuklus nufsidūti*) fußt auf L.s *vnd lies Zeichen vnd wunder geschehen* (Vg. *dante signa et prodigia fieri*); s. auch RBF: S. 90–91. In der KS besteht die Tendenz, *duoti* + *Inf.* (= L. *lassen*) durch andere Konstruktionen zu ersetzen.

- Apg 14,4^a Intendiert war die WSt *kiti eijo po Apaschtalu, kiti po Szidu*, die in den Vorlagen keine Entsprechung hat.
- Apg 14,6^b Zur Schreibung *Lycaonios* vgl. L. *Lycaonia*, Vg. *civitates Lycaoniae*.
- Apg 14,17^e Intendiert war anfangs *patfai ape sawe liudijes*; vgl. z. B. Joh 8,18 *Efch efmi kursai ape mane pats liudiju*.
- Apg 14,20^b Anfänglich intendiertes *ifcheio ifsch* war wohl von der Assoziation »eine Stadt verlassen« (*ifcheiti ifsch miestfo*) veranlasst; vgl. hier aber auch L. *Vnd auff den andern tag gieng er aus mit Barnaba gen Derben* und Vg. *Et postera die profectus est cum Barnaba in Derben*.
- Apg 14,28¹² Für die GS (*ie buwo [giweno] the*) vgl. L. *Sie hatten aber jr wesen alda nicht eine kleine zeit* und Vg. *Morati sunt autem tempus non modicum*. Durch die Streichung von *giweno* wird der Text an die Übersetzung in Vs. 3 angeglichen: *Buwo tada ie the ilgai* (L. *So hatten sie nu jr wesen dasselbs eine lange zeit*).
- Apg 15,1¹⁵ In der GS korrespondieren *lei ... tada*, was der Vorlage entspricht: L. *Wo jr euch nicht beschneiden laffset ..., So künd jr nicht selig werden*.
- Apg 15,12^c Der Kongruenzfehler im Kasus ist indirekt vorlagenabhängig (hören + Akk.), und zwar von der Vg.: *et audiebant Barnaban et Paulum, narrantes* (hingegen L.: *vnd hóreten zu Paulo vnd Barnaba, die da erzeleten*).
- Apg 15,16¹⁷ Zu *palaga* s. auch die Anm. zu Apg 9,33.
- Apg 15,16^e Das Präteritum *fugruio* findet sich in Bd. 7 von Bretkes NT nur an dieser Stelle; vgl. *pagruwo* in Mt 7,27 und Lk 6,49.
- Apg 15,20^b Intendiert war vermutlich *ne {czifstafies}*; vgl. Mk 7,22 und Jak 1,21 *neczifstafis*.
- Apg 15,23^c Der Akk. *ifschganima* nach *gieidzam fweikatos* ist wohl vorlagenabhängig; vgl. L. *Wir ... Wündschen heil*, Vg. *his ... salutem*.
- Apg 15,24^{d,7} Zum ÜF in der GS (*girdeiom, nug nekurie*) vgl. L.: *Dieweil wir gehört haben, Das etliche von den vnseren sind ausgegangen*. Der Fehler entstand vermutlich durch die vorlagenunabhängige Textassoziation »Wir haben gehört von ..., dass ...«.
- Apg 15,29^a Das intendierte Wort wurde nicht erkannt; s. BNT(F).
- Apg 15,37⁹ Mit dem Text der GS (*dawe paroda*) gibt Bretke Luthers *Barnabas aber gab rat wieder*; vgl. Vg. *Barnabas autem volebat secum assumere et Ioannem*.
- Apg 16,19^a Die Übersetzung *wilka ios ant Vliczos [Turkaus] kunigûmp* steht

ganz offensichtlich unter dem Einfluss eines Kommentars. Denn es findet sich für *ant Vliczos* keine Entsprechung in den Vorlagen (L. *auff den marckt*, Vg. *in forum*, Gr. εἰς τὴν ἀγορὰν); es wäre insofern als ÜF anzusehen. Gültig für die FIH ist also *ant Turgaus*. Nun bezeichnet ἀγορά an dieser Stelle wohl »eher ‘Gerichtsstätte’ als ‘Marckt’« (HAENCHEN, S. 434–435). Bretke vermerkt dies i. m.: *ing wietā fudo*. Diese Information kann er nur einem Kommentar entnommen haben. Auffällig ist desweiteren sein *kunigūmp* (L. *fur die Obersten*, Vg. *ad principes*, Gr. ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας). *Kunigas* hat außerhalb von Lk die Bedeutung »Priester«. Es ist also in der Apg nicht im Sinne der Vorlage(n) zu verstehen; dazu ausführlicher in der Anm. zu Mt 21,23. HAENCHEN (loc. cit.) erklärt ἄρχοντες mit ‘die Behörde’.

Apg 16,24^{6a} Zu *ir nuwede iūs Wiriaufiump* vgl. L. Ausg. ^{122–227} *und fureten sie zu den amptleuten*, Ausg. <¹³⁰ *Heuptleuten*, Vg. *magistratibus*, Gr. τοῖς στρατηγοῖς. HAENCHEN (S. 435) erklärt: »Sie sind die ‘duumviri’, die in römischen Kolonialstädten die Gerichtsbarkeit ausübten«.

Apg 16,24¹⁵ Die GS (*Tafsai priemēs takio prifakimo*) entspricht den Vorlagen: L. *Der nam folch gebot an*, Vg. *qui cum tale praeceptum accepisset*. Ein Grund, *priemēs* in der KS zu *apfiemē{s}* zu ändern, ist nicht zu erkennen. Wie der falsche Numerus Pluralis zu erkennen gibt, wird die Korrektur ohne Einsicht in die Vorlage(n) vorgenommen worden sein. Ihr Ausgangspunkt war wohl der (scheinbare) Gen. nach *priemēs*. Bezeugt ist der Akk.; vgl. z. B. Apg 2,41 *io fōdī rodas prieme*, L. *Die nun sein Wort gerne annamen*. Wenn man nicht einen indirekt vorlagenabhängigen Gen. annehmen will (dt. *annehmen* + Akk., aber *sich annehmen* + Gen.), muss *takio prifakimo* Akk. sein. Auf jeden Fall ist *priemē* + Gen. falsch, weshalb auch die Korrektur zu *apfiemē{s}* erfolgte: Entweder weil Bretke glaubte, zu dem vermeintlichen, nach dem Dt. gebildeten Gen. ein »sich annehmen« ergänzen zu müssen, oder weil er nach der Lautung *takio* (s. RBF: S. 49) einen Instr. *annahm*, der ebenfalls (nach lit. Verständnis) *apfiemē{s}* erwarten lässt. Allerdings lässt sich der Instr. in BNT: Bd. 7 nicht belegen; einzige Beispiele für die Rektion des Verbums sind:

- Mk 14,11 *ir apfieme iam tus penigus dūti*,

- Lk 1,1 *Kadangi daugia apsieme futaiti raschtą* und, aber wegen der Verneinung nicht beweiskräftig,
- Apg 18,17 o *Gallion to [nieka] ne apsieme* (L. *Vnd Gallion nam sichs nicht an*).

Apg 16,25¹⁸ In *kaip ant Pufse nakties* ist die »Mitternacht« ein Kompositum; zur Getrenntschreibung s. Faksimile. Vgl. ferner Mt 25,6 *widui nakties*, Mk 13,35 *ant pufnakties*, Lk 11,5 GS *widui nakties* KS {ant} *pufnakties*, Apg 20,7 *ikki pufnakties* und 27,27 {ant} *pufnakties*.

Apg 16,26^e Intendiert war vermutlich *liūf{i}*; vgl. L. *vnd aller Bande los*.

Apg 16,27^f Intendiert war wohl *atwir{us}*.

Apg 16,33^a Zum intendiertem *numasgoio iemus ranas* vgl. L. *vnd wusch jnen die strimen abe*, Vg. *lavit plagas eorum*.

Apg 17,4^c Zur Schreibung *mascha* s. RBF: S. 66–67.

Apg 17,5^d Die Übersetzung *Bet Szidai kurie ne itikeio, peike* fußt auf einer Verschmelzung der Vorlagen. Luther bietet (Ausg. ¹22–²27) *Aber die halftarrigen Juden, eyfferten* bzw. (Ausg. < ¹30) *neideten* und die Vg. *Zelantes autem (increduli s. NESTLE-ALAND) Iudaei*. Bretkes Übersetzung *kurie ne itikeio* geht auf eine weitere Vorlage zurück, wie z. B. auf die Versio Erasmi, welcher in seinen ANNOTATIONES auf eine entsprechende griech. Lesart verweist (s. auch NESTLE-ALAND): »*Zelo autem commoti ii qui non credebant Judæi*«. Bretkes FIH (*peike*) wird dem Text der Vorlagen nicht gerecht; zu *zelus* s. die Anm. zu Joh 2,17.

Apg 17,13¹⁰ Die häufige Verwendung von *bei* anstelle von *ir* ist für die Apg von BNT kennzeichnend: In der GS und KS von Mt finden sich zehn Belege, in Mk sieben, in Lk zehn, in Joh acht, aber in der Apg beachtliche 76. Feststehend ist in BNT das Syntagma *bei ſche bei the*. Eine Korrektur von *bei* zu *ir* findet sich in BNT sehr selten (z. B. in Apg 27,21). Bedeutend häufiger wird *ir* zu *bei* geändert (z. B. in Apg 3,6 5,37 16,20 22,5.10.24), wobei auf die Änderung *Bet* zu *Bey* an dieser Stelle nicht eingegangen werden kann.

Apg 17,19^d Intendiert war wohl die WSt *ant fu{do} Wietos*; vgl. L. *auf den Richtsplatz*.

Apg 17,25^e Die Stelle *nei taipaiieg Szmoniu rankomis ira garbinams* ist (wohl nach einem Kommentar) nicht ganz adäquat übersetzt. Wie die Glosse *pflügen* i. m. zeigt, hat sich Bretke mit verschiedenen Vorlagen beschäftigt. L. bietet *Sein wird auch nicht von Menschen henden gepfle-*

- get, die Vg. *nec manibus humanis colitur* und Gr. θεραπεύεται. BAUER (1971: S. 709) übersetzt: »er lässt sich auch von Menschenhänden nicht bedienen«.
- Apg 17,29⁵ Die GS (*per Szmogischkas [šmogaus] dumas padaritus*) entspricht L.s *durch menschliche gedanken gemacht*. Das *duma* der KS ist ein Instrumental. Die Vorlagen zeigen eine unterschiedliche Textgestalt (s. NESTLE-ALAND). Luther (Ausg. 122–227) übersetzt: *solten wyr nicht meynen, dir Gottheit sey gleych dem golt odder dem sylber oder dem bildwerck der menschlichen kunst vnnd tichtung*.
- Apg 17,32¹¹ Die GS (*Mes tawes narim ape tatai daugia<u>s girdeti*) entspricht L.s *Wir wollen dich dauon weiter hören*. Das (im Lit.) modale Futur *girdefim* (KS) entspricht, ohne dass eine direkte Berücksichtigung der Vorlage angenommen werden soll, dem griech. Text: ἀκούσόμεθα σου περὶ τούτου καὶ πάλιν. Bretkes *daugiaus* (FIH) weist aber weiterhin eindeutig den Luthertext als ursprünglich berücksichtigte Vorlage aus.
- Apg 18,2^a Intendiert war vermutlich dt. *J{uden}*; vgl. L. *geboten hatte allen Jüden*.
- Apg 18,3^c L. übersetzt: *Sie waren aber des handwercks Teppichmacher*. Mit *aliĵ Gunias* in Parenthese bezieht sich Bretke auf einen Kommentar zu dieser Textstelle (s. NESTLE-ALAND); vgl. z. B. die ANNOTATIONES ERASMI: »Scenofactoriæ artis ..., id est, erant enim aulæorum, five tabernaculorum texendorum artifices.« HAENCHEN (S. 470, Anm. 3) schreibt: »σκηνοποιοί: nicht 'Weber', wie man früher meinte, sondern 'Lederarbeiter'.«
- Apg 18,8^e Intendiert war die Schreibung *C{rifpas}*; vgl. L. *Crispus*.
- Apg 18,8¹³ Zur Ersetzung der Konstruktion *duoti + Inf.* (= L. *lassen*) s. RBF: S. 91; vgl. auch die Anm. zu Apg 19,5⁴.
- Apg 18,19^b Die GS (*ing Ifkalon*) wird als Vermischung von zwei möglichen Konstruktionen anzusehen sein: *ing Ifkal{a}* und *Ifkalon*; s. aber auch Mt 9,1 *ing sawa mieftan* und Mk 11,11 GS *ing Baſņniczen*. In den beiden letzten Belegen lässt sich allerdings nicht entscheiden, ob *ing* + *Illativ* oder *ing* + *Akk.* vorliegt; vgl. z. B. Mk 10,39 *Gierfite tā kielichan*, Lk 21,5 *ape baſņniczen* oder Mt 22,25 GS *palika Moterin*.
- Apg 19,3⁵ Vgl. L. *Wor auff seid jr denn getauft?*, Vg. *In quo* und Gr. εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε;
- Apg 19,4⁶ Mit *kursai paškui sawe tureio ataiti* (GS) übersetzt Bretke L.s *der nach*

jm komen folte (Vg. *qui venturus esset post ipsum*); vgl. Mt 3,11 *kurfai pafkui mane atait* (aber Joh 1,26 *kurfai pafkui manes atais*). In der KS stand vielleicht zunächst *ghi* (Akk.), dann als KS II *ghi{o}*; s. Faksimile und auch die Anm. zu Mk 1,17.

- Apg 19,5⁷ Zur unvollständigen Korrektur *prieme {krikfchtā}* s. die FIH von Mt 3,6: *ir dawes krikfchtiti [ir prieme krikfchtā]*.
- Apg 19,6⁸ Zur GS vgl. L. *Vnd da Paulus die hende auff sie leget*.
- Apg 19,13^{b,2} Zur Variantenanhäufung in der GS vgl. L. *ettliche der umbblauffenden Jüden* und Vg. *de circumeuntibus Iudaeis*.
- Apg 19,13^c Zu <ie> anstelle von <ei> s. die Anm. zu Mt 25,41¹.
- Apg 19,15^e Intendiert war *B{et}*.
- Apg 19,20ⁱ Intendiert war *macz{nai}*.
- Apg 19,20^k Intendiert war *dauffinos*; s. auch RBF: S. 155.
- Apg 19,27⁴ Der Grund der Korrektur von *apfkritis* ist nicht ganz klar. Allerdings findet sich sonst *apfkritas*; vgl. Apg 11,28 GS *wifsame apskrite fges* (KS *apskritime*) und auch Apg 17,6.31 *Apfkritini fges sumaischo*. Wir finden also auf engstem Raum *apskritas*, *apskritis*, *apskritimas* und *apskritinis*. Die Korrektur in Vs. 27 kann entweder als *apfkritini{s}* oder als *apfkritin{eji}* (aber woher dann der Plur.?) zu lesen sein.
- Apg 19,27^b Zur Übersetzung in der GS (*kurei wisa Afia ir apfkritis Szemes kaip ir Diewui flufija*) vgl. L. *welcher doch gantz Afia vnd der Weltkreis Gottesdienst erzeiget* und Vg. *quam tota Asia et orbis colit*. Bretke will offenbar L.s Gottesdienst relativieren: »wie einem Gott dienen«. *kaip* ist unleserlich überschrieben, s. Faksimile.
- Apg 19,29^d Intendiert war die Schreibung *Aristarc{hā}*; vgl. z. B. L. *vnd ergriefen Gaium vnd Aristarchum*.
- Apg 19,30¹³ Zur GS *ne prileido [powiele] tai iam* vgl. L. *lieffens jm die Jünger nicht zu*.
- Apg 19,33^f In Vs. 40 wurde *ischkalbeti* (GS) zu *ischkalbineti* (KS) geändert. Der Grund für das Fehlen der Korrektur in Vs. 33 wird nicht in dem semantischen Unterschied (L.: Vs. 33 *sich verantworten* ~ Vs. 40 *sich entschuldigen*) liegen.
- Apg 19,36^c Zu *nieko be fudumoio mo ne dariti* vgl. L. *nichts unbedechtigtes handeln*, Vg. *nihil temere agere*, Gr. μηδὲν προπετὲς πράσσειν. Wir bessern in *be fudumo{ij}mo*.
- Apg 19,38³ Vorlage war wohl die Vg.: *Quod si Demetrius et, qui cum eo sunt,*

- artifices habent adversus aliquem causam* (L. Hat aber Demetrius vnd die mit jm find vom Handwerk, zu jemand einen anpruch).
- Apg 19,40^f Wenn das <a> in *Maſchto* nicht sekundär ist, d. h. also, wenn zuerst <a> anstelle von <ai> anzunehmen ist (s. 2 Ko 12,21 und die Anm. zu Mt 27,7), dann ist die Lautung ungeklärt; vgl. das *Maſchto* im Vorsatz.
- Apg 20,4^{18a} In *iſch Derbe* liegt ein indekl. *Derbe{n}* vor, kein Akk.; vgl. L. vnd *Gaius von Derben*, aber Vg. *Gaius Derbeus* (*Derbensis*).
- Apg 20,6^{8,23} Zu *ir iſchkakom iump Troiadioa*. [*ir panekom iūs Troiadioa*] vgl. L. vnd *kamen zu jnen gen Troiada* und Vg. *et venimus ad eos Troadem in diebus quinque*. In der Parenthese und FIH (*ir panekom iūs Troiadioe*) scheint eine freie Übersetzung in Anschluss an Vs. 5 (L. *Diese gien-gen vor an vnd harreten vnſer zu Troiada*) vorzuliegen: »und holten sie in Troia ein«. Wir stellen also *panekom* zu dem Verb *nokti*, wobei offenbleiben muss, wie der *e*-Vokalismus zu erklären ist (s. auch FRAENKEL 1962–65: Bd. 1, S. 506–507). An der Lesung *panekom* ist nicht zu zweifeln (s. Faksimile).
- Apg 20,9^a Zur Schreibung *Eutichus* s. den Luthertext.
- Apg 20,9⁹ Das Genus Fem. ist an *Langoia* zu beachten. Der zweite Beleg des Lexems für »Fenster« in 2 Ko 11,33 (*pra langa*) ist nicht beweiskräftig.
- Apg 20,14^c Zur intendierten Schreibung *Aff{on}* s. den Luthertext; vgl. auch RBF: S. 65.
- Apg 20,15²⁰ Mit der GS (*antra diena ... Ir ſekanczan diena iſkakom ... ir artimeſne diena ...*) folgt Bretke dem Luthertext: *vnd kamen des anderen tages hin gegen Chion. Vnd des folgenden tages ſtieſſen wir an Samon ... Vnd des neheſten tages ...*
- Apg 20,19²⁷ Das *Wiefchpacziau* in der GS anstelle eines zu erwartenden *Wiefchpaczi{ui}* ist unerklärlich.
- Apg 20,20^h Zunächst geschriebenes *Iog eſch nieka ne nutileiau* entspricht dem Luthertext: *wie ich nichts verhalten habe*. Der Grund für die Änderung zu *tileiau* wird nicht gesehen.
- Apg 20,22² Die Korrektur ist gegenläufig. Üblich ist die Korrektur von *-oia* zu *-oie*.
- Apg 20,24⁴ Die GS (*nei wel Sziwata ſawo brange laikau*) ist syntaktisch abhängig von L.s *ich halte mein Leben auch nicht ſelbs thewer*. Zum Genus Fe-

- mininum *fiwata* in BNT s. Anm. zu Joh 6,48. Die Form *brange* ist kein prädikativer Instr., sondern vorlagenabhängiger Akk.
- Apg 20,30^b Zur GS *mokla* gegenüber der KS *mokſla* s. die Anm. zu Mk 11,18.
- Apg 21,5^b Der Befund *Motermis* (s. Faksimile) ist unter Berücksichtigung dessen, dass Bretke den i-Punkt oft nach rechts verschiebt (s. RBF: S. 62), und dessen, dass die Graphfolgen <mi> und <im> schlecht zu scheiden sind, u. U. als *Moter{im}s* zu lesen (zur gegenseitigen Vertauschung von Dat. und Instr. s. RBF: S. 104–106). Wenn das <i> nicht abgesetzt ist (s. Lk 2,5), ist eine klare Entscheidung kaum möglich (s. BNT[F]: Mt 19,10 28,5 Apg 5,1 und 24,24).
- Apg 21,8^f Wahrscheinlich muss eine Auslassung von *ir* angenommen werden; vgl. L. *Des andern tages zogen wir aus ... vnd kamen gen Cefarien*.
- Apg 21,10¹ Die KS *keliawa* ist zur Vorlage nicht adäquat übersetzt; vgl. L. *reißet herab ein Prophet aus Judea mit namen Agabus, vnd kam zu vns*.
- Apg 21,21⁹ Das *iemus pafakita ira priefsch tawe* der GS entspricht der Vorlage: L. *Sie find aber bericht worden wider dich* (hingegen in der Vg.: *audierunt autem de te*).
- Apg 21,24¹⁵ Mit dem *nufsiczifdinkes* gibt Bretke in seiner GS Luthers *las dich reinigen* wieder.
- Apg 21,31^e In der GS war wohl zunächst *wiriauff{io}* geschrieben worden, das dann in Sfk zu *wiriauff{i}op* geändert wurde; s. Faksimile.
- Apg 21,36ⁱ Mit der Glosse *Weg mit Im pro occide* bezieht sich Bretke auf L.s (Ausg. <²²⁷) *Weg mit jm* (Vg. *Tolle eum*), was Bretke (nach einem Kommentar?) in seiner KS gut durch *gadink tq* »schlag ihn tot!« wiedergibt; vgl. auch Apg 22,22 *Atimk takı nug fimes* und Joh 19,15 *Imk, imk, nukrifawok ghi*.
- Apg 22,4¹⁷ *rifcha* (KS) ist als abgebrochene Korrektur anzusehen. Vermutlich war eine Partizipialkonstruktion intendiert: l. also für die FIH *rifschau ius*, d.h. wie in der GS.
- Apg 22,5^c Intendiert war *Wirefni{eghi}*. Wegen der Verschreibung hat sich wohl ein ÜF bis in die FIH eingeschlichen: *Wiriaufsieghi kunigai* (hingegen L. *der Hohepriester*, Vg. *princeps* und Gr. ὁ ἀρχιερέυς).
- Apg 22,5¹⁸ Zur Korrektur von *ir* zu *bei* (auch in Vs. 23) s. die Anm. zu Apg 17,13.
- Apg 22,10⁵ Zur 1. Pers. Sing. auf -u s. die Anm. zu Mt 26,72.
- Apg 22,14^e Intendiert war wohl *B{et}*.

- Apg 22,14^f Zu *iñ wale* (L. *feinen willen*) s. die Anm. zu Mk 9,8 und RBF: S. 69.
- Apg 22,24^{c,5} Zu den verschiedenen Übersetzungen von L.s »(Heer)lager« in BNT s. RBF: S. 222–223.
- Apg 22,25^f Zu <ai> anstelle von <a> s. die Anm. zu Mt 27,7. An allen anderen neun Belegstellen des Lexems für L.s *geifeln* findet sich nur die Schreibung *plak-*.
- Apg 22,30^g Der A. c. I. nach *liepe* ist wahrscheinlich von der Vorlage abhängig: L. *vnd hies die Hohenprieſter vnd jren gantzen Rat komen*. Vgl. aber auch:
- Apg 24,8 GS *liepdams io Apfkustoius tawefp eiti* (KS *liepdams Raifchitoiams tawefp eiti*) für L.s *vnd hies ſeine Verkleger zu dir kommen und*
 - Apg 23,2 *liepe ſtawinczius apſakui ghi, idant ghi per burna iſchtiktü* für L.s *befalh denen die vmb jn ſtunden, das ſie jn auff Maul ſchlügen*.
- Apg 23,1^h Die GS (Wirai, Brolei) entspricht der Vg. (Viri fratres), auch dem Gr. ἄνδρες ἀδελφοί. Luther hat dagegen: *Jr Menner, lieben Brüder*; s. Vs. 6 Wirai, mieli Brolei.
- Apg 23,5³ Wir lesen *ne ſjinoiau, ghi Wiriaufu kunigu {ſanti}*.
- Apg 23,10²² Vgl. L. *Da aber die auffrhur gros ward*, Vg. *et cum magna dissensio facta esset*. Also: »dugsinti(s)«.
- Apg 23,10^b Intendiert war möglicherweise Sz{alnai}. Aber in Apg 23,27 heißt es ebenfalls *Salnai*. Die Vorlagen bieten: L. *das Kriegsuolck*, Vg. *militēs*, aber Gr. τὸ στράτευμα, weshalb intendiertes Sz{elnierams} durchaus wahrscheinlich erscheint.
- Apg 23,11^d Bretke hatte noch die Einfügung einer Variante zu *Buk linkſmas* beabsichtigt: wahrscheinlich *N{uſſitikek}*; s. Mk 10,49 und Joh 16,33. Möglicherweise auch: *Ne n{uſſiganſk}*; s. Mk 6,50 GS. Gallus verwendet *Ne nufimink*; z. B. in Mk 10,49 GS.
- Apg 23,12²⁸ Zur GS (*prafſikeikdomi*) bzw. KS (+ *uſſikeikdami*) vgl. L. *Da es aber tag ward, ſchlugen ſich etliche Jüden zuſamen, vnd verbanneten ſich, weder zu eſſen noch zu trincken*, Vg. *et devoverunt ſe*, Gr. ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς.
- Apg 23,13³² Der Bd. 7 von Bretkes Bibel kennt in der GS Verbalableitungen vom Stamm *burs-* nicht. In der KS finden sich drei Belege:
- Joh 4,9 KS *ne burſawoij*,
 - Apg 23,12 KS *fuſſiburſawa* und
 - Apg 23,13 KS *fuſſiburſije*.

- Bretke bietet also in drei Belegen drei verschiedene Verbalstämme: »burs(au)ti«, »bursawoti« und »bursyti«.
- Apg 23,15⁵ In der FIH des Bd. 7 von BNT wurde nur das Genus Fem. festgestellt; vgl. z. B. Apg 5,41 und 17,34: *nûg Rodos*. Die Schreibung *Rota(s)* (also mit <t>) ist selten.
- Apg 23,18^f Bretke wollte das dann in Parenthese gesetzte *Sugautas* zuerst als Hauptvariante in den Text aufnehmen.
- Apg 23,19¹¹ Die GS (*Tada eme ghi Storafta prieg rankos*) ist bis in die WSt hinein eine Lehnübersetzung von L.s *Da nam jn der Oberheuptman bey der hand*.
- Apg 23,20⁸ Zu *Szidai fudereio* vgl. L. *Die Jûden find eins worden* und Vg. *Iudaeis convenit rogare te (Iudaei constituerunt, Iudaei conspiraverunt* s. NESTLE-ALAND)
- Apg 23,23¹ Zu *ant treczios hadinos nakties* vgl. L. *auff die dritte stund der nacht*.
- Apg 23,24^m Bretke konkretisiert (wohl nach Gr. κτήνη): *Arklius pagatawiket*; vgl. hingegen L. *vnd die Thiere richtet zu*, Vg. *et iumenta praeperate*. Vgl. sodann auch Lk 10,34: Vg. *et imponens illum in iumentum suum*, L. *vnd hub jn auff fein Thier*, B. *ir ufzdeies ghi ant galwija sawa*. Gemeint ist ein »Reittier« (ein Esel oder Maultier); vgl. HAENCHEN: S. 575.
- Apg 23,26^a Intendiert war C{laudias}; vgl. z. B. L. *CLaudius Lyfias*.
- Apg 23,26¹ Zur GS (*Dzauğfmas primiaus*) und KS (*Dzauğfma*) vgl. L. *Freude zuuor* und Vg. *Claudius Lysias optimo praesidi Felici salutem*.
- Apg 23,29⁶ Für die FIH I. *ne tureio apfkundim{0}*, *fmerties alba Rifchu wert*; vgl. L. *Da befand ich, das er beschûldiget ward von den fragen jres Gefetzes, Aber keine anklage hatte, des todes oder der bande wert*, Vg. *quem inveni accusari de quaestionibus legis ipsorum, nihil vero dignum morte aut vinculis habentem crimen*. HAENCHEN (S. 572) übersetzt: »Ihn fand ich angeklagt wegen Streitfragen ihres Gesetzes, aber keine Anklage habend, auf die die Todesstrafe oder Kerker steht«. Das *ne radoſi* (KS) für *ne tureio* ist somit eine freie (unpassende) Korrektur Bretkes.
- Apg 23,35^e Mit dem Kausativum *fakidifiu* wird L.s *Ich will dich verhören* bzw. der Vg. *Audiam te* übersetzt.
- Apg 24,8⁶ Zum A. c. I. in der GS (*liepdams io Apfkustoius tawesf eiti*) vgl. L. *vnd hies feine Verkleger zu dir komen* (Vg. *iubens accusatores eius ad te venire*); s. auch die Anm. zu Apg 22,30.

- Apg 24,14²¹ die GS (*fluŝiju Diewui mano Tiewūi*) entspricht L.s *diene ich also dem Gott meiner Vater*. Der Korrekturfehler in der KS (*fluŝiju Diewui mana<m> Tiewūi*) beruht auf dem (falsch verstandenen) griech. bzw. lat. Text: λατρεύω τῷ πατρί τῷ θεῷ bzw. Vg. *deservio patrio Deo* (also dem »väterlichen Gott« oder dem »von dem Vater ererbten Gott«, vgl. BAUER 1971: S. 1263).
- Apg 24,23¹³ Die GS (*Ir priŝake ... idant dotu iam pakaiū tureti*) ist eine Lehnübersetzung von L.s *Er befallh ... Paulum zu behalten, vnd lassen ruge haben*; s. auch die Anm. zu Mt 5,45.
- Apg 24,25¹⁷ Brtekes *kaip turesiu cziesą patagu* entspricht L.s *wenn ich gelegene zeit hab* und B.s *atwadindinsiu tawe* entspricht L.s *wil ich dir her lassen ruffen*; s. auch die Anm. zu Mt 5,45.
- Apg 25,1^c Bretke setzt solche mit <ſ> 'd. i., d. h.' eingeleiteten Texterklärungen zuerst in runde Klammern, dann, weil runde Klammern auch die Parenthese in den Vorlagen bezeichnen (so z. B. in Vs. 5), in ein eigenes Zeichen, nämlich: :||...||: ; s. BNT(F).
- Apg 25,5^d Die Schreibung *ſkundzasi* deutet darauf hin, dass zuerst *ſkundzas* geschrieben wurde, das dann korrigiert wurde; s. RBF: S. 65. Der Befund in der Hs. lässt dies aber nicht erkennen.
- Apg 25,6³ Die GS (*buwens prieg iū*) entspricht den Vorlagen: z. B. L.s *Da er aber bey jnen ... war*. Die Änderung von *prieg iū* zum Allativ *iu<m>p* ist ein Korrekturfehler, der darauf hinweist, dass Bretke hier die Vorlage(n) nicht mehr eingesehen hat; s. die Anm. zu Joh 13,23.
- Apg 25,6^e Zunächst geschriebenes *daugefni ne i defchimti dienu* ist nicht recht verständlich. Allerdings zeigt sich die Stelle in den Vorlagen unterschiedlich: L. *Da er aber bey jnen mehr denn zehen tage gewesen war*, Vg. *demoratus autem inter eos dies non aplius quam octo aut decem*. Das hat vielleicht zu einer Fehlübersetzung geführt.
- Apg 25,9^h Bretkes *ant ſcho* entspricht L.s *Wiltu hin auff gen Jerusalem, vnd daselbs vber dieſem dich fur mir richten lassen?* Hingegen entspricht *ant ſchu* (Gen. Plur.) der lat. und griech. Vorlage: z. B. *et ibi de his iudicari*. Wahrscheinlich ist litauisch der Gen. Sing. besser: »in dieſer Angelegenheit« (vgl. die Anm. zu Apg 26,2).
- Apg 25,9¹¹ Mit *atſprowidinti* bzw. *apſifudintifi* will Bretke L.s *dich richten lassen* übersetzen; s. die Anm. zu Mt 5,45.

- Apg 25,15¹ Bretkes GS (*idant ghî docziau gadinti*) entspricht L.s *vnd baten, ich solte jn richten lassen*.
- Apg 26,1^c Intendiert war *Petr{as}*.
- Apg 26,2⁴ In der GS (*turiu ifsikalbeti wifso thû*; vgl. L. *verantworten soll, alles des*) liegt wohl nicht <û> anstelle von <o> vor (s. die Anm. zu Mk 9,8), sondern Einfluss der lat. Vorlage: *de omnibus quibus*.
- Apg 26,21^c *Todieli* wurde in Sfk zu *Schitodieli* korrigiert (s. Faksimile); vgl. L. *Vmb des willen, Vg. Hac ex causa*.
- Apg 26,23^f Intendiert war wohl *Sc{hwiefumq}*; vgl. Apg 13,47 GS *Esch tawe Pagonims ing Schwiefumq [ŷwake] pafstacziau* und Apg 26,18 *idant prifsiwerftu nûg Tamfibes Schwiefumon*. Vgl auch die Anm. zu Apg 13,47.
- Apg 26,24¹⁵ Zur GS *Didis kunftas* vgl. L. *Die groſſe kunſt machet dich raſend* und Vg. *multae te litterae ad insaniam convertunt*.
- Apg 26,26¹ Zur 1. Pers. Sing. *tariû* in der GS (s. Faksimile) s. die Anm. zu Mt 26,72.
- Apg 26,29³ Vgl. L. *Ich wûndſchet fur Gott, es feilet an viel oder an wenig*, Vg. *opto apud Deum et in modico et in magno*.
- Apg 26,32^e Intendiert war die Schreibung *Cie{Zaraufp}*, wie es bereits in Lk 20,22 intendiert war und dann in Lk 20,24.25 (*CieZaraus, CieZaruî*) ausgeführt wurde. Vgl. auch Apg 25,11.12 *Ciecariaufp*.
- Apg 27,2^f Bretkes *Ekrutq Adramitinq* ist eine hybride Bildung nach der Vg. (*navem hadrumetinam*), dem Gr. (πλοῖον Ἀδραμυττηνῶ) und L. *Adramitisch ſchiff* (»Schiff aus [dem Hafen] Adramyttium«).
- Apg 27,3⁸ Intendiert war wohl {*draugump*}; vgl. L. *erleubet jm zu ſeinen guten Freunden zu gehen* (doch Vg. nur *ad amicos ire*, Gr. πρὸς τοὺς φίλους). Wenn Bretke erst den lat. Text, danach den Luthers eingesehen hat, würde sich der Wechsel von {*draugump*} »Freund« zu *prieteliu<m>p* »guter Freund« erklären.
- Apg 27,3¹⁴ Mit *ir iq kuopti* übersetzt Bretke L.s *vnd ſeiner pflegen* (in der KS gebessert zu *prifsikuopti*); vgl. Vg. *curam sui agere* (*se curare* s. NESTLE-ALAND).
- Apg 27,9^d Intendiert war wohl *prae{ijo}*; vgl. Vg. *et ieiunium iam praeterisset*, L. *auch die Faſten ſchon fur uber war*.
- Apg 27,12^{8a} Zu *dideſne dalis dawe protq* vgl. L. *beſtunden jr das mehrer teil auff dem rat* und Vg. *plurimi ſtatuerunt conſilium*; s. die Anm. zu Apg 4,28.

- Apg 27,13¹⁰ Während Bretke im Haupttext L. (*Da aber der Sudwind webd, vnd sie meineten, sie hetten nu jr furnehmen, erhuben sie sich gen Affon, vnd fuhren an Creta hin*) folgt, berücksichtigt er in der zweiten Übersetzung (*pas pati kraschtā eidomi, prabego Kretā*) den lat. oder griech. Text (s. NESTLE-ALAND) und wohl auch einen Kommentar: *proprius legebant Cretam* bzw. Gr. ἄσπον παρελέγοντο τὴν Κρήτην; und in der »Paraphrasis Erasmi« heisst es z. B.: *praeterlegebant oram Cretae*.
- Apg 27,16¹⁸ Die Textgestalt der FIH soll wohl lauten: *thę wos ne wos fugrebem Walti, ir gielbeiomies taipo, iog tā pakielem* (sc. *ing ekrutā*). In der GS muss eine Auslassung in Vs. 17 angenommen werden, die Bretke dann in der KS in Vs. 16 eingefügt hat (wahrscheinlich unter Berücksichtigung eines Kommentars): Vgl. L. *da kundten wir kaumet einen Kahn ergreifen, den huben wir auff, vnd brauchten der hülffe, vnd bunden jn vnten an das schiff, Vg. potuimus vix obtinere scapham, qua sublata adiutoriis utebantur accingentes navem*. HAENCHEN (S. 621) übersetzt: »vermochten wir uns mit Mühe des Beiboots zu bemächtigen; als sie es hochgezogen hatten, wandten sie Hilfsmaßnahmen an, in dem sie das Schiff untergürteten.«
- Apg 27,17^a Zu *schitaipo dribuodami, schitaipo dribawom* vgl. Vs. 15 (L. *vnd schwebeten also, Vg. ferebamur*). Bretke gebraucht hier einen Terminus Technicus der Seefahrt und trifft damit den wahrscheinlichen Sachverhalt besser als die Vorlagen. HAENCHEN (S. 627) bietet zu Vs. 15 die Übersetzung »gaben wir [uns oder das Schiff] dem Wind preis und ließen es vor dem Winde treiben« an und erläutert in Fußnote 4: »Das besagt aber nicht, daß man sich einfach Wind und Wellen überließ. Hat ein Schiff keine Eigenbewegung, so läßt es sich auch nicht mehr steuern. Dann wäre es aber bald einmal von den Wogen querschiffs getroffen und zerschlagen worden. Man wird also [...] dem Schiff so viel Fahrt gegeben haben, dass es sich steuern ließ und sich nicht querlegte.«
- Apg 27,18^b Die intendierte Schreibung *Sch{turmus}* ist die in der FIH von BNT allein übliche; vgl. Apg 27,18 KS *sturmas*, Mt 8,24 *Schturmas*, Offb 18,21 KS *ſturmu* (‹ſ› Korreturschreibung für ‹fch›). In Apg 27,18 blieb *sturmus* bis in die FIH unkorrigiert stehen.
- Apg 27,21¹³ Zur GS *man buwo klaufiti buwęs* vgl. L. *man solt mir gehorchet, vnd*

nicht von Creta aufgebrochen haben, Vg. *Oportebat quidem, o viri, audito me, non tollere a Creta.*

Apg 27,23^c Intendiert war wohl dt. *E{ngel}*; vgl. L. *Denn diese nacht ist bey mir gestanden der Engel Gottes.*

Apg 27,32^a Zum zunächst intendierten *ir dawē ghī nupulti* vgl. L. *vnd lieffen jn fallen*, Vg. *et passi sunt eam excidere*; s. auch die Anm. zu Mt 5,45.

Apg 27,33⁸ Zu *ir ne walgiēt, nieko* (KS *iufump*) *ne imdomi* vgl. Vg. *nihil accipientes*. In der KS aber nach L.: *vnd habt nichts zu euch genommen.*

Apg 27,41¹⁶ Das Genus Mask. ist entweder auf *Ekrutas* bezogen oder auf ein bereits assoziiertes *pirmgalis* (s. KS). Für die GS ist jedoch ein Kongruenzfehler festzustellen; vgl. L. *vnd das fodderteil bleib feste stehen unbeweglich.*

Apg 27,42^f Intendiert war der Nom. Plur. *Szelneru{s}*, belegt durch z. B. Apg 23,31 GS und KS *Szelnerei*.

Apg 28,9¹⁶ Zur GS *ir dawes gielbeti* und KS *gidindamies* vgl. L. *vnd lieffen sich gefund machen*, Vg. *et curabantur*; s. auch die Anm. zu Mt 5,45.

Apg 28,11¹⁸ Für die additive Variante *Karunā* konnte keine Entsprechung in den Vorlagen gefunden werden; vgl. L. *vnd hatte ein Panir der Zwilling*, Vg. *cui erat insigne Castorum*, Gr. *παρασήμω Διοσκούροις*. BAUER (1971: S. 1233): »auf e. alexandrinischen Schiff, das durch d. Dioskuren gekennzeichnet war d. h. das d. D. als Gallionsfigur trug«.

Apg 28,15⁴ Zum Nom. Sg. *Powilus* der GS: Im Bd. 7 von BNT wurde an 123 Belegstellen (der Dat. wurde wegen Beweislosigkeit nicht mitgezählt) nur die o-stämmige Namensform *Powilas, -o* gefunden. Wahrscheinlich hatte Bretke bereits in der GS die absolute Konstruktion intendiert. Die Korrektur in der KS ist schwer zu deuten (s. Faksimile).

Zur Eintragung Bl. 299^r

Bl. 299^r Die Eintragung Bretkes lautet: *Luther: in Colloquijs. || S. Hieronymus, der am ersten die 70. Interpretes vnd || dolmetscher corrigiret vnd gebeffert, hat hernach die Bi- || bel aus dem hebreischen in das latein gebracht, welch(er) || dolmetschung wir noch heutiges tages in der Kirch(en) || brauch(en). Vnd er hat fur eine person genug ge- || than. Nulla <e>n:<im> priuata persona tantum efficere || potuisset. Aber er hette nicht*

vbel gethan, wenn ¶ er einen gelarten Man oder zween hette zu sich ¶ gezogen, zur Translation. Da hette sich auch der heilige ¶ Geist desto krefftiger sehen lassen, nach dem ¶ spruch Christi. Wo Jhr zwene od(er) 3. in meinem ¶ namen versamlet find, da will Ich mitten vnter ¶ Jnen sein. Vnd verdolmetscher oder Translatores ¶ sollen nicht allein sein. Denn einem einigen man ¶ fallen nicht alle zeit gutte vnd propria uerba zu.

Idem. S. Hieronymus hat fur seine person, ¶ das meiste vnd größte, im dolmetschen gethan, ¶ welchs im keyner allein nachthun wird, vnd ¶ hette er 2. oder 3. zu sich genomen, die Im ge- ¶ holffen, so were der H. Geist auch krefftiger ¶ dabey gewesen. fol. 1. et 2.

DOMINUS NARRABIT IN SCRIPTURA POPULORUM